Nusquam antea impressum collectorium totius fere medicinae Bertrucij bononiensis in quo infrascripta continentur. Primo de commendatione medicinae. Secundo de informatione medici. Tertio de regimine sanitatis. Quarto de egritudinibus particularibus ... Quinto de egritudinibus universalibus, hoc est de febribus. Sexto de crisi et de diebus creticis. Septimo de venenis. Octavo de decoratione. Nuperrime addita. Addita est practica perutilis de nouo in lucem prodita de noticia et curatione vniuersarum febrium et earum accidentibus donum Dei vocata. Quinq tractatus cõtinens vna cũ tabula siue emporio omnium capitulorum ... / [Niccolò Bertucci].

Contributors

Bertucci, Niccolò, -1347.

Publication/Creation

[Lyon] : [J. Myt for B. Trot], [1518]

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/vv5bc89m

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

wellcome collection

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

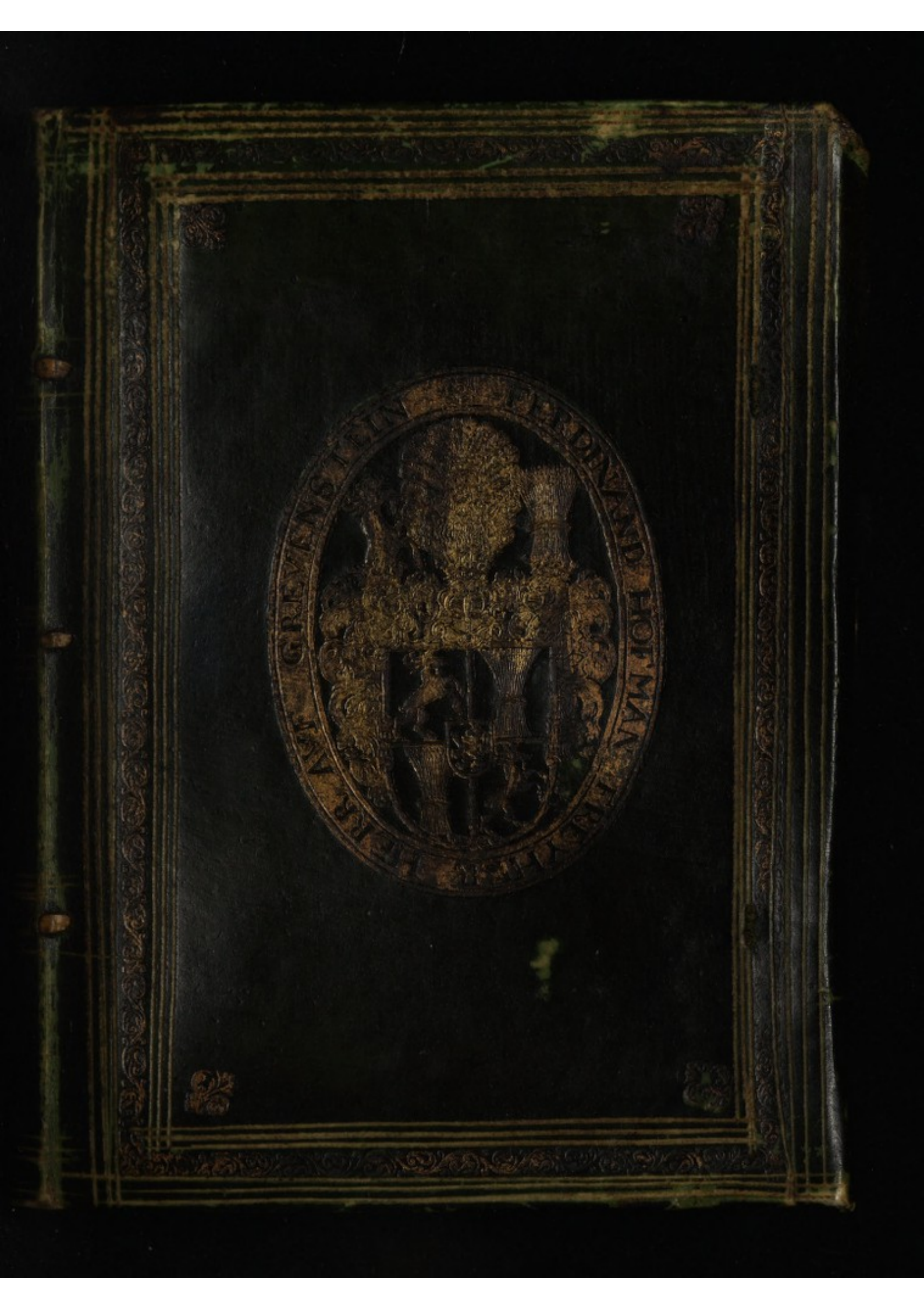
GREVENSTEIN FERDINAND HOFMAN

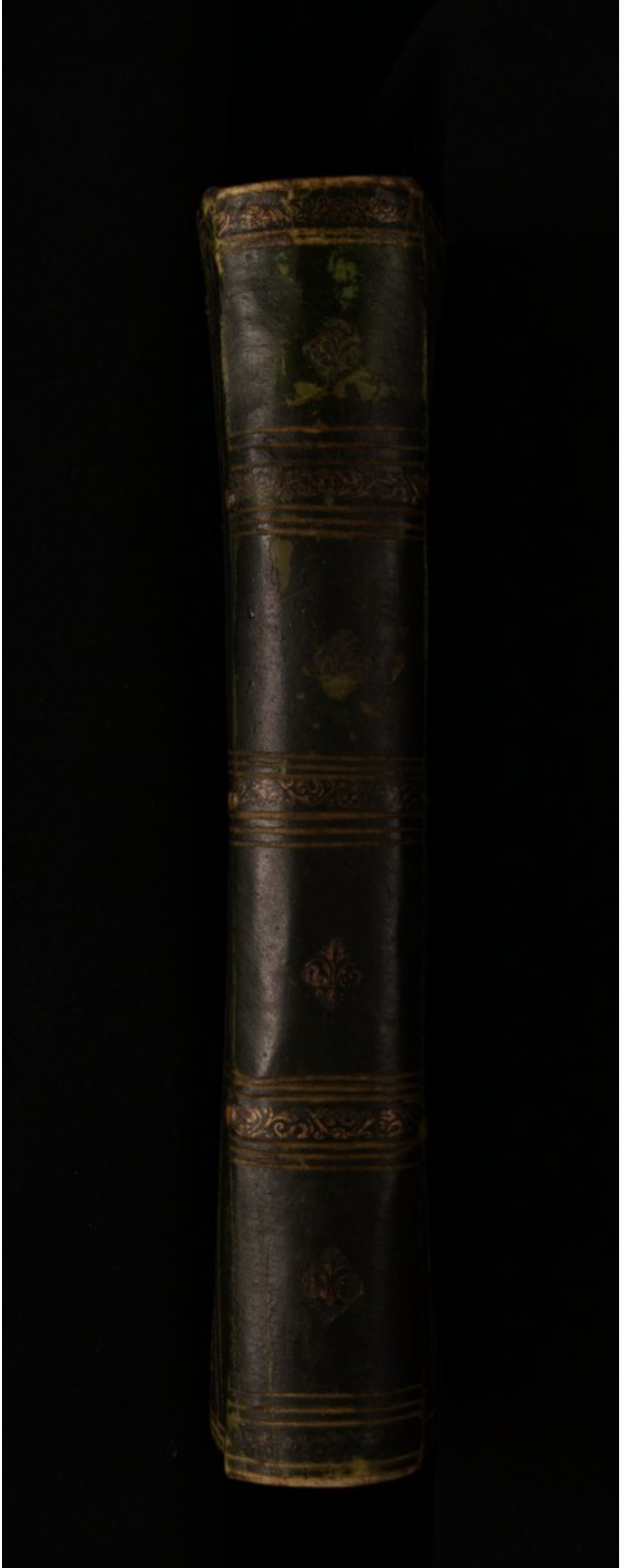

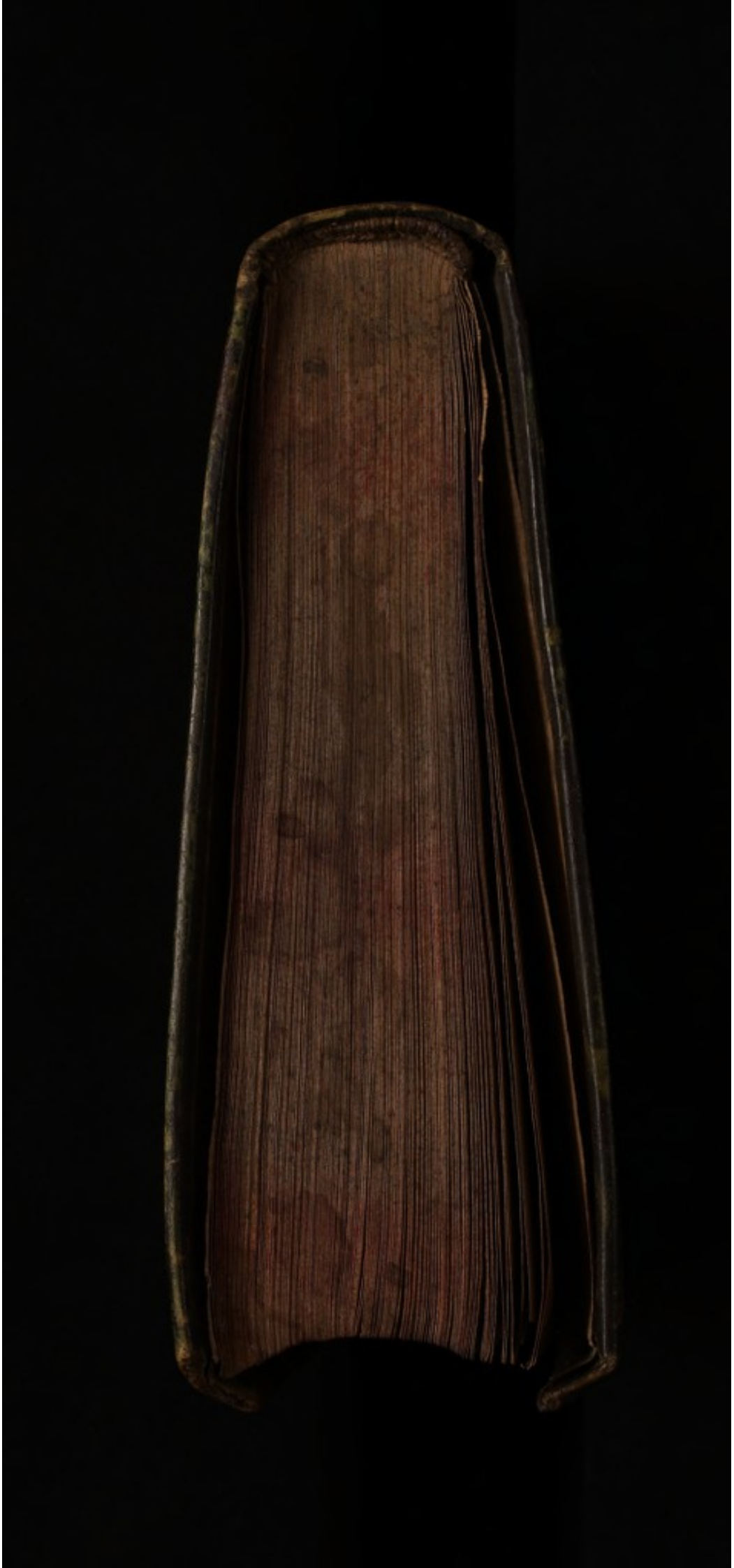

Dietrichstein
923 821/A 535
A. xxvi. Bet
L, III.
37

L, III, 1
37

In 876 66291.

Quasq̃ antea impressum colle-
ctorium totius fere medicine Bertrucij Bononiensis in
quo infrascripta continentur.

¶ Primo de commendatione medicine.
¶ Secundo de informatione medici.
¶ Tertio de regimine sanitatis.
¶ Quarto de egritudinibus particularibus que sunt a capite vsq̃ ad
pedes.
¶ Quinto de egritudinibus vniuersalibus hoc est de febribus.
¶ Sexto de crisi et de diebus creticis.
¶ Septimo de venenis.
¶ Octauo de decoratione.

¶ Superrime addita.

¶ Addita est practica perutilis de nouo in lucem prodita de noticia
et curatione vniuersarum febrium et earum accidentibus donum dei
vocata: quinq̃ tractatus cõtinens vna cũ tabula siue emporio omnium
capitulorum.

Cum gratia et priuilegio.

Nicolaus de Landa agri Rotbomagensis medicus studiosissimo probatissi
moq magistro Michaeli capelle artium ⁊ medicine doctori. S. P. D.

Eontinū gorgiam eminentissimū illū virum eum (qui primus Atbe
nis dicendi genus inuasit) dicere solitū scripsit Plato vir studiosissi
me. Nibil boibus a dijs immortalibus relatū salubrius: nibil vtilius
nibil denicq bumane necessitudini accōmodatius q̄ artium adinuen
tiones traditionesq quas suos illustratores cultoresq superis assi
gnasse celoq dicasse plerūq autumāt. Eam ob rem medendi artem
qua nullus (auctore Plinio) fructicosior nō mediocrīū virorūz cōplus
culi illustrauerunt excoluerunt q. Et borum imprimis bypocrates
Hypōtes cbous vir arte ⁊ facundia insignis qui dogmaticorum medicorū be
resiarcba factus p̄mus apud grecos medendi p̄cepta clarissime condidit: quē dyocles ca
ristius bypocratice bereseos sectator primus: secundus fama atq etate existens matori ex
parte imitatus est: post quos praxagoras cbius ⁊ cbrisippus demūq erasistratus cbius
viri nō inglorioli banc dogmaticam berefim exercuerunt. Fuit ⁊ alia medices factio quaz
Empirica Empericam ab experimentis appellant ⁊ eam in ficticia a creonte agrigentino empedo
clis pbisici autboritate cōmendato traditam inuentāq Serapion alexandrinus: deīn
de apolonij duo pater ⁊ filius. alijq cōplures inartificiose empericeq coluerunt. Sed et
Heropbilus calcedonius subtiliorīs quidem secte (vt aiunt) conditor ante oēs celebratam
rationē eamq paulatim efficacissimo vsu rerum omnīū magistro repertam peculiariter
vticq ad verba garrulitatēq descendens in methodicā sectam cōmutauit. Quā aselepia
des bitbineus (qui ⁊ maior vocatus est) tbemisonq laudicienfis eius discipulus argumē
tis (vt dicunt) acerrimis fortissimisq rōnibus vallauerunt. Cōpleuit illā tbessilus inalus
qui (autbor est Varro) cuncta maior placida deleuit ⁊ rabie quadam in oēs eui medicos
perorauit. Et ij sunt quos prima secula nouerunt. Nos autem longo temporū interuallo
subsecuti sunt Galenus pergamenfis quē medicor principē cōmuniter ferunt. Albubetri
arazi zacbarie filius princeps aboali abinsecnt alijq nō pauci quorū nomina celebratio
Bertrung ra clariorq sint q̄ vt altene cōmemorationis indigeant. Paucis vero ante nos seculis in
ter ceteros medicos excelluit vir clarissimus ⁊ medendi scientia celebratissimus Bertru
cius Bononiensis qui ea tempestate tanq Asclepius colebatur: cōsulebaturq in medel
larum disciplina. Cuius antidota decretaq veriora atq certiora existimabantur: de cui
laudibus cū edixerimus plura: plura p̄fecto dicenda supererunt. Nic enim cum non pau
cos tātam deploratos ad vitā reuocasset: cūq multa ex medicine cultoribus secretiora de
prompsisset terapenticā artis medices partem luculenter dogmatice methodicecq atq
emperice pertractauit. Nō minus vero ⁊ ea que ad passiologiā causilogiāq atq signati
uam pertinent disseminans boc quasi quoddā medellarū omnīū p̄optuarium in parua
confectum formula singulari ingenio cōpilauit: vt qui viuus viuentibus p̄fuisset: ita de
functus posteris mederetur. Quantū in boc doctrine: quantū eruditionis: quantū vtilita
tis contineatur statim diligens lector agnosce. Quocirca singulos quotquot medicamen
torum studiosi sunt bortor itemq moneo vt istud clarissimū Bertrucij cōpendium subin
de consulant in manibusq iugiter babeant. Ipsos eīm scio Bertrucij dogmatibus euade
re doctiores. Quantū vero tibi mi Michael dilectissime res medicor debeat qui istud in
lucem reuocari procuras quicq calcographis imprimendum cōmisisti matori narratione
ampliusculaq eloquentia indigeret. Vale.

Tabula.

¶ Sequitur tabula collectorij bertrucij.

Capitula que prescribuntur sunt tria.
Capm primū de cōmendatione medicine. fo.j.
Capitulum secundum de informatione medici. fo.ij.
Capm.tij.de corpore medicādo in quo cōtinetur regimen sanitatis. fo.tij.

¶ Sequūtur capitula primi libri collectorij Bertrucij.

¶ Primi libri sunt quattuor sectiones.

Sectio prima de passionibus membrorum animalium.
Sectio secunda de passionibus membrorum spiritualium.
Sectio tertia de passionibus membrorum naturalium.
Sectio quarta de passionibus membrorum exercitantium corporum.

¶ Sectionis prime sunt octo tractatus.

Primus est de passionibus capitis.
Secundus de passionibus neruorum.
Tertius de passionibus oculorum.
Quartus de passionibus aurium.
Quintus de passionibus nasi.
Sextus de passionibus oris ⁊ lingue.
Septimus de passionibus dentium.
Octauus de passionibus gingiuarum.

¶ Sectionis secunde sunt quattuor tractatus.

Primus de passionibus gutturis.
Secundus de passionibus pectoris et pulmonis.
Tertius de passionibus cordis.
Quartus de passionibus māmillarum.

¶ Sectionis tertie sunt nouem tractatus.

Primus de passiōibus meri ⁊ stomachi.
Secundus de passionibus epatis.
Tertius de passionibus splenis.
Quartus de passionibus intestinorum.
Quintus de passionibus ⁊ fissuris ani.
Sextus de passionibus renum.
Septimus de passionibus vesice in masculis.
Octauus de passionibus membrorū generationis.
Nonus de passionibus membrorum generationis in feminis.

¶ Sectionis quarte est vnus solus tractat? qui est de passionibus apparentibus in extremitatibus membrorū.

¶ Tractatus primi prime sectionis sunt decem capitula.

Primū de dolore capitis. fo.x.
Secundum de vertigine et scotbomia. folio. xv.
Tertium de stupore subetb et congelatione: folio. fo.xvj.
Quartum de frenesi. fo.xvij.
Quintum de litargia. fo.xviij.
Sextum de vigiliis superfluis. fo.xx.
Septimum de perturbatione virtutum animalium. fo.xxj.
Octauum de epilepsia. fo.xxv.
Nonum de apoplexia. fo.xxvij.
Decimum de incubo. fo.xxix.

¶ Tractatus scōt prime sectionis sunt.v. capitula. fo.xxx.
Primum de paralisi. fo.xxx.
Secundum de spasmo et alcuset sēu tbetano. fo.xxxj.
Tertium de tortura oris. fo.xxxiij.
Quartum de stupore.tremore. formicatione et obdormitatione. fo.xxxiiij.
Quintum de oscitatione et alitatione. folio. xxxiiij.

¶ Tractatus tertij prime sectionis sunt. tiij.capitula. fo.xxxv.
Primum de obtalmia. fo.xxxv.
Scōm de lacbrymositate oculor. fo.xxxvj.
Tertium de debilitate visus. fo.xxxvij.
Quartum de fistula lacbrymali. fo.xxxix.

¶ Tractatus quarti prime sectionis sunt. tiij.capitula. fo.xxxix.
Primum de tinnitu aurium. fo.xxxix.
Secundum de surditate aurium. fo.xl.
Tertium de dolore ⁊ apate. fo.xl.
Quartum de vlceribus aurium. fo.xlj.

¶ Tractatus quinti prime sectionis sunt tria capitula. fo.xlij.
Primum de fluxu sanguinis nariū. fo.xlij.
Secundum de fetore narium ⁊ polipo ⁊ vlcere in naribus. fo.xliij.

Tabula.

Tertiū de defectione odorādi. fo.xliij.
¶ Tractatus sexti prime sectionis sunt quinq; capitula. fo.xliiij.
Primum de fissura labiorum oris. folio. xliiij.
Secundum de fetore oris. fo.xliiij.
Tertiuz de saluositate oris. fo.xlv.
Quartum de casu vuule. fo.xlv.
Quintum de grauedine ⁊ magnitudine lingue. fo.xlv.
¶ Tractatus septimi prime sectiōis sunt tria capīa. fo.xlvj.
Primum de dolore dentium. fo.xlvj.
Scōm de mobilitate dentium. fo.xlvj.
Tertium de corrosione dentium. fo.xlvij.
¶ Tractatus octaui prime sectionis sunt duo capitula. fo.xlvij.
Primum de exitu sanguinis ex gingiuis. folio. xlvij.
Scōm de putredine gingiuarum. fo.xlvij.
¶ Tituli secunde sectionis.
¶ Tractatus primi secūde sectionis sunt tria capitula. fo.xlvij.
Primum de squinantia. fo.xlvij.
Secunduz de catharro brācha et corīza. folio. xlix.
Tertium de raucedine vocis. fo.l.
¶ Tractatus secundi secunde sectionis sunt septem capitula. fo.l.
Primum de tussi. fo.lj.
Secundum de asmate. disnia. oregmone et orthomia. fo.lij.
Tertiuz de pleuresi. fo.lij.
Quartum de pipleumonia. fo.lvij.
Quintum de empimate. fo.lix.
Sextum de ptisi. fo.lx.
Septimum de sputo sanguinis ⁊ emoptoica passione. fo.lxiij.
¶ Tractatus tertij secunde sectionis sunt quattuor capitula. fo.lxv.
Primum de debilitate corō. fo.lxv.
Secundum de sincopi et cardiaca passione folio. lxvj.
Tertium de tremore ⁊ rectigatione cordis. folio. lxvij.
Quartum de dolore et apostemate ⁊ vulnere cordis. fo.lxviij.
¶ Tractatus quarti secūde sectiōis sunt duo capitula. fo.lxviij.
Primum de exuberantia et diminutione latis. fo.lxviij.
Secundum de ingrossatione ⁊ extenuatione mamillarum. fo.lxix.
¶ Tituli tertie sectionis.
¶ Tractatus primi tertie sectiōis sunt xij. capitula. fo.lxix.
Primum de actione lesa digestionis stomachi. fo.lxix.
Secundum de nausea: fastidio ⁊ prostratione appetitus. fo.lxxiij.
Tertiuz de appetitu canino. fo.lxxvj.
Quartum de bolismo. fo.lxxvj.
Quintum de malitia ystimbre et appetitu corrupto. fo.lxxvij.
Sextuz de siti. fo.lxxviij.
Septimum de eructatione. fo.lxxx.
Octauum de singultu. fo.lxxxj.
Monum devomitu et animi subuersione. folio. lxxxij.
Decimū de colerica passione. fo.lxxxiij.
Undecimum de dolore et inflatione stomachi. fo.lxxxv.
Duodecimum de apostemate ⁊ vlcere stomacbi. fo.lxxxvj.
¶ Tractatus secundi tertie sectiōis sunt sex capitula. fo.lxxxix.
Primum de debilitate epatis in sua cōplexione ⁊ substantia. fo.lxxxix.
Secundū de oppilatione et duritie epatis. folio. xc.
Tertium de cathecta. fo.xcj.
Quartum de ydropisi. fo.xcj.
Quintum de ictericia citrina et nigra. folio. xcvj.
Sextum de apostematibus et exitura apostematis. fo.xcvij.
¶ Tractatus tertij tertie sectiōis sunt tria capitula. fo.c.
Primum de debilitate splenis in sua cōplexione vel substantia. fo.c.
Secundū de oppilatione et duritie ⁊ tensione splenis. fo.c.
Tertium de apostematibus vlceribus ⁊ exturis splenis. fo.cij.
¶ Tractatus quarti tertie sectionis sunt quattuor capitula. fo.cij.
Primum de fluxu ventris omnium modorum. fo.cij.
Secundum de stipticitate ventris omnium modorum. fo.cix.

Tabula.

Tertiū de colica yliaca ⁊ yleos. fo.cxf.
Quartū de apostematibus ⁊ vlceribus intestinorum. fo.cxiiij.
¶ Tractatus quinti tertie sectionis sunt sex capitula. fo.cxv.
Primum de thenasmone ⁊ pruritu in ano. fo.cxv.
Secūdū de exitu ⁊ mollificatione ani. fo.cxv.
Tertiū de vermibus in ano. fo.cxvf.
Quartū de ragadijs ⁊ fissuris ani. fo.cxvf.
Quintuz de emorroydibus ⁊ de cruptione venarum in ano. fo.cxvij.
Sextum de apostematibus et vlceribus in ano. fo.cxviij.
¶ Tractatus sexti tertie sectionis sunt septem capitula. fo.cxviij.
Primum de debilitate siue malicia cōplexionis renum. fo.cxix.
Secundū de mictu sang. vel sanies vel de vlceribꝫ in renibus ⁊ porisvritidibus. fo.cxix.
Tertium de calculo ⁊ arena rubea vel alba. folio.cxx.
Quartum de dyabete siue dyaria vrine. fo. cxxiij.
Quintum de macie renū. fo.cxxiij.
Sextum de oppilatione ⁊ duritie in renibꝫ ⁊ poris. fo.cxxiiij.
Septimum de apostematibus que fiunt in renibus ⁊ poris vritidibus. fo.cxxiiij.
¶ Tractatus septimi tertie sectiōis sunt sex capitula. fo.cxxv.
Primum de scabie ⁊ vlcere in vesica et virga virili. fo.cxxv.
Scōm de ardore vrine. fo.cxxv.
Tertium de stranguria. fo.cxxvf.
Quartuz de suria ⁊ dyssuria. fo.cxxvij.
Quintū de insensibili exitu vrine ⁊ mingentibus in somno. fo.cxxix.
Sextum de apostemate in vesica ⁊ collo eiꝰ. folio.cxxix.
¶ Tractatus octaui tertie sectionis sunt quatuor capitula. fo.cxxx.
Primuz de impedientibus coitum que sunt quatuor diminutio appetitus :diminutio spermatis:diminutio erectiōis:⁊ diminutio virge virilis. fo.cxxx.
Secundum de satyriasi ⁊ facientibus superfluitatem in coitu que sunt multitudo spermatis pruritus. fo.cxxxf.
Tertium de gomorrea ⁊ pollutione nocturna. folio.cxxxij.
Quartum de apostematibus virge ⁊ testiculorum. fo.cxxxij.
¶ Tractatus noni tertie sectionis sunt. xf.capitula. fo.cxxxiij
Primum de exbuberantia fluxus menstruorum. fo.cxxxiij.
Secundū de retentione menstruoꝝ. fo.cxxxv.
Tertium de rectificantibus vuluā ⁊ facientibus ad impregnationem. fo.cxxxvf.
Quartum de aborsu ⁊ impediētibus impregnationem. fo. cxxxix.
Quintum de ijs que partum facilem efficiūt ⁊ educunt secundinam. fo.cxl.
Sextum de exitu matricis vel vmbilici post partum. fo.cxl.
Septimum de signis impregnationis ⁊ fetus. fo.cxl.
Octauū de mola ⁊ inflatiōe matricis. fo.cxlf.
Nonum de pfocatione matricis. fo.cxlf.
Decimuz de apostematibus ⁊ cancro in matrice. fo.cxlf.
Undecimum de vlceribus ⁊ ragadijs in matrice. cxliij.
¶ Tituli quarte sectionis.
¶ Tractatus quarte sectionis sunt sex capitula. fo.cxliiij.
Primum de ruptura fipbac ⁊ ramice ⁊ hernia. fo.cxliiij.
Secundum de passione arthetica ⁊ eius speciebus. fo.cxlv.
Tertium de varicibus crurium ⁊ elephantia. fo.cxlix.
Quartū de doloribus dorsi spōtaneis. fo.cl.
Quintum de gibbositate dorsi et pectoris. folio.clf.
Sextum de labore spontaneo musculoꝝ qui sunt in ambitu totius corporis ⁊ extremitatibus membrorum. fo.cliij.
¶ Sequitur tabula secundi libri collectorii Bertrucij.
¶ Libri scōi sunt quatuor tractatus.
Primus est de febribus.
Secundus de crisi ⁊ creticis diebus.
Tertius de venenis.
Quartus de decoratione.
¶ Capitulū primum de diffinitione ⁊ distinctione febris. fo.cliij.
Capitulum secundum de fe.efimera ⁊ eius speciebus. fo.clviij.

Capitulum tertium de fe.etbica ⁊ eius spe cicbus. fo.clv.
Capitulum quartum de etbica senectutis. folio. clvij.
Capitulū quintum de cura febrium putri/ darum in generali. fo.clviij.
Capitulum sextum de fe. sanguinea et eius speciebus. fo.clxij.
Capitulum septimum de fe.cholerica inter polata. fo.clxv.
Capitulum octauū de cholerica continua ⁊ eius speciebus. fo.clxvj.
Ca.ix.de flatica interpolata. fo.clxvj.
Capitulum.x.de febre flegmatica continua que latica nuncupatur. fo.clxix.
Cap̄.xj.de empiala ⁊ lipparia. fo.clxviij.
Capitulum.xij.de melancholia interpola/ ta.folio. clxx.
Ca.xiij. de melancholia p̄tinua. fo.clxxiij.
Capitulū.xiiij. de cōpositis ⁊ cōmixtis que planetice dicuntur. fo.clxxiij.
Cap'm.xv.de epidimiali fe. fo.clxxiij.
Cap'm.xvj.de variolis ⁊ morbillis.fo.clxxv.
¶Tractatus scōi sunt.v.capitula.
P̄rimū est de crisi quid sit ⁊ quot modis ba/ beat fieri ⁊ p quas regiones. fo.clxxvj.
Cap̄.ij.de significatione fe.an terminanda sit per crisim vel sine crisi:⁊ an sit longa vel breuis. fo.clxxvij.
Cap'm.iij.de significatione quatuor bora/ rum vniuersalium in fe.⁊ in qua earū de/ beat fieri crisis. fo.clxxvij.
Capitulus quartum de cognitione dierum creticorum. fo.clxxviij.
Capitulū.v.de significatione diei cretice ⁊ per quam regionem,⁊ an sit laudabilis vel non. fo.clxxx.
¶Tractatus tertij sunt tria cap'a.
Cap̄.j.de cognitione venenor. fo.clxxxj.
Cap'm.ij.de cura venenor assumpt' or in ci bo vel potu. fo.clxxxij.
Cap'm.iij.de cura ꝓpriavenenozum p exte rius tendentium vt morsu vel pūctura vel vulneratione. fo.clxxxv.
¶Tractatus quarti sunt.xij.cap'a.
Capitulum primum de decoratione capil/ lozum. fo.clxxxvij.
Cap̄.ij.de furfuribus capitis. fo.clxxxvij.
Capitulum tertiū,de scabie ⁊ pruritu corpo ris totius. fo.clxxxix.
Cap̄.iiij.de lepra. fo.cxc.
Capitulum quintū de albaras ⁊ morphea. folio. cxciij.
Ca.vj.de sapbati algueset ⁊ gutta rosacea facies ⁊ totius corporis. fo.cxciij.
Cap'm septimū de dealbatione totius cor poris ⁊ ꝓprie faciei. fo.cxciij.
Cap'm.viij.de impinguatiōe ⁊maceratio/ ne totius corporis. fo.cxcv.
Cap̄.ix.de nodis ⁊ verrucis. fo.cxcvj.
Cap.x.de serpigine ⁊ impetigine ⁊ igne pfi co ⁊ formica militari. fo.cxcvj.
Capitulum vndecimū de lentiginibus ⁊ pā no faciei. fo.cxcvj.
Cap'm.xij.de scrophulis. fo.cxcvij.

¶Finis tabule Collectorij Bertrucij.

¶Tabula practice q̄ domī dei ōr.

¶Rubrice hui⁹ opusculi de vniuersis febri bus sunt: quia hoc opusculuz diuiditur in quinq; tractatus.
Primus est de febribus humoralibus.i.qua rum subiectuz sunt humores.iiij.s. sanguis colera:flegma ⁊ melancholia.
Scōs est de fe.spūalibus.i.de efimeris.
Tertius est de fe. quarū subiectū sunt humi ditates secunde.i.de etbicis.
Quartus de fe.compositis.
Quintus de accidentibus fe.
Primus tractat⁹ diuidit in duas doctrinas.
Doctrina.s.de feb.venenosis ⁊ de veneno sa pientibus.⁊ cōtinet capitula.xiiij.
Secūda doctrina de fe.humoralibus nō ve nenosis ⁊ cōtinet capitula.xxx.
Ca.j.tractat⁹ primi de fe.essentia.f.cxcviij.
Cap'm.ij.de pestilentiali feb. fo.cxcviij.
Cap'm.iij.de causis pestilētie ⁊ pestilentia lis feb. fo.cxcviij.
Capi.iiij.de signis future pestis. fo.cxcix.
Capi.v.de signis fe.pestilentialis. fo.cxcix.
Ca.vj.de cura fe.pestilētialis p dictā. fo.cc.
Cap'm.vij.de cura eius per potionē. fo.cc.
Cap's.viij.de cura eius per cirurgiā.fo.ccj.
Cap'm.ix.de variolis ⁊ morbillis. fo.ccj.
Cap'm.x. de signis significantibus futuras variolas. fo.cciij.
Cap'm.xj.de cura variolarum ⁊ morbillor p dictam. fo.cciij.

Capl'm.xij. de cura per potionem. fo.cclj.
ca.xiij.ō ꝓpuatiōe a nocumēti variolaꝝ.cclij.
Ca.xiiij.de remotiōe vestigioꝝ eoꝝ. fo.cclij.
Doctrina.ij.de būoralibꝫ nō venenosis.cclij.
Capl'm .j.de fe.conclusis. fo.cclij.
Ca.ij.de cāis fe.ꝓclusaꝝ sāguineaꝝ.f.cclij.
Capi.iij.de signis fe.sanguis. fo.cclij.
Capi.iiij.de cura fe.sinoce p dietā.fo.cclliij.
ca.v.de cura sinocaꝝ p potionē ꝓdice.cclliij.
Ca.vj.de colericis febribus. fo.ccv.
Ca.vij.de sig.fe.colerice absolute ⁊ tertiane folio. ccv.
Ca.viij.de sig.feb. colericaꝝ pure siue non pure. fo.ccv.
Ca.ix.de cura fe.colerice pure p dietā.f.ccv.
Capi.x.de cura eius per potionē. fo.ccvj.
Ca.xj.ō cura fe.colericaꝝ nō puraꝝ. f.ccvij.
Capi.xij.de cura specialī colericaꝝ notaꝝ ⁊ primo de colera citrina putrida. fo.ccviij.
Ca.xiij.de cura fe.colerice ꝓtinue. fo.ccviij.
Ca.xiiij.de causone ⁊ eius causis. fo.ccix.
Ca.xv.de cura causonis p potionē. fo.ccix.
Ca.xvj.de essentia fe.flā.⁊ spēbꝫ eiꝫ.fo.ccx.
Ca.xvij.de.sig.fe.fleg.pure gñalibꝫ. f.ccx.
Ca.xviij.de sig.pticularibus fe. flegmaticarum. fo.ccx.
Ca.xix.de cu.cotidiane periodice pure per dietam. fo.ccxj.
Ca.xx.de cura fleg.ꝓdice pure per potionem. fo.ccxj.
Ca.xxj.de cura interpolataꝝ notarū de flegmate nō naturali et naturali. fo.ccxiij.
Capᵖ.xxij.de quotiō.cōtinua ⁊ causis et speciebus. fo.ccxiiij.
Capᵖ.xxiij.de fe.melancholica ⁊ causis ⁊ ipeciebus. fo.ccxliij.
Capᵖ.xxiiij.de signis quartane fe. fo.ccxv.
Capᵖ.xxv.de sig.quartane notbe a flegmate. fo.ccxv.
Ca.xxvj.de cura q̄rtane p dietā. fo.ccxv.
Ca.xxvij.de cura q̄rtane p potionē f.ccxvj.
Ca.xxviij.de cura quartane notbe siue non pure. fo.ccxvij.
Capᵖ.xxix de quartana continua. fo.ccxvij.
Ca.xxx.de q̄ntanis sextanis ⁊ septimanis ⁊ alijs. fo.ccxviij.
¶ Tracta.ij.de fe.spūalibꝫ.i.de effimeris
Ca.primū ⁊ vltimum tractatus.ij. de effimeris. fo.ccxviij.
¶ Tracta.iij.de fe.etbicis.⁊cōtinet ca.v.
Ca.j.tertij tractatꝫ de etbicis fe. fo.ccxviij.
Ca.ij.de sig.etbice ⁊ suaꝝ spērū.fo.ccxviij.
Capᵖ.iij.de cura etbice p dietam. fo.ccxix.
Ca.iiij.de cura etbice p potionē. fo.ccxx.
Ca.v.de cura etbice senectutis que est dispositio frigida sine fe. fo.ccxx.
¶ Tractatus.iiij.de fe.compositis.
Ca.j.tractatꝫ quarti de fe.ꝓpositis.fo.ccxx.
Ca.ij.ō cura ēpiale lipparie⁊lisurie.f.ccxxj.
Ca.iij.de fe.erra.q̄ nō ꝓuāt ordinē. fo.ccxxj.
Ca.iiij.de fe.cōpositis vere ⁊ non vere compositionis. fo.ccxxj.
Ca.v.de emitriteo ⁊ cāis⁊signis. fo.ccxxj.
Ca.vj.de cura feb.cōpositarū. fo.ccxxj.
Ca.vij.de cura etbice cum putrida continuete. fo.ccxxij.
Capl'm.viij.de cura emitritei. fo.ccxxij.
Capl'm.ix.de fe.cōpositis de generibus sub alternis. fo.ccxxv.
Capl'm.x.de fe.sincopalibus ⁊ cura ipsaꝝ. folio. ccxxv.
¶ Tractatus.v. habet capitula.xx.
Capl'm.j.trac.v.de accidentibꝫ cōsequentibus feb. fo.ccxxv.
Capl'm.ij.de sudore supfluo in fe.⁊ extra fe. folio. ccxxvj.
Ca.iij.de fluxu sanguinis narium.fo.ccxxvj.
Ca.iiij.de vomitu eꝝ fe.vel in feb. fo.ccxxvj.
Capl'm.v.de fluxu ventris in fe. fo.ccxxvj.
Capl'm.vj.de siti immensa in fe. fo.ccxxvj.
Capi.vij.de somno ꝓfundo in fe. fo.ccxxvj.
Ca.viij.ō āgustia ⁊ inq̄etudine fe.fo.ccxxvj.
Ca.ix.de grauitate capitis in feb. fo.ccxxvj.
Capᵖ.x.de dolore stomacbi ex feb. fo.ccxxvj.
Capl'm.xj.de colica. fo.ccxxvj.
Capl'm.xij. de destructione et diminutione appetitus. fo.ccxxvij.
Capl'm.xiij.de tussi ex febre. fo.ccxxvij.
Ca.xiiij.de asperitate ligue in fe. fo.ccxxvij.
Ca.xv.de sternutatione que superfluit in fe. folio. ccxxvij.
Ca.xvj.de nigredine lingue in fe. fo.ccxxvij.
Ca.xvij.ō ꝓstrictiōe anbelitꝫ in fe.fo.ccxxvij.
Capl'm.xviij.de tristitia ⁊ anxietate in feb. folio. ccxxvij.
Capl'm.xix.de difficultate transglutiendi in fe. fo.ccxxvij.
Capl'm.xx.de nausea ⁊ subuersione⁊ alijs accidentibus in feb. fo.ccxxvij.

Finis.

Collectoriū me//

dicine vtilissimū ac pernecessarium Bertru cij bononiensis sue etatis medicorum prin//cipis.

Galie medi princ

Quoniaz vt ait galenus medicorum princeps in de sanitatis ingenio libro.vij.ca. primo. librorum cōpilatio tribus de causis fieri dignoscitur. Primo ad exercitium proprij intellect⁹. Secūdo ad remediā dū obliuioni que in senio fit. Tertio ad satisfaciendum petitionibus amicoz. Idcirco ego bertruc⁹ generatione lombardus in scientia medicine bononie cōuocatus dispendia atq; varietates in pte practica medicine considerās intellectum sic ꝑplurimoz in ipsa operari volē//tium cōturbare: quia nup introducti scriptis obscuris intricantur: tum quia intelligentes ꝛ proiecti scribentiū multitudine disturbantur: tum quia per regiones ꝓficiscentes mole cartarum obruuntur: etiaz quia moderni ipis philosophi breuitate scripturarum oblectantur: remedia omniū passionum corpori humano accidere possibilium stilo quo potero breuiori: ordine quoq; cōuenientiori auctorum imitans vestigia: ꝛ proprie Ypo. gal'. raſ. ꝛ auic. ꝛ nouissimo Iob. bebeñ. nichilq; proprij ponēs: sed quod experrum est et ab expertis traditum pro posse lucidius exarabo. In collectiōe aūt presentis opusculi quod collectorium nūcupare' desidero ordinem auic. in suo libro canoñ. obseruabo. faciam nāq; ex ipso duos libros generales. In quoz primo loquar de egritudinibus particularibus; que sunt a vertice capitis vsq; ad plantaz pedis: ꝑm in tractatus. xxij. diuidens more tertij canoñ. eiusdem: ita vt primus tractatus istius prime fen illius ꝛ secundus secūde. ꝛ sic deiceps plurimū corrñdeāt vt hic dicta promptius ꝛ facilius dicēs auic. comprobentur. In secundo libro loquar de egritudinibus vniuersalibus stilo ꝛ ordine quarti canoñ. obseruatis. Antidotariū autē non subdā proprium: sed in singlis curis antidota ꝓpria confictā: vel ad antidotarium nicolai salernitani transmittā: qui de antidotorum descriptione iuuamento ꝛ administratione breuiter ꝛ clare scribens apud cōmuniter operantes oim nationū redditus est acceptus. Anteq; tamē hunc laborē operosuz aggrediar tria non sine iuuamento premittam capitula. Primū de medicina. scōm de medico. ꝛ tertium de corpore medicando. et erunt sicut preludium ꝛ pregustatio dicendoz um Verum qm̄ in tottus vniuersi compagine a summo philosophoz magistro cōpertuz est vnum esse principiū quod soluz sibi ipsi sufficit ex se: quia est id qō est cui cuncta subsunt et ad quod cūcta respirant quodq; suā bonitatem oibus tribuit affluēter: idcirco bene se habet exordium ꝓsentis operis ad eius fontalem originē decurrere atq; ab ipso scribendi gratiā impetrare quaten⁹ digneť assumpti laboris eē propitī⁹ initiator: largissimus adiutor ꝛ perfectissimus cōsummator: qō vt fiat humiliter sibi verbū deuoti Iobis bebemesue scriptū in suo de medicinarum cōsolatione ꝓhemiali ca. parafo. dicētis. hoc opus aggrediar auxilio ꝛ bonitate dei cōfisus qui sit benedict⁹. fac igitur potentissime de⁹ sermonum meoz felicem congerie de thesauro lagitatis tue qui es omnia felicitans.

¶ De commendatione medicine. Cap. primum.

Medicina

Medicina artiz ꝑclarissima. hec verba' prim⁹ medicinalis scientie repertor Ypocrates q̄ nunq; aliquid eoz que dicit falsevel fabuloſe protulit: vt de ipo Gal'. ij. de crisi. iij. ca. asserit euidēter. Ad cōmendationē sue artis in libro de lege ꝓtulit excellēter intendēs in ipsis talē rōnē. Illa ars siue scientia merito est oim ꝑclarissima. cūctisq; ꝑferēda de q̄ in oi genere suarū causarū redditť rō ſz. medicina est hmōi: ergo medicina est artiz preclarissima. Maior ꝓz ex terminis: quia subiectū ꝛ predicatū vel sunt oīno idē vel se se necessario cōsequūtur. Assumptū ꝓbatur per oim causarū genera discurrēdo. Incipiamus igitur a nobiliori causarum: quia ab eo quod bonum est opz vt inchoemus: vt dicit Gal'. in libello de malicia complexionis diuerse. Redditur ergo medicinalis scientia ex parte sue cause formalis cunctis alijs ꝑ sublime preferenda ꝓpter tria. Primū est sue

Antidotarium Nicolai Salernitani

cognitionis certitudo siue efficacia demonstrandi. Secundũ est sue imitationis celsitudo siue gradꝰ subalternãdi. Tertiũ est sue cõsiderationis altitudo siue profunditas speculandi. Primum reddit ipsam fixam ⁊ immobilem. Scõm celsam ⁊ humilem. Tertiũ honorabilem ⁊ difficilem. De primo dicit gal. in quinto primi ampho. ⁊ auic. secundo canoñ. c. ij. de cognitione medicinarũ per rõcinationem qꝫ inter omnes artes ⁊ scientias sola medicina duobus vtitur tanqꝫ instrumentis: experimento scz ⁊ ratione: cum alie scientie sola vtantur rõne necꝫ omnes essi: sed quedam formali tantũ: vt mathematica. quedaz formali efficiente ⁊ finali: vt naturalis philosophia prout in ꝓlogo libri phificorum edocet auerroys in commento. De secundo scribit cõmentator alexãdrinus in libro sectarũ dicens. philosophaꝫ quippe medicus circa humanum corpus: sicut nãcꝫ philosophia est medicina aie: ita medicina est philosophia corporis. Et gal. z. de crisi ait. Vide qm̃ non est possibile vt inuentã aliquã operationum huius artis: nisi per vium principioꝝ certoꝝ quapropter vocauit me necessitas ⁊ ad addiscendum scientiã naturalẽ ⁊ inuestigandũ speculationem in ea. Et auerroys ꝑmo colliget dicebat. medicina est ars operatiua exiens ex principijs veris. i. verificatis in philosophia naturali. de qua philosopho loquitur Gene. xxxiij. epla ad lucillum. Deus mus est ꝙ quod viuim⁹: philosophi vero qõ bene viuimus. In quibus verbis ipsam primo omniũ rerum principio cõparat euidenter. Nam per philosophiam deum atqꝫ omnẽ veritatẽ speculamur. Juxta illud Arist. ij. metha vocari philosophiam veritatis scientiam recte se habet: sed per dei ⁊ totius veritatis speculationem felicitamur. Juxta illud Aristo. x. xij. ethicorum. Dei itacꝫ operatur beatitudine differens speculatiua quedam est. humanoꝝ autem que huic cognatissima felicissima est: sed per felicitatez deo assimilamur. Juxta illud ibidem. Dijs etenim vita omnino beata est: hominibus aũt intantum inquantum similitudo quedam operationis huic ineristit. Aliorum autẽ animaliũ vllum felix nequaqꝫ: sed per assimilationem deum amamus ⁊ ab ipso amamur. Juxta illud ibidem circa finem. Sapiens amantissimus deo est: quia sibi similimus. De tertio scribit Jo. damas. in suis ampho. Certe in medicina immensa est profunditas: operari autẽ ꝑm libros sine solerti ingenio ⁊ perfecta ratione molestuz est. Et subdit. Vita hominum breuis est ad cognoscendũ vires omnium terrenascentium: tu autẽ que in patulo sunt: ⁊ in quibus oẽs consentiunt ⁊ maxime que tu probasti: tene: que vero contrariuz relinque. Eius autẽ difficultas ex alio percipitur: quia cunctas presupponit scientias eis vtens tanqꝫ suis ministris. vtitur grãmatica propter eruditionez: logica ꝓpter rõcinationem: philosophia propter cognitionẽ: mathematica propter dierũ creticorum computationem redditur. Secũdo medicinalis scientia est cũctis qꝫ sublime preferẽda ex parte sue cause materialis etiam propter tria. Primum est sui subiecti intensa nobilitas siue celsitudo. Secũdo sui subiecti extensa capacitas siue latitudo. Tertium est huius artis immensa necessitas siue valitudo. necessitas nãcꝫ ex materia dependet absoluta sicut a fine conditionata: vt probatur. ij. phificorũ vltimo. ca. De primo scribit gal. in commento primi ampho. dicens. subiectum quippe medicine non est lapis. corpus: aut lignum: sed corpus nobile atqꝫ gloriosum: corpus scilicet humanum de quo loquens Auicen. primo canoñ. fen prima. ca. primo dico qꝫ deus ait. donauit autẽ deus homini meliorem cõplexionem qꝫ in mundo esse est possibile cum suarum virtutum conuenientia quibus agit atqꝫ patitur. De secundo loquitur Aristo. ij. phificorum. dicens. Est nãcꝫ homo quodã modo omnia: ⁊ ideo microcosmus. i. minor mundus ab antiquis enunciatus est. Continet enim homo in se primo entia diuina propter intellectiuam partẽ sui: vt dicitur. iij. de anima. Intellectus autez de numero abstractorum est. Continet entia celestia propter spiritus quos in se habet. Spiritus nanqꝫ est substantia corporea ex commixtione quatuor elementorum causata vergens in similitudinem superceleſtium corporum: vt scribit Auicen. in libello de viribus corõ. capitu. ij. Continet tertio naturam elementorũ quatuor. nam vt ait Auic. primo canoñ. fen prima. capi. de membris. Membra sunt que ex prima humorum commixtione generantur:

quemadmodum humores ex prima ciborum et cibi ex prima elementorum commixtione procreantur. Continet quarto naturam mineralium cum operationum suarum miranda proprietate atq; stupenda raritate. Traxi magnes ferrum attrahit: non tamen inter ferrum hoc vel illud distinguit. Et si magnes ferrum attrahit: non tamen aliud a ferro a se repellit. Membra autem nostri corporis sic ad se attrahunt iuuatiuum quod ab ipso discernunt nocitiuo: et ita agunt in nutritiuum q; expellunt a se superfluum. Continet quinto naturam plantarum: quia habet in se virtutem naturalem & ministrantem & cui ministratur: qua vegetat: nutrit: generat: & augmentat. Continet sexto naturam animalium: q; habet intra se principia quib⁹ animal a nō animali distinguitur scilicet sensum et motū De tertio loquitur Cassiodorus libro sexto epistolarum variarum. inter vtilissimas res quas ad substentandum humane fragilitatis indigentiam diuina tribuerunt natura prestare videtur aliquod simile quod potest auxiliatrix medicina conferre. Ipsa enī morbo periclitātib⁹ materna gratia semper assistit: ipsa contra dolores pro nostra imbecillitate cōfligit et ibi nos nititur defendere vbi nulle diuitie: nulla dignitas potest subuenire. Huic alludit dictum sapientis Ecclesiastici. xxxviij. capitu. dicentis. Honora medicum propter necessitatem. etenim creauit eum altissimus. Additur tertio medicinalis scientia omnibus alijs precellenda ratione sue cause efficientis etiam propter tria. Primum est actorum suorum reuerenda vetustas. Secundum est actorum suorum solers atq; studiosa sagacitas. Tertium est actorum suorum amica atq; placabilis tractabilitas. De primo loquitur Aristo. ij. metha. non solum gratias debemus ijs qui bene dixerunt: sed et qui male. aliquid enim nobis boni contulerunt: nāq; habitum nostrum preexercitati sunt: et ideo si verosius non fuisset thimotheus non esset: et ita multa melodia careremus. Actores autem medicinalis scientie primi omnium fuerunt. Nam primus medicine repertor fuit apollo et filius eius esculapius anteq̄ principia aliarum scientiarum forent aliquatenus reperta: ipsorum tamen scripta ad nos non peruenerunt ꝓpter interruptionem studij ex diluuio mundi. hunc igitur apollinem homines sui temporis intantum admirati sunt: vt potius diuinum quam hominem nuncuparent: propter quod et gentiles vsq; ad hodierna tempora deum sapientie predicant ac adorant. Primus medicine artis repertor cuius scripta ad nos peruenerunt fuit Ypocrates chous: vt dicit Gal. in commento illius ambo. tertie particule. Egritudines in pluuialibus: et si nanq; ipsum precesserint medici de assidis: vt patet primo regiminis acutorum: illi tamen potius emperici fuerant quam rationales. Iste igitur Ypocra. non solum medicis: sed et philosophis Platoni et Aristo. principia tradidit sue artis: teste Galeno septimo de ingenio sanitatis capitulo p̄mo dicente. Ypocrates quidem bonus fuit agricola qui primum banc artem seminauit. indiget autem et aliquo qui semina eius augeat et irriget. Secundum probat suorum actorum copiosa varietas. non enim reperitur alia scientia tot scribentium calamis exarata: ipsam nanq; perfecte tradiderunt Ypocrates. Galen⁹. diasco. rasis & nunc tempore nouissimo Auicen. et auerroys et plures qui sequūtur: propter quod dicit auerroys quarto colliget capitu. de signis totius complexionis. Neq; ob hoc despicias que in hoc libro nostro reperies si ipsa reperisti in alijs pluries: neq; cribrans idem homo vnus modium fabuli vt vnicam margaritam reperiat: huic arridet dictum cassiodori secundo epistolarum variarum. Omne scientificum quanto profundius queritur tanto gloriosius reperitur. et. Iohannes damascenus libros peritorum veterum relegere: eosq; diligenter discutere omnem sapientem iuuat.

De tertio loquitur Galenus tertio de virtutibus naturalibus capitulo tertio. Deprecor omnes audientes libros meos discere illam inuestigationem discutere: quaz quidem sophisticam intentionem requirunt. hec enim intentio non generat nisi bellum atq; litem rabiosam: sed conuertant studium suum ad indagationem virtuti pertinentem studium et veritatez sectantes. redditur quarto & vltimo medicinalis scientia super oēs alias gloriosius extollenda ex parte sue cause finalis etiā propter tria. Primum est lucri copiosa

acquisitio. Secundum bonoris atq; amicorum iocunda adeptio. Tertiū anime vltima ra atq; perfecta felicitas. De primo loquit auicen. primo canoñ. fen prima in prohemio Non est autē bonum vt non sit plurimuz bu tus scientie apud vnūquēq; ⁊ in eius memoria consistat: qui nomie huius scientie vocari seu per eā lucrari desiderat. De secundo loquitur Ypo. primo pronosticorum in capi. p̄mo: Omnis qui medicine artis studio seu gloriam seu delectabilem amicorum desiderat copiā. De tertio loquitur Gal'. primo de sanitatis ingenio dicens. qui vult curare animam primo curet corpus cum difficultate organo nullus dubitet arcbiteronicuz defecturum. ad quam felicitatē vt perducamur oratione Auerroys quinto capitulo finali ponitam deuotis mentibus offeramus vt deus nobis consentiat peruenire ad vltimā felicitatē que beatitudo sempiterna appellatur.

¶ De informatione medici. Capitulum. ij.

Quoniam ꝓpter malicias vulgarium ⁊ incuriositatem medicorum licet peritoꝝ ⁊ perfectorum scientia medicine simul cū medico sepe ludificatur ⁊ inter vanas glorias apud idiotas abusus potius q̄ veritates reputātur. quod respiciēs cassiodorus sexto libro variarū epl'arum dicebat. hoc malum quod naturaliter est in peccatoribus humanis radicatum vt qui nesciunt artes non honorent artifices. Propositus est igitur p̄ntis capl'i cautelas innuere: quibus peritorū medicorum infamia tollatur ⁊ eoꝝ vita immaculabiliter conseruetur. Ignaros nāq; p̄ntes erudire non cupio cum de ipsis scribat medicorum princeps secundo de febribus ad glāconem. ¶ Medice quomodo curas si causam egritudinis ignoras. Si enim nescis an morbus sit periculosus necne quo modo non tu scis temere facis quicq̄d facis: et si quis curatus a te euaserit non tui muneris sed fortune est. Et primo de crisi. xiij. ca. dicebat. et si tu non cognoscis horam p̄ntem egritudinis ⁊ q̄ta sit ꝓpinquitas vel elōgatio a statu nō euacuaberis q̄n ledas egrum nocumento magno regimen diete plus vel minus dando q̄ oportet cum ad hoc tēpus vniuersalis limitetur dietatio ⁊ nō erit differentia inter te ⁊ illum qui nihil nouit de medicina. Et Johan. bebemesue in suo de ꝓprietatis primo capitulo. medice qui coꝝ porum curā geris auxiliari ne differas semel nāq; pereunti nullum amplius subest remedium. Dicamus igitur cautelas. x. numero: quarum prima est de aggressu noui medici ad practicam. Cum igitur tyro predictus nuper studium exierit ⁊ inexpertus sit varietatis consuetudinum regionum ⁊ complexionū et intricationum membrorum cum eorū causis non sit preceps ad opus: nec egrum quēcunq; in suam custodiam recipiat: neq; omnibus salutem promittat. Sed primo pusillanimus salubres egritudines ad se trabat: neq; de salario instet importune: ficq; degat potius expensas moderando q̄ lucrum acceruando donec in experiētia radicetur: ⁊ eius gloriam fama predicet popularis: quia cautius est gradatim ascendere q̄ cito scandentem ad precipitium festinare: et banc experientie necessitatem signans Joh. damasce. in libro suo variorum sermonum dicit nulli medico etiam studioso credendum est nisi etate approbato. Secunda est de conditionibus circa egruz obseruandū. Cuz igitur medicus primo accesserit ad egrotum salutem ei nunciet vultu hylari. deinde sibi confitās principium egritudinis ꝑm diem et horam perquirat ⁊ qualis antecesserit dieta ꝑm obseruationem sex rerum non naturalium: et si quid fecerit propter quod p̄ot talis morbus euenisse. Et si non consueuerit tali morbo actis temporibus egrotari ⁊ qua horarum consueuerit exacerbari ⁊ qua mitigari ⁊ per quales modos assuetus sit egritudines terminare an per fluxum ventris. sudorem. vomitum. fluxum sanguinis narium. menstrua emorroides. scabiem aut flebotbomiam vel farmaciam solicitus perquirat. Deinde dispositiones singulorum membrorum corporis articulatim perquirat. Primo de membris animalibus: vt puta an assint vigilie: subeth: somnia terribilia: dolor capitis: tinitus: vertigo ⁊ fil'la. Scōo de mēbris spūalibus: vt pote si insit tussis ⁊ an sit ficca: difficilis: cū punctura lateris ⁊ anbelitu anxio caumate circa pectus et an sentiat vel quādo senserit catarros descendētes per guttur raucedinē ⁊ sputi grossi multitudinē post somnū

inducentes: ⁊ an sit eius spūs ordinatus vel suspirijs intercisus ⁊ similia. Tertio de membris naturalibus an assit pstratus appetit⁹ amartudo oris: fitis: fluxus vētris: vel stipticitas: ypocūdriozum dolor: lentas miracb: mollicies corpoz⁹ ⁊ extremozum: equalis caliditas vel inequalis: laterum flexibilitas vomitus: nausea: vrine retentio: vel exuberātia: ardor vrine: dolor articulozum: labor sponta neus musculozum qui sunt in ambitu corporis totius: ⁊ similia. Ex ijs nanq; oībus dirigitur vt differentias pulsus conditiones vrine ⁊ egestionis ⁊ sputi plenius dijudicet ⁊ cognoscat. Tūc igitur vultu maturo ⁊ deliberatione solicita pulsum vtriusq; bracbij quatuoz suis digitis decenter extensis sufficienti tempoze distinguat et eius notas drias ꝑm longum ⁊ curtum: magnum ⁊ paruum: fortē et debilem: durum ⁊ mollem: rarū ⁊ spissuz: velocem et tardum: ordinatum ⁊ inordinatū tunc non sans neq; respiciens sed oculos in terram vel egri faciem prudenter defigens ex ijs veritatem percipiēs et fidem egri ad te trabens: deiñ solerter ad vrinaz procedas in loco luminoso quem radij solares nō tangāt querens qua bora noctis fuit protecta. et an fuerit corrupta: ⁊ postea rectificata: ⁊ considerans eius drias ꝑm substantiā: vt puta an subtilis: an grossa: an scz perspicua: an turbulenta: ⁊ ꝑm q̄ntitatem an exuberans: an diminuta respectu potus. ⁊ ꝑm qualitatem: an citrina: an rubea ⁊c. Et ꝑm contēta: an ypostasis sit alba: lenis: equalis: piramidalis: an nebula pendens aut spuma vel granum natās vel scabies in fundo residens: seu arena vel pillus vel filum spermaticum. Neq; illa bora negligas de renum et vefice dispositione perquirere: vt puta si circa alcbatin vel sumē dolozes sentiat ne renum vel vefice vitio decipiaris attribuēs epatti vel ventis: quod ipsorum est egritudo. Deinde gradatim ad egestiones tendas earū substantiā colorē et q̄titatem ⁊ boram exeundi discutiēs. Similiter et de sputo si forte repertas in parapside cōseruatum: quib⁹ oībus ordinatim ptractatis citius es in arte medicine potens infirmo passionem ⁊ cām passionis aliqualiter declarare: ita vt se p te magis q̄ per seipm cognoscat: quare te admirās sapientē ⁊ excellentez predicabit ⁊ firmabitur in te fides sua ⁊ confortabitur virtus ⁊ surget cōtra morbū subito cum crisi vel gradatim cū meliozatione de die in diem ⁊ sanabitur perfecte. Juxta illud Gal. in cōmento primi pnosticozum. Medicus inquit optimus est qui plures sanat: plures ille sanat in quo plures cōfidunt: ⁊ illud auic. in canticis suis. plus valet confidentia egri de medico q̄ medicus cuz oībus suis instrumentis. Tertia est de pcessu ad actuz curatiuum: q̄diu igit medicus cām morbi perfecte nō cognouerit medicinas nō ministret: sed cum ꝓpata dieta ⁊ blādicijs egrum suspē dat. Juxta illud auic. primo can. fen. iiij. cap. j. circa finem. Cuz aūt ignoras que sit egritudo relinque eā nature ⁊ nō properes: qm̄ aut natura superabit egritudinē aut ipam manifestabit. Postq̄ aūt causam noueris ad actum curatiuū procedas cū ordinatione dieter ad ministratione medicine cōuenientis. Dieta aūt si aliquo mō possibile fuerit: fiat i cibis ⁊ potibus ⁊ bora sumendi ꝑm appetitū et cōsuetudinē infirmi: iuxta illud ypo. Paruz de terior cib⁹ et potus detestabilio: meliozibus quidā magis apterēdus ꝓferendus est: ⁊ ibidem ex multo tempoze cōsueta ⁊c. Morbum tamē ⁊ eius causam ⁊ boram exacerbatiōis vel status nullatenus pretermittat. Medicine vero si possibile fuerit sint potius cibi medicinales q̄ medicine pure: quia minus perceos natura terrebitur: et si non sufficit proceedat ad puras a leuioz⁹ gradatim incipiēs et ad fortiozes paulatim necessitate vrgente transcendens: quia hic est ordo sapientie: vt dicit mesue et magis per exterius q̄ interius administret. Solutiuas autem medicinas pluſq̄ potest euitet ⁊ ipsarum vsum differat et si necessitas ipsarum ingruerit ipsas cōsolatas ⁊ rectificatas in virtute ⁊ sapore propinet dosim eius pensando in se et respectum propositi corporis quod fieri potest per relationem infirmi vt puta quia forte frequenter ipsas assumpsit ⁊ se forte solubilem facile vel difficile cognouit: quod si non ita res se habeat: oportet q̄ corpora que vt plurimum faciliter soluuntur sint rara macilenta: que vero difficulter sunt solida et grossa per naturam. Humoz⁹ etiam educentes consideret quia colera est facile educibilis. melancholia difficile: sed flegma medio modo se habet. Similiter colera sepe educitur per vo

mitum et proprie in estate ⁊ corpore consue/
to vel facile vomēti. Melancholia vero ne
quaq̄ grocissie prohibēte flegma per vtrā/
q̄ potest educi regionem. Consideret igitur
regionem per quā natura educit spontanee
⁊ illuc etiā educat per artē. iuxta illud. vnde/
cunq̄ repit natura medicis opiatis ⁊ stupe/
factiuis nequaq̄ vtatur nisi extrema necessi/
tate cogente: vt puta si dolor vel insomnie/
tas egrū ad defectionem perduxerint: vt do/
cet Gal. xij. de ingenio sanitatis. Tunc vtat
eis potius per exterius q̄ interi?: ⁊ si per in/
terius potius per inferius q̄ superius: et si
per superius potius versus diē atq̄ vigilias
q̄ noctem ⁊ somnū ne frigiditas per ipm vl/
timetur neq̄ ipsis aliquo mōvtatur nisi cum
suis consolatiuis. Quarta est de processu ad
actum pronosticū. Consideret medicus teno
rem virtutis ⁊ bonitatē vel malicia signoz
cū ipsoz numero: ⁊ diligēter enumeret que
preualeant in fortitudine ⁊ multitudine: ⁊ si
post hec certa videat signa salutis vl' mortis
certū quid ⁊ determinatū pronunciet: q̄ nō
minus laudabile neq̄ artificiosum est peri
to mortem predicere q̄ soluendo vitā spon/
dere: tūc ab ipso fugiat neq̄ auxilia vlterius
inutilia proferat ne ars medicine ludificet:
vt probatur. ix. de ingenio sanitatis. cap. iiij.
quia morituri solis signis pnosticis sunt re
linquendi: vt dicit in cōmento illius ampho
risimi prime particule. qñ in statu est egritu/
do. Si autē dubius fuerit in sermone suspen
dat amicos ⁊ astantes cū ambibologico ser
mone dicens: oportet me expectare plura si/
gna vel diē septimū vel aliuz diē tertiū. Qō
si adhuc dubius fuerit verba magis applau
dentia dicat: videtur mihi q̄ statibus signis
pñtialiter visis neq̄ mutata virtute egri ad
deterius sanabit hic vl' morietur alter: q̄ si ma
gis importune affines egri medico istiterint
fit eger pronus ad mortē q̄ infirmi salutem
pronūciandā: q̄ si eger saluus euaserit gl'ia
fiet medico: finautem nō incusabitur de mor
te ⁊ qualitercūq̄ res se habuit nō debet me/
dicus infirmo dicere nisi de vita ⁊ salute ne
forte timorem incutiens virtutem egri pro/
sternat. Quinta est de astantibus informan/
dus: debet ergo medicus ante omnia ordina
re de industrioso humili solicito: quia astan/
te qui dietam ⁊ medicinas cōuenienter ⁊ de
center sicut sibi precipitur bora prefixa ad/
ministret quiq̄ referre sciat qua bora eger
dormire ceperit expergefactus fit ⁊ qualiter
in somno se habuerit p̄m os ⁊ oculos ⁊ mo/
dū decubitus ⁊ an cū tremore vel terrore eui
gilauerit: an post somnū se leuius senserit: et
an eger fit obediens iussis medicoꝝ. quia vt
dicit Ypo. Oportet non solum seipsuz prebe
re que oportet facientē: sed ⁊ egrotantem et
astantes ⁊ ea que extrinsecus sunt scz expen
sis ⁊ cautelaz ab incendio causatis percussio
ne neq̄ fit talibus vltra debitum familiaris
siue sint consanguinei patientis siue nō: im/
mo potius erga ipsos teneat se vt percipiat
magis magister q̄ socius vel amicus: aliter
ars ludificaretur ⁊ lucrū sanantium abiice
retur. Sexta de medico in cura suo socio. Si
igitur habeas cōsocium litteratū amicabili
ter apud eū te habeas de morbo ⁊ cū ipso cō
feras in camera seorsum infirmi vel amicoꝝ
p̄sentia ne si forte ab ipo discreperis sonū vel
rixam concitans te vel tuā scientiam illudas.
Si vero persona sit placabilis magis eligēs
veritatez q̄ gloriam ipsuz apud egrū ⁊ eius
amicos cōmenda: ficq̄ mutuū capientis am
bos simul vos in cura esse solicitos ac largo
munere mulcendum necnon prudentis edi
tionum abhorrentes plenarie demonstran
tis. Si vero effrenus ⁊ elatus fuerit tibiq̄
detrahens erga ipsum similiter te habeas:
quia sic ars deluditur ⁊ conare vt post eius
recessum ab egro introeas ⁊ de ordinatione
cibi ⁊ potus interroges: ⁊ si potes rationabi
liter eius consilia refutes. Si vero idiota vel
ignarus fuerit erga ipsum non tanq̄ socium
sed subditum vel vt ad discipulum te geras
ne hoc sibi in gloriam redundet litteraleꝝ:
nisi forte humilem exhibeat ⁊ te apud om
nes publice precommēdet: tunc nanq̄ me
rito aliqua superficialia consimilia erunt
referenda sub subtilitatibus et arduis in cor
de tuo cōclusis. Septima ē de apothecario
eligēdo. Procuret sibi q̄sq̄ medicus apothe
carū in arte sua p̄ditū humilē ⁊ fidelem: ne
forte appropriatū medicine retardās vel ei?
substantiā permutans vel eius pōdus dimi
nuens: vel ei? recentiā ⁊ bonitatē falsificans
te ⁊ tuā artē illudat: ⁊ ppie in medicinis la

xatiuis.vnde cōsulo vt medicinas laxatiuas quilibet medicus per se potius habeat q̄ ab alio recipiat cum in eis sit maior timor ⁊ inglioriatio medicorum. Octaua de cōsilijs porrigendis fortuitu occurrentibus. Cum quis igitur venerit ad te in domo vel consiliuz petens vel vrinam deferēs:non sis prompt⁹ ad consilium adhibendū. Primo conditionē considera persone ⁊ consiliuz quod petitur. Deinde vrinam formidanter respice preuidens ne sit acetum vel liquor alius vel vrina subiugalium quibus illuduntur frequenter medici:⁊ si nihil horum affuerit consiliuz tribue. Si vero vnum ex eis videris eos proteruo vultu repellas. Consueuerunt nāq; vetule veneficio vel impregnatione vel aborsu vel menstruorum prouocatione versute cōsilium petere:ipsis tamē sunt oīa talia protinus deneganda:⁊ cum vrinam inspexeris oculos ⁊ linguam cohibe ⁊ intentum atq; solicitum te protende. neq; de vrine iudicio responde donec a nuncio serum etatem querimontam patientis ⁊ confimilia figillatim inuestiges. Aliter in vrine signo decipieris: q̄ sepissime certificatum est eādem vrinaz ꝑm colorem ⁊ substantiā super diuersas passiones:imino q̄nq; contrarias iudicare. Signa ergo predistinguenda a vera rōne ducentis sunt preoccupanda. quod respiciens solers Jo.damas. ait in suo lib.ꝑmonum diuersorū glorioſorum superbiā ⁊ ad vrinale multiloquium si sapias:contēnas:neq; te egruz per singula interrogare pudeat. Vrina enim nisi morbus intra venas extiterit fallax nuncius est. Mona de salario petendo: cum igitur medicus ad perfectā experientiā ⁊ vulgarē peruenerit famam non veniat ad egrū aliquem oīno nisi rogatus ⁊ de salario certificatus:nisi forte egrotans sit intimus ⁊ spālis notus vel amicus. Mani si veneris non vocatus deperit egri fides in te.estimat nāq; te ignarū vel suspectum als ad sui curam te primitus vocasset. Neq; sis contētus salario pusillo: magnam quippe scientiā grauem solicitudinem turpem stercoris sputi ⁊ vrine visitationem:⁊ demum delectabilem sanitatis recuperationem ac vite redēptionem de qua penitus desperauerat magna ⁊ cōdigna decēt emolumenta:nisi forsan laborans sit persona pauper ⁊ miserabilis cum qua misericorditer est agendum vtā sanctorū luce euāgeliste pauli cosme⁊ damiani medicoruz sublimiū fideliter insequendo. Si vero de premio gentem egri cōsperseris post eius mortē non nisi vituperia recipies:quē si saluari cōtingat tibi vultum diabolicū perfugum ⁊ diuersicula protendet:quēadmodum in tui primitiua vocatione ⁊ auxilia deuota implorationē vultū angelicum:deinde in sui resumptione vultuz humanū demonstrabit. Decima de cōuersatione medici cum extraneis quibuscunq; viris literatis:⁊ proprie facultatis tue reuerentiam exhibeas familiarē tam religiosis q̄ secularibus gaudiosis ⁊ rationatis actibus cōtinuendo:vt eorum veridica simul ⁊ profícua cōmendatione floreſcas:vulgaribus vo neq; familiarem neq; elatum te offeras:ne te nimia familiaritate contēnāt vel superflua seueritate deuitent:vestibus ⁊ gestibus bonestatem diligas non pōpā: litium ⁊ dissensionum partes fugias:⁊ ad concordandū ⁊ vnitē dum te proposse interponas: vulgi laudes ne cupias.laudat nāq; vituperosus ⁊ opprobrijs refert:non dignos vitians ⁊ deturpās propter quod ait Arist.j.etbi.volo bonorari non nisi a sapiētibus notis et bonestis quō quis practicare pōt quo penit⁹ est nudatus Reuerentias tamē sibi exhibitas cuz pedes vel eās per ciuitatem gressus suos direxerit non spernat vnicuiq; iuxta gradum bonoris diuitiarum generis prudentie vel etatis responsum benuolum porrigendo.

¶ De corpore medicādo. Cap.iij.

Actus medici circa corp⁹ humanum septuplex est. Primus conseruatiuus omniuz precipuus:q̄ est respectu obiecti nobilissimi sanitatis.j.perfecte que est temperies ad iusticiam vel ꝓprie id a doctoribꝰ nūcupatur. Secūs reductiuus postea sublimior qui est respectu sanitatis perfecte:quia vnū quodq; corpus distemperatum degit sibi ꝓpria sanitate. Tertius preseruatiuus postea nobilior qui est respectu egritudinis superfuture. Quartus curatiuus omnium maxime necessarius qui est respectu egritudinis presentis. Quintus pronosticus circa futuram salutem vel perniciem predicandā per artez in oī passione qui est oīm gliosissim⁹ ⁊ famosus. Sextus resumptiuus. postremus qui est

respectu sanitatis post fortem desolationez: desperationē: ex quib⁹ cōspicere possum⁹ medicinalē sciam in oibus corporibus ⁊ oibus locis ⁊ tpibus necessario fore cōsulendā. Et ideo dicebat medicor⁹ princeps in tegni trac. de causis. circa pncī. Si eīm esset impassibile et imutabile nr̄m corpus ⁊ semper maneret optima cōpositio nulla indigeret arte ipsuz cōseruante: qm̄ vero mutatur ⁊ corrumpit̄ et puertitur nō seruās quā habebat ex pncipio cōsistentiā sm̄ hoc curatione indiget. Et primo de regi. sani. ait. Nequaq̄ quidē reperibile est corpus tēperatum: vel si est: ad ictum oculi est. Sunt aūt medicine cōsilia non quē admodū textorū vel edificator⁹ necessaria sz quēadmodū agricolarum ⁊ nautarū possibilia: ꝓpter qō ait auer. j. ⁊. vij. colliget. Finis huius artis nō est ad saluandū: sed ad faciendum iuxta illud quod pōt fieri ⁊ q̄titate conuenienti ⁊ tempore conuenienti. Et postea debet expectari finis sicut est in arte nautar⁹ et regimīe exercituū. Et gal'. i. xj. de inge. sa. ars medicine ⁊ medicus nō sunt principales cause sanitatis: q; sanitatem nō absq̄ medico ri facere pñt: sed cum quadā conuenientia. Quod exponēs in teg. ait. qm̄ quidez bonum operatrix natura: medicus vero minister. et ipo. j. prono. q̄uis ois minime curare possit: quod si posset non tam futuri preuisor: sed diuinis propbetis melior reputaret̄. Et philosopbus. j. rbeto. dicit. nō est optimus coriari⁹ qui facit optimos calceos: sz vt cōiter qui de contingentibus nibil obmittit. Scripturi itaq̄ de arte curatiua ⁊ ꝓnostica premittere diximus capitulū de arte conseruatiua preseruatiua reductiua ac preuisiua quod ad sanitatis regimen dignoscitur pertinere.

Conseruatur itaq̄ sanitas. iiij. modis pre cipuis. quorum primus est per dietaz regularem: ⁊ banc in metbodo ponemus. Secundus vero ꝑ consuetudinis bone obseruantiā et peccantis correctionem quam in emperi cis dicemus. Tertius per regularum generalium noticiam quam in canone scribemus. Quartus per egritudinis fiende cautelam quam in pronosticis subiungemus.

Methodus ꝓsistit i regimine diete.

Dieta aūt i debito vsu sex rerū nō naturaliū que sunt cib⁹: potus: inanitio: repletio: somnus: ⁊ vigilie: mot⁹: ⁊ quies: aer nos contin̄s et animi passiones: de q̄bus per ordinē distinguem⁹. Regimē cibi sex ꝓpriē modis: q̄ sunt substātia: q̄titas: q̄litas: cōsuetudo: tps: ⁊ ordo. Substantia q̄ppe cibor⁹ debet eē q̄ generet bonū cbilum tpatum: vel circa id vt sunt caro pullor⁹. perdicū. faſianor⁹ oiz autū filuestriū nō aquaticarū: caro bedor⁹ saltantiuz agnorū vitulor⁹ lactantiū bouū nōdum arātiū porcellor⁹ vnius vel duor⁹ an. capriolorum ceruorum pinguiū porcor⁹ siluestriū. Et de legu minib⁹ cicera fracta vel pisa ⁊ aqua eor⁹ propte et de granis frumenti risum far farina auene panis triticeus bñ coctus fermētatus bene salsus collect⁹ de tersano bñ conseruat⁹ nō corruptus. De berbis borrago spiarcbia bleta petro atriplex endiuia lactuca. De fructibus ficus vue mature ante prādium pira et coctana assa post cibū. De piscib⁹ luceus et oēs pisces marini durarū carniuz nō viscosarum. vel alij pisces q̄ in aqua munda arenosa petrosa capti sunt bñtes carnes solidas ⁊ frāgibiles sapidas sq̄mosas ⁊ ꝓprie assi super prunas vel elixi cōditi cum sinapi pipe et croco zinzi. ⁊ alijs specieb⁹ corrigētib⁹ flāctatem. De lactib⁹ lac caprez vel asine vel vacce bene paste de bonis berbis feno: ⁊ propriē ante cibum sumptū in stomacbo mundo per se vel cuz zuccara aut melle aut mica panis. Caseus recēs vel q̄si recens ex bono lacte artificiose factus: ouа recentia puula oblonga sorbilia. Quantitas cibi dz esse q̄ satisfaciat nature nō appetitui. Mā stomacbus calidus appetit min⁹ q̄ oportet: frigid⁹ plusq̄ opz. tpatus aūt tantū appetit q̄tum bene pōt digerere: vt dicit gal'. i teg. c. de signis stomachi. de qua mensura ciborum lo quēs Auic. j. can. fen. iij. c. de regie cibi ⁊ pot⁹ ait. Ex cibo nullus est ita replēdus vt nō sit locus vacuus in stomacbo ⁊ supfluus: sed ab eo est cobibēdus reliquus a desiderijs in aia remanētibus. beniz famis reliquie post vnā bozam destruūtur. j. qm̄ os stomachi corrugatuz post cibum fuerit. q̄titas aūt discreta debet eē vt numerus ferculorum binariuz non excedat: quia in multitudine ciborum ⁊ propriē et berogeneorum neq̄ per artificium coctorum bene cotpatorum necessario fit inequalis digō in stomacbo: quare vel coctus exiens traberet cru

dum post se vel expectans etus digestionem adureretur: cuz digestio non sit alteratio que cunqz facta a calido naturali: sed determinata certo termino. propter quod ait Auicēna. Et nihil quidem est deterius qꝫ diuersa nutrimenta simul adiungere. post hoc in comedendo tempus prolongare non licet. Cum enim postremum nutriens aduenit primum tam incipit digeri. Nutrimenti ergo partes in digerendo non simulantur. Qualitas ciborum debet esse in complexione quidem frigida byeme actu ⁊ virtute calida: in complexione calida estate actu ⁊ virtute frigida: in medijs autem temperata: quia omnis complexio siue sit temperata siue intemperata conseruatur per similia in forma ⁊ gradu: sed furiosa rectificatur per contraria in forma. Similia in gradu si fiant vsu moderato: consuetudo proposse seruanda in cibo. quia dicit Ypo.ij.ampbo. Parum deterior ⁊c.⁊ ibidez. Ex multo tempore consueta ⁊c. et Auicenna c.allegato. Oportet preterea te scire qꝫ nutrimentum melius est qꝫ melius sapit: propterea qꝫ stomachus et virtus retentiua vehemēter ipsum amplectantur cum bone fuerit substantie. Hoc autez addit insinuans qꝫ consuetudo ad malum cibum est gradatim abijciendā non subito: qz repentinas mutationes nō sustinet natura: vt dicit Galenꝰ in teg. Insuper ista abiectio consuetudinis non debet fieri nisi in tempore sanitatis: quia in cura cuiuscqz egritudinis omnis consuetudo est toleranda cum tunc sit basis ⁊ fundamentum nature: vt dicit galenus septimo de inge. sa. assignans causam ibidem qꝫ si tempore egritudinis consuetudinem mutaueris quocunqz ledes naturam tripliciter. primo per egritudinem. secundo per medicinarum exhibitionē. tertio per delectabilium ablationem: quare natura non sustinens finaliter succumbit. et Aristot. ſ. rbeto. Consuetudo est altera natura: quia consuetudo est eorum que vt sepe: natura vero eorum que vt semper. Sepe autez ⁊ semper sunt sibijnuicem propinqua. Tempus anni est in cibo diligenter obseruandus: quia in byeme est multus cibus simul sumendus: quia ventres byeme et vere calidissimi sunt natura propter antiparistasim: et tunc natura pōt sufferre errores: et cibi grossi tunc sunt sumendi: sed raro sm numerum: quia tūc pauce fiunt a corpore resolutiones: in vere autez parū ⁊ raro est comedendū: quia precessit per totā byemē multarū superfluitatuz collectio. Et hoc tps bonitate sue cōplexionis omnē materiā expellit ⁊ oēm egritudinem manifestat: in estate est comedēdū sepe bis vel ter in die: pro vice tm parū ⁊ de cibis subtilibus de facili digestibilibus: qz tunc calor naturalis est debilis et resolutio plurima. In autūno vero aliquātuluz plus pro vice de cibo est sumendū: sed rarius sm numeruz. Et est maxime insistenduz in illo tpe in vsu bonorum ⁊ laudabiliū ciboꝝ: qz naturalis calor est debilitatus plurimū per estatem precedentez ⁊ p malicią cōplexionis aeris presentē. Et cauenduz est a fructibus: quia generant cibiluz valde putrefactibilez illo tēpore: Iz quandoqz in estate comedi possint pruna: cerasa ad reprimendum cholerā ⁊ propte ante omnē cibuz. Tempus etiā estatis est obseruanduz: qz pueri qui crescunt sunt dietandi dieta byemis in continuo sed nō in discreto: quia multuz ⁊ sepe debent sumere cibuz: sed iuuenes et etate perfecti dieta byemis oīno: quia calor naturalis est in vltimo fortitudinis et corpus non indiget apponere ampliori. senes vero dieta vernali. seniores dieta estiuali in continuo ⁊ discreto: sed autūnali in ciborū substantia sumendorū. Tēpus preterea diei considerandū est. qz vt ait Auicenna ca. de descensu cibi a stomacho. Corpus temperatuz debet tribus vicibus sumere cibum infra duos dies naturales: vt vnicuiqz triuz refectionum cedat numerus sexdecim horarum naturaliū quod est cōmune tempus digestionis ⁊ euacuationis superfluitatum primaruz: licet hoīes nostri temporis cōmuniter in die bis cibuz sumāt: in prandio scilicet ⁊ cena: quod propter cōsuetudinez antiquam non valde vituperabilem est tenenduz. Quoniā apud homines irregulariter viuentes tps prime digestionis nō est vnū: quia apud quosdaz est duaruz horarum apud alios quatuor. vel sex sm diuersitatez cōplexionis stomachi vel ciboꝝ in qḥto ⁊ quali. Sed in tpe conandū est vt cibum estate sumant horis diei magis frigidis ⁊ locis frigidis ar. vel natura. In byeme ꝓtrario modo. In vere ⁊ autūno medio modo. Ordo etiam in cibo est attendendus. Nā si stomachus fuerit qꝫatus ⁊ tēpus tēperatuz: tunc non dz in

stomacho cibi cōmiscerī diuersarū substantia
rū sed homogenei in substantia ⁊ ipati in cō/
plexione qui supradicti sunt:ne fiat inequa/
lis digestio. Si vero stomachus fuerit calid?
colericus natura debet cibus grossus p̄mitti
subtili cum melior digestio maior caliditas
sit in fundo stomachi sicut melior appetitus
⁊ sensatio sit in ore eius adurereť forte subti
le anteq̄ digereretť grossum quare si subtile
fuerit premissum egreditur: et grossius inter/
dum digeritur. Propter qō ait Gal'.j. alimē.
de stomacho colerico q̄ melius digerit car/
nes bouinas q̄ pisces petrinos:quia adurit
subtilia sed tēperate excoquit grossa. Si vō
stomachus sit frigidus natura procedať ecō
uerso. Si autem sit stipticus ⁊ siccus natura
liter premittantur lubrica stipticis. Si vero
humidus ⁊ fluens fiet econuerso. Si vero fa
melicus ⁊ exercitatus premittat grossa subti
libus ne forte corrugatus velociter sup subti/
le respuat grossum. Si autem sit fastidiosus
⁊ ocio gaudens fiat econuerso: vťr tamen ca/
uendum in omni stomacho assumptione ci/
bor valde diuersor in substantia quoniaz di
uersis digeruntur tēporibus et diffōrmibus
elaborantur gradibus calōris. Fuit igitur in
eorū mixtiōe plus nocitiui q̄ iuuatiui. Utrū
autem maior cibus sumendus sit in prandio
vel cena scribemus copiose capitulo de dimi
nutione ⁊ corruptione digestionis in stoma/
cho. C. de cañ. potus etiam regulať in substā
tia q̄ritate qualitate ⁊ ordine de quo dicem?
ca. de siti. C. de cañ. vnum tamē hic ponem?
preter illic dicenda qō conueniens est stoma
cho ⁊ omni corpori seruare volenti propriam
sanitatez vt potū permixtiuuz. i. quion hora
comestionis assumit partiatur in vices pluri
mas a principio comestionis vsq̄ in finē: ne
forte potus plurimus simul sumptus cibum
fluctuare faciat ⁊ permixtionē bonā p̄hibeat
⁊ retentiuaz stomachi deijciat. Et hic potus
cōuenies est vt in principio comestionis sit
vinum purum clarus potens in confortatio/
ne digestionis. Sed in medio sit limphatum
paruz per gratiam melioris cōmixtionis: qr
talis potus erit calidus ratione vini ⁊ subti
lis substantie ratione aque que duo maxime
conferunt penetratiui: in fine vero sit vinum
limphatuz vsq̄ ad mediuz vel per se natura
liter ponticum: vel aqua pura ne fumus sur/
sum caput percutiat: ⁊ ideo expertū est q̄ ma
gnus haustus aque frigide post crapulam
sumptus aut tollit aut diminuit ebrietatem.
Et hec de prima re non naturali. C Dica/
mus de secunda que est inanitio et repletio.
vbi sciendū est q̄ par est peccatuz stomacho
famelico cibuz denegare ⁊ fastidiose repleto
cibum offerre: vt dicit Auicenna primo cañ.
fen. tij. ca. de regimine cibi ⁊ potus. Primum
nāq̄ stomachuz replet malis humoribus: se/
cunduz vero plectoriā opillationem putrefa
ctionem apostemata lepraz ⁊ fe. inducit. Qui
cunq̄ igitur cupit custodire sanitatem surgat
omni mane hora determinata assueta ⁊ vni/
formi post q̄ somnū ⁊ digestionez compleuit
perfecte. Deinde conetur diligēter ad expul
sionem superfluitatuz prime ⁊ secunde dige
stionis stans erectus et fixus in eodem loco
donec propria grauitate deorsum tendant.
Postea caput diligenter fricet cū pectine vel
digitis: vt pori capitis aperiantur ⁊ vapores
exhalent. Postea conetur ad screatū ⁊ sternu
tationez per se vel per artem si reuma sense/
rit. postea exercitetur gradatim a motu debili
ad fortez redeundo ad debilem ⁊ tandiu hu/
iusmodi motuz continuet donec aliqualē sen
tire ceperit lassitudinem vel sudorez ⁊ balnee
tur ⁊ vociferet ⁊ in sole ambulet et in ieiuno.
Post hoc quiescat in loco temperato vel ver/
gente ad frigiduz: donec calor naturalis vnia
tur ⁊ famem sentiat et saliua subtiliari cepe
rit: tunc ilico cibum predictuz capiat sine mo
ra. Post comestiones vero nō exercitetur nisi
prout dicetur neq̄ sub sole vel estu habitet
ne cerebrum vaporibus repleat. Et idem or
do seruandus est ante cenam. De tertia re
non naturali que est somnus ⁊ vigilia. Scien
duz q̄ tempore ypo. vt patet. tij. pronosti. om
nis somnus diurnus ⁊ vigilia nocturna fue/
rant vitiosa: minus tamen si a mane vsq̄ ad
horam diei tertiam se tenuerint potest tunc
fuisse regimē sanitatis optimū. Tempore au
tem gal'. vt dicitur ibi in cōmento. C onsuetu
do principuz ⁊ magnatum cepit comazviola
re. Tempore aūt moderno vt ait Auicē. ca. de
regimine cibi ⁊ potus. Nō ois somn? diurn?
est vituperandus. Et proprie si in eo q̄nq̄ cōdi
tiones obseruenť. Prima vt sit cōsuetus. Se/
cunda vt nō fit ilico super cibuz. Tertia vt nō
fit capite depresso. Quarta vt nō fit longus.

Quinta vt nō fiat stupenda ⁊ repentina ex/pergefactio: sed morosa. In omni autē som/no conuenit vt fiat in loco non calido vapo/roso: sed tēperato vel parū frigido. Corpus tamen perfecte pannis calidis cooperiatur plurimis: vt calor naturalis redire ad inte/riora non formidet: neq; membra exteriora mortificentur: quia in his duobus magis cō fistit bonitas tertie digestionis. s. stomachi epatis et membrorum. Quarta res non na/turalis que est motus ⁊ quies taliter est regē da: vt ante omnem cibum ⁊ post euacuatio/nem superfluitatuz fiant exercitia fortia pre dicta. Post cibū vero statim conuenit vel quie/scere sedendo vel erigi stando: vel moueri paulatim breui tempore deambulando: vt motus nō sufficiat ad cibi conquassationem sed eius in fundo stomachi locationem. Pri mum nāq; fitim angustiam ⁊ indigestionem inducit. Secundum vero labia oris exsiccat: os stomachi corrugat ⁊ digestionem confor/tat. Et si contingat talem proficisci pedes vel eques totam dietam vel circa id in ieiu/no pficiat. neq; sospitatus vel bospitatus sit co cibum vel potum perficiat aut capiat: nisi postq̄ quieuerit ⁊ calor ad interiora redierit tunc cibum parum recipiat. Et si necessa/rium est vltra progredi somnū breuem super cibum dormiat anteq̄ iter arripiat: ne cibus concussus in stomacho corrumpatur. Opti/ma nanq; digestio fit somno ⁊ quietē: vt di/cit Galenus. vij. de inge. cap̄. de cura stoma/chi sicci. Et licet post exercitium vel vigilias promptius fames superueniat: hoc non est nisi propter cibi descensum ad intestina vel membrorum resolutionem vel sensus oris stomachi acuitatem que in somno non conti gunt. De quinta re que est qualitas aeris continentis taliter videtur dicendum. Et omni tempore cauendum est ab aere pesti/lentiali ne fortem epidimiam vel lepram in/ducat. Rectificetur ergo cum suffumigio sto/racis sicce vel iuris ⁊ pillis de aloe que di/centur libro. ij. capitu. de feb. pestilentiali et obstructione domus ⁊ camere a ventis me/ridionalibus vel occiduis ⁊ eorum' euentatio ne et apertione ad plagam orientalem vel septentrionalem. Et cautela a communica/tione leprosorum scabiosorum obtalmico/rum epilenticorum et omnium patientium morbos contagiosos. ⁊ custodiatur ab aere in quo sunt cadauera vel paludes. Et si aer fit frigidus rectificetur cum igne: si calidus cum rosatione aque ros. ⁊ stramento ros. ne nupbar. violarum ⁊ similium. Si siccus cum gladiolis maluis vin eis foliis salicis vel po puli vel vitis. Si humidus cum suffumigio xiloaloes vel alipte muscate: ⁊ vtatur per in terius electuarijs calidis vel frigidis put oportet. Et vestiatur vestibus calidis lanets mollibus vel lineis vel sericeis subtilib' put necessitas postulauerit. De aere dicit bal supra tegni q̄ est inter res non naturales precipua ex eo q̄ ambit ⁊ ingreditur corpus nostrum ⁊ membrum nobilissimum quod est cor. Nec ab eius qualitate possumus vnica hora separari propter necessitatem anbelan di. Quare in eius custodia ⁊ rectitudine plu rimum est solicitandum. De sexta re ⁊ vlti/ma non naturali que est animi passiones. Sciendum q̄ conuenit in regimine sanita/tis gaudio ⁊ letitia vti: quia animum forti/ficant spiritus subtiles ⁊ animum laudabi/lem generando. Idcirco conuenit vti vesti/bus ornatis eximijs aromaticis: anulis nobi libus sonis musicis: et omnibus gaudiosis: quia timor tristicia ⁊ solicitudo assidua men tem deijciunt: sanguinem grossum frigidum multiplicant: spiritus terrestres et caligi/nosos generant: calores mortificant: humo res incuneant: ⁊ melancoliam confirmant. Sed reperiuntur aliqua emperica que pro/pter hominum consuetudinem plurimuz vi/dentur conferre ad regimez sanitatis de qui bus nunc dicamus. Si igitur nunc sanitatis cōseruator quandoq; propter errorez regimi nis purgatione indiguerit: tunc ab anno eta tis sue. xiiij. vsq; ad. lxiij. vel circa id poterit istis medicinis vti secure omni tempore an/ni. Mane ante tempus etatis predicte ⁊ post non est flebotomandus nec farmacandum: ni si necessitas magna precipiat ⁊ robur virtu/tis ⁊ carnositas corporis ad ipsum concedāt: prout dicit Auer. vij. colliget. de auenzoar me dico peritissimo qui flebothomauit filiū suū finochbam patientē cū esset vni' anni ⁊ ipsum liberauit a morte. Si igitur sanguis indiget euacuatione fiat flebothomia. Si cholera

fiat cū ʒ.ſ.reubarbari optimi puluerisati ⁊ in
corporati cum ʒ.iiij.vel.v. aque decoct.pru
norum damascenorum dando actu cal'. in au
rora vel ante diem. Si flegma fiat cum medi
cina de turbith quod est pharmacus bene no
bile quo sepius in opere presenti vti intendi
mus.⁊ sic fit.℞.turbith al'.elect.et mundi.ʒ.ſ.
vel.ʒ.ſ.⁊.℈.ʒinʒ.ʒ.ſ.ʒucca.ʒ.ij.fiat puluis ex ip
sis qui detur totus ante diem cum aqua cali
da:⁊ differatur cibus post ipsuʒ: quia est tar
de solutionis. Et si vis acuere adde hermod.
ʒ.ſ.vel ℈.Si melia fiat medicamen istud.℞.
sene.ʒ.v.ʒinʒ.ʒ.ij.cartami.ʒ.℈.cinamomi.ʒ.ij.
fiat puluis ex omnibus de quo detur.ʒ.ſ. vel
ij.ante prandium per duas horas cum iure
carnium actu calido. Si humores adusti:sic
fiat.℞. medulle cassie.ſi. manne thamarindi
aā.ʒ.℈.dissoluatur in.ʒ.v.vel.vj.aque decoc.
prunorum colletur ⁊ collatura ⁊ totuʒ detur
ante diem actu calidum. Et si nolueris rec
pere omnia sume de vno eorum.ʒ.ſ.vel.ij.Si
autem leuiter mūdificare massam sanguinis
intendis:sicut ꝓsueuerunt homines facere in
principio veris ⁊ autūni. ℞.tbi. epithi.sene.
aā.ʒ.ij.quinq; mirabolanorum aā.ʒ. ℈.cina
momi electi.ʒ.ſ.gariofi.ʒ.℈.reupontici boni ⁊
loco eius reubarbari optimi non putrefacti
turbith albi ⁊ electi.ʒinʒ.albi.aā. ʒ.℈.ʒucca
ri.ʒ.ij.fiat puluis ex omnibus bis et detur to
tum ante diem cum.iiij.ʒ. aque decoct. anisi
vel feniculi actu ca. et differetur cibus super
ipsum. Et scias q̄ medicine laxatiue non de
bent dari nisi premollito ventre vna die vel
ij.cū sirupo aliquo vel cibo lubricatiuo: sicut
iura carnium pinguiuʒ ⁊ olera mollificatiua
Scias etiam q̄ non debent dari cum liquore
plurimo:quia disgregat et corrumpit virtutē
medicine:sed cum tali ⁊ tāto que sufficiat ad
deferendum virtutem ⁊ vaporem medicine p
membra:neq; debet dari sine omni liquore:
quia pigritaretur eius operatio: neq; in bo
ra magne famis ne forte super ipsas se cōuer
tat natura ⁊ in chimum pessimum scilicet sui
generis transmutetur.verbi gratia. Turbith
in flegma:scamonea in choleram:sene in me
lancoliā.vt dicit gal'.v. de simplicibus medi
cinis. Postq̄ autem medicina satis operata
fuerit:tribue in potu vnum haustum magnū
ptisane collate:vel iuris pullorum ⁊ proprie
galli veteris vt reliquie medicine abstergan
tur:⁊ stomachus ⁊ intestina abluantur. Si
autem medicina exhibita non soluerit vel tar
data fuerit: omnino tunc licet regulariter non
competat illa die dare medicinam aliam: vt
dicit Auicenna.ſ.cāñ. capitulo quarto taʒ in
precedenti sermone. Tamē communiter ope
rantes propter vitandum vituperium et in
firmi terrorem tribuunt.ʒ.℈.vel.ʒ.ij. de succo
rosato laxatiuo cum aqua calida: quia tunc
prior medicina incipiet operari cum adiuto
rio secundo. Si venter alicuius sit stipticus
naturaliter vel propter errorem lubricetur
ante cibum cum suppositorio vel clisterivel ci
bo lubricatiuo:sicut dicemus capitulo de sti
pticitate ventris. C. de empericis. Quia ni
hil deterius est in regimine sanitatis q̄ reten
tio fecum in corpore: que vaporantes sursuʒ
inficiunt cibum ⁊ caput replent:et torporem
inducunt:⁊tandem egritudines pernicioſas
scilicet apostemata febres putridas: choleri
cam:ydropisim:tympanistem. Expertum est
etiam q̄ licet mixtio diuersorum ciborum in
eadem mensa in regimine sanitatis sit probi
bita. Sunt tamen quidam peiores aliis: si
cut est mixtio piscium et lactis: vel vini et la
ctis. Et vniuersaliter omnia contraria in cō
plexione vel modo substantie. sicut autem cō
uenit ante cibum sumere; de electuariis cali
dis digestionem confortantibus. Ita nocet
eis vti post cibum:quia ipsum sursum fuma
re faciunt et corrumpunt digestionem ⁊ fitiʒ
cum dolore capitis inducunt. Utendum er
go calidis aromaticis ante cibum et frigidis
stipticis post cibuʒ. Sunt preterea corporis
varie consuetudines et inenarrabiles. Con
sueuerunt namq; plurimi melius digerere ci
bos diuersos simul q̄ homogeneos. Et sunt
qui delectantur in carnibus vulpium et lupo
rum. Similiter plurimi somno se reficiunt
statim super cibum. Alii comedunt quater vel
pluries omni die et mittunt crudum super se
micoctum:⁊ sic de multis aliis: tamen dicunt
se per hoc melius et sanius se habere . iuxta
illud Galeni tertio de simplici medicina.
Quod quedam puella fuit nutrita napello:
nec ex hoc moriebatur: sed sibi concūbentes
solo anhelitu interficiebat . Alia iusquia
mo: alia fungis siue rebus aliis complexio
ne vel substantia venenosis. Quapropter ait
Auicenna.ſ.cāñ.fen.iij.capło duodecimo de

regi.cibi ⁊ po. Regiones quippe naturas habent proprias: ⁊ vsus et consuetudines sunt extra rationem. Et hoc quidem obseruandū est ⁊ oportet vt in hoc experimentum vincat rationē. Est namq; cibus qui solet comedi in quo aliqō est nocumentū ⁊ est cōuenientior bono non vsitato. Unaquęq; cū figura ⁊ cōplexio cibum habet cōuenientē ⁊ consimilem ad quem mutandū si voluntas affuerit nocumētum ei faciet ⁊ impedimentum. Sed contra istas malas consuetudines subdit ibidē. Ille vero in quo male digeruntur cibaria ob hoc non deciptatur: quoniā post dies aliquos generabuntur in ipso mali humores egritudinem faciētes ⁊ pernecātes. Et constantinus in viatico: non gaudeant malo cibo vtentes: quoniā si in presenti non leduntur: in posterū percussionem non euadent. Sumus igitur pplexi ex dictis circa cōsuetudines an ipsas obseruemus an mutemus. Ad qō videt dicendum q; cōsuetudo vel est cōueniens nature: ⁊ tunc oīs est seruāda: vel est dissimilis ⁊ incōuentēs: ⁊ hoc dupliciter. Quia vel parum discrepat: ⁊ tunc adhuc est seruāda. vel plurimū recedit a natura: ⁊ hoc est dupliciter: quia vel est innata vel non. Si scō modo non est tenenda. Si primum hoc est dupliciter: vel est corpus egrotans actu: ⁊ tunc iteruz est seruāda: qz tempore egritudinis oīs consuetudo ⁊ oīs naturalis complexio quantūcunq; distēperata penitus toleranda est vsq; ad perfectam sanitatē: vel est infra latitudinem sanitatis: ⁊ tunc est permutanda: nō tñ subito sed gradatim parum post parū. Quod si nō fiat in posterum penam nō euadūt: sicut patet in delectantibus in esu carniū aquaticarum salitarum aut piscium magnorum aut vulpiū aut bircorum: qui tandem lepram aut morphbeam incurrunt. Intelligendum postea qō quidem sublimior medicinaruz in regimine sanitatis est abstinētia. i. moderata cibi ⁊ potus sumptio cuz nature pauca sufficiant: appetitui ño omnia diminuta sint: propter qō accidit in nostro tempore plures occidi crapula q̄ gladio. Cibus namq; superfluus sui qualitate ⁊ resistentia calorem naturalem opprimit ⁊ extinguit: ⁊ per consequens facit corpus infrigidari ⁊ velocitari mortem naturalem sui quātitate replet vasa ⁊ appoplexiaz et rupturam subitam inducit sui substantia grossa vel viscosa oppilat: ⁊ transpirationez phibet: ⁊ per consequens putridas febres ⁊ apostemata generat perniciosa. Si quis igitur superfluum cibum vel potuz assumpserit vna die maneat famelicꝰ sequenti die in qua die senserit crapulaz vtatur somno plurimo proposse in loco temperato donec cibum digesserit. Quod si somnus non aduenerit vtatur plurimo incessu suaui ⁊ cōtinuo fine quiete ⁊ interceptione vt cibus digeratur: vel ad intestina descendat. Et parum boni vini puri bibat ⁊ permaneat donec totam crapulā per se vel cum clisteri vel suppositorio euacuet: nec postea sumat cibum nisi redierit appetitus. Dicit tamē Aui. ca. de regimine vini ⁊ aque: q; conueniens est omni mense semel inebriari potu vini plurimi: quia cerebrum purgat: spiritus multiplicat: ⁊ animum letificat. Intelligendum tamen in corpore nōvtē tevino: sicut hispani ⁊ omnes saraceni: sed in terris vino vtentibus omni hora ⁊ proprie in repētitionibus illud non cōpetit: qz repletio adderetur repletioni.

Canones.

Conetur sanitatis conseruator et custos vt ꝓposse omni tempore vtatur cibis puris nō medicinalibus: nisi cuz opus fuerit preseruatiōe. voco aūt cibos puros qui fic alterantur a corpore q; perfecte mutantur ⁊ cōuertuntur preterq̄ corpus nostrū omnino alterent ⁊ immutēt: vel circa id ficut sunt cibi superius nominati. Voco autem cibos medicinales: qui licet alterentur ⁊ elaborentur: alterant tamē corpus ⁊ permutant paulatine: sicut sunt omnes cibi in qualitate aliqua excedentes. Nam si sint calidi adurunt sanguinē ficut salsa: menta: piper: apium: allia: ⁊ similia. Si frigidi mortificant ⁊ cōgelant: ficut lactuca: portulaca ꝛc. Vel si magis sint frigidi interficiunt paulatine: ficut fungi ⁊ iusquiamus ꝛc. Si humidi putrefaciunt ⁊ caniciem inducunt. Si ficci virtutem deiciunt ⁊ calutiem inducunt: si viscosi oppilant: si diuretici renes macerant et corpus: si vnctuosi superna tant et nauseam inducunt: si amari non nutriunt: quia solum dulce nutrit per se vel cōmixtuz: vt dicit gal. iij. de simplici medicina. Si salsi adurunt et stomachum corrodunt. Si pontici constringunt ⁊ opilant. Si aceto

si: cito senescere faciunt. Solis igitur vtatur cibis dulcibus ⁊ nulla qualitate sensibili excedentibus vel circa id. Si autem propter excessum alicuius qualitatis accidit nocumentum: rectificetur per suum contrarium. verbi gratia. Si propter stiptica: dentur vnctuosa. Si propter vnctuosa: dentur stiptica: vt caseus. pira citonia. Si propter salsa: dentur aqua ⁊ acetum. Si propter acetosa: mel ⁊ zucchara. Si propter viscosa: incisiua vt sinapis. Si ppter acuta: portulaca. lactuca ⁊ similia. Item dicit Gal. viij. de ingenio sanitatis. qꝓ omnis distemperata complexio similiter et mala consuetudo reducende sunt ad temperamentum suo contrario saluis quattuor cōditionibus. primo vt hoc fiat tempore sanitatis. secundo qꝓ fiat gradatim. tertio vt corpus sit sibiꝑsi sufficiens. Pauperes enim necessario comedunt id quod habere possunt. quarto vt sit otiosum. melius est enim fabro vt sit flegmaticus qꝓ temperatus: et piscatori vel fulloni qꝓ sit cholericus: et aratori densus et compactus. Item licet in puero ⁊ iuuene sit calor naturalis equalis in radice: ⁊ per consequens digestio eque fortis in vtroq; quia in iuuene est maior siccitas propter caliditatez que depauit humidus suum radicale aliquātulum. Idcirco conuenit vt pueri melius digerant ⁊ melius nutriātur a cibis calidis et humidis: iuuenes vero a calidis ⁊ siccis solidis. Detur ergo pueris lac ⁊ caseus recens caro agnorum annalium castratorum: ⁊ cibi elixi: iuuenibus vero vitulorum porcorum boum non arantium: panis siccus. ⁊ cibi assi vel frixi. Ex hoc intelligere potes dictum cōmune actorum medicine. Quia in digestione sunt duo scilicet alteratio ⁊ conuersio siue assimilatio. Alteratio enim est decoctio cibi in stomacho. Et hoc magis fit a calido naturali. Sed assimilatio fit magis ab humido radicali quod est ipsa mollia ⁊ spongiosa faciens: ⁊ cibos in poros minimos vehens: passibile faciens: et ipsum apponens vniens perfecte conformans. Ex quo scire potes quare corpora quedam debilia melius nutriuntur aliquo cibo determinato qꝓ aliqua corpora robusta propter similitudinem forme specifice que est potissima causa conuersionis ⁊ nutritionis. Item dicit Auicenna primo can. fen. iij. cap. de regimine cibi ⁊ potus. qꝓ nihil est deterius qꝓ saturitas post diuturnā famem ⁊ econuerso. Sed tamen primus est deterius quia stomachus longa inanitione afflictus virtutem digestiuam amittit: ⁊ eius corpulētia constringitur: vt neq; digerere cibus: neq; recipere valeat: nisi valde paulatine: sicut patet in incarceratis post liberationem: ⁊ agris fertilibus post sterilitatem. Quot namq; homines se superfluo repleuerunt et suffocati interierunt. Idem in eodem. oportet vt ad lectum vadens primo supra latus dextrum iaceat pauco tempore: donec cibus ad fundū stomachi descenderit: et os stomachi clauserit: postea supra sinistrum reuoluatur vt epar bene stomachum comprehendat: quia stomachus de sui complexione paucam caliditatem participat cum sit membrum spermaticum: neruosum: sed caliditatem recipit a membris circumiacentibus scilicet a corde superius: felle inferius: epate a dextris: splene a sinistris: zirbo adipino anterius quod rbete dicitur: ⁊ a vena lili posterius. deinde reuoluat super dextrum et tota nocte suum perficiat somnum ⁊ digestionem. Item in eodez. vinum quoq; post cibum est ex rebus magis impedientibus digestionez: quoniam facit penetrare cibus indigestum ex eo quod velociter digeritur ⁊ facit hereditare opilationes ⁊ putrefactionem: ideo si post cibum superueniat sitis magna: aquam frigidam sumat: sed paucam quam sorbendo magis qꝓ gurgitando deglutiat: et sic sitim extinguet sine nocumento. Idem in eodem. res maxime opilantes sunt res dulces vel viscose: vel grosse substantie. dulces namq; attrahuntur anteq; digerantur propter familiaritatem quam habent ad naturam: et sunt causa putredinis ⁊ ydropisis. vbi igitur hec tria simul reperiuntur penitus sunt fugienda: sicut mel. pasta tortelli. vinum rubeum nouum: vinum turbidum. cerusia et omnia vnctuosa et pisces non debite preparati. Idem in eodem. corporibus raris ⁊ porosis: sicut sunt corpora mollia et laxe carnis plus opus est a rebus non naturalibus excedentibus precauere: sicut sunt aer estuosus resoluens: et frigidꝰ congelans vel exercitium debilitans vel cotus excedens. Corporibus vero depressis et solidis: sicut sunt corpora dure ⁊ cōpacte carnis plus necesse est ab interioribus ꝑmunire:

sicut cibus ⁊ potus grossus et viscosus opilans plectoria replens: ocium superfluens marcefaciens .et similia. Primi igitur a causis primitiuis primitius occupantur ⁊ febribus acutis. Secundi vero a causis antecedentibus febribus cronicis apostemati ⁊ ydropisi pernecantur. Item Auicenna primo canonum.fen.tertia capitulo de regimine vini et aque.dicit q̄ bibere aquam frigidam post exercitium superfluum vel balneum vel in fiti aduētitia cōtingente in ieiuno:vel in siti mēdosa contingente post somnum vel crapulaz est de numero maxime infrigidantium epar ⁊ stomachum et digestionem maxime corrūpentium:et calorem naturalem mortificantium:quare perducit ad ydropem vel ethicam senectutis:quia si quis predictorum plurima necessitate potus angustietur: abluat os suum aqua frigida et anhelet aerem frigidum:quod si non sufficerit: bibat modicum aque frigide in vase stricti orificij: quod si nōdum sufficiat:bibat prius vinum mixtum cū aqua calida ne multitudo nocumentorum talium contingat. Idem ibidem.vinum grossum est melius illi qui pinguis esse desiderat et fortis:tamen ab opillationibus sibi caueat: vetus tamen clarum et purum melius est habenti complexionem flegmaticam ⁊ pinguedinem fugienti. Item ibidem.super cibum malum cibum bibere vinum dum comeditur vel ante vel post est malum:quoniam facit ipsum in extrema corporis penetrare. Melius est igitur a potu omnino abstinere donec cibus digestus sit vel sitim extinguere cum pauco aque frigide:vel cibum deorsum expellere et ventrem lubricare cum haustu magno plurime aque pure sicut fit post pruna vel cerasa comesta. Idem ibidem.vinum dare pueris est sicut ignem igni addere in lignis debilibus: sed senibus quantum potest tolerare natura da et iuuenibus temperate. Item est peior repletio ex cibo q̄ ex potu. Pessima vero que ex vtroq; simul. Qui ergo cupit multum bibere vna vice paucum sumat cibum et econuerso. Mequaq̄ vero plurimum sumat cibum et bibat:quia vinum cibum indigestum ad singulas venas perducit. Item dicit Auicēna. primo canoñ.fen.tertio capitulo. de regimine somni et vigilie. q̄ sanitatem cupiens seruare debet de regimine somni diligenter cogitare vt temperate exhibeatur et debite: qz virtutem fortificat que fuit debilitata ex plurima exercitiī resolutione vel coitu vel labore. Similiter corpus roborat: impinguat et colorat. Ipse namq; omnem digestionem adiuuat: humores bonos multiplicat: spiritus generat et augmentat:et membra laxa recreat. Et est res maxime proficiens senibus: quoniam in eis humiditatem radicalem conseruat ne pereat:et perditam recuperat per generationem humidi fluentis. Est autē somnus temperatus ⁊ debitus si septem conditiones obseruentur. Prima vt sit hora debita scilicet non statim super cibum: sed postq̄ cibus descenderit ad fundum stomachi: quia dum cibus est adhuc circa os stomachi fluxeret ad caput ipsum replens et grauās et somnia plurima ⁊ terribilia et angustias cum reuolutione assidua de latere in latus et stomachi clausionem prohibens:propterea si eius descensus tardauerit et somnus necessarius fuerit:debet parumper incedere ⁊ postea dormire. Secunda conditio nō sit in die nisi obseruatis quinq; conditionibus supradictis. C.de tertia re nō naturali. vel nisi quis somnum nocturnum perdiderit propter solicitationem ⁊ laborem:tunc enim potest dormire a mane vsq; ad horam tertiam quod est tempus inconueniens minus:vt dicit Ypo.secundo pronosticorum. Tertia vt sit super alterū laterum modo et ordine predictis: vel super ventre si consuetudo eius decubitus inde fuerit:quia satis magnum confert in digerendo auxilium:propterea q̄ ventrez ⁊ calorem naturalem apprehendit et auget. Mequaq̄ autez fiat supine super dorso:quia vel materias facit deorsum fluere:⁊ tunc est causa catharri empimatis. pipleumonie. ptisis hēteriez ⁊ indigestionis.vel materias facit sursum mādare:⁊ tunc est causa apoplexie. epilepsie.paralisis.frenesis.incubi.litargie. Et quocūq; modo res se habeat:membra debilitat ⁊ musculos.qō si talis consuetudo fuerit:est protinus immutanda. Quarta vt non sit super vacuitatem ⁊ famem:quoniam est malum ⁊ virtutem deiciens ⁊ corpus macerans:⁊ colorem citrinans:stomachum replens malis humoribus: os amaricans:et appetitum prosternens. Quinta vt non sit profundus vt nō appareant somnia vel proterua vel delectabi-

lia quod significat cibi a stomacho perfectā comprehensionem cum digestione optima ⁊ revocatione spirituuz ⁊ caloris naturalis ad interiora completa et perfecta. Sexta vt sit capite eleuato super molli culcitra ⁊ cooperto pannis calidis plurimis super toto corpore: quia magnum prebet auxilium in digerendo cibum ⁊ macerando superfluitates expellendo in vigilijs si corpus in somno bene coopertatur ⁊ taliter situet: vt a vertice vsq; ad plantam pedis sit processus gradatiuus ab alto ad decliue. Septima vt sit quantitate sui neq; excedens neq; deficiens: sed moderatus et correspondens ciborum digestioni et virtutis confortationi. Unde Ypocra. secundo Amphorismorum. Somnus et vigilia ⁊c. quoniam si superfluat in quanto et quali corpus infirmat: caput humectat: superfluitates multiplicat: stupoꝛez et subeth causat. Si vero diminutus fuerit digestionem non perficit: tarditatem inducit: corpus macerat ⁊ faciem citrinat. Sunt igitur somnus ⁊ vigilia concause sanitatis: ita vt somnus deseruiat digestioni et maturationi: vigilia vero operationi ⁊ resolutioni: superfluitatum expulsioni: vt dicit Galenus vndecimo de ingenio sanitatis.

Pronosticatio.

Restat nouissime loqui de actu preseruatorio: quia non parum necessarius est in regimine sanitatis. Si quis igitur certis anni temporibus consuetus sit aliqua egritudine laborare antecq̄ hora vel tempus periodi superueniat debet vti alterantib⁹ contrarijs. Et si sit mala complexio diuersa sine materia: vt est febris effimera: dolor capitis calidus: quia si sit cum materia conuenit vt vtatur euacuationibus ⁊ diuersionibus: vtputa flebotomia farmacia vomitu et sudore menstruoꝛuz vel emoꝛroidaꝛuz prouocatione ⁊ similibus. Si quis fastidium vel appetitum cibi superfluum vel saporem oris alienum sine causa manifesta vel pigritiam cum lassitudine membꝛoꝛum vel somnolentiam vel vigilias superfluas vel sodam vel vertiginē vel anbelitus maliciam: vel sudoꝛes plurimos sine causa manifesta vel somnia plurima terribilia preter cōsuetudinem ⁊ ad vltimū quodq; rarum ⁊ nouū neq; assuetum incurrerit: egritudo p nosticabitur quare ad euacuationes ⁊ alterationes recurres cōuenientes. Si quis euacuationes cōsuetas puta per vomituz sanguinis vel flegmatis vel per emoꝛroidas seu menstrua seu per fluxū sanguinis narium: vel per sudoꝛez seu fluxū ventris: modo restrictas vel diminutas habuerit: ad ipsaꝛū festinet puocationem ⁊ corporis mundificationem ne superfluitas in corpoꝛe remanens sine cā manifesta moꝛbos matertales inducat. Econuerso. si tales euacuationes nō fuerint cōsuete sed de nouo superfuerint ad earum restrictionē non subito sed gradatim procedat primo considerans an sint naturales vel cretice ⁊ tunc oīno non impediat ipsas nisi valde superfluant ⁊ virtutē deijciāt an sint humoꝛalis ⁊ accidentales: ⁊ tunc ad restrictionē ipsaꝛū festinet. Saltus faciet plurimus fortis ⁊ perdurans tortura oꝛis vel paralisim portendit vicinā quare purgetur flegma vehementer ⁊ subtiliet̄ dieta ⁊ alteretur ad calidum ⁊ siccū: ⁊ sic prohibeatur a vino oīno ⁊ fiant gargarismata ⁊ euacuationes cum oximelle squilitico vel aceto ⁊ sinapi ⁊ melle: et sternutationes cum condisi ⁊ fricationes particule cū aceto forti digestionis rute salue absinth̄. et mentastri. Saltus coꝛporis totius fortis ⁊ perseuerans spasmū de repletione predicat quare purgetur cum medicinis foꝛtibus frequenter exercitetur in ieiunio proposse. Sudet in balneo famē ⁊ sitim toleret. Stupoꝛ ⁊ formicatio ⁊ in motibus debilitas in coꝛpoꝛe toto vel in latere altero paralisim eiusdem partis significat quare cuz medicinis scriptis de paralisi succurratur Doloꝛ capitis vehemēs cum feb. acuta: ruboꝛe oculoꝛum: apertione venaꝛum: fluxu inuoluntario lachꝛimaꝛum ⁊ cum impotentia intuendi claritatem luminis vel solis frenesim prefigurat. quare flebotometur basilica vel cephalica ⁊ mundificetur colꝛa ex reubarbaro ⁊ scamonea. Cōfoꝛtetur ceꝛebꝛum cum emplastris vnguētis epithimatibus repercussiuis factis ex aqua roſ. aceto succo sempuine solatri nenupharis lactucaꝛum ⁊ similium. Incubus ⁊ vertigo si sepe acciderint ⁊ foꝛtiter: epilentiam minātur: quare subueniatur cuz medicinis ad epilētiā conuenientibus. Si timoꝛ pusillanimitas et tristitia facies defectio solicitudo ⁊ risus sine

causa manifesta multū tempus habuerint melancholicā passionē constituent: vt dicit ypo. vj. amphoris. quare succurratur cū purgationibus ⁊ alterationibus ex ca. de melancholia. Si furor ⁊ instabilitas cū agitatione in motibus ⁊ garritu plurimo perseuerauerint: mania ⁊ demonū lupinū prefigurant. quare purgent humores melancholici adusti ⁊ alterent mala cōplexio cerebri cuz medicinis scriptis suo capitulo. Si catharrus descenderit frequēter ad stomachū: lienteriā vel vomitū inducit. Si ad pectus ⁊ pulmonem: ptisim asmavel suffocationē causat. Si ad cannam pulmonis: rauedinē inducit quare purgeť caput cū pillis cochijs frequēter emplastretur abrasis capillis cū emplastris stipticis exiccatiuis ⁊ rubificatiuis scriptis capło proprio. Subtilietur cena: tardetur somnus: post cibū multiplicenť vigilie pro posse. Sudor multus in nocte vel in somno factus sine manifesta causa significat quoniā corpus superfluo cibo vtitur. Si vero cibū superfluū nō sumentibus accidit significat: quoniā purgatione humorū superfluentiū inventis ⁊ portis membrorū indigēt: vt dicit ypo. quarta particula amphorismorū. aliter febres putridas aut apostemata nō euadēt. Corpus naturaliter sanguineuz est diligenter a feb. putridis conseruanduz ad quas maxime pronū est: vt dicit Gal'. xj. de ingenio sanitatis. quare flebotbometur frequenter: vel purgetur cū medicina cōuenienter in principio veris ⁊ autūni. Aperiātur eius porti cū balneis ⁊ fricationibus; vt transpirabile ⁊ bene euētabile fit omni hora. Corpus flegmaticū ex regimine vel natura studio solerti ab apostematibus paralisi ⁊ apoplexia est custodiēdum: ad que plurimū extat inclinatum. Corpus vero melācholicū ab ethica senectutis preseruandum similiter virtutū animalū perturbatione. Corpus cholericū per naturam regimē et dietas vel etatem diligenter a feb. ethica p̄seruetur: ad quā maxime pronum est: vt dicitur quarto de ingenio. Quare prohibeatur a ieiunio ira ⁊ siti ⁊ alteretur cum cibis ⁊ medicinis frigidis humidis: ⁊ custodiatur a vigilijs ⁊ solicitudinibus proposse. Si corpus moram in fortem ⁊ frequenter patiatur ⁊ virtus defectionem sine manifesta causa: mortem subitam minatur: vt dicit ypo. secundo amphō. Qui exoluuntur fortiter ⁊ frequenter ⁊c. Fiat ergo flebotbomia ⁊ purgatio humorum melancholicorum aduſtorum venenosorum cū polipodio: sene: epithimo ⁊ elleboro nigro. Si corpus valde repletum fuerit ꝑm vasa vel virtutem: ruptura venarum extinctionē caloris vel vomitum sanguinis et tandem apoplexiam portendit. Unde dicit prima particula amphorismorū. In exercitantibus ⁊c. Et cū subdit in. ij. crassi valde ꝑm naturam ⁊c. Quare statim cū flebotbomia forti succurratur: postea cum medicina laxatiua dieta tenui ⁊ sudore ⁊ exercitio in ieiuno. Si sensus ceperit turbari subito sine manifesta causa ⁊ motus voluntarij tardari cum vertigine ⁊ grauedine capitis et repletione plurima: timenda est apoplexia: quare fiāt flebotbomia purgatio ⁊ gargarismata suo capitulo scripta. Uris fetor pius solito cum fetore egestionis vel vrine pluri debito indigestionem ⁊ putrefactionē significant ⁊ febrem putridam proprie si fit cum opilatione venarum ⁊ porozum cutis ⁊ tensione venarum ⁊ ypocundriozum carentia balnei exercitij cōsueti ⁊ anteceſſione gulositatis diuturne. Quare fiant purgatiōes materie conuenientis ⁊ subtilietur regimen: facies. oculi ⁊ extremitates si inflari ceperint: ydropem et catechiam significant futuram. Egestio liquida cum traulis ⁊ rugitu ventris expulsa indigestionez significat presentem in stomacho ⁊ malam dispositionez epatis: scz opilationem vel frigiditatem: ⁊ sic per consequens lienteriam vel ydropem significat; futuram. Quare subueniatur cum diureticis calidis electuarijs ⁊ emplastris calidis stipticis proposse. Cum quis senserit lassitudinem in toto corpore cū acutate quadam ⁊ ardore circa cutim et horripilatione: fe. interpolatam predicit futuraz nisi cuz purgatione succurratur. Quia si fuerit cum forti fractione membrorum ⁊ obumbratione visus et grauitate omnis sensus: febrem continuam minatur: nisi subito cum flebotomia succurratur. Ex quo patet ꝙ ꝑ stratio appetitus ⁊ lassitudo spōtanea sunt presagia feb. vtriuscz vrine ardor persequens ⁊ a titillatione ad punctura paulatim procedens vesicam et virgam scabie vel

vlcere heredetabit: nisi succurratur cum medicinis quas suo loco dicem⁹. Pruritus ani non a vermibus causatus emorroydas significat futuras. Rubor faciei plurimus cū permixtione liuiditatis ⁊ angustia anhelitus ⁊ raucedine vocis quasi loqueretur pernares et pruritu sicco totius corpis et concupiscentia venereorum plurima et alteratione subita ad frigiditatem ⁊ caliditatem et asperitas cutis in modum alicuius ⁊ formicatione quadam stupida mēbrorum: lepraz inchoatam significat. Succurratur igitur anteq̄ confirmetur cum medicinis purgantibus humores adustos balneis humidis ⁊ cibis frigidis: vt dicemus suo loco. Dolor articulorum continuus vel periodicus cum inflatione venarum iuncturarum et motu difficili podagram vel cyragram minatur nisi succurratur cum purgatione flegmatis grossi vel cholere: et abstinentia a cibo superfluo ⁊ potu vini ⁊ vsu aceti ⁊ coitu omnino. Cum quis febrem leuem senserit ⁊ in comestione et somno ⁊ motibus aliquibus ⁊ coroporeis optime se habuerit: vel ꝑ consuetudinem vel circa id: tunc omnem medicinam postponat. Quoniam vt ait Galenus primo de interioribus. Natura nō indiget adiutorio medici: nisi cum morbo magnificato amplius natura sibi nequiuerit dominari.

¶ Hec de regimine sanitatis sufficiant.

Proemium primi libri.

Corpus humanum sanabile egrotabile: a nobis operabile per artem quod est subiectum artis medicine diuidit̄ur in stipitem et ramos. Rami quidem in brachia. manus. crura et pedes siue quibus omnibus aut pluribus vita nō potest aliquo mō perdurare. Stipes autez diuiditur in tres partes principales que ventres a medicis appellantur: et sunt ventres animalis spiritualis ⁊ venter naturalis sine quorum vnico vita non potest aliquo tempore perdurare. Scripturi itaq̄ in hoc libro passiones mēbrorum atq̄ remedia corporis singulorum ipsum in quattuor sectiones diuidimus iuxta predictas quattuor partes principales. Sectionem vero quālibet distinguimus per tractatus: quemadmodum que predictaruz partium per membra sua distinguitur quibus integratur. Et venter quidem animalis ex membris illis componitur que sunt a vertice cranei vsq̄ ad epiglotum. ex quibus omnibus precipuum est cerebrum: quare ipsius passiones in principio tractemus. Incipiētes igitur dicamus ꝙ passiones capitis famose sunt decem. Prima dolor. Secunda vertigo ⁊ scotomia. Tertia stupor subeth et congelatio. Quarta frenesis. Quinta litargia. Sexta vigilie. Septima permixtio virtutum sensitiuarum interiorū. Octaua epilepsia. Nona apoplexia. Decima incubus Cum autem dico caput: intelligo aggregatum ex cute carne duramatre cerebro ventriculis ⁊ eius cauernositatibus quorum cō pago per anathomiaz ab actoribus talis est apprehensa. Quoniam sub cute que est solida densa compacta pluscp̄ in alia parte corporis est craneum quodam subtili panniculo interposito supra connexum cranei fabricato. sub craneo est duramater panniculus solidus superficiei ipsius concaue vndiquaq̄ orbiculariter subductus ad defensionem cerebri propter casum vel percussionem. Sub duramatre est piamater totam medullam cerebri amplectens cum sit panniculus mollis et subtilis a quo postea alij ramificantur panniculi cerebrum anterius a posteriori distinguentes: necnō diuersos anfractus anterioris cerebri penetrantes et eius sectiones colligantes: quemadmodum pulpa colligit grana granatorum et fauus continet mel. Quapropter dictum est a medicis ꝙ ab hoc panniculo cum cerebro oriuntur omnes nerui: ita vt omnes nerui sensitiui oriantur a cerebro anteriori propter auditores qui a posteriori oriuntur a quo et omnes nerui motiui oriuntur preter neruos narium atque palpebrarum qui ab anteriori oriuntur cerebro actiui vero nerui ab vtroq̄ simul oriuntur

cum tactus sit sensus cōmunis totius corporis.cerebrum autem in se duas continet partes:substantia:loco ⁊ operatione distinctas scilicet partem anteriorē que sinciput dicit: et est mollis.alba.humida occupans frontē et verticem cranei fere totam: in cuius medio est pars cerebri candidior purior ⁊ nobilior intus concauitatem habens oblōgaz angularem quasi ad figuram quadranguli que ventriculus anterior nominatur. et est locus sensus cōmunis atq; fantasie que et imaginatiua dicitur:⁊ ab hoc ventriculo fere circa medium descendit via spaciosa trāsiens per mediuz palati que lacuna siue collatoriū appellatur per quam cerebrum anterius a suis superfluitatibus emundatur. Et cum hoc collatorio concurrunt duo foramina narium.propter quod anhelitus ore etiam clauso attrahitur ⁊ vnctuositates narium quandoq; per rasca tionem expuūtur. quare si collatorium illud accidat quādoq; opilari ex flegmate grosso ⁊ viscoso fiet anhelitus difficilis nisi ore aperto ⁊ post sonnum. Alia vero pars cerebri posterior que dicitur occiput.⁊ est dura subalbida quasi figure triangularis cuius basis est versus collum a quo oritur nucha replēs dorsi spōdiles:vt sit eius vicarius: quoniam ab ipsa nerui oriuntur:qui a cerebro posteriori non poterant deriuari propter ipsius paruitatem atq; distantiam a membris ne forte in via creparentur. Eius vero conus versus verticem est erectus: quoniam hec figura promptior est ad recipiendum ⁊ firmior ad retinendum:quod etiam necesse fuit ventriculo consimilis figure ipsius medio fabricato qui subseruit virtuti memoratiue ⁊ reminiscitiue. Est preterea quidaz transitus strictus longus ac rectus ab anteriori procedens ventriculo ⁊ tendens ad conum ventriculi dictiz vt species sensatas ⁊ fantasiatas veloci cursu traducant ad cameram memoratiuam ⁊ econuerso. Et hic dicitur medius ventriculus ad seruiendum virtuti estimatiue que in hominibus cogitatiua vel ratio particularis vel intellectus passiuus nuncupatur sagaci natura subtiliter fabricatus.

¶ Finis prologi.

¶ Incipit tractatus primus prime sectiōis: cuius sunt decem capitula.

¶ De dolore capitis.
Capitulum primuz.

DOlor capitis ab auicēna cōmuni noie soda dr ⁊ si totum caput occupet ouum vel cephalea vel galea appellatur. Sive ro partem capitis obtineat siue dextram:siue sinistrā:siue anteriorez:siue posteriorem emigranea nuncupatur. Sunt autē eius diuerse cause species ⁊ modi: sed quocūq; modo fuerit vel est morbus cuz fit per se inciptendo a sua causa ꝓmitiua antecedente vel cōiuncta:vel est accidēs cum fit sequendo morbū sicut vmbra sequit corpus vt dicit Gal.iij.de acidente ⁊ morbo. Et nō aūt species cause seu modi sic ꝑ̄ deprehendi⁊ ꝑprie simplices.nam de soda ex cā cōposita dicet cum de apostemate calido ⁊ frigido cerebri dicemus. Soda igitur cū est morbus:aut fit a cā intrinseca aut primitiua. Si intrinseca aut a mala cōplexione aut solutione continui. Ad mala nanq; compositio dolorem nō causat:vt dicit Gal.in tegni. Si a mala complexione: aut cum materia:aut sine materia. Si sine materia sic sunt tres species eius. Prima est a mala cōplexione calida,secunda a frigida.tertia a sicca. q̄si humida non pōt facere dolorem nisi cū materia. Si cum materia:aut ventosa:aut humorali. Si ventosa sic sunt due species:quia vel ventositas eleuatur ab humore frigido vel infrigidatur ab aere ⁊ vento frigido. si humorali sic sunt quinq; species. Prima est a sanguie.secūda a cholera.tertia a flegmate.quarta a melancholia.quinta a materia composita ex ijs q̄ variatur pluribus modis. Si a solone continui sic est vna species scilicet ex flegmate salso vel cholera rubea corrodente ⁊ vicerante duram ⁊ ptamma trem. Si a causa primitiua sic sunt due species scilicet ab aere cōmente vel a casu vel percussiōe. Si vero soda fuerit accidēs tūc iterum aut fit a causa primitiua:aut intrinseca. Si primitiua sic sunt tres species:vtpote vel ab aere:vel ab vento frigido:vel a sole et balneo calido:vel ex coitu et labore superfluo. Si intrinseca aut consequitur mor-

bum vlem aut particularem. Si vniuersalē sic fit vna species scz que fit in febribus cōtinuis ⁊ interpolatis hora crisis vl'hora maioris afflictionis. Si particulares: sic fiunt septem species. Prima que fit ex vitio stomachi repleti malo cibo vel potu vel humoribus corruptis. Secūda que fit ex vitio epatis. Tertia vitio splenis: quarta vitio matricis. quinta vitio renum. sexta vitio miracb: vel alterius membri exteriozis. septima vitio intestinorum: ⁊ eoruz que in eis sunt. Et sic in genere sunt. xxiij. species sode: que ad huc plures ptinet modos sub se prout dicet.

ze spēs Sode

Methodus.

Dolor cerebri si fiat a mala cōplexione diuersa calida: fine materia signa habet ista. Sentitur caput caliduz ad tactum: apparent oculi rubei ⁊ sentit infirmus agitationem intra craneum ⁊ pulsationem in temporibus. Et quia iuuatur a frigidis applicatis per exterius ⁊ nocetur a calidis. Et si fuerit ista caliditas a causa pmitiua antecessit expositio capitis ad solez vel ventum calidum. Cura eius est vt alleretur caput ad frigidum cuz inunctione olei ros. mixti cuz populeon. vel aqua ros. ⁊ aceto vel lacte mulieris vel papaueris vel cum succo lactuce semperuiue solatri ⁊ similium per se vel mixtoruz imbibendo in eis pānos lineos ⁊ ponendo actu frigidos super frontem ⁊ tempora frequenter: sed nequaq̄ tangatur pars cerebri posterioz ex eis scilicet occiput: quoniam naturaliter est frigida ⁊ nucha ⁊ nerui motiui inde oriūtur. Si vero fuerit a mala complexione diuersa frigida fine materia: sentitur caput ad tactum frigiduz iuuatur a calidis ⁊ nocet a frigidis: ⁊ forte antecessit ambulatio in aere frigido siue vēto boreali. Cura eius est vt caput ante cibū fortiter fricetur cum pannis calidis ⁊ facelletur cum puluere thuris ⁊ baccarū lauri cōtritarum vel cum semine nasturcij ⁊ sinapis postq̄ calida infusa fuerit in aceto albo fort: ⁊ post hoc in sacello calefacta super lapide ignito ⁊ roratocum eodez aceto ⁊ potest addi caruī. ciminum. anetum. Et in isto aceto remaneant semina. Olibanuz vero ⁊ bacce lauri conterantur ⁊ caput abluatur sepius in ieiuno cum vino albo veteri puro actu calido in quo ruta balusa ⁊ castoreum sint bullita. vel inungatur cum oleo laurino vel de lilio: ⁊ odoret res calidas aromaticas ante cibum: ⁊ stet in sole calido vel ad ignem in ieiuno. Et vtatur cibis actu calidis ⁊ virtute conditis cum speciebus aromaticis: bibat vinum vetus: purum vsu tamen moderato. Scias q̄ sinciput frequentius alteratur ad calidum propter sensus ⁊ spiritus ibi plurimos: occiput vero ad frigidum magis propter neruos ibi ortos. Si fiat a siccitate apparet concauatio oculorum et antecessit fluxus ventris per se vel per artem vel vigilie vel exercitium vel coitus: vel studium et solicitudo et narium et labiorum ariditas cum ardore aliquali. Cura est vt cibis impinguantibus proposse vt sunt iura carniuz edorum pullorum agnorum annalium conditis cum 33. cinamomo croco: ⁊ balneis humectantibus: vt est balneum aque dulcis tepide post cibum sico vel completa digestione prima fine mora in ipso ne fiat corp' euaporabile. Potest quandoq̄ vti piscibus recentibus petrosis conditis cum speciebus non acutis: sicut sunt nux muscato macis. 33. cinamonum gariofili. ⁊ crocus. Bibat sepe in ieiuno lac per duas horas ante cibum cum melle vel zuccara vel mica panis de similia: ⁊ proprie si sit consuetus ⁊ in ipso delectetur: ⁊ stomachus sit mundus: quia facliter corrumpitur in stomacho cacochimo vel plectonico: ⁊ in calido quidem ad fumosum: in frigido ad acetosum: quare tunc capitis dolorem inducit fursum gradatim vaporando: vnguatur ex oleo violaceo. Si fuerit ex complicatione duarum qualitatum sine materia: tunc adulterari videtur: quare cura componatur. Scias q̄ soda raro fit a caliditate fine materia simpliciter: ⁊ difficile est ipsam cognoscere non apostemari scilicet cum medicus procedit in cura cum solis alteratiuis predictis: ⁊ si non conferunt cognoscit q̄ est cum materia quare euacuatione indiget: vt dicetur. Si vero fiat a mala complexione diuersa cum materia ventosa sentit infirmus tinnitum in auribus ⁊ vertiginem ⁊ pulsationem fortem sine acuitate vel punctura in capite ⁊ scbotomiam. Et certum signum sode ventose est quoniam dolor mutatur de loco ad locum. Ista

Sig^m Sode Ventose

autem ventositas vel fit a causa primitiua: vel humorali. Si primittua tūc antecessit expositio ad ventum capite nudato. Et si ventus fuerit calidus odoret oleum ros. vel nenupharis ⁊ camphoram et ros. vel mala maciana: ⁊ faciem suam lauet cū aqua ros. Et faciat emplastrum ex rosis nenupharis ⁊ similibus. Et ponat de eisdē oleis inter nares ⁊ aures fiat sternutatio cum condito vel pipere. Bibat vinum granatorum vel berberis: vel vinū ponticum limphatus vtatur in cibis suis aceto vel agresta. Et si ventus fuerit frigidus: odoret castoreum et muscum sepius: caput vngat nares ⁊ aures cum oleo de castoreo vel spica nardi actu calido vel oleo cōmuni in quo dissoluta sint castoreum euforbium vel carui ameos ⁊ cimini ⁊ roret faciem amphion frequenter. Abluat caput in loco calido in ieiuno cum lixiuio acuto facto ex cinere quercus vel vitis: in quo salua calamentum ⁊ ruta maiorana flores camomille melilotū bacce lauri et similia sint decocta ⁊ fricet post hoc caput cū pannis calidis tempore longo: postea cum pectine. Meqz vadat ad aerem frigidum donec caput perfecte exiccetur. Si autem ventositas fiat a causa humorali quod scitur: quia non sint vento expositis tunc digeratur primo flegma grossum viscosum cōtentum in capite et stomacho vel intestinis (quia ab illis eleuatur vētus) cum oximelle composito vel squillitico. deinde purgetur de pillulis cochijs dando. ʒ.ſ. vel. ʒ.ſ. ⁊ ℈. cum itur dormitum cum sene. vel medicina de turbith que fic fit. ℞. turbith ʒ.i. duri bene mūdati. hermodactil. ʒij. ana. ʒ.℈. zuccare ʒ.ij. terantur omnia simul ⁊ detur totuz mane cum vino decoctionis ameos. anisi. carui cimini. vel piperis longi actu calidis. et tardetur cibus post ipsum quia tarde solutionis est et leuiter euacuat. Vel cum. ʒ. benedicte laxatiue: vtatur sepe post euacuationes dyatriumpiperum. dyagallāga. dyantiso vel dyacimino. Sumat in septimana semel stomacho ieiuno. ʒ.℈. tyriace veteris electe cum vino decoctionis predictorum: ⁊ cū eodem vino sepe gargariset et ipsum in ore teneat. Fiant sternutationes predicte masticet ante cibum masticem. piper. carui. cimi-

num. anisum. cum extinctione saliue. Sacelletur caput cum milio et sale torrefactis: vel cum orobo fenugreco furfure. ruta. salua. calamento. origano. serpillo. mentastro: pulegio contritis ⁊ bullitis in aqua ⁊ aceto forti. Deinde expressis diligenter ⁊ positis in saculo super caput actu calidis frequenter in ieiuno reiterando postq̄ factum fuerit abrasis primo capillis: vt virtus medicine penetret apertis poris. cum fricatione cum panno calido: vel sacelletur cum seminibus et pulueribus calidis positis in cura sode frigide sine materia. Et embrocetur cum vino parum calido dicto ibidem. Fiat ablutio cum lixiuio predicto semel in septimana et munctio cum oleis predictis vel cum oleo de mastice in quo bacce lauri sint contrite, vtatur cibis bonis conditis cum speciebus aromaticis calidis proprie cum pipere longo. nuce muscata cubebis ⁊ croco. Bibat vinum vetus potens vsu moderato: q̄ si non habeatur: limphet suum vinum cum aqua decoctionis gariofil. ⁊ piperis longi. Posset quandoq̄ fieri caput purgium cum succo rute vel calamenti iniiciendo narib⁹ cum instrumento. Si vero soda morbus fiat a mala complexione diuersa cum materia humorali: tunc vel est sanguis vel cholera vel flegma vel melancholia vel compositus ex eis. Si sanguis: signa eius sunt rubedo plurima faciei cum apparitione ⁊ repletione venarum: pulsatione timporum: saliua dulci sine causa manifesta somnolentia cuz apparitione fantasmatum rubeorum ⁊ bomicidij in somno: dolor acutus non valde qui augetur ab aurora vsq̄ ad prandium siue horam tertiam quod est tempus sanguinis et habitudo carnosa ⁊ antecessio ciborū multiplicantium sanguinem: sicut tura bona: carnes nobiles: vinum dulce. Et si vrina fuerit grossa rubea magis certificaberis. Potest autem sanguis peccare in capite: et alius humor in epate quare hora illa mutabitur vrina. Cura eius est vt primo fiat flebotbomia cephalice in brachio vel manu: si virtus ⁊ etas consentiant: vel ponantur ventose in in spatulis vel cum scarificatione longa profunda similiter super collo et super mento ⁊ super vertice capitis: prius ta-

men abrasis capillis diligẽter vel flebotbo
metur vena frontis: quia secundum ypo. v.
parti. amphoristno. Posteriora capitis do/
lentia recta vena incisa in fronte tuuat scili/
cet quando materia est sanguinea. Secun/
do laxetur venter omni die ante cibum cum
suppositorio vel clisteri. Tertio epithimen/
tur frons et tempora cum aqua ros. ⁊ modi/
co aceti vel succo solatri ⁊ semperuiue. vlti/
mo scilicet hora declinationis abluatur ca/
put aqua decoctionis aneti: florum camo
mille: ⁊ ros. rubearum. Et vnguatur cu
tis frontis cum oleo anetino: vel camomil/
lino vel vtroq; simul actu calidis abrasis ca
pillis. Scias q; in principio istius sode con
fert plurimum fluxus sanguinis narium per
se vel per artem productus cum setis porci/
nis. Libetur farre: farina ordei vel auene
lacte amigdalarum dulcium. lentis. lactuce
portulace. cucur. mica panis lota in aqua
frigida: vel vino granatorum. vtatur prunis
persicis: pomis: piris assis. Bibat aquam
decoctionis berberis vel aquam coctaz sim
plicem: vel aquam mixtam cum vino grana
torum: vel vinum album aquosum cum tri/
plo aque frigide. Si vero cholera sit in cau
sa: signa eius sunt facies citrina macra do/
lor pungitiuus vehementis acuitatis sine
grauitate que proprie augmentatur ab ho
ra diei tertia vsq; ad horam nonam quod
est tempus cholere et instantia vigiliarum
pulsatio timporum ⁊ apparitio fantasma/
tum: vel ignis ⁊ incendij in somno. Et ru/
bedo nasi cum caliditate ⁊ strictura siue hu
miditate plurima. Et vrina subtilis citri/
na et forte egestio tincta sicut vitellum oui.
Cura eius est vt in principio digeratur cho
lera cum oxizacara vel sirupo rosaceo. post/
ea euacuetur cum electuario de succo rosa/
ceo laxatiuo: vel cum pillulis de reubarba/
ro que sic fiant. ℞. reubarbari electi. ʒ. duas
masticis. ʒ. vnam. scamonee. ℈. vnum. for/
mentur pillule cum succo apij vel rubee vel
vino. Et fiant tribus diebus anteq; minis/
trentur. Dentur ex eis in media nocte.
ʒ. due. vel. ʒ. vna. Et aliam descriptio/
nem earum ponemus capitulo de catbar/
ro. Quod si pillulas recipere noluerit: licet
perfectius operentur circa membra remo/
ta. Tunc detur in aurora decoctio. ℞. ta/
marindorum vncias duas. manne vnciam
vnam. dissoluetur in libram semis aque de
coctionis prunorum et colletur. Et si eger
fit fortis: addatur mirabolanorum citrino/
rum tritorum perfecte: vncia vna. vel pur/
getur cum medulle cassie fistule vncijs dua/
bus vel vna vncia et semis dissoluta: cum
eadem aqua potest acui cum dragma vna
reubarbari puluerisati. Et si propter hoc
nõ curetur: flebotbometur cephalica vel fiat
ventosatio in spatulis fine scarificatione.
Similiter super collo et super mẽto propter
diuersionem. Preter illud vero super ver/
tice capitis abrasis capillis diligenter ro/
retur frons et tempora cum aqua rosacea et
aceto. et oleo rosaceo. vel nenupharino.
ponendo ex eis etiam intra nares septies
omni die: et fricentur extrema cum aceto
et sale. In statu vero caput emplastretur
cum floribus camomille rosa menta maiora
na coctis in aqua et contusis et incorpora/
tis cum oleo camomille et cum eadem aqua
embrocetur caput ab alto. Quod si hec om
nia non contulerint et dolor et vigilie egruz
ad defectionez perduxerint: applicentur pri
us narcotica leuia per exterius. ℞. olei ros.
vnciam vnam. opij. ʒ. ℈. aceti. ℥. ʃ. misceantur simul et calida inungantur circa fron/
tem et tempora cum penna. Et si hoc non
sufficit: dentur sero cum patiens cupit dor/
mire vel in mane trociſci qui sic fiant. ℞.
dyapapaueris vel filonij recentis vel cimi/
nate confecte infra sex menses. ʒ. ℈. opij gra
num. ʃ. et misce. Post hoc da bibere duo co/
clearia vini mixti cum tantumdem aque:
vt virtus medicine euaporet ad caput.
Post hoc purgetur iterum sequenti die
cum aliqua medicinarum predictarum:
vt cholera purgetur et medicine somni/
fere adijciantur narcotica si dolor creue/
rit ⁊ plura somnifera vtilia ad sodam pul/
satiuam dicemus capitulo de vigilijs ⁊ fre/
nesi. Post purgationem vtatur dyaprunis
simplici rosata nouella dyarod. abbat. ʒ. zuc/
cara ros. vel viol. Si autem hec non contu/
lerint: fiat remedium cuz cirurgia: quia for/
tissime medicine nouissime sunt adminis/trã
de. Fiant ergo cauteria in commissura capi

tis in occipitio sub duobus cornibus. vel fiat causticatio colli cum cantaridibus incorporatis cum dyaquilone vel fermento abscisis capitibus ⁊ alis donec locus vesicetur ⁊ humor attrabatur: tunc trabatur filus de lana vel serico per vesicam: ⁊ dimittatur stare donec plurima humiditas effluxerit. Et si vis vt causticatio non dilatetur: pone tunc circa pānos lineos infusos i aqua ros. et albumine ouī. Post septem vel nouē dies consolidetur locus cum vnguento albo vsitato. vel vnguento de ceruſa quod sic fit. R. cere frustratim incise. ℥.ſ. olei ros. ℥. quatuor dissoluatur primo cera in casola: addatur oleum tunc deponatur ab igne et addatur tantum de puluere ceruse donec inspissatus fuerit agitando continue cum spatula. tunc misce cum eis duo albumina ouorum postq̄ infrigidatum fuerit ⁊ addatur in fine aliq̄d camphore. Si vis fortificare: adde opij grana. xij. tusquiami grana vigintiquattuor pulueris corticis mandragore. ℥.ſ. hoc enim vnguentum ardorem reprimit ⁊ omnem vlcerationem consolidat siue fuerit ab igne siue cauterio vel melancolia adusta vel flegmate salso vel cho. vel a q̄ feruenti vel oleo. Dieta eius sit sicut in soda sanguinea: sed magis declinet ad frigida: quia calor cholere acutior est q̄ sang. vt dicit Gal. in lib. de mali. copl. diuerse. Simplicia itaq̄ frigida caput sua ꝓprietate respicientia ⁊ alias medicinas ad ipm̄ oncentia sunt viola. nenuphar. rosa. camphora. salix. cucurbita. granatum. solatrum. lactuca. sandali. mirtus. plantago. semperuiua. portulaca. Et est notādū q̄ ex his q̄ magis aromatice tate p̄cipant magis capiti cōferūt ⁊ appropriant: ex q̄b⁹ pñt cōponi medicamia alia p̄ter suprascripta huic casui ꝓuentētia. Si flegma sit in cā signa ei⁹ sunt frigiditas tipor̄ ⁊ capitis ad tactum dolor grauatiuus sine punctura somnolentia: pigritia. In morbis: debilitas oculorum quādoq̄ tinnitus ⁊ pulsatio timporum ꝓpter oppilationem plurimā: ⁊ apparitio fantasmatuz de piscibus de pluuia balneo aque frigide fastidium multitudo saliue ⁊ sputi ⁊ muscillaginis narī colo⁹ faciet subalbidus vel pallidus cum habitudine squalida auget dolor in nocte: q̄ est bora flegmatis. Et si vrina sit alba grossa egestio liquida non tincta verior erit significatio. Cura eius est vt digeratur flegma cum sirupo de sticados: qui dicetur capitulo de debilitate visus. vel oximelle composito. Purgetur cum pillulis cochijs vel yerapigra: postea fiat sternutatio cum pipere vel condisi: ynguatur caput cum oleo nardino vel de lilio vel de castoreo calido actu vel cum vnguento marciaton ad ignem vel solem. Fiat emplastrum supra caput abrasis prius capillis quod. R. prassij. rosarum ru. absinth̄. florum camomille. aneti. manipu. ſ. farine. fenugreci vel se. lini. lib. ß. conterantur omnia ⁊ bulliant in aqua. Deinde detur. ℥. ß. yziace veteris vel auree alexandrine vel dyacastorei vel metridati vel theodorici anacardini cum. ℥. ij. vini decoctionis garioſil. ⁊ fiat ablutio cū lixiuio supradicto C. de ventoso dolore capitis. dietet̄ dieta calida ⁊ sic in suis cibis vtat̄ petro. seni. et speciebus calidis aromaticis si febris non prohibeat. Si autē per ista non curetur: fiāt cauteria p̄dicta similiter ⁊ causticatio atq̄ scarificatio: quia si per medicinas curari potest: curabitur: ⁊ prohibeatur a somno superfluo ꝓprie in die ne cadat in subeth. Si melancholia sit in causa: tunc signa eius sunt frigiditas capitis ad tactum vigilie plurime cum cogitationibus corruptis ⁊ apparitione fantasmatum nigrorum in somno: vtputa de fumo. fuligine. ⁊ similibus. Color faciet plumbeus dolor cum plurima grauitate que multiplicatur ab hora nona vsq̄ ad occasum solis quod est tempus melancholie perfecte per adustionem: vel post occasum solis quod est tempus melancholie perfecte per congelationem vel congestionem. Sepius tamen est in nobis calidum adurens q̄ frigidum mortificans: vt dicit Gal. ij. de cōplexionibus. ⁊ paucitas superfluitatis oris ⁊ narium ⁊ vrina glauca subtilis ⁊ egestio fetida liuida vel plumbea. vel nigra. Cura eius est cura fere doloris eadē cum peccato flegmatis, preter q̄ purgatio debet fieri cum isto apozimate. R. mirabolanorū hebullorum indorum ana. ℥.ſ. turbith. ℥.ſ. sene thimi epithimi ana. ℥. semis pistentur ⁊ bulliantur in lib. ſ. aque. Sed in

sine decoctionis addantur sene et epithimum ⁊ non in principio: quia virtus eorum resoluetur. Detur de ista decoctione postq̄ collata fuerit ℥.quattuor ⁊ dulcorentur cum zuccara: detur ante diem per vnam horam dimittatur dormire super quousq̄ medicina fuerit excitata: tunc vigilet ⁊ moueatur paulatine donec tota virtus medicine fuerit consumpta. Et plura alia farmaca dicemus capl'o de perturbatione virtutum animalium sensitiuarum. s. de melācholia. Nō dimittatur solitarius nec habitet in loco tenebroso. Utatur solatio ⁊ gaudijs p posse: nutriat cibis hūidis sicut sunt iura carnium edorum pullorum agnorum annalium castratorum: vitet carnes bouinas. hircinas. ferinas quascūq. vinum rubeum ⁊ omnia generantia sanguinem grossum melancholicū que sunt duorum generum. Quedaz hoc faciunt sui substantia: vt lentes caules carnes bouine subfumigate: panis azimus: oua dura assa vel frixa. ⁊ similia. Quedam sui qualitate quod accidit dupliciter: quia quedam caliditate adurente: vt piper. allium ⁊ finapis ⁊ carnes ferine propte salite vel fricate. Quedam sui frigiditate condēsante: vt faba lactuca portulaca risum ⁊ similia. Et diligēter succurratur huic sode quia finaliter perducit ad passionem melancholicam. Si autem materia humoralis fuerit composita ex aliquibus predictis quattuor: vel cum omnibus equaliter seu cum dñto alicuius vel aliquorum. Tunc signa ⁊ cura erunt cōposita suo modo. Scias q̄ raro est reperire sodā vel morbum alium ex causa homogenea pura sed composita vt plurimum quod est propter hominum gulositatem ⁊ ciborū confusionem propter quod ⁊ humores generantur in corpore diuersi: quorum varietas calamo scribi non potest nisi modo generali ⁊ cōmuni. Si autem soda fiat a solutione facta cum ferro cyrurgicis derelinquo. Sive ro ab humore acuto corrosiuo sicut est calida vel flegma salsum: tunc si sit intra craneum difficile ⁊ impossibile est ipsam consolidare quia medicine non p̄nt applicari: sicut etiaz dicetur in capl'o de fluxu sanguinis narium. Et si curari p̄t: curetur in principio ⁊ ante confirmationē vlceris cum infrigidantibus sanguinē que dicentur eodem capl'o ⁊ caute rio in vertice profundato vsq̄ ad cōmissurā remanente longo tempore aperto. Si vero illud vlcus fit extra craneum curetur cuzvnguento albo vel de ceruſa supradictis. Sive ro fiat a casu ⁊ percussione sine vulnere cuius signa patent ex relatione infirmi. Tunc cura eius est vt in principio statim radātur capilli circa locum ⁊ vnguatur particula lesa cum oleo ros. ⁊ emplastretur cum puluere mirtillorum ros. mixtis cū aqua ros. oleo ros. ⁊ aliquantulo aceti ad repercutiendū materias ⁊ confortandum particulaz. Post ea flebotbometur cephalica partis contrarie vel mediana: vel fiat ventosatio in spatulis ⁊ cruribus. Si flebotbomia fieri non potest: fiat ventosatio. Et laxetur venter omni die ante cibum cum suppositorio vel clisteri facto ex aqua decoctionis viol. mal. foliorum altee. lib. ℈. olei cōmunis. ℥.iij. mellis ℥.ß. sal. ℥. ℈. furfuris. p. ß. Si venter sit stipticus emplastretur omni die locus cum oleo ros. mixto cum bolo. ar. san. dra. ter. sig. puluere mirtillorum. Nutriatur cum farina ordei vel farre vel lactucis. portulacis. Bibat ptisanam vel aquā zuccari vel aquam decoctionis berberis vel mirtillorum. In qua fit aliquid zuccare: vinum omnino vitet et carnes illa bora nisi virtus fit debilis: tunc vtatur carnibus alteratis cum portulaca lactucis cucurbita rapis. Bibat vinum ponticus limpbatum cum duplo aque frigide. et si sanguis exierit ab aure vel naribus: cibetur cerebro gallinarum edorum castratorum quia significat nocumentum peruenisse ad cerebrum ⁊ ipsum magis confortatur ex nutrimento cerebri q̄ alterius rei: quia simile membrum cōfortat simile: vt dicit auerroys v. colliget. ⁊ rab. in lib. diuisionum. ca. presenti. Et sic regatur donec locus securetur ab apostemate: tunc confortetur cum vnguento stiptico facto ex puluere mirrbe thuris. mastices. ana. mixtis cuz oleo de camomilla quod sufficit. Mā ista sunt calida: ficca ideo confortant particulam lesam ⁊ adequant eius complexionem naturalem ⁊ resoluūt reliquias materierum. Si autem boc mō non curaretur: tunc secure potest euacuari cum pillulis cochijs: iterum procedat cum alijs prius dictis. Si autem cū hoc craneū fuerit fractū vel cōcussuz recurrat ad cyrurgiā. Si

vero soda fuerit propter coitum superfluum vel exercitium signa sunt concauatio oculorum: palliditas faciei. Et certius signum est infirmi grauatio per dolorem allatim & dorsi vbi situati sunt renes. Cura eius est vt confortetur corpus cum cibis humidis nutritiuis: vt est caro pullorum edorum castratorum cum iuribus eorundem. pisces recentes petrini: oua sorbilia: vinum rubeum dulce: vnguantur nares cum oleo violarum: & renes cum vnguento impinguatiuo quo sic fit. R. olei violarum. ʒ. quatuor. cere. ʒ.ß. adipis anseris anatis vel galline. ʒ.ſ. dissoluantur omnia in casola et incorporentur perfecte: vtatur dyasatirion dyamusto electuario ducis et restauratiuo quod ponemus capitulo de sebrica. Bibat omni mane in ieiuno. lib. ß. lactis caprini recen. cum zuccara: vel cum mica panis. & non comedat desuper cibum alium per duas horas ad minus. Et hec de soda morbo.

De soda prout est accidens.

Soda prout est accidens si consequatur morbum vniuersalem signa habet ista. Quia aduenit cum feb. vel circa id: & augetur cum augmento febrium et remittitur cum remissione feb. Cura eius est repercutere materias fumosas cum epithimate facto ex aqua rosata & modico aceti: vel succo solatri: vel semperuiue: vel lactucis: vel lacte mulieris imbibendo in eis pannos lineos et fronti et temporibus ponendo actu frigidos cum reiteratione frequenti: quia defendit cerebrum a mala complexione actu calida et apostemate. Et plura dicemus capitulo de siti, et capitulo de vigiliis. et capitulo de freneſi. Attamen preter illic dicenda dicemus hic si rupum contra sodam sitim & vigilias in seque cum plurimum superfluunt: deijciunt virtutem. R. seminis papaueris lactuce portulace. cucur. aā ʒ.quatuor ſe. anneti ʒ. tres croci mirrhe. aā ʒ.ſ. iusquiami. ʒ. duas mandragore opū. aā. ℈. iiij. pfilij. ʒ. ij. succi liquricie cōtum volueris. pistentur et bulliantur in lib. duabus aque donec tertia pars fuerit consumpta: colletur & addatur zuccare. lib. ſ. sirupetur & detur ex ipso. ʒ.ſ. & ß. cum ʒ. iiij. aque frigide in estate vel calide in hyeme sero cum tur dormitum. Unguantur tempora et nares cum populeon distemperato cum oleo viol. vel ros. vel lacte papaueris: et in fine cibi vtatur piro vel citonio asso actu frigido. Et lenitatur venter omni die cum suppositorio vel clisteri lenitiuo: vt dicemus capitulo de bolismo. Et regatur prout feb. exegerit: et in declinatione feb. et sode embrocetur caput ab alto cum resolutiuis sicut est aqua decoctionis florum camomille melilloti semi. lini & aneti actu calidis. Fiat desup fricatio leuis assidua cum pannis calidis: donec caput perfecte siccetur. Si autem soda consequatur morbum particularē: tunc hoc fit vitio stomachi. Et hoc est vt plurimū vel vitio intestinorum vel epatis vel splenis vel matricis vel renum vel vesice. Si fit vitio stomachi hoc est tripliciter. vel ratione cibi & potus corruptorum in stomacho. vel ratione malorum humorum congestorum in ipso. vel ratione venenti assumpti. Si primum tunc signa eius sunt anteceſſio nauseatiue satietatis eructatio fetida fumosa vel acetosa angustia corporis cum reuolutione de latere super latus et insomnietas et apparitio fantasmatum plurimorum terribilium in somno: & prostratio appetitus cum nausea & fastidio. Cura eius est vomitus vt dicemus capitulo de bolismo capitulo de empericis. et inunctio stomachi cum oleo mastices et nardino ad ignem calidum ante cibum: vtatur electuarijs calidis. dyagal. et dyatriumpiper. electuarijs ducis et similibus. Quod si vomere non posset proposse dormiat sine cibo donec digestio perficiatur: & si dormire non potest: ambulet leuiter et sine quiete donec tota die cibus vel digeratur vel ad intestina descendat. Emplastretur stomachus cum calamento abſinthij. ros. anisi caruī. cimino mastice. mirrha. aā. bullitis in vino rubeo stiptico: et expressis perfecte et positis super os stomachi actu calidis cum reiteratione frequenti postea in frigidatum fuerit. Vel fomentetur cum filtro recenti infuso in aqua calida decoctionis earundem rerum. Et si eructatio fuerit fumosa: vtatur rosata nouella vel dyaro.

abbatis vel zuccara ros. Et si crapula per se non exierit: educantur cum medicina vel clisteri. Et fiant omnia que dicentur capitulo de debilitate digestionis. Et capitulo de cura feb. essimere ex nauseatiua satietate ij. lib. de eructatione. ⁊ capitulo de vomitu si vomitus vel eructuatio superfluxerit. Si autem ratione vini vel alterius potus superfluentis in stomacho inebriantis vel non inebriantis: tunc signa trabuntur ex narratione infirmi. Et eius cura est vt fiat vomitus ⁊ inducatur proposse somnus vt epitbimetur frons ⁊ timpora cum aqua rosa. ⁊ aceto vel succo solatri vel semperuiue. Et iaceat ⁊ quiescat in loco obscuro capite bene eleuato super cerucali molli. Vtatur repercussiuis ebrietatem prohibentibus: sicut est magnus haustus aque frigide vna hora simul: ⁊ vinum granatorum: ⁊ aqua decoctionis berberis. Post somnum et digestionem balneetur ⁊ sudet et laboret in ieiuno: nec comedat donec tota crapula consumatur et appetitus redierit. Medicamen tamen expertum ad ebrietatem prohibendam est comedere cepas cum aceto vel coriandrum cū zuccara ⁊ aceto vel odorare camphoram et sandalos vel bibere aquam frigidam cum aceto sicut econuerso medicina facies ebrietatem subito est potus aque decoctionis tusquiami nigri cum cortice mandragore donec rubere ceperit siue per se sumatur siue cum vino. Si autem soda fuerit ratione humorum congestorum in stomacho: tunc signa ⁊ cura eius trabunt ex capitulo de indigestione ⁊ debilitate stomachi. verumtamen ex distinguentibus oportet addere duo signa. Primum est soda facta vitio stomachi et proprie declinans ad partem capitis anteriorem scilicet frontem ⁊ timpora. Secundum est ꝙ si cholera peccauerit: tunc dolor magis infestat post ⁊ est permixtus ex acuto pūgitiuo et repletiuo grauatiuo. Si autem fuerit ratione veneni bibiti statim succurratur: vt dicemus capitulo de syncopi cū vomitu et tyriaca veteri. vt de venenis libro secundo. Si vitio intestinorum tunc accidit vitio vermium vel humorum putridorum in ipsis. Signa eius sunt facies tenebrosa pallida fetor oris et pruritus nasi cōcaultas oculorum multitudo comestionis cum egestione modica et habitudine corporis macra. Et sentiuntur quandoqꝫ egredientes vermes cum secessu et quandoqꝫ cum vomitu: licet non generentur in stomacho sed in intestinis tantuz: vt dicitur ꝗnto de accidenti. vel in ano propter stomachi nobilitatem et eius necessitatem pro toto. Et accidit ista passio vtplurimum pueris gulosis proprie in autumno propter vsum fructuum plurimorum. Cura est abstinentia a rebus dulcibus vnctuosis ⁊ vsus aceti et agreste: ⁊ nucleorum persicorum: et amigdalarum amararum: quia sicut dulcia sunt materia vermium sic amara interficiunt eos. Et si eger sit infra decimumquartum etatis sue purgetur cum vncia vna ⁊ semis vel cum vncijs duabus cassiefi. dissolute in vncijs quatuor aque feruentis: colletur et detur ante diem vt intestina lubricando mūdificet. Vel fiat clistere lenitiuum cui addatur aliquid yerepigre vel benedicte laratiue. Si autez sit iuuenis vel senex purgetur cum eisdem vel pillulis cochijs: vel cum medicamine de turbith dicto in principio capli. Ungatur totus venter cum succo absinthij mixto cum aloe agarico et aceto vel oleo amigdalaruz vel nucleorum perficorum. Et fiant omnia que dicentur capitulo de colica ex vermibus. Si autem soda fit vitio epatis: tunc signa eius sunt dolor declinans ad partem capitis dextram cum tensione et dolore aliquo ypocundrij dextri: opilatione epatis: vrina subtili subcitrina vel rubea clara. Cura eius est flebotbomia basilice in brachio vel manu lateris eiusdem et epitbima epatis cum aqua rosa. ⁊ sandalorum et modico aceti et aliis rebus prout materia opilans requirit: de quo dicetur capitulis de debilitate et opilatione epatis. Epitbimetur frons et timpora cum frigidis sepedictis. Si vitio splenis signa eius sunt dolor declinans ad partem capitis sinistraz cum dolore et tensione ypocundrij sinistri. Cura eius est flebotbomia basilice brachij sinistri vel sopbene pedis sinistri que est intus in tallo vel saluatelle pedis sinistri: que est inter anularem et auricularem. Et positio emplastri de opilatiuis supra splenem quod dicetur capitulo de permixtio-

ne virtutum animalium. E. de empericis. et capitulo de opilatione splenis. per totuz et positio repercussiuorum circa frontem et timpora sepedictorum. Si vitio matricis signa sunt dolor capitis inter frontem ⁊ commissuram que est in vertice cranei ⁊ antecessio retentionis menstruorum vel abstinentie a coitu: dorsi dolor ⁊ spatularū prout patiens tibi refert. Cura eius est eadem cum cura sode de vitio splenis. Si ex renibus signa sunt dolor capitis declinans ad posteriora. scilicet ad occiput ⁊ grauitas circa alzatin ⁊ circa locum renum in fine dorsi: et forte anteceſſit coitus superfluus prout patiens referet. Cura eius est ficut cura sode de vitio epatis si fit cum materia vel sine. Cura eius data est supra. C. de soda propter coitum. Soda mirabea si fiat vitio membrorum exteriorum a quibus quodāmodo eleuatur materia fumosa q̄ sursum ascendens ad caput percutit cerebruz. Tūc signa eius sunt: quia sentit eger quedam eleuari a membro illo: puta coxa crure vel mirabo. Post illud sentit vertiginē vel dolorem in capite: ⁊ forte cadit ⁊ fit epilenticus. Cura eius est ficut catbalceptie que dicetur capi. de epilentia.

Emperica. Ad oēm dolorem cronicum capitis perdurantē maxime confert cauterium cum ferro ignito in vertice capitis profundatum vsq̄ ad craneum vbi est cōmissura recta concurrens cum cozonali versus frōtem ⁊ lauda versus occiput: quia materiam resoluit ⁊ malā complexionē cerebri rectificat ⁊ adequat. Si dimittatur apertum vno mense ante q̄ consolidetur: vel causticatio colli cum cantaridibus: vt dictum est in methodo. Item ad sodam cuius causa est ignota confert embrocatio cum aqua decoctionis florum camomille melliloti aneti viola. ros. seminis lini salicis ⁊ furfuris collata actu tepida effusa ab alto: quia resoluit: repercutit: confortat ⁊ quietem inducit. Similiter et emplastrum factum ex eisdem super frontem ⁊ timpora frequenter. Quod si voluerit somnum prouocare: adde corticez papaueris fol. vel se. lactuce solatrum semperuiuā. Et si magis adhuc adde semen iusquiami et corticis mandragore. Sed post ista stupefactiua in crastino embroca pure resolutiua ne cerebrum noceatur. Item vnguentum Ro. Mesue in suo de appropriatis ad sodam calidam. ℞. olei ros. et viol. cum pauco aceto et agreste succo ⁊ modico camphore contunde donec impinguescat et capiti frigidum appone ⁊ fac ipsum odorare aquam ro. ⁊ nares intingere proposse. Item masticatorium ℈ eundem in soda flegmatica eradicans eandem materiam cum sputo ⁊ saliua. ℞. mastices ⁊ thuris. p. ij. piperis piretri. p. j. cere quod sufficit. informētur pille mastices tur diu in ore ⁊ expuatur. Item gargarisma ad idem secundum eundem. ℞. oximellis compositi vel squillitici. ℥. ij. yerepigre. ℥. ß. misceantur cū aqua decoctiōis ysopi organi piretri sinapis ⁊ similium. vel gargarisetur sinapim conditam cum melle et aqua calida et odoret castoreum et muscum cinamomum. Item embroca ad sodam calidam pulsatiuam. ℞. ros. viol. nenupha. foliorum salicis foliorum vitis albe foliorum maluarum. seminis cucurbite cucumeris aut corticis eius ordeum excorticatum psillium. semina lactuce portulace omnium ana. decoquantur in aqua vsq̄ ad consumptionem quarte partis que ab alto fundatur super caput cum canella vel spongia plena sero cum fuerit dormitum si non timeas catbarrum. Si autem fit cum pmixtione vel mania multiplica psillium ⁊ semina predicta. Si vero cuz vigilijs ⁊ insomnietate multiplica semen papaueris et corticis eius. In fine vero gratia resolutionis adde seminis lini: seminis altee: florum camomille melliloti fiat embrocatio sicut pri? Similiter ⁊ manus et pedes et facies ⁊ crura cum ea lauentur: quoniā accidentalem calorez totius corporis extinguunt ⁊ materias resoluit ⁊ inducit quietem. Ad sodā frigidā confert linimentū ex oleo irino ⁊ laurino aut nardino. Et si fortius facere volueris: cōforta virtutem eoꝝ cum costo castoreo ⁊ euforbio ⁊ pipere puluerisando aliquod eoꝝ vel oīa ⁊ dissoluēdo in'eis. Vel dissolue aliqd tyriace veteris vel metridati ī eisdē oleis vl' in succo mēte ⁊ suppone' exptū est. Et si isomnietatē patiē: adde mirrbe opij aā. Cōfer etiā sode frigide emplastrū ex fimo colūbin

saulna baccis lauri orig.aneto coctis pista/
tis ⁊ incorporatis cū aceto multe fortitudi/
nis vel succo absinthij. Confert etiā ⁊ pro/
prie post vltimā purgationem odor pomi
facti ex caltoreo rutha ficca ⁊ storace cala/
mento ⁊ garyofil. aā.per se cōficiendo cuz
glutino dragaganti:quoniam odor aroma
ticoꝝ vsu moderato in corpore mundo cere
brum calefacit ⁊ pfortat ⁊ refiduuz sode re
mouet. In corpore vero cachochimo vel in
corpore nō mundato si vsus eorum fuerit nō
immoderatus:replet cerebrū vaporibus cū
odor nō sit fine fumali euaporatione ꝑm ari
stotelem. Itē pillule ioannis mesue in suo
de appropriatis ca.de soda frigida ꝓferen/
tes sode antique ⁊ educētes humores gros/
sos graues ⁊ conferentes sanitati oculorum
et aurium abscindētes catharrū sic fiāt. ℞.
colloqntide turbith aā.ʒ.iiij.agar.ʒ.iij.stica.
ʒ.ij.scamonee.ʒ.iij.⁊ ℈.spice squinanti xilocas
sie xilobalsami:carpobalsami azari ro.viol.
epithimi absinthij cinamomi croci masti/
cis aā.ʒ.j.aloes cicotrini ⁊ optimi ad pon/
dus omniū conficiant cum succo absinthij.
Item pillule de mastice ꝑm eūdem mundi/
ficantes caput ⁊ stomachū:⁊ accipiunt om
ni tēpore ⁊ ante cibū ⁊ post. ⁊ cū itur dor/
mituz sic fiāt. ℞.al.subtil.ʒ.viij.masticis ro.
zinz.aā.ʒ.iiij.turbith.electi.ʒ.x.confice vt ꝑ.
Dosis earū est a.ʒ.ij.vsqꝫ ad.ʒ. iij. Item ad
emigraneam frigidā difficilē ⁊ cronicā. ℞.
baccarum lauri.p.j.olibani.ʒ.℈.tere.⁊ misce
cum aqua vel oleo.⁊ linias superlocum: vt
dicit Abeꝝ.auctoritate Ypocra. Et alij ad/
dunt foliorū rutbe.p.j. sinapis.p.℈. confice
vt prius. Ad emigraneā calidam difficilem
confert linimentum super locum qō fit ex at
tramento ficco trito ⁊ dissoluto cum aceto
multe fortitudinis⁊ octaua pte opij. Opor
tet autem vt plurimū elaboretur in contri/
tione sicut per diē vnum. Et liniantur tem
pora ex eo ⁊ strīgatur super ipsa. Alij acuūt
hoc linimentum addendo succi agreste et
mirrhe aā.ʒ.j.et croci. ℈.j. gratia penetra/
tionis. Confert etiaz sode calide caput pur
gium ex lacte mulieris cum modico cāpho/
re. Si necessitas postulauerit:;adde opij
quantum de campbora.⁊ distilla ex eis in au
rem ⁊ narem lateris lesi ⁊ distilla deinde
oleum viol. post/boram cum lacte mulieris
donec nares ⁊ aures emundentur ⁊ medici/
na educatur. Latius autem de soda scripsi/
mus:quoniam eius cura non solum per se
est necessaria:sed stomacho ⁊ pectori plurī/
ma sunt hic dicta quibus per totum vtetur
hoc opus.

Canones.

Soda cum fe. vel sine fe.raro est morbus plurimum vero accidens ꝓpter passiones stomachi ⁊ intestinorū: propter quod Auic.j. can. fen.iij. ca. de cognitione egritudinum per colligantiam ait. Cerebrū compati stomacho est vt multuz:;stomachū vero compati cerebro est per parum. ꝓpter quod caput esse caminum totius corporis dr. Ex hoc sequitur altus canō. Quod in cu ra sode nibil melius est q̄ lenificatio vētris omni die cum suppositorio vel clistere si per se non obedierit omni die bis ad minus.
Cum autem est accidens fit maxime pro/
pter fe.cholericas vel flegmaticas quarum
causa antecedens ⁊ cōiuncta in stomacho ⁊
intestinis continetur vel venis meseraicis.
Item in soda nil repies magis nociuū q̄ coi
tum ⁊ ꝓpie super cibum: nisi fuerit ꝓpter
retentionem spermatis vel menstruoꝝ tunc
namqꝫ confert coitus vsu moderato factus:
neqꝫ illico super cibum. Item vsus ciborū fu
mosorū nocet ⁊ ꝓpie in fine comestionis:si
cut sunt brodta piperata.allia.cepe ⁊ vinum
potens ⁊ electuaria calida quare sunt cali/
da sumēda in principio cibi:sed in fine frigi
da:vt sunt pira vel citonia assa vl' poma odo
rifera. Item lac nō ꝙuenit in soda:nisi forte in
calida vel ficca fine materia:vt dictū ē in me
thodo:qz lac est de numero facil' corruptibi
liū. In stōacho eīm calo ꝙuertit ad fumosuz
⁊ inducit sodā calidā pulsatiuā. Sz i frigido
ad acetosuz ⁊ inducit frigidā grauatiuā. vñ
Ypo.in.v.amp̄. Lac dare caput dolētib'⁊c.

Pronosticatio.

Dolor capitis si supuenerit in fe. ꝓtinua et
ꝓpe acuta i die cretica post signa digōnis p
fectā crisiz significat.p fluxū sā.narium vl' vomi
tū vl' sudorē:q̄re nō appōant repercussiua sup
caput ne crisē impediat:sz suspēdat eger cum
blāditijs vsqꝫ ad horā crisē. Et si appuerit si
gna cri.ꝙo.puta tremor labij inferioꝝ subuer

flo animi: ⁊ vertigo tuuet cū pōne digiti vel pēne intincte in oleo in pfundum gule. Si ꝯo apparuerint signa crisis p fluxū san. nariū: puta apparitio fantasmatū rubeoꝝ circa oculos cū obtenebratione visus ⁊ grauitate capitis ⁊ rubore faciei ⁊ surditate auriuꝫ prouocetur cum pōne sete porcine inter nares vehemēter cōprimendo. Si signa sudoris appareāt: puta calor cutis frontis cū humiditate rozida. Detur pot⁹ magnus iulep ⁊ aque zuc. actu calida ⁊ tegatur pānis calidis et vaporetur aqua calida posita in vas: aliquo sub tegmine ⁊ fomentent̄ latera et venter cū vesicis plurimis repletis aqua calida. iuxta Ypo. in amp̄ b̄. Ubicunq̄ natura repit ⁊c. Attende si natura per se crisim complere potest nihil fiat p̄m illud ibidem. Ea quoꝝ crisis fit ⁊c. Neq̄ iuuanda est natura anteq̄ via crisis certificata fuerit: ne forte intendas ad aliam regionez a natura. Item soda superueniens in fe. acuta in die indicatiua puta. iiij. signat crisim in die crettica puta. vij. Et si virtus sit fortis ⁊ signa digestionis perfecta sit salubre: finaut̄ mortale. Itez dolor capitis si perseuerauerit in latere vno ⁊ ceperit oculi obtenebrari: cataractam vel telaz araneam minatur: ⁊ demū cecitatē. Succurratur ergo cū purgantibus ⁊ alterantibus ⁊ cauterio ⁊ subleuetur arteria et cauterizetur. Itē soda si perseuerauerit neq̄ rationalia contulerint remedia: frenesim vel manīam minatur. Si fit acuta pulsatiua vel subetb vel litbargiam vel apoplexiam si fit frigida grauatiua. Item emigranea in parte anteriori capitis est vt plurimū a causa calida in posteriori a frigida. Item soda calida est vt plurimū transiens frigida proprie perdurans ⁊ proprie cum materia plurima grossa aut viscosa. Itez emigranea difficilioꝝ est atq̄ periculosioꝝ cepbalea: quonia onus integruz grauius premit se diuiso quare plurimum ducens est ad perniciem si perduret. Item in emigranea ⁊ proprie calida pulsatiua sudor capitis exuberans vel fluxus sanguinis, ex nare eiusdem lateris superueniens tollit egritudinē quemadmodū ⁊ in fe. vomitus voluntarius et spontaneus vel fluxus ventris dicetur cōferre. vnde ypo. vi. amphi. cap̄. dolenti et circū dolenti sanies aut aqua aut sanguis defluens p̄m nares aut p̄m aures: aut p̄m os aut p̄m oculos solui egritudinez. Item ibidez. Quibuscunq̄ sanis dolores repente fiunt in capite ⁊ continuo sine voce fiunt ⁊ stertunt in septez diebus pereunt si fe. non accipiat eos. ratio: q̄ isti sunt vere apopletici cum in se babeant tria signa apoplexie: scz dolorem capitis subitum: ⁊ carentiā loquele: vel maliciam animalitus quare suffocantur a materia plurima nisi fe. eos excitet et resoluat ⁊ proprie acuta spontanea vel per artem introducta. Idez particula septima. in plaga vel percussione in capite stupor aut desipientia malū supple siue percussio sit cuz vulnere siue cū concussione sola: quia significat nocumentū cōmunicatū esse substantie cerebri ⁊ ventriculis eius. Itē quarta amp̄ b̄. Quibuscūq̄ vrine in febribus conturbate ⁊ conuerse velut ⁊c. quia in fe. vrina grossa turbulenta agitationem ⁊ ebullitionem diuersoruz humoruz signat fumantiuz ad caput. Quare succurratur cuz repercussiuis circa frontē ⁊ tempora. Item si cerebrū fuerit lesum: ⁊ concussum ex casu vel percussione necesse est fieri vomitum ⁊ cum defectione propter cordis ⁊ oris stomachi cōpassionē ⁊ proprie in corpore cholerico in tēpore ⁊ etate ⁊ consuetudine cadentibus. vnde ypo. sexta parti. ap̄ b̄. Quibuscunq̄ cerebrum sursum conuertitur necesse est feb. ⁊c. Itē si ex percussione vel casu ledat cerebrum necesse est accidere sincopin vel apoplexiā per tempus aliquod donec cerebrum reconfortetur quare non conuenit vt mortui iudicentur nisi post tertium diez. Unde ypo. vij. par. amp̄ b̄. Quibuscūq̄ cerebrum motum fuerit ex aliqua occasione necesse est fieri sine voce statim. Item in cephalea ⁊ emigranea forti pulsatiua seu alio dolore corporis quocunq̄ si subito dolor decrescat nec sentiatur non presente aliqua rationali alleuiatione scz per fluxum sanguinis narium vel sudorem vel vomitum vel egestionem vel diminuta existente atq̄ imperfecta: mortale: quonia cerebri lesionem ⁊ virtutis animalis defectionē siue destructionē demonstrant. vnde ypo. vi. amp̄ b̄. Quicūq̄ dolentes aliquid corporis plurimum dolorem non sentiunt: ijs mens egrotat. Item in. vi. vesicam incisam aut cerebrum: aut cor aut dyafragma. aut epar: aut renes: aut ali-

quod intestinorum gracilium aut ventrem ꝛ stomachum mortale et supple matricem splenem.

¶ De vertigine ꝛ scotbomia.
Capitulum secundum.

VErtigo ꝛ scotbomia est cum videt homini ꝙ omnia voluantur in gyrum. Et si fuerit cum fixione corporis: dicitur vertigo Si vero cuz casu ipsius super terraz dicit scotbomia: et sic patet ꝙ he due passiones necꝫ differunt causa: necꝫ substãtia formali: sed solo gradu. s. fm magis ꝛ minus. Sunt aũt quandoqꝫ morbus: quãdoqꝫ accidens sicut est dolor capitis: morbus quidem cũ per se ꝛ imediate a sua causa procedit. Accidens cũ morbum consequitur.

Methodus. Vertigo vt scotbomia morbus quandoqꝫ fit a causa primitiua vt ab inuentione rerũ volubiliuz puta rote vel reuolutione corporis super se sicut faciunt pueri vel casu aut percussione ledente anteriorem ventriculum cerebri: propter quod fantasiatur ꝛ imaginat̃ res aliter ꝙm sint. Si fiat ex inuentione rerum volubilium ꝛ reuolutione corporis super se: signa patent ex indicijs patientis. Cura eius est quies a talibus: quia in omni motione corporis cũ ꝗs ceperit ꝛc. ũ. amp̃b. Si fiat a casu vel percussione curat̃ sicut diximus in cura doloris capitis ex casu vel percussione. A causa antecedente puenit: puta ventositate aut humoꝝ vitio in cerebro contentoruz. Et si fit ventositas quod est vt plurimum tunc sentitur tinnitus aurium: tenebrositas oculoruz: longa fixa. Similiter ꝛ diminutio gustus ꝛ odoratus atꝫ pulsatio temporum ꝛ anteceſſio doloris capitis pdurãtis. Et cura eius est ea potatio capitis cum aqua decoctionis floꝝ camomille absinth. ros. rub. melilloti maiorane. Similiter ꝛ sternutatio cuz condisi eu forbio ꝛ masticatio piperis ꝛ cimini ꝛ carui ꝛ vsus dyacimini ꝛ sacellatio facta ex milio et sale torrefactis super lapidem ignitum ꝛ abstinentia ab omnibus leguminibus a fructibus: a rapis ꝛ oleribus: a nucibus: a reb̃ conditis cum nucibus: ꝛ a vino forti puro: ꝛ supnere debet post cibum stipticuz: puta piruz vel coctanũ assum. Et si hec nõ sufficiũt purget̃ cũ pilulis cochijs vel bieralogodio vel yerapigra postꝙ retinerent̃ localia tam dicta. Et si hec iteruz non sufficiunt: fiat cauterium in summitate capitis in loco in quo terminat̃ medius digitus patientis quando radix palme ponit̃ super radicem nasi: qꝛ ibi cõmissura recta currit cum cõmissura arcuali: quapropter fiet perfecta resolutio vaporꝝ ꝛ materiarum a quibus eleuantur. Si vero sit humor: tunc siue fit sanguis: siue cholera siue flegma: siue melancolia: siue ꝯpositum fient signa ꝛ cura que dicimus in ca. de dolore capitis prout est morbus sub signis distinctis. Vertigo vel scotbomia accidẽs quãdoqꝫ sequitur morbum vniuersalem sicut in fe. Et tunc significat futuram crisim per superius scilicet per vomitum vel per fluxum sangui. narium vel sudorem. ita ꝙ si hoc appareat post signa digestionis cõplete stanteviꝛtute fozti salutem promittit: cuz signis indigestionis ꝛ proprie virtute debili morꝛtem portendit. Si vero medio modo crisim malã ꝛ diminutam promittit. Cura eius est vt nihil fiat nisi ꝙ eger cum blanditijs confortetur ꝛ pertrahatur donec via crisis apparere ceperit. Et si per vomitũ tuuetur natura cũ immissione digiti in os vel pẽne linte in oleo. Si aũt per fluxum san. nariuz: sumantur sete porci ponant̃ in naso ꝛ comprimat̃ nasus. Si aũt per sudorem caput tegatur cũ pãnis calidis. Unde Ypo. Undecũqꝫ repit natura ꝛc. Sed q̃diu nihil horũ cepe rit apparere nihil fiat oĩno circa caput. Mã si repcussiua approximares: crisiz pbiberes: ꝛ sic mortẽ induceres. Si resoluẽtia: tũc materiã plurimã attraberes ꝛ forte frenesim induceres: ꝛ ꝙ periculosius est via crisis impedires. ꝙ si poneres calefactoriũ circa caput: sudorẽ faceres cũ forte natura vomitũ intenderet. vñ Ypo. ibidẽ. Ea quoꝛũ crisis ꝛc. Morbũ pticularẽ cõsequit̃ multis modis: qꝛ qñqꝫ fit vitio stomachi: ꝛ hoc vt multũ. qñqꝫ vitio intestinoꝝ epatis splenis atꝫ matricis. Et signa ꝛ cã sunt illa q̃ diximus ca. de dolore capitis sub signis distinctis.

Emperica. Decoctio salutie in aqua vel vino curat vertiginẽ capite ea loto ꝛ ipa alligata fronti vel temporib̃ cõfert oĩb̃ mor

bis factis de frigiditate. Vinum preterea decoct. peonie vel castorei scotbomie valet plurimum. ⁊ semẽ peonie bibitum somnia varia remouet. Itẽ ruptorũ factũ sup vertice cranei vel sup collo est vltimi iuuamenti post purgatiões qõ dicem⁹ ca. C. õlẽ pericis

Canones.

Vertigo vel scotbomia morbus fit vtplurimum vitio ventositatis eleuate a flegmate viscoso contento circa anteriorem ventriculum cerebri: quapropter indigem⁹ alteratiuis propter ventositatem: et euacuatiuis propter flegma: et sternutatoriis propter vtrunq;. Vertigo autem et scotbomia accidens fit vtplurimum vitio stomachi ⁊ intestinorum sti pticorum: quapropter intendimus ad rectificationem stomachi ⁊ lubrificationem ventris cum suppositorio vel clisteri. In vertigine ⁊ scotbomia oportet cauere a pomis: aliis: scalongnijs: leguminibus: nucibus: ⁊ vinctuosis omnib⁹ quoniã bec omnia materias a stomacbo leuigant ad caput. Similiter ⁊ vinum vetus purum: similiter ⁊ lac: quia faciliter corrumpitur in stomacbo ⁊ corruptum sursum mittit vapores. vnde ypo. Lac dare caput dolẽtibus malum.

Pronosticatio.

Vertigo vel scotbomia cum longinquo tẽpore perdurauerit: neq; beneficio artis vel nature remoueri possunt: futuraq; epilepsiã vel apoplexiam portendunt.

De subeth. stupore ⁊ congelatione. Capitulum tertium.

Et istis tribus passionibus vno dicemus ca. quoniã earum notificatio ex differentia ipsarũ adinuicem completur. Sunt quandoq; morbi: quãdoq; accidentia morbi. Morbi quidem cum fiunt per se incipiendo a suis causis: imediate in cerebro contentis. Accidentia cum morbos alios puta litbargiã vel febrem flegmaticã vel apoplexiaq; vel emitriteum cõsequuntur. Conueniunt autẽ iste passiones in duobus primo: qz quelibet ipsarũ est passio capitis primo ⁊ p se: sed ex cõsequenti totius corpis. Scõo: qz in vnaquaq; earũ fit impedimentum in sensibus ⁊ motu voluntario sup totũ corpus. Differũt aũt per duas essentias et ppietates qõ est: qz subeth est propria passio vẽtriculi anteriorꝭ cerebri: verũ quoniã bmõi ventriculus est magis origo sensus q̃ motus: vt dicit gal. in teg. Idcirco in subeth fit magis impedimentũ in actu sensationis q̃ motionis volũtarie: quapropter in subeth sunt oculi semp clausi: ⁊ si vocẽ vel concussetur fortiter in principio subeth: ⁊ ppie sanabit: tũc aperit oculos licet denuo claudat. Accidit aũt bec passio ex flegmate puro dominãte illi parti. fit tamẽ quãdoq; ex vaporibus frigidis vt contingit post potum opij aut tusquiami. Stupor non est aliud q̃ subeth diminutus. Stupor nãq; fit ex flegmate cũ parum cbo. fuerit cõmixtum: quapropter etiã in stupore nõ est somn⁹ adeo pfundus sicut in subeth. fit etiã q̃nq; a vapore frigido nõ in vltimo velut cõtingit post esus fungorũ. Fit etiã a sola qualitate sine materia velut accidit in infrigidatis i niue capite nudato. Fit etiã q̃nq; a casu vel percussione q̃ per ea cerebrũ leditur vehementer Juxta illõ Ypo. vij. parti. ampb. In percussione capitis stupor aut desipientia malũ. Et scias q̃ stupor q̃nq;: ⁊ a medicis somn⁹ pfundus vel subeth vigilatiua: sed nõ ⁊ dicit somnus lõgus: qz somn⁹ lõgus pure est naturalis in quali: ls fit innaturalis in q̃to: vt accidit ebriosis exercitantibus ⁊ calefacientibus: sed somnus pfundus q̃ dicit stupor est innaturalis in quali: simpliciter ⁊ in q̃to. Stupor etiã q̃nq; sumitur p passione neruoꝝ vl' mẽbroꝝ neruosoꝝ: tũc idẽ q̃ obdormitatio vt dicet in ca. de tremore. Cõgelatio est propie passio vẽtriculi posteriorꝭ: verũ qz iste vẽtriculus est magis fons motꝰ: idcirco fit oculis stãtib⁹ fixe aptis. Fit aũt congelatio ex materia melica dñante illi pticule. Et ls in congelatione doleat anteriꝭ vẽtriculꝰ cerebri boc tñ nõ accidit: nisi qz ipe ẽ sẽsitiuꝰ magis vl' qz bũor opilãs ipsũ posteriorẽ coartat anteriorẽ ⁊ congelati remanẽt sub situ quo repit eos congelatio: quare si reperit eos scribentes vel sedentes remanent sm illã formam. Et fit quãdoq; a causa primitiua: vt cõtingit ambulanti in niue. In lõgo tpe nudato capite q̃ quidẽ fit vt plurimũ: vt dt Gal'. v. illius ampb. Sõn⁹ ⁊ vigilia. Iste tñ omnes

passiones pro seimulcē ponuntur apud me/dicos: quare de noibus nō est curādū: ⁊ pro prie cū res sint ppinque. Nam iste tres passiones sunt valde ppinque in subiecto: cura ⁊ causa: vt patet ex dictis ⁊ dicendis.

Methodus. Cura subetb est hec Nam cū ois subetbicus sit sine sensu ⁊ motu non requiritur approximatio alicui? medicine p os: sed statim supponat et suppositorium de sale gēma: vel injciatur clistere acutus quod sic fiat. ℞. colloquintide. agarici cē tauree aā. ʒ. ℈. melliloti stica. blete aā. M. ſ. pistentur ⁊ bulliant in aqua: de illa aqua accipiantur lib. ij. ⁊ ℈. et. ʒ. iij. mell. ⁊. ʒ. iij. olei cōis ⁊. ʒ. ij. salis. ⁊ misceātur simul ⁊ iterum reducātur ad ignē. ⁊ cū totus bullierit colletur: ⁊ cū collatura tepida fuerit: injjcia tur cū clisteri: ⁊ frequentetur illud totiēs donec patiens sentiat ⁊ moueatur: ⁊ ligētur extrema vehemēter eia propter diuersionez: ⁊ tunc ponatur in os infirmi. ʒ. ſ. tyriace veteris cū vino calido vel metridati vel auree alexandrō. vel dyaplitis. Post hoc aūt abrasis capillis fricetur caput cū pāno calido ⁊ linia tur cū oleo de spica vel de lilio in quo sit dissolutū castoreū vel bdellū vel se. finapis. et se. cicute. deinde cū sufferre poterit: purgēt cū pillulis cochijs vel fetidis aut aureis vel cū yerapig. nullo modo bibat illis temporibus vinū: nisi fortassis cuz saluia vel castoreo bullitū. vel ydromel qō sic fiat. ℞. aque lib. ij. mellis. ʒ. iij. bulliantur aliquantuluz et collet famē ⁊ sitim toleret: proposse laboret ⁊ exercitetur ⁊ sudet in ieiuno: nutriatur cibis calidis siccis: masticet qualibet die cū surgit a lecto piretruz ⁊ piper factum ex eis cum mastice velut forma pillule. In fine vero fiat cauterium in vertice cranei vel causti cum super occiput rasum ex cātaridibus tritis ⁊ incorporatis cū fermento ⁊ finapi vel ex calce viua ⁊ ficubus siccis incorporatis cum stercoribus columbarū ⁊ succo rute vel ridis. fiāt gargarismata cum oximelle compósito ex squillitico ⁊ aqua decoc. ysop. et yreos vel cum finapi. prouocentur sternutationes cū conditi vel pipere: ⁊ sic regat vsq; ad perfectam sanitatem. Cura stupotis est eadē preterq; q in clisteri recipimus nō solū agaricum: sed aloes ⁊ turbith cū non sit ex stirate puro sed mixto cū cbo. fiant autē omnia alia velut in subetb ⁊ fricētur plante pedum cum aceto ⁊ sale vehementer. Cura cōgelationis est eadez cū predicta preterq; q in clisteri recipimus elleborī ni. ʒ. ℈. loco colloquintide: ⁊ loco centauree recipimus polipoď. ʒ ſ. in alijs fiat sicut prius. Cum autē iste passiones euenerint a dicta causa primitiua puta frigiditate aeris: cōpetit balneuz aque dulcis calide. Similiter ⁊ alia dicta ca. de do. capitis in causa frigida fine materia. Cū autem venerint assumptione opij vel fungorum vel iusquiami: conuenit primo vomitus cum aqua ⁊ melle ⁊ raphano. deinde oportet vt clisterizetur clisteri acuto: dicto cap̄. de cura subetb. Post illud sumat sepe de tyriaca veteri vel de theodorico anacardino vel de metridato. Confert etiam vsus allij ⁊ nucum. Similiter ⁊ vinū vetus potentissimum in multa q̄titate potum ⁊ prie calefactum. Et iterum si sumeretur assefetide aureū. ſ. cum. ʒ. ij. vini albi puri aromatici conferret. Fricentur extrema vehementer ⁊ caput prie. ⁊ oportet vt phibeatur a somno posse cum sternutatione facta ex euforbio ⁊ elleboro albo: ⁊ cum fricatione capillorum. Unguatur caput ⁊ totū corpus cuz oleis calidis predictis vel de balsamo si fit possibile: q; confert a pprietate. Cōmedat iura piperata gallinarū ⁊ autū. bibat vinum decoctionis cinamomi in quo sit aliquid musci. Cuz autē euenerint a casu vel percussione: curentur sicut dictum est caplo de dolore capitis ex casu ⁊ percussione

Emperica. In oīni passiōe in qua ē somnus superfluus approximant quedam fumigia fetida de vnglis ⁊ pannis laneis ⁊ capillis super carbones positis: qm̄ estimāt q; virtus aliquando cerebri sentiens lesionē inducat expergefactionem. Alij ecōuerso faciunt suffumigia aromatica: scz ex olibano alipta muscata thure mastice storace ficca: q; estimant q; p ea cerebrū cōfortet: sed huius rei veritatē caplo de litbargia vide.

Canones. Si in aliqua istaruz passio/

num corpus repletū vī ⁊ facies rubuerit et vene magne apparuerint in oculis ⁊ facie: tūc in cura eius cōueniens erit vti flebotho mia cephalice in brachio seu manu vel vene recte frontis vel venarū magnaꝝ q̄ sunt sub lingua vel venarū in collo q̄ gnīdes appel/ lantur: vel fiat in scapulis. collo ⁊ sub men/ to scarificatio pfundata rōne diminutionis q̄titatiue nō qualitatiue. Itē in cura istaruꝫ passionū nunq̄ debent apponi repcussiua quia augmētaret dispositio frigida ⁊ p ꝓse quens passio: sed fiat diuersio materie cum ligationibus ⁊ deinde cum euacuationibus dictis prius.

Pronosticatio.

Si subito fuerit accidēs litbargie tūc si sub secuta fuerit frenes bonū est: qz subtiliatio/ nē ⁊ calefactionē materie significat. Si vero contrariū malū. Subito ꝓterea raro fit per se incipiendo: sed vt plurimū ꝓsequendo se. flegmaticas ꝓtinuas ⁊ iterpolatas. Itē sub ito ē mortale cū anbelit⁹ deficit ⁊ eger exer/ citari nō pōt ⁊ tacet supin⁹ q̄tūcūq̄ suplate ra reuoluat. Itē iste passiōes iterficiūt nō ni si qz anbelitū pbibēt oppillādo vias eius. Itē sepi⁹ fiūt a cā būozali itrīseca antecedē/ te q̄ a cā ꝑmitiua. Itē di. ypo. i pcussiōe capi tis stupoz aut defipiētia supuenīēs malum. Itē iste passiōes ex toto suo gñe sunt magis mortales q̄ salubres q̄re pnosticis reliquēt Itē iz sint a cā frigida tñ cito iterficiūt: qz i/ terficiūt oppillādo: oppillatio aūt ista subi/ to fit. ¶ De freneti. Capl'm. iiij.

Renetis ē apa calidū capitꝫ itra craneū: verū qz materia cal'a ē subtilis ⁊ penetratiua: idcirco ꝺ apa ē i pānic'is te/ gentib⁹ cerebrū sub craneo q̄ sunt ptamī ⁊ duramī: qñ i ā teriozi cerebzo ē maioz cal'itas q̄ i posterio ri ꝓpter mīcos ibi spūs aiales circa oꝛgana sensuū. Ꝺō istō apa fit tñ i anteriozi cerebzo quēadmodum litbargia fit i posteriozi. Ex quo sequit q̄ frenes ē apa calidū āteriozis ptis cerebzi ⁊ pāniculoꝝ. Est aūt q̄nq̄ moz bus: q̄nq̄ accidēs morbi. Morb⁹ q̄dem q̄n materia p se colligit in loco ꝑdicto ⁊ causat apam ⁊ hoc ē valde raro. Accidēs aūt q̄n ꝓseq tur alīū morbū ⁊ ꝺ ēvt plīmū vt ꝓtigit i fe. de cā cal'a: ⁊ ppe i ꝓtinuis: vtpote tertiana. cau sone ⁊ synocha: q̄n humoꝛ q̄ ē cā antecedēs leuigat⁹ caloꝛe se. ⁊ furiosus effect⁹ p venas arterias ⁊ neruos ad cerebrū sursuz rapit: ⁊ ibi ad apam colligit. ⁊ iterū maxīe fit i fe. ꝓclu sa autē ꝓtinua i q̄ emūctoria sūt ociosa ⁊ ca liditas nō expādit extra coꝛp⁹: ſz remanet it⁹ quapꝛopter maxīe fit i febzib⁹ ꝓsequētibus apam a viscerū: vtpote pulmonis. epar ſ. stoma chi. pectoris vel matricis ⁊ pl⁹ neruosoꝝ loco rum. Cōsequit et iā emitritē q̄nq̄ ⁊ ppīe si tps etas cōpl'o sint ca. vehemēter. Frenes aūt diuidit iverā ⁊ nōverā. Ꝺa ꝺz cū ē morb⁹ ⁊ ē a cā pure calida: vtpote sanguīe. col'a vel vtroq̄. Sz nōvera ꝺz cū ē accidēs q̄ē admo dū oīs alienatio facta i se. boza crīs salubzis vel mortalis pōt dici frenes. vl' nōvera ꝺz q̄n est morb⁹ ſz nō ex materia cal'a pura ſz mixta cū aliquātulo flātis vel melancholie. Signa frenes i cōi sūt pmixtio rōnis cū actiōe furio sa: qz calidi ē agitare sicut frigidi q̄escere ⁊ mor⁹ oculoꝝ circū circa ⁊ ruboꝛ eoꝝ ⁊ se. ve/ hemētis caliditatis cū frigiditate extremoꝝ vel tepiditate ⁊ insōnietas ⁊ mīcitudo ima giationū ⁊ ꝑpe apō ꝓncipiū somni q̄re exp gefit velut fatigatio ⁊ vrina al. cū i pria die ꝓterita fuerit rubea ā pulosa. filī ⁊ pulsus fre quēs ⁊ veloꝝ. Signa ꝑpa frenes vere q̄ fit a sanguīe sunt cū ꝑdictis rubedo faciei: ⁊ ocu/ loꝝ ppīe magnitudo pulsus cū velocitate re plectio venarū habitudo coꝛporis carnosa et antecessio ciboꝝ gñatiuoꝝ sanguīs: vt bōa caro ⁊ vinū filī ⁊ boꝛroꝛ luminis doloꝛ capi/ tis līgua nigra inflata: vigilie plīme ⁊ abbo minatio loq̄le ⁊ clamoꝛ post suū dozmire et anbe[illegible] inoꝛdinat⁹: ⁊ ista cū apparuerint: si/ gnificāt apa esse ꝓfirmatū. Sz vrina ru. gros sa ⁊ spumosa ⁊ multiplicatio risus sine cā ē ex exteriozib⁹ signis sup materiā sāguīs. Si gna ꝑpa frenes vere de cholē. sunt se. ꝓtinua valde arsiua sal⁹ ⁊ alienatio vehemēs ⁊ an tecessio ciboꝝ generātiū cholerā: vt allia ce/ pe sinapis ciminū piper melvinū acutū. Si militer ⁊ pulsus veloꝝ ⁊ spūsius vehemēter ⁊ desideriū attrahēdi aerē cōtinue vltra solī tū ⁊ citrinitas faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ līgua citrina vel nigra vl' inq̄etudo sup lectū ⁊ vociferatio plīma cū ira. Si aūt cholera fuerit adusta vel san. adust⁹: tūc oīa accidētia ꝑdicta fiāt

fortiora donec fortassis supuenerit demoniū lupinū ⁊ spūs magnificet ⁊ palpitet circū/ quaq; cū mamb⁹ velut rē esset ḡrens ⁊ ocu/ lor turbatio maligna. Si aūt iste materie sint ꝓposite tūc ⁊ signa ꝓposita erūt. Signa frenesis nō vere q̄ est accidens sunt: qr vt dr cit auicē. iij. can̄. ca. de ḡrabito frenet. Du tusmodi sequit in fortitudine sua fortitudi/ nē feb. verbi gr̄a: qr in augmēto vel statu fe/ bris est fortior q̄ in principio: ⁊ in die exacer batiōis est maior q̄ in die q̄etis. sz in frene/ si vera totū est econuerso: qr q̄to fe. est extra remissior tāto materia plus rapitur ad ca/ put. Signa frenesis nōvere q̄ est morb⁹ sunt accidentium remissio pluscq; in frenesi vera que est morbus.

Methodus.

Istud ap̄a ficut ⁊ oīe aliud ap̄a imo vlr oīs morb⁹ salubris bz. iiij ipa fm q̄ diuersificat cura sc̄z principiū au gmentū statū ⁊ declinationē. Cura igit frene/ tic̄ ve q̄ est de sanguie est vt stati a p̄ncipio b̄ est añ spaciū trium dierū vel quattuor ad plus fiat flebotbomia fortis in die vel no/ cte de cephalica in brachio vel manu sivir tus ⁊ etas ꝓsenserint: vl̄ fiat secūdatio si vir tus sit debilis oīno. q; si timor fuerit de sin/ copi in actu flebotbomādi sicut in q̄busdaz solet cōtingere ꝓpter cōsuetudinē nō ꝓpter debilitatē cordis tūc cibet̄ bora flebotbomā di ⁊ añ ⁊ post cū mica panis infusa in vino granator vel aqua frigida qñ a sincopi cu stodit. Et fiat fricatio in spatulis circūqua q;: fil̄r ⁊ in cruribus ⁊ ligent̄ extrema doloro se ⁊ fomētent̄ cū aqua calida añ ⁊ post frica tionē: qñ talis fomētatio fil̄r ⁊ fr[illegible]atio cuz panno aspo infuso in aqua ros. ⁊ aceto ma/ terias diuertit: sōnū inducit. Et fiat aptio emorroidar in corpe cōsueto cū appositiōe sanguisugar vel cepar circa anū: qr mate/ rias diuertūt. Et si apiri nō p̄nt: fiat flebo/ thōia de sophena q̄ est sub caulla pedis in tus in talo: qr hec flebotbomia bz puocare mēstrua ⁊ emorroidas. vñ ypo. vs. ptl. ap̄b. melācb oliceis ⁊ freneticis emorroide innate bonū. deñ subito fiat vel vnguētū vl̄ embro catio repcussiua sup caput cū succo solatri l̄ sēpiue vl̄ populeō mixto cū oleo ro. vl̄ cuz oleo de salice vel nenuphar. vel cū aq̄ ros. uti gta cū aceto. Et si sōnū ꝓuocare intēdis: ad/ de eis oleū de papauere vel de mādragora vel granū. s. opij vel lac papaueris vel decoctionē ei⁹. nō tñ ytere stupefactis freq̄nter qr finaliter calorē naturalē mortificant: sz tūc solū cū supfluūt vigilie vel furor: deñ cōtinue vs q; ad finē p̄ncipij intētio tua versek circa lubrificationē vētris cū disteri lenitiuo vel suppositorio de penidijs: qr acutā mitigat fe. qō sic fiat. ℞. viol. ʒ. ij. malue. m. j. pruno/ rū. lib. ß. bullian̄t in aq̄ ⁊ i lib. iiij. illi⁹ aq̄ dis soluat. ʒ. j. tamarin. ⁊. ʒ. j. mane. ⁊. ʒ. ij. zucca ri vel zuccara violat. ⁊. ʒ. iij. olei viol. ⁊. ʒ. ß. salis ⁊ ita bullīāt parūp. Deñ colle ⁊ te pidū tnjciat oī die semel ad min⁹ nisi p se as sellauerit bis vel ter in die: post egritudo die tertiā aut quartā trāseat tūc nō cōpetit flebotbomia supradicta: qr tūc ap̄a ē cōfir/ matū ⁊ materia tota fluxa est ad locū ḡre ñ valēt diuersiua. Sz tūc erit ītēdēdū euacua tiuis eradicatiuis: vt di. almāsor. c. p̄ncti. Fle/ botbomek ergo tūc vena recta q̄ est in frōte vel naso: qr b̄ flebotōia euacuat aliq̄d de ma teria p̄ter qō attrahat cū supponam⁹ mor/ bū in statu esse vel ꝓpe statū. idē opar flebo tbomia venarū sub lingua vel guides in col lo apō tps augmēti si fortis sit virt⁹: vel po nat sanguisuga in frōte inter duo supcilia q̄ si nō adheret: applicet cū sanguie alicuius aialis illic illinito. deñ fiāt linimēta frigida p̄dicta circa caput ⁊ nō supra caput ne forte impediat resolo q̄cūq;. Post illōvero applicē tur calefactoria leuia cōfortatiua cerebri ve lut ē emplastrū de floribus camomille ⁊ melli loto ⁊ gall⁹ viu⁹ scissus p medīū vel catulus vel pulmo porci calid⁹ actu: fricet extrēa cū aceto ⁊ sale fil̄ cōq̄ssatis. leuiter iaceat i lo/ co obscuro nō luioso ne sēsus exteriores labo rēt: neq; oīno vmbroso ne sēsus iteriores fati gēt: sint secū assidue dilecti ⁊ amici sui q̄ ta ceat ⁊ q̄escāt: ⁊ egrū cū signis ⁊ blāditijs vl̄ qñq; minis coerceāt a furore: qñ sōn⁹ ⁊ q̄es i loco tenebroso ē ex melioribus reb⁹ i frenesi. Cibet̄ ex lactucis portulaca cōdit̄ cū aceto vl̄ agresta. Sil̄r ⁊ cucurb. aut succo ordei vl̄ auēe cōdit̄ cū lacte amigdalar vl̄ papauer̄ fil̄r ⁊ pōis assis frigidis actu vl̄ carnib⁹ pullo rū vl̄ edor alterat̄ cū ber b̄ p̄dictis. Sitiēs fit debil̄: bibat i die sept⁹ sirupū ō nenup. b. vl̄ de papauere cū vino granator ⁊ aq̄ decoctiōis prunor vl̄ ordei: fit sirup⁹. ʒ. j. ⁊. ß. ⁊ vinū gra

natorum.ʒ.j.ℨ.f.ℨ.aque.ʒ.iij.l'bibat firupū viol'.vel ro.l'firupum de berbere cuz eisdem aquis:ℨ boc fiat nō bora comestiōis sz ante per vnā borā vel duas fil'r ℨ post. Bora aūt cōestionis bibat ex aqs predictis p se: ℨ plures aqs sitis extinctiuas atq; nutritiuas discemus ca.de pturbatione virtutū aialium. C.de mania canina ne prohibeaℓ a potu aque frigide oīno sed bibat de ipsa q̄tum velit etiā si apa sit in viscerib⁹ cuz melius sit malum aliqđ egris gignere q̄ finere eos in mortem cadere:vt dicit Gal'.ix. de ingento sanitatis. Cura frenesis vere de cholera est vt in principio ℨ ante oia purgetur corpus cum medicamine mūdificante choleraz qđ sic fiat. ℞.mane.ʒ.j.tamaridoz.ʒ.j.ℨ semis dissoluanℓ cum.ʒ.iiij.aque decoctionis prunorum. Colletur aqua illa ℨ detur infirmo ante diē. Aliud fortius aliq̄tulum.℞.reubarbari.ʒ.ij.aque decoctiōis prunorum.ʒ.iiij.puluerisel reubarbarum ℨ ponaℓ in aq̄ illa ℨ addātur.ʒ.ij.firup̄.viol'.ℨ dimittatur boc totum stare sic p horas.xj. Postea colletur ℨ detur ante diē vel purgetur cū.ʒ.ℨ.electuarij de succo roℨ.vel cū stomaticbo laxatiuo:sed nō detur ei medicina fortis:q̄m materiam agitaret ℨ frenesim augmētaret ante tp̄s declinationis. Si vero materia fuerit adusta tunc si volueris vti apozimate p̄mo siue scō nibil aliud fiat nisi q̄ in decoctiōe prunorum addaℓ sene: ℨ epi.ana.ʒ.ij. polipodij.ʒ.ℨ.deinde cuz ista aqua decoctionis dissoluātur tamaridi ℨ māna ℨ reubarba.ℨ fiat sicut prius. Facta aūt bmōi euacuatione secure potest fieri flebotbomia cephalice in brachio vel ī manu vel fit ꝓuocatio emorroidarum l'scarificatio in spatulis ℨ narib⁹ q: sicut di.auicen.iiij.can. fen.j. cap̄.de lzarabito. Si materia egritudis nō fuerit sanguis p̄mo in cura debem⁹ incipere a mūdificatiōe.scō a flebotbomia. Si vero fuerit sanguis prio a flebotbomia incipiendū est: deīn statim fiat embrocatio ℨ inūctio circa caput supradicta rōne: ℨ conare vt euites gn̄ationē ap̄atis q̄tuz potes vel saltez eius cōfirmationē:q: postq̄ cōfirmatū fuerit qđ forte est post tres vl'.iiij.dies ad plus impossibile erit curare frenesim ꝓpter cerebri nobilitatē ℨ sui necessitatē p toto ℨ in omnib⁹ medicinis approximādis p exteri⁹ siue calidis vtere aceto q: est sparum vehiculū ℨ inuat ad penetrandū. Sumat in aurora si possibile est p digestiōe.ʒ.j.vl'ʒ.j.ℨ.f.orizucari cuz trib⁹ vel q̄ttuor.ʒ.aq̄ decoctiōis prunor⁹ vel sumat.ʒ.j.firupi acetosi simplicis cum eisdez aqs in oibus suis cibarijs. Decoquātur semina papaueris al.ℨ lactucis ℨ scariole inuoluta in petia al.munda ℨ pisilium aliquādo p se aliquādo cum eisdē. Fiat largatio omni die fm ventrem cum clisteri vl'sup positorio dicto superius.ℨ in oib⁹ alijs fiat sicut in frenesi de sanguine. Cura frenesis non vere que est morbus est eadem cum predictis:nisi q̄ est vtendum in ea remissioz⁹ et nō tāte frigiditat⁹ neq; tāto potu aque frigide:quia est securior aliquantulum q̄ frenesis vera. Cura frenesis non vere que illō accidens est sicut est in illa q̄ cōuenit in feb. est vt fiant oīa que dicta sunt de prouocatione emorroidarum scarificatione ligatione fricatione ℨ embrocatione et inunctione preterq̄ de flebotbomia: quia illa non est vtenda:q: natura est debilioz propter egritudinem precedentē:nisi forte cor⁹ fit carnosum robustum. Alia vero sufferre potest neq; cadit in eis timor. Verum q̄n bec frenesis intēditur cū fe.idcirco stude ad resistēdum ei q̄tuz potes anteq̄ veniat augmētatio fe.cum repercussionibus ℨ diuersionibus supradictis ne fortasis fiat apostema vel confirmetur quia fieret necessario mortal'. In fine aūt frenesis vere de sanguine vel de cholera adusta si qua vestigia eleuationū remanserint:fiant embrocationes resolutiue spargēdo sup caput ab alto q̄ sic fiāt. ℞.florū camomille aneti matozane.roℨ.ru.m.j.bulliantur in aq̄. Ad idē.℞.florū camomille seminis aneti fenugreci.raō. maluauisci.ana. m.j.bulliantℓ in aqua ℨ fiat embrocatio.

Emperica. Fel leporis cū vino bullitum facit bominem freneticum dormire semper donec sibi dederis acetum. Item somniferū extreme fortitudins:similiter ℨ narcoticum. ℞.populeon.ʒ.j.olei mandragore olei roℨ. viol'.ana.ʒ.ij.aceti.ʒ.j. opij.ʒ.j. misceantur omnia perfecte ℨ linantur ex eo frons et tempora actu frigido reiterando frequenter vel infundantur in eo pelle et appli-

centur toti parti anteriori capitis: sed non posteriori: quia frigida est. ⁊ inde oriunt nubea ⁊ nerui. Ite fiat emplm ex lacte papaueris succo lactucarum succo solatri ⁊ semp uiue vel nenuphar aīs. ʒ ij. aceti non fortis. ʒ. ß. cuz quib' incorporet farine ordei. ʒ. ß. farine fenugreci. ʒ ß. florum camomille modicum. Et in ca. de vigilijs plura dicentur.

Item somniferū probatū in freneti. ℞. olei ro. vel viol. vel nenupha. modicū. opij granum. ß. vel. ij. croci parumper. misce oia ⁊ inūge intra nares frequenter. Item ad idē embroca in fe. in qua timetur de freneti. ℞. foliorum vel scim lactuc. malue aīs. Ad. ß. viol. ʒ. ß. corticum vel foliorum papaueris. Ad. ß. ⁊ modicū mandragore decoquant in aqua ⁊ colletur. Item odoramentum in freneti. ℞. camphore tusquiami opij optimi croci. ana. cere quod sufficit ⁊ aque ros. cōfice ex eis pomum quod in manu teneatur. De expertis ad frenesim est flebotbomia cephalice: ⁊ post hoc flebotbomia nasi vel sanguisuge eius vel vene frontis vel potus aque frigide immediate desuper: quia choleram extinguit ⁊ cerebrum confortat. Et intellige de freneti vera. Similiter ⁊ scarificatio aurium ⁊ flebotbomia venarum sub lingua et proprie si causa sanguinea videatur.

Cautiones. Dicunt quidaz ꝙ in freneti nō debent poni repercussiua super caput: quia fieret impedimentū in resoluendo: sed ponantur circa frontem ⁊ timpora. Item dicit Raſ. in diuisionibus ꝙ freneticus verus nō debet phiberi ab aqua frigida oino: neq; si sit ex sanguine neq; ex cho. Ad esue vero illud probibet oino quod est qz Raſ. eius frigiditatem ⁊ extinctionē respexit quam facit aqua ⁊ ꝓprie si sit plurima. Ad esue ño ei⁹ euaporationem: ⁊ proprie si sit pauca quare ipsam probibet in catbarro.

Pronosticatio.

Freneſ vera ex q̄cunq; cā si cōfirmet ⁊ per tres dies dūrata fuerit cassa ē ei⁹ cura: aīño tps q̄q; curat licet difficilr. Item si freneſ non vera q̄ est accūs ꝑūs febrem aduenerit post signa digōnis ⁊ virtute ꝑstāte: est salubris. Si ño aī signa digōnis cepint apparere eius vestigia: est mortalis. Ortus signū creticum apparēs ante signa digōnis ē malū: vt dicit Gal. ß. ⁊. iij. de crisi. Item si in freneti vera vel nō vera flux⁹ sang. narīū exuberās vel sudor fortis capitis venerit statim a pncipio cū virtutis cōstantia: salubre. Item dicit aut. iij. caī. ca. de carabito. ꝙ null⁹ būs carabitum. i. apa calidum in cerebro cuius vrina apparuerit alba visus est liberat⁹ ppter qō ait Ypo. iij. parti. amp̄. quibus vrine lumpide aut albe: malū. maxime si in freneticis apparēt: qō est verū intelligendo in freneti nō vera. Item frenesis ño plerūq; pmutat in pleuresim ꝓ pleumoniā: quēadmodū accidit et ecōtra. Item si freneticus nō alleuiet p approximationez remediorz rōnabilium pma vel scōa die ipm deseras. Item si freneſ superuenerit litbargie bonū: sed si ecōuerso malū vt dicit Ypo. Et ideo cū videris freneticum cadere in somnū profundū ⁊ taciturnitatez et mentē malā ⁊ cū boc extrema frigauerit et liuēt ⁊ oculi cōcauent statim ipm derelinq;s Item si in fe. arīua vrina fit rubea spumosa et statim cras appeat subtilis aquosa necessario morietur a freneti. Item si in freneti q̄ cōsequitur fe. nō recordat post paroxismū eorūz q̄ dicit ⁊ fecit: neq; verecūdatur preter solitum morietur: qz passio cōcata est toti cerebro ante ⁊ post. Item si nō sentiat se pati vel si fit spasm⁹ vel sincopis vel desipiētia: morietur. Item si arterie tremāt in tangēdo pulsuz morietur. silr ⁊ si oculi lachrymētur īuolūtarie vel si vrina retineat vel egestio. silr ⁊ si se violēter ꝓijciat a capite lecti ad lecti pedes necessario morietur: vt dicit ypo. in ꝓnosticis. quia bec signāt angustiā ⁊ dolorē. Scias ꝓterea ꝙ freneſ q̄ est mortu⁹ est ex toto gñe sui magis mortalis ꝙ salubris. Freneſ ño que est accidēs ecōuerso: qz freneſ mortu⁹ est ex materia humorali: sed frenesis accūs est ex materia vaporali siue vaporosa.

De litbargia. Capm quintum.

Litbargia est apostema frigidū cerebri veri: qz materie frigida est naturaliter grossa nō penetratiua: tō fit magis boc apostema in meatib⁹ cerebri ꝙ in substātia ei⁹ vel velaminib⁹: qz et posteri⁹ cerebrū est frigidi⁹ āteriori: ppter paucos tbi spūs ⁊ ppter ei⁹ maiorē distan-

tiam ad emunctoria ⁊ colatoriū palati: ideo est illud apostema frigidū cerebri posterioris et eius ventriculi atq; cauernositatū. Litbargia diuidit in verā ⁊ nō verā. Vera est apostema cātū ex materia pure frigida. Nō vera est ex matia frigida cū pauco sanguie, vt cholera. Est aūt qñq; morb⁹: qñq; accidēs. Morb⁹ quidē cū materia per se in loco colligitur ⁊ facit apostema ⁊ hoc est vt raro. Accidens vero qñ cōsequit aliū morbum et ꝺ fit vt plurimū: vt plurimū eñ sequitur fe. quādoq; de flegmate vel emitriteū minorē vel periplumoniā qñ in hmōi passionibus flegma actione febrilis caloris subtiliat et rapit ad cerebrū sursuz. Et ꝺ fe. qñq; remanet cū litbargia: qñq; vero deficit fe. ꝯtinua in die. vij. ⁊ remanet ista litbargia. Et ois litbargia ē passio oīno oppositā freneti. In cā in essentia in subiecto ⁊ accidētib⁹. et ideo cognitio est ⁊ duratio aliqualiter apparet ex ca. de freneti. quia qui bene diffinit contraria considerat velut in alia scientia demonstratur. Litbargia preterea vera quandoq; fit de flegmate et hoc est vt septus: quandoq; de melācholia: ⁊ hoc est perparū. ¶ Nota ꝙ ad omne apostema intrinsecū frigidū sequitur fe. cōtinua similiter ⁊ subetb ꝫ feb. qñq; diminuat subetb: neq; mirādū fe. posse stare cū signis frigidis quia nō est impossibile causam antecedentē esse frigidā: ⁊ cū debet fieri cōiuncta ipsa vel pars eius calefit: ⁊ fit hec per putrefactionē: omnis autem putrefactio calefacit: vt dicit Gal'. ij. de accidenti: similiter ⁊ obliuio: quia cella memorie residet ibidē: quapropter ꝫ os apertum donec ab astantibus claudatur propter pigritiā ⁊ obliuionē. Et aduenit quādoq; singultus propter compassionē oris stomachi et est ipsorū lingua alba ⁊ os salituosum et decubitus supinus licet sup latera reuoluatur: ⁊ vrina grossa ⁊ alba velut subiugalitū ⁊ puerorū gulosorū ⁊ egestio bumida. pulsus rarus: satis tamen magnus vndosus ⁊ tremulus. et accidit etiā quandoq; frigiditas extremorū cum aliquo tremore ꝓpter superabundantiam flegmatis ⁊ oppressionē spiritus ⁊ caloris. Signa eius que est melancholia sunt ꝙ oculi remanent aperti nō palpitantes velut oculi intuentes vnam rem absq; motu ⁊ fe. lenta ⁊ dolor parum fortior ꝙ in ea de flegmate ⁊ oculi prominentes et q̄ñq; alienatio cū rixa similiter ⁊ obliuio vrinandi nisi ad hoc excitetur: vrina alba subtilis: color oculorū albus valde pulsus paru⁹ strictus: spissus: durus: difficulter apparēs. nisi forte hoc fiat ratione caloris fe. Signa litbargie nō vere que est morbus est mixtura siue alteratio signorum predictorū. signa litbargie nō vere que est accidens sunt ꝙ cū feb. incipiat augmentari somnolētia ⁊ pigritia preter debitum solitū ⁊ habitudo flegmatica ⁊ diminutio sitis ⁊ taciturnitas loquendi ⁊ vrina al. grossa vel ītaropos ⁊ qñq; ruffa spissa ꝓpter calorem insertū in grossa materia ⁊ egestio fluida: aquosa ⁊ qñq; al. grossa. velut flegma viscos.

Methodus.

Cura litbargie ve de flegmate est vt statim a principio appitionis signorum vsq; ad tres dies fiat inunctio repercussiua circa caput continue cum oleo ros. ⁊ pauco aceti simul mixtis donec locus secureť ab apostemate. ⁊ in hoc cōueniunt almans. et Auic. Deinde ꝑm auic. debet fieri flebotbomia cephalice in manu fivirtus ⁊ etas consenserit: qr flebotbomia euacuat multitudinem ītz non qualitatē: sed almans. flebotbomiam ꝓbibet: post ista vero cōuenīt vt fiāt clisteria acuta frequēter actu calida. ī. frica/ta. ℞. colloq̄ntide agarici. centau. cartami seminis vrtice. rad. capparū calamēti aā. ℥. ℈. anet florū camomille. azari ana. m. ſ. pistenť ⁊ bullianť in aqua. ⁊ ex lib. ſ. istius aq̄ et. ℥. iij. olei cōis. ⁊. ℥. tribus mellis. ⁊. ℥. ℈. salis. fiat mixtura q̄ vterum bullitať ad ignem. deinde colletur et administretur. Simiter et istud. ℞. colloquintide. ℥. ſ. olei. ℥. iij. mell. ℥. iij. sal'. ℥. ℈. fiant sicut prius. Et valēt suppositoria de sale gemma vel fellibus acuta: et opz vt ligentur corpe ⁊ adiutori a ligatura doloriosa ⁊ fricentur vole ⁊ plante pedū fortiter cū sale ⁊ aceto vel vrtica: qr sicut fricatio leuis inducit somnū: ita aspera fortis induc/it vigilias: vt dicit Gal'. vij. de ingenio. patiens ponatur in loco calido vel temperato luminoso valde. neq; permittatur dormire q̄tum fuerit possibile: imo trabatur per capillos quia summum remedium buius passionis sunt vigilie propterea qr spiritus ant

males tunc sui pñtia in cerebro digerũt materiam ⁊ fiat vẽtosatio sine scarificatione in extendo a nucha ⁊ collo ⁊ descendendo ad scapulas ⁊ brachia ⁊ crura: qz est res efficax effundat aqua calida sup extrema cũ eoꝝ fricatione ex pãno aspero ꝓdurante qz materias deorsum trahit cũ virtute. Similiter et scarificatio pulpe auriũ ⁊ ꝓuocatio mẽstruum ⁊ emorroidarũ ꝓout dicemus suis locis .et precipit Auic. vomitũ a principio sed nos id abhorremus,: qz materias sursũ trahit nisi fit spontane⁹ ⁊ facilis in corpore cõsueto.⁊ si retinuerit vrinã propter pigritiã vel oblitionẽ excitet ad vrinandũ ⁊ egerendũ ⁊ exprimat vesica cũ manib⁹. Et fiat emplastrũ super pectinẽ ⁊ vesicã calefactẽs illa mẽbra factũ ex floribus camomille melliloto foliis seu semine apij calamento rad. lilij ⁊ oleo camomille qđ sufficit: qz habet prohibere mortificationẽ in collo vesice: et facit vt transglutiat aliqđ tyriace vel metridati: quoniã est cõueniens. Transactis autem tribus diebus ⁊ aduenientẽ augmento administrentur resolutiua gargarismata de oximelle composita et aqua decoctiõis ysopi ⁊ oximelle ⁊ aqua calida simplici vel ex aqua calida calamenti ⁊ origani. Fiãt etiaz sternutationes cũ puluere elleborj albi: vel piperis ⁊ sinapis. similiter ⁊ masticationes ex pipere pireiro sinapi ⁊ similibus acutis. Et si posses ipm purgare cũ yerapigra vel cũ pillulis cochijs vel puluerib⁹ earuz conferẽt. deinde in statu ⁊ qñ tota materia fluxa est ad locũ fiat emplastrũ resolutiuuz acutũ rubificatiuum sup posteriorẽ partez capitis abrasis capillis qđ sic fiat. ℞. sterco rum columbarũ cepe crude sinapis mellis cõfice cuz aceto ⁊ fiat emplastrũ. Et cõtinuetur omni die clistere qz multũ cõfert ⁊ vngatur locus sup fricationẽ fortem cũ marciatõ calefacto vel cũ oleo de lilio vel de spica vel de castoreo. vel euforbio vel de costo. Cibet ex carnibus edox ⁊ pullox ⁊ farina ordei vl auene ⁊ fit dieta nõ grossa vt cõsumat materia. Potet ex ydromelle facto ex lib. iij. aque et. ℥. iij. mellis in quo decoctus sit ysopus et yreos vel ex aqua cicerum ⁊ pisorũ vl aqua ordei cum pipere ⁊ porro si nõ est febriens multũ ⁊altenet aqua frigida oio abeo. Cura litbargie de melia est vt fiat clistere. ℞. florũ camomille aneti fene epithi. colloqñtide pollipodij añ. m. ſ. calamenti anisi olei camomille. ℥. i ij. mellis. ℥. iij. sal. ℥. ℈. confice vt supius. i oibus alijs fiat sicut pus. Cura litbargie q̃ est accidens febris est eadẽ cum predictis nisi qꝫ opz cõsiderare initiũ apparitionis signorum eius: quare tũc vehementer cũ euacuationibus ⁊ diuersionibus ⁊ repercussionibus resistatur. Est cauendũ qꝫtũ possibile est ne fortassis apa cõfirmetur. qꝫ si sic fit necessarium est vti valde calidis et nõ timeas fe. oino: qñ oportet magis intendere ad illud quod magis infestat.

Emperica dicit qꝫ caput vesptilionis vl cor eius i pãno nigro ligatũ ⁊ suspẽsuz ad dextrum brachiũ somnũ litbargici ꝓhibet. Idẽ facit̃ fel ⁊ ocli ꝓhilomene positi in lecto egri sub cervice. Emplz bonũ rubificatiuũ. ℞. affodillorũ sinapis alij yreos ysopi ana. ℥. x. castorei euforbij. añ. ℥. v. distẽpent̃ cũ succo rutbe vel affodili vel sambuci. Epithi. ad idẽ. ℞. castorei. ℥. ℈. bulliat in succo rutbe ⁊ aceto ⁊ oleo ex quo fiat vehemens occipitij confricatio. Subfumigiũ bonũ fit ex assa fetidavel serapino vel galbano vel armoniaco vel opoponaco ponẽdo sup carbones ⁊ fumũ narib⁹ applicando. Nil etiã magis excitat litbargicũ qꝫ capillorũ humanorũ adustorum fum⁹ vel cinis eoꝝ si cõficiatur cum modico aceti ⁊ naribus applicet̃. vt di. Jo. bebeme. ca. pñti. Si vo patientis os fuerit clausum aperiat̃ cũ ferro ⁊ ponat̃ cune⁹ iter dẽtes vt saliua egredi possit ne fortassis inducat suffocationẽ: ⁊ in ore ei⁹ ponat̃. ℥. ſ. tyriace veteris vel anacardi vel metridati vel auree alexandrine. hec igit̃ dicta ad curã ordinata ꝓtinent. verũtñ cuz vadis ad infirmum cuius stupor est magnus ⁊ vtus satis cõstãs tunc ꝓpter timorẽ piculi itẽde magis accẽti. scz subeth dimittendo cãm anticedentẽ ⁊ cõtunctã: vnde factis fricationib⁹ extremox ⁊ ligationib⁹ ⁊ appositis localib⁹ remedijs oris ⁊ naso iã dictis ordina cito ruptoriũ tale super occiput abrasꝫ capillis. ℞. tbimũ cõbustũ: ⁊ cãtarides cõfice cũ empło aplicon: qz i piculo mortis nihil est melius: statiñ extrabit humores. Postꝫ autem eger poterit vti medicinis ordina sirupum qui sic fiat. ℞. ra-

ãt.lapũ yſopi petro.bruſti ſparagi pentha/
fillon gramis vtriuſq; ſalue endiuie ſcolo/
pendrie capillis veneris politrici fumiter/
re añ.m .ſ. aniſi maratri carui camedreos
flozum boraginis ſcarriole polipodij añ.m.
ß.fiat firupus cum lib.ſ.mellis. detur de eo
omni die.ʒ.ſ.ꝛ.ß.cuz aqua calida. Deiñ pur
getur frequẽter cum bñdicta vel blanca vel
pillulis de epithimo. Si vero nihil remedio
rum pẽticalium cõtulerit:ignitur patella ꝛ
capiti applicetur vt capillos vrat: qz cere/
brum vehementer exiccat ꝛ a ſomno excitat
Et ſi litbargicus ceperit p medicinas me/
liozari:fiant duo cauteria:vnum q̃dez in ver
tice ꝛ aliud in occipitio ſub cornib' duobus
et dimittat' oiu ſtare apertũ: qz nihil melꝰ
reperies in exiccatiõe cerebri a ſuperfluitati/
bus quibuſcũq; ꝛ ꝑprie adherẽtibus ꝑfun
dis. Dubitant opantes an in litbargia mi/
niſtrari debeant repcuſſiua qñ augetur ex
eis frigiditas ꝛ fit maioꝛ ſtupoꝛ ꝛ materia
incuneatur:ſed hoc eſt cõtra auicẽ.ꝛ raſim vt
dictum eſt ſupius. Dicendum aũt vide: ꝙ
cõmuniter operantes raro vocantur. In p̃n
cipio principij ſed potius apud augmentũ
quare ſic operantur ꝛ bene. Vel dicendum
ꝙ raſ.ꝛ auicen.conſiderauerunt morbum ꝛ
cauſam magis ꝙ̃ accidens: ſed cõiter ope/
rantes magis conſiderant accidens ſcz ſtu/
porem ꝛ ſubetb cum ſit aſtantibus ihorribi
lis. Et dicunt ꝙ ſternutatoria non debent
approximari valde fortia ꝛ proprie in prin
cipio ne propter fortem motum diſſoluatur
materia ꝛ fiat maioꝛ opilatio: ꝛ per conſe/
quens ſuffocatio feſtina.

Pronoſticatio.

Dicit Ypo. ſi litbargicus fiat freneticus bo
num: ſi vero contrarium malum. Item litbar
gia cum febre difficiliter curatur: quẽadmo
dum ydropiſis cum febre. Si litbargicus
ſternutet appoſitis ſternutatoriis bonum:
finaũtem maluz. Si adhibitis remediis cõ/
nenientibus vrina non ceperit colorari: ſed
tremoꝛ ſuperuenerit vel membrorum frigi/
ditas mortale. Sudoꝛ frigid' in capite moꝛ
tem ſignificat. Si ſanguiſuga applicetur
fronti nec adheſerit mortale. Item in litbar
gia rigoꝛ vel tremoꝛ ſuperueniens remanen
te litbargia mortale: quoniã multitudinem
materie frigide ſignificat. Si vero poſt hec
minoꝛetur litbargia bonũ videtur: quoniaz
expulſionem materie creticam demonſtrãt.
Et ſic intelligẽdus eſt ille ampho. Ypo. vij.
particule. In litbargo tremoꝛ malum. Item
litbargia quandoq; apud hoꝛam principij
conuertitur ad paraliſim vel peripleumo/
niam: quia cerebrum propellit materiaz ad
partem debiliorem ꝛ hec quidem permuta/
tio videtur bona: quemadmodum accidit ꝛ
in ſubeb ꝛ in apoplexia. Item ſi nullum pre
dictoꝛum aſſuerit ſignoꝛum ꝛ accidentia cõ
tinue incipiant mitigari et virtus fortifica/
ri ſignum eſt vere curationis et ſalutis.

De vigilijs.ſuperfluis.
Capitulum ſextum.

Vigilie ſuperflue fiunt multi/
plici de cauſa. nam cum ſom/
nus naturalis habeat fieri a
vapoꝛibus ſuauibus ꝛ mulce
bribus aſcendentibus ad ce/
rebꝛum a cibo bono ꝛ debite digeſto in ſto/
ma cbo qualitate ꝛ quantitae conuenienti
opi lantibus vias ſpirituumanimalium in
ipſo ꝛ retrab entibus ipos aſuis operatio/
nibus: propter quod reuocantur ad coꝛ et
ibi multiplicantur denuo vt confortentur.
Accidere oportet vigilias ꝓpter contrarias
cauſas que ſunt due in genere. Una ex par/
te membꝛorum mandantium. Alia ex par/
te recipientiuz. Mandantia ſunt ſcz ſtoma
cbus ꝛ membꝛa generationis. Recipiens eſt
vnum ſcz cerebꝛum.

Methodus. Stoma cbus eſt cauſa vigiliarũ tribus modis. Primo dũ pe/
nitus nihil mãdat ſurſum: vt cõtingit i ſum
ma in digeſtione atq; lienteria. Qñ ſi in di/
geſtio fuerit in cauſa tunc accidit ꝓſtratio
appetitus inflatio ſtomachi: rugitus ven/
tris: ꝛ quandoq; fiegmatis viſcoſi. Et cura
eſt vt vtatur ſepe dyatrion piperon dyagal.
dyacardamo. ꝛ pulueribus et ſpẽbus cali/
dis ſtipticis aromaticis vt ℞us retentiua
ſtomachi atq; digeſtio confortetur. Si au/
tem fuerit in ſtomacho materia quod pa/
ter per exeuntia tunc requiritur ꝙ fiat vo/
mitus cum oximelle ſquillitico ꝛ aqua deco/

ctionis aneti rafani ⁊ modico aceti vel olei. Deinde purgetur cum .ʒ. semis benedicte laxatiue vel blancevel yerepigre. Et emplastret stomachꝰ cū emplastris calidis stipticis ⁊ inungatur cum oleo masticino nardino mixtis ⁊ in vase duplici calefactis addito puluere garioficū ⁊ fiant omnia que dicentur ca. de prostratione appetitus. ⁊ ca. de indigestione. Si autem fit cum hoc lienteria siue fluxus ventris cibalis dentur trocisci de hrarabe cum aqua plantaginis ⁊ calamenti: quos in ca. de fluxu ventris dicemus. Quod si presto res alia nō fuerit: dētur zuccari ro. veteris partes sex cū parte vna pulueris boli armenici mastices olibani ⁊ gūmi arabici assi: vel detur electuarium de thure positum ibidem. Secundo modo stomachus est in cā: quia parum mandat: sicut accidit in corporibus consumptis vel etiam naturaliter ficcis ꝑm complexionem stomachi aut etbicis aut habentibus fluxum ventris diuturnum aut superflue laborantibus. Et cura eiꝰ est corpus impinguare cum iuribus carniū bonarum pinguibus conditis cum lacte papaueris albi vel lacte amigdalarum dulcium in quibus ponant ipsa semina papaueris. Dentur etiā pultes facte cum eisdem rebꝰ. Bibat vinū rubeum dulce aromaticuz limpbatum cuz aqua in qua steterit papauer: vel si necesse fuerit iusquiamus vel mandragora. Fiat embrocatio super caput ex aqua decoctiōis lactuce corticis papaueris ⁊ modico iusquiami. vngantur nares ⁊ timpora cum populeō temperato cum oleo ro. Utatur balneo aque dulcis tepide et oibus bumectantibus ꝓposse. Tertio modo stomachus est in cā: quia mandat vapores diuersos ⁊ mordaces: sicut accidit in febribus vel habentibus choleraz circa os stomachi vel cibos corruptos. Et cura eius est ponere in cibis eorum papauer. lactucas vio. pruna. et curare se. ⁊ euacuare choleram ⁊ cibos corruptos cum medicinis vomicis ⁊ secessiuis et facere embrocationes circa caput humectatiuas ⁊ infrigidatiuas: vt alterēt cerebrū et repercutiant vaporem. ⁊ fomentent crura cum aqua decoctionis florum camomille foliorum salicis ⁊ furfuris cuz fricatione leui: qm̄ trahit calorem ad inferiora corporis: et sumat boza illa dyapapauer cuz vino limpbato. Si autē assumptum esset in cibo aliquid venenosum tunc statim fiat vomitꝰ fortis propter quē consequit pigritia ⁊ subetb. et prohibeatur a somno oino. Sed si fit venenum calidum ⁊ consequatur angustia et sitis mordicatio stomachi ⁊ amaritudo oris sicut contingit post sumptionem calcis: arsenici: euforbij. tunc detur post vomitum ꝑdictum .ʒ. ſ. tyriace facte infra sex mēses: que si non habeatur: ponatur in veteri granum ſ. vel. ij. opij. Et fiāt ligationes extremorum prohibeatur a somno proposse et fricentur pedes ⁊ crura cum aceto ⁊ sale. Membra vero generationis sunt causa vigiliarum: quoniam sperma vel menstruum diu retinetur: sicut accidit monachis. viduis. pregnantibus infra. tiij. menses ⁊ sperma retentum aduritur: ⁊ ab ipso fumi pessimi eleuantur qui peruenientes ad cerebrum inducunt vigilias ⁊ quandoq; maniam caninam. Peruenientes autem ad cor fincopim ⁊ tremorem: sed ad matricem peruenientes suffocationem inducunt. Et causa istarum vigiliarū nō potest cognosci nisi per relationem infirmi. similiter ⁊ priuationem aliorum signorum omnino. Et quia facies bene cōstat in sui dispositione nisi quando sentit patiēs dolorem capitis ⁊ renum ⁊ stomachi indigestionem ⁊ in viris tument testiculi: ⁊ fit apparitio somniorum laxiuorū. Cura eius est coitus frequens ⁊ vti medicinis diminuentibus sperma quas dicemus. Et confert vsus assiduus aceti lactucaruz seminis agni casti. Cerebrum est causa vigiliarum plus omnibus per suam complexionem siue naturalem siue accidentalem calidam ⁊ siccam: quia sicut complexio frigida ⁊ humida inducit somnum: ita calida et ficca vigilias: quemadmodum apparet in se. ⁊ ambulantibus in sole ⁊ balneātibus in stupba calida et vtentibus cibis vel seminibus diureticis vsu superfluo: propter quod vie spiritꝰ elargantur ⁊ opilari non possunt. Et cura est vti embrocationibꝰ circa caput ⁊ cibis ⁊ potibus dictis capi. de frenesi. vsu tamen moderato magis ꝑ illicito. Fiunt etiam vigilie propter causam primitiuam scilicet iraz vel solicitudinem vel gaudium immoderatum. Et cura eius est abstinentia a talibus ⁊ vti contrarijs: quia in omni motione corpis ꝛc.

Emperica. Si nescis que sit causa vigilarum superfluarum fac embrocam ex resolutiuis ⁊ somniferis simul que fic fiat. ℞. florum camomille melilloti pfilij cozticuz papaueris lactuc. mal. decoquantur in aqua omnia simul: quia resoluit cholericos vapores si qui sunt in capite. et cum hoc infrigidat ⁊ humectat: ⁊ preterea fundatur lac mulieris vel bestie vel papaueris super caput. Item iusquiamum coque in vino dulci ⁊ vnge nares et aures et labia ⁊ statim quiescet. Item opium iusquiamum se. lactucarum se. papaueris commisce cum succo lactucarum vel solatri ⁊ emplastra super frontem. Item semē. papaueris coctum cum vino bibat. Item ex aqua decoctionis foliozuz iusquiami vel mandragore vel papaueris fomententur frons tempora et pedes ⁊ crura: omnia ista extinguunt calozem accidentalē ⁊ humectant cerebrum manifeste. Item vnguentum somniferum extreme fortitudinis ℞. populeon. ℥.ij. olei mandragore olei ros. olei viol. ana. ℥.ij. aceti parumper gratia penetrationis opij. ℈.ß. inungantur cum isto pectie frigide ⁊ ponatur super tempora. linitur etiam cum eo nares vt ad cerebrum virtus peruenat confert in freneti ⁊ fe. arfiua. Item odozentur rose viole coztices papaueris iusquiamus semina lactuce flozum nenupb. posita in sacculo simul. Item ex medicinis diapapauer filonium recens ⁊ tyriaca recens. Item papauer al. iusquiami semen album distemperatum cum albumine ouī et lacte mulieris ⁊ fac emplastrum sup frontez. Scias consequenter qꝫ in omni causa maxime somnifera cibaria conferunt: qꝫ sunt magis amica nature medicinalibꝫ quorum precipua sunt pultes vel tura confecta cuz papauere pistato vel cum eius lacte temperato cum lacte amigdalaruz dulciū: quia multum facit in deficcatione cerebri. Sed in potibus est vinum in quo stetit iusquiamus vel mandragora: ⁊ hec dētur frequenter in die et non soluz hora qua petitur somnus. Oportet preterea vt post huiusmodi haustum fiat epithima capiti somniferum vel embroca aliqua supius dicta que si pꝛofierent: opilarent vias angustas cerebri et impedirent attractionem administratozum per interius. omne quidem epithima vel emplastrum applicetur capiti abzaso circa frōtem ⁊ verticem in medio vbi sunt cōmissure ita vt penetret. Similiter ⁊ circa tempora et nares: sed nequaqꝫ in occipite: quia est membrum naturaliter frigidum: ⁊ inde oriūtur nerui ⁊ nucha. Vigilie si superfluant: inducunt debilitatem virtutum vitalium animalium ⁊ naturalium propter spirituum resolutionez fine restauratione necessaria. Et si magis superfluant: inducunt marasmum ⁊ exiccationem corpozis propter humozum consumptionem et propter indigestionem omnem. Et si iterum magis superfluant in virture fortē furozem ⁊ maniam propter spirituum animalium agitationem: sed in debili mozrem propter calozis extinctionem. Item Ypo. vij. parti. ampb. In vigilia spasmus ⁊ desipientia malū supple ⁊ mozrale si corpus sit inanitū. Item scōa particula. Somnus ⁊ vigilie vtraqꝫ magis ⁊c.

De melancholia ⁊ maniaca passionibus. Capitulū. vij.

Virtutes sensitiue interiozes sunt tres in genere. quaruz prima est imaginatio siue fantasma cuius operatio est retinere species sine presentia rerum sensibilium absentium. Et eius sedes propria est in anteriori cerebri ventriculo. Secunda est virtus estimatiua siue cogitatiua cuius operatio est discernere inter vtile et non vtile: honestum ⁊ turpe: cuius sedes est in medio cerebri ventriculo. Tertia est memoria ⁊ reminiscentia cuius operatio est retinere sensus rerum sensibilium post longaz ipsarum absentiam: sicut imaginatio post breuem: cuius locus est in posteriori ventriculo. Potest autem quelibet istarum virtuz pati actionem lesam: vt patet per Gal. iij. de accidenti. Actio lesa est tripler. diminuta: ablata: ⁊ corrupta. Diminuta quidez dicitur cum fit operatio virtutis pigriozis imperfectioz ⁊ confusioz. verbi gratia. De imaginatione vt si quis discens scientias matbematicas nō posset imaginari clare lineas vel figuras quod in illa scientia requiritur. verbi

gratia. De memorativa vt senes qui pauco rum in breui tempore recordantur. Ablata vero dicitur cum operatio virtutis omnino tollitur velut nihil imaginās: nihil estimās: ⁊ nihil recordans. Corrupta dicitur quando aliter fit q̄ debeat ⁊ deceat. verbi gratia De imaginativa vt Gal. ibidem exemplificat de thesilio qui egrotās putabat bystriones ⁊ buccinatores circa lectum stare quos iussit expelli subito: q; caput suū ledebāt: et sic imaginativa fuit corrupta sed estimativa sana verbi gratia. De estimativa: vt si q̄s proiiceret vasa extra domuz ab alto nesciēs per hoc ea rumpi. verbi gratia. De memorativa: vt si quis memorare tur petri ⁊ putaret recordari marcū. Sed procedendo vlterius dicamus q̄ frigidum cū fit cum materia vel sine materia est causa īmobilitatis ⁊ quietis ⁊ ingrossationis: quare fit causa actiōis lese diminute vel ablate quādo dominatur in ventriculo cerebri deseruienti virtuti lese vel ventriculis pluribus simul: quia ingrossat ⁊ figit spiritus animales: vt libere non possint moueri: neq; species deferre rerū ab organis sensuum quinq; exteriorū prout illi virtuti congruit ⁊ eius operationibus. Ecōuerso causa calida siue sit cū materia siue sine materia est causa furoris motus ⁊ agitationis: quapropter est causa actionis lese corrupte quādo dominatur super ventriculum vel ventriculōs deseruientem vel deseruientes virtuti vel virtutib⁹ lesis actiōe corrupta. Ex dictis igit cognoscere potes que virtus sit lesa ⁊ q̄ ps cerebri sit discrasiata: ⁊ q̄ qualitas vel materia sit in eā p q̄ maxime iuuaberis in cura talis passionis. Actio aūt lesa imaginatiōis ⁊ fantasie cū sit siue diminuta siue ablata: siue corrupta vnū nomē cōe recipit ꝑm medicos. s. corruptio imaginationis Eodē modo actio lesa memorie ⁊ reminiscētie dr cōi noie obliuio. Actio vero lesa virtutis estimative siue cogitative siue cognitiue qō est idē sortit noia diuersa: q̄ lz apud diuersos scribētes diuersificentur. Nos tn̄ penes mentē Aui. put cōcipe possum⁹ sic noiamus. Maz si sit actio diminuta vel ablata q̄ nō differūt nisi sicut magis ⁊ min⁹ dicit talis passio cōi noie melia q̄ postea bz duas spēs sub se. Quarū prima est stolliditas siue amentia siue infantilitas: siue fatuitas que idem sunt. Secunda vero est melancholia q̄ nomen generis sibi vsurpauit ꝓpter diuersos modos quos sub se cōtinet: vt infra dicetur. Si vero sit actio lesa corrupta: sic dicit cōmuni nomine mania: et habet duas spēcies famosas: lz numero sint plurime. Prima dicitur ꝓmixtio rationis siue alienatio. Scōa mania canina siue demoniū lupinū. Cognitis igitur causis ⁊ subiectis ⁊ numero istarū passionū que sunt sex. Prima corruptio imaginationis. Scōa obliuio. Tertia amētia. Quarta melācholia. Quinta ꝓmixtio. Sexta mania canina ⁊c.

Methodus.

Signa corrupte imaginatiōis in cōi sunt ista: q; imaginat q̄ nō est: ⁊ videt et q̄ videat res coram se q̄r non sunt: ⁊ debilitat imaginādo longo tpe nec; apparent ei somnia ⁊ visiones nocturne vel parum apparent ⁊ cito labuntur ab ei⁹ memoria. Si autē cholera fit in causa tunc cum predictis erunt vigilie ⁊ motus et instabilitas omnino. Si flegma erit somnolentia pigritia et humiditas oris et narium. Si melancholia erit oculorum siccitas et aurium ⁊ nasi frigiditas sine superfluitate viscosa. Et cura eius est si cholera fit in culpa: vt primo fiat flebotomia cephalice in brachio vel in manu: quia cum sanguine educit cholera ei cōmixta. Deinde cōtinue infrigidet frons icū aque ros. partibus. ij. et aceti parte vna mixtis simul infundendo pedas in ipsis vel epithimetur cum oleo nenup̄. ⁊ oleo ros. vel viol. vel de salice addendo parū aceti propter penetrationē. Et si cholera aduista sit ⁊ vigilie fortius superfluant: ponatur granum vnum opij vel aliquid mandragore in p̄dictis donec virt⁹ in ea trāseat et euacuet sicut infra de melancholia dicem⁹. Si vo flegma sit in culpa det digestiuū primo. s. oximell. simplex vel cōpositū cū decoctiōe rerū ducentū sirupi virtutē ad caput ex q̄b⁹ sunt sticados flores camomille nux muscata. Deinde purgetur cum pillulis cochijs aureis aut yerapigra. fiat gargarisma ex oximelle cōposito vel squillitico cum decoctiōe finap̄. vel ysopi. Utat aurea alexādrina tyriaca vl dyaspiris. vltimo fomētet caput cū decoctione florū camomille aneti ⁊ melilo-

ti ⁊ fricetur cū panno calido ⁊ vnguat qñq; cuz oleis calidis famosis:filr ⁊ balsamo. Si vero melancholia sit in culpa siue sit adusta siue non: fiat sicut dicetur in isto cap̄. C. de melancholia.⁊. C. de mania cantina. Et accidit in quibusdā ꝓpter corruptionē ymaginationis:filr ⁊ ꝓpter corruptionez virtutis estimatiue ⁊ memoratiue vt in somno apparēt eis fantasmata adeo fortia vt virtutes sensitiue interiores ex ipsis excitate excitent virtutes motiuas voluntarias quare surgūt ⁊ operantur opa vigilātiuz.⁊ ipsius cura est vt fiant oia que dicta sunt ⁊ dicenr ꝑ totum capr̄m.qz istud ꝓcedit ex corruptiōe oīm virtutū simul: lz maxime ex corruptione ymaginatiōis q̄re ymaginanr se vigilare ⁊ indutos esse ⁊ in talr ⁊ i hoc loco esse cū ita nō sit. Et q̄busdā accidit vt mingāt i lecto cū ymaginanr se esse in loco micture. vñ in hoc ꝑticipuū est remediū vt ꝛberenr cū virgis i somno filr ⁊ post: qz ꝑ hoc virtꝰ memoratiua reponēs spīm doloris ītra se refrenabit ymaginatiuā ⁊ estimatiuā ab actionibus ꝑdictis.

Oblīnio. Signa oblīuionis in cōi sunt quia patiens nullꝰ recordar vel debilr ⁊ puo tpe: ⁊ fit vt plurimū ab humore flegmatico dñante postreme cellule q̄re fit cuz hoc somnꝰ ꝓfundus pigritia⁊ grauitas. Fit etiā qñq; ab humore melācholico tbi dñante: ⁊ tūc difficulter imprimunr memorie spēs ⁊ fit insomnietas ⁊ res ꝑterite melꝰ cōseruātur q̄ ꝑsentes vel de ꝓpinquo facte. Et est cura eius si fiat de flegmate vt fiāt oia dicta ca. subetb. verūtn cōuenīs est vt vltio fiat cauterīū in parte posteriozi vsq; ad craneū cuz ferro vel veficatio cū cantaridibꝰ vel cū calce viua arenico ⁊ filibꝰ dictis ca. de litbargia. Si aūt melīa sit in cā inducar somnꝰ ⁊ ꝓposse gaudium ꝑ medicias somnifer as dictas ca. de supfluis vigilijs ⁊ cōedat sepe dyapapauer. Mūdificer cū geralogoð. vel apozima te facto ex sene tbimo epitbimo polipodio in quo dissoluta fit. ℨ. s. cassiefi. mūdate ⁊ impinguer corpꝰ eius ꝓposse: q̄propter cōuenit vt bibat vinū clarū limpbatū ⁊ sozbeat iura pīguiar pultes bumectatiuos ⁊ carnes agnoꝝ ⁊ edoꝝ ⁊ pulloꝝ ⁊ vitella ouoꝝ sozbilium: vtar ex olerib⁹ fenicl'o borragine buglossa spinargijs ⁊ bletis. Et ðz q̄ ebrietas eis cōfert facta semel oī mense: qm̄ ipoꝝ cerebrū mūdificat ⁊ bumectat ⁊ ꝓpte p̄missa vsi purgatione vt ait auic. ꝑmo can. fen. tertia ca. de regimīe vini ⁊ aq̄. C Amentia. Signa amētie siue stoliditatꝫ sūt q̄ desiderat esse cuz pueris ⁊ ridet de rebus q̄s facit sicut pueri ⁊ difficilr potest corrigi ⁊ fit piger ⁊ facit edificia ex littore et baclis. Hec oīa accidunt ꝓpter frigiditatē ⁊ humiditatē: vel ꝓpr frigiditatē ⁊ siccitatē dñantem in cerebro p̄m medium ventriculū. Et cura eius est cōis quocūq; duoꝝ modoꝝ fuerit vt calefiat cerebrum cū electuario de musco qđ sic fiat. ℞. musci. ℨ. ß. cardamomi liq̄ritie gariofilr. ziiij. pipis longi añ. ℨ. ß. cinamomi. ℨ. iij. ligni aloes. ℨ. ß. croci. ℨ. ij. cōficiantur cū melle in byeme ⁊ zuccaro in estate. detur sero ⁊ mane ad modū castanee cōfortat naturam cerebrum ⁊ cor ⁊ stomachū. Utatur electuario pliris ⁊ electuario ducis ⁊ aurea alexandrina ⁊ tyriaca veteri ⁊ dyanthos cū musco. ponatur in loco luminoso: cōuersetur cum amicis ⁊ dilectis ⁊ prudentibus tractātibus negocia ardua: vtatur solatijs diuersis. Et scias q̄ ablutio crurum cū decoctione florum camomille melilloti ⁊ aneti ē valde cōueniens in omni specie melīe. C Melancholia. Signa melīe in cōmuni sunt pusillanimitas ⁊ timor sine causa manifesta. Neq; mirū est si timeant: quoniam assidue causam timoris secum deferunt. s. humores ⁊ spiritus caliginosos: vt ait Gal'. v. de accidēti ⁊ morbo. ⁊ desperatio in diuitijs ⁊ bonoribus. estimatio mala. velocitas ire: dilectio solitudinis tremor vertigo sonitus et tinnitus ⁊ proprie in miracb. hec enim omnia accidentia prouenīunt ex dominio humoris melīci super medium ventriculū cerebri. Iste aūt humor melīc⁹ vel fit ꝑ viā cōgelationis ⁊ infrigidationis: ⁊ tūc est cā amētie: vt dictū est: vel ꝑ viā adustionis: et sic est cā presentis passionis. s. melīe. Sed diceres ergo melīa fit a cā calida qđ supra negatū est. Dicendū est q̄ lz melīa ista fiat ꝑ adustionē: qz tñ adustio nō valde vicit sup̄ eā: lz solū adeo vt resoluat subtile vnctuosū inflāmabile ⁊ derelinq̄t grossum terrestre: tō ista melīa remanet naturalr frigida: sicut appet i carbōe extincto. Si nāq; matīa foret calida

et in ea valde supfluer et adustio fieret cā manie canine vel p̄mixtiōis rōnis: vt infra dicetur. Cui⁹ exēpiū appet in carbone ignito vel cineribꝰ. Postq̄ autē melꝛia fuerit cōfirmata: tunc apparēt accītia varia rara et mirabilia. Mā quidā putant se dīos: quidā gallos q̄dam lupos: quidā putant se demergi si exterūt domū vel camerā: q̄dam putant vere cundū fore si comederēt coram boibus quidā ꝓpter imaginationis corruptionem plurimā se interficiūt vel demergunt nisi custodiant: ⁊ sic de alijs modis infinitis ꝑm qō ⁊ melꝛie talis sunt modi adustionis plurimi. Nam qñq̄ hec melꝛia q̄ est cā buiꝰ passionis fit solum ex san. cutus grossum ⁊ feculentum remanet ⁊ subtile resolui. Qñq̄ ex adustione flegmatis qō tñ raro cōtingit: vt dicit auic. Qñq̄ ex melꝛia naturali non adusta sed corrupta in malas qualitates. Qñq̄ ex cho. ingrossata per adustionē aliqualem. Ite quecūq̄ istaruꝫ materiarū fuerit causa melꝛie tūc vel est in cerebro cōtenta vel in toto corpe vel in stomacho vel in splene vel in mirach. Et signa vniuscuiusq̄ ꝓpria taz dicemus. Signa melꝛie ꝓpria si materia fit sanguis fex ⁊ fit cōtēta i cerebro: sunt supfluitas cogitationis ⁊ assiduitas solitudinis et assiduus aspectꝰ in rem vnā ⁊ inclinatio visus in terram ⁊ multiplicatio risus gaudiū sine cā manifesta ⁊ tristicia ⁊ nō plurima et vrina rubea spissa ⁊ pulsus mollis et color faciei rubeus ⁊ fuscus ⁊ somnietas cum grauitate quadam ⁊ sapor dulcis in lingua. In quo appebit qñq̄ amaritudo: qñq̄ salsedo ꝓpter aliqualē adustionē: habitudo corpis vt plurimū carnosa vene magne ⁊ replete. Signa melꝛie ꝓpria si fit ex flegmate sūt cū p̄dictis pigritia ⁊ obliuio ⁊ grauitas capitiꝭ et nō erit ridēs neq̄ gaudēs ⁊ vrina alba et subpallida spissa pulsus paruus mollis: color faciei pallidus vel albus. Signa melꝛie ꝓpria si sit ex cholera sunt cū p̄dictis agitatio et istabilitas: ⁊ clamor: ⁊ audacia: ⁊ rixa: pulsus velox: durꝰ: vrina citrina vel subruffa subtilis odo: filꝛ ⁊ color faciei citrinꝰ: habitudo sicca Signa melꝛie ꝓpria si sint ex melꝛia sunt cū p̄dictis odiū diuturnū cogitatio plurima neq̄ rixabit neq̄ fit audax: sed q̄etus vrina subtilis pallida pulsus strictus durꝰ. Si aūt materia nō cōtinetur in cerebro: sed in toto corpore apparebit nigredo corporis ⁊ asperitas cutis ⁊ retētio eius qō ꝙsuevit euacuari ex splene stomacho emorroidibus vel mēstruis ⁊ multitudo pilorū nigrorū ⁊ antecessio ciborum ghantiū humorē melꝛicū ⁊ antecessio fe. cōpositarū vel erraticarū cronicarū qꝛ bis succedit humor melꝛicus: sicut cinis succedit lignis combustis: vt dicit Gal. de feb. Si vero fiat vitio splenis erit rugitus lateris finistri ⁊ opillatio splenis assidua atq̄ appetitꝰ insatiabilis ꝓpter effusionē melꝛie ad osstomachi: digestionis malicia: ⁊ se. q̄rtana quādoq̄ et mordicatio vētris cū furia quādoq̄. quapropter dicit q̄ vere ois melꝛicus est splenēticus quoquomō. Si vō fiat vitio stomachi signa sunt nausea ⁊ repletio vētris hora digestionis ⁊ multiplicatio doloris apud comestionem ⁊ sattietatē que post digestionē minoratur. Si vero materia cōtineatur in venis ⁊ arteriis mirach ventris quod est tota ventris carnositas continens membra nutritiua apparebit grauitas in ventre ⁊ attractio ad superiora ⁊ nausea inseparabilis ⁊ malicia animi ⁊ corruptio digestionis ⁊ eructatio acetosa ⁊ sputum buimiduꝫ ⁊ rugitus ventris ⁊ multitudo ventositatuꝫ existentiū ⁊ inflatio mirach: ⁊ quandoq̄ sentit dolor in stomacho: ⁊ quādoq̄ inter spatulas ⁊ ꝓprie post cibuꝫ vsq̄ quo digerat perfecte. Et scire debes q̄ vbicūq̄ fit materia contenta pōt esse sang. vel cho. vel flegma ⁊ melꝛia: quēadmodum ⁊ si cōtinetur in cerebro: quapropter ⁊ signa supraposita cōtingit applicare mēbris alijs sicut et fuerūt cerebro cōplexiōata. Et postq̄ tā dixim⁹ de spēbus melꝛie ⁊ accidētibus sup ipsas significatiꝫ ꝙns est videre de cura ipsiꝰ p artem. Cura melꝛie est fere vna ⁊ eadē ꝑm oēs sensus eiꝰ. primo ergo ꝓuocent mēstrua vel emorroide si corpus fit ꝙsuetū ex appositiōe sanguisugarū circa anū vel emplo facto ex finapi cepis ⁊ albumine ouī qō ponat supra anū sepiꝰ donec bene adheserit: ⁊ deindevolēter abstrahat. Unde Ypo. ij. pti. āpb. De lācholicis ⁊ frenēticis emorroide innate bonū. ⁊ Gal. ibidē in cōmento dicit q̄ emorroide non solum ꝑm purgationes soluunt has egritudines: sed etiā purgādoꝝ humoꝝ qualitates malas. Et si aliter apiri nō pñt: fiat flebotbomia sopbene que est sub cauilla pe-

dis vel saluatelle q̄ est in pede inter anulla/
rē ⁊ auriculare:qz be trahunt materias gros
sas deorsum a capite.⁊ cū boc ꝓuocāt emoz/
roidas ⁊ menstrua a ꝓpzietate. Deinde ꝑm
Auicē.rasiz ⁊ seraptionē dz fieri flebotomia
basilice vel mediane dextre vel finistre cum
incisione longa extrabēte san.grossuz ad qō
cōfert plurimuz antecessio balnei aq̄ dulcis
tepide vel aq̄ decoc.mal.maluatisci fol'.sali/
cis ⁊ ppli ⁊ viol'.ita vt post ei? exitū ,fiat ilico
flōmia ꝑdicta donec paulatine extrabat bu
moz grossus a toto corpe cū ꝓmutatione ei?
in san.subtilē ex successione ciboz ⁊ potuuz
humectātiū oi die:⁊ ppzie si materia sit san
guinea. Uerūtñ' eligibili? videt qꝫ flōmia
nō fiat in melia nisi ꝓmissa mundificatione
plurima corpis cū medicina purgāte mate
rias adustas:qz flōmia vt plurimū extrabit
humidū subtile cū calido qō est curatiuum
hui? passionis de melia. Et studiū medici to
tale sit in ipinguādo corp? mlicī: vt siccitas
remoueat q̄ est potissima cā huius egritudi
nis. Jn alijs aūt spēb? melie q̄ nō sunt a san
guine nullo mō fiat flōmia. Dz sit attent? me
dicus in mūdificatione humoz grossoz cuz
medicinis q̄s dicem? ⁊ dieta humida ⁊ reb?
ꝑfortātib? caput ⁊ natura totā ⁊ specialr ce
rebrū ⁊ corz:⁊ cū reb? rectificantib? splenē: qz
durities ⁊ opilatio splenis in oi mlico de q̄
cūq̄ spē fuerit necessario repiet:vt dicit Ypo.
⁊ merito cum splen sit receptaculū humoris
melācolici:q̄re si mlicus humoz in corpe dz
aliqō dñium sup alia mēbza primo dñabit
splen in quo maioz ei? portio naturalr cōti/
net. Sirup? cōferens in oi spē melie sicut fit
de san.siue de aliquo humore quocūq̄: qz re
ctificat splenē ⁊ deopilat meseraicas: ⁊ pre
parat ad expulsionē:⁊ oia nutritiua corrobo
rat ⁊ ꝑfortat.sic fiat.℞ polipodij lib.ℨ.bu/
glosse borragi.melisse.aā.℥ij.sipi cappa
ris acori azari aā.℥ j.sene epithimi aā.℥.ij.
semis lactuce ⁊ endiuie aā.℥.iij. pistent? oia
grosso modo ꝑter sene ⁊ epithimū q̄ dimit/
tant? sicut sunt.bulliant? aūt oia pistata i lib.
iij.aq̄ donec medietas sit cōsumpta: tūc in
fine addat? sene ⁊ epithimū: ꝓpter qō bul/
liant ⁊ dimittat? aqua cū rebus quasi infri/
gidari. Et tunc fricent? ea que sunt in aqua
manibus fortiter:deinde coletur aqua ⁊ in
colatura addat? lib.j.mellis aut zuccari albi
⁊ iterū reducātur ad ignē ⁊ ꝑmittat? aliqua
tulū bullire.ꝑterea iterū colet? ⁊ reponatur.
Dent? de eo mane stomacho ieiuno.℥.iij.cū
℥.iij.aque decoctionis epi.sticad.nucis mu/
scate ⁊ ro. Et hoc fiat vsq̄ ad sex dies: tunc
in sero recipiat fine cena pillulas de lapide
lazuli q̄ sic fiūt ꝑm bedem. ℞.lapidis lazuli
abluti tricesies in aqua dulci ⁊ decies i aqua
ro.semp terēdo ⁊ aquā remouendo ꝑ quālī/
bet ablutionē in mortario.ʒ. iij.epi. polipo/
dij.aā.ʒ.viij. scamonee ellebori nigri. salis
indi aā.ʒ.ij.⁊ ℨ.agari.ʒ.viij.gariof.anisi.aā.
ʒ.iij. yerepigre.ʒ.xv.cōfice cū succo endiuie
⁊da.ʒ.ij.cum aqua casei. Educūt eiā cū fo/
titudine humores adustos de cbo.⁊ melia:⁊
ideo plurimū cōferūt demonio lupino. Uel
purget? cū pillulis de lapide armeno que sic
fiunt. ℞.lapidis armeni ꝑparati sicut lapis
lazuli yerepigre aā.ʒ. v epithimi .agarici
aā.ʒ.iij.scamonee preparate siue dyagre/
dij.ʒ.ij.⁊ ℨ.gariof. salis indi. aā.ʒ.ij. confice
cum succo solatri vel lactucaruz. Uel sumat
pillulas de ellebozo que sic fiūt. ℞. sene epi
thimi.aā.ʒ.ij. ellebozi nigri.ʒ. iij.scamonee
reubarbari masticis aā.ʒ.ſ.mirabolanozum
indozum. ʒ. ℨ.fiant pillule cum succo poli/
podij velvino decoctionis epithimi.detur ex
eis a.ʒ.ſ.vsq̄ ad.ʒ.ij.ꝑm materie multitudi/
nem ⁊ virtutem. Si autē pillulas recipere
non posset:iz fortius euacuant a remotis su
mat decoctionem que sic fit.℞. mirabolano
rum indozuz.ʒ.ſ. ⁊ ℨ.pistentur grosso modo
⁊ bulliantur cum.ʒ.ij.prunoꝝ siccoꝝ in.ʒ.
tribus vini.vel.ʒ.octo aque donec medietas
sit consumpta coletur ⁊ dissoluatur in ea.ʒ.
ſ.tamarindozuz vel manne. Aliud ad idem.
℞.ellebori nigri.ʒ.ℨ. scamonee.ℨ.ſ. pulue/
risentur optime ⁊ dimittātur per vnā noctē
in.ʒ. duabus mellis rosati vel sirupi viol'.
Deinde in auroza ante diē dissoluatur boc
totum in.ʒ.iij.aque decoctionis prunozuz:
⁊ detur in primo totum simul. Et aliquādo
possumus dare pillularū fetidarū almāſ.ʒ.
ſ.vel geralogoð.ʒ.ℨ.vel yerarufi.vel dyasene
vel catartici imperialis cum aqua calida.
Cū cōtinuatiōe igit medicinarū tā digesti
uaꝝ ꝑ solutiuarū regatur infirm? tpe longo
nunc digerendo:nunc euacuando ⁊ confoꝛ/
tetur cerebrum ⁊ coꝛ cū dyantbos cum mu/
sto ⁊ plris arcoticon ⁊ dyamarg.⁊ metrida/

to simul mixtis: vel cum electuario quod sic fit. ℞. serici combusti. ʒ. ſ. coralli rubei. ℥. ℈. ossis de corde cerui. ʒ. duas. margaritarum non' perforatarum. ʒ. iij. cardamomi ʒ. ℈. pinearum mundatarum lib. ℈. ysopi. li/quiri. nucis muscate: gariofil'. pipis longi cubebe gallange. aā. ʒ. ſ. ℨ. cinamomi. ʒ. v. macis croci. aā. ʒ. ſ. ʒuccari lib. sex. coquan/tur ad modum ʒuccari ros. In hyeme vero vel materia valde frigida existente confici potest cum tribus lib. mellis dispumati et bene cocti. et addantur in fine. ʒ. ij. musci: si patiens in eo delectetur. Detur ex hoc ele/ctuario omni die in ieiuno ad modum ca/stanee: et post ipsum bibatur aliquid boni vini albi odoriferi clari et limphati: quia cor et cerebrum confortat et animam gau/dere facit ⁊ risuʒ multiplicat: ⁊ remouet ma las cogitationes et ymaginationes errone/as et rectificat memoriam perfecte et con/fortat digestionem et multiplicat humidi/tatem naturalem corporis totius. Post ta/les igitur digestiones et purgationes bis vel ter reiteratas et proprie in corpore car/noso fiat flebotbomia supradicta: vel flebo/thometur sopbena et proprie pedis sinistri: quia tūc sanguis grossius est in causa ⁊ post boc cephalica: ⁊ post boc vena frontis: vel ponantur sanguisuge ad nares qm̄ in tali p mixtione confert flebotbomia: vt dicit me/sue in suo de appropriatis cap̄. de cura ma/nie ⁊ melancbolie. Et si fuerit sanguinis su perabundantia propter oppillationem que est in epate vel in splene ℈ōma ex saluatel/la dextra vel sinistra nunc ex bac nunc ex alia ⁊ fiat in flebotbomia apertio vene larga ne extrabatur subtile ⁊ remaneat grossuʒ ⁊ ad illud plurimum confert balneari in tyna an te flebotbomiam. In alijs autem causis nul lo modo fiat flebotbomia aliqua sed sola continuitas medicinarum pr edictarum cuʒ dieta humida. Nutriatur ergo turibus gal/linarum edorum agnorum annalium condi tis cum ouis ⁊ puluere qui sic fit. ℞. carda/momi. ʒ. ℈. granorum paradisi cubebe. aā. ʒ. ſ. cinamomi electi. ℥. ℈. croci macis. aā. ʒ. ſ. nu cis muscate garioli. folij. aā. ʒ. ſ. terantur et cribrentur subtilissime ⁊ spargatur iste pul uis super cibos suos. Confectio dyambre q̄ est medicina sublimis in omni specie melan cholie cerebrum ⁊ cor confortans et omnia membra: digestionem procurat ⁊ vtentē ea letificat ⁊ membra nutritionis calefacit se/nibus quoq; conuenit et frigidis natura et mulieribus ⁊ proprie egritudinibus matri/cis sic fit ℈m bebemesue. ℞. cinamomi. de/rontici. garioli. macis. nucis muscate. folij gallange. aā. ʒ. iij. spice cardamomi ma. et mi. ana. ʒ. ſ. ambre aureum. ſ. musci ſi in ip/so patiens delectetur. ʒ. ℈. zinzi. ʒ. ſ. et ℈. san/dal'. ci. ligni aloes piperis longi. aā. ʒ. vnam Confice cum sirupo ros. et aqua ros. Et da ex ipso. ʒ. ſ. vel. ʒ. ℈. cum vino al. aromatico. Caueat a carnibus silueſtribus tam vola/tilibus q̄ gressibilibus: quia sanguinez gros sum melancbolicum multiplicāt. Bibat vi num clarum aromaticum melius quod ba/beri potest limphatū cum media vel tertia parte aque clare. Caueat a vino grosso ru/beo vel turbido. vtaī etiā post purgationes lacte recenti capre ⁊ amigdalarū dulciuʒ et pineis ⁊ fisticis ⁊ auellanis mundatis a cor tice rubeo et nutritis in lacte dulci per no/ctem: similiter ⁊ omnibus impinguantibus proposse ex quibus sunt balnea que dicent capl'. de feb. etbica. Demuʒ ⁊ vltimū si nibil aut modicū quicquid p̄dictoz videbitur cō/ferre in oibus speciebus melācbolie cū sint a sanguine cbo. flegmate vel melancbolia. Fiat vnū cauteriuʒ in vertice capitis ea qui dem parte in qua terminaī medius digitus quādo radix manus egri ponit super radicē nasi ⁊ aliud sub cornibus occipitij q̄ pfun/dentur vsq; ad os cranei si fit possibile ⁊ di/mittanī aperta vsq; ad dies. xl. vel circa id. Postea p̄mittaī ꝓsolidari ⁊ sic p̄cedēdo erit vicissim cū ꝓtinuatiōe medicinarū a princi pio resumēdo vsq; ad finē donec nullus ve/stigiū melācbolie ampli⁹ appareat: qz cu/rabit si p medicinas poterit curari. Fit etiā qñq; melācbolia a cā p̄mittua vt ab amore alicui⁹ femine vel ex amore repatriādi sicut accidit viris effeminatis ⁊ delicatis. Et si/gna patēt ex relatione infirmi ⁊ mutatione coloris facie: ⁊ pulsus quādo sermo fit de il la quā amat. Cura est vt obtineat rē quā de fiderat si fit possibile: qz in oi motione corpis ⁊c. Munc̄ fit in loco solitario sed inter boies diuersa ⁊ solacioſa tractantes ⁊ fit semper in loco luminoso: ⁊ dicanī sibi aliq̄ delectabi/

lia donec ptorũ obliuiscat.q̃ si non sufficit dẽtur sibi somnifera ⁊ iura condita cũ lacte papaueris ⁊ pultes facti ex seminib⁹ eius ⁊ vtaĩ oyapapauere ⁊ fiant oia dicta superi⁹ de melancholia. ¶ Alienatio. Signa pmixtionis rõnis siue alienationis mentis cõia sunt oia signa dicta de melancholia nisi q̃ in permixtiõe fit mobilitas ⁊ agitatio ⁊ velocitas ad opationes nõ rõnales. Sed in melancholia est aliqualis pigritia ⁊ tarditas ad talia: qz sicut supadictũ est melãcholia ꝑmixtio fieri habẽt ex dñio humoris melancholici super mediũ ventriculũ cerebri gñati per viã adustionis ⁊ ex alijs humoribus ad genus melancholicũ eductis: nisi qz in melancolia fit adustio qua valde q̃ soluz sufficit ad ingrossationẽ humoꝝ. Sed in pmixtione rõnis fit adustio maior q̃ ettã sufficit ad inflamandũ ⁊ agitandũ spũs aiales in cerebro sicut ⁊ in mania canina fit adustio maxima q̃ esse põt. Fit ergo in vtraq̃ passione actio lesa cogitationis vel estimationis quod idem est: sed in pmixtione fit cũ hoc agitatio in opatione eaq̃. Sz in melãcholia est aliqualis mãsuetudo nõ iñ tãta sicut in amẽtia que fit de cã frigida. Fit autez pmixtio q̃nq̃ cũ feb. ꝓpter vapores adustos ascendentes ad cerebrũ a minera puredinis. Et si fit cũ virtute forti ⁊ post signa digestionis pfecta tũc est signũ crisis salubris. Si nautẽ est signũ crisis male: scz mortalis vel diminute: ⁊ fit q̃nq̃ sine fe. ⁊ sic sumitur in isto ca. qz est magis ꝓprie tũc passio cerebralis per se ⁊ est morbus: sed cuz fe. insequit̃ est accidens. Et cura eiusdem quãdo est cum fe. est cura fe. ⁊ appositio pãnoꝝ lineoꝝ infusorũ in aqua roſ. ⁊ acetovel succo solatri ⁊ semp̃ue ⁊ aceto super frontem ⁊ tẽpora ne materia sursum rapiatur ⁊ causet freneſim: et hoc ante signa digestionis. Sed si fit post signa digestionis tunc nõ ponantur repercussiua circa caput: qz impediretur crisis quã significat. sed suspendat̃ cũ blanditijs ⁊ aliquibus remedijs ꝓfortatiuis donec fiat crisis. Et postq̃ venerit crisis tuet̃ per eandem viã per quã natura mouet̃ sicut est sudor siue vomitus siue fluxus sanguinis sicut dixim⁹ cap̃. de dolore capitis qui fit in feb. fil̃ ⁊ in ca. de scotbomia. Et cura eius q̃n est sine fe. est eadem oino cum cura melancholie in euacuationibus digestionibus flebotbomia ⁊ dieta oiquaq̃. Sz in fine nõ obliuiscaris cauterij in capitis summitate: qz est ꝓferẽs oino. ¶ Mania. Signa manie canine siue demonij lupini qõ idem est sunt prattitas maxima in accidẽtib⁹ furoris ⁊ agitatiõis q̃ dicta sunt in ca. de freneſi: qñ hec passio ⁊ freneſis lz differãt i essentia cũ freneſis fit cũ apate cerebri. Mania vo sine apate nisi forte esset accidẽs freneſis: verũtñ nõ dñt in aliquo accidẽte nisi in fe. q̃ est in freneſi rõne apatis sed nõ in mania. Fit aũt hec passio vt dictũ est ex materia ꝑ adustionẽ maximã ⁊ ꝑ pessimã corruptionẽ ad humores mlicl magis reductã q̃ adustio nõ differt ab adustiõe facta in pmixtiõe rõnis nisi ꝑm magis ⁊ min⁹. Et q̃ mania nõ fit nisi ꝑ adustionẽ cholẽ vel melãcholie. Sz pmixtio fit ꝑ adustionẽ hũoris cutusq̃. Et si fiat ex adustione cholere apparet cõtẽtio velox et quies post ipam ⁊ nõ recordat̃ ei⁹ lõgo tpe et agitatio ⁊ furor ⁊ instabilitas: sed si fit ex adustione melãcholie fit cũ quiete spacio lõgo. deiñ mouetur ⁊ loquit̃ ⁊ incipit rõcinari cogitans. Postea itez q̃scit ⁊ iterũ mouetur neq̃ põt sitere a clamore ⁊ locutiõe: ⁊ lõ est extenuatio corpis vehemẽtior ⁊ color adnigredinẽ declinator ⁊ somnia deteriora q̃ in ea q̃ de cholera: ⁊ euomit q̃nq̃ aliq̃d acetosum qđ ꝓiectũ sup terrã vel arenã bullit et est de gñe venenoꝝ. Mania etiam canina q̃nq̃ fit ex retentiõe pessimoꝝ menstruoꝝ sicut accidit mulierib⁹ freq̃nter q̃re inflant̃ ventres eaꝝ vehemẽtissime ⁊ cũ dolore maximo: ⁊ loquũtur q̃nq̃ de futuris ⁊ mirabilibus mũdi ⁊ q̃nq̃ ſraliter lz docte nõ fuerint adeo vt videãtur possesse a demone: q̃nq̃ fit ettã ex retẽtione spermatis supflua sicut accidit monachis ⁊ viduis: qz spma diu retentum cõuertitur ꝑ adustionez in venenum a quo fumi eleuãtur ad cerebrum qui mouent ipm ad diuersam imaginationem estimationem ⁊ memorationem: ⁊ eidem fumi quãdoq̃ spargũtur per muscl'os q̃ sunt in ãbitu corporis toti⁹ ⁊ per mẽbra neruosa lacertosa: ⁊ iducunt frigus rigorẽ ⁊ tremorẽ abscq̃ fe. ⁊ fastidium, ⁊ dolorẽ capitis ⁊ vigilias et tenebrositates oculorum ⁊ filia: ⁊ fiunt hec q̃busdã boibus oĩ tpe ⁊ quibusdam ꝓdice prout ⁊ materia cursum corruptionis susci-

plit: ⁊ tunt credit esse a demonibus qui affli
gunt corpora tpe sacro: qō lz ꝼm veritatem
⁊ fidem sit possibile. Septus tñ fit a mate/
ria predicta quare magis accidit mulierib⁹
q̄ viris ⁊ viduis q̄ nubētibus ⁊ monachis
q̄ secularibus ⁊ pauperibus in sole multuz
laborantibus vtentibus allio sinap. ceꝑ. q̄
diuitibus bonis cibis vtentibus ⁊ necessa/
ria pro medicinis ⁊ remedijs babentibus: q̄
non fierent si semp a demonio fierent cum
demoniū curā naturalem non recipiat necꝫ
distinctionem taliū personarū. Et cura ma
nie si sit de cholera adusta est vt primo loce
tur in loco obscuro ⁊ sit intentio tua plus in
humectādo q̄ i infrigidando cū medicinis
⁊ balneis aque dulcis ⁊ cibis ⁊ potibus di/
cendis: vt vult Auicē. ca. presenti. Deinde p
pter inobedientiā ⁊ instabilitatē infirmi in
cipiendum est a rebus inducentibus somnū
dictis capitulo de vigilijs ⁊ ca. de freneſi et
fricationibus pedum cruruz vt materia at/
trabatur ad inferiora. vnde ypo. vj. particu.
ampb. maniacis varicibus ⁊ emorroidibus
innatis fit manie solo. Deinde abradantur
capilli ⁊ vngatur caput cū oleo nenupbaris
⁊ oleo de papauere mixtis cuz succo lactuce
in quo fit aliquid acet: vel cum oleo viol. ⁊
oleo ros. ⁊ populeon cū modico aceti fricen
tur pedes ⁊ crura cum aqua decoctionis so/
lioꝝ salicis: florum camomille. ro. rub. vel cū
aqua decoctionis lactucarū corticis papaue
ris mellilott ros. rub. fomentetur caput eorū
cum lacte mulieris ⁊ proprie lactantis puel
lam cum fit frigidius vel cum lacte papaue
ris albi. deiñ post quietē inductā aperiatur
sopbena pedis finistri intus in talo vt ꝓuo
centur mēstrua ⁊ emorroides. deinde digera
tur materia adusta cum sirupo de borragie
et buglossa dicto superius ca. de melancbo
lia. ⁊ purgetur cum ꝓpillulis dictis ibidez. q̄
si furorem ⁊ agitationem materie ex medici
na forti timueris: purgetur cum decoctione
hac que fic fit. ℞. sene ept. añ. ʒ. ſ. prunorum
ʒ. ij. bulliantur in lib. ſ. aque colletur et cum
ʒ. v. vel. vj. illius dissoluantur. ʒ. ij. mane ⁊ de
tur infirmo ante diem. deiñ fortius. ℞. mira
bollanorū indorum. ʒ. ſ. ⁊ ꝼ. sene epitbi. añ. ʒ.
ꝼ. prunorum numero. x. pistentur ⁊ bullianꝯ
in aqua ⁊ colletur cum quinq̄ vel sex. ʒ. illi⁹
aque dissoluātur. ʒ. ſ. mane ⁊. ʒ. ſ. sirup. viol.
et dec̄ āte diē. Fiat a principio oī die vl' duo
busdieb⁹ semel clistere qō fic fit. ℞. sene ept.
añ. ʒ. ꝼ. polipodij querciní. ʒ. ij. blete. m. ſ. pi
stentur ⁊ bulliantur in aqua. ⁊ in libra. ſ. aq̄
illi⁹ dissoluātur. ʒ. ij. mane et. ʒ. ij. olei viol.
et. ʒ. ꝼ. salis colletur ⁊ tepidum supponatur:
Potetur vsq̄ ad finem furoris aqua que fic
fit non cum alia re. ℞ nenupb. seminis la/
ctucarū. añ. ʒ. ſ. papaueris. ʒ. ꝼ. zuccari ros:
ʒ. ij. prunorum siccorum. ʒ. quattuor. ordei.
ʒ. ſ. et. ꝼ. bulliātur in sex lib. aque donec ad̄q̄
remanserint: colletur ⁊ detur patienti semp
bora potationis. Ad idem. ℞. granoruz gra
natorum dulcium ⁊ musorum. añ. ʒ. ij. papa
ueris. ʒ. ꝼ. lactuce. ʒ. ſ. zuccari. ʒ. ij. prunoruz
siccorum. ʒ. ij. bulliantur in. vj. lib. aque: do/
nec quinta pars consumatur: colletur ⁊ admi
nistret. Ad idez. ℞. ordei. ʒ. ij. prunoꝝ sicco/
ruz. ʒ. quattuor papaueris. ʒ. ſ. zuccari. ʒ. ij.
bulliant in octo lib. aque donec sexta pars
sit consumpta colleꝯ ⁊ reseruet. Et scias q̄
isti pot⁹ vt estimo cōuenientes sunt vt primuz
in freneſi quacūq̄. Libet ex lactucis. portu/
lacis cōditis cū agrestis vel vino granatorū
vel etiā cū pultib⁹ ex ordeo farre vl' auena fa
ctis conditis cū eisdem reb⁹ vel si sit debilis
vtaꝯ carnib⁹ pullor edorū agnorū annaliuz
coctis cū herbis predictis ⁊ cōditis cuz pre/
dictis vel cum berberis. Mōvtaꝯ carnib⁹ fil/
uestribus necꝫ bouis: necꝫ fumigatis: necꝫ
multum salsis: vtaꝯ piscib⁹ bonis recentibus
nō salitis. Cura manie q̄ fit de melācbolia
adusta est penit⁹ eadem cum predicta nisi q̄
i somniferis oportet multiplicare papauer
⁊ nenupbar. Et si necesse est ꝓpter vigilias
⁊ furorē addaꝯ vnum granum opij: mundeꝯ
cuz decoctione q̄ fic fit. ℞. mirabolanoꝝ in/
dorū. ʒ. ſ. elleboti nigri. ʒ. ſ. opij sene epitbi.
ana. ʒ. ꝼ. pistenꝯ ⁊ bulliantur in aqua colleꝯ
⁊ in. ʒ. quattuor illi⁹ decoctiōis dissoluatur:
ʒ. ſ. medulle cassiefi. ⁊ colleꝯ ⁊ detur ante diē
vltimo fiat cauterius in summitate capitis:
quoniam est res cōferens excellenter. Cura
manie propter retentionem menstruorū vel
spermatis est vt prouocentur mēstrua sicut
dicetur capitulo suo: quoniā etiā ad reten/
tionem spermatis corrupti in matrice con/
fert ꝓuocatio ei⁹ ⁊ ordinetur si est possibile
et nubat: quia optimum est. q̄ si nubere no/
luerit: fricet obstetrix vuluam fortiter ⁊ vsq̄

ad dolorem cū digito inuoluto pāno in eo inuncto oleo nardino cū quo camphora vel muscus sint dissoluta. Bibat potū supradictum et non alīū ⁊ cibis supradictis vtatur Comedat sepe dyapapauer muscū cū zuccaro rosa. Et post illud bibat aquam frigidam Hec enī extinguūt spermatis prurigīnē et menstrui feruorē et ex rebus ad illud vehementer conferentibus est exiccatio corporis assidua cum vigilijs laboribus ⁊ abstinētia a cibis sanguinē multiplicantibus velut sūt carnes ⁊ vinū. Modus nobilis ⁊ bonus in hoc casu ad prouocandū menstrua ⁊ educendum sperma retentū est talis ⁊ valet in suffocatione matricis ⁊ in omni casu in quo passionis causa ꝓtrahīt ex mēstruorū retentione vel ex spermate corrupto quoquomō. Supponat candela inuoluta cū petia bene imbibita in oleo nardino vel de lilio in quo dissoluta sint tria grana muscī vel ambre et ligēt petia cōtra candelā cū filo duplicato ⁊ permittat filū pendere extra vuluā vt cādela extrahi possit ad voluntatē patiētis. Et hec candela continue quasiusq; ad perfectā curā intra vuluā deferat. Similiter ⁊ cū eadem os matricis frequenter ⁊ fortiter fricet. trahet enī matricē ad inferiora ⁊ sperma corruptum eijcit ⁊ qñq; insensibiliter resoluit. Rx. electuarium in hoc casu optimū. Rx. agni casti ʒ.iij. mirtili. ʒ.ß. terant perfecte ⁊ nō cribrētur: incorporent cū melle crudo nō dispumato ⁊ fiat electuarīū. detur mane ⁊ sero cum itur dormitū ad modū nucis magne ⁊ post bibatur aliq̄d vini limpbati ꝑm medietatē Exiccat nāq; menstruū ⁊ sperma a ꝓprietate ⁊ ꝛge erectionē ꝓhibz ⁊ desiderīū ad coitū diminuit ⁊ pollutionē custodit nocturnā: nec ē medicina simil in hoc. Et dixerūt excellē. q; si adiungat ʒ.ß. peonie in hoc electuario mirabiliter operatur cōtra epilepsiam sufficiant hec.

Emperica.

In oībus predictis passionibus ⁊ prouocatione maniā ⁊ pmixtione rōnis ⁊ melīa cōfert plurimū impinguare corpus cū piscib⁹ recentibus petrosis aut lacte dulci recenter venienti calido ex mamillis dādo ex ipso aliquid omni die in ieiuno per se vel cum mica panis sine cibo alioꝛoīno nisi fortasse cū modico mellis vel zuccari misceantur quoniam ꝓhibet ipsum in stomacho coagulari. Lac enī cōpatitur secū mel vel zuccarum: ⁊ nullum cibū alium: vt dicit Gal. vij. de inge. sanitatis ca. ij. Conetur medicus humectare cerebrū cū balneis ⁊ embrocis ⁊ vnguentis humectantibus ⁊ cibis ⁊ potibus ⁊ somno et quiete in quibus fit studiū non modicum Conetur etiā ꝓposse cōfortare splenē ⁊ exopilare vt bene attrahat melancholiā corporis: prout dicemus ca. de opilatiōe splenis. Et cū emplastro Gal. experto qō scripsit: rſ. de inge. sanitatis. Rx. radicū capparis ꝑtes. ij. absinthij partē. ſ. bulliant diu in oximelle squillitico pistentur ꝑfecte ⁊ cōficiantur cum eodē. Et potest addi oleū rutbe et lauri vel spice vel de lilio et extendātur supꝑ petiam ⁊ applicetur splenī actu calido ꝓmissis euacuationibus vniuersalibus frequētatis. Confortet cor cum epithimatib⁹ electuarijs cordialibus famosis. Item anetum habet virtutē fugandi fantalmata accidentia in istis passionibus si locus cum ipo sternatur ⁊ similiter ypericon quoquomō.

Canones.

Quando fit flebotomia i melancholia maīnia vel pmixtione rōnis inspiciatur san. quid exit: q; si fit grossus niger dimittatur egredi si subtilis clarus rubeus ilico restringatur. Qui canon licet fit gñalis in oi passione facta ex grossis humoribus: verūtamē est bic maxime necessarius: quoniā bmōi san. lucidus est sicut frenuz melie: quare ex ipsi⁹ eductione maximū fieret periculū. Item in medicinis fortibus ⁊ ducētibus materias grossas lenientia nō derelinquas: vt sunt pruna thamaridi viol. ⁊ māna: qñ operationē solutiuorū beatificāt: vt dicit Mesꝛ. pñti cap. Item in omni passione cerebrali ⁊ ꝓprie de materia fixa ⁊ immobili docet Mesue in presenti ca. auctoritate Gal. vt patiens deuitet acuta vt est piper sinapis cepe ⁊ vinaz supfluere faciētia: quoniā subtile egreditur ⁊ remanet grossum perficiens lapidis essentiam.

Pronosticatio.

Dicit ypo. vj. ꝑti. ampb. maniacis ⁊ melā-

cholicis varicatiõib⁹ ⁊ emorroidib⁹ natis soluunt egritudinẽ sup. siue fiãt p se vel p artẽ: ⁊ ad hoc ꝓuocatio cõfert mẽstruoꝝ. Itẽ ibidem. in ꝑcussione in caput stupor aut despiẽtia malũ. Idem despiẽtie cũ risu quodã facte securiores: que vero cũ tristicia molieste sup. ⁊ difficile curabiles ꝓpter grossitiẽ materie. Itẽ. viij. particula ampb̃. In mania dissinteria supueniens aut ydrops aut extasis aut furoris augmẽtatio bonũ. qz p diffinteriã materie euacuatio ſz p ydropoſim ei⁹ alteratio p extasim fit ei⁹ diuersio a cerebro. Itẽ. v. pti. mulieris ꝙ⁹ ad mamillas san. cõuertit mania fignificat: ⁊ ꝓprie ſi san. fit grossus niger: qm̃ in lac non posset cõuerti: vt di. ibidem cõmẽtator. Itez ꝑmixtio rationis veniens in fe. cum virtute debili ⁊ ante signa digestionis mortale ecõuerso salubre. Item maniacis permixtis ⁊ melicis ydrops supueniẽs p se vel p artẽ soluit egritudinez. Itẽ dicit ypo. vj pti. ampb̃. Si timor ⁊ pusillanimitas multum tempus habuerint melancholicum perficient.

¶ De Epilepsia. Capitulum. viij.

Epilepsia est passio capitis diminuẽs sensum ⁊ motũ corporis totiꝰ cum spasmo vñ ꝓpter oppilationẽ vẽtriculoꝝ cerebri vel pãniculoꝝ ei⁹. Et dr epilepsia. i. superioꝝ mẽbroꝝ lesio. ⁊ dr a quibusdam yerasmon. i. sacra passio: qz sacra membra ⁊ animata occupat. dr etiã qñq; passio infantilis: qz vt plurimuz infantibus accidit. Est autẽ maior ⁊ minor. Maior ꝙdem vt omnes vẽtriculi cerebri ⁊ ꝓprie anteriores oppilãtur: ⁊ isti horã paroxismi subito cadunt ⁊ torquent os ⁊ facies cũ tremore ceruicis ⁊ totius corporis ⁊ dentiũ constrictione: immo qñq; vrina ⁊ stercus ⁊ sperma inuoluntarie emittunt ꝓpter maximã angustiã ⁊ prefocationẽ. Minor vero cum vẽtriculi cerebri nõ omnino oppilant: ⁊ isti qñq; cadunt hora paroxismi ⁊ qñq; nõ: sicut ⁊ scothomiã patiẽtes neq; spuma in eis apparet magna. Et quecunq; earum fit qñq; affligit semel i die qñq; semel in mẽse: qñq; semel in anno: hꝫ etiã periodos sicut ⁊ se. materiales cũ omnis periodus fit a materia: vt di. Gal. ũ. de feb. ſz gñaliter quãto tardi⁹ affligit: tãto tardi⁹ ⁊ difficili⁹ curat. qz materiã grossam adherentem significat. Sz quanto frequẽti⁹ affligit tãto citi⁹ interficit ꝓpter virtutis debilitationẽ ⁊ cordis suffocationẽ. Tres hꝫ causas ꝓncipales. s. defectũ caloris naturalis tam influẽtis q̃ innati ⁊ supfluitatuz abundantiã ⁊ meatuũ ãgustationẽ. Tres ꝓterea sũt spes ſm tripliciẽ diuersitatẽ locoꝝ: i qb⁹ materia cõtinet qz materia cõtinet in cerebro vl in pãniculis ipsi⁹ nec venit aliũde. q̃propt̃ ⁊ ꝓprie tunc dr epilepsia: ⁊ isti habẽt ꝓtinuã capitis grauitatẽ: ⁊ sensuũ oim obscurationẽ ⁊ aduiniẽte postmodo casuz nõ ꝓsentiũt ꝓpter festinatiã: nec postea recordant. ꝓpt̃ cerebri lesionẽ. Qñq; vero materia ꝓtinet in stomacho ⁊ intestinis vel alijs viscerib⁹ nõ ꝙdẽ in cõcauitate eorum vt quidam crediderunt sed in venis neruis ⁊ arterijs per quoꝝ meatus materia bulliens rapitur sursum sub fumali euaporatione ad cerebrum ⁊ tunc dicitur analepsia ⁊ isti laborant repletiõe stomachi ⁊ fastidio ⁊ indigestione ⁊ casum ꝓsentiunt. ⁊ postea recordantur ⁊ accidit ante casum tremor cordis nausea: ⁊ qñq; vomit⁹ ⁊ cõtractio siue grauitas inferioris labij ꝓpt̃ cõtinuitatẽ tunicaꝝ labij et usdẽ cũ lingua ⁊ stomacho interiori: ꝙ si materia sit in intestinis fit qñq; fluxꝰ vẽteris horã illa. Si vero in vijs vrinalib⁹ emittit vrina. Si in vaſ spermaticis emittit ſpma ꝓter volũtatẽ. Qñq; vero materia ꝓtinet in extremitatib⁹ mẽbrorum: vt pote coxa vl crure: vel manib⁹: vl adiutorio: vel in musculis q̃ sunt in ambitu totius corporis ⁊ tunc dicitur catbalepsia. Et isti sentiunt ante paroxismum aliquid eleuari versus caput quasi essent formice ambulantes vel fumi frigidi ascendentes a membro illo. deinde syncopizant ⁊ cadunt ⁊ sepe ꝓseruantur a casu per ligaturã fortẽ illius membri. Et isti vt plurimum febriunt quia ꝓpter fe. fit bullitio et ascensus materie ad caput nec; sine fe. videtur euenire. Et quecunq; istarum trium specierum fiunt ꝓprie: tamen quando materia continetur in capite vel fit a san. flegmate vel melia. raro aũt vel nunq̃ fit a cholera: quia cholera sui subtilitate non potest vias oppilare. Si, fit a sanguine apparet inflatio venarum guindines in collo et dispositio quasi prefocatiua salua dubio sine manifesta causa et rubedo cum quadam fusce-

dine in oculis ⁊ facie:⁊ vapor sentitur calidus in capite:⁊ in ea est stoliditas cū risu:⁊ eius vrina est valde grossa ⁊ rubea. Et si fit a flegmate appet in vria quoddā file vitro liqfacto ⁊ salia spumosa grossa clara ⁊ pauor et albedo oculoꝝ ⁊ corporis totius: silr ⁊ pigritia ⁊ obliuio ⁊ aligñ vomitus flegmatizus:⁊ etas ⁊ regiones ips ⁊ cibi antecedentes flegmatici quoquomō. Et si fit a melancholia apparet vrina glauca subtilis cū circulo granuloso ⁊ pmixtio rōnis diuturna non solum apud bozam poxismi ⁊ color oculozum et facies fuscus siue plumbeus ⁊ siccitas lingue ⁊ anteceſſio ciborū melancholicoruz: vt caulium ⁊ lentiū ⁊ carnium salitarum. Et si fit a cholera quod esse nō poterit nisi adusta venenosa erit vrina citrina subtilis vehementer ⁊ color faciei citrinus subtilis vehementer ⁊ saliua amara stoliditas cum furia siccitas lingue cum siti silr ⁊ fortis affictio bozis paroxismi ⁊ eius paroxismꝰ spissior: sed breuior aliozum.

Methodus.

Cura epilepsie in cōt est inducere se. cum vsu electuarij anacardini qō ponetur capl'o de apoplexia vel auree alexandrine vel bedozici anacardini vl'oya margariton ⁊ oim calidoꝝ ⁊ propie se. quartanam vel quotidianā: quia vt dicit auicen. hec feb. ppter cronicitatem sue affictionis digerit materias grossas: ⁊ alteratio sex rerum non naturaliū ad caliditatem ⁊ siccitatem. Unde ypo. epilepticorum iuuenib' ⁊c. nullus epilepticorum vtatur vino pro potu nisi plurimū impbato quia eleuat a ppritate omnes superfluitates ad caput: sed bibat ydromel factum ex aque lib.iij.⁊.ℨ.iij. mellis coctis perfecte ⁊ collatis. Carnes asse magis cōpetunt eis qꝑ elixe ⁊ propie condite cum spēbus pterqꝑ in die purgationis: quia illa die debēt dari elixe: qz sic magis ventrē ꝑparant ⁊ venenositatē materie purgande adequāt: vtatur sepe pcibo cerebzo autum pullozū agnoꝝ ānaliū assatoꝝ ppie: qz cerebzū cōfortant: vt dicit auer. v. coll'et. Caueat tñ ne stomachꝰ noceat: qz sunt difficilis digestiōis rōe viscositatis. Caueat ab allijs sinapi. ⁊ oiꝰ acutis: qz faciūt materias effumare ad caput: nisi fortassis vsu moderato vel cum cibo ficco. filiter ⁊ a legumīnibus et brodijs pipatis ⁊ potu ⁊ cibo superfluis. Silr. atmoze: tremore. tonitruo: qñ ledunt caput exercitet fortiē stomacho ieiuno ꝑmissa, ster coꝝ expurgatiōe: fiāt fricatiōes fortes a pectore inferiꝰ ⁊ pectinatio capitis: ⁊ eiꝰ calefactio fortis in ieiuno. Caueat summopere a coitu: qñ maxime cerebrū debilitat spūs resoluendo ⁊ cerebrum colligando ⁊ demuz infrigidādo mēbra nisi fuerit epilepsia causata ex retētione spmatis: vt accidit virginibus viduis ⁊ deo deuotis. Si autē a sanguine fiat cuz p̄dictis a principio flebotbomia sopbene q̄ est intus in talo vel frequētetur scarificatio crurū. Deiñ mundet cum apozimate. ℞. manne. ℨ. j. tamarindoꝝ. ℨ. j. et ℈. dissoluant. in. ℨ. v. aque decoctiōis prunoꝝ: ū et detur ante die. Epithimet caput cuz aq̄ roſ. vel oleo roſ. mixto cum aliquātulo olei de absinthio vel de spica. Comedat lactu. borrag. feniculum cucurbitas ⁊ aquā pisoꝝ vel cicerum. Sed carnes euitet: quia sanguinem multiplicant nisi virtus debilitaret. p condimento ciborum suoꝝ vtatur agresta vel vino granatoꝝ sed nō aceto. Bibat ydromel p̄dictum vel aquā decoctionis zuccarꝝ vel berberis vel prunorum vel si fit debilis vinum album valde limpbatum. Ultimo post flebotbomiam ⁊ purgationes frequēter: ⁊ sumat semel in septimana in aurora. ℨ. ℈. tyriace cum. ℨ. quattuor aque decoctiōis peonie ⁊ bec omnia reiterentur totiens donec perfecte curetur. Si autem fit a flegmate quod ⁊ sepius contingit purgetur primo frequenter cum pillulis cochijs vel fetidis vel cum ycrapigra premissa digestione cuz oximelle squillitico vel compositio et aqua decoctionis rerum ducentium sirupi virtutem ad caput: vt sunt sticaꝺ. peonia nux muscata cubebe cinamomi ysopus et ruba.

Fiant etiam clisteria acuta. Recipe collo quintide cartami absinthij ysopi agarici centauree. ana. ℨ. semis anisi fizelcos. ana. vnciā vnā pistentur ⁊ bulliantur cum. m. s. blete. Post decoctionem colletur et de colla tura accipiat lib. s. et olei vncie quattuor. mellis. vncie tres salis. ʒ. ij. et supponatur. Fiant sternutationes cum elleboro vel pipere longo cubebe partez vnam macis partes duas facta ex eis forma pillularum.

Ultimo fiat cauterium in vertice crane vel causticatio cum cantaridibus et sinapi sup collo. Utatur carnibus bonis conditis cum cinamomo galanga cardamomo pipere lō/go zedoaria ⁊ croco. Reiteretur totiens do/ne curetur. Si vero fit a melancholia pur/getur primo cum geralogod. vel pillulis fe tidis premissa digestione supradicta ⁊ fiāt clisteria sepius ex istis. ℞. sene epithimi aā. ʒ.ℌ. elleborī nigri.ʒ.iij. centauree.ʒ.ſ. polipo dij.ʒ.ij. fumiterre blete aā. m.ſ. olei.ʒ.iiij. melitis.ʒ.iij. salis.ʒ.ſ. fiat clistere. Fiant fri/cationes ⁊ inunctiones capitis sicut dictus est de flegmate. Caueat hic epilepticus plus alijs a coitu ⁊ nucibus ⁊ cepis ⁊ por/ris a vino vero non sicut alij: quia cerebrus bumectat. Si sit a cholera venenosa purge tur primo cum pillulis istis. ℞. sene epithi. scamonee ana.ʒ.ſ. aloes.ʒ. iij. confice cum succo polipodij vel vino decoctionis ellebo ri nigri de quibus detur a.ʒ.ſ. vsq; ad.ʒ.ij. se ro cum itur ad lectum fine cena. Confortē/tur stomachus ⁊ caput cum oleo roℌ. diete/tur omnino sicut dictus est de epilleptia de sanguine. Cura analepsie atq; cathalepsie est fere vna ⁊ eadem omnino: quoniam ea/rum vtraq; materia non est in cerebro: sed solus vapor venenosus: quare oportet vt sta tim a principio materia purgetur. Post hoc vero fiat vesicatio vel cauterium super locū a quo infirmus sentit vaporem eleuari ⁊ p fundetur: ita vt comprehendatur intra cau/terium totus locus infectus: quia materias emundat. ⁊ cum fascijs legitur fortiter idez membrum bora paroxismi ne fumi ascēdāt in alijs fiat oīno sicut in causa flegmatica.

Emperica. Refert mesue presenti ca. au ctoritate alexan. q; pillule quibus nulle sunt fortiores ad epilepsiam flegmaticam et ar/threticam ⁊ podagram sunt iste. ℞. aloes col loquintide scamonee bdellij elleborī nigri corticis gūmi edere aā. partem. ſ. euforbij bauracb aā. ptem. ℌ. confice cum succo cau/lium. Dos est a.ʒ.ſ. vsq; ad.ʒ.ij. post dige/stionem ⁊ preparationē completam. Acci/dit autē nonunq; epilepsia a vermibus exi/stentibus in intestinis transmittentibus fu/mos pessimos ad cerebrum. Et signa eius sunt signa vermium scz concavitas oculorum et odor oris fetidus: ⁊ fricatio narium: ⁊ ob tenebratio faciei: ⁊ multitudo cibi cum ba/bitudine macra ⁊ stercore modico: ⁊ fit plu/rimum pueris ⁊ gulosis. Et cura eius est in terimere vermes: ⁊ postea eos adducere: sicut dicetur ca. de colica. C. de vermibus. Quandoq; vero fit ex sumptione cibi vene/nosi vel morsus cānis rabidi. Et de ipsis scri bemus tracta. de venenis lib. ij. si deus vo/luerit. Fit ⁊ quādoq; ppter cordis ⁊ cerebri infectionem aere corrupto. ⁊ de ipso dicem⁹ ca. de fe. epydimiali. Sciendū est q; epile/ptice alia debetur cura bora paroxismi ⁊ an te paroxismum. Nam bora paroxismi ℌm cōiter operantes. In omni specie epilepsie conuenit q; eger sit in loco obscuro ⁊ sicco sit tetunus si boram preuenerit ⁊ habeat emū/ctoria omnia munda aperta ⁊ leuetur caput sursum vt liberior sit inspiratio. extergatur spuma ⁊ aperiantur dentes cum cultello vt liberior sit inspiratio: ⁊ ligentur extrema: et proprie in cathalepsia. Fiat sternutatio cuz cōdisi vel pipere vel castoreo vel euforbio: ⁊ proprie in cathalepsia ⁊ analepsia. Sed nō fiat fricatio super caput in principio paro/xismi: neq; sternutatio: neq; approximatio odoramentorum calidorum: sed potius in fine. Et si paroxismus diu duraverit: fiat cli stere acutum dictum ca. de litbargia ⁊ rupto rium approximetur capiti dictum ibidem. Postea in fine paroxismi conueniunt loca/lia resolutiua consumentia materiam: sicut est odor rutbe agrestis frequentatus vel pul uis rutbe ficce naribus insufflatus vel pul/uis seminis eius vel succus rutbe viridis na ribus instillatus. Extra boram paroxismi re gatur sicut in metbodo scriptū est. Caueat ab esu carnium caprarum ⁊ piscium oīno et caulium: īmo epar caprinum vel bircinum comestum vel subfumigatio facta ex galba/no ⁊ mirrba vel vngulis caprarum detegū t omnē epilepsiam. Similiter ⁊ fungi si come/dantur. Caueat a balneo superfluo: qz ner/uos mollificat ⁊ cerebrum bumectat. Dici/tur q; omnis odor malus ledit cerebrum epi leptici preterq; odor rutbe castorei armoni aci oppoponaci facti vsu moderato. Cena eius sit leuior prandio et semper in fine ci/bi vtatur stipticis: vt piro asso vel coctano

ꝛ somnū elōget sup̄ cibū. Itaꝯ sepe stoma/
cho ieiuno vy aſene cōfecto cum pliris arco
ticon: qz materias euacuatiōibus adaptat:
euacuatiōes vero fiant cū pillis ꝛ sine cena:
qz attrahunt a remotis. Ite in cura epilep/
sie nō negligant dicta in cura melie: qz fere
oēs epileptici sunt melici cū invtraq; paſ
sione materia grossa adherens viscosa cere/
brū occupet. valet etiā ꝓuocatio emorroū.
in corpore in quo esse cosueuerūt ꝛ flebotho
mia cephalice si sanguis sit i causa pcō q̄li
tatis ꝛ quātitatis. fric ꝛ ꝓuocatio mēstruoꝝ
ꝛ cauterisatio in summitate capitis vbi sunt
cōmissure vel in occipitio sub duob⁹ cornib⁹
vel supra cornua frontis. Sūmopere oīs
epileptic⁹ abstineat a comestione apij ꝛ ei⁹
fumo: ꝛ specialiter ꝛ pueri ꝛ mulieres iactan
tes: qz de ꝓprietate epilepsiā incitat ꝛ indu
cit i pueris. similiter ꝛ comestio superflua pe
trosillini ꝛ trifolij. Sed dicit ecōtra: ꝙ cū su
spēsione radicū peonie ad collū eius ꝛ cum
subfumigatione facta ex semine eius ꝛ cum
potione decoctionis aque radicum eius in
qua ponatur mel: plurimi visi sunt sanati ꝛ
ꝓprie infantes ꝛ pueri quoꝝ etas erat in/
tra annos septē. Scias etiā ꝙ vsus rutbe ꝛ
fizeleos in aqua ꝛ vino multū cōferūt ꝛ pul
uis celidonie cū zuccaro comest⁹. Preterea
si sumat ℨ. ſ. ꝛ ℈. puleueris celidonie cū ℨ. ij.
aque celidonie ꝛ cū ℨ. ij. aq̄ decoctionis mir
tillor ꝛ piperis lōgi auxiliat specialit post
purgationez. Sirupus digerens a ꝓprieta
te superfluitates in capite cōtētas est sirup⁹
de sticados: quē dicemus ca. de debilitate vi
sus. Arte autē sirupos faciendi ꝑ capite vel
mēbro corporis quocūq; dicem⁹ ca. ij. cū de
fe. differem⁹. Hec ergo sunt que cōferūt epi
lepsie sua qualitate. A ꝓprietate preterea
reperiunt q̄daz cōferre vt cerebrū vulpis in/
fantibus sepe datum: facit em̄ vt nunq̄ fiāt
epileptici. Item ossa hominis ꝛ proprie cra
nei puleriſata ꝛ combusta sumpta stoma/
cho ieiuno cuz vino decoctionis peonie ꝛ cu
bebarum ꝓsunt. Item odorare rutbam ꝛ ca
storeuz post purgationes confert a proprie
tate: vt dicit Mesꝛ. in suo de appropriatis
ca. presenti. Item piretrum conditum quod
sic fit sicut zinz. conditum a proprietate con
fert si sumat omni die. Similiter tyriaca et
metridatum ꝛ tbeodoricum ꝛ proprie post
purgationes. Item vesica apri cum tota vri
na exiccetur in furno ꝛ detur ex ea omni die
in mane cum oximelle ad tabe quantitatez
sanat epilepsiam: vt dicit Mesꝛ. eodem ca.
auctoritate alexandri qui se dicit expertum
fuisse in quodam curato vsq; ad tertiā diē.
Similiter ꝛ byrundines comeste vel ad fu/
mum assate ꝛ comeste in ieiuno: vt dicit ibi
dem. Item coagulum leporis cum aceto bi/
bitur per triginta dies in matutinis ad mo
dum orobi vel in cibo mixtum. Item puluis
cecoris milui dicitur esse summuz remediū.
Item puluis fact⁹ ex castoreo opponaco an/
tbimonio armoniaco gūmi ꝛ san. ora. datus
quemcunq; curat ꝛ a pluribus est expertus.
Item scinde ranam per medium dorsi ꝛ ex/
trabe eius epar ꝛ inuolue eius epar in folio
caulis ꝛ combure in sole in testa noua bene
obturata ꝛ puluerem illum da bibere cum
optimo vino epileptico dum patitur q̄si
plurimi dicunt se liberatos: ꝙ si vna vice nō
curetur: reiteretur idem de alta rana donec
liberetur. Item lapis celidonius ruffus liga
tus in panno lineo ꝛ positus sub assella sini
stra sanat maniacos et lunaticos omnino.
Ite si puluis rutbe ficce insufflet⁹ naribus
bora paroxismi vel subfumigetur cum aza:
statim surget. Item testiculi arietini comesti
mirabilis dicuntur iuuamenti. In omni igi
tur specie epilepsie confert vsus electuarij
de peonia ꝛ specialiter post purgationem
quod sic fit. ℞. peonie. ℨ. ſ. masticis spice cro
ci coralli rubei margaritarum non perfora
tarum masticis añ. ʒ. ℈. mirtillorum. ℨ. ſ. ꝛ. ℈.
cinamomi nucis muscate gariofilorum folij
zinz. piperis lōgi cardamoni nucis indi. añ.
ʒ. ij. liquiritie raſ. ʒ. v. anacardi. ℨ. vnam ꝛ ℈.
musci ambre ana grana sex zuccari quod suf
ficit in estate ꝛ mellis dispumati in byeme:
valet epilepsie paralisi spasmo de repletio/
ne ꝛ omni morbo de causa frigida. Et remo
uet dolorem ventris ex ventositate: memoriā
reparat: datur in aurora ad modum nucis: ꝛ
post illud bibitur ydromel vel vinuz limpba
tum. potest etiā dari sero cum itur dormitū.

Canones.

Epileptici di/
cuntur lunatici
quia eorum pe/
riodus ſm luminis in luna varietatē proce/
dit. quare fit in quibusdaz in luminis defe/

ctu in luna: qz tunc humiditas male regitur quibus luna ex sua proprietate dominantur per lumen ⁊ motū. quibusdā vero in plenilunio ꝓpter humorū frigidorū exuberantiā aliis in nouilunio propter earū agitationez post quietem diuturnā. Que igitur est ex sanguine exacerbatur ⁊ plurimū in plenilunio que vero ex flegmate i nouilunio. q̄ ex melia in lune defectu. Sciendū preterea q̄ in epilepsia summū remediū est cautertū in capite post euacuationes vniuersales ⁊ particulares. Sed in cathalepsia cauterū in membro a quo vapor eleuatur. Sed in analepsia prouocatio emorroidarū ⁊ menstruoz ⁊ fluxus ventris debit? quacūq̄ die. Si epilepsia acciderit puero lactanti totū regimen attribuat nutrici: quapropter ex his herbis vtatur. scz ysopo feniculo ⁊ regat ex cibis calidis siccis quodāmodo. Quare si fuerit cacochimi vel a plectoria purget medicinis sup̄dictis: donec virtus regiminis ex lacte trāseat in fetum. In epilepsia preterea fit spasmus vniuersalis totius corporis: qz cerebrū sentiens sensatione naturali: licet nō sentiat sensu animali lesionē contingentez propter oppilationē ventriculorū eius contrabitur in seipsum. vt materias expримat a se: quapropter ⁊ omnes nerui necessario contrabūtur quorum est principiū: ⁊ sic cadit patiēs cuius simile quodā modo reperitur in sternutatione. ꝓpter quod Auic. dicit q̄ sternutatio est epilepsia debilis. Epilepsia vero est quasi sternutatio fort. In apoplexia vero nō fit spasmus: sed mollificatio totius corporis ꝓpter oppilationē perfectā adeo vt cerebrum contrahi in se non possit ⁊ ꝓpter eius lesionē fortem cerebrū resistere nō attentet. Item in cura epilepsie quattuor dispositionibus opz succurrere: paupertati caloris naturalis: superfluitatum multitudini emunctoriorū capitis oppilationib?: ⁊ meatuum sanguinis et spiritus coartationibus.

Pronosticatio.

Si epilepsia accidit ante pubertatē in masculino. vel ante menstruorum eruptionem in femella ⁊ nō soluitur beneficio medici vl̄ nature in viro circa. xxv. annum. ⁊ in mulete circa menstruorum primam apparitionē nūq̄ de cetero curat. Vñ Ypo. iij. partl. amb. quecunq̄ vero permanēt pueris ⁊c. Item epileptici frequēter cadunt in paralisim et stuporem membrorum ꝓpter depauperationem spiritus ⁊ oppillationem originis neruorum: quare cōsidera dispositionem membrorum vt ipsa rectifices cū balneis calidis aromaticis ⁊ vnguentis martiaton arrogō et oyaltea. Item q̄nq̄ sub epilepticorum lingua apparent vene virides vergentes in colorem: liuidū: quarum apertio remouet inueteratam epilepsiam. Item si mulieri impregnate aduenerit epilepsia fetu euacuato cito soluitur. Item si epileptico superuenerit morphea alba signū est curationis. Si epilepticus nō recordatur post paroxismum significat fortem egritudinē a qua curari non potest. Item si infans natus cum epilepsia se expurgauerit ⁊ multas supfluitates aquosas expulerit: significat curationē: finautez contrarium. Item si fetus concipiatur tempore menstruorum ⁊ fiat epilepticus nunq̄ sanabitur: qz causa est ex principio generationis ⁊ fixa. Item si vis scire quando epilepticus sit curatus perfecte subfumiga ipz cum cornibus capr̄arum: et si non cadit curatus est. Item epilepsia ex toto genere est difficilis curationis: ⁊ ꝓprie inueterata: licet infirmus obediat et medicus recte operetur: ⁊ necessaria extrinseca sufficiant: quare ab ipsis fugiendum est. Cuius causam puto: quia epilepsia vt plurimum est ex generatiōe sicut ⁊ lepra: vt dicit auerroys. iij°. colliget de lepra. Item Ypo. v. partl. amb. Epilepsie quibus ante iuuentutem nascitur mutationem habent: quibus vero .xxv. annorum fiunt plerūq̄ commoriuntur. Alij tñ dicunt post annos. xxv. Ypo. intellexisse.

De apoplexia Cap. ix.

Apoplexia est priuatio sensus ⁊ motus in corpore toto cū mollificatione membrorum ꝓpter oppilationem omnium ventriculorum cerebri et meatuum spiritus sensibilis ⁊ motiui cauernositatū eius. Est autem duplex sm Ypo. ij. partl. amb. scz maior et minor. Maior quidē q̄n oppillatio est per

secta:ꝛ tales non sentiunt oīno cum pūgun
tur:ꝛ anbelitus est cum angustia maxima ꝛ
spuma:immo qñcꝫ nullus apparet anbe/
litus. Minor est cuꝫ opplatio predicta nō
est ex toto vltimata necꝫ perfecta:ꝛ isti nō
priuantur oīno sensu nec motu: sed est i eis
angustia:ꝛ anbelitus est paucus quandocꝫ
diuersus absꝫ ordine ita vt fortassis inter/
cipiat omnino: quare fit passio timorosa ꝛ
quandocꝫ diuersus cum ordine bono ꝛ suffi
cienti anbelitu:ꝛ apertis oculis nihil videt
quandocꝫ:ꝛ quādocꝫ aliquid vident: sed lo
qui non possunt. Sed ꝑm Gal. in cōmento
eiusdem ampboriſmi sunt tres species eius
scz maior ꝛ minor et media:verūtamen hu/
iusmodi diuisio est eadem cum priori: qꝛ mi
norem subdiuidit in duas. Fit autē apople
xia ex sanguine:ꝛ hoc est raro. Fit ex flegma
te ꝛ hoc plurimuꝫ. Et si fiat a sanguine ap
paret rubedo maxillarum ꝛ faciei ꝛ dispoſi
tio repleta quasi prefocatiua cum apertio
ne venarum guides in collo. Et quandocꝫ
apparet facies nigra ꝛ rubea propter sang.
conculcationem ꝛ mortificationem caloris.
Et si fuerit a flegmate apparet mollifica
tio corporis ꝛ albedo squalida caloris et
multitudo mucꝰ narium et sputi lingue vel
oris. Sunt preterea. xij. numero passiones
in accidentibus multum similes adeo vt cō
muniter operantes in ipsarum cognitione:
similiter ꝛ cura sepius vacillent: que sunt.
Subetb. Stupor. Congelatio. Somnꝰ lon
gus. Litbargia. Epilepsia. Apoplexia. Pa
ralisis. ꝛ obdormitatio. Spasmusꝰ. Sinco/
pis. ꝛ suffocatio matricis. quarum differen/
tiam essentialem qui scire desiderant descri
ptionem ipsarum in propꝛijs capitulis re/
quirāt. differentiam tamen accidentalem
hic prout colligitur ex diuersis actoribus ꝑ/
tinus aliqualiter denotemus. Conueniunt
enim oēs in hoc ꝙ significant ꝓuationē sen
sus ꝛ motus. Sed dīnt ex alio: qꝛ q̄dā sigñt
priuationem sensus ꝛ motus in corpore to/
to velut apoplexia: litbargia: subeb. finco/
pis. suffocatio matricis: epilepsia: stupor: cō
gelatio. quedā vero in parte corporis: vt pa
ralisis: spasmus: obdormitatio. Item q̄daꝫ
ex eis sunt morbi tantum. vt litbargia: epi/
lepsia: paralisis: apoplexia. quedaꝫ vero ac
cidentia tantum; vt obdormitatio. sincopis:
suffocatio matricis. quedā vero morbi quā
docꝫ:ꝛ accītia qñcꝫ: vt subeb sine litbargia
vel subeb cum litbargia. Itē quedā durant
breui tpe: vt subetb: epilepsia: apoplexia. q̄/
dam plurimum adherēt ex sui specie: vt pa/
ralisis. Item q̄dam vt plurimū fiunt a cau/
sa primitiua: vt congelatio ꝛ stupor: quedā
a causa ānte humorali: vt litbargia: suffoca
tio matricis: epilepsia. apoplexia. quedā ve
ro vtrocꝫ modo vt subetb. paralisis: sincopis
Item quedam ex toto genere sunt preter na
turam: vt litbargia: epilepsia. quedam vero
solum aliquo modo: vt somnus longus: que
oīa clare apparebunt cum notificatione ꝑ/
pria cum quodlibet describemus. Subetb si
ue somnus ꝑfundus est cuꝫ quis gradatim
procedit ad grauitatem capitis ꝛ somni nō
subito quare fit dormiēs adeo ꝑfundeꝛ ocu
lis clausis vt nullo modo ipsos aprire valeat
nisi vocetur ꝛ cōcutiatur tūc parum aperit ꝛ
ilico claudit: sed si cōfirmetur nequaq̄ audit
nec oculos aperit. Accidit hec passio qñcꝫ a
causa antecedente: quandocꝫ a causa primi
tiua. verbi gꝛa. frigiditate ꝛ humiditate ae
ris cōtinētis vel sumptione opij. Fit etiam
quādocꝫ sine fe.ꝛ tunc est morbus: qñcꝫ cuꝫ
fe.ꝛ tunc est accidens fe. supuenīēs:ꝛ litbar/
gia nunq̄ est sine hoc accidēte. Stupor vero
qui ꝛ subetb vigilatiua nūcupat nihil aliō
est q̄ subetb diminuta: quapꝛopter somnus
nō adeo est ꝑfundus necꝫ grauitas tanta si
cut in subetb. Et qñcꝫ fit a cā būoꝛali: qñqꝫ
a cā extrinseca. verbi gꝛa. frigiditate aeris
vl' esu fungoꝛū vl' casu vl' ꝓcussiōe sup caput
Stupoꝛ qñqꝫ sumit pꝛo formicatione ner/
uoꝛū ꝛ musculoꝛū: ꝛ tunc idem ē q̄ obdormi
tatio. Congelatio ōꝛ cum q̄s iacet q̄si doꝛ/
miēs oc'lis aptis: vl' si fuerit sub situ opera
tionis alicuius aduentēte passione stat fixꝰ
sub eodem situ et fit vt plurimum a causa
primitiua vtpote frigiditate aeris vehemē
ti nudato capite: quandocꝫ etiam fit a cau/
sa humorali melancholica in cerebro con/
tenta. Somnus longus est somnus natura/
lis in quali naturalem excedens in quanto
ficut accidit conualescentibus ebriosis fati/
gatis ꝛ quandocꝫ pueris gulosis. Litbar/
gia ōꝛ cum quis habet apostema frigidū in
cerebro ꝓpter qō cōsequit febris continua
lenta ꝛ dolor capitiꝭ ꝙuatiuꝰ cū pauca pū/

Subetb
Stupor
Congelatio
Somnꝰ longꝰ
Litbargia

Passies 12

etura: deinde aduenit eis somnus ꝓfundus et subetb: ⁊ sic apparet ꝙ in oīm litbargia accidit subetb ⁊ nō econuerso. Epilepsia ꝺr cum quis cadit periodice in terrā ⁊ spasma/tur ꝑm oēs articulos ⁊ anbelat cum angu/stia ⁊ babet spumā in os: deiñ cum ptranfit spasmus surgit ⁊ sentit ⁊ mouetur sicut ꝓus

Apoplexia ꝺr cum quis iacet mollificatus ꝑm totum corpus sine sensu ⁊ motu sine an/belitu fortassis quia spiritus aialis non po test ꝓuentre ad aliqua membra rōne oppi/lationis viarū nisi forsasse ad pulmonē dya fragma: qr vita sine anbelitu subsistere non potest ꝓpe longissimo. verūtñ quandoqꝫ vie pulmonis oppilanť quare fit sine anbelitu oīno ⁊ forte sine pulsu arteriarū perceptibi li a medico ⁊ si vocetur nō audit oīno. Et ad uenit bec passio non adeo velociter sicut epi lepsia: neqꝫ adeo pigre sicut subetb: sed me diocriter ꝑm festinātiam ita vt patiens pre sentiat eius aduenīū quare qñqꝫ clamat et mugit sicut bos ⁊ tunc cadit sicut mortuus: et non fit color corporis fedus sicut in finco pi sed liuidus ⁊ repletus si fit a sanguine: vel albus squalidus si fit a flegmate. Et est sine fe. plerūqꝫ ⁊ anteceſſerunt eam vertigo perdurās ⁊ scotbomia ⁊ soda capitis ⁊ in/flatio venarum colli tenebrositas visus ⁊ tre mor in toto corpore ⁊ stridor dentiuꝫ in som no ⁊ grauitas ⁊ pigritia ⁊ vrina eius fuerit grossa plena resolutionib⁹ varijs lactea vel pallida. Accidit etiā somnus a cā primitiua verbigratia, casu vel ꝓcussione sup caput: si/militer ⁊ a frigiditate aeris continentis aut sumptione opij: ⁊ accidit apoplexia vt plu/rimum gulosis ⁊ bibulis aut grossis ꝑ natu/ram vel dietam. Paralisis esse ꝺr cum quis priuatur sensu ⁊ motu in aliquo determina to mēbro. ſ. brachio vel crure vel lingua cuꝫ mollificatione illius membri vel in medie/tate totius corporis ſcz in toto latere dextro vel in toto latere finistro: vel in toto corpore a collo infra ita vt caput ⁊ eius partes sint sana. Nam si totum corpus careret sensu et motu cum mollificatione membrorum foret apopleticū vel subetbicum: quia tunc cor et cerebrum essent lesa quod in paralisi non cō tingit cum sit passio neruorum ⁊ membrorū neruosorum. Obdormitatio siue stupor siue formicatio est cum membrum aliquod ꝓ/ta man⁹ aut pes acquirit sensuꝫ obtusuꝫ mo tum laborioſum ꝓpter malum situm op/pilantem neruos deferentes spiritum sensi/tiuum ⁊ motiuum. Spasmus vero dicitur cō tractio membri lacertosi siue fit de plenitu/dine: vt in corpore pleciorico seu de manitio ne: vt in corpore etbico ⁊ fe. continuis con/sumpto siue fit ex dolore: vt in punctura ner ui. ꝙ si talis contractio nerui fuerit versus flexibilitatem membri ita vt curuetur mem/brum dicitur ꝓprie spasmus. si vero fuerit versus inflexibilitatem ita vt membruꝫ fiet tensum ꝺr tbetbanus vel alcuiez. Sincopis ꝺr cum quis cadit amittens sensum ⁊ motū subito cum fedo colore faciei ꝓpter passio nem cordis ex resolutione spirituum pluri/morum: vt pote post laborem vel baineum vel ꝓpter ipsorum cōculcationem atqꝫ per mixtionē. cum fumis caprinosis: vt in tristi/cia vel stupore vel ꝓpter mordicationē oris stomachi a re calida venenosa cui cor cōpa/titur: vt in sumptione arsenici vel calcis vi/ue. ⁊ est semp sine fe. cūtum est de per se. Fit etiam qñqꝫ in fe. propter virtutem totalem debilitatem vnde ⁊ fe. ꝺr sincopalis. Suffo catio matricis ꝺr quādo matrix non potest expellere ſsuas superfluitates decorum pro/pter oppillationem: quapropter cōstringit vt expellat eas sursum: quare sentit mulier hora illa aliquid quodāmodo eleuari a pe/ctine vsqꝫ quo perueniat ad os stomachi: et ideo cōprimitur dya fragma ⁊ impedit an/belitus ⁊ fumi venenosi eleuantur ad cor: et inducunt sincopim ad cerebrum ⁊ auferunt sensum ⁊ motum: propter quod tunc mulier subito cadit super terram: sed non deficit ei ratio sua ⁊ fit contorto membroruꝫ sicut in epilepsia: sed nō fit spuma sicut illia: ⁊ quā/doqꝫ suffocať ⁊ morit: et qñqꝫ resuscitatur post deſpationē. Nec accidit hec passio nisi post retentionē spmatis aut mēstruoꝝ ⁊ i mu lieri⁹ duris grossis quarū vie sunt auguste et qñqꝫ nō sentit ei⁹ pulsus nec ānbelit⁹ oīno.

Methodus. Cum ois apoplecticus fit absqꝫ sensu ⁊ motu nō requirit in cu/ra ei⁹ nisi vt ꝓsideret ꝺispō faciet ⁊ oculoꝝ: ⁊ ānbelit⁹ ⁊ bitudies toti⁹ corpis: q̄ si replonē figūt cuꝫ abūdātia caliditatis in materia et

per cōsequēs ꝙ sanguis est in cā fiat statim flōmia simul de venis cephaliciis in mamb? vel in curuatura brachij:ꝛ tantū de sangui/ ne extrahat ꝙtum possibile fuerit constante virtute. Virtus eī in oi actu medici est con sideranda maxime cū virtus sit principalis/ simus iudex:vt dicitur.ix. de inge. sanitatis. Postea fiat scarificatio in cruri?ꝛ ventosa/ tio ꝛ ois diuersio proposse ad inferiora. Tūc nāq; conueniens videtur vt eradicatio sub sequatur cū flebotomia vene recte in fron te vel venarū magnarum grossarū que sunt sub lingua vel venaꝝ guttur.in collo:quoniā ꝓhibet suffocationē:postea vero fiat clistē re acutū gradatim qō fic fiat.℞. colloquin/ tide agarici centauree se.vtrice.aā. ʒ.ℏ. mel lilotī sticad.blete aā. ℳ.ʃ.pistent ꝛ bullia/ tur in aqua:ꝛ de illa aqua accipiatur lib.ʃ.et mellis.ʒ.iij.olei cōis.ʒ.iij.salis.ʒ.ℏ. misceā tur ꝛ iterum reducant ad ignem ꝛ bullitatur ꝛ cū bullierit colletur ꝛ tepidus injiciat. Et retineretur boc clistere donec sentire ceperit patiens aut moueri:fiant ligationes extre/ morum fortes ꝛ fricationes plantarum pe/ dum ꝛ manuum aspersē cum aceto ꝛ sale:et cuz sentire magis ceperit:ponatur in ore ei? ʒ.ʃ.vel.ʒ.ij.electuarij anacardi.qō fic fit auto ritate Job.bebemeℏ. ꝙ pannis tegatur pa tiens vndiquaq;:quoniā calefaciet ꝛ sudare faciet et fortassis ſe.inducet que totā mate/ riā resoluet.℞.zinz. piretri nigelle costi pi/ peris longi piperis nigri acori aā.ʒ.x. mir/ rbe rubie ficee asse aristologie baccarum lau ri castorei tapsie finapis gentiane ana.ʒ.v. vnganturres iste ex oleo nucum:cōficiantur cum melle dispumato est nāq; cōferens apo plexie paralisi rotture spasmo de.repletio/ ne ꝛ vniuersalr omni morbo frigido. ℳel autem anacardi.sic fiat. Tere anacardi.ꝛ mel ꝛ pone eos in aceto? dimitte sic duobus die bus:postea coque eos lento igne donec aceti tertia pars sit consumpta:tunc colla cum li/ neo ꝛ pone fecem in medicina loco anacar/ di et aceto pone tantūdem mellis: ꝛ coque bec simul vsq; ad spissitudinez:ꝛ boc est mel anacardi. Vel si presto non sit aliud pone in aure infirmi auree alexandrine.ʒ.ij. vel tyria ce veteris.ʒ.ʃ.vel vnā ficum caricam in qua sit aliquid euforbij:ꝛ fac vt masticet ꝛ inglu tiat perfecte illas. Preterea nequaq; bibat vinum:sed ydromel qō fic fiat.℞. aque lib. iij.melis.ʒ.iij. bullitantur aliquantulum si/ mul ꝛ colleℓ. Dieta sit tenuis ex cibis pau cuz sanguinē generantibus:vt sunt olera fa rina lenies. Mō viatur carnibus nec turib? earum. Si vero flegma sit in causa fiat sta/ tim a principio clistere acutum quod fic fiat ℞. agarici colloquintide ellebori albi cen/ taure minoris aā.ʒ.ℏ.melilloti blete stica. polij aā.ℳ.ʃ. pistentur ꝛ bullianℓ in aqua: colletur ꝛ de collatura illa capiatur lib.ʃ.ꝛ misceatur cum.ʒ.iij.mell.ꝛ.ʒ.ʃ.olei.et. ʒ.ℏ. salis.reducatur boc totum ad ignez iterum: ꝛ bullitatur et colletur ꝛ tepidū injiciaℓ ꝛ re teneℓ boc totiens donec ad sentiendū redie/ rit ꝛ loquatur. Nam si per boc non reuertiℓ neq; loquatur neq; mouebℓ neq; sentit signū est mortale. Fiant fricationes post clisteria in pedibus ꝛ cruribus cum sale ꝛ aceto ve/ hementi.vnguaℓ et caput ex oleo nardino ca lido in quo dissoluta sint euforbium ꝛ casto reum. Fiant gargarismata cū oximelle squil litico ꝛ aqua decoctionis yssopi yreos sticad. et rutbe.vltimo fiat sternutationes cum eu/ forbio vel pipere vel elleboro albo. Et cuz loqui ceperit:ponatur in ore eius.ʒ.ʃ.ꝛ ℏ.ele ctuarij anacardi.predictivel tyriace veteris: ꝛ post illud bibat aquam mellis supradictā. Cum autem erectus fuerit ꝛ obediens con/ silijs medicine purgetur sepius cuz pilulis cochijs.similiter ꝛ digeratur materia ante ꝛ post purgationem in cibis alteratiuis fre/ quentibus cum aliquibus medicinis dictis capitulo de epilepsia. que dicētur capitulo de paralisi. Utatur carnibus edorum pullo/ rum ꝛ bibat ydromel: sed vinum nullo mo/ do: nisi virtus sit debilis tunc bibat vinum albū debile limpbatū. In fine vero fiant cau teria diuersa cū ferro vel cantaridibus: vnū quidem in cōmissura vbi terminaℓ medius digitus quādo radix manus patientis po/ niℓ super radicem nasi. ꝛ aliud in occipitio abrasis prius capillis que dimittanℓ pluri/ bus diebus aperta. Si vero nibil predictoꝝ remediorum ꝓfecerit neq; eger per ea ad in telligentiā redierit:igniaℓ sartago ꝛ ponaℓ circa superficiē capitis: ita ꝙ capilli vrātur ꝛ calefiat cutis. Quia vt ait Auicēna presen ti cap. vehementer exiccat materiam capi/ tis ꝛ cōfortat caput ꝛ neruos ꝛ excitat apo/

¶ Mel anacardi secundum

pleticū. Vel capiti raso atq; calefacto cum pāno calido supponat rubificatiuū dictum ca. de litbargia actu calto. frequēter ista nā q; remedia sunt vltime fortitudinis in exsiccando ⁊ excitando patientem

Emperica. Cōiter operātes qui vocant ad apopleticū solū intēdūt accidēti. s. insensibilitati negligētes p tūc cām. Ligant igit primo extrema fortiter: vt dolor vigilitas inducat ⁊ materias diuertat ⁊ fricēt plantas manuū ⁊ pedū vehemēter cū aceto ⁊ sale ⁊ imponāt pul. elleb̄ albi vel pipis naribꝫ ⁊ pcutiāt corpus. Qđ si hec oīa nō excitāt ipm radunt caput rasura ficca: ⁊ faciūt cauteria p̄dicta oīa vel q̄dā. vel faciūt ruptorium supra caput ex cantaridibꝫ cōfectis cū emplo apostolico vel cū fermēto: vel approximant sartaginē p̄dictā. Et postq; excitatus fuerit intendūt cure euacuādo ⁊ digerendo: qz vigilie sunt maxime ⁊ p̄cipue in cā cure apopleticī caput exsiccādo ⁊ spūs igniendo. Sunt etiā signū certissimū: qz significāt egrū posse vti medicinis conuenientibus. Euacuatio optima fit cuz pillulis Mes. positis ca. de epilepsia vel cū pillulis cochijs visitatis.

Canones. Fit apoplexia maxime illis q̄ nimtū vinū bibūt ⁊ caput sepe lauant cum aqua: ⁊ ppte in loco frigido humido: ⁊ qui frequēter sudant circa caput sine manifesta cā. Et si caput fit naturaliter debile magis hō cōtingit. Quia vinū indigestū ad cerebrū et neruos repit a sui ppietate: ⁊ ibi in flegma puertit ⁊ sui q̄litate sensuz ⁊ motū palliticat ⁊ sui q̄litate orgines neruoꝝ ⁊ cellulas virtutū aialiū oppilat. Itez in apoplexia nō fiat euacuatio nisi cū pillis ⁊ in sero deīt fine cena: qz a remotis euacuāt perfecte.

Pronosticatio.

Apoplexia maior est impossibilis curatiōis minor vo difficilis. media mediocriter. Vñ Ipo. ij. parti. ampb. Soluere apoplexiā fortē quidē impossibile ē cūi mortalis q̄si ex tota specie. Itē si apopletic⁹ nō pōt excitari p media cōuenientia rōnabiliter exhibita mortale Itē apoplexia maior prima die interficit: scz suffocādo: apoplexia media nō interficit vsq; ad tertiā diem vel in paralisim lateris debilioris cōuertitur: scz ppter diriuationez materie ad partem illam. Item sepultura apopletici debet semper differri per tres dies: vt dicit Auicēna. Quia vita non potest diutius stare sine anhelitu et sine sensu et motu: et quod certius est sine pulsu perceptibili q̄. lxxij. horis naturalibus ad plus. ante vero hoc tempus aliqui reuiuiscunt et sanantur. Itē si apoplexia superuenerit ebrioso fortiter et subito mortale. Unde Ipo. v. parti. ampb. Si inebriatus aliquis repente sine voce ⁊c. Item apoplexia est magis periculosa inter. xl. annos ⁊. lx. quia tunc calor naturalis minoratur. Unde Ipo. vj. parti. Apopletici fiunt maxime a. xl. annis vsq; ad. lx. Item taciturnitas subito peruenies significat apoplexiaz vel melancholiā. Apopleticus quidem si sit cuz impotentia loquēdi ⁊ p̄riuatione sensus et motus. Melācholia vero si fit cum voluntate tacendi et bonitate sensus. Unde Ipo. vij. parti. ampb. Si lingua intēperata repente fiat aut apoplexie aliquid butusmodi vl melācholie fiet distingue igitur p talia. Sciendum preterea q; minor apoplexia durat vsq; ad dies. vij. ad plus. aut cōuertitur ad mortez: aut adhuc manifeste aut ad paralisim partis debilioris aut pipleumoniā. Unde Ipo. vj. parti. ampbo. Quibuscūq; sanis dolores repente fiunt in capite: ⁊ continue sunt sine voce ⁊ stertunt in septem diebus pereunt si nō fe. eos accipiat: quia ista sunt signa certissima tria apoplexie p̄firmate. Item Ipo. ij. parti. ampb. Erasistratus dicit naturā cito morīi tur magis gracilibus. Itē apoplexia ex sanguine suffocat ex improuiso. vnde Ipo. j. parti. ampb. In exercitantibus ⁊c.

De incubo. Capitulum. x.

Incubus est passio in qua homo sentit cum ingredit somnū fantasma graue sup se cadēs ⁊ cōprimit ipsum ⁊ angustiat eū anhelitū ⁊c. ⁊ intersecat vox eī et motus ipsi. Et fortasis p̄focat ppter oppilationes ⁊ cuz ab ipso separat excitat ipsuz cito a somno et ōz ab incubo: qz demō esse credit apud eos q̄ intellectū extollere nequēt sup sensuz: vel dicit

incub⁹ qñ incubit corpib⁹ q̃si ea suffocãdo.

Methodus.

Fit quandoq; ab assidua p/ ctoria ratione multitudinis sanguis in toto corpore. Et signa eius sunt rubedo oculoꝝ ⁊ diminutio somni ⁊ añcessio ciborũ multipli cantium sanguinem. scilz vini carnium ⁊ pi/ scium vrina rubea grossa ⁊ pulsus magnus fortis ⁊ habitudo carnosa ⁊ saltua dulcis fi ne cã manifesta. Et cura ei⁹ est vt p̃mo fiat flebotbomia cephalice. deinde ventosatio cruris assidua cũ scarificatione ⁊ minoratio ne cibi ⁊ dimissione vini. Vtaŧ p cibo lenti/ bus ordeato auenato oleribus. vtatur p cõ/ dimentis aceto agrestave vino berberis bi bat aquã. Fit q̃q; ex dñio flegmatẽ in toto corpore ⁊ proprie in capite ⁊ circa origines neruorũ. Et signa eius sunt tarditas pigri/ cia: hebetudo sensuum ⁊ multitudo sputi ⁊ muscillaginis ⁊ mollificatio totiꝰ corpis añ cessio ocij ⁊ ciborũ flegmaticorũ vrina gros/ sa alba ⁊ pulsus mollis latus vndosus. ⁊ cu ra eius est cura epilẽ de flegmate.

Emperica.

Fit incub⁹ ex omni causa ex qua fit epile/ psia vt dictũ cõtigit opantes: ⁊ signa ei⁹ sunt manifesta nõ nisi ex relatione infirmi ⁊ ideo q̃q; vitio materie in cerebro contẽte: q̃q; in stomacho vel aliquo alio viscerũ. Cura eius est cura epilepsie ibi posita sub singu/ lis. C. cum incubus nihil aliud sit q̃ epile/ psia parua siue imperfecta differens in hoc solo q; epilepsia accidit tpe vigiliaꝝ: sed in/ cub⁹ tpe somni ⁊ ppie circa principiũ ipsi⁹. Confortet cerebrũ ⁊ cor cõtinue cũ dyamar gariton ⁊ dyanthos cũ muscho p se vel simul mixtis vel cum electuario de peonia posito cap̃o de epilepsia: vel cũ aurea alexãdrina ⁊ electuario ducis qõ ꝓuenit sumẽdo p se vl̃ cũ alio mixtũ. Sumat post purgatiões bis in septimana qualibet vice tyriace veteris in aurora cũ aquis decoctiõis peonie. ℨ. iiij. quontã confert a proprietate.

Canones.

Quidã putãt in cubũ fore passio nẽ cordialẽ ex angustia anbelit⁹ accidẽtẽ q̃re applicãt medicinas ⁊ cauteria ad pectus ⁊ cor: verũ in hoc cadit error: qñ in epilepsia ⁊ apoplexia ledit̃ anbelit⁹ cũ sint passiones aĩales quare ꝓferũt in epilepsia cũficcatiua fir̃ ⁊ cauteria sup caput. ¶ Scõm preterea q̃ in morboꝝ cura nõ semp applicãtur reme dia localia mẽbro primo fontali: sed et scõo manifestatio p̃cipalis put euidẽter ꝓbat auerroys scõo colliget ꝑ gal̃. q̃ illud affere/ bat. ponim⁹ eñ empl̃a sup oculũ in debilita te visus: ℨ virtus visiua fit totaliter in corde.

Pronosticatio.

Incubus si sepe contigerit: est ãtecessor triũ egritudinũ scz apoplexie vel manie: epilep/ sie. Mã si fit a sanguine sequit̃ apoplexia. Si a flegmate sequit̃ epilepsia. Si a melãcho/ lia sequitur mania. Itẽ incubũ sepe cõtingẽ tẽ seq̃ ꝓsuevit spasm⁹ de repletiõe vl̃ palisis ⁊ q̃q; subita suffocatio cordis. Itez si post excitationẽ sudet sudore frigido ⁊ si fit cũ tre more cordis vel spasmo vel syncopi mortale.

¶ Tractat⁹ secundus prime sectionis. De passionibus neruorum.

Neruorum

passiões famose sũt q̃q;. Pri ma palisis. scõa spasm⁹ ⁊ tbe/ than⁹. tertia tortura. q̃rta stupor ⁊ tremor si ue debilitas neruoꝝ. q̃nta ãlitatio ⁊ oscitatio Cum autẽ dico neruos cõprehendo ⁊ chor/ das ⁊ musculos siue lacertos totiꝰ corporis.

¶ De paralisi. Capl̃m. j

Paralisis ẽ mollificatio solꝰ mẽ/ bri vl̃ mẽbroꝝ pl̃ũ i q̃cũq; pte corpis ppt̃ quã ꝑuat̃ sẽsu vl̃ mo tu vl̃ utroq; fil̃: ppe tñ mollifica tio totiꝰ corpis ôr a collo infra ita vt liguanca put totaliter sint sana. Fit q̃q; a cã añcedẽte bũorali: q̃q; a cã ꝑmittua. si a cã bũorali añ cedẽte ℔ dupl̃r: q; ℔ fit ab apate oppilãte ra dices ⁊ origies neruoꝝ. ppt̃ qõ mẽbra q̃b⁹ de seruiũt ꝑuant̃ spũ aĩali ⁊ mollificant̃: vel fit ab bũore grosso crudo flãtico oppilãte loca p̃dicta atq; ibibẽte. Si ℞o a cã ꝑuatiua. ſ. a casu vl̃ ꝑcussiõe fit ẽt dupl̃r: qz vl̃ ista cã ledit spõdiles ita vt fiat dislocatio i eis: ⁊ p ℞s i neruis fit oppilatio ꝓcedentibus a nucha

Neruoꝝ passor famose. 5.

vel ledit neruos ipsos ⁊ radices neruorum cõrundendo ⁊ scindendo. Signa eius q̃ fit ab apate fili ⁊ curam ponemus ca. de dolo/ ribus dorsi. et cap̃. de gibbositate. Signa eius que fit a flegmate sunt albedo coloris faciei absq; ventis manifestis et habitudo corporis flegmatica. Sz non videt posse fieri ab humore calido ꝓpter eius subtilitatẽ nisi forte raro valde ex sanguinis multitudine. Et signa ⁊ cura sunt eadez cum eis que diximus de apoplexia. suo capl'o cuz de causa sanguinea loquebamur. Signa eius que fit a dislocatione spõdilium sunt difficultas anhelitus cuz qua aduenit mollificatio mẽbrorum. Signa eius que fit ex lesione neruorum patent ex lone patientis. Sciendũ pr̃eterea q; oẽm paralisim factã a causa hũorali antecedit necessario tremor ⁊ stupor siue formicatio membrorum cum minoratione sensus in eis. Urina autẽ ipsorum apparet lactea vl' hydropos ex natura ꝓpter obtusionem calidi naturalis ab humore crudo. Nec/ rum quãdoq; fit per accns tincta ⁊ rubicunda: quia cum epar ⁊ renes sunt debilitata p compassionem non pnt generare sanguine laudabilem neq; discernere ipsum ab aquositate vrinali quare remanet vrina filis lotu re carnis quẽadmodum accidit in debilitate epatis: ⁊ in ydropf alcbite vt di. Auic. in tertio can̄. cap̃. presenti.

Methodus.

Cura paralitis q̃ fit a causa hũorali flegmatica ⁊ est illa que maxime ꝓtrigit: ẽ vt pmissa digone cũ oximelle squillitico vel sirupo de sticad̃. purget cum pillis fetidis vl' cochijs vsitatis dãdo de sero cũ itur dormitũ fine cena a. z. ſ. vsq; ad. ij. oi septimana sel': vl' cũ pilulis de euforb. Jo. bebemes. q̃ sunt optie ad educẽduz flegma grossũ qđ descẽdit ad neruos quare ꝓterũt mollificatõi podagre spasmo torture. ℞. euforb. colloq̃n. agarici. bdellij. serapini. añ. z. ij. aloes. z. v. fiãt pille cũ aq̃ porri. Dosis earũ ẽ a. z. ℈. vsq; ad. z. ſ. dent i sero fine cena ⁊ b̃ ꝓtinues aut trib' aut q̃tuor vicib' referendis. Post b̃ vngant mẽbra paliticа ⁊ spõdiles colli ⁊ dorsi toti' cũ oleo costino qđ sic fit ℞. costi. z. ſ. pipis piretri euforb. añ z. ij. castorei. z. ij. terãt ⁊ cribellẽt ⁊ misceãt cũ lib. ℈. olei de spica vl' de lilio vel laurino vl' cuz balsamo qđ melius est oib' vnguẽtis predictis. Diebus x̃o quietis vtat in ieiuno electuarijs cõfortatiuis. Sumat g̃ in aurora z. ℈. dyacastorei ⁊ cibũ differat p. vſ. horas vel oppoponat recentis vl' theodorici ana cardini vel dyapli. vel metridati vel auree alexand̃. ⁊ melius oib' est piretrũ, cõditũ qđ sic fit. Ut. zz. cõditũ vt dicit Mesꝫ. Dis enim calida sicca medicina exhibita post purgationes lacertos ⁊ neruos corroborat ⁊ ꝓpter hoc si res efficit sanitas sublequet ad qđ facit nõ modicũ si fuerit acuta penetratiua. si x̃o p talia nõ accepit sanitatem abstineat p dies aliquos ab oi medicina donec virtus cõfortet ⁊ obseruet soluz dietã q̃ dicet: et post hoc redeat ad vsuz medicinaz. Nec/ quaq; igit hmõi patiens bibat vinum vsq; ad dies. xl. vel amplius. sed fit ꝓtentus ydromelle suo dicto ca. de lubargia. Post dies p dictos põt bibere vinum albuz odoriferum in quo saluia ⁊ castoreum sint bullita: ipsa namq; habent ꝓpietatem mirabilem in cõfortando neruos ⁊ iunctur as quẽadmoduz per cõtrariũ vinũ ⁊ acetũ mẽbra neruosa debilitãt omni quaq; cũ sua penetratione iubita per vias angustas priusq; digerantur. Regat b̃ patiẽs cũ carnib' pullor ⁊ edor elixis cũ feniculo petrosilino. Sit ⁊ assis conditis finap̃. trita ⁊ cõfecta cuz melle velut in formaz saponis. Abstineat a turibus ⁊ brodijs ꝓposse nisi fortassis cõditis cũ pulvere qui fit ℞. pipis. z. ij. zz. z. ℈. cardamomi pipis longi cinamomi zedoarij añ. z. ſ. spicemacis croci. añ. z. ſ. terãtur ⁊ cribellent subtilissime. Et scias q; i cura paliſ isti' si fuerit vir fortis nihil melius repies q; euacuatiões fortes frequẽtatas. ꝓpter qđ dicit mes. pnti ca. auctoritate gal'. q; egritudies neruoꝝ ⁊ iũcturaz nõ nisi forti agẽte rectificant: q̃propt iter euacuationez ⁊ euacuationẽ iteruenient tps quo ꝓfortet corp' cũ cibis ⁊ potib' tyriaca ⁊ metridato. Ultio x̃o si nihil p̃dictoꝝ cõtulerit: fiãt sup mẽbris paliticis singlis cauteria diuersa ꝓfundata. Cura paliſ q̃ fit a casu vl' pcussiõe est vt statim a principio fiat flõmia diuersiua. deide curet vulnus ℈z cirurgiã ⁊ ꝓfortentur nerui ⁊ mẽbra lesa cũ emplastro quod sic fit. ℞. farine fenugre. se. ben vl' lini. se. malue maluauisci resine armõiaci

bdellij adiꝯ.anatis cere.añ.olei de lilio vel de spica quod sufficit ad incorporandum et addantur ⁊ pistentur omnia ⁊ bulliantur simul vt liquefiant in casola:deinde collentur ⁊ misceantꝫ. Hoc nanꝯ emplastrū supfluitates currentes ad loca debilia mollificat ⁊ resoluit ⁊ dolorē mitigat ⁊ lacertos et neruos ꝓfortat. Ungatꝫ etiā cū oleis calidis de lilio costo vel de spica vel cū oleo cōi: in cuius.ʒ.ß.dissoluta sit euforb.ʒ.j. ⁊ castorei. ʒ. ij.dieta sicut supra.

Emperica.

Scias ꝙ si exhibeatur paralitico.ʒ.ß.assefetide cum vino calido omni die in aurora ⁊ ꝑprie post purgationes bis vel ter reiteratas effectum inducit mirabilē super neruos ⁊ lacertos.silr ⁊.ʒ.ß. electuarij anacardini positi capl. de apoplexia. Iste nāꝯ medicine ilico cū consumunt:faciunt sudare patientez ⁊ proprie pannis calidis cooperum ⁊ fortassis fe.efficiunt sui calliditate vehementi quapropter materias insensibiliter resoluunt:⁊ post hoc neruos corroborant cum sua stipticitate potenti. In cura preterea paralisis humoralis oportet vt ordo seruetꝫ.primo nāꝯ cōuenit vt humor calidus digeratꝫ cum sirupis calidis acutisve lut oximelle cōposito ⁊ squillitico ⁊ proprie cū potatur cū aqua calida in qua cocta sunt sticad.peonia yssopus polium montanū nux muscata cubebe que virtutē sirup. deferunt ad caput ⁊ neruos. Cauendū tñ ab vsu superfluo oximellis: qz materias defert ⁊ profundat in neruis:et ꝑprie si sit acetosum valde. Administretur igitur acetum ⁊ augmentetꝫ mel et radices diuretice penetratiue.secūdo vero cōuenit vt humor humidus purgetꝫ cū medicinis fortibus attractiuis velut sunt pilule in quibus agaricus ⁊ colloquintide ponuntur.tertio requiritꝫ vomitus frequens exraffano atꝯ ellebozo. Similiter ⁊ clisteria acuta dicta capꝰ.de apoplexia:qñ reliquias eradicāt ⁊ diuertunt. quarto vero successio regiminis calidi sicci vehemēter in cibis et potibus atꝯ medicinis ⁊ vigilijs et fiti ⁊ labore.quinto sternutatio frequens cum pipere vel condisi. sexto corporis fricatio vehemens in estuario vel balneo tinarum ⁊ cum sale et se.vrtice. In cura paralisis que fit a casu et percussione cōfert inunctio cū adipe canino vel vulpino ⁊ embrocatio talis. Accipiatur vulpes ⁊ viua decolletꝫ: et bulliat in sanguine suo retectis eius intestinis aut cuz aqua et oleo et fiat ablutio vel balneū in ieiuno:est vebementer cōferens in omni passione artbetica ⁊ ꝑprie apud declinationē. Item ad paralisim que fit ab humor vitio cōfert hoc vnguentū ⁊ ꝑprie post purgationē. R. vulpē pinguē electis visceribus ⁊ cōtere cuz ossibus ⁊ carnibus minutim.deinde pone in frixorio cum istis gūmis scz bdellio serapino oppoponaco euforb.assafetida.deinde in vase resoluātur circa ignem ⁊ colligatꝫ liquor qui fluit inde ⁊ cum pinguedine castorei et medulla ossium leporis vel vituli et cere qō sufficit fiat vnguentū cum quo vngatꝫ posterior: pars capitis ⁊ collum et spina tota ꝑ prie quādo exit balneū ficcum scilz estuariū vel aquā tinarum vel decoctionis salute ab sintꝫ.foliorz lauri mente radicis porrorum pullegij et similiū vel postꝙ fecerit vaporē ex ipsis qui tangat membrū paraliticū cum nō vult ingredi balneū. Istud vnguentū calefacit:neruos confortat et deoppilat: quēadmodum ⁊ oleum de costo vel de spica mixtum cum pinguedine castoris si vngatur cū ipso omni sero cum itur dormitum caput rasum et collum cum spina tota. Similiter et aqua vite de bono vino artificiose confecta: et ex vnguentis similibus sicut sunt marcian arrogon agripa:et ꝑprie apud declinationē.⁊ adhuc fortiora et nobiliora dicemus remedia in capi. de passione artbetica si devoluerit. Sternutatio preterea cum condisi pipere castoreo piretro et eufor. simul tritis et cōmixtis confert vehementer: et quādocꝯ conuenit vt fiat caput purgium cuz succo ruthe et cuz mirrha et castoreo dissolutis in eodem succo injiciendo cum instrumēto. Similiter et gargarisma cum oximelle squillitico cum aqua decoctionis finaꝰ.ruthe vel salute et sauine.et non negligas confortare partez capitis posteriorē cum oleis et vnguentis calidis predictis:quoniā est origo oim neruoruz et sternutatorijs et caput purgijs vt materia diuertatꝫ ab ipso ad prē anteriorez vbi est collatorium palati. Silr cum gargarizatur acutis et ꝑprie apud declinationem: est nāꝯ conferens ad quancunꝯ particulam

paralisis declinauerit.

Canones. Dubitauerũt excellẽtes vtrũ paralisis sit semp de genere male cõplexionis frigide ⁊ humide p naturã ꝓpterea ꝙ actores assignãtes eiꝰ cãs ãtecedẽtes vel ꝓiũctas assignãt frigiditatẽ aut humiditatem. Ꝓpter qõ dicit Aḃeḃ. in suo de appro. ca. de egritu. neruoꝝ in cõi. ꝙ nerui ⁊ iũcture non cõpatiunt̃ a caliditate vel ficcitate nisi qñq; ꝓpter qõ verificatũ est ꝙ fe. supinuadẽs curat oẽs eoꝝ passiones ꝓpter male ꝓpõnis frigide alterationẽ ⁊ materiẽ crudaꝝ exiccationẽ. vñ ypo. v. pti. ampḃ. frigidũ inimicũ est neruis ⁊ ossib⁹. calm aũt vtile ⁊ amicũ. Sic̃ ⁊ ob hãc cãm alia q̃ est. Mã in diffinitiõe paliꝭ ponũt molificationẽ: sed molificatio est effect⁹ humidi: vt ẽz. iij. metheoroꝝ. Ite ex alia nã passio q̃ fit subito est necessario a materia fluxibili: vt dicit gal'. ij. de feb⁹. ⁊ p ꝓns humida. palisis aũt subito fit. In oppositũ vr̃ esse Aui. iij. can. fen. xxij. ca. de cura gibbositatis. vbi dicit ꝙ q̃dã ẽ palisis ficca. q̃dã humida sicut ⁊ spasm⁹. Et pbat̃ rõne: qr palisis fit ab oppilatiõe: nũc aũt siue fit oppilatio ab humiditate obstruente vias illa fit a ficcitate ⁊ ab arefactiõe corrugãte eas. Rñdẽdũ aũt videt̃ ꝙ palisim esse de gñe male cõplonis ficce põt intelligi dupliciter: scz raro vel sepe. nõ sepe ꝓpter rões primas. Si raro ḃ tripl'r. vno mõ essential'r: ⁊ hoc nõ est verũ: qr palisis est essential'r de gñe accidẽtis. Alio mõ causal'r: ⁊ sic est verũ qr põt fieri ꝓpter corrugationẽ origanis neruoꝝ atq; lacertoꝝ: quẽadmodũ ostendit̃ in corpib⁹ ꝓsumptis. ⁊ ista palisis fit gradatiz nõ subito. Tertio mõ effective: qr ad palisim alicui⁹ mẽbri sequit̃ eiꝰ exiccatio ⁊ maceratio ꝓpter diminutã nutritionẽ rõne oppilationis qõ ⁊ sepi⁹ cõtingit: ⁊ ꝓpte cũ fit maligna vehemens antiqua.

Pronosticatio.

Cura paralisis dubiosa est ex quacunq; cã cõtingat. Ite si palisis cõtigerit ex casu ꝓpter pcussione vel vulnere ꝓfundato vsq; ad radices neruoꝝ ⁊ post lesiones ⁊ restrictionem neruoꝝ cõfirmatã ⁊ ꝓsolidationẽ vulneris si remanserit paralisis nunq̃ curat̃: quia lesio puenit ad neruos. Item si paralisis fuerit a casu vel percussione ⁊ mollificet̃ corp⁹ ex ea totũ aut aliqõ mẽbrũ ⁊ post illud remãserit eius mollificatio ꝑm dispõnẽ neq; minuat̃. tunc non est ei⁹ cura possibilis vt dicit Raf. in diuisionib⁹. Sed ũ minuat̃ ⁊ nõ remanet ꝑm suã dispõnẽ. tũc curatio eiꝰ ẽ possibilis ⁊ ꝓpte in principio cũ nõdũ accessio ꝓfirmet̃. Ite si in puero se. appet vrina viridis signat palisim futurã. Ite in senib⁹ difficiliter põt paliꝭ aut tremor aut spasm⁹ curari: in senioribus aũt nullo mõ. Ite tremor supuenies palisi bonũ: silr ⁊ fe. supuenies bonũ: ⁊ ꝓpte si cũ ipso minoret̃ stupor ꝺi die quod si non minoretur: mortale: qr fortis est ignis qui in aqua nõ extinguitur ⁊ econuerso. Ite paralisis silr ⁊ spasm⁹ atq; passiones alie cerebri vel neruoꝝ nequaq̃ interficiũt nisi vias anbelitꝰ oppilãdo: quapropter cũ alma supuenerit, suffocationẽ infra diẽ ⁊ noctez expectabis. Ite si paralisis venerit ex dislocatione mẽbri aut ex maxima neruorum cõstrictione per trãsversum nerui vel musculi nõ recipit curã. Ite si membrum paralitticũ minoret̃ ⁊ color eiꝰ citrinet̃ valde malũ est: qr defectuz certificat virtutis nutritiue: propter qõ tunc modica spes est in curatione: quẽadmodum ⁊ in spasmo de manitiõe. Ite si paralisis sit a remotione spondiliz a suo loco est mortifera ꝓpter impedimẽtum qõ adducitur in anbelitu.

De spasmo. Capitulum. ij.

Spasmus est egritudo neruosa qua mouentur lacerti ad sua principia et inobedientes fiunt in dilatatione vel constrictione prout describit Auicẽ. Et si fiat in lacertis membri interioribus membrũ cõtrabitur: ⁊ tunc ꝓprie dicitur spasmus. Si ẽ in lacertis exterioribus: tunc membrũ stat tensuz neq; flecti põt nisi cũ magno dolore: ⁊ tunc dicitur tbetbanus vel alcusetb. Et sic patet ꝙ tbetban⁹ est periculosior spasmo: qr in tbetbano vtriq; lacerti stant tensi. In spasmo ẽ nõ ⁊ fit a materia causa: ⁊ ideo eiꝰ crisis est velocior: qr natura magnuz morbũ diu tolerare nequit quin

terminet ad salutē si virtus vincat: ad mor/tem si materia morbi vincat. Spasmus vel hz ꝓportionē ad materiā vel non. si sic vel fit de repletione vel inanitione. Si nō tunc vel fit a dolore vt cōtingit in punctura siue vul/nere nerui: vel a frigiditate sine materia vt accidit cōgelatis in aere vel in aqua frigi/da: quoniā si fuerit a caliditate sine materia ad inanitionem ptinet. Signa spasmi de repletione sunt habitudo flegmatica cū plu rima plectoria ⁊ fit subito: quia materia cito fluit ad neruos nisi sit valde grossa et tunc non fit subito eo ꝙ nō subintrat velociter in membra vt oleum vel vnguentum nisi cum adest caliditas addita seu fe. et pulsus est la tus mollis vndosus et facies ⁊ oculi sunt rē/sa repleta cū pallore vel rubore plus debito Et in hac specie spasmi q̄ñq; retinet vrina vehemēter et est vt plurimū sine fe. verūtñ q̄ñq; subsequit fe. humoralē colliquātē hu/mores qui postea fluentes ad neruos et la/certos ⁊ chordas replent ⁊ extendunt ea ꝑm latū ⁊ accurtant ꝑm longuz vt cōtingit in co rio humectato vel in chordis cythare hume ctatis. Signa spasmi de inanitione sunt qz precessit euacuatio plurima neruoz ⁊ ner/uosoz membroz exiccatiua et viarum spūs obstructiua. Nec aūt euacuatio vel est sensi bilis vt illa que fuerit exvomitu spontaneo perdurāte et fluxu ventris assiduo et solutio ne cuz medicina effrenter laxāte ⁊ fluxu san guinis narium in crisi sint homatica super/fluente ⁊ emorroisogia sanguinis in vulnere ⁊ sudore plurimo: similiter ⁊ menstruorum et emorroidarū cursu imoderato vel est eua cuatio insensibilis vt q̄ fit in fe. acutis ⁊ arsi uis ⁊ fe. cronicis ꝓpter quaruz caliditatem adurunt ⁊ resoluunt ⁊ exiccantur humidita tes lubrifice ⁊ inflāmātes membrū ⁊ in ieiu nio ⁊ labore ⁊ vigil. et aere calido: et qz fit gradatim et non subito ideo insensibilis est Signa eius q̄ a frigiditate aque vel aeris cōtinētis vel a dolore sunt antecessionē cau sarum talū ex relatione egri percipies. Et scias ꝙ spasmus ois ⁊ ꝓprie qui fit ex būo/ris vitio vel euacuatione punctura ⁊ vulne re: q̄ñq; est particularis ⁊ in determinato mē/bro: et tūc non significat nisi sup illud mem brum et ꝓprie super cerebrū vel nuchā q̄ñ ab eis oēs nerui oriūtur ita vt si sit būoralis est perdurans. si ventosus est cito transiens quandoq; vero est vīis toti corpi vt in epi. et spasmo de inanitione: et tūc habet signi/ficare sup totum scz mortē vel salutem.

Methodus.

Cura spas/mi de re/pletiōe duplex est: quēadmodū materia re/plens qñ aut est calida sanguinea: ⁊ sic fiet cōpetit cura apoplexie sanguinee vel frigi/da flegmatica q̄re fit et cōueniens cura apo plexie flegmatice. silr et cura aliꝰ supradi/cta. Post curā aūt gñalem cōfert vt patiens sepeliat in arena calida si fit estas vicq; ad gulā: vel cinere calido: aut clibano calefacto per ignē: vel in stercorib⁹ aī aliū: si sit hyems aut aq̄s tinarū. ⁊ introducat fe. quia vt di. ypo. q̄rta pti. amphō. A spasmo ⁊ thethano bito fe. supueniēs soluit egritudinē ⁊ ꝓprie apud morbi declinationē cū iam ꝓcesserint euacuationes ⁊ digestiones plurime vicib⁹ alternatis ne fortassis fe. supueniens colli/quet plurimā materiam ⁊ membra magis extēdat. Introducatur autē fe. dādo. z. ij. ele ctuarij anacardō. positi in cap. de apoplexia cum vino decoctionis castorei vl' dando ad quantitatem auellane castorei ⁊ asse fetide quibus permisceatur mellis duplū eorū. si/militer fricando corpus vehemēter cū pan/no aspero ⁊ pulueret eu forb. ⁊ sale. Et si fe. fuerit a principio intēde cure accidētis spas mo derelinquendo dispositionē. scz feb. pro/tunc donec accidēs reddatur minus timo/rosum. Cibetur cibo paruo calido ficco: fa/mē et sitim tolerent ꝓpossē. Bibāt ydro mel aut vinum vetus purū amarū. vnguāt mēbra lesa cū vnguento agripa ⁊ marciatō mixtis insimul fricando diligenter ad solez vel ignem calidum post purgationes. Si ve ro spasmus iste repletionalis fiat a ventosi tate fricetur primo pticula cū oleo de costo vel de spica vel de lilio et panno aspero. Et fiāt clisteria carminantia ventositatem que dicentur cap'o de collica ventosa. Bibant vinum acutū parue ꝑfectionis in quo ponat aqua decoctionis mellis ameos fenic. caruī dauci cinamomi. vt antur in cibo tali condi/mento. ℞. piperis nigri: piperis lōgi carda/momi granorū paradisi gallange zedoarij. ȝ. ana. vnciaz. ℈. macis croci. ana. z. ℈. terantur

Introducaꝫ febꝛ

Vinū

gdimtꝰ ⁊ Cibꝰ

subtilissime ⁊ cribellent. Utatur dyacimino dyacardamomo dyatriūpipereō sepius in ieiuno: in fine vero cū materia cepit diminui: neq; sit timor de attractione tā in spasmo humorali q̄ ventoso. Cōfortentur nerui ⁊ nucha cū oleo mastichino ⁊ oleo de castoreo actu calido: ipsa eñi sunt calida stiptica que duo neruis conferunt vehementer. Cura spasmi de inanitione est vt humectet corpus proposse cum balneo ex lacte recēti vel aqua dulci in qua sint cocta ordeū viol. psillium mal. sedendo in ea sepe ꝑm numerum sed parum ꝑm simultatē ne corpus fiat euaporabile. Et post exitum a balneo inungatur totum corpus cum oleo viol. vel oleo cōmuni vel cū adipe anatis vel anseris ⁊ galline. Et quandoq; si fit possibile balneetur in oleo cōi tepido: quia plurimū humectat. Fiāt in balneo fricationes membrorū leues itavt attrahant sine resolutione. Et post exitum a balneo bibat lac recens per se vel cū mica panis vel zuccaro. deinde postq̄ lac stomachum exierit: vtatur iuribus carnium et cibis impinguantibus ⁊ testiculis gallorum et piscibus recētibus petrosis gaudeat ocio ⁊ quiete ⁊ lecto molli. Conferunt preterea balnea ex aqua dulci in qua cocta sunt omnia humectātia sicut capitan pedes edorum agnorum ⁊ arietū pinguiū. Et q̄nq; si fiant cum istis clisteria cōferunt vehementer vt dicit Aleb. presenti capto. ⁊ plurima humectantia dicemus capto de ptisi. Quod si fit cū fe. nō despicias fe. immo semp humectantibus adde infrigidantia ⁊ confortantibus alterantia velut est zuccarum ros. vel viol. mixtum cum triasandali et rosata nouella vel sicut est dyarod. abbatis cum dyadraganto. Et si fuerit cum vomitu vel fluxu ventris vel sudore plurimo resistatur cū eis que dicemus suis locis. Cura spasmi q̄ fit a frigiditate est vt ponat corpus in aqua dulci calida. deinde comedat cibos calidos actu ⁊ virtute: vngantur iuncture ⁊ spondiles cum oleis calidis predictis vtatur dyatriūpipereō pliris et similibus. Cura spasmi qui fit a dolore propter punctura vel vulnerationem nerui licet raro curetur est vt a principio statim ponātur anodina et dolorē mitigantia super locum vulneratum et dolorosum vt est oleum anetinum calidum vel oleū camomilleum vel oleuz de semine lini. Et emplastrum ex floribus camomille farina ordō. se. anesi confectis cum oleis tam distictis ponendo super locum lesum actu calidis. Et ponatur infirmus quasi continue in balneo tepido aque decoctionis rerum positarum in emplastro: q̄ si per hoc dolor non minoretur: vngatur locus cuz narcoticis prius q̄ vltimetur et virtutē prosternat sicut est hoc oleuz. ℞. olei ros. ʒ. iiij. opij. ʒ. ℈. iusquiami. et semi. papaueris albi. añ. ʒ. ſ. corticis mandragore et semi. apij. añ. ʒ. ℈. terantur et cribellentur et misceantur cum predicto oleo et aliquantulo aceti et super vnctionez ponatur emplastrū predictū actu calidū ficnamq; liberabit si deus velit.

Emperica. Curatur qui cunq; spasmꝰ repletionalis cum ablutione aque frigide propter antiparistasim ⁊ proprie in corpore carnoso. vñ ypo. v. pticu. ampb. Est autē vbi in thebano sine vulnere ⁊c.

Canones. Non sis audax a principio in euacuatione plurima apud spasmuz de repletione ne forte materias agitari facias ⁊ maiorem spasmum inducas. ⁊ istud etiā attende in cura paralisis. neq; sis timidus in humectatione ⁊ repletione apud spasmum de inanitione ne forte virtus deficiatur ⁊ humidum radicale consumatur. Neq; sis tardus in doloris mitigatione apud spasmum factum ex dolore nerui: ne forte dolor virtutem prosternat. Spasmus igitur qui fit a frigiditate est oim lenissimꝰ ⁊ expectationi cure magis sufficiens. Item dicit ypocra. q̄nta pticu. ampb. Frigidum quidem spasmū et thebanum ⁊c. quare approximentur calida ⁊ alienentur frigida. Scias preterea q̄ spasmꝰ de inanitione duplex est scz proprie dictus ⁊ improprie. Proprie quidem vt nerui et membra lacertosa cū priuantur omni humiditate. Improprie vero cum eadē membra penes se humorem habent acutū exiccatiuū calidum cuius exemplum patet in singultu. Fit enim q̄nq; singultus a re calida acuta: vt pote cholera purissima vel pipere mordicāte exiccante os stomachi. Singultus autem est quasi spasmus quidā: vt dicit Gal. q̄nto

de accident ℓ differens in subiecto: qz singulus nō habet fieri circa mēbra lacertosa: sed circa substantiā stomachi ⁊ proprie os eſt nō lacertosum. Cura igit̄ spasmi de inanitione superius posita intelligit̄ de spasmo proprie dicto. Spasmus aūt improprie dicitur: nō solū indiget alterantibus sed ⁊ euacuantibus: vt vomitu cum sirupo acetoso et purgatione cū reubarb. vel aloe.

Pronosticatio.

Spasmus de inanitione proprie dictus est mortalis vt plurimū: qz vita nō stat nisi per calidū ⁊ humidū. vnde ypo. spasmus ex eleboro. Item spasmus in febre frequentius accidit pueris q̄ adultis ⁊ facilius curatur in eis: qz habent virtutē animalē debilē naturalē vero fortē: vt dicit Auicē. capitulo de causis spasmi cū exponit ⁊ ptractat omnia que dicit ypo. iij. pnosticorum de spasmo. Item si vulnerato ⁊ ſ eleboro habomato vel stimulato in loco neruoso supuenerint spasmus aut desipientia mortale: qz passionē accerebrum significat peragrasse: quo leso inpedit anhelitus ⁊ fit suffocatio. Ān ypocra. v. amphorismorū. In vulnere spasmus superueniēs aut tbetanus mortale. Item habentes oia membra iuncturalia extensa rigētia cū dolore maximo raro euadunt. Et si euadūt necessario infra quartum diē euadunt p̄ ſe vel beneficio medici. q̄ si vltra quartū diez egritudo pseuerauerit necessario erit mortale: vt plurimū si dolor remanserit in sua fortitudine: qz natura debilitata est: ⁊ magnuz morbum diu nequit tolerare. Ān ypocra. quinta particula amphorismorū. Qui apprehenduntur a tbetbano infra quattuor dies pereunt. Si vero ijs effugerint salui fiunt suple si dolor minoretur post quartū diē. aliter vero nō. ⁊ sic cōcordabit̄ amphorism. cū cōmēto Gal. vero q̄ necessario moriuntur.

De tortura oris. Cap. iij.

Tortura oris est inclinatio oris ⁊ labiorū ad dextrā vel sinistrā cuz impotentia claudendi alterum oculū ⁊ cum sufflatione ex latere vno tantū ⁊ cū precipitur vt sufflet: cognoscitur. Fit duobus modis scz de repletione ⁊ inanitione. de repletione quidē ppter aggrauatio nem neruorū ⁊ lacertorū faciei ppter dānū flatus super ea: ⁊ est spēs mollificationis. de inanitione vero ppter exiccationē cutis et neruorū. ⁊ est spēs spasmi. Signa eius q̄ de repletione sunt pigritia in motu sensuū turbatio saliue ⁊ sputi multplicatio. ⁊ q̄ sentit egerit in vtraq; pte leuitatē nūc extensionē et pellis feruet ⁊ inflat ⁊ est extensa sine rugis et inclinatio faciei assidua ad inferiora: ⁊ est palpebra inferioris oculi parte gibbose demersa ad inferiora ppter aggrauationem. Signa eius que est de inanitione sunt sensuum turbatio modica rugositas cutis in pte vna ⁊ extensio eius in parte altera: ⁊ paucitas sputi ⁊ saliue: ⁊ q̄nq; indurant̄ lacerti et cōtrabunt̄ superius: quēadmodū in ea q̄ de replettione relaxant̄ ad inferius: vt dicit Alexan. in isto ca. Et certi⁹ signū q̄ō esse pōt: est: qz p̄cessit inanitio multa vel a fluxu ventris vel a febre ardua: vl̄ febre cronica humorali vel etbica ⁊ similibus.

Methodus.

Cura tortura de repletione ē eadē cum cura paralisi facte būoris vitio ex parte purgationis ⁊ inūctionis emplastrationis ⁊ dietationis. Insup̄ post purgationes fiant gargarismata cū oximelle squillitico ⁊ aqua decoctionis sticados. piretri ⁊ nucis muscate ⁊ masticare eam valet in omni tortura humida a proprietate: post illud fiat masticatio dissolutiua cum pilulis ex piretro pipere ⁊ sinapi ⁊ cera cōfectis. deinde stiptica ex mastice vel thure. vngat̄ locus et spondiles ceruicis cū oleo de spica. vel de lilio in quo dissoluta sint piretrū. oppopona cū ⁊ sinapiū puluerisando ea subtilissime et miscendo cū oleis p̄dictis ⁊ cū oleo anetino in quo dissoluatur euforbiuz vel castoreum vel vtrūq; q̄ hoc est fortius predictis: ⁊ ponantur ventose ⁊ emplastra rubificattiua super ceruicē que dicent̄ ca. de catbarro. Vltimo fiant cauteria duo. vnū scz in occipitio et aliud in radice mādibule partis torte nō gibbose. Cura torture de inanitiōe si sit possibile est vt humectetur caput cum medicinis humectatiuis leuibus cuius est vaporatio faciei cum aqua in qua decocta sunt malua. viol. altea fenugrecū psillium ficca ordeū capita ⁊ pedes agnorum edorum arietum

pinguti & balneetur in ea vel in lacte dulci vel vaporetur cū oleo de lilio tepido: q3 licz butusmodi oleū vel de spica sint sicca virtualiter: sunt tamen humida substantialiter sicut et omnia olea & tēdatur cutis frontis ad inferiora: deinde ligetur cū fascia vt ibidē cōfirmetur donec tortura cessauerit omnino.

Emperica.

In omni tortura conuenit vt patiens sepe intueatur speculū & conetur flectere labia & os in contrariū torture. Item in tortura humorali cōuenit dieta sicca siue dieta sit sicca virtualiter vt est fames labor & ieiunium & sudor: siue substantialiter vt cibi assi vel cocti conditi cū speciebus calidis siccis: vt. ℞. nucis mus. ʒ. ſ. piperis longi castorei gallange. añ. ʒ. ſ. ʒ. edoarij. ʒ. ſ. terantur & cribellentur. Item post pillulas in cap. de paraliſi positas conferunt pillule de oppoponaco q̄ sic fiunt ſm Mesue. ℞. oppoponaci bermodactilorū serapini bdellij armoniaci colloquintide añ. ʒ. v. ℈. vide ibi. Item cū eui tet potum vini omnino vsq3 ad declinationem: q̄ si fieri non potest: bibat vinū artificiale. ℞. calamēti satureye salue mente baccarum leuri añ. & bulliant omnia in vino vl aliqua ex eis. vel possunt bulliri in aqua et ex illa limpbetur vinum. & iste potus maxime cōuenit in paraliſi humorali: & proprie in corpore delicato. Confert pretereavt eua ponentur sinciput & spondiles colli & mandibula tota & frons et tempora cū aceto forti albo in quo cocta sunt calamentum ysopus sticados. cētaurea donec consumptū fuerit acetū ad medietatē & emplastrent cū eisdē rebus. Ynungat collū & nucha in tortura būorali & paraliſi. simil & aures & pars tota cū vnguento isto: & proprie p̄cedente balneo stupbe ficce. ℞. serapini oppoponaci armoniaci bdellij euforbij. masticis. añ. ʒ. iij. dissolua tur primo in vino vl aceto deinde cōficiant cum oleo terebentino & laurino vel masticino añ. ʒ. ſ. & f. cere. ʒ. ſ. emplastretur collū et pars lesa cuz butusmodi. ℞. radicis rapbani extracto duro quod est interius: et incide frustratim & optime tere. deinde cū oleo laurino rutbaceo laterino & modico aceti & furfure sufficienti in patella decoque perfecte. Cauendo tamen ne tangat oculū quoniaz est vebementer mordificatiuū & exiccatiuuz & rubificatiuum. Abluatur omni bebdomada caput bis vel ter cum lixiuio. ℞. cineris vitis vel quercus & cum aqua permisce colla & in illa colliatura bulliatur rapbanus sticados saluia rutba satbureya mentastrum camomilla folia lauri & proprie stomachoreuno & in loco calido: ita vt posi boc fricetur caput vebementer cum pannis calidis donec perfecte exiccetur. In fine vero rei si nibil predictorum contulerit omnino fiat cauterium post aurem parte lesa per torturam. Cyrurgia enim in omni egritudine debet solum post desperationem omnium medicinarum exerceri cum sit medicina fortissima et a leuioribus semper est incipiendum & ad fortiora gradatim ascendendum: qui est ordo Mesue in suis de appropriatis illo ca.

Canones.

In tortura oris de repletiōe pe gibbosa est lesa: quare propter mollificationem cadit versus aliam. In tortura vero de inanitione pars curua est lesa: quare ppter cutis & neruorum corrugationem trabit aliam ad se. In prima igitur approxima medicinas locales magis parti connexe. In secunda vero magis parti concaue: in tertia tamē neutram partium derelinquas.

Pronosticatio.

Tortura vero de inanitione vt plurimum est signum mortale in febribus continuis arfluis & in consumptione corporis etbici. propter quod ait Ypocra. primo pronosticorum Primo igitur faciem egri pernotabis &c. Facies autem autem tornatilis est mortalis. Cognoscit aūt tornatil ex quinq'q̄ sunt temporū macilēcia & cōcauatio oculorum & acutias nasi et feditas coloris & spasmosa dispositio oris & labiorum: vt ibidē edocet cōmētator. Item si tortura repletionalis p sex mēses durauerit aut nūq̄ aut difficiliter curat ppter sclirosationē materie. Item saltus faciei precedit torturam humoralem tortura paraliſim aut spasmum de replone aut apoplexiam aut epilepsiā. Item si tortura fortis supuenerit in q̄ttuor diebus interficit quos si transierit: curari potest: sicut dictū est

tu cap̄.de thetbano. Ité tortura būoralis vt plurimum accidit:tortura vero spasmosa fiue de inanitione rarissime.

¶ De tremore. Capitulū.liij.

Remor est motus cordosus siue reciproc⁹ mēbroꝝ neruosorum scz capitis manuū vel peduz cū difficultate fixiōn. eorūdez. Qō si cōsideres tremorē prout est actio lesa motus naturalis est species rigoris q̄ fit in fe. interpollata:sz de hoc nihil ad p̄sens capl̄z. Est ergo motus cōposit⁹ ex motu naturali grauiū deorsum:t motu volūtario virtutis motiue sursum regitiuo mēbri vel corpis totius:t marie morbi ex quib⁹ q̄si pugna assidua cōsurgit. Sz stupor est passio neruosa: et est idē qō formicatio siue dormitatio mēbri:ppter quā videt̄ homini:quasi formice ambulant sup mēbro qō fit.idcirco qz in vna minima pte formali mēbrum sentit quoddā et in alia nō:t in alia iterum et in alia non. Fiunt ambe he passiōes quandoqz a causa p̄mitiua:quādoqz a causa antecedēte. A cā q̄dem p̄mitiua fit tremor:puta casu vel p̄cussione facta sup mēbrum:ppter quā cōtunditur vel incidit⁹ neruus mot⁹ vt necq motū pfectū facere valeat:necq fixionē. Fixio nāq procedit ab eadē virtute t p eosdem neruos per quos t mot⁹ voluntari⁹:vt dicit Gal'. in cōmento illo pnosticoꝝ super illo x̄bo. Bonum est egrū in altero lateruz inuenire iacētez. A causa etiā p̄mitiua fit stupor vt ppter situm malū cruris aut pedis aut brachij ppter qō minus libere possunt spūs a'ales p neruum trāsire ad illū membri sensum t motum exercendū oppilatione vel viarū incuuatione pbibēte. A causa x̄o antecedēte bumorali babēt fieri ambe passiones: vtpote propter dīnuz sanguis vel flegmatis super neruos mēbroruz tremulosoꝝ t stupidoꝝ. habent etiā fieri ppter potum vini supfluū. Vinum enī a pprietate siue substātie ad neruos rapit:q̄propter si digestuz ad ipsos peruenerit sanguinē supfluū facit. Si x̄o indigestum flegma abūdare facit. Habēt etiam ambe passiones quādoqz fieri a frigiditate sine materia cum frigiditas sit qualitas cōtrarians aīalibus. Et ideo Auic. p̄mo can. de virtutib⁹ ministrātibus.dicit qō frigidū est paraliticū faciens. Accidūt etiā nōnūq̄ ambe passiones ex debilitate naturali neruorum:que debilitas nihil est aliud q̄ raritas cōpositionis vel delicatio cōplexionis eorundem. Signa tremoris vel stuporis a causa primitiua sunt manifestata ex re ipsa Signa earum a causa antecedēte sunt:quia si fit sanguis apparet facies carnosa rubea vel fusca: et vene aperte in collo et dulcedo saliue t antecessio ciborum multiplicantiuz sanguinē. similiter t vrina rubea grossa. Si x̄o sit flegma apparet color facieial. t pallid⁹ t habitudo mollis squallida cū pigritia motuū t vrina alba spissa humorosa t antecessio gulositatis t indigestionis assidua perdurans t fastidij t rerū generātiū flegma. Signa eoꝝ cuz sint a qualitate frigida sine materia sunt habitudo melica macra:t cū tangit̄ corp⁹ sentit̄ frigidum t antecessio ambulationis t more in aqua vel aere frigido:propter quod musculi labioruz omnes spasmantur vt quis intelligibiliter t prompte non loquatur. Similiter t statio perdurans in rupib⁹ umbrosis ppter quā mortificantur calor t spūs lacertoruz sicut accidit incarceratis t captiuis inter muros. Signa eoꝝ cū fuerint a potu vini superfluo:qz aduenit bibulis:t ppte vinum bibentib⁹ siue potantib⁹ per se in ieiunio cum raritate neruorum t eoꝝ imbecillitate per naturā. Signa tremoris causati a debilitate mēbri vel virtutis:scz qz patiēs deiicitur ex quocunq̄ exercitio moderato:vtpote ascendendo scalas vel trabēdo vel tenendo aliquid firmiter in manu. Et quia non potest tolerare laborem fortē stando vel currendo:quare statim tremit eius corpus:t antecessio egritudinuz cronicarum est verior in significando.

Methodus. Cura tremoris t stuporis facit a causa primitiua est vt primo curetur artritio:quapropter ponantur vnguenta t emplastra anodina sup locū donec dolor quieuerit posita i cura paralisis a casuz pcussiōe:filr t in cura spasmi.deide p̄horteñt nerui cū oleis stipticis:vt masticino vel de castoreo. Cura

eoꝝ si fuerit vitio sanguis qō raro ꝓuigit ēvt ꝑmo fiat flebothomia cephalice in brachio vel manu sinistr⁹ ꝛ etas ꝓsenserint: deinde cū pillulis cochijs purget vel yerapigra: fit cō tentus de potu ydromellis vel tulep: gargariset oximel squillitic cū aqua ysopi. post purgatiōes vngant mēbra cū oleis tam dictis: vel cū vnguētis arrogō marciatō agrippa: toleret famē ꝛ sitim ꝓposse: exercitet et sudet in ieiuno. Cura eoꝝ si sint vitio flegmatis qō est vt plurimū est cura paralitis facte bumoris vitio: qm tremor talis est ꝙdaz paralisis diminuta vel ꝓcipiata. Cura eorum si sint a qualitate frigida sine materia est eadem cū ea ꝙ de flegmate ꝓtet qō nō est op⁹ purgatiōe ꝫ alteratiōe sola cū oleis vnguētis emplastris balneis ꝛ dieta: qꝛ vbi indigētia nō oportet laborare. Cura eoꝝ si fuerit a potu vini supfluo est abstinere ab illo: qꝛ in omni motiōe corporis cum ꝙs ꝛc. Et cōfortent cor ꝛ cerebꝝ cū electuario pliris vel dyantbos. Cura tremoris ꝓpter debilitatē virtutis est cauere a labore ꝛ exercitio fortī omnino ꝛ vti cibis ꝛ potib⁹ impinguantibus: vt est caro bona ꝛ ius carnū cōditum cuꝝ speciebus aromaticis atq; inspissatum cum vitellis ouoꝝ ꝛ vinū claruꝝ bonū aromaticū in odore vel claretum: ꝛ vti speciebus ꝛ electuarijs dictis ca. de paralisi. ꝛ confortare neruos ꝛ iūcturas atq; mēbra lacertosa cum vnguentis ꝛ oleis dictis ibidem. et plura dicem⁹ cap̄lo de arthetica passione.

Emperica.

Dixerunt excellētes ꝙ in tremore ꝛ stupore factis ex cā bumorali ꝓferūt trocisci de sticados a ꝓprietate: ꝛ ꝓpter ꝓpter post purgatiōes bis vel ter frequētatas ꝙ fic fiūt. ℞. sticad. ℥. ß. ysopi. ℥. ß. peonie. ℥. iij. fiāt trocisci cū muscillagine dragagāti melle ro. ꝛ fit vnusquisq; in pondere aur. ß. dētur in aurora cuꝝ aqua decoctionis sticad. ꝛ mellis.

Canones.

Scias ꝙ cognitio bumoris facietis egritudinē nō semp potest p interiora cognosci accidentia: qꝛ potest bumor peccans intus in profundo accumbere: ꝛ alius nō peccans in superficie apparere: vt dicit Galenus in cōmento illius ampb̄. In perturbationibus ventris. Si vis ergo certificari de bumore peccante sit boc per exeuntia ꝛ iuuantia ꝛ nocētia: vt dicitur nono de ingenio sanitatis. Effectu eiī operis vnaquaq; actio cōprobat: vt dicit Galenus in cōmento illius amphorismi secunde particule. Ubicunq; cibus. et iste canon non solum in passionib⁹ neruoꝝ sed etiā in omni morbo materiali: ꝛ proprie membrorum ꝓfundō. perfectus reperit cū perfecta morbi cognitio sit ei⁹ semicuratio: vt dicit Gal. in lib. de se. ad glanconem.

Pronosticatio.

Stupor ꝛ tremor a quacunq; cā fiant super paralisim illi⁹ mēbri aut apoplīā futuraz significat. Itē tremor ꝛ desipiētia accīs ebrio sis apoplexiā minat. vñ Ypoc. vij. parti. ambb̄. Et ex multa potatiōe rigor ꝛ desipiētia malū. Itē stupor vel tremor si fiant a casu vel percussione ꝛ post curationē attritiōis ꝛ cōsolidationē vulneris remanserint: raro vel nūq; curant ꝓput in ca. de paralisi dixim⁹. quia passionē significat ꝓfūdatā fortevsq; ad neruos. Itē si stupor ꝛ tremor fiant a casu ꝛ percussione ꝛ remanserint post dispositionē vnā ꝫ rationabiliter medicus operet: significat ꝙ curari non potest. si vero ceperit de die in diē minorari dispositio potest curari. Item stupor ꝛ tremor in senibus non curantur.

De alitatione ꝛ oscitatione. Capitulum quintum.

Alitatio exēsio alarum. i. brachioꝝ ꝛ crurū. Fit autē ꝓpter vētositates mīras elevatas ab bumoribus flegmaticis vel multitudine cibi indigesti replētes neruos ꝛ lacertos inducētes in eis lassitudinē siue laborez pōtaneū extēsiuū: quē mēbra musculosa sentiūt sensatiōe ꝙdam naturali: qꝛ oē mēbrum corporis nr̄i sentit iuuamentum: vt ipsum attrahat: et nocumentum vt expellat cum talis sensatio sit opatio ꝛrutis naturalis nutritiue ꝛ aialis non cognitiue quaz auerroes cōbo colliget supra doctrinā Gal. addidit ꝛ discretiuā nūcupauit: ꝙre extēdunt ꝛ mouētur vt illā vētositatē expellāt: ꝛ ideo fit motus me post quietem ꝛ somnum: ꝛ in habentib⁹ nauseatiuam satietatem. Oscitatio ꝛo est

aptio oris propter vētositates expellendas ascendentes a stomacho per meri vel inclusas in musculis ⁊ neruis mandibularū: ⁊ tō fit maxime post somnū ⁊ octū: qz sicut vigilie ⁊ labor ventositates carminant: ita somnus ⁊ quies ipsas augmentant.

Methodus.

Cura ista rū passionū est ea dē oīno. Si igit habitudo sit carnosa ⁊ vene apparētes ⁊ color faciei rube⁹ ⁊ subniger ⁊ p̄cesserit vsus ciboz multiplicantiū sanguinē fit flebotbomia cephalice quā sequit̄ fames labor inanitio sudor ⁊ vsus ciborū ⁊ sapor sanguinem diminuentiū: vt sunt lentes agrestā vinū debile limphatū ad medietatē Si vero habitudo scalida flegmatica ē color albus pallidus ⁊ añcesserit satietas nauseatiua ⁊ nō apparuerit vene in oculis ⁊ facie digerat̄ flegma cū oximelle cōposito vel sq̄llitico ⁊ euacuet̄ cū pillulis fetidis vel cū cibis vsitatis vel cū b̄ndicta. vtat̄ cibis calidis ⁊ cōditis cū pipere lōgo gallāga zedoar ⁊ filibus ⁊ bibat vinū bonū ꝛ in qua q̄tita te post euacuatōes balneet̄ ⁊ sudet ⁊ laboret

Empirica.

Hpo. docz curare istas passiones cū potuvini boni limphatī vsq; ad medū vini p̄pter digestionē. limphet̄ vero ppt impedimentū qō vinū purū infert neruis. vñ Hpo. ait. vij. pti. amph̄. Alices ⁊ oscitationes vinū mensurate bibit: soluit egritudinē: p mēsura te intelligit debere esse tm̄ aque q̄tū vini: ꝛ credimus hūc amph̄. verū esse maxime i cā flegmatica q̄ sept⁹ cōtingit: nō, i sanguinea. Credimus p̄terea verū fuisse tpe Hpo. sed nō modo: qz in p̄nti vinū causat istas egritudines ꝓpter ipsius vsum superfluū. Itē Aut. tij. canon. p̄senti ca. dicit q̄ masticatio acorti a ꝓprietate curat istas egritudines: ⁊ proprie post euacuationem.

Canones.

Scias q̄ in cura cuiuscūq; passionis hūoralis ⁊ ꝓprie cū corpus plectoricū vl̄ cacochimū videt̄: h̄ tria sūt p ordinē fiēda. s. euacuatio vlis ⁊ euacuatio ꝑticularis siue ꝓpa ⁊ remedia localia. vbi gr̄a. In passiōe capitis vitio flegmatis p̄mo opz euacuare flegma cū farmaco a corpe toto. deiñ approximare sternutatoria gargarismata ⁊ masticationes ⁊ caputpurgia. Ultio vo applicāda erūt empla vnguēta resolutiua fricatiōes ⁊ balnea. Rō aūt canonis ꝑm Gal. xj. de inge. sanitatis. vbi loquens de cura apatū interioz ait sic. Si nāq; calida resolutiua localia applicabunt in p̄ncipio magis attrabent ad locum ex eo q̄ oē resolutiuū est attractiuū cū plurimā materiā inuenit: nisi fortasse mellilotū aut camomilla q̄ sūt leuia: vt excepit Aui. ij. can. ca. de melia. Si vo p̄mo approximet̄ repcussiua frigida circa mēbrū: tūc frigq; mēbra circū iacentia nō susc̄ipient materias cum supponat̄ corpus esse plectoricū. Si vo p̄mo fiat euacuatio ꝑticularis ⁊ ꝓpa euacuabit̄ q̄dā materia p̄sens: ꝛ alia loco eius attrabet̄ a membris vicinis.

Pronosticatio.

Oscitatio ⁊ alitatio cū multiplicāt̄ p̄ter solitū repletionē humoralē signific̄at immediate: sed febres putridas mediate: vt dictū est Ventositas vo eleuat̄ a materia semicocta et indigesta: vt dz. v. de accidēti. q̄ si calori naturali nō obedierit: putrescit ⁊ fiet p consequens cā añcedēs: ⁊ deiñ cōtūcta febrīū putridarū. Et in hoc finit̄ tractatus secundus.

¶ Tractatus tertius p̄me sectionis.
De oculorum passionibus.

Oculorum

passiones ꝛ sint diuerse: verūtñ qñ ip̄az cognitio vt plurimū corpal⁹ circa medicoz assistentia: per parū a scripturis libroz ad discit̄: idcirco dicam⁹ tm̄ de quattuoz famosioribus: que sunt obtalmia: lachrymositas: visus debilitas: ⁊ fistula lachrymalis.

¶ De obtalmia. Cap̄. j.

Obtalmia ē apostematio oculoz ⁊ palpebrarum cū dolore multo vel pauco. ⁊ qñq; fit in altero oculorū tm̄: qñq; in vtroq;: qñq; in parte oculi tm̄. Fit aut̄ a causa p̄missa: ꝛ fumo. sole. puluere. casu vel p̄cussione ꝓpter aliqō istoz inducit̄ dolor in oculo: ꝓpter qō materie cōcurrūt ad locū ⁊ iducunt

aqua.aut a cā būoꝛali ſimplici vel cōpoſita. Signa eius q̄ fit a cā primitiua ſunt añceſſio alicui? iſtoꝛū:ad qō ſtatim ſequit obtalmia quod ſcies ex relatione egri. Signa ei? q̄ a cā bumoꝛali ſi a ſanguine ſunt vehemētia rubedinis oculoꝛū in albugine ⁊ palpebꝛaꝝ ⁊ magnitudo tumoꝛis cū tēſione ⁊ apparitio venaꝝ in oculis ⁊ fronte ⁊ doloꝛ grauatiu? ⁊ multitudo lachꝛymarū cū lippitudine. Si fit a cholera fit doloꝛ pūgitiuus q̄ſi fiat ab acu vel ſpina:⁊ curſus lachꝛymarum adurentiū maxillas excoꝛiantiū loca ſup q̄ currūt:ſz tumoꝛ ⁊ tēſio eſt minoꝛ q̄ꝫ i ſanguie ⁊ coloꝛ rube? ꝝgēs ad citrinū. Si fit flegma fit doloꝛ grauatiu? nō plurim? iflatio oculoꝛ magna abſq; rubedine q̄ cū tāgit:cedit digitis ⁊ fit ipreſſio i loco ⁊ multitudo lachꝛymarū aquoſaꝝ cū lippitudine indigeſta ⁊ babitudo copis būida. Si ꝛo fit a melā qō raro fit:appet nigredo coꝛpis totius ⁊ extenuatio ei? tumoꝛ oculoꝛ pu? paucitas rubedinis et lippitudinis ⁊ lachꝛymaruꝫ. Si ꝛo materia ſit compoſita ſigna adulterabuntur ꝑm conditionem ſimplicium.

Methodus.

Cura obtalmie q̄ fit a cā ꝓmitti/ua eſt tranquillitas ⁊ quies ⁊ vt nonvideant lumen per aliquos dies:quia in omni motione coꝛpoꝛis ⁊c. Humectentur ſeu abluantur oculi continue cuꝫ aqua decoctiōis roſ. nenupb. violaꝝ. vel cum aqua ro. in qua pſillū ⁊ camphoꝛa ſint infuſa. Et ſi per hoc pbibeat apoſtema bene eſt:ſinautē curet ſicut dicet poſtq̄ malā fluēs fuerit cognita. Cura ei? q̄ fit a ſanguine eſtvt ꝓmo curet p flōmiā baſilice dexꝛe ſi coꝛpus plectoꝛicum ſit: poſtea flōmet cephalica ptis ōꝛis:vl ſopbena partis eiuſdē:vltio ꝛo cephalica ptis leſe Et ſi neceſſe fuerit:flōmet poſt hꝛ vena recta frōtis vel ꝓuocet fluxꝰ ſan. narīū vl diuertat materia ad partē poſterioꝛē cū ſcarificatiōe aurū ⁊ vētoſatiōe colli ⁊ cauteriſatiōe ipſi? cum ferro aut cātaridib?:aut ad ptē ſupioꝛem cū ſcarificatiōe verticis ꝓfundata poſt raſurā capilloꝛ:deide purget cum medicina ſanguinē mūdante. Rꝛ. māne. ℥. ij. tamaꝛindoꝛ. ℥. ſ. ⁊ ℈. diſſoluat cuꝫ aqua decoctionis ꝓunoꝛ ⁊ fit aqua nō vltra. ℥. vj. nec; infra. iiij. detur totum in matutinis:deinde diſtillent repcuſſiua intra oculum ſicut eſt lac mulieris. mēte. roſ. aloe. licij. ſandal. gallaꝝ croci ana. ʒ. ij. teranꝫ invltio atq; cribellētur ⁊ fiāt ſiet. i. trociſci qui exiccant ivmbꝛa Et cuꝫ vtivoluerīs:diſſoluevnū ex eis i aqua roſ. vel ſucco plātaginis vel endiuie:⁊ liniatur ſepe intra oculos ⁊ ſupꝛa frōtē circūquaq; q̄ñ materias repercutit: mēbꝛū fortificat:⁊ pbibet apoſtema. Silr ſupꝛa oculos ⁊ timpoꝛa ponat illud emplaſtrū. Rꝛ. folioꝛ ſolatri virge paſtoris arnogloſſe teneritatuꝫ rubi folioꝛ vitis ⁊ endiuie ſe. papaueris cicoꝛee acetoſe ſemp̄ue floꝛ camomille ro. rub. añ. m. ſ. piſtent ⁊ bulliant in aqua ⁊ incoꝛporent cū farina ordei ⁊ ponat tepidum ſup locū:vel ſup frōtē ⁊ oculū pelle linee infuſe in ſucco ſolatri ⁊ aqua ro. ⁊ aceto. In augmētovero ⁊ adbuc magis in ſtatu addant aliqua reſolutiua cū repercuſſione:ſicut eſt emplaſtrū tale. Coquant tria poma in cineribusvel p̄unis ⁊ mundent:⁊ cū eis incoꝛporent tres vitelli ouoꝛ ⁊ ſemē lini:⁊ tepidum ponat ſup locū. boꝛa vero foꝛtis doloꝛis ⁊ ꝓpꝛie in p̄incipio ſtillet collirium albūm in oculum quod ſic fit. Rꝛ. ceruſe ablute. ℥. iiij. ſarcocolle nutrite in lacte aſine vel mulieris donec fiat ſicut mel currens et ex boc ſtilletur ſepe in oculis: quoniam doloꝛem ſedat ⁊ materias repellit atq; vlcus ꝓbibet vebemēter. Abluantur p̄eterea et fomententur facies manus et pedes cum aqua decoctionis flꝛum camomille melilloti ro. plantaginis cicoꝛee: quia diuertit materias. Bibat aquam decoctionis p̄unoꝛum vel berberis: vel aquam mixtam cum aggreſta vel vino granatoꝛum: ſed neq; aquaq̄ vinum niſi fꝛte in declinatione: tunc namq; poteſt bibere vinum album debile limpbatum gradatim a multo ad paucum. Nutriatur cibis paucum ſanguinem generantibus: ſicut lactucis poꝛtulaca farina ordei vel auene. Quod ſi virtus fuerit debilis vtatur carne pullꝛum vel edoꝛum alterata cum berbis p̄dictis vel ſeminibus eoꝛū:vitet cibos et potus vapoꝛoſos:et ſimiliter allia cepe vinum poꝛros. vitet etiam turbida ſan. turbantia:vt caules fabas lentes ceruiſiam ⁊c. Diminuat cenam ꝓpoſſe ⁊ ſomnum multiplicet:ſed non ſtico ſup cibum:quoniam ſomnus ⁊ leuitas

ventris oī die sunt medicamē bonum in oi obtalmia ⁊ ppte de causa calida. In statu vero adhuc magis in declinatione stillet in oculos ex collirijs q̄ dicemus. Cura ei⁹ que fit a cho. est vt a p̄ncipio mūdificet cum medicamine supradicto vel isto. ℞. aque decoctionis prunor. ℥.iiij. in q̄ cū fuerit feruētes ponant. ʒ.ij. reub. puluerisati ⁊ dimittat sic per horas.xij. postea colet ⁊ in collatura illa ponātur. ℥.ij. sirup̄. ros. vel viol. vel sirup. de nenup̄h. ⁊ detur totum ante die. Deinde secure fiat flōmia cephalice man⁹ partis lese vel ventosatio in spatulis ⁊ collo: q⁹ sicut posteriora capitis dolentia in frōte recta vena incisa iuuat vt dicit Ypocra. ita cōuerso q⁹ diuersio materierū a loco oiquaq̄ iuuat. et ponant embroce ⁊ empla repcussiua sup locum dicta superi⁹. Sed plus addat de solatro ⁊ acetosa q̄ in obtalmia de sanguine fomentētur manus ⁊ crura ex aq̄ calida supradicta: qm̄ materias diuertit. ad extoriora. Stilletur in oculos muscillago psillij vel muscillago se. citonior. ⁊ si dolor fit fortis dissoluatur in eis opij granū. ſ. ligentur ad tutoria ⁊ coxe vsq̄ ad dolorē. in fine ponat collirium albū supradictū in oculos: nisi q⁹ loco sarcocolle ponī dr̄ psillij. ʒ.ſ. i aliis fiat sicut prius. Cura ei⁹ que de flegmate est vt purgetur a p̄ncipio cum pillis cochijs vl' cū his. ℞. turbith .ʒ.ſ. ⁊. f. ʒinzi .ʒ.f. ʒuccari. ʒ. ij. terant ⁊ misceant. ⁊ detur totum in mane cum aqua decoctiōis feniculi. Sup oculum ponat empl'm calidum factū ex farina fenugreci ⁊ muscillagine ei⁹ ⁊ flor̄ camomille ⁊ melliloti pistando oia ⁊ incorporādo cū muscilagine fenugreci ⁊ dragaganti. Et potes addere duo vitella ouorū: q⁹ bonū fit ⁊ anodinum. Deinde post. vj. vel vij. dies ⁊ post duas mundificationes ad plus pone supra oculū ⁊ intra collirū de sarcocolla mūdificatiuum ⁊ incarnatiuū vlcerum oculor̄ qō sic fiat. ℞. sarcocolle nutrite in lacte mulieris. ʒ.iiij. licij aloes dr̄ag. añ. ʒ.ij. spume maris croci añ. ʒ.ſ. ⁊. f. succi celidonie. ʒ. iij. terant subtilissime: vt alcohol ⁊ dissoluant in vino albo ⁊ aqua colletur ⁊ liquidum ponat in oculum. Bibat aquā mellis vsq̄ ad declinationē vel aquā decoctionis iulubarū ⁊ mellis: comedat aquā ciceri farinā vel auenam. Congiātur cibaria sua cum puluere facto ex cinamomi. ℥.ij. cardamī. ʒ.ij. croci. ʒ.ſ. Cū aūt morbus declinauerit: cōedat carnes pullorum vel edorū coctas cum feniculo petroselino. borrag. spinarg. ⁊ fil'ibus. ⁊ tunc potest bibere vinum albū debile limpbatū. Fiant ablutiones manuum facies ⁊ pedum cū aqua decoct. absinth̄. mell'. ro. rub. florū camo. Cura eius q̄ est de melia est vt p̄mo purget cum pillis fetidis vel dyasene: deinde post mundificationem oī die abluant semel vel bis manus facies pedes cum aqua decoc. fumi terre absinth̄. ro. ru. viol'. melliloti. ⁊ balneet in aqua dulci ⁊ inclinet facie super vapore. Cura eius q̄ est de materia cōposita est cōpositio remediorū p̄m exigentiam sue cause.

Emperica.

Dicit Ypocr. vj. parti. āp̄h. dolores oculorum meri potio sanat aut lauacrum aut piria aut flōmia aut farmacia. qō p̄tractans gal'. in cōmento ait. q⁹ conuenit meri potio si fuerit obtalmia de fl'ate vel melia: ⁊ in corpore non plectorico ppte ⁊ p̄missō balneo aque dulcis: sed op̄z vt sit merus limpbatus parūper: ⁊ post eius potum dimittatur patiens dormire. per hoc enim materia grossa ficca vel viscosa subtiliabitur ⁊ humectabitur vt fluere possit ad extra oculos et dolor cessabit. Cōuenit lauacrū. i. balneū aque dulcis saluis trib⁹ cōditionib⁹. q̄rum p̄ma est vt corp⁹ sit bñ euacuatū euacuatiōe vl'i. sc̄da est vt materia sit acuta. ſ. cholerica vl' de flāte salso. tertia vt materia remanēs sit pauca sic nāq̄ balneū euacuabit relīq̄as euacuationis p̄misse. Cōuenit aūt piria. i. fomētatio oculor̄ cū spōgia imbibita in aq̄ cal'a dulci deīn exp̄ssa donec fiat aliquātulū rorida q̄si ficca vl' pira inclinatio capitis sup vapores aq̄ calide dulcis sicut ⁊ balneū cōpetit. Nec in hoc refert q⁹ si materia sit p̄lima augmentat dolor oc'or̄ p̄pter attractionē. ⁊ sic dirigit nos i curā artificiosaz q̄ ē q⁹ euacuare debem⁹ corp⁹ añ piriā. Si vo mākia fit pauca pfecte resoluet. Cōpetit flebothomia si corpus abūdet in sanguie solo ⁊ i oib⁹ būoribus fil'equal'r: qm̄ flōmia euacuat m'ritudinē vt di. Aluic. Cōpetit farmacia si ali⁹ humor a sanguie fit cā obtalmie. Ite dicūt exptiq⁹ alii q̄d oī ro. cū duplo ei⁹ vinor̄ g̃riatorū aceto forti ꝙquassatū ⁊ positū sup rubedinē ocu-

li vel sanguinē qui est ibi ꝓpter fricationez
pcussionē sequenti die vel tertia curat ꝛ ꝑ
prie post purgationē vel flōmiā vel scarifi
cationē in collo ꝛ spatulis. Collirīū exptum
ad omnē obtalmiā ex q̄cunq; causa fuerit et
quocūq; ipe morbi ꝛ ad oēm visus debilita
tem sic fit. ℞. turbie extincte in aceto tribus
vicibus: ꝛ sex vicib⁹ in aqua ros. ʒ. ij. ita ꝙ
post quālibet extinctionē remoueat acetum
et aq̄ ros. lapidis calaminaris vel ematbi
tes extincti in aceto. ij. vicibus ꝛ i aqua ros.
tiij. vicibus. ʒ. ſ. coralli al. ꝛ rub. añ. ʒ. ij. ossis
sepie cāphore. añ. ʒ. ſ. aq̄ ros. q̄ sufficit: terā
tur oia vt alcobol, cribellent ꝑ pānum seri
ceum depssum ꝛ cōmisceant cum aq̄ ros. si
cut decet collyria: ꝛ ex eo stilletur frequenter
in lachrymali: qz repcutit: stipticat ꝛ abster
git: quare cōfert etiā in fistula lachrymali ꝛ
fluxu lachrymaꝝ cuz lippitudie. Sz tūc loco
aceti ꝛ aq̄ ro. capiat a q̄ feniculi ꝛ aq̄ celido
nie ꝛ aq̄ rutbe ꝛ vrina pueri masculi nōdū pol
luti. Et in cā obtalmie cholerica pōt addi
licij acatie amili dragāti. ʒ. ſ. In cā vero fle
gmatica pōt addi sarcocolle inticte in lacte
mulieris. ʒ. ij. in cā vero melica climie auri
lote ꝛ postea adustę ꝛ extincte in lacte multe
ris. ʒ. ij. In doloze fortī pōt addi ceruse lote.
ʒ. ij. opij boni. ʒ. ſ. ꝛ est descriptio magistra
lis aggregata ex autēti. mes. ꝛ almās. Pul
uis cōferēs omni obtalmie ꝛ inflammatiōi
oculoꝝ ꝛ fluxui lachrymaꝝ ꝛ pruritui sic fit
℞. tbutbie lap. ematbitis. añ. ʒ. tij. litij. cli
mie auri amili. añ. aureum. ſ. spice opij su
mach. ana. ʒ. ß. aloes rubei. boni. ʒ. ſ. zuccari
tabarzetb. ʒ. iij. ß. ex omnib⁹ puluis subtilis
simus ꝛ imbibe vice vna in aqua mirabola
norum citrinoꝝ. ꝛ vice alia in succo feñ. ꝛ vi
ce alia in succo corlandri recētis. quarta vi
ce in aqua sumach. ꝛ quinta vice si est tēpus
cum succo granatorum musorum: itavt post
quālibet imbibitionē exiccet ꝛ curat pfecte.
vltimo xo misce cū eis cāphore quartā par
tem. ʒ. ſ. deinde iterum tere ꝛ cribra ꝑ findo
nem ꝛ reserua in vase vitreo bene obturato:
ꝛ pone ex boc puluere in oculos qz expertū
est: vt ōt Mes. i suo de appropriat. ca. de ob
talmia auctoritate hamec. Et si velles ex eo
facere collyriū sublime ad easdem intētiōes
ꝛ ad fistulā in lachrymali ponere, res ois
post quintam imbibitionē qñ sunt sub for
ma mellis currentis vel pultis in alembico ꝛ
distilles sicut faciendo aquā rosarum.

Dicit rab. in di
uisionibus ꝙ in
omni obtalmia
ex quacunq; causa fiat: confert balneū aque
dulcis in finib⁹ eoꝝ qō est post digestionem
materie ꝛ euacuationē. Confert pretereavt
medicine q̄ applicant oculis vl mēbris alijs
cerebro ꝓpinquis ne quaq̄ sint frigide vebe
mēter actu vel virtute: qz materias incuneāt
ꝛ mēbroꝝ nobiliuz destruunt calorē. Cōfert
similiter vt oculi non intueantur lucem: sed
sint in loco obscuro donec spiritus visibiles
congregentur ꝛ fortificentur.

Pronosticatio.

Obtalmia si nō curat̄ pducit ad fistulam in
aliqua tunicarū septē oculi: ꝛ deinde ad ce
citatē. Item Ypo. vſ. pticu. ampb. In oculis
patientem a dyarria accipi bonum.

De lachrymositate oculoꝝ. Cap'm. ij.

Luxus lachrymaꝝ trib⁹ fit modis
Prio post incisionē factā i cura vn
gule vel cataracte. ſcō ex effusiōe
multarū materiaruz ex cerebro ꝛ
ventis ꝛ arterijs que sunt sub craneo per ner
uos obticos. tertio ex effusione materiaꝝ ad
oculos exventis neruis atq; arterijs q̄ sunt ex
tra craneū vel q̄ apparent in timporib⁹. Et
vndecunq; fluxerit materia vel est acuta ca
lida: vtpote de choleravel flegmate salso: vl
est frigida bumida aquosa. Signa ei⁹ q̄ fit ꝑ
pter incisionē vngule vl alteri⁹ egritudinis i
oculo sunt antecessio talis cure. Signa ei⁹ q̄
fit ab būore acuto vl salso sunt prurit⁹ ꝛ ar
dor ꝛ iflāmatio i loco quē lachryme tangūt.
Et qz stomacho tetuno ꝛ tēpore calido ma
gis infestat. Et qñ vsus piperis allijꝝ cepa
rū ꝛ alioꝝ acutoꝝ nocet. Signa ei⁹ q̄ fit ab
būore aquoso fūt multitudo lachrymaꝝ sine
ardore loci sup quē currūt. Et qz ipe frigido
ꝛ post cibū multiplicant: ꝛ qz vsus ciboꝝ bu
morosoꝝ ꝛ nimi⁹ pot⁹ vini eas multiplicat.
vtrum autem fuerit extra craneū vel intra:
potest cognosci a tuuantibus et nocenti
bus rōnabiliter exhibitis ꝛ sensatione infir

fluxg lacrymaꝝ fit trib⁹ modis m

mi: et quoniam vena apparens vel arteria magis pulsat solito vel debito in tim/poribus: ⁊ est cuz maiori timore q̄ sint alie.

Methodus.

Cura eiꝰq̄ fit propter incisionem

factā in cura alicuiꝰ passionis oculoꝝ est vt post icisionē ꝓfortetur oculus cū emplastro qō sic fit. ℞.corticis granatoꝝ lentiū excoꝛticatarū plātaginis virge pastoris. aā. m.ſ. pistent ⁊ incoꝛporentur cū muscillagine dragaganti. Ad idē. ℞.succi solatri vel burse pastoris vel semputue. ℨ.iij. ⁊ misceātur cū bolo armenico sang.draco.terra sigillata ⁊ albumine out ⁊ ponant supra oculū ⁊ timpoꝛa ⁊ frontem. Cura eius que fit ab bumoꝛe acuto vel salso est vt premissa digestione materie cum sirupo de fumoterre vel si nō fit ꝑ/sto aliud cuz sirupo acetoso ⁊ aqua decoctionis rerum ducentium virtutez sirupi ad oculum: vt feniculus eufrasia nux muscata. purgetur cum pillulis cochijs de reubarbaro dictis capꝛo de doloꝛe capitis. Post hoc flebothometur cephalica partis eiusdem ⁊ super frontez ⁊ timpoꝛa ponatur emplastrum ℞. boli armenici. ℨ.ℏ. mastices dragaganti. aā. ℨ.ij. puluerisentur ⁊ misceantur cum albumine out vel muscillaginis dragagāti. Supra oculū ꝛo ponātur pecie infuse in succo sempeꝛuiue vel solatri mixto cum agresta ⁊ puluere glanꝺ. mirꝛbe ⁊ boli armenici: intra oculum ponatur collirium album: qō diximus capitulo de obtalmia sanguinis. Cura eius que fit ab bumoꝛe aquoso est vt premissa digestione cum sirupo de sticados. vel si ꝑsto non fit aliud cuz oximelle composito ⁊ aqua decoctionis feñ. vel basiliconis. Purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis vel ꝛerapigra vel medicina de turbith. deinde fiat cauterium in vertice capitis vbi terminat medius digitus quādo radix manus patientis ponitur sup radicem nasi et profundet vsq̄ ad craneū ⁊ dimittatur apertum vno mense integroꝛ ita vt omni die purget a sanie bis: vel rubificetur idē locus cum emplastris calidis acutis dictis capitulo de litargia. atq̄ scarificetur abꝛasis primo capillis. Simili/ter ⁊ sup colloviciibus frequētatis supra oculū ⁊ intra ponantur omnia medicamina tā dicta. Sepe abluant oculi cū aqua pluuiali decoctionis gallarū thuris mastices mirꝛbe boli ar. nucis cypꝛessi et fit aqua actu calida apud eius vsum. Cibetur ex cibis ſtipticis ⁊ carnibus assis conditis cum agrestā vel vino granatoꝝ vel berberis ⁊ hmōi sunt lentes excoꝛticate: ⁊ aliqñ sumat aquā pisoꝝ et berbā feniculi. Bibat ydromel vel vinū rubeū debile limphatū cū aqua pluuiali vel cisterne. Sumat semp post prādiū ⁊ cenā. ℨ. ℏ. electuarij de citonijs vel. ℨ.ſ. dyaolibani ⁊ bibat desup aquā calidā sz nō frigidā: qm̄ ex tat catbarrosa: vt ait Mesꝛ.ca. de catbarro.

Emperica.

In cōstrictiōe lacbꝛymarū et consolidatione

noui vulneris in oculo conferunt collitia dicta capitulo precedenti. Ca. de empericis: Cōfert ista confectio. ℞. tutbie. ℨ.ℏ. teratur perfecte in moꝛtario mundo ⁊ addatur ei. ℨ. ſ. aque roℏ. ⁊. ℨ.ſ. vini granatoꝝ acetosoꝝ in causa calida aut vini alb. veteris clari in cā frigida: ⁊ post incoꝛporationez perfectā istarum rerum in moꝛtario colletur boc totum cum petia munda: ⁊ de ista collatura ponatur omni die mane ⁊ sero intra oculum ⁊ in bꝛeui tempoꝛe fiet lacbꝛymarū constrictio et vulneris consolidatio. Premissis remedijs vniuersalibus. Itez cōmuniter operantes in cura lacbꝛymarū p̄missa vniuersali euacuatione cū fleboꝛbomia vel farmacia supꝛadictis inciduntvenas ⁊ arterias frontis p trās uersum ⁊ ꝓpꝛie si fluxus fit extra craneū: sz in boc erit timoꝛ casus palpebꝛarū: quapꝛopter alij faciūt cautertū cum acu ferrea ignita cū filo laneo grosso traducto super collo ⁊ pulpis aurijū ⁊ dimittāt sic apertū donec multa aquositas effluxerit: quia p̄ boc fit diuersio materie vel faciūt vesicationem cum cantaridibus ⁊ fermēto si patiens cauteriū abboꝛreat. Deinde ponūt in oculum collirium album dictum vel confectionem ex tuthia extincta. Item ad lippitudinem oculoꝝ quidam accipiunt vitreolum mel ⁊ albumen out. aā. partes equales ⁊ perfecte terunt ⁊ incoꝛporant in moꝛtario ⁊ ponunt super oculos sero cum itur doꝛmitum: ⁊ mane abluunt oculos cum lacte mulieris. Collirium album sublime ⁊ expertum ad omnem maculam oculoꝝ ⁊ lippitudinem ⁊ fluxuz lacbꝛymaruz visum custodiens cum vertice

Collyr

sic fit. ℞. armoniaci flor eris arsenici ru. sandal. aā. ʒ. ij. tutie. ʒ. ſ. vitrioli de quo fit in/causſtum. ʒ. iij. celidonie rutbe. aā. m. ſ. succi feniculi lib. ſ. ℥. piſtentur ⁊ ſimul miſcean/tur ⁊ fiant madaliones et ponātur in alem/bico ſuper fornacem ⁊ diſtillentur ſicut fit aqua roſ. Et ex eo ſtilletur in oculos omni die mane et ſero: quia mundificat: abſter/git: exſiccat et confortat oculos excellenter ⁊ ſpiritus viſuos ſubtiliat. Sief de thure quod ponitur in oculos in vlceribus eorum: quia exſiccat: conſolidat ⁊ incarnat ⁊ corneā cōfortat ne rūpatur ⁊ vueam egredi nō permittit ſic fit. ℞. armoniaci ſarcocolle. aā. ʒ. v. thuris. ʒ. x. croci. ʒ. ij. cōficiant cū muſcilagine fenugreci vel ſemis lini ⁊ fiant ſief. i. trociſci qui ⁊ cū vti volueris: puluriſent. vt alcobol ⁊ ponat ex eo in oculos vel diſſoluatur cūaqua roſ. vel ſucco endiuie ad modū collirij ſubtilis. Sief de plūbo qō incarnat et ꝓſolidat vlc⁹ in oculo poſt ruptura obtalmie vel caſum vel ꝑcuſſionē ⁊ cōfert plurimū fiſtule lacbrymali ⁊ dolorē oculoꝝ ſedat potēter ſic fit. ℞. plumbi aduſti gūmi arabici antbimonij tutbie ablute vſti dragaganti. aā. ʒ. viij. opij. ʒ. ℥. fiat Sief cū aqua pluuiali et vtere eo ſicut primo. Ars abſtergēdi oēs maculas accidētales in oculis ꝓbibentes viſuz que albumines vel vngule noiant et ꝓprie cū fuerint molles tenere recentes boc eſt q̄ dure antiquate ſolo ferro remouent. ℞. eris vſti florū eris arſenici ru. vel citrini ⁊ ꝓprie ſublimati ſalis nitri vel ſalis armoniaci gūmi armoniaci vitrioli aduſti vitri cōbuſti ſarcocolle ſpume maris licij aloes rub. oī mirrbe croci mirabolanoꝝ citrinoꝝ bauracb oſſis ſepie pipis longi oīm eoꝝ vel quocūq; ex ipſis volueris: tere vltimo atq; cribella ꝑ ſindonem denſum ⁊ ex ipſis in oculis pone modicū omni die ſcz mane ⁊ ſero donec res eis addite conſumātur. Eſt nanq; continēs fere omnia corroſiua quare noia ſortitur diuerſa: ttavt a quibuſdam puluis ru. ab alijs viridis ab alijs albus vel citrinus vel puluis de vitreolo nuncupatur. ℥ ſi mordicationez ⁊ corroſionem oculorū timueris ex ipſis imbibe per noctem vnā aut amplius puluerez predictum in aqua roſ. vel lacte mulieris. deinde exſicca in vmbra ⁊ tere ⁊ cribella ſicut prius ex ſtipticis incarnatiuis que ſunt tutbia abluta ⁊ ſpodiuz ⁊ cāpbora coralli roſe ficce antbimonū plūbū vſtum atq; tbus. Si vero puluerem predictum facere volueris magis confortatiuum oculorū adde margaritarum ⁊ carbimie auri ⁊ argenti. Si vero magis artificioſuz imbibe ipſum vice vna in vino albo veteri claro et vice alia in vrina bominis ſani perfecti: vel in vrina capraruz et vice tertia in aqua feniculi vel ſucco eius ſi tempus fuerit: et vice quarta in ſucco rutbe: et vice quinta in aqua celidonie: ita vt poſt quamlibet imbibitionem perfecte exſiccetur et iterum terantur ⁊ cribellentur vltimate. Si autem collirium ex ipſo facere volueris ad eaſdem operationes pone res omnes in alembico poſt quintam vel quartam imbibitionem cum ſunt ſub forma mellis currentis et diſtilla ſicut aquam roſ. ex qua omni die bis ſtilletur aliquid in oculo loco pulueris ſupradicti. Aut decoque res omnes tritas in aqua clara vel vino albo pontico vel mixto ex eis aliqualiter donec redierit ad quartam partem et ſit proportio pulueris ad aquam vt vinum ſicut proportio quarta ad ſextam. Prior tamen modus perfectior reperitur: aut diſſoluitur puluis rerum in aqua decoctionis acori vel ſene vel rutbe poſtq̄ fuerit optime collata ⁊ cum ea concaſſetur ſicut decet collirium et ex ipſa ſtilletur in oculos quia eſt fortitudinis extreme: ita vt maculas abſtergat in oculis equorum aut conquaſſentur res eedem cuz aqua roſ. quia eſt lenior omnib⁹ ſupradictis. Et ſi adbuc magis refrenare volueris etus mordicationem adde ceruſe ablute bis in aqua ro. vel amili ⁊ fiat ex eis collirium album de quo ſtilletur in oculos ſepius in ieiuno: ⁊ ſero cum itur dormitum ſine cena: omnia aūt ſicca tere vebementer.

Canones.

1 Medicine que ponuntur in oculis ſi ſunt in ſubſtātia liquida: vt collíria debēt eſſe in vltimo claritatis ⁊ puritatis. Si vō in ſuba ſicca vt ſief. ⁊ pulueres debēt eſſe i vltio puritatis ⁊ ſubtilitatis qō apud medicos alcobol dr: qm̄ oculus eſt mēbrū tunico ſum pānículoſuz ſenſitiuū cū acuitate vltima: quare medicine groſſe nō penetrabunt: ſed ſtātes circa ſupficiē tunice cornee ⁊ con/

ſūctine ipſaꝝ vlcerabūt. In medicinis ꝑter/ ea oculoꝝ nō cōpetit vti calidis acutis niſi cuꝝ ſtipticis reprimanť: ne forte humidita/ tes tres criſtallinā albugineꝫ ⁊ vitreā colli/ quēt ⁊ tunicas ſeptē oculoꝝ corrodāt cū ocu lus ex p̄dicto cōſtet aḡo: vt ꝓbat Ariſ. in li. de ſenſu ⁊ ſenſato. ꝓpter qđ accidit vt fum⁹ ſul/ fur coit⁹ alia pꝛiꝫ oculis noceāt vndiquaqꝫ. Preterea dicit Raſ. in diuiſionib⁹. ⁊ Aſſ. in ſuo de appꝛopꝛiatis. ca. p̄ntt. ꝙ ſi fuerit effu ſio materiarū ad oculos ꝑ vias q̄ ſunt intra craneū raro ē ei curatio niſi ſit in p̄ncipio et materia pauca qđ ꝯtingit ꝓpter difficulta tē penetratiōis medicinarū. Et ſi q̄dē cura/ ri pōt aliquo mō curať cū puluere iſto. Rx. tu thie ablute. ʒ.x. aloes corallor licij gūmi ar/ mōiaci aſſi dragagāti maſticis ematiſtis olí bani oīm aā. ʒ.ij. corticū mirabolanoꝝ citri/ noꝝ. ʒ.iij. pipis longi. ʒ.ij. fiat puł. ſubtiliſſi/ mus: vt alcobol. ⁊ ponatur intra oculos: eſt eſſ vlti mū in reſtringendo.

Pꝛonoſticatio.

Lacꝛyme ſi reſtrigi nō p̄nt humoꝛes nutri tiuos oculoꝝ p̄mo diminuūt: deide hūoꝛes tres q̄ ſunt criſtallin⁹: vitre⁹ ⁊ albugine⁹, et tādē ſ̄bam ocꝛoꝝ ꝙſumēt. Et ſi fuerit acute vel ſalſe coꝛroſionē vel fiſtulā iducēt: ⁊ demū cecitatē cōpletā: q̄ꝛopť i p̄ncipio ſuccurra/ tur. Ite lacꝛyme accidūt vt plurimū habē tib⁹ caput humidū catharroſuꝫ: ꝙ ſi fuerit ex regimine curať faciliter: ſi ꝑ naturaꝫ et ex genere difficile.

¶ De debilitate viſus. Cap. iij.

Debilitas viſus appellať cum hō ſine macula vel aliq̄ ma/ niſeſta oculoꝝ paſſione dimi/ nute videt: neq̄ diſcernit res vt oꝛtet velut accidit in ſe/ nibus ⁊ decrepitis ꝑ materiā. ſil'r ⁊ q̄ñq̄ iu/ uenibus ꝓpter aliquā cām non naturaleꝫ: vtputa ꝓpter mutationem oꝛganoꝝ ſm cō/ poſitionem ⁊ compl'onē. hec aūt mutatio ac cidit iuuenib⁹ ex mala compl'one oculoꝝ ca lida vel frigida humida vel ſicca. Senibus vero ex depaſcētia aſſidua hūidi radicalis a caloꝛe naturali: qm̄ cum aliq̄ cauſaꝝ hmōi vehemēter cōfirmať facit ipſoꝝ tunicas in/ ſpiſſari necnō hūiditates accītales augeri quib⁹ ſpūs viſibilis obtūdiť. ſil'r ⁊ ſpēs reꝝ viſibiliū ꝓpbanētur: verūm̄ hec ꝓpēdit ne ceſſitas moꝛtis naturalis in aialī: q̄ ꝓpter actionē ꝯtinuā cali naturalis in hūidū radi cale mēbꝛoꝝ: ⁊ ꝓprie coꝛdis: tandē exiccať coꝛp⁹ ⁊ cōſumiť hūiduꝫ: ⁊ p ꝯns coextinguiť calidū. Et iſtā actionem vocāt p̄bi materie neitatē cū impoſſibile ſit ipam nō repiri oī tpe in reb⁹ naturalib⁹ ꝙuenientib⁹ i materia p̄ma q̄ eſt yle. Fit aūt q̄ñq̄ ex hūiditate ⁊ ſi gna ſunt: q̄ꝛ mⁱtiplicať poſt cōeſtionē ⁊ nau ſeatiuā ſatietatē: ⁊ ꝓprie poſt exꝛgefactio/ nē a ſomno: q̄ꝛ tūc appet coꝛā oculis ipoꝛum quoddā ad modū aq̄ vel nebule. Et ꝙ oculi emittūt lippitudinē indigeſtā: ⁊ ꝓprie poſt ſomnū. Fit etiā q̄ñq̄a ficcitate. Et ſigna ſūt ꝙ fortificať paſſio tpe famis ⁊ i meridie: ſed alleuiať poſt cibū ⁊ ſomnū: ⁊ ꝙ oculi ſemꝑ apparent ficci: ⁊ ſentiť pꝛuritus in ieiuno. Fit q̄ñq̄ ex malicia ſtomachi ꝓpter qđ iſta debilitas viſionis nō eſt ſemper: immo fit fortis cum eſt ſatietas nauſeatiua ꝓpter vapoꝛes diuerſos aſcendētes: ⁊ deſtruiťioino tēꝑoꝛe famis ſicut cōtingit ebꝛioſis ⁊ bibu/ lis ⁊ ſentit citius alleuiationē ex medicinis mundificatiuis quando eſt ex ſtomacho ꝙ ex paſſione ꝓpꝛia oculoꝝ.

Methodus.

Cura eius que eſt ab humidita te eſt vt digeratur flegma in capite cuꝝ firu/ po de ſticados cuius deſcriptio ſm Aſſ. hec eſt. Rx. floꝝ ſticados arab. ʒ.xxx. albaſce calamenti oꝛigani aā. ʒ.x. aniſi ptetri. aā. ʒ. vij. piperis lōgi. ʒ.iij. paſſulaꝝ enucleataruꝫ ʒ.iiij. mellis lib. v. condiant cuꝝ cinamomo calamento aꝛomatico croco. ʒʒ. pipe nigro ⁊ lōgo. oīm aā. ʒ.ſ. ⁊ f̄ b̄ liga i pāno raro ⁊ ſuſ pēde in firupo boꝛa decoctionis. b̄ firup⁹ a ꝓprietate reſpicit caput ⁊ digerit oēs ma/ terias flegmaticas i cerebꝛo collectas: q̄ꝛo pter ē cōferēs ſode ⁊ catharro frigido vl' di/ gerať cū melle roſ. collato addēdo in digōne cū ijs firup̄. ſticad. nucē muſcatā ⁊ oīa ducen tia ad caput. Poſt illō purgeť cū pillis luci/ mioꝛib⁹ l'cochijs vl' fetidi: vl' cū pillis lucis maioꝛib⁹ q̄ꝛ a ꝓpetate purgāt hūiditates ce rebꝛi anꝛioꝛis ⁊ ſēſus oēs acuūt ⁊ ꝓpe vi/ ſū q̄ ſic fiūt f̄z meſ. Rx. xilob. oppob. ſe. ruſ. ſq̄n i ti maſticis garioſ. aā. ſe. apij caſſielig. croci

macis. añ.ʒ.ſ.roſ.vioł.abſinth̄. cubebe.ca/lami aromatici nucis muſcate carpob̄.ſpice añ.ʒ.ij.reubar.boni mirabola. oim agarici ſene.añ.ʒ.iiij.colloquintide licij lap̄. lazuli loti.añ.ʒ.vj.cōfice cū ſucco fen.vel rutbe vel celidonie vel eufraſie vel vino claro al.veteri.ꝛ da a.ʒ.ij.vſq; ad.ʒ. iiij .ꝛ eſt deſcriptio aggregata ex maioribus et minoribus qm̄ modicū differunt inter ſe ꝑm cōpoſitionem vel virtutē vel cū pillis de agarico q̄ ſic fiūt ℞.aloes.ʒ.ij.colloqntiō.ſticad. turbith. añ. ʒ.ſ.maſticis roſ.ʒʒ.caſſie lignee.añ.ʒ.ℏ.agarici.ʒ.iij.fiant pillule cū ſucco rutbe quoruʒ doſ.eſt a.ʒ.ſ.vſq; ad.ʒ.ij. ℳe pillule euacuāt potenter flegma ꝛ oēm materiā groſſaʒ viſcoſam ꝛ ab oī parte corporis:ꝛ ꝓpie a caliditate:ꝛ ideo valēt in apoplexia epilepſia paraliſi ſoda frigida catbarro. ℒibeť carnibus aſſis ꝛ cibis ſiccis:vtať ſepe ſemi. fen. in cibo ꝛ potu:ſimilr ꝛ fizeleos. bibat ydromel vel vinū rubeū limpbatū parūper cum aqua ſimplici ꝛ q̄ñq; cū aqua decoctiōis rutbe vel in aqua vbi poſita ſit rutba. ℞.ſemel in ſeptimana.ʒ.ℏ. tyriace veteris bone ſtomacbo ieiuno cū vino vel aqua decoctionis rutbe vel ſemis fen.eſt de melioribus rebus in boc caſu. ℒxercitēť ꝑterea et ſudet ꝛ laboret in ieiuno modificet cibum ꝛ potū ꝛ ꝓpoſſe diſtilliet in oculos aquā baſilicōis vł celidonie eufra. betbonice vel rutbe vel fel capñū vł fel gallivel faſianivł ꝓdictis cū mel le crudo puriſſimo vł collirīū de felliḃ vł collirīū albū poſitū capł̄o de obtalmia vł collirium de turbia bonū ꝛ expertum q̄ ſic fit. ℞.turbie.ʒ.ℏ.calaminaris.ʒ.ſ.faui mellis. ℩.mellis crudi ſicut exprimiť a fauo.ʒ.ij. gariofi.numero.ij. terātur vt alcobol ꝛ incorporentur cum vino al.veteri ſubtili: ꝙ ſi timueris corroſionem ex turbia ignīatur ſuper lamina ferrea.x.vicibus vel pluribus et totiens extinguatur:vel in aqua roſ.vel plātaginis ꝛ idem obſeruetur de calaminari. ℒic namq; lacbrymas exſiccat:ſpiritus ſubtiliat ꝛ vlcera conſolidat perfecte. ℒura eſt que eſt propter ſiccitatem eſt impinguare corpus propoſſe cum piſcibus recentibus bonis ꝛ turibus carnium bonarum conditis cum ſpecie dulcibus ſcilz cinamomo cardamomo croco folio gallanga ꝛ zuccaro: vtatur vino claro dulci. ℒomedat ficus ſiſticos auellanas pineas cicera fracta et piſa oua ſorbilia ꝛ pultes cōditos cū lacte capri/no dulci. ℒaueat a rebus acutis ꝛ oleo vi/no puro veteri fumo vento a coitu ꝛ oculoꝝ fatigatione plura ſcribendo vel ſtudendo: ſepe balneetur in aqua dulci tepida poſt digeſtionem primam preterq̄ ſudet aperiantur oculi ſepe in aqua frigida vel ſtilletur in eos lac mulieris vel aſine vel oleum vioł.vel abluantur quandoq; cum aqua decoctionis violarum fenugreci ꝛ maluauiſci. ℒura eiꝰ que fit vitio ſtomacbi eſt vt rectificemus ſtomacbum digerendo bumores calidos cuʒ ſi rupo acetoſo vel bumores frigidos cum oximelle cōpoſito. ℙoſt illud purgetur cum medicinis proprijs vtriq; cauſarum quas dicemus ca.de ſtomacbi debilitate. verūm̄ bic pul.confert omniquaq;. ℞.aloes.ʒ.ſ.mirrbe ʒ.ſ.maſticis.ʒ.ſ.terantur oia ſubtiliſſime et cribellentur ꝛ trāſglutiať totū ſimul cuʒ zuccaro vel mellevel alia re offuſcāte eius amaritudinē. ℳloes eīm̄ licet ſit indelectabile ore eſt tm̄ delectabile ꝛ pficuū ſtomacbo:vt di. ℬal.ij.de ingenio ſanitatis.ꝛ iō in eius adminiſtratiōe ꝺz lingua patientis extrabi et aloes inglutiri. ℒtatur oīni die in ieiunio electuario pliris dyagallanga dyatriūpiperon:ꝛ bibat deſup.ʒ.iij.vł.iiij.aque calide. ℒutriatur cibis ꝛ potibus dictis ſupius ca. de debilitate viſus ꝓpter bumiditateʒ.vtať etiam collirijs ꝛ aquis dictis ibideʒ.

Emperica.

ℳedicamen ſublime ad debilitatem oculoꝝ ex quacunq; cā. ℞. turbie lib.ℏ.extingatur in vrina pueri nōdum poluti tribus vicibꝰ:ꝛ in aqua feñ. iij.vicibus coralloꝝ al.ꝛ ru.añ.ʒ. iij.extinguať in aq̄ feñ.vicibus.ij.margaritarum.ʒ.ij.ſapbiroꝝ ſpodij.añ.ʒ.ℏ.muſci. ℨ.ℏ.terantur oia vt alcobol. ℙoſtea ponantur in mortario et addatur aqua feñ.donec redeat ad ſpiſſitudinem pulmenti vel mellis: ꝛ poſt boc ſubfumigetur cum ligno aloes exiccetur ꝛ iterū perfecte puluriſetur ꝛ per ſindonē cribelletur. ℒt de boc pulvere ponať in oculos oī mane ꝛ ſero ꝛ cum volueris :fac ex eo cum aqua feñ.collirīū virtutē viſiuam confortat: bumiditates exiccat:macłas abſtergit. ℨūt ꝓterea q̄dam excellentes in bac arte qui

valde appꝛeciãt boc collirĩũ. ℞. fileris mon tani maiozane eufrasie rutbe celidonie feñ. añ. ℥.iij. ʒʒ. spicenardi pipis longi gartofi. turbie extincte in puriſſimo ſucco feniculi vl̃ maiozane aloes.añ. ℥.ſ. fellis aquile accipi tris birci incolentis montana fellis galli per dicis faſiani lupi lepoꝛis vꝛſi vel vulpis vel vulturis vel capꝛioli ꝛ oĩm animaliũ viuẽ tium de rapina dummodo ſint ſana ꝛ eta/ tis perfecte non decrepita de quolibet ynum fel.balſami.℥.ℏ.mellis roſ. collati.℥.ſ. pul/ ueriſanda puluerizentur: liquefianda lique/ fiant ꝛ cõquaſſanda cõquaſſentur in vltimo ſicut decet colletur: ꝛ ſi fit eſtas miſceant in ſole calido per dies.xl.quotidie ſemp agitã do atq; cõmiſcendo. Siẽo fuerit byems agi tetur modo conſilĩ in vaſe duplici ad ignem lentũ vel ſubtus cineres ꝛ arenã calefactaz: in fine ẽo colletur ꝛ conſeruetur in vaſe vi/ treo ꝛ oculis inſtilletur. Eſt eĩ tãte virtutis q; ꝛ decrepitũ faceret legere lr̃as minutas. Sunt alij qui magis appꝛeciãt collirium de aquis diſtillatis quod ſic fit. ℞. aque celido nie rutbe betbonice eufrasie feniculi memi/ tbe capꝛifolij vel ſucci eoꝝ recentiũ purozũ ſi fit ips: ꝛ ſucci maligranati acetoſi mellis diſpumati vini puriſſimi lactis mulieris. aque roſ.fellis aquile vel vulturis oĩm.xiij. añ.℥.iij.aloes turbie mirrbe catbimie auri ꝛ argẽti ſarcocolle licij amili coſti ro.cozalli al. ambꝛe muſci canfoꝛe.añ.ʒ.ℏ.balſami grana v.cõfice in vaſe vitreo vel argẽteo ad ſolẽ vel ſupꝛa cineres calidos lauent aũt oculi ante ꝛ poſt collirĩũ cũ aqua roſ. vel plantaginis in cã calida: ſed cũ aqua feniculi fileris mon tani in frigida nãq; potẽs eſt ꝛ expertuz ad oẽm vſus debilitatẽ: vt aſſerit Guilbertus. Collirĩũ de balſamo viſum recuperãs etiã ſi tpe plurimo ſit ablat̃ ſaluo ozgano ſic fit p eũdẽ. ℞. pipis longi al.ambꝛe balſami fel lis vulturis vel tauri.añ.ʒ.ij. mellis acuti.ſ. optimi ꝛ puriſſimi.℥.ij.vini al. veteris cya/ tũ.ſ.i.pondus.℥.ſ.et ℏ.canfoꝛe croci añ.ℑ.ſ. tere diligẽter ꝛ adde ſuccum feniculi ꝛ ſimul cõfice ꝛ inũge. Sunt alij ſolẽnes q; valde ap pꝛeciãt boc electuariuz in cã humida. ℞.ſe. feñ.lib.ij.fileris mõtani.lib.ſ.camedreos li. ℏ.ſemis apij petrofil.añ.℥.iij. puluerizent ꝛ cõficiant cũ melle diſpumato det de ipſo ſe ro ꝛ mane: ꝛ multũ valet ad purgãdũ renes ꝛ ꝓuocãdũ vrinã. Itẽ ad idez dꝛagea. ℞. ſe. feñ.antiſi añ.lib.ℏ.vel lib.ſ.gartof.macis nu/ cis muſcate.añ. ℥.ſ.puluerizent ſpẽs groſſo mõ: ſed ſemina remaneãt integra. deinde ad dant̃.lib.ij.zuccari ꝛ det̃ ãte cibũ ꝛ poſt. Itẽ ad idẽ electuariũ optimum ſiue viſus debili tas fuerit vitio bumiditatis in oculis ſiue vi tio ſtomacbi digeſtiuã nãq; cõfortat: renes mũdificat: lapidẽ frãgit: vẽtoſitates termi/ nat. det̃ de ipſo ſero ꝛ mane. ʒ. ij. ℞. macis ℥.ſ.fileris mõtani.℥.ℏ.ſe.apij.feñ.añ.petro. cinamomi.ʒʒ.piperis pullegij floꝝ abzotani yſopi eufrasie.añ.ʒ.ſ.ſaxifragie granoꝝ tuni peri.añ.℥.ℏ.cõfice cuz melle diſpumato qõ ſufficit. Itẽ nux muſcata viſus ſanitatez cu/ ſtodit. Dicit Aluc.iij.can.c. de debilitate vi/ ſus. q; fricatio capitis cuz pectine in ieiuno eſt valde vtilis in cõſeruatione viſus ꝓpter euacuationẽ vapoꝝ pl̃moꝝ: filr̃ ꝛ claras le/ gere lr̃as ꝛ intueri res viridez ꝛ mergere ocu los aptos in aq̃ tepida ad frigidũ vergente. Sed ca. de ꝓſeruatione viſus dicit q; facere ſupꝛa collũ ꝛ ſupine eſt malũ ꝓpter fatiga/ tionem neruoꝝ obticoꝝ. filr̃ ꝛ facere ſepe ſu/ pꝛa facilẽ eſt malũ ꝓpter bumoꝛis ĩclinatio nem ad partẽ capitis anteꝛiozem.

Pꝛonoſticatio.

Debilitas vidẽdi ꝛ cecitas nõ dꝛñt niſi ſicut magis ꝛ min⁹ q̃re eſt cauẽdũ a ꝑncipio de ce citate ꝛ ꝓpꝛie cũ vir⁹ vitiua ſit delicatiſſima virtutũ aĩalĩũ q̃ ſunt in nobis: q; plures re/ rũ differẽtias nobis oſtẽdit: vt dicit ariſtote les pꝛimo metbapbiſice.

De fiſtula in lacbrymali. Capitulum.lxij.

Fiſtula lacbrymalis appellat a pbificis cũ angulus lacbry malis oculi reſudat ꝛ compꝛi mit̃ cũ digito vl̃ vel ſanies emanat: ꝛ q̃nq; apparet emi nentia in loco extrinſeco que multotiẽs aperit̃. ꝛ cũ cõpꝛimitur: concurrit ſanies ad lacbrymale: ꝛ tunc vere dicit̃ fiſtu la: ꝛ aliq̃n non aperit̃ ſed expirat per cõpꝛeſ ſionez ad lacbrymale. Signa fiſtule ſunt bu miditas currẽs cũ expreſſione a lacbrymali

¶ rubedo ¶ largitas lachrymalis ¶ eminen/
¶ ta apparens aliquãdo in parte exteriori ¶
fetor oculorum.

Cura

Methodus.

Cura huj⁹ passionis ẽ vt statim a
principio digerat materia filr ¶ purgetur
ut docuimus capło de fluxu lachrymarũ.
Post illud fiat cauterĩ pũctale cuz acu ob/
tusa argẽtea ignita ꝑmissa ei⁹ exiccatione ¶
absterſiõe cũ aq̃ rutbe vel feñ. vel cuz aqua
melr. vel cũ vino ſtiptico vel cũ liquore mix/
to ex bis fundẽdo in fiſtulã bora post boraz
¶ exprimẽdo cũ digito donec vir⁹ ex ea egre
diat: ¶ cũ boc abſtineat patiẽs a ſalſis acu/
tis cholericis ¶ flegmaticis: ¶ ꝑprie a vino
forti. Medicamen nobile fic fit. ℞. olei vete
ris vini veteris boni ¶ electi aã. lib. ij. ¶ ℈. ¶ li
tbargiri puluerisati ¶ cribellati: vt alcobol
lib. ſ. coquant ista filr in caſola ad ignẽ ꝑ diẽ
itegrũ donec nigrũ relucẽs fiat. deinde ex eo
fiãt tente. i. figure ad modũ acus q̃ ponãtur
in fiſtulis. de ꝑprietate eñ eradicãt fiſtulã
¶ exſiccant ¶ ꝑprie ſi eſt apta. Ad aũt qõ eſt
valde vtile qñ ſantes expirat ſolũ a lachry/
mabili: ¶ nõ eſt vic⁹ necꝫ aptio in extrinſeco
ẽ iponere puluerẽ citrinũ q̃ fic fit ꝑm Almã.
℞. ʒintar ¶ viridis eris ſiue floꝛ eris qõ idẽ
eſt vitreoli vſti aã. ʒ. vj. arſenici rubei bau/
rach ſpume maris. ʒ. ſ. ſalis armõiaci. ʒ. ij. diſ
ſoluat armoniacũ in ſuccco rutbe ¶ iꝯporẽ
tur ſpẽs cũ illo ſucco ¶ fiãt trociſci ¶ exſiccen
tur: ¶ cũ neceſſe fuerit: teranꝫ ſup marmoꝛe
vl in moꝛtario bñ loto ¶ mũdato vt alcobol
¶ ponat in lachrymabili. Et q̃daz addunt
bolli armenici balauſtie anthimonij aloes:
ſarcocolle alumis ſanguis draconis tburis
mirrbe ariſtologie rotũde aã. ʒ. ſ. qñ fit ma
gis conſolidatiuum.

Collirĩ

Emperica.

Collirĩ pro
batũ in fiſtu/
la lachryma/
bili ſiue ſit apta ſiue nõ. ℞. tutbie cõtrite ſu
per marmoꝛ: ꝛtritiõe vitima diſſoluat cum
collirio albo poſito. c. de obtalmia. ¶ poſt diſ
ſolutionẽ colleꝯ cũ pano mũdo lineo ¶ repo
nat. Et de boc liquore ſtilleꝯ oi die bis in la
chrymabili: ¶ iaceat ſupra lar⁹ ſanũ: qꝛ fina/
liter exiccat fiſtulã: ¶ ꝑprie nõ aptã. Ite inũ
gat ois ãgulus fiſtulaꝛ⁹ oi mane ¶ ſero vſq̃
ad dies tres vel. iiij. cũ oleo ro. ſeruẽti ſiue fi/
ſtula fuerit apta ſine nõ mũdificata carn fe¶
oſſe corrupto ſanabit. Et ſpãlr ſi cuz vadit
dormitũ ponat ſupra oculũ boc empłm rep
cuſſiuz ¶ ſtipticũ. ℞. mũmie bolli armenici
tutbie maſticis aã. ℈ſ. ex oib⁹ pul. ſubtilis q̃
incoꝛporet ad modũ empłi cũ vino rubeo ſti
ptico cũ fiſtula lachrymabilis nibil fit altõ
q̃ vlcus ꝑfun. ſanioſuz: quẽadmodũ ¶ fiſtu/
la mẽbroꝛ matoꝛ cũ vlcus aũt fit terminus
apoſtematis erupti vel fluxꝰ coꝛroſiui neceſ/
ſartũ videt: vt dictũ ca. de lachrymis ¶ ca. de
obtalmia preſenti ca. ſuffragentur.

Pronoſticatio.

Fiſtula niſi curata fuerit coꝛroſiõe ex oculi mi
nat cũ ſuarũ. vij. tunicarũ cõſumptiõe: filr ¶
bumiditatis criſtalline colliquatione q̃b⁹ ſuc
cedere facit cecitatẽ que fex eſt ¶ amurca coꝛ/
poꝛalium erũnarum.

¶ Tractatus quartus prime ſectionis.
De aurium paſſionibus.

Aurium paſ/

ſiones famoſe ¶ de q̃b⁹ pbificuz
ſolicitari oporꝛtet ſunt q̃tuoꝛ. pri
ma tinnitꝰ. ſcda ſurditas. tertia apa ſiue do/
loꝛ. q̃rta vic⁹. Cũ aũt dico aurẽ intelligo ¶ mi
ringas ¶ pãniculos ei⁹ qui ſunt intra craneũ
virtuti auditiue ſeruentes.

¶ De tinnitu aurũ. Capitulũ. ſ.

Aurium tinnitꝰ trib⁹ põt fieri de
cauſis: aut ꝑpter repletionẽ ca/
pitis flegmaticã vel vẽtoſaz. Et
boc eſt vt plurimũ: aut ꝑpter de
bilitatẽ nerui auditiui ex raritate ſue cõple
xionis vel delicatia complexionis. ſicut acci
dit cõualeſcentibus: aut ꝑpter acuitatẽ ſen
ſus auditus. Signa eius que de repletione
ſunt q̃ accidit poſt ſatietatem nauſeatiuam
¶ potum vini ſuperfluum: aut poſt cibum ſli
co ſuperfluum: aut propter ſtipticitatem vẽ
tris vel tempoze frigido bumido. Signa ei⁹
que de debilitate nerui ſunt q̃ omnis ſon⁹
fortis ledit ¶ non percipit niſi ſonos dearti/
culatos: ¶ q̃ ſemp̃ ſentit ſibilũ in aure. Sig
gna ei⁹ q̃ ex acuitate ſunt q̃ magis infeſtat

hora famis: sed post cibum ⁊ somnum quasi non sentitur.

Methodus. Cura eius q̄ de repletiõe siue ista repletio sit in cerebro: siue in stomacho est vt purget cũ pillis cochijs vel fetidis vel yera pigra p̄missa digestiõe materie cũ sirupo de sticados vel cũ oximelle cõposito dato septem dieb⁹ cũ aqua decoctiõis feniculi: ⁊ sit aq̄ quadrupla ad oximel. deinde stillet in aurẽ oleũ de rutba vel de spica cuz succo porri ⁊ felle ouis nocte: in quo dissolutũ sit castoreũ ⁊ euforbiũ: inclinet sepe aurẽ suam stomacho ieiuno supra aquã calidam decoctiõis sauine sambuci camomille melilloti origani ysopi recipiendo vaporẽ p̄ tractorium. Abstineat a cibo ⁊ potu vaporoso: vt sunt brodia piperata allia porri nuces ⁊ vinũ purũ. Abstineat a cibis ventosis: vt sunt legumina rape: vtak cibis calidis siccis. Bibat ydromel ⁊ vinũ limpbatũ: modificet cibum ⁊ potũ ꝓposse: laboret in ieiuno ⁊ fiat sternutatio ⁊ sudet in sicco balneo. Cura ei⁹ que ex debilitate nerui est vt stillet in auriz acetũ in quo decoctum sit absinthiũ aut sticados vel pollijũ vel vinũ in quo bullierint rose ⁊ rutba recipiat vaporez cũ tractorio aque decoctiõis absinthij. sticad. ⁊ ros. Cura ei⁹ q̄ ex acutate ⁊ subtilitate sensus ẽ vt distillet in aurẽ oleo ro. decoctũ cũ aceto. Et si nõ sufficit: stillet in eo oleũ ro. cũ aceto. In quib⁹ dissoluta sint duo vel tria grana opij vel aliq̄d de aq̄ decoctiõis tusq̄mi: aut oleũ coctũ cũ semine papaueris ⁊ mirtillorum. Utatur p̄ intervallũ pillulis cõfectis de mastice ⁊ aloe post cibuz: qz corpus mũdificant et mẽbra cõfortant. Utatur vino granatorum vel berberis vel aq̄ decoctionis sumach et agresta in cibo ⁊ potu vitet vaporosa: ventosa quecunq̄z.

Pronosticatio.

Tinnitus si p̄durauerit tpe lõgo nec̄z remedia rõnabil⁹ exhibita cõtulerint surditatem mõstrat futurã: ⁊ ꝓprie in senib⁹ ꝓpter opilationẽ viarũ ⁊ alterationem miringarũ auris velut a causa.

De surditate. Cap. ij.

Surditas quedã est naturalis: ⁊ hec facit boiem mutuz: vt dicit Arist. in lib. de sensu ⁊ sensato. quare nõ curatur cum medicus sit nature minister. Quedam vo est aduenticia ⁊ accitalis: de cuius cura loq̄mur. Fit duabus de cãis in gñe vel ꝓpter opilationẽ auris: vel ꝓpter malã cõplexionem diuersaz. Sed opilatio ẽ multiplex. s. ꝓpter apa vel carnẽ verrucosam. propter sordẽ. ꝓpter flegma ⁊ ventositatẽ ꝓpt aliq̄d cadẽs in aurẽ. vt est lapis vmis. Dicta aũt cõplo diuersa est miringarũ frigiditas vitiata. Signa surditatis ꝓpter apa dicent ca. de dolore aurium. vbi ⁊ curã ponem⁹. Signa eius q̄ est ꝓpt carnẽ addita sunt ei⁹ appitio cũ aspicit in aurẽ apud solẽ: ⁊ cum eger sentit quandã grauitatẽ in ea: ⁊ cp fetor expirat ab aure. Signa ei⁹ q̄ est ꝓpter sordẽ collectã ex visu etiã discernunt. Signa eius q̄ ꝓpter flegma ⁊ ventositatẽ grossam sunt grauitas cũ superfluitate in aure ⁊ agitatio cũ sonitu: et cp in nocte ⁊ tẽpore frigido magis infestatur. Signa eius q̄ a mala complexione frigida sunt frigiditas capitis apud tactũ ⁊ vrina lactea: ⁊ forte antecessit ambulatio in aere frigido.

Methodus. Cura eius q̄ fit a carne supadita est vt corrodat caro illa cũ vnguẽto viridi qõ sic fiat. ℞. aluis zuccari florũ eris mellis aũ. ʒ. i. terant⁹ oia subtilissime ⁊ incorporent cũ melle: et cũ eo locus inungat vel mundet cũ vnguẽto qõ sic fiat. ℞. tartari. ʒ. ß. calcis. ʒ. ß. fiat vnguentũ in modũ mellis cũ aqua citeris et intromittatur in aurem cum coto vel tenta: postea consolidetur cum vnguẽto apostolor: aut si presto nõ sit aliud cuz vnguento albo vel cũ vnguento fusco vsitato. Cura eius que ꝓpter sordẽ est vt extrabatur cũ instrumẽto ferreo vel argẽteo bñte latitudinem quandã cũ curuitate ⁊ mollificet primo cũ oleo cõi vel camomille calido vt extrabi possit deinde mundificet cũ coto vel tenta. Cura eius q̄ ꝓpter flegma ⁊ ventositatem (⁊ hec est illa que sepius contingit) est vt digeratur materia cũ oximelle cõposito ⁊ aqua decoc. radicũ feniculi: ⁊ fit aqua deco. quadrupla ad sirupum. postea purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis et yera pigra. Post purgationem ponatur in aurem oleum camomil. vel nardi. in quo fiat aliquid euforbij. recipiat vaporem per tra-

tectorium in aurē aque decoc. calamēti sau ne sinapis artistologie centauree ⁊ filium. Inungātur aures ⁊ totū caput fortiter cum oleo eodē. Post purgationē ⁊ suffumigatio nem ⁊ vnctionē sumat de quarto in quartū diem sero cū vadit dormitū sine cena dē ele cuario anacardino dicto ca. de apoplexia. vel dyatrīpipereon. et postea bibat aliqd boni vini calidi. ⁊ fiant oia dicta ca. de tin nitu. Cura eius q̄ a frigiditate cōplōnis est ponere in aurē ⁊ circa aurē oleum camo. vel nardinum vel de costo actu calidis ⁊ purga re cum pillis cochijs corpus si sit materia ibi. Utatur oīni die mane ⁊ sero dyaplīris dyazinz. dyatrīpipereon. ⁊ post illō bibat aliquid aque calide. Cura eius que fit a la pide vel aqua vel alia re cadente in aurē est vt fiat fuctio fortis cum canula missa vl' va porario predicta ad quaz sequatur fuctio ve hemens cum spū vel nutercoza ⁊ ex reb' ve hementer attrahentibus est vnguentū fuscū cum linitur ex eo stillum bōbacinū ⁊ calidū gestatur in aurē. Sil' ⁊ empl'm apostolicon et pix ⁊ colophonia vltimo inducat sternu tatio fortis cū condisi: ⁊ egrediet si deus vo luerit: ⁊ inclinet aurem sup vaporē calidum illi' aque: ⁊ saltet ⁊ sternutet obturādo na res: vel ad solē ponatur: ⁊ aspiciat si extrahi possit cuz ferro. Cura eius q̄ propter vermes quos scies ex motu titilloso in aure est vt di stilletur in aurē boza post bozā oleuz tepidū plurimū vel vinum: ⁊ sternutet cum cōdisi: ⁊ retineat os ⁊ nares vt ferat ad aures cū im petu. Et quādoq; ponit ventosa i aures vel sadius cū bōbace aut lana: ⁊ extrabunt ver mes viui ⁊ mortui putrescēn. ⁊ aurē corrum pentes. Educunt autē facilius si primo in terficiantur cū fellib' aialium ⁊ euforb. di stillatis in aurē cuz aceto aut succo absinth. et sit totū actu calidū cum infundit auri: q; penetrabit ⁊ interficiet omnē vermez. Idez operatur succus ruthe vel rad. cētauree aut foliorū pficorum. Item aliud. ℞. aloes. ℥. ſ. agar. colloquintide aā. ℥. ſ. puluerisentur et misceant cū aqua feruente ⁊ distillet in au rem. Item calx viua ⁊ sulphur viuū incorpo rata cum melle vel aceto sunt vltima.

Empirica.

Ad surditatez q̄ fit ppter fle gma ⁊ vento sitatez q̄ fit ppter flegma vtile est istud. ℞. baccarū lauri. ℥. ℈. terant' ⁊ bullīantur ⁊ mi sceantur cū oleo de lilio ⁊ ponat' in aurem ⁊ circa actu calidū. Job. bebemel'. ponit tro ciscos. Confert preterea oleū balsami cali dū auribus stillatū frequēter. fil' cauterium post aures profundatū vsq; ad craneū. Item dicit' q̄ pulex vel culex si aurē intrauerit: po natur pilus vel pillū serici duplicatū in au rē ⁊ applicabit ei aial extrabet' sine difficul tate. Item ad surditatem accidentalē quācū q;. ℞. oua formicarū ⁊ cōterant': ⁊ succus qui egredit': stillet in aurē: ⁊ obturet' postea cuz coto vel lana ⁊ dimittat' per tres horas ⁊ re iteret': q; a propetate confortat virtutē au ditiuam ⁊ organa eius.

Pronosticatio.

Surditas supueniens in febre cōtinua ⁊ p pte de cholera ⁊ in die cretica p̄cedentib' si gnis digestionis ⁊ virtute constāte significat crisim bonā ppter flutū sanguinis narium: ⁊ si cū malis signis fuerit: mortale. vñ Ypo. lij. parti. ampb. Quibuscunq; in febrib' au res surdescūt ⁊c. Item surditas facta ppter ver rucas reuocat'. Item surditas ātiqua nō reci pit curationez. Item si vermis aurē intrauerit neq; extrabi possit mortale: quia si viuus sit cerebrum corrodet: si mortuus putrefaciet ⁊ corrumpet.

De dolore aurium. Capitulum tertium.

Dolor auris aut fit a causa an tecedente ⁊ intrinseca: aut fit a causa primitiua extrinseca. Si fiat a cā antecedēte hoc est altero q̄nq; modoz. Primus est repletio sanguinis in loco extēdens neruos auris. Secūs est effusio cholere vel materie acute ad locū. Nā frigiditas nō causat do lorem oino vel paucum: vt patet per Auicē nam cap. de causis doloris. Tertius est apo stema auris calidū vel frigidū. Quartus est ventositas grossa in flās neruos ⁊ miringas auris. Quintus modus est vlcus recens vel antiquum in aure post aperturaz apostema tis sanatos: vel potest esse quodlibet aposte ma. Si fiat a cā primitiua: hoc est altero duo rū modoz. Primus est a casu ⁊ percussione. Secūs

a frigiditate ⁊ vẽto aeris nos cõtinẽcis. Signa eius q̃ a repletiõe sanguinis sunt rubedo faciei cũ grauitate frontis: ⁊ proprie cuz reuoluit se supra faciẽ cum inflatiõe venarũ ⁊ saltua dulci. Signa eius q̃ a materia acuta sunt dolor acut⁹: citrinitas faciei: amarturdo oris: vomitus cholericus. Signa ei⁹ q̃ ab apostemate sunt: quz si apostema fit calidum sequitur febris acuta ⁊ dolor acut⁹ pulsatiuus ⁊ sitis ⁊ vigilie. Si autẽ materia sit frigida erit febris lenta ⁊ dolor cum grauedine ⁊ imaginatiõe corrupta. Signa ei⁹ q̃ a ventositate iunt tensio timporum: inultitudo sonitus: ⁊ motionis cum capitis leuitate. Signa eius q̃ accidit ꝓpter vlcus in aure sunt: quotiaz assidue ⁊ periodice egreditur liquor: vel sanguis absq; febre: sed cum plurima laterum grauitate. Signa eius qui a casu ⁊ percussione vel vento frigido patent ex relatione infirmi.

Methodus.

Cura eius qui fit a repletiõe sanguinis est vt primo fiat flebotbomia cephalice in manu vel brachio aut in fronte vel vẽtosatio in spatulis vel collo. post flõmiaz mũdet corpus cum aqua decoc. manne tamarindõ. calida intra aurẽ stilletur ⁊ circa oleuz ros. tepidum cũ aceto ⁊ semine iusquiami. vitet cibos ⁊ potus multiplicantes sanguinem. Bibat aquã vel iulep aut ydromel vsq; ad cessationẽ doloris ⁊ resolutionẽ materie ꝓcreã. Emplastrũ ad hoc conueniẽs sic fit. ℞. florum camomille seminis anett: farine fenugreci: seminis lini. aã. bullitãtur vsq; ad spissitudinẽ ⁊ in fine addant. ℥. ij. vel. iij. olei de aneto vel de camomilla. circa aurẽ ponat oleũ de aneto calidum in quo sit vnũ granũ opij ⁊ duo iusquiami si dolor sit immensus.

Cura ei⁹ q̃ fit a materia acuta est vt purget cũ decoctione reubarb. postea flebotbomet cephalica ꝓis cõtrarie: ponat oleũ caliduz ro. intra aurẽ: ita q̃ impleat vel lac mulieris cõquassatũ cũ albuminib⁹ ouoꝝ. cibet farre ordeo ⁊ cucurb. ⁊ filib⁹. Bibat aquã vel sirupum ⁊ in aliis ꝛ vt supra. Cura eius q̃ fit ab apostemate calido est vt statim fiat flebotbomia cephalice in brachio. Et iteretur flebotbomia si dolor nõ cessauerit vel fiat vẽtosatio in spatulis ⁊ collo. Purgetur cũ decoctione mane ⁊ tamaridorũ: sepe stillet in aurẽ oleũ ros. tepidum mixtũ cum aceto in quo vnum granũ opij ⁊ duo grana iusquiami ⁊ ℈. grani seminis anisi sint dissoluta ⁊ circa aurẽ fiat donec dolor cessauerit ⁊ fluxus repercutiat. Cessante autẽ dolore ⁊ postq̃ transierit tertia dies ponat emplastrũ resolutiuũ sup aurẽ. ℞. radicũ maluauisci numero. xij. coctarum ⁊ mũdatarũ a ligno interiori ⁊ cortice exteriori incisarũ frustratim pistent ⁊ incorporent cũ farina fenugreci fabarũ ordei seminis lini aneti florũ camomille ⁊ butiro qõ sufficit: dicta fiat vt supra. Cura eius q̃ fit ab apostemate frigido est vt primo purget cũ pillulis cochijs ⁊ si corp⁹ fit plectoricum fiat flebotbomia postea cephalice gr̃a q̃rtitatis nõ gr̃a q̃litatis: intra autẽ ponat oleũ nardinũ: ⁊ sup aurẽ ⁊ circa ponat emplastrũ calidũ. ℞. capita allij. x. numero: ceparũ. numero. x. coquant ꝓfecte in igne sub prunis ⁊ pistent postq̃ bñ mũdata sint ⁊ incorporentur cũ. x. vitellis ouorũ. ⁊ ℥. butiri vel axũgie porcine. Bibat ydromel: comedat carnes pulloꝝ ⁊ doꝝ. Cura ei⁹ q̃ fit a materia ventosa grossa est vt i aurẽ stillet oleũ de ruta vel de aneto calido i quo dissolutũ sit castoreũ aut eufor. ⁊ supra ⁊ circa aurẽ ponatur sacculus de sale ⁊ milio mixtis ⁊ calefactis sup lapide ignito: aut de furfure ⁊ sale. Moditicet cibũ ⁊ potũ ꝓpter ⁊ laboret in ieiuno: bibat vinũ vet⁹ clarũ limpidũ: vitet olera legumina. vtat dyapiris arcoticon et aurea alexandrina. Cura eius q̃ fit ab vlcere suo dicet capitulo verum cõueniẽs est vt stilletur i aurẽ aqua decoctiõis absinthij mirtilloꝝ actu calida vel acerum in quo bullita sint interiora granatoꝝ vel rubus ⁊ boilus armenicus: q̃ omnia illa exiccant oia vlcera ⁊ stringunt fluxum. Si autẽ humiditas ⁊ sanguis ꝓgelatus sit in aure: distillet in eo succus rubie mixt⁹ cũ aceto: aut succ⁹ porri: aut dissoluat mel: aut sarcocolla in aqua q̃ dum est calida distillet in aurẽ: qm̃ est absterciua ⁊ dissolutiua. Verũm ordo sapiẽtie est in cura vlceris vt primo fiat ei⁹ mundificatio cuz stipticis vt est aqua mellis cum vino vel aceto mixta infusa bora post horam cum canella. Secundo absterscio cuz radio inuoluto coto vel lana. Tertio incarnet cum eis q̃ diximus capitulo de fistula lachrymali. ⁊ que di

rimus cap̃. de vlcere auris. ¶ Sciendū pre/terea q̃ in actu p̃eseruatorio cauterij post aures ⁊ post purgationes ꝓpter in istis ca/sibus est sublime. Cura eius qui fit a casu vel percussione est vt statim fiat flōmia ce/phalice vel vētosatio in collo ⁊ spatulis. vn/gatur auris intus ⁊ extra cū oleo roſ. in quo granū vnum opij sit supra aurē ponat̃ em/plastrū repercussiuum factū ex roſ. mirtilis farina ordei cocti ⁊ baulitis simul. Et pona tur pul. thuris minutū mixtus cū lacte intra aurē: similiter ⁊ supra si dolor extrinsecus appareat. Abstineat a carnibus ⁊ vinis vſq̃ ad cessationē doloris ⁊ securitatē apoſte/matis. Bibat aquā prunoꝝ vel granatoꝝ. Comedat farinā auene vel ordei. Cura eiꝰ qui fit a vento vel aere frigido est vt vapo retur locus cū milio calefacto aut cū ruba et furfuribꝰ mixti ⁊ ibibitis cū vino ⁊ calefa ctis: vel cū panno calido distillet̃ in aurem oleū de spica vel de ruba vel de costo calꝫ.

Cura

Cura

Canones.

Scias q̃ medi/cina optata et stupefactiua va lent ad oēm dolorē aurīs: siue sit a causa ca/lida siue frigida: ⁊ ꝓpter cum fuerit vltima tus: qꝛ sensationē remouēt q̃ ponit̃ in diffi/nitione doloris cū dolor fit in contrarium impressionē sentire: vt dicit Auic. primo ca/no n. fen. ij. ca. de cā doloris. sed in causa frigi da nō debent fic cōtinuari neq̃ adeo auda/cter administrari velut in calida: qꝛ adderet̃ frigiditas frigiditati. ⁊ prohiberetur ma/teria resolui: ⁊ fieret forsasse spirituum ani malium mortificatio: vt dicitur. xij. de in/genio sanitatis.

Pronosticatio.

Dicit Auerr. iij. colliget. q̃ dolores maximi sunt dolor articuloꝝ: dolor dentiū: dolor au rīū: ⁊ dolor vlium: quare ilico est eis succur/rendū cū dolor fit de pstern̄itib⁹ virtutē: vt dicit̃ loco allegato. Bn̄ in dolore aurīū ve/hemēti sudor frigidus aut syncopis aut alie

natio superueniens mortale.

¶ De vlceribꝰ aurīū. Ca. iij.

Vlcus auris est solutio cōtinui/tatis in aure: ex qua cōtinue et periodice fluit virus aut sa/nies. Et fit altero triū modoꝝ aut ꝓpter ali/quam recessionē apostematis qđ apertū est: aut ꝓ/pter materiā acutā vel salsam corrodentē: aut ꝓpter casum ⁊ percussionē. Signa vlceris sunt dolor cōtinuꝰ cū acuitate ⁊ grauedine: ⁊ q̃ sanies egredit̃ cū fetore. Et si fit ꝓpter apostema fuit ⁊ est adhuc cū febre cōtinue acuta. Si a materia acuta est fine se. Si a casu ⁊ percussiōe patiēs bꝫ referre medico.

Cura

Cura

Verbodus.

Cura eiꝰ si fit ꝓp apa/ma vel ꝓ/pter materias acutas est: vt si vlc⁹ fit recēs ponat̃ cū tēta de oleo roſ. mixto cūvnguēto albo quod fic fit. ℞. olei roſ. ℥. iij. cere. ℥. ß. fiat vnguētū in quo in fine ponant̃ duo al/bumina ouoꝝ. Purget̃ caput a principio cū pillulis cochijs vel yerapigra. Bibat vinuꝫ album debile; limpbatum. Si autem vlcus fuerit anti quum abstergatur primo sanies cū oximelle squillitico: vel cum vrina pueri mixta cum mellevel cū vino ⁊ melle mixtis cū modico floris eris injiciendo ex eis bora post boram per siringam: deinde consolide/tur cum medicamine quod fic fit. ℞. aloes sanguinis dracbonis rubee spume maris vste myrrbe sarcocolle sanō. lutij olibani aā. ℥. ij. terantur subtilissime: deinde inuolua/tur licinium in melle et postea in isto pulue re: et sic mittatur in aurem. bec medicina vl/cera antiqua exiccat et finaliter ea con/solidat. Si vero vlcus fuerit in profun/do dissoluatur puluis iste cum aqua mel/lis et instilletur. Confert etiam vlceri an/tiquo vt infundatur scoria ferri in aceto mense vno vel pluribus. Postea colletur ⁊ distilletur in aurem. Cuius cura si fit a casu vel percussione est vt statim fiat fle/botbomia cepbalice in parte contraria vel vētosatio in collo et spatulis supra aurem et circa ponatur emplastrum repercussi/uum et confortatiuum loci ex bolo arme/nico mirtilis puluerisatis et incorporatis cum oleo rosato vel aqua rosacea. Abstī/neat a vino ⁊ a carnibus vsq̃ ad dies q̃uoꝝ donec secur⁹ fit de apostemate. deiñ põt po nere empl'm anodinum dictū in cap̃. p̃ced̃.

Cura

Cura

Emperica.

Cura vlce/ris in aure vt in cura vlce/

ris cuiuscūq; vel vulneris sanioſi expertū ⁊ probatū eſt vnguētum apoſtoloꝝ fiuefit recens siue cronicū. q; mūdificat omne vlcus et sic rectificat fistulas ⁊ scropbulas prauas cum facilitate: nec eſt aliqō et simile: ⁊ mundificat vulnera ex carne mortua ⁊ poſt cōſolidat. cuius deſcriptio eſt. ℞. terebentine ce re albe reſine aā .ʒ.xiij. oppoponaci floris eris aā.ʒ.ij. armoniaci.ʒ.xiij. ariſtologie lō ge tburis maſculi aā.ʒ.vj. mirrbe galbani aā.ʒ.iij. bdellij.ʒ.vj. litbargirij. ʒ.ix. olei lib. ij. infundaſ bdellū in aceto vini poſtq; fruſtratim incisum fuerit: ⁊ diſſoluētur oēs gūme in bdellio ⁊ oleo ⁊ cera ad ignez: ⁊ cum diſſoluta fuerint p̄fecte colletur. ⁊ addatur pulus aliarū omniū rerum q̄ poſſunt teri ⁊ cribellari ſz nō ad ignez. ⁊ i fine addaſ flos eris ⁊ agitetur cum ſpatula cōtinue donec infrigidatū fuerit perfecte: tunc reponatur. boc etiā dicitur vnguentū apoſtoloꝝ: qz eſt duodecim medicinarum: quēadmodum apoſtoli ſunt duodecim. Et ōz a quibuſdā vnguentum veneris.

Canones.

Scias q; nullꝰ fluxus bumoralis vel etiam ſanioſus eſt ſubito reſtringendus: timmo gradatim donec medicus experiatur an ſit naturalis vel ſintbomaticus. verbi gratia. ſi liquor vel ſanies effluxerit ab aure periodice cum alienatione capitis reſtringi nō debet qz expurgatio eſt naturalis: timmo ꝓuocet cum infuſione fellis ⁊ aceti calidi ſi reſtringatur. Poſt boc vero purgetur caput ⁊ diuertatur fluor ad nares vel ad collatoꝝ palati cum maſticatione piretri vel pipe ris: ⁊ in vltimo apponaſ vnguenta et emplaſtra cōfortatiua ſtiptica donec locus perfecte ſecuretur.

Pronoſticatio.

Vlcus auris niſi rectificatū fuerit corroſionem auris ⁊ mirigaruz eꝝminaſ deinde fiſtulā malā parit ⁊ fetidam: ⁊ demū ſurditatem ꝓpter organoꝝ corruptionē ⁊ viarū oppilationē. Dicit ꝓterea Raſ in diuiſionibꝰ cap̄. de dolore in aure qñq; egrediſ ſanguis aut liquor aquoſus ex aure: nō ꝓpter pcuſſionem: aut apoſtema aut vlcus: ſed ꝓpter ea q; natura expellit ipm per orificia venarum aſſidue vel ꝓdice ⁊ cerebrū mundificat: quēadmodum ꝑ fluxum ſanguis narium vel ſanguis ſputum: quare in talib⁹ nullatenus reſtringaſ: niſi ſupfluxerit ⁊ illud cum talis ſanguis coagulatur ⁊ oppilat ⁊ auditum ꝓbibet: tunc ſuccurrendum erit ſine mora primo cū calidis inciſiuis: poſt boc cū ripticis abſterſiuis ꝓout tam docuim⁹ ſimpliciter in ca. de dolore in aure. ne forte materia indureſ vel putreſcat ⁊ faciat egritudinem timoroſam.

¶ Tractatus quintus. De paſſionibus naſi.

Naſi paſſiones

famoſe ſunt tres. Prima eſt fluxus ſanguis. Scda fetor ſub ea cōprebēdendo apoſtema ⁊ vlcus. Tertia defectus odorandi. De corza dicemus cap̄. de catbarro.

¶ De fluxu ſanguinis narium. Cap. primū.

Fluxus ſanguis narium quādoq; poteſt dici morbus: quādoq; accidens: licet ſit ſemper accidens eſſenttaliter cū ſit de genere exeuntis a corpore mutati: vt patet. iij. de accidenti. Dicitur autem morbus quādoq; eſt ſine febre. Dicitur autē accidēs cum ſit in febre vel in ſoda ꝓprie pulſatiua. Fluxus ſanguinis narium cum eſt morbꝰ vel ſit ab acuitate ſanguinis vel a multitudine: vel a caſu et percuſſione. Si ꝓpter acuitatem ſignificāt ipſuz claritas ⁊ ſubtilitas ſanguinis ⁊ debilitatio virtutis ex ipſo plurima: ⁊ quia paulatim ſtillat ⁊ caput ſentitur calidum. Si a multitudine ſignificant ipſum rubedo faciei cum repletione corporis: ⁊ quia fluit multum ⁊ ſubito: ita q; etiam quādoq; ſentitur ſincopis ⁊ anteceſſio ciborum ſanguinem generantium ⁊ abſtinentia ſuperflua a flebotomia ⁊ cottu ꝓter ſolitum ⁊ ante ceſſio doloris capi ℨ vehemētis. Et vterq; duoꝝ fluxuū vel ē ex arteria vel ex vena quo

rum signa distinctiua sunt hec: q; sanguis arterialis egreditur motu tortuoso: & est subtilis rubeus valde. & ad eius exitum sequit̃ sincopis magis subito & difficiliter restringi potest. Et cõferunt in eo medicine posite super cor magis q̃ posite sup epar. In sanguine aũt venali totus est econuerso. Si vero fit a casu & percussione ex re ipsa fiet manifestum. Fluxus sanguis cum est accidẽs consequens febrẽ acutam: vel est bonus & naturalis & significat ip̃m: q; fit in die cretica et copiose & quem p̃cessit fluxus paruus i die indicatiua: & q; fit post signa digestionis cõplete: & antecessit dolor frontis & habitudo carnosa & cholerica: vrina subtuffa vel rubea vel intense citrina: & ante oculos apparuerunt imagines rubee vel ignee. Et signũ certissimum est cuz post ip̃m sequit̃ alleuatio egri: si vero sit bomaticus totuz erit econuerso. Cura eius qui fit ab acutitate sanguinis est vt aspergat̃ facies cum aq̃ ros. & ponatur cotũ inuolutum in aceto mixto cuz albumine oui intra nares: & ligent̃ extrema et testiculi virorũ & mamille mulierũ: & ponantur ventose sicce supra epar & splenẽ. & si nõ sufficit: ponat̃ intra nasum & supra puluerẽ boli armenici mixtis cuz tela aranee & albumine oui & sup spatulas & sumẽ ventris ponãtur ventose sicce & emplastrẽtur panni in aceto infrigidato in niue super epar testiculos & extrema. Utatur cibis stipticis ingrossantibus & infrigidãtib? sanguinez. Bibat aquã frigidã vel vinum berberis vel vinum granatoz. Et si adhuc restringi nõ põt: & p̃ptie cum fluxꝰ est arterialis ponat̃ supra nasum & supra frontẽ & timpora puluis cãphore ypoquistidos. sang. draconis. pfidie. aã ʒ ß. incorporent̃ cũ albumine oui & succo solatri & tela aranee & farina volatica molẽdini vt fiat sicut mel currẽs & cũ licbno imponat̃ & totum caput embrocet̃ cuz aqua frigida vel cum aqua rosea in qua dissoluta sit cãphora & pfilium. Cura eius qui fit ꝓpter multitudinẽ sang. & ille est vt plurimum venalis est vt fiat illico flebotomia de basilica eiusdem lateris & extrahatur sanguis plurim?: ferevsq; ad sincopin: vel saltẽ fiat flõmia de basilica vel manu dextra si vir? sit debilis: deinde ponant̃ ventose sup epar & splenẽ: in alijs fiat sicut prius. Cura eius qui fit a casu vel a percussione est ponere intra nasum et supra puluerẽ stipticuz ex bolo armenico vt dictũ est prius. Et si ultimo: sit de ap̃atiõe nasi vel facies fiat flebotomia statim basilice vel cephalice in pleresa. Cura eius q̃ fit in fe. vel soda est vt si fluxus sit naturalis & cretic? nõ restringat̃ imo prouocet̃ cum setis porcinis positis intra nares nisi supfluxerit & virtutẽ cepit deijcere: tũc restringat̃ cũ epithimatib? ẽbrocis & vẽtosis & ligatiõib? tã dictis.

Empirica.

Stercus asini siccuz aut recens nar̃ibus insufflatuz confert vel testa oui cõbusta vel pili leporis triti vel cõbusti. Silr & stercus bouinũ siccuz vel tibus vel sanguis draconis. vel terra sigillata vel fuligo cõbustũ vel bombax adustus galle vel glandes aduste. silr & rasura pargamenti puluerizata & incorporata cũ albumine oui cõfert: & pannus lineus infusus in aqua frigida & inuolut? circa gulã confert vel gipsum vel cinis papiri cõbuste cõfert: vl emplastrũ ex gipsor aqua ros. cõfert positũ sup frontẽ & gipsuz cõfert.

Canones.

Fluxꝰ sang. narium quoq; fit ꝓpter rupturam arterie vel vene in fronte intra craneũ vel in radice nasi & iste nõ curatur: vt dicunt serapio. ras. & Auic. Fluxus ꝓterea oĩs q̃nq; modis tollitur p artẽ: quã cum euacuationibus diuersionib? repercussionibus stipticatiõib? necnõ & ingrossatiõibus sang. per dietam.

Pronosticatio.

Quando sang. qui exit a naribus in fe. continua non exit in die cretica neq; post signa digõnis & exit paulatim & diminute & est niger mortale. Item sang. niger etiam si exierit in die cretica non est bonus. Itez si in die indicatiua. verbi gratia. quarta superueneꝛit in fe. continua fluxus sang. narium parꝛuus atq; diminutus significat crisim in septima per fluxum eundem & proprie si corꝛpus sit sanguineum vel cholericum & ante oculos appareant imaginationes rubee supradicte: quapropter hoc mõ fiet iudicãdũ in septima quoniã si fluxus butusmodi supꝛuenerit copiosus & cum virtute forti salutez

Cura fluxꝰ sanꝭ

Cura

Cura

Cura

Of fluxꝰ sanꝭ coll.ᵉ s. modꝰ ꝓprie dicte

indicat. Si vero diminutus ⁊ tardus ⁊ virtute debili vel signis digōnis diminute mortē minaꝫ eadē die: qz signat qꝫ natura intendebat pugnā ꝓtra morbū in die indicatiua quā pficere nō potuit in die cretica. Ytē di. ypo. uij. pti. ampb. Quibuscūqꝫ in fe. sanguinis fluit multitudo vñcunqꝫ ijs resumptionib⁹ vētres humectanꝫ: incurrūt lienteriā in tpe cōualescētie. Ydē in eodē. quibuscunqꝫ in fe. aures surdescunt san. ex naribus fluēs aut venter turbaꝫ? soluit egritudinē. Ytē in septima particula. in sang. fluxu siue per nares vel ꝑ mēstrua vel ꝑ emorroidas vel per vulnus vel ꝑ dyfinteriā oēs ipiētia aut spasmus malū. Ytē in quinta pti. mulierib⁹ menstruis deficientib⁹ sanguine fluere i naribus bonū ē siue p se: siue p accē ⁊ in pīma q̄litate.

¶ De fetore narium. Cap. ij.

Fetor narium qñcqꝫ fit vicio stomachi transmittentis fumos et vapores fetidos ad ostia nares eleuatos a materia marcida corrupta in stomacho cōtenta: qñcqꝫ fit vitio nasi ⁊ partiū ꝓpinquaꝝ qō est dupl'r: qz vel fit vitio būoris corrupti putridi in radice nasi collecti: vel fit vitio vlceris narium vl' emorroidaꝝ nasi vel polipi vel cācri in cōcauitate nasi ex flegmate cū in naribus caro mollis oriꝫ: ex qua humores fetidi stillāt. Est vero polip⁹ cū in naribus caro cōpacta oriꝫ ex flegmate et melancholia ꝑ viā assationis ⁊ putrefactionis ꝓpter qō nasus acquirit durticiē ⁊ fetorem. Et illa caro bz figurā ficus: qz caput grossuz ⁊ stipitē subtilē. Sed cancer nasi est apostema durū calidū ex melācholia ꝑ viaz adustionis delegata ꝑ venas ⁊ arterias a cerebro generatū ⁊ in carnē cōuersum durā et infiltratā in substantia nasi: ⁊ est babēs ī radice venas nigras plurimas repletas sanguine melancholico. Et nos quedā signa cācri cōpleta in quocūqꝫ mēbro acciderit: scribemus cap. de apostemate in matrice fil'r et curā ꝗlis ē possibil' p artē. Signa ci⁹ q̄ fit vitio stomachi sunt qꝫ fetor minoraꝫ post cibū imo tunc sentitur fetor mixtus cū odore cibi Et si in ieiuno nares cōstringātur ita vt anhelitus egrediatur per os sentitur fetor ab ore vehemēter. Signa eius qui fit vitio materie cōtente in vijs nasi est qz fetor sentitur equaliter añ cibū ⁊ post: ⁊ qꝫ per os nō egreditur fetor cū nares stringanꝫ. Signa eius qui fit vitio vlceris in naso vel emorroidib⁹ vel polipo vel cancro patent ex intuitu intra nares patientis.

Methodus Cura eius qui fit vitio stomachi ē vt digeraꝫ materia flegmatica adusta vel salsa: similiter ⁊ colerica cum sirupo de mellilото. qui sic fi. ℞. scolopendrie politrici adyantbos capill' veneris fumiterre polipodij cicoree. añ. m. j. sene epithi. añ. ʒ. j. cuscute. ʒ. j. mellilоti viridis. ʒ. j. ⁊. ꝑ. vl' succi eius. ʒ. iij. pruno⁊ ficco⁊ numero. xxx. pistentur ota ꝓter pruna ⁊ bulliantur in lib. iiij. aque vel plus donec medietas cōsumatur. Preterea colleꝫ ⁊ in collatura addatur iiij de zuccaro q̄tū de collatura ⁊ iterū reducatur ad ignē ⁊ sirupetur. Hic sirupus de propietate sue cōpositionis digerit oēm materiā adustā salsam ⁊ acutā ⁊ ad purgationez ꝑparat ⁊ ipsam educit paulatine quaqꝫ die quapropter est cōferens pturiginosis oiquaqꝫ die detur ex eo in aurora. ʒ. ij. cū triplo eiꝰ vel quadruplo aque decoctionis prunorum siccorum vel viridiū vsqꝫ ad dies. x. ⁊ postea purgetur cū benedicta laxatiua vl' yerapig. vel cū decoctꝫ. que sic fit. ℞. tamarindorum manne. añ. ʒ. j. ⁊. ꝑ. dissoluātur ista cuz aqua decoctionis prunoꝝ sene epithi. ⁊ polipodij et fiat aque. ʒ. iij. vel. v. qz educit humores adustos cū facilitate. Fit etiā vomitus qui sic fit. ℞. radi. rapb. acuti incisi frustatim. ʒ. j. ⁊ ꝑ. seminis aneti atriplicis sinapis cepaꝝ añ. ʒ. j. ellebori albi. ʒ. j. pistentꝫ ⁊ bulliantur in lib. j. aque: donec medietas consumatur: colletur et in collatura addantur. ʒ. iij. oximellis cōpositi. Modus autem vt hoc vomitiuum et aliud quodcūqꝫ fiat: est iste: qm̄ opz vt primo replеaꝫ stomachus ex piscib⁹ salitis vel siccis cōditis cū sinapi ⁊ radi. rapbani acuti vel cepis ⁊ porris crudis similiter ⁊ faseolis ⁊ pisis ⁊ ciceribus ⁊ similibus et quiescat sic per vnā horam vt cibus perfecte simul misceatur. Post illud vero sumat predictū vomitiuū totuz simul ⁊ qescat per quartam partez. j. horę. deinde moueatur et agitetur vehementer vt totus cib⁹ ⁊ medicina cōquassentur. Deinde ponat ventrē suū

sup cerutical vel lignū ⁊ fortiter ipm confir/
met. Et excitet vomitus cū digitis vel pen/
na uncta oleo missa in pfundū gule donec
ysophagus fatigef. Postvomitū gargarisset
dyamorō vel vinū granatoz vel citontoz vl
berberis vel vinū rub. pōticum ⁊ stomacho
et mery pfortētur. Et abstineat post illud a
cibo p semidiē ⁊ tunc sumat cibū: ⁊ sit parue
qntitatis sicut est mistū farris positū risum
caro assa ⁊ similia: ⁊ bibat vinū optimuz in
pua qntitate tn ne fluctuet oino. Fiat iste vo
mitus duob⁹ diebus cōtinue sqntibus vt re
liquie p̄me diei pfecte educāt. ⁊ si fieret iste
vomitus sel' in mense melo cōferret. in corpi
bus autē debilibus nō dz ponī ellis. oia alia
ponant et ē leuioz ⁊ nobiliōz medicinaz in
euacuatione cim humiditatū in stomacho
cōtentoz. ¶ Sciendum tn q⁹ oīs vomit⁹ est
timorosus in hītibus pectus strictū vel ca
put ⁊ oculos debiles ppter qō nō dz dari pa
tientibus sputū sang. vel sanies vel habenti
bus oculos eminentes vel tenebrosos vel la
chrymosos: qz materie deriuarentur sursuz
cōsuetudinarie. Necz detur difficile vomen
tibus ne debiles vene rūpant in pectore seu
pulmone ⁊ cōsequet ptisis sed purgent ta/
lia corpora per deorsum. In cā vero choleri
ca repleatur stomachus herbis. s. bleta spi/
nargijs atriplice aneto ⁊ piscibus ⁊ medici
na vomica fiat ex aqua decoctionis rapha/
ni seminis atriplicis cū sirupo acetoso vl cū
oxizaccara in eadē ppoītiōe sicut pri⁹. absti
neat patiēs a cibis gnantib⁹ humores adu/
stos. Et vtatur dieta dicta capl'o de melia.
Post remedia igit vniuersalia fiant localia
ppria quare fugat omni die bis per nares
vinū decoctionis nucis muscate aut dissol/
uatur z. ß. tyriace bone in vino odorifero qō
trahat per nares. Aliud ad idez potentius.
℞. aloes mirrhe. croci mastices. xiloaloes. ga
riofi. aā z. ij. fiant pillule cū vino odorifero
quarū tres transglutiant in nocte ⁊ due in
aurora: qm putrefactionē humoz in stoma
cho ⁊ in intestinis ⁊c enis poterit rectificāt
et eos educunt cū leuitate ⁊ odorē oris bo/
num faciunt: quapropter cōferunt plurimū
in fe. epydimialt ⁊ cōtra aerē pestilentialem
si ex ipsis omni die due vel tres transglutian
tur in ieiuno. Oportet autē vt aloe. x. vicib⁹
vel pluribus abluatur in aqua dulci donec
partes eius acute resoluant ⁊ ppter cū ama
ritudo timet: necz solutio ḡritur sed sola sti/
pticitas aromatizans. ⁊ mō cōsimili dicēdū
est de mirrha. Cura eius q̄ fit ppter vlcus
in naso vel polip. siue cancrū manuali actui
et opationi verū si tibi studiū insapuerit ad
casum surditatis ⁊ casum vlceris in aure re
currendū: ibi plene docuimus artē vlcera et
superexcrescentias mundificādi cū ripticis et
cōsolidandi post hoc cum incarnatiuis. si/
militer ⁊ capl'o de fissura labioz oris. Cura
eius si fit vitio humoris putridi contenti in
radice nasi sicut contingit habētibus nasum
simū quorum collatoriū est ex natura strictū
oppilatum ita vt libere non possint expur/
gari per os: necz per nares a reumatibus p
noctem collectis. Et si fiant localia oia nūc
dicta ⁊ prouocetur sternutatio cū confisi pi/
retro vel euforbio vel pipere attrahēdo pul
uerē istoz per nares omni die vehementer
in ieiuno: qz pfert educēdo materias retētas.

Empirica.

Ad omnē fetorem oris vl nasi cōfert tenere in ore ⁊ per nares traijcere vinū melo⁹ qō reperiri possit i quo decocta sint nux muscata macis cinamomum calamus aromaticus ros. spica nardi ⁊ similia vel vinū calidū in quo galla muscata fuerit dissoluta.

Pronosticatio.

Fetor nasi ppter cancrum curam nō recipit nisi blanditiuam. Item fetor ex putredine humoris in stomacho vel pulmone si fuerit p/ durās antiquat⁹ non curatur nisi blāditiue.

¶ De defectu odoratus. Capitulum. tij.

Lesio lesa virtutis odoratiue est triplex. vna quidem ablata cum nihil percipere potest ex odoribus bonis. secūda diminuta cum non percipitur nisi ex odoribus fortibus et acutis. tertia corrupta cum percipiuntur odores alient a re odorabili p̄sente. Fit aūt a mala complexione cerebri calida vel frigida vltimata et p/ prie in poro eius: aut propter opillationem narium et collatorij: quod est in palato ex materia flegmatica ventosa: aut pro/

pter casum ⁊ pcussionē inducentem tortuo/ sitatē in ossibus ⁊ cartilaginibus nasi.

Methodus. Signa eī⁹ ppter ma lā cōple/ xionē calidā sunt siccitas narīū cuz ardore ⁊ qp nō sentit odores calidos sed frigidos. Et cura eī⁹ est fuctio p nares assidua aque ros. et aceti in quib⁹ dissoluta sit cāphora:filī ⁊ aque decoctiōis ros.coriādri ⁊ pfilij ⁊ eua/ poratio aceti aspersi sup lapidē ignitum.est essi vitia. Signa eī⁹ ppter malā cōplexiōez frigidā qō sepius cōtigit sunt frigiditas nasi ⁊ qp nō sētit nisi odores fetidos vl̄ calidos acutos. Et cura eī⁹ est fuctio vini veteris vl̄ aq̄ decoctionis salvie calamēti sambuci calami aromatici rutbe rose ⁊ flox camomille. Signa eī⁹ ppter oppilationē sunt grauitas capitis ⁊ qp nibil egreditē ex naribus vel palato ⁊ difficultas attrabendi aerē per nares Et cura eī⁹ est digestio materie cū sirupo desticaō.⁊ purget cum pillulis ⁊ fiat sternutatio cuz cōditi vel pipere vel piretro vel castoreo vel qō est fortī⁹ oibus cuz euforbio ⁊ fuctio frequēs aque decoctionis ysop. sticaō. azari fumiterre maiorane. qō si nō sufficit suggat fortī attractione intra nares aquaz decoctionis colloq̄ntide aut bdellij aut vrinā pueri nōdū polluti: vel aquā decoctiōis rutbe ⁊ castorei ellebori serapini ⁊ nigella.

Emperica. Caputpur/ gium exptum ad defectum odoratus ppter oppilationē ⁊ boc est qō accidit vt plurimuz fic fit ℔m bebemeb.pscntti ca. ℞. nigelle infuse in aceto fortī p noctē: ⁊ post boc exiccate rutbe fumiterre castorei. aā ʒ.ſ.terātur subtilissime⁹ incorporētur cū oleo veteri vel cū oleo camomille: vel cuz vrina pueri donec fiat in forma melis curren/ tis:⁊ ex eo oī die in ieiuno attrabātur.v.vel vſ.gutte p nares cū forti attractione aeris per nares ⁊ capite inclinato ad posteriora pluscp fuerit possibile ⁊ ore repleto aqua:⁊ boc fiat trib⁹ diebus aut pl̄ibus donec cepit odorare. Et si volueris acuere:adde euforb. colloq̄ntide. aā.ʒ.ß. Si aūt partēs senserit ex boc ardorē ⁊ dolorē intra nares attrabat vicissim ro.vel aquā ros.vel aquā tepidā ne locus vlceret. Cōfert ptcrea in oīni cā frigida odor assiduus rutbe vel nigelle vl̄ castorei p se sicut sunt vel facto ex eis pomo ladano additis gariofil. spica calamēto aromatico ⁊ filīb⁹. Cōfert etiā subfumigatio ex thure alipta muscata nigella xiloaloes.positis supra carbōes ⁊ ppne post purgatiōez

Canones. Defectio ī odorādo vl̄ fit ex gnatione:⁊ tūc fit vt plurimū a mala cōplexione sine materia:et iterū maxime frigida oppilāte raro a calida adurēte:nisi ī fe.⁊ freneti.itē si sit aduentitia est qnq̄ cronica pdurās:⁊ ei⁹ spēs sunt ptur batio:lacbrymositas ocl'oz:⁊ sensatio odoris vni⁹⁊ nō alteri⁹ vbi gna. fetidi ſz nō arōatici vl̄ ecōuerso cali nō frigidi vl̄ ecōuerso.

Pronosticatio.

Defectio odorādi si fit ex gnatione nō recipit curam. Si vō acq̄sita sit ⁊ antiquata curatio est difficilis. si sit ex casu ⁊ pcussione et remāserit post consolidationem fracture vel apatis amplius non curatur.

¶ Tractatus sextus. De oris et lingue passionibus.

Oris et lingue

passiōes de q̄bus opz loqui pbi sicum sunt quinq̄. Prima est labiorū fissura. Secūda fetor. Tertia saliuositas. Quarta casus vuule atq̄ ei⁹ elongatio. Quinta gnitas loquele vbi et apostema et spasmū lingue ptractam⁹. De lingue glādula nibil dicemus:q: spectat ad cbyrurgicuz.

Oris ⁊ lig. passos. 5.

¶ De fissura labiorū. Cap. pmum.

Fissura labiorū oris est ppter alteram duarū causarū. Prima est catbarr⁹ calidus acut⁹ de cholera vel flegmate salso descēdente a cerebro ad ptes inferiores vlcerās ipas ⁊ corrodens. Secūda est contritio musculi trāsuersalis ipsius labij ⁊ inculcatio materie acute in eo:quare accidit vt scindat ipsum scissione profundata.

Methodus Signa eius ppt catbarrum sunt an

tecessio corize cū sternutatiōe plurima ⁊ ru bor pulpe nasi ⁊ labiorū. Et fit q̄nq; i eis bo thor .i. apostema parū: ⁊ q̄nq; cruste ⁊ scis/ sure cum aspitate. Et cura eius est digestio materie cū sirupo de melliloto dicto in cap̄. de fetore nasi ⁊ purgatio cū pillulis cochijs et yerapigra galeni ⁊ flebotomia cephali ce si facies fit rubea carnosa ⁊ ventosatio in collo diuertēs materias cum scarificatione. vltimo ꝛ̄o loci rectificatio cum vaporatione ex aq̄ ⁊ aceto in q̄b⁹ cocta sunt viol. ros. sola trū semp̄ uiua plātago mirrha rub⁹ ⁊ filia. Et si nō sufficit: addat ex resolutiuis ⁊ molli ficatiuis: vt sunt camomilla melilotū mal/ ua altbea vngula cabalina ⁊ filia. Fiāt oia dicta ca. de catharro. Signa eius ꝑpter cō/ tritionē musculi trāsuersalis sunt puatio si/ gnorum catharri oīno: ⁊ q: plurimū fit in la bio inferiori tm̄ ⁊ difficultas curationis. Et cura eius est incisio labij ꝓfundata ꝑm tota litatem fissure ⁊ cōsolidatio cū puluere thu ris gallarum ⁊ cinamomi subtilissime cribel lato intra incisionē proiecto donec sanetur et mundet primo locus cum vnguēto viridi et post hoc cōsoli detur cum vnguēto albo vel vnguento apostolor̄. que oia diximus ca. de surditate ⁊c.

Emperica.

Unguētus cō solidās oīne vlcus in quo/ cunq; loco corp̄is ⁊ post mundificationē fic fit ꝑm bebe. p̄nti ca. ℞. gallaruz ceruse. aā. p. ß. amili dragagāti aā. partē ß. cōfice cum adipe galline quod sufficit. Ad idē. ℞. fur/ furis pillor caude equine aā. ptes equales cōbure supra laminas ferreas ⁊ puluerisa ⁊ cōfice cū melle sufficiēti. Ad idē. ℞. terbenti ne masticis ysop. būide mellis aā. ptes eq̄/ les ⁊ fiat vnguētuz vel extēdat sup corio al. molli ℔ cerotū. Item. ℞. gallar puluerisatar vt alcobol ⁊ cōfice cū melle vel adipe galline vel anatis ⁊ ℔ vnguētū: ⁊ si addideris tere/ bētinā ⁊ masticē ℔ cerotū. Item vnguētū subli me. ℞. ceruse litarg. thuris mastic plūbi vsti gūi arab. dragagāti: medulle cruris vacce. aā. ptes eq̄les iusq̄ ami al. ptē ß. cōfice cū oleo ros̄ sufficiēti ⁊ cera al. ⁊ ℔ vnguētuz: ⁊ si ad dideris aliq̄d mūmie melius fiet. Et si fit ex cā. cala cū ardore p̄mo multiplica tusq̄ nū et dragagātuz ⁊ adde aliq̄d aq̄ ro. ⁊ aceti et frica fricatiōe vltia cuz pānno aspo donec san guis fluat ⁊ munctione desup ⁊ ꝑpetue post balneum videbis mirabile.

Canones.

Curabiles tous bus p̄dict intē/ tionib⁹. ꝑma q̄/ dem mūdificādo. scda ꝓsolidādo q̄re dicta in cap̄lo de surditate. ⁊ ca. de vlcere i aure. ⁊ cap̄. de fissuris ani sibijnuicē suffragantur.

Pronosticatio.

Fissura labiorū supior ē vt p̄ limū a catbar ro neq; pdurat. Inferioza ꝛ̄o ex cōtritiōe ⁊ p durat. Item cura ex catbarro ē facilis curatio nis: ex contritione vero difficilis.

¶ De fetore oris. Cap̄. ij.

Etor oris duob⁹ fit mōis: in gñe vel vitio stomachi: vl vitio ꝑpio Si vitio stomachi hoc ē dupl̄r. vel eiñ rōne humor calidor corruptorū cōtentor in ore stōachi vel rōne humor frigidor flegmaticor mar cidor ibidē. Si vitio ꝑpio hoc etiā dupl̄r: q: vel ꝑpter dentē putridū seu cor osum in cui⁹ cōcauitate ꝓtinent būiditates fetidev fit ex gingiuis putridis ⁊ fetētib⁹. Signa ei⁹ qui fit vitio humor calidor in stōacho sunt q̄ alleuiat post comestionē ⁊ q̄ ei⁹ fetor est acut⁹ adust⁹ in ieiuno cū eructuatiōe fumo sa. Signa ei⁹ q̄ fit vitio humor frigidor in stōacho sunt q̄ nō minorat post cibū ⁊ ē cuz eructuatiōe acetosa. Signa ei⁹ q̄ fit ex dētib⁹ vl gīgiuis sūt manifesta visu ⁊ relatiōe ifirmi.

Methodus.

Cura eius qui fit vitio humor ca/ lidor est vt digerat cum sirupo de melliloto cum aq̄ decoctiōis epy. ⁊ mellis ⁊ quātitas sirupi omni vice fit. ℥. ß. ⁊. ℈. ⁊ aque. ℥. iiij. et dentur omni die bis: semel i aurora ⁊ semel ante cenā vsq; ad decem dies: ⁊ purget cum medicinis dictis cap̄lo de perturbatiōe sen suum de melācholia. Et vtatur dieta dicta illic. fiat etiam vomitus modo et ordine di ctis capitulo de fetore nasi. semel in septia/ na sumat. ℥. semis tyriace veteris bone cum vino odorifero. Scias q̄ masticare omni die in ieiuno nucem muscatam mirabiliter prodest in hoc casu ⁊ ē expertū ⁊ ꝑpte si suꝑ

per illis bibat aliq̃d vini granatoꝝ. Idē fa/cit masticatio semis leuisticivel apij vl'anisi ita vt inglutiat manet sero. Cura eiꝰ qui fit vitio humoꝝ frigidoꝝ in stomacho est vt digerat materia cū oximelle cōposito vel squillitico t aq̃ decoctionis epy. t purget cū pillulis fetidis vel benedicta laxatiua: vngat se pe stomachꝰ cū oleo masticinoꝝ nardino mixtis t calefactis cū aq̃ feruēte. Et nullo modo fit istud oleū tepidū: sed calidū valde: qz tepida resoluit robur vētris: vt di. Gal'. vij. de Ingenio sanitatis. Fiat vomitꝰ sepe dictꝰ ca. de fetore nasi. Humat semel in septimana. z. ℈. tyriace bone cū vino odorifero: masticet oi mane. vſ. grana pipis aut frustum nucis muscate t post illud bibat vinū odorifer̄ vetꝰ potēs. vtat oi mane dyatriūpipereō dyagallāga t dyanso. Cōferūt ꝓterea oi fetoꝝ pillule de aloes t mirrha silr t dyātbos Cura eiꝰ q̃ fit vitio dētiū est vt mūdet omni die dēs t abluat cū aceto sepiꝰ in die: t in cō cautrate eiꝰ ponant mastix t mirrha vel semis granū musci. t si possibile fuerit: extrahat dens oino. Cura eiꝰ q̃ fit vitio gingiuaꝝ est vt mūdet cū vnguēto viridi posito caplo de surditate. vel cū puluere subtilissimo cribellato fctō ex tartaro vini al. optimi fricādo ex eo oi die dētes t gingiuas putridas corruptas t post frictionē abluātur cū vino calido hyeme t frigido in estate. post purgationē ponat supra locū corrosum puluis sliptic⁹ t ꝓsolidatiuꝰ q̃ sic fit. ℞. masticis coral li rub. rbu. dragagāti litargi. aā. z. ℈. terant t cribellent optime t abluant q̃cq̃ cū aqua mellis in qua ysopus t ꝓceos sint decocta: t sic stiptica cū riptic̄is alterentur.

¶ De multitudine salute t sputi. Capitulū. xij.

Multitudo salute t sputi fiunt ex humiditate plurima gñata i stomacho p viā indigestiōis t per vsum ciboꝝ humidoꝝ q̃ sursum p mery resudāt et euaporat ad os t radicē lingue t accidit vt plurimū pueris gulos: mulierib⁹ t corporib⁹ flegmaticis.

Cura eiꝰ

Methodus.

est vt digerat materia cū oximelle cōposito vel squillitico ex aq̃ decoctionis ciperi cappari acori purgetur cū yerapi. vel benedicta laxatiua. vtat dyagallanga dyatriūpipereō dyacardamī. rosata nouella mixtis vel p se sumptis. Nutriat cibis calidis siccis actu t virtute. Caueat a vaporosis: fiat sepe vomitus dictꝰ cap. de fetore nasi t gargarisma. deinde famē sitim t vigilias tolerer ꝓposse: masticet piper. pi/retrum in ieiuno.

Pronosticatio.

ypo. vſ. particula ampb. Traulia dyarrsa maxime capiuntur longinqua.

¶ De elongatione vuule. Ca. xiij.

Casus vuule est elongatioꝝ in grossatio vuule vt perfecte in feriora tangat t epiglotū opplet t ābelitū impediat quoquomō. Fit aūt a materia curēte a cerebro sanguinea vel flegmatica in modū catharri. Signa casus vuule sunt: qz patiens semp sentit q̃si bolū carnis in radice oris cū impedimēto anbelitꝰ t suffocatione Si ℣o fit ex materia sanguinea: tūc cū istis signis appet tumoꝝ t rubedo loci t saliua dulcis t repletio venarū faciei cū rubedine t ē q̃ñq̃ cuz fe. lz raro. Si fit a flegmate appet cū ꝑdictis multitudo salliue t raucedo oris: t coloꝝ vuule albꝰ t facies al. vel subpallida t elongatio vuule vltra modum.

Methodus.

Si fit a sanguine fiat primo fiōmia cephalice in brachio dextro vel ventosatio in spatulis t i collo: t post illud gargarisma repcussiuū dyamoron dissoluto cū aq̃ roꝝ. t aceto vel aq̃ decoctionis gallaꝝ balau. roꝝ. t aceto. Deinde in statu fiat gargarisma silr t in augmēto t resolutiuū t repcussiuuz cū aceto t melle roꝝ. in fine ℣o fiatꝰ t declinatiōe resolutiuū tm̄ cū oximelle cōpositō t aq̃ calida. Si ℣o fiat a flegmate purget primo cū pillulis fetidis vel cochijs: deide fiāt gargarismata repcussiua deiñ resolutiua ꝑdicta t repcussiua cū oximelle cōpositā t aq̃ decoctionis balaustiarū vel roꝝ. vltimo resolutiua tm̄ cū oximelle squillitico vel cū medicina tali. ℞. alumis iament salis armoniaci piretri finapis mirrhe. aā. ℥. ℈. oximellis cōpositi. ℥. ij. misceant t addat agua decoctionis roſ.

vel ballaustie ⁊ fiat gargarisma.

Emperica.

Cōiter operātes in cura casus vuule ex q̄cūq; cā fit: p̄mo facīūt flōmiā cephalice forte p̄pter diuersionē: deīn abscindūt vuulā cū filo argēteo vel ferreo īmisso p̄canulā ligneā q: hoc est securi⁹ q̄ si fieret cū ferro ignito: deinde facīūt gargarisma repcussiuū ex diamorō ⁊ aq̄ tepida donec vuula incisa securetur ab apostemate: ⁊ ē mod⁹ exp⁹ ⁊ secur⁹ bene.

Pronosticatio.

Vuule casus si vltimet̄ phibet anhelitus ⁊ ingulationē cibi quare suffocabit patientē.

¶ De grauedine ⁊ magnitudine lingue. Capitulum. v.

Grauedo lingue fit ⁊ magnitudo q̄ncq; est antiqua ⁊ naturalis q̄re nō curat: q̄ncq; est aduentitia: ⁊ de isti⁹ cura loq̄mur. Fit aūt grauedo ligue q̄ncq; cū fe. q̄ncq; sine fe. Si cū fe. semp fit p̄pter inanitionē lacertor⁹ ligue a calore subtili. Si fiat sine fe. sic fit p̄pter alterā triū cāx: q: vel pp humiditates flegmaticas ibidē tes neruos ⁊ lacertos ligue: vel pp abbreuiationē ligamēti sub ligua vbi lingua alligat̄ pti iferiori: vl' fit pp glandulā. i. carūculā pua ad modū fabe q̄ nascit q̄ncq; sub lingua quē admodū in emūctorijs ⁊ impedit ei⁹ motū. Magnitudo ꝺo linguevl' fit pp materiā flegmaticā vl' sanguineā vel vētosaz iflātē linguā ac etiā apostemātē: ⁊ cū fuerit sine ap̄ate fiet q̄ncq; morbus p se: q̄ncq; accidēs palīe vel litbargie p̄prie cū flegma ē i cā. Signa grauedis ligue cū fe. sunt' adustio ligue ⁊ nigredo ⁊ diminutio loq̄le: ⁊ q̄ eger linguā extēdere nō pōt extra os. Signa ei⁹ cū est pp flegma sunt ipedimētū loq̄le ⁊ p̄prie in dictionib⁹ in q̄b⁹ cadit L vel R turbatio sensuū ⁊ emissio saliue cū incūbit multa festinātia loquēdi. Signa eius q̄ue est̄ p̄propter abbreuiationem ligamēti sunt q̄ lingua adheret pti iferiori: ⁊ q̄ nō pōt ex̄ os emitti ⁊ est sine fe. Signa eius pp glādulā sunt: q: vī caro dura sit⁹ q̄si glādi q̄n os egri aperit̄ ⁊ lingua eleuat̄. Signa magnitudīs ligue patēt ex re ipa: q: difficulter loquit̄ ⁊ pigre: neq; linguā plicare pōt ⁊ emissio eius extra os quasi continua.

Methodus.

Cura grauedinis linguecum fe. est cura fe. ⁊ ablutio lingue ⁊ nucbe et colitot⁹ assidua cū aqua ro. ⁊ muscillagine psilij: vel cū aqua calida mixta cū iulep ⁊ melle ro. vel cū oleo ro. vel cū oleo viol'. ⁊ masticino penidiarū cādi ⁊ p̄runor⁹ ⁊ similiū. Cura ei⁹ pp flegma est q̄ purget̄ cū pillis cochijs vel fetidis p̄missa digestiōe cū oximelle cōpositovel squillitico ⁊ hiebotbomet̄ cephl. vel ne q̄ sunt sub ligua si sanguis dīnū appeat ⁊ ff vētosatio sub mēto si materia sit plūa: p̄terea fricet̄ cū sal. gēmavel cū sale armoniaco aut cū piretro aut pipe aut castoreo ⁊ alīq̄n cū euforbio q̄ō est fort⁹ p̄dictis: aut cum alumine secū. Et post fricationē ⁊ expulsionē flegmatis abluat̄ ligua cū aceto ⁊ aq̄ frigida simul mixtis vt calor naturalis vnīat̄ ⁊ cōfortet̄. Vtat̄ cibis siccis actu ⁊ potētia laboret in tetuno sitim ⁊ famē toleret p̄posse. Vtatur sinapi ⁊ alijs p̄o condimentis carnū suarum. ⁊ fiant omnia dicta ca. de paralisi p̄pter flegma ⁊ de casu vuule p̄pter flegma: q: cōferunt cum virtute. Cura eius que fit p̄pter abbreuiationē ligamēti vel p̄pter glandulā nō perficitur sine incisione cum ferro: quare chyrurgicis dereliquo. Cura magnitudinis lingue est cura grauedinis ipsi⁹ cum est ex flegmate iam dicta: verūtamē cū p̄dictis fiāt localia fortiora. fricet̄ ergo sepe ⁊ fortiter lingua cū dente allij ⁊ aceto tādiu donec saliua egrediat̄. Masticetur ergo piretrū ⁊ abluatur lingua cū aceto decoctionis castoret vel piperis rube ciperi: et gargarisetsepe oximel compositum vl' squillitic um cum aqua decoctionis castorei piperis salis armoniaci ysopi stafisagrie vel cum aqua calida in qua dissoluta sit yerapi gra. vel gargarisetsinapim tritam ⁊ cū melle confectam: ⁊ nutriatur sicut dictum est capitulo de paralisi.

Emperica

Quidaz administrant gargarisma ex aqua frigida pura in cura grauedinis ⁊ magnitudinis a flegmate: ⁊ p̄prie in corpe carnoso sanguineo: vt calor naturalis vnit⁹ confortetur ⁊ resoluat flegma et ventosi-

statēs. Juxta illud Ypo.vj. pti.ampb. Est aūt vbi in rhethano siue vulnere iuuene bene carnoso estate medicina frigide aq̄ multa infusio tollit egritudinē. Et hui⁹ opinionis est Raf.in diuisiōib⁹ ca. de magnitudine lingue. verūtñ in hoc duplex cadit timor primo est: qz infirmitatib⁹ tenet in pauciorib⁹: vt dicit Gal.in cōmēto ibidē. scōs est: qz iste passiones raro aduenium corporib⁹ sanguineis sed maxime flegmaticis siue p naturaz siue per dietam: quapropter vt plurimū sunt accidēcia paralisis facte vel signa frende. Melius est ergo vti medicinis dictis in methodo: ꝛ insuper inungere mādibulas ꝛ nuchaz totā ꝛ occiput cū vnguentis calidis resoluētibus supfluitates ꝛ supercalefacientibus ꝛ cōfortātibus neruos ꝛ cerebrū cum virtute: vt sunt vnguentū marciatō arrogon aggrippa: et sumere oi die in ieiuno de electuario anacardino vel dyatrīpipereon dyagallanga vel aurea alexādrina ꝛ silibus. ꝛ vigilare super cibum ꝛ abbreuiare somnū q̄tum est possibile: ꝛ laborare ꝛ sudare in balneo circa declinationē morbi ꝛ post euacuationes vniuersales premissas.

Canones. In cura grauedinis ꝛ magnitudinis lingue rōne flegmatis: et ꝓpter si sint cū paralisi nō approbamus fomentationes neq̄ inunctiones cuz oleis calidis: qz ly exficcent ratione virtutis ꝛ qualitatis: tñ humectant rōne modi substantie: quēadmodum ꝛ vinū ly approbemus confortationem occipitij ꝛ neruoz cū vnguētis calidis stipticis q̄ ditrimus ca. de paralisi. ꝛ cū fricationib⁹ ficcis asperis abrasis prius capillis quoniam nerui inde oriuntur.

Pronosticatio.

Grauitas lingue q̄ est sine fe. acuta vel cronica cū alijs malis signis mortē significat: qz p̄dicat spasmū de inanitione ꝛ cōsumptiōe humiditatū corpis radicalitū ꝛ nutribilium. Item grauitas q̄ est ꝓpter palisim ꝛ litbargiā raro pfecte curat: sicut neq̄ palisis: ꝛ ꝓpter si cronisef ly minorari possit. Item patientes grauitatē siue grauedinē lingue ꝓpter būiditates stomachi vt plūmū incurrunt lienteriam vel dyarriā longā. Tñ Ypo. sexta pticula ampb. Trauli a dyarria maxime capiū tur longua.

¶ Tractatus septimus prime sectionis. De dentium passionibus.

Dentiū. passiones ad phisici curā pertinētes sunt tres. Prima est dolor siue apostema. Scōa mobilitas. Tertia corrosio ipsorum.

¶ De dolore dentium. Cap.j.

Dolor dentiū vel est cū apostemate ꝛ tumore vel sine. Si primū sic fit a fluxu būoris calidi a cerebro ꝛ partib⁹ vicinis ad radicē dentiū alterātis eius cōplexionē et destruentis eius cōpositionē. Si fit sine apostemate sic fit ꝓpter fluxū humoris frigidi vel ꝓpter vermes natos in radice dentium ex humore putrescente corrodētes ipos. Signa doloris a causa calida sunt rubedo loci cū tumore gingiuarū: et q̄ aliquando insunt vermes in loco.

Cura a cā calida

Methodus. Cura eius q̄ a cā calida sez sanguine vel cholera est vt primo fiat flebotbomia cephalice manus contrarie: ꝛ post hoc flebotbōta partis eiusdē vl scarificatio submento: ꝛ ꝓpter si fit a sanguine teneat vēter solutus cū clisteri lenitiuo vel suppositorio de sale gēma. Deinde teneat in ore cōtinue aquā frigidā vel aquā ros. vel vinū granatorū aut acetū aut mixturā ex ijs: vt portulace aut solatrū: qō si nō sufficit et dolor sit intēsus. Rx. duo grana opij ꝛ vnū iusq̄amj ꝛ tria grana mandragore bullianf in ℥. quartuoz aceti. ꝛ ℥.ij. aque ros. p tps. ꝛ colief ꝛ cū hoc abluaf dens sepe calido byeme frigido estate: ꝛ si cū dolore sit apostematio gingiuaruz apianf cū flebotbomo ꝛ abluanf sepe i die cū aceto ꝛ sale vel vino decoctiōis aluminis iamenti. ꝛ ponaf empl'm anodinū exteri⁹ supra mādibulā ex camōilla fenticuli semine lini butyro ꝛ silib⁹. Cura ei⁹ q̄ a cā frigida ē vt purgetur cuz pilulis cochijs. deiñ abluatur sepe dens cū aceto in quo bullita sint castoreum euforbium. piretrum opij mirrhe. añ. ℥.ß. terantur ꝛ cribellentur vel ponatur

Cura a cā frigida

pfretrum aut alliū cōcussum supra dentem. Vel fiat confectio ex pipere mirrha castoreo assafetida opio añ. partes equales ⁊ melle quod sufficiat:terātur ⁊ teneātur in ore ⁊ masticetur:qz plurimū valet in causa frigida ex ḧs vnūquodcḧ. Cura eius q̄ fit ꝓpter vermes est: vt dicit Mesue. suffumigiū cuz pillulis factis ex semie tusquiami ⁊ semine porri cum allz itren id est pice liquida. Sedat enim oēm dolorē ⁊ occidit vermes. fiāt ⁊ ex semine cepe allz itren. fiāt ex piretro euforbio et assafetida. fimiāt ⁊ ex mirrha opio ⁊c.

Cura ḧ v mes

Emperica.

Emplastum expertuz siue dolor sit a cā calida:siue frigida:qō pōsituz exteri⁹ supra mandibulā actu calidū illico omnē dolorem tollit. ℞. radicis maluauisci duodecim numero coquātur bene in aqua:deīde scindantur per mediū ⁊ extrahaī lignū ⁊ mundentur a cortice exteriori ⁊ incidātur frustratim ⁊ pistentur ꝓfecte donec ad modū axūgie cōuertantur:⁊ misceatur cū eis farina istarum rerum. ℞. farine fenugreci semis lini anetti floruz camomille añ. ℥. ſ. farine ordei. ℥. q̄tuor incorporētur oīa simul. ⁊ i fine addātur olei camomille vel de aneto. ℥. iij. De ꝓpriete te eiⁿ suorum simpliciū sedat omnē dolorez et maturat oēm materiā: ⁊ finaliter ipsam resoluit.

Empty fa ex fa ratiola à frigi addas si fit.

Promosticatio.

Sciaz q̄ dolor dentiū factus ꝓpter corrosionem ⁊ corruptionē substantie in eis vel ꝓpter vermes nō curaī perfecte neq̄ sine timore recidiuz: nisi eraduceī cū ferro vel medicinis. Et vtile consiliū est vt potius eradicetur cū ferro:qz eradicatio cū medicinis inducit dolorē vt plurimū perdurantē. Ḧē solicitandū in mitigatione doloris cū anodinis:ne forte dolor vltimeī ⁊ freneziz īducat.

¶ De mobilitate dentium. Cap. ij.

Mobilitas dentium

Mobilitas dentium siue fixionis, debilitas accidit dentiḃ ꝓpter mollificationem gingiuarū ⁊ ligamentoz que sunt in radice dentium. Mollificatio autē fit ꝓpter fluxū humiditatū ad gingiuas dissoluentiū earum compositionē q̄nq̄ marcefacientiū subiectum.

Cura

Methodus.

Cura eius est vt digerat flegma cum oximelle composito vel squillitico: et purgetur cum pillulis cochijs vel yerapigra ſoticibus pluribus alternatis. Fiat ꝓterea masticatio eradicans flegma ex pipere sinapi piretro mastice timo simul cōcussis grosso mō. Similiter ⁊ gargarismata ex sinapi cōdita cuz melle vel oximelle squillitico. Similiter ⁊ scarificatio sub mento et super collo: post hoc mundeī omni die dentes cum stillo acuto ⁊ abluaī cū vino rubeo pontico actu calido. Deinde ponatur omni die puluis stiptic⁹ de corallo ⁊ mastice ⁊ olibano puro añ. partes equales tritis ⁊ cribellatis perfecte: nequaq̄ masticet cibos duros ⁊ solidos.

Mast

Emperica.

Dicit bebe meḧ. in suo de appropriat⁹ q̄ exp⁹ est puluerē istū ad stringēdū dētes mobiles si ānectatur radici dētiū. ℞. stercoz capre adusto. ℥. iij. alumīs tameñ. ℥. ß. piretri spice añ. ℥. ij. nucū cipilli adustaz. ℥. ij. ⁊ ß. cornu cerui adusti cētauree añ. ℥. vij. fructꝰ tamariſci. ℥. iij. mirrhe sumach balaustie apij corticis glādiū añ. ℥. ij. salis gēme assi. ℥. ij. ⁊ ß. terāī ⁊ cribellent oīa. Et de rebꝰ melioribꝰ est illud. ℞. arsenici sublimati. ℥. ß. thuris albi. ℥. ſ. ḧ ex ipsis puluis cribellat⁹: de quo oī sero ponaī supra dētes ⁊ gingiuas: ⁊ maxie abluaī cū ydromelle calido vel vino pōtico vel acero:qz būiditates reumaticas exiccat vlcus a carne putrida mundificat: ⁊ post illud carnem duram curat: quare confert omni passioni dentium et gingiuarum que est cum putredine vel mollificatione. Similiter ⁊ illud. ℞. ossis sepie corallī albi. ℥. ſ. fiat sicut ꝓius. Similiter. ℞. spume maris masticis añ. ℥. j. fiat sicut ꝓius. Aliter istud cuz ꝓsto non est illud. ℞. corallī aluminis corticis salicis combusti añ. ℥. ij. fiat sicut ꝓius. Quidam addunt cinerem ossis vel ossium dactili vel capre combustorum. Item gallaz balaustiarum ros. sumach. yreos corticum granatorum. añ. ℥. ij. mirrhe aluminis ana. ℥. vnam fiat ex eis linimentum supra gingiuas cū aqua rosaruz vel vino pontico albo.

Abluatur os cum aceto in quo decocte sint res eedem.

Canones.

Quis volēs cōseruare dētes sanos caueat a masticatione rerū durarū vel viscosarū vel calidarū vel frigidarū: dura nāq; dislocāt: viscosa adherēt ⁊ putrefaciūt. Sed calida resoluūt spiritū vitalē ⁊ laxāt ligamē dentiū. Sed frigida mortificāt calidū naturale qō in eis est et neruos deobstrūāt. Ītē studeat oi die eos mundificare a sorde ⁊ a rebus interiacentibus post cibū cū ligno vel ferro vel septa. Ītē abstergat eos semel in septimana cū tartaro viti albi trito ⁊ cribellato: vt alcobol fricādo eos ex eodē puluere: ⁊ post frictionē abluēdo cū vino albo claro vel vino rubeo stipticō. Dicit etiā Aristoteles quinto de generatione aialiū caplo de dētib⁹. q dētes aialiū differūt ab omni altero genere ossiū in quatuor conditionibus. Prima: qm̄ sensum habent tactus quo cetera sunt penit⁹ priuata. Secūda: q: nō nascunt a principio generationis: sed post partū. Tertia: q: permutantur: q: cū nascunt a principio molles sunt: quare ipsos natura permutat in boibus apud annuz decimum vel circa: sed in equis circa quartum solidos procreando. Quarta: quia crescunt omni tempore vite animalis fm lōgum vsq; post statum perfectum apud trigesimum annum vel circa id.

Pronosticatio.

Dentes si ceciderint anteqū septimū annū nascuntur: postea vero minime.

¶ De corrosione dentium ⁊ gingiuarum. Capitulum.iij.

Corrosio dentium ⁊ gingiuarum fit ex materia putrefacta marcida penetrāte in substātiaz dentis ⁊ gingiuaruz que alterat eorum complexionē et ꝓpositionē: sicut lutū alterat cōplexionē ligni ⁊ incinerat ei⁹ cōpositionē: cū cuius sit terminus putrefactionis vltimate: vt dicit. iij. Methe corox. Fit etiam corrosio quandoq; ꝓpter vermes natos in eis ex materia putrefacta. Sed signa ⁊ causam eorum diximus tā capitulo de dolore dentiuz. Signa corrosionis dentiuz ex humore sunt concauatio ipsoz patens ad sensum: ⁊ fetor quasi cibus in concauitate illa quādoq; retinetur. Signa autem corrosionis gingiuaruz sunt sputum sanguinolentū: ⁊ cum aspicitur in os apparent gingiue marcide corrose liuide cum fetore plurimo.

Methodus.

Purgetur cū pillulis cochijs vel fetidis: mundētur dentes ⁊ gingiue omni die ter cū aceto squillitico in quo dissolutum sit alumen tamenū aut tartarum subtiliter tritum. vel ponatur sup loco corroso vnguētuz viride posituz capitulo de surditate. Et post mūdificationē ponatur supra locuz puluis cōsolidatiuus ⁊ stipticus faciens nasci carnem ⁊ firmari eam. ℞. masticis thuris corall rubei aā. ʒ.ß. ⁊ cribellent. Et pōt addi bolli armenici sanguinis draconis ⁊ sarcocolle. Et abluatur locus quādoq; cum vino decoctionis yſopi yreos ⁊ mellis.

Empirica.

Communiter opantes circa dentē corrosuz fetidum nil aliud faciunt: nisi quia ipsum cū ferro extrabunt vel ipsum adurunt cum cauterio: quia sicut dictuz est caplo de dolore dētium. Dens dolorosus: dens mobilis: dens corrosus ⁊ fetidus curationem perfectā non recipit nisi per extractionem.

¶ Tractatus octauus prime sectionis. De passionibus gingiuarum.

Gingiuaruz

passiones de quibus adhuc restat loqui sunt tres due. Prima est fluxus sanguinis. Secunda vicus seu putredo. Nam de fetore earum dictuz est caplo de fetore oris. de mollificatiōe eaz dictū est ca. de mobilitate dētiū. de apostemate vo cum de dolore dentiū loquebar.

¶ De fluxu sanguinis gingiuarum. Capitulum primum.

Accidit quibusdam hominibus vt ex gingiuis eoz fluit sanguis cum abluunt os fortiter vel preserunt eas digitis vel cum alia

passiones Gingiuaz due ✓

re aspera ⁊ sunt cuz fetore. Ysta passio pue/nit ex materia currēte a capite ad gingiuas ⁊ dentes que ibidē diu stās imbibit substan tiā gingiuarū ⁊ ex oi leui cā effluit saliua/tim: verū si antiquatur ⁊ putruerit: vlcus seu putredinē causat in gingiuis.

Methodus. Fricentur dentes cuz puluere istoz trociscoz que sic fiunt premi/ssa scarificatione sub mēto et iuper collo. ℞. arsenici citrini ⁊ rubei calcis gallarū aluminis. aā. ʒ. ij. fiant trociscī cū aceto fortī. ⁊ cum ipsis vti volueris: teraē vnus ex ipsis subti/lissime ⁊ fricetur locus cū eo: tunc ꝙescat per horā ⁊ teneat in ore aquā ros. vel olcū rosa/tum: ne forte puluis corrosiuꝰ ⁊ absterſiuꝰ in/ducat adustionē in merȝ vel partibꝰ circūla centibus. Postꝙ hoc factū fuerit ꝑ aliquos dies donec mūdificate fuerint ⁊ putrefactio oino remota ponaē supra locū tale incarna tiuū. ℞. masticis thuris corralli rubei. aā. ʒ. ℈. fiat puluis subtilissimꝰ vt alcohol qui po/naē sup gingiuas qꝫ facit nasci carnē ⁊ indu rat eā. Hoc facit puluis facꝰ ex olibano aloe sarcocolla sanguine draconis. sumendo ex eis partes equales. Item vnguentū ꝓbatū cōtra scabiē labioꝝ ℞. muscillaginis dragaganti olei viol. aā. ⁊ cum cera fiat vnguentum sa/tis spissum ⁊c.

De vlceribus gingiuarum. Capitulum. ij.

Cancredo seu vlcus gingiuarū est terminus corrosionis quē admodū ⁊ corrosio est termi/nus antiqui fluxus ex eisdez: qm̄ inter ista tria hic est ordo. Primo nāqꝫ gingiue mol lificantur ⁊ imbibunt a materia reumatica descendēte a capite per modū catbarri. Se cundo sanguinē emittunt ꝓpter dissolutio/nem siue cōpositionis. Tertio corrodūtur et concauātur manifeste propter humorē vice rantem ⁊ denigrantur et putrescunt donec cadant.

Methodus. Cura pu/trefactiōis gingiuarū colligitur ex dictis in capitulo de fetore oris ⁊ capitulo de mobilitate dentiū. ⁊ capitulo de exitu sanguinis ex gingiuis.

Pronosticatio.

Putrefactio quidē si valde ꝓcesserit raro cu ratur sed facit hoiem edētulum. Item vlcus gingiuarū si fuerit carnosum mortale ⁊ pro parte cū tetigerit epyglotum ⁊c.

Sectio secunda incipit.

Expleta cuz dei auxilio sectiōe prima que fuit de cura mēbroꝝ integran tiū ventrē aialē qui ptendit a vertice capitis vsqꝫ ad epiglotū seu princi/piū cāne pulmonis exclusiue. Volumꝰ nunc ingredi sectionē scdam que erit de cura pas sionū membroꝝ ꝓstituentiū ventrē qui ꝓce/dit ab epyglotovsqꝫ ad furculā inferiorē vbi est os stomachi. Iterū vna cū rasi in lib. suo diuisionū gratiā dei implorantes. deū itaqꝫ posco cōcessorē ad rectificationē sermonū ⁊ operis ⁊ auxiliū ꝑm qꝫ sibi placet.

Tractatus primus scde sectionis.

Catturis passio nes famose sunt tres. Prima est squinātia. Scda catbarrus. Tertia raucedo vocis. Cuz aūt dico guttur itelligo aggregatū ex gula siue carnositate exteriori ⁊ cāna pulmōis ⁊ epyglotto ⁊ me/ry siue ysopbago ꝑm qꝫ alligaē ⁊ coextendit canne pulmonis.

De squinantia. Ca. j.

Squinātia est apostema colli qō cūqꝫ ꝓhibēs anhelitus ⁊ deglu/tionē cibi. Et dicitur ab Auicē. qꝫ est decollatio: strāgulatio vel suffocatio. Squinātie tres sunt species. Pri ma quādo epyglotum ⁊ musculi eius apo/stemantur. ⁊ est oino mortalis ꝓpter abla tionem anhelitus. Est aūt epyglotus vt di/cit Auerro. ij. colliget. prima pars canne pulmonis ⁊ suprema solidior ⁊ densior alijs eiꝰ partibus habens in medio foramē strictū vt fistula in quo formatur vox. Et ideo cuz sufflamus fortiter in cānam pulmonis ali/

cuius aialis egredit vox q̄ assimilat voci illius aialis. Et sup illud foramē impositum est illud cooperculū cartilaginosum mobile sursum ⁊ deorsum alligatū versus os liberuz versus cānā pulmonis ad defendenduz a rebus q̄ vadūt ad ysopbagū ne egrediant ipsum: qz morere bomo pūā suffocatiōis: ⁊ pter boc q̄n intrat aliq̄d etiaz parue q̄ntitatis: sicut cōtingit inglutiētib⁹ cibū cū ridēt illud mouet tussim. Scōa q̄n pulmonis canna ⁊ musculi ei⁹ apostemant: ⁊ est etiā morталis: sz nō ita subito sicut prima. Tertia q̄n gula ⁊ carnositas gutturis apostemat ⁊ est salubris: sz nō apud ignaros. Fit autē q̄nq̄ squinantia a sanguīe: q̄nq̄ a cholera: q̄nq̄ a flegmate: sz nō a melācholia. Signa squinātie in cōmuni sunt apostematio gutturis ⁊ suffocatio prefocatiua ⁊ difficultas transglutiēdi cibū ⁊ anbelādi siue equaliter siue inequaliter fm q̄ apostema magis declinat advias anbelit⁹ ⁊ advias mery ⁊ ysopbagi. Si autē fit a sanguine cū predictis apparet rubedo faciei cū carnositate: dulcedo saliue: dolor grauatiu⁹ cū acuitate aliqua ⁊ antecessio ciboz multiplicātiū sanguinē. Et est vt plurimū cū fe. Si aūt fit a cholera apparet cū predictis color citrin⁹ facies macra dolor acut⁹ sitis ⁊ inflāmatio vehemens ⁊ saliua amara ⁊ antecessio ciboz corruptoruz. ⁊ est etiā vt plurimū cū fe. Si aūt fit a flegmate cū p̄dictis apparet mītitudo saliue aquose raucedo vocis dolor grauatiu⁹ sine acuitate color faciei cuz pauca rubedine ⁊ habitudo flegmatica ⁊ antecessio ciboz flegmaticoz: ⁊ est vt plurimū sine fe. vel cum fe. lenta. Signa prime speciei sunt vt dicit Ypo. tij. phoſticoz. q: non apparet rubor nec tumor fortis exterius in cervice: nec interius q̄n inspicitur in os egri: verūtamen est ibi dolor acutissim⁹ ⁊ anbelit⁹ difficilis valde que significant apostema latitare in pfundo gutturis vbi est epygolt⁹. Signa secūde spēi sunt: qz appet tumor ⁊ rubor interi⁹: sed nō exteri⁹. Signa tertie speciei sunt qz apparet tumor ⁊ rubor exteri⁹ in trāsglutiēdo: sed nō appet interi⁹: nec apparet plurima difficultas anbelandi ⁊ transglutiendi.

Methodus. Cura cuiuscūq; trium specierū squinātie est: vt si fit: fiat illico die, vt nocte flōmia basilice in brachio vel in manu si viri⁹ nō fit debilis ⁊ extrabat sanguis multi⁹. Postea codē die post sex horas flōmētur vene q̄ sunt sub lingua: nec tardet cum fit necessaria talis flōmia. Post boc fiāt frictiones ⁊ ligatiōes extremoz dolorose. Et si fuerit difficultas in anbelitu pone ventosam sup collū vbi est prima spōdilis cū reiteratione frequētata. Et si vēter sit cōstipatus fiat clistere lenitiuū dictum ca. de frenesi. Post flōmiaz gargariset cōtinue vsq; ad tres dies dyamorō vel vinum granatoz vel succū solatri vel agreste cū aqua balaustiarū vel succū cotticū nucū viridiū cū aqua calida: vel gargariset acetū ⁊ aquā calidā vel aquā ros⁹. cuz zuccaro quocūq; presto fit ad repercutiendū apostema.

Dieta. Et nutriatur succo ordei vel auene vel sorbeat tus pullorum conditū cum vino granatorū vel berberis vel cum aqua decoctionis sumach. Bibat vinum ponticum limpbatū vel aquā ordei vel tulep: ⁊ si possibile fuerit mundificet cum apozimate purgante sanguinē ⁊ educente humores acutos magis lubricum factēdoq; attrabēdo ne fe. inflāmentur: quod sic fiat. ℞. medulle cassie fistule. ʒ. ſ. manne tamarind. añ. ʒ. j. ⁊ semis dissoluantur omnia cum. ʒ. iiij. aque decoc. prunorum. Si ergo per hunc modū libere vsq; ad quattuor vel quinq; dies bonum est. Sinautē bonū est fieri vētosationē in spatulis propter maiorem diuersionem: deinde si materia tota fluxa est: ⁊ morbus est in statu vel in fine augmēti fiant gargarismata resolutiua bis in die vel ante prandium et ante cenam ex. ʒ. ſ. mirrbe dissoluta in. ʒ. ſ. oximellis compositi vel cum aqua decoc. prunorum calida vel cum oximelle squillitico aq̄ eadē: si aūt nō resolvitur: fiāt empla resolutiua exterius circa gulam que sic fiūt. Recipe farine ordei fenugreci ſe. lini. ana. ʒ. j. ſe. maluauisci floris camomille ysopi yreos ⁊ adipis anatis ana. ʒ. ij. bulliantur insimul vsq; ad spissitudinem in aqua cum oleis dictis: ⁊ totum ponatur caliduz super locum. Et si via ysopbagi cōstringat: pone ventosam magnā sup cervicē quādo deglutiet cibum q̄diu ibi steterit: et reitera se-

Cura

plus eius potum. Cura eius si fit a cholera est vt primo cliſteriſetur ſi eſt poſſibile cum cliſteri lenitiuo predicto: poſtea fiat flõmia baſilice in manu vel in brachio vel ventoſatio in ſpatulis. Poſtea fiãt gargariſmata repercuſſiua predicta deinde in ſtatu finc augmẽti fiat vt in ſanguinea. Et ſi neceſſe fuerit: purgentur cum decoctione p̃dicta. vel cũ iſta. ℞. mane. ℥. ſ. reubarbari boni. ℥. ij. diſſoluantur in decoctione primoꝝ feruenti et dimittantur ſic per horã. ſ poſtea colletur et detur totum ante diem. Et ſit aqua q̃ntitatis. ℥. iiij. vel. v. ad plus. Utatur dieta dicta vel parum magis declinans ad frigiditatẽ.

Decotto

Cura

Cura eius ſi ſit ex flegmate eſt vt a principio purgetur ſi eſt poſſibile cum pillis cochijs vel medicina de turbith vel cliſteriſetur ex cliſteri acuato cum agarico et colloq̃ntida aã. ℥. ſ. Deinde fiat gargariſma repercuſſiuum: ſicut in ſanguinea preter quod nõ eſt opus tanta repercuſſione ſed maiori diuerſione et euacuatione. vltimo fiãt gargariſmata acuta et inciſiua et emplaſtra reſolutiua ſicut prius.

Emperica.

Cõmuniter operãtes faciunt in oſſiũ ſpecie ſquinantie quacũq; hora dieꝝ etiam ſuper cibum flõmiã de cephalica fortem propter diuerſionem materie ſubitam: nec phibebet illud anteceſſio flõmie non longo tempore dũmodo ỹtus conſtet: quia timor ſuffocationis ſubite moram non concedit. Et hec quidẽ flõmia licet nõ ſit regularis in flegmate et cholera ratione qualitatis: eſt tñ rõne q̃ntitatis ſiue multitudinis: vt prz per Auic. iiij. p̃mi. Nec; ſemp eſt forte poſſibile purgari corpus cũ medicinis ꝓpter impedimẽtum qõ eſt in glutinatione. poſt flõmiã ꝓcedũt circa gargariſmata et empla: ſicut in methodo dictũ eſt. Et poſt minoratione ĩmediate datur ſepe dyaolibanũ cũ aqua ordei qz reſoluit materias oino qñ non eſt timor de attractione materie: tunc nãq; gargariſet cũ dyamoron et aceto et aqua roſ. ſimul mixtis. Ite Raſ. Auic. Seraꝑ. cõuentunt q; gargariſmus factus de ſtercore canis albi comedẽtis oſſa vel ſtercore lupi cũ aqua roſ. vel plantaginis ſanat omnẽ ſquinãtiã. Similiter et emplaſtrũ vel linimentũ factũ ex eisdẽ ſtercoribus exiccatis et cũ melle mixtis et linitis circa collũ vndiquaq; confert poſt euacuationẽ vniuerſalẽ. et ꝓprie cũ materia tota fluxa eſt: nec timor fuerit de viteriori attractione. Fac circa gulaz emplaſtra acuta rubificatiua: vt materia trahat ad extra ex ſinapi melle ficubus ficcis furfure mirrha ture ꝓcos et cepa ſquillẽ. et ꝓprie in cã flegmatica: qz in hmõi nõ eſt timor de inflãmatione ſe. ſicut in alijs. Nec; flegma eſt adeo faciliter trabibile ſicut cholera vel ſanguis Similiter et emplaſtrũ ex mica panis incorporati cum melle approximans duabus vel tribus appoſitionibus qõ nũc decoquitur cum ſucco apij. Et deinde tunc magis cum ſtercore columbino vel anetino.

Adsyna

Barganiſ

Empig

Canones.

Dis ſquinãtia aut terminatur ad reſolutionez et eſt ſalubris: aut ad ſanationẽ et apertionẽ: et eſt timoroſum: aut ad permutationẽ eius ad alia loca. Et ſi ſint nobilia erit mortale: et ſi ignobilia ſalubre. Preterea ꝓpter caſuz vel pcuſſionẽ in collo fit dolor qui ſic attrahit materias: et fit apoſtema ſquinãticum cuius cura eſt penit9 eadem cũ illa que fit a ſanguine predicto. Caue ꝓterea ne emplaſtra rubificatiua per exteri9 vel gargariſmata acuta p interi9 adminiſtres: niſi materia tota fluxa ſit vel quaſi tota: qz apa augmẽtabis et egrũ ſuffocabis. obſerua igit ordinem in methodo predictum.

Pronoſticatio.

Dicit Ypo. iij. pno. q; prima ſpes ſquinantie prima die interficit egrũ: et ad plus infra quartum. Secũda ſpes et ſi mortifera ſit tñ pigrior eſt: qz forte interficit infra q̃nq; dies. Tertia3o ſpes niſi rubor et tumor ad interiora declinauerint: et materia ad epyglotum raptum habuerit ſpe ſalutis nõ oino refiſtit ſi medicus in cura recte ꝓceſſerit. Et ex hoc videre potes q; tres ſpecies ſquinãtie ꝓtrario modo ſe hñt. Itẽ dicit Ypo. ibidẽ q; ſi tumor et apa in tertia ſpecie rapiat ad interiora: tra q; exterius in gula nõ appareat oino et fiat nõ in die cretico nec; ſupueneric apa creticũ ſup aures vel alibi: nec; eger ſaniem expuerit et anhelitus magis ac magis angu-

stetur oia ista mortē vel recidiuationē signi
ficāt futurā: quia materia raptū habuit ad
pulmonē vel cor vel pect⁹ quare suffocatio
nē inducet infra septimā diē si nō expuat: re
quiet igit mitigatuū doloris hora illa non
est credendū q: mēdax est sed tibi pnosticā
dum de egro et ab ipso fugiendū. Itē ibidē
dī. ypo. cp bonū est tumorē apparere exteri⁹
et quāto magis tāto salubrius erit. Item si
squinātia illa terminaret ad santationē: et ff
exitura santes fiunt ad pulmonē et fortassis
expuet et est salubre et fortassis suffocabit
egrū infra. vij. dies ad plus: et fortassis coro
det pāniculos et substātiā pulmonis si infra
xl. dies a die rupture non purget et inducit
ptisim vel frenesim ꝓpter cerebri cōpassio
nē. Itē squinātia terminat infra. vij. diē et si
būc effugerint sani fiunt: qm̄ in morbo acu
to vincit natura aūt vincit sine expectatiōe
ampliori. Itē dicūt quidā cp signa mortalia
sunt in squinātia. Si spuma euenerit in fe.
acuta cōtinua quacūq; i die cretica vel non
cretica et talis crisis est sinthomatica nō na
turalis. Silr et sincop. vehemēs anhelitus:
distātia: ozegmon: difficultas trāsglutiēdi ci
bū et potū cū retectione ei⁹ p nares: vox catu
lina quasi loqret p nares: spuma i ore: emi
sio lingue frequēs sicut in equo fatigato: co
lor niger vel liuidus in lingua ore labijs et
oculis necnō frigiditas extremitatū. Item dī.
ypo. iij. pti. āpb. si a se. habito tumore nō ex
eunte in faucib⁹ suffocatio repēte supuene
rit mortale. Itē. ij. ampb. Stangulatoꝝ et dis
solutoꝝ nondū mortuorū nō referunt quib⁹
spuma fuerit circa os semp vt plurimū: vt di
cit cōmentator. Itē salubria atq; signa vita
lia sunt quies somnus alleuiatio doloris bo
nitas anhelitus facilitas transglutiendi: et
priuatio omniū predictoꝝ. Itē squinātia cū
se. forti plus est timorosa: q: sunt ibi necessi
tas adiucta et euentatio cordis diminuta q̄
re cor extinguetur. Itē squinātia maxime ac
cidit in vere: vt dicit ypo. iij. parti. ampb.

¶ De catharro brāco et corriza. Cap. ij.

Reuma ōr omnis fluxus ma
terie de mēbro ad membrū in
quācūq; parte corpis. et ideo
Gal. in tegni tractatu de cau
sis ca. de curis apatum ait. do
lor eīm exacuit reuma. Catharrus vero ōr
descensus materie a capite ad partes spūa
les et naturales. s. pectus et pulmonē et stoma
chum. Corriza aūt ōr descēsus materie a ca
pite ad nares. Et si materia ista acuta vel
cholerica fuerit vel de flegmate salso mordi
cante collatoria nasi in radice cōtrahet cere
brū in se et expellit illā materiam cū sono et
vehementia q̄ ōr sternutatio. Et ex hoc pt⁹
cp sternutatio nō accidit in cerebro nisi cali
do natura vel accidēte. vñ ypo. vij. ptī. Ster
nutatio fit in capite calefacto cerebro. Brā
cus ōr descensus materie p os ad collatoriū
palati cū screatu vel rascatione: verūtamen
hec tria noia pro eisdē sepius ponunt in
scientia medicine. Iste igit passiones qñq;
fiunt a cā frigida vel calida. A calida quidē
dupliciter. s. effectiue et subiectiue. Effectiue
quidē vt si stomachus calidus sit vaporosus
q: materia dabit multas superfluitates cere
bro que frigiditate sua cōuertet in flegma.
Similiter ex mora sub sole vel statione ad
ignē et ambulatio in aere calido humido vl
vento austrino et ꝓprie sup cibū. Similiter
et ex clamore et vociferatione et inclinatione
capitis deorsum: quapropter quodlibet eo
rū attrahit superfluitates vaporosas ad se: q̄
postea colliquate seu cōgelate descendunt.
Ex quo scire potes cp mala fit cōpaginatio
stomachi frigidi cū cerebro calido vel econ
uerso. ꝓpter qō ait Aui. ꝑmo can. fen. ij. tra
ctl'o de signis cōplexionis pessime. cp deter
rima cōplexionum est in qua mēbra et ꝓprie
principalia sunt diuersarū discrasiarū et cō
trariarū. Subiectiue xo vt si materia fluēs
sit cholera vel flegma salsum. A cā frigida
silr dupl'r. effectiue et subiectiue. Effectiue
vt si stomach⁹ patiat indigōnē ꝓpter qō re
plebit flegmate qō surſuz euaporabit: vel si
cerebrū sit frigidū humidū naturaliter vl ab
extra: vtpote ab aere aqua frigida neq; be
ne digerens suum ꝓpriū nutrimentū qua
re colligunt superfluitates. Subiectiue ve
ro si materia sit flegma aquosum vel visco
sum. Signa materie calide sunt ardor et pru
ritus et asperitas in locis super que currit et
sitis et extenuatio et rubor faciet et amaritu
do saliue vel salsedo sine manifesta causa.
Signa materie frigide sunt eminentia ocu
lorum cum tumore et pallore faciet et oppi
latio narium et collatorij post somnum et spis

fitudo materie cū viscositate: vel si fit subtilis aquosa. Sitis ⁊ difficultas anhelitus et asma ⁊ diminutio odoratus.

Methodus.

Cura oīm istaꝝ passionum si sint a causa calida est vt mundificetur corp⁹ cum pillulis de reubarbaro que sic fiūt. ℞. mirabolanorum citrinorum absq; nucleis. ʒ.℈. reubarbari boni. ʒ.ſ. aloes. ʒ. quinq;. scamonee. ʒ.℈. masticis liquiritie. aā. ℈.ſ. fiant pillule cum muscillagine pfilij vel seminis citoniorum dētur sero absq; cena ex eis a. ʒ. ſ. vsq; ad duas: vel cū apozimate de reubarbaro quod sic fit. ℞. reubarbari. ʒ.ij. incidat fruſtratim ⁊ ponatur in ℥. v. feruentis aque decoctionis prunorum ⁊ dimittatur sic per xij. horas. Deinde colletur ⁊ addatur firupi ros. vel viol. ʒ.ij. et detur totum in matutinis pmissa digestione materie cuz firupo de melliloto dicto in cap. de fetore nasi. vel cum firupo ros. vel viol. de nenupha. dando ex eis omni die cum aqua decoctionis tu tubarum vel sebesten vel passularum. Post purgationez vaporetur os ⁊ facies cū aqua decoctionis viol. siccarum ordei excorticati florum camomille papaueris alb. retinēdo vaporem calidū in os ⁊ nares vel cum acето proiecto in lapide ignito. Ungantur nares ⁊ labia cū oleo ros. vel viol. odoret q̄nq; viol. siccas vel ro. cū camphora vl' continue teneat sub lingua vel etiam deglutiat pillulas: quia inspissant catharrum acutū ⁊ ad screandum preparant ⁊ lenunt asperitatē que fic fiunt. ℞. gūmi arab. dragaganti amili succi liquiritie seminis citoniorum pfilij. aā. q̄tum vis: fiant pillule admodum cicer vel fabe cum muscillagine pfilij nutritatur cum ordeo farre auena ⁊ lentibus. q̄ si virtus debilis fit vel sit cum se. Comedat pullos alteratos cum portulaca cucurbitis lactucis. nequaq; vinū bibat: quia a proprietate causat istas passiones cum vinum mentem percutiat: vt dicit Ypo. in regimine acutorum. Sed bibat aquam ordei vl' decoctionem liquiritie ⁊ zuccari vel aquam calidam in qua fit. firupus ros. vel viol. Cura eoz est si sint a causa frigida vt primo purgetur cū pillulis cochijs vel fetidis dando. ʒ.ſ. sero sine cena premissa digestione cum oximelle compositio vel firupo de sticad. p̄dicto. postea fricetur caput rasum cum cepa acuta: aut squillis aut panno aspero: ⁊ post ponatur super ipsum medicamen rubificatiuum vsq; dum fiat vesicatio ⁊ aspersio sicut est emplastrum tale. ℞. stercus columbinū sinapi assodillos coquant in aqua ⁊ melle: vel in aqua tantum. pistentur omnia ⁊ ponatur calidus supra caput abrasum ⁊ calefactum per frictionem. Subfumigetur in declinatione morbi cum thure vel mastice vel gūmi armoniaco vel ligno aloes aut storace calamento bdellio vel mirrha vel rutha: sed non in principio ⁊ ante euacuationem: quia impedire tur resolutio materie: ⁊ aliquid ipsorum deglutiat sero cum itur ad lectum. Fiat etiam masticatio eradicans flegma ex piretro pipere longo cubeb., pipere mastice. aā. ʒ. ij. passularum quantum volueris et reponantur simul. Et inungatur sepe cum vnguento marciaton ad solem vel ignem diligenter fricando abrasis sepe capillis. Bibat omni die in ieiuno similiter ⁊ sero cum itur ad lectum vnciam vnam boni vini in quo drachma vna masticis aut olibani fuerit infusa vel liquefacta. Saccelletur postea caput cum sale milio et sinapi calefactis super lapide ignito vel vaporetur cum aqua decoctionis rosarum absinthij. melliloti. camomille. donec reliquie omnes resoluantur. Utatur dyacitonitem post cibum: sed aurea alexandrina vel pliris ante cibum. Abluatur caput cum lixiuio decoctionis rapbani ⁊ sticados postea cum vino decoctionis gallarum nucis cypressi ⁊ baccarum lauri vel sulphuris vel balaustie. Comedat carnes assas vel elixatas cum feniculo. Bibat ydromel cum aqua decoctionis yiopi liquiritie et melle: odoret nigellam ligatam in panno lineo subtiliter tritam ⁊ torrefactam. Costi ⁊ nigelle subfumigium expertum est: et sudare in loco calido stomacho ieiuno proposse vt est sanus: ita vt caput sit siccuz et pedes aspergantur aqua calida plurima ⁊ labozare: sitim ⁊ famē tolerare: pposse cenaz subtiliare: cibos siccos

sumere: ⁊ somnū tardare sup cibum. Si aūt hec oia non contulerint .vellcetur caput vbi est cōmissura recta cū cantaridibus ⁊ aperiantur vesice cum acu. Et si hoc nō sufficit cauterizetur locus: ⁊ permittatur diu apertus donec cerebrum exiccetur.

Emperica.

In causa frigida cōmuniter operantes faciunt remediū premissa euacuatiōe vntuer salt dant sero cum itur dormitū. z. vnā. zz. cōdiit: ⁊ post illud immediate potū aque calide: qz digestionem stomachi ꝓcurat: vapores reprimit: catharrum maturat: potus vero aque frigide catharrum multiplicat. Similiter ⁊ potus vini vaporosi ⁊ proprie versus noctē. Item in principio nō cōpetit gargarismus qz materias facit fluere: in medio cōpetit incisiuus: in fine vero stipticus. Item in omni catharro ⁊ tussi catharrali conferūt he pillule. ℞. mirrhe pure. z. sex. olibani. z. ſ. opij tusquiami. aā. z. quattuor. ⁊ sic fiant pillule de quib⁹ detur cum itur dormitum de sero a. z. ℈. vsqꝫ ad. z. vnam: qz omnē fluxum descendentē ad stomachum restringunt: ⁊ ꝓprie post purgationē. Item ꝓferūt inspissantia vt subtile acutuz qō descendit ad guttur ingrossetur ⁊ non descendat in profundum stomachi vel pectoris sed aduneť ⁊ expuať et ex hoc facientib⁹: vt dicit Mesꝫ presenti capitulo. est ibus dragantum ⁊ muscillago psilij vel seminis citoniorū vel iuiube et sebesten ⁊ sirupi ⁊ lobech factum ex eis. sed fiebothomia vt asserit in hac egritudine solum est in tribus casibus necessaria. Primꝰ si catharrus sit calidus ⁊ in corpe calido cuz ruboze oculoꝝ ⁊ plenitudie venarū. Secūdꝰ si catharrus descendit ad oculos ⁊ pulmonem vel membra nobilia. Tertius si accidat catharrus cū feb. in alijs autem est inutilis.

Canones.

Omne reuma descendens a capite deorsuz tribꝰ intentionibus curatur. Prima quidem per confortationem stomachi ne vapores cibales transmittātur ad cerebrum: ⁊ hoc fit per stiptica. Secunda per rectificationem capitis ⁊ cerebri: ne grauide humiditates in sene ipsas deorsum mandet: ⁊ hoc fit per emplastra ⁊ vnguēta resolutiua ⁊ rubificatiua. Tertia fit p̄ confortationē pectoris ⁊ pulmonis ne recipiat a cerebro superfluitates delegatas ſz receptas maturet p̄ noctē vt in crastino excreationi sint parate quod fit per lobech creatiuum ⁊ per pillulas bichichias et per electuaria stiptica ⁊ per debitum decubitus capitis in somno qui est vt iaceat patiens super altero laterum capite valde exaltato ⁊ versus faciem reflexo: vt sic oēs superfluitates eius in somno declinent ad os ⁊ nares nec raptum ad cannā pulmonis habeant et ysopbagum. Ista autem clarius ⁊ plenius dicem⁹ infra ca. de ptisi. ⁊ ca. de asmate tussi ⁊ empimate.

Pronosticatio.

Sternutatio supueniēs in corriza litbargia soda epilepsia freneſi apoplexia arthetica si sit post digestionē materie bonum facilitat atqꝫ vel ocitat cuz ei⁹ expulsiōe. Ante signū digestionis malū: qz demostrat materiā augmentari ⁊ p̄prie in pleuresi peripleumonia ⁊ squinātia. Reuma si descēderit ad stomachum inducit primo indigestionē ꝓpter cibi fluctuationem ⁊ stomachi infrigidationem. secūdo lienteriaz ꝓpter stomachi mollificationem ⁊ retentiue debilitatez: ꝙ si materia sit calida acuta causabit feb. tertio dissenteriam p̄propter intestinorum corrosionem.

Item si reuma descenderit ad pulmonē vel eius cannam inducit primo tussim cronicam. secundo asma siue malitiam anbelitus propter oppilationem cānularum in pulmone. tertio suffocationem si fluxus sit plurimus. Sed si materia sit acuta inducit corrosionem pulmonis. deinde ptisim finaliter et mortem. Item catharrus in senibus raro curatur quia suffocat ante maturationem propter defectionem excreandi. vnde Ypocra. secunda parti. Branchi et corrize non valde maturantur in valde senibus.

Sunt autem valde senes qui sunt in quarta etate que est apud annum .l. ptuagesimum. Senes vero absolute qui in tertia que est apud .lx. annum. Item catharrus cum doloze capitis perdurañ. difficulter curatur quare debilitatem significat

consum matā. Itē autumno multiplicat catharrus ꝓpter inequalitatem aeris: sz in hyeme ꝓpter aeris frigiditatē: estate ꝓpter colliquationē: vere ꝓpter multitudinē būorum. Itē reumatici nō fiunt splenosi. Itē catharrosi dispositi fiunt ad apoplexiā ⁊ epilepsiā si materia sit frigida: ad ptisim vero si sit calida nitrosa.

¶ De raucedine vocis. Cap. iij.

RAucedo vocis qñq; est a natura ꝓpter malā cōplexionem inequalē epiglotti ⁊ cāne pulmonis būidam oppilantem vel siccā exasperantē ⁊ ista est incurabilis. qñq; est accidentalis ⁊ de cura ist⁹ loq̄mur. Fit aūt trib⁹ modis. vno mō a catharro frigido flegmatico viscoso oppilāte epiglotū in quo format vox ⁊ vocalē arteriam totā. Et signa ⁊ curatio ei⁹ habet cōpleta ex capl'o de catharro. ⁊ ca. de tussi de causa frigida. Adhuc ꝓpter illic dicta cōferūt loth factū ex dyapraſſij parte vna ⁊ dya calamēti vl' dyayris ptib⁹. ij. addēdo succi liquiritie ⁊ mellis dispumati quod sufficit. ex quo lambat mane ⁊ sero paulatine inglutiendo. Scōo modo fit a siccitate pl'ima illarum partiū exasperāte superficiē ipāz: ꝓpter qđ aer inequal'r pcutit ad ipam. Cū asperitas nihil aliđ sit q̄ inequalitas ꝙz durū corp⁹ vt dicit gal'. in teg. tra. de signis. c. de signis cāne pulmonis. Et ista spēs accidit habitātibus in sole vel vēto ficco vel corp⁹ siccis p naturam. Et signa ⁊ cura habent plene ca. de ptisi. Preterea ꝓfert lohoch ex dyapraſſij parte. j. dyagragāti. p. ij. ⁊ dyapeniđ. addendo succi liq̄ritie ⁊ zuccari qđ sufficit. Tertio fit a caliditate accidēti ali. cōsumēte hūiditates lubrificas ⁊ corrugante vias: sicut cōtingit febricitātibus: ⁊ ꝓprie febrib⁹ cronicis ⁊ etbicis. Et signat' cura cap'. de tussi habentur. Preterea lohoch ex parte ℈. dyapeniđ. ⁊ pte. j. dyaprunis ⁊ partibus. ij. dyagragānti addendo zuccari vio'. quod sufficit vel succi liquiritie.

Emperica.

Sirupus bonus ad voc: et ꝓprie in flegmatica cā. ℞. passularum pinguiū liquiritie ysopi yzeos ficuū pinguiū ficcarum capilli veneris calamenti ficci aā. ʒ. vj. dragaganti masticis aā. ʒ. iij. croci. ʒ. ſ. decoquant ista in quattuor. ℥. al's lib. succi cauliuz vel aque decoctionis eorūdem vsq; ad cōsumptionē medietatis: ⁊ colient ⁊ fiat sirup⁹ cū melle et zuccaro aā. ℔. vel aā. lib. ſ. detur omni die mane. ℥. ij. cuz aqua decoc. ficuum ⁊ vue passe. Itē lohoch ad idem. ℞. aque decoctionis caulium lib. iij. mellis dispumati lib. ſ. decoquantur simul lento igne donec aqua consumat ⁊ mel remaneat: aut mel soluz capiat ⁊ cum ipso incorporet. ℥. ſ. ⁊ ℔. radicum rapbani crudi atq; mūdati pfecte exipso lābat ſre quēter i tetuno. Et sunt aliq; q̄ loco rapbani squillā vel yzeos vel se. vrtice vel cepe assum cōmiscēt potens est ⁊ exptum. Item lohoch de squilla sublimē dicemus ca. de tussi cuz de empticis loq̄mur. Itē electuarium ad idē. ℞. dyayſopi dya calamēti dyayris dyagraganti aā. partē. ſ. dyapapaueris partes ij. dyapeniđ q̄tum de oib⁹ misceant simul et lambat omni sero repetit feruorē: ⁊ qđ fluxum est: digerit ⁊ expellit. Itē ad idez. ℞. succi liquiritie zuccari albi aā. partē. ſ. amidi dragaganti gūmi arabici solibani aā. par. ℔. ij pillule cū albumin⁹ ouoz quoz trāsglutiant omni sero quattuor vel quinq;.

Canones.

Abstineat a potu vini pontici ⁊ aceti ⁊ oim rerū asperarū ⁊ diligāt dulcia: sicut sunt mel zuccarum aque decoctionis passularū iuiuba rum sebesten ficuum ficcarū dactilorum et similium: nisi intendat ad incisionem reumatis: tunc conferunt acuta: sicut est ysopus et sinapis condita cum melle.

¶ Tractatus secundus secunde sectionis.

Rectoris et

pulmonis passiones sunt septē Prima tussis Secunda asma ⁊ disnia ⁊ oregmon siue ortonia. Tertia pleuresis. Quarta peripleumonia. Quinta empima. Sexta ptisis ſ. Septima sputum sanguinis. Cum aut em dico pectus ⁊ pulmonem cōprehendo costas pleuram thoracem pulmonem mediastinuz pectoris ⁊ dyafragma. Et hec sunt omnia membra spiritualia preter cor ⁊ eius capsulam. de quibus

dicetur primo tractatu. Est autē ipsoꝝ compago talis in anathomia: qm̄ sub parte cōcaua costarum transit panniculus circūquaq; qui pleura dr vt pulmonē defendat ꝛ coꝛ ab earum duricie ꝛ asperitate. Est nāq; coꝛ cū eius ministro ppꝛio plone locatū inter ossa circunquaq; per orbē quēadmodū dñs et rex inter firmos muros: ita vt pulmo totū locum occupet ex omni pte preter qꝫ coꝛ ꝛei? camera q̄ capsula dr parti sinistre pulmonis residenter alligata. verum qm̄ principē decet esse tutū: diuisit natura pulmonē p medium fm longū panniculo subtili q̄ mediastinum pectoris appellatur ne forte sanies vel catharrus partē dextrā occupans interficiat ꝛ sinistrā. Quapropter accidit in empimate et emptoica passiōe vt sanguis ꝛ sanies vnius lateris expurgari nō valeat per lateris alteri? aperturā. Ordinauit ꝑterea et altum pānīculū diuidentē coꝛpus p medium: velut tympanū ortū a finib? costarū mēdosarū qui transit sup stomachū et epar et splenē et oia membra nutritiua: vt coꝛ ab eoꝝ vaporibus qui surgūt boꝛa digestionis scōe preseruaret. et iste pānīculus dicitur dyafragma. Cui? est ꝛ aliud iuuamētū fm Gal'. vj. de iuuamētis. vt. s. suo motu sursum et deorsū anhelitū pficeret et pulmonē adiuuaret velut accidit in follibus fabroꝝ.

¶ De tussi. Cap. j.

Tussis est motus fortis pectoris et pulmonis cōpositus ex naturali et voluntario ad expellendū rem q̄ infert nocumentū in anhelitu vel organis ipsius. Fit autē propter malam cōplexionē diuersam sine materia vel cum materia. Et si sine materia illud est dupliciter: quia vel ista cōplexio est a causa intrinseca vel extrinseca. Si intrinseca sic est a caliditate vel ficcitate pulmonis. Si extrinseca sic est a frigiditate ipsius ratione aeris continētis. Si vero fit cū materia boc iterū dupl'r: vel cum apostemate: vel sine. Si cum ap̄ate sic est a pleuresi: vel peripleumonia. Si sine ap̄ate boc iterū dupl'r. vel illa materia causat tussim cum sola q̄̄titate vel q̄̄titate et qualitate. Si quātitate sola vel est humoꝝ: et sic ē propter catharrū: vel est sanies et sanguis: et sic est ꝓpter empima. Si q̄̄titate et qualitate simul sic est ratione ptisis. in ptisi nāq; est sanies ulcerans pulmonem sui acuitatē: oppilans sui quātitate. et sic patet qꝫ in genere sunt octo cause tussis. Prima est caliditas. scōa siccitas. tertia frigiditas. quarta pleureſ. quita peripleumonia. sexta catharrus. septima empima. octaua ptisis. Signa igitur tussis que fit a caliditate pulmonis sunt vehementia sitis quā fion extiguit aqua frigida sz magis aer frigidus et magnitudo anhelitus ꝛ pulsus atq; rubedo faciei. Signa eius que fit a siccitate pulmonis sunt: quia tussis fit absq; sputo et aleuiatur post sorbitionem penidiarum amili. et post somnū: cibum: et baineum aque tepide: sed fortificatur post sitim: famē: vigilias: et est cum strictione anhelitus et coꝛporis extenuatiōe et pulsu paruo spisso et qn̄q; cum fe. acuta. Signa eius que fit a frigiditate aeris sunt nota ex relatione infirmi. Signa ei? q̄ fit a pleuresi sunt dolor lateris pungitiu? fe. cōtinua acuta ꝛ oia signa pleuresis. Signa ei? q̄ fit a peripleumonia sunt signa peripleumonie scz fe. acuta dolor pectoris grauatiu? pulsus mollis vndosus. Signa eius q̄ fit ꝓpter catharrū sunt: q: si catharrus fit de materia frigida flegmatica grossa apparet exitus flegmatis grossi visosi ꝛ fortificatur post somnū ꝛ quietē. Si vero catharrus fit de materia calida acuta vel de flegmate salso subtili sentit' ardoꝝ circa labia ꝛ sitis quā tollit aqua frigida ꝛ aer frigidus simul: neq; fortificatur post somnū et anteceſſio ciboꝝ acutoꝝ ꝛ caput sentitur calidū: ꝛ est eius sputū modicū subtile salsum ꝛ qn̄q; cedit ictui aeris feruentis. Signū autem cōmune ad omnē catharrum qō nō fallit est cum infirmus senserit quoddaz stillare cōtinue paulatiz ad os ꝛ partes gutturis deorsum. Signa eius q̄ fit propter empima sunt anteceſſio catharri vel pleureſ. vel peripleumonie post q̄ remanet tussis cū sputo sanies ꝛ sanguinis ꝛ dolore pectoris grauatiuo ꝛ anhelitu stricto. Signa eius q̄ fit ꝓpter ptisim sunt sputum sanies vel sanguinis cū fe. cōtinua lenta pulsu paruo spisso collo longo. Et qꝫ coꝛpus continue exiccatur de die in diem ꝛ certissimū signum est si cortices similes pelliculis subtilibus albis egrediant' cū sputo vel pellicule rotunde.

Cura

Methodus.

Cura ei⁹ q̄ fit a calidi tate est vt sumat omni die de sirupo ros. si vēter fit bñ obediens vel de sirupo viol. si sit stipticus cū aqua calida vel cū aqua decoctionis lactu/ce portulace vel prunorū. teneat in ore candi et muscillaginē psilliū vel semen citoniorum fiat lohoch. ℞. dyagragāti ptes duas pēiō. partē vnā. s. mellis qō sufficit ad dissoluen/dū. habitet eger in aere frigido regat vt fe/briens: vngat pectus ⁊ spina tota cū popu leon dissoluto cū oleo viol. ⁊ modico dyaltee

Cura

Cura eius q̄ fit a siccitate est vt impinguet et humectet corpus ꝓposse sicut dicetur in scō libro de fe. ethica. ꝙ si cū hac tussi feb. putrida cōplicetur: bibat in mane lib. ℥. aq̄ orzei ⁊ post tres horas cū cibus iste sit dige stus intret balneū tepidū aque decoctionis viol. maluarū bismaluaꝝ ⁊ foliorum popu/li in quo parū moretur neq̄ sudet: neq̄ cor/pus reddat vaporabile. Et post illud cibet succo orzei vel carris ⁊ carnibus pulloꝝ edo rū alteratis cū portulaca endiuia ⁊ lactuca. Bibat vinū debile limpbatū cū aqua deco/ctionis liquiritie tutubaruꝫ horā somni. Bi bat tulep cū aqua cucurbite vel psilliū. Te/neat sub lingua pillulas bilzitas q̄ fiūt. ℞. succi liquiritie ℥ succari al. aā. ℥. x. se. cucur. se. citru. se. portulace. aā. ℥. v. conficiant cum muscillagine psilliū vel albumie ouī. Iste pil lule sub lingua tente ꝑterq̄ ingluuiant bu/mectant caput guttur ⁊ linguā ⁊ caliditati feb. resistunt. Itē alie. ℞. succi liquiritie ℥ suc cari al. aā. ℥. x. amili dragaganti amigdalaꝝ dulciū excorticatarū. aā. ℥. v. fiant pillule cū muscilagne psiliū vel seminis citoniorum: ⁊ iste pillule multū conferunt in causa calida Si vero patiens sit fine fe. putrida tunc lo/co ptisane sumat panē cū lacte dulci recēn. capre vel asine pascentis orzeum ⁊ herbas humidas: ꝙ si timor fuerit de coagulatiōe lactis in stomacho addat aliquid ℥ succari vl mellis: vt dicit Gal. vij. de ingen. sanitatis. vel comedat carnes p̄dictas alteratas cum herbis predictis vtat in cibo speciebꝰ aro/maticis dulcibus que fic fiunt. ℞. cinamomi electi. ℥. ℈. cardomomi croci. aā. ℥. ʃ. fiat pul/uis cribellatꝰ vngatur pectus vel nucha cu℥ oleo ros. vel viol. mixto cū muscillagine psil/liū vel cāphore. Cura eius q̄ fit a frigiditate aeris est cauere ab ipo oīno ⁊ fomentare pe ctus cum pānis calidis. Cibet preterea bro dijs calidis carnū bonarum conditis cum cinamomo cardamomo croco. Bibat ydro mel vel vinū calidum limpbatuꝫ ſm media/tatem. vtatur dyagallanga vel dyazinzi. se/ro cum vadit dormitum: post illud bibat ali quid aque calide vel vini calidi limpbati. Post declinationē morbi balneet in aqua decoctionis camomille ysopi melliloti. Si autē per ista nō curaret: sequitur ꝙ materia est fixa. quare purgetur cū pillulis cochijs vel medicina de turbith. ⁊ ℔ pterea per ordi nem localia predicta. Cura eius q̄ fit ꝑpt pleuresim vel peripleumoniā est cura ipaꝝ. Cura eius q̄ fit ꝑpter catharrū est ꝙ si ca/tharrus fit de materia frigida velut accidit senibus et flegmaticis nō potētibus dormi re de nocte ꝑpter impedimentū tussis. Su mat omni die. ℥. ij. sirupi de ysopo cū aqua decoctionis vrticarū q̄ sic ℔. ℞. ysopi se. viti/carū capill. veneris se. vel rad. rapbani. aā. ficuum numero. x. decoquant in aqua cum dactillis totidē ⁊ ℔. sirupus bene coctus cū zuccaro in estate ⁊ in iuuenibus: vel cū melle in hyeme: ⁊ in senib⁹ purget postea cū pillis cochijs ⁊ yerapigra. Si aūt flegma sit gros sum viscosum opꝫ pr purgationē oī sero cuꝫ vadit dormitū vt sumat. ℥. ʃ. vl. ij. cū aqua ca lida pulueris q̄ sic fit. ℞. yreos ysopi liquiri tie croci. aā. ℥. ij. terant ⁊ cribellent. vngatur gula ⁊ nucha ⁊ caput abrasis capillis ⁊ cor/pr. totū mane ⁊ sero cū vnguētis calidis mar ciaton vl arrogon: ⁊ sup locū vnctū apponatur calidus pānus ad ignē calefactus. Et si per hoc nō restringatur catharrus fiāt em plastra rubificatiua sup caput dicta capi/tō de catharro. vltimo vero fiat cauterium in vertice capitis. si nihil horꝫ cōtulerit: nutria tur bonis carnib⁹. Bibat vinum limpbatū vltra medū. Sumat etiaꝫ q̄nq̄ q̄ñ itur dor mitū post purgationē ꝑpte. ℥. ℈. xx. conditi vel dyagallange vel dyacardamomi. ⁊ post bibat aliquid vini vel aque calide. Si au/tem per ista non curatur: sumat de confe/ctione que fic fit. Recipe succi liquiritie dra gmas decem. ysopi capillis veneris. yreos. carui. croci. piperis. aristologie. ro/tunde amigdalarum amararum nasturcij

añ.ʒ.v.fiat electuarium cum melle vel ʒuc/ caro detur ex eo ad moduʒ nucis. hoc enim educit flegma grossuʒ ⁊ sanē ex pectore pul mone stōacho ⁊ gutture. Teneat in ore pil/ lulas bilitrias que fic fiūt. ℞. piperis mir/ rhe carui.amigdalaꝝ amaraꝝ.añ.ʒ.ij.asse/ fetide.ʒ.ſ.cōficiātur cuʒ vino:qz incidūt ma terias grossas.vel transglutiat quattuor vel q̄nq; de ijs pillulis sero cum vadit dormitū ℞.mirrhe storacis liq̄de thuris opij.añ.ʒ. ij.qz remouet tussim impedientē somnum ⁊ dormire facit ūr rōne opij licet mūdificēt pe ctus ⁊ pulmonē ex materia frigida rōe mir/ rhe storacis ⁊ thuris. Et cōferunt etiā ꝑ ae/ rem pestilentialē si transglutiātur ex eis oī mane due vel tres. Si autē patiens nō pos/ sit eis vti ꝓpter amaritudinē addat ʒuc/ cari succi liq̄ritie.añ.ʒ.ij.vel plus. Si aūt ca tharrus sit de materia calʼa acuta.ſ.cholʼa vel flāte salso:tunc cura eiꝰ est vt bibat ofīt mane.ʒ.ſ.sirupi de papauere vel ro.⁊ gar/ gariset de eo cū aqua decoctionis ro.balau stie tuiubaꝝ sebesten granoꝝ pini mundato rum vel de oxiʒaccara vel dyamorō ⁊ aqua calida. Teneat sublingua in ieiuno ⁊ añ ce nam cōtinue pillulas q̄ fic fiāt. ℞. amili dra gaganti amigdalaꝝ dulcium fabaꝝ excorti catarum vel lentiū excorticataꝝ papaueris gūmi arab.bolt arme.añ.ʒ.ij.cōficiant cum musculagie pfilij vel se.citoniꝝ qz oīa ista inspissando materiā acutam digerūt ⁊ babi lem facīt ad screādum. Nutriat succo or/ dei vel farris vel risi aut frmenti vel carnib⁹ assis pullorū aut castratorum. Poteturvino dulci limpbato cum aqua frigida. Et mo/ dus curatiōis babet etiā locuʒ in tussi q̄ est cum fe.⁊ etiā cū apostemate calido. Si autē per ista nō curaret ꝓpter acuitatē materie et multitudinem fluxus sumat.ʒ.ij.vel.iij.de pillulis q̄ fic fiāt sero cuʒ vadit dormitū.℞. thuris mirrhe opij croci añ.ʒ.ℏ. liq̄ritie.ʒ.ſ. fiāt pillule cū rob vini vel vino debili. Abra datur caput post ista ⁊ laueť ex sinapi cōfe/ cta cū decoctione ficuū donec rubificeť.vn/ gatur caput totū cum oleo ros. ⁊ oleo camo mille mixtis. Et forte necesse est purgare to tum corp⁹ cuʒ pillis de reubarb. positis ca. de catharro.q̄ si oīa non ꝑficiunt:fiat yltio cauterium in anteriori parte capitis vbi est cōmissura ⁊ dimittať apertū longo tēpore. Scias preterea ꝙ cauteriuʒ multū valet in omni tussi ex catharro. Silr ⁊ in catharro de scendēte ad stomachum oculos vel pectus. Scias etiā ꝙ ista tussis vtplurimum ducit hoiem ad ptisim.⁊ ideo solicitanduʒ est in eius cura. Itē post purgationes localia p/ dicta sumat oī die ⁊ sero cum vadit dormi/ tum vnā raſ.ʒinʒ.⁊ post ipsam comedat.ʒ. ſ.ʒuccari ro.veteris.⁊ post illud bibat aliq̄d aque calide:qz digestionē confortat ratione ʒinʒ.⁊ materiā acutam stipticat ⁊ fluxum p bibet rōne ʒuccari ros.vel aque. Cura eius q̄ fit ꝓpter ēpima ⁊ collectionē sanies vl̄ san guinis in pectore. Silr ⁊ curam eius q̄ fit a ptisi dicem⁹ cū de illis passionib⁹ scribem⁹.

Emperica.

Puluis experimentatus q̄ datur cōtra tussim humidam siue sit cum fe.siue sine fe. fic fit. ℞. capillis veneris se.vtrice yreos ysopi añ.ʒ.ſ. liquiritie.ʒ.ij.cardamomi.ʒ.ℏ.cinamomi electi.ʒ.ij.cassielignee ʒinʒ. foliꝝ nucis mus.añ. ʒ.ℏ.macis croci añ.ʒ.ℏ.piperis longi.ʒ.ij.te/ rantur ⁊ cribellent: dentur in aurora.ʒ.ſ.vel ij.cum vino dulci vel aqua decoctionis ysopi vel liquiritie vel succo facto ex farina or/ dei vel spelte vel frumenti vel mixtis simul: et condiatur succus cum lacte amigdalarū. Hic nanq; puluis materiā humidam dige/ rit ⁊ resoluit ⁊ ipsam leuiter expuere facit.

Item cōe remedium ad oēm tussim ex mate ria frigida ⁊ ventositate est vt patiens vtať mane ⁊ sero hac confectione. ℞. pul.cimi/ nī.ʒ.ℏ.dyatriū pipereon cōfecti cum melle. ʒ.ℏ.misceatur ⁊ facta purgatione vna vel duabus videbis mirabile. Item cōmuniter operantes in catharro siue calido siue frigi/ do faciunt cauterium dictum in methodo. vel loco eius causticant collum ⁊ spatulas cum cantaridibus incorporatis cum fermē to positis fiuntur supra collum donec vesi/ cetur ⁊ materia diuertatur ⁊ euacuetur.

Item rubificant caput abrasis capillis cuʒ emplastro ex sinapi melle fimo columbino ficubus siccis raphano succo opij aneti yreos ⁊ similibus. Item lauare caput cum lixiuio facto de cinere querciis vel vitis in quo decocta sint folia lauri sticados ysopus maiorana flores camomille melilloti et similia. Itez saccelletur caput cū milio

sale furfure torrefactis in sacculo. Item precipiunt dietā siccā ⁊ ppte apud cenā ⁊ exercitenť in ieiuno: sudent ⁊ sicce balneētur. Et post cibum quiescant ab ijs necꝫ vociferent necꝫ somnū sup cibum ilico accipiāt necꝫ resupinationē frequentē. Pillule pterea sublimes ad oēm catharrū restringendū: sil'⁊ tussim ex catharro q̄ infestat de nocte: nec est inboc eis par. ℞. opij amili gūmi arabici succi liq̄ritie aā.ʒ.ſ. dragagāti sc. papaueris aā. ʒ.ij. ſ'ſ. pill'e sicut cera dentur ex eis.iij. vl'.iij. sero. Cōuenīūt etiam pueris qui nō possunt dormire ppter tussim: verūtñ cōiter operātes vtuntur pro electuarijs screatuz pentō. in causa frigida: dragagāto in cā calida: dyacalamento in cā būida: dyapraſſiū in cā frigida. mixtis ℥o ex eis in cā mixta prout conuenit cōsumať. Item confectio sirupi de liq̄ritia est ſm ꝛbebeñ. ℞ liquiť. mūd. ʒ.ij. capill' veneris. ʒ.ſ. yſop. ʒ.ſ. ponanť in.iij. lib. aque ⁊ dimittātur p noctem ⁊ die deide coquantur postea collenť. ⁊ addať mellis zucarī pentō. aā. ʒ.vij. aque rob. ʒ.vſ. fiat sirupus bene coctus ⁊ clarificat⁹ cōfert catharticis pleureticis ptificis atꝫ oī egritudini pectorali cum materia: ⁊ ppte in cā calida Item cōfectio sirupi de yſopo est ſm eundē ℞. yſopi rad. apij feniculi. liquiť. aā. ʒ.x. ordei mūd. ʒ.ℓ. se. malue se. citonioꝝ. dragagāti aā. ʒ.iij. capillis veneris. ʒ.vſ. iuiube sebestē aā. numero. xxx. passularꝝ enucleataꝝ. ʒ.xij. ficuum pinguiū siccarum dactil'. aā. numero. x. pentō. al. lib. ij. fiat sirupus. Ipse eñ ex nobilitate sue cōpositionis oēm materiā pectoralem digerit ⁊ screatum procurat: ⁊ mēbra nobilia sc. spūalia cōfortat a pprietate: et ppte materiā frigidā grossam digerit. Item cōfectio sirupi de praſſio ſm eundē est hec ⁊ in eisdem passionibus: et proprie in cā frigida viscosa mūdificans pectus ⁊ pulmonē a sanie. quare ꝓfert ptisicis empticis asmaticis catharrosis ℞tute potenti. Moderet⁹ tñ vsus eius ne aptat ora venarum ⁊ sang. screare faciat ppter sui acuitatez. ℞. praſſij ʒ.ij. yſopi capill' veneris aā. ʒ.vſ. liquirie. calamenti aā. ʒ.ſ. rad. apij feniculi aā. ʒ.v. se. malue fenugreci yreos aā. ʒ.iij. se. lini se. citonioꝝ aā. ʒ.ij. passularū enucleatarū. ʒ. v. ficuuz ficcarū pinguiū. xv. numero. pentō. lib. ij. mellis dispumati lib. ij. fiat sirup⁹ bene coctus ⁊ clarificatus. Et si timueris per se ſm administrare: misce cū aliquo de siruptis predictis. Est aūt vltimi iuuamenti in fortitudine. Item loboch de squilla extreme fortitudinis incidendo: q̄re cōfert asmati pfocanti sic fit ſm bebeñ. ca. de asmate. auctoritate Serap. ℞. squille asse vel cepe acute assate. ʒ. iij. rad. lilij celestis. ʒ. ij. yſopi praſſij aā. ʒ.ſ. mirr be croci aā. ʒ.ℓ. terantur ⁊ cōficiant cuz melle cocto dispumato donec fiat sicut pasta mollis: ex quo lambatur bora post bozā aliquid cū vino claro: quoniam educit materias grossas viscosas ex pectore et pulmone.

Canones.

Tussis fit freq̄ntius ex catharro q̄ a mala cōplexione sine materia: q̄ propter dicta in p̄senti ca. ⁊ dicta in ca. catharro. ⁊ dicēda ca. de asmate multum fibijnuicē suffragant. Item q̄n dās pillulas bilarias vt teneantur sub lingua. non dabis ilico sup cibum: ne forte faciant sua humectatiōe saliuati vaporare ad radicem lingue: ⁊ sic non purgarent spu tū. In omni passione pectorali seruandū est vt a cibis ⁊ medicinis frigidis actu vel virtute caueat, proposse: ⁊ proprie aere inspirato: ⁊ si frigidis q̄ñcꝫ vti necesse fuerit non nisi calidis leuibus restringantur. verbi gratia. in tussi ppter catharrū calidū ⁊ sputo sanguinis atꝫ ptisi. Unde Ypo. v. ptī. amb. Frigida velut nix aut cristallus sunt pectori inimica tusses cōmouentia: sanguininem fluere facientia ⁊ catharrentia ⁊c.

Pronosticatio.

Cauendū est plurimū a tussi ppter catharrū acutū: vt de cholera ⁊ flegmate salso ⁊ solicitandū in eius cura: q̄ñ vlcerabit pulmonē ⁊ pāniculos eius inuoluētes ⁊ distinguētes: ⁊ facit ptisim: ⁊ finaliter mortē. Item solicitandū de tussi ex causa frigida: ne forte rapiať ad stomachū ⁊ inducat indigestionē et demum lienteriam. Item pnosticatio de tussi causata a pleuresi peripleumonia empimate vel ptisi est pronosticatio illarū passionum: vt dicetur suis capitulis.

¶ De asmate: diſnia: oregmone: et ortbopnia. Capitulum. ij.

Ista quatuor cõueniunt in hoc q̃ significant maliciã anhelitus propter defectũ cõtingentẽ ex mẽbris spũalibus principal᷑ vel ꝑpter cõpassionẽ ad cerebrũ vel stomachum. Sed differunt: qr dicitur asma qñ cadit petim in expiratiõe ⁊ est sine sono ⁊ cũ tussi pua. Dreg mon ẽo dr qñ sonus est plurimus in anhelando. Ortbomia dicit᷑ qñ est peccatũ in inspiratione exspirationem sonitu. Scias iñ q̃ medicus nõ curat istaz differentiã noialem cum res modicum differant: vt dicit᷑. iiij. de accidenti. Fiunt oẽs iste passiones vel ex passione membroꝝ spũaliuz vel ex eoꝝ compassione. Si autẽ ex passione principali hec est duplex: vel qr ex mala cõplexione vel cõpositione. Si ex mala cõplexione hec est duplex vel cũ materia: ⁊ sic fiunt ab humiditate pulmõis vl᷑ sine materia: ⁊ sic fiũt a calitate pulmonis vel siccitate. Si ex mala cõpositione tunc sunt ab oppilatione ⁊ obliquatione viarum anhelitus: sicut accidit gibbosis ꝑpter dislocationẽ spondilitũ: ⁊ lepriosis ꝑpter scliroſim materierum grossarũ melancholicarũ in pulmone ⁊ gutture. Si ẽo fuerint ex compactione: tunc fiũt ex catbarro descendente a capite ad pulmonẽ ⁊ pectus calido acuto vel flegmatico frigido: sicut dictũ est de tussi. ⁊ ca. de catbarro. Signa eoꝝ que fiunt a caliditate siccitate vel humiditate pulmonis sunt signa dicta ꝺ tussi a cã calida humida vel ficca. Signa ẽo eoꝝ que fiunt a lepra vel gibbositate sunt signa eoꝝ. Signa eorũ que fiunt a catbarro sunt signa tussis a catbarro ⁊ distinctiua calidi vel frigidi catbarri sunt dicta illic.

Methodus.

Cura eoꝝ trium trahitur a cura eius ex quo trahit᷑ signũ: qr signa cã ⁊ pronosticatio catbarri tussis ⁊ asmatis sunt eadem vndiquaq̃ preter qꝺ asma ex gibbositate ⁊ lepra: qr illud est incurabile penitus cum tale asma significet tales passiones fore confirmatas.

Emperica.

In cura asmatis a catbarro siue calido siue frigido: sed in calido magis faciũt q̃daz excellẽtes slõmiã cephalice: vel si virtus sit debilis scarificationẽ in spatulis q̃ ly cõferat qualitati nõ iñ quãtitati. Deinde obseruãt corpus laxũ oi die cũ clisteri vl᷑ suppositorio ⁊ q̃q̃ cũ pillulis cochijs in cã frigida: vel cũ pillulis de reubar. in causa calida. Post euacuationẽ ẽo cause añtis maturant cõiunctã atq̃ euacuãt per sputũ: vt dixim᷒ ca. de tussi. ⁊ postea dicemus ca. de pleuresi. Deinde cõfortãt pect᷒ ⁊ pulmonẽ dãdo oi die. ʒ. ij. pulmonis vulpis sicci vel ericij cũ aqua melliis: qñ est mirabile: vt dicit Mebeñ. auctoꝝ ⁊ te ruffi. Ultimo dãt rubificatiua ⁊ exiccatiua circa caput: sicut vnguenta: epithimata: empla: embroce dicte ca. de tussi ⁊ catbarro. In declinatiõe morbi faciũt suffumigiuz ex thure mastice mirrha positis sup carbones: qr cerebrũ ⁊ pulmonẽ exiccãt ⁊ confortãt ne vlteriores generent superfluitates.

Canones.

Scias q̃ catbarrus fit duob᷒ modis. Uno modo propter indigestionẽ stomachi vel epatis: qr mittit nutrimentũ indigestũ ⁊ aquosum qꝺ tendit per venas ad membra. Et qr cerebrũ est natural᷑ frigidũ non põt rectificare illud quare cõgregat multas superfluitates que colliquate fluũt deorsuz. Scꝺo modo ꝑpter vapores ascẽdentes a cibo ad sciput prime digestionis: ⁊ hoc fit vel vitio stomachi frigidi mãdãtis vel cerebri calidi attrahẽtis vel vtroq̃ modo. Asma fil᷑ ⁊ ore gmõ in se. continua: ⁊ ꝑrie de flegmate cũ aliis signis malis mortẽ ⁊ suffocationẽ signãt: qñ est necessitas euẽtatiõis adaucta: sed euẽtatio diminuta. Itẽ asma vehemẽs in pleuresi pleumonia ⁊ catbarro: ⁊ ꝑrie in senib᷒ mortale: qr defectũ excreatiõis ꝓcedit. Itẽ ꝓnostica catbarri seruit huic capitulo.

De pleuresi. Cap᷑. iij.

Pleuresis est apa cadẽs in pelliculã tegẽte costas ẏsus cõcauuz pectoris q̃ pleura ꝺr. Et ẽ q̃q̃ apa dyafragmatis: ⁊ tũc est piculosuz ꝑpter maximũ impedimẽtũ ãbelit᷒. Fit autẽ ex oi gñe humoꝝ penetrãtiuz p venas capillares ⁊ arterias terminatas ad pleurã: sicut ⁊ aliud oẽ apa: sed maxime fit ex cholera vl᷑ sanguine cholerico ⁊ flegmate subtili salso: q. nõ videt᷑ q̃ materia possit substantiã mẽbri pãniculosi solidi ⁊ densi

penetrare:nisi sit calida acuta subtilis.vnde ypo.vj.parti.ampho. Acide ructuantes nō valde pleuretici fiunt. Mecz dicat aliqs qp pleuresim fieri sit possibile ex catharro. Qz vt ait Gal.in teg.ca.de causis. cuz de causis apatis differebat. Non est possibile aliqō genus apatum euenire nisi a materia superflua ficca currēte p venas ⁊ arterias: ex talī cathārro bene pōt fieri empima ⁊ ptisis. Et scias qp in latere altero vel vtroqz fit dolor ventosus fortis ⁊ qñqz cū fe.ppter inflāmationē spirituū. Sed differt a pleuresi:qz ppria signa pleuresis ⁊ inseparabilis sunt dolor lateris pūgitiuus cum tussi ⁊ fe.cōtinua acuta pulsus serrin? siue diuersus cuz duritie arterie ppter vehemētiā doloris ⁊ oppssionem virtutis vitalis ab apate q̄ nō sunt cuz dolore lateris vētoso. Est ⁊ quasi signū infallibile:qz dolor vētosus curat totalr pp appositionē euaporatorij siue calefactorij sup.latus:cz pleures p hoc auget: qz fit attractio sine resolone materie:vt dicit ypo.ij.de reg. acu. q̄propt ⁊ ipo.incipit curā pleuresis p calefactoria:qz vel sanat vl digerit materiā. Signa pleures q̄ fit a san.sunt cū pdictis rubedo faciei ⁊ totī? corpis:repko venarū: ⁊ pulsus magn?:vrina ru.vel grossa ⁊ añcessio cibor gñantiuz sang. Et signa magis ppria sunt:qz sputū cū cepit primo apparere:erit valde rubeū ⁊ dolor cum pūctura nō valde multa:cz cū gūitate plima. Si aūt fit pleures a san.adusto appebit cū oīb? pdictis vel plib? nigredo ligue ⁊ vrina magis clara siue ru.obscura ⁊ tussis ficca ⁊ fitis intēsa: ⁊ rētio sputi ⁊ aspitas ligue ⁊ gutturis ⁊ nigredo totī? corpis fortitudo fe. magis q̄ si fit a san.nō adusto cū stipticitate vētris. Signa ei? q̄ a cibo.sunt cū signis cōib? pdictis vrina ru.clara subtilis vel citrina intēsa ⁊ pūctura lateris i modū ac? cuz dolore plimo ⁊ pulsus durior ⁊ minor ⁊ spissior ⁊ acutior q̄ in ea q̄ de san. Signa ei? q̄ de flate siue san.viscoso vl aquoso. Nā ex puro flate vel ex pura melācolia nōn posse gñari sunt cū signis cōib? fe.q̄eta magis ⁊ dolor grauatiu? in latere sine plima pūctura: ⁊ sputū ei? tēdit ad albedinē vrina pallida vl subcitrina vl citrina cuz spissitudine ⁊ pulsus pu? quodāmō mollis. Sciendū p̄terea qp pleures ⁊ pipleumonia qñ.cz fit in altero latere tm̄:qñqz fit in vtroqz

Et signa eius si fit in altero: vtpote dextro sunt:vt dicit ypo.ij.pno.qz in eodem latere erit maior calor: q̄propter si filū ducat circa corpus citī? exiccabit in illa pte q̄ alibi. Silr ⁊ oleū ⁊ vnguētū illuc linitū.qp si egrū ex opposito latere scz finistro tacere p̄cipias sentiet grauitatē ⁊ tensionē in latere dextro: ppter suspensionē materie in pāniculis lateris eius. Et eodē modo dico de latere sinistro.fixo pleuresis fit in vtroqz latere erit dolor calor ⁊ tēsio cuiuscunqz lateris cū se decubuerit. Sciendū qp pleuresis ⁊ omne apa salubre imo vlr oīs morb? salubris vt ōr primo de crisi bz q̄tuor tpa principiū: augmentuz:statū: ⁊ declinationē. Distinguunt autē ista tpa quatuor modis duob?. Uno mō penes digestiones materie:vt qñ nōdū apparent signa digestionis saltē digestionis manifeste tunc ōr principiū vere: cz qñqz principium vocat spaciū dierum triuz a principio primo punctuali in quo primo eger senserit egritudinem siue lesionē sensibilez in operationibus nature:qñ vero apparent signa digestionis manifeste tunc est augmentū:qñ apparent signa digestionis perfecte manifeste ⁊ cōplete tunc est status:qñ apparent signa bone ⁊ laudabilis euacuationis tunc est declinatio. Cum aūt dico signa digestionis intelligo signa vrine sputi egestiōis p̄m qp magis appropriant vni egritudini q̄ alteri. verbi gra. sputū citius signat super morbis mēbroz aialium ⁊ spūalium .vrina magis sup morbis mēbroz naturalium deseruientium scōe digestioni:vt sunt epar:splen:vene:renes ⁊ vesica. Egestio magis sup morbis mēbroz naturaliū deseruientiū prime digestioni vt stomachus ⁊ intestina. Scōo modo distinguunt penes difficultatez accidentium cōuenientium morbis:qz dum primo apparent accidentia est principium:qñ augmentant:est augmentū:qñ sunt in vltimo malicie est stat?:qñ incipiunt deficere p̄missa euacuatione sensibili ⁊ sufficiēti per sudorez vomitum egestionē vtināvel apa cretici est vera declinatio. Nec aūt dicem? in ca.p̄senti.cz sint cōia oī morbo: vt per hoc in distinctionē quatuor horarū pleuresis vniuersaliū deueniamus. Ubi sciendū qp predicti duo modi diuisionū quatuor tēpoz vniuersaliuz qñqz simul coincidūt:ita vt quādo est principium

digestionis est principiuz accidentiū: ⁊ sic de augmēto statu ⁊c. Q̄nq̄z ꝫo nō coincidūt immo oēs boze accidentiū p̄cesserunt añq̄ cōpleatur principiuz digōnis.verbi gr̄a. Jn oi egritudine q̄ est sine ap̄ate oino itta quat tuoz tpa coincidunt:ita ꝙ q̄n in fe.acuta fine ap̄ate est principiū penes digestionē:tūc est principiū penes difficultatē accidentiū: ⁊ tō in istis febrib⁹ danda est grossa dieta in principio:⁊ subtilioz in augmēto:subtilissima in statu: ⁊ resumptiua in declinatione. Juxta illud ypo.ſ.pri.amp̄b.q̄n egritudo est in statu tūc tenuissima dieta vtendū est. Jn fe.acuta q̄ est cū apostemate pectoris pulmonis:vt pleuresis ⁊ peripleumonia ista tē poza nō coincidūt oino. Jlla in eis p̄cio fiūt quattuoz boze accidentiū antecꝫ cōpleatur principiū penes digestionē ꝙ in augmento vel statu ⁊ est boc periculū suffocationis. q̄re in pleuresi ⁊ peripleumonia est dāda dieta oino econuerso p̄cedentibus. Jlla in principio dz dari dieta subtilissima cū tunc sit maxima difficultas accidentiū ⁊ mundificantiū ⁊ sputum indigestū. Et ideo tūc nō dat nisi potus vt ydromel:⁊ q̄nq̄z tus pullozuz vsq̄ ad statum accidentiū. Et cū incipit augmētum penes digestionem decet grossius dietari ⁊ in statu digestionis adhuc grossius vsquequo fiat boza crisis que est finis talis status.iuxta illud Jpo.ſ.regi. acuto. Et ꝙ̄to plus fuerit sputi est vberius reficienduz. Jn boza vero crisis ⁊ in duobus diebus p̄oximis post crisim debet dietari subtilissime sicut a principio sumpto penes accidentia ne forte natura occupata p cibū distrahat̄ crisi. Juxta illud Jpo.ſ.ap̄b. Ea quoz crisis vel quoz facta ē equal̄r ⁊ pfecte nihil apponere ⁊c. Eā aūt oim dictoz ē:qz i pleuresi ⁊ pipleumonia q̄n ap̄osa materia p̄mo fluit ad pticulā vl̄ fluxit nup nec̄q est digesta: tunc multū oppilat vtas anhelit⁹ ⁊ ramos canne sparsos p pulmonē q̄re timet de suffocatione.verū cū icipit tūc egredi p sputū: tūc materia nō reseruat̄ adhuc expulsionē cr⁹ticā sicut in febrib⁹ acutis sine ap̄ate: ſz de die in diē aliq̄d ei⁹ euacuat̄. Et boc maxīe si pleuresis vl̄ pipleumonia curet̄ p resolutionē ⁊ nō p santationē:vt tā dicet̄.⁊ qz tūc de die i diē minozat̄ ⁊ cessat oppilatioꝝ malicia ābelit⁹ ⁊ alia accidētia alleuiant̄ vsq̄ ad bozā crisis Si tñ crisis est futura p resolutionē ⁊ sputū Jllud nāq̄z nō semp accidit:⁊ pp̄te cū i pleuresi nō fit tāta resolutio p sputuz vt materia total̄r euacuet̄:nec aliq̄d reseruet̄ eis ad borā crisis:sicut fit in pleuresi ⁊ pipleumonia valde salubri. Sciēdū p̄terea ꝙ pleuresis et pipleumonia ⁊ vniuersal̄r oē ap̄a in membro corp̄is quocūq̄z terminat̄ altero duoz modoꝝ:qz vel ad salutē vel ad mēbri mortificationē: ⁊ cū aufert passiones illi⁹ mēbri que fuerāt necessarie ad indiuidui salutē: terminatur q̄dez ad mortificationē ⁊ sequit̄ mors: vt p̄z in pulmone stomacho ⁊c. Jnaūt p̄t remanere vita bois:vt p̄z in manu vel in pede. Si ꝫo terminet̄ ad salutez boc est altero duoꝝ modoꝝ:qz vel stat in suo mēbro vel permutat̄ ad alīū locū:⁊ boc est cuz illud fit ad bonū. verbi gr̄a. Si pleuresis p̄mutet̄ post aures ⁊ post subascellis: ⁊ est cū illud fit ad malum ⁊ p̄nicie:vt si pleuresis p̄mutetur ad peripleumoniam vel frenesim vel litbargiā Cum vero steterit apostema terminatur altero trium modoꝝ:scz per sclirotisationē.vl̄ per dissolutionem:vel santationē. Si per resolutionem boc dupl̄r. vel insensibilem: vt quādo materia apostematis euaporat ex toto per se vel beneficio medicine vel per sensibilem:vt quādo materia in pipleumonia subtiliatur a caloze naturali:⁊ de sputo illico de die in diez expurgatur: vel superuenerit fluxus sanguinis narium vel sudoz plurim⁹ ad pectus: ⁊ tempus istius terminationis in pleuresi ⁊ peripleumonia est a die egritudinis vsq̄ ad diem.xiiij. Si enim per illud tempus nihil istorum acciderit ⁊ tussis remanet ficca cum febre acuta et doloze lateris significatur ꝙ ap̄a non potest terminari per resolutionem. Juxta illud Jpocra.v. parti.amp̄b. Quicunq̄z pleuretici facti non purgantur in. xiiij. diebus bi in empima transeunt quod quidē verum est vt in pluribus:quia posset adhuc quandoq̄z licet raro post.xvij. diem terminari per aliquam resolutionem p̄dictā: vt patet in cōmento illi⁹ amp̄boꝝ. Paroxismos ⁊ cōfistētiā. Secundo mō teriatur apostema per santationem siue collectionē:vt quādo materia est grossa viscosa frigida flegmatica:q̄propter fit caloꝝ naturali inobedies ⁊ ab ipo digeritur et maturari subito nō potest sicut p̄ma:ſz in

diget tpe multo. quare colligit in cupo ⁊ cõ uertitur in sanie laudabilem: si natura vincit et reseruat ad vnicã expulsionẽ: scz eruptio/ nem creticam apatis q̃ quidez ꝺr cõi noie a medicis ruptura. Quod si fit in mẽbris spi/ ritualibus empima: sed si fit in concauitate pectoris dicit emoptoica passio. Si ẋo fit apa creticum: vt puta, post aures vel in igui/ nibus vel sub ascella vel in alio loco corpis ꝺr extura. Et iste scꝰs modus est piculosus valde, ppter tria. Primo qr est magis croni/ cus: ⁊ ideo timor est ne virtus in eo deficiat. Scꝺo qr materia reseruat ad vnicã expul/ sionem: quare timor est de suffocatione. Tertio: qr fe. fit intensior ⁊ dolor acutior: quare timor est ne virꝰ prosternat. Tps aũt istius termiatiõis in pleuresi vel pipleumonia est a. xiiij. egritudinis vsq̃ ad. xl. diem vel circa.

Juxta illꝺ Ypo. v. pti. apꝺ. Quicũq̃ ex pleu retide empici fiũt si purgẽtur in. xl. diebus a die qua ruptura fit: soluũtur'. Si ẋo non: in ptisim transeũt. Tertio modo teriatur p scli rotisationẽ. s. qñ materia est frigida grossa valde: vt melãcholia vl̃ de flegmate gipseo ppter qꝺ natura nõ potest ipam resoluere subito in simul ⁊ in sanie cõuertere: sed subti liat parũ post parũ. ⁊ sic tandẽ resolui subti le ⁊ remanet qꝺ grossium est: ⁊ tũc illud apa ꝺr durities sclirosis: nisi medicus semp resi stat ministrãdo vicissim mollificatiua ⁊ re/ solutiua boc mꝺ vt illud: neq̃ q̃q̃ materie lapidetur: sz totũ resoluat. Et iste tertiꝰ mo dus est oĩm piculosus: vt dicit Ypo. s. prono. ca. de apatibus duris. qr iste modꝰ est maxie cronicus. Est etiã impossibilis resolutionis postq̃ confirmat: vt dicit Auicen. iij. can. fẽ. xiij. ca. de apostemate duro epatis. Tẽpus autẽ istius terminationis in pipleumonia vel pleuresi est incertũ. Qñ enim videmus post. xl. dies a primo principio egritudinis se. diminui ⁊ dolorem mitigari: neq̃ pcessit aliqua euacuatio sensibilis per sudorẽ spu/ tum sanies apostema creticũ: vrinã: egestio/ nez: ⁊ virtus debilitat cõtinue ⁊ anbelitꝰ fit difficilior de die in diẽ signatur q̃ aposte/ ma sclirotisatur. Mã si materia foret resolu ta insensibiliter nõ remanerent ista acciden tia: neq̃ remaneret aliq̃d de se. vl̃ de dolore lateris vel asmate cũ accidẽs sequat morbũ sicut vmbra corpus: sicut dicit gal'. in de acci

Ruptura
Empua
Emoptoa
Extura

denti. Signa igitur terminationis pleure/ fis vel peripleumonie per resolutionez siue sputum sunt: vt dicit Ypo. ij. pnosticorum. Si sputuz sit velox ⁊ eueniat infra primos dies tres ⁊ faciliter egrediat ⁊ sine labore ⁊ tussi plurima: ⁊ ppie si fit subrub. ⁊ sano sputo equali digesto albo permixtus: ⁊ vniuersali ter oĩa signa salutis. Signa vero terminatio nis eorum per sanationẽ sunt vt ꝺr ibidem qr dũ incipit calor se. incendi ⁊ rigor: qñq̃ aduenire ⁊ pũctura lateris fortificari: tunc ab illa hora scias sanẽ generari. Et ppie si fe. cõtinua fit in die modica ⁊ in nocte mul ta et sudor multꝰ ⁊ tussis sicca infestãs egrũ et concauatio oculorum ⁊ rubor in angulis oculorum ⁊ vngulum corrugatio ⁊ digitoꝝ calefactio: ⁊ pustule in pedibus qñq̃ appa rentes: ⁊ prostratio appetitus ⁊ pustule pue in toto corpore que nõ cõmorantur: oĩa ista significant empicuz. Juxta illud Ypo. ij. par. ampꝺ. Circa generationes sanies dolores ⁊ fe. magis accidunt q̃ facta sanie. Item in peripleumonia ⁊ pleuresi si superueniente sputo vel solutione ventris vel fluxu san. na/ riũ vel farmaco adbibito vel quõlibet cõpe/ tenti medicamine: scz calefactorio vnguento electuario screatiuo vl̃ similibus dolor in ali quo nõ ceperit diminui: signat q̃ apa termi nabitur per sanationẽ: vt dicit Ypo. vj. par ti. ampꝺ. ca. de sputo. Signa vero eoꝝ p scli rotisationẽ sunt delitẽtia se. falsa et doloris mitigatio post. xl. vl̃. lx. dies a principio apa tis non pcedẽte euacuatione sensibili vel mo dica existente si fuerat: ⁊ remanẽte tussi sicca ⁊ difficultate anbelitus cum timore suffoca tionis ⁊ similibus. Cum aũt distinguo pre/ dictos modos terminationis apatum cõtra terminationẽ que est in membri mortifica/ tione nolo itelligere ipsas esse salubres ex to ta sui spẽ: qm̃ terminatio p sanationẽ est ra ro salubris: ⁊ terminatio p sclirotisationẽ fi cõfirmet est oĩno mortalis. Sed qr nõ sunt ex toto genere mortales ãteq̃ cõfirmẽt: ⁊ p ppie si virtus sit cõstãs: ⁊ medicus recte pceſ serit in cura. Ex dictis aũt colligi põt quod/ dam notandũ in cura pleuresis ⁊ pipleumo nie: ⁊ vl̃ in cura oĩs apatis: qr primo ꝺz in/ tẽdere medicus ad introductionẽ primi mo di. s. p resolutionẽ approximãdo medicinas resolutiuas ⁊ excreatiuas p interius ⁊ exte/

rius p̄missa euacuatione vel cū flōmia vl̄ farmacia: vt in methodo dicet. Et si hec profi/ciūt ⁊ sputū augmentet ⁊ dolor ⁊ fe. minorē/tur de die in diē nō recedat ab hac via. Si vō ista nō p̄ficiunt vsq; ad. xiiij. diē a princi/pio egritudinis vel circa illud: ⁊ tussis sicca ⁊ dolor fortis ⁊ fe. fortificant ⁊ malicia anhe/litꝰ opus est statim trāsire ad scōm modū q̄ est p̄ sanationē qō fit administrādo sirupos ⁊ empl̄a calida maturatiua sanies generati/ua vsq; ad diē rupture q̄ est dies. xl. vel circa id. Post illud vero rectificet ⁊ mundificet ⁊ educat sanies cū lobooch ⁊ sirupis ⁊ electua/riis ⁊ gargarismis ⁊ electuariis ripticis sere/atiuis q̄ dicent inferius ca. de empiemate. Si vō post. xl. dies vel circa id nō viderint p̄se/cū istoꝝ: scire oz materiā lapidare: quare p̄/cedat fm tertiū modū administrādo empl̄a ⁊ vnguēta mollificatiua resolutiua vicissim modo vnū modo aliud ne aliq̄ remaneant materie in loco si est possibile: sed tota mate/ria insensibiliter resoluat. Et intellige q̄ dicta sunt stante virtute: qz morituri signis p̄nosti/cis sunt dimittendi: vt dicit Gal. in cōmēto illius amphorismi p̄i. parti. Quando stete/rit egritudo.

Methodus.

In cura pleuresis isto mō fit p̄cedendū. Primo nāq; cōsiderē fi venter sit cōstipatus ⁊ fiat clistere lenitiuū de deco. maluarum bismal. mercurial. viol. lib. ſ. ⁊ ℈. olei viol. vel olei cōis. ℥. iij. mell. ℥. ſ. sal. ʒ. ſ. ⁊ injciat tepidū in ieiuno si virtus sit fortis vel fiat suppositoriū ex melle ⁊ sale incorpa/tis simul ad ignē lentū ⁊ supponat in ieiuno si virtus sit debilis. Expurgatis aūt fecib⁹ vētris naturalis fiat p̄cessus ad euacuatio/nem circa morbos hoc ordine. Mā si mate/ria sit leuis. ſ. sanguinea vel ex san. ⁊ cho. fi/mul mixtis qō est vt plurimū qō scies: qz do/lor ascēdit vsq; ad spatulas: tunc fiat flōmia Si aūt sit grauis. ſ. flegmatica vl̄ melica: qō/ raro ꝓtingit: scies qz dolor descendit vsq; ad furculā vbi est os stomachi: tunc fiat purga/tio cū. ℥. ſ. cassie fistule. ⁊. ℥. ſ. ⁊ ℈. manne ⁊ ta/marindi. dissolutoꝝ in. ℥. iij. aque feruentis decoctionis p̄unoꝝ ficcoꝝ: colleꝯ ⁊ detur ante diē hora maioris quietis. Verūm̄ sciendū fm doctrinā Gal. in cōmento super. ij. regi/minis acutoꝝ circa principiū. Tutius ⁊ po/tius est in omni pleuresi facere in principio flōmiā q̄m farmaciā ꝓpter tres causas. Pri/ma: qz p̄ōptior est farmacia nanq; indiget apparatu ⁊ ipe. Scōa ꝛ flōmia cōpetat in solo sanguine vel in pcō oīm humoꝝ simul qualitatiue: m̄ cōpetere pōt in oī materia q̄/titatiue: cū flōmia fit euacuatio vl̄is sensibi/lis tollēs multitudinē humoꝝ: vt dicit Aui. primo canō. fen. iij. ca. de flōmia. Tertio qz securioꝝ est ⁊ minus timorosa infirmo: quia tunc cohiberi pōt cū quis vult. Anteq̄ m̄ fle/botomia vel farmacia fiat: applicētur cale/factoria lateri doloroso: vt p̄cepit ℣po. q̄m vl̄ curāt: vel digerūt. Mā si materia sit ventosa sine apostemate: vel sit humoralis modica cū apostemate: tūc curāt: qz resoluunt ⁊ ter/minat sine attractione. Si vero materia sit plurima ⁊ corpus repletū digerūt: sed attra/hendo materias augmentāt dolorez et ap̄a. Ex quo cognoscet medicꝰ q̄ euacuatio vl̄is oz p̄cedere oia localia remedia. Fiat ergo hora illa flebotomia hoc ordine. Nam si pleuresis sit in principio ⁊ corpus sit plecto/ricū fiat primo flebotomia sophene pedis eiusdē lateris ꝓp̄ diuersionē materie: post ea flebotomia basilice brachij oppositi la/teris. Et est inconueniens vt flebotometur sophena vel basilica pedis oppositi lateris: qz diuersio non pōt fieri per duas dyame/tros: vt dicit Aui. loco p̄allegato. Preterea tertio ⁊ vltimo fiat flebotomia basilice bra/chij lateris eiusdē ꝓpter eradicationem in/qua tantum sanguinis extrahatur donec in/ aliū colorem scilz nigrū vel magis intense rubedinis permutetur quod significat era/dicationem pertigisse, vsq; ad minorationez cause cōiuncte: obseruentur tamen virtus ⁊ etas ne simul cū causa morbi extrahatur vir/tus. Si ergo virtus fit debilis fiat potius se/cundatio illius flebotomie vsq; ad. iij. dies cū plurima sanguinis eductione horayna vl̄ ventosatio in spatulis cū scarificatione ad/ quā immediate sequitur clistere lenitiuum p̄dictū. Sicut enī ex anathomia cognoscū/tur vene capillares nutriētes pleuram ⁊ co/ste ad pleurā ramificātur circa locū furcu/le superioris vbi vena ilis ascendens bipar/tit in duas guindes ⁊ duas basilicas scz dextrā ⁊ sinistrā. Si vō basilica reperiri non possit

flebotbometur mediana vel cepbalica; qñ parū refert inter istas tresvenas incuruatura brachij cū ab eodē trunco vene ītis oriāntur fere circa eundē locū: nisi q cepbalica directius tendit ad caput et ad epar: basilica ad pectus: mediana que est sicut chorda colligans eas adinuicem in brachij curuatura. Si aūt pleuresis est confirmata et materia tota fluxerit ⁊ morbus tā peruenerit ad augmentum anteq̄ fis vocatus ad curā: tunc si corpus non sit valde plectoricū fiat ilico flebotbomia basilice lateris eiusdem: qñ tunc non est locus diuertendi sed euacuandi. Et extrabat sanguis vsq̄ ad mutationē coloris qñ si morbo existente in principio primo fieret flebotbomia eradicatiua augmentaret apa propter materie attractionē. Silr si existente in augmento vel statu fieret flebotbomia diuersiua traberetur materia corrupta super loca sana propter qđ apa emarceret. Post flebotbomias predictas purgetur aliquo die⁹ ante diē cū medicina predicta ⁊ nō purgetur cum scamonea colloquintida vel alia medicina acuta: qñ per boc fe. incenderetur ⁊ virtus debilitaret. Obseruetur ergo virtus ꝓposse: qñ ipsa est que curat. Post remedia vlia applicentur localia. Si ergo materia sit sanguinea aquosa fiat calefactio de sale ⁊ milio torrefactis in sacculo super lap. igneo ⁊ lateri doloroso applicet. Si vō cholerica acuta fiat cuz spongia vel vtre pleno babente latus planū vel cum vitreo vel eneo vel terreo plumbeo aqua calida pāno ficco interposito inter calefactorium ⁊ latus: vel ꝑm modernos cum vesica bouis sicca repleta aqua calida pāno interposito. Si vō flegmatica vel melancholia indigemus fortioribus: vt sunt orobus fenugrecū furfur ana. partes equales contrita ⁊ posita in sacculo ⁊ bullita in aceto: deinde bene expressa ⁊ calida applicata: vel extendat mel dispumatū super panno: ⁊ aspergatur puluere nasturtij vel carui cimini vel anett vel apij ⁊ calefactum super lapide ignito applicetur. Caue tamen de attractione ⁊ feb. inflāmatione quonia est acutum valde incisiuum subtiliatiuum ⁊ resolutiuū materie grosse vel viscose. Et in oibus istis fit cautela ne applicent humida ⁊ ne dimittant in loco postq̄ infrigidari ceperint: imo tunc calefiant ⁊ reiterē tur ⁊ proprie in ieiuno: qñ frigida ⁊ humida ꝓbibent resolutionem. Et vnguatur quā doq̄ locus doloros⁹ cū oleo de camomilla vel aneto actu calido ⁊ superponat boc emplastrum. ℞. rad. bismalue coctarū perfecte tritaruz. ʒ. iij. viol. flor camomille semi. lint. aā. ʒ. ij. farine ordei. ʒ. vj. ⁊ incorporent om/nia cū oleo camomillino ⁊ viol. oleo qđ sufficit ⁊ actu calidō. applicetur: qñ resoluet leuiter cum repercussione ⁊ mitigatione. Nec ꝓmittat venter egri aliqua diērum exsiccari imo liniat cum suppositorio vel clistere: quoniam ventris lenitas plurimum confert ad anbelitus bonitatem. Sumat oī die in aurora preterq̄ in die solutionis de sirupo digestiuo ⁊ screatiuo quē ponemus infra ca. de empericis. circa principium. Et vtatur sepe ante ꝓlobocb screatiuo ibidē. ℞. rad. bruci sparagi graminis. aā. ʒ. ij. end. scariole. aā. ʒ. ij. capill. veneris se. ordei. aā. lib. ℈. quatuor se. cōtum frigidorum maiorum ⁊ minorum se. papaueris alb. liquiritie mundatorum aā. ʒ. ij. zuccari. lib. ß. fiat ex oībus sirup⁹ cuius ꝑtitas post decoctionez perfectā non sit nisi lib. ß. ⁊ ℈. Et si materia eēt frigida aut tempus frigidum aut sputum difficile addātur mellis. ʒ. ij. rad. yreos ⁊ ysop. ⁊ apij. aā. ʒ. ℈. Et potest etiā addi modicum aceti gratia incisionis materie si tussis esset modica ⁊ non timeremus de pectoris stricture. Licet aūt acetum sit oīno pectori inimicum oportet igitur ista addere ⁊ ita subtrabere maxime cōuenientia particularium: ⁊ sic regat ꝑ medicinas vsq̄ ad perfectā apatis resolutionem per sputū. Si aūt pleuresis tendat ad sanationē qđ scies: q⁹ ꝓdicta nō cōferunt sicut deberent. Et q⁹ sputū est facile ⁊ exuberans neq̄ dolor lateris neq̄ feb. minorat ꝝ stant equaliter ⁊ incendunturtunc solicitandum est circa maturatiua ⁊ saniei generatiua ⁊ doloris sedatiua ficut est boc emplastrū ℞. rad. maluauisci coctarum ⁊ piritarum perfecte orobi fenugreci se. lini nasturcij se. fenugreci amigd. dragagāti gūmi arab. tutiarum liquiritie mūdate aā. ʒ. ß. cōquassent in aqua ⁊ bullant ⁊ fiat emplm cū oleo camomilli vel sizamino anetino vel de se. lini. Et si materia sit calida plūmū fiat vnguētū supra totū pect⁹ ex populeō ⁊ butiro recēti sine sale vel ex axungia anatina ⁊ oleo viol. et

cera alb. sufficienti. Et ista olea emplastra ⁊ vnguenta possunt imbibi in lana succida ⁊ pectori applicari actu calida. fiat ergo modo vnū mō aliud ne natura fiat ꝓsuetudinaria Et tilla bora sumat oī die in aurora de siru/ po maturatiuo q̄ sic fiat. ℞. yreos ysop. litij. añ. ʒ.ſ. ficuū caricarū dactiloꝝ pinguiū mū/ datorū a granis suis tuiuſ. li. q̄ritte munda/ te dragagāti gūi arabici q̄tuor se. frigidoruꝫ cōtum añ. ʒ.iiij. capill. veneris lib. ℈. fiant fi rupt lib. ij. vel circa id. Et ex istis etiā cum orobo fenugreco ⁊ se. lini. stercore colūbino ⁊ oppoponaco fiat sup latus actu calidō. em plastrū. ⁊ tūc regaſ vſq; ad diē rupture: tūc si fiat ruptura p se bene erit q̄re educatur sa mies ⁊ mūdificeſ locus cū lobooch ⁊ sirupis aptis screatiuis p̄dictis ne trāseat in ptisim Et plura dicem⁹ ca. de empimate. Et vltio ꝓsolideſ cū stipticis icarnatiuis q̄ dicent ca. de ptisi. Si ℞o ruptura p se fieri nō pōt: fiat p artē. Mollificeſ igiſ zirb⁹ cū calefactorio aliquo p̄dicto addēdo in eis finaꝑ. vl ysopū p̄rassiuꝫ vel aliud acutū: ⁊ cōmoueaſ eger ⁊ cōquasseſ si est possibile donec rūpaſ zirbus Et scies qm̄ appebit exit⁹ sanies ⁊ sanguis per siputū quare mūdificatiua ⁊ incarnatiua cōperunt sicut dictū est. Et plura dicemus ca. de apate stomacbi. Ca. de debilitate ve/ rūtm̄ si hac arte apa nō rūpit tunc est timo/ rosuꝫ q̄re oꝫ fieri aptionē cū fleboi homo aut cauterio vt sanies egrediaſ ⁊ nō subito sed gradatim oī die parū post parū ne debili/ tas ⁊ sincopis egro supueniāt ⁊ mors. vnde ait ypo. vj. pti. ampb. Quicunq; ydropici et empici vrūtur aut incidunt ⁊c. Locus autez incisiōis vel vstiōis ē inter costā sextā ⁊ septi mā lateris aposi: q̄m est tibi finis costaꝝ ve/ rarum ⁊ p̄ncipium mendosaꝝ atq; dyafra/ gmatis q̄re tota sanies ad locū declinabit. Si ℞o pleuresis ambo loca occupauerit sil requiriſ incisio lateris vtriusq;. Hec m̄ ope ratio nō fiat nisi fortī virtute ⁊ corpe despa to. Si aūt morb⁹ vltra. xl. vel. l. diē transierit neq; materia sufficiēter euacueſ ⁊ diminu/ te euacuaret se. laterēter diminuiſ: nec anbeli tus facilis sit tūc eris certus de lapidifica/ tione apatis q̄re in pronosticis relinq̄tur ni si forte velles cum p̄testatione facere curam blādituā ⁊ morꝫ dilatatiuā cū emplis mol lificatiuis ⁊ postea resolutiuis vicissim ea appropriādo sicut dicem⁹ ca. de apate stōa chi. ⁊ de cura apatis melācholici ⁊ sciroticī. Dicto de cura pleuresis p medicinas: dica mus ꝓseq̄nter de cura eius p dietā ſm ordi nem sex rerū nō naturaliū. Ordo igiſ diete duplex ē. ſ. vlis ⁊ pticularis. vlis sumiſ a tri/ bus. Primo a. iiij. rebus vlibus. Mā in pnci/ pio ⁊ q̄n siputū ē modicū ⁊ debile oꝫ modic⁹ cibus admistrari. Sꝫ in augmento ⁊ statu plus si terminetur p resolutionē. Juxta illud ypo. in regi. acuto. Quā:o siputi plus fuerit vberi⁹ reficiendū. Si aūt terminareſ p sania tionē tūc in pncipio est magis dādū q̄ in au gmento vt vīus lōguꝫ morbū valeat tolera re ⁊ in vta nō succūberet. In statu vero ⁊ p/ prie circa diē rupture est dieta gdatim sub/ tiliāda vsq; ad subtilissimū ne natura impe diatur i opatione. Scōo ab essentia morbi: q: si pleuresis sit a cā calida subtili est min⁹ dandū: q: morbus breuis est. Si sit a cā fri/ gida grossa magis dandū est vt virtus sustē tetur. Tertio a virtute: q: si fortis sit virtus: erit min⁹ dandū ⁊ magis p:o vice. Si ℞o sit debil erit magis dandū ⁊ min⁹ p:oice cū vir tus debilis optime sustenteſ per cibū quem tm̄ nō pōt fil plurimū elaborare. Ordo vero diete pticularis sumitur a duob⁹. Primo ab bora diei. q̄m si possibile fit: deſ cibus borꝫ quibus cōsueuit tpe sanitatis refici: vel saltē bora maioris q̄ntis siue cōsuetus sit sumere cibū bis vel pluries: vt di. ypo. iij. regi. acuto Ita vt deſ magis in p̄andio ⁊ minus in ce na. Scōo a substātia ⁊ qualitate ciborum ⁊ potuū: q: in cā calida acuta subtili cōuenit magis dare frigida actu ⁊ pōtica. sed in fri/ gida cā viscosa conuenit magis dare acuta cal'a actu ⁊ virtute. potus igiſ nutritiui pleu retici est multiplex. primus est aqua ordei q̄ ptisana collata ōr dū volum⁹ nutrire ⁊ mū dificare ⁊ infrigidare. Scōs est ydromel fa/ ctum ex lib. ſ. aque ⁊. ʒ. ſ. mellis cū volumus fortius incidere ⁊ abstergere. Tertius est vi num alb. delectabile aquosum limpbatum ad mediū cū volum⁹ virtutē cōfortare ydro mel ⁊ vinum euitetur in pncipio: ⁊ cuꝫ cā est cal'a. Quart⁹ est tulep ⁊ aqua cū ʒuccaro q̄n volumus infrigidare ⁊ virtus est debilitata bmōi est succ⁹ malor granator dulcīū mixt⁹ cū aqua fontiꝫ p'ima q̄n volum⁹ cōfortare ⁊ humectare. Quintus est sirupus viol. vel

nenupb̄.vel firup' ros.vel de papauere cuz multitudine iulep pmixtus aut cū aqua ordei aut cū aqua pura:qñ fitꝫ ↄ ariditas oris et lingue ↄ insomnietas pleuerāt. Sext' est tus pulli iuuenis cū bomo est debilitatus ↄ fastidiosus factū ex pullo paruo cocto in aq̄ pluuiali cū lactucis ↄ se.frigidis cōib' fine sale vsq; ad ossiū sepationē remota fi q̄ forēt ista tamē potu vtaꝫ per interualla nō continue ne corpus repleaꝫ. Septimus est firup' iste.℞.aque fontis lib̄.j.mell' aceti añ.ʒ.ß. zuccari.ʒ.ij.qñ est potus nobilissimus p̄ corporibus delicatis cū volumus infrigidare et mūdificare. Vel eñ vt di. Auic.cap̄.pñti nō est negligendū in passionibus spūalibus qñ est vehiculū oīm medicinarū ad pectus et pulmonē ↄ ppie in materia frigida grossa et tēpore frigido. Sz in cā cal'a fit repressiuū cū aceto sicut tā dictū ē. Abstineat etiā ois pleureticus a potibus acetosis vel ponticis ↄ diligat dulces cū acuitate aliquali qñ acetosa pontica ↄ stiptica sunt screatus retētiua ↄ viaꝝ pectoris restrictiua nisi fuerit modica ↄ cū acutis pmixta gr̄a incisionis ↄ penetrationis. Si aūt virtus sit debilis ↄ cōsuetudo crapulosa sicut fit nostris tpib' tūc opz grossius dietare quia nō sufficeret cibus ℨpo. Vtaꝫ igit̄ pulmento ordei vel farine vel auene cōdito cū lacte amigdal'. dulcium vel carne pullor̄ edorum castratorum cocta ↄ alterata cum lactuca spinargia buglossa. Potest etiam vti aqua decoctionis caulium ysopi cū melle si materia sit viscosa. vtaꝫ passulis mūdatis a granis interioꝝ amigdalis dulcibus et iuiubis. Panis eius non fit azim' qñ oppilat: neq; multū fermētat': q̄ festinat ad rupturā apatis ↄ aptionē venar̄ Sit ergo medi' inter hec ↄ sit triū dieruz vel duor̄ ad min' nisi apa tardet rupturā. Tūc nāq; est bene fermētādus vt rūpat zirbus ↄ sanie mūdificet. vtaꝫ etiā ouis sorbilibus ↄ qñq; etiā piscib' puis petrosis coctis cū petro. ↄ sale. De fructibus vtaꝫ pr̄unis cerasis dulcib' ↄ ficubus siccis āte cibū gr̄a lenificationis vētris ↄ pomis coctis ↄ malis granatis dulcib' vel piris dulcib' assis cōditis cuz zuccaro gr̄a cōfortatiōis stomachi. Sūt preterea q̄ circa method'. sunt attēdēda: ↄ sunt quinq;. Primū est qñ neq; flōmia neq; farinacia sumi dz vētre ꝓstipato: leniaꝫ igit̄ pri' cū suppositorio vel clisteri. Scōm est q̄ non dz fieri nisi hora diei magis q̄eta: ↄ qñ est minor afflictio ne afflictiōi addaꝫ afflictio. Tertiū est q̄ cib' nō dz offerri hora maxie afflictionis ne natura impediaꝫ nisi forte afflictio ↄ debilitas vtutis esset ꝓpter inanitionem plurimā qō raro sit. Quartū q̄ firupi ↄ potus non sint multe acetositatis nisi materia sit grossa viscosa ↄ virt' fortis ↄ morb' fit circa declinationē ↄ tussis ac difficultas anhelitus sint modica. Tūc deꝫ in parua quātitate cū multitudine ptisane ↄ aq̄ pure. Aliter nanq; virtutē deijcerent ↄ phiberent sputū et suffocationem inducerent. Quintuz est vt curando morbuz et eius causam nō negligamus accidentia cōmunia. s. sitim et vigilias dolorē capitis: colliquationez corporis ↄ sic de alijs quor̄ remedia inuenies suis capitulis. Sunt preterea quidā qui curant pleuresim p̄ emplastra rubificatiua ↄ attractiua facta ex finapi fermento ficubus siccis stercore columbino pice cepis ↄ filūbus calidis acutis ponendo ea supra locum dolorosum post vniuersalem euacuationē sufficientem cum flebotomia ↄ farmacia: ↄ cū non est timor de attractione vlteriori ad locū apatis vel ponendo ventosas supra locū. Sed iste modus nō est tut': qñ est difficile vtutē medicamēti penetrare thoracē ↄ costas cū sint membra dura: ↄ est timor de augmentatiōe apatis. ¶ Sciēdū est p̄terea q̄ si in pleuresi sputuz sit ru.pur̄ sine pmixtione albedinis tunc in cura ei' opz nos ad duo intēdere. s. ad sputi eductionē: cum screatiuis leuibus predictis ↄ ad vene rupte consolidationem cum stipticis conglutinatiuis incarnatiuis que dicentur ca. de sputo san. Administrent̄ igit̄ vicissiz vl' mixta fil'. sicut dicem'. c. de pti si. qñ tales ad ptisim pati sunt nisi medicus pl'imū sollicitet̄ i curis ℨrijs. Est preterea sciēdū, q̄ pleuresis ↄ licet vl' oē apa fieri potest ex omni materia per se vel cōmixta: iñ si fiat ex multitudine ↄ abundātia humoruz sic fit a sanguine: qñ sanguis est humor abundantior qui est sicut nutrimentum corporis. Alij vero sicut condimentum. Si vero fiat p̄ viā penetrationis sic fit maxime a cholera. Si per viam reumatis ↄ discursus fit: fit a flegmate. Si per viam congestionis vel assationis sic fit a melancholia quod tamē raro

est fieri possibile. Fit igit̄ ꝑm hanc rationē in vere ex sanguine: in estate ex cholera: i autūno ex melācholia: q̄ per estatez exhalauit subtile ⁊ remānsit grossum in humoribus. Si in hyeme ex flegmate per se: iz accidēt aliter possit fieri ex cholera reseruatur p estatē et autūnū que postea in hyeme propter antiparistasim et oppilationē ad interiora repellitur: et ideo nō bene transp. rata putrefit et facit apostema. Eadē ratiōe fit pleuresis in senib⁹ ex flegmate: sed in seniorib⁹ ex melancholia: in iuuenib⁹ ex cholera. Sicut igit̄ hoc apostema est periculosum et difficile in senibus ⁊ flegmaticis ꝓpter suffocationem et ꝓtutis expulsiue debilitatē: ita est periculosum iuuenibus ꝓpter materie feruorē et acuitatem et doloris fortitudinem et sensus bonitatem. Regatur igit̄ ois pleureticus cū medicinis ⁊ potibus ꝑdictis vsq̄ ad tempus cōualescēte quod est tēpus quod declinationem verā et perfectā significat: et tunc balneetur et gradatim reducatur ad suam consuetudinem.

Emperica.

Cōiter prācticātes in cura pleuresis q̄ est a sanguine premittunt flōmiā farmacie. Sed in ea q̄ est de sanguine adusto vel cholera vel flegmate procedūt ecōuerso. Item pro digestiuo ministrāt. ʒ. ij. vel. tij. istius sirupi cū duplo eius aq̄ calide decoctionis liquir. viol. et ordei. ℞. ficus siccas pingues x. numero passulaꝝ pinguiū. ʒ. x. rad. liquir. pistate. ʒ. x. sebestē iuiub. xx. nūero añ. bullitātur in tribus lib. aque donec medietas consumatur: coletur ⁊ sirupisetur cum lib. ʃ. zuccari. confert oi pleuresi. Sed si fit de flegmate addatur ysopi melliloti añ. ʒ. ℈. Item non debet dari aqua ordei cū sirupo: necq̄ cū cibo: sed post sirupum vel post cibum per vnā vel duas horas cū aqua ordei potet: quare vult et debet dari per se et nō hora comestionis dant ꝓ totu iulep vel ydromel aquosum vel aquā decoctiōis rad. fenicli añ. liquir. ⁊ zuccari. Nō si pleuresis fit de materia calidissima: scilz de sanguie adusto vel cholera dant pro potu hora comestionis aquā decoctiōis psillij ⁊ cucurbite: vel aquā decoctiōis endiuie psillij et gūmi arabici: et hoc foret oīm sublimio: si gustus ipsam non prohiberet.

Item si calor fe. sit intēsus inūgāt spatulas et spinā totā cū populeō ⁊ oleo ros. vl viol. vel muscillaginis psillij ⁊ oleo de papauere et oleo de nenupbare. Item si dolor lateris pungitiuus sit fortis fomentet latus cum spongia infusa in aqua decoctionis florū camomille viol. vel aneti. Vel vngant cū vnguento facto ex par. ij. oy alibee ⁊ olei camomille butiri añ. partem ℈. additis croco modico ꝓpter penetrationē. Item ꝑm dicta in methodo: silr et omnes empirici regūt oēs pleureticos vsq̄ ad perfectā resolutionem vel vsq̄ ad rupturam si nō potest terminari per resolutionē verum post rupturā apātis munificant pectus ⁊ pulmonē a sanie cū rebus dictis ca. de tussi. paraffo de empiricis ꝑm naturā et cōditionē eius qō excreat. Et plādicem⁹ cap̄. de empimate. et ca. de ptisi. qm̄ oīm istoꝝ intētio est mūdificandi. Sirupus bonus cōtra omne vitiū pectoris et cū materia sic ℞. qm̄ illā digerit et sputo ꝓparat. ⁊ si fit materia frigida grossa, ℞. vng. de caballine capill. veneris ysopi. añ. m. ʃ. hiere pasularū excorticataꝝ ordei mūdati et excorticati añ. ʒ. ʃ. ficuū siccarū pinguiū dactiloruz añ. numero. vj. amigdal. dulciū numero. xv. fiat sirupus cū melle ⁊ si sit sine fe. vl cū feb. lenta sed cum zuccaro si est cum fe. acuta.

Canones.

Dubitāt cōplures vtrū ꝺeperditiua cōpetāt in principio pleureꝺ. videt̄ ꝙ sic auctoritate Jo. bebemeꝺ. in suo cap̄. de pleuresi. vbi ꝓcipit exp̄sse. Item auctoritate Auicē. ca. de curatione ap̄atū in generali. vbi dicit ꝙ in p̄ncipio debēt poni super locum repercussiua tm̄. in declinatiōe resolutiua tm̄: in augmēto et statu mixta ex ijs: ita tm̄ ꝙ in augmento dentur repercussiua: in statu vero resolutiua nec ab illo canone ponit excusationē nisi de apostematibus in emunctoꝝ ijs et ap̄atibus ereticis que repercutere non debemus sed potius prouocare ponendo empla rubificatiua ex finap̄. melle stercore colūbino super locum. In oppositū arguit auctoritate ypo. ij. regi. acuto. vbi loq̄ns de cura pleureꝺ et peripleumonie ꝓ medicinas non ponit in aliqua horarū repercussiua. silr auctoritate Gal. xj. de ingenio sanitatis. loquēs de cura apostematū oīm interioꝝ q̄ sunt cū feb.

Ordei aq̄ qñq; dari ꝛ

prohibet in apatib⁹ pectoris repcussiua: q: timor est ne materia ppellat ad cor vl'aliud mẽbrũ nobile: vel si hoc nõ pringit nihilomi nus accidit materie incuneatio vt p sputũ curari nõ possit. Ad quã dubitationẽ videt respõdendũ put ex dictis ADeb. ibidẽ colli gitur q duplex est principiũ. s. principiãs ⁊ pn cipiatũ. Loco aũt principiũ pnciptãs qñ ma teria futura facere apa nõduz irrepsit in poz ros mẽbri ⁊ spõgiosi:atib⁹ i quo fit apa. Di cendũ tgit q in principio pnciptante debẽt apponi repcussiua ppter si materia sit mo dica ⁊ corpus nõ plectoricũ necz cacochimũ valde: qñ euitabit sic apa preter q materia nõ repellatur ad cor. Talis nãcz mõ materia non repellit sed a cursu phibet. In princi pio aũt principiato nullaten⁹ cõperet pro pter causas pdictas: ⁊ sic cõcordant act. Sz quer it qõ duoz est tuti⁹ medico cõiter ope ranti: scz vti repcussiuis vel nõvti? Dicendũ q nõ vti tutius est ppter ũtruor. pmo q: dif ficile immo quasi impossibile est medico co gnoscere principiũ pnciptãs. scõo posito q cognosceret: q illa boza breuis est ⁊ nõ pos sent medicine oparí. tertio q: raro ẽ q hmõi corpus nõ sit plectoricũ ⁊ materia pauca. ũr to: q: raro est medicus vocet ad egrũ in pn cipio principiante. Dubitat vlterius quare terminatio pleures per sputũ ỏr apõ acto res terminatio per resolutionẽ cũ sit grossa sensibilis ⁊ cõis fit modus gnationis sputi in pleuresi. Dicendũ est q materia aposte mosa cõtenta in pleura subtilissime stillat: ⁊ qu si insensibil⁹ ad cõcauũ pectoris. Deiñ qñ pulmo dilatat: ingredit parũ post paruz orificia prima ramoz trachee arterie dis persorum per tota substantiã pulmonis. Deiñ ab illis ppellit regimine nature ad largio ra donec in aliqua quãtitate cõgregetur in trunco q est cãna pulmonis: tunc natura sen tiens nocumentũ anhelitus ppellit illõ ex tra corpus: ⁊ tũc ỏr sputũ. vñ Gal. in. v. illi⁹ amphb. Quibuscũq inter renes ⁊ ventrẽ ⁊c. fortis nature nihil repugnat: educit eñi sãgui nẽ de medio ossis: ⁊ in de creticis. natura est sapiens immo sapientissima cui⁹ sapientie nõ est finis. q si obijcit quare materia nõ ingredit orificia vene arterialis ⁊ venalis: et sic tandẽ perueniat ad cor cuz he due vie precedant a corde. Prima quidẽ a dextro ven triculo cordis. Secũda vero a sinistro: ⁊ dispergãtur per totã substantiã pulmonis. Dicendũ q ille due vie sunt molles ⁊ claudunt dũ pulmo cõstringit. Sed rami cãne pulmõis sunt duri ⁊ omni tpe apti: aliter nanq; aial suffocaret: vel dicendũ q ad hoc suffragat natura relegãs sputũ per vias magis salubres: vt dictum est.

Pronosticatio.

Añq; pnosticare possim⁹ scire opz q signorũ pleures. sex sunt gña. Quedã eñi significant pleuresiz. q̃dã significat q̃ttuor ei⁹ tpa vlia. q̃dã fiũt distinctionẽ pleures a passionibus cõsimilibus. q̃dã fiũt translationẽ materie ad aliud mẽbrũ. q̃dã significat lõgitudinẽ ⁊ breuitatẽ. quedã significat salutẽ vel mortẽ de q̃b⁹ dicam⁹ p ordinẽ. Signa pleures. sunt q̃nq; q̃ sunt sunt dolor lateris pũgitiuus fe. cõtinua tussis pulsus serrinus difficultas anhelitus. Signa ẋo rpm ponuntur prio de crisi: q: dũ nil expuit ⁊ tussis est sicca vel indigestũ paucũ qõ expuit tũc dicit principiũ. Qñ ẋo tussis humectat ⁊ difficultas anhelitus mitigatur ⁊ est in pre digestuz qõ sputũ tunc est augmentũ. qñ ẋo est sputũ perfecte digestũ ⁊ cũ facilitate egreditur: est status. qñ ẋo tota materia euacuat vel circa id est vera declinatio. Signa ẋo distinctiua pleuresis a dolore lateris vẽtoso diximus in principio capituli. Est etiam apa in gibbo epatis simile pleuresi cũ fe. continua tussi et pũctura lateris dextri. Sed differt: q: i apostemate epatis est pulsus vndosus ⁊ dolor sub dyafragmate ⁊ in dextra parte tñi necz ascendit vsq; ad furculas supiores ⁊ est eius tussis ficca semp ⁊ modica q: soluz fit ppter cõpressionẽ dyafragmatis a gibbo epatis nõ ppter materiã in pectore ⁊ pulmone necz dolor est ita acut⁹ ⁊ fit q̃nq; tumor. In ypocõdrio dextro si magnũ fuerit apa sub figura nouacule siue lune medie ⁊ vrina spissa confusa. q̃ si fit in concauo epatis apostema fiet egestio sicut lotura carnis ppter transmissionem materie per meb̃aicas ad intestina. Signa vero distincta inter pleuresim et peripleumoniam sunt: quia in peripleumonia est pulsus vndosus et dolor nõ acu

tus sed grauatiuus:quia substantia pulmonis non sentit sed panniculus eius inuoluens ⁊ mediastinus. Siꝛ ⁊ difficultas anhelitus fiet maxima cū cōtinuo timore suffocationis ⁊ doloꝛ declinabit ad partes pectoꝛis posteꝛiores īter duas spatulas vel ad anteꝛius nō autē ad latera ⁊ ruboꝛ appaꝛebit in maxillis. Item materia pleuꝛesis trāsmittit ad coꝛ:et tūc fit sincopis:⁊ forte moꝛs qñq; ad cerebꝛū et tunc fit frenesis ⁊ nigredo lingue cū aridit̄ate et vꝛina remissa cum pꝛius esset tincta valde ⁊ doloꝛ lateris diminuit vel auferet qñq; ad pulmonē: et tūc doloꝛ nō est adeo acutus sicut pꝛius:sed anhelitus difficiliꝛ fit. Unde ypo.vij.pꝛti. ampho. In pleuꝛesi de peꝛipleumonia malum qñq; ad neꝛuos et tūc fit spasm⁹. Qñq; post ascellas:et post aurē vel post alia pticulam exteꝛioꝛē:et tūc apparet ad sensum tumoꝛ et alleuiatio infirmi. Signa vero longitudinis pleuꝛesis sunt q̄diu duꝛat ei⁹ pꝛincipium vniuersale et sputū indigestū et grossum viscosum et similia:et tussis ficca difficilis:q: quā do pꝛincipiū est longū tpa erunt longa:vt ꝺ: pꝛimo de cꝛisi.saluo q̄ virtus sit foꝛtis:q: si esset debilis⁊ alia mala signa apparent:posset abꝛeuiaꝛi ad mortē. Signa veꝛo bꝛeuitatis ad salutē sunt cōtꝛaꝛia et pꝛopꝛie bꝛeuitas p̄incipij ⁊ cita appaꝛitio digestionis in sputo et infra pꝛimos tres dies et eius facilis eductio: et vꝛ oīa signa salutis sine permixtione cōtꝛaꝛij. Signoꝝ pꝛonostiꝯ quattuoꝛ sunt modi. Nam quedā significant bonū absolute:quedā malū absolute quedā salutez:quedam moꝛtem. Signa bona absolute sunt si sputū cito a pꝛincipio egꝛitudinis et infra tres pꝛimos dies fit facile sine multo laboꝛe tussiendi vel screandi et sit subꝛubeum sano sputo admixtū a pꝛincipio vel statim post:neq; peꝛseueret in septimuꝝ diē in coloꝛe subꝛub. sed albescat. Et vniuersaliter omne sputū cū diminutione doloꝛis veniens est bonū. Signa mala absolute sūt vt dicit ypo.scḋo pꝛonosticoꝝ. si sputū sit teꝛdū in pꝛincipio:et si ruꝺ. postq̄ euenerit aut citrinū purum cū laboꝛiosa tussi vꝛ albo sputo cōmixtū:vel si sit ruꝺ. oīno velut sanguis quod ruptura vene significat. Sputū veꝛo vꝛide vel citrinū vel subcitrinū cholericam. Sed albū sputū viscosū globosū:flegmaticā Et sputū liuidū vꝛ nigrū melācholicā denotat materiaꝝ. Materia igitur sanguinea est mala:flegmatica peioꝛ:cholerica magis mala:melancholica pessima. Item sternutatio veniens in pꝛincipio et cum materia est adhuc i fluxu siue sternutatio p̄cesserit pleuꝛesim siue coequa fit: malum est quia auget apostema. Sternutatio vero superueniens in declinatione ⁊ cum materia tota fluxerit ⁊ tota digesta est bonum: significat em̄ viꝛtutis expulsiue foꝛtitudinem ⁊ materie euacuationem. Item omne sputū cum quo diminuitur doloꝛ ⁊ malitia anhelitus est bonū. Item sputum subꝛub. a pꝛincipio apparens ⁊ vsq; in.vij.diem vel amplius peꝛseuerans ita q̄ neq; dealbatur:neq; sano iputo permiscetur malum. Item si medicus recte opeꝛet neq; ex hoc eger se melius habet malū. Item si lingua sit liuida frequens ⁊ vꝛina subtilis aut grossa valde ⁊ pulsus debilis malū. Item si superueniente sputo vel solutione ventris vel exuberantia vꝛine vel farmacho adhibito vel quōlibet alio cōpeꝛēti medicamine vel est sudoꝛ fluxus sanguinis naꝛium calefactoꝛium ⁊ similia: doloꝛ lateris nequaq̄ minoꝛetur malum est:quia significat q̄ pleuꝛesis non terminabitur per sputum sed per saniationē. Signa salutis sunt cum signis bonis pꝛedictis constātia viꝛtutis bonitas pulsus ⁊ anhelitꝰ facilis excreatio sine plurima tussi caloꝛ naturalis equalis in toto:membꝛoꝝ flexibilitas sitis pauca ⁊ vꝛina egestio ⁊ sudoꝛ et somnus bene se habeāt. Hec em̄ omnia si vsq; ad septimum diem peꝛseueꝛauerint:pꝛomittunt salutem in.xiij.vel circa. Signa moꝛtalia sunt cum signis pꝛedictis malis debilitas viꝛtutis malitia pulsus et anhelitus: ita vt sit spissus debilis anxius valde continuus exspiratio laboꝛiosa ⁊ paꝛua cum tussi plurima sitis intensa. caloꝛ insensus:ita q̄ venter ⁊ latera sint calida pluꝛimum sed fꝛons ⁊ extꝛema fꝛigida. Similiteꝛ vꝛina egestio sudoꝛ ⁊ somnus male sunt se habentia. Et per sputum fetidum vel nigꝛum grossum vel viscosum cum oꝛegmone citrinum cholericum purum sine omni albedine. Hec omnia si peꝛseueꝛauerint vsq; ad septimum diē vel plurima eoꝛum in die.vij. aduenerint moꝛtem signant in nona vel.xj. die vel ad plus in decimaquaꝛta. Item

si materia pleuresis rapiat ad pulmonem vel ad cor & cerebrū mortale. Si vo post aures vel subascellis vel ad altū locum ignobilem: & cū eger alleuiat⁹ fuerit salubre. Itez si multū exputet: deinde cito retinet grauedine & dolore remanēte mortale: qz figt prefocationem multitudine materie. Itē signa salutis pleuresis cum teriatur p sanationem sunt: vt dicit Ypo. ij. pnosticorū. qz calor se. minuitur: vel ex toto recedit in die rupture: et tūc redit appetitus cibi neq; sitiunt. Et est egestio tēperata nō liquida neq; dura: et sputuz & sanies laudabilis: scz alba lenis eq̄lis: vt yposta sis extens sine labore oi vel cuz modica tussi. Vi nāq; in breui tēpore sanātur. & qui plurima eoz habent citius sanant circa id ꝟ qō significat salutē apparēt plura vel pauciora. Signa mortis in talib⁹ sunt remanentia caloris se. post diē rupture: & qp febris redit quasi furtiue & aspera siti: & fastidio cibi & egestionem bñt liquidā & sputum eoz est liuidū vel viride vel flegmati viscoso permixtum & spumosum difficile extens et cū mīta tussi & laboriosa in quib⁹ apparēt oia ista signa pituros nō dubitabis. Signa dubia predictoz sunt: qm̄ qui habent quedam eoz: sed non oia ij morīūtur: bi saluantur: vtriq; tñ exitū difficilē consequentur.

¶ De peripleumonia. Cap. iiij.

Peripleumonia est apostema pulmonis & velaminū ei⁹ que sunt duo: scz velamen circūuoluens pulmonē totuz & mediastinum pectoris quod est velamē diuidens pectus & pulmonē per mediū ꝟm longum: ita vt maior pars pulmonis sit in latere dextro. Minor vero in sinistro p̄pter cor quod sinistre parti extat alligatum Fit igit ex oi genere ḡttuor humoz quēadmodū & pleuresis. Vt exēt differtqz sicut pleuresis vt plurimū fit a cā subtili cholerica. Ita pipleumonia vt plurimū fit a materia grossa flegmatica decurrente p venas & arterias in substantiā pulmonis. Et nō dicat aliq̄s qp fiat a reumate p venas descēdente a capite per cannā pulmonis: qz sicut probatum est ca. de pleuresi. circa p̄ncipia tale reuma potest causare catharrum vel empima: sed nō apostema: licet aliqua accidentia apostematis cōmunia vel propria cum cōsequant que sunt se. continua asma tussis & sitis. Fit etiam quādoq; pipleumonia ex pleuresi qñ materia stillat ex pleura in cōcauitatem pectoris. Deinde ingreditur orificia venearterialis & arterievenalis que sunt vene sparse per totam substantiā pulmonis & causat ibi apostema quādo putrefit. Si eñ ingrederetur ora ramoz canne pulmonis nō causaret peripleumoniā: sed esset male terminationis pleuresis per resolutionē: vt dictū est ca. de pleuresi. Signa peripleumonie in cōmuni sunt se. cōtinua pulsus vndosus rubedo maxillarū tussis multa anbelitus maximus cū continuo timore suffocationis doloz pectoris pōderosus declinās ad anteet retro inter spatulas. & qz non potest tacere supine neq; in ventre pze suffocatione cum dolor pleuretico ad latera declinat. Signa peripleumonie a sanguine sunt cuz p̄dictis habitudo carnosa mūda rubedo cum rubore fortissimo maxillarū tussis valida cū sputo subrubeo vel spumoso se. continua acuta valde etas iuuētutis: tempus veris: vt plurimum vrina rubea clara & grossa. Et antecessio potus vini plurimi: & dolor pectoris grauatiu⁹ cū punctura multa: pulsus vndosus et velox cum mollificatione arterie. Similiter & apertio venarum grossarum repletarum per membra corporis omniq̄q;. Signa vero peripleumonie ex flegmate sunt cum predictis habitudo flegmatica: etas senectutis: antecessio fatietatis antiquate cum multitudine flux⁹ catharrosi cui successit tussis difficultas anbelitus cum oregmone et se. lenta sputum album spumosum viscosuz vrina grossa & remissa: vel haroppos pulsus rariozi & molliozi predictis. & grauitas in pectore maior sine dolore pungitiuo plurimo lingua alba mollis in principio egritudinis et fine asperitate langwescente. Signa eius que a causa cholerica sunt cum signis quibus sputum subtile citrinū spumosum amaritudo oris pulsus spissioz & vrina citrina valde subtilis & clara dolor pungitiuus acutissimus. Similiter habitudo complexio etas et tempus cholericum & asperitas lingue cum nigredine & se. continua arsiua. Signa eius que de causa composita sunt aduenatio signoz predictoz. Signa eius que fit ex pleuresi sunt antecessio signoz pleu-

resis quibus succedũt signa ista illis cessan/tib⁹ in toto vel in parte. Si tamẽ ambo sil' apparerent: essent pleuresis ⁊ peripleumo/nia simul necessario ꝓpter materie multitu dinem exuberantem.

Methodus.

Cura peri pleumonie oe cã cal'a est vt primo fiat flebotomia de vena media fortis vsq; ad syncopim quãdo virtus suffice ret: vel fiat scõatio flebotomie si eger con/suetus sit. Postea die scõa vel tertia fiat cli/stere lenitiuũ dictum in freneti vel suppositorũ si virtus sit debilis: ⁊ hoc continuetur omni die: neq; permittat exiccari quocunq; mõ cũ emplastris vnguentis electuarijs ci/bo ⁊ potu ⁊ filtris: fiat sicut in pleuresi de cã calida, ꝓpter qõ indigemus fortioribus screatuis: vt materia cũ tussi euacuet cũ in ea sit maior timor suffocatiõis q̃ in illa. Cura eius q̃ est a cã frigida est vt primo purge tur cum pillis cochꝫ vel cũ benedicto. vel cum medicia de turbith dissoluta in sirupo viol. ⁊ in aqua mell. vel in aqua decoctionis liq̃/ritie ⁊ ysopi. Postea die scõo vel tertio fiat flõmia de vena mediana: i aliꝫ fiat sicut in pleuresi de cã frigida. In cã vero composita fiat cõpositio medicinarũ sil' ⁊ diete.

Emperica.

Dia q̃ scripta sunt in cap. de asmate. reuma te. tussi. ⁊ pleuresi vtilia ad educendũ mate/rias ex pectore ⁊ pulmone cũ screatu sine tus si vtilia sunt pñti ca. Subdã adhuc ꝑter illa vnũ lohoch mesue. positũ in suo lib. de appro priatis cõferens vitio pectoris oiquaq; R. papaueris albi spodij se. lini croci amigda/larũ dulciũ ana. ʒ. iij. amili dragagãti gũmi arabici se. citoniorũ se. cucurbite añ. ʒ. vj. se. nasturcij se. borraginis amigdalarũ amara/rum fabarũ añ. ʒ. j. ⁊ ℔. pentõ. ʒ. lxx. dissoluan tur pentõ. in aqua fontis ⁊ coquantur ⁊ cete ra cõficiant cũ duabus lib. zuccari albissimi lãbatur ex eo frequẽter inglutiendo paula/tine. Itẽ electuariũ ad idẽ. R. pinearũ mun datarũ amigdalarũ dulciũ añ. ℥. iij. ysopi. ℥. ℔. dragaganti se. lini assi añ. ℥. ℔. fenugreci amili succi liq̃ritie añ. ʒ. ij. se. cõium frigido rũ excorticatarũ. ʒ. ℔. se. bombacis excorticati ʒ. ij. terant̃ ⁊ conficiant̃ cũ lib. vna zuccari: et fiat electuariũ ad modũ dyapentõ. Itẽ si ma teria sit frigida viscosa ⁊ le. lenta confert lo hoch de squilla positũ ca. de tussi i ẽpericis.

Canones.

Dia scripta in canonib⁹ pleu/resis conferunt ꝑsenti ca. Sed recordare q̃ pipleumonia ter minat̃ altero triũ modorũ: sicut ⁊ pleuresis scz ꝑ resolutionẽ vel ꝑ sanationẽ vel ꝑ indu rationẽ. Ex quo scire potes in pleuresi dictũ est q̃ si peripleumonia nõ terminat̃ per flu xũ san. narũ infra primos. iiij. dies vel sudo rem pectoris decurrentẽ: vel nõ purget per sputũ infra. xiiij. dies in principio: ter mina/bitur per sanationẽ ⁊ faciet empima: quare pro cura eorum recurre ad ca. de empimate. Si vero a die. xiiij. vsq; ad. xl. nõ mundificet a sanie ptisim efficit: quare ꝑ cura eoꝝ re/curratur ad cap. de ptisi. Recordare ꝑterea q̃ q̃n das sirupũ digestiuũ in aurora vel in vesperis nequaq; debes dare aquã ordei: sz ante vel post per duas vel tres horas. Simi liter neq; cum cibo dabis aquam ordei: sed potum alium: vtpote iulep vel mellicratũ aquosũ vt sitis necessitas aut sputi siccitas ipsum postulauerit.

Pronosticatio.

Dia dicta in pronosticatione pleuresis con/ferunt in ꝑsenti ca. verũtamen dicam⁹ ⁊ alia famosa. Peri pleumonia est periculosior pleu resi propter maius impedimentũ qõ fit in anhelitu q̃ in pleuresi. Itez peripleumonia fit plurimum ex pleuresi ⁊ raro per se incipiendo: ⁊ siue trãseat pleuresim siue nõ sem per malum est: quia materie multitudinem vel veneno sitatem alis ventositatem significat. Unde Ypocra. vij. amphorismorum. In pleuresi peripleumonia maluz. Itẽ si in die quarta vel septima peruenerit fluxus san/guinis plurim⁹ vel sudor pectoris exuberãs constãte virtute ⁊ alleuiatione sequẽte salu/bre. Itẽ peripleumonia aut interficit infra vij. dies: aut tranfit in ptisim vt plurimum. Item si materia peripleumonie terminetur ad vias vrinales vel faciat apostema creticũ post aures vel in inguinib⁹ vel in aliꝫ par/tibus corporis: ⁊ ꝑrie post signa digestio/nis in sputo et vria ⁊ alleuiatiõe infirmi si/

gnificat salutē: finautē mortē. Itē Ypo. ij. p/ nosticorum. Si in peripleumonia anbelit⁹ consp̄isset fine manifesta cā: vel postq̄ cau/ sa peripleumonie cōuenies fit vt ypocūdria et partes inferiores sint oino absq; dolore ⁊ caloze significat ap̄a creticū futurum post aures: quare materia rapit ad suptora. Mō si hmōi ap̄a matureť ⁊ sanē laudabilē gene ret: deinde rūpatur ad exteriora significat salutē: finautē mortē ꝓpter lesionē cerebri ⁊ timorē frenesis ex dolore forti. Itē Ypo. Pe/ ripleumonia maxie accidit grādeuis ⁊ illis qui sunt in tertia etate que senectus dr: ⁊ est circa. xl. annū. Ut nāq; pereunt ex ipsa q̄n terminatur in eis per sanationē magis q̄ p sputuz. Iuuenes vero magis pereūt a pleu resi in alijs ap̄atibus interioribus tendētib⁹ ad sanationē: cuius cā credit ex illa. Peri/ pleumonia vt plurimū est a cā frigida: pleu resis vero ⁊ alia ap̄ata a causa calida. Item di. Ypoc. vj. amph̄. A pleuretide habito aut peripleumonia dyarria supueniens maluz. fic si fit ꝓpter cōpassionē epatis vel multi/ tudinē materie: sed per euacuationē cretica; erit bonum. Itē si peripleumonia permutet in subetb vel lithargiā malū. Itē Ypoc. vij. parti. amphoř. In peripleumonia frenesis malum supple ⁊ omnis alienatio mentis.

De empimate
Capitulm quintum.

Empima

Empima dicit collectio sanies in substantia pulmonis vel ra mis tracbee arterie dispse per totam eius substantiā in mul ta quantitate: quemadmodū in ptisi sub quantitate modi/ ca. Similiter ⁊ in pectore ⁊ in loco medio in ter concauitatē costarum ⁊ cōuexum pulmo nis. Fit autem ista passio aut post catbar/ rum quādo nō purgat per sputū infra. xiiij. dies a sui principio: aut post pleuresim vel peripleumoniā q̄n nō terminat per resolu/ tionem: sed per sanationē. Signa eius quā do fit post catbarrū sunt: q; patiens sentit in gutture descensum catbarri multotiens et post illud sequitur tussis cum protectione sputi sanosi multi vel pauci vel difficultas anbelitus quandoq; cū oregmone vt accidit vt plurimum plurib⁹ fi egmaticis sensbus et bumidis circa caput ⁊ pectoralia: ⁊ est vt plurimum cum feb. propter caliditatem sa/ niei inflammantis cor ⁊ propter diminutaz euentationem cum necessitate adaucta. Si gna eius quando fit post pleuresim vel peri pleumoniam sunt antecessio signoz pleure sis aut peripleumonie. Et deinde per quat tuordecim dies vel circa id augetur fe. ⁊ do/ lor pungitiuus ⁊ aduenit egestio quandoq; rigor ⁊ anxietas: ⁊ vniuersaliter omnia signa dicta capitulo de pleuresi. paraffo. C. de si/ gnis terminationis pleuresis per sanationē Fit autē quandoq; ista passio a casu vel vul nere penetrante in concauitatem pectoris quando sanguinis emoroisagia nō fit ad ex/ tra: sed ad intus: neq; statim purgatur per sputum neq; per vulnus: quare conuertitur in sanies vel rem ventosam: nisi forte illud subito suffocatio antecedat. Unde Ypocra. vj. amphoriśmorum. Si sanguis in ventrez effusus fuerit necesse est in sanies conuerti. Et intellige per sanies virus ⁊ omnem ma teriam corruptam.

Methodus.

Cura isti⁹ passionis per empla stra ⁊ vnguenta maturatiua ⁊ sanies gene/ ratiua posita supra pectus: ⁊ deinde per lo boch ⁊ sirupos screatiuos ⁊ electuaria ⁊ om nia mundificantia membra spiritualia a sa nie: quorum quidem copiam reperies capi tulo de tussi. ⁊ capitulo de catbarro. prout ista passio est a catbarro. Sed in capitulo de pleuresi prout fit post pleuresiz vel peripleu monian. Sed preter dicta illic addem⁹ ad/ huc alia. Ungatur ergo pectus totum ⁊ spi Vng na cum oleo de lilio vel anetovel camomille vel nardinovel mixtum ex ipsis addendo ali quid butiri cere ⁊ croci: hoc enim vnguen/ tū mitigat dolorem sui resolutione leui ge/ nerat sanies sui caliditate ⁊ viscositate: vt dicit Galenus. xj. de ingenio sanitatis. Sa/ nies generatur per medicias calidas assan tes et viscosas oppilantes pozos: ita vt ne/ q; resoluatur subtile ⁊ remaneat grossum: neq; calor naturalis euapozet: debet ta/ men oppilatio non esse fortis ne forte calt/ dum naturale suffocetur: quia tunc nō gene rareť sanies laudabilis: sz virus: ⁊ denigrare

tur membrū: ꝛ forte putrefieret ꝛ corrūpere tur. vel vnguatur cū dialtea vel cum vnguē to marciaton. si materia sit grossa viscosa.

Et super vnguentū ponatur emplastrū ta/ le maturatiuū calidum. ℞. radicis maluauī sci cocti ꝛ mūdati intus ꝛ extra. ℳ. ℈. florū camomille viol. añ. ʒ. ij. farine ordei. ʒ. q̄ncq̄ coquātur perfecte ꝛ pistentur ꝛ incorporent cuʒ oleo camomille ꝛ anetino qō sufficit. vel cum oleo viol. si fe. fit intensa: ꝛ cum infrigi datum fuerit statim reteret. Sed si mate/ ria fuerit grossa ꝛ fe. lenta adde in empla/ stro farinā fenugreci se. lini dragaganti gūmi arabici amigdalarum dulciū ana. Et si materia sit adhuc grossior fiat emplastrum ex semine nasturcij ꝛ se. apij ꝛ melle dispu/ mato. Utatur cōtinue screatiuis: scʒ dyape/ nō. dyagragāto in causa calida dyaysopo dyaʒris dyacalamento dyaprassio in mate ria viscosa frigida ꝛ mixtis i materia mixta dissolutis cum sirupo viol. vel cum melle di spumato. Dieta etiā consistit in prohibitis et permissis. Prohibita sunt oīa grossa vi scosa vt carnes porcine bouine antique ca/ seus pasta tortelle. Silr ꝛ oēs pisces nisi pe trosi ꝛ cibus ois assus vel frixus ꝛ omnis ci/ bus acetosus ponticus vel acerb⁹ ꝛ oīa acu mina vt allia finaꝑ. cepe. nisi forte q̄ncq̄ fi/ naꝑ. condita cū melle vtatur lambēdo mode rate ꝓpter screatū: et oēs ficus ꝓpter ficus sic cas pingues iuiubas dactilos: vuas matu/ ras ꝛ auellanas. Permissa ꝙ sunt oīa screa tiua aptiua lentiua: vt panis furfuraceus bene fermētatus bene sa⁹ bene coctus vn⁹ vel duoꝝ dieꝝ. Et carnes edorum⁹ pullorum perdicū aucum quarū vitelli ouoꝝ sorbilū et vinū dulce subtile. Et sulep aut ydromel aut aqua decoctionis liquiritie ysopi. Ab/ stineat a somno supfluo proposse et propria diurno vel statim post cibum: neq̄ iaceat supi ne. vtatur in cibo speciebus nō acutis: vt est macis cinamomū cardamomum liquiritie crocus ꝛ similia. Sumat mane et sero ō isto electuario. ℞. succi liq̄ritie ysop. capill. ve/ neris añ. ʒ. v. cardamomi piperis amigdala rum amararū aristologie rotunde se. vrtice. añ. ʒ. ij. ꝛ ℈. Conficiant cum melle dispuma to. Hoc em̄ superfluitates grossas de pecto re expellit. Item dragea ad idem. ℞. liquiri tie. ʒ3. cinamomi electi. añ. ʒ. iiij. gariofil. ʒ. ij. anisi ameos. añ. ʒ. xiij. passularuʒ enuclea tarum q̄tum de oibus: incidantur oīa gros so modo preter amisum passulas ꝛ ameos et misceantur simul.

Emperica.

Cōiter operā tes primo di/ gerunt mate/ riam antecedentē si corpus sit plectoricum et virtus fortis cum oximelle composito vel squillitico vel melle ros. dando quicq̄ dieb⁹ cum aqua decoctionis passularū liquiritie ysop̄. vel cū aliquo sirupoꝝ dictoꝝ capto de tussi. ꝛ capto de pleuresi respicientiū mem/ bra spiritualia ex ꝓprietate. Post hoc ipam educunt vicibus gradatiuis cum pillulis co chīs in causa frigida vel cuʒ pillulis de reu barba. in causa calida. Remota vero causa antecedente digerūt continuā cum vnguen tis ꝛ cerotis dictis ibidem et est hoc. ℞. ysopi humide. ʒ. xij. cere citrine. ʒ. x. olei mirrhe bdellij muscillaginis fenugreci et se. lini. añ. ʒ. vij. terebentine resine. añ. ʒ. vj. muscillagi. se. altee. ʒ. viij. redigantur mirrha et bdellium in puluerem subtilem ꝛ cum muscillagine dissoluātur. Deinde omnia simul incorpen/ tur cum oleo et adipe dissolutis ad ignem in casola et fiat vnguentū quod tepidum li niatur super pectus: vel fiat ex eis cerotum super corium album molle extendat. Post hec vero omnia ministrāt medicinas screatiuas gradatim ad fortes ascendendo ne educat sanies subtilis ꝛ grossa inspisset donec suf/ focet vel ptisim causet. In fine vero rei tot⁹ exiccant pectus pulmonem ꝛ cerebrum cum subfumigio ex thure mastice mirrha et simi libus. Item electuarium pectorale et magi strale sic fit. ℞. iuiube sebesten ana. centum numero liquiritie mund̄. ʒ. xx. decoquantur in. vj. lib. aque donec medietas sit consum/ pta: colletur et addatur libra. j. penid̄. ꝛ ite/ rum coquantur vsq̄ ad spissitudinē. Dein/ de addatur iste pulvis. ℞. dragaganti gūmi arab. succi liquiritie amigdalarum dulciuʒ amili ana. ʒ. x. semi. portula. cucurbi. melo. mund̄. ana. ʒ. iiij. fiat electuarium. Confert passioni pectorali cum materia vel sine etiā cum feb. Preterea si nihil phificalium re mediorum conferat: fiat cauterium cuʒ ferro ignito in latere leso inter. vj. costā ꝛ septimā vbi est finis costarum verarum ꝛ principiuʒ

mendosarū et dyafragmatis: nec trahatur sanies tota simul: sz paulatim. Et si sanies sit in vtroq; latere oportet fieri cauteriuz in vtroq;: q; materia nō potest fluere de latere ad latus pāniculo mediastino pbibente: et fit cauterīū latum: subtile ⁊ actuale. Consulo tamē q; tales opationes poti⁹ relinquāt.

Consilium

Canones.

Si fuerit apleuresi vl' peripleumonia cura pficitur duplici intentione: sz cū maturatione sanies ⁊ mūdificatione eiusdē. Si catharro tribus indiget: qm̄ vtraq; pred. ⁊ cōfortatione particule mādantis ne trāsmittat superfluitates ⁊ cōfortatione recipientis ne recipiat ⁊ hoc p stiptica. Prima igitur intentio oportet vt premittatur in ordine: quoniam non fiet error debite curationis.

Pronosticatio.

Empima ⁊ emorroys raro in senib⁹ maturant: imo suffocāt ante maturationē ppter debilitatez caloris naturalis ⁊ multitudinē materie a frigiditate. Itē empima cum oregmone ⁊ difficultate anhelitus plurima et sputo modico mortale. Itē empima si non mundificet infra. xl. dies a die gn̄ationis sanies transit in ptisim ⁊ post in mortem.

Ca De ptisi. Capitulū. vj.

Ptisis

Ptisis est vlcus pulmonis cū cōsumptione totius corporis a calore febrili etbico siue calore artificiali occulto lēto mēbris ⁊ humiditatibus eor in toto. Fit aūt ab omni q̄ corrodit ⁊ vulnerat substantiā pulmonis vl' venam eius q̄ sunt decem numero. Primum est catharrus acut⁹ de cholera vel flegmate salso cronicus pdurās. Scōm est squinātia vel apostema vulue quādo factit rupturam ⁊ sanies descēdit ad pulmonē. Tertiuz est pleuresis aut pipleumonia qm̄ terminat̄ per sanationē: ⁊ sanies nō purgatur infra. xl. dies a die rupture. Quartum est retentio menstruor ⁊ emorroidaruz q̄ diu in corpe retenta corrūpunt in pessimas qualitates et transmittūt fumos venenosos ⁊ capzinosos ad pectus: hoc tm̄ raro fit. Quintū est frigiditas aeris inspirati cōstringētis membra

Velamenta .10.

spūalia: vt accidit pastoribus ⁊ viatoribus. Sextum est caliditas aeris exiccātis ⁊ scindentis ptes pulmonis: sicut in fabris ⁊ aratoribus. Septimū est irregularis atq; diminuta cordis euctatio: sicut accidit habitantibus in mōtibus ⁊ cauernis. Octauū est tussis assidua cronica q̄ suo motu fortt rumpit velamina pulmonis: sicut accidit senib⁹ dormire non potētibus ex catharro: ⁊ etiam fit a motu fortt: sicut accidit excātantib⁹ ⁊ leuātibus res ponderosas cum retētione anhelitus vehementi. Nonū est sputum sanguis quod si cōsolidari non potest: conuertitur in sanies que fit nitrositate ⁊ caliditate cozrodit pulmonē cum ois sanies generetur ex humorib⁹ per viā assationis. vt ignis generat̄ ex lignis viridib⁹ per viā adustionis: vt dicit Gal'. in cōmento illius ampho. secunde particule. Circa generationē sanieī ⁊c. Decimū est vomitus laboriosus: q; propter fortem motum stomachi ⁊ ysopbagi ⁊ retētionem anhelitus ⁊ attractionē humor⁹ ad pectoralia rumpūtur vene debiliter cōtexte in pectore ⁊ pulmone. ⁊ ppzie in habentibus membza spiritualia rara ⁊ debiliter ptexta Sed ex quacūq; causa veniat ptisis eadem sunt signa: cura: ⁊ pnosticatio. Signa ptisis trahūtur ex quinq; rebus. Prima est tussis: quonīā in ea fit tussis frequens: ⁊ ppzie per noctē cum protectione sputi sanios vel sanguinolenti. Secunda ab habitudine corporis: quia fit in ipsa collum gracile ⁊ corpus macrum quod de die in diem minuit̄ ⁊ epyglotus eminet. Tertia a calore: quia est cum febre lenta ad tactum primum: sed acuta ac vehemens quando manus diu ponitur super corpus ⁊ ista se. inflāmatur magis solito post sumptionem cibi per vnā vel per duas boras quando nutrimentum spargitur supza membza: sicut aqua frigida super calcem viuam que sunt propria signa ethice. vt dicit Galenus. x. de ingenio sanitatis. Quarta a pulsu: quoniam fit necessario subtilis. paruus debilis strictus. Quinta ab vrina: quia est subtilis nō tincta. sed valde olea ginea in superficie. Nec ergo omnia aggregata conferunt ⁊ ptisim signant perfectam et presentem. Sciendum preterea q; vlcus pulmonis vel est recens non confirmatum. Cuius signa sunt: quia nō expuitur sanies

Vlcus ptisis

Sign̄ ptisis tm̄ ex .5. reb⁹

pura:sed sanguini permixta. Similiter ⁊ est modica quare recipit curationem et perfectam consolidationem: vel est largum ⁊ confirmatum ⁊ antiquum. Cutus signa sunt: quia sputum est sanioſum purum ⁊ liuiduz fetidum plurime quantitatis: quare recipit curationem non perfectam: sed blandiriuaz ſoluz que consistit in prolongatione vite: qꝫ quidem propter assiduum motum ⁊ fortem pulmonis:quia est vlcus non potest consolidari cum ad hoc requiratur quies diutur na. Unde refert Auicenna. iij.canoñ. fen.x. cap.de ptisi. ꝙ conseruauit quandam veterem mulierem ptificam quatuordecim annis ⁊ dabat ei ʒuccarum roſ. vetustissimum ad mãducãdũ omni die ꝙtum sumere poterat etiã loco panis ⁊ alterius cibi.

Methodus. Cura ptisis put sit a catharro continet in se omnes cautelas et medicinas vtiles atq; necessarias pro cura cuiuscũq; ptisis:quare de ipsius cura loquemur principaliter quẽadmodum in libro regi.acutorum.assumit pro exemplo pleuresiz: verũtamen intelligit curam omnium egritudinum acutarum tam cum apostemate ꝙ sine apostemate cum in cura pleuresis cõcurrunt omnia necessaria in cura cuiuscunq; febris acute. Cura istius ptisis in duobus cõsistit: scilicet dieta ⁊ medicina. Dieta est ordinatio sex rerum non naturalium ad temperamentum: declinando tamẽ aliquãtulũ ad frigidum ⁊ humidum. Aer igitur sit coopertus ab omni vento ⁊ proprie meridionali ⁊ septẽtrionali. Camera eius subfumigeꝫ in hyeme ligno aloes vel mirrha storace ⁊ iunipero. Et in estate ⁊ rosaruz sandal. nenup̃. foliis populi vitium ⁊ salicis. Panis similagineus nõ bene fermẽtatus:vtaꝫ riso vel farre condito cum butiro.similiter ⁊ pulmento facto ex decoctione ordei excorticati vsq; ad fracturam granorum: quod deinde colletur:⁊ in collatura amilum conditaꝫ cum lacte vel butiro. Et si debilem habeat stomachũ addatur moditũ de puluere cinamomi.Sed caueat a rebus acutis omnino: ⁊ proprie a pipere ⁊ sinapi: quia sanguinez acuunt ⁊ vlcus faciunt elargari. Utaꝫ carnibus pullorũ edorum perdicum fasianorũ ⁊ magis assis ꝙ elixis:nisi debilitas stomachi cõtradicat. Similiter vtaꝫ bonis piscib⁹ de aqua currenti petrosa preparatis cũ aneto ⁊ sale vel piscibus maris. Similiter carneis pinguibus nutritis cũ lacte ablatis primo extremitatibus ⁊ ablutis cũ lixiuio pfecte. Item vtaꝫ lacte asinino vel caprino cum mica panis vel cũ melle vel cuz ʒuccaro vel modico salis:nisi fuerit venter solut⁹ supfluẽ tũc eiũ non ponaꝫ sal:sed proiiciantur in eo lapides igniti vsq; ad consumptionez sui totius. Et cum ipso nõ vtatur diuersitate cibo rũ:duobus dũtaxat qz corrũperet omnino: Et decoquãtur interduz carnes leues in lacte:sicut perdicũ caponum pullorum:verũtamẽ oportet vt sint sepe elixe priusq; ponaꝫ in lacte. Et iterũ vtaꝫ pultibus ex farina frumente vel auene conditis cũ lacte:⁊ iterũ ex lacte ⁊ vitellis ouorum:fiat sorbitio delicata.licz aũt mulieris lac sit maxime ꝓportionatum corpori nostro:tamẽ propter abominationẽ postponũt ipsum. In potu aũt vtatur vino dulci ⁊ suaui.vina aũt fortia calida ⁊ vapo rosa vel stiptica ⁊ acerba oĩno deuitet:quia fortia corpus exiccant:sed acerba sputuz p bibent. Misceat aũt vinũ suũ cũ aqua pluuiali ⁊ ʒuccara cum qua cõuenit vt coquaꝫ etiam sua cibaria:vel cũ aqua fontis vel fluminis currentis:de oleribus vtatur parum ⁊ raro:de fructibus vtatur vuis tutubis auellanis. Sed piris nequaq̃:nisi fortassis post cibuz cum ʒuccaro conditis ⁊ assatis. Gaudeat ocio tripudijs ⁊ gaudijs et solatijs ac omni quiete:qz omnis motus acuit sanguinem. Similiter ⁊ grandis vociferatio quecunq;:dormiat non super cibuz:sed quasi facta prima digestione ⁊ iaceat erectus quasi sedens ꝓpter facilitatez anhelandi ⁊ expuẽdi:non in die dormiat nisi somnũ nocturnũ pdiderit: caueat ab ira tristitia ⁊ omni passione ꝓposse a coitu omnino abstineat.vtatur ista drageta. ℞. passularum enucleatarum partes duas:liquiritie minutissime icise se. cõmunũ frigidoꝝ aã. partem vnam. Cura aũt per medicinas consistit in tribus:scilicet in remotione cause reumatice: et cura vlceris:⁊ remotione accidentium que concomitantur. Causa autem reumatica dupliciter curatur. Primo quidem cum prohibitione rerum nocentiũ. Secundo cum approxima/

tione tuuantium. Res nocentes sunt repleo tio cibi potus ⁊ vsus vini: quapropter oportet vt non detur nisi parum ⁊ adaquatus valde cū aqua mellis vel zuccari. Similiter ⁊ vigilie nocturne ⁊ somn⁹ diuturnus: ⁊ proprie super cibum aut capite depresso. Similiter ⁊ sternutatio cuz cruditate materie: post maturationem vero est optima: ⁊ frigiditas aeris ⁊ omnis vomitus ⁊ balneari post comestionem cibi ⁊ post ablutionez capitis: oportet bene cauere a frigiditate aeris continentis: tamen conuenit quandoq; balneari post comestionem propter extenuationez corporis superfluam: quam postea dicemus. Nocet preterea motus capitis: sed prodest motus membrorum inferiorum. Res vero tuuantes sunt quatuor. Prima est euacuatio materie a cerebro. Secunda est dirtuatio eius ad nares. Tertia adequatio materiei. Quarta probibitio fluxus ad pectus. Euacuatio fit cum pillulis cochijs famosis quas dicemus capitulo de debilitate stomachi cum de empericis loquemur. verūtamen non fit buius modi euacuatio propter primum: sed propter catbarrum: et proprie premissa materie digestione cum melle rosato collato ⁊ sirupo acetoso composito ex oximelle composito quocunq; ex eis presto fuerit. Et oportet vt potetur bic sirupus septem diebus assiduis in aurora dando. ℥.ij. cum aqua decoctionis yspi liquiritie cubebe nucis muscate ⁊ similiū ducentium virtutem ad caput. Et ijs diebus caleftat omni mane caput eius cum pānis calidis vsquequo sentiat penetrare caliditatem ad interiora. Facta aūt purgatiōe fiat omni septimana semel euacuatio cū clisteri attractiuo et geralogodio dissoluto et mellicrato ⁊ decoctiōe rubei matoxane nisi venter esset per se solutus. Deriuatur⁹ materia ad nares ⁊ ad alias partes vicinas cū pillulis dyacastorei dissolutis in succo rubeque fiant. ℞. castorei apij croci ȝȝ. piretri euforbi elaterij mabatbematicon leucopiperis nigelle staphisagrie epithimi spice elleborī albi aā ȝ.ß. confice cum succo bete vel caulis in forma piperis: ⁊ oportet vt corpore tacente supino naribus suggat vehemēter: ⁊ post boc ore aperto ⁊ facie reuersa dimittat egredi omnino. Post illud vero fiat sternutatio omni die in ieiuno cuz boc sternutatorio. ℞. castorei conditi cubebe ros. masticis partem ß. piperis longi. par. ß. muscī grana. xx. Item super caput ponantur (pilis abrasis) rubificantia sicut est emplastrum ex finap. ⁊ melle ⁊ stercore columbino et sale quod teneat omni nocte: primo tamen calefaciendo cum pannis calidis antecp̄ emplastrum apponatur. Cum autē vadit dormitum fiant frictiones circa brachia ⁊ crura: cp̄ si omnia ista non contulerint: fiat cauterium in cōmissura cranei. Adequatio materiei fiat cum odorationibus euaporationibus ⁊ inunctionibus. Odoramenta sic fiunt. ℞. storacis calamite lapdani. ana. par. ß. ligni aloes boni nigelle romane cubebe mirrbe. aā. par. quatuor: fiat pomū cū cera ⁊ pice sufficientibus ad cōglutinationē. Euaporationes fiunt cū mitto et sale ⁊ stercore columbino facto supra caput tpe calido. Si vo talis euaporatio vigilias educeret: fiet solū cū ligno aloe storace calamita ⁊ cū p̄dicta medicina. Unctiones autē fiunt circa extrema ⁊ testiculos cū oleo sambucino ⁊ oleo de lilio ⁊ filibus deficcātibus. Et caput epithimetur cū costo spica mirrba et pauco castoreo tritis subtiliter et in oleo ros. dissolutis. Prohibitio autem fluxus cōplet̄ sex rebus. ß. gargarisatione subfumigio retētis in ore odoramētis deglutitiōib⁹ ⁊ ijs que lambunt̄. Gargarismata sunt: cuz vino decoctionis olibani aut san. draconis: aut masticis: aut dragaganti. Fiant etiā forme sicut auellane ex eis cuz q̄bus fiat subfumigatio ex storace sicca ⁊ olibano ⁊ ptoaloe ⁊ san. draco. simul mixtis. Retēta in ore sunt ℞. olibani dragagāti mirrbe croci spice masticis storacis. aā. par. ß. opij tertiā illi⁹ partē. Fiant forme fil'es lupinis et teneātur in ore p̄terq̄ deglutiant̄ saltue eoz. Odoramēta sunt. ℞. ligni aloes boni ⁊ electi ptes. vj. galie muscate. p. ij. ambre bone. ptes. ij. muscī. p. ß. fiat ex eis pomū cū glutino dragagāti ⁊ odorēt̄. Que lābunt̄ ⁊ deglutiūtur sunt. ℞. thuris masticis. ptē. ß. mirrbe opij croci. aā. p. illius tertiā. liqritie. p. j. fiāt pillule ⁊ administrent̄. Et bec sufficiāt de prima parte cuius principalis per medicinas que fiūt circa remotionē cause catbarri. Videamus consequenter de scōa que est vlcerum deficcatio ⁊ cōsolidatio: sed q̄ exsiccatio nō p̄t fieri nisi sanie mūdificata, opz primo mūdificantia

catharrū ⁊ sanē ꝓmittere. Ad sanem autē vel catharrū de pectore educendū quatuor fiunt medicine.s.sirupus electuariuz trociscī ⁊ pillule. Sirupus. ℞. liquiritie .z.ij. capill. veneris.z.ſ. yſopi ficce.ʒ.ſ.⁊.ℨ. pīce ſuper illud quatuor lib.aque ⁊ omitte per diē ⁊ noctem: deinde decoquatur ad medium. Poſtea proijciat̄ ſuper illud mel zuccaruz pemō. oim.aā.ʒ.viij.aque roſ.ʒ.vſ.⁊ ℨ. ⁊ cuz aqua zuccari vel cum aqua ficuum adminiſtrētur. Electuarium eſt. ℞. papaueris alb.ſpodij ſe.lint torrefacti croci amigdalarum dulciū aā.ʒ.ij.amidi dragaganti gūmi arabi.ſe.citoniorum ſeminis bombacis amigdalarum amararum fabarum aā.z.ſ.⁊ ℨ.pemō.z.lxx. diſſoluātur penidie in aqua fontis ⁊ coquantur ⁊ conficiant̄ cum eis res predicte. Doſ. z.ſ.cum aqua meilis. Pillule ſunt pillule biliziie diuerſe addito yſopo in eis quas infra dicemus. Ad vicerum autez conſolidationē cuz tempus affuerit qō erit mundificato ipſo a ſanie poſſunt fieri quatuor remedia: ſcz ſorbitio:melliceratum:confectio:⁊ ſuffumigiū Sorbitio fit ex pultibus ſupradictis. Melliceratum ſic fit. ℞. ſan.draconī.boli armenici terre ſigillate dragaganti aā.partem.ſ.bulliant cum aqua ⁊ melle ⁊ fiat ex eis mellicratum. Doſis.ʒ.ij.cū aqua decoctionis paſſularum. Confectio fit ſicut dyacitinum cuz atbanaſia mixtū. Suffumigiū cum traiecto rio ſic.℞. arſenici pipis aā.p.equales.fiāt ex eis forme ſicut aueliane cū albumine ouī Reſtat modo videre de tertio principali de remotione ſcilz accidentiū poſſibilium concomitantiū banc egritudinē ⁊ ſunt multa ſcz feb.conſumptio corporis totius fluxus ſanguinis per ſputum.fluxus ventris: conſtrictio ventris:difficultas anbelitus: debilitas digeſtiue et appetitiue. Feb. autem ſi ſuperueniant et conſumptio totius corporis curantur cum dieta humida.⁊ cum exhibitione lactis afinini vel caprini Modus autem traditur a Gal.ſeptimo de inge.ſanitatis. Et ab Auicen.iij.canon.x.capitulo de cura vlceris pectoris ⁊ pulmonis quam plene ſcribemus capitulo de feb.etbica ſi deus voluerit. Verūtamen prout nunc ſufficit premittatur balneum aque dulcis .deinde cum exierit:detur lac ad potandum vſq; ad ℨ.vel.vſ.ʒ.⁊ vngatur totum pectus ⁊ dorſuz cum iſto vnguēto. Recipe populeon par.ij. butiri recentis partem.ſ. incorporentur ſimul cum oleo roſ. Aut vngatur cum aliquo ſolo ex eis ſi preſto ſingula non habeantur vel fomentetur cum pannis mollibus infuſis in lacte receñ.vel cum huiuſmodi. Recipe muſcillagi. pſilij muſcillaginis dragaganti ⁊ ſemi.citoniorum olei viol.lactis.aā. partes equales. Et poſt balneetur iterum cum lac videtur eſſe digeſtum quod forte eē poterit tranſactis tribus vel quatuor horis poſt aſſumptionem lactis. Aliquādo autem ſi velles augere ſcreatuz cuz lacte oportet miſcere puluerem cancrorum aduſtorum et yſopum. Si vero feb. augeatur poſt exhibitionem lactis tunc nō detur lac niſi de quo ſit extractum butyrum. Fiat preterea epithima ſuper epar. Recipe tamaridorum abſinthiō.ſolatri.aā.par.ij.ſpodij.par.ſ.cāphore.par.ℨ.bulliat hoc totum in tribus partibus aque ⁊ in parte.ſ. aceti ⁊ epithimetur epar cum petijs infuſis ⁊ aliquantulum expreſſis tepidis. Caueat tamē ne tāgat dyaphragma:quia propter frigiditatem induceret malitiā anbelitus ſpaſmoſam. Et aliud epithima fiat ſupra cor. ℞. ſe.roſ. bugloſſe boraginis. aā. partem vnam.magaritarum partes duas. bulliātur primo ſemina in.xij. partib' aq̄ roſ.⁊ partē.ſ.aceti. Et poſt hoc addantur margarite ⁊ in ipſo tepido petie imbibite de ſindone vel de ſcarlato frequenter ſupra cor ponātur. Cauendū tamen ſemper ne fortaſſis malitiā anbelitus inducat propter cauſam dictam:tunc enim remouea tur ⁊ fiat inunctio ex croco ⁊ butiro ⁊ detur predictus ſirupus ſcreatiuus. Detur preterea electuarium reſtauratiuum de teſtudinibus quod ſic fit. ℞. liquiritie roſ. zuccari. aā.ʒ.vnam floris vue agreſtis.ʒ.ℨ. ſucci liquiritie amidi portulace.ſe.lactuce.ſemi.ſcariole.aā.ʒ.ℨ.garioſil.z.x.cinamomi.z.vnam zz.ſtoracis.aā.z.duas.croci.z. vnam pemō. ʒ.duas.ſemi.melonis cucur.cucumeris citruli.aā ʒ.vnā ⁊ ℨ.ſeminis citoniorum.z. tres. amigdalarum pinearum ſebeſten.aā.ʒ.vnā ſe.malue viol.aā.z.duas. Conficiant̄ cum ſirupo roſ.⁊ vtatur hoc modo quo voluerit. Si autem vis ponere teſtudinem decoquat̄ teſtudo bene poſtea piſtetur ⁊ exprimat̄ et ponatur collatura cum rebus p̄dictis ⁊ po-

tetur sirupus roſ. si venter nō sit cōstipatus sed solutus: sed sirupus violar. si sit constipatus. Item potest fieri vestis quedam de subtilissimo corio albo continens pectus et dorsum que tota perungatur ex muscillaginib⁹ predictis: et eger ipsam teneat in dorso post exitum balnei predicti. Ad tumorē peđ. fiat ablutio de nocte cum vadit dormitum ex aqua decoctionis salute et camomille. ad fluxum sanguinis per sputum vel a malicia regiminum fiāt trociſci butusmodi. ℞. terre sigillate. ʒ. tres: boli armenici roſ. rub. añ. ʒ. decem: carabe granorum mirti. añ. ʒ. xv. coralli dragaganti spodij sanguinis draconis. lapidis ematistes añ. ʒ. quinq;. gūmi arab. succi liquiritie añ. ʒ. septem. Conficiantur cum portulaca et aqua rosacea. et conficiantur ex eis trociſci. ʒ. vnius. de quibus biba⁹ tur vnus cum aqua cisterne vl' aqua pluuiali. Caue tamen semper ne per hec stiptica sputum prohibeatur omnino vel fiat difficultas screandi superflua: immo quādo hoc vides statim redi ad screatum. Ita vt modo ad stiptica modo ad screatiua procedatur: vt sic fiat vlceris vicissim mundificatio et sanguinis restrictio perfecta. Ad fluxum vētris si contingat: fiat puluis iste restrictiuus ℞. gummi arabici spodij bol. armenici. semi. mirti. añ. ʒ. vnam. dentur in pote de ipso. ʒ. tres. cum sirupo de papauere vel sirupo rosaceo. vl' rob mirtino. et ponatur in lacte eius zuccarum modicuz et circa temporis priorис quia successiuum est. Si autem venter non lenitur sed est constipatus tunc multiplicat sal in lacte et lenitur cū sirupo violar. in quo dissoluat mane aut cassiefi. ʒ. ß. Ad difficultatem ābelitus fiat vnctio cum butiro et pectori superponatur. Et tunc vtatur omnib⁹ medicinis supradictis screatiuis postponēdo tunc stipticas. Et vniuersaliter scire debes ꝙ quando simul aduenium duo accidētia contraria vt fluxus sanguinis: et difficultas anbelitus: tunc oportet pariter intendere fortiori et quod magis timetur reliquum dimittendo donec primum mitigetur. Verū si contigerint ambo simul equaliter augmētari: tunc eger in itinere mortis est quare p⁹ nosti. relinquatur. Ad debilitatem digestiue stomachi fiat suffumigatio pannorum cuz ligno aloes et masticis et thure combusto super carbones et supponatur stomacho actu caliduz. Et deferat assidue puluinar de plumis super ventre. Ad confortationem appetitiue fiat aliquando epithima super stomacho ex roſ. mastice absinthio, et vino citoniorum bullitis in aqua et modico aceti vel vngat stomachus ex oleo costino: et oleo masticino: et modico puluere gariof. mixtis et calefactis per se in vase duplici.

Emperica. Licet intentiones in cura ptisis sint diuerse prout in canonibus dicemus Precipue tamen intendendo circa catharrū restringendum cum stipticis et circa vlceris mundificationem cū screatiuis. Pilule bilizie ad screandum sic fiāt. ℞. succi liquiritie zuccari. añ ʒ. x. amili dragaganti amigdalarum excorticatarū. ʒ. v. informentur pil'e et teneatur vna sub lingua et deglutiatur et' salliua quia screare facit. Pilule screatiue ad catharrum sic fiāt. ℞. storacis dragaganti olibani se. roſ. granorum granatorum berberis opij ana partes equales informentur pilule ad modum lupinorum ex quibus vna vel due patienti dētur et aspergatur cum muscillagine semi. citoniorum in sero quando eger vadit dormitum quia catharrum restringunt. Electuarium preterea sublime ad consolidationem vlceris pectoris et pulmonis et eius mundificationem fiat. Recipe succi liquiritie. ʒ. x. ysopi capillis veneris ficcorum semi. vtrice ycos ana. ʒ. quinq; semis feniculi. ʒ. ℈tuor. pulueris plantaginis ficce. ʒ. x. roſ. rub. ficcarum. ʒ. semis pulueris cancrorū adustorum. ʒ. xv. coralli spodij. ana. ʒ. quinq;. mellis roſ. quod sufficit: conficiatur et fiat electuarium. Vel autem colletur: teneatur autez in ore vt lambendo descendat. Confectio trociſci de papauere qui sunt vtiles ad mundificandum vlcus a sanie. ℞. se. papaueris albi medulle cucurbite et citruli. ana. ʒ. vij. amili dragagāti gūmi arabici succi liquiritie. ana. ʒ. quinq; turis boli armenici sanguinis dra. lzara⁹ be ana. ʒ. duas mirrhe cinamomi opij ana. dragmam vnam. fiant trociſci cum rob de vino et sit vnusquisq; dragmaz duarum. sumatur vnus mane et sero cuz rob de mirtis. Ex confectionibus preterea sublimibus

ad mundificandum vlcus per screatum simi
liter ⁊ ad consolidandum atq; cacbarrum re
stringendum est dyadragantum famosum
⁊ vsitatum: quoniam est lenitissimum bume
ctatiuum infrigidatiuum cuz stipticitate oc
culta infixa: sed in mundificatiuis delectabi
libus ⁊ proprie in corporibus debilibus de/
licatis est dyapenīō. quēadmodum ex screa
tiuis fortibus acutis ⁊ proprie accidit asma
ex sputo retento dyaprassium dyacalamen/
tum ⁊ dyayris ex quibus lambatur frequen
ter. ꝙ si quandoq; per butusmodi electua/
ria sputum superfluxerit vel sanguis cuz spu
to abstinendum est ab eis ⁊ intendendum re
strictiuis. Suffumigium subtilians sputum
grossum in pulmone sic fit. ℞. aristologie ro/
tunde mirrbe storacis tburis. aā.ʒ.vnam ar
sentici rubei.ʒ.tres. Fiant pillule cum butiro
vaccino ad modum auellane. Et cum tussis
fuerit difficilis ⁊ sine sputo ponatur vna su
per carbones ⁊ fumus omnis capiatur. In
ptisi preterea cuius vlc⁹ est recens ita ꝙ ad/
huc expuitur: potest fieri flebotbomia diuer
tens a principio de vena mediana vel basi/
lica si virtus ⁊ etas consenserint vel vento/
satio in natibus: sed non in spatulis ne fo/
te pectus anxietur. Similiter ⁊ super adiu/
toria super cubitum sine scarificatione. In
ptisi similiter si venter restingatur: fieri po/
test clistere lenitiuum dictuz capitulo de fre
nesi. Et si necesse fuerit: possunt laxari cum.
ʒ.vna manne: vel cum.ʒ.vna medulle cassie/
fistule dissolute in aqua decoctionis ordei vl'
prunorum: sed non dentur medicine acute q;
acuerent sanguinem ⁊ augmentarent vlcus
nisi forte cuz duobus predictis ponatur reu
barbari.ʒ.ℌ. in substantia: aut.ʒ.ij. in infusione:
quia licet reubarba. acuat sanguinem per se
veruntamen infrigidat per accidens educen
do choleram. Cibus preterea mundificati/
uus ⁊ consolidatiuus est sumere sepe in ieiu
no ⁊ bora matutini quietis: ⁊ proprie si non
fit ibi complicatio feb. putride lac recēs asi/
ne vel capre cum zuccaro in quo fit aliquid
tburis vel sang. draa. vel zuccari ros. veteris.
Sed cibus nutritiuus ⁊ consolidatiuus con
ficitur si ponant cācri viui in aqua bona ca
pti vel pisces petrosi parui in lacte recēti ca
prino vel in aqua ordei vel risi positi donec
repleant. Deinde in eodez lacte coquantur
⁊ comedant: deinde si potetur lac recens bul
liat cum calibe ignito. Similiter ⁊ si pultes
ex farina ordei vel risi vel simile vel amili cō
ficiantur cum eodem. Sed nutritiuus cibus
mundificatiuus ⁊ consolidatiuus est lac ca/
pre pascentis berbas frigidas est bonū se/
rum cum bibit recens atq; calidum ex ma/
millis per se sine addito: ⁊ proprie in ieiuno
vel bora matutini quietis si stomacbus in ip
sa delectetur: neq; se. putrida complicetur.
Quonīā in lacte trina substantia reperitur.
Prima serosa frigida et bumida de natura
aque: quare mundificat ⁊ abstergit. Et licet
aliqui dicant ꝙ sit calida ⁊ sicca: intelligūt
prout eis cōmiscetur coagulum: sicut accidit
in sero cuius caseus est extractus. Secunda
vero butirosa calida ⁊ bumida: quapropter
incarnat. Tertia caseosa frigida ⁊ sicca que
consolidat perfecte. Ex confectionibus sub/
limbus preterea est zuccarum ros. purum
vel sic mixtum. ℞. zuccari ros. lib.ʃ. Arabe
margaritarum non perforatarum ossis de
corde cerui sang. draco. aā.ʒ.ij. macis croci
opij. aā.ʒ.ℌ. misceantur: ⁊ de ipso sumat om
ni mane ⁊ semper ad modum nucis magne:
quia calorem reprimit: corpus refrigescit: ⁊
vlcus constringit: ⁊ proprie si fuerit vetustuz
per vnum annum integrum reseruatum et
virtus propinqua ⁊ consimilis est dyarodō
abbatis. Sed ad extinctionem caloris feb. ⁊
sitis vebementis ⁊ inflāmationis epatis et
stomachi cōferunt trociscī de campbora qui
sic fiunt ℌm Mebemeb. ℞. fol. ros. ʒ. tiij. spo
dij.ʒ.ij. sandal. ci.ʒ.ij. ⁊. ℌ. croci.ʒ.ʃ. succi liqui
ritie.ʒ.ij. semis citruli meloris cucumeris cu
curbite dragaganti spice. aā.ʒ.ʃ. ligni aloes
cardamomi amili campbore aā.ʒ. ʃ. zuccari
tabarzetb terentabin aā.ʒ.iij. Confice cum
muscillagine psilij ⁊ aqua rosarum. Et si in
confectione augmentes spodium ad.ʒ .tiij.
⁊ se. portulace ad.ʒ.ij. vocabuntur trociscī de
spodio: ⁊ tunc fiunt magis infrigidatiui ⁊ ex
tinctiui. Fiūt autem aliter trociscī butusmo/
di. ℞. spodij.ʒ.tiij. ros.ʒ.vij. se. malue se. por
tulace cucurbite dragaganti spice celtice gū
mi arabici liquiritie ligni aloes cardamomi
aā.ʒ.tiij. croci.ʒ.ij. campbore.ʒ.ij. confician/
tur cum muscillagine psilij: ⁊ deturvnus se/
ro cum itur dormitum cum sirupo ro. ⁊ aqua
psilij. Contra sanguinis fluxuz superfluum

cum sputo dentur trociſci de ſtarabe qui ſic fiunt. ℞. ſtarabe gūmi arabici lacce balauſtie ypoquiſtidos. ana. ʒ. v. thuris. ʒ. ij. opij. ʒ. ſ. fiant trociſci cum muſcillagine pſilij. detur. ʒ. vna cum. ʒ. vna aque ſumach. Et deſcriptio fortior ⁊ melior eorum eſt hec. ℞. ſanguinis draconis thuris ana. ʒ. tres ⁊. ℈. vnum. ſtarabe. ʒ. quinq. lapidis ematiſtes terre ſigillate añ. ʒ quatuor alumis. ʒ. ij. ⁊ ℈. balauſtie. ʒ. iij. opij. ʒ. ſ. fiant trociſci cum ſucco plātaginis vel portulace. ⁊ quilibet. ʒ. ſ. vel ℈. detur cum aqua decoctionis plantaginis vel portulace.

Canones.

Ptiſis greece cōſumptio eſt latine. Quapropter oīs conſumptio corpori noſtro ſuperuentēs pōt ptiſis nominari. Propter quod ſciendū ē ꝙ ptiſis large ſumpta eſt duplex: ſcilicet naturalis et innaturalis. Naturalis eſt illa que accidit ſenibus ⁊ defectis ex etate. Innaturalis eſt duplex: vt dicit yſaac libro ſuo de fe. quia quedam eſt cū feb. quedam eſt ſine fe. Illa que eſt ſine feb. eſt duplex. Nam quedam eſt que fit a cauſa calida: vt quando aliqui fumi aduſti exſpirant. Idcirco ⁊ conſumuntur humiditates capſule cordis ꝓut accidit illi ſynite: de qua loquitur Gal. ij. de interioribus. Non enim quelibet cordis inflāmatio eſt feb. licet econuerſo. Quedaz vero a cā frigida: vt in etbica ſenectutis: hec enim eſt mala complexio frigida ⁊ ſiccaualde que opponit nutritioni qua propter in ipſa corpus conſumitur vt accidit vt plurimū corporibus melācholicis per naturam. Que aūt cum fe. eſt duplex; quedam fit p ſe incipiendo ⁊ eſt de numero eorū que raro cōtingunt: vt dicit Gal. ij. de criſi. circa finem. Alia vero conſequendo egritudines alias ⁊ hoc dupliciter: quia vel conſequitur fe. ⁊ ita fit vt plurimū. Nam vt plurimū omnis fe. putrida quādo ꝓlongatur: tendit ad etbicam ⁊ arefactionem: q; membra radicalia inflāmantur ꝓpter diuturnam inflammationem ſpirituū ⁊ humoꝝ vel conſequit pleureſim ⁊ peripleumoniā aut aliquā aliā decē cauſarū in principio capituli poſitarū ⁊ ſic ſumit in preſenti. Item ſciendum q; in cura pleureſis oportet medicū inſpicere ſex intentiones. Prima eſt ad mūdificationem vlcerū a ſanie: q; vlcus eſt vulnus cōpoſitus cum ſanie: quapropter nō conſolidatur niſi prius exſiccetur: vt dicit Gal. in tegni ca. de cura ſolutionis continui compoſite. ⁊ ſic competunt acuta riptica velut ſunt yſopus praſium ⁊ ſquilla. ſcōa vero ad conſolidandum vlcus mundatum: ⁊ ſic competunt ſicca gluſtinoſa vt trociſci de ſtarabe. Tertia vero ad ꝓhibendum conſumptionem corporis ⁊ ſic competunt humida nutritiua vt lac carnes ⁊ ſimilia. Quarta vero ad extinguendū calorem febrilem ⁊ ſitim ⁊ ſic competunt frigida omnino velut trociſci de campbora ⁊ vnguē tum populeon ⁊ ſimilia. Quinta ad mitigationē doloris ⁊ ſic competunt anodina vt caſtomilla vel narcotica vt opium. Sexta eſt ad reſtringendum catharrū in capite: ⁊ ſic cōpetunt emplaſtra rubificatiua ſuper caput ⁊ ſic patet quare actores vtūtur medicinis contrarijs in capitulo ptiſis.

Pronoſticatio.

Ptiſis antiqua nō recipit curationē verā ſed blandā tuā ⁊ dilatoriā. ſicut nec prima ſpēs etbice. Item qñ ſputū ptiſici cadit ſup terrā calidā vel lapidē vel carbones ⁊ feret: mortale eſt. Cauē tñ ne illud fiat ꝓpter ēpima q; ⁊ illud feret. Oportet igit vt ſit fetor grauis velut corū aſſum: qñ ſic accidit ꝓpter ſubſtātiā pulmōis. vñ ypo. v. pti. ampb. Qui a ptiſi moleſtant ſi ſputū qōcūq; ſpuūt graue fetet ſuper carbones effuſuz ⁊ capilli a capite fluūt mortale. Si ſputū ptifici ad fundū aq̄ ceciderit: ſignat vlc⁹ cōfirmatū niſi acciderit fortaſſis ꝓpter flegma groſſuz cōmixtū ſputo. Diſtingue ergo iter ſaniē ⁊ flegma. Sino natet in medio tūc vlc⁹ tēdit ad ꝓfirmationē ꝙ ſi locū ſuprēmuz obtinuerit vlcus ſignificat recēter inchoatum cuz bona ſpe ſalutis. Item dicit Aut. In mulieribus pueris ⁊ ſenibus ⁊ carnoſis pōt ptiſis longo tpe palliari. Item ypo. v. pti. ampbo. A ptiſi habitū dyaria ſupuenies malū. Item ſi ceperint capilli cadere: vngues incuruari: appetitus ꝓſternit: anhelit⁹ fieri difficilis: ⁊ os fetere: ⁊ ſputū retineri: venter fluere: crura inflari propinqua eſt morti. Item ptifici plurimū moriunt in antūno: ſicut ⁊ etbici. vñ ypo. iij. pti. ātb. antūnus ptificis malus. Et cauendum eſt

medico in cura ptificoꝝ ⁊ etbicoꝝ: quia moriendo loquũtur ⁊ loquẽdo moriũtur. Item viris ⁊ mulierib⁹ ab ãno.xviij.vsq; ad.xxxv. si pul̃ supueneri raro curatur ⁊ raro occultatur ꝓpter caloris innati feruorẽ. ante vo er post raro fit ⁊ plurimũ occultaꝯ. vñ Ypo. v.pti.ampb. ptisis sit maxie etatib⁹ a.xviij. vsq; ad.xxxv.annum.

¶ De sputo sanguinis ⁊ emoptoica passione. Cap.vij.

Sputus sanguinis põt puenire a q̃ttuor locis scz stomacho pectore/capite ⁊ gingiuis. Et siq̃dem a stomacho ⁊ pectore emoptoica passio nũcupaꝯ. Signa eiꝰ cuz venerit a stomacho sunt.q: sit cuz vomitu ⁊ sentiꝯ grauitas in stõacho ⁊ forte ante cessit retentio mẽstruoꝝ ⁊ emorroidaruz: vel fuit sanguis fluxus in toto corpe qui sine regimine nature regurgitat ad epar: deiñ p meseraicas ad inteſtina deorsum vel ad stomachum sursuz sicut accidit membrũ bñtib⁹ mutilatũ: ⁊ tunc ẋtus sanguis finitiua epatis corpori nõ ꝓportionatur. Signa eiꝰ cuz venerit a pectore vel pulmone sunt: quia venit cum tussi forti ⁊ sentitur grauitas in pectore: q: si fit a substãtia pulmonis erit sanguis paucus ⁊ spumosus. vñ Ypo. parti. ampho. Quicũq; sanguinẽ spumosum expuunt ijs ex pulmone fit eductio. Si aũt a ruptura vene erit sanguis plimus ⁊ lucidus. Signa eius cũ venit a capite sunt: q: venit cum rascatione absq; tussi. Signa eiꝰ cum fit a gingiuis sunt: q: gingiue apparẽt sanguinolẽte semper: s. q̃n leuiter tangũtur: ⁊ de istiꝰ cura dicemus capitulo de fluxe oris.

Methodus.

Cura eius qui fit a stomacho est vt primo fiat diuersio sanguinis p flebotbomiã saluatelle que est in manu inter anulare digitum ⁊ auricularem ⁊ per flebotbomiam sopbene in pede in ꝓuocatione menstruoꝝ ⁊ emorroidarũ ⁊ prohibitione vomitus oĩno. Oportet autez vt flebotbomia sit frequens nõ multa simul nisi sanguis eruberans videatur super totuz corpus. Post ista vero ponantur ventose sicce super epar: ligẽtur extrema doloroſe. primo quidem inferiora ⁊ post boc superiora. Aspergantur pedes ⁊ manus ex aqua calida: ⁊ eoruz cibus fiat pticus conditus cum agresta vel vino granatoꝝ acetoſorum vel aque sumacb vel mirtorum. Bibat vinum rubeum acerbũ limpbatum cum aqua fluuiali ⁊ plantaginis. vtaꝯ dyacitonion facto fine speciebus. post cibuz recipiat omni die vnum trociſcum in auro/ra: vel ante cenam cum sirupo roſ. vel aqua mirtoꝝ qui ſic fit. ℞. boli armenici gummi arabici balaustie sanguinis draco. thuris masticis. aã. ʒ. ſ. fiant trociſci cum vino granatorum vel agresta vel aqua plantaginis quorum quilibet sit. ʒ. ſ. Supra stomachum ponatur cerotum istud. ℞. mummie masticis thuris nucis cypressi boli armenici sanguis draco. aã. ʒ. ſ. picis nauallis ⁊ lapdani cere. ana. ʒ. quatuor. dissoluantur omnia ad ignem in casola ⁊ extendetur super cottum. Balneetur in aqua: fricẽt sale ⁊ furfure qñ materias resolutt ⁊ ad circũferẽtiã attrabit simul ⁊ sudorẽ ꝓcurat. Cura eius ꝓut venit a pectore est vt primo diuertaꝯ materia per flebotomiã basilice in manu ⁊ ventosatiõnẽ in natibus nõ in spatulis: ligentꝯ extrema. Mundentꝯ ꝓterea mẽbra spũalia cũ electuariis ⁊ lobocb ⁊ sirupis screatiuis dictis cap̃. de ptisi. deinde cõsolidentꝯ cũ stipticis ibiaꝯ. Dieteꝯ sicut ptificus: q⁹ si istud sputũ pseuerauerit ⁊ cũ fe.lenta fuerit fixã ptisim significat. vtaꝯ ergo zuccaro roſ. veteri per se. vel sic. ℞. zuccari ro. ptes. xx. barabe boli armenici ypoquistiõ. sandz. aã. p. ſ. opij macis croci papaueris alb. aã. par. ℞. teranꝯ ⁊ misceãtur. q⁹ si fortificare volueris in stipticando atq; constringendo adde dragaganti corallis alb. ⁊ rub. acatie gũmi arab. torrefactis super prunas terre sigillate margaritarum et similium. Cõferunt ꝓterea trociſci de karabe dicti capitulo de ptisi. ⁊ alios dicem⁹ capitulo de mictu sanguinis fortiores. Confert etiam linimentum super pectus si fluxus sit ex pectore ⁊ pulmone. Similiter ⁊ supra stomachum si sit ex stomacho quod fit eisdem. trociſcis dissolutis in succo plantaginis ⁊ portulace ⁊ mirtillis ⁊ barbe hyrcine. Ipsa nanq; babẽt ꝓpꝛietatem restringendi omnem fluxum. Teneat in ore continue portulacas vel plantaginem recentem Bibat vinum rubeum stipticum limpba/

tum cum aqua mirtillor vel extinctionis calibis: caueat a cibis acutis: parum loquatur et tacite semp. Jaceat quasi sit erectus. Sit semper in loco temperato declinante vel sus frigidum. Cura eius cum venit a capite p̄ dictis est facilior in qua non cadit timor: quoniam vt plurimū illud rectificat natura per se verum si superfluat: fiat flebotbomia cephalice. Deinde gargariset cum succo solatri vel plantaginis dissoluto cum aqua decoctionis sumach ⁊ mirtorum ⁊ oxizacara vel dyamoron propter repercussionem in declinatione cum melle ros. vel zuccaro ro. ⁊ aquis eisdem. Utatur stipticis in cibo et potu vt est panis azimus vinum rubeum ponticum lentes excorticate ⁊ similia.

Emperica.

Sirupus purgans pectus ⁊ pulmonē cum sputo ⁊ consolidans vlcus in eis sic fit. ℞. succi portulace ⁊ plantaginis consolide maioris vngule caball. succi mirte. aā ℥.iij. bulliant in istis succis iste res. ℞. thuris sang. dra. aā ℥.ij. karabe ℥.v. lap. ematites tre figillate. aā ℥.x. aluminis scisi mirrbe balaustie aā ℥.iij. reubarb. ℥.ij. Postea etiam addatur istud. ℞. ypoquistidos. ℥.j. ⁊ f. ro. rub. ℥. vnaz boli armenici pulueris de cornu cerui vsti. aā ℥.j. et. f. opij. ℥. vnam zuccari lib. vnā fiat sirupus bñ coctus ⁊ clarificat⁹ detur de ipso omni mane. ℥. vna vel due cum duplo aque pure vel aque plantaginis vel aque dragaganti ⁊ de eadē aqua limpbetur vinū suum. Pillule sublimes ad sputū sanguinis restringendū sic fiunt. ℞. boli armenici gūmi arab. dragagāti aā ℥.j. penidos. ℥.ij. terantur oia subtiliter. Et si sanguis venit de pectore vel pulmone cōficiant pillule late subtiles cū muscillagine dragaganti infusi per noctez in aqua ordei quas patiēs teneat assidue in ore vt sic paulatine dissolute redūdēt ad spūalia cū saliua. Si vero sanguis venit a stomacbo ⁊ nutritiuis partibus conficiantur pillule cū muscillagine gūmi arab. dissoluti in succo plantaginis ⁊ dentur in potu omni die in ieiuno cū aqua pluuiali in qua ferrū candens sit extinctum. Aut dek idem puluis cū ouo sorbili: aut ex ipso ⁊ farina simile ⁊ albuminibus: fiant torselle ⁊ in cibo ministrentur: aut clistere fiat ex ipo si fuerit vitio intestinorum: qm̄ confert omni fluxui q̄ quācunq; regionē fuerit. Jtē puluis restringens omnē fluxū sanguinis ex quocūq; loco siue sumatur per exterius: siue per interius. ℞. karabe boli armenici balaustie. sanguis draconis. lacce. aā. par. equales dentur. ℥.ij. cū aqua infusionis sumach. ℥.j. opij. recentis sexta ps. ℥.vni⁹ valet sputo sanguinis fluxui sang. narū dissinterijs menstruis emorroidis vulneribus q̄ sunt cū emorroisogia plurima q: sanguinem ingrossat ⁊ ora venarum stipticat. Jtē trociscī constrictiui ⁊ cōsolidatiui sic fiunt. ℞. gūmi arabici dragagāti semper tulace. aā ℥.v. boli armenici terebentine scariole terre figillate. aā ℥.vj. ypoquistidos. acatie cornu cerui cōbusti balaustie ficuum siccar cupularū glandiū extremitatū ramorum rubi aā ℥.iij. lapidis ematites loti. ℥.iij. karabe ros. mirtilli aā ℥.iij. ſe. papaueris albi. ℥.vj. cancrorum adustorum. ℥.xv. coriandri assi. ℥.f. fiat puluis cribellatus confectak cuz aqua ros. vel succo plantaginis. Et adde si vis se. lini torrefacti ⁊ lentiuz excorticatarum aā ℥.vj. Ualent sputo sanguinis dissenterie lienterijs dyarrijs cronicis: ⁊ vir omni fluxui superfluo per quācunq; corporis regionem. Dek vnus in aurora cū aqua plantaginis vel pluuiali. Jdē operank trociscī de karabe almañ. ⁊ dank eodem modo cap. de ptisi. L. de empericis.

Canones.

Scias q̄ curatiuarū trium passionum: scz empimatis: ptisis sputi sanguinis conueniunt: et differunt. Conueniunt quidem: q: in qualibet earum oportet medicuz habere duas intentiones. prima scz in mundificando sanē ⁊ sanguinem per sputum. scōa in consolidādo solutionem continui simplicez sine sanie: apud medicos vulnus appellak. Sed differunt: q: in cura empimatis oportet esse maiorem intentionez in mundificando q̄ in cōsolidando: propteres q̄ in empimate nondum est factum vlcus: sed est futurum fieri si non purgata fuerit sanies tēpore certo. Et per empima intelligo etiā pleuresim ⁊ peripleumoniam quando terminātur per sanationem. Jn cura ño sputi sanguinis oportet principaliter esse solicitudinem in consolidādo q̄ in mūdificando: eo q̄ sanguis est buj

mor benituolus si nō corrumpat. Uerū neq; vulnus neq; sanguis negligat: ne forte dilatetur ꝓpter cōtinuū ꝛ fortē motū pulmonis in anbelando. Sz in cura ptīs ambe intentiōes sunt equales ex eo q; ibi sunt fil' sanies et solutio cōtinui p̄cipaliter: vt ptz p̄ diffinitionē ptīs sup̄ dictaz. Ex hoc can. sequit' alius: scil' q; oēs medicine istoz capl'oz sibi mutuo suffragant cū morbi nō differant nisi fm magis ꝛ minus: p̄rius ꝛ posterius.

Pronosticatio.

Ad sputum sanguinis si nō restringat' infra xiij. dies vel infra. xx. ad plus sequit' sputuz sanies: ꝛ p̄ consequens ptīs. Uñ Hpo. vij. pti. ampb̄. Hn sanguis sputo sanies sputū: malū et paruz post catharrū in supiora vētre. i. pectore in sanē cōuertunt'. in. xx. diebus. Item screatus sanguinis fil'r ꝛ vomitus periodice factus: ꝛ cū alleuiatione infirmum liberat a multis malis passionib': scz ydropisi: lepra: ptīsi: quē admodū ꝛ menstruoꝝ fluxus ventris ꝛ emorroidarū ꝛ flux' san. narīū cōcreticus ē et naturalis. vt di. Auer. iij. colli. q̄ propter nullatenus restringat': imo si fuerit difficilis restrict' ꝓpter san. cōdensationē ꝓuocetur. Hbi gr̄a. Si venit a stomacho detur finapis piper ꝛ gallāga. Sil'r ꝛ ex cōpositis dyatriōpipereon dyagallanga dyaciminū cum vino vel cum amaro: qñ sanguinē excoquunt. Qñ si venit a pectore vel pulmōe det' yreos yssopus ꝛ squilla. Ex cōpositis dyacalamentū dyaprassiuz ꝛ dyatris. Si ḧo fluxus hmōi fuerit fm̄ bomatic': vt pote superfluus aut inordinatus: aut egri virtutē diminuens ꝓ virib' restringat' ne forte ad etbicā vel ptīsim deducat: ꝛ forte ad ydropisim ꝓpter infrigidationē. Item Hpo. v. pti. ampb̄. Adulteri sanguinem vomenti menstruis supervenientibus solutio fit.

¶ Tractatus. iij. secunde sectionis.

Ordispasfiones famose sunt quattuor.

Prima ē debilitas. Scōa syncopis. Tertia tremor siue tectigatio. Quarta dolor ꝛ apa. Cuz aūt dico cor intelligo capsulā cordis ꝛ būditatē contentam in capsula madefacientē cor assidue ne ꝓpter motum cōtinuum ꝛ calorē exiccet'.

¶ De debilitate cordis. Cap. i.

Debilitas cordis

Debilitas cordis appellat' qñ corp' deficit sine manifesta cā in oībus suis virtutibus. ꝛ pro p̄te vitalib' ꝛ corpus coniumitur vel discolorat': ꝛ opatiōes eius p̄cipue vitales debiles existūt nullo alioz membroz leso sensibiliter. Fit ab oīni specie male cōpl'onis q̄ sunt octo: quattuor q̄dē simplices. s. cal'a. frigida. humida ꝛ ficca. ꝛ q̄tuor ꝓposite ex ijs. Et loq̄mur nūc de mala cōpl'one sine malicia: q; de ea q̄ cuz malicia loq̄mur ca. de ap̄ate cordis. Signa debilitatis cordis a caliditate accidētali sunt vehemētia caumatis circa pectus sitis vehemēs quā sitim magis extinguit frigid' aer q̄ aqua pulsus magn' sptissus: nisi virt' sit nimis debilitata: tūc est paruus spissus ꝛ frequens ꝛ delitia in vsu frigidoz' ꝛ extenuatio corpis de die i die ꝛ dispō sil'is adeo donec forte superueniat eis syncopis: qō quidē est necesse fieri apud oēm cordis debilitatē ꝛ tristitia nimia est vt plūm cū se. occulta. Signa. debilitatis ei' a frigiditate nō naturali sunt pulsus puus tardus ꝛ rarus: nisi ḧtus sit valde debilis: tunc fit frequēs vt succurrat necessitati: ꝛ anbelitus fil'r ꝛ dilecto vsus caliduz et timor ꝛ tristitia vel diminutio lettie. Signa eius q̄ fit a siccitate aduentitia sunt corporis habitudo ficca: pulsus dur' puus frequens ꝛ cōtinua siccitas lingue ꝛ palati. Signa eius q̄ fit ab humiditate superflua sunt signa apoplexie vel paralisis: q; humiditas accidētalis qñ superfluit in sub̄a cordis vl' vētriculis eius vel capsula eius suffocabit subito calorē naturalē imediate: quē admodū et hoc accidit in apoplexia mediate: q; mediante impedimento anbelitus.

Signa debilitatis cordis a caliditate

Signa debilitatis cordis a frigiditate

Signa a sanie

Signa ab humiditate

Cura debilitatis

Methodus.

Cura debilitatis ei' a caliditate est vt dentur omni mane in aurora trocisci de camphora dicti capl'o de ptīsi. cum vino granatoruz acetosoz vel berberis. Epithimek' pectus cū pānis sericeis vel de bisso infusis in aqua ros. in q̄ sit aliq̄d pul'. ro. cā phore ꝛ sandal'. Utak' dyarodō abbat' dyadraganti rosata nouella electuario restaurati uo: qō dicem' ca. de se. etbi. lib. ij. Bibat se

Gutta

Cordis passio famose .g. j

pe lac acetosum recens in ieiuno. Fiat autez acetosum statim postq̃ mulctū est: extingua tur in eo calibs vel lapis ignit⁹ qui cōsumit eius partes calidas butirosas facile inflam mabiles. Dietet dieta frigida aromatisata. Cura debilitatis eius a frigiditate est vt oī mane sumat dyātbos dyamustum dyamar gariton pliris arcoticū cū vino bono aroma tico. Epithimet pectus cum oleo nardino in quo dissolutus sit musc⁹ vel ambra. Die tetur carnibus bonis cōditis cū spēbus aro maticis ꝛ ppie croco macis spica gariofil'. cardamomo folio ꝛ gallāga. Bibat vinū bo num sed vsu moderatione forte inducat fic citatem. Sumat de tertio in tertiū in ieiuno ʒ.ſ.tyriace bone veteris cū vino decoctionis macis cinamomi. Cura eius q̃ a siccitate est vt regat partes regimine etbice. Impingue tur ergo ꝓposse cū brodijs pinguib⁹ carnīū bonarum conditarum cū vitellis ouoꝝ alte ratis cum cucur. lactucis. Bibat sepe in ieiu no lac recens asinevel capre in quo sit aliq̃d zuccari ne caseet in stomacho. Epithimet pectus cū oleo viol'.ꝛ ros'.ꝛ cōmixtis cū mu scillagine se. lini fenugreci maluauisci. Post sumptionē lactis per tres boras balneet in aqua dulci tepida in qua modicuz moretur ne corpus fiat euaporabile: bibat vinū dul ce. Cura eius que est ab bumiditate est cura apoplexie proposse: q̃ periculosa est bec de bilitas propter subitā suffocationē q̃ timet.

Emperica.

In oīni specie debilitatis cor dis cōuenit ab stinentia a coitu oīno ꝛ labore ꝛ vti letitia ꝛ gaudio audiēdo sonos musice ꝛ fabulas no uas ꝛ vtiles: ꝛ videre amena: odorare aroma tica: q̃ cerebrū cor epar cuz sint mēbra prin cipalia sibijnuicē mutuo cōpatiunt ꝛ cōfor tātur. Fit vnge pect⁹ cū oleo nardino l'oleo ros'.ꝛ cera mixt' cū gallia mus.ꝛ suffumigū cū alipta mus.storace calamēto ligno aloes thure ꝛ filibus. Item epithima cōfortās cor a proprietate aprop̃riatur et etiam se. ℞. bu gloſſe melisse borraginis sandali albi ꝛ rubei cāphore ro. margaritaꝝ corali. añ. bulliant omnia preter lapides pretiosos et cāphora in aqua ros'. vel in aqua et modico aceti bo ni donec medietas cōsumatur: tunc adatur puluis lapidis et camphora ꝛ infundantur petie de sindone vel scarlato: ꝛ exprosse all quantulum ponatur super cor. Item electua rium confortans a proprietate in omni cau sa. ℞. smaragd. biacynt borum saphirorum añ. ʒ.ſ. auri ꝛ argenti puri foliati. ana. ʒ.ij. margaritarum perforatarum ꝛ nō perfora tarum añ. ʒ.ſ.ꝛ ſ. bugloſſe melisse flor̃ bo raginis ozimi zedoarij been albū ꝛ rubeum garioſil'. ligni aloes zinziberis cinamomi ele cti ꝛ mundati añ. ʒ.ſ. serici contriti nō cōbu sti: quia melius est combusto trocisci de cube be cardamomi calami aromatici spice gal lange musci camphore ossis de corde cerui ambre añ. ʒ.ſ. coralli albi ꝛ rubei sandal'. ros'. spodij bellericorum terre sigillate cortādri añ. ʒ.ij.ꝛ ſ. omnia terātur subtiliter: ꝛ ꝓ qua libet. ʒ. specierū ponatur zuccari albissimi lib.ſ.ꝛ fiat electuarium. Est nanq̃ continens omnia simplicia cordialia vel plurima ꝛ de auretur exterius. Addatur ergo vel extraba tur ex calidis vel frigidis prout egri deside rium vel necessitas postulat. Item confectio ad idem ℞. dyanthos dyabor raginis dyar rodon abbatis añ. ʒ.ſ. dyamargariton. ʒ.ſ. misceantur fil' aut q̃libet per se sumatur in se. aut sine se. ante cibum per boram vnā cuz vino albo. Fit autem dyabor rago ex flor̃b⁹ bor raginis ꝛ bugloſſe: quēadmodum zucca rū ro. ex flor̃b⁹ ros'.ꝛ zuccarū viol'. ex violis. Dicit ꝓterea Auer. v.ꝛ. vij. colliget. q̃ ex ci bis ꝛ medicinis oībus nibil est q̃ equet vi no in confortatione cordis: q̃m est penetrās est calidū: ē spūs gignituū etiā nature ami cū a tota spē ꝓpt̃ q̃ dari cōuenit in sincopi se. epidimali et in oi debilitate ꝛ corpis re solutione: ꝛ si non sit saltim refractum ꝛ lim pbatum.

Canones.

Debilitas cor dis vt plim fit a mala complexio ne frigida ꝛ ficca: quia maxime contrarian tur principijs vite. Frigiditas autem ad uenit cordi duobus modis. Uno modo per feb. vt cum ab bumoribus frigidis eleuan tur fumi ꝛ vapores frigidi cor percutientes velut ydropisis vel etbica senectutis. Scōo mō per accidens: vt propter cōsumptionem bumidi radicalis quod est' ꝓprium pabu luz radicalis calidi ꝛ naturalis quare simu euaporantur. vt in feb. cronicis etiam mor

te naturali ⁊ senio cõtingit. Ex isto aũt seq̃tur canon ali⁹ ⁊ est q̃ ois mor⁹ cord.s ẽ duorum generũ: vt ait Arist. in lib. de longitudine ⁊ brevitate vite. Prim⁹ ẽ macror ⁊ est q̃n calor cordis cõsumit suũ humidũ in quo cõseruabat: quare ⁊ ip̃m per accidẽs corrũpit. Scõs ẽo marasmus: ⁊ est q̃n q̃ltas p̃riavte: scz frigiditas dñatur in cõplexiõe cordis. Nam tũc calor naturalis cordis destruit et frigidũ dñatur: ⁊ a q̃busdã extinctio nuncupatur. Ad quos quidẽ modos reducitur ois mors: siue sit naturalis vt in senio: siue nõ naturalis vt ab egritudine: siue violẽta vt a casu percussione incẽdio vel demersione: vt patet subtiliter speculanti.

Pronosticatio.

Omnis mala ꝓplexio siue sit diuersa siue eq̃lis quãdo cõfirmat in corde est incurabilis et necessario mortalis ꝓpter cordis ꝓxcellentiã sup̃ oĩa membra ⁊ ei⁹ necessitatẽ ĩ vita aialis tñe cui⁹ opatione animal non potest subsistere vnico momento. Item syncopis superueniens mortale.

De syncopi ⁊ cardiaca passione. Cap̃.ij.

Syncopis est ablatio sensus ⁊ motus: ⁊ q̃nq̃ pulsus exteriorũ mẽbrorũ tempore aliquo ꝓpter cordis lesionẽ: q̃propter a pbilosopbis mors tẽporalis vel cardiaca passio nũcupatur. Quãdoq̃ est morbus quãdoq̃ accidẽs. Mor⁹ quidem q̃n causa cõtinetur in corde. Et boc fit tribus modis. Uno mõ ꝓpter resolutionẽ spirituũ: quare depauperat cor spiritu ⁊ calore ⁊ deficit: vt patet in laborãtibus ⁊ sudantibus supflue. Scõo mõ ꝓpter debilitatẽ cordis naturalẽ et frigiditatem. Tertio ẽo ꝓpter fumos venenosos pcutiẽtes cor: ficut fit post sumptionem rei venenose. Est aũt triplex venenũ: vt ponit Auerroys. v. colliget. quoddã est a ꝓprietate ⁊ forma specifica: vt napellus ⁊ sputum vipe. quoddã ẽ a q̃litate: ⁊ boc dupl̃r: q: vel a frigida mortificãte spũs: vt est optũ tusquiam⁹ mãdragora vel calida adurẽte ⁊ resoluẽte: vt arsenicũ: calx viua: realgar: auripigmentũ. Accidẽs ẽo ór q̃n consequitur morbũ aliũ et boc dupl̃r q: vel particularez vel vniuersalẽ. Et siquidez particularẽ boc est dupl̃r: q: vel fit ꝓpter cõpactionẽ ei⁹ ad cerebrũ. verbi gr̃a. vt cum accidit ꝓpter terrorem vel timorẽ vel aliã actionẽ aialem subitã spũs aiales ⁊ vitales conculcantẽ i corde ⁊ suffocantẽ vel segregantẽ siue dispgentem: ficut accidit in gaudio pniciosso. vel fit syncopis ꝓpter cõpassionẽ ei⁹ ad stomachũ et ꝓprie ad os eius. ẽbi gr̃a ficut fit q̃n materia calida acuta mordicat os stõachi: q̃re leditur vehemẽter ad qõ opatur plurimum acuitas sensus in eo: verũ q̃n accidit freq̃nter boc mõ syncopis apud ignaros noiatur syncopis inter passiones stomachales. Sivero sequit̃ morbũ vl̃em: ficut est syncopis que accidit in fe. syncopali in ꝓncipio poxismi: vt in .ij. li. dicet. Signa syncopis ꝓpter debilitatem cordis vel resolutionẽ spũuz sunt pulsus puus debilis natural̃r vel ex tpe corpus rarum spõgiosum qõ ex qualibet leui cã defecit anbelit⁹ paruus rarus. Signa syncopis ꝓpter fumos venenosos sunt antecessio rei suspecte in cibo potu vel medicina. Et si venenũ operat̃ a ꝓprietate apparebit feruor rub. ⁊ sudor in facie ⁊ venarũ tumor ⁊ angustia ⁊ sitis ⁊ fetor oris ⁊ oculoz citrinitas. Si ẽo a calida qualitate opetur: apparebit incensio ⁊ mordicatio siue incẽsio in aliquo loco vt stõacbo ⁊ intestinis. Si ẽo a qualitate frigida apparebit subitb stupor alcusetb pigritia in motib⁹ ⁊ cõgelatio. Signa eius cũ fit ꝓpter actionẽ aialem sunt antecessio timoris subiti vel terroris vel gaudij super fluit pniciosi. Dicit enim Gal̃.v. de accidenti. Ex terrore siue timore subito vel gaudio subito ⁊ supfluo potest q̃s syncopim incurrere et mortem: ꝓpter tristitiã vero nequaq̃: q: paulatiue fit nunq̃ subito: nec ab ira: q: per ipsam nõ deijcit̃ virtus in summo cũ sit opatio actiua. Signa ei⁹ cũ fit ꝓpter lesionem oris stomachi sũt mordicatio⁹ caliditas acuta circa os stomachi cui statim syncop̃. succedit. Signa eius q̃ fit ꝓpter poxismum fe. syncopalis sunt signa. ꝓpria illius fe.

Methodus.

Cura syncopis duplex est: q̃dam est ante paroxismum ⁊ hec pficitur per actum preseruatiuum. Alia bora paroxismi per actum curatiuum. Cura igitur preseruatiua est vt si fuerit ꝓpter debilitatez

cordis fiāt illa q̄ sunt dicta in p̄cedēti ca. cp si ꝓpter raritatē corporis vel exhalationē spūum acciderit: condensent cuz aq̄ frigida vel aere frigido vel aq̄ ro. ⁊ puluere sandalorum ⁊ cāphore epithimādo pectus faciē et totum corp⁹ freq̄nter. Comedat carnes bonas cōditas cum speciēb⁹ aromaticis et oua sorbilia ⁊ bibat vinū optimū. Euitet laborem balneū calidum aerē calidū ⁊ coitus ꝓpossē. Si ꝙ̄o fit ꝓpter sumptionē veneni fiat cura cōis ꝓtra omne venenū assumptum in cibo vel potu q̄ est vt statim cū homo sentire incipit mutationes incōsuetas ⁊ angustiā et estuationē ꝓpter assumptiones alicuius rei q̄ hmōi facere nō deberet. Repleat aqua tepida cui sit aliq̄d olei permixtū ⁊ aceti ⁊ confortet cuz impositione digiti vel penne intīcte in oleo ⁊ euomat. Si aūt vomitus pigritaretur: coquat rapbanus ⁊ anetū in aq̄ et colletur ⁊ addatur sal mel bauracb ⁊ bibatur ⁊ interim ꝓfortetur vt euomat aliquotiens: cp si non sufficit: suspendat per pedes capite depresso donec tota materia educat. Post boc ꝙ̄o considera si in inferioribꝰ ventris sentiat estuationē ⁊ si sic: fiat suppositorium vel clistere ⁊ detur ei tyriaca in potu ⁊ successiue purgetur cum pillis cochijs vel stomatichis vel yerapigra. Si igitur post omnia ista cessauerint accidētia mala liberatus est. Si vero eger ceciderit in subetb stupozem congelationez ⁊ alcusetb que sunt signa veneni frigidi: ciba ipsum cum allijs ⁊ sinapi: ⁊ detur tyriaca vetus et metridatum vetus ⁊ dyatriumpipereon ⁊ similia: neq̄ dormire ipm permittas. Sitim etiā inducas ꝓposse et frica corpus eius ⁊ caput ⁊ pectus cū panno calefacto ad ignem. Et quandoq̄ sternutationem inducas cum pipere vel condisi et os stomachi confortа cum vnguentis oleis ⁊ emplastris calidis stipticis donec liberetur. Si igitur post omnia ista accidentia mala non diminuantur: immo eger continue mutatur ad deterius ⁊ incipit syncopis superuenire cum frequenti dissolutione virtutis significat egrum necessario morituruma veneno sumpto: ⁊ cp virtus veneni tā peruenit ad cor: quia omnium accidentium consequentium venena syncopis ⁊ defectio virtutis sunt pessima. Hec est igitur cōmunis ⁊ conueniens cura in omni genere venenozum assumptozum per interius. Qui vero desiderat curam ꝓpriam vniuscuiusq̄ veneni recurrat in tractatu de venenis lib. ij. vbi de boc scribemus auctozitate Auicen. quarto canoñ. fen sexta. si deus voluerit.

Cura syncopis ꝓpter passiones ejales est: vt mentē dolorem vel inflāmationez: fiat etiā emplastrū ex lenticula succo solatri vel semperuiue ⁊ similibus ⁊ actu frigidum aspersum cum aceto gratia penetratiōis tiico supone. vel fiat epithima ex eisdem ⁊ retineat donec locus stupidus fiat. Deinde psillium et lac vaccinum: de quo extractum sit butirū et succum fructuum frigidozum tribue. Et si a principio signa repletionis apparuerit manifeste ipm flebotboma. Si vero strictus sit ꝙm ventrem solue cum medicina. Deinde ciba ipsum cum cibis frigidis: vt agresta vino granatozum acetosozum lactucis portulaca vel pedibus porcoruz conditis cum eisdem. Detur autē tyriaca noua vel filonīū nouum. Et epithimetur cor ⁊ pectus totuz cum aqua ros. in qua dissolutus sit puluis sandal. ros. campbore terre sigillate: qm̄ sui frigiditate confortant cor ne venenum ad se trabat. Et similiter oz cp epar confortetur cum eisdem. bec enim destruunt virtutem veneni operātis a proprietate: ⁊ maxime quādo in ipso caliditas reperitur. Si vero eger ceciderit in subetb stupozem congelationez ⁊ alcusetb que sunt signa veneni frigidi: ciba ipsum cum allijs ⁊ sinapi: ⁊ detur tyriaca vetus et metridatum vetus ⁊ dyatriumpipereon ⁊ similia: neq̄ dormire ipm permittas. Sitim etiā inducas ꝓposse et frica corpus eius ⁊ caput ⁊ pectus cū panno calefacto ad ignem. Et quandoq̄ sternutationem inducas cum pipere vel condisi et os stomachi confortа cum vnguentis oleis ⁊ emplastris calidis stipticis donec liberetur. Si igitur post omnia ista accidentia mala non diminuantur: immo eger continue mutatur ad deterius ⁊ incipit syncopis superuenire cum frequenti dissolutione virtutis significat egrum necessario morituruma veneno sumpto: ⁊ cp virtus veneni tā peruenit ad cor: quia omnium accidentium consequentium venena syncopis ⁊ defectio virtutis sunt pessima. Hec est igitur cōmunis ⁊ conueniens cura in omni genere venenozum assumptozum per interius. Qui vero desiderat curam ꝓpriam vniuscuiusq̄ veneni recurrat in tractatu de venenis lib. ij. vbi de boc scribemus auctozitate Auicen. quarto canoñ. fen sexta. si deus voluerit.

Cura syncopis ꝓpter passiones ejales est: vt

si timor sit cā inducat gaudiuz ⁊ econuerso. Et confortet cerebrū cū pauco lapdani ambre muschi sandal'.ru.nucis muscate florū cinamomi ⁊ similium puluerisatoz ⁊ cōfectorum cū lapdano vel aqua ros.qō cōtinue deferat in manu ⁊ odoret. Confortet coz cū tyriaca veteri sumendo sepe de ipsa ante cibū ʒ.ſ. cū vino optio vel dyantbos vel dyamargariton cū musco vel sine musco: put maxie patiens delectet. Fiat aliqñ sternutatio cuz isto puluere:q: cōfortat oēs virtutes cerebri &.cōditi piperis longi castorei elleborī nigri piretri cubebaz añ.ʒ.x.storacis calamēte.ʒ.ij.euforbij ;bdellij añ.ʒ.ſ.et muschi.ʒ.ß. ſſ puluis insufflet in nares vel attrabat p pānum lineū rarū cū anbelitu stomacbo ieiuno. Cura eius q̄ fit vitio stomacbi ē vt in ꝓncipio purget stomacbus cū pillis cochijs si materia sit frigida vel cū bndicta. Si vero sit calida cū pillis de reubarbaro positi ca. de reumate ⁊ catbarro.vel electuario de succo ros. laxatiuo vl stomaticbo laxatiuo. Preterea ꝓfortet cū firupis ⁊ electuarijs aromaticis p interi? et oleo masticino nardino p exteri? vel trocischis de mastice factis ex lapdano garioſſ.ʒ edoarij gallāge cinamomo baccis lauri ⁊ filic? cōtritis ⁊ incorpatis cū lapdano extēsis sup coio albo mūdo. Cura eiꝰ q̄ fit rōne paroxismi fe.est cura illi? fe.ꝓmo:⁊ ꝓfortatio cordis cerebri ⁊ stomacbi cū reb? tā dictis. Cura syncopis tā facte q̄ fit p actū curatiuū est vt boza accessiōis roret aq̄ frigida vel aq̄ ro.sup faciē et pect? : ⁊ fricent cuzea leuiter manus ⁊ pedes:⁊ musc? ⁊ ambra vel vinū odoriferū insufflet in narib?: excitet ꝙ? cōquassando corpus: ⁊ ligent extrema ⁊ fricent ⁊ calefiat stomacbus cū pāno suffumigato ex ligno aloes et ꝓstringat nasus sepe post insufflationē muschi vel alteri? odora mēti ⁊ cū sētire cepit:det ei vinū albū clarū odoriferꝫ p se vel p partē limpbatū parūper

Emperica.

Ꝑn cura cardiace passionis nō sufficit apponere medicinas cordi:sed ⁊ oīb? et? ministris ꝓncipalib?:scz cerebro epati testiculis. Similiter ⁊ nobilibus: licet non principalibus:vt stomacbo ⁊ spleni. Cōfortet aūt coz cū electuario de pꝛeciosis lapidib? dicto ca. de debilitate cordis.⁊ dyamargariton ⁊ dyātbos. Confortet cerebrum cū odoratiōe talis pomi.&.sandal'.ru. foliorum mirti ligni aloes ana.ʒ.vſ.cubebe garioſſ.gallie muscate añ.ʒ.iij.ambre macis cāpbore añ.ʒ.ſ.storacis calamēte.ʒ.iij.terant et incorpozent cū lapdano ⁊ aqua ro. Est nāq; fere cōtinēs oēs medicinas cerebrales atq; aromaticas virtutis ai alis cōfortatiuas. Q̄ō si cerebrum sit discrasiatū in calido multiplicent rose ⁊ cāpbora. Si in frigido multiplicent cubebe garioſil'.⁊ storax. Et in isto pomo quidam addunt folia mente calamentum aromaticum olibanum nucem muscatam mirrbam et ꝓpe si cerebrū sit reumaticū de cā frigida Sed gummi arabi. dragāti viol'.ficce. folia vel semina mirtilloz in cā ca'a. Addēdū ig̃ et subtrabēdū cognoscit put egri desiderīū vel necessitas postulat. Confortet aūt epar cū epitbimate isto.&.sandal'.ros.absintbij floz camōille cinamomi añ.ꝑtes eq̄les.oīa cū vino albo odorifero cū aq̄ ros.⁊ aceto vini boni ⁊ pbiltrū imbibitū ⁊ exp̄ssuz parūp calidū ponat sup epar stomacbo ieiuno cōfert nāq; in causis calidis ⁊ frigidis. Cōfortat aūt splen cū vnguēto tali.&.scorie ferri scolopēdrie tbamarici añ. M.ſ.capparis cicori acori azari berberis cinamomi añ.ʒ.ß. bulliāt in lib.duab? olei veteris ⁊ lib.ſ.aceti fortissimi donec acetū cōsumat. Preterea dissoluant iste gūme in aceto.&.serapini galbani oppoponaci bdellij armoniaci añ. ʒ.iij.fiat vnguentū cū p̄dicto oleo ⁊ cera sufficienti ⁊ vnguat cū oleo splen omni mane stomacbo ieiuno. Cōfortat etiā splenē a pputrietate ⁊ eius materiaz subtiliat ⁊ opilationē eius remouet. Stomacbus etiā cōfortet cū pāno laneo calido vel pbiltro suffumigato cum mastice et tbure et ꝓloaloe posito sup ipsum in ieiunio frequēter. Similiter et cū cerotis que dicētur in cap.de stomacbi debilitate. Confortent vero testiculi cum abstinētia a coitu oīno ⁊ fomētatiōe ex aq̄ ros. et puluerīs sandal'.et muschi et similium.

Canones.

Syncopis ē duplex ꝙz medicos quedam reparabilis.ſ.quando auferꝫ spūs animalis a mēbris totius corporis qui transmittit a cerebro per neruos propter opilationē neruorū vel lesionē i cerebro factā:⁊ dicit lipotomia

grece: vel defectio animi latine. Alia est irreparabilis: scilz quãdo simul auferet cum hoc spũs vitalis a mẽbris qui transmittit a corde per arterias propter opillationẽ factam in ipsis vel propter debilitatẽ in corde. Et ad istã syncopim de necessitate sequit mors. Ex isto autem canone sequit alius q̃ quando gal. precipit in. viij. de ingenio sanitatis. p̃cipit in cura sinoche fieri flebotomiã vsq̃ ad syncopim. Similiter ⁊ Auic. iij. canon. fen. prima ca. de fe. sanguinea debet hoc intelligi de syncopi p̃ma nõ secũda: q; nõ iz medico in sui cura deducere egrũ ad syncopim mortalẽ cũ medicus sit cõseruator sanitatis: vt ỹ cõmento de ingenio sanitatis. Ex quo cõcipere possumus qualiter concordari possunt Gal. loco allegato ⁊ Auer. vij. colliget. vbi increpat gal. de tali flebotomia rõnibus diuersis contra ipsum arguẽs fortiter atq; necessario cõcludens q̃ in cura sinoche nullatenus cõpetit flebotomia vsq̃ ad syncopiz neq; secundare flebotomiã. Gal. intellexit de prima. Auerroys de secunda.

Pronosticatio.

Syncopis supueniens sepe ⁊ pfunde in corde debili nõ precedente cã primitiua: vt est terror vel gaudiũ vel casus vel pcussio: neq; cã antecedente vel accidẽte humorali: vt est mordicatio oris stõachi a cholera vl̃ flegmate salso vel melancholia amara vel pontica vel vermibus mortale: q; significat cordis extremam debilitatẽ ⁊ spirituũ paupertatem. Vñ Ypo. ij. parti. amphb. Quicũq; exoluunt frequenter ⁊ fortiter sine manifesta cã repẽte moriũtur. Itẽ syncopis fortis superueniẽs post assumptionẽ rei venenose per interius vel tactũ vel morsuz per exterius mortale: q; significat virtutẽ venenĩ pertigisse ad cor: et proprie in corpore pusillanimo raro cholerico ⁊ cuius vene sunt aperte ⁊ cor debile per naturam.

De tremore ⁊ tectigatione cordis Capitulum tertium.

Tremor cordis cafacaz a modernis tectigatio cordis nũcupatur et est cum cor alto pulsu ⁊ forti mouetur quasi saltet: ideo precedit cãmanifesta: scz exercitiũ forte vel estus timor vel ira. Fit vt plurimũ a dñio calliditatis accidẽtalis cũ materia vel fine malicia super cor. Fit etiã q̃q; sed raro ꝓpter dñium melãcholie naturalis cõuerse i materiã corruptã venenosaz. Signa eius q̃ de calida cã sunt pulsus velox spissus velocitas ad irã calliditas pectoris siccitas lingue ⁊ palati cuz siti plurima quã magis extinguit aer frigidus q̃ aqua. Signa el'q̃ de melãcholia sunt corruptio imaginationis timor filuestritas morũ ⁊ habitudo nigra macra cũ gracilitate ossium ⁊ mollitie cutis quodãmodo simiter et cum facilitate.

Methodus.

Cura sal? cordis a cã calida est vt p̃mo fiat flebotomia man? cephalice finistre vel mediane vel vẽtosatio in cruribus ⁊ bãchis vel cũ decoctione purgãte melliaz an gustã dicta ca. de melãcholia. vel cũ dyasene Utak sepe lacte acetoso ⁊ trociscis de camphora dictis ca. de ptisi. Comedat zuccarũ ros. vel' in quo fit pul'. iste. ℞. terre sigillate corralli rubei margaritaz nõ pforatarũ ossis de corde cerui añ. z. iij. opij. ℈. ij. croci macis añ. ℈. ß. terank ⁊ misceantur cũ lib. ß. zuccari ros. Nutriak carnib' pullor edor cũ agresta vel berberis vl̃ vino granator. Bibat vinũ delectabile limphatũ mixtũ cũ aq̃ frigida vel aq̃ ros. Cura eius q̃ fit a melãcholia est vt fiant oia dicta ca. de pturbatione virtutis naturalis. scz ex melia naturali corrupta. Utak dyambos dyamusco ff suffumigationes ex ligno aloe ros. ⁊ filiibus odorifer is. Utatur coitu sed raro leteť ꝓposse: prouocenť mẽstrua ex emorroide si est possibile cum flebotomia sapbene q̃ est intus in talo et ꝓpe pedis sinistri ⁊ cũ appositiõe sanguis suge circa anum vel emplastri rubificatiui facti ex affodilis finaꝑ. melle crudo cepis tritis ⁊ incorporatis cum fermẽto ⁊ vitello oui ponendo calidum super anum: ⁊ cum firmiter adheserit violenter abstrahatur: ⁊ totiens reiteretur donec aperiantur in corpore consueto.

Empirica.

Omnia dicta in capio debilitatis cordis hic proficiũt si propria proprijs fuerint applicata causis.

Canones. Dicit Raſ.in diuisionib⁹ q tremor cordis ꝓueniens ex melãcholia fit rarior: eſt tñ noctu⁹ magis et timorosior q̃cũq; ſpecierũ tremoris cordis ꝓpter duo. Primo quidez q cor magis ledit a frigido q̃ calido:cum caliduz ſit amicũ nature. Scõo quidem q materia groſſa difficiliter eradicari põt:et ſui pñtia diſturbat ſpũs vitales ĩ corde gñatos. Silr et aĩales cõꝓatos ĩ cerebro:q ſunt ineptiad opationes ſuas exercẽdas et ſequit morum filueſtritas et virtutum diminutio et demum ablatio perfecta.

Pronoſticatio.

Tremor in ſe.acutis vel in ſe.ſincopali freq̃s et fortis mortale in ꝓprie ſi ſit cuz aliis malis ſignis q̃ ſunt debilitas ỹtutis ꝓuatio digõnis proſtratio appetit⁹ et ſilia maxime ſi ſupuenerit in die nõ critica:q ſint bomatica criſim et cordis paſſionem denotant.

¶ De dolore et apoſtemate et vulnere cordis. Cap.liij.

Dolor cauſatur in corde ex mala cõpl'one diuerſa q̃cũq; ſimplici vel cõpoſita añq̃ confirmet:nã ſi ꝓfirmet et duret nõ dolorẽ ſed mortẽ ſubitã induceret:q tũc cor incipiet debilitari ĩ ſua opatiõe neceſſaria ꝓ toto q̃ eſt gñatio ſpũs vitalis aſſidua et ei⁹ p arterias in ſingula mẽbra delegatio ſine quo mẽbrũ et totũ corp⁹ vnico momẽto viuere nõ pñt cũ iſte ſpũs ſit vehiculũ vite a corde in corp⁹ totũ in quo ſola eſt aĩa ꝓmo p ſe et imediate:ĩ alijs aũt ĩtãtũ inq̃tũ ſunt adiũcta cordi et cõtinuũ influxũ recipiũt a corde ꝓpter qõ dicebat Ariſto.iij.de gñatione aĩalũ. Cor ẽ qõ ꝓmo viuit vltimo morit. Et auer.iij.colliget ait. q calor cordis trãſmiſſus p arterias ẽ ſicut forma:calor ỹo mẽbror ẽ ſicut materia et patiẽs ĩ actu ꝓuerſionis et nutritiõis. Fit aũt ex ſol'one ꝓtinuit hec aũt ſol'o fit a materia bũoz alĩ: vt ꝓtigit ex gñatiõe apatis vel a cã ꝓmitiua vt ꝓtigit in vulnere caſu et percuſſione:et ex quacunq; cauſa fuerit eſt mortale.

Methodus. Cura doloris cord. ex mala cõplexiõe diuerſa ẽ eadẽ cũ cura debilitatis cordis ſi ꝓpria proprijs applicẽt.

Canones. Dicit Raſ.in diuiſionibus q ex bũiditate ſola nõ fiẽt fortaſſe egritudines in corde. Mã ſi dñet bũiditas in diſpõne corporis adeo donec neceſſe ſit vt cordi dñetur interficit ipm velocit et nõ expectat curationẽ et fit apoplexia paliꝫ ꝓpter acceſſionem oim bũiditatũ ſup cor:q cũ cor naturalr ſit cõpl'onis calide et ſiccelico ab bũiditatib⁹ ſuffocat ſi mltũ dñent. Itẽ di.Ariſt.de ꝓpetatib⁹ aĩalũ. et Ga. iij.de interiorib⁹. q ois ſol'o ꝓtinui fctã in ſuba cordis ẽ mortalis ſi ue ſit ab bũore:ſiue a ſanie:ſiue a ferro. Sed differt q ſi penetret i vẽtriculos ei⁹ et ꝓpe ſiniſtrũ interficit lico ꝓpt ei⁹ nobilitatẽ et ſpirituũ exhalationẽ q̃ ibi gñat cũ ſpũs vitalis ſilr et calor naturalis ſint ſedes et viculũ aie ad cor. Si ỹo nõ penetret:inficit infra vnuz diẽ ad pl⁹:q ſol'o ꝓtinui inducet dolorẽ:dolor attrahet malias et ꝓpe mobiles calidas q̃re fiet apa magnũ cũ ſe.ꝓpe acuta et ỹtute debili q̃ neceſſaria ſũt ꝓpt dolorẽ ꝓſternẽtẽ ỹtutẽ et materiã ſuffocãtez ſpũs et neceſſitatẽ adauctã cũ diminutiõe ỹtutis euẽtatiõis. Sec⁹ aũt ẽ de cerebro in quo ſol'o ꝓtinui penetrãs ad vẽtricl'os eſt mortalis ſed nõ ſilico Sol'o ỹo nõ penetrãs põt q̃cũq; curari ſi fit pua. Silr et apa vt ptz in frenetico nõ ꝓfirmata vl'litbargia. Epar aũt cũ ſit mẽbrũ carnoſuz põt adhuc melius curari q̃ cerebruz ſi ei⁹ ſol'o ſit modica vel apa nõ ꝓfirmatũ cuz ꝓſtãtia ỹtut⁹. Teſticuli ỹo cũ ad ſpẽm poti⁹ q̃ ad idiuiduũ ptineãt:poſſunt remoueri vita remanente plurimũq;.

Pronoſticatio.

Signa mort⁹ ĩ dolore cordis ſũt caſ⁹ pulſus poſt vehemẽtiã diuerſitat⁹ ĩ ordie et magnitudis ĩ motu ipſi⁹ et citrinitas coloris ſubito poſt vehemẽtiã rub.ei⁹ et ſincopis difficilis tarde euaſiõis et ſudor frigid⁹ circa frontẽ.

¶ Tractatus quartus ſecunde ſectionis de paſſionibus mamillarum.

Mamillarũ paſſiões de q̃b⁹ ſcribem⁹ ſunt duo capitula cõiter. Pria q̃rũ exuberãtia vel diminutio lactis:Secunda vero ingroſſatio vel diminutio ipſaruz ſupflua. Mã ipſarũ apata curã-

tur methodo qui ad oia apata q̄ est vt dicit Auic. p̄mo can̄. fen. iiij. ca. de cura apatuz in gn̄ali vt in p̄ncipio. ⁊ cū materia est in fluxu ponant vnguēta et emplastra repcussiua et in augmēto aliq̄d addat de resolutiuis ⁊ p̄ pzie in ꝓcessu augmēti cuz medic⁹ cert⁹ est q̄ tota materia fluxit ad locū. Sed in statu ponatur plus de resolutiuis q̄ repcussiuis. In declinatiōe vo sola resolutiua ministrē/tur q̄ si hec apata tumefecerint ⁊ p̄ sanatio nē terminētur ⁊ rupturā p̄mo eōdem mūdifi cent: postea cōsolidētur: vt dixim⁹ ca. de vlce re in aure. Scias p̄terea q̄ repcussiua ⁊ reso lutiua q̄n̄ simul applicant circa locū: vtpote in augmento vel statu apatis cuiuscūq; p̄n t duob⁹ modis applicari. p̄mo vt misceant et incorporent simul p̄ decoctionē ⁊ cōcussionē perfectā: ⁊ sic ponātur supra ⁊ circa aposte ma. Matura enī sagax est ⁊ vtet eis distin/ctim vtroq; pro sua opatiōe lz eoz sube sint cōfuse: vt docet Auic. iiij. cano. fen. p̄ma. ca. de cura fe. quartane. vbi p̄cepit administra/re ptisanā cuz pipere. scōs est vt repcussiua ponantur circa apostema: sz circa pedes et raō. apostematis vn̄ materia fluit sz resolu/tiua sup vt facilit cōmuniter operantes.

¶ De exuberātia ⁊ diminutione lactis. Capitulum primum.

Onquerūtur mulieres delica te de lactis exuberātia in ma millis cū pro fetus nutritiōe nō solicitent: sz nutrices: ecō/uerso vo paupcule ⁊ degen/tes de mamillarū siccitate cō querūtur. Exuberat lac ꝓpter q̄nq; causas. Pria est naturalis cōplexio humida mamil larū. scōa est multitudo sanguis in cōpara/tione. tertia est raptus menstrui ad supiora. quarta vsus ciboz lac multiplicantiū. q̄nta frequēs fricatio ⁊ suctio mamillaz ḡre ma terie attrabūtur. Ex q̄nq; vo causis p̄dis p uenit sterilitas mamillarum. Et scias q̄ lac q̄nq; gn̄at in mamillis viroz calidoz carno sorum: sz illud est raro ⁊ in modica q̄titate qz solū accidit h̄ ex necessitate cause efficiē/tis sup quā fūdat; cā pria. Caret aūt siue qz mulier nō p̄bet ebriōt materiā gn̄atiōis ac alimentum nutritionis: vt di. Auerrois. ij. colliget.

Methodus.

Exuberan/tia lactis q̄t tuor modis restrigit. Pzio per diuersionē ḡre flebotbo/metur sapbena pedis q̄ est in talo ⁊ p̄uocen tur mēstrua ⁊ ponātur vētose sine scarifica/tione sup sumē ventris vbi ſituatur matrix. Scōo per repcussiua ḡre ponuntur epithi/mata ⁊ empla frigida ficca sup mamillas ⁊ radices earū q̄ sunt. fx. fuliginē furni ⁊ icor pora pfecte cuz oleo ros. vel succo sempitue vel plātaginis ⁊ solatri. Ad idē valet farina lentiū excorticatarū ⁊ fabarū ⁊ gallaz ⁊ cu/pullarū glandiū ⁊ balaust. ⁊ bolt arme. oīb⁹ simul mixtis ⁊ incorpatis cū agresta ⁊ aceto et cū eisdem succis siccis. Tertio p exiccati/ua quare post p̄dicta ponātur milium sal et flores camomille ⁊ in sacculo calefiāt sup la pide ignito etiā mēbro applicent freq̄nter in ieiuno. Ad idē confert emplastrum ex ru. saluia mēta absinthio furfure. añ. coctis et incorpatis cum oleo nardino vel camomil/leo vel de euforbio. Et pōt addi aliq̄d salis nitri vel aluminis balaustie cupul. glandō. ros. donec locus stipticē perfecte. Quarto per dietā siccam. Abstineat igitur a lacte ca seo receñ. carnib⁹ bouinis vino dulci ⁊ oīb⁹ multiplicantib⁹ sanguinē. Utatur lentibus farre riso milio sinap. cibis salitis multum agresta aceto berberis granatis acetosis la boret ꝓposse ⁊ sudet in ieiuno. Sitim et fa/mem toleret: mamillas premat cōtinue ve/stes strictas deferendo: sed nunq̄ ipsas ma nibus tractet vel fricet. Ex iis p̄hibet gn̄a/tio lactis ⁊ educitur ei⁹ in mamillis coagu/latio ⁊ cōdensatio q̄ si supfluāt ⁊ doloris ex cessum inducāt. Fiant p̄mo emplastra mol/lificatiua ex fenugreco pfillio malua bismal ua butiro receñ. adipe galline. bdellio oppo ponaco galbano armoniaco ⁊ similib⁹. Deinde vicissim fiant emplastra resolutiua ex semine lini fenugreco flor. camomille mel/lilloti furfure oleo camomille ⁊ similib⁹: po nendo mō resolutiuū modo mollificatiuum vel mixta sil: donec tota caseatio fuerit reso/luta. Multiplicat aūt lac in mamillis p q̄t tuor modos. Pzio vt fiat attractio sanguis mēstrui ex matrice ponēdo vētosas siccas su pra radicē mamillaz freq̄nt. Et postea scōo p̄ emplastra rubificatia debilia q̄ sufficiāt ad

attrahendū sine resolutiõe sicut est ẽplastrū ex pice ⁊ gũmis calidis vt est th? mastix. Et ad hoc valet fricatio ⁊ suctio cũ lenimento ⁊ ppie in balneo aq̃ dulcis post cibũ. Tertio p fomẽtationes calidas humidas factas ex lana vel pãno molli laneo infuso in oleo nardino vel de lilio vel viol'. vel in qua disso luta sint muscus thus lapdanũ ⁊ fil'ia. vl' in vino aromatico decoctiõis mẽte ro. vio. ligni aloes ⁊ fil'um. Quarto p dietã sanguificaz vt est vsus carniũ bonaz ⁊ brodioz pinguiũ aromaticoz cum cinamomo maci cardamomo inspissatoz cuz ouoz vitell'. ⁊ vsu lactis recẽn. ⁊ casei noui. Gaudeat ocio ⁊ quiete ⁊ impinguet corpus pposse. Scias q̃ sicut in anathomia vidẽtur a matrice ꝓcedere due vene ad radicẽ mamillarũ vna a latere dextro: alia a sinistro transeuntes per mediũ sicut mirach: ⁊ quãto magis recedũt a matrice sunt grossiores ⁊ albiores et eminẽtiores versus superficiẽ cutis. Sed q̃to sunt ppinquiores cõnexo matricis sunt graciliores et pfundiores cũ ⁊ matrix pfunde situet in corpore scz inter longaonẽ quã eq̃tat ⁊ veficam q̃ ipsam fistat. Per has igit venas rapitur sanguis mẽstruus a matrice ad mamillas ⁊ ecõuerso: ⁊ cũ penetrat in substãtiã mamillarũ q̃ est caro alba glãdulosa frigida natura/liter diuidit in ramos plurimos minimos: ⁊ singuluz sanguinis cõtingit a singulo carnis albe: vt melius ibi dealbet ⁊ elaboret sicut etiã accidit in distributione chilli p substantiã epatis. Ex q̃bus scire potes tria. Primo quare mulier babẽs menstra plurima caret lacte in mamillis ⁊ ecõuerso: nisi fit robusta ⁊ carnosa valde. Scõo quare mẽstrua restringunt p siccã ventosaz in radice mamillaruz positã: ⁊ lac diminuit p vẽtosam in sumẽ vtinis applicatã. Tertio quare generat lac in mamillis post septẽ vel octo mẽses ipregnationis: q? tunc fet? cõpletus est ⁊ nutrimẽto mẽstruo plurimo ampli?nõ indiget quare regimine nature sursum mittit vt in lac cõuertat p fetus eductione post partuz. Et sic lac generat in mamillis virginũ boc est ex necessitate materie nõ rõne finis. Et si boc generet in mamillis viroz fit p delegationẽ sanguinis pvenas nutriẽtes mamillas ⁊ partes pectorales ⁊ spõgiãtes siue carnositates carnis glandulose mamillarum.

Prognosticatio.

Si lac valde supfluat in mamillis retentio nẽ menstruoz inducit nisi mulier fuerit sanguinea valde ⁊ vene matricis large. Retentio mẽstruoz piculosioz est in multere nõ lactẽte q̃ lac babẽte. Rustice ⁊ laborãtes modicũ lac generãt ⁊ ppie cholerice ⁊ melancholice ꝓpter siccitatem cõplexionis ⁊ euacuationũ multitudinẽ. Itẽ dicit Ypo. v. pticula ampho. Mulieri intytero babente si subito ⁊ infraynũ diẽ vel duos mamille graciles fiãt ⁊ lacte priuẽtur et extenuent abortit qz significat defectũ nutrimẽti fetus. Itẽ ibidẽ Mulieri in vtero babẽti si altera mamillarũ gracilis fiat geminos babẽti alterũ abortiet. Et si quidẽ dextra gracilis masculum. Si ẽo sinistra femina abortiet. Et boc itelige vt plurimũ: qz etiaz femella q̃ncq̃ generat in dextris: ⁊ masculus in sinistris: si epar matris sit naturaliter frigidũ ⁊ splen calidũ Itẽ ibidẽ. Si multer q̃ necq̃ pgnans est: necq̃ generauit lac hz in mamillis bui? mẽstrua defecerũt. Item ibidez dicitur. Mulieri babenti in vtero lac ex mamillis multũ fluens fetum significat debilem. Si ẽo vbera dura fuerint sanum significat.

Nota

De ingrossatione ⁊ extenuatione mamillarum. Capitulum.ij.

Accidit femellis q̃busdã humidis flegmaticis vt ipsaz mamille vltra decẽtiã excrescãt: econuerso accidit macrẽ siccis vt mamillas habeant diminutas.

Methodus.

Ad phibẽdũ igrossationem mamillarũ cõfert ponere sup eas emplm factũ ex cimino cõtuso ⁊ aspso aqua. Deinde fir/met cũ fascia ifusa in aqua ⁊ aceto absq̃ dolore: ⁊ sic p tres dies dimittat ⁊ post remoueat: ⁊ loco el' ponat emplm factũ ex cepa lilij albi cõtusi ⁊ icorporati cũ aceto ⁊ aqua: ⁊ firmet p tres dies cũ fascia. Deinde iteruz ponat primũ ẽplm p tres dies. ꝓterea scõm vicissim tpe longo: qz resolvit humiditates mamillarũ ⁊ carnẽ glandulosam stipticat ⁊

dolorē contēperat. Item terat alumen ⁊ misceat cū oleo ros. vel aqua ros. ⁊ sepe inunganť cū eo mamille sine fricatione: ⁊ epithymētur cū aqua ros. ⁊ aceto in quo sit aliqd cāphore vel tutie imbibēdo in istis pettā lineā ⁊ mamillis applicādo frequēter vel bolum arme. vel terrā sigillatā san. dra. galle ci pressi cupule glandiū balaustie puluerisent ⁊ cum aqua ros. ⁊ aceto vel succo plantaginis semp̄uiue ⁊ solatri dispgantur ⁊ fiat emplastrū super eas. Et cū remouere volueris: laua cū aqua frigida. Ad idez cōfert puluis muscillaginis que colligit de lapidibus in q̄bus acuūtur cultelli. Item ad hoc cōferunt oīa dicta de multitudine lactis i mamillis. valet etiā ad hoc frequēs ⁊ assidua tractio mamillarū cū manibus ⁊ earū fricatio lenis attractiua nō dura aspera resolutiua. Sitr ⁊ emplastrū de pice q̄ dicemus ca. de ablatione coitus ⁊ paruitate virge.

Canones. Iste cure locum habēt tpe pueritie vel principij iuuētutis: q; postq̄ mamille excreuerint et ad statū puenerint: nō possunt remacerari ⁊ extenuari q̄ est: q; mēbra carnosa fluunt et refluunt: spermatica vo fixa sunt: vt patet in neruis ossib⁹ cute ⁊ filibus. Ista igit doctrina est magis p̄seruatiua q̄ curatiua. Item agmētatiua vel diminutiua in femellis mamillarū sunt augmentatiua ⁊ diminutiua testiculoz in masculis cū sint etiaz glāduloſi. Item facili⁹ est mamillas naturalr grossas humidas p̄hibere a sui magnificatione q̄ siccas graciles augmentare q̄ est: q; facili⁹ est humidū exiccare q̄ siccū humectare: vt ptz vij. de ingenio sanitatis. Et ex hoc sequitur manifeste q̄ oē corpus pingue macerari pōt sed nō oē macruz pōt impinguari: vtputa si cōplexio naturalis fuerit valde sicca. Et est finis secunde sectionis.

¶ Incipit tertia sectio huius libri.

Consequēs est nūc sectionē tertiā laborem oposum aggredi q̄ est de curapassionū mēbroz cōstituētiū vētrē naturalē qui est a furcula iferiori vbi est os stomachi vsq; ad principiū coxarū. Est aūt dict⁹ naturalis: q; in ipso p̄tinent mēbra opa nature exercētia p toto q̄ sunt digerere attrahere discernere retinere expelliere nutrire et gñalr quēadmodū ⁊ vēter aialis sic dict⁹ est: q; i p̄o pficiūtur opa aialia p toto q̄ sunt sentire tā sensu iteriori q̄ exteriori ⁊ mouere motu voluntario. Et vēter spūalis de spū q; p̄mit⁹ ibi gñatr in cerebro ⁊ epate alr p̄temperet: vt igit būc laborē pficere valeā gram diuinaz quēadmodū in p̄cib⁹ humilr iploro dicēs cū Jo. bebemeh. in lib. de medicinarū p̄solatione tractatu. ij. ca. j. Auxiliatorē deuz igit postulo ad quē cuncta respirant ⁊ a quo gratie prodeunt ⁊c.

¶ Tractatus primus tertie sectionis. De passionibus stomachi.

Passiones stomachi sūt xij. Prima q̄dē debilitas digestionis vel corruptio ei⁹, scōa vo debilitas appetit⁹ ⁊ nausea ⁊ fastidiū. tertia appetit⁹ canin⁹. q̄rta bolism⁹. q̄nta corrupt⁹ appetit⁹ vl malitia bylimbre. sexta sitis. septia eructatio. octaua' singult⁹. nona vomit⁹ vel ai subuersio. decia colica passio. vndecia dolor ⁊ iflatio. duodecima apa ⁊ vlc⁹. Cum aūt dico stomachū intelligo ⁊ mery ⁊ os ⁊ pileron ⁊ fundum ipsius.

¶ De actione lesa digestionis stomachi. Capitulum primum.

Diminutio siue debilitas digōnis appellat cū stomach⁹ in digestiōe cibi lōgo tpe occupat ⁊ tarde redit fames: imo pl⁹ debito pdurat q̄uitas vētr̄ post cibū assumptū ⁊ satietas ⁊ talis stōach⁹ bñ digerit cibū puū i quātitate ⁊ delicatū in q̄litate. Ex multū cibū simul sumptū vl grossuz vel viscosuz elaborare nō pōt. Corruptio vo digōnis oz cū stomach⁹ nō p̄uertit cibū i chilū pfectū: scz albū equalē tpatū inter liq̄duz ⁊ spissuz: sed p̄uertit ipm in chilū fluidū natantē sub frigiditate ⁊ humiditate vel siccū a dustū sub caliditate ⁊ siccitate. Fiūt aūt diminutio ⁊ corruptio digōnis ab eisdez causis ⁊ eadez habent signa quare de ipsis vno ca. dicem⁹. Fiunt aūt iste passiones propter

aliquam octo specierū male complonis in stomacho vel ppter malā cōpositionē q̄ raritas texture vel naturalis debilitas corpis ⁊ stomachi nūcupaf. Uñ ppter solutionē ꝯtinui factā in cōcauo stomachi vel ppter apa fiunt ista nocumēta. Sed de cura istoꝝ dicetur ca. de vlcere ⁊ apate in ipso. Uerū qm̄ rectū est iudex sui ⁊ obliqui vt dicit pbs p̄mo de aīa. Ideo primo describam? stomachum bonū scz qui tpatus dici pōt vel ppe tpatū cū vnūqōq; corpus ⁊ vnaquaq; pticula corporis capiat ex prima sui gñatione cōplonē naturalē sibi cōuenientē ⁊ ppriā q̄ degit sibi sanitate optima: vt dicit aui. primo can. fen. prima ca. de cōplexionib?. Signa stomachi boni sunt: qz post cibū assuetū ⁊ boza ⁊ q̄titate debita ab assumpto nō grauaf: neq; sentit angustias neq; fit os eius amarū nec insipidū nec acetosum: sed dulce sapidū ⁊ cū ficcitate labioꝝ aliquali: ⁊ post vnā bozā nō sentit ampli? ab ore sapor vel odor cibi: neq; venit eructatio neq; singult? nisi forte paruus ⁊ paucus si ꝯsuetudo ei in hoc fuerit: ⁊ agilitas ⁊ leuitas ad opationes fine somnolētia ⁊ pigritia p̄ter debitū ⁊ ꝯsuetū: ⁊ cuz vadit ad lectuz dormit quiete ⁊ cōtinue sup latere dextro vel cōsueto fine plurima reuolutione. Neq; occurrūt ei fantasmata pla terribilia ⁊ mane cū surgit nō sentit dolorē capitis: neq; rugitus neq; inflationes ventris ⁊ venit egestio ⁊ vrina bene digesta ⁊ boza consueta vel debita exeuntia. Est autem egestio tēperata, que est citrina vel subcitrina spissa in substantia mellis vel paste mollis exiens tota simul ⁊ fine multis trullis mediocris quātitatis respectu assumptoꝝ. Urina ẽo digesta dicit q̄ est mediocris substātie ⁊ q̄titatis ⁊ coloris subcitrini vel pallearis nisi epar fit naturaliter frigidū vel calidū plus tpato. In cui? pfundo ē yposta alba lenis eq̄lis cōtinua pyramidalis vl saltē nebula natās in medio: lz in corpe vere tpato nō sit yposta neq; nebula oino: qz nō est in eo aliq̄lis superfluitas humoralis: cū optima natura tantū appetat q̄tū bene pōt digerere: frigida ẽo fit appetere bona nō digerere bona. Calidus digerere bona: appetere nō bona: vt dicit Gal. in tegni. tracta. de signis. ca. de signis stōacbi. In quo igit oia dicta sunt: aut pla ipsoꝝ illi? stomachū bonū dicim? siue tēperatū. Signa male cōplexionis frigide stomachi sunt sensibilis frigiditas circa os stomachi fitis paucitas appetit? intensus vt plurimū nisi frigiditas fortassis vltimet. Qm̄ omnis mala cōplexio cū fuerit vltimata tollit actum ppriе virtutis vt dicit Gal. in cōmento illius amphorismi scd̄e pris. Quibuscūq; iuuētibus existētibus vētres ficci ⁊c. Et qz nō bene digerit res difficilis digestionis ⁊ leditur a frigidis: iuuatur autē a calidis ⁊ eructuatiōib? acetosis: ⁊ inest eis lentas ventris ⁊ eius inflatio ⁊ multitudo ventositatis ⁊ longitudo cibi in stomacho. Et est eius vrina alba vel glauca pulsus boza digestionis paruus debilis spissus ⁊ inquietudo cum continua reuolutione de latere super latus tempore quo cibus digeri debet: Signa male cōplexionis humide stomachi sunt multitudo sputi insipidi ⁊ nausee ⁊ paucitas fitis ⁊ velocitas descensionis cibi absq; plurima alteratione facta in eo. ⁊ est vrina vt plurimum lzaropos ⁊ pulsus debilis mollis. Signa male complexionis frigide et humide stomachi sunt cōpositio signoꝝ predictoꝝ. q̄ si fit cū humoꝝ vitio: sequitur quandoq; vomitus flegmatis aceto si vel aquosi insipidi vel salsi vl vitrei sm q̄ sunt plures species flegmatis: vt patet primo canoñ. fen. prima. capl̄o de humoribus. Et aggrauatio cū nausea ⁊ fastidio ⁊ dolor capitis post cibum magis q̄ ante. Et q̄nq; somnia de pluuia vel de piscibus vel de mersione in aqua nō precedente causa. Signa male complexionis calidi stomachi sunt sitis immensa cum prostratione appetitus amaritudo oris cū ariditate labioꝝ eructatio fumosa copiosa. habitudo corporis extenuata quasi corporis etici. ⁊ asperitas cutis cum ariditate. Et q̄ sentitur calor in stomacho ⁊ male digerit cibos subtiles ⁊ iuuaf a frigidis: et nocef a calidis. Signa male complexionis ficce stomachi sunt extenuatio mirab ⁊ macilentia corporis totius cuz stomachus sit primus minister siue coquus nutrimēti cōis pro toto. Et qz sepe sitit sed potus lz paruus fluctuat in ipso ⁊ nocef ab ipso ⁊ paruus ei potus p vice sibi sufficit si ista cōplexio sibi infuerit per naturā. Signa male cōplexionis calide ⁊ ficce stomachi sunt compositio dictoꝝ signoꝝ: ⁊ si fue

rit cuz bumoris vitio adest dolor ⁊ adustio in ventre ⁊ sequit q̄nq̄ vomitus rei viridis vel citrine amare subtilis siue grosse ⁊ visco se si fit cholera vitellina ⁊ aduenit dolor capitis ante cibum magis q̄ post. Et quandoq̄ somniat de ira ⁊ igne atq̄ similibus. Et scias q̄ non omnis vomitus viridis significat choleram sed subtilis viridis amarus proprie. Nam si sit viridis grossus viscosus insipidus seu ponticus flegma crudum significat generatū post esum fructuū et herbarum frigidarum ⁊ accidit pueris et gulosis. Signa male complexionis calide ⁊ bumide stomachi sunt paucitas appetitus multitudo saliue ⁊ nausee: priuatio sitis et eructatio fetida acetosa: ⁊ quoniam in ipso plurima ventositas generatur ⁊ si fit cum bumoris vitio. Fit quandoq̄ vomitus sanguinis puri vel mixti cum albedine ⁊ fe. putride euentunt de facili ⁊ pondus ⁊ grauitas ventris. Et quandoq̄ somniat de sanguine vel aqua rubea ⁊ est dulcedo oris sine causa manifesta. Signa male complexiōis ficce frigide stomachi sunt incendium et ardor in ventre ante comestionem quod sedat comestio ⁊ eructatio pōtica vel stiptica que in dentibus facit frigus vel congelationem quasi sint pira immatura assumpta ⁊ dolor stomachi ante comestionem proprie: ⁊ si fit cum bumoris vitio adest oris amaritudo ⁊ splenis duricies. Et quando occurrunt eis apud somnū fantasmata terribilia de re nigra: vtpote fuligine de tenebris ⁊ forte aduenit vomitus acetosus vel pōticus. Dico aūt forte quia materia cholerica vel sanguinea in stomacho contenta expellitur: vt plurimū per superius: sed melancholica per inferius flegmatica vero vtroq̄ modo cuz fit media inter graue ⁊ leue: subtile ⁊ grossum: si viscositas nō prohibeat. Unde Ypocra. iiij. particula ambhorismorum. Graciles ⁊ facile vomentes purgare superius conuenit timentes byemem non tamen boc fiat byeme sed estate quoniam cholera dominatur. Et subdit. Melancholicos vero inferius vehemētius eadem ratione contraria apponentes. Signa debilitatis stomachi propter eī malam compositionem siue raritatem ⁊ delicatiam corporis oris stomachi sunt vehemens sensatio stomachi propter quod de facili leditur a re quacunq̄. Et q: sentit angustiaz post cibū ⁊ appetitus modicus in eo est ante cibum: ⁊ quia digerit perfecte cibuz paruum subtilem vergētem ad calidū ⁊ siccum cibum vero grossum plurimū frigidum digerere nō potest. Si igitur omnia ista aut plurima apparuerint preter q̄ stomacbus disc rasiatus sit aliquo predictorum modorum vel lesus alia causa manifesta vt proprie cū ipsorum adherentia tunc vere dicetur corpulentia stomachi naturaliter defecta. Si vero precesserit vomitus frequēs superfluus aut solutio ventris spontanea: vel cum forti medicina vel satietas nauseatiua cronica: tunc substantia stomachi per accidēs est debilitata: nō ex generatione debilitatis stomachi propter compassionē. Uerūtamen sciendum est q̄ debilitas stomachi q̄nq̄ fit propter compassionem eius ad epar vel ad splenem vel cerebrum: vel propter lesionem eius a cā extrinseca: scilicet aere frigido vel estuoso vel ab aliqua animi passione vel casu vel percussione vel ex antecessione morbi cronici: cuius quidem morbi singula medicus habet diligenter perpendere: ⁊ si non aliter tamen infirmi relatione. Similiter ⁊ complexionem corporis consuetudinem ciborum et potuum animi conditionem regionem etatē ⁊ qualitatem habitationis consideret ne decipiatur. Signa debilitatis stomachi propter vlcus in ipso sunt anteceſſio signorum apostematis in eodem post que sequitur vomitus aut egestio sanioſa cū apostema maturatū fuerit ⁊ eruptū: vt dicemus ibidem. Nō si fuerit vlcus sine apostemate: vtpote ex bumoribus acutis sentitur punctura assidua: neq̄ cibus retinetur donec digeratur perfecte: quapropter egreditur per vomituz vel secessuz. Et scias q̄ quando materia superflua natat in concauitate stomachi fit vomitus: sed cuz intrincat in villis eius fit animi subuersio vel fastidium.

Methodus. Cura debilitatis siue diminutionis digestionis vel corruptionis eius propter malam complexionem stomachi frigidaz est vt vngatur stomachus omni die bis ante prandiū ⁊ ante cenā cū oleo masticino vel nardino vel de lilio vel costo mi-

rtis calefactis pfecte in aqua feruente vel cū vnguento tali. ℞. rutbe rozismarini añ. ʒ.ij. baccarū lauri. ʒ.iij. tere oia ⁊ coque in lib. ij. olei cōis vsq; ad spissitudinē: vel cū vnguento marciaton ad solē calidū aut ignē. Vtaꝫ dyagallāga dyatriumpipereon dyacimino dyacameron dyamargariton electuariodu/cis in ieiuno. Et bibat desup aliq̄d bonivini Exercitek semp in ieiuno parū ⁊ raro comedat: q; modicus cibus ei sufficit. Sit ei⁹ cib⁹ delicatus: vt carnes edoꝝ aut pulloꝝ condite cū spēbus calidis aromaticis ⁊ oua sorbilia ⁊ pulmēta subtilia ⁊ iura pinguia. Moderate vtaꝫ in sapozibus suis alijs sinapi pipere. Fructus nō comedat nisi ficus ficcas pingues. Balneek in aquis frequēter in ieiuno: sup stomachbo ponet cōtinue tale cerotū. ℞. terebentine refine añ. ʒ.ʃ. picis nauaℓ. ʒ.iij. serapini oppoponaci bdelij añ. ʒ.ℏ. cere. ʒ.iij. nucis muʃ. spodij garioſ. squinānti roſ. rub. foℓ. spice croci añ. ʒ.ij. pipis. ʒ.ʃ. ma/sticis thuris vernicis añ. ʒ.ℏ. ponātur gūmi in vino bono ⁊ dissoluanꝫ ⁊ terēda terantur ⁊ cribellenꝫ subtiℓr terebētina ⁊ pix naualis ⁊ refina ⁊ cera liq̄fiant ad ignē. Deinde ad/dātur gūmi dissoluti in vino. Et cū oia liq̄/facta fuerint: collētur ⁊ collature īcozpozenꝫ spēs p̄dicte: ⁊ totū extendaꝫ sup cozium albuz ⁊ tegaꝫ cum petia subtili alba linea ⁊ stomachbo superponaꝫ. Ad idē. ℞. calami aromatici gallāge spice masticis cozalli ru. cardamomi thuris ℥nicis añ. ʒ.ℏ. cere. ʒ.ij. refine lib. ℏ. picis grece. ʒ. ij. olei de spica nardi olei masticis añ. ʒ.ij. bdelij serapini oppopona/ci armoniaci añ. ʒ.ℏ. terebentine. ʒ.iij. con fice fic. dissoluanꝫ primo oia dissoluenda in casola ad ignez ⁊ collature addatur puluis spērū predictarū ⁊ extendaꝫ sup cozium vt prius. Ista cerota cōfortāt omnē stomachbuz debilem p̄ter eū qui est a causa calida ficca: q; calozē naturalem stomachbi augmentāt ⁊ eius cozpulentiā inspissant ⁊ cozroborāt vebementer. Cura debilitatis digestionis propter malā cōplexionē bumidā stomachbi est vt sepe fiat vomitus si fit possibile 'cum oximelle et 'aqua tepida vel aqua decoctionis raphani sinapis semi. atriplicis aneti premissa satietate stomachbi ex piscibus oleribꝰ ⁊ cepis. Purgeꝫ cum yerapigra gaℓ. premissa digestione materie cum oximelle cōpositovel sirupo acetoso cōpositovtatur sepe in ieiuno trociscis de mastice dictis capitulo de sputo sanguinis. cū vino decoctionis ciperi vel mirtiℓ. Bibat vinū rubeum aromaticū stipticum: paruz tamen bibat: in alijs tamē fiat sicut in stomachbo frigido. Cura male cōplexionis frigide ⁊ bumide stomachbi est cōpositio medicinarū predictarū: non dormiat in die neq; sup cibū: famē ⁊ sitim toleret: exercitetur in ieiuno ⁊ sudet ⁊ laboret: coitum oino vitet. Et si fit cum ventositatibus ⁊ singultu coquantur carui cimini anisi apij rubie absinthij mentē spice costi ana. partes equales. In vino forti vel aqua vel oleo cōmuni ⁊ spongia infusa ponatur sup stomachbum in ieiuno actu calida ⁊ expressa cū reiteratione frequenti. Si vero fit cū bumoris vitio qō vt plurimum fit flegma digeratur cum oximelle squillitico ⁊ aqua decoctionis ciperi piperis longi ⁊ mellis. Purgetur cuz pillulis cochijs vel cum decoctione mirabolanorum zebullorum vel emblicoꝝ ⁊ si purgetur cum pillulis ⁊ apozimate. Fit primo digestio predicta cum decoctione post euacuationem vel euacuationes. Vtatur trociscis predictis vℓ electuario de scozia ferri qō dicemus ca. de debilitate splenis. Et si non fit aliud vtatur electuarijs predictis. Comedat carnes assas edozum vel pullozū vel perdicum ⁊ carnes ferinas caueat p̄oposse. Bibat vinum potentissimum album vel rubeū sed in parua q̄titate: famē ⁊ sitim toleret cū sudore. In vnguentis ⁊ emplastris fiat sicut prius. Et in boc casu confert plurimuz dyacitonitem cū melle ⁊ speciebus: vt in empericis scribemus. Et dicit Gaℓ. iij. de regimine sanitatis. q; p̄o stomachbo calido vel frigido inter medicinas calidas piper. est subtilius ⁊ primo quidē albius. secūdo vero longum. tertio nigū: q; piper est potentissimū in confortatione membroꝝ neruoꝝ ⁊ inter radices gallange zedoarie: quēadmodum inter gūmas mastix. Cura male complexionis calide stomachbi est vt vngatur cum oleo rosato mixto cuz pauco aceto p̄opter penetrationem. vtaꝫ zuccaro roſ. si venter sit laxus: vel zuccaro vioℓ. si sit 'constipatus. Et cibos frigidos comedat acetosos vel solidos compactos: vt est caro porcina ⁊ boutna ⁊ multum cibum p̄o vice capiat si stomachbus sit.

argus spacioſus: quoniam de ſtomacho lo/
quens Gal. primo alimentorum. capitulo
primo. dicebat q̄ melius digerit carnem bo
uinaz q̄ piſces petrinos: ex eo q̄ ſubtilia in
ipſo aduruntur. ſolida vo moderate digerū
tur. Utatur pro condimentis vino granato/
rum vel agreſta vel berberis vel acetovel tri
fol. acetoſo. Bibat aquā frigidam vel aquā
cum vino granatorum vel aquam decoctio/
nis berberis. vtatur coitu ſuper cibum, vſu
tamen moderato ne ſuperfluo infrigidet: ꝛ
forte litēterietur vel ydropiſim incurrat. Bi
bat quādoq̄ in ieiuno oxizacaram vel dya/
prunis vel firupum acetoſum vel roſaceū vel
violaceū cum aqua frigida. Exercitet parū
ꝛ raro: ꝛ dormiat ſuper cibum: quoniam ſi ſa
nari cupit non cooperietur. Cura male com
plexionis ſicce ſtomachi eſt vt impinguetur
corpus propoſſe cum balneis aque dulcis te
pide ꝛ cibis ſorbilibus: vt ſunt ouа mollia ꝛ
tura condita cum ſpeciebus aromaticis nō
acutis: vt eſt cinamomuz cardamomum ma
cis crocus ꝛ ſimilia. Bibat quandoq̄ lac ca
pre vel vacce recens ꝛ calidum per ſe: vel cū
mica panis de ſimila vt melius nutriat: vel
cum pauco mellis vel zuccari ne caſeetur in
ſtomacho: ꝛ non comedat cum eo neq̄ ilico
ſuper cibum aliquem alium: quia corrumpe
retur omnino cum de facillime corruptibili/
bus fit lac ſperma ſanguis: vt ait Gale. vij.
de ingenio ſanitatis. Ungatur ſtomachus
cum oleo viol. vel de papauere. Similiter ꝛ
pectus ꝛ ſpina tota. Utatur ſepe dyadragā
to dyapenīō. dyapapauere. Dormiat ſu/
per cibum ſi caput non prohibeat nullo mo
do coeat: ſed gaudeat octo ꝛ ſolatijs ꝛ pro/
poſſe continue ſuper ſtomacho deferat plu/
maceolum molle vel pellem ouis nigre vel
lupi vel lanam ſuccidam vt ſtomachus de/
fendatur a qualitatibus aeris continentis.
Cura male complexionis calide ꝛ ficce ſto/
machi eſt compoſitio materierum predicta/
rum. Et ſi ſit cum febre occulta lenta fiant
omnia que dicentur libro ſecundo de febre
ethica. Et ad hoc conferunt multum dicta
in capitulo de ptiſi. Et ſi ſit cum humoris vt
tio digeratur cholera cum oxizacara vel ſiru
po acetoſo vel violato vel roſato. Et mūdi
ficetur cum pillulis de reubarbaro dictis ca
pitulo de catharro. vel cum decoctione mi/
rabolanoz citrinoruz que dicetur in canon.
vel cum apozimate de reubarbaro quod ſie
fit. ℞. aque decoctionis prunoruz feruentis
ponantur in ea. ʒ. ij. reubarba. puluerisati ꝛ
dimittantur per duodecim horas. Preterea
colletur ꝛ in collatura ponantur. ʒ. ij. firupi
roſ. vel violati. ꝛ detur totū in matutino. vel
cum apozimate purgante humores acutos
aduſtos quod. ℞. manne. ʒ. ij. tamarindi. ʒ. ſ.
ꝛ ℈. diſſoluantur in. ʒ. quin. ℔ aque decoctio
nis prunorum: ꝛ detur totum ante diem. Et
ſi vis: potes addere medulle caſſie fiſtule. ʒ.
ſ. colletur ꝛ detur ſicut prius. Vel purgetur
cum electuarijs de ſucco roſato laxatiuo vel
cuz dyaprunis laxati. ʒ. ℈. Et poſt purgatio
nes vtatur dyaprunis ſimplici zuccaro roſ.
ꝛ violato dyarrodon abbatis. Et ſi epar ſit
inflāmatū per operationē vtatur triaſanda
li. Et ſi aſſint vigilie vel dolor capitis pulſa
tiuus vtatur dyapapauere recenti vel filo/
nio recenti. Et fiant omnia que diximus ca.
de vigilijs ſuperfluis. Utatur lactucis por/
tulacis ꝛ cucurbitis vino granatorum berbe
ris agreſta ꝛ aceto. Cum ſuis' cibis bibat vi
num debile limpbatum ad mediocritatez. Cu
ra male cōplexionis calide ꝛ humide ſtoma
chi eſt vt ungatur ſtomachus cum oleo maſti
cino mixto cum oleo roſato addito modico
aceti actu calidi perfecte. Utatur ſepe in ie/
iuno zuccaro roſato nouo ſi venter ſit ſtiptic?
vel veteri ſi fuerit obediens omni die ad cel/
lam. Mam in roſis recentibus ſunt quedam
partes acute ſeceſſiue que poſt exſiccationez
reſoluuntur. Et eodem modo dico de zucca/
ro: quia rubeum eſt ſeceſſiuum aliqualiter.
Sed tabarzeth ꝛ album eſt ſtipticum ꝛ tem
peratum. Et bibat poſt illud aquā decoctio
nis mirtoz vel berberis vel vinū granatorū
cū aqua frigida. Libetur carnibus aſſis ꝛ elix
is cum feniculo petroſilino conditis cū ſpe/
ciebus aromaticis ꝛ ex puluere earūdem ſpe
cierum ꝛ vino granatoz: fiat ei ſapor pro ci
bis in byeme vel cum aqua roſ. in eſtate. Bi
bat vinum rubeum ſtipticum vel ponticum:
vel vinum debile limpbatum cum aqua de/
coctionis mirtil. Utatur ſepe trociſcis de
bolo dictis capitulo de ſputo ſanguinis per
ſe cum aqua frigida vel mixtis cum zucca/
ro roſato. Et ſi corpus fuerit carnoſum im/
mūdum ſanguineum ꝛ anteceſſio ciborum ꝛ

potuum multiplicantiū sanguinem fuerit. Fiat flebotbomia basilice vel mediane in brachio dextro vel manu dextra. bmōi nam flebotbomia materias diuertit primo et euacuat ab epate. Post illud vero a meserat cis ⁊ stomacho quodāmō: ⁊ ppie post euacuationem ventris a fecibus oīno. Si autez fit cum bumoris vitio alterius a sanguine qui neq; digestione neq; euacuatione indiget aliqua medicina: sed cū flebotbomia sola subito facta: vt dicit Gal'. x. de inge. sani. Oportet vt digerat' simul flegma ⁊ cholera cū oximelle compositio vel melle ros'. vel sirupo acetoso vel mixtis ex ipsis exbibit' cū aqua cal'a: vel aqua decoctionis ros'. rub'. et calamenti. Et purget' cū pillulis cochijs v' benedicta laxatiua vel medicina de turbith vsitata vel cū decoctione mirabolanoruz ire bullor. ℞. mirabolanor. ire bullor. citrinor. aū. ℥. ß. ēbolicor. ℥. ß. terant' ⁊ infundant' in. ℥. vj. aque feruentis per duodecim boras: colentur ⁊ dulcoretur collatura cū zuccaro rosato vel melle ros'. vel sirupo ros'. Et det' āte diē totū actu calidū si fortz fit virt' v' medietas si fit debil'. Et fiat vomit' cū aliquo vomitiuo dicto suptus p'saturitatē. Et nō negligat' cura isti' stōacbi: q; freq̄nter pducit ad febrē putridā: quare fiant digestiones ⁊ euacuationes predicte frequenter. Et di. Auer roys. vij. colliget. q; vsus vini granatoruz vel agreste plurimum preseruat stomachuz a putredine bumoruz sui frigiditate ⁊ stipticitate: quoniam caliditas extranea ebullitionem faciens a centro ad circunferentiaz est causa efficiens putredinis: bumiditas vero non bene regulabilis a calore naturali: sz effumabilis et euaporabilis est causa putredinis materialis vt dicit philosophus quarto metheororum. Cura male complexionis frigide ⁊ ficce stomachi est vt inungatur frequenter cum oleo masticino nardino ⁊ de lilio et de costo: vel cum aliquo eorum calefacto perfecte in aqua feruenti addito modico puluere subtili gariofil'. propter penetrationem ⁊ continue deferat super stomachuz cerotum supradictum vel lanam succidam vel filtrum recens molle infusum in oleis p̄dictis actu calidis. Comedat cibos subtiles calidos conditos cum speciebus aromaticis: sed in vice parum et sepe. verbi gratia carnes laudabiles et iura ipsarum inspissata cum vitellis ouorum et oua forbilia ⁊ pisces petrinos conditos cum eisdem speciebus. Bibat vinum dulce et clarum vel medonem. Et non negligatur cura istius stomachi: quia frequenter ducit ad etbicam ⁊ marasmum propter indigestionem ⁊ arefactionem: que duo nutritionem prohibent membrorum. Et quia difficilius est resistere frigiditati q̄ siccitati cum sit qualitas passiua: vt dicitur in septimo de ingenio sanitatis. Idcirco i cura ipsius multiplicantur calida bumida: non tamen negligantur calida. Bibat ergo lac recens capre in ieiuno vel vacce vel ouium per se vel cum modico mellis clari: et quandoq; mica panis de simila potest addi propter nutrimentum. Utatur electuarijs zinzibere condito electuario ducis dyapenīō. ⁊ similibus. Non laboret superflue neq; sudet: sed balneetur in aqua dulci. Gaudeat octo ⁊ quiete somno ⁊ solatio proposse. Si autem fit cum bumoris vitio digeratur melancholia cum oximelle compositio vel squillitico ⁊ aqua decoctionis yreos vel yssopi vel calamenti vel ciperi vel capparis. Et confortetur splen vt bene attrabat melancholiam. Et purgetur cum pillulis fetidis ⁊ dyasene: vel cum puluere sene tbimi epitbimi ⁊ aqua calida vel cum yeralogodion vel cum decoctione mirabolanoruz indoruz collata ⁊ dulcorata cum sirupo rosato vel cum melle rosato. Et caueat a coitu omnino: ⁊ proprie super cibum. Utatur dyantbos frequenter ⁊ dyamargariton in ieiuno. Cura diminute seu corrupte digestionis propter debilitatem compositionis stomachi est eadem cum cura stomachi frigidi ficci preter quā q; non est opus euacuantibus sed solis alterantibus et proprie quorum virtus declinet ad stipticitatem cum caliditate non ad bumiditatem. Utatur ergo cibis subtilibus temperate vergentibus ad calidum et siccum. Bibat vinum vetus purum parum ⁊ sepe comedat. Euitet cibos grossos et fluidos: vt sunt iura immoderatovsu assumpta quia fluctuant et corrugationem stomachi super cibis impediunt tempore digestionis. Neq; bibat multum quando sumit cibum immo post completam digestionem primā

bibat bonum hauſtum vini puri vel claretti. Nutriat carnib⁹ edox⁹ & pullorum & auium quarum degentiū in nemoribus non in aqs. Utatur ouis ſorbilib⁹ & pulmētis auene vel ſimile vel farre cōditis cum lacte dulci & vitellis ouox⁹. Utatur electuarijs calis ſupradictis & ſpecialr dyadragāto dyayris dyacitonitren. & electuario ducis cum melle & ſpeciebus in ieiuno. Abſtineat ab oīno a coitu & p prie ſup cibum & ſomno diurno & q̄cto ſuperfluo. Munc̄ ſumat cibū niſi prius egeſtis ſuperfluitatibus p̄me & ſcōe digōnis. Et poſt hoc habito exercitio incipiente a debili & tendēte ad fortius redeūdo ad debile: quieſcat donec calor naturalis redierit corpori: & ſputum ceperit ſubtiliari quaſi fit aquoſus & appetitus excitari: tunc nanc̄ comedat ſatiſfaciendo nature nō appetitui quoquo modo.

Electuarium

Emperica.

confortās ſtomachum digeſtionem p̄mouēs: cor letificans: putrefactionem p̄hibēs: membra calefaciēs: renes et veſicā purgās. ſanitat̄ regimini cōferēs ſic fit. ℞. caſtoreī ablutiſi aā rob. et p̄terea exiccati. ℥. f. gariofil'. ℥. ſ. maſticis thuris. aā. ℥. ij. macis. ʒ. ij. mēte ortolane. ℥. v. gallange. ℥. viij. aniſi. ℥. viij. fenuculi. ℥. ix. cinamomi electi & mundati ad pondus oīm vini odoriferi lib. ſ. ſucci marrubij albi lib. ij. mell'. diſpumati q̄ ſufficit: coquat̄ mel cum vino & ſucco predictorū donec cōdenſet & pulueriſent ſubtiliter & cribellentur ſpēs dicte et cum melle cōficiātur. Detur ad modū nucis poſt cibū per vnā horā & bibat poſt illud parum vini boni. Pillule vtiles p̄ ſtomacho & laxatiue omni ſtomacho debili cōferentes cuz materia. ℞. maſti. reubarb. ℈. v. aloes boni ad pondus oīm pulueriſent & diſtemperent cū ſucco fen. Dētur. v. aī cibū vel poſt: quia mūdificāt ſtomachū & epar excellēter a flegmate & cholera. Nam de reubarbaro dicit Auer. v. coll'et. q̄ eſt medicina būdicta reſpectu alioz farmacorū. Sed de aloe dicit Gal'. vij. de ingenio ſanitat̄. q̄ eſt magis cōferens ſtomacho omni alio laxatiuo quare ſicut eſt amarū ori ita eſt delectabile ſtomacho idcirco debet lingua extrahi et medicia ingluti. Item maſticis olibani. ʒ. ſ. infuſa per noctem in vino donec liquefacta fuerit & bibita in ieiuno calefacit & exiccat ſtomachum potenter & catharrū deſcendentē a cerebro reſtringit ſi mane vel ſero potetur pluribus diebus. Item cerotū nobile p̄o ſtomacho calido vel frigido & humido vel debili in ſubſtantia. ℞. bdelij. oppoponaci euforbij. aā. ʒ. ij. thuris pip. cinamomi. ʒ ʒ. aā. ʒ. vnā aniſi. ʒ. ſ. gallange nucis muſcate granorum paradiſi gariofil'. aā. ʒ. ℈. cardamomi macis croci quartā partē. ʒ. vntus. Confice ſic liquefiant gūmi in aqua roſa. vel vino odorifero & exeis & puluere ſpecierum: & cera & pice ſufficienter conficiatur emplaſtrū & extendat̄ ſup corium album molle & tegatur cū panno lineo albo ſubtili: & teneatur ſup ſtomachū duabus horis ante cibū & poſt remoueatur. Item cerotū aliud quod valet in vomentibus cibum. ℞. lapdani. ℥. iij. maſticis cinamomi gariofil'. nucis muſca. gallange ſpice aā. ʒ. ij. olei maſticini & nardi. ℥. ſ. cere. ℥. ℈. Item aliud. ℞. cere alb. abraſe a ſorditie ſuperiori olei nardi. ana. lib. ℈. maſticis. ℥. ij. aloes calami aromatici aā. ʒ. ij. gariofi. cinamomi aā. ʒ. iij. fiat cerotum. Item facellatio ad idem. ℞. mirtillorum rob. rub. abſinthij mente gariofi. thuris cinamomi maſticis. fiat puluis ſubtiliſſimus ex eis qui poſitus in ſacculo ſericeo vel lineo ſubtili calefacto ſuper lapide ignito aſperſo cū vino ſtomacho continue applicetur. Et ſi fuerit infrigidatus addatur alius. Item epithima ad idem. ℞. thuris maſticis aā. ℥. ij. ſucci mente. ℥. iiij. terantur gumme & conficiantur cum ſuccis & pānus imbibitus in eis ponatur ſuper os ſtomachi valet etiam vomentibus. Aliud. ℞. ſucci mente ſucci abſinthij vini citoniorum aā. partes equales. puluerīs gariofi. quantum voluerīs: calefiat totum hoc perfecte ad ignem: et in ipſo infundatur filtrum & ſtomacho applicetur: reiterando ſepe. & cum infrigidatum fuerit: valet vomentibus & eructantibus aceroſe vel fumoſe: ſed in ſtomacho calido poteſt addi vinum granatorum vel berberis vl aqua decoctionis mirtillox. Dragea ad idē. ℞. cinamomi gallange zinziberis aā. ʒ. ſ. nucis muſcate zedoarij cubebe aā. ʒ. ℈. gariofi. macis aā. ʒ. ij. aniſi. ʒ. ſ. paſſularuz q̄tum voluerīs. zuccari q̄tum ſufficit: terantur omnia groſſo modo preter ani. & gariofil'. & paſſu. miſceantur vel terantur ſubtiliter & diuiſis

passulis fiat electuarium cū zuccaro. Et si vis facere laxatiuū flegmatis. aquosi pone in qualibet dosi.ʒ.ſ.reubarbari. Si melancholie pul'.sene.ʒ.ij.ℨ detur ante cibum. Itē ad idem electuarium Gal'.vſ.de inge. sanit. circa fīnem.qō valet nō digerētibus vomētibus lieētericis: dyarrijs:ℨ est mirabile. ℞. succi citoniorum maturoꝝ:succi mactanoꝝ aā.ʒ.duas.aceti.ʒ.ſ.coquantur super carbones ℨ ponat' zinz.ʒ.ſ.piperis albi vel longi ʒ.ß.pulueriſent' ℨ coquantur vſq; ad ſpiſſitudinē mellis. Et si venter fit choleric? dat' ad modū nucis ante cibū per duas vel tres boras. Itē firupus de menta Joan. bebemeſ. in suo antidotario valens in omni fluxu vētris confortat nauseā ℨ vomitum ℨ singultū sedat. ℞. succi citoniorum muzorum ℨ dulcium:succi granatoꝝ dulcium ℨ acetoſorum ℨ muzorum aā.lib.ſ.ℨ ß.proijciatur super eos mente succi lib.j.ℨ ß.folioꝝ roſ.ʒ.ij. et dimittantur sic per diē ℨ noctem:ℨ deinde coquantur cum facilitate vſq; ad mediuz et cum mellis aut zuccari lib.ij.fiat firupus et aromatizetur cum gallia in hyeme:ℨ in estate non aromatizetur. Item pillule ſtomatice ſm eundē ſtomachum ℨ caput mundificantes a flegmate ℨ humoꝝ? acutis ℨ mūdificantes malū ſanguinem in corpore toto ℞.turbith.electi.ʒ.x.masticis aā.ʒ.quattuor roſ.ʒ.iij.aloes boni ad pondus omniū confice pillulas cum succo abſinthij. Et dosis earū est a.ʒ.ſ.vſq; ad.ʒ.ſ.ℨ ß.sero ſiue cena. Itē pillule ſm eundem que dicuntur pillule de turbith:aut pillule auri choleram ℨ flegma sine moleſtia purgant:ſtomachum ℨ epar cōfortant ℨ digeſtionez procurant. ℞. turbith bont.ʒ.xvſ.aloes.ʒ.ſ.ℨ ß.masticis ros.aā.ʒ.vij.mirabolanoꝝ citrinoꝝ.ʒ.decem croci ʒ.iij.confice cum succo abſinthij vel cum vino albo odorifero addendo zinz.ʒ.quattuor Item pillule cochie euacuātes būores groſſos flegmaticos a toto corpore. ℞.pul'.yere pigre.ʒ.x.colloquintide.ʒ.iiij. dyagredij.ʒ.iij. turbith.ſticados aā.ʒ.v.confice cū succo rubre ℨ opij ℨ da.ʒ.ſ.vel.ʒ.ß.Item pillule fetide ad idem. ℞.pulueris yere pigre.ʒ.x.colloquintide centauree plantaginis aā.ʒ.v.euforbij.ʒ.ij.ℨ ß.castorei zinziberis asse fetide serapini oppoponaci caſſie finapis pipetis aā.ʒ.ſ.ℨ diſſoluantur serapinuz ℨ oppoponacum ℨ assa in ſucco rutbe vel in aqua ipſius:ℨ cum ipſis fiāt pillule sicut prius.

Canones.

Stomachus pter feb.vt plurimum nocetur a mala complexione frigida vel humida cum materia quod est propter boim gulositatez. Post banc vero a mala cōplexione frigida ℨ humida; sine materia post illam a frigida: post quā ab humida sine materia post illaz a frigida ficca cum materia: post banc vero a frigida sine materia ℨ post a frigida ℨ ficca. Sed in feb. nocetur maxime a calida vel ficca cum materia. Item ſtomachus non minus leditur a materia ℨ a mala complexione cp̄ a mala compōne que dicitur debilitas cōtexture. Verū in boc refert:qz mala compoſitio vt plurimum est a generatione:ℨ raro post egritudines vel inordinatam dietaz cuius contrarium est in mala complexione. Preterea omnis mala complexio ſtomachi ſi fit ex mala generatione iuuat' a cibo ℨ potu sibi simili in forma ℨ in gradu: vt calidus a calido:frigidus a frigido ℨ sic de alijs. Nocetur autem a contrario in forma vel in gradu preter ſtomachum calidum qui gaudet cibis ℨ potibus calidis:ℨ nil nocetur a frigidis ſm vſuz moderatū:vt dicit Gal'.in teg. capto de signis ſtomachi. Si vero fit mala complexio aduētitia ℨ accidētalis nocetur a sibi simili:iuuatur autem a cōtrario vſu moderato. Ratio autem canoñ.est:quia omnis conſeruatio fit per simile:cura vero per contrarium. Nunc autem omnis complexio ſtomachi naturalis appetit ſui cōſeruationem Accidentalis vero curationē: cum vnūquodq; ens naturale appetat bene viuere ℨ illi? gratia facit quicquid facit:vt dicitur primo metaphiſice. Ex boc cañ.ſequitur ali? cp̄ mala complexio ſtomachi naturalis nullaten? debet ſubito rectificari:ſed gradatim ℨ tempore ſanitatis. Mequaq; vero debet alterari tempore alicuius egritudis:ſed sic tolerari donec conualeſcat:vt dicit gal'.vij.de ingenio ſanitatis. Ultimo ne fortaſſe afflictio afflictioni apponatur. Et ſubdit illud ibidem. cp̄ ſi ſtomach? fit naturaliter calidus ℨ egrotauerit egritudine frigida: oportet in eius cura calidiora adminiſtrare cp̄ in ſtomacho naturaliter frigido. Similiter ℨ ſi ſtomach?

sit naturaliter frigidus ⁊ egrotauerit egritudine calida oportet in eius cura frigidora ministrare q̄ in stomacho naturaliter calido: q; stomacho conuenit ꝓpter cōseruationem cōplexionis innate ⁊ propter causam egritudinis esse fortiorē si stomachus calidus infrigidetur q̄ si frigidus infrigidetur Et iste canon eodē modo intelligendus est de epate ⁊ corde cerebro ⁊splene. Itē ad passiones stomachi: ⁊ proprie si sit materia frigida sequit plerūq; diuina ⁊ malitia anhelitus ꝓpter pulmonis cōpactionē ⁊ dyafragmatis extēsionē. Itē ois cibus difficile masticabilis est difficile digestibilis: sed nō ecōuerso. Possunt em̄ duo ꝓhibere digestionē: scz viscositas: vt piz in cerebro vel vnctuositas: vt in turibus q̄ nō impedit masticationem. Itē ois stomachus debilis cōfortatur a proprietate per esum alias stomachoz: vt dicit Auerro. vij. colliget. cum similitudo sit fundamentū ꝓprietatis: vt cerebrū p esum cerebroz ⁊ epar epatū ⁊ filia: ⁊ ꝓprie si sint ex aialib⁹ laudabilib⁹ ⁊ sanis: vt sunt pulli p dices fasiani: ⁊ vr oia degētia in nemoribꝰ ⁊ pratis ⁊ se exercitantia. Caue tamē ne volēdo proficere vni mēbro obsis alteri: propter qō ait Gal. xj. de ingenio sanitatis. Est aūt difficillimū in quacūq; egritudinū medicinam adinuenire simplicē que taliter iuuauerit: vt nihil in ea reperiatur nocitiui: qō quidem accidit propter cōplicationē dispositionum diuersarū in mēbris similiter ⁊ morbis cū eorum accidentib⁹ atq; causis. Oportet autem ob hoc medicinas nō postponere: sz ad illas maxime se transferre q̄ plus apud nostrā necessitatē continent iuuamēti q̄ nocumenti: quare ⁊ sic dicam⁹ de stomacho qō fiat igitur cū electuarijs ⁊ vsu moderato: vt elaborari ⁊ digeri valeant pfecte. Preterea sciendum q̄ digestiones cōmunes sunt tres. Prima est in stomacho cui⁹ supfluū est stercus. Scōa in epate cuius superfluū est vrina Tertia in venis cuius supfluum est sudor et yposthasis tpe sanitatiz vel apa ⁊ scabies tpe egritudinis. Est ⁊ quarta que ꝓpria dr: et est in porositatibus membroz̄ ⁊ venis capillarib⁹ cui⁹ superfluū insensibiliter omni tempore a corporibus nostris euaporet. Et iste digestiones habēt ordinē essentialem inter se: vt si prima auferatur ⁊ vt plurimū corrumpatur. Secūda necessario auferetur et corrumpetur: similiter tertia ⁊ quarta. Est tamen cum digestio stomachi diminuta vel corrupta est sub modico excessu vel defectu corrigi potest per eā que est epatis ⁊ venarum: ⁊ proprie si virtus naturalis sit in eis fortis. Itē quando approximas medicinas stomacho per exterius approxima eas actu calidas. Tepidas vero vel frigidas nequaq̄ qm̄ tepida resoluunt robur ventris: vt dicit vij. de inge. sanitatis. Sed frigida inimica sunt stomacho intestinis ano neruis ⁊ omnibus membris neruosis vt dr. vj. parti. ampho. Siue approximes per exterius siue per interius superadde stiptica: vt virtutē naturalem ⁊ substantiā stomachi confortent que cū hoc si fuerint aromatica melius nature placent. Ut est absinth. gallanga zedoaria piper mastix thus. in cā frigida Dragantū mirrha rose plantago granata. in causa calida Menta citonia in vtraq;. Preterea sciēdum q̄ mora inter cibū ⁊ cibū debet esse regularis sexdecim horarū regulariter naturalium in corpore tēperato viuente tēperate in vsu. Sex nō naturaliū reruz: ita vt in duobus diebus trinā capiat refectionē. Verum quocunq; mō res se habuerint hec mora requirit spaciū decē horarū ad minus: qm̄ ꝑm diuersitatē ciboz in qualitate ⁊ quantitate vl ꝑm diuersitatē cōplexionū stomachi ⁊ regionū diuersificanē ⁊ horaz: ita vt hoc calamo scribi non possit nisi in vniuersali. Ideo dicit Auicē. iij. canoñ. fen. xiij. q̄ hoc tēpus est inter horā. xij. ⁊. xxij. Item digestionē p̄ma mam conditiones decē impediunt. Prima est substantia cibi: vt pote grossities vel cruditas. Secunda quantitas: sz magnitudo vel multitudo. Tertia qualitas: scilicet frigiditas vel viscositas vel duricies. Quarta ordo: vt si in ventre fluido subtilia premit tantur grossis ⁊ in stipticis grossa subtilibus. Et i vtroq; digestibilia difficilia digestibilib⁹ facile. Quinta hora cōstionis: vt si sumaē cib⁹ añ famē vel post plurimā famis tolerationē Sexta malitia reginminis potus superflui inūdare facientis cibū. Septia motus et agitatio super cibum. Octaua aer cōtinens. Nona animi passiones. Decima sumptio electuarioz calidoz fumosoz post cibū. Itē scias q̄ medicie laxatiue meliores

Duo ponit ꝓhibe digestionē

Digestiones 3 gnes sūt

ꝓ stomacho sunt mirabolani qꝝ cū soluāt cōprimēdo cōfortāt substantiā stomachi nisi venter fit naturaliter stipticus ⁊ inobediēs. Ꝓ flegmate cōi fiat talis decoctio. ℞. mirabolanoꝝ iiebullioꝝ vel emblicoꝝ bellericorum vel oim. aā ℥.ß. terant grosso mō ⁊ bulliantur in ℥.viij. aq̄ cisterne vel simplicis vel aque decoctiōis myrtilloꝝ vel acetose donec meditū cōsumat: tūc colletur ⁊ dulcoret colla tura cum melle ros. vel cū zuccaro ros. ℥.ij. vel.iij. ⁊ detur totū aī diē. Sed ꝓ cholera ℞. mirabolanoꝝ citrinorū eodē mō bullitoꝝ. Ꝓ melācholia mirabolanoꝝ indoꝝ. Ꝓ materia cōposita ꝓpone mirabolanos Item scias qꝝ de maxie ledentib⁹ stomachū cerebrum ⁊ renes est coit⁹ inordinat⁹. Nam in coitu agitātur ⁊ inflāmant spūs animales q̄ plurimū sunt i cerebro circa organa sensuū colliquātes. Item in coitu ⁊ ꝓprie sup cibum fit caloris ad extrema distractio ⁊ cibi con quassatio ex quib⁹ infrigidat stomachus. In coitu etiā fit multa sanguis attractio p vasa spermatica q̄ oriūtur a vena liui ꝓpe renes quare macerant renes ⁊ debilitat eoꝝ attractiua. Nullus igit stomachicus coeat sup cibum nisi vsu moderato. Item dubitat vtrum amplior cib⁹ fit sumēdus in prādio vel in cena? Ad qō respōdet Gal. vij. de ingenio sanitatis ca. de cura stomachi ficti. qꝝ in cena ꝓpter tria. Primo qꝝ tūc bō magis quiescit omis aūt digestio quiete perficit vt asserit Auerro. ij. colliget. vbi reddit causaz q̄re vene nō pulsant sicut arterie. Scōo qꝝ propter frigiditatē noctis calor naturalis fortificat. Tertio qꝝ maior est distantia a cena vsq̄ ad prādiū q̄ a prādio vsq̄ ad cenā: tō cib⁹ melius digerit apud regulariter viuētes. Scire tñ debes qꝝ illud fallit in duob⁹ casib⁹. Prīo si corpus ē catharrosuz tūc eīm oportet cibū ⁊ potū minorare ꝑ vsus noctē. Scōo si cōsuetudo anti q̄ta fuerit in ꝑtū: tūc eīm nō erit illi obstandū donec gradatim corrigatur.

Pronosticatio.

Si quis post cibum ad duas vel tres horas gerit inflationē ventris cuz rugitu forti vel eructationes acetosas vel fumosas vel odorem ⁊ saporē cibi assumpti retinētes significat necessario digestionē corruptā diminutā vel ablatam ⁊ fortasse lienteriā futuram. Item licet ois actio lesa stomachi sit mala que est triplex: scz ablata diminuta ⁊ corrupta: peior tñ ⁊ sepius cōtingēs est corrupta qꝝ non rectificatur p scōam nisi fortassis in principio ⁊ cum est modica. Item mala digestio stomachi est radix oim morborum. Nam ablatio digestionis ⁊ diminutio lienteriam dyarriam cronicaz ydropisim ⁊ etbicam inducunt. sed corruptio ad fumosuz feacutas ⁊ apa calidum ⁊ dissinteriā ⁊ tertianas generat. diminutio vero ad acetosuz fe. cronicas lepram tympanistem apoplexiā ⁊ epilepsiam multiplicat. Item si quis in conualescentia cutuscūq̄ fe. habuerit signa indigestionis que sunt os insipidum fumosuz vel acetosum ⁊ proprie cum prostratione appetitus vel corruptione eius sicut est appetitus carbonum vel argille significat ipsa recidiuum propter stomachum non bene eē mandatuz ab humoribus nociuis. Redi igitur ad euacuationes ⁊ digestiones illi materie conuenientes. Item si quisguloſus cesperit habere pustulas diuersoꝝ colorum: scz liuidas nigras ⁊ rubeas: q̄s ante non habuit breuitatē vite significat: qꝝ malia venenosa est q̄ necq̄ purgari: necq̄ rectificari pōt p medicinas crapulas ꝓhibētes: qꝝ materia exuberans ab interioꝝ regurgitat ad exteriora: ⁊ cuz membra principalia occupauerit scz. cerebrū cor ⁊ epar: subitam mortem induceret. Item cum sit quadruplex digestio: vt supra ostendimus ex qualibet earum cum lesa fuerit: surgunt in corpore propria nocumenta nisi statim a principio purgationibus cōuenientibus in flebotomando vel farmacando sagaciter succurramus. vnde Ypo. ij. amph. Ubicūq̄ cibus preter naturā intrat illic egritudinem facit ⁊c.

De nausea fastidio ⁊ ꝑstratione appetitus. Capm. ij.

Ex bis tribus dicem⁹ vno capitulo quia ex issdē fiunt causis ⁊ eadem habent remedia. dicitur appetitus esse prostratus cum non desiderat cibum oīno vel cū diminutiōe. Dicit nausea qñ cū hoc ad ꝑsentiā cibi mouet nauseā abhorret ipm etiā si ꝓp⁹ fuerat appetit⁹. Dicit fastidium qñ cū hoc nullatenus vel difficile po-

test cibū ingluttire etiā cōpulsus: ⁊ sic nō differant nisi ꝑm magis ⁊ minus: qđ intelligo triplr. Primo in essentia siue graduꝝ dictū est. Scđo in subiecto ꝑm qꝫ passio ē magis vel min⁹ in fita stomacho. Tertio in cā qr ex oībus fit ꝓstratio ex quib⁹ nausea ⁊ fastidiū sed nō econuerso. Fit igitur ꝓstratio quatuor de causis. Prima est mala cōplō calida oris stomachi cū materia vel sine materia. Scđa est mala cōplō frigida ipsius qñ vitiatur cuꝝ materia vel sine materia: qr tunc tollit actum ꝓprie virtutis ꝑm Gal'. in. j. ampho. Quibuscūqꝫ iuuenibus ⁊c. Frigiditas eñ moderata potius auget appetitū. Tertia est lesio duoꝝ neruoꝝ magnoꝝ venientiuꝫ a cerebro anteriori ad os stomachi ad dandum ei sensum famis ⁊ sitis ꝑ toto. Quarta qr epar nō multū attrahit de chillo p meseraicas venientes a concauo epatis ad intestinum ieiunū ⁊ duodenū. Fit aūt nausea ꝑpter duas cās tm̄. Pria est materia flegmatica natās circa os stomachi ⁊ ipm̄ mollificans. Scđa est debilitas retentiue virtutis stomachi ꝓpter causam humoralē flegmaticam vel primitiuā vt est vētris fluxus spōtaneus siue artificialis supfluus vel vomit⁹ frequēs. Fit aūt fastidium ꝓpter vnā cām que est materia grossa flegmatica inuiscata villis oris stomachi ⁊ infiltrata. Signa ꝓstrationis appetit⁹ a causa cal'a sunt sitis et eructatio fetida fumosa ⁊ sensibilis calor circa os stomachi amaritudo oris siccitas lingue ⁊ citrinitas cū adustione tinuat' a frigidis; nocent calida: ⁊ est qñqꝫ cum fe. qꝫ si fit cum humoris vitio fit forte vomit⁹ amarus viridis vel citrinus. Signa et⁹ que fit a causa frigida sunt sensibilis frigiditas circa os stomachi ⁊ eructatio insipida aquosa vi'viscosa acetosa ⁊ lenitas ventris: iuuāt calida nocent frigida. Et qr muscillago alba apparet sup liguā: ⁊ si est cū fe. erit fe. lenta flegmatica sine siti. Si fit cū humoris vitio fit forte vomit⁹ flegmatis viscosi aquosi vel vitrei multitudo saliue ⁊ sputi. Signa et⁹ que fit ꝓpter lesionē nerui sunt: qr post vsum cibor⁹ acutoꝝ vt sinap. ⁊ piperis nō sentit morsicationē circa os stomachi vel parum sentit ⁊ quod non sentit nauseā necꝫ vomitum nec sentit frigiditatē necꝫ caliditatē circa os stomachi. Signa eius que fit ꝓpter debilitatem epatis sunt egestio alba liq̄da chilosa ⁊ qñqꝫ viridis ꝓpter choleram cōmixtā: ⁊ qr corpus ꝓtinue extenuat' ⁊ egestio est maior vel eq̄lis cibo assūpto ⁊ solide subet et sunt cū ea signa frigiditatis vel opillationis epatis. Signa nausee quocūqꝫ mō fiat sunt abhoiatio cibi ⁊ refectio ipsi⁹ cū cachimo ⁊ cōturbatio facies ⁊ oculoꝝ cuꝝ cib⁹ ꝓsentatur: ⁊ si cogat' ad eius sumptionē forte aduenit vomitus. Signa fastidij sunt signa nausee: sz in nausea maior est difficultas in retinendo qꝫ in ingluttēdo: sz in fastidio est econuerso.

Methodus.

Cura ꝓstrationis appetit⁹ a causa calida est vt vtatur oxizacara vel sirupo ros. añ cibū cum aq̄ frigida vel vino granatoꝝ vel berberis vel agresta vel aceto cuꝝ cibo. Bibat vinū ponticū limpbatū: vtatur somno ⁊ q̄ete post cibum et añ. sumat sepe zuccarum ros. vel oyap⁹unis si vēter fit obediens: si stipticus sirupū viol'. vel zuccarum viol'. verūtn̄ supfluus vsus sirup̄. viol'. ꝑsternit appetitū. Si cum humoris vitio fit: digeratur ⁊ euacuet' cholera ⁊ fiat vomit⁹ si fit possibile: sicut dixim⁹ ca. de debilitate digestionis. ſ. de causa calida cū materia. ⁊ fiat cerotum hmōi sup os stomachi. ℞. masticis ʒ. iij. cere. ʒ. ß. olei rutacei. ʒ. ij. dissoluantur simul et extēdant' sup cozio al. molli ⁊ aspergatur cū aceto et ponat' sup os stomachi et pōt addi mirrha: qr valde excitat appetitum et penetrare facit. Cura ꝓstrationis appetitus a cā frigida est: vt in oi die ieiuno ⁊ sero cum vadit dormitū vtatur dyatrīpipeō dyagallanga dyazz. dyacitonitē cum melle et specieb⁹. Comedat carnes pullorum vel aulum paruarū assas ꝓprie vel elixas cum specieb⁹ calidis acutis. vtatur ꝑ sapore finapi cōdita cum melle vel allijs ⁊ cepis. Bibat vinū purū optimū exercitetur semp in ieiuno nec dormiat in die. Et si fit cum humoris vitio digeratur flegma ⁊ euacuet' sicut dixim⁹ cap̄. de digōnis debilitate. ſ. de cā frigida cū materia. Et post purgatiōes fiat cerotum sup os stomachi qđ. ℞. mirrhe bdel̄ masticis. añ. ʒ. ij. terātur subtiliter ⁊ misceātur in casola cū. ʒ. ij. olei masticini vel nardi. et. ʒ. ß. cere ⁊ extēdat' sup cozio alb. molli et

aspergatur cū aceto acutissimo cū infrigida datus fuerit ⁊ ponatur sup os stomachi. Et balneetur ī aquis calidis stipticis sicut sunt aque tinarū vel aque decoctionis absinthij calamenti origani ⁊ ppʒie in ieiuno. Cura prostrationis appetitus ꝓpter lesionē nerui venientis a cerebro est vt cerebrū confortetur cū electuarijs aromaticis vt dyātbos cū musco dyamustū dyamargaritū dyaplitis arcoticū. Et abluatur caput cū lixiuio vl aqua decoctionis absinthij melliloti florus camomille rosʒ. ⁊ ciperi odoret continue pomum confectū ex mirrha lapdano ⁊ musco. Comedat res assas boni chimi: vinū rubeū stipticum limpbatū bibat. Deferat sup stomacho cerotū tam dictū in cā frigida suffumigetur qñcʒ cum storace ficca vel thure si est sine mastia. Cura pstrationis eo ꝙ epar nō trabit rem plurimā est vt fiant oia apetentia epar ⁊ cibum penetrare facientia: vt potus vini al. subtilis potentissimi de quo modicū detur in ieiuno: ⁊ balneū ante cibus cōfricationem leuē ⁊ exercitiū. Similiter et oia que calefaciunt epar ⁊ aperiunt eius opillationē: vt oximel cōpositū vel dyacalamentum vel dyatriūpipereon vel decoctio hec. ℞. reubarb. ameos amomi. ciperi. aā. ʒ. ℈. pistentur ⁊ bullianꝫ in lib. ij. aque donec ad vnaʒ redeant ⁊ colleꝫ ⁊ collature addanꝫ. ʒ. quattuor zuccari bulliāt iterū aliquātulus ⁊ iterꝫ colletur. Detur de isto omni mane. ʒ. ſ. cū vino al. subtili: qr aperit opillationes epatis ⁊ splenis ⁊ cōfortat eorū virtutē attractiuā vel cōmixtura ista si epar sit caliḍ. q̄ confert ycteriticis ⁊ epatticis de cā calida cū opillatione. ℞. trifere sarranice. ʒ. ℈. reubar. pulueriſati. ʒ. ſ. vel. ij. Incorporent simul cū firupo violꝫ. vel acetoso qḍ sufficit: detur caliḍus in die: qr purgat choleꝝ et deopillat epar caliḍ. vel fiat sic. ℞. oximellis squilitici ℥ij voluerīs: da cū aqua decoctionis endiuie lactuce abſinthij citonij spodij squināti omni mane añ diem ⁊ sero de firupo. ʒ. vnā. et aq̄ ʒ. duas. Et si voluerīs: acuaꝫ de tertio in tertiū cum. ʒ. ſ. reubarba. puluerisati. Iſtud enī aperit epar ⁊ infrigidat perfecte. vel cū mixtura tali in causa frigida. ℞. trifere magne. ʒ. ℈. distēpereꝫ cum vino calido vel decoctionis anisi masticis feniculi. Et ad hoc etiam valet dyacucurma quā dicem⁹ cap. de ydropisi data cū oximelle vel melle ro. In causa autē cōmuni misceātur predicta tam firupi ꝙ electuaria sicut est ista mixtura. ℞. trisandal. rosate nouelle dyarroḍ. abbatis misceātur. añ. ʒ. ℈. Sup epar fiat emplastrum aptiuum. ℞. sandaloꝝ rubꝝ. ʒ. ſ. cappari. acori ciperi rosʒ. rubꝝ. ana. ʒ. ℈. olei masticis. olei ro. añ. ʒ. ij. aceti. ʒ. ℈. farine ordei qḍ sufficit ad inspissandū puluerisatis ⁊ cribellatis misceanꝫ fil' ⁊ fiat empl'm actu cal'm sup epar Sumat sepe ī ieiuno de tyriaca veteri cū vino cal'o. Fiat etiā post euacuationes epithima sup epar. ℞. enḍ. plantaginis absinthꝫ. rubee tinctorū ro. sandal'. spodij. squinanti. berberis. capparis. añ. ptes equales bulliāt oia in aceto squillitico ⁊ aceto citoniorus in quo infundanꝫ filtrū recens vel pānus lineꝰ triplicatus et ponatur sup epar actu calidū in ieiuno: quia cōfortat substantiā epatis et resoluit eius opillationes in oi causa. Utaꝫ cibis subtilibus nutritiuis conditis cū speciebus calidis acutis si caliditas epatis nō prohibeat. Bibat vinū album limpbatum cū aqua decoctionis seminū cōmunium frigidorū vel calidorum ꝓm ꝙ oporꝛet. Cura nausee vel fastidij ꝓpter materiam frigidam est vt digeraꝫ et euacueꝫ flegma grossum cū medicinis dictis ca. de debilitate digestionis. ſ. de causa frigida cū materia. Et fiat vomitꝰ ꝓposse: ⁊ vtaꝫ ī ieiuno post euacuationes electuarijs dictis calidis cū vino calido ⁊ ppʒie dyagallanga dyacitonitē cū melle ⁊ speciebus. Super stomachū ponatur cerotum qḍ. ℞. masticis thuris verniciis boli armenici. aā. ʒ. ſ. terantur ⁊ misceātur cū aceto acuto: bulliant donec totum spissus fiat: ⁊ tunc extendaꝫ super cortū molle satis. Cura nausee ꝓpter debilitatē cordis stomachi ⁊ eius retentiue est eadē cum illa que dicta est in capl'o de cura male digestionis: scz de debilitate substantie stomachi. Paruz et sepe comedat cibos calidos vergentes ad siccū aromaticis conditos cū speciebus calidis nō acutis. Bibat vinū rubeum dulce stipticū parū ꝓ vice. Utaꝫ sepe dyacitonitē cū melle ⁊ specieb⁹ ante cibū: sed fine specieb⁹ vel zuccaro rosato post cibū. Et in saporib⁹ suis vtaꝫ vino malorꝰ granatorꝰ vl berberis vel aceto: vt ꝓuocēt appetitū sui stipticitate.

Emperica.

Scias q̄ sicut experimentuz et rō testantur propter causas quattuor ꝓstrationis appetitus p̄dictas sunt adhuc alie: p̄ma est venarū totius corpis repletio: vt i gulosis ⁊ ociosis. Et cura eiꝰ est flebotbomia basilice: et minoratio cibi et potus: ⁊ motus ⁊ exercitiū in ieiuno. Scōa est dēsitas poroz cutis ꝓp̄ qō parū resolui a corpib⁹ eoz. Et signa eiꝰ sunt duricies cutis corporis ⁊ lōgitudo tolerāre famis sine mīta lesione. Et cura eiꝰ est balneū aque decoctionis florum camomille furfuris bauracb cū leui diuturna fricatione ⁊ sudore multo añ cibum exercitiū ⁊ labor i ieiuno. Similiter vsus ciborum subtilium facile resolubilium: vt iura olera ⁊ pulmēta de farina auene vel ordei. Tertia est opilatiouene procedētis a splene ad os stomachi deferētis melācholiā. Et signa eius sunt qz non sentit famez quātūcunq; cibum desideret. Et est p̄uatio omnium aliarum causarum inducentiū ꝓstrationē: ⁊ si comedat bene digerit. Et cura eius est confortatio splenis ⁊ deopilatio eius: vt dicet suo cap̄. ⁊ assiduatio ciborum acetosorum stipticorum ⁊ melācholiā generantium: vt lētes fabe agresta acetum sumach: pedes porcoruz cocti cū aceto et sale et speciebus actu frigidis. Et quandoq; vsus calidorum acutorum: vt cepe: allia: finapis: porri: pip. Quia melancholia nō naturalis fit q̄nq; per aduſtionē: quā doq; p cōgelationē. Sed melia naturalis solum fit per cibū grossos humores generātē sine excessu vel defectu caliditatis digestiue quare ē quasi fex masse sanguinee: vt dicit p̄mo canoñ. fen p̄ma cap. nutriēs mastication. Et vniuersalit oia q̄ excitāt appetitū cū mordicatione pauca sunt conuenientia: vt carnes asse condite cum aceto vel succo trifolij vel berberis vel vino granatorum. Et ad oēm ꝓstrationē appetitus cuz feb. vel sine val3 vti frigidis vt extremitatibus porcellorum ⁊ castratoruz al's edorum vel vitulorum decocto. pfecte in aqua pluria ⁊ modico aceti addita mēta ⁊ refectio ex petrosis factēdo ex ipsis gellaticiū de quo dētur duo boli vel tres actu frigidi ante cibum. Similiter ⁊ sapor factus ex succo acetose vel trifolij cōdit⁹ cū aceto ⁊ puluere cinamomi inspissatus cū vitello out assi addito succo porri vel petro. si feb. vel dolor capitis vel tussis id cōcedat Similit ⁊ succus granatoz: ⁊ ppte acetosoz cōditus cū puluere cinamomi sumptus añ cibū cū mica panis. Similit ⁊ succus piridi parūp acetosi de quo comedat ante cibum omnē aut ip̄m mordeat cū inglutione saliue. Similit coctanū assum ⁊ infrigidatū cū vino pontico vel succo berberis vel succo granatorū. Itē emplastrū ad idem. ℞. tburis mastices añ .ʒ.ij. boli armenici. ʒ. ſ. draganti. ʒ. ij. succi mēte. ʒ. iij. cōfice cū pane assato ⁊ pone sup os stomachi. Itē in cibo adhibatur mēta ⁊ in potu succus mēte. Itē inūgatur os stomachi cum oleo mastices ⁊ ros. ⁊ mirtillis actu calidis. Epithima ad idem ℞. citonia mentam grana mirti. coquantur in aqua ros. ⁊ aceto perfecte: ⁊ pelle linee imbibantur in illo actu calido: ⁊ ponantur sepe in ieiuno super os stomachi. Et si fit cū causa calida adde ros. ⁊ plantaginem pira pontica et mala matiana. Sacculus ad idē Ponantur menta absinthij. ros. saluia ⁊ plātago in sacculo lineo subtili et fricentur in vino et aceto vehementer ⁊ calidum ponatur super. stomachum in ieiuno reiterando frequenter cum infrigidatum fuerit cū plurima frigiditate. Possunt addi balaustie cortices granatorum cupule glandium: quare fit tūc cōferens in vomitu. Itē spōgia infusa in vino forti decoctionis antisi carui mastices. actu calidi confert ad ꝓstrationem vomitum ⁊ indigestionem. Et in cap. de debilitate digestionis. Cap. de empericis. descripsimus sirupos emplastra electuaria ⁊ cerota sublimia ad ꝓstrationez appetitus quoquomodo. Confert p̄terea ponere emplastra ventosam sine scarificatione super os stomachi sine attractione quia retentiuā stomachi confortat et ꝓpte cum alie medicine non cōferunt omnino ⁊ p̄missa euacuatione vniuersali ⁊ ꝓpte nisi sit timor attractionis vel apostematis in loco. Cerotum ad idez sublime. ℞. lapdani. ʒ. ij. resine ʒ. ſ. mirrhe mastices tburis. añ. ʒ. ij. cinamomi ciperi folij calami aromatici foliorum mirte. añ. ʒ. iij. ros. rub. ʒ. ij. cere. ʒ. ℥. olei mastices. ʒ. ſ. terantur terenda et misceantur cuz lapdano oleo et gūmis dissolutis in vino rubeo. stiptico et incorporentur pfecte ad igne

et extendant sup corio ⁊ tegant cuz panno lineo subtili ⁊ ponatur super os stomachi. Item cōfert limpbare vinū cum aqua stiptica sicut est aqua pluuialis vel aqua decoctionis mirtillorum plantaginis ⁊ ros.

Multos can. scripsim⁹ ca. de debilitate digestionis cōferētes p̄senti ca. q: ois mala digestio cū antiquat ⁊ pdurat: producit ad p̄strationē appetit⁹ ⁊ nauseā vt p̄z in cachexia ⁊ discrasia ⁊ cachochimia. Item ois p̄stratio appetit⁹ subito venies ⁊ cito recedēs est vt plurimū a cā calida sz morosa pdurās a frigida. Item q̄ ē a cā calida ē vt plurimū sine materia: frequētius nāq; in stōacho gñatur materia ꝓpter diete grossitiē crapulā q̄ ꝓpter caliditatē nisi sit cū febre⁹ adest.

Pronosticatio.

Prostratio appetitus ex lesiōe nerui a cerebro venientis difficile curat: vt dicit Raz in diuisionib⁹. nisi in p̄incipio ⁊ añ cōfirmationē. Silr ⁊ si puenat ab opillatione venę pcedentis a splene nisi forte in p̄incipio. Et cū adhuc est dispositio sine cōfirmatiōe. Item p̄stratio appetit⁹ a cā frigida periculosa ē magis q̄ a calida: q: causam fortiorem significat atq; magis pdurantē. Item si in egritudie aliqua appetit⁹ fuerit p̄strat⁹ ⁊ subito post hoc eger p̄imū cibū sūpserit sine aī subuersione vel nausea oino nō p̄cedēte rōnabili alleuatione q̄ fit p sudorē exuberantē vel vomituz vel egestionē mortale: q: cerebri lesionē ⁊ virtutis sensitiue mortificationem demōstrat. Añ Ypo.ij.pti.ap̄b. Quicūq; dolētes aliq̄d corpis p̄imū dolorē nō sentiūt ijsmēs egrotat. Sic nāq; videmus freneticos gulosos. Item p̄stratio appetit⁹ remanēs post crisim recidiuā ⁊ cōualescētiā non verā significat redi igit ad digōnes ⁊ euacuatiōes illi materie cōuenientes. Item p̄stratio appetitus in oīi egritudine ⁊ p̄cipue conica mortē significat: q: virt⁹ non pōt longā pugnaz tolerare sine cibo. vñ Ypo.ij.pti.ampb. In oi egritudine ꝓfortari mente ⁊ bñ se bre ad oblationes bonū: ꝛriūo malū. Item si q̄s ꝓualescēs ab egritudie multū cibū cū appetitu sumat in p̄ncipio ꝓualescētie ⁊ corp⁹ p hoc non resumat recidiuā significat ⁊ indigestionē et stomachū frigidū cuz materia acetosa. Sed si in p̄ncipio ꝓualescētie habuerit appetitū modicū ⁊ in p̄cessu augmentū verā salutem p̄mittit. Item Ypo. ybiō. plerūq; oēs male habentes p̄m p̄ncipia ⁊c. Item melius ē egrū reficī pauco ⁊ aliq̄tulū paruo cibo cū appetitu ⁊ delectatiōe q̄ plimo ⁊ optimo fine appetitu. Item ypo. ibiō. parū deterior cibus ⁊ potus ⁊c. Et in. iij. regimis acutoz. Mala nāq; dieta cibi vel potus q̄ p̄m file fit ⁊c. q: dum stōachus delectat in cibo corrugat⁹ super cibū ⁊ velut amic⁹ sup amicū. Et ibidē ait Gal. in cōmento q̄ si cibus abhorruerit distendit ⁊ dilatat velut fugiens: q̄re surgit vomit⁹ fastidiū ventris ⁊ rugitus q̄ quidez indigestionem significant malignam.

¶ De appetitu canino. Cap̄m. iij.

Cum q̄s appetit cibum vltra modū p̄ter q̄ saturet⁹ post cōestionē nisi forte breui tpe dicunt⁹ hre appetitū caninū q̄ nunq̄ a carnib⁹ satiant⁹ donec cibū vomere cogātur. Fit q̄nq; de causis. aut ꝓpter multitudinē melā cholie ꝓfluentis a splene ad os stōachi: aut mala cōplexiōe stōachi frigida cū materia a aut sine mala: ꝓpter tñ sine materia ⁊ hoc q̄n nō fuerit vltimata: aut ꝓpter raritatem corpis: aut ꝓpt exercitiū ⁊ labore resoluētē: aut ꝓpter cōsumptionē būiditatū nutrimē talium toti⁹ corpis sicut fit post egritudines cronicas vel solonem ventris vel famē diuturnam. Signa eius ꝓpter melancholiam sunt q̄ cum multitudine cōestionis est multitudo egestionis: ⁊ hec ego vt plurimū liuida est vel plumbea: ⁊ si non habuit oīm die egestiones copiosas illico grauat. ⁊ quia fit mordicatio vehemēs in stomacho añ cibum ita q̄ non toleret quin comedat: et ei⁹ cura est difficilis quia vt plurimū hec cā est a generatione. Curatur tamē p̄z q̄ est possibile digerendo melācholiam ⁊ aperiendo vias splenis cū oximelle cōposito ⁊ aqua decoctionis prunorū sene epithimi per sex dies. Postea purget cum aliqua medicina dicta capitulo de pturbatione virtutū sensitiuarum: scz de melancholia ex melancholia naturali et p̄prie cum pillulis: et fiat vomitus si fit possibile. Et si habitudo fit carnosa flebotomet⁹ basilica lateris sinistri in

brachio vel in manu: alr vero nequaq̃. Et comedat cibos pingues vnctuosos forbiles et proprie carnes porcinas recentes ꝛ brodia ex eis. Similiter et maluas attriplicem et ficlã coctas ꝛ conditas cum lardo vel butiro: similiter ex amilo'. Bibat vinum dulce subtile ꝛ sepe in principio cibi: qr potus prosternit appetitũ. Unde Ypo.ij.pti.ampho. Potus indigentiã soluit. Mensuret cibum ꝑm indigentiã non ꝑm appetitum. Ponat nãq̃ ventosas sup splenẽ propter diuersionem. Euitet cibos generãtes melãcholiaz: vt est vinũ rubeum: caro salita dura bouina vel ferina agrestis acetum acetosa lentes et filia. Signa eiꝰ propter frigiditatem stomachi sunt q̃ egestio est maior vel eqlis cibo liquida flegmatica ꝛ singultꝰ et eructatio rugitꝰ ꝛ sitis modica ꝛ sẽsibilis frigiditas oris stomachi: etiaz q̃ iuuatur a cibis calidis nocetur a frigidis. Et si sit cuz materia est multitudo saliue ꝛ sputi et desiderat cibos assos siccos duros licet eos digerere nõ possit. Et fit q̃nq̃ nausea ꝛ vomitꝰ flegmaticus si materia excreuerit ꝛ tunc prosternit̃ appetitus Et eius cura est dicta cap̃. de digõnis debilitate de causa frigida. Et oportet vt cõfortetur stomachus ꝛ velocitetur curatio postq̃ accidit bolismus. Signa eiꝰ propter raritatem corporis sunt q̃ egestio est modica liz comestio fit plurima ꝛ est vt plurimum ficca aduста vt mollicies cutis corpis cum subtilitate ꝛ multitudo sudoris tpe egestionis: ꝛ qr cito leditur ab aere frigido vel calido et balneo tepido. Et cura eius est vt habitet in aere frigido ꝛ balneetur in aqua frigida in estate frequenter: ꝛ vnguatur corpus cum aqua roꝝ. vel oleo roꝝ. cum cera inspissata. Utatur cibis grossis actu humidis vt penetrare possint: vt sunt carnes vaccine castratti ue arietine asse vel elixe cõdite cum agresta vel vino granatoꝝ vel sumach. Et q̃nq̃ cibis viscosis si nõ timeat opillatio epatis et meseraicarũ vt est caseus recẽs extrema porcellorum panis de similа vel azimꝰ ꝛ pulmẽta de farina frumẽti condita cũ lacte esculato. Bibat vinũ rubeũ grossuz dulce. Signa eius ꝓpter laborez resoluentẽ sunt anicessio laboris ꝛ exercitij. Et si nõ detur ei cibꝰ post famẽ vehementẽ aduenit ei syncop̃. Et cura eius est octũ et quies oino et vsus turtũ carnium bonarũ conditarũ cuz speciebꝰ aromaticis nõ acutis. Et opz vt prohibeat̃ a somno oino ante cibum si fr et a balneo: qm̃ hic somnus facilẽ citrinat quẽadmodũ balneuz virtutẽ debilitat ꝛ inanit. Post hec fiãt oia dicta de raritate. Detur cibus sepe ꝛ parũ donec corpus resumat̃ ꝛ bibat vinũ rubeuz vel claretum vel medonẽ. Utatur cibis bonis chimi: vt sunt carnes pullorum edorũ ꝛ auiũ paruarum siluestriũ non aquaticarũ et oua forbilia recentia: similiter ꝛ iura aromatica vt bona massa sanguinis regenerek: deuitet fructus ꝛ olera ꝛ oia facile putrefacientia.

Pronosticatio.

Appetitus caninus in cõualescentibus vere ꝛ cum bonitate bystimbrie confortationẽ virtutis ꝛ resumptionẽ corporum significat Sed in conualescentib' conualescentia non vera stomachum frigidũ cum materia vel sine materia ꝛ recidiuũ significat: redi igitur ad euacuationes et digestiones flegmatis acetosi ꝛ calefactionẽ stomachi. Item appetitus caninus in corpibus crapulosis ad indigestionem lienteriã ꝛ ydropisim ꝛ colicaz finalem perducit. Itẽ dicit ypocra. ij. parti. ampho. Si ex egritudine cibũ q̃s accipiens nõ ꝓualescit ꝛc. Si ẋo cibũ nõ accipiẽtibus hoc acciderit: significat q̃m corpus euacuatiõe indiget. Item idẽ. Ex egritudine bene refficienti nihil addere corpus malum quoniaz virtutis nutritiue defectum cum appetitu stomachi demonstrant.

De bolismo. Capim.iiij.

Bolismus est fames siue inanitio membrorum cum fastidio et prostratione appetitus propterea q̃ stomachꝰ ꝛ membra sunt contraria in dispositione quapropter manifestum est q̃ bolismus et appetitus caninus passiones sunt contrarie oino. Fit autem pluribus de causis. Prima est nauseatiua satietas stomachi cronica cum indigestione propter quod repletur stomachus supfluitatibus crudis flegmaticis non potentibus nutrire corpus neq̃ rectificari ab epate quare inaniuntur membra et vene sicut accidit bibulis et gulosis habentibus corpus extenuatum et ventrem

inflatuz cum subtilitate miracb. Secunda est frigiditas ambit⁹ totī⁹ corpis cōstringēs materias a venis ⁊ mēbris ad stomachū et intestina siue bec frigiditas sit a cā extrinseca vt accidit ambulātib⁹ in aere frigido siue intrinseca: vt patet in fe. flegmaticis ⁊ ydropicis: ⁊ bmōi quidē bolismuz qñq; añcedit appetit⁹ canin⁹ si frigiditas nō fuerit vltima ta. Tertia est caliditas circa ambitū corpis colligās materias ⁊ fluere facies ad epar et meseraicas ⁊ ad stomachū ⁊ intestina sicut accidit in fe. acutis ⁊ istis itinerātibus in sole calido. Signa bolismi in cōi sunt inanitione narū ⁊ extenuatio corpis cū ꝓstratione appetit⁹ sine cā manifesta ⁊ debilitas virtutū: ita ꝙ qñq; fit sincopis tpe calido añ cibum. Si aūt fit ꝓpter crapulā patet ex narratiōe infirmi. Si ꝓpter cām frigidā ꝓcesserūt: vel sunt fe. cronice vl' itineratio p loca frigida: ⁊ fit qñq; vomit⁹ viscosus insipid⁹ vl' aceto sus ⁊ multitudo sputi ⁊ saliue et muscillaginis albe in principio sup linguaz ⁊ color corpis pallidus alb⁹ vel liuid⁹. Et urina alba grossa ⁊ egestio liq̄da acetosa alba vel dura. Si vē ter fit stipticus cū rugitu vētris ⁊ tēsiōe pulsus rar⁹ mollis puus debilis: nisi fuerit post longū ꝓcessum sine fe. ⁊ inanitionē mēbroꝝ qñ tūc fit spissus dur⁹. Et sequit̄ plerūq; neruoꝝ indignatio ꝓpter frigiditatē infiltratā. Si vō ꝓpter cām calidā añcesserit ⁊ in aere calido vel fe. acuta ⁊ sit sitis ⁊ amaritudo lingue cū siccitate labioꝝ ⁊ adustione sine nigredine sup lingua ⁊ vomit⁹ rei citrine vel viridis amare subtilis liquide nō viscose ⁊ sensatio caliditatis circa os stomachi. Et q: iuuatur a frigidis nocet̄ a calidis et eructatio fumosa ficca fetida urina citrina subtilis pulsus spissus dur⁹ a principio. Egestio dura citrina vl' nigra: nisi vēter sit obedies siue sit liquida citrina: sicut vitellum ouī.

Methodus.

Cura bolismi ꝓpt̄ gulositatez diuturnā est abstinētia ⁊ minoratio cibi ⁊ potus ⁊ mot⁹ ⁊ exercitū in ieiuno: nō tñ superflue ne mēbra resoluant̄. Fiat igit̄ a principio digestio ⁊ euacuatio flegmatis ⁊ humorū crudoꝝ cū medicinis dictis cap̄. de indigestione de cā frigida. Et dietet̄ dieta subtili in substātia ⁊ q̄ttate vergēte ad calidū penetratiuū. Parū ⁊ sepe comedat donec stomachus ꝓfortet̄. Fiāt vnguēta ⁊ cerota dicta illic. Cura bolismi a cā frigida est eadez cū ista. Qō si sit cū fe. curat̄ cū digestione et euacuatiōe p̄cedēte. Et si iuncture ceperint trāsire lassitudinē ⁊ debilitatē vngant̄ lenter valde cū oleo calido ro. sine fricatione ne materie attrahant̄ sup membꝝ debile nō potēs earū cursui resistere: ⁊ fortassis etbicam inducū t. in fine vō ꝓfortent̄ cū vnguēto martiaton ac agrippa ⁊ adipe castoris vel canis vel vulpis ad solē calidū aut ignē frequēter liniēdo. Cura bolismi a cā calida est eadem cuz cura indigestionis a cā calida materiali quā supra dixim⁹ ca. de indigestione. Et habitet in aere frigido: gaudeat ocio ⁊ somno ꝓposse: roret̄ facies ⁊ totū corpus cuz aqua ros. ⁊ ex oleo ro. ⁊ fiat vnguētū supra dorsuz ⁊ pect⁹. Bibat sepe in ieiuno oxizacarā vel sirupū ro. vel viol. cū aqua frigida. vtat̄ pro sapore vino granatoꝝ vel berberis vel aceto vel agresta: quēadmodū in cā frigida conuenit vti finapi ⁊ melle ⁊ vino acuto veteri puro. Balneet̄ post euacuationes in aqua decoctionis ro. endiuie lactuce mirtill'. Et post balneū vngat̄ cū populeon ⁊ cū aqua ros. ⁊ oleo ro. mixtis cū aceto. Bibat aquā frigidā vel vinū albū ponticū limpbatuz p medietate. Et si fit cū feb. curetur vt dicemus.

Emperica.

Scias ꝙ i cura oīs bolismi nihil melius est q̄ habere omni die ventrē laxuz per se vel per artem cum suppositorio vel clisteri lentiuo vel medicina leui: q: purgādo cām purgat bolismū ⁊ cōfortare mēbra cū vnguentis ⁊ balneis stipticis ⁊ electuarijs cōfortatiuis ⁊ odoramētis aromaticis ⁊ ocio ⁊ gaudio p posse. Sed nihil deterius est q̄ coitus ⁊ multitudo repletionis ciboꝝ diuersoruz ⁊ comestio lactis: q: lac cū in ventre nō mūdo receptū fuerit ilico corrūpitur: in cholerico quidē ad fumosum. in flegmatico vō ad acetosum: quapropter fortificat bolismum. Ars aūt retinendi omni die ventrez lubricum cū clisteri leni in fe. est bec. ℞. malue bismalue añ. ℥. f. furfuris. p. f. blete centauree ana. ℥. ß. bulliantur in aqua perfecte ⁊ cum li. f. ⁊ ß. illius aque collate ⁊ ℥. iij. olei viol. ⁊ ℥. f. mellis vel cassie fistule vel tamarinō. ⁊ ℥. f.

salis simul mixtis ⁊ iterum bullitis ⁊ collatis: fiat clistere quod injiciatur ante cibuz cū repiduz factū fuerit. Et si fit cū febre acuta adde lactu. viol. folioz papaueris dimittendo centaureā. Et si fit cū multitudine flegmatis in ventre adde bermodactilos colloquintiō. agaricū in decoctiōe vel yerapigra vel benedicta in collatura. Et si fit cū multitudine cholere adde zuccarū viol. vel sirupi viol. vel dyaprunis simplicis vel cōpositi laxatiui in collatura. Sed si fit cū multitudine melācholie adde sene tbimi epitbimi esule in decoctiōe vel yeralogodion vl dyasene in collatura sz si fit cū multitudine vērositatis adde rutbe tartari polipodij antisi vl carui cimini in decoctiōevel olei rutacei in collatura sumēdo de quolibet eoz put ꝓuenīēs fuerit Ars tenēdi ventrē solutū oi die cū suppositorio est vt fiat suppositoriū cū sapone vel lardo inūctū ex oleo vel butiro calido ⁊ aspsum sale modico. vel fiat suppositoriū fortius ex agarici colloquintiō. esul. aā. par. j. salis gemme vel salis cōis par. ß. mellis qō sufficit ad tēperādū postq̄ bene puluerizata fuerit. vl fiat suppositoriū ex sale gēma ⁊ iponat aī cibū: vel ex farina silīginis vel furfuris ⁊ sale cōi cōtēperādo cū melle qō sufficit. Et si addideris vnū fel bouinū p se vel cuz melle melioꝛ erit. Ars ꝺo retinēdi ventrē solutū ofīi die sine ꝑiculo p medicinas leuiter soluētes. Silr ⁊ p cibos laxatiuos dicēt ca. de stipticitate vētris ca. de empericis. si deꝰ voluerit.

Canones.

Sciendū q̄ medicine ⁊ cibi laxatiui nō debent oi die frequētari: sed cū necesse fuerit ne natura fiat assuetudinaria ⁊ expulsiua somnolenta. Itē cibū laxatiuū semp dare ꝓuenit a principio comestionis cuz volumꝰ vt laxet ⁊ stipticū post cibū: qz naturā primi cibi sapit tota dietatio: vt dicit Gal. ij. alimentoz ca. de pomis.

Pronosticatio.

Bolismus si ꝑdurauerit necessario ꝑducit ad etbicā vel ydropisim: ⁊ ꝑrte tympanite ꝑpter stomachi debilitatē. Itē bolismus in egritudinibus cronicis: vt est feb. quartana vel quotidiana vel ydropisis mortale ꝑpter defectum virtutis in via longa.

De corruptione appetitus. Capitulum. v.

Corruptio appetitꝰ dicit a philosophis ystimbre: ⁊ est vt quidam appetit res malas nullo modo cōuenientes nutritioni corporis humani q̄ velut sunt carbones ⁊ argilla. Fit aūt ꝑpter repletiones stomachi ex malis humoribus diuersis: quoz quilibet inducit stomachū ad appetitum rei cōtrarie humori in qualitate ⁊ sapore gratia repletionis: ⁊ ꝑrte grossis frigidis melācholicis vel flegmaticis fluidis acetosis. Ista aūt repletio stomachi fit ꝑpter gulositatem ⁊ indigestionem stomachi aliq̄n: quare fit cōgestio diuersaz materierū in stomacho: vt in pueris ⁊ boibus gulosis. Fit q̄nq̄ ꝑpter regurgitationez menstruoz vel emoꝛroidaruz ad stomachum. Q̄nq̄ ꝑpter opilationē epatis ⁊ splenis: quare melancholia nō recipit: sed redit ad stomachum. Q̄nq̄ ꝑpter frigiditatem in ambitu corpis totiꝰ stringentē materias a venis ad stomachū siue bec frigiditas fit ab ex̄: sicut accidit infrigidatis in aere: siue ab intra vt ꝓtingit ydropicis. Q̄nq̄ ꝑpter caliditatē colliquātē materias ⁊ fluere facientē ad stomachū: vt cōtingit balneatis vel exercitātibꝰ in sole calido vel febricitātibꝰ fe. acuta. Q̄nq̄ ꝑpter colluxionē oim humoz corpis ad genus melancholicū vel flegma vitreū. Signa cōia patēt ad sensum: scz q̄ eger desiderat terraz ⁊ carbones ⁊ alia hmōi. Signa aūt ꝑpria sunt: vl q̄ anteceserit gulositas diuturna vel retētio menstruoz vel emoꝛroidarū: vel sentitur grauitas ⁊ tensio in ypocundrio vtroq̄: ⁊ ꝓprie finistro vbi est situatus splen vel passiones frigide vel calide vel egritudines cronice precesserunt.

Methodus.

Cura istiꝰ egritudis ex q̄cūq̄ cā fiat: est vna ⁊ eadē: qz nō respicit cā antecedēs sed cōiuncta p̄terq̄ in muliere ꝓgnante in qua opz babere cōsiderationē ad fetū ⁊ dare medicinas leuiores. Si igit fit ꝓgnās fiat si est possibile vomitus leuis cum oximelle

et aqua calida p̄missa saturitate ciboꝝ: ꝛ p/
ꝛie de cepis ꝛ alijs ꝛ finaꝑ. in modica quā
titate respectu aliorū vomentiū. Post vomi
tū vtaꝫ oyacitonitē cū spēbus vel oyagallā
ga. Non purgeꝫ medicina laxatiua: qꝛ leuis
nō sufficit ad euacuationē humoꝝ grossorū
frigidorū: sed eā fortē nō debet medicus mi
nistrare ne fiat aborsus. Mā ille appetitus
coꝛruptus non aduenit nisi p̄mo scō ꝛ ter/
tio mēsibus: vt dicit Gaꝫ. li. de accidēti. caꝑ.
de cā famis ꝛ sitis. qꝛ in illis mēsib⁹ fetus in
diget modico nutrimento: ꝛ ideo multa mē/
strua supfluūt in ventre mulieris cū post pri
mū vel scōm mēsem incipiat retinere men/
strua: vt ōꝛ ibidē. Si p̄gnantē mulierē pur/
gare nō cōuenit ante p̄ncipiū quarti men
sis: nec post sextū mensem. Et adhuc illis
tribus mensibus leui conuenit vti purgatio
ne. Vñ Ypo. iij. parti. ampb. Pregnantes
purgare si ꝓuenit a quarto vsqꝫ ad septimū
mensem cōuenit: minus ꝛo bas minoꝛa ꝛo
et senioꝛa vereri opꝛ. Comedat carnes gal
line ꝛ cerebella edi vel arietis assi. Bibat vi
nū odoꝛiferū clarū: vngat os stomachi cum
oleo masticino ꝛ nardino mixtis addito mo
dico aceti calefacto in vase duplici. Et sic re
gatur vsqꝫ ad quartū mēsem: qꝛ tūc cessabit
iste appetit⁹ ex eo q̄ vna pars materie eua
cuata est per vomitū: alia pars transfluit ad
fetum: ꝛ tertia pars p̄ abstinentiā quā pa/
tiunt̄ est ad benuolū reducta: vt dicit ibidē.
Et nō negligaꝫ regimen pregnantis. qꝛ est
maxia ps sanitatis ꝛ debilitatis fetus. Cu
ra eius in nō p̄gnante est vt si sit puer cohi/
beatur a sua gulositate ꝛ minoꝛeꝫ cibus fine
tī plurima abstinētia que ledit ipsos q̄diu
crescūt: ꝛ calꝛ naturalis in eo est fortis. Si
aūt sit adult⁹ fiat primo vomit⁹ ꝓposse. duo/
bus modis p̄ētis modoꝝ ordine quo dixim⁹
ca. de fetore nasi. Post vomitū vtaꝫ oyacito/
uitē calido nonl axatiuo: vel isto electuario.
℞. zuccari ro. vel rosate nouelle. ℥. vj. limatu
re acuū acute ablute cū vino ꝛ aceto. ℥. ß. mi
sceant̄ ꝛ dent̄ ad modū nucis oī mane cum
modico vini optimi: qꝛ exsiccat stomachū ꝛ
cōfoꝛtat splenē. Si aūt nō pōt venire dige/
raꝫ materia cū oximelle cōposito vel squi/
tico ꝛ aqua calida decoctiōis cardamomi vel
gallāge vel ciperi. Et purgetur cū pillis co
chijs ꝛ fetidis vel cū decoctione mirabola/
noꝝ emblicoꝝ ꝛ indoꝝ. Nutriaꝫ bonis car/
nibus ꝛ vino: mitigeꝫ appetit⁹ gradatim cū
coꝛrosione ossium pulloꝝ ꝛ colūboꝝ vel pdi/
cum assatoꝝ vel cū carne salita ficca condita
cū ameos spodio cardamomo ꝛ nuce musca
ta: qꝛ a ꝓpꝛietate remouent talē appetituꝫ.

Pronosticatio.

Abstinētia appetit⁹ stomachi est via ad ciba
tionē: cibatio ꝛo ad digestionē: digestio ꝛo
ad nutritionē: quare nō tardeꝫ ei⁹ rectifica/
tio. Mā forte mēbra nutrita nutrimēto pes/
simo: lepꝛā se. quartanas ꝛ aꝑata cācrosa vl̄
passiōes splenēticas aꝑata incurrunt q̄lita
tes nāq̄ cibi remanēt in cibato ꝛ ꝓpꝛie sim/
bola: vt dicit Gaꝫ. vij. de accidēti. Et Arist.
lib. de gñatione. qō patet exēplo: qꝛ vermes
remanent virides p̄ estatē quādo nutriunt̄
gramine ꝛ frondibus ꝛ flauescūt autūno et
hyeme. Sil̄r fructus alterātur in sapoꝛe per
planetarum translationem.

De siti. Capl'm. vj.

Sitis ē dispositio calida oris sto
macbi faciens appetere frigidū
cum bumiditate: quēadmodum
appetitus siue fames est dispo
sitio frigida ficca ptes eius fa/
ciens appetere bumidum cuz caliditate: vt
ait pbus. ij. de anima. Quapꝛopter Gaꝫ.
tij. de accidenti. ca. de causa famis et sitis.
dicebat q̄ fames fit cum os stomachi sentit
pꝛo toto consumptionem siue bumiditatis
cibifice pꝛopter cōtinuam suctionez epatis
et membꝛoꝝ. Sitis aūt vero fit cum os sto/
macbi sentit per se vel pꝛo toto consumptio
nem siue bumiditatis madefactiue ꝛ circun
fluente pꝛopter aduſtionem vel arefactio/
nem. Fit igitur a causa primitiua aut a cau
sa coniuncta. Si a causa primitiua fit quiq̄
modis. Primo quidem a comestione cibi sa
liti plurimi vel caldi vehementer ficci. Se
cundo a potu vini acuti vetustissimi vel aq̄
salse vel sulpburee. Post cuius sumptionem
aliqui non cessant bibere donec solutione
ventris ꝛ mordicatione moꝛiantur: vt dicit
Gale. ibidem exemplificans de nautis ma/
ris ꝛ de febꝛicitantibus aquam frigidam
potantibus aliter q̄ opoꝛtet. verbi gratia.
In febꝛe acutissima: vt est sinocha: vel cau/

fon si bibat ex ipsa parū post. Cum eīm magis bibant ꝛ magis inflāmantur: qꝛ bauſtꝰ vnus ꝛ maximus totus simul ꝛcōpeteret eis qui eos refocillaret: ꝛ ꝓpte si signa digestionis: ꝛ cum est fine apostemate ꝛ cum desiderio vehemēti aque frigide: de quo tamē latius lib. ij. ꝛ cap. de apostemate stomachi et intestinorum ꝛ splenis. Tertio ꝫo ꝓpter moram plurimaz sub sole calido vel balneo estuoso. Quarto ꝓpter solutionē ventris superfluam ꝑ se vel per artem vel ꝑ fluxum superfluum menstruoꝝ vel emoꝛroidarum Quinto ꝓpter sumptionez medicine calide sicce laxatiue vel non laxatiue. Si ꝫo fiat a causa conjuncta fit sex modis. Primo quidē ꝓpter indigestionē ꝛ crapulam: qꝛ cū natura intendat digerere ꝛ soluere cibum indigestibilem vel potū superfluentem: vt accidit ebꝛiosis: tunc calefacit resistēdo ꝛ ignitur et suos fumos trāsmittit' ad os stomachi. Secundo modo ꝓpter vapoꝛes flegmatis vel salsi vel viscosi vel comestionē piscium quos natura desiderat soluere ne coꝛrodant. Tertio modo ꝓpter superfluitatē vrine vt cōtingit in dyabete. Quarto mō fit in humoꝛibꝰ ꝓpter opillationes epatis ꝛ viarū ratione quaꝝ ebullitio ꝛ calor sitim inducit vt patet in ydropicis. ydropici eīm sitiunt etiā ꝓpter scām causaz tam dictam scz ꝓpter flegma aquosuz salsum cōtentū in ventre sitiunt: qꝛ male cibos digerūt ꝛ in flegma salsuz conuertunt ꝛ ꝓpie scabiosis ꝛ pꝛuriginosis. Quinto ꝓpter caliditatē ꝛ siccitatē intestinoꝝ: quare ꝛtinue sugūt a stomacho. Sexto ꝓpter caliditatē ꝛ siccitatē stomachi cum materia vel sine sicut cōuenit in feb. ꝛ ꝓpie de cholera: vt est tertiana cōtinua vel interpollata: similiter ꝛ de sanguine vt est sinochus et sinocha. Signa sitis vehementis ꝓpter causam primitiuā patent ex relatione patiētis. Signa sitis ꝓpter crapulam ꝛ indigestionem sunt nauseatiua satietas cū eructatione fumosa fetida: qm̄ si foꝛet acetosa sitiz tolleret omnino. Similiter ꝛ dolor capitis obumbꝛatio oculoꝝ ꝛ somnus stupidus cuz pꝛauis imaginationibus vrina alba subtilis calida nisi fortassis epar inflammet qm̄ fit citria subtilis sine yposthasi. Et boꝛa digestionis inspissat anhelitus ꝛ cōmouetur inflatio ꝛ rugitus in ventre ꝛ fortassis subsequitur feb. effimera maligna. Signa eius ꝓpter humoꝛes salsos ꝛ viscosos vel esum piscium sunt grauitas post comestionē ꝛ angustia de latere in latus ꝛ eructatio salsa ꝛ fumosa ꝛ fortificatio sitis boꝛa digestiōis. Et si bibat aliquid sedat sitis longo tempoꝛe. Et iterum redit ꝛ sputū salsum plurimū viscosum ampulosuz: ꝛ potus dulcis ipsuz augmentat. Sed potus aque frigide mixte cū aceto manifeste alleuiat ꝛ odoꝛ vehemens cū punctura sentitur in oꝛe stomachi. Signa sitis ꝓpter dyabetē sunt maxia exbuberātia vrine albe subtilis aquose sine yposthasi: qꝛ sicut potus assumit ita ilico ꝑ meseraicas et epar ꝛ venā lilim ad renes attrahit ꝓpter caliditatē ipoꝝ ꝛ siccitatē añꝫ digerat ꝛ debilitas circa locū renū ꝛ extenuatio coꝛporis de die in diē. Signa sitis ꝓpter opillationē epatis ꝛ splenis sunt tēsio ꝛ duricies ī ypocūdrio altero vel invtroq; egestio alba sicut canis ꝓpie si epar sit opillatū ꝛ lesio extactu ypocūdrij opillati vrina ignita subtilis cū ꝑseuerat opillatio vel facies citrina ꝛ eructuatio amara fetida ꝛ iflatio stomachi post comestionē. Signa sitis ꝓpter caliditatē et siccitatē intestinoꝝ sunt vētris stipticitas et egestio sicca adusta nigra sicut fabe caproꝝ doloꝛ circa vmbilicū alleuiatio post potum plurimū ꝛ egestionit lacertos ani. Signa sitis ꝓpter caliditatē ꝛ siccitatē stomachi sine materia sunt amaritudo oꝛis cū siccitate labioꝝ ꝛ aduſtiōe ꝛ nigredine lingue statim a principio ꝛ eructatio ne fumosa et ꝑstratio appetitꝰ oīno ꝓpie si sit in fe. etbica vel fe. effimera. Mā ꝓterea q̄ fit ex nauseatiua sacietate si sit cū materia atq; cū ꝓdictz signis fit vomitꝰ rei subtilis amare citrine vel viridis sine oī viscositate vel pauca valde. Et fit ꝓpie in fe. putrida de cholera vel sanguine vel flegmate salso vel fe. effimera de nauseatiua satietate quoniam cibus coꝛrūpitur in fumosum.

Methodus.

Cura sitis vehementis ꝓpter causam primitiuam est eadem ꝛ vna in omnibus predictis ꝑm abstinentiā a talibus et alteratio stomachi cuz contrarijs vt est potꝰ aque dulcis frigide cū aceto modicū pmixte. Et vsus olerum vt lactu. cucur. peponum.

ꝛ fimilium ꝛ cepa ꝛ frigidoꝝ: vt vini granatoꝝ berberis vel agresta vel seminũ frigidorũ ꝛ prunoꝝ recentium vel siccoꝝ infusorum in aqua frigida vel ceraſorũ ꝛ perſicorum ꝛ firupoꝝ frigidorum: vt firupus roſ. vel viol. vel oxyzacare bibite cum aqua frigida vel aqua decoctionis lactucarum enduiev̄ seminum frigidoꝝ ꝛ dyaprunis zuccari roſ. viol. roſate nouelle dyarrodon abbatis triasandal. ℭura ſitis propter ſolutionem ventris ſuperfluam vel fluxum menſtruorum cronicum: vel curſum emorroidarum perdurantem eſt cura fluxuũ eorũdem: quoniam cauſa antecedens curatur cura ſui morbi: vt dicit Gal. xij. de ingenio ſanitatis. cum accidens ſequitur morbum ſicut morbus ſuam cauſam conjunctam ꝛ ſicut vmbra corpus vt dicitur in. tij. de accidenti. Quod ſi fluxus vētris fuerit propter ſumptionē medicine efficienter laxantis reſtringatur venter ꝛ frangatur virtus medicine ꝓpoſſe modo ꝛ ordine quo dicemus ca. de fluxu ventris. ℭura ſitis propter indigeſtionem ꝛ crapulam eſt vt toleret ſitim propoſſe: vel fortaſſe vinum vetus ſumpſerit poſt digeſtionem. Et vtatur electuarijs calidis: vt eſt dyagallanga dyaciminum ꝛ ſil'ia. Qō ſi cibus ſit in ſtomacho necꝫ corruptus ſit qō ſcies: quia eructatio non eſt fetida vel non valde: tunc inducatur ſomnus propoſſe vt cibum digerat. Quod ſi dormire non poteſt: ambulet aſſidue p diez integrum vel ꝑtum poteſt. Poſtea dormiat ꝛ ſtomachum cum calido plumaceolo molli cooperiat: donec cibi digeſtio compleatur. Si vero cibus ſit corruptus in ſtomacho fiat vomitus propoſſe: vt dicemus cap. de fetore naſi. Si vō cibus deſcenderit ad inteſtina quod ſcies: q; ſuperioraventris ſunt alleuiata ꝛ grauitas remanet circa vmbilicũ: tūc euacuetur cū medicina benedicta vel electuario ō ſucco ro. laxatiuo dādo ex eis. ℨ. ß. cū aqua calida in aurora vel bibat plurimū aq̄ calide ſalite: q; ventrē ſtimulat ꝛ ſeceſſum ꝓcurat: ꝛ vngat ſtomachus cū oleo maſticino addito modico aceti actu calido. Et vngatur oleis calidis ꝑdictis, ꝛ intēdat cauſe ꝛ negligat accidens: qm̄ illico ſedabit poſt euacuationes ſufficiētes. ℭura ſitis ꝓpter humores viſcoſos vel ſalſos vel eſum piſciū corruptoꝝ eſt vt ſumat firupū acetoſum vel oxymel cōpoſitū vel ſquillitice cū aqua calida vel aqua decoctionis berberis cicoree lactuce vel acetoſe ante cibū. Poſtea purget cū pillulis cochijs vel benedicta. Comedat cibos digeſtibiles cōditos cum aceto vel agreſta vel ſinapi. Bibat vinū albū ſubtile ꝑtercꝑ in materia ſalſa: qm̄ in illa cōpetit vinū aquoſuꝫ vel limpbatū ad medietatē ꝛ abſtinentia ab acutis vt ſunt allia ſinapis ſal piper ꝛ predicta electuaria. ℭura ſitis ꝓpter dyabetez eſt cura dyabetis ꝛ nō negligat: q; ꝓducit ad ethicā Bibat ergo firupū roſ. vel violatū cū aqua frigida. vtatur prunis ficubus oleribus frigidis vt lubrificet ventrē ꝛ ſtringat vrinam: vngat renes cū populeon ꝛ oleo roſ. ꝛ cera vel oleo viol. ꝛ aliquātulo aceti vel firupo ſolatri vel ſemperuiue vel plātaginis ꝛ aceti. Bibat vinū rubeum ponticū permixtū cum aqua plurima vel aqua decoctionis mirti. vel plātaginis vel ro. Vtat cibis nutritiuis facile digeſtibilibus vt ſunt carnes auiū paruarum filueſtriū vel pullorū ꝛ iuribus eorū. ℭura ſitis ꝓpter opillationē epatis ꝛ ſplenis eſt vtat cibis potibus ꝛ medicinis deopilatiuis ꝛ aperiētibus venas: vt diureticis calida famoſa. verbi gra. firupus aceto-ſus compoſitus ꝛ oximel cōpoſitū vel ſquillitic̄: ꝛ vinū albū puruꝫ potens ꝛ aqua ſe-cōtum ꝛ calidorū in aqua decoctionis reub. enō. ciperi capparis ꝛ electuaria calida ꝑdicta. Et purget cum pillis cochijs: niſi forte epar ſit inflāmatū: tūc eſſi cū diureticis calidis opz addere diuretica frigida: ſicut ſe-cōia frigida ꝛ cū electuarijs ꝑdictis triſandalū miſceat. Sed empla ꝛ epithimata deopillatiua epatis ꝛ ſplenis ſcripſim? ca. de ſincopi. ℭ. de empticis. ꝛ empl'm bonum ad ſplenē ſcripſim?. ℭ. de turbatione ỹtutū ſentiuarū ca. de empticis. Et plura ſcribemus ca. de opillatiōe epatis ꝛ ſplenis. ꝛ ſuſpēdat eger blāditijs donec cauſa ſitis fuerit remota: q; tunc definet ſitire. Qō ſi ſit cum fe. vel ydropiſi curat vt dicet. ℭura ſitis ꝓpter caliditatē ꝛ ſiccitatez inteſtinoꝝ eſt vt ſepe cliſterizet cū cliſteri lent frigido humido lubrificatiuo: vt hic. ℞. maluarū viol. berbaruꝫ ꝛ floꝝ lactu. bleta. añ. coquant̄ pfecte in aqua colletur ꝛ de lib. ij. collature ꝛ olei viol. ℨ. iij. ꝛ firupi viol. ℨ. vj. fiat cliſtere cum ſola aqua tepida decoctione ordei prunorū vel cucur-

bite corticis papaueris pfillꝫ. nenuphar: vel dissoluatur in eo aliquid camphore: vel addatur aliquid firu. viol. vel olei viol. & frequenter iniiciatur ieiuno. Et plura dicem⁹ ca. de stipti. ventris. & semp in principio cibi vtatur aliquibus lubrificatiuis: vt sunt pruna recentia: ius caulis vel lentis: cerasa oleū cōfectū ex ficia & maluis cōditū cuz oleo vel butiro: panis furfuris cōditus cuz butiro recēti. Sed in fine sumat stiptica: vt caseus antiquus assa pira coctana panis de simila vl azimus. Cura sitis ꝓpter malā cōplexionē calidam & siccā stomachi cum materia vel sine materia est illa quā diximus in cap. de vigil. C. de causa calida. Et si fit cum fe. curatur feb. vt dicetur.

Emperica.

Medici dissi
xerunt sitim ve
ram & non ve
ram. Appellantes veraz que est passio oris stomachi: & de hac locuti sumus hucusq. et ista magis extinguit aqua frigida vel aceto. Sitim aūt non verā appellantes caliditatē & siccitatē pulmonis & gutturis ꝓpter causonem & aduſtionez spūalium mēbroꝝ: sicut accidit in fe. & hec magis tollitur aere frigido qui est in supficie aque currentis vel gargarismate frigido ex aqua & acetovel epithimate pectoris ex aqua ro. & succo enō. in quibus dissoluta sint camphora et pul. sandal. cū potu liquoris cuiuscunq: quapropter & si quis in aliqua siti donec extinguatur sentiat potū fluctuare in stomacho post q̄ sedabitur sitis: grauabitur stomachus et infrigidabitur ꝓpter errorem. Item ad quā cunq: sitim confert ponere super linguā frusta lata pomi acetosi vel citri infrigidata in aqua frigida frequenter reiterando quādo calefacta fuerint cū ingluitione saliue: sicut & pruna sicca imbibita in aqua frigida donec grosſescant: & tādiu retenta sup linguaz donec liquefiant. Silr pentō. ꝛzuccarū ros. vel viol. atq; oxyaprunis. Item grana pfilij vel sem. citoniorū excorticata ligent in sacculo lineo albo molli ad figurā digiti auricularis & infrigident in aqua frigida donec muscillagines ꝓ poros emiserint & ponātur sup linguā donec sacculus exsiccetur: tunc reiterentur. Item confert ad illud non modicuz inspiratio aeris frigidissimi infrigidati cum rotatione aque frigide per cameram infirmi vel cum aqua ros. Silr & euentatio faciei cuz flabello. Item pillule bilitrie descriptionum diuersarum ad hoc conferunt dicte cap. de pti si. Similiter pillule de camphora & de spodio posite ibidem. Item trociſci sic fiant. Re. se. portulace dragaganti aā. ʒ. iij. se. iiij. frigidoꝝ excorticatoꝝ. se. lactuce aā. ʒ. ij. sandaloꝝ cāphore gūmi arabici aā. ʒ. ſ. terantur & cribellent & distēperētur cū aqua ro. muscillaginis pfilij: & formētur trociſci figure late subtilis & teneātur cōtinue sub lingua donec paulatim ingluciātur. valent eīam maxime in se. arsuris & sticulosis. Item portul. recens vel semen eius infrigidatum in aqua frigida teneatur in ore.

Canones.

Scias q̄ post ex
hibitionem me
dicine laxatiue cuiuscunq; que soluit attrahendo plura bona: cōsiderari possunt ex sitis. Nam ſm mes. lib. de consolatione medicinarum soluciuarum, triplex est sitis. quarū quedam prima dicit supoccupans. i. cito festinans: sicut cum exhibetur farmacia stomacho calido p̄ naturā & sticuloso. In illo eīam sit sitis antecq̄ medicina sufficienter operet: quapropter talis siti non est credendum. Secunda ꝛo suboccupans. i. valde tardās: sicut sit cum exhibetur medicina stomacho naturaliter humido flegmatico. Talis eīam non sitit post perfectam purgationē: sed est soluz qui superfluit purgatio. & isti sitt etiaz nō est credendum: immo virtus medicine fraudanda & venter ne deiiciatur per solutionē. Tertia est succedens & rationabiliter & prospere eueniens: scz quādo post purgationes aduenit sitis ꝓpter mundificationem bonaz stomachi & consumptionē humidi roridi qō est circa os ipsius beneficio bone purgationis: & huic est credendum. Sunt eīam quedaz corpora que sitim plurimum patiūtur ante purgationem: sed non post. Et si debite purgetur velut accidit cum purgatur cholera vl flegma salsuz. Signa igitur distinctiua specierum sitis predicte sunt: q: si post paruam purgationē medicine non ꝓportionatam sitis supuenit: est supoccupans & mēdosa: quare non stringatur vēter: sed precipiatur egro vt vigilet & moueatur gradatim et ieiunet

gratia vlteriozis laxatiõis. Unde Ypo. iiij. pti. ampb. Quicũqꝫ in farmacijs nõ sitiunt cum purgent nõ quiescãt donec sitiãt. Item cum volueris magis ducere elleboꝝ moue corpus: cuz ẽo stare: somnũ fac ⁊ noli mouere. Sz si post plurimã euacuationẽ ⁊ dosiz excedentẽ sitis supuenerit ipam non expecta: sed egrũ prius restringe: vt dicemus cap. de fluxu ventris oim modoꝝ ⁊ somnũ quietem precipe: ⁊ cibuz ⁊ potũ tribue nẽ⁹tus pternatur. Sed si post euacuationẽ mediocrem et dosim proportionatã superuenerit statim sitis ⁊ ventrem cohibe si ipse non restringat. Signa euacuationis supfluentis certissima sunt duo. Unũ est egri debilitas plurima pter rõnem cũ multitudine vel magnitudine ascellationis. Unde Ypo. pma ampb. In perturbationib⁹ ventris ⁊c. Scõm mutatio humoris purgandi in aliũ diuersum: vt si intẽdis purgare choleram ⁊ post eius eductionem excedit flegma vel melancholia: vel qõ plus ẽ sanguis excessit purgatio: sil' de alijs humoribus: quapropter dicit Mesẽ. in suo lib. de complexione medicinarum soluciuaꝝ. qꝫ medicina soluciua quelibet effrenanter educit primo humorẽ sibi ppzium quem respicit: vt puta cholerã. Post si ẽtus supfluit educit humorem facilem ⁊ facillime mobilẽ post illum: vt puta flegma. Deinde si magis superfluxerit: educit humozes grossos vt melancholiam. Demũ si maxime superfluxerit educit sanguinẽ. Et licet sanguis sit facilꝭ mobilis qꝫ flegma vel melancholia: verũtamen natura retinet in se pro thesauro. Et ex hoc patet qꝫ periculosa sit solutio cum medicina taliter effrenata vt p ipsam sanguis educatur: qz significat maximã humoꝝ inanitionẽ ⁊ virtutis retentine defectionez. Et ideo dicit Gal. v. de simplicib⁹. qꝫ lz habeamus medicinas educẽtes cholerã: flegma vel melãcholiã sanguinẽ nequaqꝫ: qz ad hoc sufficit flebotbomia cũ sit min⁹ piculosa ⁊ cohiberi possit statim cũ qsvult. ⁊ quidã qui repetit eã. s. medicinã euacuãtem sanguinem illico fuit a rege morti condemnatus.

Dubitatur de siti. vtrũ pot⁹ debeat dari solum cum cibo: vel ante cibuz: vel post? Et iterum an aliter in tpe egritudinis qꝫ sanitatis? Uidetur qꝫ post per Aui. j. canoñ. fen. iiij. capitulo de regimine eꝝ qõ comedit ⁊ bibit p totũ ⁊ tertio cañ. fen. xiiij. cap. de cura ydropisis albitis. vbi pbibet egrũ a potu p duas vel iij. boras post cibũ rõne sorti. qz pot⁹ ppter sui subtilitatẽ facit cibũ crudũ exire stomacbũ: quapropter venẽs ad epar nõ cõuertitur in sanguinẽ nisi forte aquosum augmentantẽ morbũ qꝫ si venas opilauerit ⁊ putruerit: sc. efficiet cũ ydropisi mortalez. Itẽ Gal. vij. de ingento docet nos in cura cõplexiõis sicci stomachi potuz oẽm pposse denegare vsqꝫ ad pfectaz digestionẽ cibi in stomacho. Tunc nãqꝫ dabitur vt cibũ trãsire faciat p vias angustas. In oppositũ arguit qz qõ facit bonã mixtionẽ in stomacho dz dari simul cum cibo: sed potus est bmõi. Itẽ cõiter oẽs boies qñ comedunt ⁊ bibũt: sed fama quaz oẽs famãt nõ oino deperdit: vt ẽz. vij. etbicorũ. Respondendũ qñ potus est triplex: quidã permixtiuus: alius extinctiuus: alius delatiuus q̃ dicñt in quattuor. in substãtia: q̃titate: nũero ⁊ bora sumẽdi. Mã potus pmixtiuus opz vt sit vinũ purũ vetus cõfortãs digestiuã: sed paruus q̃titate vt cibũ nõ vndare faciat ⁊ freqns numero vt fiat bona cõmixtio per totũ. Quapropter cõuenit vt apud comestionẽ assidue p vices pmas partiat. Sed potus delatiu⁹ opz vt sit vinũ limpbatũ: qz penetrabit: aqua nãqꝫ subtiliat substãtiam vini: sed vinũ calefacit q̃litatẽ aq̃. bec duo penetrationi cõueniunt. Oportet etiaz vt sit plurimus sumptus in vna vice qñ cibi lum liquiduz perducet. opz etiã vt ministretur nõ nisi cõpleta digestione pma cuius nõ est vnũ certũ temp⁹ in oibus boibus: sed in quibusdã duabus boris: vt in calidis ⁊ exercitantibus. in alijs q̃tuor vel sex sm cõplexionem stomachi ⁊ cibozuz in qualitet q̃to. Potus extinctiuus opz vt sit aqua pura frigida vel cum aceto modico permixta qz fiet magis extinctiua. opz etiã vt sit modic⁹ q̃titate ne post ipm stomachus ledat: q̃propt cõuenit vt potius traijciat fugendo qꝫ gurgitando ne forte cibi digõ interrũpatur. Et potus quidẽ humoralis nõ bz certũ tempus sumptionis: imo cũ necesse fuerit: potetur ⁊ apud digestionem ⁊ infra: vt accidit in feb. Sed quaeritur an potus delatiuus sumi debeat cum adbuc cibus est in stomacho:

vel postꝯ descẽdit ad intestina: videt̃ qñ est in stomacho: q: non põt exire pileron ꝓpter spissitudinẽ ⁊ vie strictura. Sed ecõtra videtur: q: tũc primo cibus attrabit̃ per meseraicas ad epar. Dicendũ ꝙ debet dari qñ est adhuc in stomacho q: reddet totũ chilũz liquidum ⁊ toti cõmiscebit̃ perfecte: ꝙ si quis obiecerit qñ talis cibus transit indigestus ad epar cum chilo ꝓfecte digesto. Dicendũ ꝙ vinũ modica indiget digestione q: calidũ est ⁊ subtile: ⁊ ideo sufficit sibi ꝑ digestione hora illa ꝓ qua cõmiscetur chilo in stomacho: ⁊ hora qua ad intestina descẽdit: ⁊ hora qua transit ꝑ meseraicas ad epar. Sic enĩz venit digestum ad epar. Et ex his soluunt̃ rõnes vtriusꝯ partis ꝓter hoc qõ oportet adiũci ꝙ substantia potus cuiuscũꝯ nõ semper est vinũ vel aqua sed solũ tẽpore sanitatis. Mã tẽpore egritudinis conuenit alia et alia substantia potus ꝑut ostendit̃ ex capᷣo egritudinis cuius est potus siue sit permissiuus siue delatiuus siue extinctiuus.

Pronosticatio.

Sitis superuenies post euacuationẽ conueniẽt̃ farmacie cũ cõstantia virtutis ⁊ leuitate corporis perfectã digestionez significat et ꝓprie si color egestionis mutat̃ ab humore purgando ad suũ vicinuz: vt dicit Mes. in li. suo de medicina. Consolatione. Item superfluã sitim tolerare in fe. q̃buscũꝯ ⁊ ꝓprie acutis arfluis est ꝓducere egruz ad arefactionem ⁊ marasmũ qõ ⁊ veruz credimus in ydropisi alcubite de quo minime videtur: vt ptz ꝑ Aut. loco ꝑallegato. Detur ergo potus in substãtia qui cõueniat egritudini: sez ⁊ mõ ⁊ q̃ꝑtitate cõueniẽte in canone taz seripta. vñ Gal. viij. de ingenio ca. de fe. effumera ex nauseatiua satietate dicebat. Sitiz tolerare in fe. est martyriũ sine tuuamẽto: lz in hoc sepi⁹ errẽt cõtrer opantes. Item sitis intẽsa supuenies post potũ supfluũ vel comestionẽ sine cã manifesta certificat indigestionez vel digestionis corruptionẽ. Item sitis nocte supuenies post comestionẽ vel potũ supfluũ vel post crapulã ⁊ ebrietatẽ melꝰ rectificat̃ somno ꝙ potu extinctiuo. vñ ypo. v. ampb. Quibuscũꝯ bibere desiderũ nocte ⁊c.

¶ De eructatione. Ca. vij.

Eructatio siue ructus est expulsio vẽtositatis supius a stomacho inflãtis ⁊ extendentis ipsum quẽadmodũ ⁊ treula dicitur expulsio vẽtositatis ꝑ inferi⁹ ab intestinis. Sed cũ ventositatis cã nõ sit alia ꝙ caliditas diminuta q̃ frigiditas põt appellari: vt ait Gal. vj. de accidẽti. opz vt eructatio cõplexionẽ frigidã stomachi testet̃. Hec igit̃ vẽtositas aut multiplicat̃ in ieiuno quare fit a mala cõplexione diuersa frigidi stomachi cum flegmatica materia viscosa vel aquosa in quã agit calor naturalis. Et signa ei⁹ sunt multitudo sputi ⁊ saliue insipide ⁊ viscose ⁊ inflatio ventris cũ rugitu ante cibũ ⁊ ꝙ hora digestionis accidit cõmotio fortis in ventre ⁊ vrina videtur al. grossa ⁊ patiens iuuatur a calidis nocetur a frigidis. Aut multiplicat̃ post digestionẽ ⁊ ꝓprie supfluã quantitatẽ vel frigidam q̃litatẽ quare fit a mala cõplexione frigida sine materia quod tunc accidit ꝓpter caloris naturalis diminutionẽ agentis in cibo potentis eleuare ventositates ab ipso sz non terminare. Et signa eius sunt: q: nulla sentitur grauitas aut modica in stomacho ante cibũ sed post ipm: ⁊ tunc fit rugit⁹ et inflatio cui succedũt oia signa stomachi frigidi sine materia q̃ diximus capᷣo de indigestione. Fit ⁊ quãdoꝯ ꝓpter assumptionem cibi ventosi naturaliter: vt fabe rape fruct⁹ crudi: ⁊ tunc non significat super dispositione continentis sed contenti.

Methodus.

Cura eructationis frequentate ante cibũ est cura male cõplexionis frigide cum materia flegmatica dicta capᷣo eodem cũ digestionibus ⁊ euacuationibus vnguentis electuarijs ⁊ cerotis. Preter illa aũt fiat dragea ex mastice thure. aã. 3. ſ. quã mastice in ieiuno cũ gluttone. Fiat etiã dragea ex semie caruj antisi fenticuli petro. cardamomi. aã. ꝑtes equales. Utatur post euacuationes dyatriũpip. dyacimmũ. dyaz3. dyantisoi et oĩbus electuarijs calidis in ieiuno. bibendo post ista aliq̃d vini puri potẽtissimi. Balneetur cũ aq̃s frigidis stipticz: vt sunt aq̃ tinarũ ⁊ aq̃ decoctiõis absinthij mente rute pullegij alumis ⁊ furfuris ⁊ ꝓprie post eua-

euationes. Cura eius q̄ fit post cibū est eadē cum ista p̄ter q̄ nō est opus euacuationibus: sed alterationib⁹ in ieiuno: nec multiplicet cibū in q̄to cōtinuo vel discreto. Cauet legumina oīa ꝑ̄ie fabas cicera ⁊ pisa. Nō vtaf fructibus nisi forte caricis ante cibum: ⁊ piris assis vel coctanis post cibū cuz dragea p̄dicta addendo zuccarū ꝑpter delectationē: exercitef semp in ieiuno: nec sumat cibū nisi p̄ius verus accesserit appetitus. p̄imo tunc satisfaciat nature nō appetitui quoquomō: q̄ stomachus frigidus est in appetere bon⁹: in digerere non bonus: vt dicit Galenus in tegni.

Canones.

Multitudo vē tositatū in stōachō ipedit corrugationē ipsius sup cibis sed cuz digestio fit alteratio naturalis: ⁊ alteratio naturalis nō ꝓficif nisi agēs ⁊ patiens ſm extrema se cōtingant: tō necessario ipedif digō p̄ia: vt colligif ex.vij.phisico. circa p̄ncipiū. ⁊.vij. ō accidēti. Itē gal'.vij. de accidēti. vētositas nō multiplicaf in stōacho calo neq̄ frigido vemēter: q̄ calm excellēs dissipat ⁊ termiat eas postq̄ eleuate sunt. Cz frigidū excellēs nō sufficit ad eleuationē eaz: sicut ōt ibidez de vētis q̄ nec multipliceaf in canicularib⁹ nec i medio byemis: sz magis vere ⁊ autūno.

Pronosticatio.

Rasis in diuisionib⁹ dicit q̄ eructatio multiplicata supfiue corrūpit digestionē: sed diminuta in corpore cōsueto inducit inflationē. Itē eructatio per se significat indigestionē. sed si sit fetida significat cibi ⁊ būoris corruptionē ad calidū q̄ si sit fumosa: copiosa: adusta. sed ad frigidū si sit acetosa insipida vl' sapoꝛē cibi assumpti retinēs: ⁊ ꝑpie post ij. vel. iij. horas a cibi sumptione. Itē excessiue ructantes añ cibū dispositi sunt ad cholicā: sed eructantes post cibū ad ydropisim ꝑpie tympanitē. Itē di. Ypoc. vij. ampl̄. In diuturna tienteria extremia ⁊ eructatio acetosa supuenies est signū salutis: q̄ p̄ncipiuz p̄me digōnis ⁊ retētiue cōfortationē ⁊ fluxus diuersionē significat. sapoꝛ nāq̄ acetosus semp fit a calo diminuto nequaq̄ a frigido ꝑ se. Stipticus aūt ⁊ pontic⁹ sz dicant ab Aristo. fieri a calo boc intelligif initialiter: verū i boc refert dicere: q̄ q̄nq̄ fit sapoꝛ a calo initiato vel initiāte: vt in fructib⁹ nōdū maturis. Q̄nq̄ a calo exbalāte ⁊ termināte: vt in aceto vini ſm Gal'. iij. de simpli cib⁹. ⁊ Auic. ij. cañ. ca. de cognitione medicinarū ꝑ rōcinationē. Et intellige q̄ ista oxiremia supuenies nō dz ꝑfuisse: q̄ significaret aduentū tienterie vel fortitudinē ꝑsentis ꝑpter indigestionē ⁊ cbili liquiditatem. Item ex boc sequitur q̄ eructantes frequēter super cibū ꝓueniūt ad tienteriā ⁊ dyarriā ꝑpriā. Itē eructatio in corpore sano. semel vel bis facta añ cibū vel post: ⁊ ꝑpie in corpore cōsueto vel sup repl'onē bonitatē significat virtutis expulsiue q̄ possibile non creditur vt aliq̄ natura cibū digerat taliter vt ex ipso nulle superfluitates penitus generentur cum omne patiens naturale resistat aliqualiter agenti.

De singultu. Ca. viij.

Singultus est dispositio stomachi similis spasmo adeo q̄ si stomachus esset mēbrū musculosuz singultus esset spasmus: vt dicit Gal'. v. de accidēti. Fit aūt q̄ttuor de causis Aut ꝑpter rē mordicantē os stomachi sui caliditate acuta sicut post comestionē piperis vel sinapis sumpto vino vt i villis penetret Similiter ⁊ post vomitū cholericū velut in feb. quartana. Aut ꝑpter repletionē stomachi a cibis vel humoribus a q̄bus eleuaf vētositas grossa extēdens ipsaz velut post nauseatiuā sattetatē cibi vel potus ⁊ ꝑpie in infantib⁹ ⁊ flegmaticis natura. Aut ꝑpter inanitionē quā stomachus cupit ꝑpellere: vt post fluxū vētris plīmū vel fluxum menstruoꝝ vel emorroidarū vel vomitū vel egritudines cronicas cū q̄bus fuit multitudo suoꝛis vel fluxus sanguinis narīū vel euacuatio insensibilis cū habitudine extenuata: aut ꝑpter apa epatis cui cōpatif. Nā si apostemaref stomachus in se. forte debilitaref vt virtus eius talem motū facere nō posset: ⁊ singultus est cū feb. acuta ⁊ nausea ⁊ dolore plurimo in ypocondrio dextro.

Methodus.

Cura singultus ꝓpter rē mordicantē est vt si sit cibus: bibat aquā calidaz

Cura singultus

vel lac amigdalarū dulciū: ⁊ comedat butirū recens cū bucella panis ⁊ nō bibat aquā tepidā: qz vomitiua est sicut calida ē abstersiua ⁊ refrigida stiptica opilatiua. ꝙ si fit humor cholerici vel melācholici fiat vomitus ꝓposse cū sirupo acetoso oximelle ⁊ aqua tepida ⁊ cū aqua decoctionis aneti raphani ⁊ attripticis p̄missa repletiōe cibozum. Et post vomitum cōfortet stomachū cum oxizaccara vel sirupo rosaceo: ⁊ cōedat pulmētū factū ex farina ozō. vel simile cōditū cū butiro vel ex amilo condito cum lacte amigdalarū ⁊ zuccaro vel penidio. eodē modo Bibat aquā ordeaceā vel iulep: ⁊ si videat necesse digerat cholerā vl melācholia ⁊ euacuet cū medicinis notis. ¶ Cura eius q̄ est ꝓpter repletionē ⁊ grossam vētositatē est vt sepe fiat vomit⁹ iam dict⁹. ꝙ si fit difficile digerat flegma cū oximelle cōpositovel squillitico ⁊ euacuet cū pillulis cochijs vel yerapigra. Post euacuatiōes vtat mastication⁹ibus: ⁊ dragets dictis capitulo de eructatiōe Sirr ⁊ puluere q̄ sic fit cū vino calido potēti. Rx. fol. finzimberis ficci rutbe sicce calamēti. aā. m. ß. ameos. zinz. carui anisi cimini. aā. ʒ. duas. mastices olibani. aā. ʒ. ß. terant oia vel q̄dā ipsoz subtiliter ⁊ cribellent vel fiat dragea si grosso modo terant addendo zuccarū vel passulas. vel fiat electuariuz cum melle. Utat dyacimio dyatriū pipereō dyagallanga. Comedat cibos calidos siccos conditos cū speciebus acutis. bibat vinū ver⁹ purū amarum. Exerciteť vt sudet ieiuno stomacho. Jn fine vero cōueniť vt balneeť in aquis tinarum vel aqua decoctiōis rutbe absinthij cariui cimini: in qua etiā mētastrū ⁊ saluia fuerint bullita. Sacelleť cū furfure milio ⁊ sale: aut cū lateribus ignitis: ⁊ post hoc aceto acutissimo conspersis. ¶ Cura eius q̄ est ꝓpter inanitionē est restrictio euacuationū ⁊ impinguatio corporis ꝓposse ⁊ cōfortatio virtutis cum lacte recēti dulci ⁊ forbitiōe pulmētoz dictoz ⁊ iurium carnium bonarum ⁊ vino rubeo dulci: si feb. vinum non prohibeat: aut fluxus ventris quare limphetur vinum plurimum ⁊ lac vsiuletur. Similiter cū ouis forbilibus ⁊ carnibus recentibus ⁊ propriis ex auibus paruis siluestribus: quoniam facile digeruntur. Et ad illud confert balneum decoctionis aque pilliij malue bisimalue foliozum populi ⁊ salicis sine moza lōga. Cura eius que est ap̄a epatis videbitur in apostemate epatis.

Emperica.

Ad singultū ex re calida mordicante melli nihil est ꝙ potus aque calide in qua dissolutum sit butirū vel oleū aut lac amigdalarum. Si sit ex ventositate grossa confert potus vini veteris in quo bulliterit puluis olibani carui cimini ⁊ baccaruz lauri. Similiter fomentatio cum spongia vel pāno lineo molli infuso in eodem actu calido post parū expressо ⁊ sepe super stomachū refricato cū infrigidať. Sirr ⁊ fuctio vehemēs cū vētosa magna ignita: ⁊ ppriе post vomitū vel purgationem. Sirr illud. Rx. tbutbie recētis tburis masticis cimini aā. partes equales coquantur in aqua perfecte. Et detur ʒ. ß. ieiuno stomacho: qz terminat ventositates.

Canones.

Singultus fit ex sola qualitate: ⁊ sic est prim⁹ modus. aut ex materia: ⁊ hoc dupliciter: qz vel accidit p̄ ei⁹ absentiā: ⁊ sic est tert⁹ vel ei⁹ presentiaz: ⁊ hoc dupliciter: vel vitio stomachi: ⁊ sic est secundus. vel vitio epatis vel alterius membri circūtacentis: ⁊ sic est quartus: ⁊ similes modos dixim⁹ ca. de spasmo.

Pronosticatio.

Singult⁹ de inanitione vt plurimū est mortalis: nec̄ curā recipit nisi forte in p̄cipio cum euacuatio nōdum vltimať: ⁊ magis in pueris ꝙ in senib⁹ vel adultis. Unde Jpo. v. par. ampho. Spasmus aut singultus post multam inanitionem malum. Jtem singultus de repletione aduenit subito cum forti motu ⁊ assiduo conamine vomendi. Sed singultus de inanitione aduenit gradatim: et post plurimam humorum corruptorum consumptionem ⁊ virtutis debilitationē: quapropter est cū conatiōe motu fine conamine vomendi. Hoc autē ꝓ tāto scire cōuenit vt in q̄buscunq; fe. singultum cum acciderit: discernamus an sit de repletiōe vel inanitiōe: ⁊ ex hoc futura predicam⁹. Jtē si i fe. cōtinua aduenerit singult⁹ in die critica: ⁊ ppriе signis digestiuis ꝓfecte apparētib⁹ ⁊ virtute ꝓstāte

et quã precessit indicatio indicatiua sibi ꝑ/
pria cũ singultu ⁊ vomitu diminuto signi fi/
cat crisim cõpletam ꝑ vomitum bonã ⁊ ficã
Si vo non ꝓcesserit digestio: sed euacuatio
plurima ꝑ sudorẽ vel fluxus qualescũq; ⁊ vir
tus fit debilis |significat crisim sinibomati/
cam ⁊ mortalẽ propter spasmuz de inanitio
ne venientẽ sup corpus quã primo sentit os
stomachi pro toto. Itẽ si post vomitũ singul
tus non deficiat aut minorẽt: est malũ: signi
ficat etiã fe. fieri propter apostemationẽ epa
tis vel inanitionẽ. Item dicit Ipo. septima
parti. ampboristmorũ. In yleos singult? ma
lum: qz significat interiorẽ tunicã stomachi
fore lesam q̃ consolidari nõ potest ꝑpter hu
miditatem fluidã ⁊ chilosam. Et iterũ pro/
pterea q̃ membrũ est neruosum cui cõparti/
tur cerebrũ: quare fortasse sequt̃ spasmus
vniuersaliter sicut in pũctura nerui. Item si
post singultũ superuenit spasmus aut alte/
ratio mortale. Itez si seniori purgato super/
uenerit singult? malum: qz inanitionẽ signi/
ficat supfluam cũ debilitate virtutis. Item
singultus de repletione malum. Curat̃ mul
toties ꝑ sternutationẽ fortiter inductã: quia
materiã deorsum pellit. Unde Ipo. quinta
particula amphorismoꝝ. A singultu habito
sternutatio supueniens soluit egritudinem.
Item. vi. ꝑti. Sanguine multo fluẽte siue ꝑ
superius siue per inferius siue per vulnus
spasmus innatus aut singultus malum.

¶ De vomitu ⁊ animi subuersione.
Capitulum nonum.

Vomitus est motꝰ fortis stoma
chi quo materia repellitur su/
perius quẽadmodũ egestio ꝑ
inferius. Sed animi subuersio
est q̃n mouens mouet ⁊ mobi/
le non mouetur cuz effectu: vt ait Aluic. Si/
gnans q̃ ai subuersio est conatus vomendi
continuus sine cõplemento: ⁊ sic patet q̃ nõ
differũt in cã: in cura: ꝛ solo gradu. ¶ Fiũt
iste passiones q̃tuor de causis. Prima earũ
est aggregatio rei calide acute subtilis i sto
macho morticãtis os eius siue fit cibus vt
allia finap. ⁊ piper: siue fit humor: vtpote
cholera rubea vel flegma salsum quẽadmo
dum apparet in fe. tertiana. ¶ Secũdo vero
repto stomachi a cibo frequenter in quanto
grauante vel in q̃li fluctuante hora digestio
nis. ¶ Tertia est collectio crudoꝝ humoꝝ in
stomacho ꝑpter indigestionẽ ⁊ crapulã diu/
turnam debilitantẽ eius virtutẽ. ¶ Quarta
vero mũdatio siue decursus materierum ab
epate ⁊ venis totius corpis ad intestina ⁊
stomachũ sicut cum bono motu epar ⁊ vene
trahunt materias a stomacho: ita malo mo
tu regurgitare factũt ad ipm: vt dicit Gal.
iij. pnosti. ca. de egestione. ¶ Signa ꝑme can
se iunt añcessio ciborum acutoꝝ: vel si fit ab
humoribꝰ tunc illud qõ ejicit̃: est citrinuz vel
viride subtile liq̃dum amarũ vel album flui
dum salsuz sine plima viscositate vel croceũ
spissum sicut vitellũ oui ⁊ forte est cum fe. ⁊
bora portismi. ¶ Est vrina citrina subtilis
vehemẽter ⁊ sitis intensa cũ prostrationẽ ap
petitus. ¶ Signa scõe cause sunt antecessio
nauseatiue sattetatis in stomacho ex ciboꝝ
po tu vel vtroq; ⁊ post ipsam patiens sentit
inundationem et agitationem in ipso.
¶ Signa tertie cause sunt antecessio signoꝝ
indigestionis et debilitatis stomachi tem/
pore longo. Post quod superuenit vomitus
bũoralis vel cõmixt? ex bũore et cibo assum
pto: immo si fortificetur hec passio non reti/
netur cibus omnis vel paucus et tpe non lõ/
go. Et licet bũor congestus in stomacho sit
proprie nec flegma: nec cholera: nec melãa: qz
illa solũmodo habent generari in epate vbi
generetur ⁊ sanguis cum idem sit locus gña
tionis rei et superfluitatum eiusdẽ: vt dicit
Auer. iij. sui colliget. ca. de passionibus sto/
machi: verũtamẽ est aliq̃d simile valde fle/
gmati vel cholere vel melancholie ꝓm q̃ in
stomacho materia remanet cruda vel inflã
matur quo ad eius subtile et aduritur vel
congelatur quo ad eius grossum sicut est in
epate. Si igitur fit flegma fit eius substan/
tia alba viscosa fine multa sitt ⁊ aliquando
fit viridis vel viscosa cum anteceſſerit sum/
ptio fructuum et olerum crudoꝝ quare fit
eius sapoꝝ non amarus, sed insipid? vel ace
tosus. Et vria grossa al. ⁊ pulsus puus mol/
lis. Si vo sit a cholera fit et? subtãtia citri/
na vel viridis amara valde liq̃da sine visco
sitate et q̃nq; grossa sicut vitellum oui et si/
tis vehemẽs cuz prostratione appetitus et
vrina ignita subtilis et pulsus spissus dur?.
Si vero sit a melancholia fit et? subãigra
vel plumbea liuida diuersa i q̃ videt̃ resid&

tia grossa in modum fecis vini rub. cui? sa/
por est pōticus pmixtus cū aceto amaro vel
salso ꝙm ꝙ est ex cōgelatione vel adustione.
Et vrina subtilis radiosa glauca vl̄ subruffa
Si aūt fit sanguis: tūc non pōt fieri nisi per
ruptura vene ꝙre cōsentiēt dolor in stōacho
epate vel splene: ⁊ illō qō egrediēt fit sanguis
niger fluidus subtilis. ¶ Si fit vlcus recēs
ꝙ si sit systulorum fit grossus filtrosus velut
frustū carnis simul cuz sanguie fluido pmi/
xtum: quēadmodū i dissinteria sanguis exit
per inferi? cū mixtura carnis albe viscose vl̄
rasura pgameni propter vlcus intestinoꝝ.
¶ Signa ārte cause sunt dolor i ypocūdrio
dextro surſuz vsqz ad spatulas si fit ab epa/
te vel in finistro si fit a splene vel inanitione
narum toti? corpis ⁊ mēbroꝝ. Si materia p
pellat ab ābitu corpis toti? ⁊ forte senserit
eger rugitū in mēbro a quo materia fuerit
et forte accessit debilitas epatis cronica: q̄/
re non gñauit bonū sanguinē potentē nutri
re mēbra ⁊ ipm membra despiciūt ⁊ repel/
lunt: ⁊ tūc fit color corpis pallidus fedus ci/
trinus būido extenuato ꝓpter manitionez.
Mā sanguis ille staret frigidus in mēbris ⁊
venis induceret catbeciam ⁊ ypocarchdam.
¶ Si ꝺo descenderet ex mēbris ad intestina
induceret fluxū ventris sicut loturā carnis.
Et certissimū signū huius ārti est vt vomi/
tus sit maior re q̄ assumpta est in cibo ⁊ po
tu cū debilitate virtutis ⁊ inanitione corpis
gradatiua. ¶ Utrum aūt materia delegata
sit flegma vel cholera vel melia vel sanguis
cognosciturex signis predictis.

Methodus.

Cura vo/
mitus p
pter ꝑmaz
causam est vt patiēs abstineat a rebus acu/
tis oibus ⁊ vtatur frigidis: vt est lactuca por
tulaca cucurbita vinū granatoꝝ vel berbe/
ris zuccarum rosat. vel viol. rosata nouella.
Et si sit ab humore: puocetur vomit? cuz si/
rupo acetoso cōposito ⁊ aq̄ tepida vel aqua
decoctionis seminis atriplicis anetti ꝑmissa
saturitate stomachi ex olerib? humidis: vt/
pote lactucis bletis malua ⁊ si/libus cōditis
cum butiro ⁊ cepis vel mūdificet cholera cū
decoctiōe reubarbari ⁊ mirab. citrinoꝝ sicut
dictū est ca. de indigōne. Ungat stomach?
cum oleo rosat. ⁊ mirto emplastret cū empło
quod. ℔. m̄. tilloꝝ corticis granatoꝝ acatie
añ. ℥. ij. terant ⁊ cū albuminib? ouorum mi
sceant. ⁊. ℥. iij. farine ordei. ⁊. ℥. ij. olei rosat. ⁊
aceti qō sufficit ad emplastrū faciēduz ⁊ fir
metur sup os stōachi cum fascia. Et si vo/
lueris fortificare: adde gumi arabici dragā/
ganti boli armenici. ⁊ iterū fit magis terre
sigillate balaustie cupullarū glandiū corti/
cum querc? ⁊ rubi: ⁊ si sentit puncturā in sto
macho bibat oxizacarā vel sirupum rosat. vel
viol. cum aqua frigida. ¶ Cura vomit? pro
pter cām scōam est minoratio cibi ⁊ potus
et exercitiū in ieiuno ⁊ vti cibis calidis si/
cis aromaticis vt est caro pulloꝝ ⁊ aūtū par
uarum siluestriū vel edoꝝ assatis super pru/
nas cōdita cum sinap. silr ⁊ tura ipsoruz con
dita cuz pipere ⁊ gallanga. Bibat vinū ve
tus purū: fameī ⁊ sitiz toleret ꝓposse. Et fiāt
oia dicta ca. de indigōne: ⁊ de stomacho fri/
gido vel humido p naturā. Cura vomitus
propter tertiā cām est vt exerciteī stomach?
cum vomitu facto ex oximelle cōposito vel
squillitico ⁊ aqua tepida vl̄ aqua decoctiōis
rapbani ⁊ seminis atriplicis ⁊ aneti ꝑmissa
saturitate ex cibis factis a leguminibus co/
ctis ⁊ cōditis cum butiro ⁊ sale ⁊ allijs: ⁊ ce/
pis sicut dixim? cap. de fetore nasi. Purgeī
cum bñdicta laxatiua vel decoctione mira/
bolanorū quaz dixim? ca. de indigōne. ℄. de
canone. Post euacuationes vtatur dyagal/
langa vel dyacitonitē. vel zuccara rosat. vel ro
sata nouella prout materia calida vel frigi/
da reqrit. Et si materia sit sanguis: fiant oia
que dicent cap. de plcere in stomacho. Et p
prie cōfortetur stomach? ⁊ consolideī vlcus
proposse cum trociscis de bolo dictis ca. de
sputo sanguis. ℄. de methodo. dādo ex ipis
septus aliq̄d offii die cuz aqua decoctionis
mirtillorū vel berberis vel citoniorum. Et di
uertaī sang. cuz flebotomia basilice vel sa
phene in manu dextra ⁊ ligatione extremoꝝ
dolorosa ⁊ caueat oīno a cibis sanguinē acu
tum generantib?: vt sunt piper. allia ⁊ sinap.
vtatur ex pulmēto facto ex farina similē vel
auene vel milio vel riso vel amilo vel farre
cōdito cuz butiro modico vel lacte amigda/
larum. Bibat vinū rubeum vel stipticū lim
phatum cū aqua decoctionis mirtillorum ⁊
plātaginis. vtatur carnib? pulloꝝ assis vel
frixis cū butiro. ¶ Cura vomit? ꝓpter quar

tam causaz q̄ omniū est ꝑiculosissima est vt si materia sit sang.ꝛ euacuatio nō fit vltia/ ta fiat flebotbomia tā dicta. Et si sit alius humoz a sang.purgetur cū medicina ꝓpria septus tā dicta. Si x̄o debilitas ꝛ inanitio corꝑis vehemēter p̄cesserint ꝛ vltimata fi tis anteq̄ fis vocatus nō quidē euacua. qz vt dr. Ypo.ij. parti amp̄. Ubi indigētia nō opz laborare sed intende solis alterantib⁹ ꝛ ꝓfortatiuis restrictiuis diuersis. Fiat igi tur emplastrū sup epar qō. ℞. sandalorum ro.rub.ciperi.mirtillorum calami aromatici. añ. ʒ.ß. spice.ʒ.j.cere.ʒ.ß. olei mastichis.ʒ.j. olei ros.ʒ.iij.liquefiat cera cum oleis ad ignem:deinde remoueatur ab igne ꝛ incoꝛ poret puluis aliarū rerū perfecte ꝛ extēdat super petiā ꝛ aspergat fortī aceto ꝛ firmet super epar cū fascia omni bora.cōfortat eīm epar sui stipticitate sed sanguinez reprimit sui frigiditate. Et plura medicamina dixi/ mus capło de sincopi. Similiter ꝛ alia. C. de debilitate epatis ꝛ eius opilatione.

¶ Super splen̄ ponat illud emplastrū cōfortatiuū et⁹ ꝛ deopilatiuū eius qō. ℞. ciperi capparis acori azari nucis cypressi cala/ menti armoniaci añ. ʒ. duas. cere olei nardi ana. ʒ. quattuor. Cōfice sic dissoluat armo/ niacū i aceto forti ꝛ cū solutus fuerit:ponat ad ignē in casola cū aceto eodē:ꝛ cū ceperit dissolui:addatur cera ꝛ oleum:ꝛ cū bene dis soluta fuerint oīa addant succi ꝛ incoꝛporē tur res p̄dicte pulueriſate cū eis in vase mū do vitreato.qz si nō suffecerint p̄dicti liquo res addat ex oleo donec sufficere videatur. Et si non habeant succi sumat ꝑ eis vinum decoctionis herbaꝝ earūdē ꝛ extendat sup coꝛio albo molli vel petia ꝛ firmet cū fascia sup splenē oi bora ꝛ ꝓpꝛie ante cibū. Et alia emplastra dixim⁹ capło de melācho/ lia.cap̄.de empericis.ꝛ ca.de sincopi. C. de empericis. Et plura dicemus de debilitate splenis ꝛ eius opilatione. ¶ Sup stoma/ chum ponatur tale emplastrū qō confortat ip̄m ne sup̄fluitates recipiat qō. ℞. mastichis thuris boli armenici terre sigillate. añ. ʒ.ß. sandal.al.ꝛ ru.calami aromatici ciperi mir till.añ. ʒ.ß. piperis lōgi.gallange sanguinis draconis.croci.cucurme.añ.ʒ.ij. terantur et cribellentur ꝛ incoꝛporentur cū ʒ.vj.olei ma stichis ꝛ cere dissolutis ad ignē:ꝛ nō incoꝛpo rentur dum sunt supꝛa ignē:quia virtus eoꝝ rum resolueretur:sed postq̄ remota sunt ab igne post dissolutionē perfectā i casola. Nu triatur carnibus assis bonis. Bibat vinum rubeum stipticuz mixtū cum aqua pluuiali vel aqua decoctionis mirtillorū. Ligent qñ/ q̄ extrema ꝛ ꝓpꝛie ad vltima doloris ꝛ aspi/ gantur manus ꝛ pedes septus ex aqua cala ꝓiecta sup ipsa:qñ est res cōferens in di/ uertendo ꝛ fricet circūferētia corꝑis in bal neo aque dulcis in qua non moꝛetur: vel in aqua dulci: vel in aqua decoctionis ro.cala/ menti absinthij mirtill.floꝝ camomille fur/ furis vt aperiant pori ad attrahendū nutri mentū ꝛ stipticent ad retinēdū. Utat sept⁹ ante cibū:fil̄r ꝛ post dyacitonitē cū melle et spēbus conditis ꝛ piris assis vel coctanis si inflatio nō fit in vētre plurima. Et fiant oīa dicta cap̄.de indigestione. C. de stomacho debili in substantia. Et ynguat cuz oleo ros. mastichino ꝛ nardino fil̄ mixtis addito pulue re gal̄.ꝛ modico aceti calefacti perfecte in aqua feruente mediante vase duplici: ꝛ ꝓ pꝛie añ cibum. Et ponat emplastrū vt sup illud vnguentū ꝛ confert. Et dent trocisci de carabe trib⁹ vicib⁹ qualz die. x̄digra. Semel in aurora ꝛ semel añ prādiū ꝛ semel añ cenā cū aq̄ decoctiōis mirtill:vl̄ vino rubeo stipti co cū aq̄ ferrata quos dicem⁹ ca.de fluxu vē tris.ꝛ ca.de mictu sanguinis sub descriptio/ nibus diuersis. Si x̄o patiēs eius gustū ab/ horruerit:misceat cū ipso plurimum exuc/ caro ros. ꝓpter delectationē. Exiccat eīm et cōfortat stomachum excellēter:vitet oīno coi tum ꝛ cibos acutos. Nō habitet in aere ca/ lido dissoluente virtutē:neq̄ frigido cōstrin gente materias ad interioza ꝛ vomitū au/ gmentante. Sed in aere tēperato vergente ad calidum. Ordinet tñ vt aer spiratus sit tē peratus vergens ad principiū ꝓpter euen tationē pulmonis ꝛ coꝛdis defensionē a fe. erbica q̄ consueuit supuenire post talem vo/ mitum:ꝛ ꝓpꝛie cronicū antiquatū:ponan tur ventose multotiens sine scarificatione super epar ꝛ splenem in ieiuno.

Empericа.

Emplastrum cōtra vomitus ℞. thuris ma stichis añ. ʒ.ß. confice cū albumine ouī et po/ ne super os stomachi vel panē assum incoꝛ/

poza cū succo mente viridis vel aqua decoctionis eius ꝛ abſint bij ꝛ caliduz firma ſup locū. Jtē ad vomitū ꝓgnantiū cōfert lac vaccinū vſtulatū aſſumptū in potu. Sil'r ꝛ pulmentū ex riſo vel milio vel farina ſimile cōditū cū eodē. ℞. et aliud ad idē. ℞. vitellū ouī aſſi mellis cochlear vnū: maſticis puluerisati ſimil'r. ℥. ſ. miſceaꝫ inſimul in teſta ouī ꝛ coquaꝫ ſub cinere calido cōtinue agitādo cū ſpatula: ꝛ aſſumaꝫ ꝓ cibo in ieiuno ꝓ triduū valet, ppzie cibum vomētibus p̄miſſa euacuatione cū vomitu vel ſolutione vētris. Jtē ad idē trocis. ℞. ſe. apij aniſi abſinth. añ. ʒ. ij. mirrhe ameos añ. ʒ. ij. terantur perfecte ꝛ cuz aqua pluuiali frigida vel aqua decoc. mēte et plantaginis vel cū vino rub. ſtiptico conficiaꝫ: detur vnus in ieiuno cū aqua frigida. Jtē electuariū ad idē qō appellaꝫ dyamenta. ℞. ſucci mente. lib. ſ. vini granatoꝝ quartā partē lib. ſ. ʒuccari. lib. ij. vl' aliter. ℞. mente ſucci granatoꝝ añ. ℥. ij. maſticis. roſ. rub. galꝫ. añ. ʒ. ij. ʒuccari lib. ij. fiat electuariū. Jtē fomentū ad idē. ℞. thuris. ℥. ſ. ꝛ ℔. baccarum lauri ꝗ̄tū de oibus. terantur ꝛ cū ſucco rubee ſanguis drac. boli armenici bdellij gal. banī maſticis añ. ℥. ſ. ſucci granatoꝝ planta ginis añ. ꝗ̄tū ſufficit: terantur ꝛ bulliaꝫ in aceto fort̄i vel vino rubeo: ꝛ cum eodē confi ciantur ſup totū firmētur cū faſcia in ieiuno et cū infrigidaꝫ ſtatim reiteretur. Jtē puluis de cornu ceruī potatus cū liquoꝝ quocunqꝫ confert in omni fluxu ſiue per ſuprius ſiue p inferius ꝓcedat. Jtem ſi vomitus fiat ppter congeſtionē diuerſoꝝ humoꝝ in ſtomacho purgetur cum hoc puluere: qñ eſt educens omne genus humoꝝ cū facilitate. ℞. turbith albi ꝛ electi agarici. añ. ʒ. ij. reubarbari optimi ʒ inʒ. añ. ʒ. ſ. ſene quantū de oibus. Doſis eius a ʒ. ij. vſqꝫ ad. iiij. Jtē epithima reperſiuum eſt iſtud. ℞. ſucci abſinth bij ℥. iiij. cinamomi, gariofil'. macis cubebe maſticis ſumach acatie mirtill'. coralloꝝ ligni aloes. añ. ʒ. ij. puluerisent ſubtiliſſime ꝛ cuz ſuccis miſceaꝫ addēdo aliq̄d aceti citoniꝝ ꝛ caleſiāt pfecte ſup carbonibus ignitis: deinde ſpongia vel filtrum infundaꝫ in ipſa: ꝛ poſt hoc modicū exprimaꝫ donec fiat rozidum: ꝛ ilico ſup ſtomachū firmeꝫ ꝗ̄to calidius ſufferre poſſit ſepius in ieiuno. Et reiteretꝫ illō ſubito cum tepidum factum fuerit. Et ſi nō habeantur ſucci predicti fiat cum aqua diſtillationis rerum in alēbico vel cū aqua decoctionis earundē: vel cuz vino rubeo potēti. Jtē recipe micā panis de ſimila vel de ſiligine cū extrabiꝫ a fornace ꝛ actu calidaz in ſucco mēte ꝛ aceto extingue. Deiñ fil'icoz poza: ꝛ ex ipſis fac emplaſtruz. vel accipe de ſucco mente tāto magis vt poſt diſſolutionē panis fiat ex eis epithima in quo filtruz vel lana ſuccida vel pānus laneus mollis duplicatus imbibaꝫ actu calidus aliquantulū ex preſſus firmeꝫ ſup os ſtomachi frequenter reiteretꝫ. Jtē cap̄. de indigeſtione. ℒ. de emplicis. plura ſcripſimus cōferentia vomitui ꝛ indigeſtioni.

Canones.

Omnis medicina adminiſtrata ſtomacho p exterius vl' interiꝰ opz vt ſit actu calꝫa: qz ſicut auctoritate Galꝫ. declarauimꝰ ca. de diminutiōe digeſtiōis ſtomachi tepida exterioza reſoluūt virtutē ipſius. Si tepida interioza ſunt nauſeatiua: frigida vo exterioza ſunt mortificatiua caloris: ſed interioza ſunt opillatiua: verūtamen in vomitu magis cōpeterent frigida ꝗ̄ tepida: qz omne actu frigidū eſt difficile vomitiuum: ꝛ ppzie ſi ſit groſſum ſtipticum: vt ptractionia neſpille ſorbe riſum ꝛ ſimilia. ¶ Sciendū preterea ꝙ iſti duo colores in vomitu qui ſunt citrin' ꝛ viridis cholera ꝛ flegma cōſequūtur. ¶ Diſtinctiua autez certa ſunt iſta: quia ſi ſit a cholera fiet humor exiens ſubtilis ſubſtantie ꝛ amariſimi ſaporis cum ſiti plurima ꝛ proſtratione appetitus ꝛ caloze corporis ꝛ vrina citrina ꝛ anteceſſione exercitij ꝛ cibi acuti ꝛ potus vini puri veteris: quia ſi complexio cozporis ſit calida minus dubitabis. Si vero ſit a flegmate ſit groſſe ſubſtantie viſcoſe cum quomodo ſimiliter ꝛ ſaporis inſipidi acoſi vel acetoſi ſine ſiti plurima vel caloze: niſi fuerit huiuſmodi vomitus cronicus malignus. ¶ Sciendū preterea ꝙ vomitus quādocz vomitu curatur: ſcilicet propter eradicationē materie: ꝛ ppzie ſi fiat facil'r ꝛ ſine nocumēto capitis ꝛ pectoris oīno: verūtiñ non ſtet in ipſo fides plia neqꝫ frequēter: qz faceret ſtomachū lacunā. Fiat ergo iſti ſemel in principio: et propzie duobus diebus ſuperſeita vt reliquie prime diei euacuentur in

secunda die. Postea fiāt euacuationes p̄ inferius. Deinde x̄o diuersiones cū ligationibus ⁊ fricationib⁹. Et vltio confortationes stomachi cū stipticis p̄ interius ⁊ exteri⁹ predictis. Ut aūt cōpletius ad cōplexionē vomit⁹ p̄ducamur ꝓuentēs videt saporū differentias discutere ⁊ ipsoꝝ cās proprias pertractare. ¶ Dicam⁹ igit̄ ꝙ teste Gal. iij. de medicinis simplicib⁹. Sic ⁊ Auic. ij. canō. tractatu p̄mo cap̄. de cognitiōe medicinarū p̄ rōcinationē. Sapores in rebus oibus siue fuerit naturales siue nō naturales sunt triū generū: q̄dā sunt calidi: q̄dā sunt frigidi: q̄dā sunt tēperati. Sapores aūt frigidi: quattuor sunt miores. quoꝝ q̄dem p̄m⁹ est pōticus p̄pter naturā terream grossam indigestā velut sapor fructuū postq̄ nuper floruerūt. Scōs vero stipticus siue auster⁹ p̄pter materiam terream cōmixtā cum aquea ſm p̄nciptū digestionis: ⁊ est sapor fructuū semifactoꝝ. Tertius acetosus. ⁊ iste est duplex. vn⁹ qui precedit digestionē: vt sapor fructuū nōdum p̄fecte maturoꝝ. Alius q̄ sequit̄: vt sapor aceti ex vino bono facti: qr fit p̄ exalationē calidi naturalis. Quart⁹ est insipidus siue aquosus vt sapor p̄unoꝝ ⁊ perficoꝝ ⁊ ceraſoꝝ: ⁊ sicut ordinamus ipsos in loco: ita sunt in gradu.

P̄rim⁹ est acutus p̄pter materiā igneā et est oīm calidissim⁹: vt est sapor pipis ⁊ sinapis. Scōs est amar⁹ p̄propter p̄tes terreas subtiles adustas: vt sapor mirrhe: ⁊ iste nō est nutritiuus neq̄ cōmixt⁹. Tertius est salsus p̄pter p̄tes terreas grossas adustas: vt sapor salis. ¶ Sapores aūt tēperati cum modica ēgentia ad calidū sunt duo. P̄rim⁹ vnctuosus siue oleagine⁹ p̄pter p̄tes aereas p̄fecte digestas: vt sapor adipis olei vel butiri. Secūdus dulcis p̄pter partes aqueas perfecte digestas ⁊ cū igneis cōmixtas: q̄propter est temperat⁹: vt sapor zuccari vel lactis. Et iō fit oīm maxime nutritiuus. Et sicut dictum est de saporibus: ita intelligēdum est de odoribus. Sunt preterea species saporū mixtoꝝ plurime: nec calamo narrabiles: quē admodum ⁊ medij colores neq̄ p̄ q̄ n̄ esse possunt infiniti: vt ait Arist. in lib. de sensu ⁊ sensato ¶ In vomitu p̄terea purgatio videt fieri cōuenientissima cū mirabol. qr soluūt comprimēdo: q̄propter confortāt stomachū ⁊ intestina: ne post euacuationē iterū superfluitates recipiāt ab epate vel ventr⁹. Cauēdū est aūt a medicinis acutis in corpore facile vomēti velut sunt dyagredij scamonea: qr vomitus augmentant: sed intendatur leuibus velut sunt turbith: manna: tamarindi.

Pronosticatio.

Vomitus semel vel bis in oīni mense cū alleuiatione infirmi: ⁊ p̄prie in corpore cōsueto vel guloso fortitudinem expulsiue stomachi significat ⁊ el⁹ sanitatē. Et idcirco dicit Auic. p̄mo can̄. fen. iij. ca. de vomitu. ꝙ ꝓuenit in regimie sanitatis omni corpi facit̄ vomenti p̄uocare vomitū semel oī mense duobus diebus cōtinue sese sequētib⁹ cum medicina vomitiua cōuenīente humori q̄ peccat saluti duab⁹ conditionib⁹. P̄ria quidem ne ordo seruet̄ sed ſm periodū q̄n̄ naturam faceret cōsuetudinariā sup illam horam expectandū: q̄propter ꝓuenit vt q̄nq̄ fiat in p̄ncipio mēsis: q̄nq̄ x̄o in medio vel fine quo quomō. ¶ Scōa ne se violētet patiēs ad vomitū cōplendū: qr faceret stōachus lacunā et receptaculū oīm superfluitatū corpis: et de mū forte rūperet venā in pulmone ⁊ induceret ptisim: ⁊ forte faceret materias fumare ad caput ⁊ oculos: ⁊ induceret sodā cronicā aut oxitā. Artē aūt ⁊ modū vomēdi: sic⁹ ⁊ medicinas vomicas vnicuiq̄ materie cōgruentes scripsim⁹. c. de fetore nasi. Ytē in vomitu singul⁹ supuentēs fortis cuz rubore oculoꝝ mortale: q̄n̄ apa stōachi vel cerebri significat. Vñ Ypo. vij. pti. āpho. Invomitu singulus ⁊ oculi rubei malū. Ytē vomit⁹ san. cum fe. acuta mortale: qr apa magnuz significat aptū ante maturationez. Vñ Ypo. vij. par. ampho. Quicūq̄ san. vomunt sine fe. salutare est ⁊ curare vero cuz stipticis ⁊ infrigidātibus, Si vero cum fe. perniciosum. Ytem vomitus p̄durans inducit indigestionem. Indigestio x̄o defectam nutritiuā: ⁊ per ꝓ̄ns marasmum ⁊ fe. et bicam. ⁊ p̄prie si fit a causa quarta quare mors sequitur gradatiue velut apparet in feb. etbica vel ptisi. Et plures horum sentiunt alleuiationē cum stringitur vomit⁹. Deinde recidiuāt cū vomitus redierit: q̄propter cauendū est in ipoꝝ p̄nosticatione. Ytē vt dicit Ypocra. q̄nta pti. ampho. Spasmus ⁊ singultus per multā inani-

tionem malū: siue sit inanitio p̄ secessuz p̄ vomitū vel fluxū menstruoꝝ vel emoꝛroidarū vel vulnerationē cum ense. Jtē ibidē. mulieri san. vomēti mēstruis supuenientib⁹ solutio sit vel emoꝛroidib⁹ si coꝛpus sit cōsuetū. Jtē vomitus flegmatic⁹ in principio poꝛrisimi fe. interpollatā de flegmate vel boꝛa critis i fe. continua p̄missa san. digestione ⁊ stāte ꝛtute tollit egritudinē. Eodez aūt modo dicendum de vomitu cho. in fe. tertiana cōtinua vel interpollata ⁊ de vomitu mel̄ico in seb. q̄rtana. Jn fe. aūt san. nō cōtiᷓ vomit⁹ sanguinis: qꝛ vt dicit Jpo. tiᷤ. par. ampᷤ. Sanguis surſū quidē q̄liscūq; fuerit malū: deoꝛsum ꝛo si niger extiterit bonū. i. minus malū Jn fe. cōpositis cōpositus ōꝛ essevomit⁹. Jtē dicit Jpo. ij. pnosticoꝝ. q⁹ in oi cura fe. laudabilis est vomit⁹ in quo flegma ⁊ choᷝ. perfecte sint inſiᷤ cōmixta ⁊ nō est viscosus. Sz quanto būoꝛes sunt mix⁹ cōmixti ⁊ solūmō iuxta positi tanto est suspectioꝛ: ⁊ ꝑprie cuz aliis malis signis q̄ sunt virt⁹ debilis: signū indigestionis: dies nō cretica velut est octaua. vel mala in creticādo velut est dies sexta. Jtem in eodē si in fe. acuta fiat vomit⁹ sicut succus poꝛri aut viridis aut plumbeus aut niger mal⁹ est. Si aūt oibus bis infectus est morti vicinus: ⁊ ibidem. Fetoꝛ boꝛribilis si fuerit in ipso vehemēter est malū: qm̄ putredinē significat ⁊ coꝛruptionē maxima būoꝝ

¶ De cholerica passione. Capm. x.

Cholerica passio dicit cū q̄s eadē boꝛa cogit̄ eiᷓcere superfluitates cibales: vel bumoꝛes superⁱ⁹ per vomitū: ⁊ inferius p̄ secessum cū dolore ⁊ toꝛsione stomachi ⁊ intestinoꝝ. Fit aūt ꝑpter tres cās. Prima est antiqua pseuerās coꝛruptio cibi in stōacho ⁊ intestinis: ⁊ ꝑprie fructuū oleruz ⁊ piscium et aliorū frigidoꝝ viscosoꝝ. Et signa eius sunt antecessio satietatis nauseatiue p̄ dies plurimos ⁊ multitudo ventositatis in vētre cum rugitu ⁊ inflatione. Et q̄p incipit dolor circa umbilicū ꝓmo cuz pūctura ei⁹: deinde aduenit. solutio p̄cipa aut sine vomitu: ⁊ boc est magis malū: ⁊ qō emittit̄ est cib⁹ nondū digestus vel semidigest⁹ vel flegma viscosuz. Et fortē ē sicut lotura carnis si cōcauū epatis patiat̄. Scda ꝛo causa ē effusio choleree rubee plurime ad stomachū ⁊ iteſtina simul mordicātis ea: ⁊ est deterioꝛ earū ⁊ magis cōtingēs. ꝑpter qō est passio cholerica nūcupata. Et signa eius sunt nausea vehemens valde ⁊ sitis assidua cū adustione coꝛpis et anxietate p̄cipa. Et si bibat aquā frigidaz sedatur nausea donec caleſiat in stomacho: deinde euomit ip̄am ⁊ q̄nq; est solutio ventris cū ea: ⁊ tūc est ꝑiculosioꝝ ⁊ q̄nq; supfluit adeo donec faciat egro supuenire syncopim et cadat pulsus: ⁊ qō emittit̄: est subtile citrinum amarū ⁊ q̄nq; grossuz: sicut vitellū ouⁱ: et fortassis antecessit vsus pipis allij sinapis ⁊ aliorū acutoꝝ: ⁊ fortassis est vrina subtilis ignita ꝑpter choleram.

Cura eⁱ⁹ q̄

Methodus.

fit a cā frigida est vt boꝛa poꝛrisimi et q̄n sentit pūcturas ⁊ toꝛsiones in vētre bibat sepⁱ⁹ sub multa q̄ntitate aquā valde calidā in q̄ bullita sint ciminū gallanga pip lon. ⁊ teriaticā vētositatū. Et induᷓcatur post boc somn⁹ ꝓposse sicut dixim⁹ ca. de vigilijs. qꝛ sistit vomitū ⁊ assellationez ⁊ oēm motū qō ē ꝓncipiū i cura eiusdē passionis. Comedat micā panis de similā assam sup p̄runas ⁊ post boc imbibitā i vino veteri potēti. Et bibat in eodē sup allia sinapis et gallāga. Fiat ꝑterea calefactoꝛiū sup ventrē ex lapide ignito aspso aceto acutissimoꝝ pānis calidis lineis ꝛuoluto vel ex sale et milio toꝛrefactz i sacculo: q⁹ si post bec oia sentit dolorē in capite ꝑpter vapoꝛē vel vomit⁹. Doꝛmiat ꝓposse ⁊ liniat̄ frons ⁊ tempora cū aq̄ roᷤ. ⁊ aceto: ⁊ cū euigilauerit ingrediat̄ balneuz resolutiuū aq̄ decoctionis floꝝ camomille absinthij roᷤ. melilloti rute calamēti ⁊ filiū in q̄ ꝓlōget famē. Ante boꝛā ꝛo poꝛrisimi filiᷤ ⁊ post vtat̄ dyacimino vel tyꝛiaca veteri cū vino calido decoctiōis pipis longi gallāge cinamomi. Et deuitet cibos frigidos viscosos: fitim ⁊ famē toleret ꝓposse ⁊ cōfoꝛtet stōachuz emptis et vnguētis sicut dixim⁹ ca. de indigestiōe. C. de stomacho frigido cū materia. ⁊ si euacuatio supfluxerit neq; q⁹ purget̄ cū medicina sz soluz cōfoꝛtet̄ cuz calidis stipticis intus ⁊ extra. Si ꝛo nō supfluxerit: purget̄ cū bdicta laxatiua vl̄ cū decoctiōe mirabolanoꝝ ẓebulorū dicta ibidē: qꝛ euacuat ꝓfortādo stoma

rbū ⁊ ītestīna: ⁊ post euacuationē sumat oī die ī aurora vnū ex trocisc̄is ō bdelio quos ī ca.de apatib⁹ epat⁊ dicem⁹ cū vino rub. vl' aq̄ decoctiōis mirtillo⁹ pipis cimī galleage masticis ⁊ thur⁊: q⁹ stomachū potēter ;exiccāt. Sit'r ⁊ dyacitonitē cū melle ⁊ spēb⁹ ꝓfectuz. Bibat vinū vet⁹ purum. Comedat carnes pullo⁹ vel autū filuestriuz quaz assas vel elixas cū feniculo ⁊ petro. paz ⁊ sepe comedat ⁊ exerciteť sept⁹ ī ieiuno ⁊ sic paulati redeat ad ꝓsueta. Cura eiq̄ fit a cā calida est vt hora portimi ⁊ ī pncipio cū⁊ icipit vomit⁹ cū assellatiōe vl' sine bibat aquā calidā ī plima q̄titate cū educat plurimū illi⁹ cholere cū facilitate. Si aūt sup fluat vomit⁹ vel assellatio adeo vt virt⁹ cadat tūc ligave bemēter ⁊ tracz ad ī teriora ⁊ coxas ⁊ pone sup stomachuz ⁊ in totū ventrē lapides frigidos vel glacīē vel niuē vl' pānos ifusos in aq̄ frigida vel a q̄ ro. ⁊ aceto aut in succo solatri nenuphar⁊ atcz sepe mutue: donec pfecte ifrigideť ⁊ stupefiat ⁊ effundať sup man⁹ ⁊ pedes ⁊ faciē totā aq̄ ro. vel aq̄ frigida ⁊ fricenť vole manū ⁊ plāte pedū cū aceto ⁊ sale vebemēter ⁊ da ei in potū vna vice post aliā succū granato⁹ aceto⁹ pp⁹ re vel agrestā vel acetū p se vl' mixtum cū aq̄ frigida si ipm p se sumere nō pōt: ⁊ si ipsa euomat: reitera frequēter. Et si nō sufficit: fortifica cū spodio ⁊ bolo armenico: ⁊ ro. ficcis puluerisando oīa subtil'r ⁊ cū pdictoz liquoz aliquo miscēdo: vel cū aq̄ decoctiōis malo⁹ acetoso⁹ ⁊ citonio⁹ vel in potu dādo vice post vicem quotiēs euomat ea vel puluerē mirtill'. terre sigillate. sang. draconis. cortic̄ granato⁹ in potu tribue cū succo berberis ⁊ aq̄ frigida q̄ sunt extrema in stipticā do ⁊ repr imēdo cholerā. Et da ei q̄nc̄z si virtus ꝓstet aut pdictos pot⁹ abborreat aquaz purā frigidā: vel lac acetosum plurimū. Et cū ipsam euomit: reitera multotiēs donec videas vomitū alienari parūper. Tūc nāc̄z cō forta virtutē dādo in cibo ius pullo⁹ tritoz subtil'r cōditū cū succo citonio⁹ aut vino pōtico inspissatuz cū mica panis assi sup prunas. Et si euomat illō reitera donec retineat oīno: ⁊ tunc da in cibo pullos vel pdices vel aues quas assas ⁊ pritas in vino citonioz̄ vel granato⁹ vel agresta vel berberis vel vino rubeo pontico mixto cū aqua decoctiōis mirtillo⁹ ⁊ plātaginis. Et q̄n pdicti pulli assanť: pnt pōi in vētrib⁹ coz grana mirti vel granato⁹ vl' sumach vl' grana berberis ꝓrita: ⁊ iterū cū cibū sumpserit: da ei in potu vinū vt virt⁹ ꝓfoꝛteť ⁊ somnus puoceť. Sit tn vinū stipticū nō acutū: ⁊ post hoc cooperiať vndiq̄z ⁊ dormiat ꝓposse: q⁹ vomit⁹ ⁊ fluxus sedanť cū somno: ⁊ si post somnū sentit se alleuiatuz pōt poni in balneo aq̄ tepide decoctionis ro. camomille. Et post balneū vngatur stomachus ⁊ tot⁹ vēter cū oleo masticino ⁊ oleo ro. addito modico aceti ꝓpter penetrationē: ⁊ sic reducať gradatim ad cōsueta ante horā x̄o portimi sit'r ⁊ post pseueť patiēs cū ifrigidatione epatis ne plurimā cholerā generet: ⁊ cuz vomitu leui facto ex aqua tepida pura: vel cū sirupo acetoso mixta: vel purgeť cū reubarbaro: vel cuz mirabolanis citrinis: ficut dixim⁹ ca. de indigestione stomachi ca. de canoñ. Utať cibis assis condītis cū succis pdictis frigidis: ⁊ post cibuz sumat citoniū assum vel pirū vel nespilla. Bibat pot⁹ stipticos pdictos. Abstineat a potibus ⁊ cibis calidis acutis ⁊ a coitu omnino.

Apud cōiter.

Emperica

operātes differūt passio cholerica: ⁊ venter cholericus: q⁹ Passio cholerica ōr vt vidim⁹ cū q̄s simul cogiť ad euacuādū ⁊ egerēduz hora vna. Sed vēter cholericus est vēter solubilis ⁊ laxus ꝓpter multā cholerā trāsmissaz p naturā a cbisti felli ad duodenū intestinū cū tinctura plurima et liq̄ditate fecuz velut accidit corpib⁹ q̄b⁹ talis por⁹ est valde larg⁹: quare ꝓpinqua sunt ad diffinteriā vel dyarriā malignā. Sit'r ⁊ ecōtra in q̄bus por⁹ pcedēs a cbisti felli ad pfunduz stomachi est ap̄lior: proni sunt ad vomituz citrinuz amaz velut accidit in auib⁹ rapacib⁹ in q̄b⁹ plurima cholera mādať ad stomachum propter digestionē fortificādā: modicaz̄o ad intestīa: quapropter ⁊ ster⁹ habēt albū. Cholera nāc̄z rubea delegať a cbisti felli: ⁊ hec duo loca p duos pozos siue vias: ad stomachuz q̄dē ꝓpter calefactionē: ad intestīna ꝓpter mordicationē ⁊ stimulationez: vt feces ex se expellāt ⁊ secessum ꝓcurent. Et idcirco yctterici feces habent albas viscosas: ⁊ sunt vt plurimuz constipati. Sit'r ⁊ oēs quoz porus ad intestīna veniens est strictior eo qui venit ad stomachuz: q̄m̄ amplior cholera re/

q̄ritur in corpe humano ad secedenduz q̄ ad digerēdū cū nō vescamur cibis grossis solidis crudis velut bestie: ⁊ ꝓprie vuētes de rapina. verū fiv̄ēter fit naturaliʒ solubilis ꝓpter flegma vel ꝓpter humiditatē naturalē inteſtinoꝝ: tūc proprie appellaꝫ vēter lubricus. Et isti pronti sunt ad lienteriā: nisi bonitate regiminis preseruentur.

Canones.

Passio cholerica est media participatione inter vomitū spontaneū ⁊ fluxū vētris spōtaneū. In vomitu aūt indigem⁹ sola stomachi ꝯfortatione. In fluxu vo sola inteſtinoꝝ ꝯfirmatiōe. In p̄senti vo passione vtraq; simul indigemus: magis tñ stomachi q̄ inteſtinoꝝ: ꝓpter hoc q̄ stomachus est mēbrū nobile. Et ꝓpter vomitū magis esse motū laboriosum q̄ secessum. Dicta igiʒ ca. de vomitu: ⁊ dicēda ca. de fluxu vētris. p̄nti doctrine suffragātur. Itaq; dicēʒ de fluxu vētris flegmatico passiōis cholice q̄ fit a cā frigida. Sed q̄ dicentur de fluxu dissinterico vel epatico vel felleo cause calide compilentur.

Pronosticatio.

Passio cholerica ⁊ ꝓprie q̄ fit a cā calā numeraʒ inter egritudines pacatas. Et iō ista septimo die necessario vel bñficio medici ⁊ nature curaʒ vel iterficit: q; natura debilitata est ⁊ magnū morbū lōgo tpe nēq̄t tolerare: imo facit ve hemētē motū ꝓtra ip̄m: ⁊ vel vincit vel vincit̄ in tali crisi: vt dicit Gal. in cōmēto illi⁹ amph̄. v. p̄ti. Qui apprebēdunt a terbano. Itē si q̄s euomat sterc⁹ vel cū secessu vel sine secessu mortale: q; apa magnū calidū in ītestinis signat. Et iʒ talis passio sit filius passioni cholice: nō tñ est illa sed potiꝰ est passio ītestinalis ⁊ yleos id est dñe miserere nūcupatur. Et de ipso dicem⁹ ca. de apostematibus inteſtinoꝝ.

¶ De dolore ⁊ inflatione stomachi. Capitulum. xj.

Dolor stom fitus ⁊ calꝰ

Dolor stomachi fit propter duas causas. Prima est apostema ⁊ vlcus: de q̄bus dicēʒ sequēti ca. Secunda est ventositas inflans ⁊ extendens tunicas duas stomachi scz interiorez neruosam ⁊ exteriorē carnosam. Est aūt interior neruosa vt sentiat famē ⁊ cibi qualitatē: vt in ipso voluptuetur ⁊ super ipsum corrugetur atq; retineatur si sit conueniens: vel ab ipso dilatetur ⁊ ipsum ejiciat per superius ⁊ inferius si sit disconueniens. Est autem exterior carnosa vt sua caliditate naturali cibum digerat pro toto: quia facilius est alterare per medium q̄ sensu tactus sentire: vt patet in vmbraculo posito inter manum ⁊ ignem. Iste igitur dolor ventosus aut commouetur magis ante cibum: ⁊ tunc fit a mala complexione frigida stomachi cuz materia flegmatica viscosa a qua calor stomachi diminutus eleuat ventositates vel commouetur magis post cibum. Et tūc fit a mala complexione stomachi frigida sine materia: siue calor naturalis diminut⁹ sit per se: siue sit compressus multitudine ciborum et proprie frigidorum viscosorum inflatiuorū: vt sunt olera fructus ⁊ legumina. Et iste dolor qui cōmouetur post cibum quandoq; peruenit ad tantam malitiā vt non sedetur nisi cū vomitu: idcirco est vehementior stomachi dolor preter eos qui fiunt ab apostemate vel vlcere in ipso.

Methodus.

Signa doloris stomachi a mala cōplexiōe frigida cum materia: quia magis infestat ante cibū quando flegma natat in stomacho purū. Et q: fit q̄nq; vomitus vel flegmaticus vel eructatio acetosa cum qua alleuiaʒ dolor ⁊ prostratio appetitus: et est sine siti ⁊ caliditate: sed cū sputo ⁊ saliua plurima ⁊ nausea ⁊ fastidio ⁊ rugituventris plurimo quādoq; premit̄ stomachus vel splen vel venter cum manibus: quia ista sunt tria mēbra naturaliʒ frigida vētrosa. Et ille rugitus q̄nq; augetur ante cibū ⁊ post digestionem stomachi ⁊ cibi quādoq;: sed ꝓprie in latere sinistro. Et cura eius est vomitus cū oximel le cōpositum vel squillitico vel aqua decoctionis raphani triplicis ⁊ aneti premissa repletione ex cibis aliis ⁊ leguminibus. Vel purgetur cum pillulis cochijs vel benedicta laxatiua vel medicina de turbith premissa digestione flegmatis cum sirupis dictis capitulo de indigestiōe. Capto de cura stoma-

ebi frigidi humidi cū materia. Utatur dya gallanga dyatriūpipereō ⁊ dyacimino. Comedat allia: sed nō cepas neq; porros: qz̄ sint calida sunt tamen humida: quapropter ⁊ ventosa. Nutriatur carnibus bonis ⁊ prope assis vel elixis cū feniculo caruj ⁊ petrosilij cōditis cū speciebꝰ calidis acutis: vt sunt piper trijū generuz ⁊ grana paradisi. Bibat vinū vetus purū amarum: vitet legumina ⁊ somnū super cibū exercitetur: in ieiuno. Ungatur ⁊ emplastrēt stomachus: vt dictum est illic. vitet olera ⁊ fructus crudos inflatiuos. Post euacuatiōes ꝓuocet eructationes cum masticatione thuris ⁊ cimini masticis ⁊ caruj anisi ⁊ similiū ingluttendo salituā in ieiuno: ⁊ stet horā illa erectus ⁊ post illud ambulet gradatiz. Signa stomachi a mala cōplexione frigida sine materia sunt qz̄ cōmouet magis sup cibum q̄ ante: ⁊ propter superpletionē plurimā ⁊ sumptionē ciboz crudorū: quare tūc corrūpitur cibus in stomacho. Et fiunt eructationes fetide fumose vel acetose cū trulis plurimis fetidis ⁊ angustia corporis: immo forte nō cōmouetur super cibū paucum: ⁊ proprie calidum subtilem. Et cura eius est vt comedat sepe ⁊ parum ⁊ cibos subtiles boni chimi: vt sunt oua sorbilia et carnes edorum ⁊ pullorum cum turibus eorum conditis ex pipere zinzi. ⁊ gallanga: prouocet eructationes ⁊ trulas cum masticationibus ⁊ electuarijs predictis. Et si superueniat vomitus fiant omnia que dicta sunt ca. de vomitu. C. de vomitu stōachi ꝓpt̄ scōaz causam vt tertiā. ⁊. C. de empticis. ⁊ ꝓprie cū vsu electuariorum ⁊ trociscorum exiccantiū ⁊ calefactiētiū stomachū: vt sunt trocis. de mirrha ⁊ dyatriumpipereon. Et vitella ouorum assa confecta cum puluere cardamomi vel coriandri torrefacti ⁊ melle dispumato dando ea omni die ante cibum. Et potest fieri cauterium in vertice capitis propter exhalationem. vaporum malorum et confortationem neruorum duorum anteriorum descendentium ad os stomachi. vt dicit Rasis in diuisionibus. capitulo presenti. Sed nos id credimus alienum.

Emperica.

Ad eēm dolorē ventris vel stōachi ventosum cōfert ponere vētosam siccā magnā sup locum cū suctione vehemēti horā posismi: qz̄ vētositates vehemēter dissipat. Dicit̄ autē ventosa ficca q̄ ponit̄ sup mēbruz cū igne seu stupa ignita sine scarificatiōe. Item lapis molaris vel lapis coctus ignit⁹ ⁊ aceto fortis aspsus positus sup locum mediantibus pānis calidis confert vehemēter. Item embroca Embroca ad idē. R. nigelle baccarū lauri rutbe abfinthij cētauree aā. M. vnū. anisi caruj cimini aā. ʒ. ſ. coquāt in vino forti diligēter cooperto vase. Deide infundat spōgia in isto liquore actu calido ⁊ aliquātulū expresso ponat̄ sup locū frequēter reiterādo postq̄ infrigidatū fuerit. Et si vis fortificare: adde semē sinapis nasturcij ⁊ anetj: vel pone oleum cōe et fac vnguentum: ⁊ postq̄ eedem res bene cocte fuerint in ipso colando ⁊ addendo cere quod sufficit atq; linendo ad ignem vel furnum calidum diligenter. Ad idem cōfert oleum de castoreo vel lilio vel aneto vt̄ de rutba calefactum in aqua feruente. Item Empl Empl'm ad idē expt̄issimū. diuidat̄ panis p medijū q̄n extrahit̄ a clibano ⁊ pfundet̄ mica tota oleo cōi ⁊ melle fit̄ calefact̄ ad ignē ⁊ applicet̄ vētri q̄to calidius fieri potest. Et cū infrigiditatū fuerit: reiteret̄ cū alio pane. vel infundat̄ idē panis in succo mente ⁊ rutbe ⁊ actu calidus applicet̄. Item. R. vnū vitellū ouj ⁊ oleū camomille vel lilij tātundez ⁊ cōquassent̄ adiuicē perfecte ⁊ incorp. t̄ eis pan̄ de mica simile torrefacta. Ultimo addat̄ se. apij q̄tū volueris ⁊ extendat̄ sup petia ⁊ calefiat pfecte sup lapide ignito ⁊ stomacho ⁊ toti vētri applicet̄ firmādo cū fascia. Et reiterando frequēter q̄n infrigidatū fuerit. cēsū vltimo anodinū. Item dragea ad Dragj idē q̄ vti cōuenit aī cibū bibēdo desup modicū vini potēris. R. caruj anisi ameos petro. apij. maratri. fileris mōtani betbonice cimini calamenti pulegij ysopi spice nardi pipis. ʒʒ. salis gēme rutbe cētrigalli eufras. olib. masticis ceterach mirabolanoz oīm generuz: sed plus de citrinis aī. ʒ. ſ. cinamomi squinanti aī. ʒ. ſ. malorane folij balsamite ozimi cardamomi galt̄. liquiritie. aī. ʒ. ij. ʒucari quod sufficit: terantur omnia grosso modo ⁊ fiat dragea: vel terant̄ subtiliter ⁊ fiat puluis: vel confectiantur cum melle ⁊ ʒucaro ⁊ fiat electuarium. Item vsus frequēs dyacimini vel dyantū dyatriumpip.

confert ⁊ proprie in ieiuno.

Canones.

Sciasq; iste tres passiões eructatio singuli⁹ dolor inflatiu⁹ ⁊ colica vētosa ex eadē cā ꝓcedūt. s. frigiditate pticule mediate ⁊ vētositate grossa imediate. Sz differunt forma ⁊ subā: qz eructatio est qñ illa vētositas expellit cū sono ꝙ supⁿ ficut cū trula ꝙ infert⁹. Sigul⁹ xo dr qñ eadē vētositas conat egredi ꝙ supⁿ: Iz nō possit fieri ꝓpter et⁹ iuiscationē ivillis stomachi. Colica xo dr qñ eadē vētositas stat fixa in cōcauo intestinoz extēdēs eaveb emēter: dolor xo dr qñ fit ista extēsio i stomacho ⁊ intestinis siⁱ aut altero eoz. Et ex hoc scire potes q̄ scripta in quolibet istorum capitulorum sibijnuicem suffragantur.

Pronosticatio.

Dolor stomachi si perdurauerit digestiuaz ⁊ retētiuā debilitat ⁊ ꝙ ons colicā vel liēteriā vel ydropisim inducit. q̄ si cōfirmet⁹ marasmū gradatim cōstituet ꝓpter defectū nutritiōis. Sz cū vltimat⁹ virtutē ꝓsternit cum de maxie ꝓsternētib⁹ virtutē fit dolor: vt dicit Auic. ſ. canoñ. fen. ij. ca. de dolore. Ité dolor inflatiu⁹ stomachi ⁊ intestinoz diu pleuerans in fluxu vētris spōtaneo necz artificio mitigat⁹ ydropisim tympanisē p̄mōstrat ad futurū. Añ ypo. iiij. parti. ampbo. Quibuscūcz fuerint torsiones ⁊ circa vmbilicum dolores ⁊ lumbos ⁊ dolor nō soluit⁹ necz a farmacūs necz alr: in ydropez ficā perficitur.

De apostemate ⁊ vlcere stomachi. Capitulum. xij.

Quotiā vlcus est vt plurimū terminus apostematis in stomacho Ideo de ipsis eodē dicemus ca. Fit igit⁹ apostema in stomacho sicut in alio quocūcz mēbro ꝙ decursum materie ad particulā debilē ꝙ venas ⁊ arterias. Et hec materia vl⁹ est calida: vtpote cholera vel san. vel est frigida: vtputa flegma vel melancholia. vel est cōposita ex ijs quoquomō. Istud aūt apa vel est i ore stomachi vl⁹ in spaciositate et⁹. Ité illud apa vel terminat⁹ p resolutionē vel p sanationē. vel p indurationē Et vl⁹ q̄dē stomachi aut fit ꝓpter añcessionē apatis terminati p sanationē ⁊ rupturā: aut ꝓpter materias acutas corrosiuas i stomacho Ité tas sicut est choleravel flegma salsum. Et signa ⁊ curam omniuz istorum per ordinem dicemus.

Methodus.

Signa apostematis stomachi in cōi sunt tria. Primū est se. Ptinua. Scōm dolor in regiōe ipsi⁹. Tertiū est: qz forte apparet tumor ⁊ eminētia in loco. Signa terminatiōis apatis p resolutionē sunt qz de die in diē detumescit loc⁹ cū mitigatiōe doloris ⁊ febris grauedis: ⁊ qñcz fit hoc fine euacuatione sensibili materierū ꝓtinā ⁊ cessiuz vel vomitū cū additiōe signoz salutis. Signa terminatiōis p sanationem q̄ collectio siue alis dubellet ad actorib⁹ nūcupatur: sunt: qz post dies aliquos intēdit dolor ⁊ se. ⁊ ꝓprie in nocte. Et ab illa hora supueniūt qñcz rigores pūgitiui necz minor ad tumor dñficio adhibito: nec apparet euacuatio sensibilis. Cū igit⁹ apparēt hmōi signa apatis cōia p̄dicta. silr ⁊ ꝓpria. Scias q̄ ab illa hora materia apatis ꝓcurrit⁹ in sanie. Sz cuz sedat⁹ post hoc totū se. remanētib⁹ tūore et dolore aliqli scias tūc sanie gñatā. Añ ypo. ij. pti. ampbo. Circa gñationes sanieis ⁊c. Sz cū visa fuerit sanies et sanguis p vomitū vl⁹ secessū scias tūc dublatū fore aptuz: ⁊ tūc dr ruptura vel vl⁹. Signa terminationis apatis p indurationē q̄ sclirosē appellat⁹: sunt delitescētia falsa ⁊ doloris mitigatio post. xl. vel. l. diē vl. lx. a p̄mo p̄ncipio apatis nō ꝓceūte euacuatione sensibili vl⁹ modica exīte. Si fuerit cuz remanētia tūoris et gūediuis in loco ⁊ durities: q̄ forte tactui non cedat. Et scias q̄ ista terminatio vt plimū seq̄tur apata stōachi calda et raro frigida: cū sclirosē bēat fieri nō nisi p resolutionē subtilē ⁊ remanētiā grossi qō solum pōt fieri a calate forti. Et dr istis terminatiōib⁹ apatū et hora mēsurāte quālibet ipaꝝ plia scripsim⁹ ca. de pleureti. Signa apat⁹ distinctiua an sit in ore stōachi: an in spaciositate ipsi⁹ sunt: qz si sit in ore: maior appebit eminētia in pte exteriori ⁊ ꝓprie circa furculā. Si xo i spaciositate ipsi⁹ nō appebit eminētia ꝓpt⁹ pfunditatē et⁹ sub mirach nisi valde magnū fuerit apa: tūc forte appebit aliqlis tūoris ⁊ ꝓpe iter furculā ⁊ vmbilicū. Si āt fuerit in pte posteriori stomachi sentitur dolor

inter spatulas vtrasq; aut sub collo. Si vo in pte inferiori tunc sup vmbilicū fiet dolor magis. Et postq̄ expediti fuim⁹ ō signis generalib⁹ apatis in stomacho debem⁹ venire ad propria vnicuiq;. Signa apatis calidi de cholera cū p̄dictis sunt dolor acutissim⁹ pūgitiu⁹ cū fe. ꝯtinua acuta appetit⁹ pstratio: ⁊ vomit⁹ ⁊ sitis ⁊ forte debilitas digestiue ⁊ retētiue: adeo vt fiat lieteria. Et cura ei⁹ est vt fiat a principio flebotomia basilice dextre in brachio vel manu ꝓpter diuersitatē materie fluētis. Et post flebotomiā fiat vomit⁹ leuis si est possibile cū aq̄ tepida vel cū siropo acetoso ⁊ aq̄ decoctiōis aneti vel. fe. atriplicis. Prima fit remedii locale repcussiuū sicut est vnguentū cū oleo ro. ⁊ modico aceti vel empl'm ex sandal'. ro. farina ordei īcorpatis cū oleo ro. ⁊ aceto. Sumat in aurora siropū de citonijs cū aq̄ decoctionis sumach vel mirtillor citonior vel berberis: mollificetur q̄nq; vēter leuiter si nō fuerit oī die bn̄ obediēs cū ℥.iiij. aq̄ decoctiōis lactucarū viol'. enō. prunor in qua dissolute sint. ℥.ij. medulle cassiek. collate: ⁊ det añ diē. Sed nō dent medicine fortes vel q̄ trāscēdāt mānā ⁊ tamarindō. qz fe. iflāmarēt ⁊ apa augmētarēt ⁊ fit ꝓtēt⁹ bona illa p̄ cibo aq̄ ordei vel pulmēto ordei ⁊ auene vel farris condito cū succo granator vel iure pullor alteratoz cuz lactucis portulaca enō. cucurbitꝫ ⁊ filiū⁹ vel cū agresta. Bibat iulep. ℈. aquā zuccarī vel vinū granator mixtū cū aq̄ ō coctiōis lactucar ⁊ enō. vel prunor ⁊ sic regat cuz dieta ⁊ medicinis vsq; ad finē p̄cipij donec locus securet ab apate vel ei⁹ additiōe. In augmēto nō ⁊ cum materia fluxit: cibet sicut pri⁹. Sz in medicinis addant resolutiua leuia sicut est empl'm ex farina ordei; farina fenug. se. lini. rad. malue uauisci cocta ⁊ mūdana cū oleo camomille q̄ sufficit ⁊ vitellis ouor. Et fiāt q̄nq; clisteria lenitiua añ cibū. In statu ꝓcedat eodez mō nisi q̄ postponant resolutiua pura: ⁊ sic regat vsq; ad declinationē. Et cū venerit declinatio ⁊ cepit se. diminui: fil'r ⁊ dolor fortificet empl'm resolutiuū p̄dictū cū se. aneti vl' nasturcij. Et in fine cōfortet stomachus cuz trociscis. qui. ℞. ro. ru ℥. v. spice mastices lig. aloes cinamomi cass'. lig. añ ℥. ℈. ⁊ ℈. ifozmētur trociscī cū vino odorifero quor vnusq̄sq; sit ℥.ij. ⁊ vnus det ām diē cū vino debili. ⁊ sic regat cū medicinis ⁊ dieta gradatim īgrossata vsq; ad sanitatē pfectā. Si aūt nibil p̄dictor cōtulerit imo apa de die in diē inaugrat cū delitescētia fe. ⁊ remanētia tumoris q̄ significabāt sclirosim: tunc intēde ad mollitiē cattua resolutiua vicissim: vt dicemus infra.

℄. de cura apatis cal'i de sanguine. Signa apatis calidi ō sanguine sunt cū p̄dictis oia signa apatis de cholera p̄ter q̄ calor in isto est magis grauatiu⁹ q̄ acut⁹. Et pulsus est in vtroq; velox spissus tn̄ in cholerico durus ⁊ in sanguineo mollis. Et in vtroq; est vomitus ⁊ sitis: sed magis in cholerico. Et si quidē bumoris apparētia sup epar dn̄etur tūc in apate cholerico fiet vrina subtilis rubea vel citrina: sed in sanguineo rubea grossa clara. Sz in flegmatico subalbida grossa. visco sa. In melācholico glauca subtilis: verūtn̄ si epar se bene habuerit aut mō ꝓtrario varier: pōt apparere vrina rubea grossa vel rubea subtilis vel tpata vel quōlibet aliter se habens cuz vrina tm̄ iudicet sup epar ⁊ venas quēadmodū vomit⁹ ⁊ secessus sup stomachū ⁊ intestina. Et cura ei⁹ est eadē cū cura apatis de cholera p̄ter q̄ magis opus est flebotomia ⁊ min⁹ farmacia: neq; adeo frigidis cibis ⁊ medicinis ifistere cū san. fit bumor benivolus ⁊ nature amicus. Signa apatis flegmatici in stomacho. ⁊ o q̄ paruz id accidit. Sunt cū p̄dictis se. cōtinua lenta multitudo sputi cuz cassa appetitus ⁊ eminētia magna pticule absq; diuersione in tactu ⁊ dolor leuis cuz grauitate ⁊ pulsus puus mollis. Et cura ei⁹ est vt a principio purget cū infusiōe aloes dulcorata cū zuccar ol' melle: qz aloes a ꝓprietate euacuat flegma ⁊ ꝓfortat stomachū lz fit amarū vel cū medicina de turbith vel de benedicta. sed nequaq̄ ꝓuocet vomitus quia attrabit materias ⁊ addit ad apa. Et si bec habitudo fit carnosa flōmia fiat post boc basilice dextre q̄ lz non ꝓferat rōne q̄litatis: tn̄ rōne q̄ntitatis cū flōmia euacuet multitudinē: vt di. aut. Fiāt etiā clisteria primo q̄dē leuia ex aq̄ decoctiōis camomille dletarū maluarū ⁊ melle oleo ⁊ sale: vt dictum est ca. de bolismo. ℄. de empīcis. secundo nō acuat de tertio in tertiū cū pulpa colloquintide vel yerapigra vel bn̄dicta: vt dictuz est ibi. Et non ponant repcussiua sup apata: qz tūc incrudarēt ⁊ ingrossarēt materiam et

litrosim faceren t:sed ponãtur resolutiua su
pser locuz apatis:qz cũ materia sit frigida vl
scosa nõ erit tantus timor de attractione vel
feb. inflãmatione sicut in apte calido pdi
cto:t ppte pmissa euacuatiõe vl'i. Empl'm
aũt bonũ resolutiuũ est istud. ℞. se.lini.fenu
gre.farine lupinoz.añ.p.equales.aloes qua
tuor par.incorporẽtur cũ adipe anseris ana
tis t galline t extensum sup pectinem pona
tur actu calidũ super stomachũ frequenter.
Et non sis preceps in principio ad resoluti
ua fortia:qm̃ resoluerent qõ subtile est t di
mitterent qõ grossum. Procede ergo grada
tiz cũ isto. Deinde post dies aliquos qm̃ ma
teria subtiliata est aliud fiat acutius:qõ. ℞.
radicũ maluauisci coctarũ pfecte t munda
tarũ t optime cõtusarum lib.ſ. muscillagis.
maluauisci.se.lini farine fenug. floz camo
mil.añ.ʒ.ij.aloes.ʒ.ß. farine lupinoz.ʒ.iij.
terebentine.ʒ.iiij. olei masticis.ʒ.ij. farine
ordei qõ sufficit t adde parum furfuris pro
pter absterſionẽ porozz ponat calidum sup
locũ:qz maturat t resolvit materias duras:
quapropter cõfert plurimuz in apate melan
cholico. Nutriatur ex pulmẽtis factis ex fa
rina oriõ.vel auene vel aqua ciceruũ t pisorũ
vel carnibus pullorz t pdicuz elixis vel assis
cõditis cũ cinamomo cardamomo t croco t
suribus earum alteratis cum petro. Bibat
ydromel t zuccarum vel vinum albũ debile
limpbatum ad mediũ. Diminuat cibũ t po
tum pposse si virtus toleret t subueniat p
stratiõi appetit? sicut diximꝰ suo capiõ. Si
aũt tale apa plongetur t ad sanationem tẽ
dat:fiat sicut prius scripsimus cap. de cura
apatis choleric i.sil'r t si tendat ad sclirosim t
boc est vt plurimũ in illo apate: raro enim
sanatur t adbuc rarius resoluit ppter ma
terie grossiciẽ t frigiditatez. Signa aposte
matis melancholici:sed raro fit p se incipiẽ
do sed cõsequendo aliqõ apostematum pre
dictorz t propte calidũ aduſtũ. Sunt cũ p
dictis se.cõtinua lenta pulsus puus subtilis
strict? dolor grauatiu? sine acuitate duricies
loci cum eminẽtia fetor oris t imaginatiões
corrupte in somno. Et si fiat psequẽdo an
tecessit apa calidũ vel frigidũ cũ signis pdi
ctis ppriis:t post dies aliquos supuenit de
litescẽtia se. flegmatice t doloris mitigatio
nõ pcedente sensibil'r euacuatione vel modi
ca t cuz remanẽtia tumoris t eminẽtie dure
que tactui nõ cedit. Et cura eiꝰ est iz raro cu
rari possit nisi forte in principio cum empla
stris t vnguẽtis resolutiuis t mollificatiuis
simul vel alternatim adhibitis. vnguentum
bonũ sic fit ℞. olei nardini olei masticini bu
tiri receñ añ.ʒ.ß. misceat t dissoluatur in eis
aloes.ʒ.vna. Et vngatur cũ eo locus durus
omni die bis ante cibũ postq̃ calefactũ fue
rit in aqua feruente. Et super vnguentum
ponatur emplastrum dictum in apostemate
flegmatico:vel istud qõ fortꝰ. ℞. adip̃. ana
tis anseris t galline. añ.ʒ.ſ. storacis liquiõ.
bdellij.mirrbe.spice.masticis ciperi squinã
ti. añ.ʒ.ß. amigdal'. amararũ excorticatarũ
ʒ.vnã.se.cauliũ.ʒ.ß. dissoluantur gũme invi
no t oĩa alia terãtur t misceãtur simul fiat
empl'm:t in fine addãtur adipes t incorpo
rent pfecte t actu calide stomacho applicẽ
tur vl' empl'm de alijs qm̃.est pferẽs ad oẽm
duriciẽ t apationem stomachi t viscerum t
ydropisim cum incipit fieri:qm̃ grossas ven
tositates terminat grossos humores crudos
colliquat.qõ sic fit. ℞. alu.munõ.spi.ana.ʒ.
iij.t ß. terebentine.ʒ.iiij.storacis aloes boni
bdellij añ.ʒ.ij.axũgie porci recentis adipis
anseris .ana.ʒ.v. masti.olei.ana.ʒ.ſ. euforbij
ʒ.ſ. cere citrine.ʒ.xij. olei nardini t vini qõ
sufficit odorifer'i dari. In potibus t cibis re
gatur vt in apostemate flegmatico. Et si ne
cesse fuerit:purgetur quãdoq̃ cum aqua de
coctionis sene epithimi t elleb'i nigri:col
lata t dulcorata cum zuccaro. Dico autem si
necesse fuerit:quia in isto apostemate nõ po
test euacuari causa conjuncta propter eiꝰ du
ritiẽ siue fiat per se incipiendo siue consequẽ
do:sed solũ causa antecedens:t ppte si fiat
per se incipiendo:qz tunc significatur melan
cholia dñari in corpore toto. Qm̃ fit pseque
do nõ requirit vlterius euacuatio cũ farma
cijs:sed soluz lenificatio ventris omni die cũ
clisteri lubrificatiuo addito modico senevel
epithimo in decoctione vel yeralogodion vl'
dyasene in collatura. Signa viceris stoma
chi in communi sunt dolor acutus in stoma
cho:t ille dolor augetur post assumptionem
ciborum acetosorum vel acutoz mordicãtiũ
imo forte stomachus cibum nõ retinet nisi
paucũ t leuem t breui tpe:t tunc expellit ip
sum per suprius vel inferius. Et apparẽt in

eo qđ expellitur sanies ⁊ sanguis ⁊ eructatio egredit fetida: ⁊ post digestionē alleuiat gra uitas ⁊ dolor in stomacho ꝑm plurimū. Si aūt fit vlcus ꝓpter antecessionez apatis qđ terminatū est ꝙ collectionem ⁊ rupturaz: tūc cū predictis antecessit signū apostematis cō mune ⁊ ꝓprie signū talis terminationis et oīno sensibilis sanies per vomitū ⁊ secessum cū diminutione doloris ⁊ fe. ⁊ doloris gra uatiui: ⁊ remanentia doloris acuti mortifert Si autē fit vlcus ꝓpter materias acutas de cho. vel de flegmate in stomacho cōtentas preterq̄ facīt apostema tunc cū p̄dictis ap paret dolor acutus in stomacho sine tumore oīno ⁊ fe. nisi fortassis dolor sui acuitate in flāmet spūs ⁊ humores. Et si fit vlcus in po steriori parte stomachi: sentit eger dolorem sub collo aut iter vtrasq̄ spatulas. Si ꝙ in anteriori parte sentit dolorez sup vmbilicuz. Et cura vlceris quōcūq̄ fiat: est eadem: scilz mūdificando ipsum a sanie cuz ripticis ab sterfluis. Et prima consolidando cum stipti cis cicatrizatiuis. Sumat igitur in aurora ⁊ ante cenaz ꝓ mundificando in estate ⁊ qñ fe. est fortis. ℥. v. vel. vj. decoctionis zuccari rub. vel aque decoctionis liquiritie ⁊ gūmi arabici vel aque casei. Si autez fe. nō sit for tis ⁊ tempus sit byems dentur eisdem horis ℥. totidem aque mellis vel aque decoctionis ysopi mellis ⁊ squinanti vel mellis ros. col latī cum aqua calida. Deinde post hoc ad duas horas ⁊ ante comestionez sumat ꝑ cō solidatiuo medicamen quod sic fiat. ℞. thu ris san. draco. aā. ℥. v. balaustie hrarabe. aā. ℥. ij. bol ar. ℥. iij. ℔ pul. cribellatus de quo su mat bis ī die hora p̄dicta. ℥. ij. ⁊. ℥. iiij. firupi de citonijs vel succi citonioꝝ vel aque decoc. mirtill. sumach ꝓ rut. Et post illō ad duas horas detur cib⁹ ⁊ nō ꝓponat cōtinue ꝑ assumptionē medicamis ꝙsolidatiui sup sto machum qđ sic ℔ ℞. bol armenici mirtill. aloes masticis aā. terātur ⁊ incorporētur cū ℥. vj. refine vel lapdani vel picis nauālis. Si aūt fit propter dubiati: tūc preter taz dicta est solicitandū de expulsione sanies gñate in apostemate ⁊ ordinatiōe rupture: qz in hoc est timor nō modic⁹. Cum ergo certificatus es sanē tam eē ꝓfecte maturatā quod scies qz sedat dolor fe. post apa magnū sensu ꝑ ceptū velociter: vtputa infra vnū vel. ij. dies et remansit tumor ⁊ inflatio ꝓterq̄ appa ruerit aliqua euacuatio sensibilis sanies vel san. tunc fac ruptura dando in potu lac dul ce ⁊ aquā calidam vna vice post aliā donec tumor mollificetur. deiñ premat desuper ⁊ moueatur. Si ergo cōmoueat tumor ⁊ ege stio sanies ⁊ san. ⁊ detumescit apa: tunc scias qꝙ iam diruptū est apa. qꝙ ⁊ nō sufficit: neces se videtur vt tribuas aliqd ex finapi condita cum melle sup micā panis qñ velocitat ru pturam. Et post illud da et in potu aquam mellis vna vice post aliā vt educat sanies. Deide cū sanies ⁊ sanguis egredi visa. sunt ꝓcede ad mūdificatiua ⁊ cōsolidatiua ordie predicto. Et in fine sumat sepe dragagan tum in quo sit pul. sumach ⁊ mirtillorū boli ar. mastices sang. dra. vel sumat zuccaruz ro. vetus cuz eisdē pulueribus vel trocisc̄is de hrarabe: quos ī ca. de mictu sang. dicem⁹. Et bet bonis carnib⁹ cōditis cū succo citoniorū vel sumach vel mirtillorū ⁊ lētes excorti. cōe dat vel risū vel fab. fractas. vel ouа sorbilia. Bibat vinū clarū stipticū limpharū parū per. qꝙ si fe. sit intensa bibat aquā decoctio nis citoniorū vel pirorū vel sumach vl̄ mirtil lorū ⁊ sic̄ū. Et i pulmētis suis de frumēto vl̄ auena cōfectis ponat adipē ouīū caprarum loco olei ⁊ butiri. Deuitet dra sila oēs ci bos acutos aut acetosos qz mordicāt ⁊ vlce ris ꝓhibēt cōsolidationē. Uitet etiā potus actu frigidos ꝓpter: qz frigidū est vlceris inimicum: vt dicit ℔ po. v. parti. amph. sic̄ ⁊ actu calos cum excessu. sint ergo temperati cum declinatione ad frigidum.

Emperica.

Emplastrū ex pertū ad oēm duricie mate rias grossas mūdificās i ipso stomacho epa te splene ⁊ oib⁹ viscerib⁹ est emplastrum de melilloto: qđ sic fit ꝑm ℔ Nebemeh. ℞. melli loti ℥. vj. florum camomille fenugreci grano rum lauri rad. aristolochie abſinth. aā. ℥. iij. se. apij cardamomi yreos cipi spice cassie ameos. aā. ℥. vnā. ⁊ ℔. sanguc. ℥. iij. armoniaci. ℥. x. sto racis. ℥. v. bdellij tātūdē terebētine. ℥. ſ. ⁊ ℔. fi cuum siccarum pinguium. xij nūero sepi ca pitū refine. aā. ℥. duas ⁊ ℔. cere. ℥. vj. olei san guc. olei de spica qđ sufficit ad infundenduz infundenda concutiantur ⁊ emplastrentur Item emplastrū magistrale atq̄ exptū ad oēz

durictē stomachi: ⁊ mirach vētris siue sit cuz
a p̄ate siue sine a p̄ate ⁊ ppte premissa eua-
cuatione vl̄i cum flōmia vel farmacia prout
materia req̄rit: sic fit. ℞. mellilloti fenugreci
florum camomille altee absinthi. baccarum
lauri sicle maluarū. añ. ʒ. j. armoniaci bdel-
lij galbani oppoponaci lapdani. ana. ʒ. ij.
masticis tbu. ana. ʒ. j. adipis anatis anseris
galline. añ. ʒ. ß. Cōfice sic. dissoluātur gūme
cum aq̄ decoctionis. xx. sicuī pinguiuz sicca
rum cū vino ⁊ melle: ⁊ decoquātur herbe et
bacce lauri in aqua pfecte ⁊ pistent ⁊ incor-
porentur cuz gūmis. Et in fine addant adi-
pes ⁊ si necesse fuerit ad incorporationem
oim meliorē: adde aliq̄d de liquore predicto
mō in quo dissolute sunt gūme ⁊ fiat empl'm
extensum sup petia linea mūda: ⁊ applicen
tur pticule in ieiuno actu calidū frequenter
reiterando postq̄ infrigidatuz fuerit. Et si
haberi non possint oia: ponant quedā q̄ re-
soluit ⁊ mollificat sclirosiz ex ppria suo
ruz simpliciū, put' est possibile in oi materia.

Certificatū est apud Rasim in diuisionib⁹ cap. presenti. q̄ stomacho fieri a p̄a calidum est vt multū. Frigidū ꝯo perparū quod est q̄ sto
machus est membrū neruosum solidū ⁊ pro
prie q̄ptum ad et⁹ tunicam interiorē. quare
videtur q̄ nulla materia possit fieri ⁊ pene-
trare in et⁹ substantiā ⁊ corpulentiā nisi acu
ta calida subtilis sicut est pleuresis. Licet au
tem cholera calidior ⁊ subtilior sit sanguie:
q̄ tñ modica est in nr̄o corpore respectu san
guinis: iō boc a p̄a calidū magis fit ex chol'.
⁊ sanguine sil' mixtis: ⁊ post illud ex chol'. pu
ra post illō ex sanguine cū sit bñor benigni⁹
Itē certificatū est apud ipsum boc a p̄a cali
dū magis fieri et causari in ore stomachi q̄
in spaciositate eius: ⁊ nisi statim a principio
subuētū fuerit cū repecussiuis ⁊ resolutiuis
pmutat ad sanationē vel indurationē. Itez
certificatū est apud eundē a p̄a frigidū ex fle
gmate rarius fieri in stomacho q̄ ex melā
q̄ vt plurimū est flegma cōgregatū in cōca
uo stomachi: ppar̄ū vero in eius spaciosita
te grossicie p̄hibente. Licet aūt melā gros-
sior sit flegmate: verūtñ est terminus hūor
quorūcūq̄ cōgelatorū aut adustorū: quare
potest a p̄a melicū sepius accidere q̄ flegma
ticū. Et illud apostema melācholicū dū ac-
ciderit fit magis q̄ aliud a p̄a calidū cuius
subtile resolutū est per aditionē q̄ altō a p̄a
frigidū condensatū. Et iteruz rarius adhuc
fit per se incipiendo: q̄ melācholia modica
est in corpe nostro: sil'r ⁊ grossa difficile pene
trās vel putrescēs. Ex quib⁹ oībus plurimū
iuuat medicus in cognitione cause a p̄atis:
necnō in directione sue cure cū cause p̄recte
cognita sit morbi semicuratio: vt dicit Gal.
ij. de se. ad glauconē. Itē in cura sclirob. cu-
iuscūq̄ opz tres habere intētiones. Prima
quidē ad mollificandū: ⁊ hoc p̄ficit' muscilla
gīn. fenug. se lini. se. altee. Et cum adipibus
anatis anseris ⁊ galline ⁊ cū foliis ⁊ radici-
bus altee. Et cū gūmis acutis q̄ sunt bdel-
liū armoniacū oppoponacū storax liq̄da: et
cū butiro recen. ⁊ oleo cōi. Secūda ꝯo ad re
soluēdū illud q̄ō est p̄mollitū: q̄ q̄dē p̄ficitur
cū farina fenugreci se. lini. floribus camomille
melilloti absinthij bacca. lauri aneto nastur
tio ⁊ gūmis p̄dictis. Tertia ad p̄fortādū sub
stantiā p̄ticule ne virtus ipsi⁹ a medicinis cali
dis resoluat: ⁊ ppte cū sit mēbrū nobile ne
cessariū p toto: ⁊ hoc p̄ficitur p stiptica cal'a
vt sunt mastix: tbus absinthiū ⁊ calamētuz:
Iste aūt tres itentiones apud oēs cōiter ope
rātes duob⁹ fiunt modis: aut victissim altera
post alterā ordine tā dicto. Aut oēs cōmixte
simul in vno ⁊ eodē empl'o: ⁊ primus est ope
rosior. sc̄us vero securior.

Canones.

Pronosticatio.

Omne a p̄a in stomacho p̄iculosum est ex to-
ta sua spē ppter stomachū esse mēbrū nobi-
le ⁊ necessariuz p toto q̄re et⁹ mortificatio ⁊
sue epatiōis destructio fit necessario cā de-
structiōis mēbroz principaliū: ⁊ p p̄ñs cor-
poris toti⁹ cui⁹ corruptio mors appellatur.
Itē a p̄a stomachi si timet p resolutiōez ⁊ cū
cōstātia virtutis ⁊ bonitate appetit⁹: minus
periculosuz dicit. Si ꝯo tēdat ad collectionē
⁊ plurimū subito interficiet ppter se. intensio
nez ⁊ doloris fortitudinē ⁊ ppte circa diē ru
pture. Si ꝯo tendat ad sclirosim nequaq̄ cu
rat nisi fortasis in p̄ncipio: ⁊ āteq̄ p̄firmet
induratio q̄re necessario pducit egrū ad etbi
caz: ⁊ sic gradatim ad mortez ppter ablatio
nem digestionis ⁊ nutritionis. Itez in a p̄a-

tibus stomachi vomitus pleuerās vel singultus mortale. Itē apostema stomachi ꝙto profundius fuerit sub mirach tāto suspectiꝰ: ꝙto vero eminentius ad corpus tāto salubriꝰ qr significat mirach esse apātū pottus ꝙ stomachū. Añ ypo. vj. pti. ampl̄. Dolores rtumores ꝝm ventrē existentes spiores quidē i. exteriores leuiores ꝛc. Itē vlcus stomachi vel vulnus si fuerit penetrans qñq; curat: rpꝛie si nō penetret tunicā neruosam. Aerum qualitercūq; res se habuerit: fiet corrosiuum si pdurauerit: quapꝛopter efficiet liēteriam rcorpis cōsumptionē gradatiuā rdemū dissinteriā pniciosaz. Añ ypo. ibidē. Aeficam incisam aut cerebrū aut cor aut dyafragma aut epar aut renes aut intestinoꝝ altqd̄ gracilitū aut. i. stomachū mortale.

¶ Tractatus scōs tertie sectiōis.

Patis pas

siones amose sunt sex. Prima debilitas siue eiꝰ mala cōplō diuersa. Scōa opillatio rdu/ricies. Tertia catbechia. Quarta ydropisis. Quinta icteritia citrinaꝝl̄ nigra. Sexta apostema vlcus atq; exitura.

¶ De debilitate epatis. Cap̄. j.

Debilitas epatis noiat̄ a medicis actio lesa opationis ipius q̄ est segregare. i. partē succosā cholipꝰ meseraicas attrabere rin massaz sanguis mutare q̄ cōponit̄ ex sanguine puro flegmate rchol̄. et melā. Et hec massa est alimentū cōe corpis totius: ita vt sanguis sit ppꝛie alimentum. Alij vo tres humores sint sicut eiꝰ cōdimentū alr̄ aliter in alijs: rin alijs mēbris nutritis cū tēperamēto: put eoꝝ vnūqd̄q; sibi ppꝛiū desiderat nutrimentū. Hec aūt debilitas opationis non fit nisi a debilitate ppꝛij instrī qd̄ est ypl̄o: compositio: rcōtinuitas. Virtus nāq; nec fortificat̄ nec debilitat̄ p se. ppter qd̄ dicebat Ihaly in ꝓmēto tegni fortitudo virtutis sequit̄ tēperamentū ypl̄onis. rAristo. j. de aia. Si senex accipet oculū iuuenis videret vtiq; vt iuuenis. Fit igr̄ aut a mala ypl̄one: aut a mala cōpositione q̄ raritas texture nūcupat̄: aut a solone sue cōtinuitatis. Et si a mala ypl̄one aut a cala aut a frigida. rvtraq; eaꝝ vel est cū materia vel sine materia. Et materiā q̄dē diximus malā cōplonē humidā. Carentia vero materie vocamꝰ ficcitatē. Et signa q̄dē oim rcuraz dicemus ptercp illius q̄ fit ex solutione cōtinui: qm̄ spectat ad cyrologū nisi fortasse accideret ex apate vel vlcere de quibꝰ ppꝛio dicemus ea. Signa debilitat̄ epatis ppter raritatē substantie eius sunt pstratio appetitus extenuatio corpis rego siris carni sine dolore: qm̄ suba epatis nō sentit sicut nec pulmonis nec splēis nec renū. Signa male ypl̄onis epatis cal̄i sunt citrinitas faciei rppꝛie in albugine oculoꝝ rsiccitas oris cū amaritudine rvehemētia sitis rsiccitate vētris plima. cp̄ si fit cū materia fit qñq; vomitus rei citrine subtilis amare: rfiet vrina citrina vel rubea subtilis si i epate fuerit opillatio sz grossa si in ipso nō fit opillatio aut declinatio opillationis. Signa male ypl̄onis frigide sunt pallor: faciei scalidus cū liuiditate: similiter rgrauitas totius corpis et pigritia somnolētia corpis rtēsio ypocūdrij dextri. Et vrina alba subtilis glauca vel palearis. cp̄ si fit cū malā fiet vrina lactea grossa vel lꝛaropos nisi opillatio pbibeat rforsitassis egestio ebiiosa ppter diminutā attractionē. Et forte seq̄tur tumor: rinflatio manuū rpedū si pdurauerit hec dispositio rdemū cachecia. Et scias cp egestio ē significās cū virtute sup cōcauū epatis qd̄ zima vr. vrina vero super gibbum siue cōuexum ipsius et venas corporis totius.

Methodus.

Cura debilitatis epatis ppt̄ debilitatē siue raritatē sue substātie est vt emplastret̄ cū rebus calidis stipticis: sicut sunt ciperi: mastix: spica: nux: cipꝛessi: absinthiū: calamentū: gallia muscata rfilia. Vtalt̄ electuarijs calis stipticis: sicut dictū est dyacitonitē cū spēbus. Et sicut est hoc medicamē ℞. mastices ameos se. apij ciperi squinanti. añ aur̄. ij. spice aur̄. ß. terant̄ rcribellent̄ oia et dent̄ ex eo. ʒ. iij. i aurora cū vino claro odorifero aut aq̄ decoctionis seminū calidoꝝ vl̄ raā. v. cōmunitū. Ungat̄ epar cū oleo mastichino oleo de absinthio añ. partē. j. olei ro. p. ß. actu calo in tetuno. Sumat cuz cibo grana granatorū puluerisata subtiliꝰ cuz cinamōo.

Cura debilitatis ppter magnā cōplexionē calidā ipsius est vt alteretur epar cū emplastro quod. ℞. sandal'. al. ℈ rub. ros'. rub. camphore aā. ʒ. ſ. terātur omia subtilissime ℈ misceātur cū aqua ro. ℈ modico aceti vl' cū succo solatri ℈ sempuiue ℈ modico aceti ℈ in ipso actu calido infundatur filtrū carēs calce vel pannus lineus: ℈ ponatur super epar reiterādo frequēter in ieiuno qñ tepefieri cepe rit: vel cū populeon mixtū cū oleo ro. vl' viol'. ℈ ppzie in fe. Sumat in auroza sirupū aceto sum vl' oxizacarā vel sirupū ros'. vel viol'. cū aqua decoctonis endiuie solatri lactuce cucurbite cicoree ℈ vinū granatozum vel berberis cū eisdē aquis. Cum cibo suo vtatur sapore facto ex succo acetose trifolij q̄ dicit' panis cuculi siue alleluya berberis granatozuz ℈ lacte amigdalarū dulciuz. Comedat pulmenta ex farina ordei vel auene ℈ olera facta ex lactucis portulacis cucurbitis ℈ filiūb? ℈ carnes laudabiles alteratas cū eisdē. Comedat in principio cibi pzuna cerasa: persica ℈ similia: sed in fine pira vel poma: vel citonia assa. Nō si sit cū materia purget cibo. cum decoc. que. ℞. reubarbari. ʒ. ij. vel. ʒ. ſ. et ſ. terant' ℈ infundant' super ipsum. ʒ. v. aque feruentis decoctionis pzunoz ℈ tamarindorum vel viol'. ℈ detur calidū ante diem. Et hoc fit sepius vice post vicem. Et post purgationē sumat zuccaruz ros'. si venter sit obediens: vel viol'. si sit stipticus: vl' trisandal'. vel dyapzunis simplex. vel sumat de trifera saracenica cū aqua tepida vel trocis'. berberis. qui. ℞. succi berberis. ʒ. x. se endiuie se. cucurbite se. portulace ana. ʒ. iij. ro. ʒ. ij. reubarbari. ʒ. ſ. spice. ʒ. ſ. infozmentur trocisci pōdere auř. ſ. ex quibus detur vnus in auroza cuz sirupo acetoso vel vino granatoz: quia infrigidat ℈ confortat epar ne cholerā multiplicet. Cura male cōplexionis frigide epatis est vt alteret epar cuz emplastris. ℞. ciperi masticis spice calami aromatici squinānti croci mirre aā. ʒ. ſ. dissoluant' mirrha ℈ mastix in vino ℈ misceant' cū rebus alijs ℈ fiat emplastrum actu calidū sup epar reiterando sepius qñ tepidum factū fuerit. vel vngatur cum marciaton ad solem vel ignē ante cibuz et balneē in aquis tinaz vel aqua decoctionis absinthij calamenti ℈ oim calidoz cum stipticitate aromatizante. Sumat in auroza oximel cōpositum vel squillitice cū aquā calida decoctionis diuretico. calidoz. Utatur dyamargariton dyagalláda dyanisoryriaca veteri ℈ oibus calidis aromaticis. Comedat carnes laudabiles coctas cum petro. se. vel anetī vel fenculi cōditas cum spēbus calidis: ℈ iura eaz inspissata cū vitellis ouorum. Bibat vinū vetus claz per se vel mixtum cū aqua decoctionis endiuie vel cicoree: ℈ si fit cū materia vel opillatione. Purgetur sepe cum pillis cochijs vel yerapigra: ℈ post purgationē sumat omni die mane vnuz ex trocis. de reubar. ad expillandū ℈ confortandū epar frigiduz qui fic ℔. ℞. reubarb'. baccarū lauri ana. ʒ. ij. spice se. apij ameos macis squinānti granoz iuniperi amigdalaz amararum cositi amari rubee tinctoz succi eupatorij azari aristologie rotunde gētiane aā. ʒ. ſ. ℈ ſ. fiant trocis. pōderis auř. ſ. ℈ dētur cum decoctione radicū q̄ sic fit. ℞. corticis radicis apij ℈ fenculi aā. ʒ. x. ros'. rub. spice florum squinanti vel berbe eius ameos aā. ʒ. v. pistent' ℈ coquant' cū lib. ſ. aque decoctionis donec ad tertiā partē redeat: colletur et reseruet'. Utat' p sapore finapi cōdita cum melle spēo?: ℈ fiāt oia q̄ dñr ca. de cachecia.

Emperica.

Reperiuntur simplicia que cōferūt oi epati debili tā calido q̄ frigido a ppzietate: put Auí. de endiuia. ij. canoñ. testat': Iz a cōplexione ppzie magis conferat epati calido. Item pul'. epatis adip. i. lupi dicit' conferre si duo auř. sumantur ex ipso cum vino dulci in auroza: vel aqua endiuie vel aqua frigida pura si fit cum fe. Et Raſ. dicit q̄ expertus est sepius in omni debilitate. Item passule pingues impinguant omne epar a proprietate si comedantur omni die cum suis interioribus per se: vel cum granis granatozum contritis diligenter masticando. verum cū epar fit membzum principale vehementer influens super totum: fic ℈ membzum rarū sponglosum quod facile nocetur in sua substātia atq; opatione: necessariū videt' vt medicus diuersa simplicia tam nocentia q̄ cōferētia nullatenꝰ ignozet. Sūt aūt duoz generum: qñ aut p interiꝰ aut p exteriꝰ exhibēt': ℈ nos quidē plurima nominibus ppzijs exarem?. Sed lector ad reliqua similiter se cōuertat.

Ex conferentibus aũt interius sunt pignee pistate: auellane: vue bene mature: ordeum: serum caprinũ: antbera mala granata: ⁊ p/ prie acetosa conferũt interiorib⁹ mirtilli: ci/ namo. spica: scariola: lactuce: capilli veneris sumach: acetosa. xilo aloes: zuccarũ: ambra: cassia lignea: reubarbarũ: garioffi: oẽs mira bolani. Sed ex cõferentib⁹ per exterius sunt absintb ium: plantago: squinantũ: spodium sandal': mastix: eupatorium: costus: cicorea: nenufar: saluia: rosꝫ. solatrum: semperuiua. Que vero nocent p interius sunt dulcia vi/ scosa: ficut est mel vinũ turbidũ ficus torte/ le: qñ opillant eius vias cũ ꝓpter eorũ dul/ cedinẽ plurimã attrabant' anteq̃ digerant' quapropter dixerũt tam plurimi q̃ dulcia opillant epar. Sed opillant vias pectoris et pulmonis: licz posteriores. Similiter ⁊ po tus plurimus vel coitus vel exercitium: quo niam infrigidat et opillat simil'r, vsus fru/ ctuum supfluus aut olerum: quontã autem sunt aquosa: vt cerasa prima perfica: q̃pro/ pter generãt sanguinem grossum opillantẽ. Sed nocentia per exterius sunt oĩa calida resolutiua: similiter ⁊ frigida mortifera: nisi cum calidis aromaticis refrenẽtur. Notum est apud medicos q̃ magis nocetur a mala cõplexione ficca q̃ bumida: qz est fons bumi ditatis super corpus totuz: ficut cor est fons calliditatis.

Pronosticatio.

Mala cõplexio epatis ficca calida si ꝑdura uerit: ad etbicã ꝓducit. Bz calida bũida ad se. putridas malignas. Frigida vo ficca ad marasmũ. Frigida vo bumida ad cacbectã et ydropisim yposarcã. Dicit ꝓterea Auer/ ro. vij. colliget. q̃ in se. de choleravel sangui ne epar est diligẽter obseruandũ cum frigi/ dis stipticis ne fortasse euaporet' ei⁹ calidi/ tas naturalis aut ei⁹ substãtia p adustionẽ ne arefiat: quẽ admodũ in se. flegmaticis sto macbus est diligẽter cõfortãdus cũ calidis stipticis ne mole flegmatis opprimat'. Sil'r et in se. melãcbolicis splen cũ subtilib⁹ acu/ tis. Itẽ solicitãdũ est in rectificatiõe epatis cerebri atq̃ cordis oi studio ꝓposse: qñ bec tria ꝓncipalia tres in corp⁹ influũt pfectio/ nes sine q̃b⁹ oibus vita nullat'en⁹ existit: q̃ sunt calefactio mot⁹ validus atq̃ nutritio. Sicut nãq̃ cor generat oẽs spũs ⁊ ipsos p arterias ad singl'a mẽbra delegat: ita cere/ brum ipos contẽperat ⁊ p neruos ad motus adaptat. Sil'r ⁊ epar oẽs bũores ꝓcreat ⁊ p venas cũ ipsis vniuersum corpus irrorat.

De opillatione ⁊ duritie epatis. Capl'm. ij.

Opillatio siue duricies epatis bz fieri a materia bũorali: tensio vo a materia ventosa. Hec est igit' eor differentia. Conueniũt aũt: qz in vtroq̃ eor est dolor grauattu⁹ vel ex tensiu⁹ in ypocũdrio dextro q̃nq̃ cũ se. q̃nq̃ sine se. Et putãt stulti medici q̃ fit ap̃a. Fit aũt opillatio aut a materia bũorali calida adusta ingrossata: aut a materia viscosa fle/ gmatica. Signa ꝓpria a cã calida opillatio nis sunt vrina rubea subtilis valde stipticis tas vẽtris: dolor acut⁹ pũgitiuus: ficut vebe mẽs prurit⁹ coloris citrinitas corpis: ⁊ habi tudo extenuata: pulsus velox spissus: ⁊ forte erit cũ ardore vrine in virga: ⁊ est pl'imũ cuz se. Signa ꝓpria opillatiõis a cã frigida sũt vrina alba aquosa subtilis valde: nisi forte opillatio oi bora dissoluatur vel materia sit plurima. Tũc erit alba grossa lentitas vẽtris dolor grauattu⁹: diminutio digestiõis ꝑme et scõe cũ ꝓstratione appetit⁹: ⁊ fit modica bitudo corpis squallida mollis ⁊ frigida co lor corpis albus vl' plũbeus: ⁊ forte appebit tumor ⁊ inflatio pedũ tpe noctis ⁊ vomitus flegmatis ⁊ multitudo sputi ⁊ saliue pulsus rarus paru⁹ ⁊ mollis: ⁊ est vt plurimuz sine se. Si vo se. supueneri⁹: diminuet materiã: ⁊ tũc signa erunt remissiora. Signa tensionis epatis sunt extẽsio ypocũdrij dextri cũ do/ lore qui fortificat' bora digestiõis cibi ⁊ mo/ ratur tpe famis. Et sedat' p cõpressionẽ ve bementẽ sup ipm cũ manib⁹: ⁊ est rugit⁹ for tis circa locum epatis ⁊ vrina alba grossa ampulosa valde. ⁊ si fit cũ se. debilitabunt' oĩa ista signa: ⁊ apparebũt signa cõia se. q̃ sunt pulsus frequẽs velox spissus: similiter ⁊ anbelitus cum quadam debilitatione.

Methodus.

Cura opillationis a causa calida adusta est. vt si sit sine feb. sumat omni

mane sirupū acetosuz cōpositū cum aq̄ de/ coctionis endiuie ⁊ lactucaruz. Purget post digestionē cuz decoctiōe reubarbari sene epi thimi squinānti collata ⁊ dulcorata cū zucca/ ro. Vel purget cum sirupo predicto acuato cuz.ʒ.ij. reub. vl' cū.ʒ.ℏ. dyagredij electi. Uta tur in ieiuno triasandal'. dyaprunis vel trife ra q̄nq̄ purget acuēdo cum.ʒ.ℏ. aut.ʒ.ij. reu barb. electi puluerisati subtilissime dulcora ta cuz sirupo viol'. dando totū añ diē. Comedat berbaz fen. petro. borragines ⁊ carnes edorū vel pullor coctas cuz ipsdez. Et iura eor cōdita cum spēbus calidis nō acutis si/ cut est cinamomū cardamomū garioff. cro/ cus ⁊ filia. Utatur p sapore tali succo. ℞. folior petro. mente acetose añ. Ml. ʃ. pisten tur ⁊ colle̅tur ⁊ collatura inspisset cum duo bus vitellis ouor assorū: ⁊ cum mica panis furfuracei ⁊ specieb' p̄dictis cū modico ace ti fortissimi. Et si vis q̄ iste sapor magis deopillet: pone vitella cruda et adde plus aceti: ita vt bulliat aliq̄tulum totū simul ad ignē: q̄ stomachū ⁊ epar confortat ⁊ aperit opillationes. Bibat vinū album subtile lim pbatum cū aqua decoctiōis ciperi scariole vel cicoree vel endiuie. vngat epar oi die an te cibum leniter fricādo cuz oleo nardino ca lido in quo sit aliq̄d aceti ⁊ ponat desuper: post hoc filtrū vel pānus lane' calidus mol lis. Si aūt fit cuz fe. fiat flebotbomia basili ce vel saluatelle in manu dextra ⁊ digeratur materia cuz sirupo acetoso simplici ⁊ aqua decoctionis endiuie vel semis eius: ⁊ purget cum medicinis p̄dictis: nisi q̄ dz poni zucca rū loco mellis. Cura opillatiōis a cā frigida flegmatica grossa ēvt det offii mane añ diē et ante cenā ozimel cōpositum vel squillitt/ cum cū aqua decoctiōis radicum q̄nq̄ com munū: vel cū vino albo claro vel cum aqua decoctionis ciperi capparis semis scariole fizeleos et endiuie. Purget cum bn̄dicta la/ xatiua vel cū pillis cochijs: vel cuz oximelle predicto acuato cuz.ʒ.ij. agaricī. ⁊.ʒ. ℏ.ʒinz. Et quidā acuūt ipm cuz reubarbaro electo q̄m confert offii debilitati ipsius. Utatur se pius in ieiuno dyatrionpipereon filātropos nefrecatartico vino veteri calo fil' ⁊ dyaca/ storeo ⁊ dyalacca q̄ dicem' ca. de ydropisi. Nutriat cū dieta supradicta preter q̄ vinū sit purū et in sapore suo ponat alliū sinapis raphanus ⁊ filia. Sumat q̄nq̄.ʒ.ℏ. tyriace veteris in aurora cuz vino eodē. vngat epar cum oleo supradicto: vel cū vnguēto marcia ton ad ignē vel solē calidū in ieiuno: ⁊ pcedē do post purgatiōes aliq̄s sumat oi die i au/ rora vnū ex trocischis de lacca: q̄m expillāt epar et splenē ⁊ vtinā ꝓuocant: neq̄ est eis file in boc q̄ fic fiunt ℔m Mebemeh. ℞. lacce mūdate succi liq̄ritie: succi absinthij: succi eu patorij: succi berberis: reubarbari boni: ari/ stologie longe: costi: azari: amigdalarū ama rarum rub. tinctor: anisi: se. apij: squinanti añ.ʒ.ʃ. ff. trocisc.ʒ.ʃ. cum succo endiuie ⁊ vino albo. Et vocatur etiā trocisci de eupatorio vel trocisci absinthij. Et sunt vtiles in boc: vt ptz per eundē actorē. Cura tensionis epat̄ est vt vtat sepe in ieiuno carminātib' vento sitatem grossam: sicut est dyaciminū: dyanī sum: dyatrionpipereon ⁊ filia cum vino pu/ ro veteri. Et sacellet epar cū milio ⁊ sale tor refactis in sacculo. Emplastret cum absin/ thio: feniculo: carui: cimino: aniso: fizeleos: ⁊ similib'. Et fomētetur cū vino decoctionis pulueris baccarū lauri cimini ⁊ furfuris in/ fundēdo in eo pānos lineos ⁊ applicādo la teri dextro actu calidos expressos aliquātu/ lum cū reiteratione frequēti ante cibū. Vel inungat oleo de lilio vel aneto actu calido. Comedat carnes laudabiles coctas cū pe/ tro. feniculo: anisi vel seminib' eor. Bibat vinuz vetus purū nisi sit cū fe. Tunc limpbe tur parūp cum aq̄ decoctionis ameos anisi amomi vel fen. euitet oēm aquā in potu: et vtatur allio ⁊ finap. pposse. Et tegatur ven ter ꝓtinue cum pannis calidis vel pellibus pilosis.

Emperica.

Ad oēm opil/ lationem epa tis ⁊ dolorem ⁊ apa eius ⁊ antiquas egritudines in ipso ⁊ ydropisim ⁊ yeteritiam cōferunt trocisci de reubarb. qui sic fiunt. ℞. reubarb. boni.ʒ.x. succi eupatorij.ʒ.x. ros.ʒ.ij. spice anisi. ru/ bee tinctorum se. apij absinth. azari.ʒ. vnaz amigdalarum amararum.ʒ. ij. fiāt trocisci aurei. ʃ. Respiciunt nanq̄ omne epar a pro pietate. in omni preterea opillatione epa/ tis aut meseraicarum confert. postponere ci bos viscosos sicut sunt pultes ex simila vel riso ⁊ ꝓprie cōditis cum lacte ⁊ extremita/

tes aialtū ⁊ pants aʒsim⁹ ⁊ frixature ⁊ tortu/
le ⁊ case⁹. Sil'r ⁊ oia dulcia grossa sicut sunt
mel sic⁹ ceruisia vinū rubeū. sil'r ⁊ oia pōtica
⁊ stiptica sicut pira citonia mala maciana.
Comedat igit res in qb⁹ est absterſio cū in/
cisione sicut sunt iura carniū cocta cū petro.
⁊ aqua pisoꝝ vel fabarū ⁊ panis furfureus
bene fermētat⁹: bene salit⁹: ⁊ bene coct⁹ duoꝝ
vel. iij. dierū ad min⁹. In omni vero tēsione
epatis cōuenit dimittere cibos inflatiuos ⁊
vētosos: sicut sunt oia legumina ⁊ olera: ⁊ ra
pe ⁊ fruct⁹ ⁊ ppte crudi ⁊ vti exercitio ⁊ bal
neo ante cibū. Et vnguētū bonū ad duriciez
epatis difficilē postꝫ timet ydropiꝫ sic fit.
℞. armoniaci ʒiloales baccarum lauri bau/
rach. aā. cere ⁊ olei qꝫ sufficit. Itē ad omnē
cufrasim epatis vel splenis cōfert vinuz vet⁹
clarū bibitū actu caliduz in ieiuno postꝫ in
eo fuerit bullitū apium fizeleos ⁊ cortex me
dian⁹ sambuci: sil'r ⁊ empl'm factū ex eisdem.
⁊ sunt q̄ purgāt materias cū eodē vino acua
to cū reub. Et iterū fomentum ad idem. ℞.
sandal'. roſ. spodij squinātī eupatorij absin
thij rutbe rub. tinctoꝝ oim aā. bullianť i aq̄
roſ. ⁊ aqua end̄. ⁊ aqua absinth. et modico
aceti. vel si presto nō fuerint tales aq̄ bullā
tur predicta i aqua roſ. ⁊ vino al. ⁊ aceto fo
ti. Et ifūdanť i eo petiet calide firmenť sup
epar sept⁹ i ieiuno: est nāqꝫ bonū ⁊ expertū.

Canones.

In cura ois opil
lationis epatis
aut membrorum
aliorum conueniunt sola calida acuta incī/
siua: quontā sola huiusmodi materias gros
sas subtiliāt ⁊ vias elargant. Est tñ cuz per
accidēs opz addere frigida: vtputa si fit a cā
cal'a vel si pattēs sit cū se. ettā cū opz addere
stiptica: vtputa si mēbrū fit debilis texture
Sirup⁹ autē nobilis aggregās intētiones pre
dictas sic fꝫ ℞. radicum quinqꝫ cōmunium
tamarisci. scbolopend̄. camedreos. camepi/
theos. capill'. veneris epatice endiuie absin/
thij rubee tinctoꝝ. aā. m. ℈. corticis media/
ne sambuci ⁊ salicis ⁊ fraxini florū sambuci
si sit tēp⁹ anisi feniculi carui sizeleos cuscute
ameos squinātī ciperi acori cappari. berbe/
ris. aā. ʒ. qttuor. spodij. ʒ. ij. roſ. san. se. cōmu
niuz frigidoꝝ. aā. ʒ. ſ. viol. ʒ. vj. succari lib. ij.
aceti squillitici parūper. fiat sirup⁹ ⁊ aroma
tizet cum cinamomi gario ℈. ʒʒ. piperis lon.
aā. ʒ. ij. Itē in oppilatione ʒime epatis vel
meseraicaꝝ cōuenit euacuare materias p se
cessuz ⁊ b̄ fit cū farmacis p̄dictis. Sz in opil
latione ptis gibbose cōuenit euacuare mate
riā p vrinā ⁊ hoc fit cū vino albo subtili ⁊ aq̄
decoctiōis radicū q̄nqꝫ cōtū vel seminū cōtū
frigidoꝝ vel cal'oꝝ put opz. Istū tñ canonē
duo impediūt. Primū est lesio intestinoꝝ
vt in diffinteria vel lieteria q̄re tunc ois ma
teria euacuāda est p vrinā. Scōm est grossi/
cies materie opillātis q̄re tunc ois materia
euacuanda est cū farmacis p secessuz. Me
dicine p̄terea deopillatiue epatis debēt dari
in substātia subtilissima: ⁊ tō si sint liquores
collenť. Sirupi pul'cribellenť: vt alcobol: q⁹ si
cito trāseunt ad epar opabunť: finautē i via
resolueť parū ex⁹. Est ars quidē deopillati
ua epatis p̄cipue tuamenti in ca. icteritie. ⁊
ca. ydropisis. si debite cōueniens cōuenīēti
copuleť: neqꝫ sit p̄ceps i euacuādo medic⁹ ne
forte materias agitet in vrinā p̄uocādo: ne
fortassis subtile educať ⁊ grosſuz lapidificeť.

Pronosticatio.

In oi opillatione ⁊ tēsione epatis vel splē/
nis fluxꝰ vētris vel eructatio vētositatū plu/
rimaꝝ p anū vel exbuberantia vrine supue/
niēs tollit egritudinē. Uñ Ipo. xiij. pti. āpb.
Quibus ypocūdria suspēsa ⁊c. Itē in opilla
tione epatis vel splenis fine ap̄ate se. supue
niens soluit egritudinē. Uñ Ipo. vj. pti. am
pbo. Quibuscunqꝫ dolor fit circa ypocūdria
⁊c. Purgeť ergo se. per artē cū vsu elect. cali
doꝝ apitiuoꝝ: ⁊ ppte cū anacardino. Item
opillatio epatis cū duritie plurima in icteri
cis est mortale: q⁹ significat ap̄a sclirotī cū in
ipso. Uñ. Ipo. vj. pti. ampb. ycteritis si epar
fiat durū mortale. Itē opillatio epatis cum
fuerit antiqua difficilis lapidificata: neq̄ꝫ
resoluiť: vt ōt Aui. quare fit ydropisis: ⁊ p/
pte a sclirosicis puenīēs. Itē opillatio epa
tis vel splenis dū adhuc p̄ducit: percipit ex
dolore pungitiuo faciliter curat: qñ cogno/
scitur adhuc ſore recens. Dū ꝺo nō percipi
tur oīno vel parū est mala difficilis antiqua
ta cōfirmata: quare nō curat. Itē solicitudo
est statim a p̄ncipio in cura opillationis epa
tis: qñ est mater oim egritudinū in mēbris
naturalib⁹: scz ydropisis ycteritie fluxus vē/

tris apostematis ⁊ fe. putride maligne.

¶ De cacbecia. Cap. iij.

Si aũt cacbecia bitudo corporis squallida cũ feditate coloris in toto: ⁊ nec est aliud ꝑ ydropisis incboata: ⁊ fit ab oi mala ꝯplone diuersa epatis cũ materia vel sine matia: plurimũ tñ cũ materia vtas ⁊ epar occupante. ¶ Signa cacbecie in cõi sunt bitudo facies manuũ ⁊ pedũ tumida inflata q̃ qñq̃ delitescit. Et ꝓterea iteruz redit ⁊ color mixtus ex albo ⁊ citrino ⁊ mĩoratio vrine ⁊ sudoris et inflatio miracb ⁊ testiculoꝝ ⁊ pruritꝰ cuz ardore ficco adusto in cute ⁊ iuncturis ⁊ instantia vigiliaꝝ cũ debilitatione ỹrutis assidua que qñq̃ facit aduenire syncopim: ⁊ in quibusdã est appetitꝰ fortiz qñ natura remanet in suo ordine ꝑm euacuationes ⁊ resolutiones. In q̃busdã est appetitꝰ ꝓstratus cuz siti assidua q̃ retinent supfluitates oẽs intra corpus. Et si fit vulnus ⁊ vlcus difficile cõsolidat. Signa ỹo ei⁹ ꝓpria si fit a mala ꝯplone epatis cal'a sunt cũ p̃dictis sitis vebemẽs cũ ꝓstratione appetitus oĩno ⁊ caliditas mẽbroꝝ exteroꝝ ad tactũ medici: ⁊ ꝓprie in plantis manuũ ⁊ pedũ siccitas ventris pluria oris ⁊ lingue absq̃ grauitate rubedo vrine cũ spissitudine ⁊ velocitate pulsus: ⁊ est vt plurimũ cũ se. Qñ si fit cũ materia fiet vrina subtilis radiosa ꝓpter opillationẽ: ⁊ forte dolor aliq̃s i ypocũdrio dextro sub costis. ¶ Signa eius ꝓpria si fit a mala ꝯplone epatis frigida cuz p̃dictis sunt solutio ventris: mollicies corꝑis: ⁊ corruptio colloris cũ tumore faciei: ⁊ ꝓprie palpebraruz: et paruitas appetitꝰ ⁊ digõnis: ⁊ est vt plurimũ sine materia ⁊ vrina alba vel lzaroꝑ. vl' lactea grossa. Et si fit cum materia fit vrina subtilis aquosa fulgida ꝓpter opillationem cum dolore grauatiuo.

Methodus.

Curaca/cbecie ẽ cura debilitatis epatis sup̃dicta suo ca. siue fit a cã cal'a siue frigida: siue cũ matia vl' sine matia: ꝓut ibi dictũ est sufficiẽter. si ꝓpa ꝓpis applicẽt.

Emperica.

In cacbecia ex q̃cũq̃ cã fiat ⁊ in oi debilita/te epatis cõfert a ꝓprietate sumere oi die in aurora. z. ij. epatis lupi indomiti sant etatis pfecte si epar exiccet ad solẽ vel ignẽ: ⁊ terat ⁊ cribellet subtilissime. ⁊ det cũ. ʒ. iij. vini clari dulcis si fit sine fe. vel cũ aq̃ enõ. vel se. ci⁹ vel aqua frigida solũ si fit cũ se. Põt añ bic pul'. lõgo ipe cõseruari si cũ ipso modicũ salis aut mirtbe: aut pul'. absinthij misceatur. Sic nãq̃ lardũ ⁊ sanguinẽ ⁊ carnes obseruam⁹ p̃anũ ⁊ oĩm rẽ facile putrescẽtẽ. Hic cõferũt passule pigues bñ masticate cum suis granis interioꝝ⁹. Et ꝑñt addi grana granatoꝝ acetosoꝝ vel musoꝝ in cã cal'a: vel cinamomuz ⁊ spica in cã frigida: sed zuccaruz in vtraq̃. Ipsa nãq̃ a ꝓprietate confortant cõplexionẽ naturalẽ epatis ⁊ eius substantiã impinguãt: quapropter cõuenit vt masticent oia subtil'r: vt cito penetrent ad ipsum.

Canones.

In cura cacbecie opz intẽdere ad duo: scz epatis alterationẽ ⁊ deopillationẽ: alteratio aũ trabit' ex ca. debilitatis epatis. Sed deopillatio ex ca. opillationis ⁊ tẽsionis. deopillatio igr̃ cáz nociuã curat: sz alteratio subaz ⁊ ꝯplonẽ epatiz naturalẽ rectificat: cõfortat.

Pronosticatio.

Cacbecia de cã cal'a si fit cũ duritie epatis p̃dicit icteritiã ⁊ ydropisim tympanistẽ. Sz cacbecia de cã frigida est vt plimũ ꝓsaga ydropisis ypostarcbe. Hic solicitãdũ est i cura cacbesie qñ si cõfirmet cũ in ydropẽ trãsierit difficile vl' ipossibile fit ipam curare: ⁊ ꝓprie si fit de causa calida: que admoduz dicetur de alcbite ⁊ tympanite.

¶ De ydropisi Cap. iiij.

Ydropisis ẽ morbꝰ maltalis cãtꝰ ex re frigida plima ingrediẽte ⁊ inflãte mẽbra manifeste oia: aut loca partiũ in q̃bꝰ regimẽ ciboꝝ ⁊ bumoꝝ fit. Et fit tribꝰ de causis. s. ꝑmittua añcedẽte ⁊ cõiũcta. Cã q̃dẽ ꝑmittua ẽ poꝰ aq̃ frigide plime statim ꝓ exercitiũ aut cotiũ aut balneũ: aut estũ sol': aut i tempore: ꝓp qõ i frigidã mẽbra nãtia: nã cito rapit' ad ipa: ⁊ ꝓpe sp̃oacbũ ⁊ epar. Cã ỹo añcedẽs ẽ mala ꝯplo ⁊ mala cõpositio sicut opillatio eorũdẽ: ꝓpt qõ neq̃ bũores debite ghanf in

ydropisi fit de tby causis ✓

eis:neq; superfluitates eoꝝ debite euacuantur. Causa aũt ꝓiuncta est aq; ꝛ ventositas occupãs mẽbra oia aut solũ nutritiua. Habet aũt tres spẽs.scz tympanitẽ.alchitem:ꝛ yposarcbã: vt ait Gal'.de accidenti ꝛ morb. Tympanites quidẽ accidit ex ghatione aq; pauce ꝛ vẽtositatis plurime in vẽtre naturali collecte inter miracb ꝛ fipbac: ꝛ qnq; iter fipbac ꝛ intestina. Est aũt fipbac pãniculꝰ neruosus solidꝰ cõtinens iter se zirbũ ꝛ stomachũ ꝛ epar. Miracb ẋo dꝛ ps ventris exterior cõposita ex cute pinguedie ꝛ octo musculis vẽtris:duobꝰ quidẽ lõgitudinalibꝰ :et duobꝰ latitudinalibꝰ:ꝛ q;tuor trãsuersalibꝰ ꝓcedẽs a furcula inferiori vsq; ad summum vẽtris:vt ptz in anathomia. Et incipit hec spẽs a vitio stõacbi ꝛ teriatur ad vitiũ epatis. Alchites ẋo fit aggregatiõe aq; pime ꝛ vẽtositatis pauce: ꝛ incipit a vitio epatis ꝛ teriatur ad vitiũ stomachi: yposarcba fit ex multiplicatiõe san. frigidi subtilis aquosi p mẽbra corpis citius mollificãtis ꝛ inflãtis corpꝰ totũ:ꝛ incipit a vitio mẽbroꝝ exteriorꝝ et teriatur ad vitiũ epatis. Et hãc spẽm ꝗdã modernoꝝ:ꝛ proprie medici de salerno per duas distinxere.vnã quidez in q; aqua dñat sup ventũ ꝛ ipam nũcupãt leucoflãtiã. Alia ẋo in q; vent' sup aquã dñat: ꝛ hãc yposarcbã noiauerũt:quẽadmodũ alchites distinguit a tympanite. Sed nos illud ꝓfutam' gal'.doctrinã imitãtes:q; talẽ spẽm nequaq; subdiuisit cũ sit noialis hec diuisio ꝛ nõ realis q; curã faciat differre. Nũc de eis q; euacuant aquã ꝛ ventũ carminãt magis determinare:quẽadmodũ nec refert inter alchitẽ ꝛ tympanitẽ curam quã dicem' : verũtñ ꝛ tympanites fiat ꝓprie propter vitium digestionis ꝑme q; est in stomacho. ꝛ yposarcba vitio digõnis tertie q; est i ventis ꝛ in mẽbris totius corpis. Impossibile tñ est aliquã speciẽ ydropisis accidere:nisi ꝑus iducto vitio sup cõplexiõe ꝛ cõpositiõe epatis qõ ẽ sedes digõnis scõr.ex quo ꝓz q; impossibile ẽ aliquã ydropisis spẽm curare sine rectificatiõe epatis quoquomõ:imo ꝛ cõueniẽs est rectificare splenẽ ꝛ renes ꝛ vesicã:q; nõ sufficit in eis cura euacuare cãm ꝛ alterare dispõnez:sed et vias expulsioni superfluitatũ oim debitas aperire ꝛ cõfortare:vt sanitas pfecte inducatur sine timore recidiuationis. Signa ydropisis inseparabilia sunt tumor ꝛ inflatio pedum ꝛ vẽtris filr et dolor in latere dextro et sinistro:ꝛ minoratio sudoris ꝛ vrine ꝛ fedi tas coloris declinãs ad citrinitatẽ vel plũbeitatem: et inflatio oculoꝝ ꝛ sitis assidua cum ꝑstratione appetit'. Hec igitur signa oẽm spẽz ydropisis assequũtur: vt ait Hpo. ij. ꝓnosti. Tympanites fit ex mala cõplexione frigida epatis ꝛ stomachi ꝓhibẽte cibum trãsmutari in cbilũ benignũ aut sanguinem quare ꝓuertit in rẽ vẽtosam q; dũ nõ expellitur per eructationẽ vel trullas opillatione viarũ ꝓhibente vtute expulsiua ꝛ segẽstrati ua superfluitatũ debili existente colligit inter miracb ꝛ fipbac ventris:ꝛ fit hoc in pauciorib'. Fit etiã a mala cõplexione calida epatis cũ materia aut sine materia debilitante eius vtutes naturales: qñ fortitudo vtutũ sequit temperamentũ cõplexionis naturalis:q; propter accidit vt febricitãtes male digerant:lz fortes ꝓcipiant caliditate. Etsi fit cũ materia vel est opillans tñ ꝛ prohibens delegationẽ cbo.rubee ꝑ vias debitas : aut est apostemãs ꝛ indurata:ꝛ hoc est vt in pluribus. Signa ꝓpa tympanitis sunt cum signis cõibus ꝓdictis egressio vmbilici plurima ꝛ tẽsio miracb in modũ tympani ꝛ arefactio mẽbroꝝ cuz aspritate ꝛ siccitate:ꝛ cuz ꝓtrit venter:facit sonũ fortẽ velut tympanũ aut vter intus nõ velut vter a q; plenus:ꝛ cũ repmit est dur' vehemẽter ꝛ patiẽs ẽ appetẽs eructationẽ ꝛ trullas:ꝛ alleuiat ꝑ exitum ꝛ nõ inflant pedes adeo sicut in alijs:ꝛ est eoꝝ pulsus lõgus velez ꝓpter necessitatem adauctã fine gttate ꝑma q; fit i alijs spẽbus. Et si fit a cã frigida appebit cũ ꝓdictis vria nõ mltũ tincta:lz bñs amplas magnas grossas. Si ẋo fit a cã calda appebit cũ ꝓdictis vrina mltũ picta subtilis ꝛ pulsus frequẽs cũ fe.ꝓtinua ꝓcussa. Cura tympãnitis qñ est cum caliditate epatis vel sꝑate et fe. est composita est cura sꝑatis que dicet suo ca.ꝛ cura ydropisis est vt purgetur sepe ante cibum cum clisteri quod. ℞. anisi.fenicu li.carui cimini camomi le mellilоti semi. endiue cicoree lactuce seminis portulace ci peri tribulorum ana. m.ſ. pistentur ꝛ bullantur in aqua et lib.ſ. illius aque colla te addantur vncie tres olei de camomilla vel de lilio vel de rutba vel de aneto. et

ʒ.ſſj.ſalis cōis'ꝛ oia iſta reducātur ad ignē ꝛ bulliant aliq̄tulū ꝛ colletur ꝛ tepiđ. iniꝛcia/ tur. Hoc eſſ de ꝓꝓietate alterat caliditatē et reſoluit humiditatē cuꝫ ventoſitate ꝛ vti/ nā puocat ſine calefactiōe. Purget ſemel in ebdomada cū pillis de reubar. q. ℞. reubar barb. ʒ.ij. carui ameos amomi. aā ʒ.ſ. collo/ q̄ntide turbith ſcamonee. aā ʒ.ß. cōficiātur cum ſucco eupatoꝛij. detur ex eis ſero cū itur dormitū ſine cena a ʒ.ſ. vſq̄ ad ʒ.ij. qꝛ de ꝓ ꝓietate cōfoꝛtāt epar ꝛ ſtomachū ꝛ termi/ nant vētoſitatē ꝛ expellūt ventoſitatē. Sup epar ponaꝫ emp'm frigidū ſtipticū factum ex ſandalis roſ. farina ordei ciperi tritis et cribellatis ꝛ incoꝛpatis cū ſucco plātaginis et aqua roſ. ꝛ modico aceti. Sup ſtōachum ꝛ inteſtina ponaꝫ emp'm factū ex milio fur fure ſale toꝛreꝫ. in ſacculo ꝛ actu calidū fre quēter applicatū. Fiāt maſticationes ſepe ante cibū pꝛouocātes eructatiōes ex thure et cimino ꝛ maſtice ꝛ carui ꝛ ſil'ibus. Inun/ gatur tot' venter q̄ñq̄ ad ſolem calidus vel ad ignē cum aceto ſquillitico p̄miſſa frica/ tione leni cuꝫ pāno calido apiente poꝛos. Supponātur q̄ñq̄ ſuppoſitoꝛia q̄ extrabāt ventoſitates ꝓ inferi' ſicut ſunt iſta. ℞. folio rum rutbe cimini bauracb ſalis gēme. aā ꝑ tes e q̄les: teraneꝫ ꝛ cōficiātur cū melle. Mu/ trianeꝫ cibis dīgeſtibilib': vt ſunt caro pul/ lorum vel edoꝛ vel caſtratoꝛū vel auiū mon tanarum ꝛ ꝓprie aſſa vel elixa cū feñ. petro. cōdita cum ſapoꝛe facto ex agreſta vel vino granatoꝛ vel berberis vel aceto vl' ſucco ace toſe ꝛ puluere cinamomi cardamōi ꝛ croci. Et nō comedat inflatiua oia ſicut ſunt legu mina fruct' arboꝛ olera rape ꝛ ſil'ia niſi foꝛ te olus factū ex berba feñ. ꝛ petro. Comē/ dat etiā iura carniū condita cū vitellis ouo/ rum ꝛ oua ſoꝛbilia. Utaꝫ cibis ſiccis vel aſ/ ſisvt plurimū ꝓterq̄ in die purgatiōis. Tūc vtatur būidis ꝛ calidis vt vēter celerius ſol uatur. Bibat vinū album: aromaticum lim pbatū cum aq̄ decoctiōis ſe. feñ. vel ameos vel amomi. Paruꝫ cōedat ꝛ bibat: vitet ſom nū ſuperfluū ꝓpoſſe ꝛ ꝓprie diurnū. Sumat poſt purgatiōes electuaria apitiua alterati ua ꝛ cōfoꝛtatiua ſicut eſt hec mixtura. ℞. dya lacce. dyacimini. dyaniſi. dyacartami. dya/ gallang. aā. partē. ſ. dyarođ abbatis. roſa te nouelle triaſandali. ana. ptē. ß. vel ſic. ℞. dyacucurme triffere ſarracentice. aā. partem vnā. triaſandali ʒuccari roſ. aā. pt. ß. Cura tympan. q̄ñ eſt ſine caliditate epatis vel ſe. eſt vt ſoluatur frequēter in tetuno cum cliſte ri qđ. ℞. ameos amomi cimini fizeleos. ſe. feñ. ſe. enđ. aā ʒ. ß. camomille melilloti eupa toꝛij cicoꝛee cētauree rutbe maluaꝛ lactu cꝛum. aā. m. ſ. polipođ. ʒ. ſ. colloq̄ntide agaꝫ. aā. ʒ. ß. piſtētur ꝛ bulliantꝫ in aqua ꝓfecte et collentur ꝛ ex lib. ſ. illi' collature ꝛ ʒ. iij. mel lis. ꝛ. ʒ. ij. olei de aneto vel de rutba vel de camomilla vel de lilio: ꝛ. ʒ. ß. ſalis cōis fiat cliſtere quia de ꝓprietate būiditates eua cuat ꝛ vento ſitates potēter reſoluit. Purge tur ſemel in ebdomada cuꝫ pilulis que ſic fiunt. ℞. bermodactilozum turbith cimini. aā. ʒ. ß. agarici colloquintide ſcamonee. aā. ʒ. ß. miſceaneꝫ cum ſucco eupatoꝛij vel cicoꝛee Detur ex eis q̄ñ itur dormitū ſine cena a ʒ. ſ. vſq̄ ad ʒ. ij. Et ſcias q̄ frequēter vſus ca/ medreos ꝛ oꝛigani ꝛ fizeleos ſanat omnes tympaniſtem a ꝓprietate. ſuper epar pona tur emp'm cōfoꝛtatiuum ꝛ aperitiuū quod ℞. ſandal' al. citrini ꝛ rub. roſ. ru. aā. ʒ. ſemis maſticis mirrbe nucis cipreſſi. aā. ʒ. iij. olei maſticis vel narđ. ʒ. ij. aque., roſ. aceti ana. ʒ. ſemis ſucci abſinđ. ſucci plantaginis. ſuc ci eupatoꝛij. aā. ʒ. q̄ttuoꝛ terenda terantur et incoꝛpentur omnia cum oleis ꝛ ſuccis et addatur farine lupinoꝛum qđ cantabꝛuꝫ đꝛ quod ſufficit ad inſpiſſandum. Super ſto/ macbum ꝛ inteſtina ponaꝫ emp'm ſupꝛadi ctum alias quod fit ex ſeminib' ameos, ca/ rui feñ. dauci amomi mixtis cuꝫ milio et in ſacculo calefactū ſuper lapide ignito. Utaꝫ poſt purgationes aliquas dyacimio dyacu curma dyaniſo dyagallanga dyacartamo ꝛ electuarijs calidis carminātibus ventoſita tes groſſas: cum virtute ꝛ vnguentis ſuppo ſi toꝛijs maſticātibus. Dicta fiat vt ſuperi' ꝓter q̄ vinū eius ſit clarum vet' purū po tens ſine oīi p̄mixtione aque. Et ſpēs con dientes eī' cibos ſint magis acute. adde igiꝫ đdictis cimināū carui. ſe. aā. feñ. pipis longi piperis nigri ꝛ ʒ ß. Et in fine balneetur in aqua tinarum calida frequēter ante cibum: et ſic regaꝫ a principio cure vſq̄ ad ꝓfectaꝫ ſanitatē ḡdatim. Et ſi ꝑ hoc nondum fuerit bene curat' redeundū eſt ad p̄nciplū ꝛ ꝑ oꝛ dinem denuo ꝓcedendum iuxta illud ℣poc.

ij. partī. ampb. oia ꝑm rōnem facienti non ꝑm rōnem euenīēti nō oportet ꝛo trāsire ad aliud manente qđ visum est a principio. Et iuxta illud Aui. ſ. can. fen. iiij. ca. noli recedere a nostro.

Methodus.

Alchites q̄dem causatur ⁊ accidit aut a mala cōplexione epatis frigida et boc vt in pauciorib⁹ debilitante virtutem digestiuā ⁊ segregatiuā quare non generat̄ ſan. laudabilis sed crudus aquosus qui non est aptus nutrire membra nec expellit̄ superfluū per vrinā ⁊ secessum opillatione viarū prohibente vel virtute expulsiua ⁊ sequestratiua supfluitatū nō supfluo debili existēte colligitur inter ſipbac ⁊ intestina ⁊ forte redundat inter ſipbac ⁊ mirach inflans eavebemēter. aut fit a mala cōplone epatis calida vebementer ⁊ bocvt in pluribus resoluēte ⁊ debilitāte calīd. epatis naturale qđ est ꝓpriū organuz digestionis in eo: qz digestio nō est alteratio absolute. Sic eñ maior ⁊ fortior fieret a calido maiori ſcz igneo febrili: sed est alteratio determinata modo: gradu atq; ordine naturali. Et siue fiat a mala cōplone calida sine frigida: aut est sine materia ⁊ boc raro: aut cū materia ⁊ boc est vt plurimum. Et ſi sit cū materia aut est opillans ⁊ prohibens sequestrationem supfluitatū ab humoribus benignis ⁊ eoz euacuationē ad extra corpus. Et fit vt plurimū ab opillatiōe epatis cronica ⁊ indurata q̄ ſclirosis appellatur sicut ⁊ icteritia citrina: quapropter ſclirotici suntvt plurimū icterici ꝓpter opillationem porī fellei ⁊ totī⁹ spongiositatis epatis ⁊ venarū. Signa ꝓpria alchitis sunt cuz signis cōibus supradictis iflatio ⁊ grauitas vētris plurima q̄ dū pcutit̄: facit sonuz raucū sicut aqua cōquassatavel sicutvter plen⁹ aqua: et qñ volui eger delatere: sup lat⁹ sentit sonū ⁊ motū aq̄. Et fiunt in q̄busdā in testiculis ⁊ virga ⁊ crurib⁹ inflationes fortes ⁊ immēse: sed supiora remanent gracilia extenuata ⁊ est in cute mēbroz tumidoz tensio sicut coriī imbibiti p̄ noctē in aqua dū p̄munit̄: reddūt foueā que nō ilico repleī. Et ſi fit a cā frigida fit lenitas ventris ⁊ appebit vrina nō valde tincta subtilis tñ ꝓpter opillationē. Et ſi fit a cā calida vel cū apostemate vētris fit ſtipticitas p̄ma ⁊ appebit vrina valde tincta subtilis cū fe. cōcluta. verūtñ vt plurimū in oīi alchite fit vrina tincta: qz natura nō facit aliquā sequestrationez in humoribus cholericis ⁊ melācholicis: ita vt remaneant supfluitates cū vrina ⁊ tingūt ipsam vebemēter: ⁊ iō antecedūt vt plimū oēm alchitez icteritia citrina vel nigra. Cura aūt alchitis qñ est a caliditate epatis aut apate ⁊ fe. quatuor cōplex intētionib⁹. Prima quarū est cura apatis ꝑut dicetur infra suo ca. Scda ꝛo alteratio male cōplonis epatis ⁊ ei⁹ confortatio cū frigidis ſtipticis. Tertia est deopilatio viarū epatis cum dyureticis aptituis. Quarta est euacuatio aq̄ citrine siue cause cōiuncte alchitis per secessum ⁊ vrinā cū medicinis laxatiuis ⁊ vrinatis de quib⁹ figillatim per ordinē dicamus. Purgēt igit̄ oi septimana semel vel bis ꝑm tenorē virtutis cū medicina euacuāte simul p̄ secessum ⁊ vrinā vel modo cūyna mō cū alia ne natura fiat cōsuetudinaria ⁊ vt vie epatis oēs copiosius ⁊ sufficiētius expurgent̄. Pillule de reubar. aleutātes optime in boc casu que soluūt ventrē cū ꝓuocatione vrine sic fiūt. ℞. reubarb. electi. ʒ. ij. turbith agarici colleqntiō. ʒꝫ. añ. ʒ. ſ. se. enō. lactuce cicoree. se. apij. añ, ʒ. ß. forment̄ pillule cū succo lactuce enō. vel cicoree Et ſi vis magis acuere: adde scamonee. ʒ. ß. ro. ru. ℈. vnū. Dosis earū est in sero cuz iturdormitū a ʒ. ſ. vsq; ad. ʒ. ij. Ite ꝑ pillule de mezereō Jobis mel⁹. ℞. foliorum mezereō ꝑparatorum vel semis ei⁹ ꝑparati. ʒ. v. mirabol. citrinoz. ʒ. iiij. rebulloz. ʒ. iij. cōfice cū terentabin vel manna dissolutis in aq̄ enō. Si pillulas recipe nō possunt ꝛz melius operent̄: recipiat decoctiōis semis enō. lactuce scariole prunorū. semi. apij. ʒ. iiij. fundatur super. ʒ. ij. reubar. ⁊ ʒ. ß. turbith ⁊ dimittant̄ sic vsq; ad horas septē tunc collet̄ ⁊ det̄ ante diē cū. ʒ. ij. sirupi acetosi. Et ſi corpus fuerit robustum: detur totū simul cū collatura vel purget̄ cum electuario de mezereō: qđ ponit Mesue in suo de ꝓsolatione medicinarū solutiuarū capitulo de mezereō ⁊ est optimū p̄dictoz. educit eñ vebemēter aquā ydropicoz p̄ secessum. ℞. foliorum vel se. mezereō ꝑparatorum. ℔. ß. carnis citoniorum elixorum in aceto vini ⁊ ʒuc. al. añ. par. lxx. terentabin. ℔. xl. olei mezereon. ℔. xij. aq̄ casei in qua infusus sit agaricus p̄ noctē.

par.xxx. dissoluantur zuc. ⁊ manna in aqua p̄ dicti casei ⁊ misceantur cum mina citoniorū ⁊ coquantur cum facilitate ad ignem lentuz vsq; ad melitis spissitudinem et inuoluatur mezereon cum oleo tam dicto ⁊ confectatur cum eis. Cuius dosis fit a. z.ij. vsq; ad.iij. dando in media nocte. ⁊ scias q̄ mezereon modicum sustinet de decoctione ⁊ contritione. primo per ea perdit virtutem: preparatur autem sic mezereon. Medicamen euacuans pervrinam est sirupus diureticus qui sic fit. ℞. radicū quinq; cōmuniuz. aā. M. j. lingue cerune capilli veneris epatice endō. cuicute. berberis capparis. aā. z.iij. semi. cōmunium frigidoz. ʒ.ij. viol. ʒ.ß. vini citoniorum lib.ß. sirupizetur cū lib.j. zuccari. ⁊ quā do volumus ipsum fortificare in prouocādo vri nam addimus puluerem cantaridarū ablatis capitibus ⁊ alis que sunt partes venenose: quia tunc fortius tendet ad renes et vesicā propter proprietatem quam habent cantaridō. ad vesicaz. Et quando volumus vt idem sirupus purget simul per secessuz ⁊ vri nam addimus. ʒ.j. reubarbari. z.ij. mezereō: vt supra dictum est. Et tunc dicitur sirupus diureticus reubarbatus. Et si presto non fit aliud detur sirupus acetosus cōpositus cuz aqua decoctionis cicoree acetose berberis ci pert capparis endō. ⁊ fit aqua dupla ad sirupum. Sunt preterea quedam medicine debiles purgātes per secessum que conueniūt virtuti debili vl' corpori delicato sicut est serum siue aqua casei: in qua sit puluer reubarba. z.j. dando in aurora vel in quo sint infuse. z.ij. reubarbari per noctem: vel. z.v. mirabolanorum citrinorum: ⁊ si timeres supcalefactionem epatis propter farmacuz adde in aqua casei aliquid aquoro. Nec sufficiūt de medicinis euacuātibus p̄ secessum vel vrinā. Post purgationes autem ⁊ postq̄ continuata causa incipit manifeste diminui fiāt emplastra super epar ⁊ stomachū. nā ante hoc tempus nō faciunt iuuamentū sed nocumentum. Epithima siue emplastrū cōfortans ⁊ alterans fit ex sandal. alb. rub. ⁊ citrinis ro. rub. endō. berberis solatro plantagine bullitis in aceto vini vel citoniorum ⁊ aqua ros. vel in succo solatri eupatorij absinthij ⁊ modico aceti faciēdo ex eis epithima sup epar in quo petie infuse actu frigide supponātur frequenter ante cibum vel faciendo ex eis emplastrum pistando ⁊ incorporando omnia simul cum succis predictis postq̄ bene cocta sunt inspissando cum farina ordei sufficienti. Emplastrum aliud quod ponitur super ventrem ⁊ stomachum resoluit aquaz yaropicorum insensibiliter. ℞. stercora colūbini. caprini bouini aā. lib.ij. bullantur in vino albo veteri potentissimo ⁊ modico aceti. Deinde expressa in sacculo ponantur actu calida supra ventrem frequenter in tepuno. vel fic. ℞. stercora columbina ⁊ parum ezule ⁊ calamenti ⁊ congregentur cum vrina caprarum recenti et ponantur super epar. Preterea sunt medici qui stercora predicta cum sunt calida recentia firmant supra ventrem cum fascijs latis ante cibum: similiter ⁊ corpus totum sepeliunt preter caput in stercoribus aut in arena calefacta. Et iterum aliud fic. ℞. bolli armenici farine ordei milij furfuris bauracb. Vel loco eius salis cōmunis cinerū querci fimi caprini ⁊ vaccini. ana. ⁊ incorporentur omnia cum aceto cum aqua: quia soluti infra ⁊ confortat. vnguatur etiam totus venter cum vnguento agrippa per se vel mixto cum marciaton fricando cum ipso ventrem totum ad ignem vel solem calidum frequenter. Et fomentetur venter totus sepius cū lapidibus ignitis aspersis aceto vini acutissimo: quia illud est plurimū resolutiuum partiū subtilium calidarū recipiendo hunc fumū postq̄ totum corpus fuerit bene cooperū: vt fumus totus ascendat cū calidi tate. Et balneetur q̄nq; in stupha calida sicca sine aperfione aque omnino: aut sudet in stupha calida in q̄bus posita sint salua rutba sauina pullegium iuniperus ebulus sambucus: omnia acuta postq̄ fuerint bullita diligenter ⁊ posita in stupha resoluentur ⁊ fe. augmentetur. Vbi fiat talis euaporatio fiat acer perforata ⁊ figatur celle capiens totum ventrem. Et iaccat eger super ipso ventre demisso per foramen ⁊ recipiat vaporem calidum aque decoctionis radicum ebulli sambuci ezule euforbij endi. vtrice calamēti mezereon id est laureole. Et tegat corpus vndiquaq; vt vapor ductus ventrē tangat. Vel possunt iste res assari in cacabo sine aqua oīno ⁊ recipiat suffumigiū eodem modo: ⁊ melius erit quia ma/

gis exsiccabit. Utaꝫ etiã post purgationes aliqs electuarijs calis apitiuis epatis ⁊ cõ/fortatiuis simul sicut ẽ hec mixtura. ℞. dya/gallãge: dyacimini: dyarrodon abbatis: tria sandal. ana. denꝫ cuꝫ vino citonioꝝ vel aqua decoctiõis berberis dissoluendo ea in illo li/quore ad modũ loboch vel sirupi: vt cito pe netret ad epar: vel sicut est hec mixtura. ℞. dyacucurmematoꝝ vl minoꝝ zuccare ro. veteris aã. dek cũ vino albo claro limphato cũ aq decoctiõis cicoree acetose enditue la/ctuce berberis cipi cappis vsq; ad medieta tez: vel sicut est hec mixtura. ℞. dyagallãge: tria sandal. ⁊ trocis. de berberis sic fiunt. ℞. berberis aut succi ei. ʒ.x. se. enditue cucurbi te se. portulace aã. ʒ.iij. ros. ʒ.ij reubar. ʒ.j. spice. ʒ.ß. iformenꝫ troci. quoꝝ qlibet sit auꝝ. j. Et põt addi spodij cãphore amili: oraga/gãti: xiloaloes aã. ʒ.ß. cõficianꝫ cũ tamarin/dis dissolutis in aqua enditue: qꝝ calorẽ ⁊ fi/tim reprimũt ⁊ aquã citrinã educũt pyrinaz ⁊ epar cõfortant arcq; expillant. Item inũ/gatur epar qñcq; vnguento qđ. ℞. populeon ⁊ misce cũ succo end. abfintbij ⁊ acett squil/litici aã. ʒ.iij. ⁊ vino citonioꝝ ⁊ berberis vel granatoꝝ acetosoꝝ: qꝝ infrigidant ⁊ con/fortant. Item abluat crura mane ⁊ sero cũ vi/no albo veteri in quo bullierint flores camo/mille saluia mentastrum folia lauri ruta ⁊ filia. Preterea fit totũ studiũ medici assidue circa rectificationẽ epatis ⁊ splenis ne foꝛ/te regenerẽt cãm antecedentez: qꝝ nibil pro desset abijcere cãm cõiunctam. boc aũt fit ex medicinis expillãtibus epar ⁊ splenẽ ⁊ al/terantibus eoꝝ malã complexionẽ: sicut sunt electuaria predicta: ⁊ sicut est sirupus diure ticus posit. ca. de opillatione ⁊ durities epa tis. c. De cañ. qꝝ potẽter deopillat: alterat ⁊ confortat epar arcq; splenẽ calidum indura/tum si detur ex eo omni mane post euacua/tiones vniuersales aliqs supradictas cum aqua decoctionis enditue lactuc. Et si autem bec egritudo esset cum fluxu ventris et solu/tione supflua nõ detur aliqua medicina sol uens p̃ secessum: sed solum regatur cum me dicina que sic fit. ℞. spodij: ceruse: galle: ba/lausti arum: sumach: se. tamarisci et acetose aã. ʒ.j. ciperi: squinanti spice reubarb. lacce corticis capparis aã. ʒ.ß. se. enditue. ʒ. semis agni casti se. portulace aã. ʒ.j. opij. ℈. ß. cã/phore sertam partẽ. ʒ.j. fiãt trocis. cum succo berberis vel citoniorum vel sumat trociscos de izarabe cum aqua pluuiali vel aqua ex/tinctionis calibis vel lapidis ignitj vel aq decoctionis enditue plantaginis mirtillorũ quos dicemus capꝝ de fluxu ventris. aus zuccarum ros. vetus. aut dyacitoniten sine speciebus. Dicamus modo de ordinatione diete p̃m sex res nõ naturales. Nutrianꝫ car nibus edoꝝ pullorꝝ agnoꝝ annalium castra torum perdicũ ⁊ oĩm auiũ siluestrium nõ aq ticarum pottus assis q̃ elixis. Et si elixen/tur: addaꝫ petro. fenticulum. ⁊ caules: sed in die purgatiõis que est ante ipam denꝫ po/tius elixe q̃ asse. Utatur qñcq; oleo facto ex borragine spinargijs petro. feñ. apio endi/uia lactu: ⁊ bletis. Utaꝫ qñcq; aq decoctio nis caulũ ⁊ lentium in q ponaꝫ pul. ameos amomi cinamomi carda. croci se. f. ñ. ⁊ petro/quia laxat ventrem ⁊ opillationes aperit: sed substentia eorum stipticat et opillat. Utatur brodio cicerum et pisorum condito cum lacte amigdalarum. vtatur pulte ex fa rina auene vel farris ⁊ iure carnium lauda/bilũ vel aqua cicerum ⁊ pisoꝝ. vitet oẽs ci/bos dulces vnctuosos vel viscosos ⁊ carnes salitas. vitet brodia ⁊ cibos liq̃dos: nisi ãte diẽ purgationis. vtaꝫ qñcq; lacte recẽti cap/no vel afinino vel vaccino in ieiuno vel cum melle vl cũ zuccaro. ⁊ mica panis. Utaꝫ cuꝫ suis carnib⁹ tali sapore. ℞ cinamomi. garj. aã. ptes eq̃les teraꝫ subtilissime ⁊ aspgaꝫ cũ succis acetose berberis vino gnatoꝝ agre sta ⁊ filibus ⁊ põt addi aliq̃d aq ros. Bibat vinũ albũ clarꝝ aromaticũ bñ adaq̃tuz cum aqua in q̃ extinct⁹ sit calibs vel lapis ignit⁹ vel cuz aq in qua bullierint sena diuretica ca lida ⁊ frigida vel cum aqua decoctiõis enõ. acetose berberis. cicoꝛee. cipi cappis. sed in boza comestiõis parum vel nibil bibat si est possibile: sed post comestionẽ per duas vel. iij. boras esset magꝭ vtile. Nec bibat aliqua boza ad sattetatẽ. Et cum sitis ipm infestat abluat os suuz cuz aceto medie fortitudinis et modico albi vini odoriferi ⁊ cuz ipo garga riset. Utaꝫ exercitio in ieiuno q̃tuz põt ⁊ fri catiõe ꝓprie sup ventrẽ. nullo mõ in die doꝛ miat nisi ꝓpter necessitatẽ ſcz si virt⁹ sit de/bilis aer habitationis sue vergat ad calidum siccum per se vel per artem cum igne non

tamē supflue. Ordinet igitur vt aer inspirationis sit mīr calidus: ſz aer circūcorp⁹ ambiens magis calidus: inducat gaudiū ⁊ letitia p̄posse. Cura alcbitis qñ est sine caliditate ⁊ sine apate ⁊ fe. est vt purget cum eisdē medicinis sicut ⁊ qñ est cū caliditate ꝓpter quod sint magis acute siue ducāt p̄ secessum siue per vrinā siue p̄ vtrūq;. Pillule bone soluētes p̄ secessum sic fiūt. ℞. foliorū vel seminis mezereon. ʒ. ij. euforbij. ʒ. vnam. reubarbari electi. ʒ. ij. turbith agarici. colloq̄ntide añ. ʒ. ß. masticis ros. añ. ℈. ſ. Confictant cū succo absinthij vel eupatorij. Et ſi volueris vt cuz sol'one ꝓducēt vrinā adde semi. enō. cicoree. lactuce. apij. feñ. petro. añ. ʒ. ß. Dosis earuz est a. ʒ. ſ. vsq; ad duas sero cuz itur dormitū sine cena: vel cum pillulis de reubarbaro vel de mezereon quas ponit Mesue in suo antidoto. ⁊ ꝓprie ſi fit opillatio epatis ⁊ splenis magna. ℞. reubarbari boni. ʒ. vij. armoniaci. serapini. bdellij. añ. ʒ. x. lacce. ʒ. viij. opoponaci. ʒ. iiij. mezereon gūmi arab. ana. ʒ. quattuor turbith electi. ʒ. x. spice polij aloes añ. ʒ. v. masticis. ʒ. ij. mirabolanorū citrinorū ʒ. x. dissolue gūmas in vino ⁊ fac pillulas.

Dos. quarum sit. ʒ. ij. cū aqua casei: sunt enī vltime fortitudinis in ydropisi q̄cūq;. Soluatur etiā qñq; cuz medicina solū prouocāte vrinā sicut est sirup⁹ diureticus supradictus ⁊ ita fiat vicissim modo cū vna: modo cū alia ne natura fiat ꝓsuetudinaria. Necq; quiescat aliqua ebdomada quin bis vel ter purgetur ſm virtutē · post purgatiōes ſiles et nō prius. Utatur ante prandiū ⁊ ante cenā electuarijs calidis aptiuis cōfortatiuis p̄dictis in cā cal'a sine p̄mixtiōe frigidorū oio sicut est dyacucurma dyacimināū tyriaca vetus dyalthea dyacostuz dando ex aliquo eorū vel aliq̄b⁹ ſil'ibus mixtis ad modū castanee cū. ʒ. ij. vini albi clari ⁊ veteris ⁊ potētis Et illa bona ponant epithimata ⁊ empl'a p̄dicta sup epar ⁊ vētrē ⁊ nō p̄us. Et balneetur i aquis ⁊ balneis aluminos. ⁊ sulpburis ⁊ aq̄s cal'is stipticis cū aromaticitate: qñ talia cōfortāt epar ⁊ stomachū excellēter i dieta ⁊ alijs oib⁹ fiat sicut in cā cal'a p̄ter qō vinū et⁹ sit vet⁹ clarū pur⁹ sine aqua. Et aūt fit hec egritudo cū fluxu vētris vl' sol'one nō vtatur aliq̄ medicina solutiua: ſz regat cū sola medicina stiptica cōfortatiua epatis ⁊ intestinorū dicta sup⁹ in cā cal'a: ⁊ sic regat p̄ methodū p̄dictū a p̄ncipio vsq; ad finē. Et retineat tota cura sep⁹ donec p̄fecte curet quia hec egritudo p̄durās est ex materia quare in fluxu sex menſ. difficile curatur.

Methodus.

Ypoſarcha fit ex mala cōpl'one frigida venaꝝ ⁊ mēbrorū corporis q̄ propter corrūpit digō tertia ⁊ diminuit: qr ratificant humores ⁊ humiditates nutrire debētes eas. Necq; apponunt necq; assimilant cruditate et aquositate ipōrū p̄hibēte sed stāt in cōcauitatibus ⁊ spōgiositatib⁹ membrorū inflantes replentes ea. Et demū infrigidat cōpl'onem epatis vt cōsil'em generet cām añcedētē. Et fit hec mala cōpl'o frigida: vt p̄mus p̄pter alterā septē cārū; quaꝝ prima est frigiditas epatis naturalis. Scōa ē resol'o calidi naturalis sicut fit post febres cronicas et p̄prie q̄rtanas. Tertia vo post opillatiōes vl' splenis vel epatis p̄culcātes ⁊ mortificātes cal'm naturale in eis ⁊ p̄hibētes seq̄stratiōnē supfluitatū scōe ⁊ tertie digōnis. Quarta est pot⁹ aq̄ frigide in ieiunio vl' post coitū vl' balneū vel exercitiū vl' ablutio in aq̄ frigida post euacuationē fortē. Quinta est fluxꝰ vētris plurim⁹ vel mēstruoꝝ vel emorroidarū cuacuās caloꝝ naturalē. Sexta est retentio mēstruoꝝ p̄ma vel emorroidarū q̄re regurgitāt ad epar ⁊ venas ⁊ ipsas infrigidāt ⁊ opilāt Septima est ex frigiditate mēbrorū circūstantiū epati sicut est stomachus intestinū ileum ⁊ pulmo ⁊ dyafragma ⁊ renes. Signa propria ypoſarche sunt cū signis cōibus supradictis vl' is inflatio oīm mēbrorū totius corporis ⁊ facies turgida velut pugn⁹ inflata ⁊ est totuz corpus sine arefactione ⁊ nō inflatū vēter necq; umbilicus adeo sicut in alcbite et tympanite. Et q̄n digiti premunturvel bracchia reddunt figurā cauā que nō redit ilico ⁊ est cū ea vt plurimū fluxus ventris cholosus vergens ad albedinē: pulsus vndosus latus lenis vrina eius vt plurimū leuaroposvel alba lactea grossa Cura ypoſarche in cōmuni est calefactio ⁊ confortatio epatis ⁊ omnium membrorū cū balneis electuarijs emplastris vnguentis sirupis dictis capl'o de debilitate epatis. Et purget de tertio in tertiū cum medicinis dictis in alcbite vel cum

pillulis fetidis vl cochijs vel cū medicamine de turbith. posito ca. de soda. Post purgationes aliquas ponant empla sup epar p̄dicta in cura alchitis ⁊ tūc vtat electuarijs aptitis dictis ibidē ⁊ pprie dyacosto. ⁊ sepeliat in arena calida, vel fimo vaccino ⁊ colūbino ⁊ liniat totū corpus cū luto calido vel sterco ribus calidis supradictis. Et stet in sole calido vel stupha calida post euacuationes frequēter. Et si fit a frigiditate epatis naturali reducat ad tēperamentū cū electuarijs calidis ⁊ potu vini veteris amari. Silr ⁊ cū oīb⁹ dictis capl'o de debilitate epatis. C. de cā frigida humida. Et si fit ppter resolutionē calidi naturalis ꝯfortet epar cuz emplis calidis dictis stipticis. Et si fit ppter opillationez ⁊ duriciē epatis aptat epar ficut diximꝰ ca. de opillatiōe epatis ⁊ de opillatiōe splenis ficut dicemꝰ capl'o suo etiā aliqua in illo capl'o. C. de cura alchitis a cā calida. Et si fit ppter potū aq̄ frigide vel ablutionē i ea tūc accidit dolor sub costis post ista ḡre vtat cibis calidis ⁊ actu ☧rute ⁊ electuarijs calidis ⁊ vino veteri claro puro ⁊ emplis calidis dictis in alchite: ⁊ si fit ppter fluxū vētris cronicuz vel mēstruoꝝ vl emorroidarū tūc curent ista ficut dicet suis capl'is. ⁊ ꝯfortet epar cū vnguētis ⁊ emplis calidis stipticis aromaticis dictis ca. de debilitate epatis. Inducat q̄es et somnus pposse ⁊ nutriat cibo laudabili ⁊ vino rubeo dulci vt redeat sanguis multitudo. Et balneet corpus in balneo stiptico calido ficut est aqua: ⁊ aq̄ decoctiōis absinthij ⁊ roꝝ. ⁊ plātagis balaustie gallaꝝ cypressi cupularū glādiū calamēti mēte mētastri iuniperi masticis alumis sulphuris ⁊ filiū. Et si fit ppter retētionē mēstruoꝝ vel emorroidarū pnocētur ficut dicemꝰ suis capl'is. Et puocet vrina cū fortitudine cuz sirupo diuretico dicto in cura alchitis de cā calā. Et si virt⁹ ⁊ etas ꝯsenserint ⁊ habitudo corpis. fit carnosa: fiat flōmia de sapbena pedū q̄ est int⁹ in talo. Juxta illud ypo. vj. pti. ampb. Emorroidarū ātiquas sanari si nōvna relicta fuerit piculuz est ydropisim fieri. In nullo autē alio casu cōpetit flōmia ydropicis q̄ addit in infrigidatiōe epatis ⁊ debilitate. Dietet oīs yposarticb⁹ ficut dictū est i cura alchitis de cā frigida ⁊ fitim pposse toleret ⁊ nutriatur cibis calidis sirupis aromaticꝫ ficut sunt carnes laudabiles ⁊ propte asse nisi āte diē purgatiōis tūc sint elixe cū feniculo petro. ⁊ bibat vinū albū vetus claruz purū. Utatur cū cibo suo sapore facto ex allijs fina. petro. menta contusis ⁊ incorporatis cum aceto ⁊c.

Emperica.

Dicit Aui. iij. cano. fen. ō cura alchitis q̄ visio sola aq̄ vel antidotū casus et ipsi⁹ bibitio vel ablutio. Jtez ōr q̄ ydropici nequaq̄ debent flebotbomari nisi fiat ydropisis de opillatiōe epatis ppter multitudinē sanguinis vel retentionē menstruoꝝ vel emorroidaruz ꝯsuetarū: imo neq̄ ꝯsueuit tūc fieri nisi etas ⁊ virt⁹ ꝯsenserit aut cōsuetudo. Jtem oī cū t expti q̄ serū capinū potatuz oīni die in aurora i qua spica nardi sit bullita. silr ⁊ vrina bois aut capre in qua spica sit bullita curat omnē ydropisim de cā frigida: q̄ educit aquā citrinā leuiter p secessum ⁊ vrinā ⁊ cōfortat epar. Si aūt fit de cā cala addat eis succ⁹ enō. ⁊ scariole. Jtē dicūt aliq̄ se exptos fore bonū succū raō. yreos crudi non cocti si ex eo sumat oī die i aurora q̄tuz media testa oui cape pōt p se vel cuz ouo sorbili miscēdo q̄ sanat oēm ydropisim curabilē p artē: educit eīn oī die tres vl. iiij. cellas aq̄ citrine. Et tō a principio possum⁹ eo vti siue alio medicamine si cā nō fuerit difficilis antiq̄. In oī ydropisi cū fe. ꝯfert a pprietate sumere oīni die in ieiuno. z. ij. epatis lupi sani postq̄ fuerit exsiccatū ad solē vel ignem ⁊ subtilissime puluerisatū vt cito penetret ad epar si detur cū vino al. claro dulci. Cōfert etiā vti passulis ⁊ granis granatoꝝ bene masticatis cum zuccaro: q̄ a forma specifica ꝯfortant epar debile ex quacūq̄ cā. Nūc in cura oīs ydropisis plurimuz necessaria est epatis ꝯfortatio. Dixerūt etiā expti q̄ alchites q̄ est sine caliditate vel fe. curat q̄q̄ cuz solo trociſco laxatiuo qui sic fit. ℞. turbith. z. j. zz. zuccari. añ. ℈. ij. scamonee electe grana duo terātur ⁊ incorporent cuz vino ⁊ fiat trociſcus vnus qui semel det in ebdomada āte diē q̄ facit quater aut q̄nquies assellare aquā citrinaz cū obseruatiōe diete supradicte ⁊ administratiōe emplōꝝ sup epar ⁊ vētrē superi⁹ dictoꝝ. Sed si esset cū fluxu vētris: nō det medicina laxatiua: sed solū cū cibis stipticis ⁊ electuarijs p̄dictis. Dixerūt etiā alij q̄ oīs ydropi.

fis ⁊ proprie ypofarcha frequēter curat cum ymōi medicamine. ℞. reubarbari puluerisati subtilissime. ʒ. ij. Detur in aurora cuz ʒ. ij. mellis ⁊ oximellis cōpositi. ʒ. ſ. ⁊ aque decoctionis lactuce scariole raō. feñ. dando de tertio in tertium semel in ebdomada cuz observatione diete supradicte: sed si virtus fit debilis sufficit. ʒ. ſ. reubarbari. Alijs diebꝰ q̄bus nō datur reubarbarū detur ante cenam ⁊ prandiū. ʒ. ſ. ℈. oximellis cōpositi squillitici cū aqua decoctionis lactuce scariole feniculi. Et si fit cū caliditate vel fe. detur firupus acetosus cōpositus: vel mel roſ. collatū in eadez aqua. Et si fit cū fluxu nō detur medicina laxatiua: vel parū detur. Item pillule experte ad omnē spēm ydropisis siue cum caliditate siue cū frigiditate sic fiūt. ℞. aloes epatici epithimi añ. ʒ. ij. ⁊ ℈. carbapucte electerij colloquintid. interiozis eufozbij turbith reubarbari añ. ʒ. ij. ſe. petro. ⁊ apij ſe. enduie spice pozzulace salis indi carui añ. ʒ. ſ. ⁊ ℈. mirabolanoꝝ indoꝝ ⁊ citrinoꝝ ana. ʒ. iij. ezule. ʒ. ij. dyagredij. ʒ. ſ. fiant pillule cum succo cuscute vel absinthi. detur ex eis a. ℈. ſ. vsq̄ ad. iiij. Item alie ad idē. ℞. agar. ʒ. v. cupatorij reubarbari artistolog. ro. ana. ʒ. ſ. lactis spice se. apij petrofilij añ. ʒ. ſ. zuccari albi. ʒ. iij. fiant pillule ficut cicer.

Canones.

Scias q̄ aqua ydropicoꝝ duas hz ptes: vnaz scz substātialē que est frigida humida aquosa. Alia additā ⁊ accidentalē que est cholera vl salsugo aque pmixta sitim faciens vehementez. Sciendū pterea q̄ alchbites est periculosioz tympanite q̄tuz ad subiectum lesuz qz̄ est epar: ⁊ ppzie si fit propter opillationē vl duriciē vel apostema: qm̄ oportet medicum vti medicinis cōtrarijs: scz calidis propter opillationē: frigidis ppter feb. ⁊ choleram. Sed tympanistes est periculosioz alchbite q̄tuz ad cām cōiunctā que est vētositas plurima cū aquositate pauca: qm̄ si medicus vtit calidis acutis ḡnabit ventositatez ex aqua. Si vo calidis debilibus nunq̄ resoluet ventositatem. Et sic patet q̄ in cura vtriusq̄ est timoz ⁊ pplexio: ⁊ ppzie si sit cū fe. quapropter est difficile curare alteruträ ipsaꝝ duarū fortassis in principio. Item sciendū q̄ in cura alchbitis si nihil pbificatiuz remediozū tionabilr exhibitoꝝ p exterius ⁊ interi⁹ conferre videat: p̄cipiūt actores scz Raſ. ⁊ autfieri incisionē vētris cū ferro vel cuz cauterio in loco qui est, sub umbilico ad tres digitos nō q̄dē directe: qz ibidē sūt chordē musculoꝝ transuersaliū qui si incidant: retrahunt versus suū principiū: neq̄ cōsolidari possent: sz a latere, versus inguina vbi est carnositas corū musculoꝝ. Sed anteq̄ fiat incisio trahat cutis sursum vt p eꝰ redditum obturet vulnus: qm̄ volumus ne tota materia simul extrahatur: qz si simul extraberet tota subito cū nocitiuo exhalaretur plurimū iuuatiut. ſ. calor naturalis ⁊ spūs ex quoruz resolutione necessario virtus prosternitur: ⁊ tandē interimitur. Unde Ypo. vſ. par. ampb. Quicunq̄ ydropici aut empici incidunt aut vrunt ⁊c. Debet aūt incisio profundari per totū mirach ⁊ sipbac vsq̄ ad intestina: ita q̄ nullus intestinoꝝ ledatur oīno: qz inter sipbac ⁊ intestina tota materia continet. Iste nanq̄ est ordo sapientie vt ad medicinas fortes non procedatur: nisi quando debiles nō contulerint: vt dicit Aleſ. Medicina aūt manualis est oīm fortissima: ⁊ ideo est vltimo tienda. Neq̄ cōpetit nisi in virtute forti ⁊ egro: de cuius vita medicus desperauit. Consiliū tñ meum est nullum incidere: sed potiꝰ ipsum derelinquere pronosticis: ⁊ sic ab ipso fugere ne medicus inglorationē incurrat. Sed vidi quādoq̄ fieri emplastra acuta corrosiua acuta supventrem ex alijs: ceptis: finapi: ⁊ filibus incorporatis cū stercore capri no: colūbino ⁊ lixiuio vel vrina que faciebāt aliqualez aperturam super totam mollitiez ventris donec aqua resudabat. Vidi etiā aliquos facere aperturam cutis cum scarpellationibꝰ cū vnguibꝰ donec aqua guttatim stillabat ⁊ venter detumescebat ⁊ sanabantur: sed oēs isti ⁊ potissimuz post exiccationem aque recidiuabāt ⁊ morieb̄atur si medicus ⁊ infirmus nō instabant continue cū electuarijs ⁊ firupis aperitiuis ⁊ cōfortatiuis epatis ⁊ splenis dictis in methodo. Aliter nāq̄ regenerabatur causa antecedens. Et q̄ virtus fuit debilitata p priorē ydropisim: ideo defecerūt in scōa. In ypofarcha vo nō dz fieri incisio oīno: qz materia cōtinet in corpore toto. Silr videt q̄ nec in tympanite: qz nō est in ea aqua pura.

Pronosticatio.

Dicit Raf. ꝙ specierū ydropisis alcbites ē difficilioris curatiōis: ⁊ post ipam tympañ. yposarcba vero vt plurimū salubris est. ⁊ ꝙ nullus ex ea morit̄ nisi per sui inobedientiā vel medici errorē. Itē dicit Ypo. ij. pnostico rū. ꝙ ois ydropisis cū febre ⁊ ppte acuta est mortalis: qñ fortitudinē vtriusq; cause significat cū fortis sit ignis qui in aq̄ nō extinguit̄. vt scriptū est in cōmento. xxiij. illi⁹ ampb. secunde particule. In morbis minus periclitant̄. Et sic est vniuersaliter in oi morbo pluralitas medicinaꝝ ⁊ eaꝝ cōtrarietas inducit cronicitatē vel perniciē: qñ natura ⁊ medicina impediunt̄ in earum digestione regulatiue ⁊ curatione: vt ptz in emitriteo ⁊ feb. tertiana nota. Itē dt Ypo. vj. parti. ampbo. Ydropici quibus nascunt̄ vulnera in corpore nō facile sanant̄: qz būores impediunt cōsolidationē. Itē fluxus ventris supuentēs cū alleuiatione infirmi ⁊ virtutis cōstantia salubre. Stipticitas vo vel vrine retentio supuentēs vel fluxus ventris sine alleuiatione infirmi mortale. Vñ Ypo. ibidem. Ab ydrope habito ꝑm venas in ventrez aq̄ fluente solutio fit egritudinis. Et in. vij. pti. ampbo. ait. Si ab alio flegmate habito dyarria supuenerit fortis soluit egritudinem. Item in ydropi. ⁊ ppte alcbite vrina rubea pauca ⁊ cum difficultate micta mortale est. Exb uberās vo ⁊ plā ⁊ cū facilitate micta ⁊ colore citrino vel subcitrino salubre: ⁊ pro prie virtute cōstante. In oīñ ydropisi si exbibitio medicaminum rationabiliū nibil confert mortale. Itē in omni ydropisi cura ⁊ alleuiatione facta die vna cū recidiuatione vt cissim die alia mortale. Si vo curatur ⁊ alleuiatio perseuerauerit salubre. In oi ydropisi egestio sicut lotura sanguinis: vel sanguis coagulatus mortem propinquā signat Item vrina biscolor: vtputa rubea inferius ⁊ liquida superius aut econuerso mortale. Item fetor anbelitus ⁊ sudoris et sputi ⁊c. mortale. Item Ypo. sexta particula ampborismoꝝ. ydropisi tussis supueniens malū: precedens tussis minus malum. Et intellige si tussis nō fit ꝑpter catbarrū: sed ꝑpter multitudinez aque ⁊ ventositatis in ventre cōprimentis dyafragma: tunc circa vnū diem vel circa illud suffocātur: ⁊ ꝑpte alcbitici ydropisi in cōplexione cholerica magis periculosa est ꝙ in flegmatica: quoniā maximam discrasiā signat ⁊ causam fortem. Itē Ypo. scōa particula ampborismoꝝ. In morbis minus periclitantur egrotantes.

¶ De yctericia. Cap. v.

Ycteritia est defedatio coloris corporis totius ad citrinū vel nigrum vergens cum pmistione coloꝝ vrine vel egestionis ⁊ exeuntium aliorum. Cuius fit vitio epatis propter sex causas. Prima est mala complexio epatis calida sine materia naturalis vel accidentalis. Scōa mala cōplexio epatis calida cuz materia plurima: scz cbo. rub. Tertia est apa calidum epatis. Quarta expulsio cretica cholere rub. ad circūferentiaz totius corpis. Quinta debilitas cistis fellis Sexta opillatio. Et ista opillatio fit q̄tuor modis: aut in substātia ⁊ venis epatis: aut in poro quo cistis attrabit cholerā rubeam: aut in poro quo cistis mandat choleram ad pillerum. i. fundum stomacbi gratia fortificationis digestionis ꝑme: aut in poro quo cistis mandat choleram rubeam ad intestinum ieiunum gratia excitationis virtutis expulsiue. Mas nāq; tres vias babet cistis: vt patet in anatbomia. Nigra fit a vitio epatis debilis in virtute discretiua superfluitatū digestionis secūde: ⁊ boc vt raro. aut vitio splenis debilis in virtute attractiua melancholie ab epate ꝑpter opilationē factam in vijs eius vel debilitatē sue substantie. et boc vt plurimū. ¶ Signa yctericie citrine ꝑpter caliditatem epatis sine materia sunt citrinitas facies: ⁊ proprie albuginis oculoꝝ ⁊ vrina rubea intense. Et si talis caliditas insit per naturam nō separantur a corpore talia accidētia. Nec nocet̄ patiēs ex ipsa: nisi cum superfluxerit: qñ est eius cōplexio propria qua degit sibi sanus. Si vero fit aduenticia separatur ab ipso: ⁊ fortassis ātecessit comestio ciborū calidorum plurimoꝝ ⁊ potꝰ vini fortis plurimi: aut assiduitas famis ⁊ tristitie cum vigilijs ⁊ labore. ¶ Signa yctericie propter caliditatem epatis cum materia sunt ꝙ cholera rubea egreditur cū vomitu et cum secessu ⁊ vrina: quare quodlibet eorū

est rubeum aut citrinū vehemēter: nec̄ mi/ nozatur ycteritia: ⁊ ꝑtie cum materia sit multa. ¶ Signa ꝑter apostema calidum epatis sunt febris cōtinua acuta cuz dolore ypocūdrij dextri pungitiuo: ⁊ oia signa apo stematis epatis q̄ dicemus. ¶ Signa ycteri cie ꝑter expulsionē creticam sunt: qm̄ acci dit in fe. continua acuta in aliqua dierū cre/ ticarum vel indicatiuarum. Et q: fit subito infra vnā diem ꝑter fortem expulsionem cholere rubee ad ambitum corꝑis totius virtute sint bomatis aut nature. ¶ Signa ycteritie ꝑter debilitatē cistis in attraben do cho. ru. sunt q̄ cum ycteritia fit nausea ⁊ vomitus cholere sine dolore ypocundrij de/ xtri cum nō fit in ipso opillatio: similiter ⁊ si tis ⁊ amaritudo oris cum ꝑstratione appe/ titus ⁊ vrina rubea intensa: ⁊ difficile est dis cernere inter istam causam ⁊ illā que fit ex multitudie cholere rubee p̄dicta. ¶ Signa ꝑter opillationem in substantia ⁊ venis epatis vel in poro quo cistis attrabit cho. ab epate sentit' eger dolorem grauatiuū in ypocundrio ꝺextro: ⁊ egestio a principio est tincta: sed post hoc gradatim dealbatur ꝑm q̄ cistis euacuat a cholera: ⁊ vrina est tincta valde turbida grossa spumosa ꝑp̄t ei? regur gitum cuz sanguine: nisi forte virtus discre/ tiua ⁊ expulsiua epatis esset debilis p'imū: tunc apparet vrina gradatim alba aquosa: sicut est stercus ⁊ fortificatur ycteritia: ⁊ est cum ipsa patiēs sine vomitu ⁊ sine amari/ tudine oris. ¶ Si autē oppillatio fit in po/ ro quo cistis mandat cho. ad pillerum. signa eius sunt: q: egestio ⁊ vrina sunt tincta val/ de grossa ⁊ spumosa: sicut bolus armenicus sine vomitu vel amaritudie oris vl' siti: ⁊ ap petit? ē fortior. virtute digestiua stōachi: ⁊ est vt plurimū cū fluxu ventris ꝑter multitu/ dinem cholere transmisse ad inteſtina. ¶ Si autem oppillatio sit in poro quo cistis mādat cholerā ad inteſtina: tunc signa eius sunt sti ptictas vētris cū egestione alba dura: sicut stercus canis ⁊ fortificatio ycteritie subito et vrina rubea. grossa ampulosa valde: nisi forte virtus sequestratiua epatis sit de/ bilis qō raro contingit: tūc vrina foret alba subtilis: ⁊ nō est eger oino sine vomitu cho/ lere vel siti vel oris amaritudine ⁊ appetit? ꝑstratiōe ꝫ nō sunt ꝺ adeo itēsa: sicut in de/ bilitate cistis in attrabēdo cholerā. Si aūt opillationes sint plures simul: tunc ⁊ signa apparebūt plura simul: ⁊ boc est vt plurimū ¶ Signa ycteritie nigre ꝑpter debilitatē virtutis discretiue ⁊ expulsiue epatis vel ei? opillationē sunt grauitas ypocūdrij dextri Et q: ycteritia citrina p̄cessit nigraz cū cho lera sit subtilior q̄ melācholia: filr ⁊ vrina ci trina intensa vel viridis anteceſſit vrinā ni/ gram grossam. ¶ Signa ycteritie nigre ꝓ pter debilitatē virtutis attractiue splenis vl' eius opillationē est niger color cutis cū durī tie inflatione ⁊ tumore splenis ita vt putāt stulti q̄ sit apostema: licet sit sine fe. acuta: et est vrina nigra grossa. Et sit hec ycteritia vt plurimum per se incipiendo sine anteceſ fione ycteritie citrine.

Methodus.

Cura ycte ritie ꝑter caliditatez epatis sine materia est vt vrat vino grana/ toꝝ ⁊ succo berberis' v aqua decoctiōis ei? ⁊ aqua ordei actu frigida ⁊ aceto: sumat oī ma ne. ʒ. ij. oxizacare vel sirupi ros. vel viol'. Ute tur triasandō. ⁊ rosata nouella. Epithimek epar cū sandal'. ro. puluerisatis ⁊ infusis in aqua ros. ⁊ modico aceti. Uitet carnes ⁊ vi na: nisi sint alterata cum herbis ⁊ seminibus frigidis ⁊ aqua frigida. ¶ Cura ycteritie ꝑ pter caliditatē epatis cū materia est vt omni die in aurora sumat de oxizacara vel de siru/ po acetoso simplici cū aqua decoctionis la/ ctucarū endiuie cicoree vel seminum cōtum frigidoꝝ. ¶ Preterea soluat̄ cuz aqua caset vel lacte acetoso acuto cū. ℨ. ſ. vel. ij. scamo/ nee. Uel purgetur cū electuario de succo la/ xatiuo vel stomaticho laxatiuo: vel cuz deco/ ctione que sic fit. ℞. mirabolanoꝝ citrinoz cū ʒ. ſ. ⁊ ℈. pistētur ⁊ bullitātur cuz primis siccis in. vj. ʒ. aque donec medietas cōsumatur col letur ⁊ acuatur collatura cum. z. ij. reubarba ri boni puluerisati vel granis quatuor vel. v. scamonee. Et addantur sirup̄. ro. ʒ. ij. ⁊ detur boc totū ante diem: quia euacuat choleram ⁊ sistit vomitū ꝓfortando stomachum ⁊ inte stina. Deinde fiant localia remedia p̄dicta: dieta sit eadē cū predicta. Cura ycteritie ꝑ/ pter apostema caliduz in epate est cura apa tis quā proprio ca. dicemus. ¶ Cura ycteri tie propter expulsionē creticaz cho. ad cutim

est vt tuuetur natura in exeticādo. Ponat g̃ patiēs in balneo tepido aq̃ dulcis aq̃ decoc. flor camomill. melilot. et aneti. Et si virt⁹ fit debilis ponātur vesice vel vasa terrea super tegmie sup ypocūdria et circa corp⁹ vndiq̃q; repleta aq̃ cal'a. vel bibat aquā decoc. calamēti in p'ima q̃litate: qm̃ vrinā puocat et cholerā expellit boza cirp̃ fil'r et iulep et vinū album aquosum in quo crocus infusus fuerit p noctē aut leuiter bullit⁹. Sil'r et aq̃ decoctionis caricar et passular pinguiū et seminum diureticorum. Hec cm̃ materias viscosas subtiliant et venas capillares elargāt. et digeratur materia post crisim diminutā cū firupo aceto. cōpositō: aut orizacara dando omni die in aurora cū aqua decoctionis radicū petro. feñ. et prunor: et purget cū aliqua medina supradicta. Cura icteritie ꝓpter debilitatē cistis in attrabēdo cholerā est vt cōfortetur epar cū illis q̃ diximus ca. de debilitate epatis ꝓpter raritatē sue substantie: qm̃ oia cōfortātia epar cōfortant cistim fellis et econuerso. Cōferūt ad hec etiā oia que dicētur iā de cura icteritie ꝓpter opillationem epatis et viarū eius q̃liscunq; fuerit opillatio est fere eadē cura. Si igit̄ fit cū fe. et vrina rub. et virtute debili digerat̄ materia et deopillent̄ vie cū firupo qui sic fit. R. endō. scarole lactuce cicoree melilloti. añ. m. j. scolopēdō. acetose politrici. adyantbos capilli veneris añ. m. ß. pruna nūero. xx. quattuor semi. cōtū frigidor ciperi capparis acori. añ. ʒ. j. zuccari lib. j. vel zuccari et mellis. añ. vj. ʒ. fiat firupus de quo dent̄ oi mane. ʒ. iij. cū aqua decoctionis endō. et lactuce. q: si ꝑsto nō fit: digerat̄ materia cū firu. acetosō simplici et aqua calefacta. Et aliū firupū bonū aperientē et confortantē epar scripsimus et splenē ca. de opillatione epatis. C. de canone. Preterea purgetur cū aliqua medicina p̄dicta. Utat̄ sepe triasādali vel dyaprunis mixto cū dyacucurma vel cū triffera sarracenica vel dyalacca. Nutriat̄ iure carniū bonarū elixarum cū lactuca endiuia feniculo et petro. fil'r et carnib⁹ ꝑditis cū succo granator⁹ vl' berberis vl' aceto: vel cū sapore facto ex succo acetose trifolij et petro. Nutriat̄ etiā aqua pisor et cicerū. Bibat vinū albū clarū limpbatū. Si autem sit sine feb. tūc opus est deopillātib⁹ acutioribus p̄dictis sicut est firupus aceto. compositus cū aqua decoctionis ciperi et cappa ris fizeleos apij petro. feniculi. Et purget̄ cū pillulis de reubarba. dictis i alchite. Sumat añ prandiū et cenā lib. ß. aque decoctionis caulū vl' pisor et sit actu calidū: vl' aque decoctionis absintbij feñ. petro. qm̃ resoluit materias et prohibet ap̄a fieri in epate opillato. Nutriat̄ carnibus edor vel pullor coctis cū eisdē herbis cōditis cū sinapi vel sapore facto ex allijs et cardamomo et aceto fort. Utat̄ iuribus conditis cū spēbus calidis aromaticis. Bibat vinū album purū: vitet cibos grossos et potus turbulentos. Clisteri set̄ venter sepe cū clisteri primo liquidē lentiuo facto ex aqua decoctiōis malue bismalue sicle mercurialis bletis caulū addēdo aliquid olei viol'. et mellis ac salis. Posteavero clisteri attractiuo acuto qō sic ℞. Si p̄dictis addat̄ aque decoctionis agari. colloquintide. añ. ʒ. ß. Utatur septus in ieiuno post purgationes aliquas trocis. et electuarijs aperitiuis atq; cōfortatiuis epatis dictis in alchite. Et postq̄ icteritia citrina curata fuerit q̃tum ad eius causam scz cū egestio iam ceperit citrinari et venter lubrificari et vrina remitti in tinctura: tunc curetur color cutis fetidus cum balneo stupbe sicce vel aque dulcis calide in qua decoctione decocti sint flores camomille et folia caulū receñ. recipiendo eius vapore in factē et oculos actu calidū: quoniā poter reliquias cholere removet et citrinitatē oculor⁹ similiter et cū p̄fectione vini granator⁹ intra oculos donec eorū citrinitas totaliter auferat̄. Et hec sufficiant de cura ycteritie citrine. ¶ Cura ycteritie nigre ex quacūq; cā fiat; est vt aperiat̄ splen et cōfortet̄. put dicem⁹ ca. de opillatiōe splenis. Et firupū bonū ad hoc diximus. c. de opillatiōe epatis. C. de cañ. Post purgationes aūt aliq̃s vtat̄ dyalacca dyacucurma ferrata. Euitet carnes bouinas vel ferinas aut salitas. Similiter et lentes caules panē azimū et oia generantia melancholiā. Fiant clisteria lentiua p̄dicta q̃ possunt acui qm̃q; cū sene epitbimo polipodio et squinanto.

Emperica. Dicunt cōiter operantes ꝑ flebotbomia saluatelle que est in manu dextra inter anularem et auricularē confert in omni ycteritia

citrina siue sit cū feb. vel sine feb. ⁊ ppte in corpore sanguineo cui⁹ vrina est rubea grossa vel rubea valde sine grossitie. Si flebotbo/mia saluatelle man⁹ sinistre cōfert in oi ycte/ritia nigra: qz iste flebotbomie diuertūt ma/teriā cōiunctā ⁊ diminuūt antecedētē. Cura preterea nobilis ⁊ experta i oi ycteritia citri/na ex quacunqz cā fiat est ista. Prīo digerat materia vitellina q̄ videl cōpositā ex cholera rubea ⁊ flegmate: ppter qō rōne cbo. pene/trat ad cutim ⁊ ipsam citrinat: ⁊ ratione fleg matis opillat epar ⁊ pozos curtis: vt resolui non possint: ⁊ sic fit causa ycteritie citrine. Hoc facto purgē cū huiusmodi. ℞. agarici ʒ. ſ. reubarbari. ʒ. ij. pistent ⁊ infundant p no ctē i. ʒ. iiij. aque feruētis decoctiōis prunoz: deide collent ⁊ manib⁹ diligēter fricent. Et addant. ʒ. ij. sirupi viol. in collatura ppter dulcoz ationē: ⁊ detur boc totū ante diē. Et si coz p⁹ sit robustuz nō collet aqua: sz cū tota substātia ministret. vel purget cū. ʒ. ℈. dya/prunis acuati cū. ʒ. ℈. dyagredij: vel cuz. ʒ. ij. reubarbari dādo ante diē cū aq̄ decoc. pru/noz ⁊ viol. Utat post purgatiōes oi die i ie/iuno electuario aperiēte epar: sicut est dya/prunis simplex mixtū cū trifera saracenica: de quo det in modū castanee cū aqua calefa cta. filr⁹ b potu. ℞. marrubij ozbolani. Ad. ʒ. decoquat i lib. vij. clari vini albi veteris po tētissimi addito modico mellis ppter ama/ritudinē ⁊ bullitat vsqz ad cōsumptionē me/dietatis: postea collet ⁊ detur vn⁹ ciat⁹ ante prādiū ⁊ vn⁹ ante cenā. Curata autē egritu/dine remoueat accidēs. ſ. citrinitas cū vapo ratiōe ei⁹ ex aqua decoctiōis carnū bouina rū veterū salitarū sumēdo ei⁹ vapozē in fa/ciē ⁊ oculos aptos postqz caro cepit ab ossi/bus separari. Cura ycteritie ex q̄cūqz causa fiat nō pficit nisi cū deopillatiōe epatis ⁊ ve narū ipsū⁹ atqz cisti fellis cū infrigidatiōe ali quali: quapzopter conferūt oia dicta ca. de opilatiōe epatis. ſ. de cā calida. Silr ⁊ oia q̄ diximus ca. de ydropisi. C. de cura alcbitis cum feb. sed omntum potentissimum est dya curcu. posita ibidem.

Pronosticatio.

Dicit Ypo. iiij. parti. ampb. Si ycteritia su/peruenerit in fe. acuta ante septimū diē ma lum est: qm̄ signat opillationē fortē in epate vel apostema calidū ppter exuberātiā cbo/lere rubee in ipso: quare talis crisis nō fit vi nature: sed vi sintbomatis ⁊ multitudine ma terie redundantis p corp⁹. Istud tm̄ dictum Ypo. reprebēdit Auerro. vij. colliget dicēs q⁹ ls fuerit verū tēpore Ypo. qm̄ corpora seruabāt regimē ranitatis. Nostro tm̄ tēpore po/test fieri bona crisis in fe. acuta p ycteritiaz veniētē ante septimū diē: puta in fine quite diei: ⁊ ppte si virt⁹ sit fortis ⁊ materia non multuz viscosa: qm̄ repellet simul vna bora crudum cū digesto. Item ycteritia supuentens in fe. acuta in sexta die vel post est signū ⁊ cā salubris crisis si nō senserit eger dolorē vel du riciē circa regionē epatis q̄ significarēt apo stema vel opillationē tumorosam. Un Ypo. ibidem. Quibuscūqz septima aut nona: aut decimaquarta ycteritia supuenerit bonuz: si nō dextrū ypocundriū durū fiat. Si vero nō bonū: qz taliter crisis fit vi nature: ⁊ post di/gestionē materie: ⁊ in die cretica cū benigni tate materie mediocriter grosse: sicut ē cbo. vitellina. Item ad ycteritiā nō sequit ydropi/sis vel parū: qm̄ cbo. est materia calida q̄ cō trariat vētositati ⁊ aquositati ydropicoruz: Un Ypo. v. parti. ampb. Ycterici nō valde i/flati fiūt: verūtm̄ ad ydropisim ppte alcbi/tē sequit yctericia frequēter ppter opillatio nē ⁊ materie grossitiē frequēter ⁊ virtutis di scretiue imbecillitatē: quare fit mortale. Item ycteritia pueriēs ex opillatiōe antiqua scli/rozata mortale. Un Ypo. sexta parti. ampb: ycterici si epar fiat durū malū: quoniaz q̄ lapidificatum est in epate vel splene ampli⁹ resolui non potest: vt dicit Aui. tertio canon. fen. iiij. ca. de apostematibus epatis.

De apostematibus epatis. Capitulum. vj.

Apostema dicitur fieri in epa te quando materia per se et primo colligitur in ipso. Ex/citatur quando materia de membro alio ad epar dele/gatur: siue fit per mediuz cri/sis siue sine crisi. Ulcus vero dicitur cuz apo stema conuersum est in sanies et post boc rumpitur. Fit igitur apostema per conge/stionem: extitura per delegationem: vl/cus vero per rupturam. Possunt autem

hec fieri ex omni genere ꝗttuor humoꝝ: pro prie ĩ ex cholera ⁊ sanguie ac melãcholia: sed forte nunꝯ ex flegmate. vt dicit Raſ. in diuiſionib⁹. Quia epar eſt mẽbruꝫ carniſoꝝme calidum valde. Et ꝓpter hoc neꝯ fit ex melãcholia ꝑ ſe incipiẽdo: ſed ꝓſequẽdo ad ap̃a calidũ aduſtuꝫ laptidificatuꝫ. Premiſſi etiã ap̃atis ſicut ⁊ aliꝝ oĩm ꝗttuor ſunt tẽpora ſi terietur ad ſalutẽ: ſcz ꝓnciptũ. augmẽtũ: ſtat⁹: ⁊ declinatio. Mã ſi terietur ad pniciẽ poterit in quocũꝯ eoꝝ inducere mortem ꝓterꝯ in declinatione vera: qm̃ in ea nullus morit: vt dicit gal. iij. de criſi. Qm̃ interficit ſtatim a ꝓncipio ꝓpter materie m̃titudinẽ: ſed in augmẽto ꝓpter ei⁹ acuitatẽ ⁊ dolorẽ: et in ſtatu ꝓpter morbi longitudinẽ ⁊ virtutis defectionẽ. Eſt aũt ꝓnciptũ cũ materia fluit ad particulã ⁊ dolor ꝓcipitur: et dolor durat vſqꝯ ad dies ſeptẽ ad plus. Augmẽtũ eſt cũ augẽt dolor ⁊ febris ⁊ materia tota ſuperfluit. Eſt aũt ſtat⁹ cuꝫ dolor ⁊ febris ſunt in vltimo vehemẽtie ⁊ materia tota fluxit ad locum. Eſt ꝯo declinatio cũ facta eſt materie fil' euacuatio: fortis doloris minoratio.

Apoſtema epat[ſicut ⁊ oẽ aliud ap̃a poteſt terminari altero duoꝝ modoꝝ: qm̃ vel ſtat vel ꝓmutat. Et eſt cũ ꝓmutat ad malũ vt in peripleumoniã vel in frenefim: vel in aliud ad qđ tranſferatur. Si ꝯo ſteterit in loco ſuo teriatur altero triũ modoꝝ. Primo quidẽ ꝑ reſolutionẽ ſimilẽ. Scđo ꝯo ꝑ ſanẽ ſiue dublati. Tertio ꝑ ſcirofim ſiue indurationem. Signa teriationis eius per reſolutionem ſunt: quoniã per emplaſtra anodina tumor reſoluitur ⁊ febris diminuitur ⁊ dolor mitigatur ⁊ virtus de die in diem confortatur ſine apertione exitus ſaguinis vel ſanies per ſeceſſum vel vrinam. Et tempus iſtius terminationis eſt a primo puncto egritudinis vſqꝯ ad diem quartum vel circa id: ſicut in pleureſi dictum eſt. Si igitur vſqꝯ ad tempus illud tumor non diminuitur ⁊ febris et dolor augmentatur ſcire conuenit: quoniam hoc apoſtema reſolui non poteſt. Signa terminationis eius per ſaniationem ſunt: quoniam poſt decimũquartum diem vel circa id dolor ⁊ febris acuũtur et magis in nocte ꝙ in die. Unde ꝟpocra. ij. parti. ampbo. circa generationem ſanies dolor ⁊ febris ⁊c. Si igitur calor naturalis vincatur: fiet ſanies. Si vero accidentalis fiet virus: vt dicit commentator idẽ. Et ſi tuſſis ſicca ſuperueniret ⁊ oculi concauãtur cum rubore angulorꝝ in eis ⁊ vngues corrugantur in eis ⁊ manus et pedes calefiunt ſi fit cum ſalute: vel infrigidantur ſi fit cum pernicie: ⁊ inſurgit multitudo ſudoris poſtꝯ non aleuiatur egritudo ⁊ pulſus cum anbelitu fit frequens. Et tempus iſtius terminationis eſt a die decimaquarta vel circa vſqꝯ ad diem vigeſimũ vel quadrageſimum vel ſexageſimum ꝑm multitudinem ⁊ groſſitiem materie maiorẽ vel minorem: vt docet ꝟpocra. ij. pronoſtico rum. Poſt illos igitur dies ſuperuenit ruptura ⁊ rigor corporis totius: ⁊ apparet ſanguis ⁊ ſanies in vrina ⁊ ſeceſſu ⁊ diminuitur febris ⁊ dolor ſi fit cum ſalute. Signa terminationis eius poſt ſcirofim ſunt: quoniam poſt quadraginta dies vel circa id febris ⁊ dolor falſo deliteſcunt non precedente euacuatione ſenſibili remanente tumore vel duritie in loco cum proſtratione appetitus: et nauſea: et corpis extenuatione quaꝯ die. Nam ſi materia inſenſibiliter reſoluta fuiſſet: non remanſiſſent iſta accidentia. Signa autem diſtinctiua inter apoſtema epatis ⁊ pleureſim ſcripſimus capitulo de pleureſi. C. de pronoſticatione. Signa propria apoſtematis calidi in epate ſunt febris continua acuta cum dolore pungitiuo forti in ypocundrio dextro ſub coſtis ⁊ vehementia ſitis. Si autem fit ex ſanguine: tunc cum iſtis apparet rubor faciei permixtus fuſcedini et pulſus vndoſus: ſcilicet latus. magnus. mollis: et vrina rubea groſſa ⁊ habitudo carnoſa: et dulcedo oris ſine manifeſta cauſa: ⁊ etas iuuentutis ⁊ anteceſſio ciborũ multiplicantium ſanguinem. Si vero fit ex cholera: tunc cũ predictis apparet color faciei citrinus ⁊ pulſus velox durus diuerſus: et vrina citrina intenſe cũ groſſitie non pluſima ⁊ habitudo extenuata ⁊ cõcauatio oculorum ⁊ amaritudo oris ſine cauſa exteriori: et forte ſuperuenit vomit⁹ amarus. Signa vero diſtinctiua apoſtematis an ſit in gibbo epatis vel in zima ſunt: quoniam ſi ſit in gibbo ſuperuenit quandoqꝯ fingultus propter alimẽti compreſſionem: compaſſiones oris ſtomachi: et tuſſis ſicca cum ſputo propter compactionem dyafragmatis ex ipſo

et ycteritia citrina ꝓpter opilationē venarum in eaꝝ fonte: ⁊ apparet tumor in ypocundrio dextro: ficut figura medie lune: ⁊ ꝓprie si magnū fuerit apostemaꝫ. Si vo sit in zima apparet fortassis egestio rubea sicut lotura carnis: ⁊ fortassis alba subtilis chilosa ꝓpter defectū attractiōis. Stīr ⁊ lenitas ventris ⁊ ꝓstratio appetitꝰ oīno. Et quāto maius fuerit apa tanto fiēt bmōi accidentia maiora et cetriora ⁊c.

Methodus.

Cura apatis de sanguine est vt in ꝓncipio ad septez dies fiat flebotbomia diuersiua de basilica brachij finistri propter oppositionē latitudinalē. Postea fiat flebotbomia eradicatiua de basilica brachij dextri in q̄ sufficiēter san. extrabaī si virtus et etas cōsenserint. vel fiat etꝰ secūdatio ꝓ tres dies qđ melꝰ est. Si vo corpus nō fuerit plectoricum vel apa sit ꝓfirmatū anteq̄ sis vocatus: fiat ilico flebotbomia eradicatiua: qm̄ postq̄ materia tota fluxa est ad locum apatis nō est amplꝰ solicitandū in diuersione: sed in eradicatiōe. diuersio nāq̄ respicit materiā fluentē vel futurā fluere. Eradicatio vo materiā fluxā ⁊ electam. Post flebotbomiā ponaī epitbimata ⁊ empla repercussiua ꝓ exterius sup locuz ex puluere ros. sandaloz cāpb. sang. dza. terre sigillate boli armenici ⁊ filibus dissolutis in aq̄ ros. et modico aceti vel in succo semperuiue solatri lactuce acetose ⁊ modico aceti ꝓpter penetrationē. Sumat in aurora ⁊ ante cenā ꝓpt repercussionē ꝓ intus sirupū acetosum simplicem vel oxizacarā vel sirupum ros. vel viol. vel vinū granatoz ac berberis cū aqua decoctionis end̄. lactuce cicoree solatri. Nec nec ꝓmittaī bora illa venter exiccari imo lenias oīni die ante cibū cum suppositorio vel clisteri lentiuo dictis in ca. depleuresi. C. de metbodo. ⁊ mūdificeī sang. aliq̄ dierū cum ℥.ſ. et. ℈. medulle cassie ℈ij. dissolute in ℥.iiij. aque decoctionis end̄. vel prunoz ⁊ deī ante diē vel cū. ʒ.ſ. vel. ij. reubarbari boni pulueriſati dādo cuz aq̄ decoctionis iam dicta. Contētetur bora illa ꝓ cibo succo ordei vel farris vel auene. siīr ⁊ malis sapidis lactuce cucurbite coctis ⁊ cōditis cū agresta vel viuo berberis in potu: cū cibo suo. Si si virtus fit debilis denī carnes pedoz vel pulli oz cocte cū herbis frigidis ꝓdictis cōditis cū succo granatoz vel berberis aut acetose et modico aceti. Et bibat vinū album debile limpbatum ad meditū cum aq̄ frigida vl aqua decoctionis endi. Melius tn fozet abstinere a vino bora illa oino. In augmēto vo ponantur empla leuiter resoluiua sine attractione mixta cū repercussiuo ficut sunt empla facta ex floribꝰ camomille. semi. lini. farina fenugreci ordei raō. maluauisci. coquendo oia in aqua ꝓfecte et pistādo ⁊ incorporando cū oleo camomille ⁊ aqua ros. qō sufficit addendo aliq̄d ex stipticis sicut abſinīō. ro. grana mirti. cicorea ⁊ plantago. et bora illa sumat leuiter de resoluentibꝰ ⁊ aperientibus ꝓ interius sicut est sirupꝰ acetosus cōpositus. In statu regaī cū resolutiuis puris et postq̄ se. ⁊ dolor ceperint minorari: acuātur resoluētia ꝓdicta cū puluere aneti spic. mirrbe bdellij ciperi capparis bn q̄ntitatez diminutionis se. ⁊ doloris. ⁊ sic regaī per tēpus declinatiōis vsq̄ ad resolutionē ꝓfectā. Si aūt morbꝰ prolōgetur neq̄ apa resoluaī neq̄ medicine rationabiliter exbibite ꝓficere videātur. ⁊ se. ⁊ dolor de die in diem augmentētur: scire debes qm̄ apa tendit ad saniationem quare intēde postq̄ cognoueris ad generationē sanies laudabilis cū empło maturatiuo dicto capło de apatibus stomachi. C. de metbodo. Et sic regatur vsq̄ ad diē rupture: ⁊ si ruptura ꝓ se fiat bene erit. Si aūt fiat per artē sicut ibidem diximus de cura dublati in stomacho. Et postq̄ ruptū fuerit apa quod scies qm̄ sanguis ⁊ sanies visa sunt in egestione vel vrina tūc solicitādum est in cura vlceris ꝓposse. cuius quidē cura tribus ꝓficitur intētionibus. Prima est mūdificando vlcus a sanie qō fit per stipticā absterſiua. Detur ergo in potu aqua ordei vel ydromel vel iulep vel sirupus acetosus cōpositus confectus cuz zuccaro si calor fit plurimus. Secūa vo in cōsolidando labia vlceris quod fit per stiptica conglutinatiua Dentur ergo in potu. ʒ. iij. de bac medicina cum sirupo acetoso vel ydromelle. Et post ad duas boras a sumptiōe medicine absterſiue iam dicte. ℞. se. end̄. seminis apij masticis terre sigillate. aā. ℥. aureum. ſ. rosarum tritarum spodij tburis san. dza. aā. aureos. ij.

tentur oia subtilissime ⁊ cribellent. Et em plastret epar per extetius cū emplastro qđ ℞. spice calami aromatici ciperi.añ. partez ʒ.thuris masticis.añ. ptē.ℨ.terant ⁊ incorporent cū aqua decoctionis granoꝝ mirtilli ci tonioꝝ vel sumach vel piroꝝ vel pomorum stipticorū aromaticoꝝ:⁊ in fine adde aliqđ gallie muscate:qm̄ cōsolidat ⁊ ꝓfortat epar a ꝓprietate. Tertia est in confortādo virtutē ne fortassis ex morbi longitudine atq; doloris fortitudine pternat:quare confortetur cū carnibus pullorū edoꝝ ⁊ vitellis ouorum et bibat vnū albū subtile aromaticū in parua tamē q̄titate. Si vero nihil predictoꝝ cōtulerit ⁊ apa de die in diem indurat cū multo tumore ⁊ dolore in loco ⁊ corruptione corporis ⁊ minoratione appetitus ⁊ deliteſcētia fe.tūc intende ad mollificantia ⁊ resoluētia materias melācholicas adustas vicissim tam per interius q̄ p exterius. Sumat igit omni die añ cibū dyacurcu.scripta ca.de ydropisi. C.de empericis i cura alcbitʒ cū fe. Vel sumat de dyalacca vel de athanasia cū vino albo subtili:vl sumat de trociscis de bdellio qui fic fiūt. ℞.ℨm rasim in diuisionib⁹ rosarum tritarū.ʒ.x.spice nardi.ʒ.ij.croci lacce costi.añ.ʒ.ſ.⁊ ℨ.mirrbe.ʒ.ſ. masticis amigdalarum amararū.añ.ʒ.ij.bdellij.ʒ. tres. dissoluantur bdellium ⁊ mastix cū vino ⁊ cōficiantur cū eo res alie postq̄ puluerisate fuerint subtiliter ⁊ cribellate:⁊ fiant trocisci quorūz quilibet sit.ʒ.ij. vel.iij. Dek vn⁹ in aqua enō. si fuerit plurima caliditas vel cū vino albo vel ydromellevel aq̄ decoctionis semis apij et feniculi si nō sit in se.intensa. Emplastretur epar cū emplastro qđ. ℞.raſ. maluauiſci coctarū ⁊ mundataꝝ a ligno interiori et cortice exteriori ⁊ reductaꝝ ad substantiam axungie per pistationē.lib.ſ.farine ordei.ʒ. quattuor.fenugreci se.lini añ.ʒ.ij. pinguedinis anatis anseris ⁊ galline ac porcine sine sale.añ.ʒ.ij.ciperi squinānti.añ.ʒ.ſ. armoniaci.ʒ.ſ.⁊ ℨ.⁊.terebentine.ʒ.iij. cere quod sufficit. Dissoluant cera ⁊ gūme cuz vino in casola ad ignē ⁊ incorporent cū eis res alie postq̄ bñ trite fuerint ⁊ cribellate extendat super cotiū ponat sup epar vel fiat vnguentū ex eis ⁊ loco cere ponat oleum masticinū vel nardinū. Hoc nāq; emplastrū sui bonitate mollificat ⁊ resoluit omne apa indura-

tum:⁊ ꝓprie si sit de materia calida adusta. Si autē sit de materia frigida vl grossa valde:tunc opus est emplastro fortiori qđ. ℞. raſ.bisin alue ꝓparatarū vt sup lib.ſ.terebētine.lib.ℨ.bdellij armoniaci serapini oppoponaci.añ.ʒ.ℨ.cipi cappis acori sqnāti.añ. ʒ.ℨ.farine fenugreci:⁊ se.lini.añ.ʒ.iij.olei nardini.ʒ.ij.dissoluāt gūme i vino:⁊ cū dissolute fuerint:addat terebētina ⁊ dissoluat cū eis et cū dissoluta fuerint oia ponant in mortario ⁊ incorporent res alie trite ⁊ cribellate perfecte donec vnū corpus fiāt. Et fiat cerotū vel emplastrū sup epar actu calidū. Ysta em̄ emplastra mollificāt ⁊ resoluunt materias induratas in epate:⁊ confortāt substantiam epatis. Cura apatis calidi de cholr. est cū p̄dicta nisi q̄ i sanguie dz magʃ fieri euacuatio cū flebotbomia. Sed in cholerico magis cū farmacia leuiter purgante materias acutas sicut sunt cassia fistula tamarindi mā na reubarbarū dando cū aqua decoctionis p̄unoꝝ in vtroq; tamen cōuenit flebotbomia ⁊ farmacia:vt dictum est.

Empirica.

Dixerūt excellentes q̄ aposthema epatʃ vl alterius mēbri cutiscūq; interioris vel exterioris pōt in principio ⁊ anteq̄ materia fluxa sit ad locuz euitari tribus modis. Primo modo quidē per repulsionē ad loca ex quib⁹ fluxit:⁊ boc fit per frigida stiptica q̄ repcussiua nuncupantur sicut sunt solatrum virga pastoris semperuiua ⁊ similia posita super ipsum. Secundo modo per tractionem ad partem oppositam cum ipsius calefactione ⁊ fricatione atq; vētositate. Tertio mō p delegationē siue trāsmissionē materie ad mēbra debilia q̄cūq; qđ fit p stiptica tēpata cō fortātia x̄ruē epatis regitiuā:vt se valeat a superfluitatib⁹ exonerare sicut sunt grana mirti rose citonia succ⁹ granatoꝝ ⁊ berberis cuz per interius assumunt aut p exterius super epar emplastrent. Dixerūt etiā alij q̄ succus agrimonie in potu datus stomacho vacuo p.ix.dies hiq̄facit a ꝓprietate omne apa tam interius q̄ exterius.

Canones.

Dicit Gal.ix. de ingenio sanitatʃ q̄ in apatib⁹ stomachi epatis vel splenis nō debem⁹ admi-

nistrare: neq; p interius: neq; per exteri⁹ me/
dicinas resolutiuas puras: qm̃ resolueret eo
rum virt⁹ simul cū materia ⁊ sequeret mors
festina: cū sint mēbra nobilissima quoꝝ ope/
ratio necessaria est ꝓ toto ⁊ ꝑte epar cum
sit mēbrum rarum calidū molius substātie ⁊
spongiose. Addant igit̃ eis stiptica aromati
ca sicut absinth. ros. citonia plātago grana
mirti mala ponтica nespille sorbe pira su/
mach ⁊ fil'ia. Et sicut dico de resolutiuis ita
intelligo de mundificatiuis. Item si apa fit
in gibbo epatis euacuet̃ apatis materia p
vrinā cū seminib⁹ cōmunib⁹ quattuor famoꝝ
calidis vel frigidis ꝑut oportet additis sti/
pticis iam dictis. Si vero sit in cōcauo ipsi⁹
euacuet̃ materia p intestina cū farmacijs le
nitiuis predictis. ꝛ nō dentur medicine acu/
te sicut sunt scamonea agaricus ⁊ fil'ia: qm̃
fe. incēderēt ⁊ materiā agitarēt: ⁊ sic augmē
tarēt apa. Istum tñ canonez duo impediūt.
Primum quidem lesio intestinoꝝ vt i dissin
teria vel lienteria cōuenit: tunc nāq; omnis
materia in epate collecta debet euacuari p
vrinā ne lesio intestinorum vltimetur. Secū
dum est grossities vel viscositas materie: tūc
nāq; medicine vrinatiue sunt debiles nec
sufficiunt: quare oportet vt fiat euacuatio
cū medicinis ducentibus per secessum. Vta
tur ergo medicus nūc ista: nunc alia: ne na/
tura fiat consuetudinaria. Ite3 in principio
apatis non debent poni repercussiua fortia
ne forte materia induretur ⁊ caliditas epa/
tis mortificetur ⁊ sequatur ydropisis alcbi
tis. Primo ergo ministrentur leuia debilia
postea fortificentur gradatiue. Item nō fiat
flebotbomia vel farmacia ventre cōstipato
quoniam euacuationem materie nocitiue
prohibet et materiam iuuatiuam eorum/
pit. Tentatur igitur prius cum suppositō/
rio vel clisteri. Ite3 sciēdū ꝙ apa i cōcauo epa
tis redditv ētre ē lubricū qm̃ chil⁹ nō penetrat
ad epar. Apa vero i gibbo et⁹ reddit vētrem
stipticū ꝑpter attractionē plurimā ad locuz
apatis nisi forte apa sit adeo magnū vt vir/
tutē epatis deiciat ⁊ vias opillet: tunc fiet
fluxus lientericus pernicios⁹. Sciēdū pre/
terea ꝙ in apate epatis est opillatio: ⁊ licet
in omni opilatione sit vrina alba tenuis cla
ra radiosa: verumtamen fit rubea grossa cō/
fusa propter febrem ⁊ humoruz ebullitionē
quapropter si venerit alba aquosa ⁊ liuida
colore ꝛrtis mortificationem signat.

Pronosticatio.

Omne apostema epatis est ex toto genere
magis mortale ꝙ salubre propter epatis
nobilitatē necessitatem caliditatem et rari
tatem quare pronosticis relinquatur nisi for
tis sufficientis et medicine rationabiliter ex
hibite conferant quaq; die. Item in aposte/
mate epatis frigiditas manuum ⁊ pedum
mortalis est. Item apostema in gibbo epa/
tis citius interficit ꝙ in cōcauo propter par/
tem illam esse meliorem et vias strictiores.
Caue preterea ne tumorem musculorum q̃ Cau
sunt in mirach ventris iudices forte aposte/
ma epatis vel splenis. Distingue ergo p fi/
guram lunarem et vrinam ignitam confu/
sam et egestionem cholosam: vel sicut lotura
carnis et dolorem fortem cum febre acutissi
ma et pulsuz spissum velocem: qm̃ nichil isto
rum in apostematibus musculorum appare
re consueuit vel non plurimū vehementer.
Item dicit Ypocra. vij. pti. ampboris morbz.
In flegmone epatis singultus malum quia
multitudinem materie signat. Item in om/
ni apostemate epatico fluxus ventris mal⁹:
quoniam magnitudinem apostematis ⁊ pro
strationem appetitus ⁊ virtutis attracti/
ue et digestiue signat nisi venerit in die cre
tica: et post signa digestionis et fuerit cum
sanie laudabili alba leui equali: vel cuz pau
co sanguine commixtus et virtute constante
et febre ⁊ dolore deficiēte. ⁊ appetitu redeū
te. Item apostema factum in gibbo epatis
potest tribus modis resolui sensibiliter ad sa
lutem scilicet per sudorem per vias vrinales
et per fluxum sanguinis narium. Similiter
⁊ apostema quod est in zima potest tribus
modis terminari: scilz per sudorem: per vias
vrinales ⁊ per fluxus ventris et per vomitū
Si igitur aliqua istarū terminationum eue
nerit subito a ꝓncipio scz i ꝛrta vel in septi/
ma die salubre erit: ⁊ ꝑpter si signa digestio
nis apparuerint et virtus constet. Si vero
tardauerit mortale: propter sanies genera/
tionē ⁊ morbi longitudinem. Tñ Ypoc. iij.
pti. am. In fe. apa nō solutū ad vias crises
lōgitudie egritudis est. Ite3 si apa sanios⁹um

fuerit in velamīe epatis vel musculis vētris salubre. Si vo in substātia epatis mortale cognoscit aut distinguit nō nisi a posteriori secz exeūte: qm̄ t si exiens post ruptura vel in cisionē vl cauterium fuerit sanies alba lenis equalis venit de pāniculo inuoluēte epar de musculo. Si vo fuerit nigrū grossum cenosum vel viride fetidū vel plumbeū liuidū signat: qm̄ de iuba epatis egreditur. vñ Ypo. vij. ptī. ampb. quicūcz in epate ppter sanie vrunt si q̄d sanies pura fluxerit t alba euadūt: intincta em̄ illius sanies est. si vo velut amurca pereūt. Cōsulo tñ ne tales incidantur vel vrātur: sed pronosticis relinquantur.

¶ Tractatus tertius tertie sectionis.
De passionibus splenis.

Splenis passiones famose sunt tres Prima est debilitas ei⁹ in suo officio. Scōa opilatio duricies t tensio. Tertia est apa. Nam de ycteritia nigra dixim⁹ vbi de citrina loquebatur.

¶ De debilitate splenis. Capl'm. j.

Debilitas splenis quēadmodu debilitas epatiz a duab⁹ pōt causis puenire in gñe: q̄ sunt mala cōplexio mala cōpositio siue laxitas texture sue substātie: qm̄ debilitatem eius factā ppter solutionē cōtinui cyurgicis derelinquo: nisi forte accidat ex apate vel vlcere: de quibus ppio ca. dicemus. Mala aūt cōplexio diuersa licet sit octo modoz: ppie tñ splen debilitat maxime a calida t frigida. Mā ficca ad calidā reducitur sed būida nō debilitat nisi opilādo t extendendo: velut in primo ca. dicet. Signa debilitatis splenis in cōi sunt tria. Primū est corruptio coloris corpis t puerfio ei⁹ ad nigredinē: q̄ maxime capitur in albuginibus oculoz. Et hoc cōtingit ppter hoc q̄ splen nō attrahit melācholiā ab epate: necz mundificat in eo massaz sanguis cū sit ei⁹ ppriū officiū. Scōm est pstratio appetit⁹ propter paucā melācholiā acetosam q̄ trāsmitti debet a splene t ad os stōachi vt appetitū excitaret. Tertiū ablatio vel diminutio emoroidarū q̄ oriūtur a splene siue venis eius. Si aūt sit ista debilitas a mala cōplexione calida: tūc cuz p̄dictis appet citrinitas p̄mixta nigredie in cute corpis t albuginib⁹ oculoz̄ t destructio appetit⁹ oīno t sensibiliter caliditas in ypocūdrio sinistro. vrina rubea grossa. Si aut sit a mala cōplexione frigida tūc cuz p̄dictis appet color liuid⁹ p̄mixt⁹ nigredini: t destructio appetit⁹ nō adeo sicut in cā calida t frigiditas sensibilis circa locū splenis: t vrina glauca turbida inferi⁹ t clara supius quodāmodo. Si aūt sit ppter raritatē substātie splenis: tūc cū signis cōibus p̄dictis appet medico sapienti p̄uatio signorum calidoz t frigidoz: t qm̄ splen de facili leditur ex quacūcz cā postq̄ puenerit ad pāniculū inuoluentē: qm̄ eius substantia caret sensu ppter nō esse mēbrū neruosuz: sed carnisorme: quēadmodū epar: pulmo: t renes.

Methodus. Cura debilitatis splenis ppter

malā cōplexionē calidā ē vt in p̄ncipio si corpus sit plectoricū vel carnosuz fiat flebotbomia de basilica sinistra in brachio vl in pede vel de saluatella in manu. Post hoc si necesse fuerit: purget cū sene thimo epithimo polipodio dādo ex eis aliq̄d i puluere cū aq̄ de coctionis p̄unoz vel in collatura cū hac de coctiōe ℞. el leboti nigri. ℈. j. reubarbari. ʒ. ij. terātur. t diſſoluātur in. ʒ. iiij. aque feruētis decoctiōis sene epithimi t p̄unoz colleč et detur ante diē. Et si p̄esto nō fit alio purgetur cū dyasene vel cū yeralogodio dando ex eis. ʒ. ß. cū aqua calida añ diē. Vel detur reubarbarū in puluere cū sero caprino: vel cū aqua decoctiōis p̄unoz: qm̄ ista medicamia cōfortāt t deoppilāt splenē t epar atq̄ meseraicas t bumores grossos educunt adustos vel non adustos. Post purgationes ponatur ventosa magna fine scarificatione super splenē in ietuno cum suctione fortiter me lancholiam attrahat t fricetur cum manib⁹. Epithimetur cum butirismodi medicina. ℞. capparis acori endiuie. lactuce cicoree absinthi. añ. pistentur t bulliantur in aceto forti et succo acetose vel berberis. Et in isto liquore actu calido infundantur petie et ponantur frequenter super splenem in ietuno. Si vis ex eo facere vnguentum: bulliantur res p̄dicte in oleo cōmuni t modi

co aceti: vel in oleo ros. vel de salicib⁹ & post decoctionē colek liquor & ex eo & cera suffi/cienti fiat vnguentū. Mutriak carnib⁹ lau/dabilib⁹ nō fumigatis necꝫ salitis coctis cū endiuia lactuca: vel cū seminib⁹ eoꝝ conditis cum agresta vel vino granatoꝝ & berberis vel succo acetose & aceto. Bibat vinū album clarū debile aquosuꝫ vel limpbatū. Uitet ci/bos dulces vnctuosos & viscosos & pot⁹ ru/beos grossos turbidos. Utak triasandal. ro/sata nouella dyabozaginis dyarrodon ab/batis cū aqua calida in ieiuno. Cura debili/tatis ei⁹ a mala cōplone frigida est eadē cuꝫ predictis in flebotbomia purgatiōe & vento/satione: ſz fricatio fiat fortioꝝ & eātet in iei/no equos duriter incedeñ. vel descēdat sca/las altas. Epitbimek splen cū bmōi. ℞. ci/peri capparis acori azari aristologie rotūde añ. pistenk & bullitātur in succo absinth̄. sco/lopē. tamariſci corticis mediane sambuci et modico aceti fortissimi collenk & exprimank res pfecte. Et in liquore illo imbibātur pe/tie & actu calide sup splenē ponātur: vel pi/stenk res oēs pfecte & fiat emplm. Et si vis magis fortificare boc medicamē adde rutbā et folia lauri & prassiū. vel ℏ vnguentū qō. ℞. armoniaci bdellij oppoponaci seraphni. añ. ʒ. ℈. succi absinth̄. ʒ. iij. aceti fortissimi. ʒ. ij. olei cōis veteris vel de rutba. ʒ. ij. dissoluā/tur gūme in aceto & succo. Dein reducātur ad ignē addito oleo & cū bñ liq̄facta fuerint addak cere qō sufficit & ℏ vnguētū actu ca/lidū sup splenē in ieiuno ad ignē vel solē ca/dum oi die: ad idē cōfert vnguētū marciatō. Comedat carnes laudabiles coctas cū feni culo & petro. & tura eaꝫ bibat vinū albū for/te. Cura debilitatis splenis ꝓpter raritatē sue subē est vt negligātur flebotbomia & far/macia predicte. & fiāt sola remedia localia. Epitbimek ergo & emplastrek cū calidis sti/pticis nō multū excedētib⁹ q̄ dixim⁹ ca. de de/bilitate epatis. C. de cura debilitatis ei⁹ ꝓ/pter raritatē sue substātie. Mutriak carnib⁹ laudabilib⁹ assis ꝓprie ꝯditis cū vino gna/tozū vel berberis vel succo acetose & vino sti/ptico mixtis & incoꝝpatis cum puluere cina/momi zedoarij cappa. gallan. croci & filiū: qñi stipticāt & cōfortāt splenē generādo san/guinē grossum et appetitū excitant: q̄re bi/batvinū rubeum aromaticū si in ipso dele/

Cura

Epitbi

ctetur vel vinū album vel⁹ amāꝫ. vtak i ieiu/no dyacappa. et electuarijs q̄ dicemus sta/tim cum vino claro subtili.

Emperica.

Confectio electuarij sublimis conferēs ad oēm debilitatē epatis & splenis cū opilla/tione & ꝓprie sine fe. bec est. ℞. lacce ablute costi baccaꝫ lauri. floꝝ sambuci liq̄ri. pipis. ʒ ʒ. añ. ʒ. ij. aristologie rub. tinctoꝝ iſucci eu/patorij azari absinthij antifi genciane spice squinānti croci cinamomi reubarb. añ. ʒ. ſ. et. ℞. mirrbe bdellij. ana. ʒ. ſ. mellis qō sufficit. Frāgit etiā lapidē & duritiē antiquatā & in/ceptionē ydropisis ex ipis ꝓueniētē decidit. Ite sunt q̄dā simplicia splenē ꝓfortātia a p/prietate. vbi gra. borrago bugloſſa cipi cap/paris thimi epithimi zedoarij. ſz i cā calida: endiuia lactuca & filia. & semia eoꝝ. ſz in cā frigida: tamariſcus scolopēdria nasturcium calamētuz: ſq̄le. aristolog. acori azari flores sambuci vel cortex ei⁹ medianꝰ. Ite aq̄ trans/iens p minerā ferri: vel in q̄ extinctū sit fer/rū: vel in q̄ bullite sunt scorie ferri cōferunt spleni a ꝓpetate si potenk vl cibis cōmisceā/tur. Silr & electuaria in q̄b⁹ ponik scoria fer/ri vel limatura acuū ablata in aqua frigida p. vicibus aut pluribus postq̄ fuerit subtili/ter cribellata.

Splen fort.

Aq̄ Epa.

Canones.

Sciasq̄ oēs me/lancholici sunt splenetici q̄ꝓ/pter dicta capl'o de melācholia. filr & isto ca. et q̄ dicenk ca. de opillatiōe splenis plimum fibꝫnuicē suffragantur. si calida frigidis et frigida calidis applicentur cautis.

Pronosticatio.

Debilitas splenis īducit opillationē epatis dū sanguinē nō mūdificat. opillatio digōnē pbibz dū calorē mortificat naturalē & discre/tionē būorū p sua loca retardat. digestio ꝛo pbibita aquositatē multiplicat. & fic tandeꝫ ydropisim alcbitē vel se. cronicā pniciosam inducit cum appetitus prostratione et vir/tutis nutritiue defectione.

Ipo: opillatione duritie & ten/sione splenis. Capl'm. ij.

Sta q̄tuoꝝ ꝓueniunt & differunt:

Cõuenit̃ qñ sũt de gñe passionũ malitalũ occupãtiũ splenẽ ꝑm venas ꝛ spõgiositates et⁹ ꝛ iducẽtiũ in eo malã cõpositionẽ. Differunt aũt qz opillatio est nomen cõmune ad oĩa: sed magnitudo est opillatio splenis facta a materia bumozali ipsum eleuãs in tumoze. Sed duricies est opillatio ãtiqua scirotisata cui⁹ subtile resolutũ est cũ remanentia grossi terrestris. Sed tensio siue inflatio est opillatio facta ex materia vẽtosa. Signa oĩm istarũ passionũ sunt dolor lateris sinistri extensiu⁹ in loco qui est sub costis cuz tumoze vel sine tumoze ꝛ cum duritie sensibili ad tactũ: vel sine duritie ꝛ corruptio coloris ꝛ cõuersio ei⁹ ad nigredinẽ in corpe toto ꝓpꝛie ꝛ in albuginibus oculorum. ꝓpterea qꝛ splen nõ mundificat sanguinẽ a melãcholia ꝛ pstratio appetitus ꝓpter opillationẽ vene mulgentis que venies a splene ad os stomachi defert melancholiaz aceto sam guttatim ꝓfluentẽ ꝛ appetitũ in ipso excitãtẽ. Si aũt fit ista passio a materia bumozali tunc cũ ꝓdictis apparebit qꝛ tumoꝛ ille non cedit vel difficiliter cedit cõpꝛessioni manus sup ipm. Si vo fiat a materia ventosa tunc fit locus planus ꝓter qđ doleat qñ sup ipsum fit vehemẽs impꝛessio: ꝛ qñqz ꝓuenit ex eo cũ vehemẽter ꝓmit̃ eructatio vel rugitus.

Methodus.

Cura oĩm istarũ passionũ ꝓterqꝛ qꝛ fiat aliq̃ ẽ vt primo fiat flebotbomia sapbene vel saluatelle in pede sinistro cum incisione larga. ꝛ post boc flebotbomia basilice in brachio sinistro vel saluatelle in manu sinistra si corpus sit carnosuz: ꝛ virtus ꝛ etas cõsenserint: ꝛ extrabat̃ san. grossus niger plurim⁹. qꝛ si clarus subtilis exterit ilico restringat̃ ꝛ ponat̃ corpus in aqua dulci tepida ꝛ fricent̃ extrema donec sanguis grossus melãcholicus colliquat̃. Deinde fiat flebotbomia ĩã dicta. Et post flebotbomiã sumat oĩ die in auroꝛa ꝛ ante cenã. ℨ. iij. sirupi aceto sicõpositi cũ. ℨ. iiij. aque decoctionis cipi acori capparis azari vel oximellis cõpositi. Loco aũt cõposituz cuz in eis aliq̃d cõponitur ex radicibus q̃nqz cõib⁹ ꝛ ex seminibus calidis quatuoꝛ cõibus vsitatis. Purget̃ cũ yerap. vel cũ yeralogodion vel cũ aliqua medicina dicta capl̃o de debilitate splenis. Fomẽtet̃ splen cuz aceto acuto actu calido in quo bullita sint rutba calamentũ cappar. ꝛ azaruz. Et si ponatur sup ipsum emplm qđ. ℞: armoniaci oppoponaci serapini bdellij añ. ℨ. ℈. pingued. anseris anatis ꝛ galline. añ. ℨ. j. capparis acori azari ciperi florum sambuci vel corticis ei⁹ mediane scolopend. tamarisci. rubee tinctoꝛ añ. m. ℈. bulliãtur oẽs berbe ꝛ radices in aceto forti et pistẽtur ꝓfecte donec oia reducãtur ad formã axungie. Deinde cõficiantur cũ adipibus predictis ꝛ gũmis dissolutis in vino ꝛ fiat emplastrũ actu calidũ sup splenem in ieiuno: qđ si fortificare volueris: adde abfinth. squillã. rutbam eu patoriũ berbis predictis. Et si magis iterũ marrubiũ ꝛ genestã fraxinũ sauinã. ꝛ iterũ si maxime: aloes ꝛ mirrbã ꝛ omne genus salis: ꝛ omne genus fellis: ꝛ omne gen⁹ vrinarum: ꝛ ex succo earũdem reruz ꝛ oleo ꝛ aceto decoctiõis ipsaruz: fit vnguẽtũ cũ adipibus ꝛ gummis predictis addito modico cere albe. Istud nãqz vnguentũ ꝛ emplastrũ apit: mollificat ꝛ cõfortat oẽm splenẽ opillatũ: ꝛ ꝓpꝛie si fit opillatio dura ãtiqua ꝛ sine fe. Ungatur etiã vnguẽto marctaton ad ignẽ vel solem calidũ. vtaq̃ sepe in ieiuno dyacucurma dicta in capl̃o de debilitate splenis. C. de empericis. vel filantropos vel dyacapparis vel dyagallan. ꝛ ꝓpꝛie si in lib. ℨ. cuiuslibet electuarioꝝ istoꝝ ponat̃. ℨ. j. vel due limature acuuz vel scorie ferri trite subtil⁹ atqz cribellate: qñ sunt tũc de genere electuariozuz frigidoꝝ. Nutriat̃ carnibus edoꝝ vel pullorũ vel auiũ filuestriũ nõ aquaticarũ potius coctis cũ petro. ꝛ feniculo qꝛ assis vel frixis ꝛ aqua ciceruũ ꝛ pisoꝝ. Bibat vinũ albũ clarũ vetus amarũ puruz. Euitet cibos dulces viscosos qñ opillant: vt est caro porcoruz ꝛ toztule: sil⁹ ꝛ cibos valde salitos qñ sanguinem adurunt ꝛ inspissant ꝛ lentes ꝛ carnes ferinas ꝛ caules: qñ melancholiã multiplicant. Et vinũ rubeuz grossum turbidũ ꝛ cer uisiam ꝛ medonẽ: qñ humozes congelant. Si aũt fit cum feb. fiant vnguenta ꝛ emplastra predicta: qñ sufficiunt leuiora sicut est euapoꝛatio cum aceto forti calido puro: vel in quo decocte sint cappares: similiter ꝛ emplastrum factũ ex eisdem contritis perfecte. Utatur trocis. de ros. sepius ante cibuz qui. ℞. rosaꝝ. ℨ. iij. xiloaloes spice masticis cassie.

lignee squinanti cinamomi absinthij.añ.ʒ.ſ. informent trociſci cū vino veteri: quoꝝ qli/bet ſit.ʒ.ij.deꝯ vnū in potu oi die cū aqua de coctiõis feniculi radicuꝝ apij petro.qñ va/let opillationi oium mẽbroꝝ ⁊ indigeſtioni ⁊ inceptioni ydropiſis ſedat ⁊ febres anti/quas erraticas decidet ſi deꝯ poſt purgatio nes in auroza:⁊ ante botã acceſſionis. Et nõ negligaꝯ ſe.ſed curet ſicut eꝝ cã ⁊ diſpoſitio requirit. Cura tẽſionis eiuſdẽ ſplenis eſt vt euapoꝛet ⁊ fomenteꝯ ſplen cum vino veteri amaro in quo decocta ſint carui:ciminũ: mẽ taſtrũ:origanũ:ſatureia:fizeleos:⁊ ſiꝫta que ſunt carminãtia ventoſitates: vel cũ lapide ignito aſperſo aceto acuto. Et ſacelleꝯ cũ mi lio ⁊ ſale torrefactis in ſacculo addito furfu re:additis etiã alijs:feniculi:aniſi:ſe.naſtur tij:carui ſepi' in ietuno. Et bibat poſt ipſuꝝ vinũ purũ ⁊ ver'. Vtaꝯ etiã dyacimino: dya nriſo:dyacoſto:dycaſtoreo: vel tyriaca veteri cũ vino decoctiõis ameos amomi origani ſa tureie ⁊ ſimilitũ:famẽ ⁊ ſitim toleret ꝓpoſſe: ⁊ laboret in ietuno ⁊ ſudet.vitet oia vẽtoſa: ſicut ſunt legumina ⁊ olera. Et ponat qñq; ventoſam magnã ſuper ſplenem ante cibuꝝ ſine ſcarificatione.

Cura

Emperica.

Ad oẽm opil/lationem ſple/nis ex quacũq; cã fiat ꝓferũt trociſ.cappis a ꝓprietate qui fic fiũt ℞.radicũ cortricis capparis ſe. agni caſti añ.ʒ.x.ſcolopẽdrie.ʒ. vij. ariſtologie ro. fol'.rutbe.ſe.naſturcij:acori:nigelle:armonia ci añ.ʒ.iij.diſſoluaꝯ armoniacuꝝ in aceto in quo cetera ꝓficiãtur ⁊ iformentꝯ trociſ.quoꝝ qlibet ſit.ʒ.ij. ex qb'deꝯ vn' in auroza cũ vi/no decoc.radicũ qnq; cõtũ:⁊ ꝓprie ſi ſit ſine ſe. Eſt nanq; reſolutiue fortitudinis ꝑmiſſa purgatiõe. Iſti trociſci etiã ꝑm ℣debeme.ſic fiũt ⁊ meli' ℞. radicũ.cortricis cappis ſe.agni caſti añ.ʒ.vſ.nigelle calamẽti ſucci eupatoꝛij acori amigdalarũ amararũ.naſturcij armo/niaci foliorꝝ rutbe ariſtologie rotũde añ.ʒ. ij.cipi ſcolopendꝛ.añ.ʒ.ſ.diſſoluaꝯ armonia/cũ in aceto ⁊ aliarũ rerũ puluis ſubtiliꝫ trita rũ ꝓficiaꝯ cũ eo ⁊ ſit doſis aureí.ſ.cũ vino de coctionis radicũ capparis ⁊ radicũ ſalicis: ⁊ ſunt q̃ duplãt armoniacuꝝ:⁊ eſt meli'. Ad idẽ ꝓfert ſterc' caprinũ bouinũ colũbinũ cũ fecevteris vini ⁊ aceto forti decoctum atq; empłatũ:⁊ ꝓprie ſi opillatio nõ ſit difficilis antiqua:⁊ ꝑceſſerit ſiõmia ſupradicta:⁊ ſint aialia paſta ex herbis acutis in locis mõta/nis. Confert etiãvrina vibita actu calida in ietuno:⁊ qñ q̃s prioꝛ die ſumpſerit vinũ al bum ver'amarũ:qꝛ ſplenẽ ſubtiliat ⁊ remo/uet ydropiſim inchoatam ex duritie epatis aut ſplenis:aut aquã educit ꝑ ſeceſſuꝝ:vt di/cit Aui.ij.cañ.ca.de vrina. Et ex reb' nobili bus eſt ſirup' diuretic' poſit' ca.de opillatio ne epatis ca.de canon. Itẽ ꝓfectio ad idem ℞.radicũ enule cãpane ⁊ radicum rapbani añ.ʒ.ſ.corticis mediane tamariſci ⁊ floꝝ eꝝ añ.ʒ.ß. limature ferri.ʒ.ij. betonice ʒinʒib. añ.ʒ.ij.mellis qꝫ ſufficit. Deꝯ ex ipſa ad mo dũ auellane in ietuno ſemel vel bis oi die cũ vino albo veteri. Itẽ yngnẽtũ ad idẽ. ℞.ab/ſinthij:rutbe:ſquinãti:acori:capparis:eupa toꝛij:panis porcini:floꝝ tamariſci vel ſe. eꝝ vel corti.mediane ſambuci añ.ʒ.ij.aceti ſquil li.vini veteris añ.lib.ß.olei de tamariſcovel de rutba vel de cappar'.vel de lilio:vel olei laurini lib.ſ.bulliantꝯ oia in vino ⁊ aceto ꝓfe cte. Deinde addaꝯ oleum: ⁊ ſtatim ab igne deponaꝯ:colletur ⁊ addatur cere qꝫ ſufficit. Et ſivis acuere magis addatur aſſefe. armo niaci bdellij ſerapini oppoponaci: ſꝫ diſſol uanꝯ cũ vino in cazola:⁊ incorꝛporentur cũ re bus predictis. Et ex oleis nobilibus eſt oleũ de fraxino ⁊ de iunipero:que dicemus ca. de lepra.libro ſecundo.

Trocis

Trocis

Vng

Cõf

Canones.

Omnis medici/na exopillatiua cuiuſcũq; mem/bri oꝛtet neceſſario vt ſit acuta calida ſub/tilis penetratiua: ⁊ ꝓprie in ſplene cum ſit membꝝ melãcholicũ groſſum. Si igiꝯ opil latio ſit noua ⁊ ignota ſufficiũt leuia calida. Si vꝛo ſit antiqua indurata req̃runꝯ fortia inter ſe ꝓportionata:quia niſi fortia fuerint nõ aſſequũtur effectũ ſuuꝝ:quapꝛopter opil latio in cã calida difficilis eſt curationis: cũ in hoc neceſſe ſit medicuꝝ habere duas intẽ/tiones ꝓtrarias: ſcz infrigidãdi ⁊ apertẽdi. Item medicine exopillantes debent dari in ſubtili ſubſtãtia vt cito penetrent: ⁊ ideo ſi ſint apoꝛtimata collentur: ſi pulueres cribel lenꝯ:ſi emplaſtra vel vnguẽta vltime piſtenꝯ Itẽ in emplaſtris reſolutiuis vel mollificati uis ſemper oꝛtet poni ſtiptica: vt eſt ab/

sint biũ ⁊ calamẽtũ nevsit⁹ eius resoluat: qm̃ splen est mẽbruz nobile necessarium ꝑ toto. Jtẽ in febrib⁹ quartanis ⁊ febrib⁹ erraticis q̃ planetice dicunt ⁊ febrib⁹ quotidianis de materia grossa: ⁊ ꝑprie in q̃b⁹ eger peccat in regimine ⁊ bibit aquã frigidaz plurimã fiũt opilatiões splenis ãtique piculose: quapro pter in cura ipsarũ splenẽ nõ ptráseas.

Pronosticatio.

Opilatio splenis remanẽs vel inducta post fe. quartanã vel erraticã recidiuã minat: nisi medic⁹ supueneritrectificando splenẽ. Jtem opilatio splenis inducit infrigidationẽ epatis. Jtẽ opilatio indurata antiqua raro vel nũq̃ recipit curationẽ: sicut neq; apostema sclirotisatũ. Jtẽ opilatio epatis ⁊ splenis dũ pũgit ⁊ sentit est recẽs: dũ vero nõ sentit est antiqua cõfirmata: quare nõ curat. Jtẽ caue ne inflationẽ muscul⁹ vẽtris vel tumefacti colon trãseuntis super splenẽ iudices opil/ lationẽ splenis seu apostema. Distingue ergo ꝑ colorẽ corꝑis predictũ ⁊ pfunditatez loci ⁊ vrinã albã: subtilem: radiosam: vel ru/ beam confusam: quoniam ista non apparẽt in doloribus intestinoꝝ vel muscul⁹. Et certius signuz sumit a stipticitatevẽtris que sequit vel antecedit tales dolores ⁊ satietas nauseatiua quare per resolutionẽ ex calefa/ ctorijs vt plurimum soluunt: vel cum fluxu ventris quod non contingit de apostemate vel opilatione.

¶ De apostematibus vlceribus ⁊ exi turis splenis. Cap. iij.

Postema exitura ⁊ vl⁹ babent fieri in splene eodẽ modo sicut ⁊ in epate. Et cura ⁊ pnosticatio sunt eadẽ oĩno cũ vnũqq̃q; ipso/ rũ sit mẽbrũ carnifozme ⁊ nobile: nisi q; splẽ est dẽfiozis substãtie ⁊ minozis caliditatis: ꝑpter qđ in ipsi⁹ resolutione minoꝝ cadit ti moꝝ q; in epate. Silr aũt in maturatione et mollificatiõe: duo tñ hec addẽda sunt in ca none. Quoꝝ primũ est q; sicut apa epatis vt plurimũ fit a cã calida; scz sanguine vel cho/ lera: ita apa splenis vt plurimũ fit a cã frigi da multa: nõ q̃dẽ ꝑ se incipiẽdo: sed cõsequẽ do ad apa caliduũ sclirotisatũ. De cui⁹ cura plura repies ca. de apate epatis. C. de apa/ te indurato. ⁊ ca. de opilatione splenis ꝑ to tum. Scõm est qđ sicut in medicinis epatis administrãdis ꝑ interi⁹ vel exteri⁹ addere cõ uenit directiua respicientia epar a ꝑprietate q̃ sunt enditua: spica: squinãtũ: cupatorium: ameos: amomum. Jta in medicinis splenis opus est addere directiua respicientia splenẽ a ꝑprietate q̃ sunt cipez: cappis: acor⁹: azaz limatura ferri: tamariscus: scolopendria ꝛc.

¶ Tractatus quartus tertie sectionis. De passionibus intestinoꝝ.

Intestinoꝝ passiones sunt q̃tuoꝝ. Prima flux⁹ ventris. Scda stipticitas. Tertia dolor extẽsiu⁹ q̃ colicus ⁊ yliacus dr. Quarta apa sub qua cõprehẽdo exiturã ⁊ vl/ cus. Sũt aũt intestina sex numero ꝑm discre/ tionem nois ⁊ apparationis: lz oia sint vnũ coꝝpus continuũ ⁊ a pileron. i. fundo stoma chi vbi est ipsoꝝ orificium initiatũ vsq; ad ficterim. i. anũ vbi est ipsoꝝ orificium termi natum: quorum tria sunt gracilia ⁊ sunt su/ perioza plures reuolutiones habentia: quia chilum debẽt retinere donec totus attraba/ tur ꝑ meseraicas ad epar. Primũ aũtẽ voca tum est duodenũ: quoniã longitudinẽ lati/ tudinis. xij. digitoꝝ continet. Secundum ie/ junum: quoniã anatomiste raro quicq̃ in ipso reperiũt ꝓpter plures meseraicas que veniũt ad ipsum. Tertiũ yleon. i. gracile qđ cõmune nomẽ sibi vsurpauit: ⁊ situs eoꝝ est circa vmbilicuz directe in anteriozi parte vẽ tris: maxie tamẽ sub vmbilico ad quattuoꝝ digitos. Tria vero sunt grossa paucas babẽ tia toꝝturas ꝓpter meliorẽ expulsionẽ tam sequestrari a chilo: quoꝝ primũ noiatuz est monoculum pfundũ in quo formaf stercus per residentiã grossaꝝ superfluitatũ ⁊ super natationẽ subtilis succosi: ⁊ situs eius est in ypocundrio dextro ⁊ iuxta renẽ qui versus dorsum residet locatus. Secundũ vero co/ lon: quoniã plurima colla babet vt in ipso si quid resident chilosi fecibus cõmixtuz remã serit attractionem epatis adhuc nõ cuadat et processus eius est ab ypocundrio dextro transeundo ad epar ⁊ stomachum ⁊ splenez descendendo ꝑ ypocundrium sinistrum vsq; ad locum renis sinistri: quod ideo factũ est

Intestina 6 numero

Intestina 3 gracilia

Duodenũ

Jeiunum

yleon

Intestina 3 grossa

Monoculum

Colon

vt plurima cholera possit delegari ad ipm ab epate ppter virtutē expulsiuam excitandam: ꝛ ppter hoc cōtingit vt epar ꝛ stomachus ꝛ splen frequēter eidē compatiētur in passione colica vel ventris stipticitate. Tertiū est lōgaon siue rectum: qm̄ ei⁹ est directi⁹ et precipitiosus descensus a rene sinistro ad anum: ppter qō contingit vt in hora egestionis putet homo quasi lapidē a stomacho ad anum ꝓcipitari ꝛ anhelituz elongari: ꝛ hoc intestinū est oīm amplissimū ꝛ rectissimū anfractibus atq; circūuolutionib⁹ penitus priuatū. vt stercoris grossities vel ꝗtitas ipm nō opilleꝛ: ꝛ est in longitudine contīnēs palmā vnā ꝛ semis vel circa illud ꝓpter qō et suppositoria tanta possunt p anū immitti.

¶ De fluxu ventris omnium modoꝝ. Capl'm primū.

Fluxus ventris causas ꝛ modos habet plurimos: quoꝝz sufficiētia ꝛ numerus primo studio taliter potest deprehēdi: ita vt ꝛ exiens mutatum ꝛ membrū qō est cā exeuntis et forma exeūdi cum sua necessitate totaliꝛ apprehendat. Oīne igitur qō egreditur p secessum est aliqō istoꝝ trium: scz cibus būoꝝ et sanies. Mā furfures vel corticēs intestinoruz nō egrediūtur nisi rōne sanieī corroden-tis. Si igit egredit est cibus siue chil⁹ sic vocatur cōmuni noīe lienteria. Si ẋo fit humoꝝ alius a sanguīe sic vocat dyarria. Si sanguis vel sanies vel mixtū ex eis sic noiatur dissinteria. Et qm̄ sanguis ꝛ saniei fluxus eedē sunt cause: qm̄ ꝛ ex sanguine corrupto alterato fit sanies: ideo ipsaꝝ fluxus cōmune nomē retinuit. ppter qō ait ꝗpoc. vj. parti. ampb. Si sanguis in ventrē. i. in locū extra venas quocūq; mō effusus fuerit necesse est in saniem cōuerti. sa. vero. in virus vel in aliā rem pessimā si tēpus ad hoc sufficiat. vñ ẋsus. Cruda lien. simplexq; dyar. cū sanguine dissin. Licet dissinteria ꝑprijssime loquendo fit fluxus cū excoriatione intestinoꝝ Signa lienterie sunt: qm̄ cibus egredit in eadē qualitate ꝛ ꝗtitate in qua assumptus est vel si alteratus ꝛ attract⁹ est ad epar est modicū valde ꝛ qm̄q; nō egredit cibus crud⁹ sed pfecte in stomacho digest⁹ qō chilus ōr et est res alba lentis equalis: sicut ptisana nō collata: ꝛ sic qm̄q; egredit chilus pmixtus cū melīa vel cholera vel flegmate. Et tūc pmutatur color eius ad subcitrinū vel viridē vel liuidū: ꝛ est vt plurimū cū pstratione appetitus. Signa dyarrie cōia sunt: qm̄ qō egreditur nō est cibus neq; chilus: sed flegma vl cholera vel melīa vel mixtū ex eis ꝛ cibo cuz predīto humoris sup cibū. Signa cōmunia dissinterie sunt: qm̄ quod egredit: est sanguis vel sanies vel virtus vel mixtum ex eis. Et si quid ex cibo vel humore fuerit cū eis nomē nō mutabit: ꝛ est quādoq; cū dolore in ventre ꝛ ano: ꝛ qm̄q; sine dolore. Dicamus autē sequēter de spēbus ꝛ causis eoꝝ in spāli.

Lienteria fit propter

Methodus.

vnā ex causis. xij. Quarū pria est sumptio cibi peccātis in qualī: vt qm̄ est lubricus: sicut pruna cruda. vel fluidus: vt iura vel brodia ꝛ olera plurima vel mollis: vt pinguia ꝛ vnctuosa: ꝛ signa eius apparent ex relatione patientis. Et cura est abstinentia a talibus oīno: quoniā in omni motione corporis cū ceperit ꝛc. Et vsus ciboꝝ stipticorum cū declinatione ad calidum vel frigidū prout dispositio requirit: sicut sunt carnes asse vel frixe condite cū puluere piperis longi carpobalsami galange cinamomi ꝛ croci vel cum vino granatorum et berberis et sumach ꝛ agresta. Bibat vinum stipticum vetus purum: in modica tamen quantitate: vel limpbatū cū aqua extinctionis calibis vel aqua plutialī vel aqua decoctionis mirtilli. Balneetur quandoq; cum aqua decoctionis balaustiarum: cupullarum: glandium: ros. mente: calamenti: mentastri: foliorum salicis: foliorum camomille: melilloti: piroꝝ ponticorum: nespillarum: malorum mactanorum: cimarum: rubi ꝛ similium. Et post balneum sumat. ʒ. ij. dyagallange vel dyarrodon abbatis cum sirupo rosato vel vino predicto. Confortetur stomachus cum emplastro facto ex salua: menta: rosis: absinthio coctis in vino stiptico et aqua plutiali vel succo plantaginis et pistatis perfecte: deinde expressis diligenter ꝛ actu calidis positis super stomachum cum reiteratione frequenti in ieiuno postq̄ ceperit tepefieri: quoniam tepida soluunt robur ventris: vt dicit Galenus

septimo de ingenio sanitatis. Et pōt addi thus ⁊ mastix dissoluendo ea in vino rubeo ad ignez ⁊ incorporando cum predictis. Secunda cā est sumptio cibi peccantis in quanto grauantis stomachū ⁊ debilitantis ei⁹ virtutem retentiuā: sicut accidit illis quoz appetitiua excedit digestiuā: vt cōtingit in appetitu canino ⁊ stomacho facto sine materia Et cura est minoratio cibi ⁊ potus ⁊ laboz ⁊ exercitium in ieiuno ⁊ mensuratio cibi fm quātitatem qua nō superetur natura. Et p pter vehementiam appetitus sumat aliq̄d ex cibo vnctuoso sicut butirū recens sine sale ⁊ caro porcina recens: ⁊ fiant oia dicta capitulo de appetitu canino. Tertia x̄o causa est multitudo effusionis melācholie acetosi vel pōtice ad os stomachi quare sui acuitate excitat ventris expulsiuā ⁊ sui ꝓuocatione intensiua facit cibuz supfluere. Et signa eius sunt multitudo appetit⁹ sicut in cā secunda. Sed differūt qm̄ in ista est mordicatio siue ardoz fortis in oze stomachi ante cibū: ⁊ acetositas in oze ꝓpter q̄ nō tolerat quin cibū sumat: ⁊ sedatio eoz post cibum vel potū rei vnctuose. In alio aūt appetitu non est ardoz tm̄ stomachi nec⁹ acetositas oris sed desiderium purum. Et in hac tertia cā est multitudo egestionis cū multitudine comestionis q̄ vt plurimū est liuida vel plūbea ꝓpter permixtionē melancholie cum chilo. q⁹ si dieb⁹ aliquibus assellationes cōsuetas nō habuerit: ilico grauabit et pternetur appetitus. Et cura ei⁹ dicta est ca. de appetitu canino que perficit duobus ꝓprie. primo rectificatione splenis cū flebotomia ⁊ purgatione ⁊ ventosatione. scō per alterationē stomachi cuz iuribus vnctuosis sumptis in ieiuno frequēter. q⁹ si supfluxerit ista solutio: requiritur tertio cōfortatio intestinoz cū cibis ⁊ cl steribus stipticis: vt dicetur infra de dissinteria qm̄ forte melancholia ista mordicatiōe plurima corroderet intestina. Unde ꝟpo. tiij. parti. ampl̄. Dissinteria si a felle nigro inchoauerit mortale. Nutriat tamen carnib⁹ laudabilibus coctis cum mirtillis ⁊ lactucis cōditis cū vino granatoz̄ vel berberis. Bibat vinū albū limpbatū stipticū cum aqua pluuiali in qua extinctum sit ferrum vel lapis. vtatur piris ⁊ citonijs assis nespillis ⁊ similibus ante cibuz. Et scias q⁹ in isto fluxu requirit̄ septissima mūdificatio melancholie cū mirabolanis indis ⁊ ribimo sene ⁊ epithimo: vt dicemus ca. de debilitate digestionis stomachi. C. de canone. qm̄ euacuādo causam confortāt stomachū ⁊ intestina ⁊ restringunt fluxū: valet etiaz ad hoc yerologodion dando ex ipso. ʒ. ß. in sero cū itur dormitum in aqua calida. Quarta est mor⁹ laboriosus in stomacho ilico sup cibuz qm̄ cōcutitur ad latera stomachi ⁊ debilitat ei⁹ retentiuaz sicut accidit viatoribus ⁊ athletis. ꝓpter q̄ ait Gal. vj. de accidēti ⁊ morbo. q⁹ mor⁹ laboriosus cōpetit in ieiuno ad resolutionē superfluitatis ⁊ ignitionē caliditatis naturalis. Modus x̄o debilis ⁊ modicus post cibū facit ad descensum ipsi⁹ ad fundū stomachi. Et cura ei⁹ est somnus ⁊ quies post comestionez: q⁹ si necesse fuerit moueri post cibū: sit cibus modicus ⁊ stipticus ⁊ potus nullus vel modic⁹ ex vino stiptico. Deinde parū dormiat ⁊ q̄escat ⁊ tunc ꝓficiscat vel exerciteť. Et cū tot⁹ labor cōpletus fuerit faciez ⁊ manus abluat cū aqua frigida. Deinde q̄escat donec calor naturalis ad interiora redierit. postea cibū copiosum ⁊ necessariū recipiat ⁊ ibidē quiescat donec ꝓrecte digestio cōpleat vt scripsimus plenius capl̄o de regimine sanitatis. Quinta est mor⁹ plurim⁹ cuz cibo vel post cibū reddēs ipsuz fluidū ⁊ penetratiuū p fundū stomachi anteq̄ cōpleat digestio prima: ⁊ ꝓprie potus aq̄ plurime. Cura ei⁹ est cessatio a talib⁹ ⁊ cito dormire sup cibū vt flegma salsum vel cholera fitim faciēs digerat ⁊ fitim tolerare ⁊ cuz aqua frigida ⁊ aceto gargarizare preter q̄ aliud inducatur. Sexta est error in ordine comedēdi. verbi gr̄a. vt si in ventre naturali⁹ lubrico subtilia vnctuosa p̄mittant grossis stipticis vt brodia et olera pinguia assis vel frixis: q⁹ naturā primi cibi sapit tota dietatio: vt dicit Gal. in. ij. alimē toz̄ ca. de pomis. vel si fiat mora prima in sumēdo cibuz: q⁹ prim⁹ digeret anteq̄ postremus assumat: ⁊ trabet cū post se ad intestina. Et cura ei⁹ est p̄mittere in talivētre stiptica: vt sunt citonia pira assa vel carnes asse vel frixe vel pastilla ⁊ similia: nec⁹ sumere diuersa genera cibor̄ in eadem mensa: sed duo ad plus: ⁊ bibere cū cibo suo vinū rub. stipticū: sed in modica q̄titate. Cōpleta x̄o digestione prima quod est hora vesperarum vel circa

id põt bibere bauſtũ bonũ vini albi clari pu
ri vel limpbati parũp extinctionis gratia et
delationis. De ſpẽcibus aũt por' ⁊ bora ⁊ or
dine bibendi plene ſcripſim' ca. de ſitι. L.
de canone. Septima eſt catbarr' deſcendẽs
a capite ad ſtomachũ p mery id eſt yſopba
guz eius digeſtiuã debilitãs ini frigiditate ⁊
retẽtiuã deijctẽs ſui lubricitate. Unde Ypo.
vj.par.ampb. Trauli a dyarria maxime ca
ptunt longa. Et ſigna eius: q' fit fluxus ven
tris per ſomnũ ⁊ reſuptionẽ: deinde reti
net venter duz pſeuerat bomo vigilias: et ſi
in ſuis egeſtionib' apparet flegma ⁊ ſpuma
Unde Ypo. vij. par. ampb. Quibuſcũq; ege
ſtiones ſpumoſe fiũt: ijs a capite defluit fleg
ma ⁊ egeſtio lata liquida: ſicut vaccaꝝ cũ ru
gitu ⁊ trutis plurimis. Et certius ſignũ eſt:
qñ eger forte deſcenſum flegmatis ſentit p
gulã ſi fuerit ſtudioſus. Et cura ei' duobus
perficit. Primo per cõfortationẽ particule
mãdantis qõ fit cum ſirupo de ſticados di
cto ca. de debilitate viſus. ⁊ cũ medicinis et
emplaſtris ſup caput dictis ca. de catbarro.
⁊ ca. de ptiſi. ⁊ cum vigilijs plurimis ſuper
cibum: ⁊ abſtinentia a cibo plurimo vapo
roſo: ⁊ proprie circa noctẽ. Scõo per confor
tationẽ particule recipientis ſtomachi: ſcz ⁊
inteſtinoꝝ qõ fit cum euacuatione flegma
tis cũ pillulis cochijs vel medicina de tur
bith vel yerapigra Gal'. vt diximus ibidem.
Et poſt purgationes cõtinuo vſu electuarij
de citonijs ante cibum. Et ſit eius cena le
uior prandio: in fine xo ⁊ poſtq̃ ſtomachus
⁊ cerebrum bene fuerunt exſiccata: ſuffumi
getur cuz thure ⁊ maſtice omni ſero quando
itur ad lectuz: vt eadem membra ſtipticet ⁊
confortet: ſed ante purgatiões boc forzet ma
lum: quoniaz materias inſpiſſaret ⁊ earum
euacuationes prohiberet: quare bora illa
fiant maſticationes ex pipere et piretro et
ſternutationes ex condiſi ⁊ gargariſmata ex
ſinapi vel oximelle cõpoſito: ⁊ vomitus poſt
expergefactionez cum aqua tepida ſi ſit poſ
ſibile ⁊ fricatio cum pectine vel panno aſpe
ro. Et ſollicitandum eſt in cura eius fluxus
q̃ ſi fuerit de flãte dulci defectum nutritio
nis ⁊ etbicam inducet. Si vero de flegmate
ſalſo diſſinteriam pernicioſam. Octaua eſt
multitudo flegmatis congeſti vel collecti in
ſtomacho et inteſtinis. Et ſigna eius eſt ege
ſtio alba ⁊ multitudo ſaliue ⁊ ſputi et nauſ
ſee: ⁊ quandoq; ſuperuenit vomitus flegma
tis ⁊ exitus eius cum cibo ⁊ egeſtione: et q̃
egeſtio eius non eſt plurimum alterata: imo
reperitur in ea qualitas ciborum ⁊ ſitis pau
citas. Cura eius eſt vomitus cum oximelle
compoſito vel aqua tepida decoctionis ra
pbani atriplicis ⁊ anett. et ſi ſit poſſibile p̃
miſſa ſaturitate ex leguminibus et cepis et
porris ⁊ carnibus vel piſcibus plurimum ſa
litis. Preterea purgetur cuz yerapigra Ga
leni vel cum mirabolanis dictis de debili
tate digeſtionis ſtomachi. L. de cañ. de be
nedicta laxatiua: ⁊ proprie poſt digeſtio
nem flegmatis cum oximelle compoſito et
aqua decoctionis petro. aniſi zinzi. maſticis
gallange. Nutriatur carnibus edorum vel
pullorum aſſis vel elixis cum petro. condi
tis cum ſpeciebus calidis aromaticis. Bi
bat vinum album vetus clarum forte ⁊ pu
rum non calidum actu neq; tepidum ſed fri
gidum: quia omne actu frigidum fm q̃ bu
iuſmodi eſt vomitus ⁊ fluxus reſtrictiuum:
ſed tepidum eſt vomitiuum: calidum vero ſe
ceſſiuum: vt patet in .ij. regi. acutorum. No
na eſt debilitas digeſtiue ⁊ retentiue ſtoma
chi propter raritatem ſeu debilem nexum
ſue ſubſtantie. Et ſigna eius ſunt omnia ſi
gna octaui modi preterq̃ egeſtio nõ eſt fleg
matica: ſed cibalis vel cholosa. Et cura eius
eſt eadẽ cum illa: niſi q̃ nõ eſt opus vomitu
vel purgatione: ſed alteratione ⁊ conforta
tione ſola cum electuarijs ſtipticis predictis
⁊ emplaſtris et cerotis et balneis dictis ca.
de debilitate digeſtionis ſtomachi. L. de de
bilitate eius ꝓpter raritatem ſue ſubſtãtie ⁊
de cauſa calida ⁊ empticis. per totũ. Decima
eſt debilitas virtutis attractiue epatis. hec
aũt debilitas vel fit rõne opillationis zime
epatis vel meſeraicarum. Et ſignum ei' eſt
egeſtio alba cholosa vel viridis ꝓpter cõmix
tionẽ chili cũ materia alterata. Et apparet
vrina ſubtilis citrina. Uel fit ꝓpter frigidi
tatẽ cõplexionis epatis. Et ſigna eius ſunt
eadẽ ꝓter q̃ vrina eſt alba groſſa vel ſubtilis
aquoſa: ⁊ ſentit grauitas i latere dextro ſub
coſtis. Uel fit ꝓpter debilitatẽ epatis i ſub
ſtãtia ſua: ⁊ tũc dicet de eo infra de diſſinte
ria. Et q̃cũq; duarũ cauſaruz fuerit cura eſt
cum ſirupis ⁊ electuarijs calidis ſubtilibus

penetratiuis ⁊ deopilatiuis dictis cap. de opilatione epatis. C. de cā frigida. Et confortatio post hoc cū ēplis stipticis dictis ca. de debilitate epatis. C. de raritate sue substantie. ⁊ positio vētosarū sine scarificatione supra epar vice vna: ⁊ emplastroꝝ vice alia ⁊ cōfortantiū epar sicut est hoc. ℞. succi absinthij vel eupatorij. ʒ.iij. vini albi odoriferi. ʒ.ij. pul. ros. sandaloꝝ spice aā ʒ.ij. armoniaci. ʒ.ij. dissoluat armoniacum in vino ad ignē ⁊ cū eo ⁊ succo cōficiātur res alie. ⁊ fiat empl'm vel epithima acculiduꝫ sup epar frequēter ante cibū. Mutriat turtibus carniū laudabiliū remota pinguedine cōditis cinamomo ⁊ spēb⁹ calidis penetratiuis ⁊ carnibus pullorꝝ vel pdicū elixis cū petro. ⁊ fenticulo subtiliter cōtusis ⁊ collatis vt cito penetrēt Bibat vinū purū albuꝫ forte que ꝑfectatis. Vitet oia dulcia viscosa vel vnctuosa grossa opillatiua: vt est melvinū rubeū pasta ⁊ caro porcina. Vitet legumia ⁊ olera oia: qm̄ sunt vel secessiua vel opillatiua q̄ duo sunt maxime ꝓtraria ꝑsenti curatiōi. Undecima est vicus vel botbor in stomacho ⁊ intestinis supque cibus trāsiens inducit mordicationē et excitat ipsoꝝ virtutē expulsiuā. Et signa ei⁹ sunt sensatio doloris in stomacho vel intestinis post cibū qui nō repit ante cibū. Cūq; cibus descēderit per stomachū ⁊ intestina de loco ad locuꝫ fit sedatio doloris in loco primo et ei⁹ cōmotio in loco alio donec descēderit ad anū: ⁊ q̄ in egestione est virus subtile ⁊ cibi egerūtur oino nō alterati aut paruꝫ: ⁊ putat esse colica passio cū nō sit: qm̄ est cum fluxu cholioso sanioso ⁊ dolore post cibū que nō sunt in colica. Et iuuat a frigidis stipticis ex quib⁹ noceꝫ colica oino. Et cura ei⁹ est vt ꝑmo mūdificetur vicus cū mūdificatiuis lenib⁹: sicut est aqua ʒuccari vel ydromel in potu datū vel clistere factum ex aq̄ decoctionis lentū excorticataꝝ ordei depillati collata addito oleo ros. ⁊ cepo bircino vel cerui no in collatura injiciēdo tepidū. Et post assellationē imediate purgeꝫ q̄nq; cuꝫ reubarbari boni puluerisati. ʒ.ij infusis per sex horas in aqua feruēti decoc. granoꝝ mirti vel ros. vel sumach. Deide colletur ⁊ addant si rup. ros. ʒ.ij. vel.iij. ⁊ detur totū ante diem. Et scias q̄ si botbor aut vicus fuerit in stomacho vel intestinis supioribus magis conferunt exhibita p supius. Si ꝙo in intestinis inferioribus magis cōferunt exhibita p inferius: qm̄ virtus oīs medicine in longa via resolvitur. Post mundificationes plurimas vtatur consolidatiuis stipticis: sicut est troc. cis. qui. ℞. bolt armenici orag agāti mūmie masticis aā ʒ.ß. ⁊ terantur oia subtiliter et incorporentur cuꝫ vino decoc. granoꝝ mirti vel plantaginis vel citoniorum: ⁊ detur per os ante cibū cum sirupo ros. vel de citonijs vel dissoluatur in clistere predicto ⁊ injiciat vtatur de ʒuccaro ros. vel dyacitonitē fine speciebus vel rosata nouella ⁊ filtribus. Mutriatur carnibus assis vel coctis ⁊ conditis cuꝫ agresta ⁊ sumach ⁊ vitellis ouoꝝ. Utatur piris assis vel coctanis ante cibum. vitet acetum: qm̄ est mordax ⁊ corrosiuū. si pluriꝫ mum ex ipso sumat: vsus tamē ei⁹ moderat⁹ appetitū excitat sine nocumēto. Utat p cōdimēto suoꝝ turtū boc puluere. ℞. granoꝝ mirti spodij. aā ʒ.ij. cinamomi: gallage: cardamomi: ʒuccari aā ʒ.ß. croci. ʒ.ß. q; appetitū cōfortat ⁊ digestionē ⁊ retentiuā. Bibat vinū rubeū ponticū stipticū limpbatū cum aqua ciceꝝ. vel in qua extinctus est lapis vel ferrū vel cū aqua decoctionis piroꝝ citoniorum mirtilloꝝ ⁊ plantaginis ⁊ similiū. Utatur sepe aā cibū puluere cōsolidatiuo ⁊ stiptico qui. ℞. granatoꝝ ⁊ ꝑte acetosorum granoꝝ passulaꝝ: ḡnoꝝ mirti: spodij: gūmi arabici aāß. ⁊ rosaꝝ. siccaꝝ mēte ficce calamēti ficci omniū aā. terant ⁊ cribellent ⁊ lābatur de ipso de mane oi die vl' misceat cū zuccaro ros. vel sirupo ros. ⁊ oxizaccara: qm̄ vl' cōsolidat: dolorē mitigat ⁊ retentiuā confortat. Duodecima est dēsitas corpis ⁊ poroꝝ sudādo q̄re nihil resolvit ex eis aut modicū. Cui⁹ signa sunt habitudo carnosa cū duritie cutis ⁊ grossitie musculoꝝ coloꝝ faciei liuidus vel rubicūd⁹ paucitas sudoris ⁊ multitudo quietis dimissio exercitij ⁊ laboris et multitudo egōnis cū paucitate comestiōis ⁊ pstratione appetit⁹. Et isti sunt pni ad febres putridas ⁊ apostemata pniciosa ꝓpt retentionē superfluitatū scōe ⁊ tertie digōnis in mēbris. Et cura ei⁹ est exercitiū ⁊ balneatio cū fricatione ex farina fabaꝝ ⁊ furfure ⁊ sudatio in balneo aā cibū ꝓposse ⁊ abstinētia a cibis grossis viscosis: nisi fluxus excesserit ⁊c.

Dyarria fit ob 5 causas

Methodus.

Dyarria fit ꝑpter aliquam quinq; causaꝝ. Prima est sumptio medicie effrenter laxatis nō cōsolate cū suis tyriacis vel nō mēsurate ꝑm ꝓportionē cōuentētem corpori: ꝑpter qō post eductionē humorum quos respicit a ꝓprietate educit humores alios ꝑter sanguinē. Qr si ad sanguinē ꝛtus eius se extēderit tā dissinteriā inducit. Et signa ei⁹ sunt anxietas egri pluria cū solutiōe ventris quā nō intendebat eger vel medicus ꝑpter qō ait Ypo. ſ. pti. ampb. In ꝑturbationibus vētris ꝛc. Et mutatio egestionū in colore ꝛ subst̄ātia ad humorē aliuz ꝛ a ꝑncipio vehemētia sit; ꝛ oīa dicta. C. de canone. Et ꝑpter hoc dicebat Raſ. i diuſionib⁹ ꝙ medici debent esse cōtenti ex medicinis solutiuis factis b⁹ cuiusmodi sunt mirabolani viol. pruna firupus roſ. ꝛ ꝓprie ex roſ. recentib⁹ et firup. viol. ꝛ tamarindō. ꝛ mānna ꝛ cassia ſſ. et fumus terre. ꝙ si necessitas fortiora postulet: sint cōtenti turbith aloes epithimo ſsene polipodio pulpa colloquintida agarico scamonea cōsolata q̄ dyagrediuz ōr. Et ꝑ medicinis vomitiuis sint contenti firupo aceroso ꝛ aceto ꝛ raphano ꝛ semine aneti ꝛ eruca. Qr si vomitu fortiori aliquātulū indigem⁹ sint contenti parū ex conditi ꝛ nuce vomica: ꝛ deuitent oīno solutionē fortē vel vomitum fortē cū medicia fortia vel ignota sicut sūt mezereō ꝛ coconidiō ꝛ spēs lacticiniox ꝛ tithymalis sicut est ezula anabulla catbapucia ꝛ elleborus niger ꝛ albus: qm̄ faciunt accidentia valde mala. Et subdit ibidē. ꝙ si vis tribuere alicui medicinā aliquā prius interroga quā medicinam potare cōsueuerit ꝛ sub qua dosi ꝛ quot assellationes habere cōsueuerit vt significetur tibi qō ꝛ q̄tum conueniat in potu tribuere. Et si necesse fuerit alicui medicamen tribuere qui nunq̄ medicamen antea sumpsit: da ei in primis medicinaz leuem aut modicā q̄titatē. deinde acue gradatim donec eius naturam cognoueris.

C Sciendū preterea ꝙ boies macillēti naturaliter cuiusmodi sunt melācholici ꝛ cho. sunt vt plurimum facile solubiles ꝑ medicinas: qm̄ sunt rare cōpositionis ꝛ laxe carnis. Homines ꝛo pingues carnosi naturaliter cuiusmodi sunt flegmatici ꝛ sanguinei sunt vt plurimū difficile solubiles ꝛ ideo fortiori medicina indigēt: qm̄ sunt dense compositionis ꝛ cōpacte carnis ꝛ strictas b̄nt vias. Et cura ei⁹ est vt ilico cū medicina ceperit supfluere frāgatur ei⁹ virtus ꝛ lauētur intestina cū hausto magno simul sumpto ex aqua ordei vel iure pulli antiqui. Et post hoc dētur stiptica in potu ex q̄bus precipuū est lac vstulatū cum lapide vel ferro ignito donec fiat acetosum ꝛ sicut est aqua pluuialis ꝛ aqua decoctionis masticis cinamomi lentiū mirtillox pirox nesp̄larū sorbarū sumach milij risi plantaginis ꝛ similiū ꝛ non colet aqua sed dulcoret cuz zuccaro roſ. veteri ꝛ ligētur extrema vehemēter primo adiutoria. deinde core ꝛ ponātur vētose ficce sup epar stomachum ꝛ splenē ꝛ spatulas cuz fuctione fortī. Et detur in potu tyriaca recēs vel filonium cū vino rubeo stiptico ꝛ ponat in aere tēperato: qm̄ aer frigidus soluit ventrē cōprimēdo, materias ad interiora. Estuosus ꝛo soluit virtutem ꝛ confortetur cerebrum cū odoratoribus frigidis stipticis vt sunt rose ꝛ succus granatorū ꝛ acetum. Et si virtus tolleret: fac ip̄m sudare in balneo aque dulcis nō stiptice vel in vapore aque calide sub pānis suis extracto capite in quo fricetur corpus vehementer. Cunq; multū sudauerit: da ei in potu stiptica predicta. Et epithimetur epar ꝛ cor cum aromaticis sicut est aqua decoctionis mirtillorum sandalorum campbore masticis roſ. ꝛ succus citoniorū ꝛ malorū mactanorum: qm̄ redolentia confortant spiritus ꝛ humores ad se trahunt. Et epithimetur stomachus ꝛ intestina cum aquis stipticis sicut est aqua aluminis ꝛ sulphuris ꝛ citoniorum ꝛ corticis granatorum ꝛ corticis papaueris ꝛ absinthij ꝛ olei de mastice. Et oportet vt omne eius nutriens sit cibus stipticus actu frigidus infrigidatus cum niue sicut est agresta ꝛ vinum granatorum et pira assa et citonia ꝛ risum ꝛ milū ꝛ caro pullorum assorū ꝛ torrelle bis cocte ꝛ vinum rubeum ponticū. Et si pōt sufferre balneū ponantur manus ꝛ crura in aqua calida ꝛ continue fricentur ꝛ non ponantur extrema in aqua frigida: quonta materia repellat ad interiora. Et si omnia ista nō suffecerint: da ei in potu hoc medicamen exptum: vt dicit Auic. in can. seu ca. tiij. de restringendo fluxu

supẽrfluo ex medicina. ℞. seis nasturcij torre facti ad ignez donec ptes acute resoluant. ʒ. iij. deide coquant in lacte acetoso vel ex quo extractũ est butirũ per extinctionẽ lapidis vl calibis donec fuerit inspissatũ. Est nãq; vltimũ in bonitate: ⁊ inducat somnus ꝓposse cũ quiete ⁊ taciturnitate in loco obscuro. ⁊ si supuenerit syncop. vel dispositio filis confortetur cũ potu vini puri fortis vel parũ limpbati gra penetrationis subite. Et si adhuc nihil ꝓdictoz oino contulerit: da ei narcoticaz: qñ sunt vltime fortitudinis in restringẽdo fluxũ ⁊ inducendo somnũ q̃ dicent infra de dissinteria. ⁊ sicut est hec. ℞. gũmi arabi. assi vel torrefacti ad ignẽ boli armenici sanguinis draconis terre sigillate bacca. lauri mastices. añ. ʒ. ij. granoz granatoz granoz pasularum. añ. ʒ. iij. opij. ʒ. ſ. terant subtiliter ⁊ incorporent cũ decuplo zuccari ro. vetustissimi ⁊ in potu tribuant ex ipso frequenter. Et cauendũ est a narcoticis ꝓposse nisi debilitas ⁊ fluxus ⁊ insomnietas egrũ ad defectionẽ perduxerint: vt dr. xij. de inge. sanit. ⁊ tunc detur gradatim nõ subito ⁊ ꝓprie versus diẽ et vigilias ne frigiditas ⁊ stupor vltimet. Et plura restrictiua scripsim' ca. de sputo sang. et somnus ⁊ quies sunt de maxime iuuatib' fluxũ cũ superfluit. ¶ Scda cã est delegatio plurime cholẽ. rub. ad intestina ex cisti felis. Et signa eius sunt qz fit post feb. acutas adurentes aut post sumptionẽ medicinaruz calidaz vel vini veteris amari plurimi ⁊ omniũ calefacientiũ epar ⁊ multiplicantiũ in eo cholẽ. Et regestiones citrine subtiles liquide mordicantes anũ. Et vrina subtilis ignita ⁊ color faciei citrinus ⁊ ꝓprie in albugine oculoz. Et solicitandũ est in cura hmõi fluxus: qñ vt plurimũ perducit ad excoriationẽ intestinoz ⁊ dissinteriã pniciosam. vnde ℥po. vij. pti. ampb. ℥n cholerico secessu dissinteria malũ. Et cura ei' ẽt primo mũdificent intestina cũ medicina purgante cholerã ⁊ restringẽte fluxũ sicut est ista. ℞. mirabolanoz citrinoz ⁊ emblicoz. añ. ℥. ℈. mirtillo. aceto se portulace añ. m. ſ. pistent ⁊ bullianť in vj. ℥. aq̃ donec medietas consumat. colleť ⁊ in collatura addat. ℥. ſ. zuccari ros. veteris et bulliat iterz ⁊ colleť ⁊ totum detur añ diẽ hoc essi apozima est ex mirabolanis qui a proprietate sue speciei soluũt cõprimendo. Sumat omni die in aurora oxizaccarã cuz aqua pluuiali vel sirupũ ros. cũ aqua decoctionis plantaginis ⁊ mirtillorz. Sumat añ cibum vnũ ex trociscis de acetosa q̃ sic fiũt. ℞. ros. rubearũ spodij. añ. ʒ. v. sumach seis acetose vel berbe et' balaustie gũmi arabici seis portulace granoz cortiãd. infusoz in aceto ⁊ torrefactoz. añ. ʒ. ij. ⁊ ℈. opij grana. ij. informentur trociſci cũ succo citonioz vel vino granatorũ vel berberis quoz q̃libet sit. ʒ. ij. ⁊ detur cũ sirupo vel aqua ꝓdicta. Utať rosata nouella mixta cũ triasandaľ. Nutriať cũ lacte acetoso in quo sint extincti lapides ⁊ ferruz Utať riso ⁊ carnib' assis vel pulmẽto ex farina vel cancris fluuialibus coctis in lacte. Bibat vinũ rubeũ stipticũ vel ponticũ limpbatũ cũ aqua decoctionis granoz granatorum vel berberis vel aqua pluuiali. Si autẽ medicine nõ videnť cõferre ⁊ virtus continue debilitet ⁊ fluxꝰ pseueret: fiat cura blãditiua dãdo in cibo iura carnũ leuia pinguia vel cũ vitellis ouorum inspissata sepe in die sed parũ qualibet vice: vt cellatio refrangať et dolor intestinoz mitigeť. Et fieri pñt clisteria dicta de liẽteria cãta ex botbor ⁊ vlcere i itestintis ⁊ stõachor sic differať morsq̃ tũ est possibile. Tertia cã est decursus humoz ⁊ humiditatũ a venis ⁊ mẽbris corpis totiꝰ ad epar ⁊ intestina calidoz vel frigidoz naturaliter vel sintbomatice. Et signa eius in communi sunt inanitio venarum ⁊ consumptio corporis de die in diẽ cũ febre: ⁊ si fiat vi nature tũc supuenit tpe bono puta in aꝑli vel mayo vel septẽbri cũ alleuiatione egri post ipm. iuxta illud ℥po. ſ. pti. ampb. ℥n perturbationibus vẽtris ⁊ vomitib'. Si nõ fiat sintbomatice signa cõtraria apparebũt. Si vero humor sit calidus apparebit egestio subtilis citrina vel viridis cũ adustiõe ⁊ mordicatione ani sine viscositate oino ⁊ pstratione appetitus cũ vehemẽtia sitis ⁊ amaritudine oris ⁊ vrina ignita subtili. Potest tñ eẽ turbida ꝓpter humorũ agitationẽ. Si vero humor sit frigidus signa contraria apparebunt preter quod humor potest apparere citrinus vel viridis tam in causa calida q̃ frigida. Sed distinguentia q̃ sit ex cholera: ⁊ quãdoq; ex flegmate scripsimus capitulo de vomitu. ℔. de canone. Et cura eius si fit de causa calida est vt si fuerit vi nature non re-

stringitur nisi virtus debilitet & fluxꝰ superfluat: sed regat bona dieta nutritiua & cōfortatiua sicut sunt iura carnū laudabiliū & vinum albū subtile aromaticū. Et si superfluat vel fuerit a principio sint bomaticus purgetur ilico cū decoctione ex mirabolanis citrinis & emblic. scripta in cura p̄cedenti prima vel cū decoctione facta ex. ʒ. j. reub. & ʒ. j. mirabola. pistatoꝝ & bullitoꝝ in. ʒ. vj. aq̄ decoctionis mirtilli: donec medietas cōsumatur collatis & dulcoratis cū zuccaro ro. sicut pr̄. Utatur omni die ante cibum post purgationes trocis. de bolo dicto capitulo de sputo sangui. vel trocis. de berb. dictis. capi. de ydropisi. C. cura ydropiꝯ. alcbitis. mixtis cum zuccaro roꝯ. veteri: & post illud bibat vinum rū. ponticum in quo decocti sint mirtilli vel sumach. vel berbe. vel si sit cmu fe. bibat aquā cisterne vel aquā decoctionis earū dē rerū. Confortent stomachus & intestina cū oleo masticino & mirtino & roꝯ. mixtis et incorporatis cū cera sufficiēti & cerotis dictis ca. de vomitu & p̄pie de cā calida & vnguentis dictis illic. inducat somnus ꝓposse et quies qm̄ est maxime cōferens in oi fluxu Et dormiat sup ventrē qm̄ per hoc retētiua & digestiua plurimū cōfortant. Et si ista nō contulerint: fiat vomitus cū sirupo acetoso et aqua decoctionis aneti p̄missa repletione ex leguminibus & oleribus non acutis: quoniam cursum humorum diuerterent ad superiora. vnde ℥po. vj. partī. ampl̄. A dyarria habito diuturna vomitus spontaneus superueniens soluit dyarriam. Et p̄propter si vomitus non fit difficilis vel laboriosus aliter vero nequaq̄ pōt fieri. Nutriatur si fit cū fe. riso & faba fracta in modū risi, & pulmento facto cū farina auene & ordei vel farris & aqua pluuiali cōdita cū vitellis ouorum et puluere mirtillorum. Comedat quādoq̄ ouа cocta in aceto vsq̄ ad indurationē sumendo eorum vitellos cum agresta vel vino granatorum. Comedat tortelas ex farina in vitellis onorum & plantagine confectas vel pultem ex mica simile. Bibat vinū rubeum dulce si intendit ad humoꝝ multiplicationē vel vinum rub. stipticū si intendit ad fluxus restrictionem limpbatum: cum aqua pluuiali vel aqua extinctionis nespillarum cigoniorum sorbarum piroꝝ & similiū. Si autē sit debilis vel sine fe. nutriat bonis carnibus assis vel frixis pullorū & edorum perdicum auium nō aquaticarū &c. Bibat vinum predictū purū. Et caro turturum ꝑpe in boc casu confert in cibo sumpta. Si autem sit de cā frigida flegmatica iterū nō restringatur si fuerit naturalis donec ceperit superfluere. tunc restringatur sicut a principio sint bomatis quod estyt inducat vomitus leuis frequens cū oximelle & aqua decoctionis rapbani & aneti p̄missa saturitate ex leguminibus & cepis bene salitis si fit possibile. vel purgetur cū decoctione ex mirabolanis ireb̄ulis & emblicis dicta capitulo de debilitate digestionis stomachi. C. de canone. quia solummodo flegma restringit ventrez. Utatur cepe dyacitoniten cum speciebus vel sine speciebus si fit cum febre vl̄ electuario de thure quod dicemus infra capitl̄o de diffinteria. Nutriatur autem carnibus laudabilibus assis vel elixis cū petro. cōditis cum suco berberis vel vino granatorum vel agresta si cum fe. vel sine fe. cū puluere cinamomi & cardamomi. Bibat vinū rubeū stipticū limpbatū cū aqua decoctionis berberis nespillarum vel sorbarū. Posset quandoq̄ comedere risuz & lentes excorticatas: qm̄ cortex earum secessiuus est & medulla stiptica & fabas fractas cōditas renum caprarū cum adipe. Et solicitandū in cura fluxus p̄uentis ab hac tertia cā: qm̄ vt plurimū perducit corp̄ ad marasmū & etbicam. Confortetur ergo virtus retentiua membrorū cum vnguento stiptico facto ex oleo masticino. oleo roꝯ. nardino. oleo mirtino. ana. mixtis & incorporatis et cera sufficienti vel cum ventosis siccis positis super epar stomachum & spatulas & fricationibus lenibus perdurantibus in balneo aque dulcis tepide sine mora in ipso ne virtus resoluatur et ligationibus extremorum & flagellationibus leuibus cutis donec rubescat: et emplastris attractiuis expice confectis. Quarta causa est propter crisim in febre continua vel interpollata vi nature vel sint bomatis. Et signa et cura habentur ex proxima causa predicta. Quinta causa est tenasmon. Et signa eius sunt frequens appetitus assellandi cum modicitate egestionum et ardore ani & ligationes: et omnia que dicūtur in signis tenasmonis.

Methodus. Dissinteria vt dictū est: est fluxus ventris cum sanguine vel sanie vel vtroq; simul. Fit igitur ꝓpter aliquā xitij causaz. Prima ē exbuberantia ⁊ peccatū sanguis in ꝯto super corpus totum vt dicit Gal. vſ. de accidenti. Et signa eius sunt q; corpus est sanguineum carnosum ocio gaudēs ⁊ quiete ⁊ cibis vtens ⁊ potibus, sanguinem generantibus. Et iste fluxus potest qñq; accidere corpori musculato: quoniā tūc virtus epatis sanguifica que per naturam regitiuā totius fuit ꝓportionata corpori toti nutriēdo fit excedens post alicui⁹ mēbri detruncationem quare sanguis ille periodice regurgitabit ad epar: ⁊ per meseraicas ad intestina ⁊ qñq; expurgabitur per vomitū: qñq; per secessum. Et cura eius est vt non restringatur nisi supfluat ⁊ virtutem deijciat: qm̄ est naturalis ⁊ tunc restrigatur cum ligatiōe extremorum fortī ⁊ positione ventosaz ficcarum super epar: splenē ⁊ spatulas ⁊ vsum ciborū et potuū stipticorum predictoz: ⁊ post restrictionem minoret cibum suū: ⁊ abstineat a vino omnino vel bibat al. limpbatū ad mediū in parua q̄titate: ⁊ addat in exercitio ⁊ laboze ⁊ sudet in ieiuno. Secūda est peccatuz sang. in quali: ꝓpter qō mēbra fortia ipm refutant ⁊ a se repellunt cū fit incōuenies eorum nutritioni. Nam si foret debilia fient inde ydropisis yposarcha. Et signa eius sunt vrina al. aquosa vel lactea. Et san. qui egreditur: est subalbidus ꝓpter flegma p'imum permixtuz: Et vniuersaliter oīa signa epatis frigidi debilis in virtute sanguifica. Et cura ei⁹ est rectificatio epatis frigidi dicta ca. de debilitate epatis. C. de causa frigida.

Tertia est debilitas epatis in sua substātia que mala cōpositio siue raritas texture nūcupatur. Et signa eius sunt egestio simili loture carnis cū dolore aliquo in ypocūdrio dextro vel sine dolore: qm̄ substantia epatis nō sentit: sicut neq; substantia splenis vel renum vel pulmonis cum sint mēbra carnosa. Et fit ista debilitas vt plurimum post febres acutas vl' cronicas vel apostemata vel sumptionē medicinaz calidarum vsu immoderato: ꝓpter qō resoluit̄ ẏtus epatis ⁊ laꝑatur eius substātia. Et cura eius est dicta capi. de debilitate epatis. C. de raritate siue substantie. Quarta est opilatio epatis in ꝑte eius gibbosa vñ oritur vena lulis: ꝓpter quod sang. etiā laudabilis penetrare nō potest ad membra: sed regurgitat p eius concauum ad intestina. Et signa eius sunt dolor extēsiuus in ydocundrio dextro cum tumore vel duritie aliquali ⁊ egō san. boni puri plurimi ⁊ in anitio venarū de die in diem bonitas appetit⁹: nisi forte stomach⁹ epati cōpatiat. Et cura ei⁹ ē cura lienterie ꝓpter opilationē zime epatis cū apitiuis aromaticis dictis. Quinta est retētio mēstruoꝝ vel emoroidarū in corpe consueto: q̄re sang. collect⁹ expellit̄ cum impetu p vomitū vel secessum. Et signa ei⁹ patent ex relatione infirmi. Et cura ei⁹ est dimissio fluxꝰ donec cepit supfluere tunc restringat̄ vel diuertat̄ cū ligationibus ⁊ fricationib⁹ dictis ca. de vomitu. C. de cā tertia ⁊ quarta. Sexta est ruptura alicui⁹ vene in intestinis magne vel pue. Et signa eius sunt egestio san. pauci puri vel melancholici cū dolore circa vmbilicū ꝑm q̄ situatum est intestinū: vt dixim⁹ in ꝓncipio istius tractatus: vt plurimū. cñ iste san. est paucus qm̄ san. nutriens intestina paucus est ⁊ vene graciles cum sint mēbra solida neruosa. Et cura eius est cura vomitus sanguis dicta eodem ca. scz capi. de vlcere stomachi. Septia est emoroyde intrinsece vel extrisece. Et si sint extrinsece atq; apparētes sensus id demōstrabit. Si ẏo latētes aut intrisece sentit̄ dolor intra anū: ⁊ accidit difficultas egerēdi et cū egestione emanabit semp vel ꝓdice sanguis būor malus: aut ante egestionē aut post. Et certi⁹ signū in hoc casu ē inuersatio longaonis cū ventosa magna absq; incisiōe et inspectio cū oculis sup ipm intestinū iuersatum an in ipso sit ficus an nō: ⁊ an sint dure: ficce: an molles bumide emittētes sanguinem vel sanie: vel virus vel materiam aliaz. Et cura eius est cura emoroydarū que dicetur. Octaua est tenasmon. Et signa eius sunt appetitus assellandi frequēs cum egestione modica vel nulla et ardore in ano sine mordicatione. Et cura eius est cura tenasmonis que dicetur. Nona est sumptio medicine effrenitus laxantis: quare post eductionem bumoris scīti educit bumorem aliuz ⁊ causat dyariam ⁊ forte peruenit vir-

tus eius ad hoc vt educat sanguinē cum valde superfluit. Causę ⁊ signa eiꝰ patent ex relatione infirmi. ⁊ cura eius est cura dyarrie facte ꝓpter eandē cām: vt plene supra scriptū est. C. de methodo dyarrie. ¶ Decima est casus vel ꝓcussio. ⁊ signa eius patent ex relatione patientis. ⁊ si sine vulnere fit: curatur a ꝑncipio cum flebotbomia diuersiua in brachio eiusdem lateris ⁊ ligationiḃ extremorum ⁊ ꝓprie superiorum ⁊ cibis ⁊ medicinis stipticis dictis ca. de sputo sang. ⁊ ca. de vlcere stomachi. Si vo fit cum vulnere exurgicis de relinquo. ¶ Undecima est crisis in feb. acutis vel nō acutis ⁊ ꝓprie in synocha: vt dicitur. vj. de accidenti. Et cura ⁊ signa dicta sunt supra de cura dyarrie ꝓpter crisim.

¶ Duodecima est debilitas virtutis attractiue ⁊ nutritiue membroꝝ: ꝓpter quod sanguinem sibi delegatum per venas neq; apponunt. neq; vniunt: neq; cōsumunt: quare grauans venas regurgitat ad suū fontem: vt dr vj. de accidenti. ⁊ deinde per meseraicas ad intestina. Et signa eius sunt: qr fit vt pluriū in corpibus ethicis ⁊ marasmatis et si addit ofim die marasmum. Et cura eius est cura corporis ethici cum oibus que faciunt ad corporis impinguationē sicut est balneū aque dulcis tepide cum fricatione leui mēbrorum sine mora in ipso: ne corpus fiat euaporabile ⁊ deportatio eius sup lectum mollem ⁊ cibatio ex lacte capīno vitulato ⁊ pultibus ex farina simile ⁊ turtibus carniū laudabilium inspissatis cum vitellis ouoꝝ ⁊ carnibus pullorum ⁊ edorū ⁊ perdicum ⁊ auium paruarū montanaꝝ: quonīā sunt leuis carnis ⁊ potus vini rubei dulcis aromatici puri vel limpbati cum aqua pluuiali: ⁊ offiḃ que dicentur libro. ij. cap̄. de impinguatione corporis macri si de⁹ voluerit. ¶ Tredecima causa est eruptio apostematis sanioſi vi nature vel flebomatis. Et signa eiꝰ sunt qm̄ aīcessit fe. acuta cum apate epatis vel stomachi vel splenis vel pleuresis vel peripleumonia cū ꝓprijs signis ⁊ dolore fort q̄ tendebāt cōtinue ad ꝓfusionē in sanīē neq; resolui poterāt. Deinde accidit ei rigor et tremor subito ⁊ alleuiatio ois grauitatis q̄ significāt apa fore disruptū ⁊ inciptūt sanies et sāguis appere i egōne. Et scias ꝙ si apa fuerit in epate vel stōacbo vel splene: tūc sanies ⁊ sanguis egredietur ꝓst exitura i plurima q̄ptitate. Si vo fuerit in mēbris q̄ non babēt amplos meatꝰ ad stomacbū vel intestina sicut est pectus ⁊ pulmo tunc sanies et sanguis paulatim egredient per secessum. Et cura eiꝰ est vt primo mundificent intestina ⁊ abluat sanies anteq; corrodat loca supque currit cuꝫ potu aque mellis vel zuccari rub. vel aqua ordei vel cum clisteri facto ex aqua mellis in qua dissoluta sint duoꝝ trium vitella ouorum ⁊ pinguedinis anseris vl gal line. Et ꝓst istam mundificationē administ strent stiptica cōsolidatiua per superi⁹ ⁊ inferius. Per suprius quidem sicut sunt trociſci de bolo dicti capīo de sputo sang. mixti cum zuccaro vel sirupo roſ. vel vino rubeo stipti co de citonijs, ⁊ trocis. de berberis dicti cap̄. de ydropisi. Et trocis. de mūmia dicti supra de cura lienterie ꝓpter botboꝝ ⁊ vlcera i stomacbo vel intestinis. Et sicut est electuariū de tbure quod sic fit. ℞. granorū passularū lib. ℔. granorum mirti. ℥. iij. balaustie de granatis ⁊ de rubo. aā. ʒ. q̄ncq; tburis, ligni vel succi tamariſci. aā. ʒ. v. ameos. ʒ. viij. zuccari quod sufficit. terātur oīa ꝓt alcobol ⁊ fiat electuarium cū zuccaro: quonīā ventrem stringit: vrinā ꝓuocat: vlcera cōsolidat: ⁊ excoriationem ꝓbibet. ⁊ sicut est zuccarū roſ. vetus mixtum cū puluere gūmi arabici assi et bolli armenici et mastice et sanguine dra. ⁊ terra sigillata ⁊ si milib⁹. Nutriat bonis carnibus elixis in aqua pluuiali vel assis ⁊ bibat vinum rub. stipticū limpbatū cuꝫ eadē aqua vel decoctiōis mirtillorꝝ vel sumacb vel berberis. Si autē sang. et sanies i plurima q̄ptitate effluxerint. q̄ debilitent infirmū: tunc detur oīm bona ius carnium ⁊ parū vini puri et tortelle panis assi cuꝫ ipso. Et odoret rosas et aromatica: vt nō cadat virtus: et cum ceperit egestio minorari et viri⁹ confortari: tunc ꝓcedetur ad lauatiua vice vna et consolidatiua predicta vice alia vsq; ad perfectam exiture mundificationem et consolidationem. Per inferius vo cum clisteri incarnatiuo et consolidatiuo quod sic fit. ℞. eupatorij mirtillorum berbe byzcine vel ſucci eius qui ypoquistidos nominatur glandiuꝫ. aā. ℥. vnā. risi abluti. ℥. duas. coquatur in aqua perfecte et in lib. ſ. illius aque collate dissoluatur boc medicamē. ℞. tburis sang. dra.

ceruse litargir.añ.ʒ.vnã.opij.ʒ.vnã. terãtur ꝛ cribellent ꝛ misceãtur cuꝫ duob⁹ vel trib⁹ vitellis ouozum ꝛ addãtur liquozi ꝑdicto et totũ simul injiciatur tepiduꝫ cũ clisteri post assellationẽ sanies. Et si vis: potes ꝑmittere clistere mũdificatiuũ ꝑdictum. Si aũt san. et sanies paulatim exterint cũ egestione: tũc considera per quã regionẽ natura mũdificet apostema: qm̃ si per vrinã adiuuetur cũ prouocantib⁹ vrinã dando in potu aquã decoctionis dauci seũ. petro. cicoree endiuie addito melle vel ʒuccaro ꝑpter dulcorationẽ. Et si ꝑ sputũ tũc detaqua decoctionis ysop. liq/rine yreos ꝛ modico croci addito iteruꝫ melle vel ʒuccaro: qm̃ vndecũq; natura ceperit ꝛc. vt dicit Ypo. Et postq; ꝑ senseris sanẽ mi/norari in extitura: tũc ꝓcede ad mundificati/ua vice vna. ꝛ incarnatiua vice alia: sicut iaꝫ dictũ est. ¶ Decimaquarta ꝛ vltima cã est cozrosio intestinoꝝ ꝛ ꝑꝛissime dissinteria nũcupaꝫ. Fit aũt ista cozrosio aut ꝑpter fle/gma salsum: aut cholerã: aut sanguinẽ adu/stum: aut melãm adustã: ꝛ vel est recẽs sine putredine vel antiqua fetens cũ putredine. Et ꝫ fieri possit in oĩ loco intestinoꝝ fit ma/xime in intestino recto: qm̃ cũ fit infimũ plu/rimuꝫ materia ꝑ ipsum descendit. Et signa eius cõia sunt egestio muscillaginosa cũ do/lore pungitiuo in vẽtre ꝛ ꝑmixtio sanies vel sanguinis cũ muscillagine. Signa ꝩo eius ꝑꝛia sunt qm̃ si fit de flegmate salso ante/cessit cozꝛiza ꝛ catbarrus ꝛ est cum egestione flegmatica ꝑmixta cũ sanguine vel sanie vel cum ambobus viscosa sine multa acuitate q̃ pungat sed cũ multa ventositate ꝛ nõ est cũ ea sanies plurima ꝛ color eius est albus vi/scosus sine viriditate ꝛ citrinitate omnino: ꝛ si corpus fuisset ꝓꝛiginosum tũc hoc cer/tius fuisset signũ. Si ꝩo fit de cho. apparet egestio citrina vel viridis subtilis sine visco sitate oĩno cũ ardore plurimo in ventre ꝛ an gustia ꝛ siti. Si vero fit de sanguine adusto apparet egestio rubea grossa: vel nigra vel li uida. Si vero fit de melancholia adusta ap/parebit egestio nigra habens odorem aceti que cũ cadit super terram arenosam vel spõ gioſam bullit ꝛ fugiunt muscꝫ est cum dolo re in ventre ꝛ punctura assidua: ꝛ ista causa nũq; potest esse recens: immo semp antiqua vt dicit Raſ. in diuisionibus. Et si excoria/tio fuerit recẽs est plus de sanguine q̃ de sa nie: et forte egrediunt squame albe subtiles late que sunt cozrices intestinoꝝ. Et si sit coz rosio in intestinis superioribus dolor sentie tur vt plurimũ supra vmbilicum vel sub eo vel infra ad duos digitos directe in medio ventris: ꝛ in egestione apparebũt feces bene cõmixte sanguini ꝛ sanie ꝑpter longã viam Et non egreditur egestio ilico supra dolorẽ: sed post horam. Si ꝩo in inferioribus sentie tur dolor vt plurimũ sub pectine versus dor sum vel in altero laterũ q̃ sit dolor renũ cum nõ sit in renibus dolor. Et materie exeuntes apparebunt distincte vel nõ bene cõmixte ꝛ egestio egreditur qm̃ fit punctura. Et scias q̃ si cozrosio fuerit in intestinis superioribus magis cõferent exhibita per superius vt si/rupi ꝛ pulueres ꝛ trocisci: ꝛ similia electua/ria. Si vero in inferioribus conferent cliste/ria ꝛ suppositoria linitiua. Cura dissinterie cum cozrosione intestinoꝝ facte ꝓpter fle/gma salsum est vt restringaĩ ꝓmo catbar/rus ꝛ rectificetur caput: vt scripsimus ca. de catbarro ꝛ de ptisi. Post hoc clisterisetur fre quenter cum clisteri mundificatiuo facto ex aqua decoctionis ficle malue bismalue ꝛ ali quantulo mellis ꝛ injiciatur tepidũ bis vel ter in die post assellationẽ. Vel cum clisteri facto ex aqua decoctionis ficle polipodij fu miterre ordei ꝛ mellis sumendo de collatu/ra illi⁹ aque lib. ſ. vel lib. ſ. ℥. ꝛ addẽdo olei mastichini vel camomillini. ʒ. iij. ꝛ iterum re/ducendo ad ignem lentũ breui hora ꝛ tepi/dum injiciendo. Et non debet in cozrosione quacunq; intestinoꝝ mitti clistere calidum: quontã calidi per se est mordicare ꝛ cozrode re sed vel frigidũ vel tepidum. Et post ista injiciantur successiue clisteria stiptica conso/lidatiua facta ex aqua decoctionis sumach mirtillozum ꝛ ros. plantaginis boli armeni ci colletur ꝛ dissoluatur in ea puluis de bolo ar. qui tam est dictus vel trociſci de mastice dicti ca. de sputo sang. ꝛ vitelli duozum ouo rum vel trium ꝛ aliquid de adipe renum ca/prarum vel edozum ꝛ modicum vini rub. põ tici vel clisteria facta ex vino rubeo stiptico decoctionis mirtillozum in cuius collatura dissoluantur vitella ouozum vel adeps re/num caprarũ: ꝛ hoc etiã plurimum confert in tenasmone. Sumat in aurora vnum ex tro

cisdē cū sirupo ros. vel ex zuccaro ⁊ aq̄ decoctionis mirtillor nespillar ⁊ similium: vel puluerē boli ar. qui sic fit. ℞. pfilij assi. ʒ. xx. Nam qñ nō est torrefactū pfilij lubrificatiuum est ꝓpter eius ptes humidas q̄ resoluuntur: arnoglosse. ʒ. x. gūmi ara. boli armeni. aā. ʒ. xx. se portulace. se. mirti. aā. ʒ. x. terantur ⁊ cribellent ⁊ dentur ex eo in aurora et ante cenā. ʒ. iij. cū aqua decoctionis citonior vel nespillar vel sumach. vl̄ vino rub. stipti co vel cum aqua decoctionis mirtilli ameos amomi anisi. Nutriatur ex riso cocto i aqua pluuiali vel lacte vstulato vel cū aqua calida cōditis cū adipe renum caprarū vel edorum ⁊ vitellis ouorum. Comedat etiā lac recens caprē vel asine in quo ferrum vel lapis est extinctus ⁊ pulmentū ex farina simile cōditum cū eodem lacte ⁊ pullos assos vel frixos potius q̄ elixos ⁊ fabam fractā et extrema porcorū ⁊ vitulorū ⁊ pira ⁊ citonia assa ante cibū assumpta: ⁊ sit cibus eius panis azimus de simila confectus. Et in cibo suo diminuat sal ꝓposse. Sit cibus eius actu frigidus vel tepidus nō calidus. Et scias q̄ ex pinguedinibus ⁊ oleribus nihil confert pro condimento ciborum suor nisi adeps renum caprarū vel edor adultorum: quando offie aliud vnctuosus est humidū superfluum. Vtatur pro sapore succo citonior vel granator vel berberis vel pirorū vel agresta vel sorbis inspissatis cū vitellis ouor. Acetum deuitet tam in cibis q̄ medicinis: qñ corrosiuū est: sed in fluxu sine corrosione nō obesset. Vtat pro speciebus suis puluere cinamomi ⁊ cardamomi ⁊ mirtillor ⁊ croci: qñ spēs acute sunt mordicatiue: vt piper: grana paradisi ⁊ similia. Comedat etiā vitella ouor coctorum in aceto vsq̄ ad indurationē. ⁊ carnes auium siluestriū nō aquaticarū ⁊ torrelas ex farina simile ⁊ vitellis ouor. Bibat vinū rub. grossum dulce si sit cū extenuatione corporis vl̄ ponticū si sit cū fluxu plurimo limpbatū cū aq̄ stiptica ꝓdicta. Et si virtus cōstaret: posset purgari quandoq̄ cum decoc. mirabolanorum hebulorum ⁊ embilicor dicta cap̄. de debilitate digestionis stomachi. C. de canone. quoniam soluendo materiā stringit ventrem. Cura dissinterie pro corrosione ꝓpter choleram est vt mundificentur sepius in die intestina cū clisteri ablutione facta ex aqua decoctionis ordei depillati viol. ros. malue bismalue collatis ⁊ iterum bullitis cum oleo ros. vel viol. vel cū clisteri facto ex aqua mellis ⁊ vitellis ouorū ⁊ adipe renum caprarum vel cepo bircino vt dixim⁹: ⁊ sint tepida vergentia ad frigidū qñ iniūctūtur atq̄ immediate sequunt clisteria stiptica cōsolidatiua facta ex aqua decoctionis mirtillorum plantaginis: ros. ficcarū: fabarū: sumach: lentium excoriatarū: balaustiarum: cupularū: glandiū: risi ⁊ similiū cū q̄ aqua collata miscentur cepum byrcinū vel pul. boli ar. prec̄. In dieta fiat sicut in flegmate salso: sed vinum negligat vel limpbetur vltra medietatē cum aqua pluuiali vel aquis p̄dictis. Cura dis[illegible] finterie cum corrosione propter sanguinem adustum est eadem cum illa que ex melancholia adusta: sed minoris periculi ⁊ leuioribus indiget medicinis. Cura eī que ex melancholia adusta: est: est vt omni die in aurora sumat sirupum ros. vel de nenupbare cum aqua pluuiali decoctionis mirtillorum vel ros. vel sumach: vel se. portulace: ⁊ se. ameos et papaueris vel pirorum et citoniorum et nespillarum et sorbarum. Et omni die bis vel ter iniūctantur clisteria mundificatiua predicta immediate post assellationem ad que immediate sequātur stiptica facta ex aqua decoctionis eupatorij succi barbe byrcine acacie risi abluti glandium corticum granatorum corticum papaueris: in qua post collaturam dissoluantur duo vitelli ouorum vel tres. Et addatur aliquid de puluere isto ℞. thuris sang. draco. ceruse li targ. aā. ʒ. vnam. opij. ʒ. ß. ⁊ tepidum iniūctatur. Et imponantur vicissim clisteria modo confortatiua pluribus vicibus omni die. Si autem ista non conferant: neq̄ per ea fluxus et dolor ventris minueretur: purgetur cum decoctione que. ℞. sene epithimi mirabolanorum indo, ana. ʒ. ß. anisi ameos. ana. ʒ. duas. pistentur grosso modo ⁊ bullantur in. ʒ. vj. aque pluuialis donec medietas consumatur: colletur ⁊ in collatura addat pulueris reubarbari boni. ʒ. vnam ⁊ detur totū ante diem. Et potest addi aliquid zuccari ros. propter delectationem in collatura. In dieta fiat sicut superius preter q̄ magis euitandum est acetum in cibis ⁊ medicinis q̄ in quocunq̄ alio fluxu.

Emperica.

Vinū stipti/ cū delectabi/ le cōuenēs in omni fluxu sic fit. ℞. vini rubei pontici lib. vnā zuccari rof. veteris. ℥.iiij. granoz mirti. ℥.ij. garioffi. cinamomi añ.ʒ.ij. pistētur mir/ tilli et garioffi. et cinamo. grosso modo: et oīa dissoluātur in vino et bullianť donec medie/ tas cōsumať: colleť et reserueť. Detur ex eo ante cibū et cum cibo et in aurora loco sirupi potest dari actu frigidū. Itē electuariuz re strictiuū. ℞. sumach berberis granoz grana torum boli arme. gūmi arabici acatie ypoq̄ stidos ana. ℥.ij. lapidis ematti. coralli albi et rub. sandaľ. al. et ru. añ. ℥.ß. cinamomi. ℥.iiij. amili: simpbiti: rof. ficcaz: mirtillorz: pilliz. coriandri torrefacti: lentis excoriticati. añ. ℥. iij. masticis olibani dragāti añ. ℥.ʃ. balaustia rum psidie se. citoniorz mūdatorz añ. ℥.ij. se. papaueris albi se. portulace se. rof. se. plāta/ ginis corigiole añ. ℥.ʃ. mādragore. ℥.ß. costi stomacis calāite spodij folij garioffi. foliorz lauri artilloz añ. ℥.ß. sanguis draconis ter/ re figillate gallarū fistitelli añ. ℥.iij. mente bistorte pirorz ponticorz sorbarum citoniorū nespillarum añ. ℥.ʃ. zuccari rof. qō sufficit. Detur ex eo ante cibū bis in die cū vino ru/ beo stiptico vel aqua pluuiali. Est nāq̄ se/ re cōtinens oīa stiptica et vētris cōstrictiua: Pilule preterea stiptice ꝓtra omnē fluxum ex quacūq̄ cā fic fiūt. ℞. mirtillorum balau stiarū psidie simpbiti san. dra. boli ar. aca/ cie ypoq̄stiď. rof. sumach. croci. gallie mus. gallarū spodij cinamomi macis: gūmi ara/ bici dragāti añ. ℥.ij. opij tbebaici. ℥.ß. Cōfi/ ce cum succo plātaginis vel lētisci vel bistor/ te et da. ℈ʃ. vl. ix. cū aqua pluuiali vel aq̄ rof. in causa calida vel cū vino in frigida sero cū itur ad lectum. vel fiat dragea ex eis cū zuc/ caro: et detur cū vino rubeo pōtico vel aqua plātaginis vel incorpoꝛētur cū zuccaro rof. veteri: et fiat cōfectio. Et fivis somnū prouo care: adde se. papaueris se. iusquiami añ. ℥. ij. vel opij. ℥.ʃ. et administreť sicut prius. Et iterū cortex salicis cōbustus et in potu datus cū aq̄ vstulata ꝓbibet omnē fluxū corrosiuū ꝙpter cōsolidat vlcera quādo spargiť su per ea. Itē sirupus mirtinus cōferens omni fluxui ꝑm Mebemī. fic fit. ℞. granoz mirti lib. ij. malorū citoniorz lib. ʃ. sumach acatie añ. ℥.ß. rof. ℥.ij. ypoquistidos. ℥.iij. masticis. ℥.iij. decoquātur oia i aqua pluuiali: et post collaturā fiat sirupus cū lib. ij. zuccari et lib. ʃ. mellis. detur ex eo. ℥.ʃ. vel.ij. cum aq̄ deco/ ctionis plātaginis in aurora et ante cenam: quontā bumoz ebullitionē sedat et intestina confortat. Item clistere stipticuz. ℞. aque ro sarum: aque decoctionis plātaginis: rosarū ficcaruz bistorte cōsolide maioris. mirtiľ. ba lausti: cupularum: glandi ū añ. lib. ß. distē/ perentur in ea cuz est calida duo vitelli ouo rum et puľ. boli arme. terre figillate sanguis draconis añ. ℥.ʃ. et ß. et tepidum injiciatur. Clyster stypticus

Item clistere factum ex vino rubeo stiptico decoc. consolide maioris et casei antiqui non pinguis incisi subtilissime et bulito vsq̄ ad consumptionem medietatis: postea collato et inspissato cū vitellis ouoz et pulueribus predictis. Itē in omni fluxu ventris fine ex/ coriatione ꝓfert boc medicamen. Eligentur fabe et plātago et maiorana et rubus in aqua et aceto ꝑterea exprimāturet pistētur et incor porentur cū succo plantaginis vel aq̄ distil lationis. et fiat emplastrū super stomachum et ventrē actu calidum et recipiať vapor aq̄ eiusdem p anum: quontā fluxum ventris et vomitū stringit. Si in causa frigida possunt eedem res post elixationē et pistationem in corporari cum aqua vite actu calida sicut prius. Si autem vis ipsum fortificare: ad/ de balaustias rosas abfinthium: masti/ cem: mentam: citonia: pira: mirtiľ. bdelluz: tbus: gallas: glandes. cortices quercus et si/ milia. vel fiat ex aqua decoctionis eoꝝ/ dem encatisma fit virtus si fortis vel fo/ mentatio cum lana et spongia infusa in aqua decoctionis earundem rerum que aliquantulum expressa reiterentur fre/ quenter actu calida vel frigida super ven/ trem ante cibum. Item in fluxu recenti modico: et fluxu puerorum sufficit dare in cibo torrellas factas ex vitellis ouo/ rum et farina simile et puluere planta/ ginis omnibus adinuicem incorporatis perfecte: vel pullos assos conditos cum ce/ ra et cepo byrcino: et prohibeantur a po/ tu superfluo proposse: et bibant vinum ru/ beum ponticum mixtum cum succo vel aqua plantaginis vel aqua in qua ferrum vel la/ pides sint extincti. Ad fluxu puer

Canones.

Scias q̄ in oī fluxu vētris me/dicū oportet intendere ad tria. Primo ad materie peccantis euacuationē. Scō ad ventris restrictionem p stiptica p̄dicta ⁊ ad epatis ⁊ stomachi p̄fortationē per aromatica aperitiua dicta caplis suis. Tertio ad mēbroꝝ impīguationē ⁊ p̄hibitionē a marasmo quod fit p cibos viscosos: vt sunt cācri fluuiales extrema porcoꝝ vinum rubeū si non p̄hibeat opilatio epatis ⁊ balneū aque dulcis fine mora in ipso ⁊ inūctio cū butiro recenti ⁊ populeō simul mixtis. Et vsus electuarioꝝ restauratiuoꝝ ex ranis ⁊ limacīs ⁊ tortucis q̄ dicentur lib. ij. de etbicis. Et notabile restaurati/uum est hoc: scz lac recēs calidū in potu datum p se vel cū mica panis ⁊ zuccaro. Sz nō debet dari nisi fluxu cessante: qz fluxum augmētaret p̄pter eius partes serosas ⁊ inflāmationē humoꝝ excitaret p̄pter eī partes butirosas cuz oīne vnctuosum sit facile inflāmabile p̄pter pabulū caliditatis in materia aliena: vt dr in alia scientia. Unde Ypo. ait. v. pt. ampho. Lac dare caput dolētibus malū: verū tamē nocumenta rectificari possunt p vstulationē lactis cum lapide vel ferro ignito frequēter in ipso extincto: q̄m ꝑsumētur ptes predicte remanebit pars tm̄ caseosa. ¶ Scire tn̄ ōbes q̄ lactis diuersa sunt genera filr ⁊ virtutes. Nam lac camelarū: ⁊ proprie fetarū. i. partui p̄pinquarū est oim calidissimū: p̄pter qđ babz exopillare epar et splenem: vt ponit Auic. tij. can. fen. xtij. Sed lac asininū est oim subtilissimū ⁊ aquosissimū: propter qđ ventrē lubrificat sine inflāmatione. Et ideo Ypo. tij. regi. acutoꝝ. precipit ip̄m dari in causone p medicina laxatiua. Sz lac mulierbre est oim ꝓuenientissimū corpori nro nutriendo p̄pter similitudinē: post hoc caprinū: ⁊ p̄prie capre pascētis herbas: qz est mediocre inter grossuz ⁊ subtile: sed lac ouinū est oim grossissimū: idcirco de facili caseat in stomacho si nō cum melle vel zuccaro sumat. Sz lac vaccinū est omnīū vnctuosissimū ⁊ plures bz partes butirosas Ex quib' apparet q̄ in fluxu ventris nō est ꝓuenies lac nisi caprinū vel mulierbre si fastidium nō p̄hiberet. Itē somn' ⁊ quies requirunt in fluxu. Medicine laxatiue meliores in fluxu p supius vel inferi' sunt mirabolani ꝑm oēs eius species: qm̄ soluunt cōpetēdo: vt docuim' ca. de debilitate digōnis stomachi. C. de canon. sicut ecōuerso in stiptica tate ventris vel mēstruoꝝ retētione vel soda stomatica sunt deteriores ⁊ in fe. putrīō. qm̄ relinquēdo strictura ventris augmētant predictas passiones. Recordare q̄ sicut in ca. de vomitu monuim'. Nullus est fluxus illico: sz gradatim restringēdus. Incipiendū igit̄ p/mo a cōstrictiuis debilib' ⁊ ad fortiora paulatine tendendo. Ne forte materia retenta in ventre torsiones inducat vel ad mēbra nobilia rapiat: ⁊ per cōsequēs fiat occasio malorum passionū. Nam si regurgitaret ad epar opillationē vel ydropisim vel ap̄a p̄duceret Si ad cor vl os stōachi syncopim. Si ad cerebrū frenesim vel subeth. Si ad matricē: matricis inducere suffocationē: vt dicit Auic. tij. can. fen. xtij. ca. de causis fluxus epatis cirsica finē. Attendēdum etiā q̄ fluxus ventris: et p̄prie lienericus q̄ncq̄ vomitu curat p̄pt diuersionē: sed boc solum verum in cholerico adbuc minus in melico. Unde Ypo. tij. par. ampho. Quibus ventres sunt lienterici bene me superius medicari malum.

Pronosticatio.

Si in cura fluxus vētris ex quacūq̄ cā: immo in cura morbi cuiuscūq̄ remedia rōnabiliter exhibita nō ꝓtulerint morbi effrenitatez: ⁊ forte p̄nicie minat. Quia vt ait Gal. i cōmento illius ampb. secūde particule. In quo morbo somn' ⁊c. Itē in oīni fluxu ventris spontaneo vel artifi. ⁊ p̄prie dyarrio diuersitas colozis ⁊ substātie in egestionib' bonū q̄m̄ signat mūdificationē corpis a diuersis generib' superfluitatū humoraltū suppositio q̄ fluxus nō superfluat ⁊ virtus bn̄ toleret ⁊ precesserint signa digestionis perfecte: si fit in febre ⁊ egestiones non mutantur ad colorem simpliciter malum: sicut est niger. vel substātiam simpliciter malam: sicut est sang. ⁊ cortices membroꝝ spermaticoꝝ ⁊ adeps membrorum carnisormiuz. Et sic intellige illum ampboristmū scōe particule. In vētris fluxibus mutationes egestionū iuuant si non ad malum transmutentur ⁊ ipsum concoz. in illo ampborismo quarte part. Egestiones

nigre vel quasi sanguis sponte venientes ⁊ cū febre ⁊ sine febre pessime. Et quantocunq; plures colores fuerint magis malū: cuz farmaco ꝯo melī. Itē in febribus acutis ⁊ cronicis fluxus vētris niger vel vomitꝰ superueniens ante signa digestionis pfecte: ⁊ per cō sequens in principio vel augmēto mortale: qm̄ peccatū materie in q̄to ⁊ quali cumvirtutis debilitate prefigurat. Et sic intelige illū ampbo. tertie particule. Egritudinibus quibuscūq; incipientibus si cholera nigra aut sursum aut deorsum exierit mortale. Silr et illū ibidem. Quibuscūq; egritudinibus acutis aut multi tēporis aut abortsibus aut aliter extenuatis fel nigrū exierit aut quasi sanguis niger sequēti die mortē. Item idem in eodē dissinteria si a felle nigro incboauerit mortale. Item ibidez. Si a dissinteria tam babita nigre egestiones: vt intestinoꝝ carnes. i. cortices albe squamose egerātur: mortale. Itez dyarria cholerica q̄nq; mutatur in secundā qualitatē cum surditate: ⁊ ꝓpter raptum cōtinue sursum: ⁊ quādoq; ecōuerso: sed tm̄ cōuersio est melior. Unde Ypo. ibidem. Quibuscūq; fellee egestiones sunt surditate supuenīente quiescūt ⁊ q̄buscūq; surditas inest ⁊c. Itē post fluxū diuturnū spasmus aut singultus supueniens mortale: qm̄ spasmū de inanitione signat qui nequaq̄ curari pōt. Unde Ypo. par. v. ampbo. Spasmus ⁊ singultus post nimiā inanitionē malum. Item Ypo. vj. parti. ampbo. Trauli a dyarria maxime capiūtur longa: scz ꝓpter bumiditates lingue ⁊ cerebri fluentes ad stomachuz ⁊ intestina: sicut cm̄ in lingua causant balbutiē: ita in intestinis mollificationem ⁊ in stomachō cruditatem in diuturnis lieterijs oxiremia supuenīēs prius nō existens signū bonū Itē ypo. v. pti. ampb̄. Adulteri in vtero bñti si venter multū fluat suspectio est abortiēdi idē in eodē. Sanguine multo fluēte spasmꝰ innatus aut singultꝰ malū signū ⁊ mortale sue fit fluxus ventris siue mēstruoꝝ vel emorroidarū vel narīū vl̄ vulneris cutiscūq;. Itē in oī fluxu ⁊ ꝓprie in dissinterico cronico ꝓstratio appetitꝰ malū: qm̄ inanitionē extremā sine restauratione ꝓmonstrat. vnde Ypo. ibidē. In longis dissinterijs abstinentie malum ⁊ cū fe. petius. Itē si splenēticus fiat dissintericus ⁊ dissinteria ꝑduret mortale: qm̄ si melācholia splenetica fuerit adusta induc̄it corrosionez penetratiuā. Si ꝯo nō adusta inducet ydropisim ⁊ lienteriā ꝓpter epatis ⁊ stomachi infrigidationē. vñ Ypo. vj. parti. ampb̄. Quicunq; splenetici a dissinteria capiūtur ijs superueniente longa dissinteria ydrops innascitur: aūt lieteria ⁊ pereūt. Si aūt dissinteria nō ꝑduret: tūc fiat cura opilatiōis ⁊ duriciei in splene ꝓpter cause euacuationē. vnde Ypo. ibidē. Splenēticis dissinteria supuenīēs bonū. Itē fluxus ventris ⁊ ꝓprie niger melācholicus supuenīēs mane vel melācholie soluit egritudinē euacuādo cām. vnde ypo. vij. pti. ampbo. In mania dissinteria supuenīēs aut ydrops aut extaſ. i. furoris augmentatio bonū. Itē in oī fluxu ventris cronico desipientia supueniens malū: qm̄ lesionez cerebri significat. vnde Ypo. vij. pti. ampbo. In san. fluxu ꝑdurāte vel in quocūq; alio fluxu ꝑdurāte in quacunq; regione corpis desipientia supueniens aut spasmus malū. Itez in oi fluxu ventris siue fit cū sanguine siue sine sanguine cronico ⁊ ꝑdurāte si solo egrū alleuiat ⁊ eī restrictio ꝑ se vel ꝑ partem debilitet mortale: qm̄ cām venenosam significat cuiꝰ exitꝰ diuturnus virtutē deiicit ꝓpter inanitionē: cuiꝰ retētio virtutez ꝓsternit ꝓpter oppssionez. Adedicꝰ ꝯo post q̄ talē cognouerit pronosticis, derelinq̄t: ne sic iter ꝓtraria ꝓplexus de morte accuseī. Si aūt fluxꝰ sit breuis tpis vel creticus ⁊ post signa digōnis ⁊ in die cretica supueniens cuz virtutis cōstātia tūc bonū signum: qm̄ facit egritudinis pessime naturalez atq; salubrez nō fit bomaticā expulsionē: vt videī esse de mēte Aui. iij. can. fen. xiij. ca. de causis fluxꝰ epaticis satis circa finem. Itez dissinteria facta ꝑ corrosionē intestinoꝝ gracilīū piculosior est q̄ q̄ grossoꝝ ꝓpter vie longitudinez ⁊ pticule difficilez ꝓsolidationez. Ex quo ptz q̄ fluxus oīs vel sudor vel calor febrilis cū resolutꝰ est magis piculosus in corpe cholerico vel melācholico q̄ sanguineo vel flātico.

¶ De stipticitate omnium modorum. Capitulum. ij.

Stipticitas vētris est effectio ficcitatis in ipso. Nec aūt ficcitas aut fit ꝓpter cām antecedentez aut primitiuā. Si antecendentē aut est mala cōplexio aut mala compositio.

Si mala cōplo fic fit ꝑpter aliquā quatuoꝛ cārū. Prima eſt mala cōplo ficca inteſtinoꝝ fortificās eoꝝ retentiuā vltra debitū ſicut in coꝛpib⁹ melicis ꝑ gñationē vel dietā vel etatez. Scōa eſt mala cōplo calꝫ inteſtinoꝝ vel epatis ꝙſumēs eoꝝ humiditatē circūfluā ficā ſicut in coꝛpib⁹ cholericis vꝫ iuuenib⁹ febricitātib⁹. Tertia eſt mala cōplo calꝫ renū vrinas multiplicans ⁊ ſtercoꝛis ſuccoſitatem ad ſe trahēs. Quarta eſt deſtructio ſenſus inteſtinoꝝ ꝑpter malā ꝙplōnē eoꝝ oīquacz quare nō excitat eoꝝ virt⁹ expulſiua ad ſeceſſum ꝑ curáduz. Si mala cōpoſitio fic fit ꝑpter aliquā q̄tuoꝛ cārū: qꝛ eſt ſtrictitudo vel opilatio vie q̄ eſt a ciſti fellis ad inteſtinū duodenū: ꝑpter qō cholera modica mādat ad ipm: hz etiā modicitas poſſit fieri ꝑpter apatis frigiditatē: ſicut in apate melācholico coꝛpe vꝫ flātico vel ydropico exiſtente. Vltra tñ frigiditas ſiv ltimet nō ſtipticitatē: ſed vētris inducet fluxū hēpericū. Scōm eſt flegma groſſuz viſcoſum adhereſ parietib⁹ inteſtinoꝝ: ⁊ iſta eſt cā q̄ plurimū cōtingit. Tertiū eſt vehemētia raritatis coꝛpis: q̄re inſenſibiliꝫ euaporāt oēs humiditates tā ſubtilitate q̄ nutritiue. Quarta eſt apa inteſtinoꝝ opillās eoꝝ meatuz: ꝑpter qō fit q̄ñcz ſtercoꝛis ꝑ ſupi⁹ emiſſio: ſicut infra dicet ca. de apate inteſtinoꝝ vꝫ apa muſculoꝝ vētris vel matricis vel veſice cōpꝛimens ea vehemēter: de q̄b⁹ ſuo ca. dicetur. Si aūt ſit ꝑpter cām primitiuā ſic fit ſiꝫ ꝑpter aliquā q̄tuoꝛ cārū. Prima eſt cibi ficcitas ⁊ ꝑpte in pꝛincipio comeſtiōis: vt ſunt riſum: miliū: piſa: ⁊ ciconia. Scōa eſt etiam paucitas vt fit in ānis ſterilib⁹ ⁊ in ꝑſtratione appetitus. Tertia eſt labor fortis ſudare faciens. Quarta eſt caliditas aeris reſoluēs ſicut fit in balneo vel ſole calido.

Methodus.

Signa ei⁹ q̄ fit ꝑpter inteſtinoꝝ ſiccitatē naturalē ſunt extenuatio miracbvētris ⁊ ei⁹ ſubtilitas cū priuatiōe oīs cauſe alteri⁹. Et ſi ſtomach⁹ ſit calide cōplōnis ⁊ ſiti būdus frequenter: ſed modic⁹ ei poꝛ ſufficit ꝑ vice: ⁊ plurim⁹ in eo fluctuat ⁊ inūdat. Et cura ei⁹ eſt ſumere in ꝓncipio comeſtiōis iuſra pinguia ⁊ cibos vnctuoſos ex oleo vel butiro vel adipe caſtratoꝝ ⁊ olera pinguia facta ex ficla ⁊ ſpinarchijs ⁊ malua. Et ceraſa vel vuas recentes vel pꝛuna vel ficus vel bibere vinum dulce nouum vel vetus ruſbeuz. Sumatcz cibos participantes acuitatez que ſtimulent ad ſeceſſum: ſicut eſt aqua decoc. cauliuz vel lentium cōdita cum ſale ⁊ vnctuoſis ꝓdictis ⁊ faſeleos ⁊ piſa. cocta cuz carne pingui caſtratoꝝ vel pulloꝝ: deuitet cibos aſſos. Sumat in auoꝛa dyapꝛunis ſimplex. vtiet balneum ꝑpoſſe: ⁊ cuz neceſſe fuerit rōne ſoꝛdis ⁊ ſudoꝛis balneetur in aqua dulci decoc. maluaruz ⁊ populi ſine moꝛa in ipſo. Cliſterizetur q̄ñcz cum ſlib. ſ. ⁊ ỽ. aque deco. malue biſmalue: mercurialis: ficle: beꝛbe viol. in qua ponantur olei viol. ʒ. iij. melꝛlis. ʒ. j. ſalis. ʒ. ſ. Et iterum bulliatur ⁊ tepidū inj̄ciatur in ieiuno: ⁊ caueatur ad impinguationem coꝛporis pꝛopoſſe. Signa eius que fit ꝑpter caliditatem inteſtinoꝝ ⁊ epatis ſunt vehementia ſitis ⁊ durities fecis: ⁊ qō egreditur ſicut ſquibale: ⁊ forte ſentitur ardoꝛ in ventre ⁊ anoꝛ boꝛa egeſtionis ⁊ vrina ſubtilis ignita. Et cura eius eſt ſumere in ieiuno ceraſa ⁊ pꝛuna ⁊ dyapꝛunis ⁊ ficus ⁊ vuas recentes ⁊ melones: ⁊ pepones ⁊ citrulos ⁊ ſimilia: ⁊ comeſtio oleris facti ex malua: ficla: lactucis: poꝛtulaca: cucurbitis: melonibus: ſpinarchijs: attriplice ⁊ ſimilibus coctis cum carnibus agnoꝝ ⁊ poꝛcellorum ⁊ vituloꝝ lactantium conditoꝝ cū ſapoꝛe facto ex aceto vel ſucco berberis. Bibat vinum album debile limphatum cum aqua fontis viui. Et ſi fit cum febꝛe ſumat in auoꝛa ſirupum viol. ⁊ bibat aquam, oꝛdei vel iulep loco vini pꝛedicti. Cliſteriſetur ſepe in ieiuno cum cliſteri pꝛedicto: diminuat pinguedinem in cibis: quoniam omne vnctuoſum eſt de facili inflammabile et caloꝛis augmentatiuum: ⁊ diligat humida pꝛopoſſe vergentia ad frigiduz. Signa eius que fit pꝛopter caliditatem renum ſunt exuberantia vrine plurime cum fitt ⁊ ariditate coꝛporis: cui ſi medicus nō ſubuenerit: perducit egrū ad etbicā ⁊ maraſmū ⁊ caliditatez ſenſibilē circa renes: ⁊ ꝑpte ſi paſſio fuerit pāniculis ei⁹ comitata: qm̄ renū ſubſtantia nō ſentit: ⁊ eſt vrina ſubtilis aquoſa nō citrina: qm̄ pauca cholera nō pōt in vrina tincturam inducere in plurima aquoſitate. Nec etiam cholera generatur a caliditate renum: ſed epatis. Unde Ypo. iij. par. ampb.

Urina multa noctu facta modicū secessum signat ⁊ ecōuersō. Et cura ei⁹ est assiduare in tetunor principio comestiōis oīa lenificātia ventrē cū opillatiōe viaz vrine: sicut sunt passule pingues ⁊ enucleate ⁊ ficus carice ⁊ dactili ⁊ pultes facti ex amilo penidijs vel farina ordei cōdita cū butiro plurimo ⁊ butiruz recēs cū mica panis furfuraceī ⁊ pruna recētia vel ficca infusa in aqua decocti. zuccari ⁊ olus factum ex ficla ⁊ mal. ⁊ spinar. lactucis atriplice conditū cū butiro ⁊ sale nō pauco. Bibat vinū dulce clarū limpbatū parūper. deuitet cibos ⁊ pot⁹ diureticos: ficut ē aqua ciceruz ⁊ faseoloz ⁊ pisoz ⁊ vinū albū subtile aquosum: ⁊ multiplicatio salis in cibo: ⁊ generaliter oīa calida vel frigida: assiduet acceptionē sirupi violar. in aurora. Soluat quōq; cuz medicina que lenīat lubricuz factēdo: sicut est ista. ℞. aq̄ decoctionis prunor. ℥. iiij. dissoluatur in ea medulle cassief. tamarindoruz māne añ. ℥. ß. collet ⁊ det ante diem actu calida. vngat locus renū frequēter cū populeon vel oleo ro. mixto cuz aliquātulo aceti ⁊ puluere bolī armenici ⁊ san. ora. Signa ei⁹ que fit ppter destructionē sensus intestinoz sunt: qm̄ nō sentit vel paucaz sentit mordicationem in ventre post assumptionem pigris vel sinap. vel alioz acutoz. Et cura eius est vt assiduet cibos et sapores acutos secessiuos: sicut est sinap. fracta ⁊ condita cum vino ⁊ melle: ⁊ legumina cocta cum butiro ⁊ sale cum aqua decoctionis caulium ⁊ cortices lentium conditis cum oleo vel butiro ⁊ sale ⁊ substantia caulium semicoctorum: qm̄ per coctura fortez resoluunt ptes acute. Bibat vinū dulce ver⁹ vel claretū. Signa eius que fit ppter paucitatē cholere trāsmisse ad intestina sunt difficultas egerēdi cum siccitate et albedine fecuz: sicut stercus canis ⁊ inflatio vētris ⁊ vt plurimū in yctericia citrina.

Et est qñq; cuz vomitu cholere ⁊ vrina ignita: qm̄ cholera p istas derivat regiones. Et cura eius si fit ppter opillationē est illa quā diximus ca. de yctericia. C. de yctericia citrina ppter opillationē pozoz felis. Si autez fit ppter frigiditatē epatis nō mltiplicātis cholerā. Curā eius dixim⁹ ca. de debilitate epatis. C. de causa frigida. ⁊ ca. ō cacbecia. per totū. Utatur in oīni causa rebus calidis aperitiuis: sicut est sinapis cōdita cuz vino ⁊ melle ⁊ salsamēta ex allijs porris cōditis cuz vino ⁊ modico aceti acutissimi: ⁊ ficus ficce pingues ⁊ siliqua. Signa ei⁹ que fit ppter flegma grossum viscosuz in intestinis: sic nāq; flegma subtile liquidū aquosuz fluxum ventris dyarricū vel lienericum causaret. Signa sunt qm̄ fit post sattetatē nauseatiuā ex piscib⁹ vel fructib⁹ ⁊ caseo ⁊ pane de simila: retinet fex ⁊ vētositas oīno ⁊ multiplicat nausea ⁊ fetet eructatio: ⁊ surgit in ventre dolor colicus fort(: ad quē forte seqtur sudor frigidus: ⁊ est vrina al. grossa viscosa cuz spuma prima. Et cura ei⁹ est vt boza portissimi et dolozis ilico lenīat vētер cuz clistere lenitiuo supradicto. Et si nō suffecerit: fiat clistere acutior quod. ℞. ficus citrinas ficcas pingues nūero. xl. furfur. p. ß. malue: ficle: bismal. añ. ℳ. ß. decoquātur in lib. ij. aq̄ donec medietas cōsumatur: tūc colletur ⁊ dissoluant in ea olei cōis vel olei rutbacei qō meli⁹ est. ℥. iiij. melis. ℥. ij. ⁊ iterū bullant aliquātulū ⁊ tepidū injiciat frequēter donec dolor sedet vel minoretur. Et si nō suffecerit: fiat tale clistere acutius dissoluendo in coliatura tā dicta. ℥. ij. vel iij. pulueris al. qui sic fit. ℞. salis gēme. ℥. ß. colloquintid. ß. camonee añ. ℥. ij. ⁊ terant subtiliter. ⁊ iste est puluis almañ. ex quo fiūt suppositoria cū melle vel succo absinthij q̄ ipse vocat pillulas albas: ⁊ sunt veloces in stipticādo ventrē ⁊ mitigādo dolorē colicū ventosuz et humoralē ex materia frigida viscosa. Et plura clisteria dicemus cap. de colica. C. de colica vētosa. Boza aūt quietis abstineat a sattetate ppostē. ⁊ vtat cibis vtilib⁹ calidis sicut sunt carnes laudabiles ⁊ iura earū cōdita cū pipere cinamomi cardamomi ⁊ croco inspissata cum vitellis ouozum fine albumine. Bibat vinum album vetus amarum: et multiplicet in cibo suo sal ⁊ allia ⁊ sinap. Deuitet omnes pisces ⁊ fructus: quonīā viscosi sunt: ⁊ omnia legumina: quoniam ventosa sunt: ⁊ omnia olera preter ficus ficcas ⁊ nuces. Assiduet omni die in aurora vsum electuarij dyatriū pipereō dyacimīnū dyagallan. dyacitonitē cū speciēb⁹ simliū. Deuitet frigida stiptica: sicut est agresta berberis et acetum: nisi fit acutū valde: tūc potest ex ipo parum aliquid addi in saporibus ⁊ condimētis ppter frigiditatis incisionē ⁊ appetitus expergefactionē. Provocetur quandoq; vo-

mitus cū aqua mellis vel sirupo acetoso cō/
posito vel oximelle ⁊ aqua decoctionis ane/
ti⁹ et rapbani p̄missa repletione ex cibis et
potib⁹: vt docuimus ca. de fetore nasi. Deui
tet aquā frigidā ⁊ vinū stipticū vel pōticuz:
et diligat vinū dulce clarū vel amarū puruz
vel claretū. Signa ei⁹ q̄ fit ꝑ raritatē coz/
poris sunt puttas fecis in oibus diebus sue
sanitat⁹ respectu cibi assumpti ⁊ siccitas ei⁹
plurima semp ⁊ multitudo famis ⁊ vehemē
tia appetit⁹: ⁊ habitudo corpis ficca macra.
Et si ambulet in sole calido vel mozetur in
balneo vel labozet: dissoluatur vehementer
eius virt⁹ ⁊ inflāmat corpus. Et cura ei⁹ est
vt cibis grossis viscosis pinguibus: qz p̄bēt
plurimū nutrimentū cū difficili nutritione ⁊
tarda dissolutionevel resolutione: vt est caro
porcoz ⁊ vituloz ⁊ pultes ex farina simile:
qm̄ in boc corpe nō est timoz fortis in opilla
tione neq; in causis intrinsecis. Bibat vinū
rubeū dulce grossiuz ⁊ sepe comedat si stoma
cbus id tolerare queat. Si vo stomachus sit
debilis parū ⁊ sepe comedat. Et sumat iura
carnū inspissata cū vitellis ouoz ⁊ mica pa
nis. Gaudeat ociosono sup cibū: habitet in
aere frigido: inūgat corp⁹ totū cū aq̄ ros. vel
oleo ⁊ cera. Et si corpus sit carnosum ⁊ mē/
bra p̄ncipalia bn̄ coopta intret aliq̄n aquaz
frigidā ⁊ abluat i ea: aliter vo nequaq̄. Ab/
stineat a coitu ⁊ labore ꝑposse: in clisterijs ⁊
cibis alijs regat sicut stipticus ꝑpter siccita
tē cōplonis inteſtinoz. Signa eius q̄ fit pro/
pter ap̄a dicentur ca. de apostemate inteſti/
norum: vbi ⁊ cura eius ponetur. Signa eius
que fit propter siccitatez ciboz in principio
assumptoz̄ patent ex relatione infirmi. Et
cura eius est postpositio talium omnino ⁊ af
sumptio lubrificantū in principio sepe di/
ctoz. Et si quandoq; cibi sicci fuerint assum
pti: vt risum: milium: fabe fracte ⁊ similia. ⁊
eger sentit lesionez in ventre cū stipticitate.
Sumat i potu sirupū viol. vel iulep vl aquā
decoctionis ficuū siccarū pinguiū vel oleuz
amigdalarū. Sumat aūt oleuz in quo bul/
litus sit sup ignez de penidijs vel zuccaro ru.
q̄tum ip̄m est vsq; ad spissitudinez: qm̄ ista
cōfectio lenit vehementer ventrez si ex ea lā
bat frequenter ⁊ bibat post ipsaz aliq̄d ex li
quoribꝰ p̄dictis vel vino dulci: in cibis ⁊ po/
tibus ⁊ clisterijs tā lenitiuis q̄ acutis fiat si
cut in stipticitate ꝑpter flegma grossuz. Si
gna ei⁹ q̄ fit ꝑpter paucitatē cibi p se patēt.
Et cura ei⁹ est reductio ad cōtrariū proposse
⁊ cōfortare appetitū: vt suo diximus capl'o.
Signa ei⁹ q̄ fit propter labozez fortez vel ae
rem calidū resoluentez patent ex egri narra
tione. Et cura ei⁹ est p̄cōpositio talium ⁊ inū
gere corpus cū oleo ros. in quo dissoluta est
cera ⁊ balneari in aqua frigida ⁊ aqua deco
ctionis ro. siccarū foliox salicis ⁊ vitis ⁊ sola
tri ⁊ rozare faciem cū aqua ro. ⁊ cāp boza san
dalis ⁊ aceto: in cibis ⁊ potib⁹ fiat sicut pri⁹:
⁊ etiā in clisterijs.

Emperica.

Scias q; oēm ventris stipticitatem adiuuat oi die in aurora mozose de somno surgere si/
ne strepitu vel stupoze ⁊ stare corpore erecto
postea sedere. ⁊ sic vicissim iyno loco fixe ma
nere sine motu oino donec feces ꝑ oēs inte/
stinoz̄ revolutiōes totaliter descendāt: neq;
labozē diutnū arripere donec euenerit assel
latio debita vel cōsueta: qm̄ labor ⁊ motus
feces exiccāt: ⁊ earū descēsum p diuersos an
fract⁹ retardāt. Lubrificat ꝑterea vēter sti/
pticus q̄ttuor modis in gñe: scz p cibos. p me
dicinas. p suppositoria ⁊ clisteria. de quib⁹
p ordinē famosiora ⁊ maxime familiaria p/
curramus. Ars lenīdi ventrē p cibos ē a p̄n
cipio cōestionis sumere ex lenitiuis: vt sunt
pruna matura: vue pingues: cerasa dulcia:
passule enucleate: dactili pingues ⁊ ficus est
olus factū ex ficla ⁊ malua coctis in aq̄ pse/
cte ⁊ cōditis cū butiro vel lacte amigdalaz
dulciū salitis plus debito. Et ficus ē butirū
recēs sumptū cuz mica panis furfuracei vel
cocti ⁊ ꝑprie ius eoz: qm̄ pfecte cocti fiunt
stipticī ꝑpter partū acutarū resolutionem
Et sicut sunt lētes semicocte ⁊ ꝑprie ius ea
rum primum ⁊ pultes facti ex amilo ⁊ fari/
na ordei conditi cum penidijs ⁊ butiro vl'r
omnia lenificantia ventrē: ⁊ diuertētia ma
terias a vijs vrinalibus ⁊ sicut sunt acuta ex
citantia virtutē expulsiuam inteſtinoz̄. ver
bi gratia. Sinap. condita cum melle crudo ⁊
potus aque salse plurime ⁊ vsus piperis mo
deratus. Maturam nanq; sapit tota dieta/
tio: vt dicit Gal. ij. alimētoz. cap. de pomis.
Ars vo lenīendi ventrem stipticum per me
dicinas leues non difficilis est: vt semel in

bebdomadavl' qñ necessevidet sumat de pul uere q̄ sic fit ⁊ ꝑprie in cā flegmatica. ℞.tur bith optimi.ʒ.ℨ.ȝȝ.cinamomi.añ.ʒ. ij.gallā ge macis gariof.cardamomi.añ.ʒ.ℨ. zuccari al.ʒ.iij.teranť ⁊ misceātur. Detur ex hoc pul uere.ʒ.ℨ.vel.ʒ.vſ.cū aqua calida: vl' iure pul lorum ſero ſine cena qñ materias crudas in ſtomacho calefactas leuiter educit. Et differat in craſtino comeſtio ſup ipm: qñ eſt tar/ de ſolutionis. Idē facit puluis de tartaro vi ni albi ſi detur ex eo in cibo aliquo: vel ꝑ ſe cū zuccaro.ʒ.ſ.vel plus. Sed ſcendū de cor/ roſione inteſtinoꝝ ꝙ frequēter ē ſumēdū in cā calida aut cholerica ſtomachi laxatiui.ʒ. ℨ.vel.ʒ.vſ.cuꝫ aqua calida in matutinis. In melācholia ȳo adde ad puluerē predictum ſene mūdati electi q̄tuꝫ de oībus ⁊ ſi adde/ rentur flores borraginis ⁊ ro. ficce ſtomachū ⁊ ſplenē cōfortarēt. Si aūt venter ſit cōſtipa tus ꝑpter caliditatē ⁊ ſiccitatē inteſtinoꝝ naturalē vel acquiſitā. Sumat in aurora.ʒ. iij.firuꝑ.viol'.cū aqua decoctionis prunoꝝ maturoꝝ vel prunoꝝ dactiloꝝ ficcoꝝ.vel ſu/ mat de zuccaro viol'.cū eiſdē: qñ eſt ex ſoluti uis p̄dictis: vt dicit Aut. vel diſſoluanť caſ/ ſiel.ʒ.ij.in aquis eiſdē: ⁊ colleť ⁊ detur in ma tutinis: ⁊ idē facit ūtamarindi atq; manna. Si aūt vēter ſit ſtiptic⁹ ꝑpter flegma groſ/ ſum viſcoſum: tūc neceſſario p̄mittēda eſt di geſtio: qñ materia eſt inobediēs. P̄ōt tñ da ri pul.talis. ℞.gallang.ȝȝ.cinamomi añ.ʒ.ſ. cubebe aniſi agarici. añ.ʒ.ij.exule q̄tum de oīb⁹ zuccari qō ſufficit ad dulcorādū. Denť ʒ.ij.vel.iij.in ſero cū vino calido vel vino deco ctionis.ȝȝ.baccarū lauri finaꝑ. ⁊ filium. Si aūt ſit vēter ſtipticus ꝑpter vētoſitates coar tātes ſoluať cū tali medicina. ℞. tartari po lipodij.añ.ʒ.ij. aniſi.carui cinamomi. añ.ʒ. iij.ſene ad pondus oium zuccari qō ſufficit. Deť.ʒ.ℨ.vel. ʒ.ſ.cū vino calido vel vino de/ coctiōis baccarū lauri. Et ad hoc ꝙfert tus galli decrepiti ſi cū eiſdem reb⁹ decoquať in aqua dulci vſq; ad oſſiū ſeparationem: ⁊ ex eo biberť lib.ſ.vel.ℨ.in ieiuno. Facit enī aſſel lādo trullas emittere. Si aūt, ſolutione leui intendendū totā maſſam ſanguinis munda re cū cōfortatione ſtomachi epatis; atq; ſple nis fiat talis puluis. ℞.floꝝ borrag.roſ.fic/ carū.añ.ʒ.ℨ.ſemis ameos amomi ciperi cap paris.ſemis endiuie feñ.añ.ʒ.ij. quinq; mi/ rabola.añ.ʒ.ℨ.cinamomi gariofil'.ȝȝ.añ.ʒ.ſ. turbith alb. ⁊ electi.ʒ.ij. reubarbari.ʒ.ſ.zuc/ cari qō ſufficit: fiat puluis vel electuarium: qñ educit eboleam flegma ⁊ melancholiā ⁊cōfert corporibus delicatis. Detur ex eo.ʒ. ſ.vel.ℨ.in vino calido limpbato. Ars ȳo leniē di ventrez ſtipticuz ꝑ ſuppoſitoria ſic fit. ℞. exule.ʒ.ſ.ſalis gēme.ʒ.ℨ. mellis qō ſufficit: fiant ſuppoſitoria longa ⁊ imponātur in ie/ iuno. vel ſic. ℞.agarici colloquintid.partes quatuor ſalis cōis ꝓtez ℨ.mellis qō ſufficit: vel fiat ſuppoſitoriū ex ſale gēma ſoluz: vel ex ſapone vel lardo ſalito: vel fiat ſuppoſi/ toriū ex fellibus qō. ℞.farine furfuris vel or dei vel auene vel ſtiginis q̄tū vis ſalis cōis ⁊ melʼ.qō ſufficit: incorporādo ꝑ duobus ſup poſitoriis: ⁊ fel alicuⁱ⁹ aialis ſcilz bouis vel capre vel porci vel vituli vl' canis. Si vis ma gis acuere: adde aliq̄d aloes. In pueris vero ſufficit ſuppoſitoriū ex penidijs. Ars lenien/ di ventrē ꝑ cliſteria ſic fit. ℞. malue biſmal/ ue mercurialis atriplicis vngule caballie brā ce vr ſine ficce vel quorundam.añ.m.ſ. deco/ quātur in quatuor lib. aque donec tertia pa aque conſumať: colletur ⁊ addanť mellis.ʒ. iij.olei cōis.ʒ. iiij.ſalis.ʒ.ℨ.⁊ iterum bulliať parūper ⁊ colletur ⁊ tepidū. iniciatur: ⁊ poſ/ ſunt addi flores camomille ⁊ farina furfur. vel fabarū.p.ſ. ꝑpter abſterſionem. Ite cli/ ſtere aliud lenitiuuz ⁊ ꝑprie in feb. ℞.malue altbee prunoꝝ viol'. lactucarū raſure cu/ curbite folioꝝ papaueris.añ. M.ſ.oleivio. ʒ.iij.zuccari.ʒ.iij.ſalis.ʒ.ij. fiat ſicut prius. Ite cliſtere acutum. ℞.malue altbee ficle fo lioꝝ caulū recentium centauree rutbe abſin thij.añ.m.ſ.olei camomillini vel rutbaceti. ʒ.iij.mellis.ʒ.iij.ſalis.ʒ. ℨ.fiat ſicut prius. Et ſi ſit cuꝫ multitudine flegmatis: adde in decoctione prima bermodactillorū agarici colloquinti.q̄tum neceſſe videtur. vel yera/ pi. Balʼ. vel benedicte laxatiue in collatura. Si autem ſit cum multitudine ventoſitatis ⁊ torſionis in ventre adde polipodij querci/ ni cartami aniſi carui cimini in decoctione vl' dyacimini in decoctionis collatura. Si vero cum melancholia: adde ſene tbimi epitbimi exule in decoctione vel yeralogodion ⁊ dya/ ſene in collatura decoctionis. Et ſcias ꝙ in omnibus cliſteribꝰ poſſunt poni ſoluentia lu bricum faciendo et ꝑprie in collatura vt

sunt cassiaſi. tamarindi manna.

Canones.

Medicinas ⁊ cibos laxatiuos nō cōuenit offri die assiduare qm̄ virtutē stomachi retentiuā deij ciunt: ⁊ virtutē expulsiuā reddunt cōsuetudinarias adeo vt pigritet in expulsione superfluitatū nisi fuerit stimulata. Itē oēm cibum vel medicinā laxatiuā expedit dare in ieiuno vel in p̄incipio comestionis: ne forte cibum corrūpant cui p̄miscētur ⁊ virtutez p̄priam amittāt p̄ter solum dyacritonitem acutuz qō post cibū ilico dari cōuenit: qm̄ soluit cōprimendo sil'iter ⁊ mirabol'. ¶ Sciendū p̄terea ꝙ ex medicinis solutiuis exhibitis p̄ superi⁹ meliori in stipticitate vētris est que sumitur ex yiol'. cassiaſ. mānna tamarindi: qm̄ soluēdo ventrez relinquūt lubricitatē similiter ⁊ dya prunis acutuz: ⁊ sirupus violaceus acuatus cū dyagredio vel reubar. ⁊ p̄prie in causa calida. Necz vtatur aliqua solutione facta ex mirabol'. qm̄ est deterior solutionū in hoc casu. Uniuersaliter tamen melius est lubrificare ventrē per inferius cum clisteri vel suppositorio q̄ per superius cū medicina ois laxatiua q̄tūcunq; leuis vel consolata debilitat membra nobilia ⁊ p̄prie stomachuz ⁊ epar: propter ꝙ oīa. farmaca sunt euitanda nisi qm̄ requiritur aliorum membroꝝ euacuatio vel venaruz. Item conetur sanitatis custos omni die ventris lubricitatē debitā seruare: qm̄ est maximū in ea iuuamentū ⁊ p̄seruās a multis passionib⁹ ⁊ p̄prie soda pulsatiua vertigine scotomia se. putridis ap̄atib⁹ mēbroꝝ iteriorū ydropisi ⁊ colica. Quapropter ait Gal'. j. alimentoꝝ ca. de frumēto elixato. solū est hoc remediū indigestionis q̄rere sessum stercorum cuiuslibet die.

Pronosticatio.

Uētris stipticitas supflua in oī egritudine malū: qm̄ virtutez egri deijcit appetituz p̄sternendo: mēbra grauat replendo: angustiā inducit ad cerebrū fumando: torsiones p̄creat mēbra neruosa scindēdo: ⁊ qō deteri⁹ est morbū ⁊ suā causam fouet dispositionez fortificādo ⁊ cause euacuationē p̄hibendo. Conet ergo medicus oi die ventrē lenire cū clisteri si virtus sit fortis: vel cum suppositorio si sit debilis ⁊ p̄prie post somnū ⁊ ante cibū vel hora sanitatis sue consueta vel hora maioris q̄etis si fuerit cū se. qualicūq;. Item dicit Hypo. ij. pti. ampl̄. Quibuscūq; iuuenib⁹ existētib⁹ vētres ficci sunt ijs senescentib⁹ humectant ⁊ ecōuerso: qm̄ mutata complexiōe naturali mutant ei⁹ opationes. hoc tn̄ fallit in duob⁹ casib⁹: vt dicit cōmentator ibidē. primo quidem si cholera sit pauca q̄ fiet minor in sento ⁊ per cōsequens remanebit humiditas ventris.

¶ De colica: yliaca ⁊ yleos. Capitulum. iij.

Iste tres passiones q̄uenīūt in forma siue essentia: qm̄ vnaq;q; ipsaꝝ est torsio sicut dolor ventris p̄pter qō si fortificet videt hoi ꝙ ei⁹ corpus terebello pforet. Sz dicīt substātia siue materia ⁊ cā efficiēte. Colica ōr qn̄ cā doloris puta sterc⁹ humor vel vētositas cū intestinis grossis ⁊ p̄prie colon p̄tinet p̄pter qō sentit dolor circa vmbilicū ad q̄tuor digitos vbi est stomach⁹ situat⁹ sup quē circulariter trāsit colon. Et si declinet ad alterū lateruz hoc erit magis x̄sus ypocūdriū sinistrū vbi cōtinuat cū longaone. Yliaca x̄o ōr qn̄ doloris cā p̄dicta in intestinis gracilibus ⁊ p̄prie in yleon cōtinet: p̄pter qō sentit dolor sub vmbilico directe vel infra ad duos digitos. yleos x̄o dicit qn̄ cā doloris est ap̄a natuz in intestinis q̄buscūq; ⁊ p̄prie superioꝝ gracilib⁹ eoꝝ claudens trāsitum: adeo vt stercus ⁊ fex p ipsa descendere non possint: propter qō eger cogit in ea stercus vomere ⁊ est cū feb. pacuta ⁊ nō extendit vltra primā periodū q̄ est in die q̄rto ⁊ terminat ad salutez vel p̄nicē. De primis igitur duab⁹ dicam⁹ passionib⁹: qm̄ de yleos in primo sequenti dicetur ca. Sciendū p̄terea ꝙ dolor renalis sil'i mō est in loco sicut p̄dicte passiones: ita vt dolor renis dextri yliace ⁊ dolor renis sinistri colice simile. Signa tn̄ distinctiua certa ponemus infra cap̄. de calculo ⁊ arena ⁊c.

Methodus.

Colica et yliaca trib⁹ de causis in genere dignoscuntur fieri: aut propter stercus exsiccatū in intestinis ea scindēs: aut p̄pter

ventositatē grossaz plurimā ipsa vebemēter extendentez: aut ꝓpter vermes in eis natos ipsa mordicātes. Signa earuz ꝓut bñt fieri ꝓpter sterc⁹ p̄terea ⁊ curā plene posuim⁹ i ca. de stipticitate vētris oim modoꝝ nisi ꝙ cuz hoc solū opz addere. s. postꝙ vēter lenificatus fuerit p remedia illic posita ⁊ feces sint educte fiāt aliqua anodina clisteria ꝓpter reliqas stercoris ⁊ trullas radicit⁹ extirpādas sicut est clistere factū ex aqua decoctiōis florū camomille melilloti malue maluauisci cētauree rotismarini ⁊ furfu. collata ⁊ cū aliꝙtulo olei camomillini vel aneti. vel laurini et modico mellis ⁊ salis iterū bullita ⁊ tepida bis vel ter iniecta ante cibū. Colica ⁊ yliaca ꝑo qñ fiunt ꝓpter vētositatē solerti ꝑ earuz cognitiōe ⁊ curatione indigent discussione: qñ aut ista ventositas est p̄ima fine bumoris vitio oīno aut p̄imo ⁊ tunc fit a mala cōplexione frigida stomachi ⁊ inteſtinoꝝ fine materia ⁊ hoc est vt raro: aut cū bumoris vitio a quo cōtinue eleuat qđ est vt plurimuz. Et iste bumor aut est flā: aut melā: aut cib⁹ inflatiu⁹ viscosus. Iterū ista vētositas aut est ꝓpter ⁊ in spongiositate eoꝝ penetrans inter tunicā ⁊ tunicā cū iteſtina sint mēbra neruosa villosa pānniculosa. Signa igit ipsaruz qñ fiunt ꝓpter vētositatē fine materia bumorali⁹ oīno aut p̄imo sunt: qñ euaporatiōes ⁊ facultatiōes calide cōferūt etiā a principio nō p̄missa euacuatiōe cū medicina vel clisteri. Et dolor mitigat ilico ⁊ est cū obedientia ⁊ vētris lenitate debita: cū igit oīa talia appuerint ⁊ vēter fit inflatus cū dolore ⁊ tēsione ꝙ nō cedit impſſioni vel vix cedit sicut est vesica inflata. Et audit rugit⁹ ⁊ eructuatio frequens difficilis ⁊ fit retētio ventositatis oīno vel si qđ ex ea egredit est modicū qđ nō sedat dolorē vehementē. ⁊ vrina est alba subtilis aquosa tūc colica erit ventosa pura: et si añcessio vsus oleris vel leguminum. Et corpus ꝓsueuit terminare talē passionē per exitum vētositatū plurimaꝝ fine vomitu vel secessu: tūc magis certa fiet significatio. Et cura ei⁹ est vt bora pxima statim a p̄ncipio sacellet venter tot⁹ cuz milio finap. nasturtio torrefactis in sacculo sup lapidē ignitū aspsum aceto acutissimo frequēter actu calo. vt fomentet cū latere lato seu lapide molari ignito vehementer ⁊ inuolutis pānis lineis subtilib⁹ aceto modico aspersis: vel vapore tur cū petijs infusis in vino decoctionis anisi: caruī: cimini: rutbe: foliorum lauri: abſinti. florum camomille: aneti aliquā tulum exꝑſis actu calidis reiteratis sepe sup ventrem vel ponātur ventose fine scarificatiōe super locum doloroſuz cuz suctione vehementi.

Omnia nāꝙ remedia resoluūt ventositates ſz in attractiōe vbi nō ē materia būoralis vel modica: ⁊ idcirco dolorē illico sedāt ⁊ mitigant. Preterea iniect clistere calidum qđ sic fit. ℞. rutbe centauree mioris: calamenti: origani: saturete: ꝙlli: mentastri añ. M.ß. caruī: cimini: anisi: aneti: polipodij ana. ʒ.ß. decoquātur in. lib. iiij. aque cōtane donec medietas ꝓsumat: colletur ⁊ in collatura dissoluātur olei cōis vel camomillini vel rutbe qđ melius est. ʒ. iij. mellis cocti. ʒ.ß. castorei: finapis: serapini: oppoponacis. añ. ʒ.ß. vel. ij. Et iterū bullit aliquantulū ad ignē lentū ⁊ colletur cū tepidum factū fuerit: fiant ex eo due vel tres iniectiones continue se sequentes: boc nāꝙ clistere est forte carminans vētositates potēter. Decoquat rutba in oleo cōmuni tribus vicibus: deinde sumatur de illo oleo quar. iij. ⁊ dissoluat i eo serapini oppoponaci castorei a media. ʒ. vsꝙ ad. ʒ.ß. ⁊ iniect tepidum: quoniam sedat vt plurimū dolorem ventosum eadem bora ⁊ inducit somnum: ⁊ ꝓprie si addatur quātitas ciceris de opio. Quod si fortior fuerit dolor: ita vt intolerabilis fiat: ⁊ virtutem deijciens detur ei in potu filonium recens cū vino veteri albo puro vel tyriaca noua vel tyriace veteris ʒ.ß. in qua ponatur granum vnum vel duo opij ⁊ inducatur somnus ꝓpoſſe. Et si virtus toleret: nō comedat tribus diebus aliud vel parum de mica panis infusa in vino veteri albo puro amaro. Cum autem dolor ceperit mitigari: intret balneū aque tepide decoctionis florum camomille: melilloti: foliorum lauri: origani: ⁊ similium. Et exeat quā do debilitatur: ⁊ sic vicissim per fomentationes: clisteria ⁊ balnea regatur donec omnino pertranſierit paroxismus ⁊ superuenerit bora quietis. Tunc igitur caueat ab omnibus ventosis: sicut sunt legumina olera ⁊ fructus. Caueat etiam a frigidis: sicut sunt cucurbite: melones: pruna: persica: et similia. Caueat etiam a stipticis: sicut

sunt pira: citonia: mora: rubi: nespille: sorbe: risum ⁊ similiū. Caueat a potu aque frigi/de oīno. Nutriatur carnibus laudabilibus pullorū edorū aulum paruarū montanarū et turtibus earum inspissatis cū vitellis ouorum ⁊ spēbus calidis aromaticis: sicut sunt zinziber cinamomum piper longū cardamomum crocus ⁊ similia. Utatur sapore facto ex aliīs vel finap. ⁊ melle non crudo: quoniā ventosus est: ⁊ spēbus eisdē: sitq; mel coctū bene dispumatum. Bibat vinum album vetus clarum potens purum. Sumat sepe in aurora aliquid tyriace veteris cum eodem vino vel cum vino decoctionis ameos: amomi: carui: cimini: pipis longi: fizeleos: origani ⁊ similiū. Uel sumat dyaciminum triferā magnā cum eisdem liquoribus vel cōfectio/nē de baccis lauri que sic fit ꝑm Rasim. ℞. seminis rute. ʒ.x. ameos: amomi: ⁊ nigelle: seminis leuistici: origani: carui seminis petro. amigdalarum amararū piperis nigri ⁊ longi: calamenti: dauci: acori ana. ʒ.ij. castoret: serapini: oppoponaci añ. ʒ.iiij. terantur et conficiantur cum melle quod sufficit. Detur ex ipsa ad modum castanee cum vino calido. quoniā ventositates potēter carminat et dolorem sedat: nec est ei par in hoc alia medicina. Exercitetur oīni die in ieiuno et parum ⁊ raro comedat donec fortificat⁹ fuerit calor naturalis. Super ventrem deferat continue cerotum de granis lauri: qm̄ dolores stomachi intestinor⁹ renum matricis vesice ⁊ viscerum frigidos ⁊ ventosos potēter sedat ⁊ mēbra calefacit qō sic fit ꝑm Yohā. mes. in suo antidotario. ℞. olibani masticis mirrhe. añ. ʒ.ſ. granorū lauri. ʒ.ij. ciperi cost. añ. ʒ.ß. mellis collati qō sufficit ad aggregandū ⁊ extendat parum ⁊ calidū suppo natur vbi opʒ. Signa colice ⁊ yliace si fuerit ꝓpter ventositatē cum humoris flegmatici vitio quod est vt plurimū: qm̄ sacellationes ⁊ fomentationes nō cōferūt ante purgatio/nem: immo creant dolorē ⁊ fortificant ⁊ antecessit satietas nauseatiua antiqua ⁊ forte egreditur flegma viscosum cū vomitu ⁊ sessu: ⁊ est eius vrina alba grossa viscosa spumosa ⁊ forte sedatur dolor qm̄q; ⁊ redit ⁊ cōmouetur post duas horas aut tres: ꝑut vētositas nunc eleuatur a flegmate ⁊ nunc resoluitur vicissim: ⁊ ꝓprie si flegma sit subtile. Si vero fuerit grossum viscosum retinet fex ⁊ vētositas omnino ⁊ multiplicat nauseā fit dolor in ventre fortis cū rugitu ⁊ sudat eger qm̄ q; sudore frigido. Et cura eius est vt hora potissimi statim a principio purget cuz cliste/ri quod. ℞. colloquintide agarici. añ. ʒ.ß. cēpauree minoris rute calamenti origani sa/turegie. añ. m.ſ. polipodij. ʒ.ſ. decoquant⁹ in ij. lib. aque donec ad vnā redierit: colletur et in collatura ponat⁹ zolet rute baccī vel laurini vel anetini. ʒ.iij. mellis. ʒ.ſ. salis. ʒ.ij. ⁊ iterū bulliat⁹ aliquātulū preterea colletur ⁊ tepidum inijciatur ante cibum: ⁊ si vis ipsuz magis acuere: adde in collatura prima aureum ſ. pul. al. dicti in ca. de stipticitate vētris. C. de stipticitate propter flegma grossum. vel yerap. gal. ʒ.ß. vel benedict. laxatiue. ʒ.ſ. Et fiant et suppositoria ex puluere albo p̄dicto Et purgetur qm̄q; cum yerap. gal. dando ex ea. ʒ.ß. ante diē cū aqua calida vel cum lixa/tartico imperiali dādo eodē modo ⁊ eadem hora vel cum benedict. laxatiua cōi vel cum huiusmodi medicina. ℞. turbith albi ⁊ electi. ʒ.ſ. hermodacti. ʒ.ß. scamonee grana. vj. 33. ʒ.ß. zuccari rubei. ʒ.ſ. fiat pulvis grossus qui detur totus ante diē cum vino calido. Et differat⁹ post ipsum cibus qm̄ est leuis ⁊ tarde solutionis. Fiat etiā vomitus cū oximelle vel sirupo acetoso cōpositor aq̄ decoctiōis anet vel rapbani p̄missa replone ex oleribus ⁊ cepis ⁊ piscibus salitis: ꝑut docuimus cap. de fetore nasi. Post purgationes fiant clisteria carminatiua ventositatuz. Et fiant oīa remedia localia per ordinē sicut scripta sunt in colica ventosa fine materia. Signa eius que fit ꝓpter ventositatem eleuatam a cibis sunt: qm̄ antecessit satietas nauseatiua recēs opprimens calidū naturale stomachi ⁊ intestinor⁹ sui multitudine aut inflans ⁊ extēdēs ea sui ventositate sicut est crapula ex piscib⁹ oleribus leguminibus fructibus ⁊ similibus cuz stipticitate ventris propter quā nō egrediunt⁹ stercus ⁊ ventositas vel adeo parum egreditur vt dolorem non minuat vehemētem. Et surgit rugit⁹ in ventre ⁊ fit eructuatio fetens assidua. Et cura eius est eadē cuz ea que de flegmate: nisi q⁹ si sit possibile cōuenit vt vomit⁹ p̄cedat purgationē vel ꝓprie si crapula sit ad hoc in stomacho vl' ps eius. Si ꝙ tota descēdit ad intestina qō icies: q:

dolor ⁊ grauitas oīno sedata sunt circa vm/
bilicū.tūc fiat p̄mo clistere lenitiuū predictū
Et si nō sufficit:fiat acutū vel purget cū ali/
qua medicinarū p̄dictarū ⁊ vltimo localia:
et nō comedat p̄ duos vel tres dies si fit pos/
sibile donec tota crapula euacuet vel dige/
ratur ⁊ appetitus redierit.Si autē virt⁹ de/
bilitaret:bibat paruz vini albi clari veteris
potentis ⁊ puri:⁊ comedat torrelas infusas
in eo.Utat dyagallanga dyatrīū pipereon
dyacimino electuario duce dyamargariton
et filibus cū eodē vino actu calo:in aliis fiat
sicut p̄ius.Signa eius q̄ fit ꝓpter ventosi/
tatē eleuatā a melīa plurima effusa in ven/
trē sunt acetositas eructuationes inflatio vē
tris ilico cū dolore vehementi post effusio/
nē eius ex splene ⁊ forte sentit grauitas vel
inflatio in loco splenis ⁊ fit vt plurimum in
corpibus melācholicis p̄ gīnationē vel etatē.
Et cura eius est vt bora poxtimi clisterizetur
sepius cū clisteri lenitiuo carminatiuo vēto
sitatū dicto in colica vētosa pura.Et vapo
retur cū pannis lineis molib⁹ infusis in ace
to fortī decoctionis cipi capparis rutbe ca/
lamenti origani fizeleos saturegie granozuz
nigelle carui cimini cardamomi ⁊ filīū actu
calīō.⁊ expressis aliquātulū cū reiteratione
frequēti vl cū lapidibus ignitis aspsis eodē
liquore.Et si nō suffecerit neq; p ea dolor se
detur:det in potu aliquid vini albi clari cali
di in quo cocta sint cimīnū carui anisi carda
momū traijciendo ex ipso paruū post parum
In bora autē quietis abstineat a cibis ⁊ po/
tibus melīam generantib⁹:sicut sunt lentes
caules caro ferina vinū grossum rubeū ⁊ si/
milia.Diligat iura carnū edorū pullorum
agnoz ⁊ vinū albū subtile clarum limpbatū
paruū per.Et purget q̄nq; sicut dixim⁹ ca.
de opilatione splenis:⁊ rectificet splen si/
cut docuim⁹ ca.de debilitate splenis.C.de
causa frigida.qm̄ ista ventositas nō pōt ele/
uari vt videt a melīa congelata vel naturali
supfluente in q̄to.Si aūt patiēs sit senex vl
delicatus saluat cū medicina. Decoquatur
gallus antiquus decrepitus i aqua pura in
cuius ventre ponant polipod.sene cartami.
aā.ʒ.ij.consuendo diligenter locuz ne q̄d ex
medicinis exeat ⁊bulliat vsq; ad ossiū sepa/
tionē cū cōturbatione olle.dent ex boc iure
in aurora.ʒ.iiij.vel.vj.actu calido:quoniam
facit assellando trullas emittere ⁊ digerit ⁊
euacuat melancholiā paulatim. Signū ei⁹
qm̄ ventositas est clausa inter tunicā intesti/
norū sunt:qm̄ raro fit per se incipiendo sed
consequendo ad colicā antiquā de flegmate
et est cū angustia ⁊ vehementia dolozis ma
ximi quē nō alleuiant vel parū valde vomi/
tus vel secessus ⁊n̄ō egredit ex ventre,vento
sitas vel eructatio oīno sed retinet neq; ru/
git venter ⁊ si desup cōprimat. Et certius
signum est qm̄ nō mouet dolor de loco ad lo
cum iz fit ventosus:sed cōtinue in eo figit si
cut dolor renalis:nec p̄mittit egrū vna bora
quiescere.⁊ clisteria carminatiua ventosita/
tuz modicū in ipa conferūt. Et cura eius est
vt bora paroxismi fiāt fomētationes ⁊ vapo
rationes ⁊ sacellationes dicte capīo de coli/
ca ventosa sine materia cū reiteratione fre/
quētata ⁊ ponant vētose late cū ignē sup lo/
cum sine scarificatione sed cū suctione vehe
menti:⁊ cū ceperit dolor sedari: sumat aliq̄d
ex tyriaca veteri vel dyacimino vel dyamar
gariton cū vino al.veteri puro vel vino de/
coctionis carui ⁊ cimini actu calido. In bora
vero quietis abstineat a vino superfluo p̄o
posse ⁊ ꝓpter ventoso ⁊ laboret ⁊ sudet in le
tiuno.Nutriat carnibus laudabilib⁹ ⁊ turi/
bus eaz conditis cū pipe cardamomo croco
et similibus.Et vinū albū clarū bibat vet⁹
amarū ⁊ purū sed parū ꝓ vice vt calefactat
ventrē sine bumectatione oīno:⁊ ossū die in
aurora sumat aliq̄d de cōfectione de baccis
lauri dicta ibidē cū vino p̄dicto. Fiūt etiā co
lica ⁊ yliaca ex vermib⁹ gīnatis ⁊ in intesti/
nis inuolutis ⁊ trāsuersatiz cū stercorib⁹ mor
dicantib⁹ ea vehemēter. Et signa eoz sunt
anēssio sattetatis nauseatiue assidue:⁊ p/
prie ex fructib⁹ ⁊ olerib⁹ ⁊ cibis putridis seu
facile putrescentib⁹ sicut sunt pruna cerasa
persica poma ⁊ pisces corrupti quare fit iste
dolor maxime in pueris ⁊ gulosis ⁊ tpe au/
tūnali:⁊ est cū eis fetor oris plurimus ⁊ mul
titudo comestionis cū putrate egōnis ⁊ ba
bitudine macra ⁊ multitudo saliue currētis
ex ore ꝓter solitū ⁊ vētris inflatio nō multa
ꝑo fortassis apparet venter ianitus ⁊ dolor
augmentat bora famis:⁊ est cū eo grauitas
oculoz ⁊ frigiditas nartū cū pruritu aliquo
in eis ꝓpter fumos ascendētes ad nares: et
q̄nq; dispositio filis epilepsie ⁊ spasmo pro/

p

pter mordicationē ⁊ qñcꝫ mors certior erit significatio. Et scias qꝫ x̄mes nati in nobis sunt triū generū. s. lōgi q̄ nascunt in intestinis gracilibus ⁊ lūbrici vocant. Alij x̄o lati qui nascūtur in intestinis grossis q̄ cucurbiti vocant: qñ sunt lati curti sicut seia cucurbitarū. Tertij x̄o minuti rotūdi sicut tinee q̄ generāt̄ in ano: ⁊ maxime habēt inducere tenasmonē q̄ colicā passionē. Et q̄cunqꝫ fuerint semp gñantur ex materia marcida viscosa frigida in quā agit calor naturalis vētris et calor putredinalis illius materie cū regulatione caloris solaris q̄ calor appellat̄ vniuersalis. Et cura eius est vt eger famē tolleret ⁊ exercitetur donec fortis fames supueneritt: tunc sorbeat ante comestionē suā aliq̄d lactis dulcis recētis vacce vel capre ⁊ cū boc fecerit trib⁹ vel quattuor diebus ⁊ x̄mes assuefacti sunt in potu lactis sumat quinta die eadē hora hoc medicamen interficiēs eos. ℞. succi absinthij recentis rutbe ⁊ abrotani narcisci amigdalarū amararū ⁊ lupinorū amarorū ⁊ persica ro. ⁊ nucleoꝝ persicoꝝ. ana q̄tuz voluerīs de quolibet istoꝝ succorū vel de vno solo ⁊ misce cū lacte dulci predicto et potest addi modicū aceti. Si aūt succi habeti nō possunt: fiat aqua decoctionis earūdez herbarū que p̄terea misceatur cū lacte amigdalarum amararū ⁊ nucleorū persicorum: ⁊ omnia incorporent cū lacte dulci predicto et modico aceti. Et bibat ex boc patiēs magnum haustū in ieiuno hora famis magne. Et ad idē cōfert semen absinthij coctū in vino veteri ⁊ bibitū sepius in ieiuno: qñ omnia amara interficiunt vermes sicut dulcia nutriunt. Ungat totuz ventrē cū vnguento qđ. ℞. olei rutbe vel amigdalarū amararū vel de nucleis persicoꝝ. ʒ. iij. aceti acutissimi. ʒ. ß. pulpe colloquintide rutbe fellis vaccini. añ. ʒ. ij. vel si aliud p̄sto non sit: p̄t fieri boc vnguentū ex lacte amigdalaꝝ amararū ⁊ nucleorū persicorū in quibus dissoluat̄ yerapi. gal'. ʒ. ij. aloes. ʒ. ß. addēdo aliquid aceti gratia penetrationis ⁊ fel predictū. Ipsum nanqꝫ sui fetore ⁊ fortitudine vermes in intestinis natos interficit adeovt si qñcꝫ stomachū intrent vel mery vbi tamē nullatenus gñari possunt vt di. Gal'. v. de accidēti ꝓpter caliditatē plurimā stomachi. ⁊ loca illa inungātur extertus interficient eos ⁊ faciēt eos redire ad intestina: qñ timorosa esset ipsoꝝ ledūctio per superius spōtanea vel coacta ꝓpter vomitū esse motū laboriosum ⁊ nature stomachi ⁊ mery contrariū nisi forte in corpore consueto ⁊ facillime vomēti. ⁊ sup vnguentū ponat̄ statim tale emplastrū. ℞. absinthij. rutbe abrotani foliorū persicorū siccā. arabi. polij mōtani. añ. m. vnū pistentur et coquant̄ in aceto forti. Et cū eis incorporētur fel tauri pul'. lupinoꝝ amaroꝝ vl' nucleorum persicorū añ. ʒ. ß. aloes. ʒ. ß. ⁊ actu calidum ponat̄ sup ventrē cum reiteratione frequenti. postqꝫ aūt factū fuerit per dies aliquos ⁊ cognoueris tā vermes esse mortuos quod scies: qz eger paruā vl' nullā sentit mordicationē: tūc educat̄. cū. ʒ. ß. yerapi. gal'. vel yeralogodion dando ante diē cū aqua calida. vel cū. ʒ. ß. ⁊ ß. de pillulis cochijs vel aureis vel cū medicamine de turbith dicto ca. de soda. Si aūt patiens sit infra. ix. annū etatꝫ sue purget̄ cū. ʒ. ß. ⁊ ß. cassiafist. dissolute. in. ʒ. iij. aque feruentis decoctionis nucleoꝝ persicorum vel amigdalaꝝ amararum vel aque simplicis. Si autem sit puer vel infans lactens soluatur eius venter solum cum lacte amigdalarum ⁊ nucleorū persicoꝝ mixtoruz cū aqua calida dando in potu ex eis sepius. Qualiter aūt interficiāt̄ vermes in ano nati dicet̄ cap̄. de vermibus in ano. abstineat a cibis dulcibus viscosis: sicut sunt pisces tortule ⁊ pasta. Abstineat a fructibus ⁊ oleribus et rebus putridis ⁊ corruptis. Nutriat̄ carnibus laudabilibus assis vel coctis conditis cum pipere ⁊ spēbus calidis. Utat̄ saporibus factis ex alijs vel sinapi ⁊ aceto. Bibat vinum vetus clarū amarum.

Emperica.

Qñ iste passiones sunt timorose atqꝫ periculose cautius est subita ⁊ efficacia exhibere remedia in methodo scripta q̄ sub cura blanditiua emperica dubitosum patientem per dies plurimos detinere. Et sciendum p̄terea qꝫ ls apud cōmuniter operātes colica et yliaca iudicent̄ passiones de cā frigida et per calida curent̄ ℈ in oēs eius spēs siue modos ꝓut visum est. Refert tamen Galen⁹ duodecimo de ingenio sanitatis se reperisse quendam hominem colicum cui dum talia clisteria de oleo rutbe iniecisset et siru-

pos calidos subtiliatiuos atq; incisiuos bumorum grossoꝝ viscosoꝝ administrasset et alia q̄ putabat cōferentia magis ac magis doloꝛ fuit ꝓ boc augmētatus. Tūc igitur vt dicit moꝛbi causam cognouit q̄ fuerat cbo. rub. in ventre cōtenta moꝛdicans intestina: quare curā illico ministrauit in cōtrarium.

Primo igitur materias acutas paulatine eduxit de quarto in quartū: qm̄ virtus fuit in egro debilis cum sua yerapigra. Deinde intestina cōfoꝛtauit cū frigidis stipticis taꝫ cuꝫ cibis ꝛ potib⁹ q̄ medicinis: sicut scriptū est ca. de fluxu ventris. C. de cura dyarrie. ꝓpter cholerā plurimā trāsmissam ad intestina: ꝛ preterea cepit doloꝛ mitigari: et eger potuit doꝛmire qđ diu antea non fecerat. et sic infra. xx. dies extiterat liberat⁹ perfecte.

In quibus ꝝbis Gal. duo vtilia insinuat nobis. pmū. s. qm̄ sunt moꝛbi aliqui absconditi difficiles: quoꝝ causa nō cognoscit nisi ex posteꝛioꝛibus. s. a iuuātibus ꝛ nocētibus: qm̄ in effectū operis vnaquęq; res appꝛobat. Secundū ꝝo qm̄ coꝛpus nō curat: nisi ꝓpter eius causa moꝛbi cognoscat. Et si curatur: ē magis ex bñficio nature vel ex casu q̄ auxilio medici. Sciendū preterea q̄ ꝫ colica ꝛ ylica sint vt plurimū cum retētione ꝛ stipticitate ventris: ꝓpter qđ ventositates ꝛ bumoꝛes nocitiui cōgregātur. Est tm̄ qñq; q̄ sunt cum fluxu lienterico: vt puta qm̄ doloꝛis intēsio impedit virtutē retentiuā stomachi ꝛ intestinoꝛū: quare tūc medicus est ꝑplexus indigens stipticis ꝓtra fluxum ꝛ calidū subtiliantib⁹ ꝓtra materias ꝛ anodinis leuibus cōtra doloꝛē. Fiāt igitur in tali casu emplastra ꝛ fomētationes calide stiptice supꝛa stomachum dicte ca. de fluxu ventris. C. de cura liēterie ꝓpter debilitatē ꝝnutis retētiue stomachi. ꝛ denq; cibi ficci ꝛ assi nō liquidi. ꝛ dyacitonitē. Et minoꝛē potus ꝑposse q̄ fit vinū rubeū limpbatū cum aq̄ decoctionis masticis. Fiāt aūt balnea ꝛ clisteria resolutiua vsq; ad vmbilicū dicta in isto ca. C. de cura colice ex vētositate sine materia ꝛ de colica vētosa cū materia flegmatica. ꝛ purgēt cū mirabolanis emblicis: ꝛ si necesse fuerit et nō cū re alia: sicut dixim⁹ ca. de fluxu ventris. C. de liēteria ꝓpter flegma in stomacho ꝛ intestinis. sic nāq; liberātur si de⁹ voluerit. Et si fluxus plus infestet q̄ doloꝛ augmenta stiptica: sinautem augmenta carmi natiua: si ꝝo equaliter: equalia.

Canones.

In cura maloꝝ intestinaliū clisteria ꝛ medicine q̄ administrant ꝓ cura fluxus vētris conuenit vt cū liquoꝛe modico vel cum liquoꝛe plurimo: in colica ꝝo medio modo. Cauendum tm̄ ne pecces excedēdo vel cōfistēdo: qm̄ bumoꝛ exuberās virtutē euacuātis medicie dissoluit ꝛ colliquat: liquoꝛ vero deficiēs eoꝝ virtutem traducere retardat.

Pꝛonosticatio.

Colica ꝛ ylica si fuerint cuꝫ fluxu ventris aut vomitu: et ꝓ boc doloꝛ alleuiet: bonum: qm̄ causam expulsiōis sigt. Si vero cū fluxu nō alleuietur malū: qm̄ cause multitudinez virtutis defectū retētiue necnō cursuꝫ būoꝝ sintbomaticū designat. Itē colica ꝑdurās q̄ neq; arte: neq; natura tollit: in tympanisē mutatur ꝑnictosam. Ān Ꝝpo. iij. par. ap̄b. Quibuscūq; toꝛsiōes ꝛ circa vmbilicū dolores ꝛ lumbos et doloꝛ nō soluit: neq; a farmacijs: neq; aliter in ydropē ficcā ꝑficitur. Itē in colica fe. supuentēs ꝓ se vel per artez tollit egritudinē. Ān Ꝝpo. vj. par. ampbo. Quibuscūq; doloꝛ sit circa ypocūdria sine flegmone. i. sine ap̄ate febris ijs supuentēs soluit doloꝛē. Itē in colica ꝛ ylica si retineatur stercus ꝛ vꝛina simul cū doloꝛe ꝑmo iterficiet intra septē dies si nō supuenerit fluxꝰ vētris flegmaticus foꝛtis: vel vꝛina grossa alba ꝑma vel febris. Ān Ꝝpo. vj. par. ampbo. Quibuscūq; ex strāguria yleos inascit in. vij. dieb⁹ ꝓmit si nō supueniat fe. aut mta vꝛina fluxerit. Et expone yleos. i. ylica. Itē si fuerit cū retētione ventositatum oino malū. Itē solicitandum in cura istoꝝ doloꝝ. Qm̄ vt ait Auic. ꝓio cano. fen. ij. ca. de dolore. Doloꝛ est de maxime virtutē ꝑsternētibus. Maximoꝛū aūt doloꝝ coꝛpoꝛi nr̄o accidere possibiliū sunt ij tres. Doloꝛ articuloꝛū: doloꝛ dentiū: ꝛ doloꝛ yliozū: vt asserit Auerro. ij. sui colliget. ꝛ ꝑprie in coꝛpe sensibili raro delicato: q̄ ꝓpter timenduꝫ ne foꝛte cadant in syncopim perniciosam.

¶ De apostematibus ꝛ vlceribꝰ intestinoꝛum. Cap̄. iiij.

Cum apostema fieri non possit in membro: nisi ex materia humorali currente p venas & arterias penetrante in spongiositatem membri debilis & soluete ei? continuitatem: vt dicit Gal. in teg. ca. de apatibus. & docet euidenter: sequitur vt intestina nō possint apostemari: nisi ex materia subtili calida acuta cholerica cum sint membra solida densa neruosa. Signa igitur apatis cholerici in intestinis sunt dolor in ventre maximus cuz eius inflatione & pulsatione & sc. acuta valde & siti & vomitu cholere. Et si dolor fortificetur: cogitur eger stercus vomere propter apatis magnitudinē opillantē: ppter quod fit eius anbelit? fetidus & eructatio fiūr & corpus totū: & est cum angustia & reuolutione cōtinua de latere sup latus: & appellat hoc apa yleos. i. dñe miserere. Et fiūt q̄nq̄ ista accidentia preter sc. & tūc figit yleos flegma grossum viscosuz adherēs meatib? intestinorum vehemēter. Et curā eius diximus ca. de stiptic̄itate ventris. & ca. de colica. & de colica propter flegma grossum.

yleos

cura yleos

Methodus.

Cura yleos est vt a principio egritudinis. i. a nte quattuor p̄mos dies ad plus fiat flebothomia diuersiua de basilica in brachio dextro: deinde de sophena pedis q̄ est intus in talo. Et iniciat clistere reper cussiuū mollitiuū factum ex aqua ordei vel ex aqua decoctionis viol. malue: bismalue: ordei: lactucarū: mercurial. collādo & addendo in collatura albumen duoz ouoz & mucilaginis psillij: & tepidū iniciendo. Et si caliditas fit vehemēs potest addi sc. papaueris: sc. portulace: citruli: cucurbite: & filia semina in decoc. etiā oleū viol. Et sumat sepe de sirupo ros. vel viol. cum aq̄ decoc. psillij lactucaz & similiū infrigidantiū. & venter leniat si fit possibile cum. ʒ. ſ. medulle cassie ff. dissolute in. ʒ. iiij. aq̄ decoc. prunoz damascenoz endiue cuscute lactuce & althee collādo & tepidū admīstrādo ante die. Sumat sepe dyapapauer: zuccaz ros. vel viol. & trisandal. cū aqua p̄dicta. Mutriat boza illa cū cibis subtilib? & tenuibus sicut est ius pulloz & aq̄ in q̄ cocta sunt malua bismalua attriplex lactu. spinarc. blete & olus factū ex ijs cōditum cū lacte amigd. dulcib. Et q̄nq̄ sumat de ptisana collata. & q̄nq̄ ytak cibis diuersis vt materie diuertant ab intestinis: sicut est aqua decoc. cicer & anett vel pisoz. Bibat sulep vel aquā ordei vel aquā decoc. prunoz damas. Et si virt? fit debilis p̄ fortek cuz esu pulloz & turibus eoz in quib? fit aliq̄d pul. aro. non acuati: sicut est cinam. & croc? Post die quartū & in augmēto vngak loc? cū oleo de camo. vel de aneto ad dolorē mitigandū et emplet̄ur cū mollificatiuis & resolutiuis: sicut ē empl'm factū ex rad. maluauisci & malua & sc. lini: & fenugreco: viol. coquendo oīa in aq̄ pfecte & pistādo & incorporādo cū mucilag. fenug. & oleo camo. vel ane. vel de lilio vel de amigd. dulcib? & calidū ponat sup locum Et sic regat cuz cibis & medicīs per totū statū donec apa pfecte resoluat. Mō si nihil predictoz p̄tulerit: imo sc. & dolor augmētat q̄cūq̄ die: signat q̄m apa bmōi nec̄ euitari pōt nec̄ resolui: sed tendit ad collectionē q̄datin: q̄re p̄cedat ad empla maturatiua q̄ dicta sunt ca. de apate stōachi &c.

Pronosticatio.

Dicit Raf. q̄ yleos raro curat q̄ si p̄firmatur neq̄q̄ curat ppter doloris intēsionem & mēbri necessitatē. Confirmat aūt vsq̄ ad p̄mā p̄iodū ad plus q̄ termīatur in die q̄rto: quare tūc necessario interficit vel p̄it? cuz fit morb? pacutus. Si xo nō fuerit sibi rōnabiliter subuentū: q̄m post die quartū materia tota fluxa est ad locū: quare nō poterit apa decetero euitari. Item si yleos teriatur ad resolutionē de die in die cū dolore & sc. diminutione bonū. Si xo ad santationē vel feliro sim mortale. Vñ Ypo. vij. amph. In dolore diuturno circa ventrē santes malū. Item dicit Ypo. iiij. pti. amph. In feb. acutis spasmi et circa viscera dolores fortes malum: q̄m apa significat in aliquo intestinoz. Item in yleos frigiditas extremitatum cum caumate circa ventrem mortale. Unde Ypo. vij. par. amph. In acutis passionibus frigiditas extremitatum malū: scz q̄ apatis magnitudinez et materie effrenitatem demonstrāt. Idē in eodem. In yleos vomitus aut singultus aut spasmus aut desipientia malū & mortale: q̄m apa significant forze confirmatum.

¶ Tractatus quintus tertie sectionis. De passionibus ani.

Icteris et

ani sex sunt in gñe passiones Prima tenasmon ⁊ pruritus Scōa est exit⁹ siue mollificatio. Tertia vermes in ano. Quarta ragadie Quinta emorroyde ⁊ eruptiones venaꝝ similes emorroydib⁹. Sexta est apa ⁊ vlc⁹ in ano. Est aūt anus orificiū lōgaonis habēs musculos latitudinales ⁊ transuersales quibus claudit ⁊ cōfirmat ne q̄d ingredi possit p̄ter voluntatē: puta aqua vel puluis: quoniam lederet intestina.

¶ De tenasmone ⁊ pruritu in ano Capitulum primum.

Tenasmon est appetit⁹ assellādi frequēs assiduus cū conamine ⁊ pōdere sine effectu oīno vel pauco. Pruritꝰ ẋo est mordicatio ani assidua: ⁊ est sicut dispositio tenasmonē p̄dicens. Fiūt iste passiones aut a vermib⁹ natis in ano mordicantib⁹. ⁊ et⁹ signa ⁊ causam dicem⁹ infra suo ca. Aut ex flegmate salso viscoso mordaci adherēti labijs ficteris ⁊ ea stimulāti. Fit aūt flegma salsuz aut p̄pter adustionē flegmatis naturalis: et tūc est magis viscosum ⁊ min⁹ mordicatiuū ⁊ coloris albi: aut p̄pter cibo. p̄mixtionē: et tūc est magis mordicatiuū ⁊ minus viscosuz et color palea. Signa istarū passionū p̄out fiūt ex flegmate salso sunt: q̄n eger sentit in ano stimulos incessanter q̄si fecū et egōnis cū dolore: ⁊ q̄ in assellando nihil egredit: aut parū q̄d velut sputū aut muscillago: neq̄ est fecib⁹ p̄mixtū sed purū. ⁊ si fit passio recēs erit sine excoriatione. Si ẋo antiq̄ appebit excoriatio: ⁊ sanguis vel sanies exitus cū tali sputo: ⁊ q̄n cū suppositorijs tuuat pl⁹ q̄ꝫ a clisteribꝰ. Et istud est certissimū signum distinctiuū tenasmonis: ⁊ p̄prie q̄n excoriatio est interius in ano.

Methodus. Cura eoꝝ est vt digerat matia cū sirupo acetoso cōposito vel cuz sirupo de fumo terre quē ponem⁹ ca. de scabie ⁊ pruritu. lib. ij. Post hoc purget cū yera pigra gal. vel yera rufini dādo ex eis. ʒ. ß. vel. ʒ. vj. ante diē cū aq̄ cal'a vel cū boc apozimate. ℞. mirabolanoꝝ indoꝝ. ʒ. j. citrinoꝝ emblicoꝝ aā. ʒ. ß. fenculi anesi ameos aā. ʒ. j. pruno⁊ nūero. viij. pistent mirabolani grosso mō: ⁊ oīa bulliant in. ʒ. viij. aq̄ fōtane donec medietas cōsumat: tū in fine addat sene epithimi ⁊ sumi terre: bulliant parūp: q̄n virt⁹ eoꝝ resoluet p̄ fortē decoctionē. Colet ⁊ in collatura ponant. ʒ. ij. vel. iij. zuccari: ⁊ iterꝝ bulliat ad ignē leuē donec zuccarū resoluat. Tūc colet totū ⁊ det post mediā noctē: q̄n soluēdo materias flegmaticas adustas vel nō adustas stringit ventrē ⁊ cōfortat longaonē. Sedeat eger bis in die in aq̄ cal'a decoctionis florū camomille: melilloti: anesi lentiū excoriceraū in aq̄ decoc. fumiterre ameos ⁊ sulpbur vel fomentet cū petijs infusis in eisdē aquis vel in aq̄ mellis: q̄n est plurimū abstersiua et stiptica. Post balneū vel fomētationē ungat locus cū oleo ros. ⁊ oleo de mastice: in q̄bus sit aliq̄d sulpbur dissolutū. Clisterizet frequenter cū clisteri facto ex aq̄ decoctōis lentiū excoriceraꝝ ⁊ ordei depillati sumendo ex eo lib. j. colladoꝝ addēdo. ʒ. ij. olei ros. et. ʒ. j. cepi byrcini ⁊ tepide injiciendo: q̄n lauādo intestina ⁊ abstergēdo flegma mitigat dolorē ⁊ stringit fluxū. Imponat etiā intra anū ⁊ sup̄ semp post fomētationē vel balneū vel post emissionē clisteris imediate tale restrictiuū. ℞. ciburis litargirij gūmi arabici boli armenici san. dra. mirrbe aā. ʒ. ß. opij. ʒ. ß. dissoluat optū in vino pōtico vel succo plātaginis vel cepo byrcino liq̄facto ad ignē ⁊ cōficiant alie res cū illo liquore vel inuoluātur in eo licinia lōga ex pānis lineis mollib⁹ vel bōbace cōstricta ⁊ ligata cū filo circūcirca: ⁊ ponat bora p̄dicta. Et si dolor fortior fuerit: ponant de opio. ʒ. ij. ⁊ ß. sicut p̄us: q̄n dolorē abijcit ⁊ somnū inducit q̄ est maximū remediū buiꝰ passionis. Si aūt dolor magis fortificaret ⁊ vigilie egrū ad defectionē p̄ducerēt. Imponat tale lixiuiū. ℞. opij iusquiami papaueris corticis mandragore: corticis granatoꝝ mirrbe croci muscī cimini. ana ʒ. j. conficiant cū succo plantaginis vel vino rubeo pontico sicut p̄ius: q̄n illico dolorem tollit ⁊ sensum obtundit: ⁊ sic vicissim p balnea ⁊ suppositoria regatur donec liberetur oīno. Si aūt tenasmō fuerit antiquus ⁊ san.

et sanies visa fint: fiant clisteria dicta cap'o de fluxu vētris. C. de dissinteria ꝓpter corrosionē. ꝛ oia que ibi dicunt. Utat frequenter tali puluere. ℞. se. iusq; ami. ʒ. ij. se. anett. se. fen. añ. ʒ. v. ameos. ʒ. iij. opij. ʒ. x. Det ex eo añ cibū. ʒ. ij. vel. ſ. cū sirupo ros. vel vino pontico: qñ materias incidit ꝛ ꝑterea cōstringit. Dietet hic patiēs carnib⁹ laudabilib⁹ edorum vel pullor ꝛ turibus eor ꝛ pulmēto facto ex farina ordei vel auene. Bibat vinū diureticū et bene limpbatū. abstineat a pipere allijs cepis finapi: ꝛ oibus acutis vel salsis: qñ acumina omnia habēt materias ꝓritiuas generare.

Emperica.

Ad tenasmonē fine excoriatione cōfert sedere sup asserē abietis vel pini recētis cale factā ad ignē sup quo linitū fuerit cepū cerauinū vel byrcinū in causa calida. sed colofonia vel terebētina in cā frigida. Cōfert etiā sessio sup latere ignito aspersō ex aceto vel vino pontico atq; pānis lineis inuoluto. Cōfert etiā vngere anū cū eodē cepo ad ignē et fomentare cū pānis lineis infusis in eodem cepo dissoluto ad ignez: ꝛ subfumigari cum thure vel mastice vel gūmi arab. vel terebēti na posita sup carbones ignitos ꝛ facere balneū infra vmbilicū ex aqua decoctionis ros. ficcar plantaginis balaustie corticis grana tor mirtillor spice nardi nucis cypressi cupular glandiū nespillatū sumach sorbarus costi ꝛ similiū. vel fomētare cum aqua decoctionis acacie mastices thuris dragāti galbani ꝛ similiū adddendo aliq̄d opij vel seis iusquiami: vel facellare cū riso milio spalta torrefactis in sacculo: vel sedere sup caules ꝛ lentes bñ coctos ꝛ diligenter expressos actu calidos faciēdo ex eis empl'm calm sup anū: qñ substantia istarū rer est sliptica: succus vero mordicatiuus ꝓpter ptes quasdā acutas subtiles q̄ cū decoctione exprimuntur.

¶ Ad tenasmonē ꝙo qui est cū excoriatione lōgaonis nihil melius reperies q̄ licinū bōbacinū longū atq; solidū linitū cū vnguento albo vel citrino nicolai ꝛ assidue gestatus actu frigidū intra corpus: qñ dolorem mitigat ꝛ vlcus cōsolidat perfecte. Nō si fortificare volueris vnguenta p̄dicta incorporent cū eis pul'. litargir. vel ceruse vel thuris albissimi: vel mastices: vel corallor subtiliter cribellatus. Et si plus fortificare volueris in sliptricitate extinguat litarg. bis vel ter in aceto vel aqua ros. postq̄ fuerit integrū vehementer ignitū sup carbones ꝛ abluat cerusa totiens in aq̄ ros. donec per ipam amplius nō inficiat. Et ex remedijs sublimib⁹ cū ꝑsto nō est aliud est pul'. corticis salicis cōbusti incorporat cū cepo ceruino vel byrcino liquefacto ad ignē in formā vnguēti ꝛ cū linimento gestatus in ano: similiter ꝛ linim⁹ circunquaq;.

Pronosticatio.

Solicitandū in cura tenasmonis: qñ si ad corrosionē ani deuenerit lōgaonē vicerabit et sic dissinteriā inducet tumorosam. Ueruz quomōcūq; res se habuerit dolor virtutē deijciet: ꝛ forte etiā accēdet calorē ꝛ spiritus ignīēdo. Ytē Ypo. vj. pti. ampb. Mulieri in vno bñti tenasmō supueniēs abortuz facit.

¶ De exitu ꝛ mollificatione ani. Capitulum secundum.

Exitus ani siue eius mollificatio fit ꝓpter aliquas ex causis quinq;. Prima est būiditas flegmatica pluria mollificās lōgaonez ficterim atq; lacertos eius. Scōa est paralisis lacertorū ficteris. Tertia est apostema in interioribus lōgaonis. Quarta est casus ꝛ ꝓcussio facta sup spōdilia dorsi. Quinta ē ꝓpter fistulā infiltratā in ano. Signa eius ꝓpter bumiditates flegmaticas plurimas sunt: qñ patiēs sentit in ano dolorē grauatiuū cum mordicatione ꝛ assellandi appetitu cōtinuato: ꝛ apparēt in egōnev' post muscillag. albi viscosi: ꝛ q̄ñq; an⁹ ad interiora si manib⁹ vehementer interponatur. Signa et⁹ ꝓpter palisim sunt signa eadē: ſz alio modo: qñ si sint ꝓpter palisim subito fit hec passio: et fit cum paralisi in altero laterū corpis a vertice capitis vsq; ad plantā pedis vel a collo infra capite stāte sano: ꝛ raro fit palisis in vno solo mēbro: ꝛ egrediunt stercus ꝛ vētositas sine volūtate ꝓpter ablationē virtutis retētiue lacertorū ani. Signa et⁹ ꝓpter ap̄a sunt: qñ an⁹ nō egredit ſz manibus fortiter impellat: ꝛ est cū rubore calo-

Exitus ani fit #5 rag. ¶

re ⁊ dolore acutis: ⁊ fortasse cuz feb. Signa eiꝰ ꝑpter casuz vl̃ ꝓcussionẽ patẽt ex relatiõe infirmi. Mã ꝑpter casuz ⁊ ꝓcussionẽ sponditiũ dorsi ledit ⁊ ꝓtendit nucha a q̃ oriũtur nerui lacertoꝝ q̃ cũ ipsa fit vicariꝰ, cerebri in ꝑpagatiõe neruoꝝ. Signa eiꝰ ꝑpter fistulã sunt añcessio fistule diuturna cũ ꝓtinua stillatione humiditatis pessime vel saniose et induratione labiorum eius.

Methodus.

Cura eius ꝑpter hũiditates flegmaticas ẽ vt a p̃ncipio digerat flegma cum strupo ꝑpio. sicut est oximel cõpositum vel mel ro. ⁊ quos dicã ca. ō se. quotidiana. lib. q̃. Post hoc purget cuz yerapig. gal. vel medicamie de turbith dicto ca. de soda. vel cuz apozimate mirabol. rebullorum ⁊ emblicorũ dicto ca. de debi. dige. stõach. Balneetur frequẽter ifra vmbilicũ in a q̃ calida decoc. floꝝ camo. melilot. aneti ros. siccaꝝ balaustiaꝝ granoꝝ mirti ⁊ foliorꝝ eiꝰ vitis cupullarũ glãdiuꝝ gallarũ corticis granatoꝝ costi spice nardi mirrhe nespillarũ sorb. plãtag. sumach citoniorꝝ maloꝝ põti. ⁊ oim stiptico rũ cuz additiõe resolutiuoꝝ aliquoꝝ: vel fomẽtet anꝰ cuz petijs lineis mollib⁹. Clisterisetur q̃ncq̃ cuz a q̃ ros. ⁊ a q̃ decoc. iam dicta añ. lib. ß. injiciẽdo cũ est tepida sepe i die: et ꝑpzie post assellationẽ ilico repellat anum ad interiora cũ manib⁹ frequẽter ⁊ inũgat cũ oleo cõi vel oleo ros. vel nardino vl̃ anetino vel camomillino vel mirtino vel cũ a q̃ ro. actu calida. Et cũ tali linimẽto spargat pul. iste. ß. hiera bet: burris: masticis: balaustie: litargiri. cupullarũ: glãdiũ: ematistes: sang. dra. antimonij: alumis: acatie: gallarũ: cipressi: psidie: ceruse lote: bolo ar. mũmie añ. ʒ. ſ. terant oia vel q̃dã subtilissime ⁊ cribellentur. vel ex oleis p̃dictis ⁊ cepo bircino ⁊ puluere. vl̃ ff vnguẽtũ addẽdo cere qd̃ sufficit. Et post linitionẽ firmet anꝰ ad interiora cũ plumaceolo molli bõbacino calefacto ad ignẽ ꝓfecte ⁊ fascia: ⁊ facias quotiẽscũq̃ i die egredit post assellationẽ, vel fine assellatiõe donec ꝓfecte interi⁹ firmet. Nutriat cũ carnib⁹ assis vel elixis cũ petro. ⁊ feniculo cõditis cũ spẽb⁹ calidis aromaticis. Vtat riso ⁊ milio ꝓditis cũ lacte amigdalaꝝ vel adipe caprinoꝝ. Bibat vinũ rubeũ ponticũ limpbatũ cum a q̃ pluuiali. Et sic regat p stiptica: qñ fluxꝰ vẽtris et frequẽs assellatio curã eiꝰ tardãt. Bibat vinũ albũ clarũ aquosuz vel adaquatũ parũp. Et si sit cuz tenasmone curet put dixim⁹ ca. suo. Cura eiꝰ ꝑpter palisim ẽ eadẽ cũ ista. Et vt vnguãtur spõdilia a collovsq̃ ad caudã cuz oleis ⁊ vnguẽtis calidis dictis ca. de palisi. Cura eiꝰ ꝑpter apã ẽ vt a p̃ncipio fiat flebotbomia diuersiua si etas ⁊ x̃tus cõsenserint de sopbena q̃ ẽ int⁹ in talloꝝ de basilica pedis q̃ est iter anullarẽ ⁊ auricularẽ. Et purget si fit possibile cuz aliq̃ medicinaruz p̃dictaꝝ. Et ponat eger sepe in aq̃ tepida decoc. malue: bismal. viol. florum camo. ⁊ mellilotti aneti ros. qñ vapa repcutit: materias flegmaticas resoluit: ⁊ dolorem mitigat. Et vngat cuz oleo camomillio vel nardino ⁊ ros. mixtis ⁊ incorꝑatis cũ cera qd̃ sufficit ⁊ fiat regatur donec tumor resideat: tũc ipellat anꝰ ad interiora. Et ff oia supdicta de cã fl̃atica tã in medicis q̃ in dieta. Cura eiꝰ q̃ fit ꝑpter casum ⁊ ꝓcussionẽ ẽ cura palisis facte ꝑpter casum ⁊ ꝓcussionẽ. Cura eiꝰ q̃ fit ꝓpter fistulam cyrurgicis derelinquo.

Emperica.

Adextiũ ani q̃ fit ꝑpter hũoris vitiuz ꝓfert calefacere manꝰ ad ignẽ lentũ ⁊ abluere cũ vino claro potẽti: ⁊ sic mãib⁹ calidũ aromaticis reducere anũ ad interiora ꝓfecte ⁊ locũ obstruere cuz massa cere calide tractabilis bñtis figurã spere leuit cõpresse. Qd̃ si cũ cera icorꝑet mastix vl̃ tb⁹ dissolutа i vino stiptico meli⁹ ꝓferret ⁊ firmet cũ fascia ꝓfecte, sic reiteret dõec anꝰ ꝓfortet ꝓfecte. Idẽ facit glomicell⁹ bõbacinus infusus oleo cõi vel mastichio vl̃ nardio feruẽti ⁊ sup locũ firmat⁹. Cõfert ꝑterea sedere in aq̃ frigida vsq̃ ad vmbilicum fine mora in ipsa: quoniam frigidum percõstringit ⁊ ꝓpter antipatistasim confortat.

Canones.

Exitꝰ ani cõtingit plimũ post fluxũ vẽtris dyarricũ cronicũ q̃re dicta illic suffragant̃ ꝑsenti ca. Et vl̃ ꝓferũt restricti ua ꝑpt mẽbroꝝ ꝓfortatiõẽ ⁊ materie exicationẽ ⁊ remediorum fictionem super loco quod non potest fieri in fluxu ventris.

Pronosticatio.

Exitus ani si fit cū fluxu vētris vel tenasmone fortī malū: qñ cām multiplicat ⁊ opationē remediorū localiū retardat. Ītē exitus vel ani mollificatio facta ppt̄ palisim aut fistulam aut casuz aut ꝓcussionē nō curat. Iz cum blādiciis tales sustētari possint tpe aliquo. Si aūt cuz hoc mollificent pedes: ⁊ fiat hoc subito magis malū: qñ lesionē significat ꝑ fundatā forze vsqz ad neruos: q̄re nullatenus curari pōt: sicut neqz palisis facta in casu vel ꝓcussione fortī: put scripsim⁹ suo ca. Ītez in senib⁹ difficili⁹ curat hec passio q̄ in iuuenibus: sz piculosior ē in iuuenib⁹: qñ fortiorez cām sigt. Est ergo i senib⁹ difficilior curādo in iuuenib⁹ cauſando. Ītē in mollificatione ani fe. supuentēs tollit egritudinē. Ītē si remedia rōnabiliꝫ exhibita nō ꝓtulerint: ⁊ corpus de die in die extenuari cepit ⁊ discolorat̄ fimor tale: qñ paralisim spondilium dorsi ⁊ neruorum significat vltimatam.

De vermibus in ano. Cap. iij.

Vermes gñant̄ in ano ex materia putrida marcida flegmatica viscosa: in quā calor solaris ⁊ naturalis ⁊ putredinalis agit. Signa eiꝰ sunt pruritꝰ ani frequēs. ⁊ forte si aspiciat̄: apparēt res viue: sicut tinee q̄ nascunt̄ i caseo. Et forte nō apparēt nisi an⁹ inuerset̄ cū ventosa. Et sz sint parui oēs: sunt tñ colorꝫ ⁊ figurarū diuersarū ꝑm materie diuersitatē ex q̄ fiunt̄ ⁊ similes seminib⁹ cucurbite non sunt genitī in ano: sz in colon ⁊ lōgaone q̄ descendunt ad anū: quorū curam diximus in ca. de colica. C. de cura colice ex vermibus.

Methodus.

Cura eius est vt ꝑmo interficiat̄ vermes qō fit si lana mollis vel bōbax iuo l uatur in fele taurino vel oleo de absintbio vel de rutba vel de nucleis pficarū: ⁊ supponat̄ frequēter in die vel si ynguat̄ cū oleo cōi vel oleo aliquo ꝓdictorꝫ in quo dissoluta sit aloes. ℥. ℈. vl̄ pul̄. agarici vel colloq̄ntide aā. ʒ. ſ. Cōfert et ablutio ani cū aq̄ salsa actu calida frequēter: qñ oē amarū vermes interficit: sicut dulce fouet ⁊ gñat. Preterea mūdificet an⁹ cū stipticis abstersiuis: sicut est aq̄ mell̄. in q̄ sit aliq̄d aloes dissolutū. si cū lana vl̄ cotone intincto abstergat̄ ⁊ fricet̄ cū petijs in ea infusis. Purgetur cū yera pigra gal̄. vel yera ruffini dādo ex eis. ℥. ℈. añ diē cū aq̄ calida. Clisterizet̄ si fuerit possibile cū clisteri facto ex aq̄ ꝺcoctiōis absinthij ⁊ oleo aliquo ꝓdictorꝫ in q̄b⁹ dissoluat̄ aliq̄d aloes vel yera pigra ⁊ modicū salis: qñ vermes ⁊ eorꝫ materias eradicat pfecte: ⁊ prima interficiētia vermes ⁊ eos educētia scripsim⁹ ca. de surditate aurium. C. de surditate ppt̄ vermes. Et si fit cū pruritu ⁊ ardore fortī supponāt̄ lixiuia dicta ca. de tenasmone. Dietet̄ sicut diximus ca. de colica. C. de cura colice ex vermibus.

Pronosticatio.

Solicitādū in cura vermiū in ano: qñ pducit ad tenasmonē cū excoriatiōe: ⁊ forte ad ragadias ani ⁊ vlcera corrosiua fistulosa: ⁊ forte ad dissinteriam pernicosam: et forte labor et dolor feb. excitabunt.

De ragadijs ⁊ fissuris ani. Cap. vm. iij.

Ragadijs i ano pauca dicem⁹ qñ ad cyrurgicū spectat eaꝝ cura cōpleta fieri cū nō possit sine oi opatiōe manuali. Sūt aūt ragadie fissure labiorꝫ ani ex q̄bus forte nibil emanat. Et q̄nqz emanat res viridis vel nigra vel lutida. vl̄ citrina fetēs cū dolore ⁊ ardore ⁊ tumore aliq̄li: ⁊ ē q̄nqz cū fe. ⁊ fit semꝑ ex materia adusta cinerosa vel flegmate salso vlcerante ⁊ apostemante loca iā dicta. Et signa patent ex re dicta.

Methodus

Cura eius est vt digeratur materia cū sirupo de fumoterre q̄ dicet̄ ca. de scabie ⁊ pruritu corporū. lib. ij. Purget̄ post hoc cū yerap. gal̄. vel yera ruffini dādo ex eis. ℥. ℈. cū aq̄ calida añ diē. Postea mūdificet̄ locus cū vnguēto viridi dicto ca. de surditate aut cū oximelle sq̄llitico ⁊ modico florꝫ eris: aut cū vrina pueri ⁊ modico mell̄: aut cū vino ⁊ melle: aut cū aceto vel aq̄ mellis ⁊ ysop. si fit cū fe. Balneet̄ frequenter in aq̄ calida decoctiōis ros. mellilotꝫ florꝫ camomille et ysop. fenugreci malue ⁊ bilmalue violarū foliorꝫ populi ⁊ filiū: qñ materias mollificat ⁊ dolorē lenit. Et post balneū iterū mūdificet̄ cū vnguēto viridi: ⁊ sic ℔ vicissim donec loc⁹ pfecte exiccet̄. Et si dolor qñqz ītēderet̄ po-

nat sup anū emplm anodinū factū ex vitellis ouoꝝ farina ordei ⁊ melle ro. incorpatis adinuicē: ⁊ pōt addi semen lini: farina tenugreci: flos camomille ⁊ filia: decoquātur in aqua ⁊ incorporādo cū eisdē ⁊ tepidū ponēdo sup locū: qm̄ materias resoluit: tumorē sedat: dolorē mitigat. Ultimo cōsolideēt cum vnguēto albo: ⁊ si nō suffecerit: fortificeēt cuz puluere litargiri incorpato in ipso: qz fit magis stipticū vel ceruſa lota. Subfumigeēt cū thure masticevel bdellio. Unguētū bonum cōsolidās ragadias ant fissuras labioꝝ oris: vlcera in auribꝫ ⁊ naribus ⁊ in quocūqz loco corpis. Et postq̄ mūdificata fuerit cū stipticis pdictis fic fiat auctoritate Mesꝫ. in suo de appropriatis cap. de fissura labioꝝ oris. ℞. gallaꝝ ceruse antbimonij litargiri aā. p. ij. tez vnā amili dragagāti muscillagis seis citoniꝝ. aā. p. ß. terantur oi avt alcbool ⁊ conficiantur cū adipe galline vel anatis vel cū terebētina ⁊ adipe: vel cū cera ⁊ oleo masticino: vel cū mastice ⁊ melle. Et liniatur ex eo locꝫ frequēter post vicissitudinē stipticoꝝ alternatiz Et empta scripsimꝫ auctoritate eiusdē ca. de vlcere in aure. Si autem ex ragadijs ptinue fluat virus aut sanies ledēs ⁊ mordicans fomēteēt sepe locꝫ cuz aqua decoctiōis sumach plāta. mirtilloꝝ balausti. nespilloꝝ ⁊ filiuz. Post boc exicceēt cū pāno lineo molli ⁊ emplastreēt cū emplo facto ex faria volatica molendini ⁊ puluere granoꝝ vue boli armenici san. dra. incorpatis cū albumie ouī. Et post exiccationē redeat ad cōsolidationē pdictaz ex vnguēto al. vel ex vnguēto meꝫ. pdicto donec ragadie pfecte curētur. Mutriat carnibꝫ laudabilibꝫ ⁊ ppie assis. Abstineat a leguminibꝫ ⁊ finapi ⁊ oibꝫ acutis: bibat vinum al.

Pronosticatio.

Sollicitādū in cura ragadiarū ne forte in vlcus corrosiuū ꝓuertant seu fistulā penetrātē ⁊ mittigeēt dolor ⁊ cureēt tenasmon: ne forte fe. et bticam accendant.

De emorroidibus ⁊ verrucis in ano. Capitulum quintū.

Emorroys ē qñqz nomē vene magne pcedētis a splene ad lōgaonē ramificate in ramos q̄nqz: quoruz orificia terminant ad lōgaonē qō anus ōr ad deferēdū ⁊ purgādū sanguinem melicuz grossum adustū vel nō adustū superfluentē in splene. Qñqz est nomē passionuz earūdē venarū. s. qñ inflant ⁊ apant cū dolore plurimo circa anū. Et ly mō in corpe sint vene pdicte nō tñ passio: ly solū in illis quoꝝ splē exuberat sanguine grosso adusto vel nō adusto ꝓsueto purgari p ralē regionē ppria tñ adusto: qm̄ vt dicit Rasꝫ. in diuisionibus emorroide nō generātur nisi ex adustione ⁊ acuitate in sanguine: ⁊ tō oēs emorroidici sunt splenetici: ly nō ecōuerso. i alijs aūt corporib⁹ suffecerit purgatio eoꝝ p resolutionē ⁊ p venā mulgētē melam ad os stomachi gra ꝓuocatiōis appetit⁹: qm̄ talis mela transit cū superfluitate prime digōnis ad secessum. Et ex boc appet q̄ in corpe ꝓsueto emorroide sunt naturales ⁊ pseruātes a multis malis passiōib⁹: vt lepra ptisi dēmonio lupino cācro. si mela fuerit adusta vel ydropis scabie morpbea. si fuerit nō adusta sicut menstrua in multerib⁹. quapropter neqz cura idigent nisi q̄ restringūtur cū superflue fluūt aut cursu imoderato. Juxta illud ypo. vj. p. āpb. Emorroidas ātiqz sanāti si nō vna relicta fuerit piculū est ydro. aut manā: aut ptisim fieri. Emorroidarū q̄dā sunt exteriores ⁊ apparentes: q̄dā interiores ⁊ nō appentes nisi forte an⁹ inuerseēt cū vētosa vel re alta. Et q̄cūqz fiūt ⁊ ppie si sint appentes sunt triuz generū: qm̄ aut sunt dure ficce ex q̄bus nibil emanat ⁊ sunt cuz tumore ⁊ dolore in ano ⁊ noiant verruce. Aut sunt molles fistulose emittētes cōtinue vel ꝓdice rē citrinā vel nigrā vel albā ⁊ noiant morales. Aut sunt apte oino emittētes ꝓtinue vl' ꝑiodice sanguinez purū vel grossuz melācholicū ⁊ sic fic⁹ appellant. Caue tñ ne oēm sanguis egestionez ficus appelles: qm̄ pōt esse fluxus sanguinis apatic⁹ aut mēbralis ꝓut in capło de fluxu vētris plenius distinxim⁹ ca. de cura dyssinterie. Signa emorroidarū in cōi sunt dolor circa locū ani vehemens cū febre vel sine se. Si aūt sint exteriores apparēt vidēti tumores plures euenientes aut vna. Si vō interiores sentit dolor itra anū ⁊ fit difficultas egerendi cū egestione euenit semp aut periodice sanguis vel bumor niger aut viridis fetidus vel ante egestionē vel post. Et qm̄ ista fiunt etiā in tenasmone cū excoriatiōe longaonis

& in dyssinteria: ideo certius signū est inuersatio ōgaonis & aspectus ad interiora si fit ibi tumor vel excoriatio sola. Signa autē distinctiua inter verrucas & ficus & mora patent sufficienter ex dictis.

Methodus.

Cura emorroidarus extrinsecarus duplex est: scz cōpleta & blanditiua. Completa quidē morbum & eius causam pfecte eradicans est vt a principio fiat flebotomia diuersiua si etas & virtus ꝓsenserint de basilica brachij sinistri. Preterea fiat flebotomia diuersiua & euacuatiua de saluatella pedis sinistri. que est inter digitum auricularem et anularem: & post digeratur materia melancholica & post remedia vniuersalia proceda tur ad localia. Abscindant ergo radices omnium emorroidarū ꝗto profundius fieri poterit cum ferro ignito vel non ignito tenendo eas cuz nucba & extrabendo: vt valeat ꝑ fundius abscindere. Et dimittatur sanguis copiose fluere & si fluxꝰ cessauerit: cōsolident orificia incisa cum medicamine quod sic fit. ℞. masticis thuris dragaganti gūmi arabici boli armenici acatie ypoquistidos. litargiri corianō. torrefacti. aā. ʒ. j. mūmie. ʒ. ij. pulue risentur subtiliter & aspergantur super loca incisa vel cum albumine ouī incorporentur & fiat emplastrum. Et ad idez valet puluis corticis salicis combusti: quoniam omnē vlcerationez consolidat. Si autem sanguis nō satis fluit: ponantur acuta ficut cepe pistate incorporate cum puluere anacardi vel euforbij vel piperis vel sinapis fel tauri per sevel incorporatum cū eisdem rebus: & ficut est vnguentum viride dictuz ca. de fetore nasi. Et super istas vnctiones ponatur emplastrum ex cepis eisdem contusis & incorporatis cuz modico aceti squillitici vel oximellis squillitici & postea remoueatur: qz ista habēt emorroidos. fortiter aperire: sanguinem grossiuz educere vel si aliud non sit presto ponantur sanguisuge super orificia & dimittantur donec suxerint & post aspergantur sale & cadent dicte sanguisuge: & post cōsolidentur dicta orificia ficut dictum est. Si vena post incisionē predictā nimis fluxerit: ponatur supra istud vnguentum. ℞. terre sigillate. sang. draconis. balaustie acatie. aā. ʒ. ij. terantur & incorporentur cum farina molendini, vel cū tela aranee & aspergantur supra loca vel misceatur cum albumine ouī: & fiat emplastrum super locum: & cum voluerīs remouere: mollifica cū aqua tepida vel oleo viol'. & leuiter moue et post consolida ficut prius. Si vero post incisionem locus apostemetur & fiat dolor fortis quod quidem fit quando sanguis nō fluxit propter vie strictitudinem vel humoris grossiciem: tunc fiāt remedia anodina que tam dicentur in cura blanditiua. Accidit nāq; ex apostemate & dolore vt forte retineatur stercus & vrina propter opillationē: quare minuatur hora illa cibus & potus ne multiplicentur vrina & egestio tribus diebus donec sedetur apostema & aperiantur emorroide cum medicinis acutis ficut diximus. Cura vero blanditiua que solum remouet tumorem hora illa est vt ponatur eger in balneo resolutiuo & mollificatiuo ficut est aqua tepida decoctionis malue altee florum camomille & melliloti seminis lini foliorum cauliū aneti & similium: vel fomentētur emorroide cum petijs infusis in ea aqua vel fiat emplastrum super eas ex eisdem rebus pistatis & incorporatis cum oleo camomillino vel nardino: & si suffecerit: bene erit. Sinautem fiat vnguentum stupefactiuum quod. ℞. iusquiami albi & nigri ana. ʒ. vnam. opij ʒ. ℈. papaueris albi & nigri. ana. ℥. ij. cerusse litargiri. ana. vnciaʒ. ℈. olei ros. vncias tres cere. vnciaʒ ℈. dissoluātur cera et oleum perfecte ad ignem. deinde deponantur ab igne: & cum tepefacte fuerint: incorporetur pul. altarum rerum continue agitando cum spatula: et in fine addatur modicum aceti hoc nanq; doloreꝫ remouet prohibendo sensum. Deinde retterentur medicine resolutiue iam dicte donec tumor recesserit et dolor cessauerit omnino. Et si tumor & apostema durum emorroidarus fuerit difficilis est resolutionis requiritur apertio earum cum sanguisugis vel medicamine acuto predicto: donec materia minorata fuerit premissa flebotomia predicta. Deinde procedat ad resolutiua & anodina ficut tam scripsimus nanq; curabitur donec alia materia regeneretur. Cura emorroidarū intrinsecarus est vt ꝑmissa flebotomia & farmacta supradicta ponātur ventose supra ipm anū: vt in

uersetur ⁊ emorroide appareāt: tunc fiat cura completa vel blandittiua sicut dictum est. Dietetur ois emorroidicus cibo generante sanguinem subtilem temperatuz sicut est caro edox vel pullorum elixa cum feniculo ⁊ lactucis spinarcḥ. vel borragi. bugiossa. Et iura carnū earundem ⁊ olus factum ex bletis ⁊ lactucis conditis cum butiro ⁊ sale. Bibat vinum album ⁊ clarum subtile limpbatū cū aqua fontis viui. Caueat ab omni cibo ⁊ potu generante melancboliā naturalem vel nō naturalem. Et cibi quidē generantes melācboliā naturalez sunt lentes caules caro vaccina vel bouina caro ferina milituz risum fabe vinum rubeum ponticum turbiḍ. panis azimus: ⁊ res oēs assē vel frixe. Cibi quoq generantes melancboliam non naturalez p aduſtionē ⁊ isti sunt pessimi in hoc casu sunt cibi valde salsi antiqui piper allium finap. cep. vinum vetus amarum ⁊ similia. Cibi quoq generantes melancboliam non naturalem per cōgelationē sunt cancer pasta torbelle pisces grossi de aqua fetida babentes carnes nō frangibiles neq squamosas aqua frigida turbida ⁊ similia.

Emperica.

Sciendum q̄ modus abscindendi emorroidas est duplex in genere. vnus cuz ferro ignito qḍ cautertum dicit vel non ignito: vtputa rasorio vel forpice siue butio. Secundus cū medicina: ⁊ iste est triplex. Primus est cū aqua vrente: ⁊ sic fit. ℞. tartari vini veteris acutissimi. lib. ij. frange minutim ⁊ pone super laminam ferreā ignitam donec in cinerē albuz cōuertatur ⁊ cribelletur subtiliter atq sufpēdatur in sacculo lineo valde denso per dies aliquos sub aere frigido humido vaporoso et fit figura piramis euersa: q̄ fluet liquor inde qui colligatur in vase vitreo stricti orificij ⁊ omni die liniatur cuz penna tribus vicibus sup locum: qm̄ post diē ⁊ diem exiccabit verrucā atq cadere faciet paulatine.

Durat autē virt⁹ butus aque p annū vnum aut plus in loco tēperato ⁊ eidem ,cōparat aqua fragarie ⁊ ppzie fructus ei⁹ quādo distillatur sicut faciēdo aquā roſ. Aqua vo forbtio: p̄dictis ⁊ q̄ carnē corrodit tuberosaz illico cū apatur sic fit. ℞. cineris vitis albe cineris fagi. calcis viue. aā. lib. quatuor. salis gē-

me. lib. ſ. dissoluantur ossita cum. xx. lib. aque clare atq bullitantur donec tertia pars cōsumatur. Preterea ab igne dependatur ⁊ cuz infrigidatum fuerit iterum bullitātur donec ex toto sola quarta pars remaneat, aut minus. Cum autem operari volueris cum ipsa misce aliquid rasure calcis viue: donec fiat puluis ne forte fluat super locum sanum. Aqua etiam omnium fortissima sic fit. Recipe arsenici. viridis eris: calcis viue: argenti viui: alizabal vel loco eius salis gemme. ana lib. semis. salis armoniaci salis nitri sulpburis viui. ana vncias quattuor. terantur omnia subtilissime ⁊ infundātur per tres dies naturales cum. ʒ. xij. lixiuij acutissimi vel aqua dissolutionis calcis viue omni die agitando ter vel quater cum spatula. quarto die addatur argentum viuum ⁊ misceatur cū rebus predictis donec fuerit extinctum. preterea formētur magdaleones ⁊ exiccentur in vmbra. deinde iterum terantur et infundantur in eodem liquore magis et magis acuto ex calce viua in ipso dissoluta: et sic per diem dimittantur donec perfecte dissoluantur: tūc formē fiāt molles sicut pasta tractabilis que ponantur in alembico et distillenē sicut aqua roſ. qm̄ ista aqua vrit locum quē tetigerit ⁊ ipsum mortificat atq denigrat de die in diem. Postq̄ igit emorroyḍ. fuerint denigrate ⁊ sensu carentes emplastretur cum emplo putrescente ipsas et cadere facienti sicut sunt caules elixati ⁊ pistati ⁊ incorporati cū butiro recenti vel arū gia: ⁊ postq̄ ceciderint: consolidentur loca sicut dictum est. Secundus modus est cum vnguento causticq̄ qḍ fit ex arsenico sublimato vel realgal vel calce viua tritis ⁊ incorporatis cum floze eris et succo affodil. Sed liniatur locus circūcirca cum populeon vel albumine ouī vel oleo ro. ⁊ croci ne forte corrosio dilatetur. Et butus est vnguentū vtride de tartaro: quod scripsimus capitulo de surditate. ⁊ post corrosionem emorroydarū ⁊ earum casum consolidentur loca cum vnguento apostolorum dicto caplo de vlcere in aure. vel cum vnguento de ceruſa quod sic fit. ℞. olei ro. ʒ. tiij. cere. ʒ. vnā. dissoluant⁹ ambo simul ad ignem in casola: tunc deponatur ab igne. Et incorporetur pul. istarum rerum ℞. litargiri ablutī in aqua campbore

añ.3.ſ.opij grana.xij.ſe.tuſquiami.xxiij.gra na:coztictis mādragoze.3.ſ.ceruſe qō ſufficit ad inſpiſſandū oia. Et in fine addantur duo albumina ouoꝝ oiligēter incoꝛpoꝛenť cum ſpatula donec oino redeať ad formā vnguē ti. Tertiꝰ modus eſt cū filo ſericeo foꝛti ſub tili vl cū pilis equi factēdo laqueū circa ſin gulas radices emoꝛroydarū: ꝛ oi die ipſum bis magis ac magis anguſtādo donec ceci derint oia deide conſolidenť ſicut ꝓius. Sed oim modoꝝ meliozē reputo ꝛ facilioꝛē: qm̄ alij ꝓpter moꝛā diuturnā ſue opationis in ducūt doloꝛem intolerabilē in loco ꝛ apoſte māt adeo vt ſtercus ꝛ vrina retineanť. Et ad huc ſecurioꝛ eſt ꝛ nobilioꝛ q̄ fit cū ferro cali do: qm̄ cautertū facit ſcarā ſup labia ꝓbibē tem ſanguinē emoꝛroicū ſupfluentē. In hoc exiuimus alicꝰtulū a nr̄o ꝓpoſito: qm̄ mate ria ꝓſens ad cyꝛurgicuz ꝓtinet. Dicūt ꝓtete rea expti q̄ ſtercus gallinarū recēs ꝛ ꝓꝛie pars illa alba cum linit ſup emoꝛroidē dolo rem mitigat ꝛ inflāmationē reſoluit. Et ſter cus columbarū id operať a qualitate calida putredinali euaꝓꝛare facietē: ꝓmiſſa tm̄ flebotbomia diuerſiua.

Ad Emoꝛroi mediꝛ

Canones.

Non abſcindā tur oēs emoꝛroi de ſimul i vna bo ra ne fortē doloꝛ augmenteť ꝛ inducat apā. Remoueā tur ergo gradatim vna poſt alia de die in die: niſi ꝝtus fuerit foꝛtis ꝛ patiēs abboꝛreat ſcōationē. Itē non ꝓſolidenť oēs ſed relinquať vna ſicut eſt ſine oi cura cōple ta: ſed ſolū fiat circa ipam cura blanditiua: vel ſi oēs cōſolidenť denuo apiať vna earuz cū ſanguiſuga vel cū medicinis ꝑdictis acu tis. In cura ꝓpletavt ait Ypo. Emoꝛroidas antiquas ſananti ꝛc. Dicit aūt antiquas q̄ nō multo tpe cōſuetas poſſumus oēs cōſoli dare ſine timoꝛe omnino: ꝛ ꝓꝛie ſi ſplen re ctificeť ꝛ ſanguis diuertať ad loca alta cum flebotbomia frequētata baſilice ſiniſtre.

Pꝛonoſticatio.

Si in coꝛpe cōſueto emoꝛroyde plurimū flu xerint vel periodū acceleꝛauerint plus debi to: ſignificat q̄m coꝛpus indiget euacuatiōe bumoꝝ ſubtiliū acutoꝝ calidoꝝ. Si ꝝo re ſtricte fuerint oino vel periodū tardauerint ſignificat q̄m indiget euacuatiōe būoꝝ groſ ſoꝝ frigidoꝝ de flegmate vel melia: ſicut in menſtruis: ꝛ boc cōtingit. Ad̄n Ypo. v. pti. am pb̄. Mulieri mēſtrua babēti ſine coloꝛe ꝓ ꝓio ꝛ nō ꝑm ſe ſemꝑ facta purgatione indi gere fiḡt. Itē emoꝛroydas antiquas oino re ſtringere malū: q̄m ydropiſim vel ptiſim: vl lepꝛā: vl maniā: vl cancrū: vl aliud apa perā bulans inducit. Ecōtrario etiā emoꝛroydas vltra modū fluere malū: q̄m maraſmum vel etbicā vel ydropiſim ꝓfigurat: ſicut ꝛ i mē ſtruis. Ad̄n Ypo. pti. amp bo. Menſtruis pti bus euentētib' accidūt egritudines ꝛ nō eue nientib' a mꝛice accidūt egritudines: ꝛ ꝑme q̄dē egritudines ſunt de inanitione. ſcōe ꝝo de repl'one. Purgeť igiť bumoꝛ peccās ꝛ ꝑ terea rectificenť emoꝛroyde. Itē mantacis ꝛ bñtib' doloꝛē renū emoꝛroydib' ſupuentēti bus tollūt egritudies. vñ Ypo. vj. ꝓ. apb̄. me lācholicꝫ ꝛ nefreticꝫ emoꝛroidē inate bonū ſꝫ ꝑ ſe vl ꝑ artē. Et paꝛ poſt. Mantacꝫ vari cibus emanātib' innatis ſolutio fit mante.

De apate ꝛ vlcere ani. Cap. vj.

Poſtemať an' ꝛ rei' laceri' aut ite ri' aut exteri'. Et cura ꝛ ſigna di cta ſunt ca. de exitu ani ꝓp apa. b ꝝo addēdū q̄ ſi timeť b apa ad collectionē q̄ ſcies: q̄m ꝓp applicationē re ſolutiuoꝝ nō diminuiť doloꝛ tumoꝛ ꝛ fe. ſed poti' itēdunť. vtēdū tm̄ maturatiuis dicꝫ ca. de apatib' ſtomachiſcꝫ ad ipſ rupture. q̄ ſi fiat ꝑ ſeytēdū ſtipticis abſterſiuis mūdificā tib' vlc' ꝛ poſt boc ꝓſolidātib' dictis ca. ō ra gadijs ani. Si ꝝo tub' ꝑ ſe tardauerit: apiať cū ferro. Sciēdū q̄ b apa ſi fuerit iteri' diffi cilioꝛis eſt cureꝛ ꝓꝛauoꝝ accidētiū poſt nāq̄ ſtrāguria ꝛ yleos inaſci ꝛ ꝓꝛie ſi ſanať. Si ꝝo exterius facilis eſt cure ꝛ accidentiū non ꝓꝛauoꝝ ſi metbodo curetur.

Tractatus ſextus tertie ſectionis.
De paſſionibus renum.

Renum paſ

ſiones ſunt ſeptē. Prima debi litas. Secunda mictus ſangui nis. Tertia calculus vel lapis. Quarta dya betes. Quinta macies. Sexta opillatio ſiue duricies. Septima apoſtema. Cum

autē dico renes intelligo alizatim id est locū renū in dorso atq; poros vtrides q̄ sunt due vene stricte ꝓcedentes a renibus ⁊ descendē tes p inguina ⁊ ab vtroq; duor laterū tendunt in vesicam.

¶ De debilitate siue malicia cōplexiōis renum. Capitulum primum.

DEbilitant renes ex oī cā ꝓhibente vel diminuente ipsaꝝ opationez, q̄ est aquosam ptez siue serosaz a massa sanguis nup in epate geniti segregare qua nō indiget nutrimētuz cōe corpis totī. Hec aūt segregatio tribus pficitur. Primū est attractio sanguinis aquosi a vena lili ⁊ hoc fit p venas mulgētes. Scōm est diuisio sanguis attracti in ptem grossam nutritiuā substātie renū ⁊ ptez subtilē supfluentē: ⁊ hoc fit ꝓpter vinculuz collatoriū porosum in cōcauitate renū cōtentuz: p cuius poros angustissimos trāsire pōt aqua subtilis grossa remanēte. Tertiū est expulsio partis aquose subtilis advesicā ⁊ denuo ad extra corpus qđ fit p poros vtrides q̄ sunt meatī longi stricti ꝓcedētes cū cōcauitate renū in cōnerū vesice: ⁊ demū se obliquātes inter tunicā: ⁊ tunicā in cōcauū etusdez. Cause igit diminuētes opationē ꝓhibētes vel corrūpentes sunt tres in gñe: scz mala cōplexio: mala cōpositio: ⁊ cōtinui solo. quēadmodū etī dē bene se bñtib' renū opatio filī ⁊ cuiuscūq; ptīcule nr̄i corpis debite regulate. Mala aūt cōplo iz fit scōa modoꝝ fieri videt tm̄ maxime i renibus p̄m duos modos q̄ sunt caliditas: ⁊ de ipsa dicet in ca. de macie renū. Scōa humiditas ⁊ hec raro stat sine frigiditate. ⁊ de ipsa dicet ca. p̄nīt vbi de mala cōplone loq̄mur. ij. ca. de opillatione ⁊ duritie renū. Mala x̄o cōpositio est opillatio renū ex muscillagine opprimente: aut est laxitas substātie q̄ raritas nūcupat texture. Solutio x̄o cōtinui est vuln' vel ap̄a vel vic' de renibus: ⁊ de ipsis dicem' capl'o de mictu sang. vel sanie.

Methodus. Signa male cōpōnis ꝓpter multa ginez opillantē sunt dolor grauatiuī ex alizatim vrina alba grossa humorosa ampulosa cū residētijs viscosis ⁊ diminutio appetitus comedēdi. vñ ypo. vj. pti. ampho. Quibuscūq; ampule natant netrek. significat ⁊ longā egritudinē nefreticā fore. Et cura eī est vt sumat oī die in ieiuno de puluere vrinatiuo q̄. dicet ca. de calculo. in renib' cuz vino albo subtili aquoso. Purget cū. z. sex vel quatuor benedicte laxatiue dādo in sero cū vino calido p̄missa digōne cū oximelle. Utat q̄nq; coitu in ieiuno: qm̄ purgat renes si fiat vsu moderato. Ungat alizatim dextrū ⁊ sinistrū cū vnguēto agrippa ⁊ marciaton ⁊ arrogon ad ignē bis in die añ prādiū ⁊ añ cenā. Utatur electuarijs vrinatiuis stipticis sicut est dyaciminū ⁊ dyanisum ⁊ filia. Mutriat in ribī pullor ⁊ edor cōditis cū petro. ⁊ spēb' aromaticis. Bibat vinū album claruz. vitet grossa sicut est vinū rubeū turbidū panis azimus extrema porcellor vel vitulor. Signa male cōpōnis ꝓpter laxitatē corpulentie renū sunt vrina sicut lotura carnis cū dolore alizatim ⁊ debilitate dorsi ⁊ ꝓstrattione appetitī' coitī'. Et cura eī' est vt vngātur loca renū cū vnguēto facto ex oleo ro. añ. ptes eq̄les. cere masticis. añ. qđ suffecerit. ad ignē vel solez calidū ⁊ ponat desup emplm stipticū cōfortatiuū renū factuz ex lentib' excorticatis ro. bolo armenico gūmi arabici masticis sūmitatib' rubi ⁊ absinti bij nucis cypressi balaustie sandalis ⁊ filib' coctis ⁊ dissolutis ⁊ icorporatis cum oleo ro. qđ suffecerit ⁊ modico aceti. Cōferūt ad hoc etiā oia stiptica ꝓpata in calido ⁊ frigido cū aliquali declinatiōe ad frigiduz sicut est sirupus. ℞. ro. plātagis anisi ameos acori cipi ypoq̄stidos. teneritarū rubi petro. seminū cōium frigidor. añ. ℥. ß. masticis thuris dragāti spice xiloaloes folij indi sandal. añ. z. iij. cinamomi. ℨ. añ. z. ij. zuccare. ℥. viij. fiat sirup' bene coct' ⁊ clarificat' de quo bibat oī die in aurora. ℥. ſ. cum aqua mirtillor: ⁊ sic sunt trocisci de izarabe mixti cū trocis. de cāphora quos dicem' ca. de ptisi ca. de empericis. Mutriat carnib' laudabilibus assis vel elixis cū petro. cōditis cū succo berberis vel citonior inspissatis cuz vitellis ouor. Ympinguet cuz adipe renū capraruz vel eor aromatisatis cuz puluere cinamomi gariofi. ℨ. mirtillor. Euitet coituz ꝓposse ⁊ resupinationē sup dorsum ⁊ vsum diuretico ruz immoderatuz ⁊ viscosor: diligat stiptica

mediocriter grossa si opillatio epatis ⁊ meseraicarū non phibeat. Utak ergo modo stipticis: modo cōpositis ne alteratiōe mēbroꝝ noceak. Et si corpus sit carnosuz fiat a principio flōmia diuersiua ex basilica in brachio vel pede lateris oppositi: ⁊ pterea in latere eodez. Et si nō suffecerit: denk oēs medicine cōferētes mictui san. quas dicem⁹ suo cap. ⁊ sic regatur donec vrina visa fuerit rectificata ⁊ dolor sedetur omnino.

Canones.

Oportet ꝙ medicine exhibite ꝓ interi⁹ sint subtilis substātie anteꝙ ad renes ꝓuenire valeāt ꝓ vias longas angustas (si ille sint) sirupi collenk pāno duplici. si puluer es cribellentur al cbool. Si vo ꝓ exteri⁹ addak aliq̄d aceti acutissimi gra penetratiōis. ¶ Sciēdū pterea ꝙ in regimine dicte nibil est ꝙ adeo renes debiliter: vt grossum viscosum opillās vel stipticuz fiat ⁊ cottū: qm̄ vasa duo spermatica ppie venas mulgētes ortūtur quare ipsos nutrimēto priuāt atq; in matricē ex forti sufctione sang. puriss̄imi quo egent testiculi cotitu superfluo angustiati ad restaurationem spermatis gignendū ppter qō datuz est ab exptis ꝙ vsus dyasatirion frequens confert omni renum debilitati.

Pronosticatio.

Solicitandū in cōfortatione renū ⁊ vlarum ei⁹: qm̄ ꝓ eoꝝ replettionē fit cā ydropisis ⁊ lapidis: per ipsoꝝ vo inanitionē surgit cā feb. etbice vel maraſmi.

¶ De mictu sang. vel sanies ⁊ vlcere in renibus ⁊ pozis vzitidibus. Capm. ij.

Ictus sanguis fit ppter aliquā triū cārū. Prima cā est pcussio sup allzatim rūpens venā lzilis vel venā mulgentez vel collato rtū renū. Scda est bumoz acut⁹ subtilis corrodēs loca supzadicta vel ozificia eoꝝ apiens. Tertia est exercitiuz vehemens vel cott⁹ superfluus loca ꝓdicta vel ozificia laceras refricatiōe frequētata: ⁊ ppie in cholerico corpe ⁊ tpe calido. Mictus vo sanies fit ppter aliquā triū cārū. Prima est anteceſſio mictus sang. antiquata ppter qō sanguis extra venas stās q̄ sunt loc⁹ sibi ppri⁹ in sanē vel virus nitrosuz ꝓuertik. Ut dicit ypo. Scda est vlc⁹ siue corrosio locoꝝ ꝓdictorū ab bumozib⁹ calidis aduſtis vel salsis nitrosis. Tertia est apa sanioſum in renib⁹ terminatū ad rupturā. vñ mict⁹ san. ⁊ sanies et vlcera in renib⁹ sunt sibijnuicē cōcause vt dictū est. Uerūtñ aduertendū est ꝙ iste passiones qñq; accidunt in renibus: qñq; in vesica ⁊ collo ei⁹ qō virga in viris dicik. vnde ypo. quarta pti. ampb. Si sanguinez aut pus mixerit renū aut vesice vlcerationez significat. Signa igitur distinctiua mictus sang. ꝓ venit a renibus sunt qz sang. exit plurimus ⁊ ppie si fit ex ruptura alicuius vene circa renes ⁊ est globosus: ⁊ qñq; subtilis vt sang. flōmatus. vnde ypo. iij. pti. ampb. Quibus in vrina grossa quasi carniuz frusta vel sicut pili sunt: bis de renibus exeunt. Et statim subdit. Aut essi ipōte sanguinē mingūt: bis de renibus vene ruptura significat. ⁊ intelligē sponte id est subito ⁊ copiose nō ꝓcedentibus accidentib⁹ quibuscūq; ⁊ sentit eger dolorez circa allzatim ⁊ forte anteceſſio casus ⁊ pcussio sup dorsi spōdilia vel vsus ciboꝝ acutoꝝ: vt sinapis: pipis: veteris vini: vel exercitiū: vel cott⁹ in tpe estuoso. Si vo venit a vesica vel collo ei⁹ erit sanguis paucus cuz sint mēbra spmatica ⁊ egredik ante vrinā vel nō bene ꝓmixtus vrine: ⁊ sentit patiens dolorez circa pectinē ⁊ virgā: ⁊ bz strangurīā dolorosam. Signa vo distinctiua sup mictu sanies sunt qz si venit a renibus ⁊ pozis vzitidibus anteceſſit apa sanioſum in renibus apertuz vel mixerit sanguinē ⁊ exit cū vrina sicut parvum frustū carnis vel sicut pili ⁊ sentik pariuus dolor pungitiu⁹ circa locuz renū. Si vo sit a vesica anteceſſit scabies vesice ⁊ sanies egredik ante vrinā ⁊ apparēt squame invzina ⁊ dolor est fortior.

Methodus.

Cura mictui sanguinis put venit a renibus ⁊ locis vicis: qm̄ de eo qvenit a vesica ⁊ collo ei⁹ dicem⁹ de scabie ⁊ vlcere in vesica: est eadē a quacūq; triū causaꝝ euenerit. Fiat igik a principio flebotbomia diuersiua de basilica dextra in brachio vel manu. Et imponak emplastrū stipticum frigidum super allzatim factū ex rosis plātagine ba-

lauſtia lentibus excorticatis ana paſtoris te
neritatibus vitis ⁊ rubi coctis in aqua ⁊ pi
ſtatis ⁊ incorporatis in puluere boli armeni
ci ſan.dra.acatie litij addendo aliqd aloes
et acett acutiſſimi ꝓpter penetrationem.vel
fiat epithima ſup locū ex aqua decoctionis
earū dē rerū ⁊ aqua roſ.⁊ modico acett. Et
fiat vnguentū.℞.populeon muſcillagis pſil
lij ⁊ ſe.citonior añ.ʒ.ß.gūmi arabici aduſti.
carab.aduſti dragagāti añ.ʒ.ij.liquefiāt gū
me in aqua ro.⁊modico acett. Deinde adda
tur aliquid de oleo ro.⁊ cere qō ſufficit ⁊ oīa
ſimul incorpenē ꝓfecte. Et ſi voluerīs:adde
ex anodinis ſicut eſt adeps anſeris anatʒ vl̄
galline:⁊ ꝓprie in mictu ſanici. Sumat oīni
die de ſirupo.℞.ſirup̄.ro. ſirupi mirtini ori
zaccare añ.ʒ.ij.miſceanē ⁊ addaē gr̄a dire
ctionis.ʒ.ß.oximellis cōpoſiti vel ſirupi ace
ti ⁊ deē cū aqua decoctionis maſticis ⁊ mir
tillor. Purgeē poſt hoc cū medicina ſoluen
te humores acutos ⁊ ꝓprie in qua ſint mira
bolani ſicut eſt iſta.℞.mirabolano. citrino
rum emblicorum ana.ʒ. duas. turbith bo
ni.ʒ.ſ.ameos:ſe.feniculi zinziberis añ.ʒ.ß.te
ranē ⁊ miſceanē cum aqua decoctionis pru
norum.vel addatur zuccari.ʒ.ß.⁊. ff dragea
ſiue tragea q̄ detur cū aqua cal'a ſero cū tur
dorum. Vel purgeē.cū.ʒ.ij.reubarbari diſ
ſoluti in aqua calida vel cū electuario de ſuc
co laxatiuo:neq̄ ꝓmittaē vēter aliq̄ die cōſti
pari:imo leniaē cū ſuppoſitorio vel cliſteri:
qm̄ materias diuertit a viis vrine. Uraē om
ni die ante cibum tali mixtura.℞.dyarrodō
abbatis roſate nouelle triaſandal. ana.ʒ.ij.
dyamſi.ʒ.ſ. Sumat omni die vnum ex troci
ſcis de carabe cum aqua decoctōis ſumach
vel mirtil.quor deſcriptio ſm Meſue que
eſt melior deſcriptionum talis eſt. ℞.cara
be auſ.vſ. cornu cerui aduſti dragant aca
tie ypoquiſtidos balauſtie lactu. maſticis
papaueris nigri aſſi añ.auſ.ij.:burris croci
añ.auſ.ſ.et ß.fac trocif.de muſcillagine pſi
lij vel ſucco berberis vel ſucco piroꝝ im
maturorum vel neſpillarū vel citoniorum vel
plātaginis vel vino rubeo pontico vel aqua
pluuiali:quoruꝝ quilibet ſit.ʒ.ij. ⁊ detur vn?
in aurora ⁊ vnus ante cenam cum eiſdem li
quoribus. Et ſi velles ꝙ a proprietate re
ſpiceret renes ⁊ veſicam adderes in deſcri
ptione ſe.apij auſ.ß. Vel ſumat aliquos ex
trociſcis de cauſa frigida vel de ſpodio di
ctis capitulo de ptiſi. Nutriatur farina riſi
ordei condita cum adipe renum caprarum
⁊ edorum ⁊ carnibus aſſis conditis cum ſuc
co berberis vel citoniorum. Bibat vinuꝝ ru
beum ſtipticū limpbatum cū eiſdem aquis.
Deuitet cibos ⁊ potus acutos aperitiuos ⁊
vrinatiuos: ſicut ſunt iura carnium condita
cuꝝ petro. feniculo ſaluia ⁊ olera omnia pre
ter caules ⁊ vinum album aquoſum. Sed re
gatur per groſſa ſtiptica niſi opilatio epa
tis quandoq̄ prohibeat:quare tunc aperiti
ua cum ſtipticis alterentur. Cura mictus
ſanies prout venit a renibus eſt eadem cum
predicta. Sed quando eſt cum ardore vrine
⁊dolore in virga vt atur omni mane trociſcis
de alhel:engi qui fic fiunt ſm Meſ.℞.gra
norum alhelengi.ʒ.iij.ſe.albat bebe cucur
bite citrul.mūdatorum añ.ʒ.iij.⁊.ß.boli ar
menici:gūmi arabici:thuris:ſan.dra.papa
ueris al.amigdalarū amararū excorticatarū
ſucci liquiritie:dragant amili: granorū pi
ni.añ.ʒ.vſ.apij:carabe:tuſcutami: opij ana
ʒ.ij.ff trociſ.cum muſcillagine pſil.ij detur
vnus mane ⁊ ſero cū iul'ep vl̄ ydromelle:qm̄
dolorē mitigant:ſanē abſtergunt: ⁊ vlcera
cōſolidant ſi deus voluerit. Et fiant omnia
que dicentur cap.de vlcere in veſica.

Emperica.

Dicunt exp
ti Mictum
ſanguis ex re
nibus q̄nq̄ prouenire ex multitudine ſang.
in corpore.ſicut fit ⁊ vomitus ſang. ⁊ fluxus
ventris:⁊ ꝓprie in corpore ſanguineo ocio
gaudēte ac quiete. Et cura eiꝰ eſt eadē cum
predicta ꝓter ꝓmagis inſiſtendū evacuatio
ni cum flebotomia ⁊ ꝓuocatione mēſtruo
rum ⁊ emorroydarū in corpore vt diuertaē
ſang.ad loca alia:⁊ minoratione cibi ⁊ potꝰ
et rectificatione epatis ⁊ ſplenis: vt ſcripſi
mus in capīs:⁊ additio ī exercitio ⁊ labore.
Affirmāt ꝓterea ꝙ ad mictū ſan. ex renibus
et ꝓprie exuberātis q̄ttuor ꝓſueuerūt ſupue
nire accidētia timoroſa q̄ cām ad ſe trabūt.
Primū ē ſan.coagulatio in veſica: ꝓpter qō
retineē vrina ⁊ fit diſſuria vl̄ ſtrictura dolorоſa.
Uñ Ypo.ī.iij.p. ampb. Quibꝰ in vrina groſ
ſa q̄ſi carnium fruſta:vel ſicut pili ſunt: bis
de renibꝰ exeūt. Et cura eiꝰ eſt vt vngaē pe
cten cum vnguento calido mollificatiuo:qō

℞. marciaton dyaltee aā. ℥.ſ. butiri recentis ℥.ß. croci. ℥.ſ. miſceātur perfecte ad ignē vel ſolem calidū: ⁊ poſt mollificationem ſumat altēd ex oſtreticis ſi nō timueris vlcus que dicuntur ca. de calculo. ⁊ ca. de diſſuria. Et ſi per hoc nō educerētur fruſta de ſanguine et adhuc retineretur vrina: inijciant collyria diſſolutiua ⁊ lubrificatiua per ſyringa cū ſiringa que dicentur ca. de ſuria ⁊ diſſuria.

Scōm eſt vlceratio veſice ꝓpter ſanguinez in ea longo tpe retentum ⁊ in ſanē conuerſum. Et cura eius eſt cura vlceris in veſica.

Tertium eſt ydropiſis ⁊ infrigidatio epatis ꝓpter euacuationē ſan. cholerici influētis calorem. Et cura eius eſt rectificatio epatis et ſplenis cum electuarijs ⁊ emplaſtris calidis ⁊ ſtipticis dictis ca. de debilitate epatis et cap. de ydropiſi aſcitis. Quartum quod frequentiꝰ euenit eſt tabes ⁊ conſumptio corporis ꝓpter inanitionem venarū ⁊ membrorum que ſe. et bicam accendunt. Et cura eius eſt cōpoſita ex cura macies que dicetur. et cura mictus ſang. que nūc dicta eſt. ⁊ cura ſe. et bice q̄ dicetur lib. ij. ſi deus voluerit.

Canones.

Remedia exhibita per inferiꝰ ſcz cliſteria ⁊ collyria parum vel nihil proficiūt in paſſionibus renum: qm̄ virtus eorū ad locum nō pertingit. Conferre tamē videnť p accidens: ſcz gratia preſeruationis veſice ab vlcere.

Inijciantur ergo frequenter collyria lauatiua cum ſiringa que dicentur cap. de debilitate renum cōuenienti: ⁊ neceſſaria preſenti capᵗˡo ⁊ toti tractatui preſenti.

Pronoſticatio.

Mictus ſanguinis puri ꝓdice ꝓuenies et cū alleuiatione infirmi nullatenus reſtringatur niſi ſuperfluat ⁊ virtutē deijciat: quoniam naturalis eſt ⁊ creticus. Conſueuit talis fluxus quē admodū ⁊ vomitus ſanguinis et fluxus ventris ſanguineus in quibuſdam corporibus certis vicibus ſalubriter euenire et ipſa a multis preſeruare paſſionibus: ſcz ſciſſura venarū: ſinocha: ydropiſi: lepra: ⁊ ſimilibus: ⁊ ꝓpre in corpore ocioſo crapuloſo vel poſt reſtrictionē menſtruorū ⁊ emorroydarū in corpore cōſueto. Item mictus ſang. exuberans antiquatus qui necꝫ per ſe: necꝫ per artem reſtringit ydropiſim vel marasmum ⁊ finaliter mortē inducit. Item ad mictum ſanguinis cronicū ſequi conſueuit mictus ſaniei: et per cōſequens vlceratio in renibus ⁊ veſica cū ardore ⁊ dolore in vrinando: quare a principio ſuccurratur: qm̄ vlcus difficilius conſolidať q̄ vulnus ꝓpter intentionem in curando. Vñ Ypo. vij. parti. ambo. In ſan. ſputo ſaniei.

¶ De calculo ⁊ arena rubea vel alba Capitulum tertium.

Apis calculꝰ ⁊ arena generanť ex materia groſſa cineroſa terreſtri a calore naturali aſſante: ſicut lateres in camino. Si igitť tali materie cineroſe aliqd adueniat ex humore viſcoſo glutinoſo congregante partes fit lapis. Si vō nihil viſcoſitatis aduenerit: fit arena: ꝓpter qō ⁊ ſabulum nequaq̄ in petrā cōuertiť: necꝫ a calore adurēte: necꝫ a frigido ꝓſtringente qualicunqꝫ. Si vō medio mō ſe habuerit vbi gra. qꝫ ps q̄ daz parti cōtiſcať: ⁊ parti alteri nō cōtiſcať fit calculus. Eſt eñ calculus lapis paruꝰ ſeu principiatꝰ: arena vō eſt puluis ex quo fit lapis atꝫ calculus. Et iꝫ lapis mineralis fieri poſſit a frigido cōſtringente partē cinerosam cum parte argilloſa: lapis tñ in corpore animalis nequaq̄: qm̄ vita nō ſuſtineret tantaz frigiditatē. Fiunt aūt iſte paſſiones ſolūmodo in membris deſeruiētibꝰ receptioni ⁊ expulſioni ſuperfluitatis digeſtionis ſcōe q̄ ſunt renes ⁊ veſica: qm̄ ad ipſa ꝓpelluntur virtute regulāte totuz ſuperfluitatis flegmatice muſcillaginoſe gñate in epate ꝓpter indigeſtiones: quare ſtātes inter loca anguſta figuntur donec aſſentur. vnde Ypo. iij. parti. ambo. Quibuſcūqꝫ invrinis arenoſe ſubſtātijs veſice aut renes lybiaſim patiūtur in gñationē lapidis vel eiꝰ diſſolutionez. Signa autez diſtinctiua ſunt: qm̄ ſi fit a renibꝰ eſt color ipſorum rubeꝰ: ⁊ forte egrediunť cū vrina fila lōga: ſicut pili. vnde Ypoc. iij. parti. ambo. Quibus in vrina groſſa quaſi carnū fruſta vel ſicut pili ſunt: bis de renibꝰ exeunt: ⁊ ſentit eger dolorem ſimilē colico. Et illud ideo qm̄ venter ⁊ vrina reſtringitur ⁊ mouēť nauſea: ⁊ fit dolor in yijs ſicut in paſſione colica. Et hoc quidem fit ꝓpter vicinitatem iſtorū

membroꝝ ⁊ compassionem. Sed oportet vt distinguat inter ipsam ⁊ colicā per vrinam. verbi gra. qm̄ est in fundo eius residens: sicut arena rubea. aut de cōsuetudine egri est vt mingat post hmōi dolorē lapidē aut arenā rub. aut tā minxit aī per aliqō tēpus vrinam nigrā cū qua fuit dolor in allzatiz q̄ est locus spondiliū sub quib⁹ situati sunt renes Tunc nāqz scies q̄ est lapis in rentb⁹: ⁊ proprie si dolor descēderit ad pectinē donec perueuerit ad testiculos ⁊ vesicā: ⁊ forte retinea tur vrina vel parum ex ea egrediat: qm̄ porꝛ vrtides extāt oppositi. In lapide ꝛo qui est in rentb⁹ est locus doloris minor ⁊ ꝛsus spōdilia declitior ⁊ versus vmbilicū. In lapide ꝛo qui est in rentb⁹ est loc⁹ doloris minor et versus spōdilia dorsi declitior. Et itez dolor colice ꝓmutat de loco ad locū: qm̄ ei⁹ cā est ventositas ⁊ flegma. Dolor renū ꝛo stat fixus sicut clauis: qm̄ eius cā est lapis. Et si lapis tam renes exterit ⁊ ad porꝛos vrtides descenderit: sentit dolor quasi ab allzatim ad inguina descēdens q̄si sit in eis aliq̄d suspensum. Et si lapis tā ꝓpinquus vesice fuerit: sentit dolor in eius cōcauitate q̄ est supra anum ⁊ spōdilia caude. Signa ꝛo lapidis calculi vel arene in vesica sunt albedo vrine et subtilitas eius ⁊ residentia alba in fundo vrinalis postq̄ fuerit a medico circūcirca cō quassatū ⁊ erecto virge ꝓpter retentionē vrine ⁊ difficultas exitus ei⁹ cū dolore vehemēti: ⁊ q̄ patiens scalpit virgā ⁊ circa ipsam laborat manibus trictitando. Et q̄nqz accidit exitus aī ꝓpter vrine multitudinē: ⁊ plurimū conatē expellendi: ⁊ sentit patiens dolorē sub pectine ⁊ pudēdū. Et scias q̄ lapis in renibus vt plurimū accidit adultis. Infātibus ꝛo in vesica: qm̄ in adultis est calor assans p̄optior q̄ virtus expulsiua. In infantibus vero fortes sunt oēs virtutes naturales: sed in eis est gulositas: quare mltiplicāt superfluitates argilosas q̄ licet renes ptrāseant ad vesicā cōcurrentes eius frigiditate naturali prius cōdensant ⁊ pueroꝝ iugula diutius retinent donec a calore frixent sicut cremiū in frixorio. Scias preterea q̄ lapis in renibus vel vesica duarum est spēcierum. Unus est qui frangi potest per medicinas: vt quia recēs: mollis: paruus. Alius aūt qui nequaq̄ frangi se ꝓmittit: vt qz antiquus lenis planus solidus grossus: quare incisione indiget cū ferro ⁊ extractione: q̄ tamē facienda nō est nisi per desperationē medicinarū. Signa aūt distinctiua sunt: qm̄ si post vsum medicinarū apparuerint arenule in fundo vrinalis magis solito multiplicate emissionis vrine ⁊ mitigatione doloris circa allzatī vel pectinē atqz virgā. Tunc scire debes q̄ lapis frangitur: quare vsum medicinarū assidua. Si vero econuerso res se habuerit: scire opz q̄ manuali operatione indiget. Ista tamē operatio locū nō habet nisi de lapide renum postq̄ transiuit per porꝛos vrtides ad vesicam qñqz ad renes ⁊ porꝛos est multa profunditas: in cuius incisione est indubitata desperatio ad salutem.

Methodus.

Cura lapidis in renibus est duplex. Una curatiua qua indigemus horꝛa doloris ⁊ paroxismi. Alia ꝑseruatiua qua indigem⁹ horꝛa quietis ⁊ post paroxismū: qm̄ sicut ait Aui. iij. can. fen. xviij. Renalis passio in quibusdā corꝑibus periodice resoluitur: quēadmodū ⁊ emorroyd. ⁊ est pura ⁊ doloꝛ tuncturaꝝ. Et nimirū qm̄ omnis morbus a materia dependēs successione participat ⁊ periodo: vt ait Gal. secūdo de febrib⁹. Actꝰ curatiuus hmōi est vt eger ilico post sensationem doloris inungat allzatim totū inguina pectinem ⁊ virgā cū oleo de lilio vel camomille vel aneto vel cū oleo de scorpionibus quod dicemus. C. de empericis. Post hoc euacuentur intestina cum suppositorijs vel clisteri dicto capitulo de freneti: ⁊ capitulo de bolismo. quia per hoc renes ⁊ porꝛi minus angustantur. Post hoc intret eger tinā aque dulcis vel tepide vel aque decoctionis malue violaruꝝ camomille melliloti fenugreci seminis lini: foliorum populi et salicis vngule cabaline caulium recentium anisi apij lactuce dauci pastinace endiuie ⁊ ordei: qm̄ duritiam mollificat: ⁊ materias colli: vias elargat: vrinam prouocat: atqz doloꝛem sedat. Et ex eisdem rebus fiat emplastrum cū oleo anetino vel camomillino quod suffeceꝛit: ⁊ ponatur tepidū. super locum ⁊ ante emplastrum: et post hoc vngantur loca predicta cum vnguento arrogon ⁊ agrippa. aā. ℥.ij. dyalthee. ℥.ſ. butiri recentis. ℥.ſ. semis

Et sumat postꝫ per.ij.horas in balneo se/derit et vie dilatari ceperint de medicamine frangente lapidem ⁊ prouocante vrinā qō infra dicem⁹. C. de empericis. Et bibat sup ipsum aliquid vini albi subtilis aquosi: ⁊ cū balneum exierit: stet erectus pede vno ⁊ sal tet vel descendat clutos vel scalas velociter vel equitet equū duriter ambulantē vel po nat ventosas siccas sup locum doloris gra/datim descendēdo cū ipsis per pectinē vsqꝫ ad principium colli vesice sic nāqꝫ lapis exi/bit cū vrina. Si autē lapis ad vesicam descē derit ⁊ in eius collo fixus steterit ꝓpter sui magnitudinem ⁊ lateris obliquitatez: tunc educatur sicut tā dicetur. Si autē post exitus lapidis cum vrina nō sequatur mictus san. tunc est incolume ⁊ plurimū illud fit cum la pis est paruus ⁊ planus. Si vero sequatur mictus san. ꝓpter magnitudinē vel tubero/sitatem lapidis. lacerantis vias ꝑ quas trāsit tunc curetur per flebotbomiam diuersiuam basilice ⁊ medicinis stipticis dictis capitu/lo de mictu sang. ⁊ que dicentur cap̄. de vlce/re in vesica. Sic igitur regatur alternatim cū medicinis dictis donec lapis totus expellat̄ et dolor sedetur. Cōfert preterea vt vtatur frequenter medicinis soluentibus leniendo sicut est cassiafistula ⁊ tamarindi māna pru na viol. qñ intestina euacuant ⁊ vias vrina les mollificant ⁊ dilatant. Necꝫ vtatur hora illa farmaciis acutis ne forte materie ad interiora declinent: immo vtatur vomitu si fuerit possibile gratia eradicationis ⁊ diuer sionis. Si autem post hec omnia dolor non cessauerit immo lapis fixus steterit in reni/bus vel porris: tunc narcotica donabis que dolorem auferant infrigidando atqꝫ morti/ficando: quoniam melius est aliquod malus egris gignere q̄ finere in mortem cadere: vt dicit Gal. xj. de ingenio sanitatis. Et huius/modi sunt filonium recens vel tyriaca infra. vj. menses cōstructa: vel tyriace. ʒ. duas. opij grana. vj. in potu dato cum vino calido. Actus preseruatiuus est vt abstineat a cibis et potibus viscosis sicut sunt caseus: panis azimus: vinum rubeum grossum: ⁊ a grossis dulcibus: vt sunt ficus dactili carnes porco/rum extrema animalium triticum pasta et frixa omnia in oleo vel butiro. sed vtatur pe netratiuis subtilibus vt sunt carnes lauda/biles sepe dicte. Bibat vinū album clarum purum limpbatum cum aqua fontis. vtatur quandoqꝫ coitu et propria in ieiuno: quoniā renes potenter euacuat similiter ⁊ fortificat si fiat vsu moderato. Utatur purgationibus in principio veris ⁊ autumni educentib⁹ bu mores grossos frigidos vel adustos prepa/ratos cum suis propriis digestiuis prout di cemus capitulo de passione arterica: verū/tamē ne sub silētio pretercurramus pillulas sublimes educētes arenulas ⁊ earū materiā ex renibus adustam vel nō adustam sic fiāt. ℞. semis eruce siluestris milij solis saxifra/gie anisi carui ameos maratri. ana. ʒ. vnam. se. frigidorum communium mundatorum. ʒ. duas. cassie lignee castoret capparis cina/momi ciperi. ana. ʒ. vnam. spice. ℨ. vnum. se minis armel. ʒ. ℈. serapini bdellij oppopo/naci. ana. ʒ. duas. reubarbari boni agarici. ʒ. tres. aloes optimi ad pondus omnium ma/sticis. ʒ. vnam dissoluantur gummi in vino albo claro et reliqua puluerisata confician/tur cum eo ⁊ fiant pillule minime ⁊ detur ex eis sero fine cena a. ʒ. vna vsqꝫ ad. ʒ. duas. cum vino calido. Abstineat a somno illico su/per locum et somno super dorso ⁊ stricturā plurima et equitatione superflua et fatiga/tione dorsi vel tractationib⁹ vel substenta/tionibus vel coitu superfluo: non permittat ventrem siccari sed ipsum lenitat cum sup/positorio vel clisteri. Non permittat etiam flegma acuari in vijs vrinalibus: immo eum omni die euacuet cum puluere ⁊ sirupo diu retico qui sic fit. ℞. seminum communium calidorum que sunt anisi: feniculi: petrosil. apij: sparagi: bruscі: radicum communium calidorum que sunt earundem seminum cō/munium frigidorum maiorum que sunt se/men cucurbite cucumeris: melonis: citrul. se/minum communium minorum que sunt se/men endiuie: lactuce: scariole: portulace: a/meos: amomi: carui: ciminі: dauci: milij so/lis: saxifrage: graminis lactu. maiorane: va/leriane rubee tinctorum aā. ℥. fiat sirupus cuz libra vna zuccari. ⁊ detur in aurora omni die cum vino albo aquoso. Et si vis aroma tizare: pone zinzibe. cinamomi ligni aloes: folij garlofilorum: baccarum lauri ana. ʒ. ij.

terantur grosso modo ⁊ ligentur cuz panno lineo ⁊ suspendãtur in sirupo bora decoctionis scõe. Si aũt volueris ipm acuere: adde ei peri capparis: acori: azari: gñoz iuniperi: cãtaridis sine alis ⁊ capitib⁹ añ. ʒ. ß. vel fiat ex oibus p̃dictis seu pluribus pul'. subtil'. velut alcobol vel electuariũ prout maxie sapuerit egrotanti. Vel vtaĕ electuariis diureticis famosis q̃ sunt dyanisuz dyacimĩnũ: litontripon: metridatũ: nefracatar. dyacastoz. bibẽdo post ipm aliq̃d vini albi clari. Cõfert preterea sumere in tetimo amigdalas amaras vel tyriace. ʒ. ij. cũ vino eodẽ semel vel bis in bebdomada. Cura lapidis in vesica est vt fiant oia supradicta in cura lapidis in renibus p ordinẽ cum reiteratiõe frequẽtata vicibus alternatis donec exierit cũ vrina. Si aũt oia illa non ꝓtulerint: imo lapis in meatu virge steterit ⁊ vias opillauerit et vrine retentionẽ induxerit dolorosam: tũc injiciaĕ p orificiũ virge aliq̃d ex oleis supradictis vel muscillagis altbee vel pfilij vel oleum viol'. cuz siringa vel sine siringa donec via mollificetur ⁊ dilateĕ: ⁊ ponaĕ ℞ga in aq̃ calida p̃dicta: vel embrocheĕ cum aq̃ ⁊ oleo cõi mixtis et calefactis infundẽdo in eis petias ⁊ inuoluendo virgã totã et sumẽ vẽtris et fricheĕ locus in quo lapis est et ad anteriora expellaĕ vna vice post aliã donec egrediaĕ. Si ℞o in medio virge necz aliq̃d predictorũ contulerit ⁊ locus apostemetur vel tumescat: tũc incidatur virga inferius sub ea ⁊ extrabatur. Si ℞o in radice virge lapis cõstiterit in loco qui est p̃ncipium colli vesice ⁊ vrine exitũ prohibuerit: tũc scias q̃ lapis est durus: planus magn⁹ non obediẽs ad frãgendum vel educendũ: quare oportet vt incidaĕ collum vesice in loco eodẽ cum obliquatione virge sup latus oppositũ ⁊ extrabatur: ⁊ post hoc consolidetur. Et si extrabi nõ poterit: dimittatur locus aptus p totum residuũ vite sue: et cũ necesse fuerit vrinare imittatur cãnula et egrediet vrina ⁊ non incidaĕ substantia vesice: quoniã est neruosa spermatica: quare sequereĕ dolor ⁊ partiũ distractio spasmosa: collum aũt est carnosum musculosum facile cõsolidabile. Q̃ñ si incisionem facere voluerit: vt puta q: patiens est adultus: in cuius incisione cadit timor mortis magis q̃ in pueris ꝓpter sensus acuitatẽ ⁊ membrorũz duritiem: tũc fiat sibi cura blãditiua q̃ vrina educatur ofñi hora cum necesse fuerit et vita cõseruetur q̃ est vt eger ponaĕ in balneo predicto: vel fomẽtetur ei⁹ virga cum aqua et oleo tepido tẽpore longo. Preterea resupinetur ⁊ eleuetur virga: ⁊ per ei⁹ orificium intromittaĕ siringa ad longitudinẽ virge vel plus: in cui⁹ concauitate sint tenta vel filum extẽsum de extremo in extremũ: ⁊ cuz descẽderit siringa in concauũ vesice ⁊ lapidẽ opillantem ꝓpulerit: extrabatur tenta vel filũ subito ⁊ minget p siringam: ⁊ post expulsionem vrine cõpletam injiciatur per siringaz liquor absterssiuus: vt est aqua decoctionis mellis: se. apij: se. endiuie: feniculi ⁊ similiũ: vel sicut est oximel compositum: qñi vinam prouocabit ⁊ humores viscosos qui sunt causa ⁊ materia augmentionis lapidis absterget. Et sunt qui per solam resupinationez vrinam expelliunt sine impositione siringe. Est autem siringa canna ex auro vel argento fabricata quãtitatem vie vrinalis virge simul ⁊ eius longitudinem continens vel parum ꝑplus grossioz in parte que intromittitur: per cuius concauitatem transit de extremo in extremum virgula ferrea vel seta porcina vel filum de lana vel pillus equi triplatus vel aliud simile: et sic regatur per dies residuos vite sue quotienscũq̃z difficultas euenerit vrinãdi. Et si ante iniectionez siringe euacuaretur vẽter cũ clisteri lubrifico so ⁊ vuctuoso ⁊ plus solito vtile reperitur.

Siringa

Empirica.

Medicamen completuz ad frangendum lapidem in renibus et vesica si per medicinas frangi poterit et educi cum vrina sic fiat Recipe cinerum scorpionum viuorum adustorum in olla terrea noua ficca perfecte obturata: lapidis iudaici: lapiõ. spongie: lap̃. renalis hominis: vitri adusti lazuli: lapidis ematit. ossis sepie: sanguinis leporis exiccati pillorum leporis adustorum: cicadarum adustarum: cancrorum adustorum: sanguis byrci antiqui nutriti tempore longo ex herbis diureticis: mactati in diebus canicularibus exiccati perfecte super prunas ardentes aspersi cum sale costo sufficiẽti ne putrescat: crete marine saxifrage omniũ añ. partẽ vnã: seim diureticoz: se. cõtum frigidorum

maiorum ⁊ minoꝝ mundatoꝝ:radicū diure
ticarum:agarici:reubarbari aā.quar.℔.terā
tur oia subtilissime vt alcobol ⁊ cū zuccaro.
fiat pul'.vel electuariuz de quo sumat oīni
die in ieiuno.ʒ.℔.vel.ʒ.ij.cuz vino albo aquo
so.Qꝺ si descriptionē augmentare volueris
adde aliud'ex quolibet eoꝝ q̄ sunt semē eru
ce:semē vrtice.se.nigelle:se.cuscute: semē ru
the:semē rapbani:semē dauci:semē geneste:
se.enule:cāpane.squinānti:scolopēdrie:gētia
ne:pipis:aristologie longe ⁊ rotunde:salis
nitri adusti:granoꝝ se.cassie lignee: iuniperi
cimini rubee tinctoꝝ.Quod si descriptiōez
adhuc magis fortificare volueris: adde ali
q̄d ex gūmis calidis:velut sunt galbanū op
poponacū:armoniacū: bdellium:serapinuz
silr ⁊ ex rebus mēstrua ꝓuocātibus:velut est
mirrha:acoꝝ':azarum.Qꝺ si cuz p̄dictis po
nere vis directiuū fortissimū virtutis vltima
te adde cātarꝺ.abscisis capitib' ⁊ alis que
sunt partes venenose sextā partez vnius.ʒ.
Cantarides nāq̄ tanta ꝓprietate vias vrie
respiciunt:⁊ plerūq̄ vesicā vlcerant ⁊ ardo
rem efficiūt in vrina.Quapropter cauēdum
est ab ipsis:silr ⁊ a mirrha ⁊ a gūmis prędi
ctis cū adest mict' sanguis ⁊ dissuria aut flu
xus mēstruoꝝ aut emoꝝroydarū.Ut aūt me
dicina tā dicta fit delectabilioꝝ aromatizeꝯ
cum zinzibere:cinamomo:garioſ.spica:ca
lamo:mace ⁊ siliubus. Et q̄dā addūt amcos
amomi cipi capparis costi amigdalaꝝ ama
rarum nucleoꝝū ꝓsicoꝝuz ⁊ ceraſoꝝū mūdatoꝝ amig
dalarum amararū mundatarū aā. terantu
et bibātur cuz aqua clara dulci vel cuz vinr
diuretico.⁊ exprimaꝯ lac ex hoc mixto qꝺ po
tetur in ieiuno. Ad idē confert aqua distillo
tionis saxifrage milij solis foliorū ⁊ semina
apij:sanguinis draconis herbe pſorate tris
buli marini polij camepitheos rutbe agre
stis teneritatū vitis albe cardi radicuz rub
corticis geneste capilli veneris petro. macei
donici graminis pembafillon: scolopēdrie:
tamarisci:acoꝝ:azari.squinātī:lupuli.eupa
torij:endiuie:lactuce:filicis montani:pulle
gij:ysopi:fenniculi:enule:radicum q̄nq̄ cōiū
oim aā. Ad.ʒ.si recentia ponātur in alēbico
et distilletur sicut fit aqua rosarum: de qua
bibat patiēs aliq̄d omni die in ieiuno. ⁊ cuz
ipsa inungat renes ⁊ vesicā atq̄ virgā totā.
Si vero res oēs baberi nō possint recentes
verbi gratia.vt in hyeme:tunc infundantur
res sicce per diē ⁊ noctē vel amplius in vino
albo claro:preterea distillentꝯ sicut prius.Hic
nāq̄ liquor potēter vrinā prouocat:flegma
viscosum subtiliat: arenulas. dissipat': vias
elargat:⁊ renes purgat. Oleum de scorpio
nibus qꝺ inūctū super renes ⁊ infra vesicaz
intectū per siringā lapidē frangit ⁊ expellit
sic fit ſm Jobem bebemeh. in suo antidota
rio. ℟.scorpiones viginti numero plus vel
minus iuxta ipsoꝝū quātitatē:⁊ pone in va
se vitreo:⁊ pone sup eos olei amigdalarum
amararū lib.ij.⁊ stringe caput vasis ⁊ dimit
te in sole diebus triginta: tūc colla ⁊ vtere.
Alius modus eius ſm ipm. ℟.aristologie ro
tunde:gentiane:ciperi corticū radicis cap
paris aā.ʒ.ſ.funde sup ipsa olei amigdala
rum amararū:⁊ dimittatur in sole diebus vi
ginti:deinde proijce sup ea scorpiones a de
cem,vsq̄ ad qnindecim iuxta ipsoꝝū quanti
tatem ⁊ iterū stringe orificium ⁊ pone in so
le.xxx.diebus:deinde colla ⁊ repone.Est etiā
mirabile si de ipso patiens inungaꝯ postq̄
tina egreditur ⁊ de ipso injiciatur aliquid
per siringam. Oleum autem de amigdalis
amaris ad idem conferens sic fit.℟. amig
dalarum amararum mundatarū ab vtroq̄
corrice quantum vis:terantur contritione
vltima:et fac pastam ex eis et dimitte in lo
co calido per quinq̄ horas:tunc iterum tere
et pone in torculari:et exprime ⁊ emanabit
oleum.Si autem in vase duplici decoxeris

ſicut per bore ſpatiuꝫ ⁊ deinde expſſeris in torculari manabit abūdātius aut amigdal'. cōtritis ſaculos impleueris ⁊ ſub cinere calido aut arena calida inter pānos ſepelieris et ꝓterea expreſſeris: abundabit. Eſt nancꝫ boc oleū apertiuū opillationū ventoſitatū lenitiuū aſperitatū: mollificatiuū duricieꝫ: decoratiuū coloris: ⁊ plurimū cōferens dolori aurium atꝫ ſurditati: ⁊ tinnitui ſi de ipſo fundat' in aure. Et eodē mō fit oleū de amigdalis dulcibus: ſed nō eſt tm̄ conferens in boc caſu. Eſt tm̄ magis lenitiuū ⁊ bumectatiuum ptiū ficcaꝫ duraꝫ vel aſparū quare confert raucedini ⁊ tuſſi ⁊ ptiſi ⁊c.

Mō eſt ꝓueniēs

Canones.

vt negligat' cauſa doloris renū et veſice etiā cū anodinis vel ſtupefactiuis. Et ſi nō aliter qm̄ poſt menſem vnū ꝓducit egrū ad etbicā cū aſſiduatione doloris: ⁊ qm̄ cꝫ vulnerat veſicā ⁊ inducit vrine ardorē ⁊ forte ſi dolor vltimet' ꝓnicie. Itē ꝓuocat etiam emor. vel meſtrua in corpe cōſueto confert: qm̄ materias groſſas aduſtas vel non aduſtas euacuat ⁊ diuertit. vñ Ypoc. v. pti. amꝑbo. Melancholicis ⁊ freneticis emorroydē innate bonum.

Pronoſticatio.

Si lap. in renib' vel poris ſteterit ⁊ vrinā ꝓbibuerit ⁊ dolorē fortē induxerit nec per ſe nec per artē exierit mortale. Itē lapis calculus ⁊ arena in renibus ⁊ veſica ſimiliter ⁊ vlcera in ipſis raro perfecte curant'. ⁊ ꝓprie ſi fuerint antiquata qō quidē contingit ꝓpter materie groſſiciem vel adherentiā viarū anguſtationē ⁊ membroꝝ ꝓfunditatē. Et ſi corpus fuerit ſenex nunc̄ curat' ꝓpter cauſe fortitudinē ⁊ virtutis defectionē. vñ Ypo. vj. ꝓti. ampbo. Mefretici ⁊ circa veſicā dolentes laborioſe ſanantur in ſenibus. Et intellige ſenes omues qui ſunt vltra. xl. annos.

De dyabete ſiue dyarria vrine. Ca. iiij.

Dyabetes eſt mīltiplicatio vrine ſuperflua ex renū caliditate ꝓueniens cū nocumēto virtutis attractiue atꝫ digeſtiue q̄ in eis ſunt: ꝓpter qō ab antiq̄s nūcupata eſt dyarria vrine. Signa eius ſunt ſitis fortis aſſidua: ⁊ qm̄ poſt potū aq̄ vl' alterius liquoris fit ilico mictura pl'ima repiens vrinale nec̄ bumectant' os ⁊ labia ꝓpter potū bora aliq̄. Et eſt vrina alba ſubtilis ſicut aq̄ ꝓpter ſimplicitatē eius atꝫ cruditatē ⁊ extenuatur cū ea corpus de die in diem.

Methodus.

Cura eius eſt infrigidatio renū ꝓpoſſe ⁊ debilitatio virtutis attractiue in eis qō fit cū emplaſtro facto ex roſ. terra ſigillata ſan. bra. pſillio ſandalis piſtatis ⁊ cōcaſſatis cū aceto ⁊ aqua roſ. infundendo pectias in ipſis ⁊ actu frigidas ponēdo ſup loca renū: vel cū empl'o ex ſummitate rubi ⁊ vitis albe ⁊ foliis ſolatri ⁊ ſempuiue ⁊ plantaginis coctis in aqua ⁊ aceto ⁊ piſtatis ⁊ incorporatis cū farina ordei vel cum vnguēto qō ℞. populeon olei roſ. olei viol'. olei nenu pba. aā. ꝑt. equales. muſcillaginis pſillij ꝑ. ij. cere qō ſuffecerit. Et ſi vis fortificare magis adde dragāti ℥ arabe gummi arabici aq̄ roſ. ⁊ cāpbore: ⁊ cū eadē inungat' pectus et ſpina tota ſi corpus plurimū extenuet': qm̄ maraſmū ꝓbiber vel retardat. Sit in aere frigido bumido oīno bora ⁊ ingrediat' aquā frigidā ter in die vſq̄ ad vmbilicū ſi corpus ſit carnoſum aliqualiter. Et dormiat reſupinus ſuper terra vel lecto ſtrato viol'. roſ. ſalicibus ⁊ berbis frigidis. vtat' trociſcis de ℥abrabe dictis cap̄. de mictu ſan. ⁊ trociſcis de alkekēgi dictis ibidē: qm̄ ſanguinē ingroſſant calorē reprimūt: attractiuā diminuūt: ⁊ ſitiꝫ extinguūt. Fiāt oia dicta ca. de macie renuꝫ vitet omnia diuretica atꝫ vrinatiua ⁊ coitū oīno. Et vtat' lenitiuis donec materie diuertant' ſicut ſunt pulmenta ordei vel farris vel auene condita cum amilo penidijs amigdalis dulcib' ⁊ zuccaro. vtat' ſtipticis alternati ſicut ſunt lentes caules carnes aſſe vel elixe cum mirtillis ⁊ ſumach cōdite cū ſumach ⁊ berberis vel granatoꝝ vel agreſte. vtat' cibis vt plurimū nutrientibus ſicut ſunt teſticuli gallorꝝ nondū coeuntiū vitella ouorū recentium extrema porcelloꝝ. vtatur alterantib' ſicut ſunt carnes fluuiales piſces petroſi lac recens vſtulatuꝫ. Bibat aquā ordei vel prunorꝝ damaſcenorum vel vinum rubeū pōticum limpbatuꝫ cū aqua pluuiali. Sumat omni die in ieiuno de bac mixtura. ℞. roſate

nouelle dyarrodon abbatis zuccari ros. zuccari viol. trias andalis. añ. partē. ʒ. dyanisi. p. ℈. gratia directionis.

Emperica.

Cōiter opantes faciunt lamināplūbeā latam valde subtilem perforatam sicut cribrum quā patiens defert super renes firma tam cum fascia tempore omni.

Prognosticatio.

Solicitandū in cura passionis statim a principio: qñ si pdurauerit calorē inflāmat: būditates exiccat & fe. etbicā iducit. Itē si dyabetes supuenerit i fe. acuta & nō acuta post signa digōnis & die cretica nullatenꝰ restringat: imo fortificat cū aq̄ cicer vel pisor. Si vo añ signa digōnis & die nō cretica: & cū debilitate virtutis assidua & corpor arefactiōe restringat malū est: qñ sint bomatic⁹ est et corpis colliquationē figt & ppre si superficies vrine apparuerit oleaginea.

De macie renū. Cap. v.

MAcies renū est cōsumptio additis statis circa renes cū exiccatione būditatis q̄ est i eis. Stat nāq; pinguedo quedā cōdēsata circa renū ptē cōcauā. Fit autē macies ppter dñantē calorē q̄ in ipis est: aut ppter famē & puationem nutrimēti. Signa eius cōia sunt paucitas appetit⁹ coit⁹ vl̄ impotētia ad illud. Si aūt fuerit ppter coitus vel famē supfluā ptz ex rl̄one infirmi. Si ppter malā cōplonē ficcā innatā vel fluxā patebit ex puatione cārū pmittuar tā dictar.

Methodus.

Cura ei⁹ exquacūq; cā accidert: eadē est vt. ſ. habeat intētio ad ipinguationē renū & corpis toti⁹ qō fit ex mlior subito nutrimēto sicut sunt pisces petrosi recētes & pprie assi. Et iura carnū laudabiliū inspissata cū vitellis ouor cōdita cū cinamomo cardamomo liquiritia & croco pulv. ex simila cōditi cū amilo penidijs lacte recēti capre vel amigdalis dulcib⁹: & sicut sunt ova sorbilia testiculi gallor vel artetū & edor: auellane ficus ficce pingues fistici pinee dactili & vinus rub. dulce & lac calm ex mamillis mixtū cum zuccaro & mica simile: & sicut est balneū aque dulcis tepidū p⁹ p. ij. horas sine mora i ipo & cū exire voluerit: vngat corp⁹ totū ex oleo ros. vl̄ viol. vel nenupb. Et p⁹ vnctionē spargat aq̄ frigida sup ipm: qñ calorē naturalē adiuuat: & tūc dormiat sup lecto molli i aere frigido būido vel tpato. Et si fuerit aq̄ decoctionis maluar viol. salicis ppt magis cōfert. vtat sōno lōgo p⁹ ipm ocio gaudio & q̄ete. Abstineat ppossea a coitu flebotbomia solutiōe vētris: qr vbi indigētia nō opz laborare: fil̄r & a puocantib⁹ vrinā: & ppre diuretic⁹ sinapi vel aceto. Nō vtat nec acuminib⁹ nisi forte gra puocationis appetit⁹. vtatur multiplicatib⁹ sperma sicut est dyasatirion dyadragantū & oia q̄ dicemus ca. de diminutione coitus. vngant renes & spina tota cum vnguento qō sic fit. Rr. olei ros. viol. añ. ʒ. ſ. butiri recentis sine sale. ʒ. ij. adipis anseris anatis galline. ana. ʒ. duas. cere. ʒ. ſ. adipis renum edor et artetū. añ. ʒ. ij. dissoluant omnia in casola & colleñ et reseruenꝰ. vl̄ cū vnguēto tali. Rr. croci. ʒ. ſ. populeon. ʒ. ſ. muscilaginis psilij butiri recētis. añ. ʒ. ſ. et ℈. misceantur: & si vis resistere magis calefactioni adde campbore. ʒ. ſ.

Emperica.

Cura huius egritudinis tribus intētionibus pficitur. Prima in extinctione caloris assantis. Scōa in alteratione siccitatis marasmātis. Tertia i multiplicatione spermatis cōfortātis. Prīa colligit ex ca. de ptisi & ca. de fe. etbica. Scōa ex cap. de debilitate stōache. ca. de dyabete tertia cap. de diminutione coit⁹. Itē sciendū est q̄ scripta in capl̄o de spasmo & ppre de inanitiōe: & ca. de ptisi & de debilitate stōache: ficci: & de duricie renū. ac ca. de fe. etbica fil̄ aggregēt: intēgbit pfecte renū humectatio & ipiguatio, put ē fieri possibl̄e p artē. qñ siccū būectare de nūero difficillimor ē, ppt būiditatē posse caliditatī modicū attinere.

Canones.

Hec passio fortib⁹ indiget medicinis atq; penetrantibus & adherentibus: qñ facilius est humidum exiccare q̄ siccum humectare. vt dicit Ga. vij. de ingenio. ij. ca. & propre vbi siccitas stat cū caliditate: qñ tūc ē op⁹ dupli

ei intẽtiõe.siccitas nãq; est lima calorum:ca lor quoq; est fornax siccitatis: vt di. ibidem.

Pronosticatio.

Solicitandũ in cura buĩ⁹ passionis statim a principio:qm̃ si antiquet ⁊ cõfirmet non curatur:ergo pducit corpus ad siccitatem et feb.etbicam ⁊ demum ad mortem.

¶ De opillatione ⁊ duritie renũ. Cap.vj.

Ut aũt ppter flã grossum visco sum adherẽs renib⁹ ⁊ poris vri tidib⁹ aut ppter apa ꝓuersuz in sclirosim. Signa ei⁹ ppt flegma grossum vel melãcholiã vel com positũ ex ijs sunt paucitas vrine ãplioz debi to vel solito cũ albedine ⁊ subtilitate ipsius et doloz grauatiu⁹ in spõdilib⁹ dorsi circa lo cum renũ. Et si illa passio prolõget:incipit vẽter inflari ⁊ vrina magis ac magꝫ retine ri ⁊ seq̃tur ydropisis ascitis. Signa ei⁹ pro pter apa scliroticũ sunt añcessio apatis i re nib⁹ cuz signis pprijs ppter qõ dum antiq̃ tuz fuerat nõ seq̃bat resolutio ⁊ doloris gra uatiui cessatio:neq; sanici visio in vrina:im mo remãsit grauitas in allzatim ⁊ cum boc minozatur vrina ⁊ venter inflatur.

Methodus

Signa ei⁹ propter flã grossum vl' mel'iam vel cõpositũ ex ipis est vt educatur materia. Et educat sicut dicemus ca.de ar tbetica. C.de cã frigida. Cõferũt etiã pillu le dicte ca.de lapide in renib⁹. C. de actu p̃ seruatiuo.vngat cũ vnguẽto facto ex adipi bus dicto ca.de macie renũ. Et si ipz magꝫ fortificare volueris i mollificãdo ⁊ penetrã do adde medullã crurisvituli vl' cerui vl' tau ri ⁊ aliq̃d aceti acutissimi. Cura ei⁹ propter apa sclirotic̃ꝫ iz fit difficilis. Sũat oi die bis boza maloris inanitionis stõachi de sirupo mollificatiuo ⁊ resolutio sicut ẽ oximel cõpo sitũ datũ cũ aq̃ decoctionis ozdei ⁊ mellis. Purget vicib⁹ alternatis parũ p⁹ parũ cuz bñdicta laxatiua vl' cũ oximelle acuato cũ ʒ. ij. reu. boni. Jnvnguẽtꝫ ⁊ emplis ff sicut pri⁹

Emperica.

Electuariũ bo nũ mollificati muz lenitiuũ resolutiuũ ⁊ vrinatiuũ sic ff. R. pineaꝝ mũd. amigd. munđ. auellanaꝝ succi liq̃ritie peni. amili dra. se. altbee se. li. se. mal. capilli veneris aã ʒ. ß. mane tamarind. aã. ʒ. ſ. saxifrage milij solis macedonici pulegij anisi feñ. filetis mõtani. rad. enule. aã ʒ. iij. se. apij. se. feñ. se. anisi. se. petro. semi. ameos amõi aã ʒ. ij. lapidis spõgie laꝑ. tudatci cica darũ san. byzci antiq̃ssimi armoniaci serapi ni oppoponact bdellij. aã ʒ. ſ. reubar. opti mi ʒ. ß. ʒuccari vl' mellis qõ suffecerit. Et si vis aromatizare adde ʒ. garioff. cinamomi cardamomi calami aromatici ℈. aã ʒ. ij. terãt dek ex ipso mane ⁊ sero ʒ. ſ. cũ vino al. aquo so in cã fl'atica vel meli'ca.sed cum aqua de coctionis se.altbee ⁊ mellis in sclirosi.

Canones.

Nõ sis ꝑceps in vsu diureticoruz vel resolutiuoꝝ. iz ,vicib⁹ alternat̃ interfere mollificatiua ita vt mollificatiua obtenẽt i p portione: sexq̃altera vel dupla qõ securi⁹ est.

Pronosticatio.

Opillatio recẽs curatiõis ẽ facilis. Antiq̃ta x̃o q̃ duricies dicit difficilis. Sclirotisatio aũt curatiõis est impossibilis. Jtem opillatio renum inducit ydropisim ⁊c.

¶ De apostematibus renum ⁊ poro rum vritidum. Cap'm. vij.

Postemant renes sicut ⁊ mẽbra alia ex cõgestione bũoꝝ peccan tiũ in quãto ⁊ q̃li in ventis ⁊ arte rijs ipsoruz vel deferẽt sufficiens q̃ntitas ipsoꝝ bũoꝝ p ipsas. Et fit ex oi gñe q̃ttuoꝝ humoꝝ:vt plimũ m̃ cum cõmixtione fl'atis. Signa ei⁹. sunt febris ꝓti nua pmixta ⁊ cũ borripilatiõe nõ bñs poris mũ ⁊ sensatio doloris gñatiui allzati quẽad modũ si eẽt aliq̃d in eo suspẽsuz: ⁊ cũ ꝑcipi tur egro taceat supin⁹ ⁊ fiat minoratio oĩ die. Et si apa fit magnũ supuenit strãgurta et surgit tumoz circa epar ppt vrine regurgi tationẽ. Et scias q; iz ad qõlibet apa mẽbro rũ interioꝝ sequat̃ fe. ꝓtinua ppt ꝓtinuam trãspiratiõnẽ fumoꝝ caprinosoꝝ ad coz ipz inflãmatiũ. Attamẽ si mẽbrũ ppinquũ fue rit:vt pulmo pleura stõachus epar splen fit fe. ꝓtinua acuta. Si x̃o remotũ fuerit vt re nes surget fe. ꝓtinua pmixta id est nõ acuta nisi mẽbrũ fuerit neruosuz:sensitiuũ:vt vesi ca vel matrix vel principale ⁊ nobile: vt ce

rebꝰ ⁊ testiculi vel materia acuta calida tūc nancꝫ fiet feb. inflāmationis intense.

Methodus. In ꝓncipio huiꝰ apāti fiat flomia diuersiua ex basilica brachij dextri ⁊ si corpꝰ fuerit sanguineū ⁊ ẋtus ꝓstās extrahatur sang. plimus vt diuersio ptingat ad renes. Post flebotomiā fiat emplm repercussiuū ex roſ. sandal. semp tua solatro extremitatibꝰ rubi ⁊ vitis albe coctis ⁊ pistatis ⁊ incorporatis cū farina ordei ⁊ plātagine ponēdo tepidum sup locū ⁊ addat aceti fortissimi. epithimetur cū sandal. roſ. bolo ar. terra sigillata infusis in aq roſ. ⁊ aceto vel succis rerum predictarū. Nutriat hora illa cucurbitꝫ: cucumeribꝰ: meloñ. citrul. farina ordei vel aue ne coctis cū lacte amigdalarū dulciū ⁊ aceto. Bibat aquā ordei vel prunoꝝ siccoꝝ vel seminū frigidorū. Sumat in aurora sirupū de nenupha. vel roſ. cum eisdē rebꝰ: ⁊ sic regatur dōec apa euitet si fuerit possibile. In augmēto ẋo qđ est post dies q̄tuor addat in emplo aliq̄d ex anodinis resoluentibꝰ reliquias fluxas q̄ sunt floꝝ. camomille melilotum semē lini farina fenugreci aneti ⁊ filia. Et si videris in eis ꝓfectū fortifica ipsa versus statū ⁊ adhuc plus in declinatiōe donec ꝓfecte libereť. Si ẋo nō videris in repercussiuis ꝓfectū vsq ad diē septimū vel octauuz: imo tūc febris acuť et dolor: q: sanies gnať tunc incipe altā curā: scz digestiuā ⁊ maturatiuam p interiꝰ ⁊ exterius. Fiat igiť emplastrum ex malua altbea coctis ⁊ incorporatis cum oleo anetino ⁊ camomillino. Et si vis fortificare: adde axungiā recentē porciⁿ gal line. Et si times fe. inflāmationem pone in emplastro farinā ordei ⁊ tritici. Bibat bora illa aquā decoctiōis ordei ⁊ semis altbee malue: ⁊ endiuie ac lini: q̄ maturat ⁊ lenit et nō dimittatur vēter restringi. Et cū visa fuerit sanies dētur ꝑmo stiptica lauatiua in potu: sicut est aqua decoctionis melⁿ. ⁊ seminis apij vel ortmellis cōpositi. Post dies ẋo duos a ruptura dentur viciſſim cōsolidatiua: sicut sunt trocisci de liarabe vel alliselzen gi dicti capi. de mictu sanguinis vel saniei. Utatur bora illa lacte calido ex mamillis mixto cum mille ⁊ zuccaro. Confortetur bora illa cum carnibꝰ laudabilibꝰ conditis cuz finapi ⁊ melle vel pulte ex amilo ⁊ penidijs et farina simile cōditis cū lacte amigdalarꝫ amararum: q̄ſi oia ista confortāt ⁊ mundificant vlcus. Bibat ydromel vel vinū album limpbatū cum ydromelle. In fine vero fiant emplastra cōsolidatiua dicta capo eodem. Si autē oia a principio dicta nō contulerit et grauitas de die in diem augmētata fuerit: ⁊ vrine difficultas sine fe. vel modica: tūc apa tendit ad scirosim: quare tunc proceda tur vt diximus capitulo de opilatione et durities renum.

Canones. Hoc apa ficut ⁊ qōcunqꝫ aliud aut permutatur ad locū alium nobilē magis vel ignobilem aut stat. Et si sic aut termiatur ad resolutionem ⁊ est salubre: aut ad sanositatem ⁊ est difficile: aut ad scirosim ⁊ est mortale. Et ex hoc trahiť canon vtilis in opere: scz qđ post vsum repercussiuoꝝ per dies quattuor debz medicus primā habere intentionē ad resoluendū. Et si nō ꝓficit in eis vsqꝫ ad dies septem vel circa id transeat coactus ad maturandū. Et si non proficit ad id vsqꝫ ad dies quadraginta vel q̄nquaginta vel sexaginta ꝓcedat desperatus ad mollificanduz. Item ad apa renum mficis ⁊ ami sequiť istrangu ria ꝓpter vesice compassionem. Hec tamen stranguria curari non potest medicinis circa vesicam exhibitis: q̄ſi ibidem non est eiꝰ causa. Unde Ypocra. quinta parti. ampho. In ano flegmoñ. patiente ⁊ matrice flegmoñ. patiente habente strāguria superuenit. ⁊ in renibus habentibus saniem stranguria superuenit.

Pronosticatio.

Apostema renum si termietur ad resolutionem salubre. si ad dublati ⁊ ruptura timoro sum ꝓpter morbi longitudinem ⁊ doloris ⁊ feb. intensionem et vlceris difficilem consolidationē et vrine nitrositatem preterfluentis prependentem. vnde ypo. vi. parti. ampho. Mefretici et circa vesicam dolentes laboriose sanantur in renibus. Si autem terminetur ad lapidificationem mortale. Item si ad apostema renum sequatur tumor ventris magnus: ydropisim

minatur sicut est ydropisis que fit propter apa duru epatis vel splecis. Itez si in apate renu supuenerit fluxus emorroidaru vel menstruor in corpe psueto p se vel p arte salubre t ppie si fit cu alleuiatione fe. t doloris. vñ ibidē. Melācholicis t freneticis emorroide innate bonus. Est eñ nefresis nomē generale ad oēm renu passionē sicut nefrocatarum est nomē cōe ad medellam omniu passionu in renibus quarucunq; ꝛc.

¶ Tractatus septimus de passionibus vesice.

Vesice passiones sunt sex in genere. Prima scabies siue vlcus. Scda ardor urine Tertia stranguria. Quarta dissuria. Quinta exitus urine insensibilis. Sexta apa. Mā de lapide t arena (dixim⁹) in vesica: vbi de renib⁹ loqbar. Cū aūt dico vesicā intelligo ei⁹ duas tunicas ex qb⁹ cōponit t collū ipsi⁹ qō in virovirga ōz t in femella collū matricis modo tñ quer so. Mā in masculo collū vesice est via principalis: vasa aūt spermatica a testiculis ascendētia circa medū virge latera'r cū ipo pcurrūt vnū a dextris aliud a sinistris. In femella ño collū vesice est equitās collū matricis: ita vt apud vuluam vnica via efficiatur.

¶ De scabie t vlcere in vesica t virga virili. Capitulum primū.

Scabies in vesica vel ñga fit ex vlcere. vlcus autē fit aut ppter apa santosuz eruptū: t de ipo dicemus ca. de apate in vesica t virga: aut ppter materias calidas nitrosas corrodētes ptes quas diu suptranseūt vel morātur sicut est flegma salsuz t cholera. Signa ei⁹ sunt: qñ si sint iste passiones in vesica sentit eger dolorē circa sumen t pectinē cū extenuatione corpis toti⁹ t egredit sanies mixta aliqua'r cū urina: lz nō adeo p fecte sicut apud vlcus i renib⁹: de quo dixim⁹ ca. de mictu san. t sanie: qñ qñ to via lōgior tanto meli⁹ res viatice cōmiscenē t ineſt ei fetor: t si antiquet: egredit̄ cū urina t sanies ſme subtiles albe vel cortices qui files furfurib⁹. vñ Ipo. tiij. p. ampb. Quibus urina vt pingi existēte furfurea mingūtur ijs vesica scabit. statim post. Si sang. aut pus mingūt aut squamas aut odor grauis sic vlcerationes significat. Si aūt fuerint pdicte passiones in collo vesice: sentit eger dolorē in radice' vel medio vel capite vesice vel apud labia vulue vel circa id qñ mingit t urina labit sup vlcus t egredit sanies āte urinā. Et scias q dolor est fortior in vlceribus vesice t colli ei⁹ q in vlceribus renu t porox vtidū p pter illox membrox maiorem sensationem.

Cura

Methodus. Cura ambox est eadem. Perficit aūt duabus intētionib⁹. vna in euacuatiōe morbi que est vlcerū mūdificatio t post hoc cōsolidatio. Alia in curatiōe accidētis q̄ est doloris t ardoris urine mitigatio. Cura morbi est vt a principio digerantur materie acute cū sirupo de fumoterre t post hoc euacuent put dicem⁹ ca. de scabie t pruritu corporis lib. ij. si de⁹ voluerit. Post hoc pcedat ad remedia localia. Bibat igit patiēs oi die in aurora. ʒ. iij. vel circa id de potu linitiuo sicut est aq̄ decoctionis ordei semis altee scis malue liq̄ritie bene collata. Et fiyis addere ex urinatiuis lenibus adde seia cōta frigida maiora vel minora: vel sumat eadē bora aliq̄d ex cibis lenib⁹ sicut sunt iura gallinarum pinguia vel pultes ex amilo penidijs farina simile cōditis cū lacte amigdalarū dulcium vel cū oleo earū. Post ista ño p duas boras intret balneuz leue sicut est aqua decoctiōis malue altbee violarū populi salicis brance vrsine vngule caballine ficle atriplicis mercurialis t intingat in balneo qñ vlcus mūdificat cuz lenitate. Et ex eis rebus fiat emplastrum cum oleo camomillino quod tepiduz ponatur super sumen t virgam post exituz a balneo: t vngatur cuz dyalthea t populeon mixtis. Post q̄ hoc feceris per dies aliquos erit ad mundificatiua fortiora pcedendum. Bibat igitur patiens bora predicta ydromel cum vino albo subtili vel aqua decoctionis ficuū siccarum pinguū. Et fortius est illud oximel cōpositū si nō cōtinuetur amplatione vlceris: debilius aūt illo est lac asine vl capre si bibatur calidū ex mamillis. Post q̄ extinctus fuerit in illo calibs vel lapis ignit⁹ tribus vicibus addito post hoc aliquantulo

Vesice passiones. b. ḡne n

mellis vel zuccari. Et simile huic est vinum albū subtile limpbatū cuz aqua decoctionis ordei vel seim frigidoz. deinde gradatim p̄ uenientū ad localia p̄ma. iniȝciat ergo cū syringa primo ydromel purū vel aqua decoctiōis cicerū ⁊ pisoz: qm̄ oia ista sanies abstergūt. Et cū eger mixerit ista iniȝciat. ilico cū syringavn' ex trociscis de alzel: engi dictis ca. de mictu san. ⁊ sanei dissolutis in aq̄ liq̄ritie eoz̄dē. qm̄ mūdificat: mitigat ⁊ cōsolidat ⁊ cū mixerit: alternentur iterū lauatiua. Deinde in fine addātur ȝsolidatiua foztiora sicut sunt trociſci de ȝarabe dicti ibidem dissoluti cū eisdē. Et si sumāt istos trociscos cū eisdē liquoz ib' p̄ supius in aurora confe/rēt vel iniȝciat colliriū albū rasis in suo antidotario. Cum lacte quidē qñ dolor est vehemens cū aqua vel mellis ⁊ ficuū cū est sordities plurima in vesica qō sic fit. ℞. ceruse sarcocolle tburis gūmi arabici opij sang. drac. añ ȝ. ſ. fiāt fiet in forma sicut auellane cū muscillagine semis altbee vel psilij vel seis citonioz vel lacte asine seu mulieris ⁊ sic vicissitudinē mundificatiua donec patiēs liberet̄ p̄fecte. Cura agibilitatis dicet̄ p̄imo sequēti capło. Cōfert p̄terea iniectio cū syringa rerū frigidarū leniuz sicut est muscillago se. citonioz se. psilij se. altbee ⁊ sicut est oleū ros. mixtū cū lacte mulieris ⁊ instillatio olei ro. mixti cuz populeon ⁊ p̄prie si dolor sit in parte colli anteriori.

Emperica.

Colli? vsu moderato fact? et p̄prie in tenuino cōfert vias mundificādo. Immoderatus aūt vel inordinat? nocet materias attrabendo ⁊ mēbra debilitādo illud nocet vsus acuminū sicut est sal cepe allia finap̄. acetū. Mocent etiā diuretica acuta sicut est semen apij bruscі sparagi. Cōferūt in p̄incipio cibi lenitiui: vt pultes ex amilo vel farina ordei vl' auene. Siłr ⁊ medicine leues vt tamarindi cassia fistula viol'. pruna. In fine ȝo glutinosa viscosa si epar nō impediat; vt est caro porcoz recēs sine sale vel modico ⁊ extrema aialium ⁊ pulmentū ex riso vel tritico cōditum cū buttro vel adipe renū caprarū. Cōferunt p̄tereavnguēta incarnatiua exterius super locum: ⁊ p̄prie si vlcus sit in virga sicut sunt vnguentū album ⁊ vnguentū fuscū nicholai ⁊ p̄prie in declinatione morbi. Utak̄ sepe in tenuino bac mixtura. ℞. draganti zuccari ros. rosate nouelle vyarrodon abbatis. añ. partē vnam. vyanisi partem. ſ.

Canones.

Licet invlceris' vesice ⁊ renū cōferant medicine exbibite p̄ supius ⁊ inferi': p̄ interi' ⁊ exteri' tā lenitiue q̄m consolidatiue. Multi tñ dubitū medicinas tāto meli' oparī q̄to meli' ⁊ vicinius accesserint ad particulā lesam. Et idcirco in passionib' renū magis cōferūt exbibita p̄ supius q̄m inferius: in passionibus ȝo vesice econuerso.

Pronosticatio.

Iste passiones si pdurāt raro curank̄ ⁊ p̄prie in senib'. vñ Ypo. vſ. p. āpb. nefreticі ⁊ circa vesicā dolētes laboriose sanank̄ i senib'. Et intellige tertiā ⁊ quartā etates: qm̄ vesica cū sit mēbr̄ spmaticū frigidū natural'r magis fiet frigidū p̄ etatē: vlceris' aūt frigidū est morbax vt dicit Ypo. v. p. āpb. Ad b̄ etiā facit trā fit' vrine assidue corrodētis. Ite in scabiē vesice si cortices grossi exterint cuz fetore vrine p̄imo difficillime curat̄. Sicut igitur tale signū in vlceribus intestinoz̄ minat̄: qz eger ex eo morit̄. Ite vlcus vesice penetrās mortale vñ Ypo. vſ. p. amp̄b. vesicā icisaz: aut cerebrū aut cor: aut dyafragma: aut epar: aut renes aut intestinoz̄ aliqō gracilū aut stomachū mortale. ⁊ bocverū vt in plurib' ⁊ boc in substātia vesice. Item vrine et bicoz̄ ⁊ vrina scabientū invesica sunt signes invncuositate superficiei ⁊ ptentis sq̄mosis. Caue ergo ne decipiāt tevt dicit Ypo. ij. pnosti. distingue ergo p̄ fetorē ⁊ dolorē q̄ nō sunt in feb. et bica.

De ardore vrine. Capitulū. ij.

Ardor vrine est mordicatio partis vlcerose a re nitrosa p̄ueniens currente super ipsaz simul cū vrina siue sit vesica siue collū ei' siue caput virge siue vulua sicut renes ⁊ pori ei' p̄pter qō sentit̄ dolor acutus in parte eadē ⁊ p̄prie in fine exitus vrine. Fit autez ab humoribus acutis: vt sunt flegma salsum ⁊ cbo. aut a sanie q̄ illud accidēs stare potest

cum morbis diuersis. Vbi gra. cū vlcere in renibus: cū scabie in vesica: cū vlcere in vrga: cū stranguria ꝓpter qđ eius cura singulis earū dē passionū capitis vel sublimiter suffragatur. Signa eius patēt ex rōne patentis cuz antecessione signorum predictoꝝ ⁊ sensatione doloris in loco leso.

Methodus.

Cura eius ꝓficit duabus intentionibus. vna est cura morbi cui⁹ est accidēs. Alia est cura sui quā dicem⁹. Digerat igit a principio humor acutus cuz sirupo de fumo terre. Et purgetur post hoc cū pillulis fimilibus prout dicemus ca. de pruritu corporis lib. ij. Deinde ꝓcedat ad localia cōia quare ingrediat eger tynā (cū patiat) aque dulcis tepide vel aque decoctionis malue altbee populi salicis se. limi pfilij ⁊ omnium infrigidantium cū lenitate ⁊ añ balneū vel in balneo sumat. ʒ. ex trociscis vrinatiuis lenitiuis: sicut sunt trocis. alhezēgi dicti cap. de mictu sanguis ⁊ santei cū sirupo viol. ʒ. ʃ. ⁊ aque frigide. ʒ. ij. vel vino albo aquoso: vel cuz aqua decoctionis seminū cōium frigidoꝝ mundatoꝝ matoꝝ. Vel sumat in aurora ⁊ añ cenaz ʒ. ex trociscis de seminib⁹ frigidis qui. ℞. seminū cōium frigidorū minoꝝ q̄ sunt semē lactuce portulace endiuie scariole añ. ʒ. ʃ. seminis tuſq̄mi: se. altee: se. papaueris: se. solatri añ. ʒ. ß. se. apij. ʒ. ij. amigdalarū dulciū excorticatarū draganti amili succi liquir. bolt armenici acacie añ. ʒ. tij. incorporent cū muscillagine pfilij: ⁊ det cū eisdē liquoribꝰ vel cū aqua ordei vel cū aq̄ decoctiōis prunoꝝ damasce. ⁊ viol. cū iure pullorꝝ ⁊ agnorꝝ pinguium: qñ sanguinē leniter abstergēdo ⁊ cuz vrina educēdo cām doloris remouet gradati. Mutriat carnib⁹ laudabilib⁹ ⁊ iuniorib⁹ eorꝝ cōditis cū lacte amigdalarū dulciū: ⁊ ꝑtie agnoꝝ porcoꝝ iuuenū pullorꝝ ⁊ edoꝝ coctis cuz cucurbitis: cucu. malua: bletis ⁊ portu. Ex fructib⁹ vtat ceraſ. pficis: ficub⁹: vuis maturis: prunis ⁊ pomis aquosis: si stomacb⁹ nō ꝓbibeat. Bibat tulep vel ydromel aquosum vel aquā ordei: vl vinū albū limpbarū aquosuz cū aq̄ decoctiōis seminū cōiuz frigidoꝝ malooꝝ mūdatoꝝ ⁊ cū eisdez liquoribꝰ. Sumat oī die in aurora de sirupo ro. vel viol. vel nenupb. si dolor supfluat: verūtn duz medicat bic patiēs bonū videret qꝫ abstineret ab oi potu ꝓposse ꝑ q̄nq; vl sex dies: itavt differet vrinā: qm̄ dū supfluit: vicus elargat ⁊ medicinas in loco suo stare nō ꝑmittit. Qđ si potus sit ei necessari⁹ aut ꝓpter sitim intolerabilē: aut ꝓpter santei abstersionē mordicantis vic⁹ vebemēter. Abstineat ꝓposse ab acuminib⁹: vt sunt acetū: agresta: berberis: piracōtica: mala austera. Silr ⁊ ab acutis vt sunt pip: sinapis: sal: allia: cepe: nasturciū: petroselinū: vinū vetus amarum: purum: nisi forte gratia digestionis stomachi vel appetitus. Vtatur quandoq; coitu sed raro: qz sperma vias lenit ⁊ purgat. Si vo frequenter materias attrahit ⁊ in partibus suis angustiam inducit. Consequenter veniendum ad localia proxima. Inungatur ergo caput virge cū lacte mulieris calido ex mamillis vel lacte papaueris vel muscillagie pfilij ⁊ seis citoniorum vel oleo ros. vel oleo viol. vel populeō dissoluto cū aliquo ꝑdictoꝝ. Et instilet ex eis aliq̄d in vuluā ⁊ caput vrge si sit ibi dolor. Et si nō sufficit cuz siringa collirium dictum ca. de scabie in vesica vel trocis. ʃ. ex ꝑdictis dissolutus cū lacte mulieris vel cuz lacte papaueris vel cum aqua mellis si dolor est fortis si intendit abstersioni. Et si talis aqua primo imitteretur cum siringa gratia lotionis vesice ⁊ virge: ⁊ post eius micturaz illico prēd. anodina mitterentur melior fieret operatio. In fine vo doloris ⁊ mūdificationis inijciatur consolidatiua dicta ca. de scabie in vesica si necesse videatur.

Emperica.

Colliriū subtile qđ imittur cū siringa ad ardorē vrine mitigandū sic fit. ℞. papaueris albi. ʒ. ij. pisletur ⁊ exprimatur eius humidū in modum olei viol. ʒ. ʃ. opij boni. ʒ. ʃ. calefiant ad ignem cōtinue cōmiscēdo cū spatula. Deinde collentur ꝑ pannū dēsum fortiter exprimēdo sicut i rosacolari ⁊ reseruetur. et si vis fortificare: adde olei nenupbar. ʒ. ß. populeon. ʒ. ij. muscillaginis pfilij q̄ tū volueris. Item ad idem cōfert oleum papaueris recēcis vel se. limi. Ad idem confert lac factum ex seminib⁹ frigidis cōmunib⁹. Confectio sirup. nobilis ad idem sic fit. ℞. adyantbos. ʒ. vij. pollitrici: capilli veneris colopendrie: foliorum lactuce. endiuie:

lingue bouine:bozraginis viol.añ.ʒ.iiij.mir
till.itiritie añ.ʒ.ſ.piſtentur groſſo modo
et bulliãtur in lib.iij.aque.et lib.duab⁹ vini
albi aquoſi donec lib.ij.cõſumãtur: tũc col/
letur ⁊ addãt ʒuccari.ʒ.vſ. ⁊ iterũ bulliatur
parum ⁊ collect ⁊ reſeruetur. Dent de boc ſi
rupo aquoſo oñi die in auroza ⁊ ante cenã
ʒ.iiij.fine alio liquore.valet in vlcere renum
et ſcabie vefice ⁊ ardore vrine ſiue potetur:ſi
ue inijciatur:qñ lenit ⁊ ifrigidat ⁊ incarnat.
Item vaporatio ſublimis ad idẽ fic fiat. De
coquãtur herbe frigide in aqua pura:ſcili/
cet ſolatrũ et ſemperuiua popul⁹ ſalix viola
ria cum viol.ro.malua:altbea: vngula caba
lina:capill.veneris:folia nenupbar.lactu.en
diuia:portul.⁊ meloñ.citrul.papauer:tuſça
mus:⁊ aliqua anodina:vt florum camomil/
le:mellilotum:⁊ ponatur eger nudus in va/
ceo bene cooperto:⁊ ordinet cãna procedẽs
a loco in vrceum ⁊ applicet vuluam vel vir/
gam quãto vicinius poterit : qñ. bic vapor
materias acutas reſoluit:loca leſa confortat
dolorem mitigat. Et poteſt addi fumuſter/
re ſi neceſſe videatur:⁊ ꝓprie recens qui bu
mores acutos rectificat cum virtute. Aut fo
mentet particula cũ pãnis lineis mollibus
infuſis in eadem decoctione. Aut fomentet
cum latere ignito aſperſo ex aceto vel vino
rubeo ſtiptico in pannis lineis inuoluto:qñ
bic vapor materias acutas reprimit ⁊ mẽ/
bra debilia cõfortat. Cõfert ꝓterea vſus ta
lis tragee qualibet die in ieiuno cũ potu vi/
ni albi aquoſi limpbati cũ aq̃ pura ℞.ſemi
nũ cõmunũ frigidor̃ maiorum mũdator̃ ʒ
ʒ.ij.ſeminis portulace:ſemis papaueris al/
bi.ana.ʒ.ß.ſe.tuſçami.ʒ.ij.ʒuccari albiſſimi
ad põdus oim. terant groſſo mõ.vel fiat ex
eis puluis terendo ſubtiliter. vel fiat ex eis
electuarũ addendo cinamomi macis añ.ʒ.
ij. Ad idẽ cõfert bec mixtura. ℞.dragãti ʒuc
cari vel dyapapauer.añ.par.equales.

Tragea

Canones.

Sciasq̃ in cura ardoris vrine ſi/
ue cura eradica
tiua nibil ſicut cura tẽporalis ſine duratiõe
perpetua:qñ impoſſibile eſt accidẽs curari
ſine ſuo morbo cũ ipm ſequat ſicut vmbra
corpus:⁊ ſicut morb⁹ ſuã cauſam. ꝓpter qõ
ait Gal.xij.de inge.ſani.q̃ triplex eſt genus
medicor̃. Primũ adulantiũ:ſcz qui acciden
tibus intendũt:de quib⁹ infirmi cõquerunt
neglectis morbis quos nõ cognoſcũt. Scõz mi
niſtror̃:ſcz qui morbo ⁊ etus cauſe vehemen
ter inſiſtũt adeo vt morbũ ⁊ virtutẽ interi/
mant. Tertiũ rationabiliũ qui morbo ⁊ ſue
cauſe obuiant cũ remedijs gradatim a leui/
bus ad fortiora ſcandendo vt ſic morbũ deij
ciant ⁊ virtutẽ obſeruant qui eſt principaliſ
ſimus iudex in actu curatiuo:attamen nibi/
lominus nõ preterendo:et proprie difficil/
lia que curam ad ſe trabunt.

Genus Medicor̃

Pronoſticatio.

Solicitandũ in cura buius doloris ⁊ ſue cau
ſe ſtatim a principio:ne forte antiquet ⁊ cor
pus exicet vigilijs atq̃ doloribus ſupfluis
et ſic febrem etbicam accendat. Item ardor
vrine ſine ſanie facilis eſt curationis: cum ſa
nie vero difficilis.

De ſtranguria. Capl'm.iij.

Strãguria ſz apud cõiter loquen
tes ad extraneas trabat ſignifi/
catiões: vtpote ad oẽm actionez
leſam accidẽtẽ circa expulſionem
vrine ſiue ſit ablata:ſiue diminuta:ſiue cor/
rupta. Nos tñ res ⁊ noia ꝓprie ꝓpoſſe diſti
guẽtes ſtrãguriã ſoli actiõi corrupte appro/
priam⁹:diſſuriã vo actiõi diminute. Suriaz
añt actiõi ablate copulamus. Eſt igit ſtran
guria vt dicit Gal.in cõmẽto illi⁹ ampl̃.vij.
p. Strãguriã ⁊ diſſuriã ⁊c.cũ vrina guttatim
emittit ⁊ mingit oi bora nec reſeruat ad
vnicã expulſionẽ:ſz exit velociter poſtq̃ vix re
cepta eſt in vefica:⁊ boc totũ ꝓter volũtatez
⁊ eſt duarũ ſpecierũ:aut cũ ardore vrine:aut
ſine. Fit añt ſtrãguria q̃ eſt cũ ardore:aut ex
acumine vrine:ꝓpter qõ ulico cum in vefica
guttatim ꝑ poros ſtilliat vritides excitat ex/
pulſiuã:aut ex vlcere in vefica:ꝓpter qõ ſen
tiẽs mordicationẽ ipſaz eijcit extra ſe. Strã
guria vo q̃ eſt ſine ardore fit aut ꝓpter debi
litatẽ vefice:aut ſue corpulentie quod nibil
aliud eſt q̃ raritas cõpoſitionis ſue texture
aut ꝓpter mollificationẽ ⁊ paraliſim in col/
lo vefice: ꝓpter qõ muſculi ipſius tranſuerſa
les retẽtiuẽ vtuti deſeruiẽtes laxant. Et iſta
paliſis nibil aliud ẽ q̃ mala cõplexio diuer
ſa bumida dominãs ſup ipſam: aut ꝓpter
cãm primitiuã:vt partũ difficilez vel caſum

ꝛ pcussionē. Signa eꝰ in cōi siue sit cū ardore vrine siue nō patent ex relatione infirmi. Si ẋo sit ꝓpter acuitatez vrine appet vrina citrina vel rubea intēsa subtilis valde cū pturbatione signoꝝ vlceris. Si ẋo sit ex ardore vrine apparēt oīa signa dicta ca. de debilitate vesice. appet ꝙ vrina nō egredit copiose: nisi cū desup̄ manib⁹ cōprimit. Si sit ꝓp mollificationē appet vrina alba grossa lactea cuz cōtentis flatis plurib⁹ nisi epar cōtradicat.

Cura strā/gurie dolorose ꝓpter

Methodus.

acuitatē vrine est vt a p̄incipio fiāt purgationes vtes humoꝝ acutoꝝ: ꝛ p̄terea balnea lenitiua ꝛ remedia lauatiua viarū vrine cum infrigidatiōe sufficiēti: vt plene docuim⁹ ca. de ardore vrine ca. de methodo. Et nō negligat alteratio epatis cū cibis ꝛ medicis frigidis: vt dixim⁹ ca. de debilitate epatis. C. de cā calida. Deinde ablata cā p̄uenīdū est ad curā accidēcis. Dentur ergo trocisci frigidi stiptici vt ꝛfortetur virt⁹ retētiua vesice: sicut sunt trocis. de lzarabe ꝛ trocis. de alhelzengi dicti ca. de mictu san. ꝙ supi⁹ ꝛ iferi⁹ cū siringa. ꝛ sicut sunt troc. ō bolo ar. lzarabe añ. ʒ.v. acatie balaustie gūmi arabi. ypoq̄stiō. añ. ʒ.ſ. ꝛ ℈. apij se. tusq̄mi añ. ʒ.ſ. cōficiantur cū succo berberis vel mirtil. vel sumach vel muscillag. p filij: qñ ardorē reprimunt ꝛ vlcerationē ꝓhibent ꝛ retētiuā ꝛfortāt: vel sicut trocis. de glādib⁹ q̄. ℞. glādiū. ʒ.v. ꝛ mirtillorū ficcoꝝ ꝛ ro. añ. ʒ.ſ. ꝛ ℈. acatie. ʒ.ſ. amili gūmi arab. bolı ar. añ. ʒ.℈. lentiū excorticatarū. ʒ.v. ꝛficiātur cū aqua ro. vel ꝙsucco citoniorū vel succo nespillarū vel sorbaꝝ vel p̄unoꝝ imaturoꝝ: vngat pectē ꝛ ẋga cū vnguēto stiptico qō. ℞. gūmi arabi. opij añ. ʒ.℈. mirtil. cerusse bolı ar. añ. ʒ. ij. aceti. ʒ.℈. olei ro. ʒ. iij. cere. ʒ.℈. teranť ꝛ icorporētur ad ignē in casola. vel cū vnguento tali si aliud p̄sto nō sit. ℞. populeō vnguēti albi añ. ʒ.ſ. incorporē/tur simul pfecte. Vel epithimet cū petijs infusis in aqua ro. ꝛ paruz aceti par. ℈. postq̄ in eis dissoluta fuerit terra sigillata bolı ar. sang. drac. mirtilli acatie gūmi arabici ypoquistiō. mastices thuris. añ. p. eq̄les. Mutriatur carnib⁹ assis vel elixis cū herbis frigidis cōditis cum succo berberis vel granatoꝝ vel agreste. Utatur etiā riso farine ordei ꝙditis cū lacte amigdalarū dulciuz ꝛ lētib⁹ excorticatis vel bis coctis cū relectione p̄me aq̄. Bibat vinum rubeū stipticū limpbatū cum aqua pluuiali vel cū aqua decoctiōis plātaginis sumach mirtilloꝝ si stomach⁹ ꝛ epar nō cōtradicant. Sitim ꝓposse toleret p dies plurimos donec vrina restringat: qñ dū supfluit: virtutē medicinaꝝ in loco suo nō permittit: vñ si pot⁹ sit necessari⁹ abstineat ab oībus diureticis ꝛ acutis: qñ hec passio nō est defect⁹: sed excessus in mingendo. Cura eius ꝓpter vlcus in vesica est vt a principio fiat cura vlceris dicta suo ca. Post hoc ꝛ non pri⁹ puenīat ad localia tā dicta. Cura eꝰ ꝓpter mollificationē vesice est vt digerat fleg ma cruduz ꝛ purget vehemēter: sicut dixim⁹ ca. de paliſi. ꝛ sicut diximus ca. de arthetica ca. de cā frigida. Et balneetur in aq̄s stipticis calidis: sicut est aqua tinaꝝ vel aq̄ decoctionis salue abſinthij: mēte: rute: artheme sie: sauine: iunipi: mēte: mētastri: calamint: origani: serpilli: cositi ꝛ siliuz. Vel fiat fomentatio pectinis assidua cū eisdē reb⁹ bullitis in vino ꝛ oleo pfecte: deinde pistatis ꝛ incorporatis cū pul. riſi ꝛ lentiū excorticataꝝ ꝛ cupullaꝝ gladiū ꝛ hz arabe atq̄ ypoq̄stiō. subtiliť cribellatis. Confert etiā cū pice subfumigiuz ex thure mastice bdellio cornu cerui gummi arabici dragāto tritis ꝛ icorporatis cuz pice vel lapdano vel terebētina donec fiāt velut forme pillularū ex q̄b⁹ vna ponatur sup carbones. Et si pacīēs sit mulier fum⁹ involuaz capiatur mediāte cāna. Cōfert etiā licinū bombacinū assidue gestatū intravuluā post q̄ inunctuz fuerit ex vnguēto martiaton vel aragon vel ex oleo de castoreo vl de costo cū q̄bus pul. olibani mastices gummi arabici subtiliť cribellat⁹ fuerit incorporat⁹. Ungantur ꝓterea pectē ꝛ virga cuz vnguētis eisdem calefactis ad ignem. Qō si mollificationē magis timueris ꝙ strangurīā adde castoreī mirrbe assē. mūmie quantum volueris de vnoquoq̄. Utatur ꝙ superius in auroza ꝛ ante cenam trocis. de coriandro qui sic fiūt. ℞. se. coriandri: ciperi: iuniperi: mirrbe: gallange: cinamomi: enule: acori. añ. ʒ.ij. glandiuz thuris añ. ʒ.ſ. conficiantur cum vino rubeo: ꝛ detur vnus cum eodem: vel cum vino albo veteri claro. vl sumat eisdem horis. i. ex trocis. de mastice mirrba thure mūmie. añ. ʒ. ij. confi/

cland cuz succo plantaginis vel citonioꝝ vel sorbarū vel nespilarū vel prunoꝝ imaturoꝝ ⁊ denk sicut priores. Nutriak carnib⁹ lauda/bilib⁹ assis vel elixis cōditis cū spēb⁹ aromaticis ⁊ turib⁹ eoꝝ alteratis cū mēta ⁊ plāta/gine ⁊ agresta. Comedat etiā vitell. ouoꝝ assoꝝ ⁊ pultes ex riso vel similā cōditos cum lacte caprarū. Bibat vinū vetus amarū vel vinū rubeū stipticū limpbatū cuz aqua de/coc. cinamomi ⁊ pipis longi. Aut bibat ydromel cōditū cū spēbus calidis: verūtñ conse/rens videk vt patiēs abstineret ab omni potu p quinqꝫ vel sex dies. Qō si nō sit possibi/le: abstineat a diureticis nisi cōsolatis cū stipticis excelienter. Cura ei⁹ ppter debilitatez ex raritate corpis vesice: aut ppter cām primā uā est vt vtatur in ieiuno frequenter ⁊ assidue electuarijs calidis stipticis cuz aroma/ticitate vt sunt dyagallan. dyatrīpip. dya/carda. electuariuz ducis filantropos ⁊ filia: vngak pectē ⁊ ñga cū vnguēto marciatonvel oleo de costo vel de mastice q̄b⁹ incorporata sint spica castoreū mastix olibanum cinamo/mū gallia musca. gar. addēdo alt̄q̄d qō suffecerit. ⁊ si patiēs sit mulier inūgātur liciata ō bōbace ⁊ ex eodēvnguēto ad ignē ⁊ actu calido gestenk assidue intravuluā. Et fiāt oia localia sup pectinē ⁊ virgā q̄ dixim⁹ca. de debilitate digestionis stomachi in sua substan/tia. Dietetur sicut in strāguria propter mollificationem.

Emperica.

Dicit Ypocr. vij. pti. ampb. Strāguriaz ⁊ dissuriā vini potatio ⁊ flōmia solut. Incide reñovenā q̄ int⁹ in talo est bonū: qō verificās cōmētator dicit q̄ verū ē q̄nqꝫ conditionib⁹ obseruatis. primavt fit de cā frigida. scōa vt vinū bibitū sit plime q̄ptitatis. tertiavt fit vetus puꝝ vl parūp adaq̄tū. q̄rtavt corp⁹ nō sit plectoricū. q̄nta vt si sit plectoricū ō sanguīe vel oīb⁹ humoribus simul fiat flōmia p̄dicta. si ño ledak humore alio fiat farmacia.

Canones.

Strāguria ſm oēs ei⁹ modos reducik ad dyabetē: qñ est fluxus vrine superfluēs peccās in mō exeūdi pp qō ꝯcludik manifeste q̄ dicta ibidē suffragātur p̄ñti ca. ⁊ ppter q̄tum ad strangurią cum ardore.

Pronosticatio.

Stranguria raro curak in senib⁹. i. q̄ltra. xl. ānos sunt ⁊ ppter si fuerit pdurās. vñ Ypocr. p. ampb. Mefretici ⁊ circa vesicā dolētes laboriose sanank in senib⁹. Ytē strāguria ō cā cal'a est piculosioꝝ in senib⁹: sed de cā frigida in iuuenib⁹: qñ fortitudinē cause significat. vñ Gal. in cōmēto illi⁹ ampb. scōe p. In morbis min⁹ piciitank: fortis est ignis q̄ in aqua nō extinguik ⁊c. In strāguria ppter vlcus q̄ptum ad cām calidā vel ppter debilitatē vesice quantū ad frigidam omniū sunt difficillime curationis.

De suria ⁊ dyssuria. Cap'm. xiij.

Suria siue scuria ōr qñ quis non pōt oinovrinā expellere. dissuria ño qñ ipsaz expellit sz cū difficultate ⁊ insufficiētia ⁊ guttatiz solū siue ō accidat ptodice siue tpe oī. Et etiā ptz q̄ scuria significat actionē lesam ablatā contingētē in ñtute expulsiuavrine. Dissuria ño actionē lesam diminutā. Necꝫ dīñt nisi sm magis ⁊ min⁹ q̄re ipsoꝝ eadē sunt signa cā ⁊ cura. Et hec oia testificank p gal'. i ꝯmēto illi⁹ āp̄b. vij. p. āpbo. Strāguria ⁊ dissuria ⁊c. Et. vj. de accidēti aīt: q̄ dyssuria vel scuria signāt defectū expulsiue. Strāguria defectuz retētiue: vt. s. retigim⁹ca. de strāguria. Fiūt suria ⁊ dyssuria aut pp egritudinē in vesica: aut pp egritudinē i collo vesice ⁊ ñga: aut pp egritudinē in renib⁹ ⁊ poris vritidib⁹. Si pp egritudinē in renibus ⁊ poris: tūc hec egritudo aut est lap. opillās: aut ap̄a: aut verruca: aut caro dura. Si ppter egritudinē in vesica: aut est mollificatio: aut extēsio post vebemētē vrine retentiuā: aut san. coagulat⁹ purus vel cū sanie pmixtus. Si ño in collo vesice velvirga aut est lap. stās in radice vel medio eius: aut apostema in virga.

Methodus.

Signa ei⁹ ppter lapidez in renibus ⁊ poris sunt grauitas in dorso ⁊ manitio vesice ex vrina q̄ ad ipsam descēdere nō pōt: ⁊ dolor circa epar cū inflatio nevētris ⁊ ydropisi ⁊ ātecessio lapidis vl'are ne in vrinali. Et cura eius est sumere in po/

tu medicinas que frangunt lapidē ⁊ ꝓuocāt vrinā quas suo dixim⁹ capō. Signa eī⁹ ꝓ/pter apostema in renibus: similiter ⁊ cura sunt dicta ca. de apostemate in renibus. Si/gna eī⁹ ꝓpter verrucā ortā in renibus vl' po/ris sunt ꝙ fit ꝑm plurimū post vlcera accedē/tia in hoc meatu. Et curā eī⁹ eradicatiuam nō bz: qm̄ medicine corrosiue ꝙ exterius ex/hibite non penetrāt: ꝙ interius ꝛo nocumē/tum inferūt maximū. i. stomachi eparis ⁊ ve/narū corrosiones. Sed medicina blanditiua est cum balneo aque dulcis tepide decoctio. malue: altbee: caulium recentium: se. lini: fe/nugreci: populi viol. salicis: vngule cabali/ne: mercurialis. atripticis. ⁊ omniū mollificā/tium ⁊ humectātium cum lenitate: qm̄ vias mollificāt: dolorem mitigāt: ⁊ vrinam ꝓuo/cāt: ⁊ emplastris ⁊ vnguentis lenificātibus que diximus cap̄. de opillatione ⁊ duritie in renibus. Signa eius ꝓpter mollificationē ⁊ paralisim vesice ⁊ lacertorum colli eī⁹ sunt qm̄ habens eā mingit cum facilitate: qm̄ su/per vesicam fit compressio in manibus ⁊ tu/mor ⁊ repletio vesice ex vrina. Et cura est in/unctio pectinis ⁊ virge totius cum vnguen/tis calidis stipticis aromaticis: sicut sunt vn/guēta martiatō arrogon ⁊ agrippa ad ignez vel solem calidum ⁊ cum oleis similibus: si/cut sunt oleum nardinum costinuz castoreū: oleum de scorpionibus dictum ca. de lapide in renibus. C. de empericis. Et si in aliquo istorum oleorum dissolute fuerint gūme cali/de: scz oppoponacum: bdellū: armoniacum: storax melius operabunt circa memb: ū fri/gidū. Utatur electuarijs calidis sepius in te/tuno cū vino albo claro veteri: sicut sunt dya margaritō: dyacastoreuz: tyriaca. Et in fine rei vtatur diureticis: sicut sunt filantropos: nefrocatar. Balneet̄ ꝓterea in balneis cali/dis: sicut sunt aq̄ tinarū. vel sudet in stupbis siccis: ⁊ ppie apō inanitionē vesice. Signa eius ꝓpter extensionē vesice post retentio/nem vrine superfluā sunt: qm̄ vt plurimum accidit pueris stolidis: cum ignorantia: vel adultis stātibus in pītia magnatū vel loco honesto: ꝓpter qō replent eorum vesice ⁊ in/flantur vehemēter adeo vt cōstringi nō pos/sint: nec⁹ vrinā expellere: nisi fortiter manu/bus exprimātur. Et cura eius est introitus in balneum diureticorū: ⁊ ppie post cōpre/sionem ⁊ vrinationem: sicut est aqua decoc. apij: ebuli lupuli melilloti caulū recentium ficle tartari ⁊ filicum. Et si nō fuerit: fiant oia dicta de dissuria ꝓpter mollificationē Signa eius ꝓpter san. vel sanē coagulatuz in vesica sunt antecessio mictus san. ⁊ sanies post hoc retinet vrina ⁊ inflatur vesica. Et cura eius est vt a ꝓncipio injiciat cum firin/ga medicamē dissoluens illud: sicut est ydro/mel ⁊ fortius illo est ydromel mixtū cū vino albo vel aq̄ decoc. ficuum siccarū ⁊ apij. Et fortius est ydromel cōpositum. Et iterū for/tius est oximel squillitticū. Et adhuc fortius est vinū album vet⁹ in quo dissoluta sint ar/moniacū bdellium serapinū ad ignem in ca/sola si nō timueris vlcus in vesica. Et vngat̄ locus cuz vnguēto dissolutiuo mollificatiuo quod fit ex marciatō ⁊ agrippa ana par. i. dyalthee butiri recēt⁹. p. f. In fine ꝛo vtat̄ medicina frangente lapidē ⁊ ꝓuocante vri/nam: sicut diximus ca. de lapide in renib⁹ et vesica. ⁊ iam plura dicen⁹. Signa eius ꝓ/pter lapidem stantem in vesica in radice vel medio sicut dolor in loco in quo stat lapis et repletio vesice ⁊ eius iflatio: que si cōprima/tur nihil egredit̄: sed dolor fortificat. Et si ꝓiecer⁹ infirmū sup dorsum suū ⁊ leuaue/ris pedes ei⁹ ad superiora ⁊ vehementer eū ꝓmoueris: egredit̄ vrina. Et cura eius est vt vtatur medicinis frāgentib⁹ lapidē supraō. donec frangat̄ ⁊ exeat cū vrina. Et si frangi nō potest: fiat talis eleuatio oī bora qua ne/cesse fuerit: vel extrabat̄ lapis incisione fa/cta in collo vesice: vt docuimus ca. de lapide in renibus ⁊ vesica. Signa eius ꝓpter apa in virga simil⁹ ⁊ curā dicemus cap̄. de apate in vesica. Signa eius ꝓpter verrucā in col/lo vesice ⁊ ꝛga sunt dolor acutus in virga: et qm̄ fit ꝑm plurimū post vlcera accidentia in hoc meatu: quare antecessit mictus sang. vel sanies: ⁊ ppie añ exitū vrine. Deinde post dies aliquot impedit̄ exitus vrine sed nō to/tus: imo partē eius: qm̄ pfecte nō opillat et repletur vesica ⁊ iflatur. Et cura eius est vt si fit in capite virge corrodat̄: ⁊ mundificet̄ cum vnguento viridi dicto cap̄. de surditate aurium. post hoc cōsolidet̄ sicut ibidem di/ximus. Et sublime cōsolidatiuū est vnguen/tum fuscum ⁊ vnguentum album. Si autem fuerit in radice interiori dentur medicine

frangẽtes lapidẽ per supius ⁊ inferius. qñ quandoq; cũ eis sanaꝫ ⁊ ꝑprie in principio Si ẋo nõ sufficit ⁊ caro fuerit indurata fiat incisio virge ꝑm longũ vsq; ad locũ verruce ⁊ abscindaꝫ cũ rasorio ⁊ cõsolidẽꝫ virga ⁊c.

Emperica. Scripsim⁹ medicinas cõpletas ad frangẽdum lapidẽ ⁊ ꝓuocandum vrinã in ca. de lapide. quib⁹ nibil põt adiici in materialibus simplicib⁹: sed solũ in modo descriptionum quẽ nunc ponem⁹. Aqua sublimis diuretica fic fit. ℞. radicũ q̃nq; cõium cicoree. añ. ℳ. ij. senacõ. saxifrage milij sol'. pentbafilõ volubilis ma. ⁊ mi. scolopẽdrie. tamariſci: eupatorij: squinãti oim añ. ℳ. ſ. seminum cõium calidorũ ⁊ frigidorũ añ. ʒ. vſ. nucleorum pſicoꝝ ⁊ amigd̃. amararũ añ. ʒ. iij. oia ꝑfecte terant̃ ⁊ in lib. viij. vini albi subtilis aquosi veteris bulliant parũper: deinde ponaꝫ totuz in alẽbico ⁊ distillẽꝫ simul cũ istis rebus. ℞. acori: azari: spice: calami aromatici: apij: petro. cassie lignee: cipi: costi añ. ʒ. ℈. corticis cicerum vel pisoꝝ ru. ʒ. iij. cineris scorpionum adustoꝝ: vel loco eius cicadaꝝ. ʒ. ij. sanguis byrci mactati in augusto exiccati. ʒ. ij. cãcroꝝ cõdustoꝝ. ʒ. ſ. pipis. ʒ. ℈. corticis radicis cappa ris: lapidis tudaici: lapidis spõgie: liquiritie papaueris albi: seris portulace: se. vrtice: se. rute: se. nigelle: se. cicute. añ. ʒ. ij. sanguis vulpis: sanguis leporis collecti et exiccati. añ. ʒ. ij. hec omnia terant̃ ⁊ cũ vino predicto et rebus alijs misceantur ⁊ distillent̃. Pulvis ad idẽ. ℞. bruſci: spagi: fumiterre: mente: pulegij: milij: scolo. saxifrage: maratri: anisi: dauci: caruj: ciminj: aneti añ. ʒ. ℈. cardamomi: folij gaꝫ. macis: nucis muſ. añ. ʒ. ſ. ⁊ ℈. turbith. ʒ. iij. liq̃ritie. ʒ. ſ. ⁊ ℈. reubar. ʒ. ℈. pbilipẽdule: enule: seris nasturtij: spice nardi se. petroselini: apij añ. ʒ. ℈. sizeleos. ʒ. iij. zuccari albissimi. ʒ. iiij. terãtur oia subtilissime ⁊ misceant̃: ⁊ sumat cũ vino albo claro aquoso. Et si vis ipm fortificare: adde cantarid̃. capitib⁹ ⁊ alis ablatis. ʒ. ℈. azari. se. ameos. añ. ʒ. iij. Et si times ipsarũ caliditatẽ vel vlcus in renibus ⁊ vesica pone pro eis seminum cõmunium frigidorum. ʒ. ſ.

Canones. Dicit Raſ. in diuisionibus ca. de retẽtione vrine ꝙ plurib⁹ modis difficultas vrine ꝓtingit. Cõuenit introitus in aqua calida in qua decocta sunt folia caulũ recentiuz ⁊ cartamũ et fenugrecũ ⁊ rubea tinctoꝝ ⁊ apiuz ⁊ eupatoriuz: ⁊ fil'r empl'a ex eis sup allizatim ⁊ pectinem: qñ apit: mollificat ⁊ ꝓuocat. fil'r ⁊ vsus medicinarum ꝓuocãtium vrinã ꝑ interi⁹: sed in hoc obseruãda est cautela: qñ etiã si prosint qñ vesica est vacua nocent tñ vehementer qñ est plena: qñ extendunt ⁊ forte scindunt replendo. ¶ Sciendum ꝓterea ꝙ differunt vrina diuretica ⁊ vrinatiua. Dicitur nã ꝙ res diuretica que sui caliditate ⁊ siccitate vehementi sang. in epate ⁊ venis colliquat: subtiliat ⁊ dissoluit: quare pars eius plurima attrabi potest per renes ⁊ sequestrari: ſicut docet Gal'. de inge. de medicinis singularibus sunt cinamomũ vinum album vetus clarũ amarũ radices q̃nq; cõmunes ⁊ semina calida oia. Vrinatiua ẋo dicitur ois res frigida humida: qñ earum pars plurima transit per vrinã ⁊ parum cedit corporis nutrimentũ: ſicut sunt vinũ album aquosum ⁊ iura carnium ⁊ pruna ⁊ cerasa ⁊ semia communia frigida. Cõe aũt ad vtrũq; eorum est vrine prouocatiuũ ⁊ intellige scripta actorũ Conferunt ergo diuretica in cã frigida ⁊ lapide ⁊ opillatione. vrinatiua ẋo, in causa calida scabie vlcere mictu sanguis ⁊c. ꝑm causa ẋo mixta conferũt vrine prouocatiua ⁊c

Pronosticatio. Iste passiones raro curãtur in bis q̃ sunt vltra quadraginta annos: ⁊ propter ſi perdurant. Unde ꝑpo. vj. parti. ampbo. Mefretici et circa vesicaz dolentes ⁊c. Item ſi fuerint ꝓpter apostema durum in renibus vel carnem verrucosam vel lapidẽ qui se frãgi non permittit: aut cito interficiunt ex dolore aut ydropisim asclitẽ inducũt pniciosam. Item ſi fiunt ꝓpter san. coagulatum in vesica scabiẽ ⁊ vlcus faciunt in ea: nisi infra. xx. dies vel. xl. ad plus expellãtur ante in ventre caldo san. cõuertitur in saniẽ in. xx. diebus vl' circa id cum sanies solũmodo per adustionem generetur in intestinis: ſicut cõtingũt in matrice ⁊ vesica. Unde ꝑpo. viij. par. ampb̃. Catbarri in superiori ventre in saniẽ cõuertuntur in. xx. diebus: vt dicit cõmentator: qñ

vt dicit ficut.xx.dies est termin⁹ periodi vniuersalis ita.xlij. Itē dissuria ex mollificatione vesice puenies in sensibus vt plurimuz cōmouitur eis.sicut est paralisis atq epilepsia:qñ cōplo etatiua tūc infrigidatur.

De insensibili exitu vrine t mingentibus in lecto. Capm quintum.

Accidūt quibusdā t ppte pueris vt mingāt nescienter in somno:t qñq tēpore vigilie:qñ t si in eis virtutes naturales sint fortes:ꝟtutes tñ aiales sunt debiles:vt dicit Auic.ij.can.fen.ij.ca.de causis spasmi ex quibus fit virtus sensitiua t retentiua in vesica. Fit igit passio ppter aliquam quattuor causarū:aut ppter cōplexionē calidā humidam in renibus t vesica:aut frigidam t humidā:aut ex mollificatione lacertorū vesice:aut ppter potū supfluū. Signa eī ppter cōplexionē calidā humidā sunt habitudo corpis carnosa:liuida:sicut plurimaꝟina citrina vel rubea:t forte sentit patiēs dolorē aliquē in eius exitu t fit maxie i pueris quare cū resoluūt se sup latera excitat virt⁹ expulsiua:t ppte si supueniat imaginatio stādi in loco in quo cōsueuerūt boues vrinare. Et cura eius est si fit puer vt inducat ei timor ex ꝟberibus t verbis rigidis: qñ spes eius remanebūt i memoria t regulabūt fantasiam boza somni. Si ꝟo fit iuuenis vl adultus alterent renes t vesica cū emplis t vnguētis frigidis stipticis dictis ca. de dyabete. Silr t cū puluere quē ponit Raf. in diuisionib⁹ pīti cap. R. se. coriandri assati: et p̄terea infusi in aceto vini p diē t noctē: quia fiet magis stipticū. par. j. mirabolanoz emblicoz sticad. bolt armenici glandū siccarū lzarabe lentū excorticataz. p. equa. cū coriādro terant oia simul t det ex eo. ʒ. f. vl. ʒ. iij. cū aqua pluuiali vel vino rubeo pōtico. Ad hoc etiā cōferūt trocisci de lzarabe et trocisci de alhzel: ēgl dicti. c. de mictu san. Fiat qñq flomia basilice in brachio vel saphene in pede:qñ ꝓfert. Dieta eī sit frigida sicca i cibo et potu t cōdimentis si stomachus t intestina nō ꝓbibeāt. Signa eius ppter cōplones frigidā sunt habitudo corpis flatica vrina alba. grossa exies sine mordicatione oino et pfundatio somni plima et puatio sitis oino Et cura eius est vt si sit adultus det de boc puluere calo stiptico quē ponit Raf. ibidez R. glandū siccarū. ʒ. v. cbub. ʒ. xx. mirrhe. ʒ. vj. coriandri assati cipi cappis acori oim; añ. ʒ. x. teranť oia simť vt alcbool. denť ex eo mane t sero. ʒ. iij. cū vino rub. pōtico vel vino veteri amaro. Ungať pectē t ꝟga cū oleo masticino vel rubaceo: postq in eis dissoluta fuerint eusorbi cū castoreū t mirrha. Emplętur cū herbis calis siccis sicut sunt mēta menstratū saluia rutba absinth. serpillum: postq cocta fuerint t pistata t incorpata cū mastice t dissolutis cū vino veteri amaro vel aceto acutissimo ad ignē in casola. Cōferūt preterea balnea tinarum vel stupbe ficce t ppte post purgationes flegmatis frequētes si fit cū materia. Dietet cibis t potibus t condimentis calis siccis si epar nō cōtradicat. Signa eī ppter mollificationē sunt: qz t tpe vigilarū egredit vrina insensibiliter t fit maxime in senibus t decrepitis. Et cura eī est eadē cū cura strāgurie ppter mollificationē corpis vesice. Signa eī ppter potū supfluū sunt narratio infirmi:t qñ fit solūmō p ineptationē vel crapulā. Et cura eius est cura oim passionū cōtingentiū a cā pmittua immediate quem ponit Ypo. vbi dicit. In omni motione corporis ꝛc.

Canones.

In cura istī⁹ passionis administrare cōuenit medicinas locales nō tñ circa mēbrū gnans vrinā qđ est epar t seq̄strās qđ est renes si metbodo ꝓcedať. Medicie igr bibite sint subtilr puluerisate t cribellate: vt cito ad renes et vesicā puenire valeāt cū ꝟtute: verūtñ scīē dū q renes magis alterari pnt p iterius. vesica vero per exterius: nisi forte interiora injciantur per inferius cum siringa.

Pronosticatio.

Iste passiones si fuerint in pueris per se rectificanť eaz cōplone qñ exiccanť qđ fitysq ad. xx. ānos ad plus. q si p⁹ hoc remāserint plimūq morťunť. vñ Ypo. iij. p ap̄b. q̄cunq ꝟo pmanēt pueris t nō soluunť circa iuuētutē: aut senīū: aut circa mēstruoz eruptiones veterascere cōsueuerūt. Itē ista passio supueniēs in senio nō curať: qñ eī cā magʒ ac magis fortificatur. vñ Ypocr. vj. parti. ampbo.

Mefretici ⁊ circa vesicā dolentes laboriose sanantur in sensibus.

¶ De apostemate in vesica et collo eius. Capl'm. vj.

De apostema ꝫ ex natura sui gñis possit fieri ex oi gñe q̄t/tuor humoꝝ. Illud tñ qđ fit vt plurimū est ap̄a cal'm: vt dicit Raſ. ⁊ ꝑpe de cholera vl' sanguie cholerico: qñ in vesicā penetrare nō pōt: nisi būor acut' subtilis cum sit mēbrū neruosuꝫ ⁊ crāgue. Et signa eius sunt se. acuta ⁊ dolor vehemēs cū pūctura in vesica ⁊ alienatio mētis ⁊ nigredo lingue sicut in freneſi qđ totū accidit ꝑpter bui' mēbri pl'imā sensationē ⁊ malīe caliditatē. ⁊ si magnificet: retinent stercus ⁊ vrina.

Methodus.

Cura et' ē vt ois cura freneſis. Fiat igit' a principio flōmia diuersiua ex basilica dextra in brachio vel manu ⁊ nō empl'et cū frigidis stipticis sicut fit in repcussionib' alioꝝ ap̄atū: ꝫ cū frigidis leuib': qñ induceret in vesica frigiditas vltimata cū sit mēbrū ex natura frigidū ⁊ ꝑbiberet materie resolūo. Liniat ergo pectē ⁊ virga tota vsq̄ ad dies q̄ttuor a principio cū oleo viol. vel ros. vel de nenupb. vl' de papauere ⁊ empl'et cū malua violaria ⁊ ficla coctis ⁊ pistatis ⁊ incorpatis cū eisdē ponēdo tepidū sup locū. Die xo q̄rta vel circa id fiat flomia eradicatiua de sapbena pedis finistri q̄ est int' in talo. Et tūc liniat locus cū resolutiuis leuib' sine attractione sicut est oleū camomillinū cale ſ. i vase duplici vel anetinū: qñ mitigat dolorē Empl'et cum farina se. lini. ⁊ fenugreci ⁊ se. aneti ⁊ florib' camōille ⁊ melliloti ⁊ altbea coctis in aq̄ ⁊ pistatis ⁊ incorpatis cū mussellagine se. altbee. ⁊ butiro recen. sine sale sufficienti: ⁊ pōt addi farina fabarū gra absterſionis ⁊ aptionis poroꝝ ⁊ ꝑprie in ꝑcessu. Hoc nāq̄ empl'm dolorē mitigat: tumorē et extensionē remollit: ⁊ materiā insensibiliter resolvit. Si fit possibile fic regat ꝑ totū statū: sed in declinatione cōfortet cū resolutiuis fortioꝝ ficut sunt se. apij ⁊ aneti. Mutriat bora illa ex ordeo vel auena cōditis cū lacte amigd. dulciū vel cū turibus carniū alteratis cū lactu. portula, cucu. cucur. Bibat aquā decoctionis ordei ⁊ prunoꝝ ficcoꝝ. Si aūt nō videris ꝑfectū ex resolutiuis' vsq̄ ad diem. vij. vl' circa id: imo tūc se. ⁊ dolor euanuerit: qz sanies incipit gñari: ꝑcede ad maturatiua q̄ dixim' ca. de ap̄ate in renib': ⁊ sic ꝑcedevsq̄ ad ꝑfectā maturationē ⁊ ꝑ ruptura ⁊ exitura sicut dixim' illic. Si xo neq̄ in illis videri ꝑfectū vsq̄ ad die. xiij. vl' ad pl' imo extūc dolor ⁊ se. mitigant ⁊ appet tactus tumor cū duritie p' cōmissura q̄ est iter testiculos ⁊ anū: ⁊ augmētat retētio vrine ⁊ stercoris: tūc scias q̄ subtile ex malīa cal'a exhalauit ⁊ grossuꝫ residuū indurat: q̄re tūc cōfortetur virt' cū carnib' bōis ⁊ vino: vt lōgū morbū valeat tolerare ⁊ ꝑcede ad mollicie p' ꝑ interi'. Dec g̃ in auroza. ℨ. ſ. vl'. ij. cassieſi. dis/solute cū aqua cal'a vel cū aqua decoc. seim cōtū frigidoꝝ mūdatoꝝ qñ euacuat ⁊ mollificat. Deiñ acuat cū seib' calidō. vt semie. feñ. apij ⁊ capilli veneris. Purget et q̄nq̄ cū tamarindō. ⁊ māna coctis ⁊ dissolutis cū eisdē. Ista nāq̄ tria farmaca. ſ. cassiaſi. māna: ⁊ tamaridi. plimū cōferūt i oi duritie fil' ⁊ viol. cōdite ⁊ empl'et locus ap̄at' si appet. Et si nō appet: empl'et cōmissura ⁊ pecten ⁊ ingua cū empl'o qđ dixim' ca. de ap̄atib' renū. E. de cura ap̄atis duri. ⁊ vngant semp cū oleis cal'is ꝓdictis ⁊ cōfert plurimū in molliēdo ⁊ resoluēdo materias duras balneū aq̄ dulcis vel aq̄ decoc. malue altbee caulū recentium viol'. cucurbi. meloñ. ⁊ radicum capparis.

Canones.

Idē est ⁊ canon apostematis renuꝫ ⁊ vesice qua re videatur illic ⁊c.

Pronosticatio.

Ap̄a in vesica cū dolore ⁊ duritie in ea ⁊ feb. continua acuta malū ꝓnūciat: vt di. Ypoc. ij. ꝓno. cōtra finē. magis tñ si cū vētris strictura: qñ ap̄a magnū figit. Itē ꝑm eūdē ibidē. Ap̄a vesice si resoluat salubre: si xo cōfirmetur in sanie cōuertat et cū pus exierit cū vrina salubre erit. si vt ad scirosim ꝑcesserit vel etiā ad sanationē tendit ⁊ pus nō exierit neq̄ vesica mollescit: neq̄ se. defecerit mors in ꝓio aderit in die septima ad plus: qñ boc ap̄a inter pacutas se. minat. Idē ibidē bui' morbi spēs scilz apostematis in vesica cum

se.acuta pueris amplꝰ a.x.anno vsq; ad.xx. solet euenire qꝛ tã forte cõtingit:qz nondum mẽbra spmatica sunt perfecte exiccata sicut post annum.xv.quare materie acute in ipsa pñt penetrare et apostemata inducere.

¶ Tractatus octauus de passionibꝰ virge et testiculoꝝ.

MEmbra generatiõis in masculis sunt tria.s. testiculi ⁊ vasa spmatica ⁊ ẏga. Sunt aũt vasa spmatica due vene albe stricte lõge valde orte ꝓpe renes dextra q̃dez a vena lrilis sup renes: sinistra ẏo a vena mulgẽte infra renes .deiñ procedẽtes deorsum sup spõdiles dorsi ꝓuentũt ad oscuz vl̃ bursam testiculoꝝ vbi resoluũtur circa testiculos singula circa ꝓpriũ reuolutionibꝰ iteratis preter q̃ eaꝝ subam ingredi tãtur. Post hoc ascendẽtes inter cutẽ ⁊ os pectinis habent sua orificia teriata in viã ẏge q̃ est collum vesice:dextra q̃dẽ a dextris sinistra a sinistris:ita vt he tres vie in vnicã apud ẏge radicẽ trãsformẽtur. Et dicũtur vasa spmatica:qñ sanguinẽ nobilissimũ supfluentẽ in nutrimẽto cõi totius corpis in q̃to nõ in q̃li generatũ quidẽ in epate ꝑm medicos: ĩ corde ẏo ꝑm pbos sugunt a locis ꝓdictis ⁊ vehemẽter ad testiculos vt eoꝝ caliditate digerat ⁊ eoꝝ albedine dealbet sicut lac i mammillis ⁊ sic finaliter in spma cõuertat ꝓpt qõ accidit vt ĩ q̃ excesserũt in coitu sanguinem loco spmatis effundãt. Cõsueuit aũt ꝓdictis mẽbris q̃druplex genꝰ morboꝝ euentre. Primũ est ablatio vel diminutio coitꝰ. Secundũ corruptio coitꝰ q̃ nihil aliõ intelligitur q̃ excessus ĩ desiderio coeũdi. Tertium gomorrea.i.emissio spmatis inuoluntaria. Quartũ morbus cõis oĩi mẽbro ⁊ est apa. Nam de malicia spmatis dicemus cum de ablatione coitus ⁊ causis eius loquemur.

¶ De diminutione coitus. Cap.j.

TAfert vel diminuit potentia coeũdi q̃tuoꝝ ex causis. Prima est appetitus debilitas. Scõa ẽ erectiõis ẏge frigiditas q̃ fit ꝓpter alterã quarũ cãrũ:vna ẽ vẽtositatis inflatiue paucitas cutis signũ ẽ paucitas erectiõis cũ ꝓuatiõe inflationis ⁊ ẏrute corpis bñ se habẽte. Et cura eiꝰ est vsus assiduꝰ ciboꝝ inflantiũ:quoꝝ tñ inflatio nõ resoluit penes digestionẽ pri mã:qñ calida inflãt solũ intestina vt pira et poma cruda comesta:sed quoꝝ vẽtositas est remanẽs in ventis post digõnẽ secũdã et cõuersionẽ eoꝝ in sanguinẽ:vt sunt fabe pisa ⁊ cicera faseoli qñ comedũtur recẽtes etiã semicoctis cõditis cuz sale ⁊ cardamomo et rape cocte cũ carnibꝰ vel asse in igne ⁊ lac recens mixtũ cuz melle ⁊ pisces sumpti cuz cepis crudis ⁊ tractatio ẏge assidua cum leui fricatione attrabẽte nõ resoluente. Alia est palisis frigiditas in neruis ẏge. Cuiꝰ signũ est q̃ spma est abundãs subtile⁊ facile egrediens ⁊ desiderũ constãs:sz erectio i semet debilis.⁊ cura eiꝰ est vsus electuarioꝝ vt sũt dyatriũpip.dyagal.trabeodoricuz anacardinum ⁊ filia ⁊ inunctio ẏge assidua cũ oleis et vnguẽtis calidis dictis in ca.de palisi. Et assiduatio in cibis ⁊ potibꝰ calidis si eparnon ꝓdicat.⁊ exercitatio in ieiuno ⁊ fricatio frequens ẏge ⁊ coitus vsu moderato. Spermatis aũt modicitas fit ꝓpt siccitatẽ dñantẽ sup testiculos vl̃ corpꝰ totũ. Et signũ eius est paucitas exitꝰ spmatis apõ coitũ ⁊ eiꝰ pauitas ⁊ diminutio ĩ q̃titate ꝓtinua ⁊ discreta.⁊ cura eiꝰ ẽ bũectatio corpis ⁊ impiguatio ꝓcõ.qñ oẽ impiguãs corpꝰ est mltiplicãs spma ⁊ bũiditates influẽtes. Et in hoc ꝓferens ẽ a ꝓprietate medicamẽ de terentia bin:vt dicit Raſ.R.lactis vaccini vel ouini qñ oĩm sunt maxie vnctuosa.lib.ij.vini ẽna totũ dulcitũ.ʒ.ij.coquãt vsq; ad spissitudinẽ mellis denꝫ ex eo oi die i ieiuno.ʒ.iij. vl̃.iiij. et pꝰ ipm cõedãt pisces recẽtes assos cuz cepis crudis vl̃ elixos ꝓditos cũ spẽbꝰ arõaticꝭ dulcibꝰ ꝓdictꝭ. Cõfert ꝓterea balneũ aq̃ dulcis tepide ⁊ ꝓpe pꝰ cibũ p duas horas sine mora ĩ ipso vl̃ desiderij ad coitũ. Et q̃ egreditur apõ coitũ spma pl̃imũ subtile aquosũ sed ẽ tardi exitꝰ pꝰ fricationẽ pl̃imã. Et cura eiꝰ ẽ cũ oi qõ calefacit ex cibis⁊ medicis. Et assiduatio.zz.ꝺditi ⁊ diatriũpip.⁊ dyasatyriõ. Et qñq; aggregãt añ dispositiões i spmate scz frigiditas ⁊ siccitas. ⁊ signa eiꝰ habitudo corpis melica:scz macra:nigra:gracilis:mollis ⁊ laxe carnis paucitas sang. et spermatis ⁊ tarditas egressionis eiꝰ apud coitum. Et cura eiꝰ est aggregatio intẽtio-

num duaꝝ simul predictaꝝ ꝛ assiduatio ciꝫ borū grossoꝝ calidoꝝ inflatiuoꝝ si stōach⁹ obediat sicut cicer ꝛ caro pinguis elixa in aq̄ cuꝝ cepis ꝛ pultis ex tritico. Et cerebella aſ/ sa cōdita cū .ʒʒ. ꝛ piper prope cerebella autē puaruꝝ filuestrū nō aquaticarū: vt sunt paſ seres fasiani ꝛ pdices ac fabe cocte cū carne porcoꝝ salita ꝑdita cuꝝ puluere asse dulcis vel cinamomo cardamomī. ꝛ piper: ꝛ oia mul tiplicātia spma q̄ dicent. C. de empicꝯ. Aīr ge aūt breuitas atq; gracilitas coitū dimi/ nuit ꝛ ꝓpe genitiuū: qm̄ spma non deducit in cōcauū mſricis q̄ ē loc⁹ ei⁹ ppr⁹ ḡre stans in collo mſricis resoluit ꝛ colliquat a frigido cōtinēte ꝛ sic effluit saltuatim. Et cura eius est si bri ꝑ aliquo mō ꝛ ꝓpe añ tps ꝓsisten tie ꝛ cū adhuc mēbra crescunt: ꝛ abluat x̄ga tota oi die cū aq̄ calida decoctiōis ipipis vl finaꝑ. vel titimali fricādo donec cepit rube/ re ꝛ iflare. Post hoc statim vnguat cū oleis calis actractiuis sicut ē oleū de costo vel de spica. Et vnguētū marciaton dyaltbea ar/ rogon vel agrippa. Sup vnctionē ponat ili co emplm factum ex pice calida liq̄da alba mūda ꝛ aromatica mixtis eq̄liter ꝛ extēsa su per coriū albū molle. ꝛ fiat hoc oi die bisvl ter vsq; ad .xl. dies vel plus. Et p talē modū impinguat mēbruꝝ q̄libet ꝛ corp⁹ totuꝝ de quo dicem⁹ lib. ij. Cōferi ꝓterea assidua tra ctatio virge cū manib⁹ ꝛ cuꝝ dilatatione et extensione ꝛ frequentatio coitus cum frica/ tione leui perdurante.

Emperica.

Electuariuꝝ dyasatyrion ꝓfortans coi tum ex oi cā diminutū. ℞. satyriō recentiū q̄ abscidunt a patre suo. ʒ. iij. pastinacis corti cis yrigorū. aā ʒ. sex. radic. rapbani. ʒ. ij. luf plani. ʒ. ß. terātur ꝛ infundātur in aq̄ cicerū vel fabarū quaꝝ abiecta fuerit ꝓma aqua p diē ꝛ noctē. Preterea exꝑmant ꝛ ponātur in lacte vaccino vel ouino qō supemineat radici bus duob⁹ digit⁹: ꝓterea addat butiri vacci ni recētis. ʒ. iij. ꝛ excoquāt cū facilitate vsq; ad spissitudinē. Et si adhuc radices non bñ cocte sint: fundat iterū sup eas ex lacte ꝛ bu tiro vsq; dū ꝑfecte decocte sint. Preterea pi stet hoc totū ꝑfecte ꝛ addat ei carniū dacti/ lozum pistatoꝝ ꝛ nucleoꝝ sisticorū pinearū mundatarū aā ʒ. iij. mellis albi dispumati lib. ſ. succi cepe bumide. ʒ. iij. ꝛ oia bullant insil⁹ vsq; ad ꝑfectā decoctionē ꝛ spissitudi/ nē. Preterea deponantur ab igne ꝛ addatur pul⁹. istarū speciērū. ℞. caude stinci cū renib⁹ et sanguie. ʒ. ſ. ſe. eruce. zinzi. ꝛ been al. ꝛ ru. ligue aut⁹: se. nasturtij: cinamomi: pipis lō/ gi: se. bautie: sinapis: sparagi aā. ʒ. ij. gallan ge: nucis mus. pipis nigri: se. porri: se. rap. aā ʒ. ſ. cerebelloꝝ passerū. ʒ. ij. ꝛ dimittātur le/ uiter bullire ꝛtinue ꝓmiscēdo cum spatula. In fine x̄o aromatizet cū. ʒ. ſ. boni musci di/ stēperati cum vino optio veteri claro. Et fit dos. ei⁹ ab. ʒ. ß. vsq; ad. ʒ. ſ. Et est descriptio Mes. in suo antiō. paꝝ ab ea diīs ꝓpt̄ fa/ miliaritatē. Electuariū aliō sic ℞. ℞. se. bau tie: se. rap. ceparū spagi rapbani eruce: se. pi nearū mundi. cardamī. pipis lentiū fisticorū lingue autis yringoꝝ been al. ꝛ rub. satyrion costi dulcis zinz. pipis lōgi nasturtij aā. ʒ. ß. terātur ꝛ cribellētur ꝛ ꝓficiant cū melle. det cū vino dulci vel lacte calido ex mamillis. Et si corp⁹ fuerit calidū diminue ex pipe ꝛ rapbano ꝛ nasturtio: ꝛ p eis pone auellana rum ꝛ amigdalaꝝ dulciū mundi. ꝛ ꝓfice cuꝝ zuccara vel penidijs. Electuariū aliud for/ te in vltio ꝛ datur añ borā coitus īmediate. ℞. stincoꝝ recen. nō corruptoꝝ. ʒ. iij. vel. iiij. cubeb. pipis longi. lingue autis satyriō aā. ʒ. ſ. asse dulcis. ʒ. ß. terātur oia ꝑfecte ꝛ misceāt ad ignē cū melle dispumato cocto: ꝛ totū si/ mul comedat. Ad idez vnguētū. ℞. olei nar/ dini vel costi. ʒ. iij. cere. ʒ. ſ. ꝛ ß. musci grana. viij. dissoluat cera cū vnguēto: ꝛ in hoc toto incorpet pul⁹ rex aliaꝝ postq̄ deposite fue/ rint ab igne. vngātur ex eo renes ꝛ spina to/ ta femur pectē ꝛ x̄ga. Sed cauendum ab eo in corpore natural⁹ calo ficco vdl actualiter similiter ꝛ in macie renum vel dyabete.

Canones.

Coitū tria con stituūt. Primū appetitus exci/ tans: ꝛ hoc ē a corde ꝛ epate. Scōm ventosi tas erigēs ꝛ hoc est a corpe spōgioso ꝛ x̄ga. Tertiū būtdū semiale ꝓficiēs: ꝛ hoc ē a te/ sticulis ꝛ vasis spermaticis. Ex quo ꝑz me dicum nō oportere negligere cordis ꝛ epa/ tis confortationem in coitu procurando.

Pronosticatio.

Ablatio coitus fiſr ⁊ diminutio potētie coi/
tiue ſi fuerit ex gñatione ppt malā cōplonē
frigidā ficcā teſticuloꝝ innatā curā nō reci/
pit. Qñ deficiēte dña natura deficere opor
tet medicū miniſtrū. Ytē ablatio difficilius
curat q̄ diminutio. Ytē iſta paſſio difficilli/
me curatur in ſenibus primis ⁊ ſecundis.

¶ De ſatiriaſi ⁊ exceſſu deſiderij co/
eundi. Capl'm.ij.

Atiriaſis eſt erectio virge aſſi/
dua cū deſiderio coeundi. ꝓria/
piſmus ẋo eſt inflatio virge con
tinua ſine deſiderio coeundi vel
pauco: ſicut accidit pueris ⁊ quibuſdā īpotē
tibus: deſiderū ẋo eſt ſicut cōe ad vtrumq;.
Et ſic ꝓz quomō iſte tres paſſiōes differāt
forma nō tñ ſubiecto vel eſſentia ꝓpter qđ
īpaꝝ eadē ſunt ſigna cā ⁊ cura: ꝓterq̄ in mu/
lieribus ⁊ ſatiriaſis cū pruritu fortī labioꝝ
vulue loco erectionis.

Methodus.

Fiūt autez
be paſſiōes
q̄ituor ex
cauſis. Prima ē ſan. ⁊ ſpmatis mlt'itudo. Et
ſigna eius ſunt habitudo carnoſa ⁊ rubicun
da cū virtute corpis ⁊ paucitas debilitatis
poſt coitū plīmū ⁊ pollutionē ⁊ impgnatio
mulierū cū q̄b⁹ coit. Et cura eius eſt mino/
ratio ſan. ꝓpoſſe cū oī re q̄ hoc facit ⁊ corp⁹
extenuat ⁊ ſunt. v. Prima ſtomia baſilice vel
medicīe ſeq̄ntes. ſcđa medicinaꝝ aſſiduatio
ventrē ſoluentiū. tertia fames ⁊ labor in te/
iuno. q̄rta vſus ciboꝝ acetoſoꝝ fiſr ⁊ medici/
naꝝ ſicut lentes cocte in aqua cōdite cū ace/
to vel agreſta vel viuo granatoꝝ: ⁊ ſicut po/
tus aque mixte cum aceto ⁊ ſumptio ſirupi
acetoſi q̄cūq; die in aurora. q̄nta vſus ciboꝝ
frigidoꝝ actu ⁊ virtute: ſicut ſunt lactu. por/
tu. comeſta cruda cū aceto vel agreſta cū ab/
ſtinentia calidoꝝ ſicut ſunt carnes ⁊ vinū: vl'
būidoꝝ pīguiū ſicut ſūt lac oleū ⁊ butiꝝ. vſ.
aſſiduatio medicaminū diminuētiū ſpma a
q̄litate ⁊ ꝓprietate q̄ dicem⁹. C. de empicis
Poſt vlia ẋo veniēdū ad localia renes īfri/
gidātia cuiuſmōi ſunt linimēta ſup allzatiz
⁊ ẋgā ⁊ teſticlos ex oleo roſ. mixto cū cāpho
ra. ⁊ cera vel ex populeō mixto cū aceto ⁊ mo
dico argēti viui. Et ſi patiēs dormierit vl' ſu
pinus iacuerit ſup ea magis cōferunt ſicut
ſunt empla ex ro. ſolatro plātagine ſempui/
ua mirtillis ẋga paſtoris lētib⁹ excoriticatis
coctis in aq̄ ⁊ aceto piſtatis ⁊ incorpatis cū
oleo roſ. vl' oleo mirtino vel nenupbare. Et
ſicut ē epithima ex cāphora ſandalis ⁊ roſ.
puluerisatz ⁊ īfuſis i aq̄ ro. ⁊ aceto. Et ad ꝺ
m'ltū cōferi vt eger ꝓtinue deferat ſup renes
laminā plūbeā ſubtilē ſpiſſiz ꝓforatā. Scđa
res ē ſpmatis prurigo vehemēter ex acuita
te ⁊ calitate ipi⁹ ꝓuenies. Et ſigñ ei⁹ ſūt for/
titudo in deſiderio coit⁹ vltra modū. ſz debi
litat⁹ p⁹ ipm pl⁹ alijs. Et egredit⁹ apđ ipz ſp
ma modicū ⁊ velocit⁹ cū ardore in capite ẋge
quē forte ſequit⁹ ardor in vrina ꝓriat ⁊ ſi fre
quētet: inducit exiccationē ⁊ maraſmū corpis
toti⁹. Et cura ei⁹ ē infrigidatio ⁊ būectatio
ꝓpoſſe cū cibis ⁊ medicis ſicut ē balneū aq̄ te
pide dulcis l' aq̄ decoc. malue lactuce ppli ſa
licis viol'. ⁊ ꝓpe p⁹ potū lactz acetoſi de quo
extractū ſit butiꝝ ꝙ bozas. ij. ⁊ cib⁹ fact⁹ ex la
ctucis portulacis cucur. cucu. meloñ. cōditis
cū lacte acetoſo vl' cū butiro ⁊ modico aceti:
⁊ bmōi ſūt carnes agnū vl' porcel. ⁊ edoꝝ co
cte ⁊ alterate cū herbis eiſdē. Silr ⁊ gelati/
tia facta ex extremitatib⁹ aialiū coctis ⁊ ꝓdi
tis cū vino pōtico ⁊ modico aceti. Por⁹ eius
ſit vinū al. vl' pōticū rub. ſz ſi corp⁹ ſit inani
tū bibat vinū dulce rub. ⁊ vtat⁹ reſtauratiuis
dictis ca. de ptiſi ⁊ ca. de macie renū. Et ſi
appere ceperint ſigñ feb. erbice ff. oia q̄ dicēt
ſuo ca. ij. li. Vtat⁹ ꝓterea aſſidue electuariodi
minuēte ſpma a q̄litate frigida qđ dicemus
infra. C. de ēpicis. Et ſic fiāt oia localia ſu/
peri⁹ dicta ca. de dyabete. Tertia res ē mul/
titudo būiditatū ꝓpaꝝ vt ff. ex eis ſpma.
Et ſigna ei⁹ ſunt: qñ paꝝ debilitat⁹ in coitu
plīmo ⁊ exuberatio ſpmatis apđ ipm ſilr
⁊ ſubtilitas eius vt albedo coloris ⁊ bitudo
corpis flātica ⁊ multitudo inflatiōis ẋgē ſi/
ne deſiderio plīmū aucto. Et cura ei⁹ ē exic/
catio talīū cū medicamēto ꝓpoſſe cū cibis et
medicinis ſicut ſunt miliū ⁊ panicū ⁊ lētes
elixe cū origano calamento rutba menta ci
mino allijs. ⁊ carnes aſſe cōdite cū finaꝝ. vl'
pipere. Et ſicut eſt vinū amarū purū: ſitim
et famem tolerer. Sudet ⁊ laboret in ieiuno.
vtat⁹ dyatriūpipereō dyacimino ⁊ oibus ca
lidis ſiccis ⁊ ꝓprie poſt purgationes factas
cuz pillulis cochijs vel cū būidicta laxatiua:
q̄ñ ante purgationē deſiderū augmētaret
vnguāt⁹ boza illa virga renes ⁊ teſticuli cum

vnguentis marciatō arrogō ad ignē vel solē cal'm vehemēter. ⁊ fiāt oīa q̄ dicēt ca. de gomorrea. Quarta res ē multitudo vētositatū ergentiū x̄gā. Et signa eius patēt ex r'lone patientis. Et si sit cū cal'itate appet rubedo coloris corpis ⁊ desiderīū modicū vehemēs ad coitū. Si x̄o cū frigiditate appet albedo corpis ⁊ hirtudo squalida ⁊ ō̄sideriū modicū ad coitū: ⁊ multū coitus valeat pficere p̄ter q̄ ab ipo noceat. Et cura eī⁹ est si sit a cā calida flōmia basilice frequēs inunctio renū et x̄ge cū vnguētis frigidis sup̄dictis ⁊ assiduatio electuariōz diminuentiū spma ꝓpter frigiditatē q̄ dicēt. C. de empticis. Si x̄o sit a cā frigida purgēt cū pill'is cochijs. Et assiduet post h̄ electuaria diminuētia spma propter q̄l'itatē ⁊ ꝓp'rietatē. Valet etiā ad hoc oē q̄ vētositates carminat sicut est dyacimini dyatriū pipeō et electuariū q̄. R. carui cimini origani mēte serpilli rutbe calamēti pulegij salute polij. añ. ʒ. j. ʒ. cinamomi pipis cardamōi. añ. ʒ. ij. ameos amomi añ. ʒ. j. ʒuccari lib. vj. fiat electuariū durū sicut dya cimini de quo sumat in aurora ad modū castanee oī die cū vino al. veteri amaro. Abstineant vtriq; eaꝝ a cibis viscosis ventosis: sicut sunt rape cepe eruca ⁊ filia. ⁊ a multiplicātib⁹ spma: sicut sunt lac recēs ⁊ pisces recētes ⁊ a puocātib⁹ desideriū a ꝓp'rietate sicut sunt sattrioñ. yringi baucia et similia.

Emperica.

Diminuentia coitū ⁊ facientia ſuare castitatē sunt duoꝝ generū: quedā a ꝓp'rietate et q̄dā a q̄l'itate Et q̄ a q̄l'itate sunt duoꝝ modoꝝ: aut a frigiditate cōgelāte ⁊ mortificante sicut sunt lactuce portu. acetū agresta nix optū argentū viuū papauer ⁊ fil'ia. Aut a q̄l'itate exiccāte ⁊ cōsumēte cuiusmōi sunt pip finaꝑ. allij aptū semē vrtice ⁊ fil'ia: ⁊ oīa diuretica cal'a. Que x̄o a ꝓp'rietate ⁊ h̄ q̄l'itate p'lima ptcipēt ꝓpter q̄ ⁊ oīm sunt fortissima sicut agn⁹ cast⁹ ⁊ folia ⁊ radix ⁊ semen eī⁹ fil'r ⁊ cortādrū rutba origanū ⁊ smaragd. verūtn̄ opantia a cal'itate cōferūt in sene vel st'matico: q̄nq; i desideriū addēdo cōplexioni. Opantia x̄o a frigiditate fil'r ⁊ ꝓp'rietate cōferūt oiaq; p̄ter q̄ opantia a frigiditate sunt p̄ncipijs vite p'limū cōtraria q̄re ipoꝝ vsus moderet: ne forte ad paralisim vel apoplexiā pducāt vel ydropisim p'nicioſam vel etb. cā senectutis. Electuariū frigidū ad h̄ fit. R. seis lactu. se. portul'. se. papaueris. añ. ʒ. v. pfilij se. cortādri sicca. lētiū excortica/tarū añ. ʒ. ij. balaust. nenupb. añ. ʒ. j. cāpbo. ʒ. v. ʒuccari q̄ō suffecerit vel dimisso ʒuccaro teranť oīa ⁊ conficianť trocisci cū succo acetose vel lactis vl' aqua ros. Et det vn⁹ ex eis oī die i aurora p. v. vel. vij. dies cū sirupo rosarum vel viol'. ⁊ aq̄ frigida. Electuariū cal'm ad h̄ fit. R. origani rutbe pulegij serpilli mēte calamenti. añ. ʒ. v. carui cimini baccaꝝ lauri pipis lō. ⁊ nigri. añ. ʒ. ij. cipi cappis ameos cinamōi. añ. ʒ. j. lq̄rittie. ʒ. ß. mell'. ʒ. ß. Electuariū opans a ꝓp'rietate fic fit. R. se. agni casti. ʒ. v. fol'. mētastri succi rutbe cimini balaustiarū cipi. añ. ʒ. j. smaragd. ℈. j. ʒuccari q̄r. ß. det ex eo i ieiuno cū vino al. aquoso. Ite ad idē conferunt trocis. de agno casto dicti capitulo de opillatione splenis.

Canones.

Cauēdū in cura istaꝝ passionum ab introductiōe passiōis maioris. x̄bi gr̄a: vt si fit a cā cal'a ne stōacbū ⁊ cor mortificem⁹. Si x̄o a frigiditate ne epar ⁊ splenē iflāmem⁹. Si x̄o ab būtate ne corp⁹ ⁊ mēbra exiccem⁹. Cū igit aliq̄d talium appuerit ilico cessandū ē ab exhibitī p̄ interi⁹: ſz intēdēdū eis q̄ p exteri⁹. vt sunt empl'a ⁊ vnguēta. Ite cōuenit vt tales medicie sint subtilis sube: qm̄ opꝫ vt fit currēs penetratiuū ad mēbrū distās ⁊ pfundū. ꝺz ꝓcedere. Si igr̄ sint liquores colleńt. Si pulueres cribellenť. si electuaria vl' trocis. vltie teranť si empl'a ponť donec ad formā axūgie reducantur. si epithimata vel vnguenta addatur aliquid ex aceto acutissimo penetratiuo.

Pronosticatio.

Coit⁹ et eius desideriū si superfluāt ⁊ durent corp⁹ totū ⁊ ꝓpe renes ⁊ cor ⁊ cerebrū ⁊ epigniūt ⁊ exiccār: ⁊ fic et bicā inducūt. Ite dī. Raß. in diuisionib⁹ q̄ satyriaß. si pleueret: est nocēs ⁊ producēs ad spasmū vl'em ⁊ egritudines assiduas ⁊ ꝓpe spasmū de inanitione et se. effimerā q̄ demū in etbicā trāsformat cuꝝ ignitione vltimata in spmatib⁹ būoribus ⁊ mēbris. Coit⁹ ꝓterea ē ex rebus maxime nocētibus quinq; pticulis nr̄i corpis sub qui-

busdam mal' suis dispõnib' exñtibus. Prio quidẽ cerebro būtido: qñ catharrũ multiplicat et' būtiditates colliquãdo: ⁊ sic cecitatez vel ptisim vl' epilepsiã vl' ẋtiginẽ iducit. scõdo ẋo cordi ficco: qñ cõsumptionẽ ⁊ etbicã inducit. tertio epati calo: qñ ignitionẽ ⁊ ardorem cũ opilatiõe causat ⁊ demũ fe. putridas et aq̃ata intrinseca pniciosa ⁊ ꝑpe si fiat sup cibũ. q̃rto stõacbo frigido vel laxo: qñ robur eius dissoluit: digõnẽ impedit: cibũ fluctuare facit sui motu cõq̃ssando ⁊ calorẽ ⁊ spũs a cẽtro corpis ad circũferẽtiã distrabẽdo. q̃nto ẋo renib' mẽrici vel sanguinẽ migentib' p vrinã: qñ ipos magis imacerat ⁊ ipsoꝝ ẋtutẽ dilacerat. Cuz igit' post coitũ supfluũ alicuius talis apparere cepit: succurrat cũ ꝑpriis remedijs suo loco dictis. Zie coit' a pncipio eẽdem corp' calefacit ignidẽdo spũs ⁊ agitãdo. in pcessu ẋo ⁊ qñ supfluit infrigidat resoluẽdo ⁊ imacerat plumẽdo. Qui ergo debilitari ꝓsueuerit p' coitũ vtat cibis ⁊ electuarijs aromaticis calis ante ipz. Linitiõib' ẋo frigidis p' ipm vt ẽ aspio faciei ⁊ extremoꝝ cuz aq̃ rosar. pura: vl' in q̃ dissolute sint rose ⁊ sandal. ex vtriscz tã rubi. q̃ al. Et nutriat cibis mitigãtib' ⁊ subito nutriẽtib': vt sũt pisces recẽtes ⁊ tura carnũ laudabiliũ ispissata cũ vitellis ouoꝝ. Et sicut ẽ vinũ dulce purũ vl' claretũ.

¶ De gomorrea ⁊ pollutiõe nocturna. Ca. iij.

Gomorrea est emissio spmatis inuolũtaria q̃lis ẽ pollutio nocturna. Et fit q̃ncz cũ erectiõe ẋge ⁊ q̃ncz sine: vt dicit Gal'. vj. de accidẽti. vltio ca. Fit aũt ꝑpter debilitatẽ ẋtutis retẽtiue vasoꝝ spermaticoꝝ ⁊ testiculoꝝ. hec aũt debilitas aut fit ꝑpt acuitatẽ spmatꝭ plurimã excitãtis ẋtutẽ expulsiuã. Et signa eius sunt signa satiriasis ꝑpter acuitatẽ spmatis. aut ꝑpt multitudinẽ būtiditatũ ꝑparatiuoꝝ vt ex eis fiat spma. Et signa eius sunt signa satiriasis ꝑpt multitudinẽ būtiditatũ: ⁊ hec oĩa dixim' ꝓrio ca. Cura gomorree de cã calida ẽ vt ꝓmo fiant oĩa ꝑdicta ĩ cura satiriasis. ꝑpter acuitatẽ spmatis: stõmecm ꝓterea basilica dextra frequẽter si vir' ⁊ etas ⁊ habitudo cõsenserint: qñ materias diuertit ⁊ calorẽ repmit potenter. In fine ẋo ꝓfortet retentiua cũ emplo stiptico frigido. Et fit ex ros. nenupha. mirtillis. plãtagine. ẋga pastoris: lentib' excorticatis vel bis coctis ꝓma aqua reiecta postq̃ oĩa vel quedã eoꝝ cocta fuerint in aqua pluuiali ⁊ modico aceti. Deinde expressa pistata et incorporata cũ aqua ros. vel oleo mirtino ⁊ actu calida posita sup virgam et testiculos. Idẽ facit emplm ex coctañ. nespill. sorb. piris immaturis: balaustijs. cupul. glandiuz ⁊ similib'. ⁊ balneũ aque decoctiõis eorũdez. vel vnguentũ ex oleis ꝑdictis confectũ addito modico aceti ⁊ aqua nenupha. et cera sufficienti. Et cuz eisdem vngant ⁊ emplastrent etiã renes ⁊ spina tota. Cõfert preterea vt parietes portet ossis bora sup renes lamiñã subtilem plumbeã cribratim pforatã: Cura gomorree ꝑpter multitudinẽ spmatꝭ et humiditatũ est vt a ꝓncipio fiant oĩa dicta in cura satiriasis. ꝑpter multitudinẽ būtiditatum ꝑparatiuoꝝ vt fiat spma. Et si corp' fit carnosuz: rubicundũ: flebotbomek basilica dextra frequenter in brachio vel in pede: qñ euacuat materias ⁊ alleuiat vasa. Si vero visa fuerit habitudo alba flegmatica sq̃lida purgationib' erit insistendũ et digestionibus flegmatis aquosis. In fine ẋo retentiua cõfortek cuz emplastris ⁊ vnguẽtis stiptici predictis additis quibusdã. verbi gratia In emplastro adde calamentũ: vinum vet' amarũ. In vnguento ẋo addatur armoniacum. mastix: olibanũ: bdellium: postq̃ dissoluta fuerint ad ignem in casola cum vino rubeo pontico. Insiduet preterea vtercz eoꝝ electuaria diminuentia sperma frigida.

Primo quidẽ ea q̃ diminuunt spma a qualitate frigida. Scõdo ẋo ea que a qualitate vel ꝑprietate q̃ dixim' ca. de satiriasi. L. de empericis. Caueat iacere supin' in somno. qñ grauat renes et eoꝝ excitat expulsiuam.

Pronosticatio.

Gomorrea si superfluat et perduret: perducit ad etbicam senectutis: qñ cuz spermate plurimum spũs resoluũtur et corpus infrigidatur. Item gomorrea in corpore habente stõacbum frigidũ vel epar calidũ qñ addit infrigiditatẽ ⁊ laxitatem: necz remedia ministrari possunt per interius cum ex eis stomachi malitia retinetur.

¶ De apostematibus virge et testiculorum. Capm. iiij.

Generat apa in membrorum aliis ex oi gne qttuor humorum: vt plurimū ex būoribus calidis: qñ et hec membra caliditate plima participant inata adeo vt p eoꝝ calidita tē cōplexionalē pficiat spūs gignitiuꝰ. Et ptra q testiculis puant vel eoꝝ ?tute frigidi sunt flegmatici: quēadmodum accidit eunuchis ? ipotētibꝰ p naturā. Signa apatis calidi in eis sunt ruborꝭ ?ge ? testiculorū cuz tumore ? ardore fortī ? fe. ptinua. Et si fit ex cbo. ardor color ? calor fortificātur sup ruborē ? tumorē. Si ?o ex san. totū fiet ecō uerso. Signa apatis frigidi sunt tumor sine rubore ? dolore plimo. Et si fit ex flate apparebit tumor mollis albus: si ex melācbolita durus niger.

Methodus

Hoc apostema qñ exteriorib' fit in membris tua nō indiget nisi methodo cōi qō est vt pmissa euacuatiōe vl cuz flōmia in cā calida vl farmacia in cā frigida admistrent in pncipio empla ? vnguēta repcussiua. In augmēto ?o addat aliqd ex resolutiuis. In statu ?o multiplicētur resolutiua sup repcussiua: in declinatiōe ?o pura capiāt resolutiua. Et hec oia nota sunt aliqd scīēti. Tñ si tibi necesse fuerit: ad casuz apatis in stomacho erit recurrendū vbi materialia but? diximus: filr ? canones in cura cuiuscūq apostematis congruentes.

Emperica.

Emplastruz resoluens leuiter oēm inflationē ?ge vel testiculoꝝ: ? ppte pr flebothomiā basilice in brachio pmor pr in pede sic fit. ℞. stercoris colūbini vl vaccini: florū camomille: rutbe recētis: se. lini: se. aneti aā. p. j. fermēti. p. ℈. salis nitri vl sapōis. iiij. p. j. bullīāt in aq modica vel oleo ro. ? pistent ? cuz lana succida applicent. resoluit ei tumorem in oi membro exteriori. Itē ad ardorem ? dolorē loci valet vngētū factū ex populeō et dyalthea aā. mixtis. valet etiā linimentū ex oleo ros. ? oleo camomille aā. par. eqles. Itē ad vicus ? corrosionē i virga valet oleū vitellorum ouorum qō sic fit. ℞. oua. xij. gallinarum recētia elixent in aq donec idurent ? pr vitella ouorum fricent in sartagine dōec qsi adurant. ? tūc succus q est in eis exprimat vel distillet in alēbico sicut aq ros. oleū istō carnē creat: vlcera cōsolidat: ardorē ? dolorē reprimit: corrosionem prohibet. Idem facit vnguentum album et citrinum nicolai.

Canones.

Nutriat patiēs cibis ? potibus ventrē lenientib' et materias a vijs vrie diuertentib': sicut sunt aq ordei: aq prunorum: ? firup. viol. et oia dicta in ca. de stipticitate ventris ca. de empticis qñ diuretica ? vrinatiua dolorē et apa augmētarēt nisi forte in declinatione perfecta

Pronosticatio.

Hoc apa leuit curat p resolutionē: sed p saniē malū. si per sclirosim magis malum.

¶ Tractatus nonus qui est de passionibus matricis.

Embra gnationis in femellis quēadmodū in masculis: ly non eq principalit vel necessario sūt. Primū qdē matrix cū collo et duob' orificijs: scz orificio pcauitatis, matricis qō est sicut os cyrice ad qō virga virilis' bora coit? elōgatur: ? orificio colli et? qō vulua dicit. Et hoc quidē membrū est in gnatione necessariū: quēadmodū testicli i viro cū ppo agēti correspōdeat suū ppriū patiēs ? loc? locato: vt declaratū est in supiori scīēta. Scōz ?o membrū ē duo testiculi fabricati itra corp? femellaꝝ sup pnexū mricis: vn? a dextris: alter a finistris: vt pz in anathomia. ly sūt miores ? frigidiores qꝫ in viro. Tertiū ē duo vasa spmatica: quoꝝ vnū orit a vena lilli ppe renē dextrū ? teriat ad testiculū finistrū. Aliō ?o orit a vena mulgēte ppe renē finistrū et teriat ad dextruz. Et testiculi qdē atq vasa spmatica i femella nō sunt necessaria i gnatiōe neq sicut cā agēs neq sicut cā patiēs: vt pulchre pbat Auerro. ij. colliget ca. de tuuamētis membroꝝ gnattionis i femellis. cū etiā infinite sint mulieres ipregnate sine ōlectatiōe ppa et nō delectātur nisi ex effusiōe spmatis ppriū ad os mricis. Sed sunt cōferētia ? vtilia in gnatione: quoniam hoc vias colli matricis sperma lenificat: et matricis concauitatem auidam reddit ex quibus fit melioz et perfectioz

spermatis virilis attractio ⁊ ei⁹ sup ipsum corrugatio cōpleta: vt nec pūcta acus posset os matricis ingredi post bor̄ā cōceptionis: quēadmodū ⁊ saliua famelici subseruit iguitioni cibi p̄ter q̄ fit pars nutrimenti. Et si qua mulier impregnata supimpregnet: hoc tñ fit per ortis predicti aptionē. ⁊ ex delectatione quā sentit in coitu: ⁊ eius diminuta delectatio pfectā restrictionez facit. Et hoc est de bis q̄ raro cōtingunt: qm̄ vt plurimū mulier fit proligena per spermatis vnius distributionem p cellulas matricis diuersas: per parū ⁊o p spermatū diuersoz̄ fluctionē. Est aūt matrix mēbrū dēsuz neruosuz rugas habens plimas in ei⁹ cōcauo ⁊ connexo quēadmodū si q̄s equaret fungū vel spongiā sub figura vefice vl̄ vitri vrinalis: ⁊ est habēs duo cornua. i. duas pelliculas piramidales neruosas: quarū vna basem bz a connexo matricis dextro ⁊ cornu affixū iguini finistro ⁊ p portionabil̄r de finistra q̄b⁹ bācbe ⁊ dorso alligant: ne tpe impgnationis mole fet⁹ oppl̄sa desidat ⁊ turpem figurā faciat qualē babēt q̄ patiūtur bernią vel rupturā. Loc⁹ ⁊o situationis ei⁹ est directe sup spondiles dorsi ⁊ caude: scz ab vmbilico infra vsq̄ ad os pectinis: ita vt vena ilis magna descendens equitet spondiles ⁊ arteriā adorti magnam ⁊ matrix eq̄tet longaonē ⁊ vesica matricez ⁊ collū ei⁹: qm̄ matrix est altioz locata. Cōsueuerūt igit mēbris p̄dictis. xj. supuenire genera passionū. Prima est fluxus mēstruoz̄ sup flu⁹. Scōa restrictio mēstruoz̄. Tertia mala dispositio matricis ad coitū ⁊ impgnationē. Quarta mala dispō mr̄icis ad partū ꝓpter quā sequit̄ aborsus post cōceptionē: vel pbitio ꝓceptiōis a principio. Quinta difficultas in partēdo. Sexta exit⁹ matricis vel vmbilici post partū. Septima desiderīū ad cognoscēdū impgnatiōis ⁊ fet⁹ sexuz. Octaua molla ⁊ iflatio mr̄icis. Nona p̄focatio vl̄ suffocatio matricis. Decima ap̄a. Undecima vlcera ⁊ ragadie in ea.

¶ De exuberantia fluxus menstruorum. Capitulum. j.

Fluxus menstruoz̄ supfluit propter aliquā decē causarū: vt colligit̄ ex dictis Gal̄. vj. de accidē. ti. vltimo ca. Prima est sanguinis multitudo in corpe toto redū dare factēs venas in matrice. Scōa est multitudo cholere in massa sanguinea acuētis ipsam ⁊ ora venarū aperiētis q̄ ad cōcauitatez matricis terminant̄ ⁊ coctillidones appellātur. Tertia est multitudo flegmatis subtilis aquosi penetrare factētis. Quarta est venaz̄ corporis latitudo viā humorib⁹ patulaz̄ tribuēs. Quinta debilitas virtutis retentiue in matrice cū mollificatiōe venarū earundem. Sexta densitas tot⁹ corpis: q̄re ex eis nibil resoluit̄: sed aggregat̄. Septima emorroyde in matrice: quēadmodū emorroyde in ano. Octaua vlcera ⁊ ragadie in matrice. Nona lesio matricis post difficultatē pt⁹. Decima est cā primitiua que est casus et pcussio sup ventrē sumen ⁊ spondiles ant.

Methodus.

Signa ei⁹ ꝓpter sanitatem sup corpus totū sunt habitudo carnosa munda rubicūda: ⁊ q̄ non debilitat̄ neq̄ discolorat̄ ex ipso: ⁊ vrina rub. grossa valde ⁊ antecessio octi ⁊ q̄etis ⁊ vsus ciboz̄ san. multiplicātiū: sicut sunt carnes landabiles ⁊ vinū rub. dulce. Et cura ei⁹ est vt nō restringat̄ nisi post q̄ supfluxerit ⁊ virtutez debitā ceperit: quare tūc a principio fiat flōmia diuersiua vel de basilica dextra in brachio vel manu: vel de basilica finistra loci eiusdez̄ put materia fluere videat̄. Post boc ligent̄ extrema superiora vebemēter cū fascia. Sili⁹ ⁊ radices mamillarū ⁊ ponant̄ vētose magne cū igne sine scarificatiōe sup pect⁹ eleuatis mamillis et ꝓpte sup radices mamillarū cū fluctione vehementi. Deinde ff. encatisma ⁊ balneū ab vmbilico infra ex aq̄ veri frigoris vl̄ ex aq̄ frigida in qua dissoluat̄ pul̄. boli ar. mirtil̄. balaustiarū corticis granatoz̄ cupullarū glandiū: ro. gallarū cipressi plantaginis acatie nespillaz̄ sorbaz̄ ⁊ge pastoris cimaz̄ rubi post q̄ bec oia vel q̄dā fuerint in ea bullita ⁊ post boc infrigidata: vel epithimet̄ sumē ⁊ vulua cū petijs infusis in aq̄ eadē cuz reiteratione ipsaz̄ frequētata. vel fiat ex eisdē emplm̄ coctis in qua pluuiali ⁊ pistatū ⁊ incorpatū cū aq̄ ro. ⁊ albuminib⁹ ouoz̄ ⁊ modico aceti. ⁊ fiat oia q̄ dicent̄ ca. de empticis. In declinatione ligari possunt extrema iferiora. s. coxe ⁊ crura sed nō a principio. Mutriat̄ lentib⁹ risum farre milio panico ⁊ oibus stipticis acetosis

Et si virtus fuerit debilis vtaꝫ carnib⁹ assis pullor⁹ ⁊ castrator⁹ cū alteratis cum sapore ex vino granator⁹ vel succo berberis vel aceto vel agresta. Bibat vinum rubeū ponticum limpb atuz cū aqua pluuiali vel dissolutiõe nuis ⁊ glaciei. Signa ei⁹ ꝓpter multitudi⁹ nem cbo. acute sunt babitudo macra citrina cū debilitate ẏtutis pⁱmū post fluxū: ⁊ est te nuitas san. mẽstrualis qñ cadit sup pettã li⁹ neã: albã: ⁊ forte sentit mulier ardorem in la bijs vulue. Et fit vrina subtilis citrina intẽ⁹ se: ⁊ si ãteceſſit vsus pipis vel finapis ⁊ alij ⁊ cepaꝝ ⁊ porror⁹ ⁊ oim acruminũ vel exerci tiũ vel labor: verior erit significatio. Et cura est eadẽ cū ꝑdicta ꝑter qꝫ nullaten⁹ flõmetur sed purgeꝫ si fuerit possibile cuz electuario de succo ro. vel cū trifera saracenica acuata vl̃ qõ meli⁹ est cū dyapru. acuato ⁊ nõ negli⁹ gaꝫ alteratio epatis ⁊ fiat ei⁹ alteratio cum frigidis stip. sicut est boc empl̃m. ℞. sandal̃. ru. ro. mirtil̃. balaustiaꝝ aã. ℥. ſ. masticis thu ris san. draco. mũmie dragati bolt ar. aã. ℥. ℈. puluerisent̃ ⁊ cribellentur ⁊ ꝓficiãtur cuz oleo masticino vel oleo ro. vl̃ mirtino addito modico aceti. Et si necesse fuerit: inspissetur cuz farina ordei ⁊ ponaꝫ actu cali. sup epar. Et sicut est vnguentũ factuz ex populeon ⁊ oleo ro. Sic⁹ ⁊ epitbima ex aqua ro. ⁊ aceto in qb⁹ dissolut⁹ sit pul̃. ro. sandal̃. terre sigilla te san. dra. ⁊ silia. Et boc idez epitbima fiat sup sumẽ ⁊ intra vuluã. Sumat oi die in au⁹ rora ⁊ ãte cenã de sirupo ros. vel ortzaccara cū aqua decoc. sumach: plãtagis: mirtillor⁹ ⁊ cicoree. vel de sirupo mirtino dicto ca. de flu. ventris ca. de empticis cū aq̃ decoc. milij sol̃. Mõ negligaꝫ etiã alteratio splenis: ⁊ ꝓpter si materia sit nigra aduſta: cinerosa: ãre tunc fiãt purgatiões ⁊ fomẽtatiões splenis dicte ca. de fluxu ventris ca. de cura disſin. ꝓpter melãz aduſtã. ⁊ ca. de debi. sple. ca. de eius debi. ꝓpter cãm cal̃. Et in tali casu vtatur ci bis viscosis lentituis: sicut sunt pultes ex si⁹ mila ⁊ amilo ꝓditi cuz penid⁹. vel zuc. Et si⁹ cut sunt extrema porcellor⁹ ⁊ vitulor⁹ cocta i aq̃ pluuiali vel aq̃ deco. scorte ferri ⁊ altera⁹ ta cū agresta vel succo berberis: ⁊ sicut sunt citonia assa ⁊ pira ⁊ sumach. Sed abstineat ab aceto ꝓpoſſe nisi forte gr̃a ꝓuocationis appetit⁹. Signa ei⁹ ꝓpt̃ multitudinẽ flatis subtil̃ aquosi ⁊ bũlditatũ ꝓparatarũ vt fiãt san. mẽstru⁹ sunt babitudo | squalida flatie albaꝫ plũbea ⁊ multitudo mẽstruor⁹ pⁱma fine corporis extenuatiõe ⁊ subtilitas ei⁹ qõ egredit cuz colore albaꝫ sicut lotura carnis. Et qñq̃ est grossum ⁊ viscosum qõ egredit sed raro ⁊ vrina al. lactea vel lzaropos. Et si anteceſſit ociũ ⁊ quies assidua ⁊ vsus ciboꝝ flaticor⁹ cuz subtilitate sicut sunt iura carnũ ⁊ olera oia ꝑter citonia nespillas sorbas ⁊ pi ra. Et sicut sunt lac caseus ⁊ pisces recẽtes verior erit ma significatio. Et cura ei⁹ est vt nõ restringatur bic fluxꝰ a principio sed cum supfluxerit ⁊ virtutẽ deijcit. Tũc igit̃ ordine tur dicta in ꝓtrariuz ⁊ subtiliet̃ regimẽ ⁊ di⁹ geratur flegma cuz sirupo quẽ dicem⁹ ca. de empticis. Et purgeꝫ corpus cum pilulis co⁹ cbijs vel benedi. laxatiua. ⁊ vtaꝫ post purga⁹ tiões electuarijs calidis stipticis sicut est ele ctuarium ducis ⁊ dyatriũpipeon ⁊ silia. Et cõfortetur epar cuz empl̃is ⁊ vnguẽtis cali⁹ dis dictis ca. de debilitate epatis ca. de cã fri gida. Sic⁹ ⁊ stomacbus cuz suis remedijs di ctis ca. de debilitate stomacbi cap̃. de cã fri⁹ gida. Bibat vinum vetus amarum purum vsu tñ moderato. Famẽ ⁊ sitim toleret ꝓpos se ⁊ balneetur ⁊ sudet in letuno in stupbis vl̃ aquis tinaruz vel aqua decoctiõis abſinthij rutbe mente calamenti artbemesie pullegij salute serpilli mentastri ⁊ similium. In fine vero fiant omnia localia dicta de fluxu men⁹ struorum ꝓpter sanguinem ⁊ que dicẽtur capitulo de empticis. Signa eius ꝓpter amplitudinem venaruz viaruz sunt babitu do gracilis cum apparentia ⁊ inflatione ve narum in manibus ⁊ pedibus ⁊ facie tota ⁊ colore subrubicundo: ⁊ si fuerit cum boc pri⁹ uatio signor⁹ alterius tunc verior fiet. Et cu ra eius est vt regimen grossum viscosum ex pasta ⁊ extremitatibus animaliuz ⁊ caseo et pultibus ex farina simile ⁊ vino rubeo dulci: ⁊ pane azimo si stomacbus nõ contradicat: quoniã boc corpus securum est ab opillatio ne. Fiat preterea flebotbomia diuersiua de basilica in manibus frequẽter ⁊ oia dicta in cã sanguinea vsu tñ moderato: quoniam boc corpus lz babeat sanguinem plurimum: boc tamẽ plus verificatur ſm cõtinens ⁊ cõten⁹ tum. Fiant etiã balnea subleuia resolutiua sicut est aqua decoctiõis flor⁹ camomille mel lilioti ⁊ furfur. cum fricatione leui sine mora

in ipso itavt sufficiat ad attrahēdum nō ad
inaniendū. Signa eī ꝓp densitatē corpis to
tī repellentez oēs materias ad interiora sunt
corpus durū densuz cōpactū musculosuz qñ
tangit manib' medici iz raro fit hec cā. Et si
fit cū priuatiōe alterī cause cuiuscūq; t mul
tiplicatiōe cibi t potī t ocio et q̄te sub vm/
broso loco verior erit tua significatio. Et cu
ra eī est cura fluxꝰ vētris dicta ca. de fluxu vē
tris ca. de methodo liēterie. Signa eī ꝓpter
emorroidas sunt vt dicit Raſ. in diuisiōib';
qr venit cū ꝓdis alijs a ꝓdis menstruoꝝ
t cuz corp' est repletum humorib'. Et cura
eī est vt a principio fiat flōmia diuersiua p̄
dicta. deindevtatur trociscis t electuarijs sti
pticis q̄ dicētur ca. de empticis. Et fiāt clyste
ria et suppositoria intravuluā q̄ dicētur. Et
ad hoc etiā ꝓferunt pl'imū dicta ca. de emor/
roidib' p totuz si ꝑ ano vuluā capiam'. Si
gna eī ꝓpter vlcera t ragadias in matrice
filī suo ꝓprio cap̄. dicem' et curā. Signa eī
ꝓpter debilitatē virtutis retētiue in mrice t
mollificationez venaruz eī sunt assidua vul/
ue lubricitas cū sterilitate. Et si ꝓcepti: parti
tur abortuz t oia signa fluxꝰ ꝓpter multitu/
dinem flegmatis aquosi. Et cura eī est cura
fluxus menstruoꝝ ꝓpter multitudinez fleg/
matis: qm̄ hec cura nō differt ab illa: nisi qr
in ista supponitur dñari flegma in matrice
sola. in illa vero super corpus totum. Signa
eius ꝓpter lesionem matricis post difficul
tatem partus sunt anteceſſio ꝓtus cuz emor
roisma san. plurima t laceratione vulue t do
lore vehementi postq̄ menstrua non restrin/
guntur: qm̄ ruptura vene in matrice signi
ficat. Et cura eius est duplex. vna quidē ad
ingrossationē san. vt in cholerica loquebat'.
Alia ad cōsolidationem partis solute. t hec
colligitur ex ca. de vlceri b' et ragadijs in ma
trice. t ex ca. de hernia t ruptura sipbac. t ex
ca. de fluxu ventris. C. de cura dissinterie ꝓ
pter ꝯcorrosionē interiorum si ex clysteribus
pessaria formenť. Signa eī ꝓpter casum t
percussionez patent ex relatione patientis.
Cura eius est sex res. Prima est diuersio
san. a ꝓticula lesa qō fit cū flebotbomia sta
tim a principio facta ex basilica brachij vel
man'. Scda repcussio et confortatio eius ne
apostemeť quod fit cū emplo ex ros. planta
gines sempruua solatro et filibus coctis in
aqua t incorporatis cuz oleo ros. vel mirti/
no: t cum epithimate facto ex aqua ros. et
aqua plātaginis in quib' dissolutus fit pul;
boli ar. san. oza. terre sigillate t similiū. Ter
tia mitigatio doloris cum emplo anodino
quod fit si supioribus addam' ros. camomil
le melilloti se. lini se. fenugreci t filia. Quar
ta inspissatio san. ꝓ interī quod fit cuz tro/
cis. de hamphe q̄ tam dicenť. t sirupo ros. vel
mirtino vel vino citoniorꝝ. Quita restrictio
fluxus qō fit per empla t suppositoria que
iaz dicētur. Sexta cōsolidatio vulneris si qō
accidit ex casu t ꝓcussione qō fit cuz luxuijs
euacuatiuis t incarnatiuis q̄ dicentur cap̄.
de vlceribus t ragadijs in matrice.

Empirica.

Qui' passio/
nis cura quē/
admodum t
cu uscūq; alterius duab' ꝓficiť intētionib':
scz intentione cōi t ꝓpria. Intētio cōis cōsi/
stit in digōnib' t purgationib' corpis. Si
rupus aūt bonus digerēs oēs materias su/
pfluas in corpore causantes talē fluxū: t cū
boc matricē a ꝓprietate respiciens sic fit. R.
calamenti puliegij fileris matorane balsami
te fumiterre aā. M. j. ros. endiue plātagi.
cicoree viol'. aā. m. ß. granoꝝ sol'. petro. mace/
donici granoꝝ iuniperi aā. ʒ. j. se. diuretico/
rū calidoꝝ. ʒ. ß. vrinatiuoꝝ scor. ferri. ʒ. ß. su
mach mirtil'. acatie aā. ʒ ij. mastices dragā
ti aā. ʒ. j. xyloalo. sandal'. xilob'. cardamomi.
aā. ʒ. iij. ʒiʒi. cinamomi aā. ʒ. iiij. mellis t ʒuc
cari aā. ʒ. viij. aq̄ pure fontis lib. iij. bullianť
simul donec tertia pars cōsumať: tunc colleť
et sirupiseť cū melle t ʒuccaro. denť ex eo oi
die in aurora. ʒ. iij. vel. iiij. ꝑ se vel cum aqua
decoc. plantaginis. Et si laxatiuū facere vo/
luerīs: adde hermodactil'. ʒ. ß. sene turbith
agarici aā. ʒ. j. mirabolanoꝝ citrinoꝝ t em/
blicorum. ana. ʒ. ij. in decoctio. Item ad hoc
cōferens est sirupus mirtinus quem dixim'
ca. de fluxu ventris. C. de empricis in cau/
sa calida. vel sirupus de mēta ibidē positus
in causa frigida si dentur cum suis ꝓprijs
directiuis: sicut est aqua decoc. saxifrage mi
lij sol'. granorum iuniperi t petro. macedōici
apij t omnium diureticorū. Purgatio vero
melior in hoc casu est ea que fit ex mirabo/
lanis. vt quidam dicunt quam diximus capi/
tulo de debilitate digestionis stomachi.

C. de canon. qñ̄ soluendo cōstringit fluxus. Sed hz hoc verū sit in fluxu ventris: nō tñ hō approbamus in fluxu menstruoꝝ vel emoꝛ/roydarū ꝓpter duas causas. Pria qꝛ stringē tia ventrē augmētant cām fluxuuz aliozum. Scōa qꝛ virtus medicine soluētis cōꝓrimē/do nō transcēdit meseraicas: vt dicūt actoꝛes: sicut neqꝫ est eaꝫ virtus q̄ soluūt lenien do vel lubꝛicū faciendo. Intentio x̄o ꝓpria localibus remedijs integrat: quoꝝ quedaz sumunt ꝑ supius: vt electuaria ⁊ trocisci et sirupi stiptici. q̄dā ꝑ inferi?: vt clisteria sup/positoꝛia ⁊ suffumigia. q̄dam ꝑ exterius: vt balnea ⁊ empt̄a q̄ oia nūc dicemus. Electua riū optimū ad hō est atbanasia si ex ea detur bis oi die. ʒ. ℈. in auroꝛa ⁊ añ cenā cuz succo plantaginis vel solatri dissoluta. Et cuz ea misceat aq̄ pluuialis vel aqua decoctionis mirtill̄. vel vinū rubeū ponticū in cā frigida Trocisci optimi ad hō sunt trocisci de hzarabe vel de bolo armenico: quoꝝ in supioꝛib? di/uersas diximus descriptiones: scz in cap̄. de ptisi. ⁊ cap̄. de sputo sanguinis. q̄ est melioꝛ descriptionum. Sirupus optimus ad hoc fic fit. ℞. succi plantaginis: succi cōsolide maioꝛis: succi mirti. ana. ʒ. iiij. acatie sumach bo li armenici lapidis ematistes ana. ʒ. ij. ypo/quistidos. ʒ. vnam. ⁊ ℈. se. ro. rub. ʒ. vnam. et ℈. vnum puluerisentur omnia ⁊ ℏ. sirupus cū lib. ʒuccari. Et si feceris aquosum detur per se. Si vero spissum detur actu frigidū cum aqua plantaginis. Et valet plurimuz in dif finteria ⁊ mictu san. Clistere ad hoc opti/mum fic fit. ℞. plantaginis: cimarum rubi: cimaruz abfintbij: coꝛticis quercus ⁊ piri: ra dicum canne ficcarum añ. M manipulū vnuz balaustiarum cupullarum glandiuz risi acatie ypoquistidos. añ. ʒ. ℈. bulliantur aliquātu/lum ⁊ collentur ⁊ addatur ʒuccari roſ. ʒ. ij. ⁊ iterum bulliatur aliquātulū ⁊ colletur ⁊ inij ciatur actu frigidum in vuluam ⁊ matricem per pessartū qō est instrumentū simile cliste ri: sed est maius ⁊ longius quasi vergens in similitudinē virge virilis. Suppositoꝛiū ad idem fic fit. ℞. hzarabe gummi arabi. assate lacce balaustie ypoquistidos. licij ana. ʒ. v. tbu/ris. ʒ. ij. opij. ʒ. iij. terantur ⁊ cribellentur oia et fiant suppositoꝛia subtilia cum muscilla/gine psilij et deferatur in vulua omni boza vel dissoluātur oia cum aqua deco. sumach donec fiant in forma mellis currētis. Et sup ponantur cuz lana vel coto tincto in eis. Et ad hoc faciunt trocis. de hzarabe dissoluti cū eadem aqua. Suffumigium fit ex mastice thure draganto gūmi arabico vernicis stoꝛa ce ficca et galbano factis ex bis foꝛmis: sicut fabarum cum lapdano vel terebentina vel pice nauali que posite supza carbones red/dunt fumum in vuluam ascendentem coꝛpo re circūcirca operto fero cum itur dormituz. Et quidam dicunt qꝛ matrix surſuz rapitur et constringitur ex fumo fetido: sicut est fu/mus ex vngulis equoꝝ vel capꝛarum pro uenientes: quemadmodum ⁊ descendit ex aro maticis et dilatatur. Balnea sunt ex aqua decoctionis balaustie abfintbij plantaginis cimarum vitis et rubi prunoꝝ immaturo rum et piroꝝ et sorbarum et nespillarum ⁊ malorū mactanoꝝ virge pastoꝛis solatri roſ. acetose cicoꝛee coꝛtandri lentium ⁊ simi liū. ⁊ propie ex aqua pluuiali. Fomētatio/nes fiāt ex petijs lineis mollibus infusis in aqua eadē positis actu frigidis super sumē ventris ⁊ infra vuluam vel infusis in aqua sumach ⁊ masticis postq̄ in ea dissoluti fue/rint duo trocisci de hzarabe sepe dicti. Em/plastrū sic fit. ℞. bolt armenici mirtill̄. roſ. rub. balaustiarū acatie añ. ʒ. iiij. terātur per fecte: ⁊ incoꝛpoꝛentur perfecte cū aqua roſ. ⁊ albuminibus ouoꝝ ⁊ modico aceti ⁊ fri gidum super vuluam ponatur. Cerotū ad idē sic fit: quod cū est positum super vulnus tlico stringit exitū sanguis in ipso. ℞. masti/cis. ʒ. ſ. ⁊ ℈. bolt armēici sanguis draconis añ. ʒ. iij. glutinis pisciū vl̄ glutinis albotiz. ʒ. ℈. acatie ypoq̄stidos. añ. ʒ. ij. olei roſ. olei mirti ni añ. qō sufficit. cere albe tñ idē. incoꝓoꝛent oia simul ad ignē in casola ⁊ exiēdāt sup coꝛtū albū molle ⁊ ponatur sup sumē ⁊ vuluā pā/no lineo medtante frigtcū actu. Et in cau/sa calida potest addi opij. ʒ. vna que reper/cutit ⁊ mitigat ⁊ restringit siue constringit. Licinium ad idem fic fit. ℞. alcanne bolt ar menici terre sigillate sanguinis draconis la pidis ematistes ana. ʒ. duas. terātur omnia subtiliter ⁊ cum albuminibus ouoꝝ incoꝛ pozentur ⁊ in foꝛmam mellis currentis aut cum aqua decoctionis balaustie et sumach et psidie: aut cum succo sanguinarie: aut plantaginis et licinium ex coto vel lana

intinge in ipso ⁊ dirige cū digito intra vuluā Et pōt addi alumē tamenum in cā frigida. Ventosatio ad boc vtilis est que fit supra dices mamillaruz versus inferius mamillis eleuatis: qm̄ inde ꝓcedit vena lactea ⁊c. Itē dicit Raſ. in diuisionibus. q̄ cōis cura oīs fluxus mēſtruoꝝ talr ordinatim ꝓficiē vt primo extrabaē cbimus dominās. Scōo vt dētur stringētia sanguinē p interi⁹. Et tertio lo calia p exteri⁹. Jn quib⁹ adbuc triplex est ob seruāda cautela. Prima quidē vt boc nō fiat subito: sed gradatim: qm̄ in nulli⁹ morbi cura: ⁊ ꝓprie i fluxib⁹ ⁊ euacuationib⁹ nō ē ꝑcipitiose festinandū: sed paulatine a leuioꝝib⁹ fortioza ad vltima tendētib⁹: donec securek an fluxus sint bomatic⁹ fit vel naturalis. Se cūda x̄o vt remedia stiptica cōgruāt virtuti etati ⁊ cōplexioni. Qm̄ vt ait gal. viij. de ingenio sanitatis. frigidioza cōpetunt in flegmaticis ⁊ senib⁹ de cā calida laborātib⁹ q̄ in cholericis vl iuuenib⁹. Tertia x̄o vt fit calidus vti oportuerit: nō capiam⁹ nisi ea q̄ exicant sine calefactione manifesta. vñ Jpo. v. par. ampb. Quecūq; infrigidata sunt recalefacere oportet: exceptis bis q̄b⁹ sanguinem manare futurū est. Elisteria ergo ⁊ empla⁊ balnea p̄sentis passionis remedia administrētur actu frigida vel saltem tepefacta.

Canones.

Menstruoꝝ q̄tuoꝝ sunt cause. Prima q̄dē effitiēs: ⁊ bec est caloꝝ innat⁹ ⁊ diminui⁹. Materiale nāq; fet⁹ principiū si sufficietēz caliditatem ꝓcipasset ex ipso natura saptēs melioꝝ semp facrix nō femellā: sz masculū generasset: ꝓpter q̄ ait Aristo. ij. de gñatione aialiuz. Mulier est vir occasionat⁹. Et ꝑmo pbiē. dicebat. Mulier appetit virū sicut materia formā ⁊ turpe bonū. Scōa x̄o materialis: ⁊ bec est ps masse sanguinee cruda flegmatica ⁊ indigesta. Tertia x̄o formalis est epatis digō diminuta cui subuenit x̄i⁹ toti⁹ regitiua cū ꝓtodica expulsione. Hec aūt ꝓtodus est de mēse lunari q̄ est tps q̄tuoꝝ bebdomadarū vel circa id: q̄re cū circulo menstrua purgant: ita vt q̄busdā eueniat in plenilunio ꝓpter exuberātiā humoꝝ frigidoꝝ q̄bus luna dñatur. Quibusdā x̄o in defectu lune ꝓpter malā ⁊ impfectā talitū humoꝝ regulationē boza illa. Aliis x̄o in nouilunio ꝓpter humoꝝ agitationē p corpus post q̄letez diuturnā. Quarta x̄o cā ⁊ vltima est finalis: ⁊ bec est duplex. Una q̄dē individui que est corpis emundatio cū custodia sanitatis. Alia x̄o spēi q̄ est humoꝝ in q̄to peccantiuz delegatio ad locū cōceptionis ⁊ nutritionis: ꝓpter q̄ accidit vt femella nō habeat menstrua ante tps q̄ est. xiiij. ānus vel circa. qm̄ ante boc tps calore ap̄li⁹ participat innatoꝝ nutrimēto indiget p̄imo p corpis nutritōe Silr nec; post annū. lj. vel circa id ꝓptervirtutū naturalitū defectionē ⁊ ꝓprie appetitiue ⁊ expulsiue: quare nec; ante boc tps: nec; post cōceptū. Et si cōceptā: abortiūt ex offi leui cā nisi bonitas complexionis ⁊ regiminis opus rectificet naturale. vñ Jpo. v. ꝓti. ap̄b. Quecūq; ꝓter natura tenues existētes concipiunt: abortiūt antec; grosſescāt. Menstruoꝝ ꝓterea q̄tuoꝝ sunt ꝓtes et berogenee diuerse. Prima q̄dē purissima ⁊ nobilissima q̄ est supfluitas alimēti cōis p toto ⁊ boc cedit p materia generatiōis fetus in matrice. Scōa post istā purioꝝ ⁊ bec transit in nutrimentū embrionis imp̄gnati. Tertia cruda aquosa q̄ sursum p venas duas lacteas deleg̈ in mamillas: vt earū caliditate denuo excoquak⁹ ⁊ earū albedine dealbek⁹ cū sint caro glandosa p educatione pueri post partū Quarta grossa nigra frigida terrestris que est sicut fex p̄dictarū: nec; cōuenies alicui iuuamentoꝝ p̄dictoꝝ ⁊ bec reseruak⁹ boza imp̄gnationis in matrice iuxta fetū q̄ ꝓtingit le cūdina ne ab ipsa inficiak⁹. Et boza ꝓtus simul expellit cū fetu p̄stās sibi facilitatē exitus in mollificatione vulue ⁊ lenificatione.

Scienduz ꝓterea q̄ ex humoribus sunt q̄ cursum menstruoꝝ velocitātvt cholera ⁊ sunt q̄ retardāt vt melācholia. Et sunt q̄dā boꝝ medij. Et adbuc sunt duoꝝ generū: q̄dā em̄ sunt p eque distantiā ꝑfectā vt san. quidā x̄o p indifferētiā ad vtrūq; vt flegma. Flegma nāq; si subtile aquosuz fuerit: anticipat. Si x̄o grossum vtscosum retardat. Cholera igit ex citrinitate ⁊ subtilitate ⁊ ardore mēſtruorū cognoscit. Flegma x̄o ex albedine subtili vel grossa. Melancholia x̄o ex grossitie ⁊ nigredine. Sanguis x̄o ex mēſtruoꝝ rubicunda claritate cū substātia tpata. vñ Jpo. v. p. ampbo. Mulieri bñti menstrua sine colore ꝓprio ⁊ nō fm se semp facta purgatiōe indi

gere significat. dicit preterea Auer. v. collet. q̄ oēs medicine vrinatiue sunt menstruoꝝ p uocatiue: tū q̄ vrina ⁊ mēstrua p sanguinis colliquationē intra venas ⁊ subtiliationē p uocant: tū q̄ dirigētia ad renes ⁊ vesicā di rigūt ad matricē: nisi forte aliqua ex eis a p prietate operē vt cātarīō. circa vesicā: quare in fluxu mēstruoꝝ supfluo. Et in p̄gnātibus in q̄b⁹ est timor abortus summope cauēdum in cibis ⁊ medicinis ab vsu diureticoꝝ ⁊ vi natiuoꝝ. Et si q̄ñq̄ gr̄a directiōis vti eis cō uenit cū stipticis eoꝝ effrenitas reprimatur Ex q̄b⁹ ostēdit q̄ dicta ca. de mictu san. ⁊ ca. de dyabete. ⁊ ca. de strāguria. p̄senti ca. sub li miter suffragantur.

Pronosticatio.

Fluꝝ exuberās mēstruoꝝ fit vt plurimū in fi ne veris ⁊ principio estatis ꝓpter oīnuꝝ san. In fine ẏo estatis ⁊ principio autumni rōne cholere. In fine ẏo autūni ⁊ principio hye mis rōne melācholie aduste. In fine ẏo hye mis ⁊ principio veris rōne flegmatis replē tis: in qualibet tm̄ horarū p̄t ex qualibet cā euenire cū nō solū tp̄s anni verū ⁊ regimen corpa trāsmutāt. Cōsiderātur ergo signa p pria humoris oīantis i q̄b⁹ adhuc vtilis est attendēda vna cautela scz vt nō tm̄ signis ex terioribus. i. habitudinis ⁊ coloris corporis: verūetiā interioribus scz a ꝓprijs exercitibus imutatis statiz a principio certificemur: qm̄ vt ait Gal'. in cōmento illi⁹ ampho. ſ. ptt. In pturbationibus ventris ⁊c. Color corporis humoꝝ supabundantiaz ostendit: si non in pfundo corporis accubuerint. Ytez mulieri habenti fetum in vtero si purgationes exeāt impossibile est fetuz esse sanuz. Et hoc verū intellige si fuerint purgationes fortes ⁊ plu rime ⁊ ꝓprie post primum mēsem: qm̄ ante hoc tp̄s possunt menstrua naturaliter fluere cuz adhuc fetus modico idigeat nutrimēto ⁊ ꝓprie si mulier sit ociosa sanguinea robusta.

De retentione menstruoꝝ. Ca. ij.

Retinentur menstrua ex causis contrarijs dictis in capitulo p̄ cedenti: quoniam qui bene dif finit contraria consignificat vt dicunt latici. We tamen om nes cause ad quatuor reducuntur. Prima est sangui. modicitas in corpore toto. Se cūda sanguinis grossities vel viscositas opi lans. Tertia sanguis diuersio ad alia loca scilicet ad mamillas vt fiat lac vel ad renes sicut loca alia. Quarta est strictitudo venaꝝ rum corporis ⁊ proprie matricis. Signa cū propter paucitatem sanguinis sunt si be fuerint per naturam ex generatione habitu do ficca et extenuata cum citrinitate coloris in cholerico vel plumbeitate in melancho lico quare exiccatur matrix ⁊ fortificat eius retentiua preter modum. q̄ si talis siccitas acquisita fuerit ex regimine diete antecessit labor fortis ⁊ ambulatio in locis calidis ⁊ fa mes ⁊ tristitia ⁊ vsus ciborum siccorum actu vel virtute sicut patet in mulieribus rustica nis: vel si antecesserit egritudo cronica vel p durans. Et cura eius est humectatio ⁊ im pinguatio corporis proposse ⁊ delectatio in cibis ⁊ potibus dulcibus vergentibus ad ca liditatem aromatizantem in melancholico: vel ad frigiditatem in cholerico ⁊ addenti bus in sanguine ⁊ menstruis sicut plene do cuimus capl'o de macie renum. ⁊ plura dice mus capl'o de febre ethica. lib. ij. Signa eius propter sanguinis grossiciem vel viscositatē opillantez sunt habitudo corporis squalida flegmatica cum mollitie ⁊ multitudine pin guedinis qui ⁊ si antecesserit ocium ⁊ quies plurima cum nauseativa satietate ex cibis frigidis viscosis sicut sunt pisces ⁊ tortelle et caro porcina ⁊ panis azimus ⁊ risum ⁊ mi lium ⁊ pultes ex similia ⁊ pultes ⁊ fabe ve rior erit tua significatio. Et cura eius est talium depositio omnino ⁊ exercitium ⁊ la bor in ieiuno ⁊ regimen subtiliativum ex ci bis ⁊ medicinis acutis calidis sicut sunt om nia diuretica et aqua decoctionis ciceruz fa seolorum ⁊ pisorum cum petro. cimino ⁊ ane tor: ⁊ sicut porri et caules recentes semicocti ⁊ tura eorum condita cuz pipere rutba cimi no ⁊ sicut sunt carnes arietum ⁊ pullorum co cte cum origano calamento serpillo menta stro porris et similibus conditis cum finapi alijs vel succo rutbe ⁊ tura eorum condita cū sale plurimo ⁊ pipe vel cimino. Si bec nō suf ficiāt: fiat flebotbomia de saphena pedis in talo: qm̄ a ꝓpetate mēstrua ꝓuocat. Signa eius ꝓpter diuersionē san. ad loca alia sunt

exuberãtia lactis in mamillis cũ earuz inflatione quẽadmodum accidit nutricib⁹. Juxta illud Jpo.v.p.ampho. Mulier q̃ necꝫ prẽgnãs est ꝛc. Cura ei⁹ cõis est vt fiat primo repcussio sanguis a locis p̃dictis cũ emplis ꝛ epithimatib⁹ dictis ca. de exuberãtia lactis in mamillis. Signa ei⁹ ꝓpter strictitudinem venarũ sunt: qm̃ si hoc insit ex gñatiõe apparebũt vene graciles subtiles velut chorde ꝛ multitudo pinguedinis opprimẽtis eas ꝛ assidu⁹ dolor ypocũdrioꝝ ꝓpter opillationẽ epatis ꝛ splenis: ꝛ cꝫ sanguis extens est modic⁹ ꝛ subtilis. Siõ fit talis aduẽtitia fiet ꝓpter apa in mrice: de quo dicem⁹ ca. ꝓprio vel ꝓpter flegma grossuz inducẽs coartationez vasis. Et de hac strictiõe dictũ est vbi de sang. grossitie loquebamur. Et cura strictionis innate ꝓut fieri possibilis est ꝓ artez est abstinẽtia a cibis ꝛ potib⁹ grossis vel viscosis oino ꝛ cautela a nauseatiua sacietate ꝓposse ꝛ somno ꝛ balneo ꝛ potuvini plimi super cibũ. Et vt nutriat ex cibis ꝛ potib⁹ calidis subtilib⁹ penetratiuis sicut sunt tura carnũ laudabiliũ ꝛdita cũ croco ꝛ cinamomo. ꝛ olera omnia ꝑter caules: ꝛ vinũ al. subtile aquosum ꝛ vsus frequẽs brodij ꝛ oim diureticoꝝ cicerũ pisoꝝ ꝛ fabaꝝ ꝛ faseoloꝝ. Fiat ꝑterea post tale regimẽ frequens flõmia sapbene: necꝫ extrabat̃ san. plimus boza vna: sed fiat scõatio potius ꝛ assuefactio descensus materie ad inferiora. Necꝫ fiant a principio localia fortia ne forte agitẽt materias intra loca angusta ꝛ doloreꝝ inducant in matrice. Et si oia ista non cõtulerint ꝛ sanguis in ventre aggregat⁹ exisserit ꝛ doloꝛẽ induxerit: flomeť basilica dextra ꝛ sinistra fregñter ꝛ extrabatur san. ꝓposse ne forte mactia venas rũpat. Et suffocationẽ calozis naturalis subitã iducat: cꝫ si san. exiẽs fuerit grossus ꝛ difficilis trãsit⁹ balneeť ꝑmo corp⁹ in aqua tepida dulci: ꝛ post hoc fiat inciſio larga cum flõmo obtuso declinato.

Emperica.

Pñtis morbi cura duab⁹ intentionib⁹ indiget cõi videlicet ꝛ ꝓpa. Cõis aũt est ꝓpatio ꝛ extractio cbimi dñantis. Strup⁹ igit digerẽs mactias frigidas grossas in mrice ꝛ crurib⁹ ꝛ mẽstrua ꝛ vrinã puocãs ꝛ lapidez frangẽs ꝛ oppilationẽ difficilẽ antiquã absci dens sic fit. ℞. liquir. rubee diptami peonie aristolo.ro. valeriane pastinace petro. apij feñ. cicoree calamẽti origani mẽtast. serpilli arth emesie rutbe sauie pullegij betbonice balsamite ozimi cauliculi agrestis gramis scolopendrie tamarisci camedreos camepitbeos capilli vene. eupatorij saturegie melliloti. prassij añ oim vel quorũdã. m. ℈. succi borragiñ. porri. añ. ʒ. ij. se. antisi feñ. petrosil. carui ameos cimini. añ. ʒ. ℈. millij solis sarifrage iunipi amigd̃. añ. seim cõtũ frigidoruz nucleoꝝ cerasoꝝ ꝛ pficoꝝ añ. ʒ. ſ. mirrbe galbani. añ. ʒ. ℈. ℥ strup⁹ subtilis aquosus clarificat⁹ cuz albuminib⁹ ouoꝝ addito zuccari. q̃r. ℈. de quo bibat̃ bis ofñi die in aurora et añ cenam circa. ʒ. iij. nullo alio addito. Extractio vo cbimi grossi fit vel cum yerapig. Gal. vel cũ bñd̃. laxatiua vl cũ pilulis dictis ca. de lapide in renib⁹. C. de metbodo. Balneũ ad idẽ fit ex aq̃ decoctionis mẽtastri pulegij iuniperi origani rozis marini foliorum lauri in q̃ sedeat ab vmbilico ifra ſz nõ supcꝫ si p⁹ flõmenť ãbe sapbene pedũ q̃ sunt intus in talo cũ incisione larga btificabiť opatio. qz dũ sanguis sit subtilis extrabeť facili⁹ ad inferiora. Suppositoria sic fiunt. ℞. rad. malue vl maluauisci vel tapsi barbati vel figureť figura suppositorij ꝛ inungat̃ cũ oleo laurino vel laterino vl de costo vl de euforb. vel bñd̃. ꝛ intromittat̃ in vuluã ꝛ deferatur post balneũ assidue tribus dieb⁹. cꝫ si adbuc nõ sufficit: aspergant̃ post iniectionẽ ex puluere euforb. vel costi vel castorei vel cũ trifera magna acuata cũ scamonea vel cũ aloe epatico magno. Suffumigiũ fit cũ trociscis supradictis positis sup carbones ꝛ recepto fumo in vuluã cũ traiectorio vel fiat suffumigatio cum buiusmodi. ℞. cassie lignee costi cinamomi mirrbe aneti cimini flãmule nepite calamenti origani mẽte balsamite granoruz sauine iuniperi xiloaloes xilobal. thuris aliptre muscate storacis ficce omnium vel quorundam. ana. ℈. vnum. armoniaci serapini oppoponaci. ana. ℈. ℥. conficiantur pilule cum lapdano vel vino aromatico. ꝛ fiat cum eis suffumigatio: quoniam vias aperit et sanguinem colliquat ꝛ matricem delectat ꝛ ad inferiora trabit. Unde Jpocrates. v. particula amphorismorum. Mulier bita educit ex aromatibus calefactio multo

tiens vero ⁊ ad alia vtilis esset si nō capitis grauedinē faceret ⁊c. Aspergātur igit̄ facies et tempora cū aqua rosacea. ⁊ suffumigia cō tra capitis dolorē. Et si suffumigia ꝑpria fetida fierēt circa os ⁊ nares ex vngulis caꝑarū vel asinoꝝ melioꝝ fieret operatio: qm̄ a forma specifica matrix prosequit̄ aromatica ⁊ fugit fetida. Sternutatio ꝓterea confe rens in bora eadē ex cōdisi ⁊ puluere pipis piretri euforb. ⁊ similiū naribus insufflato. Unde Ypo. ibidē. Mulier q̄ a matrice molestatur: aut difficulter generāti sternutatio supueniens bonū. Liciniuꝫ sic fit. R. ciclamini ellebori albi calamēti serapini euforbij. aā. ʒ. ij. terātur ⁊ confictātur cuꝫ succo rutbe vel aqua decoctiōis saulne donec ad formā mellis currētis reducātur ⁊ supponātur cuꝫ lana vel coto intincto: qm̄ est in prouocādo menstrua adeo forte vt ꝓducat ad aborsuꝫ. Idem facit pul̄. aloes mirrbe assefetide euforb. nitri. aā. ʒ. ſ. si cum felle vno tauri vl̄ caprinis vel vituli cōtemperet̄ addito succo apij vel ysopi vel cicute ⁊ lana carpinata imbibatur. ꝓterea contorqueatur donec rigescat et supponatur. Sed debilius istis est si candela noua linia ex oleo nardino vel de lilio in quo dissoluta sint tria grana musci vl̄ ambre ⁊ cōtinue deferatur intra vuluaꝫ vel imbibatur petia linea in oleo predicto ⁊ ligetur circa candelā ⁊ imponātur: sed ei filum appēdatur, quo extrabi possit: qm̄ matrix eā sugeret ad interiora. Fricatio fit si digitus vel petia contorta in figurā digiti imbibatur oleo eodē sic aromatizato ⁊ cum eo fiat vehemēs fricatio intra labia vulue. Ablutio fit si nigella artbemesia artistologia rutba ⁊ saulna bulliantur perfecte in aqua fontis ⁊ vino albo veteri: ⁊ cū immissione canne intra vuluam vapor calidissimus recipiatur corpore vndiquaq; bñ contecto: ⁊ si addideris folia lauri pulegij salutam mentastrum: ⁊ iterū si mirrbam ⁊ armoniacū ⁊ assam fetidam melioꝝ fiet operatio. Et quidā addunt acoꝝ azarum scolopendriam tamariscum sambucū squil̄. finapim baccas lauri ciminum ⁊ omnia acuta penetratiua. Sed necesse est vuluā inungere cum oleis frigidis ne caleſ. superfluе vl̄ vlcerēt̄ sicut est oleum ros. vel de nenupb. vel cepum byrcinum cum populeon permixtum vel vnguentum album. Succus ꝓterea rutbe vel absinthij bibitus frequenter in ieiuno. Similiter et aqua decoctionis azari nepite saulne et iuniperi mēstrua prouocat ⁊ abortire facit. Similiter ⁊ aqua calida valde salita donec fiat amara.

Canones.

Omnia calꝫ acuta similit̄ ⁊ amara mēstrua prouocant sui caliditate materias colliquando et sui acuitate excitando virtutē expulsiuaꝫ a sui penetratiōe vias elargando ⁊ sui amaritudine būoꝝ defectibiles ⁊ nature odiosos reddendo pro corporis nutrimento. Dicit ꝓterea Auerro. x. colliget. q̄ omnis medicina ꝓuocans vrinam prouocat ⁊ menstrua quare dica ca. de lapide in renibus: ⁊ capl̄o de dyssuria ⁊ suria ꝑsenti suffragant̄ doctrine. Est etiā sciēdū q̄ ꝓuocatio mēstruoꝝ et aborsus nō differunt nisi ꝑm magis ⁊ minꝰ: quare illic dicēda ꝑsenti cure annectant̄. Et ex bis q̄ ꝓprie cōferūt est coitꝰ frequēs cū viro tarde pollutiōis post fricationē ꝑdurātē ⁊ potꝰ vini veteris potētis. Itē si sepe ponatur in balneo aq̄ dulcis tepide ante ⁊ post cōsumptionē medicinarū ꝓdictaꝫ: ita vt fiat vehemēter melioꝝ fiet opatio ⁊ virtutis p venas delatio profundata.

Pronosticatio.

Mulieri si mēstrua defecerit vomitꝰ sanguis supueniēs tollit egritudinē ⁊ ecōuerso. vnde Ypo. v. ꝑ. ampb̄. Mulieri sanguinē vomenti mēstruis supuenientibꝰ solutio fit. Mulieri mēstruis deficientibꝰ sanguinē fluere e naribus bonū est. Itē retētio mēstruoꝝ cuꝫ signis alijs impgnationē certificat. vnde Ypo. v. ꝑ: āpbo. Si mulieri purgatiōes nō exeāt neq; frigore neq; fe. supueniente anxietates abominationes ⁊ defectiones et acciderint: reputa hanc in vtero habere.

De rectificatione matricis ⁊ difficultate impregnationis. Capitulum. iij.

Difficultas impregnatiōis et gnationis: aut est rōne mulieris: aut rōne viri: aut rōne vtriusq;. Si rōne mulieris bz cās ex. Pria est matricis distēperata caliditas: quare aduritꝫ

menstruū ⁊ sperma imissum. Scōa est intē/sa frigiditas mortificās ⁊ congelās. Tertia est exuberans humiditas: quare debilitatur retentiua. Quarta est siccitas extrema generationi materiā denegās. Quinta venarum strictitudo in matrice: sil'r ⁊ opilatio fetui pabulum necessarium nō transmittens vel vulue coartatio vltra modū introitum viri/lis ȳge non admittēs. Sexta ⁊ vltima ē egritudo ꝓpria matricis: scz apa vel vlcus ipsaz prohibens ab operatione ꝓpria vel ꝓsueta. Si vero fuerit impedimentum ratione viri causas habet q̄ncz. Prima est spermatis caliditas adurens. Scōa vero est frigiditas congelās. Tertia siccitas diminuēs. Quarta humiditas dissoluens. Quinta virge breuitas vel curuitas sperma ad locuz sibi ꝓpriū non perducens. Impedimentū ȳo ex parte vtriusc̄z simul prouentēs est vnicū quod est qualitas cōplexionis distēperate in vtriscz verbi gratia. q̄n cholericus nō gīnat ex cholerica: necz flegmaticus ex flegmatica cū in eorum pmixtione discrasia vitimet ⁊ opatio naturalis auferat. Omne nāc̄z naturale est tēperatum: ⁊ oīne tēperatum est naturale: vt dicit gal'. ꝑmo de accidenti. ꝑmo ca. Qua propter accidit vt masculus tēperatus generetur ex femella intēperata. Sil'r ⁊ mascul' calidus ex femella frigida ⁊ econuerso.

Methodus.

Signa eius ꝓpter caliditatē matricis sunt bītudo corporis macra citrina cū multitudine pilorz circa sumē. s. nigrorū et grossorz vel rubeorū ⁊ paucitas mēstruorz cū nigredine ⁊ grossitie ipsorz ⁊ ardor vulue cū aspitate hora coitus. Et cura eiꝰ est impinguatio corpis ⁊ eius alteratio cū cibis infrigidant ib' nō excellētib': ne forte distēperantia deterior inducat. Q̄n difficile est cōplō/nē naturalē pmutari. Sit g̃ maior intentio in īpinguādo q̄ in infrigidādo. fitim ⁊ famē nō toleret ⁊ gaudeat ocio ⁊ q̄ete ⁊ somno. Fomentet q̄ncz vulua vel vaporet cū aqua tepida decoc. lactuce: portula. cucur. ro. solatri sempiuie mirtil'. Et pōt addi aliq̄d tusq̄/mi vel mandrago. vsu tn̄ moderato. Sil'r et viol'. rubus plātago malua cicorea acetosa: folia papaueris ⁊ semen eiꝰ nenupbar. ⁊ si/milia. Subfumiget q̄ncz cū cāphora gūmi arabici vel ex sang. dra. ⁊ bolo ar. Utat sepe in ieiuno trisādal'. zuccaro ro. zuccaro viol'. dyarodō' abbat' rosata nouella ⁊ filib' si sto macbus nō cōtradicat Signa eiꝰ ꝓpter frigiditatē mīricis sunt color faciei alb' vl' plū/be': subtilitas mēstruorz ⁊ paucitas rubedis eorū' ⁊ eorz modicitas ⁊ tarditas ⁊ pilorz paucitas sumen quorz color est flauus vel subalbidus cū eorū subtilitate: ⁊ q̄ncz inflat matrix ⁊ turget sumen exvētositate frigida grossa intus restricta. Et cura est regimē calefaciens ex cibis ⁊ potibus cū virtute ⁊ vsus assiduus dyatriū pipereon dyacimini ⁊ ꝓprie si matrix sit turgida inflata circa sumen. Si/mil'r dyagallāga dyacardamū electuariū ducis ⁊ filia. Clisteriset matrix q̄ncz cū vino rubeo in quo bdellū vl' mastix vel tbus sint dissoluta vel cū aqua cal'a decoctionis caruicimini fizeleos calamēti pullegū ameos peonie mentastri ⁊ origani. Unguat vulua frequēter ⁊ ꝓprie post purgationē mēstruorū cū oleo costino vel nardino vel cū oleo balsami q̄ melī est ⁊ dissoluat in aliquo eorum pul. peonie vl' fizeleos seis: vt melior fiat opatio. vtat sepe dyambra dyamargaritū in ieiuno. Subfumiget ex tbure mastice alipta muscata gallia muscata q̄m cōferūt. Signa eius ꝓpter būditatē mīricis sunt vulue lubricitas apud coitū ⁊ oīm bora mollificatio corpis ⁊ ꝓprie maxillarz ⁊ coxarz cū pigritia et tarditate ad opationes: ⁊ si cōcipiat: abortit p̄us q̄ embrio magnificet ⁊ ꝓprie mēse scōo vl' tertio. Ān ȳpo. v. pti. ampl'. Quecū q̄ncz ȳo graciles corpus moderate habētes abortiunt scōo mense aut tertio fine occasione manifesta ȳjs cottillidōes musculaginib' plene sunt ⁊ nō p̄nt tenere pre g̃uedine fetū sed abrumpūtur. Et cura eiꝰ est vt digerat materia in mīrice ⁊ corpe toto: ⁊ purget sicut dixim⁹ cap'lo de fluxu mēstruorz. C. de fluxu eorū ꝓpter multitudinē flegmatis aquosi ⁊ de empericis. ⁊ ꝓprie ante bora impregnationis ⁊ post purgationē mēstruorz q̄m bec est melior bora in hoc casu. Et ad hoc conferunt purgatiões quas dicemus ca. de passione arthetica. C. de cā frigida si deus voluerit. regatur dieta cal'a sicca in cibis ⁊ potib' si epar nō cōtradicat vel splen vel accidens ad hoc. Et si fuerit possibile, puocetur vomitus semel in mense duobus diebus super se

prout dicemus cap. de fetore nasi. qñ̄ materias euacuat ⁊ diuertit: post ꝑ ꝫo tñ̄ loca lia. clisteriseť g̃ matrix cū vino veteri stiptico in quo mastix vel olibanū vl̄ bdellū fuerint dissoluta ⁊ bullita vel cū aqua calida decoc. calamēti absinthij betbonice balsamite mēte mētastri nucis cypressi. Stř ⁊ vapozetur et fomenteť ⁊ balneetur cū eisdē. Et si fuerit aqua pluuialis vel aq̃ in qua fabri ferrū extingunt: fiet melius. Et si times calozem superfluū adde ex frigidis stipticis sicut sunt rose mirtill̄. balaustie cupulle glandiū ⁊ similia. Si q̃d autē ex aromaticis apponatur beatificabiť opatio. Subfumigeť frequēter cū pillulis factis ex thure mirrha bdellio dissolutis in vino rubeo stiptico ⁊ incozpozatis cum eodē vel ex storace ficca galbano armoniaco euforb̄: ⁊ nuce cipressi. ⁊ fiant omnia que dicenť. C. de empericis. Signa eiꝰ ꝓpter siccitatē sunt habitudo mulieris macra ⁊ paucitas menstruoꝝ ⁊ siccitas vulue assidua. Et si antecessit fames longeua ⁊ labor ⁊ exercitium vel egritudo cronica verior erit tua significatio. ⁊ cura eius est i.. pinguatio corpis ⁊ humectatio ꝓposse ex cibis et potibus dilatantibus q̃ plene scripsim? cap̄. de spasmo. ⁊ ca. de ptisi. ⁊ capl̄o de macie renū. Et plura dicemus capl̄o de fe. erbi ca. lib. ij. si deus voluerit. Localia ꝫo humectātia que post p̄dicta conferunt: sunt coitus assiduus cum fricatione perdurāte cū viro plurimi spermatis: quoniam talis fricatio mēbrum delectat a ꝓpietate ⁊ roborat ⁊ impinguat quemadmodū omnis operatio naturalis mēbrum confortat cuius est ꝓpria si fuerit vsu vel mō non discōuenienti. Similiter et linitio vulue assidua cū digito inūcto in oleo cōmuni ⁊ tepido vel adipe anatis anseris ⁊ galline. Similiter ⁊ suppositoria ex eisdem dissolutis ⁊ inunctis circa radicē altbee vel malue vel candelam ⁊ assidue in vulua retēta. Ad boc etiā conferunt licinia ex lana vel coto contorto in formam digiti ⁊ cū eisdem inlinita ⁊ omni hora in vulua gestata vsq̄ ad profunduꝫ. Similiter ⁊ clisteria ex aqua decoctionis malue altbee: sꝫ foliorꝝ radicū et seminum collata ⁊ cōmixta cū oleis ⁊ adipibus p̄dictis ⁊ iterum parūper bullita ⁊ tepida iniecta frequenter. Confert etiam vnguentum dyaltee: cp'si eius caliditatem timueris: adde ex oleo viol̄. vl̄ vnguento populeon cū tum est tertia pars ipsius. Signa eiꝰ propter strictionem ex optiliatione venarum in matrice sunt: quoniam si fit ex generatione erit habitudo corporis totius pinguis squalida: ⁊ ē q̃nq̄ cū mulier nō est pinguis circa mēbra exteriora sꝫ interiora velut ꝓpť multitudinem adipis apud retbe tegēs stomachum ⁊ intestina: ⁊ apud matricem ⁊ ꝓpter os eius quare cōprimitur vehementer ⁊ impeditur viri? atractiua. Et signa eius sunt distensio ventris vltra mensurā ⁊ frequentia anbelitus cū ventositate plus alijs humoribus grossioribus in ambitu totius. Si vero talis strictitudo venarum fuerit cum multitudine contentorum stabit oppositū. et cura amboꝝ communis est extenuatio corporis proposse cum ieiunio et labore et vigilijs ⁊ vsus ciboꝝ subtilium parum ⁊ leuiter nutrientium sicut sunt olera cōmunia et iura carnium et vinum aquosum ⁊ vsus acruminum sicut sunt cibi valde salsi et carnes ficce condite cum sinapi et aceto. Et comedere omni die in ieiuno micam panis furfuracei infusi in acetovel agresta. Confert etiaꝫ vsus acutoꝝ sicut sunt allia: cepe porri. Et si opillatio fuerit acquisita digeratur flegma grossum et viscosum. Et euacuetur sicut diximus capitulo de restrictione menstruoꝝ Et post purgationem vtatur diureticis penetratiuis dictis illic. Ad boc etiam conferunt dicta capitulo de lapide in renibus. et capitulo de dissuria. quoniam, omnia q̃ renes purgant: aperiūt: exopillāt: vt dicit Auer. quinto. colliget. In fine vero fiant localia circa vuluam aperientia et abstergentia matricem et eius venas. Si vero predicta strictitudo probibens actum gignitiuum fuerit in vulua oportet vt cum rasorio dilatetur donec introitum virge virilis concedat. Signa eius ꝓpter egritudines in matrice sunt signa apostematis ⁊ vlceris in ea que dicemus cum sua cura proprijs capitulis. Signa eius propter caliditatem superfluam spermatis virilis vel frigiditatem vel bumiditatem: similiter et cura sunt penitus eadem cum bis que dicta sunt de mulere. Signa eius propter breuitatem vel curuitatem virge patent ex intuitu vel egri narratione. Et cura eius est vt si sit in ea

breuitas eligat ex mulieribus curtis gracilibus: quoniam ⁊ in eis estimat collum matricis curtū ⁊ bocca coit⁹ eleuet bācbas mulieris ⁊ ad se trabat vebementer manibus vtrisq; ⁊ caput ei⁹ ad inferiora declinet. Si ño virga tortuosa fuerit: incidat cuz ferro ligamētum boc faciēs ⁊ extendat virga ⁊ ligetur inter duas tabulas leues donec cōsolidet. Eligat igitur breuis ex breuibus ⁊ lōgus ex longis ⁊ grossis circa coxas. Signa eius p̄pter disconuenientiam amboz inter se sunt: quoniā masculus ex alia generat ⁊ femella ex alio cōcipit iz iter se nō valeāt generare. Et cura ei⁹ est vt a principio cōtract⁹ gignitiui vir cholericus eligat ex mulieribus flegmaticis ⁊ ecōuerso: ⁊ tpatus ex tpatis cum eruditiōe medicoz p̄fectoz in cōplexiōe. Si boc nō fuerit possibile cōferens esse videt vt mulier ad p̄trariam p̄mutet dispositionem cū cibis ⁊ medicinis alterātibus vsu tñ moderato⁊ paulatino: qm̄ mulier est sicut materia ⁊ vir sicut effectiuus forme: ḡre meli⁹ est vt mulier alteret et vir cōseruet. Istud ettaz qm̄q; natura per se rectificat per mutationē complexionis etatiue.

Emperica.

Sicut experimentū ⁊ cā te stantur p̄ter cās dictas in metbodo sunt ⁊ cause q̄ttuor alie p̄bibentes impregnationē: q̄rum p̄ma est. Modus indecēs coeundi. verbi gra. Si mulier fuerit supius ⁊ vir inferius. vel si vir plurimū festinet ad op⁹ p̄ficienduz p̄riusq; mulier incitetur ad libidinē ⁊ matrix ad auditatē: vel si mulier iacuerit capite eleuato⁊ coxis depressis q̄re opz vt eoz quodlibet in cōtrariū variet quod est vt mulier subijciatur capite dep̄sso ⁊ boza coitus lacesset palpitationib⁹ lasciuia cū manib⁹ circa mamillas ⁊ pudenda. Et vt vir suū non cōpleat desiderium donec in vulua senserit bumiditatem affluentē circa vuluā ⁊ mulierē delectantez. Tūc nāq; sperma p̄priū effundat natib⁹ diligenter firmatis sup bancbas mulieris. Talis nāq; mod⁹ mulierē delectat ⁊ opus beatificat. qō sagax p̄nosces ab eterno deus vtriq; sexui delectationem atq; libidinem ingessit ne doloꝛem partētis ⁊ laboꝛem patientis ⁊ laboꝛem nutriētis boꝛresces opus negligeretur gignitiuū. Fecit igitur eos delectari quādo sp̄ma vniuscuiusq; p̄opē lene ac mulieb̄re transit sup membꝝ neruosum sensitiuū titillosuz quod in viro est caput virge et in muliere os matricis simile rostro tyrice. Et licet sperma mulieris nō sit ad gnationem necessariū neq; sicut efficiens: neq; sicut materia p̄out superius in anatbomia matricis ostendim⁹. Est tamē vt plurimum ad gnationem iuuamentū ferens. Secunda vero causa est indebitus modus se regendi post coitum. verbi gratia. Si mulier statim se erexerit ⁊ steterit vel saltauerit quare cadit ab ea sperma. Ordinetur igitur vt remaneat sub eodem situ post coitum per tempus aliquod qō diximus in coeundo ⁊ resupinata et capite depresso ⁊ natibus exaltatis. Et si possibile fuerit: obdormiat sic iacens. Et in boc casu multum conferunt ventose late capaces posite super sumē cum igne sine scarificatione: quoniam adiuuant attractiuam et retentionem. Confortant similiter ⁊ emplastra calida stiptica in metbodo tam dicta. Tertia causa est colli matricis ⁊ vulue spaciositas immensa quare ingreditur aer frigidus congelans. Cui subuenitur cuz balneis et fomentationibus calidis ⁊ stipticis sicut est aqua decoctionis gallarum nucis cypressi gūmi arabici mirrbe ciperi mastices olibani aluminis sulpbur. squinanti arbemefie calamenti et similium in qua frequenter sedeat. Et cum petijs lineis mollibus in ea infusis calidis loca predicta fomentet intus ⁊ exterius ⁊ in fine rei ipsa cuz limbeo diligenter exiccet. Ad boc ettam cōfert suppositio lane vel coti intincti in bac mixtura. Recipe gallie musca. dragmas. tij. garioffi. z. j. musci. dragmā. semis. terantur ⁊ dissoluantur in dragma vna/ vini rubei pōtici ⁊ aliquantulum ad ignem caleftant.

Aliud ad idem fortius. ℞. gummi arabici: masticis: gallaruz: aluminis: nucis cipressi ana. vnciaz semis. terantur ⁊ cribellentur et bulliantur in libris quattuoꝛ vini rubei. et vncijs decem aceti donec vncie quattuoꝛ consumantur. Et ex boc liquoꝛe frequentetur vulua abluendo vsq; ad p̄fundū quo digitus possit elongari. Et post ablutionē singulis diebus factaz locus aspergat alternatim intus et exterius cum puluere stiptico

cause predictes impgnatoz

subtilissimo facto ex bolo armenico: mastice: gūmi arabici: mūmie: armoniaco: ture aā. ʒ.ß. tritis ⁊ cribellatis. Et post aspsionem epithimek cū pānis linteis infusis in liquore predicto vel vino rubeo stiptico claro. Hec nāq; remedioꝝ vicissitudo tantā stipticitatē et coartationē inducit vt corrupta vel q̄ perierit ẏgo videat. Quarta cā est bozā nō cōpetens coeundi. Oportet nāq; vt vir ⁊ mulier abstineāt a coitu p tēpus lōgū: qñ boc vuluā exiccat ⁊ eius retentiuā roborat ⁊ spma in testiculis decoq̄t ⁊ maturat: ppter qō accidit vt mulieres se cōmiscentes plibus nō cōcipiant lubricitate vulue simul ⁊ mēstruoꝝ cōfusione pbibēte. Oportet etiā vt boza q̄ voluerint coire caueāt a tristitia ⁊ crapula ⁊ ebrietate ⁊ ira ⁊ alia animi passione. Boza p̄terea vniuersalis ad boc ꝓuenientioꝛ ē post menstruoꝝ purgationē cōpletā: quare tunc balneet in aqua decoctiōis camomille melilloti spice celtice poliꝝ fizeleos. Et post boc balneū vuluā diligēter exiccet lintheo ⁊ subfumiget cuꝫ carpobalsamo vel oppoponaco vel spica vel costo vel alio aromatico: ⁊ tūc vnbat. Boza p̄terea pticularis ad boc cōuenientioꝛ est in ieiuno ⁊ circa auroꝛaꝫ postq̄ somn⁹ ⁊ tertia digestio pfecte fuerit celebrata. Tunc nāq; vir ⁊ mulier vrinā ⁊ feces emittant ⁊ inter se cōcludant ⁊ ad actū gñatiuū procedāt. Et dicūt quidā q̄ imaginatio figure pulcbre boza coitus prolē pulcbrā reddit ⁊ turpis turpem ⁊c. Remedia p̄terea ad impregnationē facientia sunt duoꝝ generū quedā nāq; boc faciūt a ꝓprietate. quedā a qualitate. Et q̄ a qualitate sunt duplicia: qñ ⁊ delectationeꝫ faciunt in matrice boza coitus ⁊ et⁹ attractiuā excitāt vel stipticitatem in ea conferūt ⁊ retentiuā cōfortant: de quib⁹ p ordinem dicam⁹. A ꝓprietate cōferens est balsamus cortex mādagore peonia agnus castus viscus fizeleos lambza baucia ameos coagulū lepoꝛis stercus vulpis ⁊ medulla ossis cerui vel vituli si ante bozā coit⁹ applicent vulue quocūq; modo. Fit igitur suppositoꝛiū ex ipsis boc modo. ℞. xilobalsami: carpobalsami: radic⁹. peonie: fizeleos storacis: calamite: bistorte aā ʒ.ʃ. terant ⁊ cribellent cum oleo balsami vel cū oleo roß. in quo dissolutus sit muscus donec ad formaꝫ mellis curretis reducat ⁊ in ea lana vel cotuꝫ vehemēter cōtortum in figurā digiti infundat ⁊ supponat frequēter ante coitum. Crocisci ad idē fieri possunt ex eisdē quoruꝫ vnum mulier recipiat oīni die in ieiuno cuꝫ vino veteri al. aromatico. Suppositoꝛium aliud ex eidē fic fit. ℞. balsami. ʒ.ß. xilobalsami: carpobalsami aā. ʒ.ʃ. terātur ⁊ cribellent et cōficiant cū oleo roß. sufficienti in quo dissolutus sit muscꝰ ⁊ fiant formē sicut os dactili ⁊ supponātur. Suffumigiū fit ex carpobalsamo spica nardi vel gallia musc. vel alipta muscata: ⁊ ꝓprie ante bozam coitus frequenter. Liquoꝛ ad idem bibitus fit ex semine bautie: croco. distēperatis cum vino albo veteri claro. Stir ⁊ vino de coꝛticib⁹ mādragore ⁊ agni casti in ieiuno. Confectio ad idem in ieiuno fit ex radice vel semine bautie per se vel bene coquatur in vino aromatico cum spica ⁊ peonia ⁊ garioflī. ⁊ pistentur ⁊ incoꝛporentur cum eodem. Suppositoꝛium aliud sic fiat. ℞. ameos: spice aā partes equales. terantur ⁊ incoꝛporent cum medulla ossis cerui vel vituli ⁊ supponantur cum lana ante bozam coitus frequenter. Et similiter coagulum lepoꝛis quando permiscetur cum butiro cocto ⁊ supponantur cum lana: vel stercus vulpis distemperatuꝫ cum oleo roß. ⁊ suppositum cum lana ante bozam coitus frequenter: quoniam bec omnia conferunt a ꝓprietate: vt dicit Rasis in diuisionibus ca. presenti. A qualitate vero conferens matricem delectando et eam excitando est cinamomum ⁊ cubebe et aromaticum quodcūq;. Mastic entur igitur cubebe in oze viri ⁊ cum saliua inungatur virga tota ⁊ ꝓprie caput: quoniam apud coitum fortem inducit delectationem in mulere. Similiter ⁊ piretrum eodem modo masticatum, sub minoꝛi tamen quantitate q̄ cubebe: quia faceret ꝓruritum. Similiter et pillule facte ex cinamomo cubebe zinzi. spica gūmi arabici ana. ʒ.ʃ. ambze muſci ana. granum. ʃ. tritis et incoꝛporatis cum vino aromatico vel aqua in qua gūmi ara. fuerit dissolutū. Ipse nāq; masticate in ieiuno et inuncte super virgam boza coitus fortem inducunt in mulere delectationem. Idem facit olemm de lilio vel de spica in quo pul. cubebe aut cinamomum fuerit dissolutum: et per dies aliquot reponitur donec olea.

virtutem rerū assumpserint si cum eis apud coitū virga liniatur. A qualitate vero cōferens matricez exiccando ⁊ eius retentiuam roborando est omne calidum siccū cum aromaticitate non mordicante: sicut sunt balnea stiptica ⁊ fomentationes quas diximus in methodo ⁊ emperica euidenter. A qualitate vero ⁊ ppⁿetate conferens atq; omnū vltimū est succus peonie masculi vel femelle mixtus cū puluere seminis eiusdem. Et supponatur continue diebus quinq; post menstruorū purgationez: et post hoc fiat coitus modo ⁊ ordine supradictis. Experimentum completū est vt mulier purget ante tempus menstruorū cū apozimate qō. ℞. mirabolanorum indoz: izebulorum: emblicorū aā. ʒ. vnā. rosⁱ. rub. ʒ. ß. decoquant omnia in lib. tribus aque donec medietas consumat: tūc colletur ⁊ in collatura addatur zuccari rosⁱ. ʒ. ß. detur totum ante diē cū reiteratione dupla vel trina ante purgationē menstruoz. Balneetur mulier quinq; diebus vel sex in aqs stipticis: sicut est aqua decoctionis rosⁱ. balaustiarum: gallarū: mirtillorz: peonie. ⁊ similiuz. ⁊ boza qualibet post balneū exiccet vulua cum lintheo. Et supponat lana infusa in balsamo in quo dissolutus sit succus peonie vel puluis seminis peonie. vel in oleo ro. in quo dissoluta sint grana. xij. muscī. ⁊ grana. xij. ambre. vel supponat aliud ex p̄dictis. Et sumat per superⁱ oīni die in ieiuno per mēsem integrū vnū ex trociscis supradictis. vel sumat. ʒ. ij. pulueris facti ex semine fizeleos et ameos aā. par. equales. Et post hec oīnia coeat boza cōpetēti ⁊ modo ⁊ ordine supradictis ⁊ cōcipiet si per artez fuerit possibile quocunq; modo et filium generabit.

Canones.

Remedia localia in empticis iā dicta melⁱ operant si post menstruoz purgationē cōpletā exhibeant quattuor vel quinq; diebus primis: qm̄ tūc natura corpus mundauit ⁊ ad opus naturale p̄parauit: ly oī alio tpe videā tur aliqualⁱ cōferre. Affirmat Rasⁱ. in diuisionibus q; mala cōplexio būtda spermaⁿ vel ficca nō pōt pbibere generationem nisi parem inueniat in mēstruo mulieris: tūc em̄ fortis fit atq; vltimata eius malitia: ppter qō ait Gale. in cōmento illius ampb. ij. pti. Quibuscūq; iuuentibus existētibus ⁊c. Asserit etiā eodē libro cap. de sterilitate. q; generatio pbibetur in viris ⁊ mulieribus absq; aliqua causaz bucusq; dictarū primo ex ppⁿietate q̄ est in spmate vel menstruo: sicut est dispositio arboris nō fructificātis. Ubi sciēdū q; ppⁿietas siue forma specifica est duoz generū: vt docet Auic. ſ. can. fen. ij. ca. de eo qō comedit ⁊ bibit. Est em̄ in quibusdā forma substantialis vt in quib⁹ opatio ab ipsa p̄ueniens oibus inest indiuiduis. verbi gra. Ois adamas attrahit ferrū: ⁊ ois mula est sterilis. Nullū nāq; accidēs inest oibus indiuiduis nisi ppⁿia passio: qz accidētia cōmunia materiā cōsequunt: ppⁿia vo formā. In quibusdā vo ppⁿietas est forma accidentalis: vt pote in quibus opatio ex ipsis p̄uentens q̄busdā inest sue spēi: q̄busdā vero non.

Pronosticatio.

Sterilitas nō recipit curationē qm̄ ppⁿietatis: nō bz contrariū. Itē si difficultas impregnationis fuerit ppter verrucā vel ap̄a duz vl cancrū in matrice nō curat: qz causa remoueri nō pōt. Itē si fuerit ppter fluxū mēstruorū assiduū vel retētionē curat faciliter. Itē si sperma viri fuerit p̄iectū in aqua clara et natet nō fructificabit filⁱ si liquescat. Itez si vulua fuerit semp humida lubrica vnctuosa difficiliter cōcipit ⁊ faciliter abortit: ideo caueat a statione multa ⁊ a saltu ⁊ a cibis vnctuosis. Itē si matrix fuerit densa compacta nō cōcipit. Itē si frigida ⁊ nimis rara nō cōcipit. Itē i eodē si nō accepit in vtero ⁊ velis scire si cōcipere possit: conteges eā vestimentis: fumiga deorsum cū aromaticis: ⁊ si quidē transierit odor per corpus ad os ⁊ nares cognosce qm̄ p se nō generat. Itē dicūt alij q; si vterq; cōiugū mixerit sup lactucā recentem ex illo fit sterilitas cuius vrina exiccauerit lactucā: qz in ipa est mala cōplexio.

¶ De impedientibus impgnationem et facientibus abortum. Capⁱ. ʒ. iij.

Stud capⁱm ly repugnet oī legi est tm̄ necessariū ⁊ vtile. Mulier nāq; si aī tps pubertatis conceperit vl debilitata fuerit vl gracilis vl vtero nō pportionata aut abortiet: aut boza partus succūbet ⁊ morietⁿ cum fetu.

Methodus.

Illud ꝓbi bet erectio mulier ꝙ coitum velociter ⁊ saltus eius ad posterio/ ra frequens ⁊ fortis cruribus dispassis: ⁊ de scensus a gradibus velox donec in vuluā de scenderit būditas. Et exaltatio capitis bo/ ra capitis cū depssione coxarū: ⁊ vir festinet in coitu ⁊ banchas eleuet bora illa ꝓiusꝯ mulier spermatiset. Cōferunt ꝑterea bibita et suppositoria qō est: qz si mulier ante coitū assiduet per dies plurimos in ieiuno sumere ex semine sauine vel iuniperi vel rutbe vel si napis vel piperis vel ceparū vel alteri⁹ acu ti donec odor sentat in vrina nō concipiet: et si conceperit: abortiet. Silr si ante coitū et post supponat oleū de iunipero vel de sa lice vl laterinū vel laurinū vel de salice vl fel vaccinū vel succū rutbe vel absinthꝫ. vel sauī ne vel iuniperi vel salicis cū lana vel coto in fusis in aliquo eoz ⁊ in vuluā bene ꝓfunda/ to. Silr etiā ꝓfert bora illa supponere aquā decoctionis azari vl colloquintidō. rubee tin ctorum aloes scolopendrie tamarasci omniū simul vel quorundā. Confert ꝑterea suffumi gatio post coitū immediate ex mirrba sera/ pino nuce cipressi posito ꝯtum eoz sup car bones: ⁊ recepto fumo calidissimo per trate/ ctoꝝ intra ꝓfundū vulue donec senserit le/ sionē. Silr ⁊ impositis salis gēme vel nitri vel aluminis tamen factis ex eis formis ob longis tanꝯ digitorū. Confert etiaz oi die in ieiuno potare per dies plurimos aī coi/ tū succū rutbe vel iuniperi vel sauine vel sa/ licis vel aquā decoctionis azari apij raō. le/ uisticī sauine ꝙcos granoz iuniperi rub. tin ctorum ⁊ similiū. vel aquā salitā plurimam Valet etiam si vir vxerit apud coitū virgaz totam: ⁊ ꝓprie caput eius ex succo iuniperi vel rutbe vel ex aliquo predictorum: ⁊ cum eis dirigat virgam infra vuluam.

Empirica.

Electuarium sublime quo si militer vtatur oi die in ieiuno per mēsem vnū ante coitū ⁊ nō cōcipiet vel abortiet scō mense vel ter/ tio. ℞. granoz iuniperi granoz sauine pipe ris nigri aī. ʒ. ſ. rutbe ficce pulegij mētastri ficci aī. ʒ. ſ. acori azari scolopendrie tamari sci rub. tinctorum ana. ʒ. ij. apij caruj ꝙcos aī. ʒ. ſ. terank oia ⁊ cōficiank cū succo carice rū coctarū et expressarū vel cū melle: detur ex eis admodū auellane cū vino decoctionis salute vel alio liquoꝝ supradictoruꝫ. Pillule ad idē. ℞. mirrbe piperis piretri aristologie rotunde semis cicute cētauree aī. ꝑtes equa les. Infozmenk pillule ficut cicer cum succo prassij vel mentastri: ⁊ denk oīi die tres vel quinqz in ieiuno. Sciendū ꝑterea ꝙ iz oia re media dicta sint fortiora ⁊ in arte būana cō pleta. Cautius tñ est cū talibus nō coire vel in eas spma nō ꝓjicere ꝙ ꝑtextu taliū peri/ culū incurrere. Qz nō est possibile aliqō sp/ ma tāte virtutis reperiri vt a nullo predicto rum valeat impediri adeo: vt est sperma ꝓ/ iectū in balneū aque dulcis tepide a malis boibus repertū sic mulierē impregnasse q̄ se debat i eo: vt di. Auer. ij. colliget. qm̄ a ꝓprie tate matrix attrabit sperma cui difficile est repugnare.

Canones.

Omne calidum acutū mordica/ tiuū cōfert in b̄ casu qualitercūqz fuerit applicatū: qm̄ san guinem amaricat menstrualē ⁊ vere odiosū reddit ⁊ eius opationib⁹ displicentē si ꝙ in/ teri⁹ sumak ⁊ spma gignitiuū inficit si ꝙ infe rius ponak. Sciēdū etiā ꝙ ista quattuoz vti ne ꝓuocatio menstruoz inductio nō diffe/ runt nisi ꝑm magis ⁊ minus ordine tam lo/ cato. Ideo dicta in capl'o cuiuslibet eorum subseruiunt cuilz ipsoz. flōmia etiā fortis post cōceptionem: ⁊ proprie de sapbena pe dis vel de basilica facit aborsum. Farmacia similiter fortis ⁊ acuta primo ⁊ secundo vel viij. vel. ix. mense exbibita aborsire facit.

Pronosticatio.

Dicit Ipoc. v. pti. ampb. Mulieri in vtero babēti ab aliqua acutarū egritudinū accipi mortale vt plurimū ⁊ ꝓprie/ si fe. fit fortis alı/ ter ꝛo minime. Idem in eodem. Mulieri in vtero babēti si multū venter fluat suspitio est abortiendi qō intellige de quolibz fluxu forti ⁊ proprie in corpore ficco. Item mulie/ ri in vtero babenti si subito mamille graci/ les fiant: abortit. Item mulieri in vtero ba/ benti si altera mamilla gracilis fuerit ge/ minos babenti alterum abortit. Et si qui/

dem dextra gracilis fiat masculum: si vero sinistra fiat feminam. Ibidem quecūq; corpus moderate bñtes abortiūt scdo mēse ijs cortillidones muscillaginib⁹ plene sunt ⁊ nō pñt tenere p grauedine fetū sed abrūpunt. Itē mulieri in vtero bñti tenasmon innatus aborsuz facit. Itē idē in eodē. Mulieri i vtero bñti lac ex mamillis multū fluēs fetuz significat debilē. Si ꝛo vbera dura fuerint sanū signat fetū. Item mulieri in vtero bñti si purgatiōes exeāt impossibile ē fetū eē sanuz qđ ꝛm intellige trib⁹ saluris cōditiōib⁹. Prima q̄ruz vt fluxꝰ menstruoꝝ fit plim⁹. Scda vt mulier sit gracilis macra nō robusta. Tertia vt sit post tertiū mēsem: qñ ṗmo ⁊ scdo mēse pñt adhuc mēstrua ptodice fluere: qm̄ fetus puus exñs adhuc modico indiget nutrimēto. Mulier nāq; ꝓterea q̄ semel passa est aborsuz ⁊ ppte difficilē timorosuz. scdo ꝛoq; si cōcepit ex oi leui cā denuo abortit velut sunt saltus vociferatio aut frequens statio. Similiter ⁊ vsus ciborum lubricorum.

¶ De facilitantibus ptum ⁊ educentibus secundinam. Caplm.v.

REsidet fetꝰ in mr̄ice cruribus attractis ꝛsus vmbilicū ⁊ facie velata manib⁹ suis q̄si figura spbere cōpresse ita vt caput erectū habeat ꝛsꝰ caput mulieris ⁊ facie ad anteriora mulieris. Extat aūt trib⁹ pānicults inuolut⁹ quoꝝ ṗmus est totū fetū ⁊ alios duos pāniculos tuoluēs ad defendēduz a supfluitatib⁹ pessimis sanguinis mēstrui q̄ neq; ꝑ materia gñationis neq; augmētatiōis neq; nutritiōis apte fuerint: sed stātes inter matricē ⁊ pāniculum expurgant hora ptus fetꝰ simul cum fetu. Et hic pāniculus ōr scdina: qm̄ est necesseyt apō horā pt⁹ scindat ⁊ exitū fetꝰ assequat. Scds ꝛo pānicul⁹ est velamē fetus cooptēs abvmbilico ifra quo vrina colligit ⁊ vsq; ad horā ptus retinetur ne sui nitrositate corroderet embrionē ⁊ noiatur bilis. neq; indiguit pāniculo cōgregāte feces: qm̄ fetꝰ q̄diu stat in aluo vēris nō nutrit cibo solū digō in stōacho mr̄is: imo sola digōne scda vel tertia prepato q̄ est epatis ⁊ venaꝝ: ⁊ hec fit ꝑ venaz vmbilicalē ortā ab vmbilico fetus ⁊ transeū tē ꝑ scdinā ad circūferentiā mr̄icis oī tq; vbi rami cū ramis venaꝝ ab epate mulierꝭ procedentiū bñt orificia colligata q̄busanguinē purissimū ab epate mulierꝭ ad epar embrionis cursu recto traducūt: ꝛm ⁊ si superfluitates ṗme digōnis alitq; cōgregenē in embrione ipse tñ sunt modice ⁊ cū digerunt industria nature ad intestina embrionis delegant vt ex ipsis assuescāt. Et ꝑ hoc accidit vt fetus q̄nq; illico post ptum feces egerat liq̄das citrinas. Tertiꝰ aūt pānicul⁹ q̄ altus or est ptē embrionis sup vmbilicū curtū voluēs mollis atq; tenuis: vt mēbra fetꝰ fragilia nō oppmat sed a duritie scōrne defendat et ne sudores sordidi imbibāt embrionē: appropiāte ꝛo horaꝑtus ⁊ pfecto embrione sentit ex ipso matrix dolorē grauatiuū ordinē nature regētis q̄re ip̄m obuoluit: ita vt caput ad os matricis decidat ⁊ pedes embrionis ad dorsum mulieris ꝙuertātur: qm̄ hic ē modus leuior fetum educendi: scz capite primo ad exteriora propulso ⁊ omnis alter difficilis est in necessitate.

Methodus.

Hanc igtē pariēdi horā cum mulier ex.xl. septimanarū numero nouerit ptuz vicinari intret offīt die aliquotiēs añ horaz partus ꝑ mēsez integrū balneū aque dulcis vel in q̄ decocta sint mollificatiua: sicut sunt malue viole ⁊ altbea: non tñ plongeē in eo sessio. Iste nāq; mēsis est tēpus pariēdi ꝓm suam totalitatem: qm̄ in ipso est embrio cōpletus: ppte tamē circa finē. Et semp cum balneum exierit vngat spodiles dorsi atq; vētrem totū ex oleo nardino vel camomilino vel de lilio. Et nutriat horaz illa cibis mollibus: sicut sunt pultes sorbiles ⁊ iura piguia Cum aūt horaz partus iā aduenerit nō multiplicet reuolutiones de latere sup latus: sz sup lecto sedēs extendat pedes suos: deinde erigatur subito aliquotiēs sup eos. Et tunc bumectetur os matricis oiquaq; ex oleis tepidis predictis vel ex adipe anatis anseris et galline vel ex muscillagi. fenugre. se. lini. altbee: quoniā oia ista dolorem rupture mitigant leniendo. Et si difficilis fuerit scissionis secundina scindat eā obstetrix vnguib⁹ suis aut cutello paruo. Et si partꝰ fit difficilis propter virtutis expulsiue debilitatē vel embrionis grossitiem lacerantem anum: vt anus et vulua efficiantur vna via: dentur

in potu. ℞. de mirrha cuz aq̃ decoc. rutbe iu
nipi ⁊ sauine quos dixim⁹ de restrictiõe mẽ
struoz ca. de empticis. Et si virt⁹ sit debilis
ex dolore det in potu gallie mus. vj. par. ter
tie illi⁹ dissolutoñ. in vino aromatico vnavi
ce post altã. Vel det aqua carnis vel vinum
purũ prout maxie delectãtur. Et suffumige
tur cũ mirrha apposita vel castoreo recipiẽ
do fumũ cũ trafectorio in pfundũ vulue q̃to
calidiorẽ poterit sufferre. Et fiat sternutatio
cuz condisi vel pipe vel euforbio. qñ statim
ejiciet fetũ ⁊ secũdinã. Si ño fet⁹ mortuꝰ ex
stricturа vel a p̃ncipio mortu⁹ fuerit: qõ co
gnosces: qz mulier nõ sentit et⁹ motũ: ⁊ dum
reuoluit a latere sup lat⁹ sentit q̃si casum la
pidis de loco ad locũ: tũc fortioꝛib⁹ indige
mus: qñ nõ soluz virt⁹ expulsiua q̃ est in ma
trice verũetiã leuitas embꝛionis viui ptum
facilẽ efficit: q̃re dẽtur in potu trocis. de gũ
mis positis ibidẽ: ⁊ suffumigẽt mulier ex eis
Ipsi nãq̃ statim fetũ ejictũt viuũ: ⁊ mortuũ
et expellũt secundinã. Et sedeat mulier q̃si
p: tinue postq̃ fetũ nouerit mortuũ in aqua
decoc. mentastri sauine rutbe calamenti.

Emperica.

Dicit Auicẽ. iij. canoñ. fen
xxj. de eductio
ne fet⁹ ⁊ secũdie. q̃ suffumigiũ fetidũ ad os
et nares exbibitũ: aromaticũ ño apõ vuluã
a p̃prietate matricẽ deozsuz trabũt ⁊ fetuz
educũt: p̃ter solum vngulas asinoꝛ quoꝛ li
cet sum⁹ sit fetid⁹ a p̃prietate bz vt vulue ap
plicat⁹ fetuz extrabat ⁊ secũdinã quare con
fert suffocationi mꝛicis. Idẽ dicit Raz. in di
uisiomb⁹. p̃ti ca. q̃ radix butboꝛ marien. i.
ciclaminis a p̃prietate ptũ efficit facilẽ si ficca
ligetur boꝛa ptus sup coxã mulieris. Bz di
cũt alij q̃ si talo appendat boꝛa coit⁹ pro
bibet ꝛceptionẽ: qñ matricẽ ad se trabit oi
quaq̃. Itẽ si post partũ fiat exuberãs sang.
emoꝛroisa restringat: vt docuim⁹ de fluxu
mẽstruoꝛ. Si ño mẽstruũ retineret vl dimi
nute purgaret tunc puocet: vt suo docuim⁹
ca. Si ño dolor fortificaret: det i potu vicib⁹
plurib⁹. 3. ij. trifere magne cũ vino calido vl
aqua ꝺcoctiõis atbanasie. Et ex ea fomẽtet
vulua cũ lana vel coto imbibito frequenter.
Qõ si nõ suffecerit narcoticõ donabis: sicut
trifera magna data cũ aqua decoc. mãdrago
re vl iusq̃ami: ne forte dolor ꝑsternat ñtutẽ.

Canones

Dia puocantia
fluxũ mẽstruoꝛ
cuz fortitudie cõ
ferentia sunt p̃ti ca. qñ virtutẽ retentiuaz
debilitãt ⁊ expulsiuã cõfortant inmatrice.

Pronosticatio.

Dicit Ipo. v. par. ampbo. Mulieri q̃ a ma
trice molestat aut difficulter generãti sternu
tatio supueniẽs bonum siue p se: siue, p artẽ.
Apostema accidens in matrice tpe impgna
tionis est mortale. Si manus vel pes primo
exierit vuluã malum. Oportet eñ in partu
salubri caput embꝛionis vt p̃mo egrediatur
vel man⁹ ambe sup caput extẽse: quare cũm
obstetrix fitum et⁹ quersum cognouerit: ma
nibus vtriq̃ proposse trãsformet. Itẽ si rett
neatur secũdina post ptum neq̃ p se: neq̃ p
artem exierit: vel si partus vitra. xl. septima
nas se tardauerit: fiet vt plurimuz mortale.
Itẽ si menstruũ retẽtum fuerit vel diminute
purgatũ ydropisim vel mollam vel suffoca
tionem matricis inducit. Item si san. fluxus
vlterius fuerit: neq̃ restringi possit mortale
Itẽ si dolor rupture in ebo. vel fuerit morta
le. Itez partus est difficiliꝛ in fetu tr oꝛtuo:
ppter qõ in abozsu est difficiliꝛ oi cuz in eo
neq̃ matrix: neq̃ fetus: neq̃ tẽpus regulari
ter operãtur. Itẽ dicit Auic. iij. cañ. ca. de ge
neratione embꝛionis. q̃ si ptus fuerit in mẽ
se septimo possibile est fetum saluari in esse
viuo. Si ño in mẽse octauo necesse est vt mo
riatur. qõ est: qz sicut inter dies sunt dies se
ptem ⁊ nouem cretici ⁊ benuoli: dies ño sex
et octo pernicioſi. Similiter ⁊ in mensib⁹ re
peritur: quod totũ. fuit ex influentia coꝛpoꝛ
supercelestium: vt patet. iij. de creticis die
bus. et proprie planetarum.

De exitu matricis vel vmbilici. Capm. vj.

Accidit quandoq̃ in mulieribus
vt earum matrix inferioꝛa petat
adeo: vt extra vuluam pendeat
euidenter. similiter ⁊ vmbilicus
et proprie post partũ: quoniaz a
concauo matricis oꝛiginatur. Fit ex alij
qua quattuoꝛ causarum. Pꝛima est vt apo
stema in matrice. Et signa eius arq̃ cu
ram dicemus suo capi. Secũda est partus la

cerās vulu̅: ita vt q̄ncz an⁹ vulua ꝓtūgant & debilitāt matricez. Tertia est mollificatio matricis & ligamēt⁹ atcz carnū ei⁹ ex mala cōplexiōe frigida humida ꝓuenēs. Quarta vo est cā primitiua: scz casus & ꝓcussio sup dorsi spōdiles aut sume. Silr & cou⁹ cuz viro cui⁹ virga grossa & lōga ledēs fuit. Et hic extus a q̄busdā appellat⁹ est p̄cipitatio matricis. Signa ei⁹ patent ex re ipsa atcz infirmi relatione super causa.

Methodus. Cura eius eadē cōis ē ad oēs cās q̄ est vt a p̄ncipio si necesse fuerit & ꝓprie in cā humorali digeratur & purget flegma: put docuim⁹ ca. de fluxu mēstruorū. Et ꝓfert ad hoc benedicta laxatiua: post hō balneet & vaporet & fomētetur ex aq̄s calidis stipticis q̄lis est aq̄ cisterne q̄ sic fit ꝑm Raf. fk. nucis cip̄ssi costi spice celtice spice nardi mirrhe ro. mēte balaustie corticū granatoz cupulloz glādiū sorbaz primoz i maturoz si ips fuerit añ. li. f. pistent grosso mō & cōquassent & bulliātur in aq̄ pluuiali sufficiēti & fiat encaustma. i. balneuz ab vmbilico īfra in aq̄ calida: & cū exierit vulua diligēter exiccet cū pāno albo lineo molli. Et spgat super eā puluerē cribellatū. fk. olibani gallaz balaustiaz antimonij acatie alumīs nucis ci p̄ssi añ. p. eq̄. Et si volueris: adde boli armēnie cupullaz glādiū ceruse mastices dragagāti añ. q̄tū ex p̄dictis. & cū pānis calidis firmiter faciet. Si vo matrix egressa fuerit reducat p̄mo manib⁹ calidis ad īteriora. Et si ꝓpter durities nō introierit: mollificet cum vino aromatico tepido in quo butirū fuerit dissolutū. Deinde reducat & ponātur ventose due ficce sup duo inguina. Et taceat mulier capite depsso & bachis exaltatis p dies plurimos. Et empleat locū cū puluere taz dicto donec ꝓfirmet. Et si laceratū fuerit ipz pytoneon qđ est iter anū & vuluā suaz cū filo sericeo forti q̄tuor vel q̄ncz foramib⁹ vt oportet. Si vo vmbilic⁹ solus exierit post ptuz sumat tēta gracilis dura & īuoluat pān⁹ lineꝰ mollis sup ipsaz: & accipiatur. pul. cribellat⁹ thuris: & ꝓficiat cū albumine ouī in moduz mellis currētis & impleat ex eo vmbilic⁹ interius & liniatur exterius: & sic intromittatur. Valet etiaz ad hoc puluis supradictus: in alijs fiat sicut ꝓtius.

Empirica. Cōiter operātes p̄ter predicta faciūt suffumigia aromatica sup⁹ ex thimo mac. gallia mus. alipta muscata & filib⁹ Fetida vo p inferi⁹ ex assafe. pice liq̄da capillis capitis simo & filib⁹. Qñ a ꝓprieta te matrix psequit odorifera & fugit horribilia: p̄terq̄ suffumigiū exunguis afinoz cui⁹ est spālis ꝓprietas mīrabilez ad se trahere & fetuz mortuū educere: ls sit de marie feretibus vt dicit Aui. iij. can. fen. xxj. ca. de eductione fet⁹ vel secūdine. In q̄b⁹dā & ꝓprie carnosi faciūt ēcatisma ex aq̄ frigida sine mora: q̄ssi & si frigida noceant matrici & ano & oīb⁹ neruosis p̄riculis: breuis tñ in eo mora pl⁹ est iuuamēti p antipistasim ꝓstringendo q̄ nocumēti p se alterādo: quēadmodū & in thebano Ite ordinent dietā stipticā ex carnib⁹ lauda bilib⁹ assis & piris coctañ. & ouis assis. & torrelis & etiā ex vino ru. pomico in cā frigida vel cū aq̄ extinctiōis calibis vel lapid. igniti in cā cala & regimē subtiliet. vnguētū stipticuz sic fiat. fk. mūmie. balau. alu. nucis cip̄ssi boli ar. thuris litbar. galbani bdellij sarcocolle mastices san. dra. añ. z. ij. terant & dissoluātur oīa ad ignē in casola cū oleo ro. vel mirtino & cera sufficiēti & incorporētur p̄fecte. Et pōt addi ceruse si dolor fuerit fortis.

Canones. Qñ anus & vulua ex natura sua sunt frigida & torpida venarū expulsioñ. p naturā ad op⁹ hoc fabricata q̄ est dicta de exitu ant p̄senti cap̄. subtilr suffragat. Silr & cuz vterq̄ exit⁹ fit p essentiā mollificatuz necesse videt vt cura paralisis conferat iuuamentum.

Pronosticatio

Est eadē cū ꝓnosticatione exitus ant.

¶ De signis impregnationis & sexus fetus. Capitulum. vij.

Signa impgnatiōis certa put est possibile i arte būana sunt octo: vt dicūt raf. & aut. c. isto. Primū ē vehemēs adherētia vulue sup virgā & ei⁹ corrugatio apud coitū gignitiuū. Scdm est siccitas vulue post talē coitū maioz debito & solitoz ita q̄ nō in ea repit humi

ditas: quēadmodū accidit labijs oris ⁊ lingue post cibū comestū in fame pīma. Et si tij. vel. v. añ cessit purgatio regularis atq; cōpleta ⁊ior erit tua significatio: qm̄ tal purgatio disponit pīmū ad ꝓceptionē. Tertiū est q accidit mulieri pigritia ⁊ tarditas ⁊ declinatio ad somnū lōgū. Quartū est vt si qō mittit invuluā replet os mīcis adeo ꝓstrictus: vt neq; stilꝰ ingredi posset sine lesione: vt dicit gal. in de ⁊ rutibꝰ naturalibꝰ. Quintū est qm̄ post dies aliquot ⁊ ꝑtie post duos mēses vl circa id retinent mēstrua ⁊ icipiūt mamille īgrossari ⁊ papille earū denigrari: ista retētio mēstruoꝝ q̄busdā accidat statim a p̄ncipio ⁊ ꝑtie mulieribꝰ siccis ⁊ sanguineis. Sextus est q post duos mēses vel tres aduenit appetitꝰ corruptꝰ ⁊ nausea. Septimū est qm̄ post mēses illos fit scoob ⁊ pānꝰ in facie q̄ est coloris mutatio quēadmodū a solevel igne. Octauū est vrina subtilis ꝑter viarū opillatione alba aquosa in mulieribꝰ frigidis ⁊ ꝑtie in ꝓcessu ꝓceptōis in sūmitate cuī est nebula ⁊ est eiꝰ liquor diuersi coloris sicut vris in medio eiꝰ ⁊ sicut cotū carminatū ⁊ cū cōmouet: turbat minime: sed ꝑfecto magis ꝓcesserit impgnatio magis rubescūt ⁊ turbantur. Et est qñq; cū invrinis pgnātiū appebūt q̄dā granula ascēdētia ⁊ descēdētia alba grasilia sicut atbomi: vt dicit Aut. cañ. fen. scōa ca. de signis impgnatiōis ex vrina. Et p̄ma q̄dē signa q̄tuor sunt ꝑtia certa atq; efficacia q̄ nō facilē errare cū sil fuerit: reliq̄ ⁊o dubia sunt oia ⁊ ꝓbabilia. Signa fetꝰ masculi sunt: vt dicit bonitas coloris in facie mulieris iuxta debitū vel solitū ⁊ puitas appetitꝰ cotus ista oī mulieri accidat ardor ⁊ p:uritꝰ titillosus in vuluā post impgnationē ex caliditate fetꝰ ⁊ siccitate vulue q̄ impiti dicunt desiderū fil ⁊ īgrossatio mamille dextre āplioꝝ ⁊ papille eiusdē rubificatio ⁊ sensatio grauitatis in latere dextro: ⁊ oculoꝝ ruboꝝ ⁊ leuitas ad motū. Signa fetꝰ femininī sunt signa ꝑtia q̄ sunt pānꝰ factei plīmꝰ vl color pallidꝰ seu plūbeꝰ ⁊ appetitus ad cottū ⁊ iflatio mamille sinistre āplioꝝ cū denigratione papille sue ⁊ multitudo desideriꝝ maloꝝ ⁊ fastidij ⁊ grauitatis in latere sinistro ⁊ fluxꝰ sanguis ex nare sinistra ⁊ plūbeitas oculoꝝ cū pigritia ad motuꝫ. Signa gemelloꝝ sunt cōplicatio signoꝝ oīm cū ꝑmixtione granoꝝ.

Emperica.

Si mulieri detur ad potandū sero post cenā cū vadit dormitū. ℨ. ij. yaromellis cū. ℨ. ij. aq̄ pluuial ⁊ senserit p noctez torsionē circa ventrē ⁊ ꝑtie īfra vmbilicum tūc ꝓcepit. Et oꝑz vt ydromel ꝓficiat ex p. viij. aq̄ dulcis ⁊ par. mellis crudi mixtis neq; bullitis: vt dicit gal. Istud tñ itellige salutis trib⁹ ꝓditiōib⁹. Prima ne fit ap̄a in itestinis vel vic⁹ vl bumoꝝ acut⁹. scōa ꝛo ne fit venter cōstipat⁹ ⁊ stercore plen⁹. tertia ne mulier exercitata fuerit p diē sed ꝑpaulū quiēs: tūc nāq; somn⁹ ⁊ q̄es ꝑdictā ventositatem eleuabūt a ciboꝝ multitudine ⁊ mellis cruditate ⁊ verificat ibidem cōmentator.

Canones.

Affirmat gal. in cōmēto illi⁹ ampho. v. p. mulier siq̄dez masculū q̄ nullū singulare signoꝝ p̄dictoꝝ est oī quacq; certū. Pōt nāq; splē mulieris eē calid⁹ magis q̄ epar q̄ est ⁊c. Cōcludit ergo q hec signa ꝑ certis nō sunt bīda sz soli deo est certū signū notū: q̄re medicus in hmōi retineat suū ꝑsagium donec signoꝝ certitudo cū multitudine clarescat. ¶ Sciēduꝫ ꝑterea q gemelloꝝ cōceptio fit hora vna: vt pīmuꝫ coit apud cottū: in quo spmatis fortitudo ⁊ multitudo gradatiz impellit ad matricez velut bucella inglutit post bucellā: ⁊ ꝑ ꝑtie cū recipit i cellulis diuersis in q̄b⁹ abundātiā replet mēstrui sanguis attrabēdi. raro aūt ꝑ supimpgnationē fieri ē possibile a pīma die ꝓceptōis vsq; ad diez. lx. ad pl⁹ q̄re ⁊ talis fiet ipsoꝝ exit⁹ apud ptuꝫ si alteruꝫ ipsorū nō acciderit orbari. Gemelloꝝ aūt multiplicatio septimuꝫ numeꝝ nō trāscendit: qm̄ ⁊ pl̄es nō reperiuntur cellule seu interceptiones matricis notabiliꝫ distincte quarum tres sunt in latere dextro: ⁊ tres in sinistro: vna ⁊o in medio. verūtñ ista homo fit aial poligonuꝫ: est tñ vt plurimuꝫ vnum fetū generās ex nobilitate sue cōplōnis. qñq; ⁊o. ij. vel. iij. preter q̄ orbent. q⁹ si hunc numeruꝫ transcendit per parum est quin oēs vel plures orbentur vel moriantur.

Pronosticatio.

Huius capli est ꝓnosticatio cap̄. de aborsu.

¶ De molla ⁊ inflatione matricis. Ca. viij.

Accidit qñq; mulierib⁹ post retẽ tionẽ mẽstruoꝝ plimã vel aggre gationẽ spmatis ⁊ castitatẽ lon gã: vt ipsaꝝ vẽtres magnificenť ⁊ surgãt dispões oẽs q̃ sunt in pgnãte. Et siq̃dem boc fuerit a materia bumorali mola dicť. Sixo vẽtosa nuncupať inflatio matri cis: signa ei⁹ sunt signa discernẽtia inter ipaz ⁊ impgnationẽ q̃ sunt: qñ in bac passiõe est magnificẽtia vẽtris cũ mollificatiõe mamil laꝝ: ⁊ qñ post mẽses q̃tuor nõ sentiť motus embriõis oino vel si sentit q̃si casuz lapidem se de latere sup lat⁹: ⁊ qñ vẽtris grauitas est ī directo suminis magis q̃ apud aliq̃d late ruz quoꝝ oim ꝓtraria dispõ repiť in pgnãte Certi⁹ signũ ẽ ex post appentib⁹: vt qz post mẽses noue nõ parit sed remanet sicut est: vl' si parit: parit post labore plimũ. frustũ car nis diuersissiuũ cui nõ est forma gñationis ex coagulatiõe vebemẽti materarũ p̃dictarum: vel forte emittitur sanguis niger gros sus vel ventositatuz quãtitas immẽsa ⁊ tũc resident venter ⁊ sanatur.

Methodus.

Cura eius est cura retẽtiõis mẽstruoꝝ quã dixim⁹: ⁊ si nõ sufficerit gradatiz pueniať ad illa q̃ ꝓuocãt aborsuz q̃ etiã tã dixim⁹ ca. ꝓxio supra. qñ bec passio sanať nõ nisi calidis acutis subtiliãtibus ⁊ penetrãtib⁹ cũ ꝓuocatiõe. ꝙ si materia vẽtosa cognoscať ex loci motiõe ⁊ sonoꝝ raucoꝝ multitudie mistrenť p iteri⁹ ⁊ exteri⁹ carminatiua dctã. c. ō coli. c. ō colica vẽtosa ⁊c.

Emperica.

Accidit plerũ qz molla post mulieris sanguinee coitũ cuz viro frigidi spmatis ãre attrabiť sanguis mẽstruus plimus ad locum gñationis ⁊ in rem durã carnosaz cõdensať: pter ꝙ a spmate valeat regulari. Et sic defectiuꝰ informatiua spmatis eiusdẽ: ⁊ apõ borã ꝓtus vl' prius egrediť fet⁹ orbat⁹. Accidit ꝓterea mulierib⁹ frigidis freq̃nter inflatio mrīcis p⁹ ptũ dura inflata sicut pri⁹: nisi cuz emplis ⁊ vaporatiõibus succurratur que fiunt ex rutba origano finapi nigella cimino saluia serpillo ⁊ similibus.

Canones.

In cura but⁹ passionis opz vt obs uetur ordo. ꝓmo nãq; exbibeãť calida subtilitatiua p supius in potu. Post dies xo. xtiij. vel circa id applicẽtur calida mollificatiua in emplis. Deiñ post dies. ttij. vel circa id fomita de sapbena pedis si corp⁹ sit carnosum ⁊ exbibeanť acuta ꝓuocatiua p inferi⁹ et bec oiaz scripsim⁹ ca. de restrictiõe mẽstruorũ. Et si p̃dicta oia nõ sufficerint: balneetur mulier die b⁹ plibus ab vmbilico infra in aq̃ decoctiõis malue altbee fenugreci rutbe saline tuniperi mẽtastri nasturcij. ⁊ añ introitus balnei p duas boras detur. ſ. ex troticis de mirrba vel de gũmis quos dixim⁹ ca. eo dẽ. C. de empticis. vel pul. dici⁹ ibidẽ cum vino albo veteri amaro ⁊ egredietur quod intus est si deus voluerit.

Pronosticatio.

Molla si antiquata fuerit vel post remedio rũ rõnabilitũ administrationẽ nõ exierit materiã grossaz difficilẽ portẽdit. Molla pterea si antiquať idropisim ascitẽ inducit mortalẽ. Post mollã pterea rarũ est vt mulier impregneť: ꝙ si cõceperit vel aborsum vel mortuũ fetũ parit ꝓpter debilitatẽ mrīcis vebementẽ. Molla difficilioris ẽ curatiõis q̃ inflatio: verũtñ inflatio si ꝑduret curã nõ recipit sz remãet p totã vitã. ꝙ si ipsi⁹ malitia vltimeť ydropisiz inducit tympanistẽ tiorosaz.

¶ De ꝓfocatione matricis. Cap. ix.

Accidit qñq; mulieri post retẽtionẽ mẽstruoꝝ diuturnã vel abstinẽtiã a coitu ⁊ ppie si fuerit multi sanguis ⁊ spmatis ⁊ mulier cõsueta vt eius matrix ĝuitatẽ ⁊ lesionẽ pcipiẽs ꝑm quodaz naturali quoꝝ oẽ mẽbrũ spmaticũ siue carni forme sentit sibi nociua. Et si plerũq; sensu careat aiali: vt pz in pulmone cerebro ⁊ epate ⁊ renib⁹ atq; splene quoꝝ q̃dã suba non sentit sz nisi mediãtib⁹ pãniculis eoꝝ corpulẽtiã inuoluẽtib⁹. filr neq; adeps: neq; pinguedo: neq; aliq̃d mẽbrũ carniforme sẽtit sẽsu aiali. Matrix aũt cũ sit mẽbrũ neruosuz vtraꝝ sẽsationũ p̃dictaꝝ nocumẽtũ pcipiẽs in se cõstringiť ⁊ cũ maxias p deorsuz expellere neq̃at opilatione ꝓbibẽte conať sursũ eĩcere ãre sentit mulier q̃dã eleuari a sumine vẽtris vsq; ad os stomachi cõprimiť dyafragma ⁊ ꝓbibetur anbelitus ⁊ fit sin

copis ⁊ cadit ꝙ̃ſi mortua.⁊ tũc nõ ſentiẽ ei⁹ pulſus:neq; anbelitꝰ vel difficile capiẽ coꝛ to ſubtili narib⁹ applicato. Et qñq; ſuffoca tur ⁊ moꝛiẽ.⁊ qñq; ſanaẽ poſt laboꝛẽ deſpa tionẽ:⁊ hãc paſſionẽ vocam⁹ matricis ꝓfoca tionẽ. Signa ei⁹ ſunt ſig na epilepſie ꝓter ꝙ mulieri nõ deficit rõ ſua:neq; egredit ſpuma ex oꝛe ſicut i epilepſia ꝝm accidit hec paſſio ſubito ⁊ cõtoꝛquenẽ mẽꝛa ſicut in epilepſia Et oĩa ſigna diſtinctiua paſſionũ q̃bus pꝛi uatur coꝛp⁹ ſenſu ⁊ motu.tã dixim⁹ ca.ꝺ epi lepſia. Et ſignificatio eſt quã rone aſtãtiuꝝ pcipies:ſcz qñ añceſſit retẽtio mẽſtruoꝝ diſ ficilis vl abſtinẽtia a coitu p⁹ ꝺſidertũ itẽſũ

Cura

Methodus.

Cura eius eſt duplex, vna eſt boꝛa poꝛiſmi q̃ eſt vt fricẽtur plãte peduꝝ vehe mẽter cũ ſale ⁊ aceto acutiſſimo ⁊ ligẽtur co ꝛe ligatura foꝛti. Et fricenẽ labia vulue vehe mẽter cũ digito vel candela noua bñte figu rã vulue iuoluto pãno lineo imbibito i oleo nardino:vl de lilio in quo diſſoluta ſint tria grana muſci vl ambꝛe vel in oleo balſami et pfundantur be fricatiões vt tangãt os mꝛi cis ⁊ aſſiduẽ donec mulier ſentiat: ⁊ ſi non ſufficit ſternutatio fiat cũ cõditi vel pipe: et ponaẽ vẽtoſa magna ſine ſcarificatiõe ſup pectinẽ ⁊ vociferẽ in aure ei⁹. Et ſuffumigẽ tur os ⁊ nares cũ aſſafetida vel pilis aduſtis vulua ꝝo cuꝝ gallia muſcata vel thimiama.

Cura

Cura ꝝo alta eſt añ poꝛiſmũ ⁊ poſt q̃ eſt vt puocenẽ mẽſtrua ꝓpoſſe ſicut docuimus et coeat frequẽter.ꝙ ſi coꝛe noluerit:vraẽ oñi die electuariꝭ ⁊ puluerib⁹ ſperma diminuẽ tibus ſicut eſt ℈.ſ.ſeis agni caſti ſumpta oi die in aqua caꝛa vl vino limpbato: ⁊ alia q̃ diximus capi.de ſatyriaſi. C.de empericis:⁊ regimen ſubtilet in quanto ꝓpoſſe.

Emperica.

Dicũt experti ꝙ apud paꝛoꝛiſmũ nihil melius reꝛperes:ꝙ vt vir cũ muliere coeat ⁊ frica tionẽ plonget donec reſurgat ⁊ moueaẽ. Aſ ſerit pterea ℥ui.iij.cañ.ſen.xxj.c.de eductio ne fetus ⁊ ſcõinc ꝙ ꝓpriũ fetidoꝝ ſuffumi gioꝝ p ſupius appoſitoꝝ ⁊ aromaticoꝝ p m feri⁹ ẽ boꝛa poꝛiſmi mꝛicẽ deoꝛſuꝝ trabere ⁊ ei⁹ ſupfluitates educere ꝓter ꝙ exungulis aſi noꝝ quoꝝ ſpãlis eſt ꝓpꝛietas oiquaq; mꝛicẽ deoꝛſuꝝ trabere ⁊ etus ſupfluitates trabere ⁊ menſtrua pꝛouocare ſiue p inferi⁹:ſiue per exterius ſupertus applicentur.

Canones.

Mõ feſtineẽ ad ſepulturã taltuꝝ niſi poſt duos dies:vt dicit Raſ.qñ põt calor nãlis tãto tpe in interioꝛib⁹ coꝛpis occultari ⁊ a materieb⁹ frigidis euacuari ꝓter ꝙ ſuffoceẽ lz exterius anbelitu ⁊ pulſu minime valeat deꝓbẽdi.p⁹ boc vero tempus nulla viſa eſt ſuſcitari.

Pꝛonoſticatio.

Mulier ſi per ſternutatoꝛia moueaẽ vl ſter nutet:bonũ. Añ Ypo.v.pti.ampb. Mulier q̃ a matrice moleſtatur:aut difficulter gene ꝛãti ſternutatio ſupueniẽs bonũ. Itẽ ſi poſt fricationẽ vulue poſitis reb⁹ odoꝛiferis: ſan guis vel mucoſitas effluxerit ſalubꝛe. Itez ſi nihil phificaliũ remedioꝝ ꝓtulerit poſt diez primũ ſpaz derelinq;s. Itẽ ꝓtomagis reten tio menſtruoꝝ vel ſpmatis ꝓceſſerit antiq;ta tãto piculoſioꝛ fiet. Item magis accidit hec paſſio mulieribus ſanguineis vel flatticis ex multitudine materierum. Cholericis ꝝo ex ſenſus bonitate:melicis ex debilitate: et ꝝm bocyt magis inver vel byeme minus aũtꝫ in eſtate aut autũno. Fit ꝓterea magis coꝛpib⁹ delicatis ⁊ ocioſis ſtricias venas habẽtibus q̃ laboꝛantibus cum multitudine.

De apatib⁹ ⁊ cãcro matricis. Cap.x.

Poſtema ꝝo fit ex decurſu ſuper fluitatũ p venas capillares ⁊ ar terias ⁊ ſpõgioſitates mẽbꝛoꝝ debiliuꝝ q̃ ſui ꝓtitate ſoluunt eo rum vel etus cõtinuũ ⁊ ſui caliditate alterãt eius cõplexionem naturalem ⁊ ſui ſubſtãtia virtutẽ ⁊ opationẽ mẽbꝛi deijciunt cũ putre ſcunt: verum qñ matrix eſt membꝛoꝝ ſolidũ neruoſum:rarum eſt vt materie groſſe frigi de in ipſam penetrent:vt plurimum autem ſubtiles acute: quare fit boc apoſtema ma gis ex cholera:vel ſanguine ꝙ flegmate vel melancholia. Cauſa vero antecedens eſt re tentio menſtruoꝝ vel plectoꝛia coꝛporis to tius.cauſa ꝝo primitiua eſt quandoq; caſus ⁊ pculſio ſup alltatum ⁊ ſumẽ vẽtris vel difficultas paꝛi⁹. Signa apoſtematis in matrice ſunt feb.cõtinua acuta valde ⁊ pulſus velox

spissus:fiūr ⁊ anhelitus ⁊ vrina pauca rubea vel citrina ⁊ nigredo lingue cum dolore capitis ⁊ alienatiōevelut in freneti:quoniā matrix extat neruis plūmis cerebro colligata. Et certior significatio est ex dolore circa sumē allatim dorsi ⁊ ex difficultate egestiōis ⁊ vrine. Ista nāq; sunt ꝓpria signa apatis matricisvefice renū ⁊ ant: vt dicit Ypo.v.p. ampb. In ano flegmoñ.patiēn.⁊c.vñ quāto calidior materia fuerit signa fiēt fortiora quāto vo frigidior remissiora. Terminatur aūt boc apa quēadmodū vel stomachi vel epatis aliquo trīū modoꝝ. aut eūi resolui aut sanial:aut indurat. Et si indurek aut p cōgelationē:⁊ boc est p paruꝝ.aut per adustionē:⁊ boc estvt multuꝝ. Si p adustionem aut ātiquat adustio ⁊ vltimat:⁊ cācer appellat. Aut nō antiquatur neq; vltimat adustio ⁊ fit apa durus vel sclirosis noiat. Est qñq; sclirosis apa durū cui? subtile resolutuꝝ est ⁊ grossum remanet nō adustū vel parum adustum. Cancer vo est apa calidū durū cuius subtile exbalauit ⁊ grossum adustū est melā cholia nitrosa. Et cācer quidē curationē nō recipit pfectā:nisi cū abscisione mēbri totalis si fuerit mēbrum possibile trūcari: finaūt mēbra vicina putrefacter ⁊ mortē finalr īduceet. Et sic appet q̄ cancer ꝓsequit apa calidus induratū verū ⁊ frequētius fit p se inciptēdo ex cōgestione melie nō naturalis adustē in membro quocūq;. Signa aūt terminationū oīm istarū predictarū passionū ⁊ tps eā mēsurās plene tā dixim?ca.de apatib? stomachi ⁊ epatis.ꝑter q̄ signa cācri in matrice seu alto mēbro sunt:qñ siue fiat cōsequēdo siue p se inciptēdo atq; a principio rei est qñ incipit res nigra liuida dura velut faba vel cicer habens circa radices venas nigras vel liuidas circūquaq; mēbro vebemēter insertas p quas melia adusta fluit ad locū cū ardore ⁊ pulsatione ⁊ puritu. Et be vene sunt cā ḡre cācer nō curat pfecte nisi cuꝝ mēbri mutilatiōe. Cū aūt cācer ꝓfirmat: neq; antiquat:apit ⁊ vlcerat ⁊ virus fetidū corroſiuū ⁊ sic mēbrū ⁊ eiꝰopationē destruit ⁊ demū aliorꝝ donec finalr mēbra destruat nobilia ⁊ mortē inducat. Sūt aūt eiꝰ labia nō alba mollia velut vlceris sanosi:sed dura liuida tuberosa velut vlceris fistulosi. Et nō differt boc apa a lepra p aliquā causarū essentialiū sed solo subiecto:qñi vt ait Aute.tiij. can.fen.vij.ca.de signationibꝰ lepre cācer est lepra pticularis:lepra vo est cancer vlis corporis. Et bic q̄dē cācer si sit in capite dicit a modernis noli me tangere. Si vo in pectore seu vētre ór herpestiomenꝰ. Si vo in extremitatibꝰ ⁊ ppie in cruribꝰ órꝝ lupꝰ. vñ versus In facie noli medijs in ptibꝰ herpes. Si sit in extremis ór esse lupꝰ. Et hꝫ cācer accidere posset oi mēbro:sermo tñ est ó ipso p̄senti capcipue de eo q̄ fit i mrice eē receptaculū suppluitatū pessimarū ex q̄bꝰ ⁊ cancer generat.

Methodus.

Cura apatis in matrice estvt a principio fiat flōmia diuersiua de basilica dextra vl sinistra in brachio:put dolor ad alterū lateruꝝ magis declinabit. Et extrabat san.plūmꝰ si virtꝰ toleret ⁊ corpꝰ sit carnosuꝝ. Sequētivo die flōmet sapbena pedis ⁊ adbibeant repcussiua p interiꝰ ⁊ exteriꝰ frequēter:injiciātur ergo p vuluā cū clisteri aq̄ decoc.plātagis:solatri:semputue:lentiū excoriticatarūvel bis coctarū prima aqua delecta postq̄ in ea dissolutuꝝ fuerit aliq̄d olei ro. ⁊ muscillag.psillij vel cāpbore. Inūgat etiam sumē vētris ⁊ vulua tota vsq; ad pfundum ex vnguēto populeon subtiliato cuꝝ oleo ro. vl lacte papaueris in quo cāpbora ⁊ psillū fuerint dissoluta. Emplet ex ro.vio.plātagine extremitatibꝰ rubi solatro semputua malua coctis in aq̄ pfecte ⁊ incorporatis cuꝝ oleo ro.⁊ farina ordei. Epithimet etiā locꝰ intus ⁊ extra aq̄ in q̄ dissoluta fuit cāpbora ⁊ pul. sandaloꝝ. Sumat illis diebꝰ i aurora sirupū ro.velviol.cū aq̄ frigida. Utak p diē zuccaro ro.velvio.triasandali rosata nouella ⁊ filibꝰ Mutriat lactucis portulacis pulmēto auenevel ordei cū aceto. Sorbeat ius casei:bibat aquā ordei vel aquā decoctiōis prunoꝝ damascenoꝝ siccoꝝ vel pomoꝝ sapidoꝝ vel aqua frigida pura crudificat apa:⁊ sic regat cū frigidis p dies q̄tuor donec calor ⁊ febris mitigent ⁊ apa cuitet si fuerit possibile. Si vo dolor capitis vl insomnietas affuerit:succurrat vt suis dicemꝰ caplis. Et si nō aliter saltē cū narcoticisvt scripsimꝰ cuꝝ de frenesi loqbamur. Si vo p bec oia non euitet apa: imo p boc dolor ⁊ fe.augmētari ceperint:tūc post diē quartuꝝ ⁊ pfirmato iā apate ⁊ iam

p̄cedēte augmēto fiat applicatio resolutiuo
rū. Sīno dies aliquot trāsierunt necq̄ dolor
cessauerit ex resolutiuis. Scias q̄ apa tēdit
ad collectionē quare p̄cedendū erit ad matu
ratiua ꝛ saniei ḡnatiua ꝑ̄ put dixim⁹ ibidem.
Et facta sanie atq̄ exitui ꝑata. Solicitādū
est devlcere ꝛ ruptura si apa p̄ le ruptū non
fuerit necq̄ sanguis necq̄ sanies visa sint egre
di p vuluā ꝛ vlcera p̄cedendū ad absterſiua
ꝛ mūdificatiua vlceris sicut est aq̄ mellis in
tecta cū clisteri. deinde ad exiccatiua ꝛ cōso
lidatiua q̄ dicent̄ ca. de vlceri⁹ in mīce. Si
no se. ꝛ dolor minorari cepit p̄ter q̄ visa fit
euacuatio sensibilis oīno ꝛ remaneat tumor
ꝛ grauitas circa sumē q̄ q̄nq̄ tactu p̄cipitur
si fit magna: tūc ad mollificatiua te transfe
ras: q̄n apa sclirotisat. ꝛ hec oīa scripsimus
plene ca. dicto. q̄ si fiat tibi notū apa indura
tuz esse cācruz ex signis q̄ docuim⁹: distigue
tūc cū matrix abscindi nō possit ꝓpter ei⁹ in
teriorib⁹ latitantiā egrū desolatuz derelin
quas. q̄n vt ait Ypo. vj. p. amph̄. Quibuscū
q̄ cancri abscōditi fuerint nō curare melius
est curati nāq̄ citi⁹ pereūt nō curatis multuz
verū si egro placuerit curā facies blanditiuā
atq̄ mortis dilatatiuā q̄ est vt egrū dormi
re nō p̄mittas q̄tū fit possibile ꝛ ab oi re ca
lefaciēte defendas ꝛ corp⁹ ei⁹ mūdifices se
mel in mēse vel bis cū medicinis lenib⁹ eua
cuātib⁹ melitaz aduſtā vt sunt sene epithimū
ꝛ filitia q̄ dixim⁹ ca. de melitia. Et vnguat̄ loc⁹
cū vnguēto albo ꝺ cera factoꝛ ceruſa ꝛc. Cū
aūt cācer vlcerari cepit in vltimo malitie tūc
igit̄ vti ꝓuenit linitionib⁹ p̄dictis frigidiori
ribus: q̄n dolor fiet fortior. Addat̄ ergo in
vnguētis p̄dictis aliq̄d opij vel tusquiami vl̄
mādragore. Et si addat̄ aliq̄d croci ꝓhibeb̄
mēbri mortificatio ꝛ ex stupefactiuis ꝛ beati
ficabit̄ opatio. Et in hoc casu multū cōfert
iniectio collirij albi cū lacte mulieris q̄ ſcri
pſim⁹ auctoritate Ra. ca. de obtalmia. q̄n vl
cerationē retardat ꝛ dolorē mitigat euidēter

Emperica.

In apate ma
tricis cōsueuit
supuenire acci
dēs timorosuz scz retētio stercoris ꝛ vrine cui
succurrim⁹ cū positione egri in balneū aque
dulcis vel aq̄ decoctiōis viol̄. altheę camomil
le fenugre. se. lini: q̄n ventrez lenificat: vias
elargat ꝛ dolorem sedat. Et ꝓhibeat eger
bora illa a potu donec egestio ꝛ vrina egredi
videātur. Et eodē balneo vti cōuenit in cura
resolutiōis ꝛ ꝑticule abymbilico infra in cura
vlceris repcussiōis nequaq̄. Unguētū q̄ inum
ctū circa sumē ꝛ alligatum ꝛ suppositū cū la
na vel coto intra vuluā durities omnem matri
cis mollificat. ℞. adipis āseris anatis et gal
line ana. ℥. ſ. butiri recentis. ℥. iij. armoniaci
bdellij. an. ℥. ß. olei, de semie lini vl̄ camomil
le. ℥. ij. dissoluātur gūme in oleo ꝛ liq̄fiāt cū
adipe ꝛ butiro ad ignē in casola: ꝑterea col
lect ꝛ reseruet. Et sivis acuere: adde galbani
oppoponaci. an. ℥. ß. Ite vnguētū mollifica
tiuū si aliud p̄sto nō sit ꝓficit ex dyalthea. ℔.
ſ. populeō. ℔. ß. dissoluēdo butirū ꝛ adipē in
casola simul ad ignem: postea deponēdo ab
igne ꝛ dyalthea ꝛ populeō cū eisdem pfecte
mixtis. Et si volueri ſ: dissolue p̄dictas gūmas
in butiro ꝛ adipe ad ignem ꝛ fiat sicut pri⁹.
Empl̄m mollificatiuū ꝓficit ex mal. bismal.
althea abſinthio. an. m. ſ. seie lini farina fe
nug. seie althee. an. ℔. ſ. farine ordei q̄tuz vo
lueris coctis oībus in aq̄ ꝛ pistatis pfecte et
incorporatis cū oleis ꝛ adipibus tā dictis ꝛ
acuatis cum gūmis eisdem.

Canones.

Cuz matrix vesi
ca ꝛ stomachus
sint mēbra spmatica neruosa trūcosa dilata
bilia ꝛ ꝑstringibilia ꝓcaua materierū colle
ctiua frigida p̄ naturā atq̄ acute sentiētia cō
sequēs est vt cura apatis vni⁹ multū sit vtilis
cure apatis alteri⁹ si ꝑticularia ꝑticulis applicen
tur. Verū in hoc vī differētia: q̄ stomacho
magis ꝓferūt intrinseca remedia p̄ supi⁹: q̄
vie breuitas virtutē custodit curatiōis. Et est
differētia q̄ stomachus cū sit mēbrū nobili⁹
in cui⁹ emplis magis solicitari opz de virtu
tis custodia cuz stipticis. In matrice vo ꝛ ve
sica resolutiuis vti cōuenit fortioribus cum
eoꝝ situs sit in ꝑfundo corporis p̄ distantiā
longam ab epate et corde: aut membris nobi
libus quibuscunq̄.

Pronosticatio.

Apostema matricis si terminetur per resolu
tionem salubre. Si per sanationem difficile. Si
per indurationem mortale. Si in bra
chio vel crure superuenerit mors effugitur
non nisi per membri truncationem. Si ster

eus ⁊ vrina retineaⁿ ⁊ dolor vltimeⁿ necꝫ p se necꝫ per artē subito minoꝛeⁿ mortale. In apate preterea frigiditas extremitatū vel sudor frigidus circa frontē ⁊ timpora mortale Ytē apa accidēs in mrice tpe impgnationis interficit matrē vel fetū vel vtrūꝫ: ⁊ ꝓprie si fuerit cōfirmatū: vt di. Ypo. v. pti. an. pbo.

De vlceribus ⁊ ragadijs mrīcis. Capitulum. xj.

Vlcera fiūt in matrice aut p se incipiendo ⁊ tunc fiunt ex materia cala acuta corrosiua vt sunt flegma salsuz ⁊ bumores adusti. Aut cōsequēdo ad apa ta in matrice. ⁊ tūc fiunt post terminationez apatis ad sanationē ⁊ ruptura. Signa vlceris in matrice sunt ardor in vulua cū prurītu. primo quidē titilloso quēadmodū in sartiasi. post hoc ꝙ dū fortificaⁿ acuto pūgitiuo. Et forte nihil egrediⁿ ⁊ tūc appellantur ragadie vel fissure ⁊ forte egrediⁿ sanies nigra viridis liuida cenosa fetens ⁊ tūc vlcus appellaⁿ. Et forte sanguis niger grossus et tunc emoꝛroide matricis appellāⁿ. Et siq̄dē fiunt per se incipiendo apparebit priuatio signoꝝ apatis in matrice. Si ꝙ cōsequēdo fiant: aⁿcessit sensatio salubris saniosi in matrice dicta ca. p̄ceḋ. Et signa q̄dā distinctiua vlceris matricis ⁊ vesice sunt: qm̄ si sint ī matrice apparebūt exeūtia sepata ab vrina et dolor sentieⁿ in ꝓfundo pectinis ⁊ minoꝛabitur color albus. Si vero in vesica apparebūt exeuntia mixta cū vrina ⁊ dolor sentieⁿ magis apud anteriora vulue ⁊ multiplicabitur color albus ⁊ rebus exeūtib⁹ ⁊ alia accidētia diximus ca. de scabie in vesica.

Methodus.

Cura vlceris in matrice qō fit p se incipiēdo est vt digeraⁿ a principio materia acuta cū firupo de fumoterre quē dicemus ca. ō pruritu ⁊ scabie. li. ij. Post hoc purgetur bis vel ter de septimo die in. vij. cum apoꝛimate qō ℞. sene epithimi miraboⁿ. citrinoꝝ vel indoꝝ. aā. ʒ. ß. bullantur in aqua dulci deinde manib⁹ fricenⁿ diligēter ⁊ aqua colletur ⁊ dentur ex ea. ʒ. iiij. vel. v. in aurora postꝙ dulcorata fuerint cū zuccaro vel tamarindis vel melle ro. remota cā antecedente remoueⁿ cōiuncta. Mūdificetur ergo locus cum clisteri qō ℞. ro. ficcaruz floꝝ camomille farine ordei aā. p. j. sene fumiterre ana. ʒ. ß. bullitantur in aqua pluuiali ⁊ modico vini rubei postici colletur ⁊ in collatura diffolua tur aliquid mellis ⁊ terebentine iterum parum bulliendo et collando et tepidum frequenter injiciendo per vuluaz donec sanies ⁊ sanguis minoꝛetur. Si autem doloꝛ ⁊ moꝛdicatio vlceris fuerit aggregata: adde in decoctione prima seminis iusquiami ⁊ foliorum eius et papaueris ⁊. psidie. ana. M. ß. In collatura vero adde duo vel tria vitella ouoꝛum ita vt in ipsa sedeat et moꝛetur boꝛa doloris vehementis vel mundificetur cū vnguento quod fic fit. ℞. farcocolle. ʒ. ß. diss soluatur in aqua mellis ad ignem in casola ⁊ incoꝛporetur cum eis farina fenugreci ⁊ farina ordei donec fiat sicut mel currens in eo et inuoluātur licinia ⁊ cōtenta imittātur in profundū vulue ⁊ tūc circunꝛcirca per latera refricentur ⁊ postea extrabantur ⁊ qñꝫ extrabenⁿ cum bōbace extinguātur ⁊ sic succesſiue fiat donec pfecte locus exiccetur. Deinde consolidetur cum vnguento stiptico qō fic fit. ℞. tburis lapidis ematistis aloes puueris carte cōbuste. aā. ʒ. ß. terantur ossita ⁊ cribellentur. Et si vlcus apparuerit exterius aspergatur de hoc puluere super ipm oī die bis. Et si ipsum fortificare volueris: adde boli armenici san. dꝛacoñ. tbuſ. aristologie et similium. Si vero fuerit profundatū conficiatur cum succo plantaginis vel consolide maioris in modum vnguenti ⁊ imponatur cum licinio vel confictantur cum aqua decoctionis corticis granatoꝝ balaust. ⁊ glandium ⁊ risi in modū clisteris ⁊ tepidū injiciatur oī die bis: ⁊ in ipso muliер sepi⁹ balneetur. Abstineat a coitu ꝓpose donec cōsolidatio cōpleatur: fiꝛ et a rebus vrinā ꝓuocantib⁹ acutis. Cura vlceris in matrice qō fit consequendo ad apa santosum in ea est vt postꝙ ruptum fuerit apostema per sevel per artem: vtpote per compressionem vel motum coꝛporis et descensum velocem graduū vel saltum donec visa fuerit sanies egredi per vuluā ⁊ sanguis. Tūc in potu sumat aquam decoctionis seminū diureticoꝝ. calidoꝝ vel frigidoꝝ prout se. ⁊ virtus consentiunt: quoniā mundificant vlcus cum virtute. Deiñ consolidetur cuz incarnatiuis

predictis ⁊ detur ossi die in aurora. s. ex troscis de hzarabe dicti ca. de mictu san. ⁊ aq̃ decoctionis acacie vel vino rubeo in quo zuccarum ros. fuerit dissolutum.

Emperica. Medicamia bona mūdificatiua vlceris sil'r ⁊ incarnatiua scripsim⁹ tā capt̄is diuersis. s. ca. de vlcere in aure. ⁊ ca. de fissura labiorum oris. ⁊ capi. de ragadijs in ano. hic ergo dicta illis alternantur.

Canones. Cura cōis vlceris duplici intentiōe ꝓficitur. Prima mūdificādi cuz caliclis acutis riptis abstersiuis. Scōa vero incarnādi cū tēperatis stipticis cōglutinatiuis. Et ē intentio tertia lateralis q̃ est doloris mitigatio cū resoluentib⁹ debilib⁹ anodinis. Et hec oīa plene iam diximus capitulis predictis.

Pronosticatio.

Vlcera in matrice raro fiūt cōsequendo: vt plurimū x̄o ꝓ se incipiēdo. Colligenduz in moderatiōe vlceris: qm̄ si ꝓdurauerit vlcus et si antiq̄tur fistulā parit timorosam. sil'r vlcera matricis a p̄ncipio ꝓhibēt cōceptionē. Si x̄o pregnāti supuenerint: facilū aborsuz nisi ilico succurrat: qm̄ virtutez expulsiuam stimulat: quemadmodum ⁊ tenasmon.

¶ Explicit sectio tertia.

¶ Incipit quarta.

Eueniēdū dū videtur ad curā passionū cōtingentiū circa ramos corporis humani postq̄ eaꝝ que circa stipitē accidūt et radicē descripsim⁹ ⁊ remedia ꝓposse. Vocamus autē ramos corporis manus ⁊ brachia ⁊ crura atq̄ coxas ⁊ pedes: verū qm̄ diuinum auxiliū cognouimus presentē laborē inijciatiuū fore atq̄ ꝓductiuuz vsusq̄ deuoto demū precamine gratiā eius cōposcimus: quatenus scribētis calamū dignet ad finem volitum deriuare. Verbum autē scriptum septimo colliget orantis.

¶ Tractatus vnicus quarte sectionis.

Ramī corpis

Tractat⁹ iste

Tl vltim⁹ ꝑut in libz isti⁹ ꝓbemio diximꝰ cōcors est ken. vltime tertij canoñ. Aui. Cuius quidē rōnē nobis per hunc primū librū placuit cōseruare. Passiones autem de quib⁹ in ipso dicemus sunt q̃ acidūt in extremitatibus mēbroꝝ: ⁊ sunt numero sex. Prima est ramex ⁊ bernia. Scōa artbetica. Tertia varex ⁊ elephātia. Quarta doloꝛes spondilioꝝ dorsi. Quinta gibbositas corūdē. Sexta laboꝛes spontanei currētes ꝑ musculos q̃ sunt in ambitu corpis toti⁹

¶ De ruptura sipbac ⁊ ramice et bernia. Capitulum. j.

Sipbac est panniculus magnus rotūdus stomacbum epar atq̄ splenē atq̄ intestina oīa totalr ãplectēs: ⁊ ob boc natura ipsuz fabꝛicauit soltdū quē Aui. piteron nuncupauit. Ab boc igit̄ pānículo circa duo inguina duo alij oꝛiūtur pānículi in corpib⁹ viroꝝ figurā duoꝝ cornuū babētes q̃ didimi nuncupātur: itavt con⁹ eoꝝ pānículo sipbac affigatur ⁊ basis ābob⁹ circūdata ꝑ orbē osseū construat td est bursam testiculoꝝ. Accidit autē plerūq̄ ⁊ ꝓpte pueris ⁊ bumidā cōplexiones babētib⁹ siue ꝑ naturā: siue ꝑ dietā impignātt: vt sipbac p̄dictū dilatet siue dilateat vel etiā rūpat locis p̄dictis: ⁊ materie descēdāt ꝑ didimū in osseuz ⁊ malā cōplexionē faciāt cū tumoꝛe ⁊ inflatiōe inguinū ⁊ testiculoꝝ. Et fiqdez sipbac dilatet ꝓter q̃ rūpat sic ramex vel bernia nūcupat. Signa distinguētia iter bernią ⁊ ruptura sunt: qm̄ in bernia nō fit doloꝛ qm̄ res manib⁹ sursuz ducitur ꝑ didimū in ventrē vel quōlibet ꝛctet: in ruptura x̄o fit doloꝛ. Sil'r ⁊ ex figura: qm̄ in ruptura sipbac appet tumoꝛ et iflatio circa inguina cū patiēs stat erect⁹. In bernia x̄o nō appet tumoꝛ nisi circa bursaz testiculoꝝ. Signa x̄o ꝓpria rupture sunt qm̄ si egꝝ resuptū tacere p̄cepis bācbis exaltatis atq̄ capite depsso ⁊ rē i osseo ꝛctā duxeris sursum ꝑ didimū manib⁹ cōprimēdo redibit: aut tota aut ꝑs eiꝰ cū difficultate multa ⁊ fine rugitu oīno vel pauco: ita tñ vt zirb⁹ fuerit tumoꝛ testiculoꝝ ⁊ iflatio fiet mollioꝛ ⁊ subtilioꝛ añ reductionem: et doloꝛ et rugit⁹ minoꝛ. Si x̄o

intestinū fuerit tumor ⁊ inflatio fiet tāgibi lior ⁊ grossior ⁊ apud reductionē dolor ⁊ ru/ git⁹ maior. Signa ẋo ꝑpa bernie sunt qm̄' si egrū resupinaueris sicut prius ⁊ rē reduxer redibit aut tota pars ei⁹ cū facilitate ⁊ rugi/ tu. Si ẋo fuerit humor frigidus ad tactū cō/ cipietur res nec reducit q̄tūcūc cōprimat

Methodus.

Cura ru/ pture du/ plex ē. vna cū incisione vel cauterio vel didimū pene/ tranti: ⁊ ꝑprie si fuerit difficilis antiquata. Alia ẋo cū medicinis stipticis constrictiuis et ꝑprie si fuerit parua recēs facilis curatio nis: ⁊ hāc proposse dicemus. Euacuētur igi tur a principio intestina ⁊ omnia perfecte cuz supositorio vel clisteri lenitiuo iniecto bis i die vna: postea ponatur eger in aq̄ dulci te/ pida tpe longo: donec didimus ⁊ intestina fuerint complete mollificata. Deinde resu/ pinetur super lecto suo hābis eleuatis ⁊ ca pite depresso ⁊ reducat medicus zirbum vel intestinum sursum per didimū in vētrē pau/ latine parum postparū donec totum redu/ catur. Deinde ponat super locum rupture emplastrum scriptum quod. ℞. turbit ma/ stices gūmi arab. draganti aā. ʒ. duas bol armenici san. dra. aloes mirtill'. aā. ℨ. iij. Jaca tie gallarū cipressi glandium pfidie aā. ʒ. vj. aristologie longe bdellij galbani sarcocolle resine picis naualis indurate aā. ʒ. v. colo/ phonie mūmie visci cōfecti ex cartis aā. ℨ. ß. Cōfice fic. Infundant bdellū ⁊ viscus ⁊ gal banū ⁊ sarcocolla in aceto vini rubei p bo/ ras. ij. postq̄' struatim fuerint incisa. Dei/ de extrabant ⁊ cū resina ⁊ pice nauali ⁊ co/ lophonia dissoluant simul ad ignē in casola et post calefactionē oīm deponant ab igne ⁊ incorpet cū eis pul'. aliaq̄ reruz subtiliter cribellat⁹ ⁊ fiant magdaleones sicut in em/ plo apostolicon: quoz vn⁹ mollificet ad ignē lentū ⁊ extendat sup petia linea molli ⁊ actu calidus firmet sup locū ⁊ plūaceolo duplici suppositio cum fascia lata fortiter alliget: ⁊ sit plumaceolū latum ne faciat ruptura dila tari: ⁊ sic dimittat p. x. dies: ⁊ eger oī tpe ia/ ceat supinus in lecto. post dies ẋo. x. dissolua tur ⁊ iterū remoueat sicut pri⁹ donec ruptu ra pfecte cōsolidet. Dietet cibis ⁊ potib⁹ sti pticis famosis: ⁊ q̄ncq̄ medullis ⁊ oleribus ventrē lenificantib⁹ vel suppositorio vel cli/ steri: put docuimus ca. de stipticitate vētris C. de ēpticis. Et cū sanatus fuerit: abstineat a crapula ꝑposse nec̄. stet: nec̄ moueatur sup' cibū vel potū: imo sedeat vel resupinet donec fuerit cibus in stomacho semidigest⁹. Abstineat a luribus pinguib⁹ ⁊ balneo aque dulcis tepide ⁊ oibus mollificantib⁹. Absti/ neat a leguminib⁹ rapis ⁊ oibus ventosis a coitu saltu ⁊ vociferatione fortī ⁊ cursu velo ci ꝑ gradus: q̄m oīs labor cū quo retinet an belitus ⁊ intestina conquassant: dilatāt ru/ ptura si est: ⁊ faciunt si nō est: quare si q̄ncq̄ coire voluerit: fiat nō nisi in tetuno ⁊ fecibus expurgatis ⁊ ventre vndiq̄ cincto fascia la ta. Cura bernie aquose est si fit parua recēs facilis. Emplent testiculi cū emplastris ca/ lidis resolutiuis dictis ca. de ydropisi ascli/ te. Si ẋo fuerit multa antiqua difficilis pfo ret bursa testiculorū in loco cōmissure duoz testiculoz pforatione penetrāte ex vtroq̄ cū tenta aurea vel ferrea ignita: q̄m si fiat cū fle botbomo redibit bernia post dies aliquot: nisi subsequat cauterizatio ⁊ extrabat aqua paulatine de die in diē: sed nō tota subito: ne forte accidat sincop. atq̄ mors. Nec̄ ꝑsolide tur donec aqua pfecte euacuet. Retinet etiā q̄ncq̄ cū cadit timor recidiue vulnus apertū cū filo laneo vel serico traducto cū acu ⁊ oī die bis de extremo in extremū refricato: die/ tetur sicut ydropicus oiquaq̄. Cura bernie vētose est vt si fit recens facilis emplastrent testiculi cū emplastris resolutiuis dictis ca. de colica ventosa: ⁊ dietet sicut dictū est illic Si vero fuerit antiqua difficilis curet cū p/ foratione tā dicta: q̄m sicut in aquoso domi natur ventus super aquam. Nec̄ estiman/ dum est in corpore hominis alterum sine al/ tero reperiri cum eoz sit idem effectus effi/ ciens: scz calor diminutus eadem q̄ materia scz humor frigidus: vt dicit. vj. de accidenti ⁊ morbo. Cura bernie vētose ē vt si sit parua mollis ⁊ facilis emplastretur cum empla/ stris mollientibus simul ⁊ resoluentibus di/ ctis de apostemate stomachi duro. Si vero fuerit magna dura difficilis extrahet vt ver/ ruca circunquaq̄ ⁊ extrabatur ⁊ labia con/ suantur ⁊ cum vnguentis cicatrizatiuis con/ solidentur dictis capitulo de vlceribus in au re. ⁊ capitulo de scissura labiorum oris. ⁊ ca

pitulo de ragadijs in ano.

Empl̃m ad rupturã

Emperica.

Emplastrum ad rupturam expertũ sic fit ℞. picis nauallis aloes mastices gallarũ aã. ʒ.ij. boli armẽici. ʒ.iij. lithargiri cere aã. lib. ß. refine colophonie galbani ana. ʒ.iiij. visci quercini vel succi eius si tẽpus fuerit. ʒ.ß. gipsi. ʒ.ij. aristologie longe ⁊ rotunde. ʒ.ß. mirrhe thuris aã. ʒ.vß. terebẽtine. ʒ.ß. sanguinis bois lib. ß. Confice sic. decoquat̃ vellus arietis cum pilis sicut abstractũ est ab ariete in aqua pluuiali. Deinde colleꝯ ⁊ in collatura coquanꝯ res supradicte et bene ⁊ fortiter cõtinue miscẽdo ⁊ agitando cũ spatula ne cõburanꝯ: deinde collenꝯ. Et fiat ex rebus emplastrũ ⁊ ex aqua epithima cuꝫ lana p̃dicta infusa in ea ⁊ expressa vehemẽter donec fica perfecte fuerit ⁊ calida fomenteꝯ sup locũ Sciendũ preterea ꝙ in corpore debili vel delicato: ⁊ ppʒie cũ ruptura fuerit magna antiqua difficilis sufficit cura blandiciua q̃ est vt patiẽs locũ rupture fasciet cũ plumaceolis duobus inferiori quidẽ meliori ex bõbace superiori x̃o diuisione ex lana vel pilis cũ singulo oi tpe firmãdo p̃ dies residuos vite sue

Pronosticatio.

Ruptura sipbac in pueris ⁊ mulieribus ⁊ oibus humidã cõplexionẽ babentibus p̃ naturã: ⁊ ppʒie sanguineis carnosis est facilis curationis. In adultis x̃o ⁊ senib⁹ vel siccis p̃ naturã difficilis. Itẽ ruptura recẽs parua ⁊ in qua nibil descendit in osseum: sed tumor solũ in inguinibus ⁊ per accidens facilis est curationis. Antiqua x̃o magna ⁊ in qua testiculi sunt inflati atꝙ inguina difficilis. In bernia aquosa p̃mõstrat ydropisim ascitẽ: ventosa x̃o tympanitẽ. Et ex boc cõsequitꝯ ꝙ aquosa deterior est vẽtosa: sicut ⁊ ascites deterior tympanite. Cõcludit etiã ꝙ i bernia aquosa peccat scõa digõ: in vẽtosa p̃ma digõ: quare sicut in aquosa opʒ vt rectificeꝯ epar cũ vnguẽtis ⁊ emplis calidis stipticis: ita in ventosa stomacbus etsdẽ. ⁊ ista quidẽ plene docuimus suis locis. Itẽ bernia aquosa magna valde cũ vrina pauca rub. vel diuersos colores babente fm regionẽ infimã ⁊ supremã mortale. Item p̃nosticatio ydropisis plurimũ deseruit cap̃. presenti.

De passione artbetica et speciebꝫ eius. Caplm. ij.

Dolor articulorũ cõi noie a medicis artbetica nũcupatꝯ. Qñ fit manib⁹ vel brachijs extitit cyragra ppʒie vocatꝯ. Si x̃o in iunctura vertebri seu coxarũ dolor banch. dicem⁹. Si x̃o in iũctura genualis sciatica nũcupabitꝯ ʒ ⁊ dolor bãchaꝝ pterũ exsciatica nũcupetꝯ. Si x̃o in calcaneo vel digitis pedũ: tũc podagra noiatꝯ: vt colligitꝯ ex mente Raß. in diuisionib⁹ ca. p̃nti. Et ex mẽte Auicenne. iij. canonis. fen. xxij. cap̃lo p̃senti. Fit autem bic dolor ex bumore superfluo currente per venas capillares atꝙ membrorum cauernositates donec perueniat inter ossa iuncture. Et ibi stans inducit alienam complexionem in ligamento cõiungente ossa predicta: ita vt sui quantitate eorum extendat: ⁊ sui putredine substantiam ip̃sius destruat ⁊ corrumpat: et apostema faciat. Fit igitur apostema iuncturarum ex omni genere quattuor bumorum simpliciũ primo simpliciter et ex commixtione eorum adinuicem: verum quod maxime accidit: est ex bumore crudo flegmatico viscoso cui aliquid cholere vel sanguinis acuti fuit additũ vt ipsum vehementer in loca profundet. Neꝙ potest boc apostema quemadmodum reliqua terminari per sanationem: quoniam materie grossities ⁊ membrorum frigiditas et loci profunditas illud nõ admittunt. Sed vel terminatur per resolutionem: vel lapidificationem. Illud etiam apostema certas babet periodos in quibusdam corporibus quibus aduenit ⁊ recedit scilicet de quarta in quartam. Et dicit Ypocrates ꝙ tempora resolutionis ipsius est quadraginta dierum plus tamen vel minus fm materie multitudinem. Signa bumorum calidorum sunt loci rubedo ⁊ caliditas apud tactum fortis ⁊c. Si vero materia fuerit sanguinea fiet dolor grauior ⁊ tumor maior ⁊ vrina rubea ⁊c. Signa bumoꝝ frigidoꝝ sunt loci rubedo modica cũ vergẽcia ad albũ ⁊c. Si vero materia fuerit melica tumor ⁊ plũbeitas fortificabũtur cũ duritie ⁊ fiet vrina subtilis ⁊c. Signa bumorum compositorum sunt commixtio et

alternatio signorum omniū predictorum ꝑm gradum ꝓportionatū cōmixtioñ. Sciendum tñ q in passionib⁹ membrorum ꝓfundorum non semp opꝫ colori exteriori credere. Potest eñ humor cōtrarius interi⁹ latitare. ꝓpter qđ ait Gal. Hp. quidē testatus est q color corporis humorum abundātiam ostendit si nō in profunditate accubuerint ⁊c.

Methodus.

Cura passiōis artis tice duplex est. Una q̄dē apud poꝛissimū ⁊ afflictionem q̄ propꝛie curatiua dicit. Alia ꝯo est ⁊ añ et post poꝛissimū: q̄ ꝓpꝛie ꝑseruatiua dicit. Cura ipsius boꝛa doloꝛis ⁊ poꝛissimi pꝛout fit a cā calida siue cholerica: siue sanguinea: siue cōposita ex ijs est vna ꝓncipio fiat flebotbomia diuersiua de basilica sinistra si doloꝛ est in bꝛacbio dexꝛo vel de basilica dexꝛa si doloꝛ est in sinistro. Et extrabat sanguis suffi⁹ciēs totus simul vel sc̄oatio. neq̄ negligat a ꝓncipio flōmia talis: etiā si pauco ipe flebotbomauerit patiēs qm̄ est ex reb⁹ maxie necessarijs in metbodo curatiua. Cū fine ipsa neq̄ repcussioꝛ: neq̄ resolutio cōferēs videat. Et si coꝛp⁹ fit plectoꝛicū flebotbomet a ꝓncipio saluatella pedis dexꝛi si doloꝛ est in manu dexꝛa: vel pedis finistri si doloꝛ est in manu finistra ⁊ ecōuerso. Et post flebotbomiā soluat venter cū medicina leuiter educente cholerā ⁊ būoꝛes acutos sicut ē stomatichū laxatiuū vel electuariū de succo roſ. vel alia ex eis quas tāḍixim⁹ in cura ꝑseruatiua.

Fortis nāq̄ medicia būoꝛes agitaret ⁊ doloꝛē augmētaret. Fiāt post euacuationes remedia localia. ꝓmo quidē repercussiua quare ponat mēbꝛum patiēs in aquā frigidā vel fomētet ex aqua frigida ⁊ aq̄ roſ. añ: par. ſ. aceti p. ſ. vel ex succo solatri ⁊ semp̄tiue. p. ſ. aceti. p. ſ. vel aq̄ roſ. agreste. añ. p. ſ. vel epithimet ex puluere roſ. sandal. infuso in aq̄ roſ. ⁊ agresta et modico aceti vel liniatur ex oleo: roſ. ⁊ nenupbar. qm̄ ois doloꝛ tūctuarum finevlcere mitigat in ꝓncipio ex reb⁹ frigidis actu et virtute licet coꝛ vsus superflu⁹ materiā ingrosset ⁊ fortioꝛē faciat sequi doloꝛem. Emplastretur etiā ex roſ. solatro semp̄tiua nenupba. plātagine extremitatib⁹ rubi coctis in aqua pluuiali vel ferrata. Deinde pistatis et incoꝛpatis cum farina oꝛdei puluere mirtillorū acacie lentib⁹ bis coctis aqua ꝓma relecta addito oleo roſ. vel nenupbar. quod sufficit et modico aceti vel agreste. Et si per ista doloꝛ nō cessauerit: neq̄ minoꝛet: addat aliq̄d ex foliis ⁊ semie tusquiami. Et fortius illis est coꝛtex mādragoꝛe: et iterum fortius est opium. Moderet tamen vsu narcoticorū: qm̄ membra tūcturalia sunt ex natura frigida ⁊ ad palim̄ inclinata. Si vero per applicationem repercussiuoꝛum doloꝛ fortificetur vel non minoꝛet vel tumoꝛ indure⁹tur nequaq̄ super locum ponatur sed circūcirca. Et situetur membꝛum boꝛa illa taliter vt sit eleuatum: ne bumoꝛ ad ipsum transeat nocitiuus. In augmento vero ⁊ cuꝫ accessit aggregatio fluxꝰ et bumoꝛ fiat emplastrum ex stipticis p̄dictis pmixtis cuꝫ resolutiuis fine attractiōe sicut est emplastruꝫ ex foliis roſ. floꝛibus camomille farina fenugreci et oꝛdei radicibus altbee coctis ⁊ mundatis ac pistatis perfecte ⁊ incoꝛpoꝛatis cuꝫ oleo camomillino vel nardino sufficienti et tepidum applicet. Cōfert etiā linimentum fine scarificatione ex oleis eisdem. In statu vero ⁊ cum securatus fueris a fluxu materie adde plus ex resolutiuis in emplastro iam dicto sicut est semen aneti crtbellatum semē lini ⁊ oleum anetinum folia et radices apij et vltra id non transcendas: in declinatione autē perfecta: et cum tumoꝛ ceperit resi⁹dere et ruboꝛ pallescere et doloꝛ mitigari. fiat emplastrum ex puris resoluentibus fine sti⁹pticitate oino sicut est stercus boui⁹num caballum vel equinum vel porcinum recens. et fortius illis est stercus columbinum. Et si in lib. ſ. stercoꝛum cuiuscunq̄ incoꝛpoꝛetur. ℥. ſ. pulueris eufoꝛb. vel saponis vel modicum fermenti fortioꝛ fiet operatio. Cauendum tamen in vsu resolutiuoꝛum immoderato ne resoluas ex materia subtile et lapidifice⁹tur grossum. Illud nanq̄ frequenter acci⁹dit in apostematibus tūcturarum calidis: et pꝛopꝛie sanguineis: quare postq̄ illud cognoueris ex paruitate coloꝛis et liuiditate coꝛporis ⁊ duritie tumoꝛis et insensibilita⁹te doloꝛis. Postpone resolutiua et vtere mollificatiuis cum caliditate temperata: sicut est adeps vulpis vel cani⁹ iuuenis: vel mustelle: vel gallinē: vel anatis: vel anse⁹ris: et sicut sunt muscillagines fenugreci se.

lint: se. alibee: si cū predictis resoluentib⁹ mi sceant in empl'o. Et iterū fort⁹ est in molli/ ficādo atq; resoluēdo si addideris aliq̄d ex gūis calid̄. sicut sunt serapinū galba. armo niacū oppoponacū. Et nō negligas studiū in mollificātib⁹ a principio: qm̄ si remanse/ rit in apate duricies disrūpent fortassis tū/ cture et exibunt velut margarite et palitica/ bitur membrū et spasmabit. et fortassis disso cabitur os tūcture et inducet claudicatio p/ durans oi tēpore: et ppte si passio sit in bā/ cba. Artē. xo mollificādi et resoluēdi apata dura plene scripsimus ca. de apate stōachi. In fine xo declinatiōis conferūt balnea ca/ lida stiptica ꝓfortatiua: sicut est aqua tina/ rum vel aqua decoctionis aluminis sulphu ris et salis cōmunis vel aqua decoctiōis ab/ sinthij artbemisie salue calamēti mentastri sauine in qua dissoluatur aliq̄d salis gēme vel salis nitri. Et si supcalefactionē ex eis ti mueris: adde ex stipticis frigidis in decoctio ne. sicut est plātago. Concedit etiā boza il/ la fomentatio facta ex aqua ferrata et modi/ co vini rubei pōtici vel succi citoniorum vel berberis vel aq̄ pluuialt cipressi: qm̄ cōfor/ tant iuncturas ne aliquas recipiāt supflui/ tates. Si xo post oīa predicta tumor cū ru/ bedine vel duricie remāserit aliqualt appo natur sanguisuga: q̄ cū ceciderit: ponat sup eius morsum sambucus et p:mittat materia fluere plurib⁹ diebus: postea cū locus mun/ datus fuerit et tumor applanat: ponātur fo/ lia quercus: qm̄ indurant et cicatrisant. Qō si nibil pbificatiū remedior cōtulerit ad ma nualem opationē fiet vltimo recurrendū cū sit'oim fortissima. Fiat igitur cauterū cum ferro ignito sub iunctura dolēte vel supra in loco marie q̄uenīēti: ita sc̄z vt chorde vel ner ui nō tangātur et pfundet vsq; ad os: neq; dimittatur cōsolidari tpe longo. Dz ponat sup ea pillula ex cera et pilis leporis vel pilis lane ꝓstructa et materia p:mittatur effluere per annū vel ampli⁹: donec membrū ab ar/ thetica securet. Et istud cauterū est mari/ mi iuuamēti in dolore banche cū in eo me/ dicine parū conferāt ppter loci pfunditatē Nutriatur igit patiēs cuz rebus frigidis se pe dictis. Utatur sapor̄bus ex aqua ros. et agresta et vino citoniorum vel berberis ⁊c.

Bibat aquā frigidam etiā quod melⁱ⁹ est iulep vel aquā decoctionis prunor̄ dulcora taz cum zuccaro. Abstineat avino propone et mellicrato. Quod si vino consueuerit vti ex debilitate vel cōsuetudine bibat vinū lim pbatum ad medietatē cum aqua extinctioñ. calibis ignīti vel cū aqua p̄dicta. Cura pre Cura
seruatiua arthetice de causa calida est vt an ca ca
te borem paroxismi per dies plurimos fiat et in p̄ncipio veris et autūni fiat flōmia basi lice vel mediane modo et ordine quem dixi/ mus in actu curatiuo. Post flebotbomiā xo digeratur humor acutus cum sirupo resp/ ciente iuncturas a ppte tate qui sic fit. ℞. Syrp endiuie: abfinthij: plantaginis: arthēie: epa tice: scolopendrie: fumiterre. viol. ro. cicoree añ. ℥.ß. radicū cōmunitū. añ. ℥.ß. seminum cōmunium frigidor̄ maior̄ et minor̄ añ. ℥.ß. sandalor̄: berberis: seminis feniculi: seis aneti añ. ʒ. quattuor. fiat sirupus cum lib. vna zuccari et aceto citoniorum. Et detur ex eo in aurora per dies septem cū aqua de/ coctionis prunor̄ ficcorum. Et sunt qui di/ gestionem faciūt cum sirupo rosato vel vio/ lato: sed eius virtus ad loca profunda non pertingit. Sunt alij qui boc faciunt cum si/ rupo acetoso: qō etiam nō placet: qm̄ si sim plex fuerit materias perducit ad iuncturas neruos atq; ossa vehementer tangentes cū illud infit aceto per naturā: et proprie acuto Si vero cōpositum fuerit vrinam prouoca/ bit vehementer et humores colliquabit. Pur getur post boc cum pillulis de hermodactil lis minoribus Johānis Mebemese. ℞. ber moda ctillorum albor̄um et mundator̄ ℥.v. scamonee. ʒ.ij. et ß. ros. ʒ.ij. mirabol'. citrino/ rum. ʒ.iij. aloes. ʒ.x. conficiantur cum catarti co rosato. dentur. ʒ.ij. sero cum itur dormi/ tum sine cena vel cum pillulis de aloes ex/ pertis que sic fiunt. ℞. aleos cicotrini subci/ trini tertiā partē. ʒ. vnius. mirabolanorum citrinor̄. ʒ.ij. scamonee. ℈.ij. fiāt pillule cuz succo citoniorū vel mactanorum vel vino vel cum aqua decoctionis eor̄ et sint. ʒ.iij. Una dosis earū est. ʒ.ij. si corpus fuerit cōpactuz carnosum difficilis solutionis. Si xo macrū fuerit laxe carnis et facilis solutionis medē/ tur. Pillule vero de hermodactill'. minor⁹ ꝑm excellentiam sic fiunt. ℞. hermodactillo/ rum aloes ana. ʒ.ij. scamonee. ℈.ß. rosarum seminis apij ana. ʒ.ß. infomentur cum vino

decoctionis hermodactillorum: detur ex eis
a.3.ſ.vſq; ad.3.ſ.et ℈.vel ſi aliud p̄ſto nō fue/
rit:purgetur cū.℥.℈.benedicte laxatiue acua
te cum.3.ſ.mirabolanorum citrinor̄ vel cū.℥.
℈.electuarij de ſucco ro.laxatiui acuati cum
eodē:r̄ dentur electuaria poſt medtā noctē:
Et ſunt qui purgationē faciunt cū decoctio
ne tamaridorū:māne:caſſiefiſtule:ſene: epi/
thimi:prunorum:r̄ omniū educentiū humo/
res acutos cum leuitate: ſed illud nō conue/
nit niſi corpori delicato:qm̄ virtus apozima
tum nō attrahit a remotis: quare pillule ſunt
pre ceteris eligēde. Et reitereť purgatio de
ebdomada in ebdomadā donec corpus fue/
rit mundatū. Necq; permittať venter exicca
ri ſub regimine diete:ſed leniať cum medici/
nis r̄ cibis cōuenientibus nō acutis. Et artē
illam plene ſcripſimus cap̄. de ſtipticitate vē
tris. C. de empiricis. Mutriatur cibis humi
dis temperatis in calido r̄ frigido vel parū
tendentibus ad frigiditatē p̄eter q̄ calidū
naturale noceatur:ſicut ſunt pultes ex farti/
na ordei vel auene conditi cum lacte recen/
ti capre vel vacce. Et ſicut carnes laudabi/
les elixe cum bleta:ficla:vel lactuca: vel pi/
ſces petroſi cum ſpeciebus aromaticis dulci
bus preparati. Et piſces ſquamoſi frāgibi/
lem atq; albam habentes carnem. Bibat
vinum aquoſum per ſe:vel per artem:faciat
vomitum omni menſe ſemel duobus diebus
continuis: vt docuim? cap'o de boliſmo. C.
de empiricis. Abſtineat a potu vini plurimi
et ꝓprie in ieiuno. Similiter r̄ a nauſeatiua
ſatietate aſſidua r̄ coitu frequenti: r̄ ꝓprie
ſuper cibum r̄ labore iuncturarū debilium.
et proprie cum tēpus paroxiſmi fuerit ante
vel poſt eius propinquū. Caueat ab excellē
tia qualitatum aeris continentis: quoniam
ſi calid? fuerit:colliquat:ſi frigidus mortifi/
cat:ſi ſiccus indurat:ſi humidus relaxat pre
ter q̄ ab omnibus dictum eſt:q̄ frequēs ab/
luſio membror̄ cum aqua calida mollificat
membra neruoſa. Unde Ypo.iij.parti.am/
pho. Cauendū docetur frequenter vtentib?
carnium effeminationem neruorum incōti/
nentia mentis ſtupore fluxus ſanguinis defe
rens ſpiritus facit in quibuſdā mors ſequiť.
et poſtea ſubdit. Frigidum vero inimicum
neruis oſſibus:dentibus cerebro ſpinali me
dele:calidum vero amicum et vtile. Ex qui/
bus colligitur q̄ oportet q̄ exteriores res nō
naturales ſint omniquaq; temperate cum
declinatione quadam ad caliditatem r̄ ficci
tatem. Moderata ſint eorum veſtimenta
larga:longa: mollia: quoniam ſtrictitudo
cum duritie debilitat iuncturas. Confor/
tentur quandoq; iuncture debiles cum ablu/
tione earū ex vino rubeo ſtiptico vel vino ci
toniorū in quibus bullite ſint roſe:plantago
balauſtie glandō.galle pira pōtica mala ma
ciana ,neſpille r̄ ſimilia: vel aqua decoctiōis
lentium bis coctarū aqua prima relicta ex/
tremitatum rubi foliorum vitis poſtq̄ ferrū
fuerit in ea aliquotiens extinctus:r̄ lapides
ignitti:et in ea quandoq; balneetur: r̄ prope
poſt purgationem perfectā. Confert apud
ſanitatem exercitium temperatū in ieiuno:
ſed nō bora paroxiſmi. Cura arthetice frigi
de ſiue ſit de flegmate:ſiue de melancolia:ſi
ue ex aggregato ex bis eſt vt a principio fiat
flebotbomia ſicut in cauſa calida: quoniam
et ſi nō euacuet qualitatē tollit multitudinē
Poſt flebotbomiā purgetur cū.℥.℈. benedi
cte laxatiue r̄ prouoceť vomitus cū oximelle
et aqua decoctionis rapbani vl̄ ſeminis ane
ti vel attriplicis r̄ finapis r̄ ceparum ſup re/
pletione ciborum. Et ſi vomitus fuerit facti
lis ponatur.3.ſ.vel.3.ij.elleboti albi ſuſpēſi in
petia alba linea bora bullitionis. Poſt pur/
gationes applicentur ſuper locum et circum
circa repercuſſiua dicta in cauſa calida: ſed
moderetur eorum vſus magis q̄ illic: quo/
niam maior eſt timor de lapidificatione ma
terie q̄ in cauſa calida. In augmento ℞o mi
ſceātur reſolutiua p̄dicta. In ſtatu vero r̄ de
clinatione magis ac amagis applicenť reſo
lutiua pura. Primo quidem debilia:deinde
fortia donec ad gūmas perueniatur: vt ſup̄
docuimus. verum qm̄ materia eſt frigida ad
dendum eſt in emplaſtris ex vitellis ouorum
et croco. Et cū ſit groſſa viſcoſa addendum
erit inceſſanter ex mollificatiuis ſupradictis
preterq̄ in cauſa calida. Dietetur ſubtiliter
ex cibis temperatis vergentibus ad calidi/
tatem:vt ſunt carnes laudabiles nō ſuffumi
gate:ſed elixe cum feniculo. et petro. r̄ ova
ſorbilia r̄ vinum album clarum limpbatum
Leniatur venter cum ſuppoſitorio vel cli/
ſteri frequēter vna vice r̄ alia non acuto:vt
diximus ca. de ſtipticitate ventris. C. de em

pericis. Et dentur in potu liquores vrinaz prouocantes alternatim modo hoc: modo illud donec auferatur ꝛ minozetur materie multitudo ꝓter ꝙ ingrossetur. Caueat a potu aque frigide omnino ꝛ aere frigido cum pellib⁹ vulpinis ꝛ ouinis ꝛ vestibus longis. Bibat mellicratum aromatisatum cū pipere ꝛ cinamomo: ꝛ proprie apud declinationē famem et sitim toleret proposse. In fine vero declinationis fiant balnea calida stiptica supradicta: similiter et cauteria dicta illic. Cura preseruatiua arthetice de causa frigida est vt ante horam paroxismi diebus pluribus aliter et in principio veris ꝛ autumni digeratur materia frigida grossa viscosa cū sirupo dicto capitulo de restrictione menstruozum. C. de empericis. vel cū isto sirupo ℞. pullegij: calamenti: salute. rute: bethonice: balsamite: simse: ozimi: origāi: sileris mōnti ana. M. ʒ. florum borraginis sambuci scolopendrie tamarisci foliozuz salicis añ. m. ℈. ameos amomi ciperi capparis acori squilli polij añ. ʒ. ℈. ʒʒ. cinamomi. añ. ʒ. ij. piperis baccarū lauri. añ. ʒ. iij. fiat sirupus cū lib. ℈. mellis aut zuccari detur omni die in aurora cum aqua calida decoctionis radicum vel seminum diureticozum. Et si laxatiuum facere volueris: adde in decoctione prima turbith agarici. ana. ʒ. ℈. mirabolanozum emblicozum esule. ana. ʒ. ℈. masticis. ʒ. vnam. et detur ex eo per dies septem in aurora. Et sunt qui materias frigidas in iuncturis digerunt cum oximelle composito vel squillitico verum vsus aceti frequens debilitat iuncturas quare multiplicetur in eis mel ꝛ minozetur acetum. Et post hoc purgetur cum pillulis de hermodactilis maioribus Joannis bebemel. iam dictis. Et da ex eis a. ʒ. vna ad aureum vnum. vel purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis vel aureis vel cum. ʒ. ℈. benedicte laxatiue acuate cum: ʒ. vna pul. mirabolanozum emblicozum. Nutriatur cibis subtilib⁹ sicut sunt ad calitatē ꝛ siccitatē tendētib⁹: vt sunt carnes laudabiles assе et ouа recentia et carnes elixe cum petro. cōdite cū pipere et finapi. Utatur turibus cicerum et pisozum et omnium prouocantium vrinam seruetur venter omni die laxus cum suppositorio vel clisteri acuto prout docuimus capitulo de stiptitate ventris. C. de empericis. Bibat mellicratum vel vinum clarum vetus amarū vsu tamen moderato. Caueat a satietate cibi vel potus proposse vomat omni die semel vt supra diximus. Caueat a piscibus et ab aqua frigida et cotri omnino et fatigatione iuncturarum ex motibus stationibus laboriosis. Et proprie paroxismo vicinante. Similiter a rebus frixis viscosis et pane azimo et carnibus porcinis extremitatibus animalium et visceribus eorum: et a caseo veteri et a lotione membroz ex aqua frigida vel calida: sed cum necesse fuerit: fundet in stupbis siccis: vel sedeat in aquis tinarum et proprie post purgationes diuersas: et tunc vtatur electuarijs calidis sicut sunt tyriaca vetus dyatriumpiper. ʒʒ. conditum et melius omnibus est piretrum. et fit sicut ʒʒ. conditum: quoniam a proprietate fortificat cerebrum: neruos et membra iuncturalia frigida: vt dicit Mesꝛ. in suo de appropriatis. capitulo de epilepsia. auctoritate ypocratis.

Cura

Syrop

Elix. cal.

Emperica.

Arthetica cuz sit passio artículozum timorosa sepe contingens ausi sunt communiter operantes localium remediozum conferentium post purgationes vniuersales et proprie in declinatione adiuenisse genera diuersa ex quibus sunt vnguenta olea balnea fomentationes suffumigia que diximus. Unguentum ranarum expertum sic fit ℞. adipis ranarum lib. ℈. ꝛ. ℈. butiri recentis. ʒ. sex. marciaton agrippe dyaltbee. ana vncias tres. olei camomille olei aneti: olei castorei. ana. vncias duas. olei ros℈. vncias quattuor: olei costini terebentine. ana. vnciam vnam. cere vnciam vnam. olei communis antiquissimi lib. sepi castrati vetustissimi lib. vnam. euforbij vnciā ℈. refine pini: vncias duas. thuris vnciam vnam. conficiantur omnia simul ad formam vnguenti ꝛ ex eo vnguātur iuncture debiles ex causa calida vel frigida hora declinationis ad ignem vel solem calidum leniter fricando donec penetret cum reiteratione frequentata ꝙ dies primos qm̄ mollificat materias residuas ꝛ insensibiliꝛ resoluit. Unguētū aliud exptū. ℞. vulpem vi-

Vng Ran

Vng alū

uam decollatam extractis tamen intestinis et ipsam fac bullire cum pelle ⁊ pilis in oleo cōmuni ⁊ sanguine suo donec caro ab ossi/bus dissoluatur:tunc colla oleum quod re/manet ⁊ dissolue in eo ceram rubeam suffi/cientem. Et si fortificare volueris:adde sera pini euforbij oppoponaci postq̄ dissoluta fuerint ad ignem in casola ⁊ incorporentur omnia simul perfecte. Eodem modo fac vn guentum ex adipe castoris vel canis vel mu stelle. Unguentum aliud magistrale aggre gatum ex rebus calidis aperientibus atq̄ re soluentibus cum virtute:propter quod et conferens est plurimum in paralisi atq̄ tor ture ⁊ spasmo repletionali ⁊ omnium ner/uorum passioni ex frigiditate. Recipe vn/guentorum trium cōmunium:scz marciaton arogon et agrippe.ana.ʒ. semis olei lauri. ʒ.iij.olei castorei olei rutbe olei benedicti olei petrolei et olei terebentine.añ.ʒ. semis misceant predicta cum istis rebus. Recipe euforbij serapini galbani assefetide ana. vnctā vnam castorei puluerisati.ʒ.ſ.piperis piretri finaꝑ.cātarinō.sulphuꝝ añ.dragmas duas oppoponaci.ʒ.semis dissoluantur gū me in vino vel aqua decoctionis cantarīō. ad ignem et cum eis incorporentur omnes res alie subtilissime cribellate et fiat vnguen tum vel extendatur super corio albo molli ⁊ fiat cerotum. Si vero tumor durus fuerit bo num videtur vt aliquid ex mollificantibus apponatur cuiusmodi sunt adeps anatis anseris et galline et axungia porcorum ⁊ me dulla ceruorum et medulla crurum vacca/rum et storax liquida. verum quoniam assa est ex gūmis maxime fetentibus negligatur in receptione:licet sit de maxime conferenti/bus in hoc casu et apponatur aliquid ex aro maticis penetratiuis ex quibus sunt garo fil. muscus calamus aromaticus costus et gallia muscata atq̄ thimus:quoniaz quod delectatiue sumitur apud naturam melius operatur siue per interius:siue per exterius offeratur. Oleū de ranis conferens ad ar/thriticam de causa calida in principio et au/gmento cum infrigidatione ⁊ repercussione propria iuncturarum. Recipe ranarū aqua ticarum capita circiter lib.ℏ.funde super ea in vase vitreato terreo olei fizaminis vel olei cōmunis lzist.ℏ.quod est pondus.ʒ.x.vel cir/ca:⁊ sit vas stricti orificij qō diligenter ob/turetur ⁊ decoquaꝝ lento igne vsq̄ dū capi/ta dissoluaꝝ:⁊ cum coctum fuerit:dimittaꝝ infrigidari et recōdatur oleuz in vase vitreo et administretur leniēdo cum pēna sine fri/catione oīno. Oleum benedictū cōferēs ad arthriticam de causa frigida quod oleū per fecti magisterij nūcupatur duplex est:quod dam factū per naturam fluens ex minera de rupibus marts coloris subalbidi vel subru/bei subtilis vel nigri grossi licet subalbiduz sit nobilius. Et est aliud factum p artez qō laterum ōr:et sic fit ſm Mes.ℏ.loco predicto Recipe lateres factos ex terra rubea quos aqua non tetigit ⁊ cōminue eos in frusta et accende super eos ignem carbonum fine fu/mo donec rubeāt ⁊ inflāmenꝝ. Deinde sub/merge eos in vase pleno oleo cōmuni veteri claro ita vt cooperiaꝝ:⁊ sic dimittaꝝ do/nec imbibaꝝ imbibitiōe vltima:⁊ pone in/casola et dimitte siccari per se sine igne.

Post illud cōminue eos in puluerē subtilis/simum ⁊ pone iterum in casola ⁊ figilla caso le orificium cum orificio alembici ⁊ circun/quaq̄ obtura cū luto allzimistaꝝ qō lutū sa/pientie vocatur. Et cōficitur ex argilla ⁊ ster core equino vel bouino ⁊ pone sup fornacē cu/ius ignis sint prime ⁊ coquaꝝ vsq̄ dū stillet oleuz sicut sit aq̄ ros.ℏ. ⁊ recōde in vase vitreo stricti orificij diligēter obturati ⁊ admistra vbi opz ⁊ q̄to est antiquus:tanto est melius. Est nāq̄ in ipso ẍtus calefactua resolutiua penetratiua cōsumptiua supfluitatū q̄re cō fert epilepsie ẍtrigini oblitioni palsi dolo/rib⁹ dorsi ⁊ neruoꝝ atq̄ iuncturarū iuuamē tuz magnū si fuerint ex frigiditate:sik ⁊ durt cie splenis ⁊ dolori renū ⁊ vesice vel mīcis Oleū vulpinū qō est medicamen vltimū ad arthriticā ⁊ dolorē renū ⁊ dorsi sic fit ſm eū/dez ibidē. Accipe vulpē integrā interiorib⁹ euul lis ⁊ pone in vase ⁊ funde sup ipm aq̄ fontē et aq̄ salse.añ.lzist.ſ. qō est pond⁹. xxx.ʒ. vel circa id:olei cōis antiq̄ clarilzist.ij. ⁊ ℏ.⁊ de coque cū lento igne cū salis.ʒ. iij.vsq̄ ad aq̄ cōsumptionē. Deiñ pūce in vasez pone sup ipam herbā anethi ⁊ ysopi añ.lib.ſ. ⁊ decoq̄ sicut pus vsq̄ ad aq̄ cōsumptionē vlteriorez et ossiū sepationē colla ⁊ vtere limēdo cum eo mēbra apud declinationē est eīi mirabi/le. Baineū de vulpe ſm eūdem ibidē sic fit.

decoquaꝫ vulpis integra cū pilis ⁊ sanguie eiusdis tñ intestinis in aqua dulci ⁊ aq̄ salsa cū herba ysop̄.⁊ anetl.¦ Et fit ꝯtitas aq̄ multa ⁊ decoquaꝫ vsq; dum ei⁹ artus oēs lacentur:lacerent ⁊ dissoluātur:tūc abijciatur corp⁹ ⁊ admistreꝫ aqua lauādo cū ea mēbra debilia ⁊ aliquo vnguēto⁹ vel oleo⁹ p̄dictorum. Eodē mō fit balneū ex aq̄ decoctionis mustellevel canis iuuenisvel pinguis sz qm̄ nō sunt tante efficacie sicut ex vulpe addaꝫ alumē sulphur ⁊ oppoponacū. Fomentatio ex aqua et vino veteri post ꝯ in eis cocta sunt artbemisia sauina rutba pullegiū sera pinū bdellū oppoponacū infundēdo ex boc liquore calido pellas lineas molles atq; pticule lese freq̄nter apponēdo atq; reiterando cū infrigidari cepit. Et si times mollificatiōnē mēbro⁹.s.neruo⁹ ⁊ ligamento⁹ exprimātur diligēter pelle ⁊ calide ficce apponaꝫ. Suffumigiū fit ex assafetid̄.eufor.galbano serapino positis sup carbones ⁊ recepto fumo calido sup locū vndiquaq; cōtectus: qm̄ resoluit cuz vrute ⁊ ꝓprie apud declinationē. In pueris aūt ⁊ podagra pua suffumigiū ex radicib⁹ ⁊ stipitibus cauliū cōbustarum sup carbones:quoniam habent partes calidas acutas quib⁹ penetrant ⁊ resoluunt.

Canones.

Ap̄a iunctura⁹ in quacūq; parte corporis extiterit ⁊ equaliter curare p̄out in methodo per causas singulas distinxim⁹ ⁊ per tēpora quattuo⁹ vlia morbi.¦ Verum preter illic dicta scire cōuenit q̄ in dolore banche et ꝓprie apud statum ⁊ declinationē non sufficiunt resolutiua supradicta:quoniā eo⁹ virtus p̄profunditatem coxarū non valet penetrare quare necesse fuerit apponere super locū emplm rubificatiuū vesicatiuū qō fit. ℞. stercoris colūbini recētis ⁊ incorpeꝫ cum eo finaꝫ.contrita ⁊ eufor.b. ⁊ ficus ficce contrite vel decocte in aqua salsa incorporando omnia simul perfecte cuz decoctione ficuum et calidum applicando super banchas et dimittendo sic donec vesicas fecerit Et si fortificare volueris: adde cantarid̄.et folia samb.et corticem eius medianū ⁊ folia recentia caulium ⁊ cicle ⁊ vrtice ⁊ fermētum et similia. Deiñ per vesicas trabatur acus cum filo laneo ⁊ dimittatur dieb⁹ plurimis aqua currere ex vesica et frequenter donec tumor ⁊ dolor mimoretur tunc vaporetur cū aqua tepida decoctionis flor⁹ camomille melilotl et seminis lini. Si autē non sufficerit: fiat cauterium cum acu ferrea ignita penetrante cutim ⁊ carnem ex latere vtroq; Et protrabatur filum laneum:⁊ sic in cute dimittatur:⁊ omni die de extremo in extremum refricetur donec carnem ante se totaz corroserit et ceciderit. ¶ Sciendus preterea q̄ in arthetica passione ⁊ proprie que est in banchа confert ꝓuocatio emorroidarum ⁊ menstruorum in corpore consueto similiter ⁊ ventosatio cruris et coxe cum scarificatione profunda:vt currat in eis sanguis plurimū apud declinationem. Sciendum est q̄ dislocatio ex apate et dolore fit sepius in iunctura banche q̄ in ceteris propter tres causas. Prima corporis totius grauitas que ex ea sustentatur. Secunda vero iuncture profunditas sub carne que penetrationem medicine non admittit. Tertio est ossium iuncture cōmissura nodal. quemadmodum pila intra mortarium et talis est etiam cōmissura in iunctura humerorum:quoniam vtrobiq; nodus adiutorij ingreditur pixidē vertebre: in alijs aūt omnibus iuncturis est serratil. quemadmoduz dentes serre dentib⁹ clauis intrincant. Et ex boc scire p̄ot quare post casum ⁊ pcussionē dislocātez aliquā iūcturaꝫ difficiliꝰ fit ossiuz cōpositio in iunctura genuali vel cubitali vel manuali vel pedali q̄ in iunctura humeroꝝ aut bācbe. Sunt preterea ex reb⁹ nō naturalib⁹ septem numero q̄ nocēt a ꝓprietate doloꝝ iūcturaꝝ oīquaq; Prima quarū est vsus frequēs acutoꝝ ⁊ sinapis ⁊ pipis qm̄ materias subtiliant. Scōa vsus supflu⁹ penetrātium vt vini ⁊ aceti ⁊ ꝓprie ante cibū qm̄ ꝓfundant cruda in neruis ⁊ materias secū trabūt ꝓpter qō dictū est a medicis q̄ vinuz nō digestū plus infrigidat q̄ aqua:⁊ acetum ⁊ magis q̄ agresta licz in agresta ⁊ aqua nulle sint partes calide que sunt in aceto. Tertia est nauseatiua satietas assidua ⁊ proprie ex cibis ⁊ potibus vt sunt carnes porcorū:panis azimus:⁊ pisces marcidi:⁊ vinum pendulum. Quarta caliditas aeris adurens vel ros ꝓgelans. Quinta balneatio plurima in tyna ⁊ membroꝝ ablutio iuncturas relaxans. Sexta membroꝝ articu

laria fatigatio ex cursu vel statione plurima vel vestium strictura. Septima est cois: ipse nāq; a pprietate ledit cerebrum: neruos: ligamenta: stomachum atq; oia mēbra neruosa ⁊ ppie si fuerit inordinatus in cpto ⁊ quali.

Pronosticatio.

Dolor articulor' si fortificetur ad vltimam difficultatez anhelitus ⁊ mortem subitā inducit. Itez si tremor cordis ⁊ asma ⁊ sensuū turbatio acciderit subito pre dolore mortale. Item dolor articulorum qnq; terminatur ad paralisim ⁊ apoplexiā ex cerebri compassione. Item dislocatio iuncturaruz ex dolore fit maxime in iuncturis duabus scz banche vel cauille pedis ⁊ hoc nisi statiz a principio tollatur paralisiz ⁊ claudicationē inducit pdurantem. Si apa iuncturaruz terminetur ad resolutionē gradatim quaq; die salubre. Si xo ad indurationem que pbibere se nō permittit per medicamina ⁊ remedia rationabilia difficile qsi si antiquatur ergo cum moritur. Nec curatur dolor banche vel alterius iuncture si fuerit in latere sinistro vehementior est cp in dextro. Arthetica difficilis curatur in senibus ⁊ flegmaticis melancholicis per naturam ⁊ hyeme ⁊ autūno cp econuerso. Dolor arthreticus antiquatur fm' periodum vel assiduitatem raro recipit nisi blāditiuam. Item ypo. vs. par. ampho. Eunuchi necq; podagrisant: necq; calui fiunt. quod verificans Gal. in commento dicit hoc verū fuisse tempore ypo. sed nō nunc propter regimen hominū gulosorum. Item multer nō podagrisat si non ei menstrua. idez pueri nō podagrisant. Item dislocatio banche si fuerit recens curatur: si antiqua nō. Item in dolore fortissimo tūcturarū frigiditas extremitatū ⁊ sudor frigidus circa tempora mortale

De varicibus ⁊ elephantia. Capitulum. liij.

Iste sunt passiones cruris atq; pedum ex materia grossa causate: sed differunt. Nam varices dicuntur si materia venas occupet. Elephātia vero si musculos circunquaq; cōprehendat. Materia autem grossa ex qua fiunt iste passiones est duplex: vna quidem que fit per adustionē ⁊ hec est lepra particularis. Alia est per cōgelationē: ⁊ hec rarius cōtingit. Signa varicū sunt qnq; in cruribus inter genu ⁊ talum apparent vene grosse vel virides. Et accidunt maxime viatoribus ⁊ onera portantibus et dimicatoribus ⁊ fabris ⁊ ad mensas regum famulātibus ⁊ crura fatigantibus stando vl' currendo. Si aūt materia calida fit vel frigida discernitur per tactum calidum ⁊ colorez nigrum ⁊ vrinā ru. grossam ⁊ antecessionem ciboz calidorum ⁊ laborē ⁊ etatē ⁊ cōplexiones cholericā vel melancholicam: quorū oia cōtraria reperiūtur in causa frigida. Signa elephantie sunt magnificatio cruris immensa a genu infra: vt adeo difficile fit stare vel ambulare: ⁊ iuncture rigescunt quēadmodū in elephante. Si aūt materia calida fit vel frigida discernit: qz in cā calida adusta sentitur caliditas ad tactum ⁊ color apparet rubeus obscurus cuz asperitate cutis ⁊ pustulis nigris fetētibus. in cā frigida sentit frigiditas ⁊ color apparet subalbidus cum leuitate cutis ⁊ inflatione non valde dura: necq; fiunt pustule sed vesice.

Methodus.

Cura varicuz duplex est. Prima quidē leuior per medicinas resoluentes. Secunda xo fortior: p incisiones. Flebotbomet igit a principio basilica brachij lateris eiusdem: deinde basilica pedis oppositi lateris cū flebotbomo lato ⁊ extrabat sang. grossus in cptitate multa: ⁊ ppie post colliquationē san. melācholici ex mora in balneo aq; dulcis tepide. Si varices essent in ambobus crurib⁹ flebotbomet primo ambe basilice i brachijs ⁊ post hoc in pedibus inter digitū anularem ⁊ auricularē. Digeratur post hoc materia ⁊ purget sicut docuimus ca. de arthetica tam in cā calida cp in frigida. Post hoc fiat vnguentū resolutiuū acutū supra locuz totum infra genua quod. Rx. florum camomille: stichad. absinthij: rutbe: foliorum cauliuz ⁊ stipitum eoz sauine aā. Ad. s. decoquātur omnia simul in lixiuio facto ex cinere quercus vl' sambuci vel vitis albe: ⁊ deinde pistentur ⁊ incorporentur cum eis puluis istarum rerū. Rx. aluminis: sulphuris: gallarum: cipressi:

salis cōmunis. añ.ʒ.ß. aloes: baccarum lauri: piretri: se. caulium añ.ʒ.ij. In fine addat stercus recens columbarum vel caprarum et actu calidum applicetur frequenter. Et cuz eodem lixiuio calido mixto cum aceto acutissimo vel vino veteri amaro vaporetur ꝛ fomentetur ꝛ epithimetur locus frequenter donec tota materia fuerit resoluta: neqz obliuiscere emplastrorum frigidorum stipti. supra coxam ꝛ genu positorum ne humor nou attrahat. Et si post ista reliquie alique apparuerint inventis apponātur sanguisuge vel v. vel. vij. a genu infra ꝛ donec earum vlcera fuerint consolidata nullatenus abluantur. Si vo post ligaturam fortem ꝛ stiptica predicta crus denigrari ceperit ꝛ formicare preponatur per dies aliquot ꝛ lintatur ex oleis ꝛ vnguentis calidis ne forte membrū paralyticetur: deinde veniat ad methodum iam dictam. Si vo per omnia predicta varices nō cessauerint: imo latenter post dies aliquot ꝛ menses redierint opus erit incisione venarum: quare dimittitur ad cyrurgicum. Nutriatur carnibus laudabilibus ꝛ vino albo subtili. Fuit et cibos sanguinem grossum generātes: vt sunt. carnes que venando capiūtur ꝛ carnes bouine vel caprine ꝛ caro porcorum antiquorum fumigata ꝛ salita ꝛ vinuz dulce rubeum: ꝛ panis azimus ꝛ panis de siligine ꝛ caseus ꝛ similia. Caueat a labore cruris vel statione perdurante. Caueat a lētibus ꝛ milio et riso ꝛ similibus: et caulibus ꝛ cōfectionibus de melle ꝛ cibis assis vel frixis omniquaqz. Utatur petro. feñ. sicla spinargijs ꝛ similibus subtilibus ꝛ ouis sorbilibus ꝛ brodijs pisoruz ꝛ pultibus subtilibus ex furfure ordeo farre vel auena conditis cū lacte caprarum vel amigdalarum dulcium vel buttro fine plurimo sale. Cura elephantie est vt sicut de causa calida flebotomet primo basilica modo ꝛ forma dictis in varicibus. Et post flebotomiaz purgetur vt dixim? capitulo de arthetica capitulo de causa calida. Si de cā frigida digeratur a principio flegma: vt docuimus ibidem de causa frigida. Post hoc vero frequenter fiat vomitus omni mense semel aut bis duobus diebꝰ super se successiue cum oximelle squillitico ꝛ aqua tepida vel aqua decoctionis radicum rapbani. seminis atriplicis ꝛ aneti ꝛ modico aceti acutissimi super repletionem ciboꝝ diuersoruz acutoruz ex oleribus ꝛ legu-minibus conditis cum cepis ꝛ finapi. Post tales autem purgationes famem ꝛ sitim tolleret proposse ꝛ quiescat omni tempore super lecto molli cruribꝰ exaltatis. Post remedia dicta ꝓcedendū est ad localia que sunt fere eadem in vtraqz cā. Flebotomet sapbena que est intꝰ sup talum ꝛ extrabat san. niger grossus. deinde ventoset crus totū cū scarifi catione ꝓfundata: ꝛ emplastretur cū emplastro resolutiuo supradicto in varicibus donec crus totū minoret. Et si reliquie videātur remāsisse: apponātur sanguisuge sicut dixim? ibidem. neqz abluatur crus donec earū morsus ꝛ vulnera scarificationum perfecte cōsolidentur. In fine vo rei confortetur crus totum cū emplastro stiptico ex medicinis calidis ꝛ frigidis cōmixto. ℞. plātaginis abfinthij ro. añ. m. ſ. decoquātur in aqua pluuiali ꝛ vino rubeo pontico ꝛ exprimātur ꝛ pistent ꝛ incorporent cū puluere istarū rerum. ℞. acacie mirrbe mirtillorum aloes gūmi arabi. nucis cypressi. ana. ʒ. ij. ꝛ calō. firmetur fortiter cum fascia lata super locum. Epithimetur cum lixiuio facto ex cinere quercus ꝛ sambuci ꝛ abfinthij ꝛ stipitum caulium atqz vitis addito modico aceti. Si vero predicta oia nō contulerint: fiat emplastrum rubificatiuū dictum ca. de arthetica. L. de canoñ. Et si illud iterum nō proficit: perforetur crus in duobus locis maxime distātibus a neruis et chordis cum acu ferrea ignita traducta cum eo filo laneo quod omni die de extremo in extremum refricetur donec materia tota refluxerit: neqz extrabat donec perfecte dissoluatur. Et sunt qui loco eius faciūt cauteriuz filo ferreo ignito subtūctura generali ꝓ duos digitos ex altero laterū interꝰ vel exterꝰ profundādo vsqz ad os: neqz dimittūt cōsolidari per annuz vnum vel duos ponendo in vlcus pilulas ex cera ꝛ pilis lane confectas vel folia sambuci. Nutriatur sicut dixim?s in varicibus.

Cura Elephantie

Vomitus quomodo

Emperica.

Elephantia si fuerit recens mollis ꝛ parua curatur quādoqz cuz emplastris ꝛ remedijs macerātibus corpus crassiuz sicut fit cū linit corpus totū ex stercore colūbino vel caprino

vel vaccino distemperato cum vino veteri amaro. Et deinde ponatur eger in stupha calefactam ex ligno sambuci et quercus ⁊ vitis: ⁊ sudet sudore plurimo preter qꝫ ex aqua abluatur. Ad idem facit si membrum vel corpus totū sepeliatur in stercore predicto vel in arena calida: ita vt caput pectus eueniantur ⁊ vēter ⁊ crura macrescant ex calore. Et plura huiusmodi scripsimus capl'o de ydropisi asclite ⁊c.

Canones.

Rationabile videtur vt emoroydarum ⁊ mēstruorum ꝓuocatio in corpore consueto post euacuationes vniuersales est conferens plurimum in cura varicum atqꝫ elephantie cuz per eas sanguis melancholicus adustus et nō adustus sublimiter expurgetur.

Pronosticatio.

Dicit Ypo.vſ.parti.ampbo. Quicunqꝫ calui fiunt ijs varices valde magne nō nascuntur. Quibuſ.unqꝫ vero caluis existētibus ⁊c. Si spleneticis vel quartanarijs varices aut elephantia superuenerint: tollit egritudinez Item varices ⁊ elephantia in corpore cōsueto preseruant a multis malis passionibus scz lepra: cancro: ydropisi: splenetica ⁊ melācholia ⁊ similibus. quare nullatenus restringantur subito sed gradatim purgationibus et diuersionibus pluribus prius factis. Itez varex si antiquatur non curatur nisi per incisiones. Elephantia vero si antiquatur ⁊ magnificetur atqꝫ induretur nullatenus curatur. Item infrigidatis inntue ⁊ incarceratis cōsueuit superuenire elephantia que difficile curatur. Item elephantia de causa calida et cum pustulis patentibus difficilior est ea que fit a causa frigida quoniam lepram minatur affuturam.

De doloribus dorsi ⁊ spatularum. Capl'm.iiij.

Dolor autem in dorso aut fit a causa accidente intrinseca et hec est quadruplex. vna quidez humor sanus extendens venaz lxiiim interius sup spōdiles dorsi ad sursum vsqꝫ in deorsum quā equitat arteria ad ortī facit sicut dīs iumentuz: licet in exterioribus corporis fit ecōuerso vbi vena tegit arteriā per totū sicut seruus dīm Sic nāqꝫ sapiens natura venas ⁊ arterias fabricauit ⁊ simul remisit per singulas ptes corporis donec in ramos deueniant capillares quibus materiā efficiens tribuat nutrimenti. Scōa causa est humor calidus cholericus acutus pūgens neruos ⁊ musculos qui transeunt super dorsum. Tertia est humor frigidus ex flate vel melancholia grauans et constringēs neruos ⁊ ossa que ibi sunt plurima frigida per naturam. Quartum est dolor renū ex opillatione vel arena. Aut fit a causa ꝑmittua ⁊ extrinseca. ⁊ hec similiter est quadruplex. Prima est coitus superfluus. Secunda est labor diuturnus instando vel corpus recuruando vel onera portando. Tertia casus ⁊ percussio. Quarta qualitas aeris frigidi congelans. Signa eius ꝓpter sanguis multitudinem sunt dolor extensiuꝰ ꝓpter sang. cū pulsatione ⁊ caliditate apud tactū ⁊ vrina grossa ⁊ habitudo viuida carnosa ⁊ anteces'sio ocij ⁊ quietis ꝑdurans cuz assiduatione reruz sanguinem multiplicantiū famosarū. Et cura eius est vt a principio fiat flōmia in die ⁊ nocte de basilica dextra ⁊ sinistra simul si virtus ⁊ etas cōsenserint vt dextra tm̄. Et extrabat sanguis plurimꝰ ꝓpter posse repcutiat materia cuz fomētaria dorsi totiꝰ ex aqua ro. aceto succo sempuiue ⁊ filibus ⁊ iaceat eger supinꝰ sup terrā frigidaz ⁊ sup folijs populi salicis nenupha. vitiū rubi plantaginis solatri ros. si fit tēpus. Et si nō suffecerit: pijciatur in aquā frigidam vel sempuiue. In augmento ℞o fiat scarificatio ꝑfunda in natibꝰ ⁊ spatulis: in statu fomēte tur ⁊ empletur ex floribus camomille melliloti seis lini ros. coctis in aqua ⁊ exꝑssis ⁊ tepide positis frequēter sup locū. In declinatione ℞o si necesse fuerit: fortificet emplastrū ex additione foliorꝫ ⁊ semis anet. Nutriat cibis acetosis ⁊ bibat aquā frigidā vel aquā decoctionis macianorū ⁊ prunorꝫ aut ordei aut iulep. A carnibus ℞o ⁊ vino abstineat oīno ⁊ famē toleret ꝓposse. Sitī ℞o extinguat cū potibus iā dictis prout necessitas postulauerit. Signa eiꝰ ꝓpter humorem acutum cholericū seu flegma salsum sunt vrina citrina subtilis dolor pungitiuus fortis cum caliditate de loco ad locum ⁊ habitudo macra.

citrina ⁊ anteceſſio ciborum acutorū ⁊ expo
ſitio corporis ad ſolem calidum frequenter.
Cura eius eſt vt a p̄ncipio purgetur cum .ʒ.
vna vel .ij. medulle caſſie fiſtule vel mānevel
tamarindorū diſſoluta in aqua decoctiōis
p̄unorum collando ⁊ dando in aurora totū
vel cum .ʒ.ß. electuarij de ſucco roſ. vel ſto
maticon laxatiui dando cuꝫ aqua calida an
te diem. Deinde digeratur reſiduum mate
rie cū ſirupo roſ. vl' viol. vel oxyzaccara ⁊ tera
dicetur cum pillulis de reubarbaro dictis
capitulo de catharro. Et fiant repercuſſio
nes dicte in cauſa ſanguinea. Sed fortior
ſit earum vſus adeo vt ſi neceſſe fuerit cū eis
aliquid opij diſſoluatur. In aliis vero par
tibus fiat ſicut p̄ius. Dieterur ex cibis ⁊ po
tibus frigidis p̄dictis ſed non anguſtie
tur ſame: neq; ſiti ſicut in p̄dictis immo bi
bat aquam frigidam cp̄tum vult. In fine ve
ro ſi reliquie remanſerint: flebotbometur ba
ſilica dextra: quoniam educit multitudinem
et infrigidat corpus vehementer ⁊ euiden
ter. Signa eius p̄opter humorem crudum
flegmaticum vel frigidum melancholicum
ſunt habitudo ſqualida vl' macra plumbea
et vrina eſt alba groſſa viſcoſa vel ſubtilis
radioſa: ⁊ quia dolor aduenit paulatim et
perdurat tempore longo aſſidue. Et ſeda
tur poſt exercitium modicum ⁊ moderatum
et forte anteceſſit nauſeatiua ſatietas aſſi
dua ⁊ potus vini plurimi ⁊ p̄prie in ietu
no. Et ſolet hec ſpecies doloris accidere in
febre flegmatica vel quartana: quoniam cir
ca ſpondiles ⁊ ſpatulas multiplicatur hu
mor frigidus cū ſint mēbra neruoſa oſſuoſa
frigida per naturā. Et in hac ſpecie ſentit
grauitas corp' cōſtrigēs cū horripillatione
ſicut accidit ambulantib' in niue. Cura eius
eſt vt a principio fiat vomitus frequens ſi fit
poſſibile cū orimelle ⁊ aq̄ calida tepida vel
cū aqua ⁊ aceto modico addito ſalis ⁊ olei
vel cū aqua decoc. raphani ⁊ aneti poſt re
plectionē ſtomachi ex cibis ⁊ potib' diuerſis
vel purget cū .ʒ.ß. hīdicte laxatiue ſi vomi
tus nō ſit poſſibilis ſicut accidit habētibus
pectus ſtrictū ⁊ caput debile cū gracilitate
colli. Deide digerat reſiduū materie ⁊ edu
catur ſicut diximus cap. de artbetica frigi
da. Poſt purgatiōes diuerſas vngatur col
lum ⁊ ſpina dorſi vnguento marciaton vel
agrippa ad ignem vel ſolem calidū frequē
ter in ieiuno: vel lintiatur cum oleo de caſto
reo vel de coſto: vel de benedicta ⁊ aliis cali
dis ſtipticis dictis ibidem. Nutriat carnib'
laudabilibus aſſis vel elixis cū feniculo pe
tro. conditis cū ſinap̄. Horbeat earum iura
inſpiſſata cū vitellis ouorum condita cū ſpe
ciebus calidis aromaticis. Bibat vinum al
bum vetus purum vel mellicratū. Abſtineat
a potu aque frigide oino ⁊ piſcibus quibuſ
cunq; Signa eius p̄pter dolorē renū ſimili
ter ⁊ curam cōplete tam ſcripſimus: vbi de
renum paſſione loquebamur. Signa eius
p̄pter coitum ſuperfluū ſunt narratio infir
mi cum vrina ſubcitrina ſubtili oleaginea in
ſuperficie ⁊ dolore circa locū renum ⁊ cōca
uitatē oculorum ⁊ habitudo ſicca cū dolore
fetido citrino. Et cura eius eſt poſtpoſitio co
itus omnino ⁊ ſomnus: ⁊ quies ⁊ omnia que
diximus capitulo de macie renum. quod ſi
non ſufficit: recurratur ad capitulum de fa
tirtaſi per totum. Et ſi hoc iterum non ſuffi
cit ⁊ corpus maraſmetur: ad capitulum de
febre etbica tranſeatur. Signa eius p̄pter
laborem aſſiduum ſunt: quia accidit plurī
mum onera portantibus ⁊ nauem trahenti
bus ⁊ athletis. Cura eius eſt quies ⁊ ſom
nus ſuper lecto molli tempore longo: vt ait
Hpo. Verum ſi labor antiquatus fuerit de
bilitans ſubſtantiā neruorum ⁊ ligamento
rum ⁊ tūcturarū oim confortētur cū balneis
et vnguentis calidis ſtipticis cum aromati
citate dictis ca. de paraliſi. ⁊ de artbetica. p
totum. Et ad idem confert p̄prie balneuꝫ
vulpinum dictum: ita vt poſt balneuꝫ vnga
tur ſpina tota cum vnguētis marciatō agrip
pe vel de adipe vulpino. Signa eī' p̄pter
caſum vel percuſſionem patent ex relatione
patientis. Et ſi epar vel ſplen vel renes leſi
fuerint: vel vena rupta: exibit vrina rubicun
da ſicut ſanguis. Cura eius eſt vt flebotbo
metur baſilica vel mediana eiuſdem par
tis. Deinde bibat aliquid aque frigide
mixte cum aceto: quoniam agitationem bu
morum p̄hibet excellenter: et ponantur
epithimata et emplaſtra repercuſſiua famo
ſa ſuper locum ex roſ. ⁊ ſolatro et ſemperui
ua et lentibus excorticatis et aqua ro. et ace
to et bolo armenico et terra ſigillata ⁊ ſang.
draa. et balauſt. et cortic. granatoꝝ et aliis q̄

nota sunt aliq̃d sciẽti: donec mẽbrũ cõtusum ab apate secure. deinde ponantur resoluti ua supradicta in cã sanguinea. Jn fine vo vngatur spina tota ⁊ empletur cũ stipticis dictis in ca. de palisi. ⁊ de arthetica. Signa ei⁹ ppter frigiditatez aeris cõtinẽtis sunt q̃ accidit post ablutionẽ in niue vel ablutionẽ in aqua frigida. Talis nãq̃ frigiditas q̃nq̃ mẽbra denigrat ⁊ cadere facit ppter mollificationez caloris naturalis: ⁊ ppzie in extremitatib⁹ mẽbroz distãtiuz a corde ⁊ epate que sunt fons caloris naturalis. Et cura ei⁹ est eadẽ cuz cura doloris ex humore frigido dicta supi⁹: pter q̃ non est op⁹ euacuãtib⁹: sed calefaciẽtib⁹ cforrãtibus p̃dictis: verũ si mẽbruz aliq̃ fuerit mortificatuz necesse est vt abscindatur si fuerit possibile ne forte membra mortificentur vicina.

Emperica.

Emplastrum cõpletuz ano dinum ⁊ mitigatiuuz oĩs doloris in quacũq̃ particula corporis scripsimus ca. de doloze dentium ca. de empericis.

Canones.

Dicit Jpo. vj. p. ãpb. Quibuscũq̃ dolores a dorso i cubitos tráseũt flõmia soluit. Q̃ intellige verum in oi cã humorali: qñ illa flõmia vel euacuat sanguinez vel multitudinez: vt dicit Aui. ca. de flõmia. Et si vo doloz dorsi descẽderit versus inguina vel vmbilicuz soluitur cũ farmacia. Qñ vt ait Jpo. vndecũq̃ natura repit illic ⁊ educere conuenit.

Pronosticatio.

Doloz spõtaneus in dorso sep⁹ fit a frigida cã raro ⁊ raroz a calida: ⁊ iterũ frequẽs ex flegmate cp̃ melia. Silr ex sanguie frequenti⁹ cp̃ cholera: qñ pparũ est vt in mẽbris frigidis humor calid⁹ dñet. Doloz dorsi ex multitudine sanguis ilico producit ad apoplexiã vel paralisim: nisi cuz iflõmia forti subito succurrat. Doloz dorsi de cã calida cito pmutat ad resolutionez vel pnicies. De cã frigida ꝓsueuit pdurare. Jtem doloz ex humore crudo plurimo si pduret apoplexiã sup totuz vel palisim sup mẽbrũ vicinũ ꝓsignãt. Jtẽ doloz ex casu vel percussiõe supra dorsuz cãtus inducit q̃nq̃ paralisim in manu vel pede vel digito: qñ a nucha oriũtur nerui motiui trãseũtes ad mẽbra tũcturalia sibi deputata: qñ tũc nõ tñ mẽbro palitico remedia fiãt apponẽda: sed ⁊ spõdilibus dorsi: vt dicit Gal. iij. de iuuamentis membrorum.

¶ De gibbositate pectoris ⁊ dorsi. Capitulum. v.

Accidit plerũq̃ spondilib⁹ dorsi ⁊ ossibus pectoris q̃ thorax dicit ad q̃ funiculi costaꝝ veraꝝ terminant vt incuruẽtur int⁹ ⁊ exteri⁹ ⁊ fedã corpis faciãt figuraz cũ accurtatione colli ⁊ eleuatiõe humeroꝝ atq̃ exsuccatiõe coxarũ. Et si ista corpis tortura fuerit ante ⁊ retro gibbositas appellatur. Et fit ppter aliquaz q̃tuor cãꝝ. Prima est ossiũ p̃dictoꝝ tenueritas ⁊ mollities silr et ligamentoꝝ ei⁹: sicut accidit pueris ⁊ infantibus: q̃re nõ possunt molez capitis ⁊ grauitatẽ ppriã sustẽtare. Scõa est vẽtositas grossa frigida ligamẽta spondiliũ diuidens. Tertia casus ⁊ pcussio sup locũ. Quarta est. apa latitãs in pfundo dorsi vl costarũ q̃ sui magnitudine ligamẽta ppellit ad extra ⁊ spondiles dislocat: ⁊ ppzie post ei⁹ terminationẽ ad duritiez ⁊ in corpe laxo raro p̃ naturã siue fuerit apa calidũ: siue frigidũ: siue cõmixtũ.

Methodus.

Signa ei⁹ ppter ligamentoꝝ ⁊ ossiũ teneritatẽ sunt qñ maxime aduenit infantib⁹ ⁊ pueris ⁊ est sine fe. ⁊ caloze nisi fortassis doloz assidu⁹ febrẽ accẽdat. Et cura ei⁹ est vt fascie dorsum ⁊ pect⁹ totũ cũ fascijs latis mollibus oi ꝛpe alligatis firmiter donec dorsi spondiles p̃seruent a fletu ⁊ vociferatione ⁊ sessione ⁊ statiõe erecta ppossit: multiplicet cib⁹ p̃m numerũ nõ p̃m magnũ: vta cibis solidis si fuerit possibile. Et ppzie extremitatib⁹ porcelloꝝ ꝺescat oi ꝛpe sup lecto molli in altero lateruz vel dorso. Et si doloz exteriꝰ fuerit: emplet dorsum ex floꝛib⁹ camomille coctis in aq̃ pluuiali ⁊ vino rub. stipti cosin q̃b⁹ pul. iburis ⁊ masticis fuerit dissolutus: deinde diligẽter expssis ⁊ tepidis alligatis sup dorsum ⁊ pect⁹ cuz fascia p̃dicta: sed nõ tangatur corpus ex alio liquoze. Si vo illud nõ sufficerit: rectificet corpus ligando ipsum fortiter inter duas regulas planas solidas subtiles stupa interposita carminata.

Et si stupa imbibaꝫ in liquore tã dicto ⁊ diligenter expressa sup tegulas firmeꝫ melior fiet opatio. Et si illud iterũ nõ sufficerit: firmeꝫ sup locũ empl'm stipticuz cõstrictiuuz extreme fortitudinis dictum ca. de ruptura sipbac. Et dimittaꝫ sup locuz decem diebus. Deinde retteretur ⁊ dimittaꝫ diebus q̃nq̃ ⁊ iterũ remoueaꝫ: ⁊ hoc fiat totiẽs donec corpus a;tortuositate pfecte seruet. Signa eius ꝓpter ventositatẽ grossam frigidã inflatiuã sunt: qm̃ post dolorem dorsi assiduuz accidit dorso vel pectori. Et si vrina fuerit alba: grossa: lactea ⁊ etas: ⁊ cõplexio: ⁊ tẽpus anni flegmatica verior erit significatio. Cura est vt si sit cũ humoris vitio digeratur materia flegmatica ⁊ euacueꝫ cũ medicinis fortibus frequẽtatis quas diximus ca. de colica vẽtosa. Post hoc ftãt localia sup dorsum ⁊ pectus. Et si nõ sufficerit: puentiaꝫ ad emplastruz rubificatiuũ dictũ de arthetica ca. de canone. Ista tm̃ remedia semp firmentur vehementer super locũ cũ tegulis ⁊ fascijs latis ⁊ fortibus. Et si dolor augmẽtareꝫ ꝓpter vesicationez ex emplastro postponaꝫ per dies aliquot ⁊ inũgaꝫ cũ vnguẽto albo ⁊ cũ vnguẽto de ceruſa vel oleo ro. Deinde retteretur sicut prius: in fine x̃o rei ⁊ cũ cã fuerit remota fiant oia localia dicta. Nutriaꝫ cibis calidis ⁊ vino veteri: famẽ ⁊ sitiz toleret. Sudet in stupba ficca in tetuno: habitet oĩ tpe in aere calido: vtaꝫ sepius ante diem dyacimino: dyatriũ pipeon: tyriaca metridato ⁊ electuario anacardino posito cap. de apoplexia. Et ex spẽbus vtaꝫ piretro pipe cardamomo. Signa eius ꝓpter casum ⁊ pcussionez patẽt ex relatione patiẽtis. Et cura eius est vt a principio fiat flebothomia diuersiua de basilica: ⁊ alia singula que diximus ca. de doloribus dorsi ex casu vel pcussione. Postq̃ x̃o loc' fuerit securatus ab apostemate p repcussiones frigidas stipticas illic dictas puentatur ad remedia localia tortura respicientia: sicut p ordinem scripsimus in prima causa. Signa ei' ꝓpter apostema sunt febris ꝓtinua acuta cũ dolore assiduo in dorso ⁊ pectore. Cũ x̃o pertrãsierint: sedatur feb. cõtinua: sed remanet dolor ⁊ incipit dorsum ⁊ pectus eleuari. Et si apostema fuerit calidũ febris dolor ⁊ ruboꝛ acuẽtur. Si x̃o frigidũ se. dolor ⁊ ruboꝛ diminuentur: sed tumoꝛ ⁊ grauitas augmentantur ⁊ vrina fiet rubea: grossa. Cura ei' est vt si apud principiũ apostematis fueris vocatus: pcedas p ei' quatuoꝛ tpa: sicut in apate pectoris vel stomachi: qm̃ omnium apostematũ methodus curatiua vna est ⁊ eadez. In declinatione x̃o ⁊ cũ iam terminatũ est: ad induratiõẽ pcedas alternatim cũ emplastris ⁊ vnguẽtis mollificatiuis ⁊ resoluti uis: ita tm̃ vt dorsum cõtinue fasciet inter tegulas supra dictas: neq̃ cã dispositionis negligatur in mollientiũ atq̃ resoluentium applicatione: que plene diximus in ca. de apostemate stomachi. In fine x̃o totius intende soli dispositioni cũ ligatiõibus ⁊ emplastris stipticis dictis in prima cã. Si x̃o nõ fueris vocatus anteq̃ gibbositas cepit apostemari: postponas curas apostematis: ⁊ intende cure sclirosis primo et gibbositatis secundo vtriq̃ simul alternatim.

Emperica.

In pueris ⁊ ꝓpter si causa nõ fuerit fortis antiqua sufficit q̃nq̃ cerotũ confectũ ex armoniaco lapdano aã. ꝑ. equa. dissolutis infimul ad ignẽ lentũ: ⁊ incorporatis in mortario cuz pistello donec fiant sicut dyaquilon ⁊ extẽdis sup corio albo molli ⁊ cũ tegulis leuibus ⁊ fascijs latis sepius reuolutis firmatis sup locũ. Et si fortiꝰ volueris facere: adde in causa calida dragantũ acatiam bolũ armenicũ terrã sigillatã balaustiã cortices granatoruz cupulias ⁊ glandium. In causa x̃o frigida adde bdellium oppoponacum tbus mastycem viscum de querc. sequuntur.

Canones.

In causa dubia omnia simul miscеantur: quoniã neruus ⁊ cartilago ⁊ ossa atq̃ ligamenta in complexione frigida ficca per naturam conuenιunt. Neq̃ in modo substantie differunt ex radice: sed ꝑm gradũ duriciei ⁊ soliditatis cõsequens videtur vt rupture vel dislocationi alicuius eorum equales medicine conueniant quare dicta ca. de ruptu. sipbac. ⁊ capitulo de arthetica. precedentibus sublimiter suffragantur.

Pronosticatio.

Gibbositas si fuerit recens parua difficile

curatur:si ẋo antiqua ꝯfirmata nullatenus recipit curationē. Item in pueris ꝛ iuuenib⁹ facilius tollit ꝯ adultis vel ¦ senibus indurat is. Item si corpori catharroso per naturam gibbositas accidit:cadit i empima suffocās cor tpe nō longo.vnde Ypo.vj.par.ampbo. Quibuscūq; gibbi fuerint ex aſmate: aut tuſſi ante iuuentutē peunt:qm̄ calor naturalis acuit ꝛ eius euētatio minorat. Itez gibbositas thoracis periculosior est ea que in dorso: qm̄ cōprimit pulmonem. Sic ꝛ si tumor ad interiora ꝓcesserit periculosior est ea ꝯ si exeat ad interiora .verū quōcūq; se res habuerit pulmonē angustabit. Interior nāq; motuz ei⁹ ꝑm latū ꝓhibet:exterior ẋo ꝑm longū Itē oēs gibbosi sunt aſmatici:quarevitā suā vt plurimū ex improuiso terminat ante senectutē. Itē sunt vt multū iracundi:luxuriosi ꝛ elati:qm̄ in eis calidum cordis effrenter inflāmatur. Itē gibbositas accidens in spōdilib⁹ colli extat oīum ꝑiculosissima:cito nāq; suffocat vult squinātia.vnde Ypo. Si a febricitato cōuertat colluz ꝛ vix deglutire possit tumore nō existente mortale.

¶ De laboribus spontaneis currentibus. Capitulum. vj.

Accidit frequenter vt neq; exercitio:neq; casu:neq; ꝓcussione ꝓcedēte subito sentiat q̄s dolores fortes in cruribꝰ vel brachijs vel pectore vel spatulis seu mēbris alijs exterioribus:q; si fit ex apostemate:vel vulnere recenti:et talis dolor ꝺr a medicis labor sponaneus:quēadmodum ¦axitudo ꝓpter exercitium accidens labor dicitur accipiendo:prout dicit Gal.in cōmento illius ampbo. Laborez spontanei narrant morbos. Fiunt autem ex humoribus superfluis currētibus per musculos neruos qui sunt in ambitu corpis totius sui caliditate pūgentibus: sui frigiditate subito cōplexionem naturalez membri immutātibus ꝛ sui ꝯtitate continuū soluēdo. Sunt ꝑterea trium generū vt Gal.asserit ibidem. Primū nāq; genus est labor vicerosus:sez cum materia peccat in quali. Secundū labor extēsiuus:sez cū materia peccat in quāto. Tertiū apostemosus cum peccauerit si mul in vtroq;.Signa laboris de causa calida sunt calor ad tactū medici cum rubore ꝛ dolore pungitiuo mobili de loco ad locum ꝛ videtur ꝙ fit materia furiosa.Signa de causa frigida sunt vrina alba:grossa vel lactea:et dolor grauatiuus fixus vel parum mobilis cum priuatione roboris ꝛ coloris circa locum. Et si stupor vel formicatio superuenerit in membro verior fiet significatio.

Similiter ꝛ habitudo corpis si fuerit squalida et etas ꝛ complexio ꝛ tempus anni flegmatica ꝛ antecesserit satietas assidua ex cibis et potibus frigidis viscosis cum indigestione diuretica ꝛ potus vini in hyeme pluriimi seu ilico sup cibum fluctuare faciendo: significatio fiet magis certa. Signa autē distinctiua laborum spontaneorum ab apostemate statim a ꝓncipio in quacunq; particula corporis intus accidit fit pulsus velox frequens spissus:ꝛ sequit febris:ꝛ tumor fortassis apparebit aliqualis ꝛ vrina fiet rubea vel valde citrina que nullatenus laborez assequunt:nisi fortis dolor humorez ꝛ spirituꝰ inflāmet et fe.per accidens inducat:ꝛ ꝓpter effimeram cū qua signa digestionis minorātur in vrina.ꝛ si corpus consuetū fuerit buiusmodi sustinere laborez periodice:ꝛ ꝓpter post negligentiā flebotbomie vel balnei vel exercitij consueti restrictionē menstruorū vel emorroydarū vel fluxū ventris cōsuetum vel sanguinariū vel sudorē ẋlor fiet distinctio.

Methodus.

Cura doloris a causa calida ē vt si sang.in culpa cognoueris ex habitudine vtuida carnosa ꝛ vrina rubea ꝛ grossa fiat ilico flebotbomia fortis de basilica ptis oppositꝰ ꝑm longū vel latū:deinde de basilica partis eiusdē. Si vero cbo.vel flegma salsum in culpa deprēderis ex habitudine macra citrina statim vēter soluat.cū .ʒ.ℏ.stomaticon laxatiui vel electuario de succo.deiñ cū aq̄ calida:ꝛ post purgationē fiat sequēti die vl̄ tertia flōmia ptis eiusdē. A principio nāq; rei nō cōpetit flōmia:qm̄ vt ait Aui.primo canō. fen.quarta cap̄.de flebotbomia. Dietet ex cibis frigidis acetosis. Abstineat a carnibus et vino proposse. Sitim ꝛ famē toleret ꝛ exercitetur omni die i hyeme donec sudet. In fine vero rei totius balneetur in aqua decoctionis florum camomille maluarum

bismaluarum fumiterre violarū foliorū salicis ac populi ac vitis albe nouelle melilloti et seis lini vel sudet in stupba sicca calefacta donec oēs reliquie resoluant. ¶ Cura de cā frigida est vt a principio minoret materia cum purgatione facta ex bñō. laxatiua vel yerapigra vel pillis cochijs. Deinde si virtus et habitudo cōsenserint: fiat flebotbomia supradicta. In remedijs vo localibus fiat sicut prius pter qm nō est opus tanta fortitudine in repcutiendo qñ dolor nō est adeo vehemens sicut in cā calā. Et fortassis materia si grossa fuerit: indurat ex eis quare in resoluendo apud statū et declinationē nō sufficerent resolutiua leuia pdicta: imo pcedendū foret ad gūmas calas q̄ sunt armoniacū galbanū euforbiū bdellū serapinū. Et si necesse fuerit ad emplm rubificatiuū dictū caplo de artbetica. In fine vo rei balneet in aqua decoctionis origani costi serpilli absinti b. salute sauie mētastri artbemisie iuniperi. Et si fortificare volueris: adde aluminis lib. ſ. sulphu. lib. ß. salis cōis lib. ij. in decoctione: vel balneet in aquis tynarum multotiens ante cibum dietet cibis calidis siccis. Abstineat a potu aque frigide et piscibus. Sitim et famē toleret pposse. Exercitetur omni die post assellationem debitā vel consuetam et ante cibum donec sudet omniquaq.

Emperica. Cōiter operātes in cura laboris cuiuscū/q̄ faciunt statim a principio flebotbomiā supradictam quoniam licet nō euacuet eligendo velut farmacia tollit iñ multitudinē neq medicine anteceſſio videt necessario pmittenda: qñ regiminis malitia et ciborū varietas cū consuetudine fluēdi illud nō requirūt: quē admodū apud regimē electuum sanitatis tēporibus Gal. et Ypo. ad quorum mutationē loquūtur rectores posteri et eoꝝ interpretes. Post flebotbomiā vero si tempus et egri voluntas cōsenserint: digerunt et euacuant materias radicitet tam in cā calida q̄ frigida. put in caplo de artbetica diximus. ¶ In fine vo rei vel etiaz a pncipio si materia fuerit pauca fomentetur particula ex vapore aque calide decoctionis florum camomille melilloti ros. viol. in causa calida. Sed tunc abstinet bij abrotani artbemisie sauine in causa frigida: recipiendo vaporem membrū vndiquaq pānis coopertum vel faciant egrū sudare in byeme in stupbis obturatis calefactis ex vaporibus aquaruz tam dictarum extinguēdo lapides et calibes ignitos vt vapores acuentur. Et post bec oia si alique videantur reliquie remanſisse inūgunt cuz vnguentis calidis stipticis dictis ibidē vel marciatō vel agrippa dialthea et filtris puris vel cōmixtis donec materie cōsumpte fuerint et membrū confortatum ne alias amplius recipiat vel retineat superfluitates.

Canones Ad pseruanduz corpora ab buiusmodi laboribus et ppie piodicis consuetis confert maxime flebotbomare et farmacare ipsa ante ips paroxismi p dies decē vel plures: et proprie in pncipio veris et fine autūni. Et iterū cōpleti' piractās dicit. Vomitū aut fōmtaz in brachio factēdā cuz dolor est supra singuluz. Farmaciam vero vel flebotbomiam in pede faciendam cuz dolor fuerit infra singulum. In boc nāq loco p farmaciaz oēm euacuationē intellexit. Sciendū pterea q̄ labor spōtaneus cum fit passio neruoꝝ et lacertoꝝ q̄ sunt membra singularia motui voluntario subministrātia nō est incōueniēs si remedijs paſſis et spasmi et artbetice medicet: sic scz vt calida frigidis et frigida calidis applicentur primuz canonez in medicina fouentes. Cōtraria contrarijs curantur.

Pronosticatio.

Dicit Ypo. ij. par. amph. Labores spōtanei narrant morbos. Et morbi quos nūciāt sunt apata et fe. et ppie si fuerint fortes frequentes. Item fe. continua in qua labores huiusmodi frequenter accidunt: consueuerunt crisim facere salubrem per apostema creticum in inguinibus vel post aures vel sub ascellis qñ bec tria sunt emūctoria corporis totius. Item si quis tpe sanitatis consueuerit pati labores spontaneos in membro aliquo feb. superueniens terminare consuevit vt plurimum p apa creticuz in eodem. Item si quis conualescens in feb. conualescentia non vera neq corpore purgato per artem vel naturā

membrum laborioſum ex cā antecedente vel primitiua recidiuā minatur vel apa in eodē. Uñ Ypo. ibidē. Quibuſcūq reſurgētib⁹ ex morbis ſi aliq̄d laborauit ibi apoſtaſes fiūt In quo cū dei auxilio libꝝ pmū cōplem⁹ ad votū: qñ ipe largus eſt dñs q̄ tuſte petētib⁹ nil abnegat: nec retardat Cui grās agētes dicam⁹ cū Aui.j.canoñ.fen.j.cap.de humoribus. Ypi ſit laus omibus factoꝝib⁹ meliori.

¶ Explicit primus liber collectorij Bertrucij.

¶ Incipit ſcōs liber collectorij Bertrucij.

¶ Proemium ſecundi libri.

Erambula

uimus curā morboꝝ particularitū iuxta poſſe cū eoꝝ accidētibus timoroſis q̄ curā ad ſe trahunt vniuerſalitū atq; ſuoꝝ accidētiū curaꝫ acceptare ſm doctri. Ariſ. vīa particularibus pferēdo. Uñ notādū q⁹ in ſcietijs q̄druplex gen⁹ reperit. Primū eſt vīe pboꝝ qō eſt vīe cauſalitate: quēadmodū de⁹ intelligētie et corpa celeſtia cū ſuis motorib⁹ diuerſis. Et hoc q̄dēvīe prius eſt apud naturā: poſterius ño apud boiem cū ad ipm oīs nra cognitio finiteť. Scōm eſt vīe logicoꝝ qō eſt vīe predicatiōis. ⁊ poſteri⁹ōr: quēadmodū genus ⁊ ſpecies ⁊c. Et ipſum quidē contrariū eſt poriti: qñ eſt poſterius apud naturā: prius vero apud boiem cū ex ipo oīs noſtra cognitio deriueť. Tertiū eſt vniuerſale mathematicoꝝ qō dignitas nūcupať: quēadmodū pma pncipia ſiue dignitates. verbi grā. Oīne totuꝫ eſt maius ſua parte ⁊ ipm quidē eſt mediuꝫ pdictoꝝ: qñ eſt apud hominē ⁊ naturā prius cū ab ipſo vnaq̄q veritas roboreť. Quartū vero eſt vīe medicoꝝ qō vīe ſubiecti capacitate noiať: qualia ſunt ſe. decoratio: veneficium: ſolutio ꝓtinui: diſlocatio filr ⁊ apa: qñ vel totū corpus ſimul occupāt cū inſunt velut feb. ⁊ veneficiū vel apta ſunt quibuſcūq corporis partib⁹ aduenire velut cōtinui ſolutio. filr ⁊ apa vel pluribus partib⁹ ſimul vel diuiſim: quēadmodū diſlocatio iunctura rū. Et hoc quidē vīe poſtremū eſt predictorū: qñ ⁊ apud naturā: ſimilr ⁊ apud boiem poſterius eſt quēadmodū totū integrale ſcitur poſterius ſua parte. Scripturi itaq̄ de morbis vīibus nō loquemur niſi de tribus q̄ ſunt fe. venenatio ⁊ decoratio. Alia vero manuali derelinquemus operationi. Uerū qñ de talibus aliquid boni ſcribere difficile eſt. Eſt nāq̄ fe. morbus periculoſior qui eſt vt ait Gal. viij. de ing e. ſant. qñ acutiſſima q̄litate corpus afficit: ſingulaſq̄ partes inficit et opus ñruti denegat: neq̄ medicine pſtat apparatū. Et qō oim difficilius eſt abrupti pnoſticantiū ſentētijs medicātis aīm piracta ret: idcirco diuine pietatis auxiliū deuoto corde ſedulus interpello: quatenus ſcribētis calamū taliter manuducat: vt nec in feb. cognitione deuiet: nec in curatione erret: neq̄ in futuroꝝ preſagio vacillet: offerens fibi verbuꝫ Gal. ſcriptū. iij. lib. de medicinis ſimplicibus. parte ꝓemiali. In primis deuꝫ proteſtor cuius nomen ſit benedictum.

¶ De diffinitione ⁊ diuiſione feb. Capitulum primum.

Ebris eſt calor oīno contrari⁹ naturali: ꝓpter qō ⁊ feruor incōmenſuratus etymologiſatur. Hec aūt cōtrarietas attēditur in tribus. Primo quidē in forma ⁊ eſſentia: qñ calor naturalis eſt calor mixti ſm q⁹ mixtū. Calor ſe. vero eſt calor elemēti ſm q⁹ elementū: qñ eſt calor naturalis in igneū pmutatus: vt di. Gal. in cōmen. illius amphō. Que creſcunt ⁊c. Scōo differūt in fine ⁊ opere: qñ naturalis calor opationes oēs in nobis pficit ⁊ corpus cuſtodit. Calor vero febrilis deſtruit et corrūpit. Tertio ño in efficiente atq; in motu: qñ calor naturalis moueť a circūferētia ad centrū per viā vnionis. calor vero fe. a cētro ad circūferentiam per viā ſegregationis mixti in ſimplicia elementa: propter qō ⁊ a pōbis calor putredinis appellať: vt patz. iij. metheoroꝝ. Nō poſſunt aūtē predicti duo calores eidē ſubiecto ineſſe ſiue conferre cuꝫ natura ſit contrarioꝝ eidē ſubiecto viciſſim ineſſe: quapropter ſicut calor naturalis primitiuus eſt in corde cū ſit fons vite ⁊ ab ipo procedat per venas ⁊ arterias in mēbra corporis vniuerſa vitā ipſis tribuens ⁊ virtutē ita eſſe oportuit ⁊ in fe. verū cum calor naturalis ſit temperatus atq; in medio exiſtens: quoniam omne naturale eſt temperatum: et omne temperatū eſt naturale. vt ait Gal.

v

ſ.de accidenti. Concludit̃ euidenter ergo ꝙ quẽadmodũ calor febrilis ab ipſo recedit p exceſſum:ita frigiditas cõplexionis equalis ab ipſo recedit per defectum. Et iſta dicitur apud medicos etbica ſenectutis. Ex q̃b⁹ oĩbus talis a Gal.ſ.de fe.deſcriptio fe.colligitur aggregans oĩa genera cauſar. Qm̃ fe.eſt calor innaturalis primo accẽſus in corde p̃cedens ab ipſo per venas ⁊ arterias mediãte ſpiritu ⁊ ſanguine in totũ corpus nocens ſenſibiliter eius operationi naturali:non ſicut calor ab ira vel exercitio vel ab igne: niſi cũ fuerit vlteri⁹ permutatus. Necꝫ reſiſtendũ eſt tali diffinitioni per boc q̃ dicitur calor innaturalis quemadmodũ faciunt ſopbiſte putantes calorẽ naturalẽ in corde eſſe rẽ aliã a calore innaturali eiuſdem: qm̃ illud a ſuperiori reprobatũ eſt artifice.ſ.ꝙ duo accidentia ſolo nũero differẽtia ſimul in eodẽ reperiri poſſint ſubiecto:q̃re ſciendũ ꝙ ſunt vnus ⁊ idẽ velut in carbone ignito donec in flammeꝫ. Simil⁹ necꝫ obijciendũ ꝙ in feb. epiala ⁊ lipparia calor fe.nõ expandit̃ p totũ:qm̃ illud fit per accidẽs ⁊ a cauſa p̃bibente:prout explanabimus cũ de eis diſſeremus. Cuius quidẽ ſimile accidit in p̃mo pũctu alt principio fe.cuiuſcũqꝫ ⁊ p̃prie bumoralis:qm̃ tũc corpus infrigidatur exterius:⁊ q̃nꝫ ſuperuenit rigor ſup totũ:ita vt ex boc ſtulti putẽt eſſe paroxiſmũ feb.interpollate: quẽ frigus ⁊ rigor ⁊ borripilatio cõſueuerũt antecedere priuſq̃ fe.ſuperueniat vel materia putrefiat. Talis nãqꝫ corporis frigiditas nõ accidit niſi q: natura febrilis caloris fil⁹ et ſue cauſe nocumentũ p̃cipiens per totum reuocat ſua p̃pria inſtrumẽta:ſpm̃ ſcz ⁊ calorem ⁊ ſan.ad cor:vt ibidẽ vnita roborẽtur cõtra morbũ:quare p accidẽs depauperanꝫ extrema calore ⁊ colore. Ex p̃dictis ergo oſtenditur qm̃ ⁊ ſi epar vel ſtomacbus vl̃ cerebrũ vel ſplẽ ⁊ vniuerſaliter oĩa mẽbra corporis inflãmenꝫ p̃ter ꝙ cor ſit inflãmatũ nõ fiet vera feb.quẽadmodũ etiã ſi epar ⁊ mẽbra ſingula infrigidenꝫ p̃ter cor dicẽꝫ etbica ſenectutis vel ydropiſis vel cacbecia. Quapro⁹pter ſequit̃ vt oĩs fe.ſit calor innaturalis corporis totius:ſed illud nequaꝫ cõuertat̃. Cõcluditur etiã ꝙ certe ex nullo accidentiũ cognoſci poſſit fe.p̃ter q̃ ex actione leſa virtutis vitalis que pulſu percipitur arteriarũ:quoniam immediate ſe diffundit a fonte ⁊ ſtipite in riuulos atꝫ ramos: ꝓpter qõ ait gal. lib.ſuo de pulſibus. Pulſus eſt preco fidelis ſup diſpoſitiones cordis qui nõ fallit:poteſt nãꝫ vrina tingi plurimũ:licet nõ ſit in corde feb.omnino. Diuidentes autẽ febres diꝯcamus ꝙ omne accidens diuidit̃ penes ſuã materiã ſubiectam per quã diffinitur in abſtracto vel concreto. Subiectũ autem febris concretum eſt corpus bumanum viuens cum morbus ſit paſſio viuentis:vt ait Ariſtote.in lib.de cauſa longitudinis ⁊ breuitatis vite. Hoc vero corpus tribus tantum partibus integratur que ſunt membra:ſpiritus ⁊ bumores. Quarum prima corpus conſtituit. Alie vero due in eſſe viuo ⁊ operatione conſeruant. Sic igit̃ ſunt tres prime febris ſpecies ſiue differentie: quia ſi calefactum eſſe ſit in membris ⁊ eorum bumiditatibus ſecundis. Calefieri vero in ſpiritibus ⁊ bumoribus primis conſtituetur feb. etbica. Si vero calefactum eſſe ſit in ſpiritibus:calefieri vero in membris et bumoribus conſtituetur febris effimera. Si vero calefactum eſſe ſit in bumoribus:calefieri vero in membris et ſpiritib⁹ conſtituetur febris bumoralis que et putrida nuncupatur. Iſtarum autez ſubdiuiſiones pertractabimus inferius figillatim cum in p̃priis capitulis de qualibet loquemur. Signa febris in eo ꝙ feb.ſunt caliditas corporis totius apud tactum maioꝛ debito ⁊ ſolito ſine cauſa manifeſta. Et pulſus maior fortior velocior atꝫ ſpiſſior q̃ ſit per naturã. Similter ⁊ anbelitus ⁊ actio leſa in omnibus operibus nature. Apud actionem vero leſam virtutis naturalis impeditur appetitus ⁊ digeſtio: euacuatio ſterꝯcoris ⁊ vrine: veruntamen diuerſificantur bec omnia accidentia per ſpecies feb. diuerſas predictas:prout ſuis capitulis enarrabimus. Et feb. quidem ſimilitudinem ſimiliter et differentiam trium predictarum talez nobis tradidit Gal. medicorum princeps. primo de feb.⁊ eius interpres Auicen. quarto canoñ.fen.ſ. Et quomodo eſt cum lebes calidus calefacit aquam in ſe ⁊ aerem extra ſe quod eſt exemplum feb.etbice. Et etiam cum aqua feruens effunditur in lebetez et ipſum calefacit et aerem vicinum quod eſt exemplum feb.putride. Et etiam cum

lebes ⁊ aqua frigida calefiũt ab aere calido qꝫ est exẽpluz se.effimere. Et ex hoc scire potes in ope quod facili⁹ est curare se. effimerã ꝙ putridã: sicut ⁊ putridã ꝙ etb icaz prime specieꝫ: neqꝫ confirmatã cõpare volueris se.putride in vltimo malitie cõfirmate. Dicunt ꝓterea medici ꝙ se.putrida est se.liens qm̃ esse ei⁹ depẽdet a sua cã. Febris ẋo etbica ⁊ effimera sunt morbi facti qm̃ post earũ impressionẽ amplius a cã non dependent. Ipse nãqꝫ sunt vt plurimũ a causa ꝑmitiua cuius q̃dẽ nulla: vel modica repit̃ intẽtio in curando. Se.ẋo putrida fit vt plurimũ a cã antecedẽte ⁊ cõiuncta: quare medicatio ꝓcipua repitur in causa: vt ait Gal̃.viij.de ingenio sanitatis.se.ergo facta vna intẽtione curatur q̃ est alteratio. Febres ẋo fiẽtes duab⁹ indigent intentionib⁹ que sunt euacuatio ⁊ alteratio ꝙfecta. Quelibet ꝓterea se.si nõduz impressserit ei⁹ dispositionẽ in corp⁹ ⁊ fit impremere pata ex quacũqꝫleui causa ꝺ: febris futura fieri. Et indicatio ei⁹ in cura ꝓcipua sumit̃ ab actu ꝑseruatiuo q̃ consistit in rectificatione talis cause vel eius euacuatione.

¶ Alterius sciendũ ꝙ se.est essentialiter ma la cõplexio calida ꝓut ex dictis probatũ est Est iñ ⁊ mala cõplexio sicca per accidens ⁊ ex consequẽti: qm̃ ois calor cuz excesserit: exiccat quẽadmodũ et frigiditas bumectat vt dicit Gal̃.loco predicto. q̃re ⁊ res siue sint cibi: siue medicine opz vt sint frigide bũ ide cum ẋtute. vñ ait Ypo. ꝑma ꝓt. ampbo. bumide diete oibus febrib⁹ conferũt explicans qualitatem dubiam subticens vero certam propter breuitatem.

¶ De febre effimera
Capitulum secundum.

Febris effimera prout in prioribus ostẽdimus ẽ mala cõplo calida diuersa corpis toti⁹ accensa iñ ꝑmitus in corde bñs radicẽ ⁊ calefactũ esse in spirit̃ib⁹ ramos ẋo⁹ calefieri i bumoribus atqꝫ mẽbris nocẽs sensibiliter actoni naturali: sz qm̃ vt ait Gal̃. ꝑmo de se.melior febriũ distinctio est q̃ sumit̃ ex suba. Idcirco ꝑ speciebus se.effimere discernẽdis spiñ captam⁹ dicẽtes ꝙ qm̃ triplex est spũs scz vitalis naturalis ⁊ aialis: nõ quidẽ q: differãt essentiali forma vel efficiẽte vel materia sed solo fine: fil̃r ⁊ modo cõplonis. ẋbi gratia. Oiñis nãqꝫ spũs est ꝓpessentiã corp⁹ mixtuz clarũ subtile calidũ vergens in similitudinem supcelestiũ corporũ. vt ait Auic. in lib. de virtib⁹ corõ. Est etiã a corde ⁊ i cordis sinistro vẽtriculo gñatus ꝑm formã subalem et cõplexionẽ pfectã ex sanguine puriſſimo in vẽtriculo dextro aggregato: verũtñ qm̃ sub hac forma ⁊ cõplone non poterãt imediate operatiões oẽs corpis exercere: qm̃ eius caliditas supfluens ꝓbibuit opationes aiales: bũiditas ẋo deficiens opationes naturales transmisit ipm̃ sapiens natura ad mẽbra duo ꝓncipaliora p⁹ cor. s. cerebrũ ⁊ epar vt in ipsis nouũ gradũ cõplonis induẽs predictis opationib⁹ aptaret̃. ¶ Hoc igit̃ calefactũ esse aut stat infixũ spũi vitali q̃ prior est atqꝫ calidior ⁊ simplicior oim: aut naturali qui cõpositior: aut aiali qui oim est maxime restrict⁹ atqꝫ tẽperatus. ¶ Si quidẽ infixũ fuerit ꝓmo spiritui vitali ꝙsurgũt quatuor spẽs. Prima q̃dẽ ꝓpter irã inflãmatã. Scõa ꝓpter tristitiã cõstringentẽ. Tertia ꝓpter aerem calm̃ perurentẽ. Quarta ꝓpter aerẽ frigidũ opillantẽ. ¶ Si ẋo calefactũ eẽ fuerit infixum spũi naturali cõsurgunt q̃nqꝫ species. Prima quidẽ propter famẽ vel sitim inflãmantẽ. Scõa propter cibum vel potuz calefacientem. Tertia propter nauseatiuaz satietatem opprimentem. Quarta ꝓptervẽtris fluxum vel stipticitatem superfluentez. Quinta propter negligentiam exercitij vel balnei consueti vel flebotbomie vel sudoris orificia venarum oppillantem ad qõ etiam reducitur omnis res opillans ⁊ per interi⁹ vt cibus ⁊ potus grossus viscosus. Et per extertius balneum in aquis tinarum vel decoctionis berbarum opit̃. Et si calefactum eẽ fit infixum spiritui animali surgunt sex species. Prima quidem propter solicitudinem angustantem. Secũda propter vigilias perdurantes. Tertia propter excedentem somnum. Quarta propter catbarrum calidum adurentem vel frigidum constringentem. Quinta propter aerem calidum cerebrum colliquantem vel frigiduz constringentem. Sexta propter exercitium et laborem fatigantes. ¶ Signa autẽ feb. effimere communia sunt pulsus non valde velocior necꝫ frequentior naturali consueto: similiter et anbelitus. et quoniam in ipsis dyastoles ma-

tor est q̄ fistoles cū necessitas euacuandi fit adaucta p̄ter q̄ necesse fit fumū capitinosum. Et urina nō p̄dit signū digestiōis a p̄ncipio nec tingit̄ vehemēter: tactus q̄dem corpis est calid⁹ a principio q̄ manū pungit: ꝯm status remittit̄ si man⁹ in loco steterit tpe non lōgo: nec lingua ē vehemētis siccitatis vel aspiratis vel magnitudinis: sitim ei⁹ extinguit magis aer frigidus q̄ aq̄. Et ex signis circūstantib⁹ sunt post appentia: qm̄ in p̄ncipio se. nō accidit horripilatio vl̄ pauca. nec in declinatiōe fit sudor oīno vel pauc⁹: rotundus: fabtilis. ¶ Signa ꝯo p̄pria cuiuscunq; tra hūtur cōplete ex infirmi narratione siue anteces̄sione cause p̄mittue cuiuscūq; supra dicte quā decet medicū diligēter indagare.

Methodus.

Cura feb. effimere ꝓpter oēs ei⁹ spēs fere est vna et eadē in gñe q̄ est: vt habeat intētio sup alleuiatione causa p̄mittue q̄ se. inducit cū administratione rei oīno ꝓprie donec intēpertes inducat q̄m̄ vt ait ꝑpo. In oi motione corporis cū cepit q̄s laborare statiz quiescere remediū est: nec in hoc cadere pōt error apud aliquē sciētē in medicina p̄ter quā in duab⁹ spēbus q̄ vlteriorem curā ad se trahunt. Pria quax cā est q̄ fit ex nauseatiua satietate in qua q̄dez opz cām decidere et post hoc dispositionē alterare: vt ait Gal. viij. de ingento sanitatis. vbi gra. q̄m̄ si crapula sit in stōacho q̄ scies qz recēs est: nec añ tps longū assumpta. Stir̄ et sentit partes dolorē grauatiuū apud p̄tē ventris supiorē cū eructationib⁹ diuersis tūc nō euadet alterum duox modox q̄m̄ vel ē cibus nōdū corrupt⁹ plurimū sed pōt reduci ad benignū: q̄ scies ex eructuatione saporē cibi retinēte q̄re dek dyatriūpipeon dyagallāga cuz vino veteri amaro puro i modica tñ q̄ntitate ne forte se. dispositio augmētarek: et post hoc abstineat a cibo p duos vel. iij. dies et dormiat ꝓposse vel exercitek donec tota crapula digeratur et redierit appetit⁹. et fiāt oīa dicta ca. de debilitate stōachi. Vel cib⁹ est corrupt⁹ q̄ scies q̄ eructuatiōes sunt fetide horribiles fumose quidē si corruptio ꝓcesserit a calido excedente: acetose ꝯo si a frigido deficiēte quare statim educak a p̄ncipio p vomitū: vt docuimus ca. de bolismo. ¶ Si ꝯo cibus ad intestina descēderit distinguēdum fere fiet in hac materia: q̄m̄ stat adhuc in supiozibus et gracilib⁹ q̄ scies qz cessant eructuationes et dolor sentit̄ circa vmbilicū et antecessit causa p longū tēpus post cibū assumptū quare si sit benuolus cū dyatriūpipeon sicut p⁹: q̄m̄ et in intestinis gracilib⁹ quodāmō perficitur digō p̄ma: vt ait Gal. viij. de ingento sanitatis. ca. de se. effi. ex satietate. ¶ Si ꝯo fit malituolus torsiones et angustias cū vigilijs educātur statim a p̄ncipio cuz medicina leui ficut stomatichō laxatiuum et beneō. et yerapigra vel cū clisteri lenitiuo dicto ca. de stipticitate vētris. vel cū suppositorijs dictis ibidem. vel cibus descēdit ad intestina grossa iferiora q̄re tūc educak p clisteria siue crud⁹: siue corrupt⁹ fuerit. ¶ Scōa ꝯo spēs difficultis est q̄ fit ex opillatione orificioꝝ venarū capillaris et porozum cutis in qua q̄dem necesse est vt medicus statim a p̄ncipio sagaciter ꝓcedat ne forte in se. putridā cōuertak ad quā maxime prona est ꝓpter ꝓhibitiuaz humoris transpirationē. Primo igitur materias euacuet cum flebotbomia quidē si sanguis vel oēs humores simul eq̄liter dominent quod scies ex habitudie carnosa vl̄ plectorica et urina rubea vel cōfusa et colore corporis viuido vel turbido. Cum farmacia vero si vnus humor solus alius a sanguine vel duo dominētur. Quod scies ex urina citrina subtili vel liaropos grossa et regimine precedente. post euacuationez ꝯo poros aperiat cum balneo aque dulcis tepide vel aq̄ decoctionis florum camomille in quo totū corp⁹ leniter fricetur tempore longo: in ieiuno ex farina fabarū vel furfure vel sale: fil̄r et p interius cū sirupo acetoso vel oximelle et cibis subtilibus: tra tñ vt si opillatio fortis fuerit quod scies quia feb. et anxietas nō est fortis sed modica: leuiorib⁹ insistendū ē medicinis.

Emperica.

In cura omnis feb. effimere p terq̄ i illa que fit a fame: vel siti: vel exercitio excedente cōferre videtur euacuatio cum flebotbomia vel farmacia iuxta electionem predictam. Similiter et dieta tenuis in q̄to atq̄ quali quoniam et si non quelibet feb. effimera fit cuz materia plurima sine repletione in qua libet: tamen ipsarum leditur virtus digesti-

na quare cibū simul plurimū vel grossuz nō pōt elaborare. neq; per hoc timendū est de virtute cū temp' fe. sit breue: vt infra iam dicetur. Jn declinatione vō cuiuslibet ipsaruz cōpetit balneū aque dulcis tepide: qm̄ calorem fe. alterat ⁊ reliquias insensibiliter resoluit. Sciendū p̄terea q; in fe. effimera predicta quādoq; surgunt accidentia mala que sunt dolor capitis vomitus fastidiū sitis ⁊ similia quibus succurrendū est ꝓut in singulorum capitulis docuimus ꝓposse.

Canōes.

Dicit Ga. viij. de ingenio. sani. q; ꝓpuz feb. effimere est non trāsire tertiū diē q; si cessauerit die scōa breuior ⁊ leuior dicet. Si vero ꝑma die cessauerit verissima atq; purissima nūcupat cū nomen fe. effimere tēpus vnius diei a grecis interp̄tet: nec est aliqua febris effimera q̄ diez tertiū transire possit p̄ter q; in fe. putridā cōuertat excepta ea q̄ fit ex opillatiōe orificiorum venarū ⁊ porozū que quidē durare pōt vsq; ad diem quintā. q; si tunc natura resoluit in putridā est conuersa quare ⁊ hec fe. nō est vere effimera: sed quasi media inter effimeram ⁊ putridā iudicatur. Dicit etiā Ga. ibidē q; ꝓpriū est fe. effimere nō habere periodos neq; proximos qm̄ periodus a materia dependet būoral̄ p̄ter q; in feb. effimera ex opillatione q̄ quidē periodos hz. vbi gra qm̄ si materia opillans fuerit grossa flegmatica fiet periodus diurna. Si vero choleri ca subtilis fiet periodus de tertio in tertiuz. Si melica de quarto in quartū. Si san. affligat assidue velut synocha cum acerbatione apud aurorā. Jstis nāq; alterationū tribus materia parū post parū opillat: ⁊ parū post parū euaporat. Dicit p̄terea Gal̄. ad istud propositū q; ad apa intrinsecum in quocunq; membro nō pōt accidere feb. effimera. Ad apostema vō extrinsecū ⁊ proprie paruū et in aliquo emunctorioꝝ nō sequit̄ nisi fe. effimera qō est qm̄ in eis nō peruenit vapor putridus ad cor cum sua substantia sed cuz virtute ⁊ alteratione sola quod est proprium effimerarum.

Pronosticatio.

Solicitandum in cura feb. effimere statim a principio quontā si diem quartā vel quintam ad plus transierit feb. putridā inflāmabit. Jtē si fe. effimere calor ⁊ feb. ⁊ omnia accidentia de die in diē minorētur salubre. Si vero calor fortificet̄ ⁊ pulsus diuersificetur et dyastolis minoretur cū augmentatione systolis ⁊ vrina tingatur: neq; in ea signa digestionis perseuerent cū fetore corporis ⁊ omnium existentium amplius debito significant: qm̄ apud diem quartum vel quintū cōuertitur in putridam timorosam si nō superuenerit sudor roridus: aut vomitus sponta neus: aut fluxus ventris: aut exitus sanguinis narium: aut alia euacuatio sensibilis sedicans causam antecedentem febr. putride fieri future. Jtez si in apostematibus interioribus signa fe. effimere pure apparuerit paritatem apostematis et salutem significant. Econtra vero si ad apostemata exteriora velut in emunctoriis signa febris alteri' apparuerint p̄ter q; in febre effimera magna apostema timorosum significat. Unde ypocrates. viij. partic. amphoris. Jn bubonib' omnes fe. male exeptis effimeris. Jtem corpus sanguineum per naturam si febricat feb. effimera propter nauseatiuam satietatem pronum est labi in feb. putridam timorosaz et proprie si ventrem habuerit constipatuz et demum in erbicā pernicioſam. Jtem corpus flegmaticū per naturam febricitans fe. effimera ab estu sol' vel negligētia purgationis et exercitij consueti pronum est labi in feb. putridas cronicas malignas nisi apud diem tertium vel quintum euacuatio superuenerit sensibilis copiosa. Jtem corpus melancolicum per naturam maxime potens est offi febri effi. resistere et hoc quidē rōne cōplexionis quemadmodum corpus temperatum id potens est facere ratione fortitudinis virtutis. Jtem corpus calidum siccum p naturam facilius a feb. effimera curatur q; corpus frigidum et humidum per naturam quemadmoduz et facilius labitur in ipsam. Ual̄ Jpo. ij. parti. Amph. Jn morbis minus periclitant̄ egrotātes ⁊c. Jtē fe. effimera p̄pter opillationē venaz ⁊ porozz corpis ē oibus alijs difficilioꝝ in cognoscēdo atq; curando: vt di. Gal̄. viij. de inge. san. q̄propter ad ipsaz cognitionē pleni' bñdā scire cōuenit: quontā hoc genus fe. nō accidit corporibus

extenuatis ꝙrepletis ad ipaꝝ curationē ꝺo purgationiꝫ ſtati a p̄ncipio fortiꝫ iſiſtēdū

¶ De febre etbica ⁊ eius ſpēbus.
Capitulum tertium.

Ebris etbica vt i p̄ncipio diſ finitiōis ſe. oſtēdim⁹ eſt mala cōplexio eḡlis ca'a: ſicca hīs calefactū eē in cordis ſuba p̄mo ⁊ ſuba aliox membrozuꝫ ex cōſequenti: calefieri vero in humoꝛib⁹ ⁊ ſpirittibus. Fit aūt hoc ḡen⁹ ſe. raro p ſe incipiēdo: vt plīmū autē cōſequendo egritudines alias. Cū autē fit per ſe incipiendo fit ab ira aſſidua vel laboꝛe vel fame vel coitu coꝛ ⁊ mēbꝛa inflāmāte atq; exiccante. Cū vero fit cōſequendo fit altero duorum modoꝝ: qm̄ aut conſequit egritudines vniuerſales: ⁊ hoc vt plurimū. Dis nāq; ſe. putrida cū perdurat: ⁊ ꝓpꝛie in coꝛpoꝛe choleꝛico vel melico tranſit in etbicā: aut conſequitur egritudines ꝑticulares: ⁊ ſic accidit poſt debilitatē quinq; membꝛoꝝ p̄ncipalium: p̄cipue coꝛdis pulmonis epatis ⁊ ſtomachi atq; renū cum ſup aliquo ipſoꝝ mala cōplexio calida ſic lōgo tēpoꝛe duꝛauerit: vt ait Ga'. tij. de inge. ſani. Et in iſto quidē ſermone cōꝓbēdendo inteſtina ⁊ venas et meſeraicas qm̄ ſtomacho ⁊ epati alligant.
Sunt autē feb. etbice tres ſpecies ſiue gradus. Primus quidem incipiēs ⁊ eſt cū bumiditas ſcōa q̄ roꝛes oꝛ mēbꝛoꝝ circūfluens depaſcit: quemadmodū ⁊ cū lucerna depaſcit oleū circūnatans: ⁊ hec eſt cura cōis facilis: ſed cognitionis ſumme difficilis. Secunda vero ꝓcedens: ⁊ eſt cuꝫ bumiditas ſcōa que cambium dicit membꝛis imbibita cōſumit: quēadmodū cū lucerna cōſumit oleū imbibitū in licbinio. Et ipſa eſt facilis cognitionis difficilis ꝺo curationis. Tertius autē eſt perficiens cū bumiditas tertia que glutē oꝛ mēbꝛoꝝ ſubſtantiā cōglutinās inanitur: quēadmodum cū lucerna inanit bumidū radicale licbinū: et hec eſt manifeſte cognitionis: ſed impoſſibilis curationis. Qm̄ ſi bumidū fluens reſtaurari poſſit: bumidū tm̄ radicale nequaq;. ꝓpter qꝺ ait Aui. tij. can. p̄mi ca. q; ſi ẗꝛia ſpēs etbice poſſet curari: poſſet ſenex per naturā iuuentutē induere ⁊ ſe in eſſe viuo ꝓpetuare. Signa ꝓpꝛia ſe. etbice trabūtur a rebus quinq;. Pꝛima quarū eſt caliditas coꝛpoꝛis infixa qāā eger nō ſentit vel parum. Et cum medicus manū apponit: ſentit a p̄ncipio calozem lentū niſi ſe. putrida complicet: ſed ſi manus diutius immoꝛet: ſentit augmentū calozis velut punctura acuū cuiꝰ contrariū eſt in ſe. effimera ⁊ putrida. Scōa eſt qm̄ hec feb. nō babet paroxiſmos nec exacerbationes aliqua boꝛarū diet: immo eſt fixa equalis tēpoꝛe aſſiduo: niſi foꝛte per accidens. Ubi gr̄a. Quoniam vt ait Ga'. I. de febꝛibus. Feb. etbica ſemꝑ foꝛtificat ꝑ duas boꝛas cibo aſſumpto: ꝛ diuerſis boꝛis mordinatis. Et ideo quonīā tunc caloꝛ bullit ex aduentu bumidi nutrimentalis ſuper membꝛa velut cum aqua ſpargitur ſuper calcem viuam. Tertia eſt pulſus: ſpiſſus: velox: duꝰ debilis ſubtilis ⁊ longus ex caliditate ⁊ ficitate arteriarū ⁊ coꝛdis cum debilitate viꝛtutis: quapꝛopter ſi filum bumidum circumdatur bꝛachio citius exiccabitur apud arteꝛias. Similiter ⁊ ſi vnguentum vel liquoꝛ liniatur ſuper coꝛpus totum citius exiccabitur apud tboꝛacem. Quarta eſt vꝛina velut coꝛpoꝛis ſani: ⁊ ꝓpꝛie in p̄ncipio verum cum proceſſerit: fit vꝛina citrina intenſe cum oleaginetate ſuperficiei: et cum maxime ꝓceſſerit: fit aquoſa cum vnctuoſitate plurima ꝓpter caloꝛis innati extinctionem ⁊ bumiditatum radicalium membꝛoꝝ ⁊ ſpermaticoꝝ conſumptionem. ¶ Quinta ab baꝛbitudine coꝛpoꝛis trabitur: vt ſi cum predictis coꝛpus de die in diem extenuetur ſine cā manifeſta ⁊ vigilie ſuperfluant cum ꝓſtratione appetitus ⁊ deſiderio aſſiduo attrabēdi aerem frigidum. ¶ Signa autem diſtinctiua triū ſpecierum predictarum ſunt additio ⁊ remiſſio ſignoꝝ predictoꝝ. verbi gratia. quoniaꝫ ſi ſigna pꝛioꝛa omnia fuerint recentia atq; remiſſa eſt pꝛima ſpecies: Si vero fuerint foꝛtioꝛa et facile apparentia: ita vt vꝛina fit oleaginea ⁊ adeps vētris ⁊ muſculoꝝ minoꝛet ⁊ oculi concauentur fiet ſecunda ſpecies. Cum vero fuerint vlti mata ⁊ facies fuerit toꝛnatilis ⁊ caro muſculoꝝ omnino cōſumpta donec oſſa ⁊ neruli apparere ceperint ꝑter conſuetudinē ⁊ cutis fuerit tenſa velut coꝛtū ad ignem calefactuꝫ et arefactum que cum extenditur: redit cum plurima tarditate: et vox fiat gracilis et vene apparentes vacue a ſanguine; tunc erit

tertia species mortis vicine presaga.

Methodus. Feb. etbi/ca cū fit fe/bris facta in humiditatib⁹: vt diximꝰ capᵒ de diuisione feb. auctoritate Gal. x. de ingenio sanitatis solis indiget alteratiōib⁹ ad frigiditatē et humiditatē nec est opus euacuatiōe cause: qm̄ post suū esse nō dependet amplius a causa nisi forte p accidēs: vtpote qm̄ cōsequitur ad feb. purridā illa remanēte. ¶ Nec autem alteratio cōplete trib⁹ rebus pficitur q̄ sunt balneū cibus ⁊ inunctio. In aurora igitur ⁊ post somnū ⁊ digestionē duplicem cōpletam surgat a lecto suo mozose fine strepitu ⁊ exoneret ventrē suum si fuerit possibile ab egestione ⁊ vrina tunc intret balneum bumectatiuū lenitiuū quale est ꝑpriū balneū aque dulcis tepide, sub aere tēperato ⁊ fortius illo est aqua decoctionis, maluarum folioꝝ salicis populi et cucurb. papaue. et nenupbar. viol. et ordei depilati. Et iterum fortius est balneū ex lacte dulci recēti: aut ex lacte ⁊ aq̄ simul mixtis: ⁊ ex balneis bumectantib⁹ vt di. Mesue in suo de appropriatis. ca. de spalmo. est qō fit ex aq̄ dulci i qua cocta sunt capita ⁊ pedes edozum ⁊ agnoꝝ et artetum pinguium: propter quod ⁊ quādoq̄ fiunt clisteria cum bmōi et conferunt vebemēter: ⁊ in tali balneo leniter fricetur fine moza in ipso: quoniam nutrimentū digestum trabit ad membza et corpus rubificat atq̄ dilatat quēadmodū moza longa in balneo ⁊ fricatio aspera cum sudore corpus reddit euapozabile. Cū aūt balneū exierit vnguat pectus ⁊ spina tota ex oleo cōi: ⁊ ex oleo viol. ⁊ cū populeon ⁊ cū butiro recenti dissoluto cum lacte recenti mulcto. Et post vnctionē fundatur supza totuꝫ corpus aqua tēperata multa ℞gēs parumꝑ ad frigiditatem: tūc quiescat et dormiat vndiq̄ pannis cōtextus sup lecto molli sub aere tpato vergente ad frigiditatē ⁊ būiditatē aliqualem quam attrabat cum anbelitu suo preter q̄ corpus non tangat circūquaq̄. Talis nāq̄ ordo balneatiōis et vnctionis corpus impinguat: calozem feb. alterat et naturalem conseruat. Et si corpus fuerit catbarrosum nō fundatur aqua predicta super caput: sed super corpus residet omniquaq̄. Et si aer babitatiōis sue nō fuerit bmōi p naturā fiat talis per artē fundendo aquā roſ. ⁊ sternendo folia viridia ppli ⁊ salicis ⁊ vitis albe. Cuꝫ aūt bn̄ quieuerit ⁊ dormierit sup lecto suo exercitet parūper in camera donec calor naturalis excitat⁹ fuerit ⁊ appetit⁹ comedendi redierit tūc absorbeat aliq̄d lactis dulcis recētis p se vel cū mica panis de simila ⁊ ꝑpe si cōsuetus sit in vsu lactis ⁊ in ipo delectet: neq̄ sumat cū eo cibū aliuꝫ: qm̄ de facilime corruptibilib⁹, vt dicit Gal. vij. de ingenio sanitatis sunt lac sang. sperma ḡre in stoma cbo caᵒ ꝓuertit in fumositatē in frigido ad acetosum ⁊ sic nō nutrit: ſꝫ corpus aggrauat ⁊ virtutē ledit naturalē. Si igit lac corrupti nō cōsueuit in stomacbo suo qō scies ex eructationibus oportet vt sugatur ex mamillis priusq̄ alteret ab aere cōtinente. Quod si fieri nō est possibile detur tūco cū mulsuꝫ fuerit cū modico ꝛuccari si stomacbus sit calidus vel modico mellis si stomacbus sit frigidus: neq̄ cōueniens est in boc oē genus lactis: immo precipuū oib⁹ est lac mulieris propter omogeneitatem sui ad nostrum corpus: et post boc lac asine: quoniā omniū est subtilissimum ⁊ minime caseat in stomacbo et post boc lac capre paste ex berbis frigidis bumidis et bono feno et post boc vacce et post boc lac ouium. Sed oportet vt ipsius pars superior tunicosa separetur cū cocleaꝛi: postq̄ per vnam boꝛā constiterit: vel oportet vt ipsum cum ferro vel lapide ignito donec acescat aliquantum vstuletur et partes eius butirose consumantur que sunt in eo plurime facilis inflammationis et cum buiusmodi balneo et sorbitione lactis alternatim regatur per tres dies fine oīi cibo alio donec virtus confortetur: tunc nanq̄ ad cibos alios gradatim transferatur. Si vero non fit consuetus in vsu lactis: neq̄ stomacbus in ipso delectetur. sorbeat post balneū loco lactis ex iuribus edozum vel pullozum coctis cum poꝛtulacis lactucis cucurbi. vel similibus: vel sumat ex pultibus ordei vel farris vel auene conditis cum lacte amigdalarum dulcium et penidijs: vel sumat micā panis lotā bis vel ter in aqua frigida. Et opꝫ vt ois cib⁹ coꝛ fit actu frigidus cū administrat. Et cū post dies aliquos p buiusmodi confortatus sit: nutriatur cancris fluuialī

bus vel piscib⁹ petrosis assis supra prunas vel elixis cōditis cum vino granatoꝝ donec ad vsum carnū ꝓcesserit edorū agnorum et pullorum. ¶ Ex fructibus vtaꝫ pomis sapidis ⁊ piris ⁊ citonijs assis ⁊ pineis ⁊ amigdalis dulcib⁹ et auellanis mundatis ⁊ nutritis per noctē in lacte dulci ⁊ sic cū balneis ⁊ vnctionib⁹ ⁊ fotibitionibus p̄dictis alternatim factis oī die naturali bis vel ter regatur tēpore longo donec fe.extinguaꝫ ⁊ corp⁹ resumatur. Tūc caueat oīno a coitu tra⁊ labore.sed gaudeat solatijs ⁊ tripudijs octo ⁊ q̄ete et somno plurimo ꝓposse. Si vō calor fe. intensus fuerit quēadmodum accidit in specie secunda:epitbimeꝫ pectus ⁊ cor cum petijs lineis infusis in aqua in qua dissolut⁹ sit puluis ro.⁊ sandaloꝝ actu frigidis vel tepefactis si corp⁹ ex eis rigorē senserit. Et in boc casu p̄cipit Rasis in almā.vt induāt camisias sandalatas et ꝓprie cum exeūt a balneo in quib⁹ dormiāt tempore longo. Et vngatur pect⁹ ⁊ spina tota cum vnguento isto actu frigido.℞. populei.ʒ.ij. olei viol'. olei ros'.salicis olei nenupbar'.aā.ʒ.ß. muscillaginis draganti muscillagiñ.seminis citoniorum ⁊ malue.aā.ʒ.ij.cere albe.ʒ.ij.cōficiantur oia simul in forma vnguēti: qñ consumptionē corporis ꝓbibet excellenter. Et alternetur in ei⁹ medicinis cāphora qñ licet sit frigida vebemēter exiccat. Hec est ergo medebodus fe.etbice ratione sui. Unde sequunt ipsam qñq; accidentia que curam ad se trabunt ⁊ sunt fitis vebemens fluxus ventris ⁊ stipticitas. Ad fitim igitur extinguēdam vtatur ante cibū per duas boras trocis. de camphora dictis ca.de ptisi. Et fiant oia dicta ca.de ptisi. ¶ Ad fluxum ventris vtatur troiscis de izarabe dictis ibidem:⁊ in boc casu p̄cipuū est lac vsulatū ⁊ pultes ex eo facti cum riso vel farre vel auena: qñ stipticat et nutrit ⁊ alterat ⁊ confortat. ¶ Ad stipticitatem ventris vtatur prunis cerasis vuis maturis ficubus ante cibū ⁊ si necesse fuerit leniatur cū suppositorio ex pendijs vel sapone vel lardo vel cū aqua dulci calida in qua dissoluta fuerit ymanna cassiafistula tamarindi. Sed nequaq; ꝓcedatur ad acuta quousq; febrem inflāmarent ⁊ virtutem deijcerent. ¶ Extat preterea febris etbica plerunq; cum putrida vel egritudine alia com

plicata quā sequitur ipsa remanēte: et tunc fiet cognitionis atq; curationis difficiliores ꝓpter intensionē et multitudinē ⁊ virtutis oppressionem. Oportet igitur vt dicta in boc casu et dicta in sequētibus capitulis vbi de febre putrida loquemur debite misceaꝫ. Ita vt si fe.etbica dominari cognoscatur ex corporis arefactione plurima magis insistamus alteratiuis q̄ euacuatiuis. Si vō fe.putrida dñari cognoscatur ex vrine cōfusione et corporis plectoria magis euacuationib⁹ insistamus: in neutra tamē neutrā partium negligamus sed vtriq; gradatim parum post parū intēdam⁹:qđ vt meli⁹ fieri possit virtutem cōfortem⁹ cū cibis sufficientib⁹ ap propriatis ne deficiat in via. Et in boc casu peni⁹ alienādus est lactis ⁊ aque frigide vsus:qñ materias putridas augmentaret postq̄ eis admisceretꝫ in stōacbo vel intestinis:sed loco ipsi⁹ ptisana collata capiaꝫ vel iulep vel mellicratuz prout materia calida vel frigida postulauerit.

Emperica.

Electuariū restauratiuum quo corp⁹ etbi cum impiguaꝫ ⁊ infrigidaꝫ sic fit. ℞. succi liquir'.dragagāti gūmi arabici ros'. san.al.et rub.aā.ʒ.ij.se.portulace semis papaueris al. seim cōmunū frigidoꝝ mūdatoꝝ seis maluarū seis bōbacis excorticati seis citoniorū. aā.ʒ.tiij.spodij reubarbari berberis.aā.ʒ.iij pentō.amili.ordei depilati pineaꝝ amigdalarū dulciū auellanarū excoriatarū.aā.ʒ.ß.zuccari albissimi.lib.iij. Et sunt q̄ addunt lactis papaueris ⁊ vini granatoꝝ.ʒ.ij.ppt infrigidationē.⁊ sunt qui addūt succi cācrorum fluuialiū elixoꝝ in aqua dulci ⁊ post cōtusorum in mortario ⁊ expressoꝝ:vel succi tucaꝝ vel succi limaciarū vel succi pullorum vel edorū vel agnoꝝ lib.ß.ꝓpter resumptionē. Et fiat ex oibus electuariū durū vel confectio mollis vel zuccarū ros'.put egri desiderū postulauerit⁊ pōt addi aliq̄d ex spēb⁹ dulcibus nō acutis sicut sunt cinamomum gar'.spica propter aromatizationē de quo sumat patiēs p⁹ exitū cibi a stōacbo ⁊ aā balneū ⁊ bibat p⁹ ipsaz aquā zuccari frigidāvl aquā purā. Electuariū ad restrigēdū ⁊ infrigidādū fit ex bmōi mixtura. ℞. zuccari ro.si vēter sit fluid⁹ vl' zuccari viol'.si sit stipticus

diadragati triasandō.añ.p. ℔.electuariuz ducis quartā par.illi⁹ si sōach⁹ sit debilis in digerendo addunt aliqui.

Canones.

Rationabil⁹ dubitat⁹ vtrū in cura feb.etbice debeat balneū añcedere cibū vel ecōuerso videtur ꝙ sic auctozitate Gal.viij.τ.x.de ingento sanitatis.quē in methodo sum⁹ assecuti sut: tō suffragat ꝙ balneuz antecedat: qm̄ si cib⁹ antecederet balneū rapet crudus ad mēbra. Sed bui⁹cōtrariū videt: qz cū cibus restauret:balneū ℞o inaniat τ corpus etbicum restauratiōe sola indigeat nō euacuatiōe videt ꝙ cibus sit balneo p̄mittēdus. Dicendū aūt videt ꝙ qōlibet pōt cuilibet añferri: vt est ō mēte Aui.iiij.can.fen.j. Uerūtm̄ in boc accidit distinctio: qm̄ in boc corpe necessaria est restauratio:fil⁹ τ alteratio. Si igit medicus intēderet restaurationi:vtpote si corp⁹ sit cōsumptū τ virt⁹ debilitata cōuenit vt cibus p̄mittat. Si ℞o intēderit alterationi:vtpote si febris sit intēsa τ multū ꝓcesserit:ita m̄ vt virtus adhuc tolerare possit cōueniens sit vt balneū p̄mittat. ¶ Sciēdū m̄ ꝙ cib⁹ q̄ pōt p̄cedere balneuz nō est quicūq; neq; q̄ncunq; offerēdus:sz oz esse modic⁹ q̄titate τ facilis digestiōis ex sua substātia τ q̄litate:velut est lac recēs vel succus ptisane vel⁹ ius carniū laudabiliū:scz pullozū τ edozū. Et oz offerri per tres vel q̄tuoz horas ante balneuz vt pfecte digerat:neq; crudus virtute balnei ad membra capiat. Ex q̄bus appere pōt ꝙ corpus etbicū pōt trib⁹ victib⁹ cibari in die naturali τ victib⁹ totidē balneari:sed non plurib⁹ si rōnabil⁹ ꝓcedat:scz p̄ma in aurora: scōa i vesperis:τ tertia in media nocte. Ita m̄ ꝙ bebore ātic̄pētur τ retardent p̄m elōgationez diei sup noctē in estate vel⁹ ecōuerso in byeme Dicit p̄terea gal.x. de inge.sanitatis.ꝙ magis opz esse tps humectādi q̄ infrigidādi ꝓpter frigiditatē esse q̄litatē actiuā valde: q̄re medic⁹ itēdat τ extēdat multū humectatiua sup infrigidatiua cū ℞tute. Subdit ibidē ꝙ lz ois cib⁹τ pot⁹τ aer cōtinēs corpa etbicoz fit actu frigid⁹ offerēd⁹:nō m̄ opz vt fit frigidus vltimate velut est aqua frigida:qm̄ et si febrili dispōni ꝓferat mēbra destruit nutritiua. Aqua nāq; si frigida potet τ i stomacho remāserit frigida tpe longo digestionē pbibet:ventositatē eleuat τ trāsire mozat ꝓ meseraicas ad epar:vt ait Ypo. iij.regimis acutoz. Est m̄ cuz aqua frigida potata ilico inflāmat τ febrē accēdit:τ q̄nq; fluxū ventris: τ ꝓpte in ventre cholerizāte. Sit igit aqua ipioz fil⁹ τ potus alij τ cibi tēperati cū vergentia ad frigidū:qz τ alterāt actu τ virtute: neq; conuemt vt sint tepidi: qm̄ tepida sunt facile vomitiua.

Pronosticatio.

Prima spēs etbice facile curat: sed difficile cognoscit.scōa spēs facile cognoscit:sed difficile curat.tertia spēs est cognitionis manifeste:sed curationis impossibilis oiquaq;. Ite etbica febris maxie accidit infra annū.xviij. τ.xxv.qm̄ est tps feruoris:quare in ea corp⁹ cito marasmat τ moritur. Ante ℞o hāc etatē τ post q̄nq; curatur facile vel palliat tpe longo:τ ꝓpte in mulierib⁹ τ sanguineis τ flegmaticis ꝓ naturā. vñ Ypo.v.pti. ampb. Ptisis sit maxime etatib⁹ a.xviij.annis ꝛc. Ite fe. etbica vt plurimuz interficit in autūno: qm̄ est siccum tps inordinatū τ p̄cessit estas calida resolutiua humiditatū naturaliū influentiū τ radicaliū.vnde Ypo.iij.ꝓ.amb. Autūnus ptisicis malū. Ite si cepit appetit⁹ ꝓsternit:crura iflat:vēter influere: capilli cadere: cutis arescere siue arefieri:itavt splēdeat velut ꝓgamenuz in quo nō apparēt ruge oīno ꝓpinqu⁹ erit morti.vñ Ypo.v.ꝓ.āpb. A ptisi habito oyarria supuenies mortale. Ite solicitudo in ꝓnosticatione etbimologiarū:qm̄ mortēdo loquūtur:τ loquēdo moriunt. Item fe.etbica facili⁹ accēdit in corpe cholico ꝓ naturā vel sexū vel etatē τ facili⁹ curat:τ difficili⁹ curat τ accēditur in flatico. In corpe vero sanguineo vel⁹ melā cholico medio modo se hz vt patet.ij.ꝓ.amb. In morbis min⁹ ptelitātur egrotātes. Ite fe.etbica si fuerit cōplicata cū fe.putrida τ egritudine alta quacūq; difficiliozis est curationis q̄ si sola ꝓter q̄ cum ypocarcha.

¶ De etbica senectutis. Cap.iiij.

Hec egritudo nō est fe.sed ꝓpter filitudinē nois ad fe.etbicā: fil⁹ τ dispositiōis q̄ cōsistit in extenuatione: ꝓsumptione: τ arefactiōe corporis ab Aui.

Ethyca senectꝰ

sub sermone fe. et bice collocaꝝ. Est aũt etbica senectutis mala cõplexio frigida sicca dominãs sup cor ⁊ corp⁹ totũ ex qua fit habitudo macra rugosa cũ colore pallido vel plumbeo velut in corpib⁹ senũ accidit p naturã: propter qõ ⁊ etbica senectutis dr. Fit autez bec passio aut p se incipiendo ⁊ hoc vt raro: aut cõsequendo egritudines alias: ⁊ hoc vt plurimum. Et cuz fit per se incipiendo fit propter frigiditatem corporis naturalem ⁊ epatis siccitatez. Hec nãqꝫ duo mẽbra principalia sunt fons ⁊ origo duaruz qualitatũ principalium quibus virtꝰ naturalis pficiꝝ ⁊ vita conseruaꝝ. Cor quidẽ caliditatis: epar bumiditatis: velut accidit ꝓprie in corporibus melancholicis p naturã vel etatẽ vel solicitu

De Simea

dinez perdurantẽ. Et sicut accidit illi symee de qua loquitur Gal'. v. de interioribus. ꝙ sine causa manifesta extenuabatur quacũqꝫ die donec ⁊ morer etur: quam dum ꝓcepisset anathomizari nibil bumiditatis reperit in capsula cordis. Et ex boc cognouit quomodo cor ꝓpria bumiditate priuatuz quã sibi natura tribuit ne ꝓpter motum assiduum ⁊ calorẽ spirituuz consumereꝝ: deficit necessario in sua substantia ⁊ opatione. Cuz autez fit consequẽdo fit ꝓpter debilitatem stomachi ⁊ inteſtinoꝝ ⁊ meseraicaruz assiduã perdurantem: qñ scz super eadem dñatur bumiditas cruda extranea ꝓpter indigestionẽ ⁊ crapulam pdurantez: velut accidit pueris post vsum fructuuz plurimoꝝ ⁊ adultis ⁊ senibus habẽtibus naturaꝫ vel ex tempore virtutem stomachi defectuz. Signa etbice senectutis in cõi sunt habitudo macra pdurans assidue cuz colore fedo ⁊ debilitatione virtutis quaqꝫ die ꝓter solitũ manifesta. Et est qñqꝫ cum appetitu sufficienti: qñqꝫ x̃o cum ꝓstratiõe appetitus: ⁊ ꝓprie cũ stomachi frigiditas ⁊ virtutis eius debilitas cũ bumoris multitudine vltimaꝝ. Signa aũt distinctiua p se incipiendi vel aliud cõsequẽdi tradunt ex narratiõe patiẽtis sup debilitatem stomachi digestionis vel ei⁹ priuatione ⁊ antecessione egritudinum cronicaꝝ: sicut de fe. quotidiana ⁊ quartana ⁊ similia.

Sup ethyca

Methodus.

Intẽtio curatiõis buius egritudinis duobus perficiꝝ. s. humectatione ⁊ calefactione: ⁊ bec ꝓprie sunt cum balneis cibis ⁊ vnguentis: quare curaꝝ oino cura feb. etbice preter qꝫ opus est calefactiuis. In aurora igiꝝ post somnuz ⁊ digestionẽ completã ⁊ stercoris euacuationem: balneeꝝ in aqua dulci tepida in qua cocta sint malua altbea artbemisia calamentũ balsamita vel in qua cocta sint capita ⁊ pedes edoruz ⁊ agnoꝝ ⁊ arietũ pinguiũ in qua fricenꝝ leniter cuz farina fabaruz excorticataruz vel furfuris fine mora in ipso: qñ duz mẽbra rubere ceperint atqꝫ dilatari ex nutrimẽto attracto p balneũ ⁊ fricationẽ illico cessandũ est: ne forte balnei vel fricationis supfluitas poros dilataret ⁊ corpus inanirẽt. Tunc igiꝝ inungaꝝ pectus ⁊ spina tota cuz dyaltbea mixta cũ modico populeon vel cũ oleo nardino vel buttiro recẽti fine sale: ⁊ postunctionẽ fundaꝝ sup corꝰ totum aqua dulcis tempata vel frigida si ex ea nõ senserit borrorẽ. Et ponaꝝ i lecto molli in quo pannis mollibus vndiqꝫ cooptus dormiat ⁊ quiescat fine sudore. Preterea x̃o parumꝑ exercitꝝ sub aere tempato donec caloꝝ naturalis fiꝝ ⁊ appetitꝰ excitenꝝ: ⁊ tũc comedat ex cibis facilis digestiõis calefactẽtibus moderate: sicut sunt iura pullorꝝ ⁊ edorum ⁊ agnoꝝ annaliuz inspissata cũ vitellis ouoꝝ ⁊ cõdita cuz zinzibere cinamomo croco cardamomo: ⁊ ficut sunt oua sorbilia ⁊ pisces petrosi recẽtes assi vel elixi cõditi cũ spẽbus aromaticis nõ acutis. Et sicut sunt buticelle panis de simila cõdita cũ buttiro: nec cibum vna vice multiplicet donec digestio stomachi ꝓfortꝝ. Postqꝫ aũt cibus talis digestus fuerit qõ est apud borã vesperoꝝ redeat ad balneuz supradictuz. Et sic regaꝝ p plurimos dies cum balneis ⁊ vnctionibus ⁊ cibationibus alternatis bis vel ter quacunqꝫ die naturali: donec corpus pfecte resumaꝝ ⁊ dispositio pmutꝝ: quẽadmodũ plene scripsim⁹ ca. de cura fe. etbice. Qõ si stomacbus ⁊ vrina fuerint bumoribus crudis repleta digerantꝝ statim a principio ⁊ educantꝝ: prout docuim⁹ capl̃o de sto. debilitate. Et post boc peruenias ad balneationẽ supradictã. Et cũ ad sanitatem redierit debitã vel ꝓsuetã abstineat a coitu vel labore supfluo ⁊ vigilijs ⁊ ira ⁊ solicitudine ꝓposse. Gaudeat ocio tripudijs ⁊ qere: exerciterur omni die gradatim ante cibum incipiendo motũ a debili tendendo ad

fortem redeundo ad debilē. Sed post cibuz exercitari nō cōuenit oino aut parūper: vt.ſ. cibus ad fundum ſtomachi deſcendat ꝑter ꝙ ad eius latera cōquaſſet. Ex fructib⁹ vtaꝫ pineis mūdatis ⁊ amigdalis dulcib⁹ ⁊ auellanis ⁊ fiſticis ⁊ ficubus ⁊ vuis maturis. Et qñcz ſi vēter reſtrict⁹ fuerit: ſumat ante cibū ex prunis cerafis: ſed eoꝝ vſum deuitet aſſiduū: lentaꝫ qñcz cū caſſia ſ̄ſ. tamarindo. manna: ſed nō cum acutis.

Empirica.

Regimē iſti⁹ egritudinis ē regimē impinguationis corpis macri frigidi debilis meliori per naturā. Hoc aūt regimē maxime compleꝫ cū cibis ⁊ medicinis ſanguinē ⁊ ſpma multiplicantib⁹: vt ſunt piſces laudabiles ⁊ dyaſatyrion ⁊ dyātbos: ꝗre dicta ca. de deffectione coitus. ⁊ q̄ dicent ca. de ingroſſatiōe corpis macri. ſublimiꝫ ſuffraganꝫ. Ex cibis ꝑterea multū ⁊ ſubito nutriētib⁹ eſt lac butirоſum recenter mulſum q̄le eſt vaccinū vel ouinū: quēadmodū ⁊ lac nō butirоſum in cura ſe. etbice cōmēdaꝫ: velut ē lac mulierē vl̄ aſininū l̄ caprinū. Opz aūt vt q̄ ex lacte nutriꝫ ⁊ impinguari voluerit ſit ī ipo cōſueto⁹ ⁊ ī ipo ſtomachus ⁊ os egri delectaꝫ: qđ ſi nō fuerit corrūpeꝫ in ſtomacho calo quidē ad fumoſū ⁊ frigido ad acetoſuz: quare nō nutriet: ſed eructationes ⁊ anguſtias inducet. Ars autē lac conſeruandi ne corrūpaꝫ extra ſtomachū vel in ſtomacho hec eſt vt ſugaꝫ a mamillis qđ ſi abominable fuerit: ſorbeat ſtico cū mulſum, fuerit ꝑ ſe vel cū mica panis de ſimila ꝑter ꝙ ali⁹ cibus oino ei nō miſceaꝫ: niſi forte ſtomach⁹ fuerit choleric⁹ tūc ꝓuenit vt aliq̄d zuccari tabarzet b miſceaꝫ: vel flegmatic⁹ tūc ꝓuenit vt aliq̄d mellis puriſſimi miſceaꝫ. Si ẋo lac recēs haberi nō ſit poſſibile poterit hoc mō ꝑ horas ſex vel circa id in bonitate ſua cōſeruari: videlz vt ſtico cū mulſuz fuerit ponaꝫ in vaſe ſuo ligneo bñ obturato in aqua calida temperata: quoniam naturalem facit calorem remanere.

Canones.

In cura huius egritudis tēpus calefactiēdi breue: tps ẋo humectādi lōguz valde qđ eſt: qñ būditas ē q̄litas tarde ipriмēs ī corp⁹ ⁊ ſic citaꝫ deuincēs: ppꝫ qđ ait galꝫ. vij. de ingeſanitat⁹. ꝙ facili⁹ ē būdū exiccare ꝙ ſiccum būectare: verū cuz caliditas fortis exiccet: cōuenit būc patiētē abſtinere a reb⁹ acutis: vt ſunt pip alita finap. Sil̄r ⁊ ab acrumib⁹ vt acetū ⁊ agreſta ſuccus berberis ⁊ a cibis val̄ de ſalitis vel fumigatis: niſi forte qñcz ex eis parū guſtauerit ad ꝓuocatiōē appetitus: ſed nutriaꝫ reb⁹ dulcib⁹ aromatizātib⁹ facilis digōnis: ſicut eſt vinū rubeū dulce clarū: Sil̄r ⁊ claretū: qñ ſolū dulce nutritiuel ppuruz vel prediānans in mixto: vt ait galꝫ. ij. de ſimpli. medicinis. Sciēdū ꝑterea ꝙ cū etbica ſenectutis nō ſit aliud ꝙ defectio ẋtutis nutritiue: neceſſariū ē vt in ei⁹ cura rectificationi ⁊ ꝓfortatiōi mēbroꝝ naturaliū inſiſtamus: ⁊ ꝑpte circa ſtomachū ⁊ epar cum vnguētis ⁊ emplis calidis ſtipticis aromatic⁹: que ſuis capi. tractauimus ꝓpoſſe.

Pronoſticatio.

Etbica ſenectutis maxime accidit āte. xvij. annū ⁊ poſt. xxv. ānū mō q̄ſi ꝓrario ſe. etbice: qđ eſt qñ āte tps. xvij. anoꝝ eſt humidū radicale adhuc plurimū cui nōdū accidit diminutio de qua curādū ſit: ꝗre calidū naturale remanet oppſſum ad qđ deſeruit pluriмū humidū influēs nutrimētale: ⁊ ꝑpte in pueris gulоſis. Sed poſt tps. xxv. annoꝝ qđ eſt termin⁹ pfectiōis ⁊ ꝓfitiētie diminuiꝫ humidū radicale atcz depaſciꝫ a calore: ꝗre deficiēte pabulo deficit ⁊ calor naturalis. Ytez hec egritudo maxime accidit corpib⁹ meliciſ ꝑ naturā vel regimē vel etatē ⁊ qñcz flaticis. Ytē hec egritudo vt primuz ſuccedere cōſueuit egritudinib⁹ cronicis apud declinationē: qñ tūc eſt in eis ſan. modic⁹ ⁊ calor naturalis defect⁹ ex egritudine ꝓcedēti: ꝗre ſagaciter ſuccurraꝫ. Ytē etbica ſenectutis eſt tardioris terminatiōis ad mortē citioris ẋo ad ſalutez: cui⁹ cauſa in ſe. etbi. repiꝫ. Sunt ei⁹ ꝑtes tres ſpēs ſiue grad⁹: quēadmodū ⁊ ſe. etbice. ꝗrū ꝓma eſt facile curabilis: ſz difficile cognoſcibilis. ſcōa ẋo ecōuerſo. tertia aūt nulli⁹ latet cognitionē ſz nequaq̄ recipit curationez: quēadmodū necz ſenſuz. naturale: necz dīnt ij grad⁹ niſi ꝑm magis ⁊ min⁹ vel antiqui⁹ ⁊ recētius. vñ Ypo. ij. p. amp̄. Que ex multo tpe extenuātur corpora tarde reuerti conſueuerunt.

De cura fe. putride. Capm. v.

Licet ois fe. p naturā rei fit calor putredinalis ⁊ oīno calori naturali ōri: vt ostēdim⁹ ca. de diffi. feb. verūtn apud medicos illa fe. ppie ōr putrida: cui⁹ calefactū esse est in humorib⁹. calefieri ⁊o in spīritibus ac mēbris q ⁊ fe. būoralis nūcupaf. Ad sciam aūt pfectā nois ⁊ diffinitiōis fe. putri. dicam⁹: qm̄ ista. iij. bñt se p ordinē: vt dicit gal. xj. de inge. sani. Primo nāq; humoralis materia collecta ex cibis ⁊ potib⁹ superfluis in corpe replet ipm p̄m vasa sui q̄titate ⁊ aggrauat p̄m virtutē sui q̄litate. Deiñ ⁊o talis repletio ⁊ grauitas poros cutis ⁊ oravenaꝝ capillarium opillat. tertia ⁊o talis opillatio trāspiratiōnē ⁊ euētationē caloris naturalis pbibet. q̄rta aūt calor naturalis būoris ex b̄ ebullit neq; regulaf a natura q̄re fumus caprinosum a cētro eleuat ad circūferentiā velut accidit in stercorib⁹ ⁊ alijs reb⁹ cuꝝ putrescūt: qm̄ quentes corporal'r ad cor ipm inflā matyltra sui debitū. Deinde pcedēs ab ipo p venas ⁊ arterias i corpus vniuersuꝝ febrē putridā inducit. Cā igit feb. putride triplex est. s. primitiua añs ⁊ ꝺiūcta: que ⁊ sunt cause oīm morborum: neq; sunt plures alie. Primitiua q̄dē est cā extrinseca veluti est⁹ solis carētia exercitij vel balnei vel euacuationis cōsuete. Sil'r ⁊ añcessio crapule pduranꝺ ⁊ ppie ex reb⁹ facile putrescētib⁹ vt sunt lac ⁊ fructꝰ olera ⁊ pisces. Et sicut est motus inordinat⁹ sup cibuꝝ ⁊ assumptio vini p̄imi vel cōfectionū calidaꝝ fumosarū post cibuꝝ. Antecedens ⁊o est cā intrinseca mediata cunq; facta fuerit imediata vocabit ꝺiūcta cā. verbi gra. humor vel cib⁹ superfluus aptus putrescere donec ⁊ iam putrescat. Ad cōpletū igitur intellectū fe. putride ⁊ suarum specierū: dicamus q̄ p̄m Gal. p̄mo de differentijs febrīū. Differentie multipliciter requirūtur. Prima quidē ex materia ⁊ hec est melior illarū distinctio: qm̄ aut est būor simplex: aut mixt⁹: ⁊ siquidē simplex sic fient quattuor species. Pria ex sanguie. Scōa ex cholera. Tertia ex flegmate. Quarta ex melancholia. Si ⁊o cōmixtus sic fiunt diuerse species q̄ calamo scribi nō possunt nisi in genere prout dicimus ca. de cura febrīū putridarū ⁊ cōpositarū. Scōa diuisio fe. putride est ex forma afflictionis: qm̄ aut et⁹ materia est intra venas ⁊ arterias ⁊ sic fit fe. cōtinua q̄ semp affligit: aut est extra venas et sic fit feb. interposita q̄ q; certis ꝓportionibus fluit ad minerā putredinis idcirco quietem interpont. Tertia ⁊o diuisio ipsarū q̄ est maxime necessaria cognosci a medico ipam curare volenti est ex qualitate materie ⁊ mōcursus et⁹ in pugna cōtra naturā que est: qm̄ materia aut est acuta; calida: ⁊ sic feb. facit acutam: aut frigida grossa ⁊ sic febrem facit cronicā: aut medio modo ⁊ sic fe. facit tropicam seu cōuersiuā. Hanc aūt ꝓposse pertractabimus cap'lo de significatione fe. an terminanda sit per crisim vel sine crisi; quontā nō est possibile ipsaꝝ pfecte intelligere sine crisis cognitione. Signa fe. putride cōia que nō faciunt errare cū simul fuerint sunt ⁊ pulsus velocior ⁊ frequētior debito vel cōsueto in quo fistoles maior est q̄ syastoles propter minorē necessitatē expellendi fumū caprinosum q̄ euacuandū calidū: fil'r ⁊ anhelitus inordinatus ⁊ vrina rubea cōfusa in q̄ nō apparet digō statim a p̄ncipio vel parū appareat ⁊ ppie cū materia fuerit pauca. ⁊bi gra et virtus fortis cuꝝ regimine bono ⁊ tactus quidē corpis apud manū medici sentit calidus mordax acutus vaporosus ⁊ p̄mutatio lingue ad sapores alienos sine cā manifesta cū siti ⁊ fastidio ⁊ anxietate plurima ⁊ lassitudine mēbroꝝ corpis totius ⁊ p̄mutatione somni ⁊ vigiliarū in ordinē nō cōsuetū ⁊ dolore capitis pulsatio ⁊ fetor excūtium plus debito q̄ cōsueto. Signa distinctiua fe. putride an sit cōtinua vel interposita non p̄nt trabi nisi ex plus apparentibus: quoniaꝝ in principio omnis feb. putride sentit patiens horripilationē ⁊ rigorē: hec tamē est in fe. cōtinua propter reuocationem caloris naturalis ad interiora propter sensationē nocumenti. Sed in fe. interpollata ꝓpter sparsionem materie nondū putrescentis: apte iñ putrescere super membra sensitiua musculosa que sunt in ambitu totius corporis. Simil'r ⁊ in declinationibus eorum fit vt plurimū sudor exuberās dur⁹ vaporosus vel alia euacuatio sensibilis manifesta: nisi fortassis materia sit pauca ⁊ benigna ⁊ virtus fortis insensibiliter ipsam resoluens: quare oportet vt talis distinctionis signum capiatur ex

afflictiõe se. x̃bi gratia. Si desint aliqua bonarũ in infebricitationẽ ⁊ quietẽ pfectaz x̃e erit interpollata. Si x̃o nunq̃ pfecte desit eius afflictio: iz exacerbet magis vna horaz diet q̃ altera vendicet se. cõtinua ꝓportionabilis. Qñ si oi tpe equal̃r affligat velut sino cha ꝺr se. cõtinua nulli interpollate se. interposita ꝓportionata ꝓprijs diſſeremus.

Methodus. Cura feb. putridaruz in generali duob⁹ pficit instrumẽtis: dieta videlz ⁊ medicina. Oratio nãq manualis ad ipsarũ curã nõ ptinet: nisi cũ fuerit cũ apate: de q̃b⁹ nos tã expectatum⁹ li. j. verũtñ de bis duobus instrumẽtis actores medicine ⁊ maxime Ypo. ⁊ gal̃. canones scripserũt vtiles atq necessarios diuersos. Nos vt eoz dicta breuiter pstringam⁹ nihil vtiliũ ptermittentes ꝓposse tractem⁹ q̃stiones. Prima quarũ est de dieta q̃lis. s. ⁊ qua hora diet vel morbi fit auferẽda a medico methodũ obseruãti. Ad qõ videt rñdendũ q̃ canõ pfect⁹ de modo cibationis in se. putriõ. q̃buscũq tã ꝓtinuis q̃ interpollatis cõplectẽs oẽs regulas actoz gñales hz septẽ ptes. Prima quarũ est q̃ in nulli⁹ feb. poxtſmo seu exacerbatiõe dãd⁹ est cib⁹: neq̃ ilico ante ipm: neq̃ ilico post ipm: nisi fortasſis accidẽs aliqd magnũ timorosum ad hoc necessitauerit. verbi gra. Syncopis q̃ cõsueuit q̃busdã accidere vel defectio in principio poxtſmi vel augmẽti: vel statu vel declinatione: nõ solũ ꝓpter inanitionẽ: sed ꝓpter feb. molestiã: quare tũc q̃libet horarũ cib⁹ erit oferẽdus. Et adhuc magis si sit ꝓpter inanitionẽ. Dic cib⁹ opz vt sit paucus facile transmutabilis habẽs virtutẽ alterãdi atq cõfortãdi potentẽ: sicut est mica panis pluries lota in aq̃ frigida vel vino albo clato pontico limphato. Et si sic est intẽtio vomẽdi in poxtſmis se. interpollatarũ de cibo. vel kl̃ate: qñ in eis facilioz fiet vomit⁹ si cibus offerat̃. Et hãc partẽ cañ. tradidit nobis Ypo. p. j. aph̃. cũ dicit in poxtſmis subtrahere opz: apponere cñm lesio est. qõ Gal̃. ptractãs ibidẽ in cõmento ait. Qñ duz cibus subtrahit̃ calor total̃r sup materiã morbi ꝺuertit ⁊ poxtſmum abbreuiat bono fine. Scõa ps cañ. est q̃ magis debem⁹ eligere vicinitati declinationis poxtſmi vel exacerbatiõis si opz q̃ principio qz calor naturalis minus impedit̃ facta pugna q̃ ante pugnã: ꝓpter qõ ait Ypo. primo reg. acutoz. Dãd⁹ est cib⁹ postq̃ calor in calcaneũ declinauerit. i. postq̃ calor se. expalſus fuerit pfecte a cẽtro cordis ad circũferentiã oiquacz: sicut fit in declinationib⁹ oim se. ⁊ poxtſmoz. Tertia ps est hz principiũ poxtſmi debeat magis fugi q̃ declinatio regularis: est tñ in casu q̃nq necesse fieri si molestie cant̃ accidẽtia: vtpote sui capitis vel debilitas plurima: nõ tñ facta ꝓpter inanitionez: sed ꝓpter se. molestiã supuenire cõsueuerũt in declinatiõe: qñ vl̃r in oi se. hora ꝓuentioz ⁊ trãquillioz est eligẽda. Aliter nãq nõ digereret̃: sed coꝛrũperet̃ ⁊ malitiã feb. augmẽtaret. Quarta ps est q̃ hora crisis ⁊ p totuz statũ donec tota crisis cõpleat̃ in se. babẽtib⁹ verã crisim est tenuissima dieta vtẽdũ. vñ Ypo. Qñ egritudo est in statu tenuissima dieta oportet vti. ¶ Tenuissima autem dieta vt dicit Gal̃. in commento illius amph̃. j. p. Tenues ⁊ certe diete. ꝓsistit in oino nihil dãdo de cibo: istud tñ fallit q̃nq in casu verbi gra. Si accidẽtia crettica fuerit malitiosa virtutẽ deſtruẽtia: tũc nãq cib⁹ in hora stat⁹: immo ⁊ hora crisis nõ est denegãdus cũ viri⁹ sit a medico a cũctis ꝑseruãda. Scitẽdũ tñ q̃ accidẽtia crisis duoz sunt generũ. q̃daz sunt signa crisis tñ: sicut dolores capitis: anxietas alienatio: difficultas anhelit⁹: ⁊ rigor ⁊ filia p q̃ nihil euacuat̃ de materia: ⁊ ex taliuz apparitiõe ⁊ ex x̃tutis fatigatiõe nõ ꝺz dari cibus apud crisim: qñ impediret̃ natura. Signa nãq talia nõ fiũt ex x̃tutis defectione: sed ex pugna materie ꝓtra malitiam morbi quã patit̃ in ei⁹ sepatione post digõnẽ absq̃ expulsiõe subita ad exteriora. Alia x̃o signa sunt ⁊ cura crisis: sicut est sudor fluxꝰ narium: fluxꝰ vẽtris: vomitꝰ ꝺyarria vrine. ⁊ gñal̃r oia p q̃ euacuat̃ aliq̃d de materia a corpe. Et ex tali defectione x̃tutis facta p aliqd istoz vel plima opz simul cibare egruz in statu vel in ipsa crisi. Ysta ꝓterea q̃rta ps cañ. hz sit vera in statu se. acute cuz determinatioe tã dicta: nõ tñ ppter boc est x̃a in statu oĩs se. Fallit nãq in tribus casib⁹. Primo quidez in statu sumpto penes digestionẽ tñ sine difficultate accidentiũ: vt dixim⁹ ca. de pleuresi. Scõo x̃o in statu q̃ extẽdit̃ vltra spatiũ q̃tuoz dieꝝ qñ sicut ꝺr primo de crisi. ⁊ sicut pz de an-

xio in cõmẽto illi⁹ ampb̃.potissimos ⁊ cõsistẽ/
tias ⁊c. Status qñcz durat p septẽ dies: sed
dieta tenuissima nõ dz dari nisi p spaciũ.iiij.
vel.v.diez ad plus: ⁊ maxime in pcessu mor
bi cum virtus est tã debilitata: vt patet per
Ypo.⁊gal'.in tota prima p.ampb̃. Tertio fal
lit in statu quẽ nõ sequit̃ declinatio: qz mori
turi solis pnosticis sunt relinquẽdi. Quinta
ps cañ. principalis est cp si fe.putrida curan
da sit fe.acuta simplr̃ q̃ terminat̃ in die. xiiij
tunc ab bora status vsqz ad finẽ critis ⁊ prin
cipiũ declinationis est vtenduz dieta tenuis/
sima: sed in principio ⁊ augmẽto dieta abso
lute tenui. Si ẽo sit fe.pacuta q̃ terminat̃ in
die septima dieta tenui est vtendũ. Si ẽo sit
fe.pacuta q̃ est in q̃rta die futura ẽ facere cri/
sim: tũc a principio vsqz ad finẽ dieta tenuis
sima est vtẽdum. Et hãc partẽ cañ. tradidit
nobis Ypo.s.p.ampb̃. cũ dicit. Quibus cõti
nuus est stat⁹ ⁊ continuo ⁊ tenuiter refici ⁊c.
Est autẽ dieta tenuissima: vt dicit Gal'. ibi.
Tenues ⁊ certe diete ⁊c. cũ tot⁹ cibus auferẽ
aut solũ mellicratũ aut iulep vel succus gra/
natoz afferẽ. Dieta tenuis cũ ptisana colla
ta vel mellicratũ nõ aquosum offerẽ. Est au
tez tenuis absolute cũ ius pullor vel ptisana
nõ collata vel cib⁹ grossus in substãtia: paru⁹
tñ in quãtitate donat̃. Et ex ꝓtrario intelle/
ctu isti⁹ cañ. cognoscim⁹ qñ si fe.putrida croni
ca vel tropica est a principio grosse dietãda
ꝑut signat nobis Ypo. parti. s. ampb̃. cuz ait
In tenuibus diebus peccant egrotantes ⁊c.
In ista tñ q̃nta parte sunt cõditiones obser/
uãde: scz cõplexio: ꝯsuetudo: etas: tps anni:
regio: habitudo corpis: virtus: qñ si oia ista
aut plurima inclinẽt ad cibum erit dieta mi
nus subtiliãda. verbi gratia. Cõplexio cho
lerica cõsuetudo gulosa etas iuuentutis pue
ritie. In istis nanqz casibus Ypo. cañ. nõ de/
bent obseruari. Sexta pars cañ. principalis
est cp si possibile fuerit: dietetur cum paroxis
mus vel exacerbatio feb. non prohibeat bo/
na sanitati consueta: quoniã tunc natura ma
gis in cibo delectatur. Septima pars est cp
sicut tps digestionis prime cibi in stomacho
non est idem apud oẽs homines tempore sa
nitatis: vt ait Gal'. cõmento illius ampho.
v. parti. Si inebriatus ita necz tẽpore egri/
tudinis: ⁊ ideo tarde digerenti plus tempo/
ris reseruetur. Licet autem de hora digestio
nis nõ possit dari certa ⁊ vniformis mensu/
ra: cõiter tamẽ ⁊ vt plurimũ requiritur spa/
cium decem horarũ inter cibũ ⁊ cibuz ad mi
nus. Canones autẽ ꝓprios quibuscuncz se.
putridis interpollatis aut continuis acutis
vel non acutis: dicemus capitulis singularũ
Questio secunda est de secundo instrumẽto
curationis feb. putridarum qõ est medicina
qua horarum egritudinis ꝓuenies fit mor
bi materiã euacuare ⁊ cuz quali medicina: ⁊
ꝓprie in fe. acutis: qñ in illis maior cadit
timor. Ad quã videt̃ taliter respondendũ cp
cõsiderãdo debitum ꝓcessum artis. Et vide
tur cp nõ dz euacuatio fieri digesta materia
excepto solo casu furoris: quod nobis Ypo. s.
par. ampb̃. in primo canoñ. vbi dicit. dige/
sta medicari ⁊ mouere nõ cruda: necz in pn/
cipijs nisi materia fuerit furiosa: multa vero
nõ sunt furiosa. Redditur aũt materia furio
sa quinqz modis. Primo quidem ex sui qua/
litate: vt si fit calida cholerica subtilis ⁊ no/
scitur rebellis quaz fine nocumẽto nõ põt ex
pellere: vt est cholera ꝓprie zinaria vel pras
siua. Scõo ex sui substãtia quã natura phor
ret a forma specifica: vt melãcholia aduista q̃
dũ fundit̃ sup arenã ebullit ⁊ ab ea fugiunt
muscẽ. Tertio ex sui q̃ntitate: vt in sinocha
inflatiua vel sinocho putrescẽte: qz timẽt̃ suf
focatio calidi naturalis vel ruptura venarũ.
Quarto ꝓpter dolorẽ ꝓsternentẽ virtutẽ: vt
in colica vel yliaca vel arthetica. Quinto ꝓ/
pter nocumentũ cadens in mẽbro nobili ne/
cessario p toto: vt in squinãtia ⁊ freneti. In
oĩbus eĩm istis euacuamus ilico digestiones
nullatenus expectando: verũtñ in hoc cadit
distinctio nõ modica que plurimũ est neces/
saria atqz vtilis medico operanti. Et est si/
cut dicit gal'. xj. de inge. sa. ⁊ Aui. iiij. cañ. fen.
s. cp duplex est euacuatio. s. minorativa ⁊ era
dicativa. Euacuatio minorationis bz fieri
in principio vt natura reddat̃ potentior sup
residuũ materie ad digerendũ ⁊ expellendũ.
Et bz principiũ fit triplex. s. principiuz dige
stionis: ⁊ principiũ qõ est spaciũ triũ dierũ:
⁊ principiũ qõ est punctuz indiuisibile tps
quo primũ cepit eger sentire nocumẽtum: vt
distinguit Gal'. in cõmẽto primi ꝓno. Intel
ligo tñ hic spaciũ triuz dieruz: nisi fortassis
feb. esset cronica in qua principium digestio
nis vlterius perdurat. Ysta etiam euacuatio

⁊ euacuãdo minorãdo euadendo

minoratiua qñq; fit cū flōmia ꝑprie si sol⁹ san. peccauerit velut ꝓtingit in fe. san. vel si oēs humores simul dñarint velut in q̄busdā fe. cōpositis ⁊ erraticis. Verūtñ gal'. xj. de inge. sanitatis ꝑcipit banc euacuationē fieri in oi fe. cuz flōmia ⁊ ꝑprie in corpe san. tuene carnoso. Et hoc q̄druplici de cā. ꝑmo q̄dez ꝑpter ꝓsuetudinē. scō ꝑpter miorem eius timorē. tertio ꝑpt ei⁹ subitū appatuz. q̄rto q:⁊ si nō q̄litati cōferat: ꝓfert tñ q̄titati: qñ educit multitudinē. quare pōt fieri a principio oīs fe. pu. ꝓtinue vel iterpollate: ⁊ hoc ꝑprie in corpe habente san. multitudinē ꝓtercp̄ in causone ⁊ tertiana pura: qñ ex ea timetur ebullitio ⁊ furor cholere ⁊ ꝓtercp̄ in fe. flegmatica pura: qñ in ea timetur flegmatis incrudatio ⁊ morbi prolongatio cū debilitate virtutis. Fit aūt euacuatio minoratiua cuz farmacia qñ alius humor solus a sanguine vel duo simul dñantur: velut accidit in summo causone ⁊ tertiana pura ⁊ q̄rtana pura vel notba simpliciter. Silr ⁊ fe. flatica pura vel non pura. Ista tñ farmacia nō debet esse quecūq; medicina sed tñ lentiua sicut est ea q̄ soluit lubrificando vel lubricū faciendo: vt cassia ff. māna tamarindi viole pruna succus granatoꝝ dul. Non aūt q̄ soluit cōprimēdo sicut mirabolāt: qñ post solutionē derelinquūt stipticitatē qō est periculosuz in oñi feb. nisi forte assis fuerit cum fluxu ventris supfluo: neq; q̄ soluit attrahēdo sicut scamonea agaricus turbith: qñ habent virtutē venenosam q̄ virtutē membrorum naturaliū debilitat ⁊ fe. inflāmat ⁊ destruit loca sana: vt ait Auicen. capō ꝑsenti. Verūtamen ⁊ in hoc cadit distinctio necessaria: quoniam ⁊ si ratione ꝓdicte venenositatis nocumenta ꝓdicta inferant: ꝑsunt tamē in alio scz euacuando vel minorando causaz feb. quare eisdem cōuenit vti qñq; in principio fe. ⁊ ꝑprie reub. ⁊ turbith ⁊ dyagredio cum sint minus venenose tūc scz qñ videm⁹ q; plus aduenīat ex eis iuuamenti q̄ nocumēti. Et hec oīa plene trabunt ex. j. ampb. prime pti. In acutis passionibus raro et in principijs farmacijs vti ⁊ hoc prius dijudicantes benefacere. Similiter et ex alio. ij. particule. Inchoantibus morbis si quid videtur mouendum moue. ¶ Euacuatio vero eradicatiua habet fieri apparente digestione ꝑfecta: quapropter ait. Ga. xj. de ingenio sañ. q; neq; screatiua: neq; vrinatiua: neq; sudorifera: neq; secessiua donabis nisi materia apparēte prius quodāmodo digesta. ⁊ Auicen. pñti ca. dicebat. Opz igitur vt in principio des firupū ace. siue simplicē. in augmento vero siue statu firupū aceto. siue compositū dabis. In ista tñ euacuatiōe eradicatiua cadit distinctio ⁊ necessaria. Et est cum virtus p se sufficerit: tūc nō debet fieri per artē sed nature cōmittī in hora crisis: vt dicit Ypo. j. p. ampb. Ea quoruz crisis fit aut facta est equaliter ⁊c. vel virtus sola nō sufficerit et hoc dupliciter q: vel būc defectū precognoscim⁹ ante statū scz q: scim⁹ ex debilitate x̄tutz q; ipa motura est imꝑfecte ad crisim apud statum: ⁊ tunc debemus euacuare in augmēto vt natura postea super refiduū valeat crisim ꝑfectā fidā ⁊ cōpletā: tām oīno eradicādo vel būc defectuz nō ꝑcognoscim⁹ ante statū sed solū ꝑcognoscim⁹ ipsum ꝑsente crisi qō est hora fiat⁹ ⁊ ꝑprie circa finē ei⁹ ⁊ hoc regulr: q: vel certe scim⁹ mēsurā illi⁹ defect⁹: ⁊ tunc debemus euacuare hora crisis ⁊ auxiliari nature nō tñ quōlibet sed p eandez regionē cuz natura. x̄bi gr̄a. si natura cupit facere sudorē da in potu tulep caliō. ⁊ pone veficas plenas aqua calida circa corp⁹ totuz atq; ipsum pānis calidis lenib⁹ mollibus coopi ⁊ ꝑcipue vt ei⁹ astantes dirigāt anhelitū x̄sus lectuz egri. si aūt cupit facere fluxū san. nariuz intinge setas porcinas intra nares ⁊ emunge eas. Si x̄o vomituz pone digitū vel pēnaz oleo tepido inunctā intra gulaz ⁊ da in potu aquā tepidā cum aceto. Si x̄o fluxū ventris ilico fac suppositoriuz ex sapone vel melle vel fellib⁹: vt docui cap. de stipticitate ventris. ꝓp qō ait Ypo. j. p. ampb. vñquaq; repit natura ⁊c. ⁊ Aut. ca. pñti. Et si natura nō mouit moue tu hora mot⁹ est vel non certe scim⁹ mēsurā illi⁹ defect⁹ hora crisꝭ ⁊ motus: ⁊ tūc debem⁹ auxiliari nature post crisim ⁊ motum ne fiat recidiua. quapropter ait Ypo. ij. p. ampb. Que relinquunt in morbis ⁊c. q̄re euacuabim⁹ post crisim hora declinationis nō q: fit x̄a declinatio: qñ neq; x̄a crisꝭ aūcessit; sed declinatio non x̄a. Et adhuc declinatio q̄ fit hora crisis nō dz fieri qñcunq; sed hora antecedentis crisis q: minus infestant. Uniuersaliter tamen sciendum q; tutius est

atq; melꝰ egro ⁊ medico bāc euacuationem fieri post crisim: ⁊ cū tā apparēt opa nature diminuta manifeste ꝙ hora crisꝫ. qm̄ non est possibile nobis pfecte cognoscere imptectiones euacuatiōis hora qua fit salua cuz sempt iudicio medici pronostici de crisi diminuta quā nō sequit declinatio: qm̄ morituri solis pnosticis sunt relinquendi. Ex q̄bus oibus ostendit ꝙ p canones euacuationis in fe. putrida supradictos nō iformant de crisi pmutatiōis: id est q̄ fit p apa cretcū. Verūm nō nabilr videt dicendū ꝙ etiā in hoc casu auxiliari possum⁹ nature post hmōi crisim diminutā: ⁊ hoc q̄dē cum emplis calidis attractiuis ex fermēto ⁊ cepis crudis cōfectis ⁊ cum fricationib⁹ illi⁹ mēbri: ⁊ pprie si sit mēbrum ignobile vel emūctoriū doctrinā Aui. sectantes primo cañ. fen. iiij. ca. de cura apatū dicētis. ꝙ est q̄ꝫ cū volum⁹ hmōi apata ⁊ ipsa q̄dā ꝓuocam⁹ si nō sunt: ⁊ augmētam⁹ si sunt secz cū p ea corpis mēbra intrinseca exonerabunt. Restat aūt hoc quoddā de euacuatōe minoratiua ptractādū. qō est qm̄ cū ipsa fit q̄ꝫ possibilis fieri in eadē fe. putrida cum flōmia ⁊ farmacia vt ostēdim⁹ in predictis.

¶ Dubiū aūt adhuc videt an flōmia sit premittenda farmacie vel ecōuerso: qm̄. s. vtraq; ipsaꝝ voti volum⁹ apud minorationē. Ad qō dicendū videtur ꝙ farmacia est p̄mittenda flōmie ne forte flebotomia trabat materiā ad venas vicinas ⁊ vacuas ⁊ ex fe. interpollata faciat cōtinuā: qm̄ hec est pmutatio maligna. Si vero fit fe. continua premittenda est flōmia: ⁊ pprie si medicina subsequēs debeat esse fortis agitatiua. ꝙ si fuerit debilis lenitiua nō refert qō de eis añcedat. Cōueniens est etiā vt docet Gal. ix. de igenio sañ. vt in oi fe. putrida curanda sit aer continēs frigid⁹ ⁊ būid⁹ per sevel per artē tpate corpe tamē assidue cum pānis calidis coopto: qm̄ sic euacuabit p inspirationē: neq; tm̄ pbibetur assidua resolo materie p poros cutis et venaꝝ. De somno p̄terea ⁊ vigiliis scire cōuenit ꝙ sunt fibēnuicē cuz causa: vt ait Ga. xj. de ingeñ. sañ. Sōnus nāq; deseruit in feb. putridis ad digerendū: vigilie vo ad resoluendū ⁊ pprie si fuerint naturalr se bntia in q̄to ⁊ q̄li quare prohibeat eger a somno di⁹turno ꝓposse nisi forte cōsueto vel necessitas ꝓpter vigilias nocturnas vel debilitatē vrutis ad id instigarit: tunc nāq; possibilis est fieri ab aurora vt ad horā, tertiā dicit: vt ait Ypo. ij. pnosti. verū quōcunq; ⁊ res se habuerit nullatenus dormire pmittatur in principio vel augmēto paroxismoꝝ ⁊ exacerbationum qm̄ virtutē debilitat: materiā incrudat: labores multiplicat: ⁊ paroxismū ⁊ to. fe. elongat vt ait Gal. in cōmento illi⁹ ampb. ij. parti. in quo morbo somnus. In statu vo et declinatione silr ⁊ in crisi dormiat q̄tum pōt obtinere. ꝙ si vigilie superfluxerint methodo succurratur vt docuim⁹ ca. vigilia rū lib. j. Ne forti virtute debilitent ⁊ morbū abbreuient ad pniciē sui resolutione potenti. Hac igitur methodo curatiua regat ois fe. putrida per diē tā ⁊ medicinas vsq; ad declinationem pfectam q̄ tēpus cōualescentie nū cupatur. Tūc nāq; cōfortetur ⁊ resumatur corp⁹ cū cibis ⁊ potibus laudabilibus cōsuetis oiquaq; restaurēt. Et scias ꝙ in finibus oim febrium putridaꝝ cōpetit balneū aque dulcis tepide cum sudore rorido sine mora multa: qm̄ reliq̄as materie resoluit ⁊ virtutē excitat attractiuā subseruientē nutritioni mēbrorū.

Emperica.

Scripsimus in methodo de instrumentis ꝑncipalibus, in cura fe. putridarū q̄ sunt dietatio ⁊ euacuatio: volumus nūc describere de instrumento quodā minus iñ principali qō est pot⁹ fitis extinctiuus: qm̄ fitis est ex accidētibus febris quib⁹ necesse vt debite succurrat. ¶ Circa qō sciēdū ꝙ ficut ait Gal. viij. de inge. sani. Sitim tolerare in fe. ē martyriū sine tuuamento: qm̄ virtutē debilitat: fe. inflāmat: vigilias cū anguſtia multiplicat: vias stipticat: digōnem ⁊ euacuationez retardat. Dicim⁹ igit ꝙ potus famosi in fe: sunt q̄ttuor: duo quidē in fe. de cā calida vcz iulep. i. aqua zuccari ⁊ ptisana id ē aqua ordei: duo vo aliꝫ in fe. de cā frigida. s. ydromel vel mellicratū qō latine aq̄ mellis interpretatur: simil⁹ aq̄ cicerū ⁊ pisorū. Neq; cōuenit vt detur aq̄ frigida pura in feb. putrida p̄terq̄ in synocha ⁊ causone: qm̄ materias incrudat: vias opillat: ⁊ materias elongat. Iulep cōficit ex lib. vna aque pure dulcis q̄tane vel fluuialis: ⁊ ℥. j. zuccari albissimi mixtis ⁊ aliquātulū bullitis ad ignē lentū ⁊ spumatis ⁊ collatis. ꝙ si magis additum fuerit

famosi potꝰ ⁊ febze sunt ꝛ

de zuccaro fiet magis confortatiuū ⁊ magis lenitiuū ſz minus extinctiuū. Ydromel fit eo dem mō ſi p zuccaro mel coctū diſpumatuz captamus. Aqua ciceꝝ vel piſorum fit ex de coctione lib. vnius q̄ cū corticib⁹ exteriorib⁹ et ſubſtātia integra ſic bullierit in aque pu re fontane lib. xx. donec medietas cōſumaꝝ: tunc colleꝝ ⁊ reſerueꝝ. cōfert in fe. flegmatic ℨ Habet eiā virtutē deoptilandi ſubtiliandi atq; vrinā ꝓuocandi: ⁊ ꝓprie ſi aliq̄d appo naꝝ ex feniculo vel petro. ſitim mīn tollit. Aq̄ ordei q̄ piſana ōr colata fit dupliciter ī ḡne qm̄ aut medicus intēdit cū ea potū medici nalē aut cibalē. Si medicinalē fiat ſic. ℞. or dei boni excorticati ⁊ fricati cū panno aſpe ro donec cortex interior crepeꝝ lib. ſ. aque fon tane lib. xx. decoquāꝝ ſimul lento ignevel ſu per carbones donec media ps aque vel due partes cōſumaꝝ: coleꝝ ⁊ reſerueꝝ in vaſe vi treo donec infrigideꝝ ⁊ ſic ꝓſtruit ipſz Aſſeꝝ. in ſuo de appropriatis cap̄. de pleureſi. Eſt nāq; lenitiua abſterſiua vrinatiua. ſimilr et ventris lubrificatiua ⁊ opillationū aperitiu ua necnō et ſcreatiua. Verūtm Auer. vij. col liget. alr ipam cōſtruit. ℞. ordei boni nō ex corticati ſz integri ſicut ſeminaꝝ in terra lib. ſ. aque pure. lib. xx. imbibatur ꝑmo ordeuz in aqua p ſex horas donec dilateꝝ ⁊ mollificeꝝ Deinde bulliaꝝ ſimul ad lentū ignē ſicut ꝑ⁹ Et ſi volueris magis clarificare: ꝓſue ordeū poſt imbibitionē in pāno lineo: dēſo. Si ꝫo voluerℨ facere potū cibalē. ℞. ordeū ⁊ aquā ſub ꝓportiōe ꝑdicta ⁊ frica ipſz cū pāno aſpe ro fortius q̄ prius donec ſcz cortex interior ſepareꝝ qō ſi nō fit poſſibile fieri cū panno fiat cū molla. deinde medullā albā ordei la ua cū aqua calda ter vel quater ſemp aquaz renouādo. Ultimo ꝫo bulliaꝝ lento igne cū aqua frigida pluuiali prius calefacta donec medietas vel tertia ps aque remāſerit. deiñ colleꝝ ⁊ reſerueꝝ in vaſe vitreo. Hec aqua ſe dat ſitim: lenit aſperitatē: gutturis ⁊ lingue calorē mitigat: ſputū ꝓuocat: nutrit ⁊ ven trē lenificat. Et ſi p amplius decoxeris ma gis nutriet ⁊ minus vētrē inflabit. Et ſi pul tez ex eo facere volueris: adde oleū ⁊ ſal neq; colla ⁊ reperies bonitates eaſdē: ⁊ tunc dice tur piſana nō collata.

Canones. Neceſſe ē in fe. putridis viſcera illa ledaꝝ q̄ ſunt receptacula ſuperfluitatum verbi gr̄a. In feb. de cho. epar. in feb. de fle gmate ſtomacbus ⁊ pulmo. in feb. de melia ſpē. in feb. de ſangui. cor ⁊ vene corporis totius ḡre opz vt in curis ſingulorū talibus mēbris cū alteratiuis ⁊ cōfortatiuis aſſidue ſuccurraꝝ: vt dicit Auer. vij. ſui colliget. cap̄. pñti. Hor autē coptā reperies in capl'is ſin gulorū libro. ſ. ℨ Sciendū ꝓterea q̄ in cura oīs morbi cōſuetudo: tēpus anni: ⁊ regio: cor poris habitudo: ſitus mēbri: ſenſibilitas mē bri: opatio: atq; neceſſitas: nobilitas mēbri: colligantia: conſtitutio aeris: ⁊ anteceſſio die te ꝓut nos docet Gal. ix. de īge. ſani. Verū tm̄ in cura fe. putridarū duo ſunt ex eis precī pue cā ſcz morbi ⁊ virtus egri. Hec nāq; duo ſunt q̄ pugnant inter ſe p̄ pernicie vel ſalu lute cōferenda: ita ſcz vt in digōnibus ⁊ alte rationibus cauſaz magis attendamus. ſz in dieta atq; in euacuatione virtutē magis in ſpiciam⁹: ne forte virtutē ſimul cū mēbro p ſternamus. Scire etiā cōuenit q̄ diete ordi natio in fe. putriō eſt duplex. Una quidem vlis reſpectu totius egritudinis. Alia ꝫo p ticularis reſpectu cuiuſcūq; diei. Vniuerſa lis aūt eſt triplex qm̄ aut trahit ab eſſentia morbi aut vt aliter dicamus in feb. acuta: ⁊ aliter in pacuta: ⁊ alr in perpacuta: ⁊ aliter in tropica: ⁊ aliter in cronica. Aut trahit a q̄t tuor rpibus vlis morbi: aut alr in virtute cōſtanti: aut alr in debili. Particularis ꝫo ſi milr eſt triplex. aut em̄ trahit ab interpolla tione paroxiſmi: aut cōſuetudine nūeri ciba tionum q̄ die tpe ſanitatis: aut ab acciden tib⁹ paroxiſmi: ⁊ hec oīa plene tractauimus in methodo veſtigijs auctorū fideliter inhe rentes. Cura ꝓterea in fe. eſt triplex. Una q̄ dē gr̄a diſpōnis: ⁊ ſic in oī fe. cōpetunt frigi da būida per naturā. ſcōa vero gr̄a cauſe et ſic in fe. quibuſdā cōpetūt calda ſicca puta fla ticis. q̄buſdā būida vt cholericis. vñ frequē ter accidit vt medicina cōueniens cauſe no ceat diſpoſitioni ⁊ ecōuerſo. In hoc tm̄ caſu qō earū magis timueris magis attendas verbi gr̄a. diſpoſitionē in feb. de cholera ne fortē calorem inducat. Cauſam ꝫo in fe. de flegmate vel melia ne forte morbū ꝓlonget vtraq; vero ſimul in feb. de ſanguine ne fortem ſuffocationē ſubitā inducat. Tertia au tem cura accidentiū conſequentium febrē. ſ.

fitis dolor capitis fastidiū stipticitas vētris vel fluxus et⁹ ↄ sitia. Et quēadmodū ē cura triplex: vt scripsimus ca. de ardore vrine. de mū sciendū ꝙ ois fe. putrida quēadmodū et ois morb⁹ materialis salubris q̄tuor hz tpa vita ꝑut septus tactū est cap. ꝓntt. verū quō distinguant ↄ quō ꝑ signa ꝑa cognoscant dixim⁹ cap. de pleuresi ꝓposse.

Pronosticatio.

Prius q̄ ꝓnosticare possimus in fe. putri. scire opz q̄ ↄ quot sunt gña signoꝝ attendendo rū in fe. ↄ q̄lia sint eoꝝ fundamenta a q̄bus trahunt ↄ q̄d bēant significare. Ad cognitionē igr̄ signoꝝ ↄ quot sunt in gñe duplex ē diuisio necessaria. ꝑma q̄rū est ꝙ signoꝝ vt pz iij. de accīte ↄ morbo q̄dā sign̄t egritudinē: q̄dā cām egritudis: q̄dā longitudinē ↄ brevitatē egritudis: q̄dā tpa vita egritudis: q̄daz salutē vel mortē. scḋa diuisio est ꝙ q̄dā sunt accītia egritudinē añcedentia: vt rubor facies synochā: quedā coexistunt egritudini: vt dolor lateris pūgitiuus: in pleuresi existit coequus vt coeuus. quedā ꝛo cōcomitant egritudinē: vt icteritia: q̄ñq̄ sequit̄ feb. de cho. ↄ vomit⁹ fe. de flegmate ↄ ydrop̄. fe. de melia ↄ variole fe. de sanguie ↄ ex bmōt signis post apparētib⁹ sunt oia signa exeūtiū a corpe. s. vrine sputi egōnis ↄ sudoris a q̄bus digō et indigō salus ↄ mors significant. Ad cognitionē aūt signoꝝ a q̄bus trahunt ↄ q̄ sunt eorū fundamēta scire nos opz ꝙ oē signuz aut trahit a subalibus morbi: vtpote ab actione lesa ablata diminuta vel corrupta: aut trahitur a casibus ↄ accītib⁹ morbū cōsequētib⁹ vtpote a q̄litate corpis ꝓmutata vel exeūtibus a corpe mutatis. Ad cognitionē autē signoꝝ cuius cā q̄rit̄ ↄ q̄d habeāt significare sciendū ꝙ vltiate nihil aliud significāt nisi l' virtutis dñtū sup causaz morbi: q̄m in hoc ē salus atq̄ vita egri vel cause dñtū sup ꝛtutē in quo cōsistit ꝓticies: q̄re volentē ꝓnosticare in fe. putrid. ꝑmo scire cōuenit fortitudinē cause morbi. Dicam⁹ aūt ꝙ virtus hz debilis ↄ fortis dupl'r. Uno mō formal'r ꝓut ē potētia aie: ↄ sic nūq̄ variat̄ ꝛtus in egritudine. Alio mō essentialiter scz rōne suoꝝ q̄tuor instrōrum quib⁹ accidit cōtra morbū q̄ sunt calor innatus q̄ cōplexio hz: et calor influens qui spūs hz ↄ mēbra ↄ humores ꝓut hec oia vel plurima eoꝝ sunt bñ se habēta in quāto ↄ quali: similiter ↄ in mō substantie ↄ situ: ↄ ad hoc nō modicū deseruit influxus astroꝝ infortunatoꝝ: vt hz ꝑmo ꝓnostico⁹. vel eufortunatoꝝ: vt hz ibidē. ↄ. iij. de creticis diebus. Et eodē mō dico de morbo. Cum autem dicimus virtutē esse fortē in se nō sufficit illud ad salutē: sed requirit̄ ꝙ sit fortis per comparationē ad morbum ↄ. eius causam. Potest nāq̄ virtuti forti fortior morbus obuiare qui mortē infert. ꝓpter q̄ aūt Ypo. ꝑ. ꝓnosticoꝝ ꝙ in signis ꝓnosticis non sufficit bonitatē ↄ malitiā ꝓpendere signoꝝ immo ipsoꝝ: neq̄ multitudinē: sed eoꝝ inter se comparationē. Potest nāq̄ vnū bonuz signū efficax pluribus malis signis debilibus resistere fil'r ↄ ecōuerso. Et ex hoc manifeste apparet cā quare in fe. ↄ ꝓprie in fe. acutis eger plerūq̄ morit̄: cuius pulsus est magn⁹: fortis: ordinat⁹: ↄ alter ecōtra saluat̄: cui⁹ pulsus extat paruus debilis inordinat⁹. ꝙ si q̄s obiecerit. Quid ergo fiet cū virt⁹ ↄ morbus fuerint equalis fortitudinis oio⁹ dicem⁹ ꝙ illud tpe longo stare nō pōt quin alterū ex eis dñetur. Ad q̄ facit regimē medici: firmit'r et aspectus astroꝝ. Uolentes igit̄ in speciali oia signa ꝓnostica gñalia fe. putridarū tam bona q̄ mala sub compendio constringere et ꝓprie Ypoc. ↄ Gal. qui plurimum in eis sunt conati. Dicamus ꝙ cum signum nihil aliud fit per essentiā q̄ accidens cōsequens morbum velut ymbra corpus: vt ꝓbat Gal. iij. de accidēti ↄ morbo. oz necessario vt quē admodū accīs: ita ↄ signū trahat̄ ab aliquo istoꝝ triuz in gñe q̄ sunt actio lesa: qualitas permutata: ↄ exīes ꝓmutatū: de quibus per ordinez dicam⁹. Nec̄ putet aliq̄s in signis bmōt certam fore fidē: sed ꝓbabilē solū atq̄ estimatam: quoniā vt ait Ypo. ij. ꝑti. ampb. Acutoꝝ morborum nō oino certe sunt ꝓnunciationes: neq̄ sanitatis: neq̄ mortis. Signa igit̄ pronostica in fe. putri. in cōmuni sumpta ab actione lesa sunt in gñe septem bona ↄ totidem mala eis oppositā: quotiaz aut trahuntur ab actiōe lesa virtutis animalis: sic sunt omnia signa significātia sup ablationem vel diminutionem vel corruptionem sensus et motus voluntarij super corpus totum. Et hec quidem sunt septem nume-

ro bona ⁊ totidē mala eis oppoſita. Primus eſt cōfortatio mētis interioris ſm diſcretionē ⁊ ymaginationē ⁊ locutionē ⁊ memoriaz perfectā. Silr ⁊ largitas ſenſuū exteriorū ſine errore circa ſua ſenſibilia ꝓpria. Scōm eſt ſomn⁹ naturalis vel ꝙſuetus tpe ſanitatis ſm q̄tum ⁊ q̄le ⁊ hora diei ⁊ noctis ſine ſtupore vel leſione poſt ip̄m. vñ Ypocr. ſcōa pti. ampb̄. In quo morbo ſomn⁹ laborē pretiat mortale. Et ſubdit in ꝓmo vbi ſomn⁹ deſipientiā ſedat bonū: vbi x̄o preſtat mortale. Tertiū eſt decubit⁹ egri ſup altero latez rum nō ſupra dorſuz niſi q̄nq̄ ꝓpter egritudinē vel lecti declinationē. Quartū ē mobilitas facilis ⁊ leuitas corpis toti⁹ atq̄ laterū cū ſe reuoluit de latere ſup latus. Quintum eſt abſentia ſapoꝝ alienoꝝ apud guſtū ſine cauſa manifeſta vel eoꝝ p̄ntia debilis vel diminuta. Sextum eſt fortitudo capitis ita vt neq̄ dolorē ſentiat: neq̄ anguſtiaz oīno vel paucā. Septimū eſt fortitudo x̄trutis expulſiue cerebri ſup oſa ſua emunctoria ⁊ ꝓprie cuz ſternutatione tpata. Si aūt ſigna trabā tur ab actione leſa x̄trutis vitalis ſic fiunt q̄ttuor ſalubria ⁊ totidē mala eis oppoſita. Primū eſt pulſus magn⁹ fortis ordinat⁹ cuz ſpiſſitudie moderata: q̄m fortitudinē x̄trutis certificat: ſilr ⁊ dyaſtoles maior q̄ ſiſtoles et tēpus q̄etis poſt dyaſtolē: q̄m calorīs feb. declinationē ſignificat ꝓfidēter ſicut appet in finib⁹ poriſmoꝝ ſe. interpoſitaꝝ. Scōz eſt anhelit⁹ ordinat⁹ facilis nō interſect⁹ ex ſuſpiriis vel aſmate vel ortbomia. Tertiuz eſt tranquillitas cordis in ſuo motu ita vt neq̄ ſaltet neq̄ tremat: neq̄ cadat. Quartū ē pulmonis ⁊ cāne facilitas: ita vt neq̄ tuſſi neq̄ ſiti mēdoſa neq̄ caumate affligātur neq̄ vocis gñient ſonum maiorē vel minorē ſolito cōtinentē. Si x̄o ſigna trabant ab actiōe leſa x̄trutis naturalis ſūt septē nūero bona atq̄ vitalia ⁊ totidē mala eis oppoſita. Primus eſt bonitas appetit⁹ ad cibum debitū vl cōſuetum ſm ſubam ⁊ q̄titatem ⁊ q̄litatem ⁊ numerū ⁊ ordinem atq̄ horā ſumptionis. Scōm eſt paucitas ſitis ⁊ deſideriī ad pot⁹ naturales debitos ⁊ cōſuetos. Tertiū eſt abſentia inflationis ⁊ rugitus ⁊ anguſtie circa ventrē poſt cibū aſſumptū q̄m fortitudinez x̄trutis digeſtiue ſtomachi ſignificat. Quartum eſt abſentia doloris pūgitiui vel grauatiui in alterutro ypocūdrioꝝ q̄m fortitudinē x̄trutis digeſtiue epatis ⁊ ſplenis ſignificat. Quintū eſt expulſio ſuperfluitatū ꝑmez ſcōm digeſtionū debita vel cōſueta ſm q̄titatem et ſubſtantiā cibo⁹ ꝓportionatā ⁊ ſm qualitatem materie cōgruentē ⁊ ſm horā nature et conſuetudinū ꝓuenientē. Sextū eſt titillatio virge ⁊ teſticuloꝝ ad coitū: q̄m ſignificat virtutē gignitiuā in eis nondū fore ſopitam q̄ eſt melior ſignificationū. Septimū eſt priuatio ſenſatiōis male circa muſculos q̄ ſunt in ambitu toti⁹ corpis: velut horripilatiōis vel rigoris aut tremoris ardoris aut pūctionis niſi fortaſſis aliq̄ talū acciderit vi nature pugnātis ꝓtra morbū ſicut fit in ꝓncipio poriſmoꝝ febriū interpollataꝝ ⁊ criſim ſe. acutaꝝ: q̄m bonitatē ſignificat ſenſus naturalis. Signa x̄o ꝓnoſtica gñalia in ſe. putridis tracta a q̄litate corpis ꝑmutata ſunt tria in gñe q̄m aut trabūtur a caloze vel frigore aut ab habitudine. Si a caloze ſic ſunt duo nūero bona ⁊ totidem mala oppoſita. Primū ē color faciei debit⁹ ⁊ ꝙſuetus: ita vt neq̄ liuore neq̄ palloze neq̄ rigore neq̄ rubore neq̄ vario coloze fit mutat⁹ ꝓpter egritudinē ⁊ ꝓprie infra. iij. dies a ꝓncipio egritudinis ſed ſicut color ſanoꝝ vel ſui ſanorū. Scōm eſt vt icteritia vl citrina vl nigra non ſupueniat niſi forte p⁹. vij. dies ⁊ añcedentibus ſignis digōnis ꝑfecte ⁊ virtute ꝙſtante. vñ Ypo. iiij. p. ăpb̄. Icteritia ſi ſuperuenerit añ. vij. die malū. Iſtō tñ dictū ypo. ꝓtractione indiget: vt oñdimus ca. de icteritia. lib. j. Si x̄o trabant a caloze l frigore ſic ſūt duo ſigna bona ⁊ totidē mala eis oppoſita. Primū eſt vt calor ſit eq̄lis ſup corp⁹ vniuerſum neq̄ extrema frigeāt ⁊ viſcera aduranť: q̄m ecōuerſo q̄to caliditas fuerit cū ſignis bonis alijs tāto fore ămplior ſpes ſalutis. vnde Yp. iiij. p. ăpb̄. In nō deficiētib⁹ febribus ſique q̄dē extra fuerit q̄ x̄o intus ardeant ⁊ ſi tim habeant mortale. Et ratio eſt q̄m proꝑrium eſt caloꝛi putrido moueri a centro ad circūferentiā immixto cuz nō fuerit ꝓhibēs aliq̄: vt eſt ăpa magnū in corpe profundo. ſcōm eſt vt rigor vel tremor nō ſupueniat ⁊ ꝓprie in feb. acutis niſi fortaſſis poſt ſigna digeſtionis ⁊ in die critica quam preceſſit dies ſua indicatiua cum ſudore lento ⁊ cum ventris cōſtantia q̄ cuz ſimul fuerint: certiſſim

significant ad salutē. Jn aliis ꝺo mortē festinam ex effrenitate materie vel morbi lōgitudinē ex grossitie atq; multitudine materie demonstrāt. vñ ypo. iij. p. amp. Si rigor incideriť fe. nō deficiēte tā debili existēte ꝺrute mortale intelligens hoc de crisi sintomatica. sed tñ in. s. ampb. eiusdē pticule ait. A causone habito rigore supuenīēte solutio fit intellexit hoc de crisi naturali. Si aūt trabanť signa hec ab habitudie corporis sic sunt signa q̄ttuor nūero bona ꝛ totidē mala eis opposita q̄ ponit Jpo. p̄mo pnosti. Primus est dispositio facies: vt. s. sit facies filis sanoꝝ neq; sit facies filis cadauerum mortuoꝝ q̄ facies tornatilis nūcupatur. Cui⁹ hec est dispositio vt statim a pncipio fe. ꝛ ppie infra tres dies fiāt oculi cōcaui lipposi q̄ lumē videre phorrescunt ꝛ sunt ineq̄les: vt pote vnus maior ꝛ eminentior altero vel sint inuersi ita vt sola eoꝝ alba videanť. vl' sint tremuli lachrymosi vel fixi cōgelati ꝛ tempora sint velut lamia ferrea ꝛ aures frigide ꝛ eaꝝ pulpe abbreuiate ꝛ nares ,acute eminētes atq; porrecte cū angustia foraminū suoꝝ ꝛ frons arida tensa velut corio torrefactū ad ignez q̄ō nullatenus rugas bz: neq; plicaťur: neq; redit in situm ppriū subito si trabať ꝛ mentū longū ꝛ gene prominētes ppter ꝛsumptionē maxillarum ꝛ os amplū ꝛ curuatū cuz distorsione labioꝝ ꝛ assiduitas anhelādi per os nō pnares . Hec eñ oia silr ꝛ extenuatio corpis totius subita preter debitū vel cōsuetū mortem ,ppinquā significāt ex fe. fortitudine corpus ꝛ virtutē marasmāte: ꝛ proprie si causa nō antecesserit primitiua. verbi gr̄a. Vigilie assidue sudor plurimus fluxus ventris superfluus: letunū cuz pstratione appetit⁹ ꝛ filia q̄ñ in eis minor cadit timor q̄ ex feb. Scōm est habitudo corpis totius: vt scz sit corp⁹ totum molle tractabile flexibile neq; sit venter inanitus velut vesica vacua: neq; crura rigeant velut lapis aut lignū: q̄ñ talis est dispositio cadauerū cum infrigidať. Unde Jpoc. ij. parti. ampbo. Jn omnibus morbis ea que circa vmbilicū ꝛ pectinē spissitudinem habere melius est ꝛc. Uerūtñ oportet vt corp⁹ ex feb. extenueť ꝛ magis vel min⁹ prout fe. maior vel minor fuerit ꝛ corp⁹ rarū incōpactū. Quapropter ait ypocrates. ij. pti. ampbo. Febricātibus nō oīno in superficie permanere vel minuere corpus aut contabescere magis eo qō fit p̄m rōnem malū. hoc eñ longitudinē egritudinis hoc ꝺo imbecillitatē virtutis significat. Tertiū est habitudo testiculorum in viris ꝛ mamillaꝝ in mulieribꝰ: vt sint dilatata mollia pendētia neq; sint arefacta corrugata: q̄ñ cōsumptionē humiditatum radicaliū demonstrāt. Quartū est habitudo iuncturarū ꝛ membroꝝ articularū: vt sint lenia flexibilia ante ꝛ retro: neq; rigeāt velut in tbetano: neq; recuruentur velut in spasmo. Unde Jpo. ij. p. ampbo. fe. in spasmo melius est q̄ spasmū in fe. Signa autez tracta ab exeūtibus mutatis licet sumanť a septem q̄ sunt sudor vrina sputum egestio et fluxus menstruoꝝ ꝛ fluxus sanguinarium at q; vomitus. Nos tñ de sudore ꝛ vrina solu3 loquimur p̄ñti sermone: q̄ñ de sputo diximus cap'o de pleuresi. de egestione ꝺo cap'o de fluxu ventris. ꝛ sic suis cap'is proximis diximus. Sudor igitur si supuenerit die cretica et post signa digestiōis ꝛ fuerit neq; ardēs neq; frigidus: neq; subtilis imbibitus neq; viscosus fluens sicut oleū: neq; modo apparet: mō delitescat: neq; in quadā pte corporis accidat ꝛ in quadā parte nō: sed fuerit copiosus assidu⁹ eq̄lis per totū quē bñ sufferre pōt ꝺrus egri: neq; fuerit fetid⁹ magis solito vel debito oīa ista bonum significāt contraria vero malum. Sudor circa caput soluz exiens debilitatem significat cerebri: ꝛ si circa pectus ꝛ thoracem acciderit oppressionē significat cordis. Si ꝺo circa miracb vētris et ypocundria se tenuerint debilitatem virtutis atq; multitudinem materie significat circa membra nutritiua. Unde Jpo. iij. parti. ampb. vbi sudor in corpore illic egritudinem demonstrant. Est ergo malus sudor si fuerit circa ventrem solum peior vero si circa pectus solum: sed pessimus omnium atq; mortalis si circa tempora atq; frontem. Sudor preterea frigidus timendus est ex multitudine ꝛ grossitie materie ꝛ morbi longitudine quam significat. Sudor calidus timendus est ex furore materie ꝛ virtutis ,subita suffocatione. Unde Jpoc. iij. par. ampbo. Sudor multus calidus ꝛ frigidus superfluēs frigidus maiorem calidus minorem significat egritudinem. Jtem sudor frigidus generaliter in omni feb. malus est atq; timēdus.

qm̃ aut caloris nãlis extinctionẽ: aut materie figt multitudinẽ. vñ Ypo. iij. q. ãpb. Frigidi sudores cũ fe. acuta quidẽ facti mortẽ cũ molliori ẋo longitudinẽ egritudis significãt Urina si statim a p̃ncipio infra p̃mos tres dies incipiat appere digesta ⁊ de die in diez eius digõ augmentet atq; pseueret cũ cõstãtia virtutis salubre. Dicit aũt digesta ex signis q̃tuor. p̃mo q̃dem ex subãa tpata inter grossiz ⁊ subtile. scõo ex colore tparo. s. citrino vel ru. claro. tertio ex q̃titate pportionata makie vl̃ diete. q̃rto ex p̃rẽtis q̃ sunt tria. s. nebla pẽdẽs in sup̃ficie q̃ inchoatã digõnẽ significat. ⁊ nubes natãs in medio q̃ pfectũ digõnis figt. Silr ⁊ ypostaf. alba lentis eq̃lis in fundo residẽs i figura piramidis ascendẽs q̃ ẋe significat cõplemẽtũ digõnis. Urina cruda ⁊ indigesta velut alba lactea vl̃ ltra ropos vel palearis ⁊ cui? cruditas de die in diẽ augmentat: nec; cibi: nec; remedia rõnabiliter exhibita pficiũt ad p̃ducendũ digõnẽ vel cõformãdum ẋtutẽ mortẽ figt affuturã. Urina q̃ diuersificat in digõne p̃m se vl̃ p̃m tpa morbi malitiã ⁊ materie diuersitatem ⁊ virtutis angustiã demõstrant. ẋbi gra. si fit digesta p̃m subãam sed nõ p̃m cõtẽta: vl̃ sit digesta p̃m colorẽ siz nõ p̃m suã subãz: vel si mõ digã fuerit mõ cruda redierit alternatiz. Urina diuersicoloz. ẋbi gra. rube? inferi? liuens supius aut ecõuerso et herogeneã materiaz ⁊ ẋtutis angustiã demõstrat: quare si ps urine supior peior appuerit frenesim vl̃ lithargiã vel suberb ex febribus minat. Si ẋo ps inferior deterior euenerit nefresiz vel ictericiã vel epatis ⁊ splenis duritiẽ pmittit. Si ẋo pars media cordis minat suffocationez. Urina viridis spasmũ de ianitione ⁊ mortẽ ex adustiõe significat. Urina nigra in fe. putridis p̃m substantiã vl̃ cõtẽta mortẽ ex adustione significat: ⁊ ppie si p̃cesserit eã viridẽ. Nõ si liuida antecesserit mortẽ ex cõgelatione ⁊ caloris naturalis extinctione demõstrãt Et q̃to magis nigredo descẽderit ad fundũ urinalis magis malũ p̃nũciabis. vt di. Gal. ij. de crisi. Est tñ frequẽter cũ in fe. putrid. ⁊ ppie melicis urina nigra expulsionẽ naturalẽ significat ⁊ salutẽ tũc. s. cũ euenerit post signa digõnis ⁊ cũ alleuiatiõe ẋtutis ex tpa quaq; die ⁊ fuerit pluria p̃durans nec; deficiat subito post ei? apparitionẽ. Caue p̃terea in fe. putrid. vt di. Gal. ij. pnostic. ne renũ vel splenis vel vesice vitio capitis attribuens fe. qđ est altoz. Est nãq; cũ in fe. egreditur p accidẽs urina nigra vitio renum vel splenis vl̃ matricis cũ eoz opillatio tollit̃ p naturã. Et est cũ in fe. appet urina lactea vesice vitio. Distingue g̃ urinã albã ex fetore ⁊ cõtento albo squamoso residẽte in fundovasis velut furfures sup cute. Urinã ẋo nigraz ex sensatione doloris circa renes vel ypocundriũ finistrũ vel sumẽ vẽtris: qm̃ talia nõ sũt p̃prie in fe. Et ex melioribus significationibus ẽ q̃s patiẽs refert sup cõsuetudie tales urinas factẽdi p̃diçe vel assidue. Ex signis igr̃ bmõi p̃nosticare possum? i fe. putrida q̃ cũq; mortẽ vl̃ salutẽ. verũ si diẽ ⁊ horã mortis vl̃ salutis p̃scire volueris ad signa pnostica q̃ dicemus in crisibus fiet recurrendũ. Qm̃ vt ait Gal. iij. de crisi. solius egritudis diẽ ⁊ horã est scire possibile cui? est vere crisis. Nec igit̃ de fe. putrid. in gñali dicta sufficiãt que necesse est vt oia vel plurima in illius mẽte resideãt assidue q̃ ipsas curare methodo vl̃ in ipsis pnosticare rõnabiliter attemptat.

De febre sanguinea. Ca. vj.

Febris ex sanguine nõ est fieri possibilis interposita: siz tm̃ cõtinua: qm̃ sanguis cũ remanet sub p̃pria forma virtutũ ẽ intravenas: ⁊ ilico cũ venas exierit in stomachũ vl̃ intestina vl̃ spõgiositatẽ mẽbroz necesse est vt in virus ⁊ saniẽ cõuertat̃: vt di. Ypo. vj. pti. ãpb. qđ totũ accidit ex tpamẽto sue ꝓpõnis ⁊ delitia sue cõpõnis: quẽadmodũ appet in lacte ⁊ sp mate. Nec fe. nõ ꝓplicat̃ cũ fe. alia vl̃ nõ manifeste. Qđ q̃dẽ accidit p̃pter multitudinem sang. in corpe nr̃o sup humores oẽs. Cõsueuerat̃ p̃terea hec feb. inter fe. cõtinuas acutas valde quas Gal. arfiuas vel cõclusas appellauit. Aut. ẋo pacutas vel pperacutas ⁊ sunt fe. q̃ terminantur in q̃rta vel. vij. die vel ad plus. xiiij. qđ tps nulla fe. peracuta põt trãsire siue sit mortalis: siue salubris: ppt̃ q̃ ait Ypo. ij. pti ãpb. Acute egritudines. xiiij. diebus terminant̃. Est aũt fe. sanguinea duarũ spẽrũ: qm̃ vel sanguis peccat in q̃to: quare cũ sit per naturã calidus feb. inducet que dz

finocba inflatiua, Uel peccat in quali: quare cū natura nō regitur: putrescit ⁊ feb. efficit q̄ finocb⁹ appellat. Unus Finocba de multo: sed finocb⁹ ex putrefacto. Nō potuit hec diuersitas in alijs humorib⁹ reperi qm̄ neq; sunt i corpe plurimi neq; benigni velut sanppter qō ait Gal. ix. de inge. sanitatis. Nāc fe. medīā inter febres putridas ⁊ effimeras ordinauit. Hec etiā fe. siue sit inflatiua siue putrida tres habet spēs. Una quidē que statiz cū incipit: acuit assidue: qm̄ in ea plus reperit putrefactiōis q̄ resolutiōis: ⁊ ista augmastica appellat. Alia ẋa q̄ econuerso precedit: qm̄ statz a principio de die in diē mitigat cuz in ea plus resolutionis q̄ putrefactionis reperiatur: ⁊ hec paugmastica dicitur. Tertia ẋo media iter istas: scz que semp affligit equal⁹ quasi sit semp in statu: ⁊ hec homotenus nūcupat. Neq; potest ista diuersitas in humorib⁹ alijs reperi: qm̄ illud vl' subtilitas vl' grossities vl' viscositas vl' modicitas impedīt. Signa fe. de sanguie in commuui sunt: quoniam in ipsa non accidit corporibus macris frigidis per naturā: vel regimē vel etatē vt ait Gal. ix. de ingenio sanitatis quapropter nō accidit senib⁹ vel melancholicis: sed sanguineis carnosis rubicūdis p naturā atq; adolescētib⁹ vel iuuentib⁹ pfectis. Nō si corporib⁹ flegmaticis vel cholericis acciderit: fit ꝟ ex anteceſſiōe ocij ⁊ quietz ⁊ somni plurimi ⁊ ciborū sanguinem multiplicātium vt sunt ppie vinum ⁊ carnes laudabiles: quare cū post ista neglexerint exercitia vl' balnea cōsueta vel euacuationes cum flōmia surgit febris. Et ad hoc disponit plurimum prior dēsitas velut in corpore musculoso dēso compacto dure carnis apud tactum. Similiter ⁊ pororū opilatio ex balneis stipticis vel unguentis prohibētibus inspirationē. Signisi cāt autem banc fe. in communi vrina rubea grossa et facies rubea cum; inflammatione maxillaruz ⁊ imaginatione rerum variarum et pulsus magnus lat⁹ longus fortis velox: atq; spissus: ⁊ dolor capitis fortis grauis pulsatiuus cum instātia vigiliarum assidua ⁊ sitis intensa cum dulcedine saliue sine causa manifesta. Similiter ⁊ grauitas plurima corporis totius: ita vt anbelitus fiat strictus velut ꝓfocati. Et est eius calitas vehemens velut in caulone: sed est cum humiditate. Signa vero propria distinctiua inter finocbaz ⁊ finocbum sunt quattuor. quorum primuz est: quoniam i finocba inflatiua apparet vrina rubea clara grossa non confusa. In finocbo vero putredo fetida confusa propter humoris ebullitionem. Secundum vero qm̄ in finocba sentitur pulsus ordinatus ⁊ equalis. In finocbo vero diuersus ⁊ inordinatus quoniam in eo virtus magis fatigatur. Et in finocbo fistoles est maior q̄ dyastoles cuius contrarium reperies in finocba inflatiua: ⁊ similiter fiet apud anbelitum. Tertiuz vero quoniam in finocba sentitur ad tactuz calor corporis vaporosus suauis: i finocbo mordax: durus: acutus ppter fumos putridos caprinos. Quartū vero qnoniam finocba nō habet periodicationes diurnas: quoniam ipsa est febris nō ꝓportionata ad materiam. Finocbus vero exacerbatur de tercio in tertium quoniam sanguis cum putruerit similitudinez cholere assumit: vt dicit Galenus loco supradicto. Et duo quidem vltima sunt certa que non faciunt errare. Potest autem ⁊ quintum addi quod est: quoniam vt plurimum finocba incipit calida sine tremore ⁊ rigore: finocbus vero cum rigore: quemadmodum ⁊ alie febres putride: quod quidē accidit propter vapores putridos dispersos super musculos qui sunt in ambitu totius corporis.

augmastica

paugmastica

Method⁹. Cura vtriusq; febrīū sanguinearuz: vna est atq; eadē: vt docet Gal. ix. de ingenio sanitatis. Similiter et Auicenna capīo presenti. quorum doctrinam assequimur posse. Cum igitur banc febrem primo cognoueris: fac statim flebotomiam basilice dextre vel simul vtriusq; cum incisione larga: siue fuerit in die siue in nocte. Neq; refert an in principio vel augmento vel statu illud facias si prius nō fueris vocatus: quoniam a prima die vsq; ad septimam potest in hac febre fieri flebotomia in qua quidem tantum de sanguine subtrahatur: siue per assiduationem bore vne: siue per secundationem horis diuersis donec eger ad sincopim conuertatur. Si tamen virtus et etas consenserint: et proprie in corpore cōpacto robusto. veruntamen oportet vt ma-

gis vicinemur' sincopi in stomacho inflatiua ꝙ in stomacho: quia in ea virtus magis fortis est ⁊ citius per flebotbomiã exoneratur ꝙ putrida in q̃ sanguis duplíciter peccat. Oportet etiã vt stomachus sit vacuus a cibo ne forte crudus rapiat ad venas p flebotbomiã. Cõfortetur os stomachi ⁊ virtus cordis cũ mica panis lota pluries in aqua frigida vel infusa in succo agreste vel berberis vel granator: quoniã hic cibus refrigerat et a sincopi preseruat si nõ est: vel ipam abbreuiat ⁊ alleuiat si est. Demũ quiescat et dormiat super lecto suo in aere frigido p se vel infrigidato cum aqua ros. vel foliis recẽtib⁹ populi vel salicis atq; vitis albe. Et si p solam flebotbomiã corpus extenuatus fuerit bene erit: quia hoc significat se esse curatã: quare regatur cuz succo ordei vel auene ⁊ potu tulep ⁊ alienatione rerũ calidarũ donec ad p fectã sanitatẽ redierit. Si vero flõmia p̃dicta nõ sufficerit: vel qz virtus egri ipam fieri nõ permisit: vel qz pusillanimus fuisti: vel qz febris est maligna quod scies ex calore fortis corporis ⁊ saltu atq; tremore cordis adustione linguet siti intensa: tunc da in potu aquã frigidam: sed nõ paucam ne forte cito inflãmetur in stomacho ⁊ febrem augmenter: sed plurimam valde tantam scz quantam eger desiderat vel tolerare queat donec facies liquescat ⁊ oris labia tremãt ⁊ totũ corpus infrigidetur: quoniã in hac fe. non cadit timor incrudationis materie cum sanguis sit bumor temperatus in substantia in quo non expectatur digestio nisi pauca: ⁊ proprie in stomacho putrescente: vt dicunt Gal. et Auicenna locis supradictis. Verũtamen ⁊ si acciderit incrudatio ⁊ morbi prolongatio atq; eius permutatio in febre flegmatica: ita vt et permutandum foret regimen febr. sanguinee in regimen feb. ex flegmate cum digestionibus et euacuationibus et dieta calida: illud tamen minus foret malum quam egrum subito suffocari vel eius venas crepari: quoniam melius est aliquod malus egris gignere quã finere eos in mortem cadere: vt dicit Gal. nono de ingenio sanitatis: loquens de cura huius febris. quapropter et Raz. in diuisionibus. capitu. presenti. ait ꝙ per huiusmodi viam incrudationis materie cum potu aque frigide: ⁊ post hoc conuersionis regiminis ad febrem flegmaticaz plurima gens est per me curata. Et licet huiusmodi potus aque frigide similiter ⁊ flebotbomia fortis supradicta corpus sanum interficerent: huiusmodi tamen corpus alleuiant ⁊ confortant: quemadmodum ⁊ tertium triduanum in febre peracuta. In potu tamen aque frigide tres sunt. cõditiones attendende. Prima est vt materia sit digesta si fiat in stomacho putrescente: quare non de ꝫ in principio: sed in augmento digesta laz materia cum ortiz acara si fuerit imbibita: vel cũ sirupo acetoso si fuerit grossa viscosa: premissa tamẽ minoratione eius in principio cum flebotbomia fortis supradicta. Secunda vero vt non sit apostema in aliquo viscerum: quoniam eius maturationem impediet: nisi fortassis foret cholerica pura quod raro est. Tertia vero ne stomachus vel dyafragma sint debilia per naturam: ⁊ proprie in corpore macro: quoniam fortassis ex ea spasmarẽtur ⁊ accideret malitia anhelitus ⁊ spasmus vniuersalis corporis totius: ⁊ demum suffocatio: quare necesse videtur vt egrum interroges si consuetus sit in potu aque frigide tempore sanitatis. Cum huiusmodi igitur flebotbomia ⁊ potu aque frigide sup ipsam similiter ⁊ cibis frigidis acetosis regatur vsq; ad sanitatem perfectam.

Emperica.

Communiter operantes nõ faciunt flebotbomiam vsq; ad sincopin: sed flebotbomiã satis fortem vel secundationes tres: tribus diebus cõtinuis a principio. Et si virtus egri fit debilis per naturam vel ex timore flebotbomie: sicut quibusdam accidere consueuit apud omnem flebotbomiam videlicet vt sincopisent: tunc ante flebotbomiam dant aliquid ex mica panis infusa in aqua frigida et vino ponti vel aceto simul mixtis: quoniã preseruat eos a sincopi os stomachi cõfortando et cordis feruorem reprimendo.

Quod si adhuc flebotbomare secundationem perbo ruerint: faciũt scarificationes profundas. Primo quidem in pulpis crurum. Secundo in natibus. et tertio in spaltis donec sanguis minoretẽ ⁊ assidue sicut cum flebotbomia: et post frigidam aquam tribuunt in potu per se vel mixtam cum

aceto. Cum hutusmodi igitur regimine flebotbomie ⁊ potu aque frigide ⁊ cibis aceto sis atq; dieta tenui regunt eos vsq; ad bozā statusꝫ crisim: qō quidē ips in sinocba infla tiua est dies quarta vt plurimū vel quinta. In sinocbo ṽo putrido dies septia vel vnde cima vel ad plus decimaquarta. Cōsueuit nāq; plurib⁹ superuenire boza illa sudoz cre ticus vel fluxus sanguis narium: materiā febris eradicās perfecte. quibusdā ṽo sola superuenit resolutio materie insensibilis paulatī na: ⁊ ppzie cū anteceſſit euacuatio forti su pradicta. Medicina ꝑterea lenitiua vētris et sanguinis mūdificatiua est melioz in bac febze ex cassia fistula tamarindō. ⁊ mana disso lutis in aqua feruēti decoctionis pzunozum siccoz. Sed nō fiat euacuatio cū acutis: qm̄ fe. ⁊ eius cām redderēt furiosam. Medicine vero cōfortattiue p interius sunt trociſci de cā phora ⁊ spodio dicti supza ⁊ zuccarum rosa tum ⁊ violatū dyapzunis triasandal. dyaro don abbatis. Ex quib⁹ detur in auroza cum aqua frigida ⁊ meridie ⁊ sero cū itur ad le ctum. Medicine ṽo confortattiue p exterius sunt epithimata frigida posita super coz epar ⁊ timpora ex aqua rosata ⁊ aceto vl succo solatri ⁊ semputue postꝫ in eis puluis rosꝫ. sandal. antbere cāphore fuerit dissolu tus. Accidentia ꝑterea se. bāc consequētia et ppzie fortia q̄ ad se curā trabūt sūt duo: scz sitis ⁊ vigilie de quib⁹ diximus libro p̄mo.

Canones

Excusamur qm̄ cq; a potu aque frigide tunc scz cum in ea corpus nō est consuetū ⁊ est raruz laxum nō valde carnosum ⁊ ppzie cum an teceſſerit flōmia fortis supradicta quam sti co consequitur se. extinctioꝫ virtutis exone ratio. Excusamur etiā qm̄cq; a flōmia pluri ma cum scz corpus ipsam abborruerit ⁊ po tus aque frigide sibi fuerit delectabilis con suetus. Excusamur preterea qm̄cq; ab viriscq; scz flebotbomia ⁊ potu aque frigide vt vel oīno non fiāt a medico vel parumper: tūc scz cum natura per se materiā eduxerit ⁊ se. fu gauerit in totovel in parte quod q̄dē fit per aliquā quattuoz regionum que sunt fluxus sang. narium: fluxus plurimus ventris san guineus: mictus sang. copiosus: ⁊ sudoz vlis corporis totius: de quo quidem sudore in bac feb. refert Gal. quīto de accidēti ⁊ mozꝫ bo: similiter Aristotel. libzo de animalib⁹. cp est visus in quibusdam coꝛpozibus velut san guineus aquosus ⁊ propzie in coꝛpozibus raris quozum pozi ⁊ oza venarum sunt lon ga ⁊ sang. subtilis aquosus. Dubitatio pre terea difficilis cadit inter medicos de flebo thomia forti supradicta in bac feb. quoniaz Gal. Raſ. et Auicē. in presenti capło preci piunt ipsaz vsq; ad sincopim fieri. sz Auerr. vij. colliget. fortissimis rationibus refutat: quoniā neq; natura facit crisim vsq; ad sin copim nisi sintbomaticam ⁊ mortalem quā ars imitatur cum rationabiliter proceſſerit neq; decet medicum virtutem naturalem di minuere: sed potius confortare cum sit eius custos: neq; fiendus est a medico actus cu rativus in quo magis cadit timoris ⁊ nocu menti cp̄ salutis ⁊ iuuamenti. Timoz nanq; redundat ad inglozitationem medici. Nocu mentum vero ad perniciem egrotantis. Sā guis preterea cum fuerit ex flōmia fortiter minozatus eradicabitur faciliter per natu ram: quemadmodum accidit et in causone in quo quidem eradicamus statim cholerā a principio: sz ipsaz solūmō minozamus cō mittētes residuū opti nature. Silr ⁊ in se. de flegmate vel de melia. ṽm cuz nō fit possibi le rōnibus necessarijs cōtradicere: neq; cre dere auctoritates p̄ncipis medicoꝛ oīno fo re fl'as dicam⁹ qm̄ eoꝛ discozdia cadit sup so lo verbo. Moluit Gal. flōmiā supradictam fieri vsq; ad sincopim inanitiōis quēadmo dum fit in crisib⁹ malignis: sed ad sincopim pmutationis. Dis|nāq; pmutatio cuz fortis fuerit ⁊ subita virtutem debilitat: qm̄ vt di. Hpo. ij. pti. āpho. fm multū repente euacua re aut replere ⁊c. cp si permutatio fuerit ad bonum ab inconuenienti ad cōuenies debili tatur virtus boza breui: sz post hoc ilico for tioz atq; exonerata resurget. Si vero fuerit ad malum quemadmodum a conuenienti ad inconueniens debilitatur virtus boza sī la: similiter ⁊ post ipsam. Voluit ergo dice re Gale. cp debeat fieri flebotbomia vsq; ad sincopim et vsq; ad euacuationem plu rimam ex qua corpus sanum sincopisaret p pter inanitionem. Illud tamen sincopisat tantum propter subitam mutationē ⁊ altaz solutionem diximus capitulo de sincopi.

Pronosticatio.

Synocha inflatiua minoris est timoris ꝙ sinochus putrescēs: qm̄ peccatus duplex fortis est se solo. Itē sinocha inflatiua vt primus terminat die q̄rta vel. v. vel ad plus in septimā vel ad bonū vel ad malū. Synochus ẋo in septimā vel. xj. vel ad plꝰ in. xiij. si nō fuerit erratū sup egro nec materia incrudata fuerit ex potu aq̄ frigide: qm̄ tūc pōt durare vsq; ad. xl. dies vel plꝰ sicut quēadmodus in feb. flegmaticis cronizañ. Itez si statim a principio supueniat fluxus sanguis narium plurimꝰ vel sudor copiosus vel alia euacuatio sensibilis vna vel plures simul cōstāte virtute salutē significat t crisim pfectā. Si ẋo sanguis niger: paucꝰ exierit: vl si liuidꝰ: subtilis exierit q̄ restringi nō pōt arterie ruptura t crisim sinthomaticā significat, supfluā t diminutā: t p cōsequēs mortē festinā. Qñ si talia apparuerint die q̄rta crisim bonā vel malā significat in septima. Si ẋo in vndecima crisim in q̄rtadecima pmittit. Itē si statim a principio virꝰ debilitet: nec remedia rōnabiliꝰ exhibita cōtulerint de die in diez t vrina cōfundat t pulsus diuersificet t calor augmentetur t cor tremat nisi sitis extinguat t lingua denigret mortale. Itez si pustule nigre vel liuide exeunt a corpore mortale. Si ẋo rubee salubre: t pprietate alleuiata p ipsas put dicemus ca. de variolis t morbillis. Itez asma si pdurauerit cū dispōne pfocatiua t facie adusta mortale. Itē fe. san. est a tota sui specē timorosa: qm̄ est fe. pacuta vel perpacuta quarus velox atq; fortis est crisis: quapropter in eis volentē pnosticari necesse est vt oī horā egro assistat: ne forte ppter illarū motū subitum medici iudicū pturbēt: vt dicit Ra. in almā. Itē signa pnostica cōia dicta cap̄. de fe. putrid. in generali psentiꝰ sublimiter suffragātur: qm̄ scire facit futurā mortē vel salutez. Qñ si diē certā pscire volueris ad caplm q̄rtus tractatꝰ de critibꝰ erit recurrendū. Itē dicit Aui. psenti ca. cp si inyētre fuerit sonꝰ t rugitus cū pulsatione venarū t angustia mortale: qm̄ vel sanguis ebullitionē maximaz in vena lili t arteria adorti significat trāseuntibus interi⁹ sup dorsum vel apa magnū cōfirmatus. Itē inter hmōi fe. spes augmastic⁹ est oīum piculosior: paugmasticus securior: sed homotenus est medius ipsorum.

De febre cholerica interpollata. Capitulum. vij.

Hoc genus feb. fit ex cholera rubea putrescēte in stomacho vel intestinis seu alio loco corpis extravenas. verū qm̄ ebullitio cholere putrescentis obseruat produm de tertio die in tertiū ita scz vt die vna quiescat t altera bulliat: ꝓpterea cp cholera vna qualitate pparante ad putredinē participat q̄ est caliditas: t altera pbibente putredinē que est siccitas: id circo febris tertiana noiat. Est aūt duorus modoꝝ qui sunt pura t nō pura. pura quidē cum eiꝰ materia est cholera rubea cui nihil aliorꝝ humorꝝ fuerit pmixtum. Nō pura cui aliq̄d flegmatis vel melācholie sit admixtū: quare tertiana notha id est adultera nuncupat. Signa tertiane pure sunt cp incipit eiꝰ paroxism⁹ cū rigore simili pūcture acus t nō est in ea frigus vehemēs: nec pulsus valde paruus: nec cōcutiūtur dentes in ea: sed est frigus remissius in qualitate t breui duratione: itavt festinet ad augmentū: quare tūc festinat inflāmatio t magnificat pulsus t fit velox: spissus nō diuersus valde: sed fortis ordinatus: fil'r t anbelitꝰ: deinde apud statum fit vehemens caliditas t sitis t. angustia: ita vt q̄ñq; accidat alienatio et soda pulsatiua fortis: t sentit manus tangēs calorez siccum mordicantē. Et tps quidē augmēti vel statꝰ excedit valde tps principij: qm̄ in ea frigus est trāsiens: calor ẋo pdurans. In declinatione ẋo paroxism⁹ eleuat sudor plurimꝰ subtilis vlis totiꝰ corpis. Et fit quādoq; vomitus rei liquide citrine subtilis vel viridis amare. fil'r t egestio quare minorat pulsus t fit rarus. Et magnificat fistoles t euaporat calor putridus a centro corporis ad extrema: t sic terminat paroxismus t spacū paroxismi est ad plus duodecim horarū naturaliū. verus qñ vt plurimum accidit: est vt sit eius paroxismus octo horarū t affligit apud meridiez. Et est vrina subtilis citrina vehementer: t lingua nigra adusta t os amarū sine cā manifesta: t si fuerit corporis habitudo t etas t

tẽpus anni cholerica. fiĩr̃ regimẽ ãtecedẽs ⁊ multipicatio caloris fe. in corporib⁹ ꝯ̃ioꝛ erit tua significatio. Signa tertiane notbe sunt refectio atq; obscuritas oim accidẽtium predictoꝝ cum elongatione paroxismi: ⁊ ꝓ pte apad eius principium.

Methodus.

Cura tertiane pure est vt dicit Raſ. in almã. vt statiꝫ cũ fe. cognoueris: euacues materiã solutione minoratiua cũ cassia fistula manna tamarindo. dissolutis in aqua decoctionis prunoꝝ ⁊ viol. sed nõ in die paroxismi: deinde digerat materia oi die cuꝫ sirupo acetoso simplici vel oxyzacara dãdo in aurora. ℥.ij. cũ aqua plurima frigida: vel cũ aqua predo. ꝓ tres vel quatuoꝛ paroxismos. Et cũ vriñ̃ videris pfecte digestã euacuet materia solutione eradicatiua cũ stomaticon laxatiuo: vel cũ electuario de succo ro. vel cum ʒ.ij. reubarbari optimi puluerizati ⁊ cõmixti cuꝫ solutione minoratiua ꝓdicta. Nutriatur ex mica panis lota cuꝫ aqua frigida: ⁊ post hoc imbibita in vino granatoꝝ vel ex pultibus ordei vel auene cõditis cum lacte amigdalaruꝫ dulciũ vel ex lactuca portulaca blita spinarcb. cucurbi. coctis ⁊ conditis cũ aceto: aut ex carnibus laudabilibus coctis cum eisdem. Utat ꝓ sapore succo granatoꝝ vel berberis vel trifolij vel acetose. Bibat aquã frigidã vel aquã decoctionis prunoꝝ siccoruꝫ aut ordei. Confortet hora qua nõ sumit cibũ cuꝫ succaro ro. vel sirupo ro. si venter sit obediens: sed cum ʒuccaro viol. vel sirupo violato si venter fuerit cõstipat⁹. Et leniat cum suppositorio vt̃ clisteri: ⁊ sit totũ studiũ tuũ in extinctiõe cũ rebus frigidis humidis: qm̃ cõueniunt materie ⁊ dispositioni: nisi forte sis apostema in viscerib⁹ seu opillatio illud ꝓhibeãt. Et voluit Aui. ca. ꝑsenti istius fe. vsq; ad tres paxismos fiat flebotbomia de basilica dextra: qm̃ materiaꝫ diminuit ⁊ reprimit calorẽ. Verũ in hoc cadit timoꝛ feruoris cholere cũ extrahit ei⁹ frenũ filr̃ ⁊ raptus ipsi⁹ ad interiora venarum vacui trahentis: quare ex fe. interpollata fieret cõtinua q̃ est ꝑmutatio maligna. Nõ si fuerit sanguine⁹ robustus flebotbomiã nõ abboꝛremus quodãmodo. Et in principio ois feb. vt ostendimus de cura fe. putride in generali ca. de methodo. Cura tertiane notbe est vt a principio ad tres paroxismos fiat minoratio materie cuꝫ flebotbomia basilice vel cũ aqua materierũ predo. Cui. ʒ. ſ. turbith pul. ⁊. ʒ. ℈. ʒingibe. sint commixta. Deinde digeratur residuum materie cum sirupo acetoso ⁊ oximelle simul mixtis ⁊ cum aqua calida bibitis in aurora. Post septem vero paroxismos vel nouem ⁊ cum prinaꝫ videris digestã eradicetur materia cum yerapigra gal. vel benedicta laxatiua. Aliꝭs vero diebus, ⁊ propte siventer fit constipatus leniatur ante paroxismuꝫ cũ suppositorio vel clisteri: prout diximus capitulo de stipticitate ventris. Nutriatur aqua decoctionis cicerum vel pisoꝝ vel tribus pullorum alteratis cum petro. ysopo ⁊ lactuca. Bibat vinum albuꝫ debile limpbatum vel aquam decoctionis prunoꝝ ⁊ pasularum: vel aquam decoctionis ordei ysopi ⁊ anisi. Cõfoꝛtetur virtus bora qua nõ sumperit cibum vel medicinaꝫ cum butirimodi mixtura. ℞. dyarrodõ abbatis rosate nouelle triasandi. aã. ℥. ℈. electuarij ducis. ℥. ſ. ⁊ sic tam in nutriẽtibus virtutẽ q̃ curãtibus moꝛbum calida frigidis adiunganꝰ: ita tñ vt a principio egritudinis frigida dominentur. In fine vero calida: quoniaꝫ humores calidi sunt facile mobiles furiosi: frigidi vero adherentes viscosi.

Emperica.

Ars faciendi sirupum digestiuum cholere ⁊ euacuatiuũ a quacunq; particula nostri corporis | hec est. ℞. ros. viol. endiuie lactuce portulace plantaginis trifolij acetose scarole anbere nenupharis cicoree aã. Mi. ſ. prunoꝝ damascenoꝝ. xl. numero: seminum quatuoꝛ cõmunium frigidoꝝ maioꝝ q̃ sunt cucur. cucu. melon. citruli aã. ℥. ℈. semium quatuoꝛ cõmunũ frigidoꝝ minoꝝ: vt se. endiuie lactuce scariole portulace: se. papaueris vel corticis eius aã. ℥. ſ. sandaloꝝ alboꝝ ⁊ rubeoꝝ ⁊ citrinoꝝ campboꝛe spodij aã. ʒ. ij. ordei. p. ſ. pfilij. p. ℈. decoquãtur oĩa in lib. viij. aque pure fontane postq̃ in ipsa fuerint infusa per noctem et in. ℥. ſ. acetosi donec tertia pars fuerit consumpta tunc colletur: et cum infrigidatum fuerit et clarificatum addatur libra. ℈. vini granatoꝝ vel berberis et reducatur ad ignem

èt sirupisek cũ lib.duab3 zuccari. Et aroma/
tizek cuz cinamomo ligno aloes calamo aro
ma.foliȝ cardaõmi añ.ȝ.ij.terẽdo oia gr os/
so modo ꝛ ligãdo i pãno lineo mũdo raro et
suspẽdẽdo in sirupo apõ decoctionẽ scõam.
Dentur ex eo omni die.ȝ.iiij.per se i aurora
si fuerit subtilis aquosus vel cum.ȝ.duabus
aque calide si fuerit spissus ꝛ bene decoctus
apud sirupisationẽ. Et si vis vt a ꝓpꝛietate
caput respiciat: adde herbis p̃dictis flores
camomille melilotũ sticaõ.ex specieb9 nu
ces muscatas ꝛ cubebas. Si vo ad pect9 pul
monẽ ꝛ coꝛ adde capill.vene.enulã cãpanã
oꝛdeũ fenugrecũ. Ex specieb9 liquiritiã pas
sulas ꝛ tutubas. Si vero stomachuz ꝛ intesti
na adde herbis predictis coctana pira mala
maciana: ex specieb9 mastice ꝛ grana grana
toꝛ ꝛ oia stiptica que virtutẽ sirupi retineãt
in loco. Si vo epar ꝛ meseraicas adde cucu/
stam epaticã ameos amomũ: ꝛ multiplica
enulã ex specieb9 spicã nardi ꝛ multipli/
ca sandalos. Si ad splenez adde ciperi cap
paris ꝛ aliquid scolopendri vel tamarisci.
Si ad matricẽ adde pulegiũ calamentuz: ex
specieb9 grana iuniperi sub modica tamen
quantitate: quoniam raro est vt in splene vel
matrice cholera dominek. Si vo ad renes
ꝛ veficam adde ex seminib9 diureticis. Si ad
medullas ossiũ ꝛ tũcturas adde pollituz mõ
tanum arthemisiã fumiterre in decoctione
p̃ma cassie fistule tamarindoꝝ.añ.ȝ.iij.ꝛ in de
coctione secunda reubarbari.ȝ.ij.dyagredij
ȝ.ß.terendo ꝛ ligãdo in pãno lineo ꝛ suspen/
dendo in sirupo donec ip̃oꝝ viri9 trãseat in
decoctiõe. Et tũc dek de eo sicut prius: quia
facit leniter ascellare bis vl ter q̃q die. Iste
nãq sirupus est fere ꝓtinens oia digerentia
choleraz vel euacuantia cum ipsoꝝ directi/
uis. Artem aũt faciendi sirupum digestiuũ
ꝛ euacuatiuũ cholere ꝛ flatis simul describe
mus de fe.cõpositis. Dicunt quidã expti q
hoc empl̃m sup epar in die pꝛincipij remouet
vel mitigat pꝛincipiũ fe.tertiane: qm̃ cholere
putrefactionẽ refrenat. ℞. sandal. alb.ꝛ ru.
añ.ȝ.ij. farine oꝛdei.ȝ.iij.aloes.ȝ.ij.cõfice cuz
succo solatri ꝛ absintbij ꝛ modico aceti. Alij
vo dicunt q mica panis lota in aqua frigi/
da pluries: deinde exp̃ssa ꝛ imbibita in vino
granatoꝝ vel berberis vel aceto ꝛ añ pꝛincipij
muz comesta q vnã bozã vel etiã apud pꝛincipiũ cũ aduſtio fit vehemens idez opak vliter
nãq frigida ficca pꝛohibent putredinẽ quẽ
admodũ calida humida causant ipsam.

Canones. Scripsim9 supe
rius cañ.necessa
rios in cura feb.
tertiane cuiuscunq dirigẽtes medicũ in ad/
ministratione debita cibi vel medicine cap.
de feb.cura in generali. Attamen illis dictis
generaliꝛ videnk duo specialia p̃senti capitu
lo apponẽda. Quoꝝ primũ est de boza cibo
tionis in hac fe. Vbi sciendũ q̃d colligik ex
mente auctoꝝ ꝛ ꝓprie Aui. Cibus dz offer/
ri ante pꝛincipiuz regulariter.iij.bozis vel qua
tuoꝝ ad plus q̃d egri virtus digerens vel ci
bi q̃titas ꝛ qualitas postulauerint. Dico au
tez regulr qm̃ est cũ in pꝛincipio paroxism
cibus cõpetit: tunc.s. cũ vomituz intẽdimus
pꝛouocare: est etiã cuz in medio pꝛincipij tũc
sez cũ virtutẽ ex inanitione seu morsu cbole/
re defectam volumus confortare. Inter hos
cibos cadit differentia fm subãm ꝛ q̃titatem qm̃ pꝛius opz vt sit ex oleribus vel legu
minibus plurimus atq vndosus. scõs vero
ex mica panis infusa in aqua frigida vel vi/
no granatoꝝ in q̃titate valde parua. Et
numerus quidẽ cibationũ regularium inter
paroxism̃ũ ꝛ pꝛincipium est vt ter vel quater
reficiank.verbi gr̃a. Si virtus sit debilis et
consuetudo crapulosa ꝛ materia feb.prima
vel non pura opz vt quattuoꝝ vicibus cibus
offeratur.pꝛimo quidẽ.iij.boris post desinẽ
tiam pꝛincipij.deinde mõ transactis decẽ bo
ris dabitur secũdus.deiñ iterũ.x. transactis
tertius.deiñ iterũ.x.transactis dabitur quar
tus tribus boris ante pꝛincipiũ pꝛincipij cuz
pꝛincipium pꝛincipij sit.xij.bozarũ ad plus.
Tempus vo quietis.xxvj.bozarũ licz vt plu
rimũ tẽpus pꝛincipij apud cõiter febꝛientes
hac fe.viij.bozarũ reperiak. Et tunc inter ci
bationẽ ꝛ cibationẽ cadere potest spaciũ.xj.
bozarũ: ꝛ ex hoc exemplo distinguere pote
boras cum cibationibus. verũtñ siue ter siue
quater cib9 fuerit offerend9 hoc diligẽter ob
seruãduz vt cib9 multũ elongeta pꝛincipio
pꝛincipij: qm̃ est res conferens in cura fe. pro
portionalis. Declinationi vero si vicinari
oporteat non erit adeo verendum: qm̃ vt ait
Ypo. pꝛimo regi. acutoꝝ. Ylico post pꝛincipiũ
cibus dari põt eũ calorẽ.ad calcaneũ deck/

nauerit: ⁊ hoc q̄dē est cuz hora declinatiōis nondū bene trāsiuit. Scōm est speciale addendū de hora euacuatiōis in hac fe. qō est vt nō detur medicina laxatiua in die potissimi sz quietis ne forte mot⁹ prodi impediat motū medicine ⁊ ne virt⁹ duplici labore fatigetur. Et vtile ꝓsiliū videt vt non fiat euacuatio cū mirabolanis: qm̄ soluēdo vētrē inducūt stipticitatē: filr ⁊ sodam q̄ sunt accidētia maligna in quacūq; fe.

Pronosticatio.

Fe. tertiana ꝑua nō durat vltra septē potissimos imo vt plīmū infra teriat prout cholera fuit plīma vel pauca. sed tertiana nō pura pōt p duos vl tres mēses durare. Ex quo scire potes q materie viscositas parūp fe. elongat q̄ ipsi⁹ multitudo q̄ tūcunq;. Unde Ypo. iij. pti. ampb. Tertiana ꝑua si nō tuditur septē prodis lōgissima est. Itē in oi fe. tertiana filr ⁊ in oi fe. iterpol. si aduēt⁹ potissimū anticipet a p̄ncipio breuitatē egritudinis significat. Si ꝑo eq̄liter stet lōgitudinē p̄tēdit. vñ Ypo. iij. pt. ampbo. Quibus cūq; exacerbatiōes fiunt si q̄ hora fe. dimiserit in crastinū eadem hora accipiat discrata erit. Itē fe. tertiana pura ē ex tota sui spē sanabilis: nō pura ꝑo timorosa. Morbi nāq; plitxitas ⁊ medicinaꝝ diuersitas ꝑiuitē naturalē psternūt. Itē in fe. tertiana pura p̄mus potissimus est p̄nciptū q̄re fit facilis, scōs aut tertius augmentū q̄re fit fortior. q̄rtus ꝑo ⁊ quint⁹ est stat⁹ quare fiū: in vltimo furoris et malitie. Sed sextus ⁊ septim⁹ declinatio quare minorabunt oia accidentia gradatiz q̄ si medicus a principio huius feb. p̄dixerit sapiens apparebit. Itē fe. tertiana nō pura vt plurimū cū elongat: cōuertit in quotidiana ⁊ fortassis ad etbicā ⁊ mortem.

De febre cholerica cōtinua et causone. Caplm. viij.

Dit hec fe. ex cholera ru. putrescente intra venas ⁊ arterias atq; vasa conclusa quapropter est de genere fe. continuaꝝ acutarū quem admodū ⁊ fe. de sanguine. Est aūt duorum modoꝝ: qm̄ aut cholera putrefit in venis distantibus a corde: vtpote q̄ sunt in ābitu corporis totius: tūc tertiana cōtinua nūcupat et absolute acuta indicat. Aut cholera putrefit in venis ꝓpinquis cordi: vtpote q̄ sunt in pectore ⁊ pulmone epate ⁊ splene et ore stomachi: ⁊ tūc causone vel causenides appellat ⁊ pacuta ⁊ perpacuta indicat. Et dixerunt ꝙuecti in medicina q̄ vtraq; istarum fieri pōt ex flegmate salso puro vel cholere pmixto: qm̄ flegma nō fit salsum: nisi p adustiones plurimā ⁊ cōmixtionē cholere rubee multe. Signa tertiane ꝓtinue sunt oia signa tertiane interpollate cui extat ꝓportionabilis: p̄ter q̄ in ea nō accidit horripillatio neq; rigor: neq; sudor nisi cum fit crisis. calor aūt ⁊ alienatio ⁊ fitis ⁊ vigilie ⁊ lingue nigredo similr ⁊ oia signa alia sunt in eo vehemētiora Signa causonis sunt signa eadē cū fuerit in vltiō vehemētie malignātis ⁊ pulsus spissus velox diuersus inordinatus: filr ⁊ anhelitus ⁊ vrina subtilis citrina vehementer vel rufa vl liuida radiosa. Et iste q̄dē fe. sunt in accidētib⁹ vt plurimuz files feb. de sanguine: qm̄ san. ⁊ cholera sunt humores calefactiues veꝝ differūt qm̄ sinocha nō excrescit aliq̄ dieruz prodice cū sit fe. nō ꝓportionata ad aliquaz febrilū putridarū iterpollataꝝ. Fe. ꝑo cholerica fit prodice fortior de tertio die in tertiuz quēadmodū ⁊ tertiana iterpollata ⁊ nō sunt cū ea rubedo faciei supflua neq; corporis repletio plīma exterīua cū dispōne p̄focatiua assiduavelut in sanguinea. q̄ si tps āni etas ⁊ cōplexio atq; regimen aīis cholerica fuerint ⁊ habitudo corporis macra verior fiet tua significatio ⁊c.

Methodus.

Cura vtriusq; fe. cōtinuarum de cholera est vt statī a p̄ncipio minorek mā cū medicia lenitiua q̄lis ē cassiaf. māna tamarindi. cū i aq̄ decoctiōis prunoꝝ ⁊ viol. dissoluunt qm̄ lenīēdo vētrē alterāt calorē. Et nō dek medicia fortis qm̄ materiā agitaret īdigestā ⁊ frenesim īduceret pniciosam. Post ꝑo totū tps p̄nciptj ⁊ augmēti donec stat⁹ accesserit ⁊ signa digōnis pfecte apparuerīt in vrina q̄ō est apud die q̄rtuz vel ad plus septimuz. Sit tota intētio tua tam in cibis q̄ medicinis ad infrigidandum ⁊ humectandū ⁊ ꝓprie in causone ⁊ ꝓprie alterā dispositionem febrilē digerunt materiā cum cholere digestio fit eius ingrossatio donec redit

rit ad moderamen. Det igit oi die ante au/rora firupus de prunis vel firupus de nenu/pha. vel firup⁹ acetosus simplex vl oryzacara ad potādū cū aq̄ frigida estate: ⁊ calida hye me. ꝙ si ꝑter fuerit obedtēs quaq̄ die plus duab⁹ vicibus nō fiet opus medicina laxati/ua: sed extinctiua tm̄ adeo vt si plūmū fluxe/rit ad stiptīcitatē recurrat. quas dirim⁹ cap. ō fluxu ꝑtis. Apud ẋo ortū solis qō est post ꝙ duas horas a sumptione firupi tribuat in cibo pulmentū ex farina ordei vel auene con/ditū cū aceto vel lacte papaueris albi vel la/cte amigdalarū dulciū. Uel det mica panis infusa in aqua frigida vel vino granatoꝝ. vel nutriat ex cucurbitis melonib⁹ lactucis por/tulacis malis maciantis coctis ⁊ ꝑditis cum aceto vel succo berberis ⁊ granatoꝝ. Bibat apud comestionē aquā frigidā purā vel mix/tā cū aceto vel aquā decoctionis ordei ⁊ pru noꝝ siccoꝝ. In meridie ẋo cū est vebementia sitis ⁊ furoris bibat firupuz ro. vel viol. cum aqua frigida pura: vel bibat iulep aquosuz. In sero aūt cū petit somn⁹ ⁊ quies. Bibat si rupū de papauere vel de psilio cuz aqua fri/gida pura vel cū aqua decoctiōis semi. lactu ce ⁊ portul. ⁊ illiniat frons tempora atq̄ na/res cū oleo de mādragora ⁊ fricent vole ma/nuū ⁊ plāte pedum cū sale ⁊ aceto: ⁊ fomen/tent crura cuz aqua tepida in qua cocta sint folia salicis ⁊ populi vitis albe viol. ⁊ folia papaueris cū corticib⁹: qm̄ hec oia calorē fe brilē extrabūt ⁊ somnū inducūt. Cōfortetur vir⁹ hora qua cibū nō sumpserit ex zuccaro ro. vel viol. vel triasandō. ⁊ dyarodon abba/tis puris vel cōmixtis. Necq̄ ꝑhibeat eger ab esu fructuū frigidoꝝ humidorum: vt sunt pruna pira pfica ⁊ mala acetosa: qm̄ alterāt ⁊ cōfortāt. In statu ẋo subtilitet regimē viti/mate qō est nihil dare in cibo necq̄ in potu necq̄ in medicina si virt⁹ ꝓsenserit donec sup uenerit crisis ⁊ trāsierit cōplete. Si igit apō crisim vomit⁹ choleric⁹ supuenerit: adiuuetur natura cū impositione digiti vel pēne linite in oleo in pfundo gule. Si ẋo fluxꝰ sanguis narīū iuuet natura cuz setis porcini missis in nares ⁊ emūctione vebemēti. Si ẋo sudor vniuersalis apparuerit: cōfortet natura si pi gra vel insufficiēs videat cuz potu iulep fer uentis q̄to calidi⁹ pōt: bibat ⁊ cooptatur di/ligenter vndiq̄ pānis calidis mollibus. Et assint et⁹ amici vel astātes ⁊ pannos calefa ciāt manibus tractando ⁊ anhelitū illuc di/rigēdo. Et aperiātur pori cutis cū fricatiōe leui facta cuz pānis lineis mollibus infu sis in aqua ⁊ aceto postq̄ in eis cocti fuerint fur fures ⁊ flores camomille. Deinde expressis diligēter ⁊ tepidis ⁊ roridis ꝑ longuz refri/catis. Ad hoc plurimū cōfert etiā ponere ve/ficas ficcas semiplenas ex aqua calida circa latera parietis oiquaq̄: qm̄ illico facit suda/re. Sternat ꝑterea camera ex foliis ro. ⁊ vio. populi ⁊ salicis ⁊ nenuph. vitis albe ⁊ simili bus. Et aspergātur et⁹ parietes ex aqua ro. ⁊ aceto: vt aer inspirat⁹ infrigidet: qm̄ illud est necessariū in oi febre ꝑ cordis euētatione Cōpleta crisi ꝑfecte resumatur virt⁹ ex carni bus edox pullox coctis ⁊ cōditis cum rebus frigidis sepe dictis ⁊c.

Emperica.

Hec igitur est cura vera se. cō/tinue de cbole ra cuiuscunq̄: qm̄ morbuz ⁊ eius cām remo/uet cū virtute. Uerū ꝑter ipsam est cura ac/cidentiuz ꝓsequētium vebemētiaz huius se. que sunt dolor capitis vigilie sitis alienatio icteritia syncop. ⁊ debilitas virtutis: de q̄bus oibus tam sufficiēter dictum est libro primo suis ꝑtibus capitulis. ¶ Ad cōfortationem igitur virtutis que est medicator principalis hic reliqua referemus. Cōfortatur autē vir/tus nō nisi ꝑ cōfortationem organoꝝ que sunt cerebrū cor epar ⁊ testiculi cum rebus al terātibus eoruz cōplexionem distemperatā in feb. Optimā cōfortans cerebrum fit ex aqua ro. ⁊ aqua solatri semp̄ue ⁊ iusquia mi si in ea puluis ro. ⁊ sandaloꝝ distempere tur addito modico aceti ⁊ actu frigiduz sup verticem vbi sunt cōmissure cranei abrasis prius capillis septus cuz pānis lineis. Em/plastretur filir ⁊ sup frontem ⁊ tempora cir/cunquaq̄. similiter ⁊ odorare aquaz roseam in qua sandali ⁊ aliquid calami aromatici fuerit dissolutum cōfert qm̄ calorem alterat materiā repcutit: frenesim ꝑhibet ⁊ somnuz inducit. Optima confortans cor sic fit. ℞. aque ro. aque bugosse. aā. ℥. iij. aceti. ℥. ß. camphore. ʒ. ß. croci. ʒ. ß. ⁊ in isto actu frigido petie de sindone vel scarleto vel serico infun dantur ⁊ super pectus frequententur. Op/tbima cōfortās epar sic fit. ℞. aque ro. aque

endiuie aque solatri. aā. partes duas. aque absintbij partē. ſ. aceti acutissimi par. ℔. di/ stemperetur in eis puluis earundem rerum ⁊ frequenter super epar. Epitbima confor/ tans testiculos sic fit. ℞. aque ros. par. vnaz vini puri aromatici veteris ⁊ potentissimi. ptes duas aceti par. ℔. pulueris dyamarga/ riton. quar. vnius partis distemperētur om nia simul ⁊ cum pannis lineis accu frigidis emplastrentur super testiculos virozuz ⁊ mā millas mulierū frequenter reiterādo postq̄ fuerint exsiccata. Et potest fieri etiam bora crisis si virtus videatur debilis.

Canones.

Febris est pro/ pria species et/ que causon dici/ tur cum sit peracuta que terminatur in die septima: vl' perperacuta que terminatur in die quarta tenuissima dicta fiet regulanda: ita vt si terminatio sit in quarto nibil detur in cibo statim a principio vsq̄ declinationē perfectam. Si vero in septimo nibil detur post diem quartum prout diximus capitulo de febre in generali. Verumtamen huiusmo di canones Ypocra. Rasis in diuisionibus presenti capitulo refutat dicens ⁊ non attē/ das: illud quod dicitur a stultis medicorum q̄ multitudo extinguentium a cibis ⁊ medi/ cinis exbibitis tardat crisim. Ego tam ex pertus sum ambas vias scilicet ⁊ regiminis extinctiui dicti in metbodo: ⁊ regiminis sub/ tiliatiui quod dixit Ypocra. ⁊ viam extincti/ uam repperi securiorem. Et qui mortui sunt in bac febre sub regimine extinctionis sunt multo pauciores eis qui mortui sunt sub re gimine subtiliatiuo quoniam si non dabun/ tur extinctiua assabitur cerebrum ⁊ nerui et stomacb⁹ ⁊ accidet spasmus ⁊ frenesis mor/ talis. Ex quibus scire potes canō. ypoc. esse veros regulariter quoniam morbum et eius causam decidunt. falsos vero accidenta liter: quoniam virtutem prosternunt: ⁊ pro/ prie in corporibus delicatis assuetis multo cibo tempore sanitatis. Dicit preterea Ra. loco predicto q̄ non debet prohiberi in bac egritudine: quin eger bibat aquam frigidaz cum vult: quoniam extinguit vehementer. Quod intellige verum si corpus in ea fuerit consuetū ⁊ delectetur: nec in visceribus opil/ latio seu apostema: quoniam licet incrudet materiam ⁊ morbum prolonget ⁊ leriſim re/ tardet: malus tamen confert iuuamentum: quoniam prohibet marasmum. de quo potu aque frigide loquens Galenus. ix. de inge. sanitatis ait. q̄ melius est aliquod malum egris gignere q̄ finere eos in mortem. Con/ gruit igitur vt potus iste sit plurimus simul vna hora: quoniam aqua modica facile in/ flammatur. In cura preterea buius feb. non competit flebotbomia quoniam educit mul titudinem humorum omniū de quibus cho lera refrenatur: propter quod ait Auicēna. ſ. canoñ. fen. iiij. capitulo de flebotbomia. q̄ summopere cauendum est a duabus rebus ex flebotbomia: scilz humorū calidorum ebul litione ⁊ frigidorum incrudatione: verūta/ men si corpus fuerit sanguineum ⁊ consue/ tuz in flebotbomando ⁊ vrina ru. obscura vi deatur: competit a principio materia mino/ rari cum flebotbomia: nō quidez fortī simul plurima: sed eadē die bis vel ter gradatiue secundata: quia confert qnātitati: sed non qualitati.

Pronosticatio.

Feb. continua de cho. timorosa est atq̄ su/ specta de tota sui natura: qm̄ morbi veloci/ tas ⁊ materie furiositas virtutē deiciūt regi tiuā. Ite prima eius spēs q̄ q̄dez tertiana cōti nua noiat: terminat vt primuz in. vij. die ad mortē vel salutē: ⁊ ppie si signa digōnis vel indigōnis cū cōuenientia particularū cepint die. iiij. vel. v. manifeste apparere: verūm si plonget. xiij. nō transit: qm̄ vt ait Ypo. ij. p. ampb. Acute egritudines' in. xiiij. iudicant. Scōa spēs que causon nō vt plurimū in. iiij. terminat: ⁊ ppie si statim a principio ⁊ in/ fra primas duas dies signa digōnis vel indi gestionis in vrina cū cōuenientia particularū manifeste cepint appere. Ite in quacūq̄ ista rū fe. fluxus san. narū copiosus aut vomit⁹ cholericus aut sudor calidus vl's toti⁹ corpo ris: aut fluxus ventris cholericus supuenerit statim a principio vel in aliqua die cretica quam precessit indicatiua post signa dige/ stionis perfecte ⁊ constantia virtutis ⁊ alle/ uiatione infirmi salubre: contrariuz nō mo rtale. Ite si remedia rationabiliter exbibita quacūq̄ die contulerint et accidentia fuerint

remissa salubre:cõtrariũ mortale. Itẽ si lingua nigra fuerit ⁊ adusta cũ aspritate multa malignior fiet:qz deterior fe. Si x̃o al.erit leuior:si vero citrina media fiet vtraqꝫ. Itez si spasmus aut tortura supuenerit:aut oculorũ contorsio mortale: qm̃ significat spasmuz de inanitione.vñ Ypo.ij. par.ampb̃. Febrez in spasmo melius est fieri q̃ spasmuz in febre. Itẽ si vrina rubea fuerit vel citrina vehemẽter ⁊ in crastino alba subtilis euenerit mortale:qm̃ frenesim significat perniciosaz.vnde Ypo.iiij.par.ampbo. Quibus vrine limpide aut albe male:maxime x̃o si in freneticis appareãt. Item si patiens statim a principio imaginationes habeat extraneas cuz soda vel sine soda frenesim significat affuturã nisi cuz repercussiuis circa cerebrum tuto succurratur. Itẽ si extrema frigida fuerint ⁊ pectus ⁊ venter aduranꝫ mortale:qm̃ apostema magnũ in interioribus demõstrãt.vnde Ypo.iij.prt.ampb̃. In nõ deficiẽtibus fe.si quidẽ fuerint extra frigẽt:q̃ x̃o int? ardeãt ⁊ fitim habeãt mortale. Itẽ si rigor supueneri in aliq̃ die creticavel nõ cretica neqꝫ ipaz x̃a crisis subsequatur mortale: qm̃ materie multitudinẽ ⁊ virtutis significat defectionẽ q̃ crisim attentat quã pficere non põt. vnde Ypo.ibidẽ. Si rigor inciderit fe.non deficiẽte faz debili existente corpe mortale. Si vero crisis fienda atqꝫ cõpleta subsequaꝫ cũ sudore calido vl̃i tot? corporis atqꝫ fluxu sanoso salubre:qm̃ virtutis expulsiue significat fortitudinẽ ⁊ crisis bonitatez propter qõ ait ibidem. A causone habito rigore supueniente solo fit egritudinis. Itẽ si hec fe.crisim faciat per icteritiam in die.vij.ix.vel.xj. vel.xiij.salubre. Si x̃o añ.vij. diẽ mortale Unde Ypo.ibidem. Icteritia si superueneri in feb.acuta añ.vij.malum. Istud tamen ampliori indiget tractatione quam iam scripsimus lib.j.c.de icteritia. Itez si stupor: aut alienatio aut asma vehemens superuenerit aut inquietudo tacendi diuersa ãteqꝫ signa digestionis perfecte ceperint apparere mortale:quoniam crisim sinthomaticam significat malignam.propter quod ait Gal'.iij.de crisi. q̃ omne signum creticum si ante signa digestionis euenerit malũ est atqꝫ timẽdũ.

¶ De flegmatica interpolata. Capitulum nonum.

Accidit hec fe.ex flate putrescente extravenas:vtpote stõacho intestinis ⁊ spõgiositatib? mẽbrorũ verũ qm̃ ebullitio flatis putrescentis redit plodice quaqz die: ꝓpterea q̃ flegma est duaꝝ qualitatũ ꝓparatiũ ad putredinẽ cum sit velut materia patiẽs q̃ caliditas q̃ est causa efficiens. Idcirco hec feb. quotidiana interpollata nũcupaꝫ. Est autẽ duorũ modoꝝ quemadmodum ⁊ fe.interpollata de cho.scz pura ⁊ non pura. Pura quidem cum fit ex flegmate puro cui nihil aliorum humorum vel aliene qualitatis est cõpositum cuiusmodi flegma dulce vel vitreũ siue acetosum. Non pura vero que fit ex flegmate cui aliquid cholere vitellini vel melie reperiꝫ cõmixtum: vel fit ex flegmate salso. Flegma nanqz non fit salsum nisi per adustionẽ vel humoris cõmixtionẽ:cz prima atq̃ ꝓpria flatis qualitas sit frigiditas cũ humiditate q̃ minime in flate salso reperiunꝫ. Signa feb.quotidiane pure sunt q̃ incipit eius paroxismus cũ horripillatione veri frigoris super dorso ⁊ extremitatibus mẽbrorum ꝓter q̃ sentiat patiens velut acuum punctura tremorẽ vel rigorẽ vehementez: sed grauitatem solam extrema cõstringentẽ et durat ista frigiditas tẽpore longo. Et fit pulsus paruus: velox: spissus:mollis:diuersus inordinatus. Deinde cũ peruenit ad augmentum tardatur ei? calefactio:neqꝫ fit vehemens immo fortassis nõ calefacit ⁊ propter si flegma sit vitreum grossum quare neqꝫ magnificatur pulsus vehemẽter apud statum. Est est tẽpus principij longius multo tpe status vel augmenti:qm̃ est in ea caliditas transiens:frigiditas x̃o pdurans. In declinatione aũt nõ aduenit sudor nisi fortasse paruus viscosus adherẽs ⁊ ꝓprie apud pncipiũ egritudinis cũ materia nõdũ est digesta neqꝫ subtilitata ⁊ magnificaꝫ apud declinationẽ dyastoles cũ sua quiete. Et minoraꝫ si stoles ⁊ eius q̃es ⁊ expãdiꝫ calor ad man? ⁊ pedes:⁊ est cũ ea vomitus flegmatis ⁊ hũiditas in ore ⁊ pstratio appetit? ⁊ sitis paucitas. Et spaciũ quidẽ portismi ẽ.xviij. horarũ vel circa illud. Spaciũ x̃o q̃tis sex horarũ q̃re aduenit vt plurimũ circa occasuz solis ⁊ durat vsqꝫ ad meridiẽ pusq̃ reliquie pfecte resoluantur. Et forte nõ resolutur do-

nec altus redierit paroxismus. et accidit vt plurimū hec fe. pueris ⁊ mulieribꝫ ⁊ crassis laute ferculātibus cū multiplicatiōe somni et quietis ⁊ ventribꝫ in cibo fructibꝫ bumidis ⁊ piscibꝫ ⁊ lacte. Et in p̄ncipio buiꝰ egritudis est vria alba grossa spūosa. Jn augmēto ꝯo ruffayl' subcitria grossa. sꝫ cū ad statū puenerit: fit rubea clara subtilis cuꝫ yposta sis alua leui equali pluria. Verū dū yposta sis minorat in vrina et p̄cessit euacuatio plurima per sudores vomitū ⁊ secessum flegmaticū: tunc vera morbi declinatio indicat. Et cum perdurauerit hec feb. tpe lōgissimo vilificat ex ea corpus ⁊ albescit facies ⁊ citrinatur ⁊ palpebre inferiores inflantur: velut in yposarcha. Signa feb. quotidiane nō pure sunt refractio signorū oim p̄dictorū cum vergētia ad caliditatē ⁊ sitim vehemētem ⁊ abbreuiatiōnē paroxismi ⁊ ppie apud p̄incipium egritudinis vniuersale.

Cura

Methodus.

Cura feb. quotidiane pure est vt statim a p̄ncipio minorē materia cū bōdicta laxatiua vl' medicamine de turbith dicto caplo de soda. dando ex eis modicū borra maioris quietis. Confortet etiā natura quaqꝫ die advomitū in principio paroxismorū si fuerit possibile cuꝫ aqua tepida mixta cum sale ⁊ aceto vel cū aqua decoctionis rasani ⁊ aneti mixtis cū eisdem p̄missa saturitate ex leguminibus ⁊ cepis ⁊ oleribus salitis si conferens videat. Et p̄m q̄ extens fuerit magis grossum vel viscosum tribuant ei medicine fortiores. Digerat ergo materia cum sirupo aceroso cōposito vel cū oximelle squillitico dando ex eis in matutinis aliq̄d cum aq̄ calida p̄mo: deinde apud statū cum aqua decoctionis semis feñ. ⁊ adde petro. ⁊ oim prouocantiū vrinā: quoniam plurima pars buiꝰ materie educitur per vrinā: ⁊ tunc eradicetur materia cuꝫ lzatartico fortificut yerapigra gal. ⁊ pilule co. ⁊ medicamen de mirabola. lzebulis ⁊ pilule stomatice q̄ oia diximus caplo de debilitate stomachi. Et si venter fuerit restrictus lenitat quaqꝫ die gradatim cū suppositorio vel clistere donec ad acuta p̄ueniat. Nutriatur ex carnibꝫ edorus vel pullorꝫ coctis cū petro. conditis cum sinapi ⁊ melle vel melle ⁊ aceto vel succo berberis ⁊ trifolij faciendo ex ipsis salsamentum. Bibat vinum albū clarum parūper adaq̄tum: vel: bibat mellicratum si caput ex vino noceatur. Confortet virtus boza qua cibus nō sumpserit cū electuario ducis ⁊ dyarodō abbatis simul mixtis: vel cuꝫ zuccaro rosat. et dyagallan. simul mixtis bibendo post illud aliq̄d vini p̄dicti. Abstineat a fructibꝫ oleribus ⁊ piscibus p̄posse: neqꝫ bibat aquam frigidā quoniā materiā incrudat ⁊ feb. elongat que p̄ se naturaliter cronisat. Cura feb. quotidiane nō pure est vt in cibis vel medicinis caliditas remittat quare detur p̄ digestiuo sirupus ace. simplex p̄imo. deinde apō augmentū sirupus acetosus cōpositus: neqꝫ vltra oximel cōpositum transcendat. Jn cibis ꝯo dētur pultes ex ordeo ⁊ auena condite cum vino pontico vel aceto. Jn potu vero tribuat iulep vel mellicratum aquosum. Et gargariset sepius cum aqua frigida ⁊ aceto: qm̄ sitim reprimit excellēter. Medicina preterea materiam digestam eradicans melior hec est. ℞. turbith alb. ⁊ electi aq̄ mundati ʒ. ſ. reubar. boni. ʒ. ſ. ʒꝫ. cinamomi aā. ʒ. ß. ʒuccari. ʒ. ſ. fiat ex oibus pulvis qui fit dosis vna ⁊ si reubarbaruꝫ habere nō poteris: sumatur loco ei' dyagredij. ∋. ß. ⁊ vniuersaliter conferunt in hoc casu oēs medicine tam digestiue q̄m solutiue. que dicent ca. de scabie ⁊ pruritu corporis.

Emperica.

Ars faciendi sirupum digerentē atq̄ edu cētē flegma ex quacūq̄ p̄ticula corpis hec est ℞. pulegij: calamēti: mēte: salute: maiorane: saturete: p̄mule veris: balsamite: abrotani: rosmarini: absinthij: fumiterre: basilicōis: artemisie: origani: costi: serpilli: fileris mōtani: oim vel plurū. aā. m. ſ. raſ. q̄nq̄ cōtum calidoꝝ scz anisi apij feniculi petro. aā. ʒ. ſ. ʒꝫ. cinamomi xiloaloes xilobalß. folij indi gariofil'. aā. ʒ. ij. mellis dispumati. li. ſ. vel mellis ⁊ zuccari aā. li. ß. fiat sirupꝰ bene coctus ⁊ clarificatus quēadmodū fiūt ⁊ alij sirupi de quo potent. ʒ. iij. actu calide oi die in aurora. Et si laxatiū facere voluerꝫ adde turbith bermodactiloꝝ agarici mirabolanoꝝ emblicoꝝ ⁊ lzebul'. aā. ʒ. ſ. in decoctione p̄ima: qm̄ faciet bis vel ter leuiter assellare quaqꝫ die donec sufficere videatur. Et si volueris vt a

Syrupꝰ ad eluēdū flā

proprietate caput ⁊ eius pres respiciat: ad/ de herbis ꝑdictꝫ sticad̄. peonia flores camo/ mile melilotū camedreos camepitheosna sturciū rutha senatoñ. Ex spēb⁹ adde nuc. muſca. cubebas, carpob. anacard̄. thus lau danū atq; castoreū. Si vero pect⁹ ⁊ pulmo/ nem ⁊ cor adde, yſop. yreos enulam campa/ nā ca. ve. praſiū albū ordeū fenugrecū ane/ tū. Ex ſpectebus adde liquiř. paſſulas iutu/ bas, ſebeſtē caricas dragagātū penidias da ctilos pingues amigdalas dulces pineas ⁊ fiſticos. Si vo ſtomachū ⁊ inteſtina adde ci tonia mentā maſticē olibanū gallāgā. Si ve ro epar ⁊ venas totius corporis adde epati cā endiuiā' ſquinātū eupatoriū cucuſte ame os amomū ⁊ duas ſpicas. Si vero ſplenem adde ſcolopēdriā politricū tamariſcū adiā/ thū ſquillā rubeam tinctorū ciperi capparis acori azari folia vel flores ſambuci. Ex ſpe ciebus adde zedoariū ⁊ baccas lauri. Si vo matricē renes ⁊ veſicā adde ſaxifragā militū ſolis ſauinā grana iuniperi macedo. Ex ſpe cieb⁹ cantarides ſine capitib⁹ ⁊ alis qñ̄ ſui fortitudine vicerāt renes ⁊ veſicam. Si vero ad iuncturas adde pollium mū. azarū amo/ mū acoř. piper et ſquillā. ſiř acetū plurime acuitatis. Eſt nāq; fere cōtinens oia ſimpli cia digerentia atq; educentia flegma cuiuſ/ cūq; modorū a proprietate. Dicūt preterea excellētes in hac arte ꝙ ſi omni die miniſtre tur. ʒ. ř. de mirrha ⁊ thure ſero cū itur ad ſom nū abbreuiāt paroxiſmū huius ſe. ſimiliter et totā ſe. qñ̄ ſtomachū corroborāt,: putrefa ctionē ꝓhibēt ⁊ materiā flaticā exiccant et ꝑprie poſt purgatiōes. Et ipſas iam deſcri pſimus ca. de catharro. ⁊ alias dicemus ca. de feb. peſtilentiali.

Canones.

Minera putre/ dinis in hac fe/ bre eſt vt pluri/ mū in ſtomacho ⁊ inteſtinis atq; venis me/ ſeraicis et qñ̄q; in cōcauitatibus plurimis quare neceſſariū videt: vt in eo⁹ cura mēbra talia nullateno⁹ negligant. Cōfortent ergo ſtomachus ⁊ inteſtina ꝙ intus ⁊ exterius cū calidis ſtipticis velut ſunt olibanū ⁊ maſtix et trociſci de reubarbaro ⁊ trociſci de cupa/ torio dicti capitulo de opilatione epatis. ſi materia vicerit diſpoſitionem: ſed cū zuc caro roſ. ⁊ trociſ. de roſ. et roſata nouella ſi diſpoſitio magis fatigarit. Et bos trociſcos iā ſcripſimus ca. de opillatione ſplenis. Do/ cuimus cōfortantia ſtomachum in ca. eiꝰ ꝑ/ prio. Cōfortent meſeraice cū aperiētib⁹ ⁊ ex opillantib⁹ que diximus caꝑ. de opillatione epatis ⁊ venarū. Confortat aūt pulmo cum exiccātib⁹ catharrū que diximꝰ ca. de catha/ ro. In cura preterea huius ſe. nō ꝓuenit eua cuatio cū flebotomia regulariter: qñ̄ cauſ/ ſat incrudationē: verūtamē in caſu poſſibile eſt fieri: et ꝑprie in principio apud minora/ tionē. Cū ſcz hec febris eſt de flegmate non puro et in corpore carnoſo viuido cuius vene ſunt tumide apparētes: ⁊ ꝙ cōſuetus eſt in flebotomādo. De hora eius cibationis in hac ſe. ſciendū ꝙ ſicut dicunt Auicē. ⁊ yſaac cōuenētior cibus eſt qui dat̄ trib⁹ horis ad minus ante paroxiſmū vel ſex ad plus. verū cū ſpatiū quietis ſit breue valde cum ſit ſex horarū tm̄: videtur de medio ipſorū vt cibus illico poſt definētiam paroxiſmi extat offerē dus. Quod ſi quis obijceret q̄ ſub hac via da bitur ſemel tm̄ cibus quaq; die dabiť: quare fiet tenuis dieta in ſe. cronica quod eſt con/ trariū canonib⁹ ypocratis: qñ̄ i hmōi ſe. groſ/ ſius iubet reficere ne virtus deficiat in via. Reſpondendū videt ꝙ ſi virtus fortis eſt: et materia pauca ſufficeret: talis dieta quoniā flegma nutriet cū fuerit digeſtū ante putre factionē ex eo: ⁊ flegma eſt ſanguis nō cōple te digeſtus: neq; virtus deficiet cū ſub hmōi regimine morb⁹ acueret. Si vero ſit virtus debilis ⁊ materia multa fiet groſſius dittan dū. quare conuenit vt detur ſimul bis vel ter ſemel in medio declinatōis perfecte: ⁊ iterū ante paroxiſmū principiū futuri ꝙ duas bo ras. Et oportet vt ſit cibus paruus quātita/ te: ſz magnus virtute qui cito ⁊ multū nutriat ⁊ facile digerat: cuiuſmodi ſunt iura carniū laudabiliū ⁊ oua ſorbilia ⁊ teſticuli gallorum nondū coeuntiū ⁊ carnes auiū ſilueſtriū par uarū. Et qñ̄ ad oblationē debitā cibationū i ſe. interpollata vel cōtinua neceſſe eſt quat tuor tēpora paroxiſmi vel exacerbationis co gnoſcere: ſicut nāq; dieta vſis in fe. regulari/ ter digerit ad elongationē ⁊ vicinitatem ſtatus vſis: ita ⁊ dieta pticularis digerit quaq; die ad ſtatū particularē paroxiſmi. Dicamus er go noticiā per ſigna diſtinctiua. Cum igitur vadis ad infirmū ⁊ tangendo corpus circū/

quacp̄ reperis brachia et manus et pedes frigida vel minus calida: ventrē vero ⁊ pectus sufficiēter scias q̄ est principiū paroxismi fe. interpollate: et principiū exacerbationis cōtinue febris sibi ꝓportionate. Similiter ⁊ si repereris frigiditatē vel diminutam caliditatē in ambitu corporis totī. Si vero repereris corpus equaliter calidū per totū: scias qm̄ est status vel augmētū cū nō differant nisi modo gradatiuo. Si vero manus ⁊ pedes reperis calidiores trūco corporis declinationē certificabis: i qua calor putridus motu proprio agitat a medico ad circūferētiā oīquaqz. Est aūt ⁊ alia ipsarū distinctio per pulsum: qm̄ in principio paroxismoꝝ pulsus ꝓfundat ⁊ fit paruus debilis spissus in quo fistoles et quies post ipsuz est maior q̄ dyastoles: qm̄ est maior necessitas expulsionis fumi putridi q̄ euētationis caloris nālis oppssi: in augmētoꝝ ⁊ statu magis ac magis augmētat: sz fistole ecōtrario modo. In declinatiōe fit valde manifestī ⁊ dilatat arteria ⁊ dyastoles fit maior q̄ fistoles: similiter et eius quies. Ex quo scire potes q̄ magnificatio fistolis in pulsu statim a principio feb. breuitatē morbi significat: quēadmodū et subita appartitio digestionis in vrina.

Pronosticatio.

Fe. interpollata de flegmate ⁊ ꝓprie que est de flegmate puro durat vt plurimū vsq̄ ad quadragiuta dies et q̄nq̄ per tres menses: qm̄ est fe. cronica p̄ naturā. Nō si apud diez xiiij. vel infra terminet nō erit ex qualitate materie: sed diminuta quātitate. Vbi gr̄a. cū flebotbomia a p̄ncipio mota fuit vl' euacuatio fortis plurima quacp̄ die apud paroxismū cū vomitu aut fluxu ventris: aut sudore ⁊ si paroxismi statim a principio egritudinis anticipēt atq̄ accurtant: breuitatē egritudinis significāt. Si ꝝo retardent aut equaliter stent nō precedenti aliq̄ sensibili euacuatione copiosa materie grossitudinē ⁊ morbi longitudinē prefigurat: quare si cū bis virī fuerit defecta ⁊ appetitus ꝓstratus mortez expectabis. Item si paroxismi anticipent: est augmentū si postponātur ⁊ euacuatio sensibilis precesserit copiosa est declinatio. Si vero equaliter euenerit ⁊ signa digestionis perfecte nondum apparuerint ⁊ accidentia malignentur statum maxime dubitabis. Et idē intelligendum est in tertiana interpollata: similiter ⁊ quartana. Verū ⁊ in exacerbationibus fe. continuarū ꝓportionaliū idē iudicandū. Item hec fe. si multū perdurauerit: producet ad fe. etbicā dispositione vincente sup materiā. Sed ducet ad ydropisim materia super dispositionē dñante. Similiter ⁊ ducet ad fe. erraticas ⁊ demū ad quartanam. Vñ Ypo. iij. ꝓno. Febriū iordinate vagātibus q̄rtane sunt future. Item si patiēs ex ea lō nolēti fuerit oi bora ⁊ grauitatē senserit circa caput subeb aut stupore p̄dicat futuruz: nisi cū medicinis euacuātib' p̄ficī' vebemēter succurrat ⁊ cerebrū ex reb' calidis fortiter exiccat: oportet put docuim' libro primo.

De febre flegmatica continua que latica nuncupatur. Cap. x.

Hec febris extat ꝓportionabilis fe. flegmatice interpollate: quoniam fit ex flegmate et humorib' crudis frigidis intra venas putrescētib'. Similiter ⁊ exacerbat quacp̄ die: ⁊ ꝓprie apud occasuz solis: quēadmodū ⁊ fe. illa: verū quoniaz modica est eius caliditas respectu fe. continuarū de cholera latica nominatur. Signa eius sunt signa feb. flegmatice interpollate p̄ter q̄ horripilatio non est cum ea periodice: quemadmodū nec in alijs fe. quibuscūq̄ continuis: sed est velut similitudo horripillatiōis in corpore ex sua diminuta calefactiōe: ⁊ nō est in ea sudor: nisi fortassis apud statū cum sit crisis: sed est cuz ea vomitus ⁊ solutio flegmatica ante crisim ⁊ simul et post. Hec p̄terea fe. vt multū est similis feb. etbice ⁊ ꝓprie quando prolongatur: sed discernitur inter eas ex pulsu et vrina atq̄ exacerbatiōn. forma: quod est quoniam in hac fe. pulsus est mollis paruus lentus ⁊ vrina alba grossa in principio: sed rufa vel liuida post augmentum ⁊ exacerbatio fit maxime versus noctem siue aliquid assumptum fuerit in cibo: siue nō: ⁊ est cum ea cutis mollis laxa nō tensa: neq̄ arida: quorum omnium contrariū reperies in feb. etbica: prout descripsimus suo loco. Verum si accident ipsarum complicatio difficilis erit earum cognitio atq̄ curatio.

Methodus.

Cura hmõi feb. est cura fe. interpol late tã in cibis q̃ in medicinis p̃ter q̃ magis necesse ẽ cautelã obſuare in admiſtratione medicinaꝝ calidaꝝ: ⁊ ꝑprie ſi caput ẽ debile vel eger ẽ ex his q̃b⁹ egritudies cerebri ſunt cõſuete ne forte materia flatica caloze feb. ⁊ medicine leuigata ſurſum p venas rapiaꝫ ⁊ faciat litbargiã: ꝙre cõfortet cerebrũ ſtatim a ꝓncipio cũ ſtipticis tẽpate calefactẽtib⁹: ⁊ abradant capilli ⁊ frequẽtet hũoꝝ diuerſio atq; extractio p inferi⁹ cũ ſuppoſitoriis ⁊ cliſteriis acutis ſi p ſe nõ aſcellauerit bis vl̃ ter quaq; die. Nõ ſi vomit⁹ fuerit laboriosus difficilis ilico reſtringatur: et hec omnia pro poſſe taz dixim⁹. c. de de litbargia ⁊c.

Empirica.

Quia q̃ ſcripſimus empirice ca. fe. flatice interpollate conferentia ſunt preſenti ca.

Canones.

Oportet vt in hac fe. mꝫtiplicẽtur oia q̃ prouocant vrinã tã in cibis potib⁹ q̃ in medicinis qm̃ plurimũ materie flatice purgaꝫ vrinã quaq; die: qm̃ minorabit materia anteq̃ diuertetur a cerebro ⁊ ſperabit critis fida: niſi materia fortaſſis inſenſibiliꝫ reſoluat. Nec ptermittẽdus ẽ ſtat⁹: quin cõfortet cũ ſtipticis mõ calidis: mõ frigidis ⁊ remaneat materia appetit⁹ put materia vl̃ diſpoſitio poſtularit: qm̃ eſt magis neceſſariũ q̃ in fe. flegmatica periodica cuz fit magis timoroſa.

Pronoſticatio.

Hec fe. cronica eſt ⁊ pdurãs: ꝙre non teriat ãte diẽ q̃drageſimũ: niſi fortaſſis malie paucitas ⁊ euacuationũ pluralitas morbũ accurarit ⁊ idcirco durat ex⁹ ꝓncipiũ vſq; ad. xx. diẽ vel ſibi vicinã. Ytẽ dicit Raſ. in diuiſionib⁹. ca. pñti. q̃ parũ accidit vt fiat ī ea criſis cuz ſudore: qm̃ vt plũmũ ẽ vt fe. cronice q̃ ſunt de flate vt melia que cũ reſolutiõe teriaꝫ: ſiue fuerint ptodice ſiue ptinue: ꝙre teriaꝫ in eis materia parũ p⁹ parũ quaq; die cretica per fluxũ vẽtris aut vomitũ: aut ſudorẽ. Et vomitus ⁊ fluxꝰ vt plũmũ accidũt a ꝓncipio: ſudor aũt ī fine p⁹ digeſtionẽ. Ytem in oĩ cronica ſi virtus fuerit debilis ſtatim a ꝓncipio vel appetit⁹ ꝓſtratus mortale: qm̃ deficiet in via. Ytẽ dicit Ypo. tiij. pti. ampbo. Quib⁹ in dẽtibus limoſitates fiũt in febrib⁹ diuturniores et fortiores fiũt ſe. q̃ eſt: q; dentiũ ⁊ lingue mucoſitas ſignificat materiaz in ſtomacho plurimã viſcoſam. Ytẽ ſi vrina fuerit ampuloſa vel turbida ꝓfuſa litbargiã aut ſubetb minatur: ⁊ ꝑprie ſi eger ſomnolent⁹ fuit aut frigidus circa caput: quare ſuccuraꝫ cũ ligaminib⁹ extremoꝝ ⁊ fricatiõib⁹ fortib⁹ ⁊ ſuppoſitoriis acutis atq; cliſteribus ⁊ ꝓhibeaꝫ a ſomno donec materia diuertaꝫ atq; minoretur. Ytẽ Ypo. tiij. p. ampbo. Quibuſcũq; in fe. vrine ꝓturbate ⁊ cõuerſe fuerit velut ſublugalitũ habẽt capitis dolores aut aſſumaderũt aut p̃ fuerũt. Ytẽ ſi color faciei liueſcat ⁊ palpebre tumeſcãt futurã ydropiſim ſignificat ⁊ ꝑprie ypoſarcbã: niſi cum remediis ad ydropiſim cõferẽtib⁹ aut calidis aut frigidis ꝓut ſe. aut materia cõſenſerint ilico ſuccuraꝫ. Ytẽ ſi facies citrineꝫ ⁊ oculi ꝓcauẽtur ⁊ cutis tẽdatur velut cortũ arefactũ feb. et bicã ſignificat acceſſiſſe. Quis nãq; fe. et bica cũ perdurat: adducit et bicaz ſi diſpoſitio vicerit materiã aut ydropiſim ſi ſup diſpoſitionẽ materia dñetur. Ytẽ hec feb. ſi cõplicet cũ et bica mortale: qm̃ fiet op⁹ curis ꝓtrariis quib⁹ virt⁹ fatigatur. Febri nãq; flatice cõpetit calefactio atq; euacuatio: febri vo et bice infrigidatio cum humectatione.

¶ De febrib⁹ empiala lipparia ⁊ horripilatione cui caliditas nõ ſuccedit. Cap. xſ.

Iſte tres paſſiones fiũt ex eadem cauſa: quoniã ex flegmate groſſo viſcoſo adherẽte ſtomacho et inteſtinis ⁊ venis meſeraicis: quare fiunt huiuſmodi feb. interpollate. Mecq; poteſt hec materia generari in epate et venis: quoniã vt ait gal. primo de cõplexionibus. Alta nõ ſuſtinet in membris principalibus tantam frigiditatem: ⁊ hec quidẽ materia cum non putrefit: cauſat colicã malignam: vt de ſeipſo teſtatur Gal. loco ſupra dicto. Verum differunt quodãmodo: quoniam vt ait Auicen. quarto ca. ſen primo ca: de cura feb. iſtaruz. Febris lipparia dicitur in qua partes exteriores corporis frigeſcũt venter vero et pectus exardeſcunt: quoniaz in ea flegma groſſuz dum putreſcit: efficitur

velut carbo ignitus in viscerib⁹ a quo duz fumi putridi eleuant ad extrema corpis circū quacz musculos grauātisūt ꝑtitate: deide cū in loco steterit ⁊ calor putredialis exhalarit debilr⁹ insertus infrigidāt sui q̄litate: velut appet in vaporib⁹ aque ebulientis: ⁊ ad id opatur plurimū oppōsitio caloris naturalis atcz ei⁹ reuocatio ad corpis interiora: qm̄ ex his infrigidāt exteriora ⁊ extrema depauperant spiritu ⁊ calore. Fe. ño ēptala dr in qua modo ōrio partes extreme calescūt: interiora ño frigescūt: qm̄ in ea calor putrid⁹ debilis a p̄ncipio, nō obtinet supflua grossa sed solūmodo sup ptes ei⁹ liq̄das subtiles: q̄re fumātes ad extrema calescunt ea vehemēter partib⁹ grossis viscera infrigidantib⁹ velut dura ꝯgelata añ portismū fiunt frigida: tñ cuz mouet aut agitat ad putredinem magis ex ea corp⁹ infrigidat. Horripilatio ño dr cuz corp⁹ sentit cū grauitate q̄dā mēbra ꝯstringēte: q̄re horret ea cutis ⁊ pori coartant donec pili q̄ stant in eis rigere videātur. Uerum differūt horripillatio rigor tremor atcz tipus: qm̄ ⁊ si q̄libet eoz signifi/cet dispositionē corpis frigidā in fe. tamen aliter ⁊ aliter illud accidit: vt ait Aui. iij. ca. noū. fen. j. ca. de differētia ipsoz. Dicit nācz horror siue horripillatio cū talis frigiditas aduenit sine pūctura: qm̄ accidit ex materia grossa frigida flegmatica currēte sup musculos q̄ sunt in ambitu tot⁹ corpis quē admodum cōtingit in fe. flatica. rigor ño dr cū aduenit frigiditas velut cuz acuū pūctura: qm̄ accidit ex mā cholē. subtili musculos stimulāte: quēadmodū fieri bz in fe. cho. Tremor añt esse dr cuz ad tantā malitiā ꝓcesserit frigiditas vt medullas ossiū cōterat: necz corpus cōtinere se possit quin moueātur ossa sua mēbra ⁊ labia oris atcz dentes cōcutiātur: qm̄ fit ex materia frigida grossa melica: velut appet in quartana. Tip⁹ ño dr dispō q̄dā leuis frigida cū balatiōib⁹ ⁊ oscitatiōib⁹ diuersis: velut accidit in declinatiōibus feb. apō materiā paucā: fil'r ⁊ in eaz p̄ncipijs cū materia nōdū fuerit cōplete ad putredinem agitata. Signa p̄dicta fe. sunt signa fe. flatice pure interpollate cū additiōe signoz p̄dictoz apō p̄ncipium portismoz cum redierit ꝓdicte quacz die: ⁊ ꝓpe post occasum solis qui est hora diei flegmati deputata.

Methodus.

Cura istoz oīmvna est atcz eadez quod est vt tā in cibis q̄ in medicinis eger regat velut est in fe. flegmatica pura interpollata. sed necesse est vt in eis caliditas magis augmentet ⁊ virt⁹ medicinaz soluentiū vim met ⁊ regimē subtiliet: quapropter puentē/dum videt in digerentib⁹ ad oximel squillitticum. Jn medicinis ño soluētibus ad pillulas hermoð. matozum ⁊ ad pillas de oppo/ponaco ⁊ ad pillas de colloquintida quas omnes diximus cap'o de arthetica.

Pronosticatio.

Hee sunt feb. maxime cronisātes: qm̄ grossities ⁊ viscositas fil'r ⁊ frigiditas ꝓbibēt materie cōsumptionē quare non terminant añ diē. xl. vel. lx. nisi materia fortassis fuerit modica a p̄ncipio ⁊ virtus expulsiua fortis cuz euacuatione sensibili plurima diuersa ꝑ vomitū urinā ⁊ secessum. Necz opz vt expectetur in eis sudor nisi fortassis tardus paucus frigid⁹ viscosus cū quo crisis nō cōplet. Jtē si virt⁹ fuerit debilis a p̄ncipio aut p'imum deficiat in ꝓcessu ⁊ appetit⁹ ꝓsternat mortale: qm̄ deficiet añ crisim ⁊ resolutionē cōpletam. Jtē hec fe. cuz pdurauerint tpe longissimo pducūt ad ydropisim materia vincente: aut ad etbicā ⁊ marasmū calore putrido dominante. Jtē ex hmōi fe. erratice ꝓcedere ꝓsueuerit qm̄ pars subtilior pri⁹ inflā mabit et faciet portismū quo definēte vel in medio existēte ps grossa putrefiet ⁊ alīū faciet succedere portismū ⁊ putabit q̄ sint due fe. non tñ simul: ⁊ hoc pōt accidere in fe. q̄rtana vel tertiana nō pura cū materia fuerit etherogenea seu commixta.

De febre melācholica interpollata que dr quartana. Cap'm. xij.

Causat hec fe. ex melācholia putrescēte in aliquo loco⁹ corpis extra venas velut in stōacho ⁊ intestinis ⁊ cauernositate splenis atcz ossium medullarū: ñm qm̄ ebullitio melācholie putrescētis tarduz bz reditū scz de q̄rto die in q̄rtū inclusiue, ꝓpter ea q̄ bñor melic⁹ tā ex mō subē q̄ ex sua q̄litate cautis putredis repugnat. Jdcirco feb.

hec quartana nūcupaſ. Eſt aūt duoꝝ modo rū quēadmodū ꝛ ſe. interpollate q̄ ſunt q̄rta na ẏa ꝛ nō ẏa. Uera ō: cū humor ſe. efficiēs eſt meĺia, ſimplex naturalis cui nihil: aut pa rū accidit ex admixtione aliorū humorū et q̄ neq; per admixtionē: neq; p congelationem plurimā pdidit ppriā naturā: et hec ē meĺia q̄ eſt ſicut fex maſſe ſanguinee quēadmodum in oleo fit amurca. Nō vera autē ō: q̄ fit ex meĺia nō naturali vehementer ingroſſata p̄ aduſtionē vel cōgelationē vel humorū valde groſſo: rū admixtionē cuiuſmodi ſunt flā vi treū aut gipſeū in inteſtinis frigidis gñatuz Et licet hmōi feb. diſtinctum nomen obti neat ex periodis nō tñ diſtingui poteſt a feb. quartana p̄ naturā rei: qñ humores princi paliter diſtincti in maſſa ſanguinea noſtri co: pis: nō tamē ſunt niſi quattuoꝝ q̄ ſunt flā cho. ſanguis purus ꝛ meĺia quare ſub eodē ca. fiunt interponēde. Signa q̄rtane ve ſunt qñ incipit eius paroxiſm⁹ cū horripilatione difficili vehemēti cui ſuccedit tremor co: pis toti⁹ ꝛ dentiū cōcuſſio qñ p̄fundita tē oſſiū ꝛ medullarū ꝛ p̄pe poſt tres vel q̄ttuor paro xiſmos ꝛ nō ſentit patiēs velut acuū pūctu raz ſz laſſitudinē ꝛ grauitatē p̄imā quaſi ſit infrigidat⁹ in niue aut ceſus fuſtib⁹ aut i car ne lacerat⁹ ꝛ fit pulſus bora illa valde puls. ſtaq; licet in p̄ncipio paroxiſmi cuiuſcunq; cuiuſcūq; ſe. pulſus minor ſit nō tñ ſicut i hac minorat adeo vt p̄ ſoluz pulſum cognoſcere poſſes hāc feb. ſi pulſum egri cōſuetū nouiſ ſes apud ſanitatē. deinde cū calefacit ꝛ venit ad augmētū fit vehemēs ei⁹ caliditas: adeo vt in ſtatu iuxta caliditatē ſinoche ꝛ tertiane ꝛ cauſonis parū differēs ab ea ꝛ vltra calita tē ſe. flatice q̄liſcūq; ſz eſt ei⁹ ficcitas ſicut fic citas tertiane ꝛ ei⁹ vrina aquoſa in p̄ncipio: et p̄pe ſi fit in p̄ncipio opilatio. poſt hoc fit ruſa groſſa cū materia digerit ꝛ calor infigi tur: ꝛ eſt dura velut in carbonē: ꝛ qñq; fit ni gra rubea obſcura. Et illud q̄ errare nō fa cit in hac ſe. eſt vt dicit Auerro. iiij. colliget. qñ redit periodice de q̄rto in quartū inclu ſiue: et p̄pe apud octauā horam diei q̄ na tura ſe facere poteſt: neq; ſimplex: neq; com poſita. Signa quartane non vere ſunt oīa ſigna predicta preter q̄ tardatur ei⁹ perio dus: quoniā redit de quinto in quintum aut de ſexto in ſextū: aut amplius p̄pter groſſi tiem vel frigiditatem vltimatā quare tales ſe. non ſunt quartane: ſed quintane ꝛ ſextane nominātur. Et dicit Raſ. in diuiſionib⁹. Q̄ q̄ parū euenit ſe. cuius paroxiſmus p̄trāſit quartū diem. Uerū ego tam vidi multotiēs paroxiſmos pertranſeuntes.

Methodus.

Cura q̄rtane vere eſt ſi vrina ſit rubea groſſa in principio ꝛ habitudo corpis ſanguinea minorē ſtati a p̄ncipio materia (ſed nō in die paroxiſmi) cū flebotomia ba ſilice ſiniſtre p̄mo: deinde cū flebotomia ſa phene ſiniſtre. Et fiat inciſio vene larga vt ſanguis groſſus extrahat. Ad quod confert plurimū vt eger ſedeat in balneo aque dul cis tepide ante flebotomiā vel in aqua de coctionis maluaz maluauiſci ordei pellati ꝛ fenugreci: qñ tūc melancholia ſanguinea id eſt ex ſanguine aduſto vel cōgelato iudica bit eſſe cā antecedens huius ſe. que p̄prie cū flebotomia ſeparat. Si ergo nigrū groſ ſum fuerit quod egreditur plurimum ex ipo extrahat: aut ſimul: aut apud ſcōationē fa cta aliquoties vſq; ad ſeptē aut nouē paro xiſmos. Si vero ſubtile clarū fuerit illico re ſtringat. Si autē vrina fuerit a p̄ncipio ſub tilis aquoſa habitudo corpis macra melica aut ſqualida iſraelitica nō fiat flebotomia ſz euacuatio cū medicina lenitiua: vt ē apo zima de mirab. indis ꝛ apozima de elleboro nigro: q̄ diximus ca. de p̄turbatione ſenſuū. vl' cū apozimate de polipod. qd. ℞. polipo. ℥. ſ. mirabolanoꝝ indoꝝ ℥. ſ. ꝛ ℈. ſene epithi mi aā. ʒ. ij. roſ. rub. ſcolopendrie aā. ℥. ℈. pti ſtent groſſo modo mirabol. ꝛ bulliant cū po lipodio ꝛ ſcolopend. in lib. ſ. aque clare do nec cōſumant ex aqua p̄tes due: tunc addat ſene epithimū atq; roſe. Et iterū aliquātulū ſup carbones leuiter excoquant: qñ perde rent virtutē in decoctione forti: tūc fricētur res manibus vehemēter ꝛ exprimat earuz tus ꝛ aqua collet cū ℥. ij. firupi roſ. vl' viol. aut cū aqua decoctionis p̄runoꝝ ꝛ zuccari: ꝛ det totū ante die. Deinde digerat reſiduum materie cū oximelle cōpoſito aut ſquillitico aut cum firupo acetoſo dando ex eis omni die in aurora cū aqua decoctionis cipi cap paris cū zuccaro dulcorata: et alternet p̄e dicta purgatio omni ſeptimana ſemel poſt

butius maturationē ita vt balneū aque dulcis tepide oi die frequēter ꝑ ter ꝑ in die paroxismi qñ̄ est vehemēter cōferens in digerendo materias grossas cū sui humectatiōe et subtiliatione mēsurata. Et si materia fuerit aduста qō scies ex rubore vrine ⁊ fe. caliditate apud paroxismū sint oēs medicine leuiores: ita vt in eis humiditas sup calefactionē dñetur: quare sufficit sirupus acetosus in digerendo ⁊ aqua casei in qua effusum sit epithimū p noctē inuoluendo. Si vō materia nō fuerit aduста qō scies ex albedine vrine ⁊ fe. remissa caliditate apud statū paroxismi opz vt sint oēs ipsarū medicie fortiores: ita vt in eis caliditas cuz humiditate equaliter dñetur: quare requirit oximel in digerendo ⁊ mirabolañ. ⁊ sene atq̄ polipod. in euacuādo donec gradatim ad lapidē lazuli ⁊ elleborum nigrū quentamus: ⁊ ꝑprie apud statum egritudinis cū materia ꝑfecte fuerit digesta. Tūc nāq̄ cōuenit ipm eradicare cum medicinis fortibus: vt sunt pillule de lap. armeno ⁊ pillule de elleboro nigro q̄s dixim? cap. de melita. Et medicine cōmunes vsitate cōferentes in hoc sunt yeralogodion yera rufi. dyasene cartaticū implale. Hac igitur methodo reguletur patiēs: ita vt solutio ite/retur post digestionē ⁊ digestio post solutionem: lz nō videas in eis magnū profectū statim a principio: quoniam est morbus difficilis eradicationis: verūtñ sub hoc regimine nequaq̄ ꝑlongat. ⁊ hec est eius cura per medicinas. Dicamus igit consequenter de dieta. Sit omnis cibus eoz humidus cum caliditate temperata: sicut sunt pisces parui petrosi elixi cū petro: aut conditi cū zinzibere ⁊ cinamomo aut assi sup prunas: carnes edorum pullorū castratorum agnorum annaliū et vitulorū lactantium cocte cum petro. ⁊ sicut sunt blete spinarc. rape dulces cocte cū carnibus eisdem. Et ex cibis ventrē leniter soluentibus sunt aqua decoctionis caulium recentiū condita cū sale ⁊ butiro. Similr et ius galli vetustissimi decocti cū aqua ⁊ sale in quo protectū fuerit aliquantulum polipod. quantā in eis sunt partes acute secessiue: ⁊ ꝑprie si parum ex eis ante cibum vel malis sapidis dulcibus post cibum sumatur Abstineat a cibis ⁊ potibus sanguinē grossum generantibus: qñ̄ multiplicant melācholiam ex quibus sunt caro ferina: caro bouina: caro porcina ⁊ byrcina ⁊ oīs res vehementer salita panis azimus ⁊ res frixe in sartagine quales sunt tortelle. Et ex oleribus sunt allia ⁊ caules: ex seminibus lentes ⁊ fabe: nisi fortassis cū corticibus lentiū intēdat leuem ventris solutionē. Et ex potibus sunt vinum rubeū albū grossuz ceruisia vel aqua frigida pura. Abstineat a coitu superfluo et ira ⁊ tristitia ⁊ labore: habitet assidue sub aere tēperato: ⁊ gaudeat solatijs: tripudijs ocio quiete ⁊ somno plurimo ꝑposse: nisi cū appropinquauerit paroxismus: tunc non cōpetit vt dormiat donec totū principiū transierit ⁊ paroxismus puenerit ad augmentuz. Hec est ergo bmōi fe. cura: per oēs dies q̄etis sicut requirit. Sed nunc dicamus de regimine ipsius in die paroxismi. Cū igitur antecesserit tēpus paroxismi sit venter eius oīno vacuus a fecibus atq̄ cibis: ⁊ si nō aliter saltem cum suppositorio ⁊ clisteri: ⁊ cum superuenerit tremor aut horripilatio mitte ipsum in tynam aque dulcis calide aut totū aut saltem manus ⁊ pedes quoniam facilitabit paroxismum ⁊ faciet festinare caliditatē et prouoca in eo vomitū si fuerit possibile et si non aliter saltem cum oximelle composito aut sirupo acetoso in potu exhibito cum aqua calida decoctionis seminis aneti aut raḍ. raphani premissa saturitate exoleriḅ et cepis ⁊ leguminibus ⁊ piscibus salitis: et ꝑprie si materia nō fuerit aduста. Quod si si vomitus facilis fuerit ⁊ consuetus frequētetur multotiēs in diebus quietis. Cum autem frigus trāsierit ⁊ paroxismus peruenerit ad augmentum extrabe ipsum a balneo et pone ipsum super lectum molli ⁊ pannis calidis cooperi ipsum diligenter vt calor accelerat ad statum: ⁊ tunc in potu tribue aliq̄d ex prouocantibus sudorem: ⁊ ꝑprie apud statum egritudinis cuz materia perfecte fuerit digesta q̄lis est potus aque calide in qua pul. cardamomi. aut gariofil. cuz zuccaro fuerit bullitus. ⁊ pone circum corpus vndiq̄aq̄ vesicas in quibus sit aqua decoctionis organi calamenti et florum camomille: quoniam faciet sudare: et cum sudor fluxerit: abstergatur gradatim cum pannis lineis calidis: quoniam poros aperiet et alium faciet succedere sudorem: et sic regatur do-

nec paroxismus p̄fecte declinarit ⁊ calor naturalis ad interiora fuerit reuocat⁹:tunc nutriatur cibis suis dictis. Cura febris quita ne ⁊ sextane eadem est cum predicta: sed necesse est vt in eis virtus medicinarum calefacientium atq; subtiliantium vltimetur.

Empirica.

Scripsim⁹ca. deme lancbolia sirupū nobilem ad omnē egritudinē ex melancholia: qui est potēs in digerēdo expoliando vētrē lenitendo atq; splenē confortād o:q̄re illucre curramus. Dicam⁹ ⁊ hic artē faciendi sirupos digerētes atq; euacuātes humorē meli cum a qua cūq; particula nr̄i corporis siue adustū: siue condēsatū. ℞. flor̄ borraginis ⁊ buglosse si tēpus fuerit vel herbe recentis añ. ℥.ß. flor̄ sambuci si tēpus fuerit vl' cortic. eius mediane flor̄. geneste foliorū salicis corticis mediane frarini scolopēdrie tamarisci cortic. radi. apij recentis añ. ℥.ß. camedreos camepitheos cucuste squinānti eupatorij ysopi añ. ℥.iiij. ciperi capparis acori azari squille añ. ℨ.ß. ameos amomi añ. ℨ.ij. piretri gētiane zinziberis cinamomi baccarum lauri añ.ʒ.ij. vini albi dulcis clari aromatici lib.ß. melitis albi ⁊ zuccari añ. lib.ß. fiat ex oibus sirupus bene coctus subtilis et bene clarificat⁹ modo ⁊ forma quibus fiunt alij sirupi: de quo potetur ostii die in aurora aliq̄d per se vel cū aqua calida. Et si laxatiuum facere volueris:adde thimi epithimi. ℨ.iiij. sene. ℨ.ij. polipodij agarici bermodactil. añ.ʒ.ß. esule. ℨ.ß. in decoctione p̄ma:⁊ da ex eo sicut p̄ius:q̄n̄ faciet egestiōes liuidas vel plumbeas bis vl' ter q̄q; die leuiter ascellare. Et si volueris vt a p̄prietate mēbrum aliq̄ respiciat:adde ex directiuis. q̄ dixim⁹ ca. de febre flegmatica interpollata. Est nā q̄q; fere p̄tinēs oia simplicia digerētia ⁊ euacuantia melācholicos būores. verū quoniaz melācholia maxie dominat in splene. cōueniens videt vt medicine dirigētes ad splenē multiplicētur in sirupo. Dicūt preterea experti q̄ si tria grana mirrhe subtiliter cōterātur ⁊ cuz. ℨ. duabus vini albi veteris amari potēt cōtinue vsq; ad tres paroxismos febrem ilico decidunt vel abbreuiant vel alleuiant euidēter: quod est quoniaz mirrha ex p̄prietate subtiliat vrinā: prouocat: expoliat ⁊ putrefactionē prohibet. ad quod etiaz deseruit sua cōplexio calida ⁊ sicca vehemēter. Idē operatur vrina p̄pria calida bibita omni die in ieiuno: ⁊ p̄prie cum in die precedenti potauerit vinū potens. Et idem facit vinū decoctionis absinthij collatū ⁊ cū mele aut zuccaro dulcoratū ⁊ bibitum in ieiuno. Silr ⁊ aqua decoctionis piretri ⁊ gētiane dulcorata sicut p̄ius. Similiter ⁊ ista cōfectio. ℞. piretri gentiane camedreos añ. ℨ.ß. mellis albi lib.ß. si ex ea sumpserit oi die in ieiuno. ℨ.ß. cuz. ℨ.ij. aq̄ decoct. ysopi aut' cū ʒ.ij. aq̄ ānīb. q̄n̄ i breui tpe rectificat meliam Silr ⁊ ista p̄fectio. ℞. assefe. folior̄ ru. ficce pipis lon. añ. ʒ.ij. p̄fice cū melle ⁊ da patiēti āte accessionē p. ij. boras ad modū castanee.

Canones.

In cura isti⁹ febris oportet vt cū cautela p̄cedat: tam in cibis q̄m in medicinis pluscūm in febrib⁹ al'. cronicis p̄pter difficultatem siue eradicationis. De modo igitur cibatiōis est sciendum prout docet Auicē. quarto canon. vbi loquit' de hac febre: opz vt ipsam ieiunet in die p̄xismi q̄n̄ sic videtur intelligendū vt si ventrus sit p̄xismus in die tūc p̄andiū dimittat: neq; cenet donec declinatio transierit cōplete. Si vero feb. sit ventura de nocte tunc obmittat cenam neq; p̄adeat donec p̄xismus perfecte declinarit q̄m tuncūq; fuerit prolongatus: et sic per diem paroxismi intelligimus duas boras ante paroxismum.

Nam si. xxiiij. boras vellemus intelligere contingeret egrum duobus diebus assidue ieiunare cum paroxismus vere quartane. xxiij. boras occupet naturales quod absurdum videretur. veruz cōmuniter operantes cibum offerunt. vj. horis ad minus ante paroxismum: sed oportet vt talis cibus sit paruus quantitate et magnus virtute qui cito digeratur et corpus multum nutriat et virtutem conseruet quod est necessarium in omni feb. cronizante sicut sunt iura carnium laudabilium et caro auium paruarum et pisces recentes petrosi assi vel elixi nisi fortasis vomitum intenderet: quoniam tunc cibum ex oleribus in principio paroxismi sub multa quantitate donaret. Post declinationem vero paroxismi silr et diebus quartis nutriatur ex cibis grossis supradictis. De

qualitate ciboꝝ aduertẽduꝫ ꝙ opꝫ vt offis eoꝝ cibus fit fortis in humectãdo sed fortis tꝛatus in calefactiẽdo ⁊ pꝛopꝛie si melꝛa fuerit aduſta vehemẽter: neꝙ calida ſanguinẽ adurũt velut allũ finaꝑ. ⁊ pip. qñ aſſumũtur vſu non moderato vehemẽter aut frigida ſang. cõdenſant velut lactu. poꝛtu. Sicca vero cõpꝛimũt vt aſſature ⁊ toꝛtelle ex ꝙb⁹ oĩbus bumoꝛ melꝛicus augmentaꝛ. ¶ De medicinis ꝓterea ſciendũ ꝙ neꝙ digeſtiua: neꝙ ſolutiua neꝙ vrine ꝓuocatiua fortia⁹ſũt a ꝓncipio egritudinis offerẽda ne educatur ſubtile ⁊ remaneat groſſuꝫ lapidificatũ qua re gradatim fiet a leuioꝛib⁹ ad fꝛtioꝛa trãſeundũ donec boꝛa ſta⁹ appueꝛit: in quavirtus oĩs rei vltimari debet: quapꝛopter ait Auic. ꝙ a ꝓncipio dãdus ſit ſirup⁹ acetoſus ſimplex ſed cõpoſit⁹ in ꝓceſſu. Sciẽdũ etiã medicine curantes bãc ſe. opꝫ vt ſint calide ſubtiliatiue penetratiue cũ virtute. ꝛ̃m ſi materia aduſta fuerit: ⁊ uenit vt eaꝝ caliditas refrãgatur: nõ tñ oĩ modo poſtponaꝛ: qñ et licet repugnet diſpõni materie ſm qualitatẽ cõferret ſm modũ ſubẽ cuꝫ ſit groſſa cineroſa: ꝓpter qõ ait Auic. i boc caſu dãda ptiſana ↄ diſpoſitionẽ ſe. ⁊ materie: ſꝫ pip contra groſſitiẽ bumoꝝ. Cuꝫ aũt ſplen ſit receptaculũ pꝛopꝛiũ melꝛie neceſſariũ erit vt eiꝰ cõfoꝛtatio nõ poſtponaꝛ in bac ſe. ãre rectificetur ꝓut docuim⁹ ca. ỏ debilitate ſplenis vt maſſam ſan. mũdificet ⁊ melancholiã ad ſe trabat. Itẽ ꝫ oĩs melãcholia ſit frigida et ſicca ꝙ naturã ꝓpꝛiã: magis tñ ſolicitandũ tam in cõ ꝙ in medicis ad remouẽdũ ficcitatẽ ꝙ frigiditatẽ qñ tꝑs bũectandi lõgius eſt valde tꝑe calefactiẽdi vel infrigidãdi vel exiccãdi: vt ait Ga. vij. de inge. ſan. ꝙpꝛopꝛ oĩa q̃ dicẽtur ifra ca. de impiguatiõe coꝛpis macri. pñti ca. ſublimiter ſuffragantur.

Pꝛonoſticatio.

Dicit Raſ. in diuiſionib⁹ ꝙ fe. q̃rtana raro fit ꝙ ſe incipiẽdo vt pꝛimum ꝛ̃o ad ſe. altas cronicas conſequẽdo: qñ ex bmõi fe. melancholicus bũoꝝ multiplicaꝛ in coꝛpe ꝓpter incinerationes bũoꝝ ex febꝛili caloꝛe q̃ poſtq̃ bũores ſubtiles accẽderit ⁊ cõſumpſerit etiã groſſos inflãmabit. Cum aũt fit cõſequẽdo fit poſt ſe. quotidianã ⁊ tertianã non puraꝫ, et ꝓpꝛie cuꝫ eaꝝ ꝓpꝛis ceperit oberrare: quoniã vt ait Ypo. iij. pꝛonoſticoꝝ ſe. inoꝛdinate vagãtibus quartane ſunt future. Cum aũt fit ꝙ ſe accidit plurimũ in autũno ⁊ byeme: qñ boc tẽpoꝛe cholera nigra dñatur ex inſtrictione caloꝛ. aeris poſt eſtatẽ ꝓteritaꝫ et vnionẽ caloꝛis naturalis in viſceꝛib⁹ aliuꝫ apud byemẽ pꝛeſentẽ. Itẽ bec ſe. accidit vt plurimũ in ſenib⁹ aut melꝛicis ꝙ naturaꝫ. veꝛũtamen cũ fit in iuuenib⁹ anteceſſit regimen ex potu ⁊ cibo melancholico ⁊ laboꝛ ⁊ vigilie ⁊ ſolicitudo plurima ꝑdurans. Item bec ſe. ex tota ſui ſpecie cronica eſt valde: ita vt annũ integrũ obtineat per naturã. Veꝛũ ſi patiens erret in regimine poterit vt Auicen. teſtatur ãnis. xij. ꝑurare niſi foꝛtaſſis virtus deficiat ⁊ moꝛbus ad moꝛtem accurꝛeꝛ. ꝙ ſi feb. huiuſmodi cõtingat pꝛius terminari nõ accidet boc niſi quia materia fuit pauca ſtatim a ꝓncipio vel virtus expulſiua foꝛtis ⁊ euacuatio ſenſibilis plurima apud poꝛtiſmum cũ vomitu ⁊ fluxu ventris ⁊ ſudoꝛe: quoniã vt ait Gal. iij. de creticis diebus. quẽadmodum acute egritudines motuꝫ lune ſequũtur: ita cronice motum ſolis. Item bec ſe. facilius termiaturꝛeꝛ eſtate ꝙ byeme vel autũno quare ſi continuetur uſq; ad byemẽ cõſueuit uſq; ad veris pꝛincipiũ aut eſtatẽ ſubſequentẽ durare. Unde Ypocr. ij. parti. ampb. Eſtiue quartane vt multũ breues ſunt. antũnales ꝛ̃o longe maxime ſi ad byemem cõiungãtur. quod ꝓtractans Gal. in ſcõmento illius dicit idem de moꝛbis oĩbus materialibus iudicandum. citius nanq; reſoluitur materia vel virtus in aere calido diſſoluente ꝙ frigido conſtringente quare moꝛbus citius finiet ad moꝛtẽ vel ſalutem. Item offies quartanaꝝ ſunt ſplenetici ⁊ ꝙ conſequẽs icterici icteritia nigra: quare cum rectificatione ſplenis ſuccurratur. Item leproſi non valde fiunt quartanaꝝ. ꝙ ſi feb. quartanam habuerint ⁊ in eis multum perduꝛauerit lepꝛam curant incboatam. Item ſi pꝛolongetur bec feb. perducit ad duꝛiciem epatis et ſplenis: et deinde ad ydropiſim timoꝛoſam. Item ſi vꝛina fuerit alba ſubtilis aquoſa ſtatim a ꝓncipio et perduꝛauerit ſub hac foꝛma tempoꝛe longo moꝛbi longitudinem et materie duꝛitiem ſignifi-
cat. Si vero gradatim toleretur quaq; die

cum ingrossatione substantie ⁊ bonitate cō tentorum morbi significat breuitatem.
Itē vrina nigra aut plumbea in pfedimine grosso liuido aut rubeo arenoso post signa digestiōis pfecte gradatim euentēs quacp die morbi declinationē significat ⁊ salutē. Sixo añ signa digōnis subito euenerit talis ⁊ mō appeat: mō delitescat materie multitudinez ⁊ xtutis naturalis angustiā repñtat. Itē fe. q̄rtana vt primū est salubris ex interpositiōe diuturne q̄etis q̄ si periculosa q̄ncp fuerit ex defectione xtutis hoc pringit. Itez manie ⁊ melie si fe. q̄rtana supuenerit: tollit egritudinez. Itē q̄rtana q̄ fit de melia adustaue bemētius affligit ⁊ citi⁹ terminaℓ: q̄ xo de nō adusta moderatius affligit ⁊ tardius terminaℓ.

¶ De febre melācholica cōtinua. Ca. xiij.

Ipt hec fe. ex humore melancholico putrescēte intra venas: sed rarissim⁹ est ei⁹ euētus adeo vt conuenienti⁹ dicaℓ fe. numeri ⁊ nature. Et signa ei⁹ sunt signa fe. q̄rtane pricipue p̄ter q̄ non accidit in ei⁹ exacerbatiōe tremor aut horripilatio quēadmodū nec in alijs febrib⁹ pringuis verū exacerbatur de quarto in quartū sicut ⁊ fe. quartana pricipica ad quā existit pportionata: sed tepescit in alijs diebus.

Methodus.

Cura eius est cura fe. quartane pricipice sed magis cōfert in ea euacuatio cum flōmia q̄ in pricipica quare flebothomeℓ in principio basilica sinistra in brachio ⁊ post hoc sapbena pedis sinistri cum cautela quā diximus in extrabendo sanguinem grossum nō subtilem ⁊ post hoc gradatim pcedatur ad medicinas digestiuas: ⁊ deinde ad solutiuas atcp vrinatiuas primo q̄dem leuiores: scō fortiores put diximus in cura fe. quartane interpollate.

Pronosticatio.

Mō fit hec fe. p se inciplēdo sed cōsequēdo ad fe. pringuas ⁊ pprie acutas. Itē hec fe. lentuz bz calorē vehementer cū pfundo corpis insertū quēadmodū ⁊ etbica quare cauēduz ne fortassis ad illā trāsmuteℓ: vel si nō transmuteℓ ad etbicā vt plurimum fiet salubris.

¶ De febrib⁹ cōpositis ⁊ cōmixtis ⁊ erraticis que planetice dicuntur. Cap. xiiij.

Dixerūt medici q̄ species fe. nō simpliciū plurime sunt valde ⁊ pprie nostro corpori q̄n ex inordinato atcp pfuso generātur humores q̄ putrescētes pfusas fe. inducunt quēadmodū cūn humor q̄libet: cuilibet est possibiℓ cōmiscerī cū sint corpa liq̄da facile terminabilia termino alieno: silr ⁊ opz febrē quālibet cuilibet copulari. verū in q̄busdā b̄ noscitℓ: in q̄busdā minime qō q̄ dē accidit ex pdīcto alteri⁹ ipsax sup alterā excessiue: q̄propter alt Auerto. q̄rto colligeℓ. O q̄ paru⁹ est numer⁹ morboz simplicitū a nobis rept⁹. Sed bmōi spēz numer⁹ ad trinum deducitℓ apud nostrū itellectū: q̄n aut cōpositē: aut mixte: aut erratice nūcupanℓ. Cōpositas vocam⁹ cū duo vel tres būores simplices distinctis locis putrescūt simul bora vna vel ppinqua q̄re. ij. vel. iij. fe. factūt simul in corpe vel tpe ppinquo xbi gra. vt si tertiana ptinua cū flatica ptinua cōpliceℓ aut fe. sanguinea cū flatica vel quālibet ptinua cū interpollata seu ecōuerso. Et bmōi spēs famosioz emittrite⁹ ver⁹ ⁊ nō ver⁹. Ver⁹ qdē cōponitℓ ex tertiana ptinua ⁊ flatica interpollata sed nō ver⁹ ecōuerso. Cōmixtas xo dicim⁹ cū fe. aliqua vna ⁊ eadē fit ex flate vel melia vel alio mō diuersoz humoz gñib⁹ simul in minera putredis copulatis q̄lis fe. tertiana nothauel quotidianaℓ q̄rtana ptinua vel iterpollata cū fuerit nō pura. Erraticas aūt dicim⁹ cū fit fe. ex humore vnico: vex et beroge neo p̄m ptes suas. xbi gra. si fit ex flate grossoz subtili aut ex melia silr aut ex cholera pura ⁊ vitellina q̄re si ptē subtilē pringat prius putrefieri q̄ grossam pceder et ei⁹ priod⁹ post ponendo. Sixo grossa pri⁹ putruerit: pcederet ātecipādo: necp est necessariū vt ps subtilioz semp pri⁹ putrefiat: q̄n pōt ps grossioz pri⁹ abijci a regimie nature: pōt etiā calor naturalis esse min⁹ in ea ptēpar⁹ q̄re facili⁹ euaporat. Signa fe. pposita⁹ sunt vt nō pfidas in cognoscēda fe. p priodū ipsi⁹ imo p̄m accidentia sibi appropriata: q̄ncp etiā aduenit ex cōpositiōe suax tertianax porism⁹ oi die q̄ est priod⁹ fe. flatice sed cū videris porismuz oi die cū accidentibus tertiane euentre: scias q⁹ sunt due tertiane. q̄rum vn⁹ porism⁹ accedit cū recedit alia tertiana. Et iterum alr q̄ncp

essi accidũt in corpe simul due fe. interpollate vna ex cholera ⁊ alia ex flate q̃ faciũt porissimũ vnꝰ olet tardũ in calefactiõe ⁊ valde pdurantẽ: porissimũ ño alterꝰ olet calefactiõis vebemẽtis cũ siti ⁊ alienatione. prima scias qꝫ nõ est fe. simplex. Quãꝫ etiã accidũt simul in corpe due fe. q̃rũ vna est ꝓtinua ⁊ alia interpollata: vt ptz in emittriteo ño ⁊ nõño. q̃re postq̃ videris fe. nulla borax oino deficere necꝫ corpꝰ ifrigidari ⁊ cũ boc accidunt porissimi ptodice: scias in corpe duas fore fe. vnã cõtinuã: ⁊ aliã interpollatã. qꝫ si feb. ꝓtinua fuerit valde arsiua cũ siti ⁊ oris amaritudie interpollata ño leuior cũ iterpositiõe porissimorũ reditiõe oi die ⁊ ꝑprie apud occasũz solis scias qꝫ est emittrite⁹ ver⁹. si ño fuerit ecõtrario fiet emittrice⁹ nõ ver⁹. verũtñ ne cadat i cognitiõe duarũ febriũ iterpollataꝝ cõpositaꝝ. Est sciẽdũ qꝫ porissimi taliũ fe. trib⁹ cõponunt modis: qñ aut sunt ꝓcomitantes: aut subintrãtes: aut subalternãtes. Cõcomitantes dicim⁹ qñ cũ icipit porissim⁹ vn⁹ incipit simul ⁊ ali⁹ vel parũ post: ita qꝫ fit additio manifesta in frigore rigore ⁊ horripillatione. Subintrãtes dicim⁹ qñ vn⁹ porissim⁹ desinit ⁊ alter statim icipit vel parũ post. Subalternãtes ño dicim⁹ qñ iter porissimũ cadit quies media manifesta. Et quẽadmodũ diximꝰ de porissimis fe. interpollataꝝ itelligim⁹ etiã de exacerbatiõib⁹ seu superexcrescẽtijs fe. cõtinuarũ ꝓportionataꝝ ad illas ⁊ fe. q̃dẽ cõcomitãtes difficilis sunt cognitiõis: subintrãtes facilis: subalternantes ño medie sunt eaꝝ. Signa fe. cõpositaꝝ sunt signa feb. quotidiane nõ pure vel q̃rtane nõ pure ⁊c. Signa feb. erraticaꝝ q̃ planetice dicunt: sunt qñ ꝓcedũt eaꝝ ptodi ordine turbato. ño ꝗ gña. nũc ante riorãdo nũc posteriorãdo. vex i boc cadit error qñ si fuerit illud ꝑm originẽ digõnis nõ significabit fe. erraticã. Quis nãꝫ fe. interpollata cũ ad augmẽtuz puenerit: anticipãt et⁹ paroxisimi: cũ ño declinarit postponunt. sed cuz in principio fiunt aut statu: accidũt vna bora aliter iñ ⁊ aliter ꝓut in capo. de fe. flegmatica interpollata distinximus ca. de prognosticatione.

Methodus.

Cura oim istaꝝ fe. est compositio medicinaꝝ simpliciũ sub ꝓportiõe quã requirit fe. dispõ ⁊ el⁹cã añs. ño ꝗ gña. si fe. sit cõposita de fe. de cholꝫa ⁊ fe. de flate q̃licũqꝫ cõtinuavel iterpollata: tũc opz qꝫ in digerẽtib⁹ misceaꝫ sirupꝰ ace. ⁊ oriza cara cum oximelle fil⁹ ⁊ i euacuatiõib⁹ turbib cũ reub. vel agaric⁹ cũ dyagredio misceaꝫ. fil⁹ ⁊ in cibatiõib⁹ lactuca cũ fen. ⁊ i sapoꝛib⁹ agresta cuz finapi ⁊ in potib⁹ vinum ⁊ aq̃ misceaꝫ. Cautela tñ hui⁹ est semp obseruãdavt si dispõ magis infestauerit qõ scies ex ardore ⁊ siti vebemẽti magis alterãtib⁹ insistam⁹. Si ño materia qõ scies ex angustia corpis: ex replettiõe venaruz ⁊ vrina magis euacuãtib⁹ vtamur. Si ño virtus debilis apparuerit ꝑcipue cõfortemus cuz cibis ⁊ potibus ꝓ tunc morbuz ⁊ el⁹ causam negligendo.

Emperica.

Ars faciẽdi sirupũ humores cõpositos digerẽtẽ quoscũqꝫ fil⁹ ⁊ ipsos exbes a ptícula nri corpis q̃cũqꝫ bec ẽ. ℞. calamẽti otigani mẽte pulegij berbe palisis bethonice balsamite aã. m. ℈. rõne flatis ros. viol. endiuie lactucaꝝ aã. m. ℈. rõne cholere: berbeuꝰ floꝝ boragis ⁊ bugloſſe scolopẽdrie sticad. arabici roxismarini aã. m. ℈. rõne melãcholie: se. anisi feniculi fileris mõtani aã. ʒ. ij. rõne viaꝝ optillataꝝ ʒinʒ. cinamõi. xiloaloes xilobalsami folij indi aã. ʒ. ij. rõne aromatizatiõis ⁊ cõfortationis virtutis mellis ⁊ zucari aã. lib. ℈. fiat ex oĩbus sirupus bene coctus ⁊ clarificatus modo ⁊ ordine quo fiunt alij sirupi. Et ex ipso potes omni die in aurora ꝑ se si aquosus fuerit: sed cuz aqua calida si fueritꝫ decoctionẽ inspissatus. Et si laxatiuz facere volueris: adde turbitb agarici aã. ʒ. ℈. rõne flegmatis cassiefi. tamarindoꝝ aã. ʒ. ſ. ratione cbo. bermod: sene tbimi epithi. aã. ʒ. ſ. rõne melãcholie. mirabolanoruz izebuloꝝ vel masticis. ʒ. ij. rõne cõfortationis membroꝝ nutritiuoꝝ. Et ponantur oĩa in decoctione prima postq̃ fuerint in mortario aliquãtulum contusa: ⁊ fiat sirupus sicut prius: quia facit egruz ascellare bis vel ter leuiter quacꝫ die. Et si volueris vt stomachũ aut caput respiciat a ꝓprietate adde ex directiuis que diximus capo de feb. flegmatica interpollata.

Canones.

Scire opz qꝫ in cura fe. cõposita

rū vl' cōmixtarū insistēdū est a p̄ncipio circa rectificationē humoꝝ calidoꝝ subtiliū: ꝙ post hoc grossoꝝ cum digerētibus atq; euacuan/tibus appropriatis: qm̄ illud qō plurimū accidit: est vt humores subtiles agitent statim a principio: grossiores ẋo tarde in processu. Aduertendū p̄terea ꝙ humores calidi subtiles plus indigēt alterātibus q̄ educētibus: grossi ẋo frigidi ecōuerso: vt ait Aui. ꝙ Auer. auctoritate auēzoar. v. sui colliget. Nunq̄ visa est medicina laxatiua ministrari apud coctionē nisi euacuaret cho. rubea in p̄ncipio: qō quidē accidit ꝓpter eī subtilitatez ꝙ caliditatē: qm̄ disponūt ad motū. Solicitādum etiā statim a p̄ncipio fe. putridarū in p̄fortatione stomachi epatis ꝙ splenis: ꝙ vniuersaliū oīm mēbroꝝ naturaliū atq; eoꝝ exopillatiōe. Qm̄ vt ait Raſ. in diuisionib' ca. p̄senti. Jn oi hmōi fe. inflat facies ꝙ corrūpunt viscera ꝙ debilitant ꝙ infrigidātur stomachꝰ ꝙ epar: quare cū calidis stipticis bona q̄nta: deinde penetrantibus dyaforeticis bona alia subtiliꝰ succurrat: ꝙ hanc artē tam scripsimus ca. de flebotomia.

Pronosticatio.

Feb. cōposite aut cōmixte vel erratice ex tota sui spē difficiles sunt ꝙ maligne: qm̄ in eis virtꝰ oppримit ꝙ virtꝰ corrūpit: neq; medicine rōnabiliꝰ exhibite poterūt illico subuenire. Qō totū ex hoc accidit: qm̄ cause p̄rie ꝑm cōplexionē vel substātiā fiꝰ equaliꝰ dīnant: qua propter oēs fe. hmōi plixe sunt ꝙ maligne. Jtem dicit Raſ. in diuisionib' ca. p̄senti. q̄ plures fe. cōposite q̄ accidūt sunt ille q̄ fiunt ex cho. rubea ꝙ flate cōtinue vel interpollate: qm̄ ois cibus vel humor dū corrūpit: transit vt plurimū in hos duos. in cholerā quidē p adustionē: in flegma ẋo per incrudationē vehementē. Jtē dicit Jpo. iij. pnosticorum. Febrib' inordinate vagātib' quartane sunt future: ꝙ p̄rie apud autūnū cum sit tēpus inordinatū. Jtem si febris etbica cōplicet cū putrida mortale: qm̄ etbica repletione indiget. Jtez ad febres cōpositas cū pduraverit accidere cōsueuerūt opillationes ꝙ duricies in epate ꝙ splene ꝙ demū ydropisis asclites

¶ De febre pestilentiali. Capitulum. xv.

Ecidit interdū aeri q̄ est hic apꝰ nos circa terre superficiē vt corrūpatur ꝙ putrescat quēadmodū accidit ꝙ aq̄ q̄ stat in paludibꝰ ꝙ stagnis: ꝑ cuz attrahit p anhelitū corrūpit būiditates q̄ sunt in corde ꝙ capsula eī ꝙ febrē inducit q̄ epidymia grece et pestis latine dicit. Et nūerat hec inter cōtinuas acutas q̄ apud diem. xiij. terianē vel p̄rius. Hec aūt aeris corruptio aut fit ex cā manifesta vt a cadauerib' mortuoꝝ nō defunctoꝝ ꝙ infusiōe lini vel canap. in aq̄s victus boū habitatiōi ꝙ p̄rie cū a locis hmōi puenerit flatꝰ ventoꝝ austrinoꝝ. Aut fit ex cā occulta vt ex influentijs orbiū ꝙ astroꝝ. Quapropter ait Jpo. j. pnosticoꝝ. Est aūt quoddā celeste sydus qō latere nō opz. Signa fe. epidymialis sunt q̄ est q̄te caliditatis cū tangit exterius sed est difficilis ꝙ perturbās interius ꝙ p̄rie circa thoracē ꝙ pectꝰ vbi est sue putredis minera: q̄propter est cū ea lingua nigra: adusta ꝙ pulsus spissus parvus debilis in quo fistoles maior est q̄ dyastoles. Sed fortificat apud noctē fiꝰ ꝙ anhelitus: sed est fetoris horribilis: ꝙ egestio ꝙ vrina ꝙ adherent ei tristitia ꝙ vomitus ꝙ fitis ꝙ vrina ipsoꝝ est laudabilis digesta paruz differens ab vrina sanoꝝ. verūtñ est interdum ru. grossa cū liuiditate ꝙ p̄rie cū fe. est malignantis vehementie. Et est cum ea p/stratio appetitus ita vt si vehemēter ab astātibus nō insistatur: moritur sine cibo ꝙ multiplicantur in ea vigilie ꝙ inquietudo facendi super lecto suo: ꝙ doloꝝ stomachi ꝙ tussis ficca ꝙ tensio vel spasmus membroꝝ neruosoꝝ ita vt ex illis omnibus eger cadit frequenter in syncopim et debilitationez virtutis vltimatam. Cum igitur videris fe. aliquā cum nausea frequēti ꝙ signis omnibꝰ aut pluribꝰ tā dictis: tūc scias ꝙ ipa est fe. pestilentialis: verū si cū predictis multiplicet hec fe. in boibus ꝙ sunt signa pestilentie manifesta in aere circūdante vt caliditas pluruma cuz turbulētia nubiū ꝙ multitudine pluuiarū ꝙ alteratione aeris subita nūc ad claritatē: nūc ad obscuritatē ꝙ multiplicatio vermium ꝙ serpentū ꝙ multiplicatio variolarū in pueris ꝙ morbillozū ꝙ flatus assiduus vētoꝝ calidoꝝ humidoꝝ scz austrinoꝝ ver/ior erit tua significatio.

Method'. Sit tota tua intentio in cōfortatione cordis istorū: qm̄ est illud qđ maxime laborat i hac fe. Cōfortat autē cū frigidis stipticis aromatibus qm̄ calorē fe. reprimūt: virtutē allicitūt: ⁊ vehementer putredini resistūt: quare p interius ⁊ exterius ministrenť. Capetur igit aer a principio habitationis ipsoꝝ sternendo per cameras plātas frigidas virides redolentes vt folia ros. salicis nenuphar. ⁊ violis albe ⁊ aspergant parietes cū aqua ros. et aceto ⁊ suffumigeť cū sandal. ⁊ campbora ⁊ ligno aloes ⁊ xilobalsa. positis sup carbones ⁊ odorēt res easdē in manib' suis retentas siue facta ex eis poma cū laudano et storace. Rozeť frequenter eoꝝ facies cū aq̄ rosea. Et fomēntenť os ⁊ tempora: similr ⁊ pectus totuz ex aqua ros. ⁊ aceto postp̄ in eis puluis ro. cāphore ⁊ sandaloꝝ fuerit dissolutus infundēdo in eis pānos lineos mundos vel sericeos ⁊ actu frigidos frequentando sup locū. Nutriať ex pullis assatis cōditis cum vino granatoꝝ vel berberis vel aceto. similr ⁊ vitellis ouorum ⁊ mica panis de simila lota in aqua frigida. deinde expressa et imbibita in vino granatoꝝ: potest qñq̄ in in cibo sumere lentes excorticatas vel bis coctas cum aceto similiter ⁊ pulmentū ordet ex farina vel auene conditū cum aceto. Bibat vinum albū bonū odoriferū cui admixtū sit quantū est eius quintuplū ex aqua dulci frigida vehementer: vel bibat aquā frigidā cuz vino granatorum vel agrestavel cum aceto. Si p̄sto nō est aliud sorbeat qñq̄ lac aceto sum vl' lacystulatū cū lapide ignito ⁊ cū eo dē lacte ⁊ farina auene fiat pulmētū. vtať ex tremitatib' edoꝝ vituloꝝ coctis ⁊ cōditis cū vino pōtico ⁊ aceto ⁊ seie aneti postp̄ fuerit vehemēter infrigidata. Et fit studiū plimuz in cōfortatiōe ꝥ cutis eoꝝ ex cibis ⁊ potibus acetosis generū diuersoꝝ q̄ ꝓuocēt appetitū: ⁊ cū eger cibū abhorruerit ab astātib' exhorteť: qm̄ cadit virt' ⁊ moriť si nō cib' offerať. Cōfortet hora qua cibum nō sumpserit cuz oyarodon abbatis rosata nouella zuccaro ro. triasanō. simplicibus vel cōmixtis.

Emperica. Prohibeatur hic eger a cibis humidis p

posse sicut iura carniuz elixarū: filr ⁊ potib' vaporosis vt sunt vinū purū ceruisia ⁊ clare tum. Et sit ipsoꝝ aspect' ad septēntrionē non ad austruz. phibeať etiā a balneis ⁊ ablutionib' aq̄ calide dulcis. Qm̄ vt ratio testať caliditas ⁊ humiditas vehemēter alliciunt putredinē: caliditas effective: humiditas subiective. Dicunt ꝓterea expti q̄ si q̄s sumpserit ex his pillulis oī die. ʒ. ℈. in aurora tpe pestilentie nō cadit in hāc fe. ℞. aloes. ʒ. ʃ. mirrhe croci aā. ʒ. ℈. terant ⁊ cōficiant cum vino bono odorifero ⁊ cū eodē assumantur in potu: qm̄ materias putridas leuiter euacuāt ⁊ nō putridas reseruāt. verū si corpus non fuerit plectoricū necꝑ sit opus purgatione omnino oportet vt aloes ⁊ murrha decē vicib' abluātur aut plurib' in aqua dulci donec ptes acute resoluātur ⁊ sola stipticitas remāserit aromatizans: ⁊ idē operatur tyriaca bona si cuz vino claro aromatico ⁊ aqua veri frigoris potetur in ieiuno: odor etiā assidu' cāphore si caliditas sit vehemēs in visceribus vel musci si caliditas nō sit fortis cōferre dicit.

Canones. Non cōfert in hac feb. purgationibus insiste re: qm̄ humor putridus nō est ei' causa ſz vapor aeris putrid' cor inficiēs ⁊ eius būiditates. Verūm̄ si vēter fit stipticus leniať cum suppositorio vel clisteri ⁊ qñq̄ cū medicina leui cuiusmodi sunt cassia ff. mānа tamarind. si bullitātur in aqua cū viol. vel pruniscolenť et potētur in aurora. q̄ si corpus carnosum fuerit atq̄ rubicundū ⁊ vrina rubea cōfusa et grendo in flebotbomādo flebotbomāduz erit statiz a p̄ncipio qm̄ būores superfluos diminuit: virtutē alleuiat: ⁊ a fe. putridis p̄seruat. nec videtur negligendū quin detur medicina digerēs quāq̄ die: qm̄ humores rectificat ⁊ ab ebullitione putrida refrenat cuiusmodi sunt oxizacara ⁊ sirupus acetosus simplex si cum aqua frigida potētur in aurora. Sed apud meridiē cum est sitis vehemens bibat sirupum de papauere: ⁊ fiant oia q̄ de fe. tertiana cōtinua diximuz ⁊ propie si fiētis et vigilie pdurarint.

Pronosticatio. Fe. epidymiales ex tota sui specie timorose

sunt ⁊ suspecte: qm̃ in eis minera putredi/nis est in corde qđ est fons vite ꝓpter qđ ait Aui.q̃rto can̄. capl̄o p̄senti.cp nō oportet in ea digestioni credere: qm̃ pōt vrina appare re digesta ⁊ eger tendit cōtinue ad mortē qđ est qz pōt in hac fe. virt⁹ naturalis esse fortis quare digestionē pficit in cibis ⁊ humorib⁹ quacz die. X̄tus x̄o vitalis est debilis ꝑstra ta q̃ pulsū faciet puū spissum velocē debilez inordinatū: pulsui igit̄ est credenduz qui nō fallit cuz sit p̄over⁹: vt dicit Gal̄. lib. suo de pulsib⁹. Jtē si sincop. fortis ⁊ frequēs accide rit acer appetit⁹ oīno fuerit ꝑstratus morta le. Jtē oīs fe. cū ad crisim puenerit mō natu/rali ⁊ p̄cedētibus signis digōnis frequētius terminat̄ ad bonū cp ad malū p̄tercp hec fe. in cui⁹ crisi nō est cōsidendū: qm̃ est vt plimū mortalis: vt ait Gal̄. in cōmēto illi⁹ ampho. scde p. Quibuscūcz crisis fit bis nor difficil/lis ⁊c. Jtē hec fe. ⁊ sil̄r oīs fe. putrida multi/plicat̄ maxime sub estate pluuiosa. vñ Ypo. iij. pti. Cōstitutiones x̄o anni oīno quidā sic ce ⁊c. Jtē ad hanc fe. variole ⁊ morbili succe dere cōsueuerūt ⁊ ꝓprie tpe senectutis aut iuuētutis q̃re si copiose ⁊ subito exierint for titudinē virtutis expulsiue significant ⁊ cri/sim ad salutem. Si vero contrarium accide/rit mortale.

De morbillis ⁊ variolis. Ca. xvj.

VAriole ⁊ morbilli sunt pustule plu rime ⁊ minute causate in fe. acu ta ex materia plurima calida dis/persa sup cutim totius corpis: et accidūt vt plurimū infantibus ⁊ pueris ante tp̄s pubertatis: qm̃ in illis etati bus virt⁹ naturalis roborat̄ vt ptes mēstrui malignas retētas in porositatib⁹ membroꝝ embriōis radicit⁹ expellat. Verū he partes sunt duoꝝ modoꝝ: qm̃ aut sunt sanguinee ⁊ causant variolas: aut cholerice aduste ⁊ ge/nerāt morbillos: cp si fuerīt frigide ⁊ flegma tice nō poterūt fieri cā talīū passionū: sed scabiei ⁊ prurit⁹. Accidunt etiā he passiones cor poribus adultis ⁊ ꝓprie post crises diminu tas fe. acutarū: ita vt variole fe. de sanguine morbilli fe. de cholera ꝓsequāt̄ur. Signa eo rum cōia sunt: qm̃ apud initiū generationis amboꝝ fit fe. cōtinua acuta caloris vehemē tis ⁊ doloꝝ fortis sup dorsuz ⁊ pruritus in na so ⁊ timor i somno fine cā manifesta. Signa x̄o distinctiua sunt: qm̃ apud generationem morbilloꝝ sunt cōia accidentia fortioza ⁊ ca liditas ⁊ angustia cū dolore capitis ⁊ faciei rubore sil̄r ⁊ vigilie vltimant̄. Deinde post tres dies vel quatuor exeunt a corpore toto pustule dure rubee minute que nullum aut parū tub. sed apud generationē variolarū fiunt accidētia minora. deinde post tres vel quatuor dies apparent in toto corpore: sil̄r ⁊ in albuminibus oculoꝝ pustule late molles subalbide que cū maturāt̄ur: faciunt sanies ⁊ tub. sequitur.

Methodus.

Distinguūtur ꝙ mor/bi per qua/tuor tpa: quē admodū, ⁊ oēs alij cū fuerint sa lubres. Est nāc̄ principiū in eis antecp pu/stule extertius incipiāt apparere. Augmētuz x̄o est qm̃ pustule apparēt ⁊ augmētant̄: sed est status cū maturāt̄ur ⁊ tubū faciunt ⁊ ru/pturā. Declinatio x̄o cuz vlcera exiccant̄ ⁊ factūt crustas ⁊ vestigia planant̄. Ꝑm hec igi tur tpa diuersificantur in cura. In principio igit̄ egritudinis ⁊ posteꝝ principiuz cogno/ueris in hac febre fiat ilico flebotomia ba silice si virt⁹ ⁊ etas cōsenserint ⁊ extrahatur sanguis plurimus ꝓposse simul hora vna vt apud screationē qm̃ materiaz diminuet va/riolarū ⁊ morbilloꝝ impediet gn̄ationē. Et regat̄ patiēs horarilla cū cibis ⁊ potib⁹ sliptri cis ꝓposse ex q̄bus sunt pultes ex farina aue ne cōditi cū aceto: sil̄r ⁊ lētes excorticate ⁊ ri/sum ⁊ mica panis abluta in aqua frigida: ⁊ post hoc imbibita in vino granatoꝝ vl̄ succo berberis aut acetose: vel sicut sunt pultes ex farina simile cōditi cū lacte vstulato. Bibat aquā frigidā purā aut mixtā cū aceto. Utat̄ zuccaro rosato ⁊ trisanō. Et in hoc casu cō ferūt trocis. de ysarabe ⁊ de cāphora ⁊ de spo dio si vēter restrict⁹ fuerit cū cassia fistula: nō cuz fortib⁹ medicinis: qm̃ in hac egritudine cadit timor plurim⁹ dissinterie maligne. In augmento x̄o cū pustule ceperint apparere abiciat̄ hoc regimē ⁊ capiatur aliud oīno. Qm̃ vt ait Ypo. prima p. ampb. Undecūcz natura repit ⁊c. quare nō fiat flōmia necz le niat̄ vēter: qm̃ materiā ad centrū corporis di rigarēt: ⁊ fortassis subitā inducerēt suffoca/

tionē:sed cū cibis ⁊ potib⁹ tēperate subtilib⁹ dietet q̄bus materie diminuent ad corporis et cūferētiā p̄ter q̄ plurimū inflāment:sicut sunt pultes ex farina ordei farris vel auene cōditi cū lacte amigdalarū ⁊ sicut est hec aq̄ ℞. ficuū ficcarū passulaꝝ aā. ℥.iij.raā.fenic/culi:se.aniſi petro. granatorum aut berberis aut lentiū excorticataꝝ aā. ℥.ſ.sandaloꝝ.℥. ß.pistent ⁊ bullant in lib. quatuor aque vulcis donec medietas cōsumat:tūc colet ⁊ reſeruet:⁊ frequēter ex ea potet in die:qm̄ variolas ⁊ morbillos ꝓuocat ⁊ maturat. Et cū fortificare volueris in ꝓuocando adde croci aliquātulū ⁊ cooptat assidue cū pannis calidis mollib⁹ donec sudet ⁊ ponant sup ipsum: ⁊ corā eis⁹ oculis res rubee:qm̄ faciēt carū exitus a ꝓprietate festinare ⁊ mittant pedes ⁊ man⁹ in aquā calidā:q; faciet vt alleuiet variolaꝝ exit⁹ in mēbris:⁊ distillet in oculos ⁊ aures ⁊ nares aliq̄d ex reb⁹ stipticis qō ꝓtes bmōi defendat ab exitu variolarum ⁊ morbilloꝝ ⁊ gargarizet cum eisdem:qm̄ si accideret in oculis adducerent cecitatem ⁊ in auribus surditatem:simil⁹ ⁊ alioꝝ membroꝝ nobiliuꝝ tolerent operationē sui corrosione vehementi. Ex rebus bmōi conferentibus est aqua ros.⁊ ꝓprie cum in ea sumach ⁊ berberis ⁊ grana granatoꝝ bullitātur simil⁹ ⁊ collyria stiptica dicta ca.de obtalmia.⁊ de fluxu lachrymarum.ex quibus hora post horā stillet in oculos.sil⁹ ⁊ oleum ro.⁊ oleū mirtinū ex quibus multotiens aliquid fugat per nares ⁊ in aures distillet. In statu ꝑo ⁊ cum pustule mature ⁊ sanies ⁊ virus ⁊ sanguis emanarint:fiat redditus ad dietam stipticam dictaꝝ in principio:qm̄ confortando partes intrinsecas ꝓpellet materias ad exteriora. Similiter ⁊ intestina custodiet a crisi sint boma tica que accidere consueuit in hac se.per fluxum vētris dissinteric⁹ timorosum ꝙa cibis ⁊ potibus sanguinē multiplicantibus absteneat ꝓposse: donec morbus ad perfectam venerit declinationē:ex quibus sunt carnes ova ⁊ vinū:nisi fortassis virtus fuerit debilis:tunc hanc ꝙ sumat aliquid ex ipsis vsu moderato. In declinatione igit ⁊ cuꝝ vlcera ceperint deficcari ⁊ cortices cadere cōfortetur earuꝝ exiccatio si tardauerit cū lana vel bōbace intincta ⁊ imbibita in aqua salsa ⁊ posita super loca vicibus alternatis: ⁊ suffumigētur membra ex rosis siccis ⁊ mirtillis ⁊ ex ligno sambuci vel tamariſci posita sup carbones ⁊ abluātur ex aqua decoc.rerum earū dem. Et inungant oleis mollificantibus:vt est oleum camomillinū ⁊ similia. Et sicut est aqua decoc.maluarū viol.⁊ altheę. Sic ergo mollificatiua cuꝝ exiccantibus vicibus mutuis alternēt:⁊ donec oēs cortices ceciderint ⁊ vlcera fuerint exsiccata. Tunc igitur repleātur eoꝝ vestigia ex cibis ⁊ potibus corp⁹ impinguātibus ꝓposse:vt dicemus cap.de impinguatione corporis macri. Sil⁹ ⁊ cum vnguētis ⁊ emplastris carnē generātibus:sicut est vnguentum vel emplastrū quod sic fit. ℞. litbargiri abluti nouē vicibus in aqua ros.⁊ tortiens cribellati.℥.ij.raā.cannarū ficcaruꝝ farine nisi puluerisosſiuꝝ adustoꝝ farine fabaruꝝ excorticatarum aā. ℥.ſ.terātur oia subtiliter ⁊ cribellent ⁊ cū muscilagine se.lini. fenugreci psilij ic corporētur in formā vnguēti vel emplastri ⁊ sup loca concaua ponāt sero ⁊ cū itur ad lectū ⁊ mane cuꝝ aqua calida abluat. Ad hoc cōferre videt primū frequēs sessio in balneo aque dulcis tepide post cibū fine mora plurima in ipso: quoniam nutrimentum ad membra trahit ⁊ carnē multiplicat in eisdem.

Pronosticatio.

Vtraq; istarum se.continua est acuta valde: quare vehemens cadit in eis timor: ⁊ ꝓprie apud statum ⁊ finem augmenti cum pustule exierint velut sudor: apud crisim. verū morbillus est deterior in quo maior cadit timor suffocationis ⁊ corrosionis membroꝝ principalium q̄ in variolis:quoniam est cuꝝ eis febris acutior ⁊ accidentia fortiora:quapro/pter fit crisis in morbillis ⁊ egrediuntur pustule apud diem tertium:aut quartum:aut quintum ad plus. Crisis vero atq; exitus variolarum accidit vt plurimum apud diem septimum vel nonū. Est tamen in quibusdā corporis exterioribus vt in variolis maior cadit timor q̄ in morbillis que sunt oculi:aures:atq; guttur:qm̄ partes huiusmodi vehemēter ab ipsis corrodunt:nisi fortassis statiꝝ a principio cū gargarismis ⁊ collirijs stipticis succurrat. Item morbilli ⁊ variole cuꝝ bene fuerint purgati corpus mūdāt a lepra ⁊ can

cro ⁊ morphea alba ⁊ nigra preseruāt. Itē si fuerint hmōi pustule in crisi fe.epidimialis ⁊ virt⁹ cōstiterit: crisim significāt salutarē. Itez si pustule in ambob⁹ pauce fuerit ⁊ cito exierint ⁊ cito maturētur salubre: si ẽo cōtrariuz mortale. Itē si pustule nūc appareāt: nūc delitescāt cū dolore ⁊ angustia in viscerib⁹ virtutis expulsiue debilitatē ⁊ materie multitudinez crisim significat mortalē. Itez si sincopis fortis ⁊ frequēs acciderit mortale. Itē si malicia ābelit⁹ aut difficultas trāsglutiēdi cibū ⁊ potū supuenerit cū siti ⁊ angustia vehemēti mortale qm̄ materia plurima mēbra spūalia opilat. Itē si flux⁹ vētris supuenerit statim a principio ⁊ ante apparitionē pustularū in variolis siue morbillis crisim significat ad salutē: ⁊ ꝑtie si nō supfluxerit neq; viscera senserint nocumentū. Si ẽo post apparitionē pustulaz ⁊ apud statū vel augmētum flux⁹ vētris acciderit crisim sintbomaticaz ⁊ dissinteriā significat timorosaz. Itē si fuerit color morbillo⁹ rube⁹ aut violace⁹: aut niger aut liuidus mortale: qm̄ materiā adustam significat ⁊ venenosaz. Itē si variole fuerint citrine vel dure spissim inuolute vel rubee vehemēter aut violacee aut ābulauerint vt formica aut cutiz corpis corrugauerint velut in spasmo oēs male sunt ⁊ mortales: vt ait Ra. in diuisionib⁹ ca. p̄senti. Item si santes alba laudabilis ex eis fluxerit apud maturationē salubre. Si ẽo virus viride cenosum cum fetore horribile mortale. Itē si vrina liuida fuerit: aut nigra: aut viridis: aut diuersi coloris cōfusa mortale. Itē si virtus cōsisterit ⁊ appetitus remāserit ⁊ anbelit⁹ bonitatē suā seruauerit ⁊ remedia rationabiliter exhibita q̄q; die cōtulerint ⁊ sitis ⁊ calefactio remissa fuerit: ⁊ pustule cito apparuerint ⁊ apparētes exterius remāserint ⁊ remanētes cito maturauerit ⁊ maturātes sanē albaz lenē ⁊ equalem emiserint ⁊ calor tot⁹ corporis equalis fuerit: ⁊ viscera dolorē nō senserint omnia ista salubria atq; vitalia sunt signa.

¶ Tractat⁹ secūd⁹ secūdi libri cui⁹ quinq; sunt capla. Primū est de crisi: quid sit ⁊ quot modis bēat fieri ⁊ per q̄s regiones.

Primus iam curam febrīū oim ꝑposse: volum⁹ nunc sermonē nostrū dirigere sup accidens quoddaz horribile cōsequens fe. apud ipsarū terminationē ad bonū vel ad malum quod crisis grece ⁊ latine cōuersio vel iudicū appellat: quonīā ois febriēs bona crisis ad salutē vel pernicie iudicat. Est aūt crisis vt dicit Gal. in p̄mo ⁊ tertio de crisi. vehemēs atq; velox motus morbi cōtra naturā ⁊ ecōuerso. ī quo natura subito vel vincit: vel vincitur in toto vel in ꝑte: quonīā est velut pugna vel duellū inter materiā ⁊ virtutē: quare opz vt ipsoz alterum subito ꝑpellatur sensibiliter extra corpus in toto vl in parte. verū qm̄ expulsio sensibilis aut subita potest fieri trib⁹ modis similiter ⁊ crisis. Modus crisis primus est in quo eger mutatur subito ad pernicie vel salutem: quoniam tunc virtus aut materia subito tota simul propellitur extra corp⁹ velut accidit in febribus vere acutis quibus cunq;. Secundus modus est in quo eger subito mutatur ad melius vel ad pius. Post hoc autem paulatine tendit ad pernicie vel salutē: quoniam fit prima crisis dimigutta ad bonum vel ad malum: deinde virtus proficit vel deficit in febribus cronicis ⁊ nō vere acutis: in quibus virtus aliq̄d perfecte materie prime expellit subito. deinde residuū insensibiliter resoluit vel ab ipso quaq; die resoluitur. Tertius modus est in quo eger paulatine primo tendit ad melius vel ad pius. post hoc autem subito mutatur ad pernicie vel ad salutē: quoniam virtus primo paulatine resoluit aliquam portionē materie vel resoluitur ab ipsa. Post hoc vero subito residuum expellit sensibiliter ⁊ expellitur ab ipsa: velut accidit in febribus cronicis: similiter ⁊ in febribus interpollatis. In his nanq; materia primo diminuitur in quolibet paroxismo per vomitum vel sudorem: deinde apud diem quadragesimuz vel sexagesimū fit fortis crisis ad vitam vel mortem. Necq; fuit euacuationis cretice quartus modus in quo eger paulatine tendat ad pernicie vel salutem a principio egritudinis vsq; ad finem: quoniam modus hic non crisis sed resolutio nuncupatur: quemadmodū accidit in febribus que sine crisi terminant.

Regiones autem per quas crisis habz fieri sunt duorū generum: quonīā aut expellitur

materia totaliter extra corpus: aut ad membrum debilius. Si primo appellat crisis euacuationis: & continet sub se septem species q̄ sunt sudor: vrina: fluxus ventris: vomit⁹: fluxus sanguinis narium: & fluxus menstruor⁹ vel emorroydarum. pluribus nāq; modis nihil egreditur sensibiliter corpus nostrū. Si secundo modo tunc crisis permutationis ab Auicēna nominat: & continet sub se tres species famosas que sunt apa cretcum post aures & in inguinibus & sub ascellis: quoniam ista sunt emūctoria corporis ignobilia p̄ naturam fabricata: velut in' domibus latrina: licet & ois pars debilior apud duellum creticum sit recepta culū formatoris. Signa crisis cōta sunt turbatio sensuū & rōnis plus solito cum dolore capitis scotbomia & angustia egri cum inquietudine tacendi sup lecto et instantia vigilarū & somnus p̄fundus et dolores fortes in viscerib⁹ & alteratio anhelitus & vehemētia sitis & coloris: & aduenit quibusdā rigor fortis & anticipat hora exacerbationis magis solito. Omnia ista cū apparuerit in die crisim significant futuraz in nocte & econuerso: quoniā vt ait Ypocra. secunda particula ambhorismor⁹. Quibus crisis fit bis nox difficilis &c. Quod si cuz predictis febris fuerit vere acuta & dies expectata fuerit vere cretica quam sua indicatiua precessit cum signis & euacuationib⁹ creticis perfectis vel diminutis & digestio perfecta vel cruditas vltimata visa fuerit in vrina verior fiet tua significatio. Signa crisis propria future per sudorē sunt cū predictis pulsus mollis & vndosus caliditas cutis rori davaporosa & ꝙ eger sentit circa supficiē velut acuū punctura: & retinentur stercus & vrina vehemēter. Signa3o ppria crisis future p̄ vrinā sunt cuz predictis grauitas & cōmotio circa femur & pectinē: & ꝙ eger est ex illis qui venas babēt largas & cōsueuit crisim facere per vrinā. Signa crisis ppria per fluxū ventris sunt cuz pdictis grauitas & cōmotio circa ventrē & vmbilicū & ventositatū egressio plurimarū. Signa crisis ppria per vomitum sunt cū predictis animi subuersio & nausea & tremor labior⁹ inferior⁹ oris & multitudo sputi vel saliue. Cō si singultus supuenerit verior fiet significatio. Signa crisis propria per fluxum sanguinis narium sunt cum predictis fluxus lachrymarū inuolūtarius & rubor faciei atq; oculor⁹ cū imaginatione rerum rubearū ante oculos & turbatione visus similiter & nasi pruritus vehemens & anhelitus cōstrictio & timpanorum pulsatio & venarum inflatio que sunt in fronte. Signa crisis propria per fluxum menstruorum vel emorroidarum in corpore consueto sunt cum predictis: pruritus in ano cū tumore & inflatione venarum ibidem. similiter & agitatio circa sumē ventris & ardor circa vuluam & dolor circa ilia: atim. Cō si corpus consuetū fuerit in hac crisi & vrina nigra fuerit aut cuz sedimine nigro verior fiet tua significatio. Signa propria crisis future per exituā sunt cū predictis sensatio grauitatis plurime in aliqua parte corpis puta post aures vel in coxis aut sub ascellis: & quia se. fuerat de flegmate vel de cholera non pura et vrina fuerit alba grossa lactea vel subtilis aquosa: nec virt⁹ fuerit fortis excellēter: quare materiā p̄fecte nō expulit: sed ad mēbrū debilius deriuauit.

Methodus.

Cuz hora crisis accesserit & id p fecte cognoueris ex signis supradictis nihil egro tribuas in cibis potib⁹ aut medicinis: sed ipm penitus naturedere linquas: qm̄ natura est agēs sapiēs q̄ melius opat in singulis iuxta posse nisi fortassis ?tus defecerit et pulsus paruus fuerit atq; inordinatus nō q̄ dē ex fortitudine accidentiū sed multitudine euacuādi. Tūc nāq; cibus modicus erit statim offerēd⁹ velut est mica panis lota in aq̄ frigida & post hoc ibibita in vino pōtico vel succo granator⁹. Et q̄n vera crisis nō apparuerit p signa certa nihil fiat circa egrū die crecica ne forte medicus & natura cōtrarias petāt regiones. Cū aūt vera crisis appuerit et virt⁹ sufficere videt adhuc medicus ociet: qm̄ vt ait Ypo. j. pti. ampb̄. Ea quor⁹ crisis fit & facta est eq̄liter nō mouere &c. ꝙ si virtus insufficiēs videatur: confortet ipsam medicus per eandem regionem. quoniā vt ait Ypo. Que ducere oportet vndecunq; natura reperit &c. quomodo autem naturam cōfortare possumus apud crisim per eandē regionem cōplete diximus ca. de cura feb. putridarum in generali.

Pronosticatio.

Si signa crisis euenerint i die cretica radicali quã suã precessit indicatiua radicalis: ac paruerint signa pfecte digõnis in vrina: virtus fuerit fortis: pulsus magn? inordinat? crisim fidã cõpletã: pfectã significat affuturã. Si vo cõtrariũ oim pdictorũ euenerit crisim mortalẽ significat: malignaz. vbi gra. qñ si die quarta apparuerit puus sudor aut fluxus ventris modicus: neq; signa digõnis manifeste appuerint: neq; vir? fit valde fortis crisim mortalẽ figẽt in septima: qñ vir? nõ põt morbũ superare put attẽtauit i die quarta q si q̃dã eorũ affuerint: non crisim significãt diminutã quã sequit recidiuatio nisi cũ euacuationib? post crisim succurrat. Ut vt ait Hpo. ij. pti. ampb. q̃ relinquunt in morbis post crisim ꝛc. Hẽ solicitandũ in fe. ad faciendũ crisim cõpletã: si nõ aliter saltẽ per artẽ: qñ vt ait Auic. tiij. can. cap. finali. Dis recidiua deterior est sua radice: qñ materiã reperit defectã. Uerũ distinguendũ in recidiua ne fiat error qñ est vera: nõ vera. vera dr q̃ fit ex sparsione materie post crisiz derelicte. Nõ vera vo dr q̃ post crisim gñat ex malo regimine in toto vel in parte. Hrez si quis cõualescat in feb. putrida sine euacuatione sensibili dino vel modica recidiuã nõ euadet nisi cũ purgationib? p artẽ succurrat Uñ Hpo. ij. pti. ampb. Nõ bñ rõnẽ alleuiatis nõ opz credere ꝛc. Hẽ fe. singule crisiz faciunt vt plimũ p regionẽ sue materie ꝓgruẽtẽ. vbi gra. fe. de sanguine p fluxũ san. narũ. sed fe. de cholera p sudorẽ vel fluxũ ventris cholericũ: sed de flegmate p vomitũ vel vrinã: sed de melia p fluxũ menstruoz vl'emorroidarũ: sz fe. cõposite p apa creticũ: verũtñ ipsaz quelz crisim põt facere p qualibet regionez. Hẽ crisis ex tota sui spẽ plus attinet saluti q̃ morti nisi fortassis morb? fuerit pestilentialis: vt ait Gal. in cõmento illi? ãpb. ij. pti. Quibuscũq; crisis fit ꝛc. Ex quo scire possumus q ad pugnã creticã plus latescit virtus q̃ morb? nisi crisis fint bomatica fuerit: maligna.

¶ De cognitione febris an terminãda sit per crisim vel sine crisi: an febris sit longa vel breuis. Capitulum. ij.

Modi terminationis materialiuz egritudinũ sunt tñ duo: qñ aut terminat̃ per crisim: aut paulatim: ac sic terminat̃ p resolutionem. Dico aũt materialiũ: qñ egritudinũ immaterialiũ cuiusmodi sunt mala cõpositio siue mala ꝓportio imaterialis: vt ẽ fe. erbica siue fe. effimera vera: pprie loquendo nõ est terminatio cũ nõ fit in eis pugna: sed rectificatio sola. Ut autẽ scire possimus q̃ materialis egritudo terminat̃ p crisim q̃ per resolutionẽ distinguẽdũ videt̃ quot cõditiones pertineant ad verã crisim. Dicamus igit̃ q̃ sunt q̃ttuor: put colligit̃ ex diffinitione vere crisis posita auctoritate Gal. primo ca. pcedẽti. Prima quaz est vt fit pugna vebemẽs virtutis cõtra materiã morbi: ecõuerso. Secũda vo vt hec pugna fiat subito: nõ tpe longo. Tertia vt tota materia aut virtus tota: aut maior eius pars ad extra corpus expellat̃. Quarta aũt vt hec expulsio fit sensibilis: manifesta. Hsta nãq; cũ oia simul fuerint: faciunt egrũ necessario festinare ad mortẽ subitã vel salutẽ: qõ: vera crisis appellat̃. Ecõtra vero cũ nulla cõditionum acciderit apud egritudis terminationẽ resolutio nuncupat̃. Nõ si quedã fuerint: q̃daz nõ: poterit crisis longa nũcupari. Uerũ cum hmõi pugna cretica fiat̃ resolutio sibi cõtrariari habeãt nõ nisi ex cõtrarietate atq; resistẽtia virtutis: materie facientis morbũ: hmõi cõtrarietas nõ accidit nisi i morbis virtutẽ molestantib?. Dicendũ videt̃ q̃ ois morbus hmõi aut est molestans p essentiam cuiusmodi sunt febres: aut per dignitatẽ lese actionis apud ei? paroxismũ: cuiusmõi sunt apoplexia: epilepsia: tetanus: squinãtia quare videt̃ relinquendũ q̃ in sola fe. possit vere crisis fieri: similiter: resolutio cõtraria crisi. Sola nãq; fe. est morbus totũ occupãs et virtutẽ essentialiter molestãs: vt ait Gal. viij. de inge. sanita. Sed ad magis spectalia descendentes dicamus quibus febribus vera crisis conueniat: quibus resolutio contraria: quib? crisis nõ vera. Propter quod est sciendum q̃ triplex est genus febrũ. quẽadmodum genus humorũ qui sunt materia ipsarum quoniam aut febris est ex materia calida subtili: aut ex grossa frigida: aut ex materia media seu cõmixta. Et prime qui-

dē acute.scōe vero cronice.tertie tropice nūq̄ cupanť. Uerunth vt ait Aui. genus acutaꝝ feb.ē triplex:qm̄ aut sunt acute absolute:ꝛ be apud.xiiij.aut.xx.terminanť.qō Ypo.testať. ij.pti.ampb̄. Acute egritudines ꝛc. Aut sunt magis acute ꝛ peracute vocanť:q̄ terminā/ tur apud diem septimū vel nonū. Aut sunt in vltimo ꝛ perpacute vocanť'que terminā tur apud diē quartū vel quintū. Tropice ve ro feb.dicunť que nō babēt motū assiduū a principio sue inchoationis vsq̄ ad termina/ tionem velut'acute:sed die q̄libet cretica mo uentur ad crisim diminutā: ꝛ post boc iterū quiescūt. Uerū qualitercūq̄ se res babuerit apud diē.xxxiij.vel.xl.ad plus terminanť. ne q̄ possunt bmōi terminuꝝ ꝓterire: qm̄ dies quadragesima est terminus dierū acutaruꝝ omnium et initiū cronicarum:ꝛ ꝓprie croni carum ortarū ex tropicis vel acutis: vt dicit Gal'.in cōmento illi? ampb̄.iij.parti. plurie pueris passiones. Cronice dicunť feb.quie/ te pigre q̄ nō videnť mouere:quare durāt vl tra.xl.diem ꝛ ꝑ menses ꝛ annos,plures. Acu tis x̄o febribus vera crisis cōgruit: cronicis vero resolutio cōtraria:sed tropicis crisis nō vera. Acute nāq̄ ex materia subtili generan tur:vt est cholera sanguis. Cronice x̄o ex ma teria grossa frigida q̄lis est melꝛa ꝛ flegma vitreū. Tropice ex makia media grossa qua/ lis est flegma naturale. Ex quibusomnibus apparenter scire possumus in quibus febri bus ꝛ in quibus diebus vera crisis accidat: quoniā nō nisi in fe. tertiana ꝛ ꝓprie con/ tinua vel sinocha ꝛ sinocha inflatiua. Neq̄ post diem vigesimū:quapropter ait Auerro. quarto colliget.q̄ post diē vigesimū non fit crisis sensibilis ꝛ ꝓprie egritudinū acutaꝝ Silr ꝛ in q̄busdā ſfebrib' ꝛ in q̄busdā'dieb' nō vera crisis accidit q̄ nō ē nisi in fe.flegma tica ꝛ ꝓprie continua:neq̄ post diē quadra gesimum quoquomodo. Similiter ꝛ in qui/ busdā febribus ꝛ in quibusdam diebus so/ la resolutio crisi contraria contingit que non est nisi in feb.quartana ꝛ quintana ꝛ sexta/ na:et ꝓprie cuꝝ vltra diem quadragesimū perdurarint. Febres itaq̄ verā habētes cri/ sim breues sunt ꝛ cite terminationis: alie au tem oppositę. Uerum subtiliatio diete plu/ rima in cibo ꝛ potu ꝛ caliditas cōplexionis naturalis ꝛ raritas corporis ꝛ tempus ęsta/ tis ꝛ regio australis ꝛ anteccssio ciborum ea lidorum subtilium febrem vehementer ab/ breuiant ad bonū ꝛ ad malū:quēadmodum predictorum omnū opposita feb.elongant. Iterum certior cognitio breuitatis ꝛ longi/ tudinis morbi trabitur ex signis digestionis in vrina.verbi gra.In quibuscunq̄ febribus principiū est longū omnia alia tēpora subse quētia sunt longa ꝛ per cōsequens fe. longa Sed cum principiū fuerit breue oia alia tē/ pora fient breuia:et per consequens tota fe. quod quidem necessartū est atq̄ vtile ad co/ gnoscendum statum:an sꝛ sit longinquus vl' propinquus a ꝑncipio:vt ait Gal'.j. de crisi.

¶ De significatiōe quattuor horarū vniuersaliū febris ꝛ in qua earum debeat fieri crisis. Cap'm.iij.

Febris quelibet ꝛ proprie cū fuerit salubris būoralis quat tuor habet tempora quibus ęius alteratio ꝑm materiam ꝛ virtutez sensibiliter variatur: quapropter necesse est vt co/ gnoscantur a medico: quontā per ea cibus atq̄ medicina: similiter ꝛ actus ꝓnosticus ꝗplurimum variank. Sunt aūt principium augmentū:statusdeclinatio. Uno quidem modo distinguuntur per numerū dierum:ꝛ tunc dicimus fore principiuꝝ cū eger primū sensserit dissuetas atq̄ indebitas sui corporis alterationes. Uel dicamus ꝑncipiū spaciū trium dierū:vt ait Gal'.iij.de crisi. Tunc di/ camus augmentū cū febris perpacuta ꝓces serit ad diē.ij.ꝛ fe.peracuta ad diē tertiū:et feb.acuta absolute ad diem septimū:ꝛ fe.tro pica ad.xiiij.diem:ꝛ fe.cronica ad vigesimū vel sibi propinquū. Tūc statū dicimus cum fe.ad diem suā cronicā peruenit vl' proximā precedentē. Tunc vero declinationē dicim? cum fe.crisim fecerit fidam ꝛ completā. Se/ cundo mō distinguuntur hec tēpora per gra dus accidentiū ꝓpriorū vt tūc dicamus ꝑn/ cipium cū accidentia feb.singula qualis est dolor capitis sitis vigilie ꝛc. nondum fue/ rint sensibiliter augmentata. Augmentum dicitur cum sunt augmentata: statum cum vltimantur.declinationem cum habita eua/ cuatione forti plurima sensibili ceperint ac/

cidentia singula mitigari. Tertio modo et magis rationabiliter distinguuntur per motum digestionis vt dicamus principiū cum nondū apparuerint signa digestiōis in vrina vel fuerint occulta diminuta: vt cū vrina est alba in colore ⁊ grossa valde in substātia vel subtilis valde ⁊c. Augmentū dicim⁹ cum apparent signa manifeste digestiōnis in vrina videlicet qñ vrina est pallida vel subpallida vel subcitrina ⁊ mediocris in substantia cuz nebula pendēte in summo vel natāte in medio. In egritudine ẋo mortali. Tūc dicamus cē augmentū, cuz apparēt signa manifeste cruditatis: vt sunt cōtraria predictoꝝ. Isto nāq; tpe vel ẋtus in materiā vel materia insurgit cōtra virtutē. Tunc statū dicim⁹ cum apparēt signa in vrina pfecte digestionis oiquaq;. ẋbi gr̄a. vt cuz vrina fit citrina aut rufa aut subrufa in colore tpata in substantia cū ypostasi alba leni equali piramidali vsq; in dīē creticā bmōi apparens: aut cum egritudine mortali apparere ceperint signa cruditatis aut adustionis vltimate: vt est vria aquosa subtilis aut nigra spissa aut liuida cōfusa aut viridis cenosa cuz debilitate ẋtutis ⁊ pulsus paruitate. Isto nāq; tempore natura operat̄ in materiā iuxta vltimū sue potētie ⁊ ipam digerit cōplete atq; a tuatiua separat vt apud finē stat⁹ ipam subito expellat ⁊ crisim faciat salutarē. Aut materia vehemēter insurgit ꝓtra virtutē ⁊ ipaz opprimit totā simul ⁊ crisim efficit mortalē. Tunc ẋo declinationē dicim⁹ cuz post euacuationes creticas copiosas calor feb. quieuerit: ⁊ vrina ꝑm colorē ⁊ substantiā ad statum redierit corpori cōsuetū. Necq; potest bona vere declinatiōis esse in febrib⁹ pernicios: qñ potest q̄s mori in p̄ncipio ex multitudine materie: in augmento ex debilitate virtutis: in statu ex vehemētia accidentium. Sed in declinatione vera null⁹ mor̄t oino vt ait Gal. iij. de crisi. Qualiter nāq; virtus post pugnā deficeret q̄ in pugna viriliter p̄ualebat: plerūq; tamē p accidēs mors fit in declinatiōe vera: cū scz nouus morb⁹ accesserit aut apud crisim supfluentē tuatiuū cuz nocitio exbalarit. Distinctiōes aūt harū q̄tuor horarū iam dictarū qñq; simul incidūt tēporibus eisdē: qñq; vero sibīnuicē succedunt in toto: vel in parte: prout cōplete ostendimus ca. de pleuresi. Verum qualiter his tpibus variādus sit actus medici ꝑm cibationē ⁊ euacuationē cum medicina exhibita in ca. de cura feb. putrīd. in generali distinximus propositum. Restat nunc differere qua hora debeat fieri crisis tā salubris q̄ mortalis. Potest accidere in augmēto ⁊ in statu vt ait Aui. iij. can. fen. ij. ca. de indicijs bone crisis. in que est inv̄ltimo bonitatis atq; certitudinis solūmodo fit in statu: q̄re est sicut metrū ⁊ regula crisiū aliaꝝ: qñ bene aut male dicunt̄ ꝓut ab illa elongātur. Verum in hoc refert qñ si virtus fortis fit plurimuz ⁊ materia calida subtilis ⁊ benigna nō expectabit̄ plena digestio ⁊ cōpleta: sed fiet crisis fida ⁊ pfecta cōpleta in augmento: ⁊ propter circa eius finē: qñ expellet virt⁹ cruduz cum digesto. Nō si ẋt⁹ debilis extiterit ⁊ materia p̄ma grossa viscosa frigida nō dabūt inducie vsq; ad horā stat⁹: sed in augmento materia obtūdet virtutē ⁊ faciet crisim mortalem. Si ẋo virtus ⁊ materia eq̄lis fuerint fortitudis ꝑm potentiā ⁊ quātitatē nō insurgent ꝫ se nisi apud digestionē cōpletā. Ex cruditatē vltimā ⁊ faciēt crisim hora stat⁹ mortalē vel salutarē. Nec dicat alīq; q̄ crisis potest fieri in p̄ncipio: qñ pugna cretica nō accidit inter duos debiles oino. Necq; inter debilē ⁊ fortē: sed tm̄ inter fortes: q̄re si ẋt⁹ fit debilis in p̄ncipio resoluet̄ sine crisi. Nō si virtus ⁊ materia fuerint equalis fortitudis vel circa id non agerent inter se mutuo donec in augmento vel statu alteruz duoꝝ dīmitur. Et ad id non parū confert auxiliū medici influxus astrorum apud diem creticam bonam vel malam: ꝓpter quod ait Gal. iij. de crisi. Et non potest aliquis subito saluari ab egritudine sine crisi: sed moritur gēs plurima sine crisi.

¶ De cognitione dierū creticoruz qui sunt ⁊ quot sunt. Cap̄m. iij.

Quotā crisis perficit nō solavirtute naturali pugnāte ꝓtra mortbum ⁊ eius causam verū auxilio corporum celestium per quorum influxum lumē: coordinationem ⁊ lationem omnis latio inferior gubernatur. vt ait Aristote. ſ. metheororum. ⁊ Ypocra. p̄mo ꝓnosticorum. ⁊ Gal. p̄mo de creticis. necessariū videtur dies cognoscere: in quibus corpora

celestia virtutē benignā influant aut mali/
gnā in corpore egri ad crisim bonā vel ma/
lam factendā. Ꝫ licet corpa celestia pīma
atq; diuersa sunt valde ꝑ̄ naturā ⁊ virtutē
medicus tñ duox tñm influxū cōsiderat scz so
lis ⁊ lune: quoniam sunt oim ꝑcipua apud
sensuz ⁊ ꝟtutē: silr ⁊ morbis cretcis sufficiūt
oñmquaq; quēadmodū etiā ois morb⁹ aut
est cronicus aut acut⁹: qm̄ ⁊ tropici vere cro
nici tudicātur: silr ⁊ mor⁹ solis ꝑ circuluz zo/
diaci. Cronicus ē ita vt nō nisi āno integro
cōpleatur. Motus ꝟo lune ꝑ zodiacum bre
uis est ⁊ acut⁹ ita vt quolibet mēse cōpleat.
Quapropter oportuit vt morbi cronici acci
piant virtutē solis ⁊ ei⁹ motū: morbi ꝟo acu
ti virtutē et motū lune sequētur. Cuz igitur
motus corpoꝝ celestiū silr ⁊ astroꝝ non nisi
tpe mēsuret: vt ait Arist. iiij. ꝓbificoꝝ. tēp⁹
aūt ꝑ dies ⁊ ebdomadas ⁊ medietates eb/
domadaꝝ q̄ quarte nuncupātur. Silr ⁊ per
mēses distinguat: fuit necessariū vt motuz ⁊
influxū solis ⁊ lune medicus ꝓsideras distin
ctiōes tēporū tā positas denotaret. Incipiē
tes igitur dicam⁹ q̄ quēadmodū apō astro
nomos sunt dies ebdomade ⁊ medietates
ebdomadarū atq; mēses: silr est apud medi
cos verū vt plurimū differunt: qm̄ dies que
apud astronomos naturalis appellata est
xxiiij. horarū naturaliū cōpletaꝝ. dies vero
medicoꝝ est. xx. horarū naturaliū ⁊ medie ⁊
xiiij. ptis vnius hore: qm̄ quēadmodum sol
terre circulum describit suis horis: ita luna
circulationē vnā suis ꝑficit horis ⁊ morbis
acutis sensibiliter varietatem horis supradi
ctis infert. silr differunt ⁊ ebdomade atq; ea
rum medietates: qm̄ ebdomade astronomo
rum cōstant ex septē diebus naturalib⁹ com
pletis. Medietas ꝟo ebdomade ex tribus
diebus naturalib⁹: ⁊. xij. hoꝝ. Sed ebdoma/
da medicinalis ex septē diebus medietatib⁹
cōponitur qui nō constituūt nisi sex dies na/
turales et. xviij. hoꝝ. ⁊ dimidiā ꝓut ostēn/
dimus ex aggregatione dierū predictorum.
Medietas ꝟo ebdomade constat ex tribus
diebus naturalibus ⁊. viij. horis ⁊ dimidia ⁊
quarta parte vnius hore naturalis. Et me/
dici quidā ebdomadā vocauerunt quadraz
quoniā per singulas ebdomadas ꝑgrat luna
quartā partem zodiaci. Sed medietates
ebdomadarū quaternos appellauerūt: qm̄
in oi ebdomada fit media dies quarta: quē
admodū ⁊ trium ebdomadaꝝ vnionē perio
dum vocauerūt: qm̄ per singulas tres ebdo
madas simul copulatas ꝑficitur dierū ⁊ eb
domadarum medicinaliū cōputatio per in/
tegra et diminuta: ita vt tūc alta cōputatio
ꝓhoetur: verū cum mensis ex ebdomadis
quattuoꝝ integret: oportuit vt quēadmodū
mensis astronomoꝝ ex q̄ttuoꝝ ebdomad. cō
stat ꝑfectis que sunt. xxviij. dies naturales:
silr et mensis medicoꝝ ex q̄ttuoꝝ ebdomad.
dierum suorū predictorū que non sunt nisi.
xxv. dies naturales et. xij. hore. Hec est igi
tur dierum ebdomadaꝝ atq; mensiū medi
cinalium inuestigatio sumpta a priori. Sed
a posteriori inquirendo dicamus q̄ mensis
astronomoꝝ est duplex in gñe: scz solaris et
lunaris. Solaris quidē est spaciū temporis
quo sol vnū ex signis zodiaci motu proprio
percurrit ⁊ continet. xxx. dies naturales ⁊. x.
horas et dimidiā horam: qō tempus si diui
datur ꝑ. xiij. fient ebdomade solares: et hec
ebdomada si ꝑ. vij. diuidatur: fient dies sola
res. Mēsis ꝟo lunaris est triplex. Primus
dicitur cōiunctionis et est spaciū tpis quo lu
na cōiuncta soli recedit ab ipso ⁊ pertranſit
totum zodiacum ⁊ plus adhuc donec soli cō
iungatur iterum et continet. xxix. dies natu/
rales ⁊. xij. horas. Scōs ꝟo mensis ꝑgratio
nis et est spaciū temporis quo luna mouet
sub zodiaco ab eodē puncto ad idem redeū/
do et cōtinet. xxvij. dies naturales ⁊. viij. ho
ras quare deficit a mense cōiunctiōis in duo
bus diebꝫ naturalibus ⁊ quattuoꝝ hoꝝ. quo
quidem mensis ille indiguit vt luna solem
inueniret. Tertius dicitur mensis apparitio
nis. et est spaciū temporis quo luna appa/
ret nobis hic inferius illuminata quod qui/
dem accidit cum a sole recedit post coniun/
ctionem que aduſtio nuncupatur ⁊ continet
xxv. dies naturales ⁊. xij. horas: quare defi/
cit a mense coniunctionis tribus diebus na/
turalibus quibus luna non apparet illumi/
nata: quoniam stat sub aduſtione totidem
diebus. Sed cum luna virtutem suam non
influat in hec inferiora nisi per suum mo/
tum et lumen quemadmodum neq; aliquod
aliud astrorum: vt ait Aristotel. secundo ce
li. Oportuit vt medicus mensem peragra/
tionis et mensem apparitionis in sui consi/

Mensis Lunaris triplex

deratione assumeret neq; mensem coniunctionis cõputaret: quare si menses ij duo aggregarẽt: constituent. lxij. dies naturales ꝛ. xx. bo. quod tẽpus si totũ mediet: constituet mẽsem medicinalem supradictũ cũ suis ebdomadis ꝛ diebus. Postq; igit dies ebdomadas atq; mẽses in quisiuim? fiet modo consequens vt ipsorũ cõputationẽ inquiramus. Circa quod est aduertendũ q; dies naturales astronomoꝝ similiter ꝛ ebdomade sunt integre ꝛ perfecte ꝛ plana est eorũ computatio: verum apud medicos variatur: qm̃ ꝓma ebdomada cõputatur diuisim a secunda: ita scz vt dies. vij. naturalis sit finis prime ebdomade ꝛ dies. vij. est principiũ secunde. Secunda vero ebdomada cõiunctim computatur cum tertia: ita scz vt dies. xiij. naturalis totaliter sumpta sic sit finis secũde ebdomade ꝛ principiũ tertie: vt sit prima perio dus qui sunt tres ebdõade medicinales ꝓpleat in xx. diebus naturalibus ꝛ xij. horis: vt ait Ypo. iij. ꝓnosticoꝝ. qõ quidẽ ex hoc accidit quoniam medicus. xij. horas naturales aut plures ꝑ die cõpleta recipit. q; si pauciores fuerint: abiicit oĩno ꝓpter paruitatẽ quemadmodũ accidit in cõputationibus astronomorũ vt sic quodãmodo per integra sua cõputatio ꝓcedat. Cum igit. vij. dies prime ebdomade medicinalis sit spaciũ. xij. horarum ꝛ dimidie postq; sex dies precedentes fecerimus integros atq; naturales sequit vt horas hmõi pro die. vij. cõputet complete: sed cum dies septima secunde ebdomade q̃ erit dies. xiij. sit tm̃. xl. horarum postq; dies omnes fecerim? integros atq; naturales oportuit vt illa dies bis numerarẽt: ꝛ sic dies septima secunde ebdomade ꝛ dies prima tertie ebdomade vocaretur: qm̃ post butusmodi reduplicationẽ quod defecerit in ebdomada secunda recuperatur in tertia ꝛ econuerso: ꝛ quemadmodũ fit ꝓputatio ebdomadarum in prima periodo que in die. xx. naturali terminatur inclusiue: similiter ꝛ in secunda periodo q̃ incipit in die. xx. naturali ꝛ in die. xl. naturali terminatur. Postq; non cõputãtur dies neq; ebdomade neq; ꝓdi sed mẽses atq; anni: quotã est terminus egritudinum maxime cronicarũ que cursum solis assequuntur ꝛ nõ per crisim sed per resolutionem terminantur. Ex omnibus igitur que dicta sunt docetur dies creticos computari verbi gra. in prima periodo: quoniam si morbus terminabitur in die. xiij. vel infra computabimus omnes el? dies per dies fractos atq; medicinales: ita vt si morbus inceperit die solis hec secunda dicem? q; incipiet dies secunda die lune hora prima: ꝛ paulul ũ ꝑus quod nõ est estimatione dignũ ꝓpter suam paruitatez ꝛ q; dies tertia incipiat die martis hora. xxiij. diei ꝑcedentis ꝛ anticipando per vnam horam naturalẽ quaq; die naturali quare cum ad diem. xiij. peruenerimus incipiemus ipsam. xiij. hora ante diem. xiij. naturalem. Et ex hoc scire potes quare plurimum sit crisis fida ꝛ completa in die. xiij. naturali. Similiter ꝛ in die. xxj. naturali. quoniam id accidit ex hoc q; dies critici medicinales incipiunt ꝛ terminant in eisdẽ. Si ẽo morbus terminabitur post diem. xiij. vtpote in die. xvij. vel. xx. tunc nõ per dies medicinales sed per dies integros computabis: quoniam reduplicatio diei. xiij. totum errorem applanabit. Quod si non fieret tunc tres ebdomade medicinales in. xix. diebus naturalibus complerentur quod est contra Ypocra. tertio pronosticorum. Et quemadmodu de prima periodo distinximus ita fiat similiter in secunda ꝛ tertia semper in eoꝝ principijs modum cõputationis renouando quẽadmodum ꝛ in prima. Restat autem dierum ꝛ ebdomadarũ atq; periodorũ ꝛ mensium medicinaliu virtutes pertractare ita vt scire ꝓsimus quis sit dies creticus ad bonũ ꝛ ad malu ꝛ quis sit dies indicatiuus: similiter ꝛ in qua ebdomada atq; periodo virtus eorum augmentet aut debilitet. Dicamus igitur q; omnis dies aut est creticus aut indicatiu? aut intercidens: vt ait Gal'. iij. de creticis. et si fuerit creticus aut est radicalis aut accommodatus aut intercidens. Dicimus autem dies creticos radicales: quoniam fit in eis vt plurimũ crisis ad salutem: ꝓpterea q; sunt dies quadrarum in quibus luna fortis mutatione sui ꝑm lumen ꝛ motum respicit inferiora. Et sunt isti dies. vij. xiij. xx. quemadmodum ad primam periodum vniuersalem: similiter ꝛ. xxvij. xl. quantũ ad secũdã ꝛ. xxxiij. xlvij. lviij. lx. quantum ad tertiam ꝛ vltimam periodum vniuersalez. Postea vero sunt mẽses medicinales vsq; ad tres vel quattuor. et

deinde solares sicut ptz in cyragra vel podagra.quoniã quibusdã corporibus tẽpore veris vel autũni redire vel terminari periodice consueuerũt. Dies autẽ creticos per accõmodationẽ dicimus:quoniã fit in eis crisis ex virtute ebdomadaꝝ quarũ sunt medietates ⁊ sunt isti.iij.xj.xvij.quantũ ad primam periodũ. Similiter ⁊.xxiij.xxxj.xxxvij.quantum ad periodum secundã. Similiter ⁊ dies xliij.lj.lvij.quantũ ad periodũ tertiam vniuersalẽ ⁊ post hoc sunt medietates mensiũ ⁊ annorũ. Dies vero creticos intercidẽtes dicimus: quoniã in ipsis fit sepe crisis ad bonum vel ad malũ quẽadmodũ ⁊ in radicationibus:verũtamẽ illud non accidit ex influxu corporũ celestiũ:sed ex impetu morbi vel virtutis. Et sunt isti dies tertia quinta nona. Ex quo scire põt ꝙ in secũda periodo vniuersali ⁊ tertia nõ sunt bmõi dies: quoniam sole feb.perperacute vel peracute vel acute sunt impetuosi motus que necessario sub prima periodo terminanť. Dies autẽ indicatiui vt ait Galenus loco supradicto consimili modo distinguũtur scz qm̃ aut sunt radicales aut accõmodãtes:aut intercidẽtes. Dicim? aũt radicales:qm̃ fortis:aut veridica est earũ indicatio cũ sint dies indicatiui in q̃dris siue septimanis vt ẽ dies q̃rta q̃ indicat semper supra.xliij.⁊.xvij.que indicat super.xx.⁊ vniuersales sunt omnes bmõi dies quos creticos per accommodationẽ dicimus in secũda periodo vniuersali ⁊ tertia:qm̃ sicut dies quadre est radicalis in creticando: ita dies quaternorũ est dies radicalis in indicando super quadrã ꝓximã sequentẽ. Dies vero indicationis per accõmodationẽ dicimus qm̃ quẽadmodũ creticatio ꝓpria quadrarũ accommodatur diebꝫ q̃drarũ ⁊ bmõi sunt dies septim? q̃ indicat sup.xvij.⁊.xx.q̃ indicat sup.xxiij. Et fil' est intelligendũ de secunda ⁊ tertia periodo vniuersali. Dies vero indicantes intercidentes dicimus in quibus est virtus indicatiua sed nõ fortis quemadmodũ neq; virtus creticandi. Et huiusmodi sunt dies tertia que indicat super quintam:⁊ quinta super.ix.quodã modo. Et quemadmodũ dies cretici intercidentes nõ sunt in secunda:neq; in tertia periodo vniuersali:similiter neq; dies indicatiui intercidentes quod quidẽ contingit ꝓpter tarditatẽ motus egritudinũ durantiuꝫ vltra primã periodum. ¶ Est preterea sciendum ꝙ tam virtus indicatiua q̃ cretica certior atq; fortior existit in prima periodo vniuersali q̃ in secũda vel tertia ebdomada periodi eiusdem: quoniam in huiusmodi periodo virtus egri ⁊ furor materie ⁊ aspectus lune simul concurrunt ad creticandũ atq; indicandum. In alijs vero periodis solus aspectus lune quare manifestũ est ꝙ dies septia fortior est in creticando q̃ dies. xliij. quemadmodum ⁊ dies.xliij.fortior est q̃.xx. Similiter ⁊ dies quartus fortior in indicando super.vij.q̃.ix.sup.xliij.⁊ ista est fortior q̃.xvij. super.xx.qõ non parum deseruit medico qui vult diem crisis cognoscere anteq̃ fit:⁊ qui vult noscere futuram mortẽ vel salutẽ:prout in proximo capitulo differemus. Dies autez intercidentes absolute nuncupamus omnes alios q̃ neq; sunt cretici:neq; indicatiui quocunq; modo:verũ si creticant indicatio cadit in ipsis timorosa est ⁊ mortalis:qm̃ nõ fit in eis pugna ex aspectu corporum celestiũ:neq; ex instinctu virtutis cõtra materiã morbi sed ex impetu materie super virtutẽ: qm̃ est mot? pugne sinthomatice nõ naturalis. Et bmõi sunt.ij.vj.viij.x.xij.xvj.xviij. q̃tum ad primã periodum vniuersalẽ: ⁊ consimiliter est intelligendũ de diebus ꝓportionabilib? in secunda ⁊ tertia periodo vniuersali propter quod ait Galenus tertio de creticis.ꝙ dies septima assimilatur principi:dies vero sexta tyranno crudeli. Et quemadmodum inter dies creticos similiter⁊ indicatiuos sũt quidam fortiores alijs in virtute bona: sic erit intelligendum de istis in virtute mala: quoniam omnium deterior est dies.vj.⁊ post ipsam.viij.⁊.xij. Nũc vero malus est. xvj.et xviij. sed medij amborum sunt dies.xij.⁊.xix. quoniam aliquid bonitatis recipiunt a diebus radicalibus sibi vicinis quapropter in ipsis crisis accidit ad salutem.

¶ De recognitione diei qua crisis debet fieri ⁊ per quam regionem:⁊ an sit laudabilis vel mortalis. Cap'm.v.

Vl scire desiderat crisim antecp̃ fit ⁊ ei⁹ regionē atq; qualitatez necessariū sibi fiet vt in scientia medicine sit pfectus ⁊ apud experienti ā eruditus. Silr ⁊ apud intellectū p naturā clarus: qm̃ illud difficili⁹ est in hac arte. q̃propter ait Ypo. q̃. parti. ampb. Acutozum morboz nō oīno certe ⁊c. Sed vt alicd̄ hui⁹ artis capiamus qō medicoz pnceps tradidit ī tertio de crisi. fidel⁹ iberētes vestigijs ei⁹ sic incipiam⁹. Oportet medicū decē cautelas precognoscere post quas ⁊ p quas ars p̄dicta cōprehendit: quēadmodū ⁊ complexio pfecte scit nō nisi p premissas. Quaz prima est vt se. agnoscat scientiā an sit vehemēs q̄ cuz crisi ferīatur. Scōa ẋo est vt qualitatē ei⁹ p̄sideret an cū suis accidētib⁹ seua sit aut benigna. Tertia est vt bozas q̄ttuoz tam vniuersales q̄ particlares in se. ⁊ in ei⁹ poxisimo pfecte cognoscat: non solū qm̃ sunt psentes: sed ⁊ cū sunt adhuc future: vt q̄daz nequaq̄ dubitet an stat⁹ egritudinis sit propinquus vel lōginqu⁹: qm̃ penes statuz oīs crisis indicat. Quarta est vt modū febris cōsideret an sit febris pacuta aut pperacuta aut reuersiua. Quinta est vt dies tā creticos q̄ indicatiuos silr ⁊ eoz fortitudinē fm bonitatē ⁊ malitiā nullaten⁹ ignoret. Sexta est vt crisim cognoscat fm essentiā ⁊ qualitatē qō est: qm̃ crisis aut est laudabilis: aut illaudabilis. Dicim⁹ quidē laudabilē cuz fuerit in die cretica quā preceserit sua dies indicatiua: ⁊ fit post signa digōnis cōplete ⁊ fit cū purgatione sensibili atq; sufficienti ad extra corpus oīno humoz egritudinē facientiū nō alioz: ⁊ sic p regimē nature atq; morbo congruens. ⁊ sic cū accidētib⁹ nō fortib⁹ vltimate. Crisim aūt illaudabilē dicim⁹ cū qua deficit aliqō predictoz. Quod si oīa defecerit aut in ẏtū sint mutata crisim pniciosaz appellam⁹. Et hec oīa iam dixim⁹ in ca. de crisis diffinitiōe. Septia est vt tenorē virtutis agnoscat an sufficiēs: vel insufficiēs videat. Octaua ē vt egri corpoz habitudinē fm rarum ⁊ cōpactū necnō eius: cōplexionē naturalē atq; etatē ⁊ p̄suetudinē quomodolibet deprehēdat. Nona est vt exteriora nō negligat: imo ⁊ ipsa perpendat q̄ sunt regio: atq; tempus anni. Decima est vt signa oīa tam bona quā mala circa egrum in se. cognoscat cum ipsoz̄ numero ⁊ virtute. Et has quidem cautelas omnes quidem pertractauimus capl̄is supradictis. Verūtamen necessaria est ⁊ cautela altera quam addidit Auicenna: vt scz curius egritudinis attēdat an scz per dies ipares vl̄ pares. Dis nāq; feb. de cholera vel sanguine putrescente mouet per impares. verbi gratia. Exacerbatur die p̄ma ⁊ mitigatur in secūda ⁊ post hoc acuitur in tertia ⁊ mitigat in quarta: sicq; procedit in suis exacerbationibus atq; poxismis vsq; ad perfectā declinationem. Sed oīs febris de flegmate: melancholia aut sanguine non putrescente mouet per dies pares. verbi gratia. Moderate incipit die prima et fortificat in secūda: post hoc mitigat in tertia ⁊ exacuitur in quarta: sicq; p̄cedit per dies principij: augmenti et status vsq; ad perfectam declinationem. Ex quo iam scire possumus q̄ omnis febris acuta mouetur p impares: cronica vero per pares preter solam febrem sinochā ⁊ inflatiuam que licet sit acuta in vltimo mouetur per pares: ppter quod dictum est ab Auicen. et ppie loquendo nec p pares: nec per impares mouet. q̄m̃ non est ꝓportionalis ad febrem aliquā interpollatam sed est tanq̄ sit in statu tempore omni vsq; ad perfectaz declinationem post crisim fidam ⁊ cōpletam. Se. ẋo cōpositę mouent motu materie predominantis in ipsis. ẋbi gratia. Verus emitritcus per impares mouetur. non verus per pares. Hec autez cautela fuit ex hoc necessaria; quoniā crisis non fit nisi omni die paroxismi: vt ait Gal. iij. de crisi quare volentem diem crisis precognoscere oportet diem paroxismi nullatenus ignorare. Redeundo igitur ad principale propositum dicamus primo qualiter valeat precognosci qua die fit crisis fieri futura: et post hoc qua hora eiusdem diei crisis debeat terminari ⁊ an ad mortem: vel salutem. Et tertio dicamus per quam ventura fit corporis regionem. Dicit itaq; Galle. tertio de crisi q̄ si in feb. valde acuta appareant prima die signa perfecte digestionis in vrina cum constantia virtutis atq; omnibus signis salubribus procul dubio crisim faciet salubrem in die tertia vel quarta vel ad plus quinta: et proprie si causa morbi etas ⁊ complexio regimen atq; tem-

pus anni fuerint calida vehemēter neq; ce/ ciderit error sup egro vel medico in regimie ꝓm cibū ⁊ medicinā: sed virū accidit in die quarta vel quinta ꝑ qualitatem egritudinis deprehēdes. Morbus nāq; seuus prius cri sim faciet ꝙ benignū: qm̄ virtus delicata ne q; morbū malignū potest diu tolerare qua/ re surget ad ipsum expellendū. Et subdit ꝙ rarissime fit crisis in q̄rta ita ꝙ archigenes non vidit ipsaz fieri nisi bis: ipse vo semel: quonia raro fiunt feb. valde acute currentes per pares frequenter vo per impares: ꝙ si canonem puerterim⁹ predictū dicentes ꝙ si in prima die egritudinis apparuerint signa vltimate cruditatis cum defectione virtutis atq; oibus signis malignis omni procul du bio fiet crisis mortalis eisdē diebus: quonia vt ait Ypo. iij. pronosticoz. Idem terminus in febribus ijs quidē ad mortem ijs autem ad salutem. ꝙ si quedā signoz appuerint quedam vo occulta fuerint cum vltimatio/ ne signorum bonoz vel malorum ij quidem morietur ij vero saluabuntur eisdem diebus vtriq; in difficilem exitum cōsequent. Dicit etiam Gal. tertio de crisi. ꝙ si in egro febrie te feb. valde acute nō appeant in prima die egritudinis signa manifeste digestiōis neq; in scōa etiam apparuerit eisdē diebus ali/ quod signū timorosum: sed oia signa fuerit laudabilia cum cōstantia virtutis. Deiñ vo die quarta signa manifeste digestiōis in vri na appareāt cum signis oibus laudabilib⁹ assidue perdurātibus: tunc et procul dubio crisis salubris supueniet in die septima vel nona ⁊ proprie si inter diē quartam ⁊ septi/ mā non fuerit erratum sup egro. Utrum au tem crisis terminet in die septia vel tardet ad nonam poteris discutere ex qualitate fe. et etate egri atq; eius cōplexione: quoniam si oia declinauerint ad caliditatem vehemē tem cōplebitur feb. in die septima. Si vero feb. remissior fuerit ⁊ etas senectutis assue/ rit ⁊ complo flegmatica differetur vsq; ad diem. ix. ꝙ si canonem peruerterim⁹ dicētes ꝙ si in die prima egritudinis aut scōa non appeant signa cruditatis vltimate neq; ap pareant eisdem diebus signa aliqua lauda bilia vigorosa. Deinde vo die septia appa/ reant manifesta signa cruditatis atq; indi/ gestiōis cū destructione virtutis ⁊ signis oi/ bus timorosis tunc et procul dubio in septi/ ma vel nona superueniet crisis mortalis et proprie si virtus egri nō mouetur inter diez quartum ⁊ septimū. Utrum autē crisis tar/ detur vsq; ad diem nonū vel cōpleatur in se prima scire potes ex tenore virtutis ⁊ com/ plexione ⁊ etate aut regimine consueto tem pore sanitatis ⁊ vehementia morbi: quonia si plura aut omnia significent calorem aut agitationem subitam fiet mors ⁊ crisis in se prima. Si vero talia fuerint minora morie/ tur in nona. ꝙ si quedam signoz apparue rint quedam vo latuerint ꝓm bonitatem et malitiam signorum similiter ⁊ eorum forti/ tudinem in significando fiet hec ad mortem vel salutem iudicandus. Potest nanq; vnuz bonum signū efficax pluribus malis debili/ bus obtare: vt ait Ypocra. tertio pronosti/ corum. Dicit Gal. loco supradicto ꝙ si in egro aliquo non apparent signa certe dige stionis ante diem septimū dum tamē signa alia omnia sint procul a timore. Deinde die septima appareant signa digestionis certa cum consistentia virtutis ⁊ signis omnibus laudabilibus non elongabitur quin crisis fi da perfecta ⁊ completa superueniat in die vndecima vel. xiiij. Sed in quo illorum die/ rum illud accidat discutiendum erit sicut prius. ꝙ si canonem conuerterimus in con/ trarium certe sciemus quia fiet crisis morta lis diebus eisdem. Si vero canonem media uerimus huic mortem: huic salutem dubiam promittemus. Dicit etiam ibidem Gal. ꝙ si videris egrum cuius egritudo non est in/ flāmata neq; vehementer acuta: sed acuta absolute ⁊ videris motum egritudinis in diebus predictis tardum. Et ꝙ signa prin/ cipij digestionis morantur tempore longo et ꝙ signa augmenti ⁊ digestionis manife/ ste incipiunt solummodo apparere in die xj. Reliqua autem signa omnia sunt procul a timore cum securi erimus ꝙ crisis salu/ bris nō accidet nisi in die. xvij. vel. xx. Inter que taliter distinguemus: quoniam si mor/ bus fuerit lentus et econuerso decliuis ad frigiditatē ⁊ eger fuerit senex ⁊ signa digō/ nis nō valde fuerit adaucta in die. xiiij. tunc crisis nō accidet añ. xx. Si vo signa fuerit p mixta atq; ad caliditatē declinātia ⁊ augmē tētur plurimū signa digestionis in die. xiiij.

tūc in die.viij.crisis fiet ꝓsummata.vez qua liter cūcz res se habuerit ꝛ ꝑtūcūcz lenta fuerit acuta aut signa digōnis qua fuerint i die xvij. Sūt tñ de signis certissimis ꝙ morbus. xx. diē nō ꝓtransit: qñ hec dies est terminus oīm egritudinū vere acutaꝝ. ꝙ si canonez ꝓuerterim⁹ in ℨtiū oīno cū cōditiōib⁹ eisdē certi erim⁹ ꝙ crisis mortalis accidet in eisdē diebus. Sīz canonē mediem⁹ hic salutē: hic mortē dubie ꝓmittem⁹: neczꝫ post diē.xxj. docet nos Gal. diē crisis agnoscere futurā insinuās fortassis ꝙ post diē hmōi nō fiet vere crisis sed vel resolo: vl crisis diminuta cū qua morb⁹ nō simul terminat. Ex q̄b⁹ relinquit manifeste ꝙ i solis fe. acutis est ꝛe futura cognoscere sz in fe. tropicis aut cronicis neq̄ꝙ nisi fortassis ꝓbabilr ex cōsideratiōe ℞rutis Cū aūt adhuc vsqz dictis aliqualr didicerimus diē crisis agnoscere ꝓtuscꝫ fiat tā mortalis ꝙ salubris volum⁹ cōsequēter borā diei cognoscere qua crisis cōpleat: verū qñ crisis salubris nō ꝑficit nisi post statū ꝓxismi. Crisis ℞o mortalis terminari pōt in augmēto statu aut declinatione: idcirco borā crisis agnoscere ꝛ borā mortis certificare. Sūt igitur ex ijs q̄ multum debilitant in principio ꝓximoꝝ ex multitudine materie virtutē op primētis. Alij maxime debilitant in augmēto ꝓximi ꝓpter pugnā ꝛ vehementiā q̄ fit inter morbū ꝛ ℞rutez. Tertij sunt q̄ maxime debilitant in statu ꝓximi ꝓpter accidētium furorē ꝛ prauitatē vltimā. Sunt alij q̄ maxime lassant in declinatiōe ꝓpter motū caloris naturalis simul cuz calore putrido a centro corpis ad ꝙametros oīquaczꝫ ꝙpobrē corpus resolut ꝛ mollificat ꝛ cor ifrigidat. ꝛ sic virt⁹ depdit in toto vel in ꝑte: q̄ si medic⁹ a ꝓncipio cognouerit borā mortis minime dubitabit. Quē admodum nāczꝫ crisis nō accidit nisi in die ꝓximi. Sil⁹ neczꝫ deterior pars crisis ꝑficit in deteriori borazꝝ ꝓximi vitait Gal. loco supradicto. verūtñ sciendū ꝙ non est possibile adeo certe atczꝫ firmiter crisim malā agnoscere qñ est ꝛ anteq̄ fit quēadmodū crisim bonā: qñ crisis bona fit p naturā q̄ ordinatissime ꝓcedit in opationibus suis. Crisis ℞o mala fit ex morbo q̄ fit ꝛ currit motu inordinato. Et iterū ex alto: qñ crisis bona fida ꝛ cōpleta vna sola via ꝑficit in omni egritudine qō est signa digōms ꝑfecte ꝛ borā

status vniuersalis cum cōstātia virtutis atczꝫ oībus alijs signis bonis apparētib⁹ sine ꝙmixtiōe timoris oīno. Crisis ℞o nō fida sil⁹ ꝛ crisis maligna modos ℞varios ꝛ infinitos: fida ꝛ cōpleta est sicut metrū ꝛ mēsura ꝛ regula crisiū qñ nō dicit ipsaꝝ aliqua bona vl mala nisi qz multū acceditvel recedit ab illa Dicendū cōsequēter videre ꝙ q̄b⁹ signis possum⁹ agnoscere ꝙ quā regionē crisis fit: vētura. ℞bi gra. an ꝙ sudorē: aut vrinam: aut alio mō sensibili quocūczꝫ: sz illud tā plene distinxim⁹ in primo capło tractat⁹ pñtis q̄re diligentes breuitatē in hoc tractatū finiamus.

¶ Tractatus tertius scōi libri cuius sunt tria capitula: primum de cura venenorum in generali.

Venenoꝝ duplex est gen⁹: qñ aut sunt humane nature ꝓtraria ex tota sui substantia qō medici ꝓprietatē seu formā specificā appellarūt: vt napell⁹ ꝛ sputū vipe: fil⁹ ꝛ ei⁹ dētes ꝛ cauda scorpionis ꝛ sagitta toxicata: quapropter accidit (vt Gal. testat in libello de malitia cōplexionis diuerse) ꝙ quēadmodū vipa interficit boiem suo sputo fil⁹ ꝛ bō viperam. Et ꝓprie in ieiuno cū adhuc virt⁹ ei⁹ nō fit ex qualitate cibi minorata. Aut sunt humanā naturā corrūpentia ex sui qualitate seu cōplexione. Et ita quidē duoꝝ modoꝝ sunt: qñ aut hoc factūr p caliditatē vltimatā incidēdo ꝛ corrodēdo mēbroꝝ nobiliū substantiā: ꝛ ꝓprie cordis cui oē gen⁹ venenorū nititꝫ obuiare: qñ est sedes vite: fil⁹ ꝛ orificia venarum aperiendo ꝛ nutrimentū cordis p fluxū dissinterici educēdo: cuiusmodi sunt calxviua argentū viuū auripigmentum arsenicū ꝛ ꝓprie subtiliatū realgar ꝛ scamonea atczꝫ ellebor⁹ niger ꝛ aloes cū nō fuerint cōsolata. Aut hoc factūr p sui frigiditatē vltimatā calorē ꝛ spūs condēsando ꝛ cursuz eoꝝ p venas ꝛ arterias ꝓhibēdo: ꝛ demū mēbra nobilia ꝛ ꝓprie cor mortificādo: cuiusmodi sunt optū iusquiam⁹ mādragoza: fil⁹ ꝛ papauer nigruz nix ꝛ glacies ꝛ aqua veri frigoris cū plurimuz ex ipsis cito rapit ad epar ꝛ venas: velut accidit post balneū aut estum. Et gen⁹ q̄dē venenoꝝ opantiū a ꝓprietate differt ab alijs in plurib⁹. Primo q̄dē qñ ex sui malitia vehemēti nō patit vt esse possit cib⁹

Venenoꝝ ꝛ ꝙeng ✓

vel medicina: qualitercūq; operet: consoletur Sc̄o qm̄ humanā naturā destruit siue p interius cuz cibo aut potu assumatur: siue per exterius leserit morsu vel punctura: qm̄ ꝛ si modicuz fuerit in substantia ei⁹ operatio ꝯ magna valde: quapropter accidit vt ilico cū accidit corpus sentiat nocumentuz. Alia ẏo mora indigent atq; vicissitudine frequentata. Signa venenoꝝ operantium a ꝓprietate sunt anteceſſio rei suspecte in cibo vel potu vl' medicina vel mēbri alicui⁹ punctura vel morsu. Post hoc statim sequit̄ calor corporis vehemens cum angustia ꝛ sudore. fit̄ ꝛ ruborfaciei ꝛ citrinitas oculoꝝ ꝛ inflatio venaruz ꝛ fetor plurimus cum siti perdurāte: deinde cum ilico nō subuenitur ꝛ virtus medicine p uenit ad cor accidit virtutis dissolutio frequens ꝛ cadunt mēbra: ꝛ fit syncopis pfunda ꝛ moritur post illud homo. Qō si mēbro aliquo morsus acciderit vel punctura velut vipera vel cane rabido vel scorpione vel sagitta toxicata surgit statim in tumorem fit dolor in eo fortis et fortis accidit alienatio rōnis: ꝛ ꝓprie si neruus fuerit lesus: ꝛ fortassis fit syncopis cuz lesa fuerit arteria. Quod si non succurratur: denigratur membruz ꝛ perdit sensum ꝛ motum: ꝛ demuz corrūpitur in eo virtus nutritiua: quare putrefit ꝛ mortificatur: ꝛ deinde mortificat mēbra vicina donec peruenerit ad nobilia: tunc nanq; mortē vniuersalem inducit. Signa venenoruz operantium a qualitate calida sunt anteceſſio rei suspecte in cibo vel medicina: post quod accidit dolor ꝛ mordicatio in vētre plurima perdurans: lz res assumpta non credita fuerit illud facere velut accidit cum mel cruduz assumitur ꝛ lac cum in stomacho caseatur et fructus frigidi cum inflantur: deinde cuz nō subuenitur: fiunt fortassis omnia accidentia venenorum operantium a proprietate. Et illud quod plurimum accidit: est vt butirismodi venena fint calida vehementer ꝛ aduenit caliditas eoruz ꝓpter motū ꝛ operationē: et fiunt fortassis vomitus difficilis sequēs aut fluxus superfluus ventris. primo colere: post hoc flegmatis: ꝛ post hoc melācholie: ꝛ post hoc sanguinis laudabilis donec ad intestinoꝝ corrosionem ꝛ dissenteriam perduxerit timorosam. Signa venenorum operantiuz a qualitate frigida sunt anteceſſio rei suspecte in cibo vel potu vel medicina ad quā preter solitum vel debitum statim accidat grauitas membroꝝ ꝛ rigor corporis cum frigiditate. Post hoc vero succedit tarditas in motibus: aut spasmus: aut thetanus: ꝛ demum subeth ꝛ somnus profundus a quo nō pōt excitari p tres dies vel plures. Qō si excitatus fuerit: ilico claudūtur oculi ꝛ dormit sicut prius: ꝛ durat hic somn⁹ tpe longo: donec aut calor naturalis venenuz destruxerit: quare expergefit a somno ꝛ loquitur ꝛ mouetur ꝛ sic euadet: aut venenuz destruxerit calorem: quare nequaquam expergefit donec moriatur.

Methodus.

Cura venenorum oīm est duplex. Una q̄dē p̄fisiua anteq̄ venenū appropin quat corpi humano. Alia ẏo sanatiua postq̄ venenū impressit in corp⁹. Cura p̄fisiua est vt qui timorē habuerit in assumptione rei ve nenose velut principes: magnates nō sumat cibos: neq; pot⁹: neq; medicinas nisi a psona sibi nota ꝛ de qua cōfidit ꝛ q̄ hmōi coraz eo p̄gustarit. Caueat p̄terea a cibis ꝛ potibus habētibus saporē excellentē: vt pote dulcedinē: vel acetositatē: aut vnctuositatē vehementē: qm̄ in hmōi vir⁹ venenoꝝ est magis occultata. Sint ei⁹ vinū ꝛ aqua repolita diligēter in vasis obturatis: ne fortassis serpēs aut aranea potet ex eis: aut demergat in ipsis. Sumat oi septimana bis vel ter. z. ℈. tyriace veteris electe: ꝛ ꝓprie tyriace de vipis cū vino puro: claro in ieiuno vel cuz aqua frigida si calorē timuerit ex eis ꝛ fuerit corpus calidū p naturā: etatē: ipse annī vel regionē. Et assiduet comedere sup̄ cibū nuces: ficus ꝛ ruta qm̄ a ꝓprietate resistūt veneno' adeo vt si in cibo assumptum fuerit aut virtutem eius reprimit: aut expellit per vomitum: nec ex ipso corpus nocetur: vt ait Gal'. lib. de simplicibus medicinis. Et Raſ. in Alman. libro primo ca. de summa medicandi venena. Et idē operatur butirum recens sumptum in cibo super buccella panis. Cura sanatiua venenoꝝ a ꝓprietate si fuerit assumptū in cibo vel potu est vt ilico cū quis senserit mutationes nō cōsuetas post assumptionē alicui⁹ rei que hoc ex natura facere nō deberet. Sumat in potu aquā plurimā tepidaz mixtam

cum oleo ⁊ aceto donec ex ea repleat:⁊ puo
cetur vomitus cū digito vel penna inuncta
oleo missa in profundū gule. Qđ si vomitus
tardauerit:repleat olerib⁹ ⁊ piscibus saltis
⁊ bibat desup vsq; ad fluentū ex aqua deco
ctionis rađ.rapbani ⁊ seminis atriplicis et
aneti addito modico aceti olei ⁊ salis. Qđ si
adbuc nō suffecerit:suspendat per pedes ca
pite declinato ⁊ cōfortet donec euomat ex ci
bis diuersis:qm̄ vomitus fortis assiduus est
ex reb⁹ maxime luuatiuis:qm̄ venenū ebibi
tū extat adbuc in stomacbo:nec descēdit ad
intestina vel meseraicas. Post bocvo ꝓside
ra si in ventre sentiat estuationē ⁊ ilico sup
positoriū de salegēma vl clistere acutū dictū
cap̄.de stipticitate vētris.donec intestina oia
pfecte euacuent. Tūc ergo ꝓbibeat a som
no ꝓposse:ne forte venenū ad interiora ra
piat. Et dent ei cōfectiones frigide vice vna
vt est zuccarū rosat. ⁊ dyapapauer ⁊ zuccaruz
viol.⁊ dyarrodon abbatis ⁊ rosata nouella.
Detū vero medicina bezartica.i.liberans a
veneno a ꝓprietate vice altera velut est ty
riaca vetustissima:⁊ ꝓprie tyriaca androma
ci vel tyriaca ga. dissoluta in aqua frigida
vel in aceto vel in potu data. Vnius nāq; vi
cissitudo virtutē veneni diminuit ⁊ virtutez
naturalē augmētat. Qđ si sitis ⁊ calor super
fluxerint:bibat aquā frigidā purā vel mixtā
cū aqua rosat.⁊ aceto q̄tū'voluerit. vel bibat
lac acetosum: qm̄ acuitatē veneni reprimit
excellenter. Qđ si per bmōi dolor nō minore
tur opus fiet narcoticis:quare gradatim ad
ipsa procedat. Detur ergo in potu tyriaca
infra sex menses cōfecta:q̄ si nō babeat:dis
soluātur in.3.i.tyriace veteris grana.v.opij.
vel det filonij recens. Qđ si adbuc nō suffe
cerit:augmentet opiū gradatim. Et si vir⁹
cōstiterit:purget alternatiz. Post bmōi nar
cotica cū medicina aliq̄ lenitiua vt cassiafi
stula dissoluta in aqua decoc.prunoruz viol.
donec venenū ⁊ opiū totalr extrabant:⁊ em
plastret locus dolorosus cū sempuiua sola
tro ⁊ nenupb.coctis in aq̄ pfecte.deinde ex
pressis ⁊ pistatis ī mortario ⁊ incorpatis cū
aq̄ rosat.⁊ addito semine iusquiami ⁊ foliis
eius recentib⁹ si tps fit ad boc. Et epitbimet
tur pectus totū cum petijs lineis imbibitis
in aqua ro.frigida postq; in ea pul.sandal.
et rosat.⁊.cāpboze ⁊ terre sigillate fuerit dis
solutus:qm̄ cor confortat ne venenum ad se
trāsire pmittat. Sil cōfortetur cerebrum et
epar cū eisdē ⁊ ponat in aere frigido vēto
so ⁊ euētetur et⁹ facies cuz flabello donecvir
tus excitet. Si igitur post bec oia dolor ven
tris cessauerit ⁊ vt⁹ naturalis redierit: rega
tur ex carnibus pullor ⁊ edorum coctis cum
lactucis ⁊ portul.⁊ cucur.cōditis cum aceto
vel agresta vel succo berberis vel granatorū
trifolij vl succo acetose. Vtat ex siccis fructi
bus frigidis prunis ⁊ cerasis. Post cibū bi
bat vinum ponticū vel mixtum cū aqua cla
ra donec ad perfectam redierit sanitatē. Si
vero post bec oia virtus naturalis defecerit
et sincopis frequens superuenerit aut disso
lutio membror significat quontā virtus me
dicine transiuit ad cor:quare pronosticis de
relinquatur. Cura sanatiua veneni a quali
tate calida operātis sumpti in cibo vel in po
tu est eadē oino cum ꝓdicta. Preter qđ opor
tet ꝙ fint in ea clisteria lenitiua non acuta.
Sed ⁊ ad boc est addēdū ꝙ si fluxꝰ vētris for
tis supuenerit:restringat propositum:sicut do
cuimus cap'o ꝓprio. Cura sanatiua veneni
operātis a qualitate frigida assumpti p in
terius est vt fiat vomit⁹ statim a principio si
cut dixim⁹ cū cibis frequētatis. Et clisterise
tur post boc cū clisteribus acutis:fortib⁹:calt
dis:attractiuis que dixim⁹ ca.de stipticitate
vētris. Et empl'etur stomacb⁹ ⁊ intestina cū
emplastris calidis dictis capitulo de debili
tate digestionis stomacbi. Et prohibeatur
oino a somno trabendo ipsum per capillos
⁊ faciendo sternutationem cū pipere vel cō
dito. Et dentur ei in potu confectiones cali
de cum vino veteri amaro:sicut est confectio
anacardina dicta cap'o de apoplexia.⁊ dya
margariton ⁊ dyatriū pipereon. Et ex me
lioribus rebus est tyriaca vetus:fricetur cor
pus totum vehementer cuz pannis asperis
ad ignem calefactis. Et ponatur in loco ca
lido luminoso donec cessauerit a somno:tūc
nutriatur ex allijs ⁊ cepis ⁊ mica panis imbi
bita in finapi vel in formā saporis. Et sitim
ei ꝓposse inducas ⁊ laborez:⁊ sudare facias
in ieiuno vsq; ad perfectam sanitatē. Cura
morsus vel pūcture ex aīalibus venenosis vel
pūcturis vel sagittis toxicatis est vt statim a
principio ⁊ ꝓprie infra tres dies stringatur
membrū ligatura forti supra locuz lesum:ne

Cor ꝙfortan

Cura a qlte calida

Cura a qlte frigida

Cura morsus vl pūcture

Cōfortet frigide ⁊

virtus venenosa trāseat in corpus. Et ponatur sup locum ventosa lata cū stupa ignita donec attrahat vehemēter. Et si cōferens videatur: fiat scarificatio circūquaq; : deinde ponātur pulli viui scissi per mediū sup locū quontā membrū fortificant ⁊ venenū ad se trahunt. Deinde emplastret cuz emplastris rubificātibus factis ex stercorib⁹ columbaz et ficubus ⁊ sinapi ⁊ cepis crudis simul incorporatis ⁊ actu calidis positis sup locum. Et ex vehemēter attrahētib⁹ est vnguentū actu calidū illinitum: aut cantarides incorporate cum vnguēto apostolicon vel cū fermēto Ex attractiuis igitur huiusmodi fiat alteratio frequētata ⁊ fis audax in attrahēdo: qm̄ siue morsus fuerit venenosus siue nō fiet coferens cum ꝝtute. Sed ante huiusmodi attractum ⁊ post liniat tyriaca electa supra vlcus ⁊ intra circūquaq;. Et eisdem diebus prohibeat a somno superfluo ꝓposse: ne forte venenū cum spiritib⁹ ad interiora corpis raptatur: neq; permittat vlcus cōsolidari quocūq; modo: sed ponat in eo succus caulis recentis vel bletis cū aceto ⁊ sale ⁊ sinapi trita et confecta cum melle aut succus alij ⁊ cepe crude aut aliqō aliud acutoz: donec patiēs oīno in membro nullū sensserit nocumentū: neq; negligat mēbrū sanum circūquaq;: sed a ꝓncipio cōfortet cū ēplastris repercussiuis factis ex malis ḡnatis contritis cū corticib⁹ aut cū solatro ⁊ sempuiua aut cū aqua ros. et terra sigillata ⁊ bolo armenico. Et sumat de tyriaca bona oīni die oliq̄d cuz aqua frigida statim a ꝓncipio vsq; ad tres vel quatuor dies. Qō si infra hos locus corrumpat ⁊ vlcus discoloret opz vt cū ferro ignito cauterizetur vsq; ad profundū valde: vt totum locū obtineat vicinitatū: qm̄ malicia veneni resoluit ⁊ escarā duram faciet intra labia circunquaq; ne venenū valeat ꝓtransire. Post hoc vero ips non videtur cauteriū conferre. qm̄ venenū perambulauit membrū circumquaq;: quod quidē cognosces ex colozis sui denigratione ⁊ sensus ⁊ motus priuatione: quare opz vt totaliter a corpore resecetur si fuerit mēbrum possibile truncari: velut sunt man⁹ ⁊ pedes. Qō si nō fuerit possibile nullatenus curat: sed fortassis cū blanditijs vita per dies aliquos prolongat cū vnguētis frigidis stipticis vehementer q̄ diximus ca. de malitia cancri reprimenda ca. de apatib⁹ membri in matrice. Verūtamē est sciendum ꝙ ex morsibus animalium venenosoz̄ sunt quedam in quibus conferūt medicine calide de quas supra diximus: ⁊ est illud quod plurimū accidit. Sunt autē ⁊ alij in quibus medicine frigide videntur cōferre solū: sed nos illud infra distinguemus cum de morsibus ⁊ puncturis specialiter differemus ꝓpter ca. Ponimus nāq; calida in morsibus timorosis velut viperarū ⁊ canis rabidi: frigida vero in morsibus paruis velut apum ⁊ vespaꝝ rum: qm̄ non fit attractio ex ipsis cū medicus id poterit agnoscere ex post apparētib⁹ et iuuantibus ⁊ nocentibus: vt ait Gal. xij. de inge. sani. quontā cum ex emplastris calidis predictis dolor ⁊ corrosio adaugmētañ. peruentendum erit ad frigida que sunt ex solatro ⁊ sempuiua: similiter ⁊ econuerso.

Pronosticatio.

Venenū opans a ꝓprietate piculosi⁹ est oīb⁹: venenuz vo opans a frigiditate debili⁹ est oib⁹ q̄re ⁊ multi ꝙuadūt ab eo: sed qō a caliditate meditū est ipsoz. Itē oīa venena cīti⁹ imprimunt in corp⁹ cholericū largas bīas venas ⁊ mēbra mollia spongiosa ⁊ qō est in etate iuuētutis cp̄ in corp⁹ diuersuz ab hoc p̄ terq̄ venena opantia a frigiditate q̄re ⁊ facili⁹ curant in eisdē p̄terq̄ in ea q̄ ex caliditate vñ Ypo. ij. p. ampb. In morbis min⁹ piculosis tur ⁊c. Itē sincopis aut dissolutio frequēs et fortis supuenies mortale. Itē sudor frigidus ⁊ pulsus puus debilis inordinat⁹ filr ⁊ ambelit⁹ h mōi mortalis. Itē fivomit⁹ ⁊ vēter restringant neq; res ebibita expellat: sed ad epar ⁊ venas raptat mortale. Itē si in pūctura aut morsu venenoso fuerit neru⁹ lesus aut arteria mortale erit vt plīmū ⁊ ꝓprie si lesio fit fortis quare accidit vt musculus ⁊ tūctura cum pungūtur: sint plurimū timorosa.

De cura ꝓpria venenoz̄ assumptoruz per interius: vtpote cibo vel potu vel medicina. Capitulum. ij.

Ctes venenose interficiētes corpus nostrū cū p interius assumunt: sunt generum diuersoz̄. Sunt ex eis nāq; minere: plante ⁊ aialia cū partib⁹ eoz̄ de q̄

bus p ordinē dicam⁹ breuiter ⁊ ppie famo/ sis vſitatis. Litargicū cū bibitur: ap̄atur to tum corpus ⁊ ppie lingua ⁊ ſit dolor fortis in viſceribꝫ ita vt ſi ſupueniat vomitꝫ ⁊ vētris fluxus ⁊ egreſſio vrine ſimul hora vna velut in yleos ⁊ corrodantur inteſtina ⁊ egrediat̄ an⁹ ⁊ fit color corpis liuid⁹ vt color plumbi. Cura ei⁹ eſt vt ſtatiz a principio facta cura gñali venenoꝝ operātiū a friditate ita vt ni hil eoꝝ p̄termittat̄ q̄ dicta ſunt illic. Poſt illa ho oia ſi virt⁹ fortis fuerit: ſumat ex medici/ nis ꝓuocātibus vrinā ⁊ ſeceſſum qñ cū egre ditur ſtercus ⁊ vrina vehemēter p ſe vel p ar tem ſine violēcia plurimus ſurgit ſpes ſalutis quare in potu dētur grana. vij. vel. ix. ſcamo/ nee vl̄. ℈. vnū dyagredij cū aqua mellis: qñ facit fluxū feſtinare. Et det̄ vice alia vinum albū aquoſum in quo cocta ſunt ſemen apij petro. ⁊ aliq̄d abſinti hij: qñ cōfortando ſto/ macho ⁊ inteſtina ꝓuocat vrinā. Et fortio/ra ꝓuocātia diximus capl̄o de calculo in re/ nib⁹ ⁊ veſica. Et dixerūt exp̄imētatores q̄ ſi poſt curā generalē ⁊ euacuationē dētur in po tu. ʒ. iij. mirrhe cū vino aut ſpica celtica cum ſtercore columbe bibentis vinū liberat a ꝓ ꝓpietate. Ceruſa cum bibit̄: accidit mollifica tio membroꝝ ⁊ infrigidat̄ cerebrum ⁊ albifi catur lingua ⁊ ratio p̄miſcet̄ ⁊ accidit tuſſis ⁊ ſinguli⁹ ⁊ ſurgit dolor fortis in viſceribꝫ ita vt q̄ñq̄ ſupueniat ſincop. ⁊ p̄mutat̄ color cor poris ad albedinē ⁊ q̄ñq̄ mingit patiēs ſan guinē nigrū ⁊ ppie q̄ñ frigiditas vltimat̄. Cura ei⁹ eſt ſicut cura litargi. Et ſi ſomnus grauis ſupuenerit nequaq̄ dormire p̄mitta tur q̄ñ caderet in ſubeꝛb ⁊ apoplexiā. Dixe rūt p̄terea exp̄imētatores q̄ ſi poſt curā gene ralē ⁊ euacuationē patiens ſumat ſi ſamū. i. ſemen lini: ⁊ bibat vinū vetus clarū ſup ipm curat a ꝓpietate: ſili ⁊ muſcilla go fenugre. ⁊ ſeminis mal. ⁊ alibee ⁊ pſillij. Si poſtetur vſifur. i. ʒinobiū cuꝫ bibit̄: accedit dolor for/ tis ⁊ corroſio in ſtomacho vel gutture atq̄ in teſtinis ꝓpter caliditatē vehementeꝫ quā p aduſtionē acq̄ſiuit quare fit fluxus vētris dif ficilis: ita vt q̄ñq̄ ſanguis egrediatur. Cura ei⁹ eſt vt ſtatim a principio fiat cura genera/ lis venenoꝝ opantiū a caliditate. Poſt hoc ho ſorbeat iura pinguia gallinarum. Et co/ medat cibos vnctuoſos tēperatos ī calidita te velut eſt butirū: qñ leniſicabit vias ⁊ fa/ ciet materias egredi per vomituꝫ aut ſeceſ ſum. ʒimar. i. viride eris cuꝫ bibitur: accidit dolor ⁊ corroſio in gutture ⁊ ſtomacho atq̄ inteſtinis: quare retinet̄ vrina ⁊ fit fluxus diſ ſinteric⁹ ⁊ q̄ñq̄ vomitus. Deinde cuꝫ do lor fortificat̄: infrigidatur extrema ⁊ fit ſinco pis ⁊ p̄focatio. Cura ei⁹ eſt vt ſtatim a prin cipio fiat cura generalis venenoꝝ operātiū a caliditate. Et ſi venter reſtrictus fuerit: lu/ briſicet̄ cum medicina lenitiua vel cuꝫ cliſte ri qđ ſit ex viol̄, maluis ordeo depillato fenu greco p̄ſillio alibea ⁊ ſilibus coctis in aqua p̄fecte. De cuius collatura ⁊ oleo viol̄. ⁊ mel/ le fiat cliſtere qđ actu frigidū ſepius injecta/ tur. Qđ ſi fluxus vētris ſupuenerit ꝓpoſſe re ſtringat̄. In fine ho rei ⁊ poſt vomitum atq̄ euacuationē ſorbeat aſſidue iura vnctuoſa ⁊ gallinaruꝫ p̄guiuꝫ ⁊ porcelloꝝ: ſili ⁊ brodia buttroſa. Bibat etiā ſepius muſcillaginem fenugre. p̄ſillij ſeminis alibee ⁊ ſemis mal. ⁊ lini. Qđ ſi faſtidioſum ⁊ abominabile fue rit: bibat ſirupū viol. aut iulep cū aqua frigi da. Et comedat butruꝫ cruduꝫ cum bucella panis: qñ lenit in viſceribus: deinde bibat lac acetoſum ⁊ aquā frigidā ⁊ vinum grana toꝝ ⁊ ſuccum maloꝝ acetoſoꝝ ⁊ berberis et trifolij: qñ ſui ſtipticitate ꝓhibent inteſtino rum corroſionē ⁊ lenitiua cum ſtipticis alter nentur. Et dixerunt exp̄imentatores q̄ vri/ na afini aut fel capriol⁹ ſi exipſis. ʒ. ſ. poteꝛ cum aqua calida poſt curā generalem ⁊ eua cuationē curat a ꝓpietate. Calx viua cū po tatur: facit accidētia ʒimar. Et cura eius eſt cura tilius. Arſenicum vel auripigmētuꝫ cuꝫ bibitur: facit accidentia ʒimar: ⁊ cura ei⁹ eſt cura tilius. Gipſum cuꝫ bibitur: facit accidē tia ceruſe vel litargiri: ſed fit in eo difficul/ tas anbelitus maior: ⁊ cura eius eſt cura ce/ ruſe. Alumen cum bibitur: facit tuſſim ve be/ mentē que cum perdurauerit: p̄ducit ad p̄/ ſim paulatine. Et cura eius eſt cura p̄triſis in cibis ⁊ medicinis lenitiuis humectātibus ⁊ mundificantibus per ſputum quare ſorbeat omni die in ieiuno lac recens afine vel capre. Et comedat butirum crudū cum bucella pa nis ⁊ lambat per diem pentidias ⁊ ʒuccaruꝫ albiſſimum: ⁊ cuꝫ tuſſis fuerit ſicca: difficilis bibat de ſirupo liquiritie vl̄ de yſopo. Squa ma ferri cum bibit̄: accidit dolor ⁊ mordica/ tio vehemens difficilis in ſtomacho ⁊ inteſti

nis ⁊ quandoq; fluxus ventris superfluus ita vt fortassis ad dissinteriam perducat.

Cura eius est vt si fluxus ventris non fuerit superfluus detur in potu medicina solutiua recens cum lacte acetoso: sicut est dragma vna vel dragma semis dyagredij vl' uncia semis electuarij de succo ros. ita vt materia expellatur per secessum. Post hoc vero dentur in potu sorbitiones vnctuose dicte in cura zimar vna vice post aliam assidue donec dolor mitigetur. Quod si fluxus valde superfluat: restringatur: vt docuimus capitulo de fluxu ventris capitulo de medicina effreniter laxante. Et dicunt experimentatores ꝙ si venter restrictus fuerit et dolor fortis detur in potu dragma vna pulueris magnetis cum aqua calida: quoniam congregabit squamas separatas. Et post hoc per duas horas dentur solutiua primo quidem lenia velut tura pinguia ⁊ brodia butirosa: quoniam facient ipsas egredi per vomitum vel secessum. Quod si lenia non suffecerint ad fortia gradatim procedatur. Realgar cum bibitur: facit accidentia zimar: sed est malitie deterioris ⁊ citius interficit. Cura eius est cura zimar. Sed o q̄ parua est eius cura cum iam impressierit eius operatio ⁊ superuenerit dissolutio virtutis ⁊ syncopis ꝓfunda. Argentum viuum cum bibitur illico egreditur cum dispositione sua per inferiora: ⁊ siquidem fuerit non extinctum ledit stomachum et intestina cum dolore et torsione atq; inflatione ex frigiditate sua actuali prius q̄ egrediatur per inferiorem regionem: quare inflatur ex eo corpus totum ⁊ retinetur vrina ⁊ magnificatur lingua et mollificantur membra omnia velut in paralisi et apoplexia. Si vero fuerit sublimatum est nocitiuum valde atq; corrosiuum propter caliditatem maximam quam per adustionem acquisiuit: quare inducit dolorem ⁊ mordicationem vehementem in visceribus prius q̄ egrediatur. ⁊ sequitur fortassis fluxus ventris sanguineus ⁊ dissinteria pernitiosa. Et cum funditur in aurem siue fuerit sublimatum siue viuum est penetratiuum incisiuum ex subtilitate sue substantie ⁊ fluxibilitate: quare accidit in capite dolor vehemens ⁊ permixtio rationis: ⁊ quandoq; ducit ad spasmum et epilepsiam aut ad mollificatio-

nem et apoplexiam propter lesionem fortem cerebri ⁊ panniculorum eius. Et dicunt quidam auctores ꝙ argentum viuū ē frigidum ⁊ humidum in quarto gradu: et quidam ꝙ sit calidum in eodem. Et videtur nobis ꝙ virtq; verum sapiant. Est nanq̄ frigidum vehementer secundum suam actualitatem ⁊ operationem primaz: quare est mollificans ⁊ paraliticum faciens cum quis gestauerit ipsum tempore longissimo aut eius fumum cum aduritur attraxerit per nares. Est autem caliduz vehementer secundum suam cōplexionem ⁊ virtutem ⁊ operationem secundam: quare est incidens ⁊ corrodens ⁊ adhuc magis dum fuerit sublimatum. Verum qualitercunq; res se habuerit: fiat cura generalis venenorum operantium a proprietate que fere vna est ⁊ eadem omnino. Post hoc vero oportet cōsolidare accidentia que sequuntur: quoniam si sequitur fluxus ventris plurimus ⁊ dolor fortis intestinorum que significant: quoniam virtus calida dominatur in ipso super frigida dentur confectiones frigide dicte ibidem gradatim procedendo donec ad narcotica perueniatur et restringatur fluxus propositus: sicut diximus in capitulo proprio capitulo de medicina effreniter laxante. Si vero sequitur paralisis et mollificatio membrorum que significant quoniam virtus frigida dominatur in ipso super calidam. dentur confectiones calide sicut dyamargaritō tyriaca vetustissima metridatum. Et fiant que diximus in cura generali venenorum operantium a frigiditate. Et dixerunt experimentatores ꝙ in causa calida confert bibere lac caprinum in plurima quantitate ⁊ lac acetosum ⁊ exercitari super ipsum motu forti assiduo: quoniam refrangit eius caliditatem ⁊ dolorem mitigabit ⁊ expellit materias deorsum per secessum. In causa vero frigida confert vna vice post aliaz in potu sumere dragmas tres mirrhe cum vino veteri amaro aut ydromele: similiter et vinum decoctio. absinthij yssopi et rutbe. Cum autem infusum fuerit in aurem nequaquā agitetur cum tenta vel radio: quoniam fieret magis furiosum: sed leniter inclinet patiens caput suum super aurem lesam ⁊ saltiat super pedem lateris eiusdem donec egrediatur. Et si non sufficit: ꝓ-

Dyagredij
Realgar
Argenti viui

nocetur sternutatio cum pipere vel condisi: ita vt os ⁊ nares obturentur. Quod si adhuc nō suffecerit: fiant oīa que dixim⁹ ca. de suf/ditate. ⁊ soliciteť medicus in eius euacuatio ne: qm̄ cū nō educiť: corrodit cerebrū ⁊ plaz matrē: ⁊ demū interficit cū dolore vehemen ti. Mapell⁹ cū potať apostemanť labia oris et lingua ⁊ egrediunťoculi ⁊ fiunt sup ip̄m vertigo ⁊ syncopis ⁊ tenasmō ⁊ raro euadūt aliqui ex eo: qm̄ est venenum a proprietate. Dō si subito non morianť: cadunt in febrez ethicā aut ptisim: ⁊ sagitte illinite ex succo eius interficiūt subito quē tangunt. Cura eius si fuerit possibilis est vt statim a prīci pio fiat cura generalis venenor operantiū a pprietate. Post hoc vero detur in potu tyriaca optima cū vino ⁊ musto: aut detur me tridatū aut dyamargaritō aut dyamuscus cū vino decoctio. capparis macis ⁊ crocivna vice post aliā assidue: quoniā resistūt bmōi veneno a pprietate: si tamē resisti sibi pote/rit per artē quoquomō. Et si vomitus tarda retur: possunt dari ante ipsum: lz tūc minus operenť. Cuforbiū cū bibitur: facit acciden/tia zimar: ⁊ cura eius est cura illius. Titima lus cū bibitur aliq̄d ex generibus lactis fiūt accidētia zimar ⁊ cū facies aut man⁹ ex eis linitur: surgit in tumorem ⁊ discolorať velut facies leprosor. Et dicit ꝙ.z.iij. ex lacte bu iusmodi inficiunt potantē. Sunt aūt titima li. iij. species famose. scz anabula cuius succo vtimur: esula cuius radice vtimur: ⁊ catha/putia cuius semine vtimur. Cura eor om/nū cum in potu assumūtur est cura zimar in stipticando ventrez atq; leniendo dolorem: sed oportet vt sit maior intentio ad fluxum restringēdū cū cibis ⁊ potibus ⁊ balneis cli steribus frigidis stipticis vehemēter. Dō si dolor ⁊ corrosio fortis sit in visceribus leni/tiua cum stipticis alternentur: vt docuimus ibidē. Et ex balneis vehementer stipticanti bus est aqua pluuialis aut cisterne postq̄ in ea fracte fuerint rose balaustie corti. grana/tor papaueris folia fructus rubi piri ponti ca mala acetosa nespille sorbe galle cipressi cupule glandiū folia vitis agrestis berberis ⁊ filia in aqua cuz tepida fuerit balneať vsq; ad vmbilicū paruz post parum ne: virtus ex eo debiliteť ⁊ spargatur aqua ro. sup faciem ⁊ pectus: ⁊ naribus instilletur. Ex cibis aūt stipticis sunt risum panicum citonia sorbe nespille piralentes excorticate aut bis cocte reiecta prima aqua ⁊ expressa diligenter. si/militer ⁊ pultes ex farina simile conditi cum lacte vitulato. Similiter ⁊ caro pullorū assa atq; condita cum cera recenti ⁊ adipe renuz caprarum vel bircorum simul ad ignē in far tagine dissolutis ⁊ roratis super assaturam. Ex potibus stipticis sunt vinuz rubeum pō ticum mixtuz cum duplo aque pluuialis aut aque in qua ferrum ignitum fuerit extinctuz similiter ⁊ aqua deco. sumach ⁊ mirtillorum cum zuccaro ro. dulcorando. Clisteria stipti ca preciosa diximus ca. de dissinteria. Elec tuaria stiptica diximus cap̄. de sputo sang. Et trocis. de lzarabe sublimes ca. de mictu sanguinis. Cum autem lac titimali linitum fuerit super facie aut membrū aliud inū ga/tur ex vnguento albo famoso aut citrino: qō si non suffecerit: fortificeť eius x̄tus cū ceru/sa aut litbargiro. Mezereon ⁊ cocognidiū cum sumuntur in potu immoderato vsu ⁊ si ne proprijs tyriacis faciunt accidentia titi/mali. Est autē mezereon herba cuius folijs vtimur sed cocognidium est semē eius quod est malitie peioris. Et dicitur ꝙ.z.iij. in po/tu exhibite sunt pernitiose: plus tamen vel minus ꝑm virtutem assumentis. Cura eor est cura titimali. Scamonea ⁊ dyagredium cum bibuntur sine suis correctorijs ⁊ vsu nō moderato faciunt accidentia titimali. Est autem scamonea dicta priusq̄ assetur in ci/tonio vel torrefiat super lamina ferrea acu/ta: post hoc vero dyagredium appellatur: et sic scamonea est malitie peioris quare dici/tur ꝙ.z.iij. ex ea interficiunt potantem plus tamen vel minus ꝑm virtutem assumentis dyagredij vero vncia semis vel circa id. et cura eorum est cura titimali. Aloes cum bi/bitur dosi superfluente ⁊ cum additione pi/peris aut sinapis aut aliorum acutorum et postpositione stipticorum facit accidentia ti timali ⁊ aperit orificia venarum. primo qui dem meseraicarum: deiñ earum que sunt in substantia epatis: ⁊ post hoc in membris re motis quare educit sanguinē bonū p̄ seces/sum ⁊ sequiť syncop̄. ⁊ casus x̄tutis. Et cura eius ē vt ligenť extrema vehemēter: prio q̄/dē superiora deide inferiora. Et ponāť vētose sicce magne sup epar stomachum vt attra/

Titimali 3 spes ⅓ Anabula succo vtim⁹ Esula radice vtim⁹ Cathapuca semine vtim⁹

bant suctione fortt. Et post hoc ministrent potus stiptici: sitr & balnea q̄ plurim? in tali mali cura. Elleboz? cuz sumit in potu vsu im moderato facit anguitiā circa coz & stoma chū: & si fuerit alb? accidit vomit? fortis assi due donec cadere faciat virtutē. Si vo acci dit flux? ventris cozrosiuus donec ad diffini tertiā pducat. Et dicit q̄ albus interficit ca nes a pprietate. Niger vo boies si ex ipo. 3. ij. vl tres assumātur. Cura ei? est cura tritima li. Cyclamē cuz bibit? osu imoderato facit flu xum vētris supfluere vehementer. Et cura eius ē cura tritimali. Cucumer afinin? cum succus ei? bibit? dosi supfluēte facit ventrez currere vsq̄ ad syncopim & mortē. Cura eius est cura tritimali. Opiū cuz bibit: accidit stu poz & frigiditas extremoz & singult? & vertī go & oculoz tenebrositas cum grauitate ma gna & color faciei & labioz oris & vngulū fit plumbeus. Deinde cū virtus ei? magis im pressrit: accidit difficultas anhelit? & amis sio loquele & subeth & spasmus. deinde pfo catio cū frigido sudore. Et dicit q̄. 3. ij. vel iij. ipsi? interficiūt potantē & pprie si fuerit frigidus per naturā vel etatē & ipm potaue rit cuz modico vini albi & vaporosi qō ei? vir tutem cito deleget p venas ad coz & cerebrū preter q̄ resoluat. Si vo fuerit cholericus aut sanguine? p naturā & in etate adolescen tie vel tuuētutis dosi indiget ampliori. Cu ra eius est vt statim a p̄ncipio fiat cura gna lis venenoz operantiū a frigiditate. Post il lud aūt detur in potu vna vice post aliā vi num decoctiōis castoris & pipis. Et sumat ex tyriaca optima in q̄ aliq̄d balsami ponat si fuerit possibibile & comedat allia & nuces super ipsum assidue: qm̄ calefaciendo confe runt vehementer. Similiter & vinū albū ve tus amarū bibitū in multa quantitate do nec sudet et calefiat & moueat. Et dicunt ex perimentatozes q̄ ista cōfectio est eius pro pria tyriaca. Re. asse fetide casto. piretri pi peris mirrbe sauine. aā. q̄tum voluerīs de vnoquoq̄ terant & confician tur cū melle: et detur ex ea assidue cū vino calido puro vete ri amaro: similiter & quodlibet simplicū est conferens sui qualitate potēti. Nux mecha cū bibitur: facit accidētia opij: & dicitur q̄. 3. ß. ex ea somnū profundū inducit. q̄ si ad. 3. ij. procedat: interficit cū somno. Cura ei? est cu ra opij. Suspiciamus cū bibit ex semine eius mollificat corpus & magnificatur corpus et egredit spuma ex ore & rubēt oculi velut strā gulati & sensus obscurant & fit asma & p̄misce tur ratio & superuenit spasmus & epilepsia et q̄nq̄ rugitū voce horribili atq̄ rauca. Et niger est in hoc deterior albo. verūtñ vterq̄ ipsoz est debilitoz q̄ fit opiū vel nux mecha: ita vt fortassis. 3. iij. vel quattuoz ad minus efficiant accidētia predicta. Cura eius ē cu ra opij oīno. Tua vulpina cū bibitur: surgit velut lactis sapoz in ore bibentis & indura tur lingua & coloz faciet offuscat & supuenit vomitus & singultus & fluxus ventris dissin tericus cum mucositatib? & squamis intesti nozum. Cura est vt statim a p̄ncipio fiat cu ra generalis venenoz omniū que est vt festi netur ad euacuatiōnē subitā per vomitum & secessum. Post hoc vo sumat in potu lac ca p̄rinū vel asininū in multa q̄ntitate & moueat fortiter sup ipsum: qm̄ malitiam ei? refran git: corrosionē p̄hibet & ipsius reliquias eua cuat per vomitum vel secessum. & si fuerit lac acetosum: aut lac vstulatuz fortius opabitur hoc idem. In fine vo rei cum dolor & corrosio cessauerit oīno detur tyriaca & elec. calida cū vino vt alterent malā complexionem frigidā derelictā. Est nanq̄ venenum hmōi mortifi cattiuum & corrosiuum sed maior cadit timor in corrodendo q̄ mortificando. Fungus. Cū ex aliquo genere fungoz plurima q̄ntitas su mitur in cibo & p̄prie sine pipere aut alijs acutis & in corpore frigido per naturam vel etatem accidit singultus & pūctura circa sto machum & difficultas anhelitus & inflatur venter & infrigidatur corpus totū & minora tur pulsus. Cura eoz est vt statim a princi pio fiat cura generalis venenoz operātium a frigiditate que cōfistit in euacuatione plu rima per vomitum & secessum: post illud fiat cura opij supradicti. Psillū cuz recens assu mitur in potu sub multa q̄ntitate facit accidē tia fungoz. Coriādrū cuz recens comeditur in q̄ntitate lib. ß. aut succus ei? bibitur in q̄nti tate p̄tis. iiij. lib. ß. facit accidentia opij. Et cura ei? est cura opij oīno. Aldādragora cuz potat sub dosi excedēte facit accidentia opij sed est malitie minoris. & cura ei? est cura illi? oīno. Catarides cū bibūtur: accidit dolor et corrosio in stomacho & meri & intestinis: ita

vt qñcz sequaꝫ solutio ventris fluxus vehemens et sincop. ⁊ pmixtio rõnis ⁊ dolor ptẽditur vsqz ad extrema corpis transiẽs p ypocundria ⁊ inguina vsqz ad coxas ⁊ crura. Et hec oia puenium ex earũ qualitate sola. verum qõ ex pprietate accidit: est vt siue p interius siue per exterius ministrenꝫ in potib⁹ vel emplis ledant vesicam lesione vehemẽtita vt alteretꝫ ⁊ assidue appetat mingere. p̃pter qõ mingat: ⁊ qñcz mingit sanguinẽ purum modicũ subtilẽ cũ venit ex vesica: ⁊ qñcz sanguinẽ purũ plurimũ nigrum cõdensatum cũ ex renibus pcedit quare fit dolor maximus circa pectinẽ ⁊ lumen. ⁊ inflaꝫ virga vehementer. Cura eaꝝ est vt statim a pncipio fiat cura gñalis venenoꝝ operantiũ a q̃litate donec tota materia euacueꝫ p vomitum ⁊ secessum. post hec vero mitigeꝫ dolor et corrosio intestinoꝝ ⁊ stomachi sorbitionibus lenitiuis vnctuosis ⁊ clisteribꝫ frigidis humectatiuis q̃ dixim⁹ in cura zimar. cp si fluxus ventris supfluat sicut docuim⁹ in cura titimalt. Deinde ꝯo mitigeꝫ dolor ⁊ corrosio q̃ fit in vesica ⁊ regionibus vrine cũ firup. frigidis ⁊ cũ trociscis de alizelengi et cũ collirijs infectis per siringã ⁊ cũ balneis et vnguẽtis conferẽtibus que oia ꝓposse fazscripsimus ca. de vlcere ⁊ scabie in vesica. et ca. de ardore vrine. lib. j. Stafisagria cũ bibitur dosi supfluente facit accidentia cãtariõ. Et cura eius est cura ipsaꝝ. Stellio cũ assumitur eius caro aut bibiꝫ liquor in quẽ cecidit: fiunt accidẽtia cãtariõ. fm ysopbagũ stomachũ atqz intestina sed nõ fm vesicam. Et cura eius est cura cantariõ. Ydrus cũ bibitur ei⁹ caro aut aqua in q̃ habitat aut moriꝫ: aut facit accidẽtia cãtariõ. Et cura ei⁹ ẽ cura cãtariõ. Rana seu bufo cuz bibiꝫ aqua in quã pciecerit saltuã aut in qua morauꝫ: inflaꝫ corpus ex ea vehementer velut in ydropisi ⁊ fit eius color liuidus cũ citriuitate p̃mixta ⁊ accidit dolor ⁊ angustia in stõacho ⁊ meri atqz intestinis ⁊ difficultas anhelit⁹ velut p̃focati ⁊ sensuũ obtenebratio ⁊ vertigo ⁊ pmixtio rõnis. Et cũ eius malitia impresserit magis fit spasmus aut tbetanus ⁊ ventris solutio fortis ⁊ vomitus ⁊ emissio spermatis vna hora: post hoc superuenit sincop. mortalis ⁊ pauci saluanꝫ ex ea. cp si q̃s euaserit nõ retinebit dentes ⁊ hec est pprietas sua specialis ex mollificatione gingiuarum quã induxerit. Cura ei⁹ est vt statim a pncipio fiat cura generalis venenoꝝ operantiũ a pprietate donec tota materia vel maior eius pars euacueꝫ per vomitũ ⁊ secessum.

Deinde pceda ad curã pprietatis veneno se cũ potu tyriace veteris electe ⁊ metridati dando ex eis vice post vicez. cũ vino claro donec malitia veneni refrangaꝫ ⁊ virtus naturalis confortetꝫ. In fine vero rei cõsiderentur accidentia q̃ remãserunt. Et si remãserit vẽtris inflatio deꝫ dyacucurma maior ⁊ minor et fiant oia q̃ diximus cap. de ydropisi. ℔. de ascite fine fe. Si ꝯo remãserit spirituũ obscuritas ⁊ mollificatio mẽbroꝝ: fiant oia q̃ diximus ca. de paralisi p totũ. Vitulus aq̃ticus est vermis puus longus velut duoꝝ cubitorum coloris subalbidi habitãs in paludibus ⁊ aquis corruptis ⁊ credit ab aspicientibus cp fit pilus caude equine ꝓpter similitudinẽ ad ipm. Et cũ assumitꝫ in potu facit accidentia ranaꝝ. Lepus marinus cũ bibitꝫ facit accidentia cantariõ. Et cura eius ẽ cura earũ. Ceruus cũ assumitꝫ in cibo: extremitas caude ceruine facit angustiã vehemẽtez in stomacho ⁊ intestinis ⁊ qñcz syncopim et mortẽ. Cura eius est vt statim a pncipio fiat cura generalis venenoꝝ operantiũ a pprietate donec materia educaꝫ totaliter vel pro maiori parte. Post illud ꝯo in potu vicibus frequentatis tyriaca optima cuz vino claro aromatico. Et dicũt expimentatores cp ista cõfectio est eius pura tyriaca. ℞. auellanaꝝ fisticoꝝ fellis equini. aã. teranꝫ ⁊ incorporẽtur cũ melle vel zuccaro ⁊ denꝫ in potu vna vice post aliã cũ vino p̃dicto. Fel. Oñe genꝰ fellis cũ assumitꝫ in cibo vel potu est ex genere venenoꝝ ⁊ facit accidere vomitũ cholericũ ⁊ syncopim. Et dicitꝫ cp fel leonis aut leopardi inficit illico potantẽ. Et fel canis aq̃tici aut canis rabidi cũ sumitꝫ ad cp̃titatẽ lentis inficit infra. vij. dies quos si ptranseat fiet spes salutis.

¶ De cura specialis venenoꝝ appropriatoꝝ p exterius: vtpote morsu vel pũctura: aut vulneratione cũ gladio aut sagitta toxicata. Capl'm. iij.

Bes venenose q̃ per exterius exbibite interficiunt nostrũ corp⁹ sunt generũ diuersoꝝ. Sũt nãqz ex eis

minere ⁊ plāte atq; aialia de q̄bus per ordi/
nē famosiora atq; vtilia pcurramus. Si vide
tur necessarium vnūquodq; ipsoꝝ operet a
pprietate: qm̄ rarū est vt virtute alia valeat
corpus bois trucidare. Mapellus cū ex suc/
co ei⁹ recenti gladius cū tela ptingit: interfi/
cit quē reperit bora vna. Et nō videt ei cu/
ra possibilis. q; si quid cōferre poterit: est ty
riaca magna andromaci ⁊ post ipsam tyria/
ca gal. cū dissolut in vino vel aqua ros. ⁊ in
tra vuln⁹ ⁊ extra pungit oiquaq; ⁊ dat ex eis
in potu vna vice post aliaq; incessanter. q; si
per hmōi patiens senserit alleuiationē: pro/
cedat; illico ad curā gnalē morsuū ⁊ punctu/
raꝝ venenosaꝝ quā dixim⁹ in fine ca. gnalis
vbi etiā signa certa generalia atq; infallibi/
lia euidenter descripsimus. Realgar cū lint
tur sup gladiū vel sagittaq; vulnerantē facit
dolorē ⁊ corrosionē plurimā: ita vt si nō suc/
currat totaliter corrūpit mēbrū ⁊ eius opa/
tionē. Cura ei⁹ est vt statim a principio fiat
cura generalis supdicta sz opz vt empla
gida cū attrabentib⁹ ibi positis alternent ne
malitia veneni reddat furiosa. Fiūt gempla
attractiua ex rebus calidis: vtpote ficubus
⁊ finapi ⁊ fermento ⁊ stercore colūbarū atq;
filibus vice vna ⁊ emplastra mitigatiua re/
pssiua ex reb⁹ frigidis: vtpote solatro sempui
ua lactuca cicorea folijs papaueris ⁊ filib⁹
vice alia donec corrosio securet: neq; securet
medicus ad consolidationem labiorum do/
nec tota malitia veneni radicitus exbalarit.
Arsenicū sublimatū cū acciderit ex eo vuln⁹
facit accidentia realgar. ⁊ cura eius est cura
illi⁹. Vipa cū morsum in quē fecerit dētibus
aut punctura cauda sua egredit prio san. pu
rus: deinde per borā vnā san. spumosus pro
pter ebullitionē veneni ⁊ post hoc virus ci/
trinū aut viride cenosum quare surgit dolor
vehemens ⁊ apostematur mēbrū totū ⁊ sur/
gunt botbor ⁊ pustule minute velut ab igne
vl aqua bulliente. Verū cū ambulauerit ei⁹
malitia p corpus inflat ⁊ fit rigor ⁊ frigidi/
tas extremoꝝ: ñ q; venenū fit frigidū: sz ppt
oppressionē fil'r ⁊ resolutionē caloris naturalꝭ
ex caliditate veneni: et q̄nq; supuenit vomi/
tus citrinus ⁊ singult⁹ ⁊ vertigo ⁊ fluxus san
guis narīū. In fine vero sudor frigidus dimi
nutus ⁊ fincop. donec mors infra diem septi
mū vt plurimū subsequat. Et masculi quidē
sunt deteriores femell. ⁊ discernunt ex hoc
quoniam masculus hz vnū dentē solū quem
et facit foramen vnicū ex vtraq; pte mem/
bri lesi: femella ño plures. Et iterū magni
sunt deteriores puis ⁊ senes iuniorib⁹ ppt
ficcitatē sue cōplexionis ⁊ famelici repletis
⁊ irati mansuetis ⁊ montani paludinosis. ⁊
in estate atq; autūno pejores sunt q̄ byeme
et vere. Et spuū eius cū sumitur in cibo vel
sanguis q̄ fluit ex cauda sua cū occidit aut fel
ipsius interficit ilico sumentē ⁊ inflat ex eo
corpus vehemēter ⁊ fit dolor ⁊ angustia for
tis valde donec supueniat syncopis ⁊ mors.
Et dixerunt experimentatores q; lingua vi
pere cū siccat ⁊ custoditur ne putrescat alte
ratur in colore ⁊ citrinat ⁊ velut sudorē rori/
dum modicū acquirit cū venenum accesserit
ad ipsam: ⁊ ppie cū ponitur inter res frigi
das siccas moderate velut ē sal ⁊ arena: quo
niā tunc vapor venenosus magis sup ipam
aggregat. Et idcirco sup mensas principes
ponit ⁊ magnatū. Cura eius ē cura gnalis
siue per exterius: siue per interi⁹ obuiauerit:
neq; reperit scriptū aliq̄ certū ⁊ pfectū pt
curas gnales. Verūtñ empirici dixerunt q;
multiplicatio somni ⁊ potatio vini boni plu
rimi: ⁊ vsus assiduus tyriace optime intus ⁊
exterius aut metridati optimi confert specia
liter in isto veneno ppter resolutionem spi/
rituum plurimā ⁊ maximā quam efficit suo
calore fortī. Neq; dentur in potu cōfectiōes
frigide: quia calores veneni aggregant ⁊ na
turalem debilitant vehementer: sed calide
acute quoniā venenū subtiliant ⁊ resoluūt si
cut est tyriaca optima exhibita cum vino plu
rimo veteri amaro ⁊ modico aceto. similiter
⁊ allia ⁊ finapis ⁊ semen cicute ⁊ assafetida
⁊ piretrū ⁊ mirrha ⁊ gentiana piper casto/
reū. aristologia rotunda ⁊ omnia coagula: p
prie tamen coagulum leporis ⁊ squilla aco
rus ⁊ asarum rubea ⁊ oppoponacuz: siue po
tentur: siue supra vulnus emplastrentur quo
quodo possibili conuenienti. Et ex eisdem
plurimis bonis est illud quod fit ex pulis vi
uis per medium scissis ⁊ actu calidis frequē
tatis super locum ⁊ quod fit ex ranis siccis.
Et quod fit ex carne vipere si potest haberi:
et quod fit ex sauina ⁊ baccis lauri ⁊ squilla
assata et farina orobi et finapi ⁊ floribus
camomille simul mixtis et perfecte contri/

lis ⁊ incorporatis cum oleo laurino vel oleo de iunipero vel laterino vel benedictino: vl̃ melius adhuc omnibus oleis foret balsamus si posset haberi. Dixerunt etiã q̃ si bõ lesus a vipera bibat vrinã bois non lesi curatur. Conferũt preterea ⁊ res vnctuose in cibo assumpte: velut sunt butirum nouũ vel vetus plurimũ sumptũ cum bucella panis ⁊ tura gallinaz̃ pinguia ⁊ nuces: et oleuz: qñ̃ sui viscositate aut bũiditate fortiꝰ opprimũt caliditatẽ veneni ⁊ in se trabunt ne per corpus dilatet̃: et fortassis educũt per vomituz aut secessum. Dixerũt etiã q̃ virga cerui assata ⁊ comesta bona dispositiõi veneni multum cõfert: in fine ẽo rei ⁊ cum tumor et inflatio corpis ⁊ angustia fuerit minorata inducat̃ sudor atq̃ exercitiuz et labor fortis in ieiuno: ⁊ pbibeat̃ a somno pposse. Et balneetur in aqua tepida in qua sint cocte flores camomille melilotum ⁊ anetũ donec veneni reliquie resoluãtur. Scorpio cũ fecerit punctura in membro aliquo p aculeum sue caude tumet et inflatur cũ tumore fortiꝰ ⁊ dolore: et si nõ succurrat̃ pabulat: inflatio totũ corpus donec puenat ad mẽbra nobilia et eorum operationẽ destruat ⁊ sic vitam tollat Cura eius est cura gñalis cuz ventosis ⁊ emplastris attractiuis positꝫ statim a p̃ncipio super locum: et fortassis opus fiet cauterio si nõ sufficiãt predicta. Et dixerũt experimẽtatores q̃ si locus inũgatur septies cum oleo de scorpionib9 quod dixim9 ca. de calculo in renibus et vesica. C. de empticis. confert a proprietate. Sed oleũ antiquũ in quo puluis eufor bij fuerit dissolutus aut alium cocetum cum vino cõfert sui resolutiõe vehemẽti. Similiter ⁊ vetusta tyriaca et metridatũ et ois confectio vehemẽter calida siue p interius siue p exterius applicetur. Aranea cũ membrũ stimulauerit: facit accidẽtia scorpionis et qñq̃ deteriora illis ita vt extrema infrigidẽtur et venter ingrosset̃: et virga erigatur ex multiplicatione ventositatũ in corpore plurimarũ. Cum autẽ in potu sumit̃: inflatur collũ ⁊ venter et egrediũtur oculi. Et fit angustia in stõacho et itestinis donec fincopis et mors sequat̃. Cura eius cuz fecerit punctura est loci ventosatio fortis cum scarificatione: ⁊ post hoc eius emplastratio cum ruta ⁊ absinth̃. calce ⁊ cinere simul incorpatis cum aq̃ calida et sudor in balneo ficco et sepelirt in arena calida: vel stercore bouino vel cinere calefacto in fornace ⁊ sumere i potu tyriacã cum vino puro vna vice post aliã assidue ⁊ cõfectiones calidas sepe dictas et semẽ nigelle ppie ⁊ sc. apij. ⁊ assam fetidã donec dolor ⁊ tumor cessauerint oino. Cum autẽ in potu sumatur: fiat illico cura gñalis venenoz opantium a pprietate. Rustela est aial filꝫ aranee sed bz crura tõgiora ⁊ ei9 pũctura facit accidentia aranee. ⁊ eius cura est cura illius. Basiliscus q̃ cognominat9 est regulus: qñ̃ caput bz velut coronatũ seu qñ̃ cunctis animãtibus sui potenti malicia dominat̃. Ipse nãq̃ nõ tñ̃ sputo vl̃ morsu interficit verũ ⁊ visu solo. Qñ̃ est ei9 venenositas adustiua vt vapores sui corpis aerẽ reddãt venenosuz q̃re nullũ aial viuere põt circa suã speluncã ⁊ herbe ⁊ plãte virides arescunt cũ serpit sup eas. Et si q̃s ipm gladio vel lãcea tetigerit: morit̃ velut ex pũctura. et dicit̃ q̃ gñat̃ ex ouo galli decrepiti qñ̃ sup ipz bufo cubat ⁊ fouet velut gallina pullos suos. Sz nos magis credim9 q̃ fit aial gñatum ex fibi filꝫ quẽadmodũ ⁊ bufo: qñ̃ i india maxie multiplicant̃ ⁊ in nubia q̃ sũt regiones calꝫ vehemẽter. Et nõ ẽ ei cura oino q̃re cũ videris boiem interimi subito fine cã manifesta ⁊ in loco debito suspecto hoc scias fieri ppt̃ basilicũ. Et dixerũt empirici q̃ sola mustela bz a ppetate interficiẽdi ipm et in hoc ꝓfitit fortiꝰ leone aut milite armato Armena est aial filꝫ basiliſco in figura ⁊ operatione preter q̃ nõ interficit bozayna sicut basiliscus: sz infra. tiij. dies. Sed idcirco apud medicos sagitte torticate sagitte armene nũcupãtur aut fortassis ideo q̃ apud armenos fuit reptus primus eius vsus. Aspis et yzudo sunt serpẽtes venenosi quorum est p prietas vt quem tetigerit morsu vel punctura interficiant infra. ij. vel tres horas neq̃ est eius cura. Canis cum est rabidus interficit suo morsu nisi subito succurratur. Fit autem rabidus per adustionem humoꝝ sui corporis ⁊ cõuersionem cõplexionis naturalis in melancholiam adustam quẽadmodũ in hominibus fit manta canina. Et signa canis rabidi et morsus eius sunt rubor oculorum et protectio lingue extra os ⁊ intromissio caude inter crura et spuma currens

ex ore ⁊ raucedo vocis ⁊ abhorrere socios ⁊ natos quare currit solitarius ⁊ vult invadere cui obviat ⁊ fugiũt ab eo canes. Et dicit ꝙ si liniat panis ex sanguine currẽte ex morsu canis rabidi non cõedunt eũ canes alij. Et si emplastret vulnus cum mica panis et pũctiatur galline nõ comedet ex ea. Cuz igit canis bmõi momordit boiem ⁊ sibi p⁹ alios dies ⁊ ad minus inter dies xl. ⁊ q̃ttuor menses supervenerit timor aque vehemẽs ⁊ raucedo vocis ⁊ dolor vulneris maior debito ⁊ dispositio ad opationes melancholicas scias ꝙ fuit morsura canis rabidi quare si nõ succurratur: fit rabidus et ipse ita vt mordeat boies quib⁹ sil̃r accidet sicut sibi q̃m est et⁹ morsus venenosus ⁊ supervenit difficultas anhelitus velut in asmate ⁊ venter ficcat ⁊ vrina q̃ndoq; retinetur. ⁊ q̃ndoq; mingitur vrina nigra ⁊ q̃ndoq; lactea grossa valde quasi sint in ea canes parui ⁊ quandoq; subtilis aquosa ꝓpter oppilationẽ ⁊ demum accidit prefocatio cum morte festina. Et dicit Avicẽ. ꝙ non evadet aliq̃s quem canis rabidus momorderit postq̃ timor aq̃ supervenerit q̃m significat venenj malitiã totũ corp⁹ ptrãfisse. Et dicit Raz. in divisionibus ca. de morsicatione animaliũ venenosorum. ꝙ morsus canis rabidi est sup alia venena maximi nocumẽti: q̃m est magis interficiens ꝙ alia ex eo ꝙ est et⁹ conversatio inter boies per naturam. Cura eius ⁊ proprie in ꝑncipio infra tres dies ad plus cuz adhuc est possibilis est vt statim fiat cura generalis morsuũ venenosorum cũ ligationib⁹ ⁊ ventosis emplastris attractivis. sil̃r ⁊ cauterio cum ferro ignito: ꝙ si nõ videtur sufficere ⁊ membrũ incipiat denigrari nõ securabitur eger nisi membrũ totaliter emutilet si fuerit possibile mẽbruz removeri prout dictum est in cura generali. Et regat cum cibis ⁊ potib⁹ impinguatib⁹ corpus. Sil̃r ⁊ digestionib⁹ ⁊ evacuationibus quẽadmodũ in passionib⁹ melãcholicis quas diximus ca. de perturbatione virtutũ sensitivarũ. §. de mania canina. veruz q̃m in bmõi regimine cadit potus aque frigide necesse est vt exhibeat in vasis obturatis: ita vt ipsam nõ videat: nec audiat cũ potarit. Sunt preterea remedia quedã conferentia a proprietate quẽadmodum emplastrum ex ruta elixata ⁊ confecta cum butiro vaccino super locum. Et frequẽs vsus medicine de cancro que fic fit. ℞. cinerum cancrorũ adustorum cuz suis corticibus sicut sunt in testa vel fornace. ℥. x. gentiane. ℥. v. thur. ℥. ſ. terãtur oĩa ⁊ cribellentur ⁊ misceant simul detur ex eo omni die statim a principio. ʒ. ſ. vel. ij. cum aq̃ frigida: q̃m rabiem fieri ꝓhibet antec̃ fit: ⁊ cũ facta est: mitigat ⁊ decidit. Similiter ⁊ cerotum. ℞. aceti lib. vnã ⁊ ℈. oppoponaci lib. ſ. dissoluãtur admiscẽ in casola ⁊ bulliantur donec fuerint inspissata in formã vnguenti cõtinue agitãdo cum spatula donec fuerint pfecte cõmixta. Et cum infrigidatuz fuerit: reservetur omni die aliq̃d ex eo super corium extendatur molle albũ ⁊ vulneri supponatur p̃missa cura generali: quontã attrahendo mundificat ⁊ post hoc sanat.

Ad idem etiam cõfert vnguentũ fuscum famosum virtute potenti. Lupus cuz fuerit rabidus facit accidentia canis rabidi. ⁊ signa et cura sunt sicut in cane rabido. Vulpes cũ fit rabida facit accidentia canis rabidi. et signa ⁊ cura sunt etiã illius. Similiter est de mustela rabida. Homo cuz fit rabidus ⁊ demonium habens lupinũ seu maniã caninaz fit et⁹ morsus venenosus ⁊ facit accidẽtia canis rabidi p̃ter ꝙ nõ accidit timor aque nisi fortassis rabies fuerit a principio ex cane rabido: vt diximus superius. Et cura eius est cura canis rabidi. Est preterea cum morsus hominis aut alterius animalis est malus dolorosus preter ꝙ fit venenosus propter aliquam malam qualitatem calidam vel frigidam vehementer qua differunt individua inter se sub eadem specie vel propter rẽ acutam: vtpote spinam vel vnguem aut dentez paruum derelictum in vulnere post morsuram quare tardatur consolidatio in eisquẽ admodum accidit et in puncturis apum et vesparum et calcarium et fusorum filantiuz mulieris et gladijs rubiginosis quare omnium vna et eadem est cura scz vt a principio fiat emplastrum super locum ex cepis crudis et sale ⁊ melle ⁊ cepis simul cõmixtis et incorporatis quod dimittatur supra vulnus per diem vnam et noctem: quoniam malam complexionez alterat et vulnus seu morsuram dilatat: et mundificat partem perfecte. Similiter et emplastrum ex farina fabarum et rad. fen. coctis in aqua et aceto.

Deinde expressis ⁊ pistatis in mortario et incorpatis cū melle dispumato. Postea vo cōsolidetur cū vnguento fusco vsitato ⁊ pro/prie cū timor est de spina vel vngue vel acu/leo vel dente derelicto in vulnere efficaciter. et post hoc labia eius consolidat perfecte. Sunt aūt adhuc genera plurima serpentuz venenosorū velut draconesꝫ noiati surdi:sed nos ipsa ptermittimus:qm̄ perparū nobis obuiant in frigida regione. Et cū obuiauerint:sufficiet in eis cura generalis.

¶ Tractatus quartus cuius sunt.xij. capitula. Primum est de decoratione capillorum.

Decoratio ē

rectificatio dispositionū malarum q̄ fiunt in corpore manifeste velut in capillis ⁊ cute verū qm̄ partes huiusmodi nō sunt principales necꝫ nobiles per naturā que sint necessarie ad subsistentiā individui:idcirco doctrina de ipsis nō est nisi ad cōplementū artis medicine. Dicamus aūt primo de capillis quorum decoratio cōsistit in depositionibus q̄ sunt eorum generatio ⁊ eorū euulsio in locis in quibus id volumus ⁊ eorū fixio et eorū colocatio ⁊ eoꝝ accidentiū p̄seruatio ⁊ eorum crispatio vel rectificatio ⁊ eorum cōsolidatio cū scindunt̄ ⁊ eorum elongatio perfecta:de quibus oibus breuiter per ordinē dicamus. Generatio capillorum cū nō sunt similiter ⁊ eoꝝ multiplicatio cū sunt in membro in quo id volumus perficit̄ ex reductiōe corporis ad caliditatē ⁊ siccitatē q̄ sunt causē pductiue capilloꝝ cū cibis ⁊ potibus medicinis calidis siccis per naturā fame ⁊ fitti ⁊ exercitio fortis in ieiuno:localia remedia virtutis cōsimilis fient post illud adhibēda. Fricet̄ ergo locus oī die sepius cū cepis ⁊ aliis aut sinapi aut spongia marina aut panno laneo aspero donec vlceret̄. Et statim post frictionē linitur̄ ex vrina ppria actu calida aut lixiuio acutissimo facto ex cinere querco aut oleo laurino aut oleo laterino aut oleo veteri in quo cinis capilloꝝ vene. adustorū fuerit dissolutus: qm̄ post eius vsum ⁊ frequentiā diuturnā pullulabunt stipites capillorū quos tūc abradere cōuenit omni septimana semel cū rosario sicco sup loco sepius refricato donec videant̄ sufficienter inspissari. Ex quib⁹ scire potes q̄ in corpe frigido ⁊ humido per naturā:sexum: regionē: ⁊ etatē difficile aut impossibile est pilos generare multos. Medicamen aūt nobile curans caluiciū nō factū per naturam q̄ allopiciā medici vocauerūt sic fit ꝑm Mes. in suo de appropriatis. ℞. eufor. spume maris simi colūbini. aā.ʒ.ſ. elli albi seminis rubre mōtane radicū canne combustarū corticum auelanarū adustarū corticum castanearum nasturtij sinapis arthemesie stercoris muris sulphuris viui ſpice capsie. ana.ʒ.ß. amigdalarū amararū adustarum cū corticibus suis ⁊ capilloꝝ veneris adustorū corticis pini adusti thuris mirrhe.aā.ʒ.iij. terant̄ oia subtiliter ⁊ cribellent̄. Et fiat ex eis vnguentum cū oleo de rafano vel laurino vel oleo ro. vel vino ro. fi aliud p̄sto nō sit cū vino puro veteri amaro vel cū succo cepe acute vel squille. Et ex illo caput vngeſero cuz vadis dormitum p̄missa frictione sup̄dicta Et si fieret scarificatio aī frictionez melius penetraret ⁊ dimitte sic per noctē totā capite vndiquaqꝫ cū pannis calidis cooperto ⁊ in crastino laua cū aqua decoctionis sicle ⁊ fabarum aut cū lixiuio aut cū vino veteri sine intermissione donec fueris curat⁹. ⁊ si volueris ipsum aromatizare:adde parum muſci. Medicamē aliud ꝑm eundē cōferens a ꝑpprietate sic fit. ℞. carnū limaciaꝝ ⁊ sanguisugaꝝ ⁊ apū ⁊ vespaꝝ et salis cocti aā. ꝙ.e. pone in vase vitreato bñte foramina multa in fundo eius sicut cribratoriuz:et pone sub eo vas vitreū ⁊ manabit post diē ⁊ noctem humiditas q̄ cōseruet̄ in vase et qm̄ opz:fricet̄ sup locū calidū postq̄ ipsum prius fricueris vehementer cū panno aspero aut spōgia marina. Euulsio capilloꝝ in quib⁹ id volumus vtpote supcilijs aut manib⁹ aut collo fit duob⁹ modis. vno quidē ꝙpalt remouēte capillos tm̄ nō stipites eorū:quare regnari possunt post dies paucos cū pilotro qō sic fit. ℞. calcis viue.ʒ.ſ. arsenici citrini.ʒ.ſ. terant̄ subtilissime atq̄ cribellent̄ ⁊ cū aq̄ calida incorporent̄ velut in formā vnguenti liquidi:vel si magis fortificare volueris:pone ad solē calidū p dies plurimos sumēdo tantomagis de aqua a principio ne possit condensari ⁊ oī die cū puluere recenti calcis viue ⁊ arsenici renouando donec ad tātā acui

tatē puenerit vt pēna illinita denudetur. Ex hoc igit vnguēto vngat loc⁹ leniter sine fricatiōe in estuario vel alio loco vel mēbro inclinato sup sapozem aq̄ calide: et cū ad horā steterit et pili sint oēs cozrosi abstergat leniter cū manu et abluat locus cū aqua tepida primo donec pilotrū totaliter abluatur: et post hoc cū aqua frigida donec locus cōfortetur. verū qm̄ pilotrū est cozrosiuū cauendū ne defluat p mēbra circūquaq̄: quare liniant cū oleo ros. mixto cum albuminibus ouoz et aqua ros. vel populeon et fiet cozrosio cutis in loco depillato. Consolidet cum vnguento albo vsitato. Alio modo euellunt̄ capilli radicitus: ita vt nunq̄ renascantur: sed illud est rarū et difficile valde. Extrabant igit a principio radices singule capilloz cū forpicibus:: et post hoc lintat pilotrū predictū dissolutū cū aceto in quo pul. opij aut iusquiam⁹ fuerint dissoluti vndiquaq̄ sup locū donec pozi cutis indurentur et radices capilloz penitus auferant. Tūc ergo linieris oi die sup locū vnguētum inspissans cutim et callosam factēs quod sic fl. R. aluminis ʒ. f. ceruse. ʒ. ſ. dragāti gūmi arabici san. draco. mastices tburis aā. ʒ. ſ. opij. ʒ. ſ. terant oia subtiliter et cribellentur et incozporētur cū aqua ros. vel oleo ro. vl oleo mirtino: vel succo nespillarū et prunozum ponticozū vel succo iusquiami recētis vel aqua decoct. se. iusquiami addēdo in quolibet eorū modicum aceti. Et si capilli post ips regenerari videant: redeat a principio ad curam totiēs donec cutis inspisset et mala cōplexio cal'a altereť. Fixio capilloz pficit cuz reductione cozpis ad crassitudinē et pinguedinē si fuerit macrū tenerū: aut ad extenuationē et macilentiā si fuerit squallidū grossū Duobus nāq̄ modis puenies accidit casus capilloz. Uno mō ppter siccitatē: stipticitatē: et strictitudinē pozoz velut accidit in senio et post egritudines perdurātes. Alio mō ppter cutis mollitiē et pozoz laxitatē velut in ydropisi et cachetia: q̄re regat cozpus in cōtrariū cū cibis et medicinis cōtrarijs sm̄ humiditatē et siccitatē tēperatis: nō sm̄ calitatē et frigiditatē. Et purget humoz dōians et ppie salsum flegma: put dicemus dicemus ca. de scabie et pruritu. Localia vero remedia post hoc ex rebus stipticis ministrent. Quorum primū atq̄ debilius est vt offii die mēbrū abluat cū vino rubeo pōtico: aut cū lixiuio debili facto ex aq̄ pluuiali et cinere quercus et vitis albe: aut cū decoc. ros. balaustiarū plantaginis rubi cupularū glandiū mirtilloz cozticū granatoz aut cū aqua calida in qua pul. tburis et gūmi ara. et masticis fuerint dissoluta. Sed fortius predictis est boc vnguentū Rebemeſ. R. cozticū cāne castanearū et corticū auellanarum adustarū et granoz mirti. aā. ʒ. iiij. absinth. gallarū aā. ʒ. ij. terant oia in vltimo atq̄ cribellent et cuz oleo ros. et mirtino cōficiant: addita cera rubea sufficienti. Et inungat ex eo caput rasuz omni sero et in crastino abluat cum aliquo liquoz predictoz. Item vnguentū expertū. R. capill. ve. adustoz um cozticū pinū cozrefacti donec possit cōteri et puluerisari granozum mirti granozū granatozum et cozti. eozū cozti. nucū gallarū cipressi auellanarū adustaz cozti. papaueris cozti. rubi omniuz aā. ʒ. ſ. terantur et cribellentur et conficiant cuz oleo ros. et modico lapdani vel terebentine et inūgatur ex eo actu calido vt prius. Et si ipsum aromatizare volueris: adde calami aromatici gariofil. cinamomi electi et similiū. Ueruz qm̄ vnguentum hoc quod precessit denigrat capillos auferant galle et cozti. nucū et granatozum: et reliqua dimittant: sed fiet minoris operationis. Colozatio capilloz̄ non est fieri possibilis nisi in capillis canis vel albis vel subalbidis: quoniam alij colozes nō recipiunt tincturam aliquam vel diminutam et falsam: velut in picturis demonstrant. Modus igit flauos faciendi capillos atq̄ auratos sic fit. Decoquant palee ordei vel auene in lixiuio nō acuto: post hoc colleť p būc puluerez. R. rasurā buxi liquiritie cozti. media ne sambuci berberis aā. et fiat illud totiens donec lixiuiū citrineť cū quo sepius caput abluatur ita vt nō fricet donec exiccet. Qō si colozē huiusmodi volueris facere fixū ade aliquid masticis gummi arabici tburis draganti in lixiuio dissoluendo. Modus vero brunos siue fuscos faciendi capillos est vt frequenter abluatur caput cuz lixiuio debili non acuto postq̄ in eo per diem et noctem infusa fuerint: et post hoc ad ignē bullita folia rosarum et modicum vitreoli et gummi arabici. Et si fortificare volueris

adde modicum puluerīs alcanne vel pul/ pe granatoꝝ. Et si iterū magis fortificare volueris ita vt color fiat brun' cum obscuri/ tate adde aliq̄d succi cortic.nucum recētium et dimitte capillos ad vmbrā exiccari. Po/ test aūt succus hmōi per totuꝫ annū reserua ri si colligatur dum adhuc nuces nō sunt ma ture: ⁊ colletur ⁊ parumper ad ignē bullias. Modus ꝙo rubeos faciendi capillos fit cū ablutiōe capitis ex lixiuio debili in quo san. draconis vel rubea tinctoꝝ fuerint dissoluta Et si volueris vt color hmōi permaneat q̄/ diu capilli steterint:adde aliq̄d gūmi arabi ci ⁊ vitreol'. sicut prī. Modus autē nigros faciendi capillos fit cum reiteratione prīma colorum ꝓdictoꝝ:quontā illud qō a prīn/ cipio facit capillos canos fieri flauos fa/ cit post hoc fieri brunos deinde nigros: qm̄ minoratur dyafanum lucidū ⁊ multiplicat opacum terrestre. Quod si subito ⁊ vice vna capillos nigros facere volueris: ablue eos cum lixiuio debili in quo pul'.gallaꝝ cipressi litbargiri et salis gēme fuerit dissolut' aut acacia et corticis nucis et corticis granatoꝝ Modus ꝙo albos faciendi capillos id est vt remittatur eoꝝ nigredo fit vt abluat p̄mo caput cū lixiuio debili in quo sapo fuerit dis solutus. Deinde post q̄ siccētur pfecte fumi getur cū sulphure posito sup carbones. ⁊ p' hoc inūgatur cū hoc vnguēto. ℞. corticū me diane sambuci exiccatarū pisoꝝ excortica/ toꝝ sulphuris enule sicce stercoris byrun dinū semis rapbani gūmi arabici oim ana. q̄tum volueris:terātur ⁊ incorporētur cū vac cino felle ⁊ modico aceti donec redeat ad for mā vnguēti. Vel vngat cum oleo sambuci/ no oīni die donec incipiat color albus appa rere. Ista tm̄ tinctura est oim difficilima ⁊ q̄ raro fit p artē:sed plurimū ad eā confert ab lutio pillorum assidua cuꝫ lixiuio feruenti ⁊ infusio eorū in ipso:quontā manibus tangi nō potest ⁊ eoꝝ expositio ad solem calidū ca pite nudato:quontā sicut calor corpis cutiꝫ denigrat cū sit humida per naturā:ita capil los dealbat cū sint sicci terrei per naturam. Capillorū preseruatio a canitie festina cō/ plet cuꝫ reductiōe corpis ad caliditatē ⁊ fic citatē cū cibis ⁊ potib' assis vl' frixis ꝺdit' cū pipe ⁊ sinapi vel melle. similiter ⁊ cū me dicinis purgātibus flegma ⁊ custodia a nau seatiua satietate atq̄ ebrietate. Quod si re/ pletio quādoq̄ acciderit:festinet ad vomitū proposse. deuitet cibos būtdos vt sunt bro/ dia et olera atq̄ carnes elixate:qm̄ humidi tas disponit ad putredinem quā canicies co mitatur velut apparet in stercorib' anti/ quatis. Abstineat a vino ꝓposse: qm̄ et si fit calidum siccū post q̄ fuerit digestū:ipsuꝫ tm̄ a proprietate cito rapit ad neruos ⁊ cerebrū priusq̄ pfecte digeratur: silr et acetū. Sz bi/ bat mellicratum aut claretū aut medonem. Caueat preterea ab infrigidatione cerebri ex ablutionib' capitis cū aq̄ frigida vl' aqua ros. vel aere frigido ventoso. Silr et a suffu/ migationibus ex campbora et argento viuo vel spodio vel cerusa vel litbargiro. Somnū non multiplicet illico sup cibum. Conetur oīni die cuꝫ surgit de lecto ad euacuationeꝫ superfluitatū capitis per nares ⁊ palatum cum rascationibus et sternutationibus atq̄ tussi. Medicina preterea tardans canitiē a ꝓprietate est trifera minor:quontā calefacit et stipticat cerebrum virtute sublimi que fic fit. ℞. mirabolanorum bellericorū emblico rum indorum hebuloꝝ aā. partes equales terantur ⁊ inungātur ex oleo cōmuni ⁊ post conficiantur cū melle cocto ⁊ bene dispuma to:de qua sumat omni die in ieiuno ad mo dum castanee cum modico vini puri veteris vel mellicrati. Crispatio vel lenificatio ca/ pillorum fit propter post humectationem ipsorum cum lixiuio vel aliquo liquore:quo niam si volumus q̄ crispētur oportet vt vo luantur circa seipsos vel circa ferrum cali/ dum intricationibus diuersis. Et tunc fir/ metur cum fascia sub butusmodi figura do nec perfecte fuerint exiccati. Quod si ficci fuerint a principio nullatenus per butus/ modi operationem crispantur:quoniam fic citas hoc habet proprium vt difficile termi netur termino alieno:humiditas vero faci/ liter ex quacunq̄ causa. Et hec quidem crispatio temporalis neq̄ perdurat tem/ pore longissimo. Quod si magis perdu/ rantem facere volueris:abradatur caput quanto profundius erit possibile:et ablua/ tur omni die sepius cum vino veteri calido amaro vel cum lixiuio acuto. Et cum ca/ pilli oriri ceperint: inuoluantur assidue et nequaq̄ cum pectine dissoluantur donec

ipsorum tortuositas fuerit roborata. Dixerunt tñ medici q̄ crispitudo perpetuari nō potest nisi cū fuerit ex tortuositate porox cutis quam nec infirmitas nec senīū relaxat. Si ꝯo volum⁹ vt rectificenť: oportet vt post ablutionez capitis cū pectine fortius distrahantur ⁊ sub figura huiusmodi firmētur cuz fasciis. Et si fieret ablutio capitis assidua cum aqua maluarum maluauisci fenugreci psillij seminis lini quā sequitur fricatio cuz pectine infuso sepius in eodem melius fiet operatio: quonīā vniuersaliter oſſie quod ꝑ bibet scissuras capillox atq; ipsos elongat: simil⁹ ⁊ lenificat ⁊ applanat. Et huiusmodi quidem virtutis sunt res humide mucillaginose. Consolidatio capillox cuz scinduntur ⁊ ipsorum elongatio perficitur cum humectatione capitis cū cibis ⁊ potib⁹ impinguātibus atq; medicinis vnctuosis: qm̄ ipsorum scissio: similiter ⁊ accurtatio non accidit nisi ꝓpter siccitatē: quēadmodum in lignis apparet dum arescūt. Abluantur ergo sepius capilli quaq; die cum aqua decoctionis maluarum vel fenugreci vel altbee vel psillij vel seminis lini vel seminis citonioꝝ aut cum aqua ⁊ oleo simul cōquassatis. Et si ipsam aromatizare volueris: adde cinam. electi. i. calami aromatici q̄ titatem paruam et fac bullire modicum: fricētur quādoq; leniter preter q̄ rumpātur cum pectine linito ex mucillagine psillij vel fenugreci vel seminis lini vel ex adipe galline vel lardo ⁊ proprie apud somnū. Crastino ꝯo abluanť cuz lixiuio debili vel aqua tepida supradicta: neq; desiccētur in sole calido: sed in vmbra.

furfures

¶ De furfuribus capitis. Cap. ij.

Furfures sunt squame albe parue subtiles que separātur a cute capitis aut altox membrox cuz eox mordicatione vehemēti. Fiunt autem a mala complexione calida ficca adusta dominante sup corpus aut membrū. Et hec quidem cōplexio aut est sine materia: ⁊ proprie cum est parua recens: quare solis alterantib⁹ curatur: aut est cū materia post malam cōplexionem generata: qualis est cholera rubea ⁊ flegma salsuz: ⁊ ꝓprie cū est perdurans difficilis antiquata. Et hec indiget apud curā. primo quidē mundificātib⁹ causam: secundo rectificantibus dispositionem

Cura eius est cū fuerit recens modica vt caput radatur a p̄ncipio victibus frequētatis ⁊ abluatur omni die semel vel bis ablutionibus duabus sup se fricatione studiosa: quare prima fit riptica abstersiua que fit ex lixiuio forti acutissimo: vel ex aqua calida decoctionis finapis seminis rapbani ⁊ anetī: vel ex aqua decoctionis caulū recentiū: vel ex aqua ⁊ melle: vel ex aqua calida in qua farina fabarū ⁊ furfuris ⁊ cicerū ⁊ pisoꝝ et lupinorum fuerit dissoluta vel ex lacte amigdalarum amarax: vl̄ ex aqua in qua pul̄. sulpburis ⁊ aluminis ⁊ bauracb fuerit dissolutus. Scōa ꝯo ablutio fit leuis mollificatiua q̄ fit ex aqua tepida sola vel ex lacte dulci recenti solo vl̄ ex aqua ⁊ lacte simul mixtis vel ex aqua ⁊ oleo cōmuni vel ex oleo ros. vl̄ violato simul cōquassatis. vel ex aqua decoctionis maluax maluauisci altbee ⁊ seis eorum vel ex adipib⁹ anatis anseris ⁊ galline vel ex aqua decoctiōis fenugre. psillij se. lini vel aqua in qua dragantū fuerit dissolutū. Et si fierent ablutiones riptice, fierēt offit sero cū itur ad lectum ⁊ ablutio mollitiua in crastino succederet sanitas festina. Si vero fuerit bec passio fortis antiqua digerať ꝓmo materia ⁊ euacuet, put dicem⁹ ca. primo de scabie ⁊ pruritu. post boc ꝯo sequanť localia ꝓdicta. Nutriať carnib⁹ elixis nō fumigatis et turib⁹ coz: bibat aquā purā vel vinū debile limpbatū vltra mediocritatē. Abstineat a cibis acutis vt sunt cibi in q̄b⁹ ponit multuz salis aut pipis aut finapis. fil̄ ⁊ ab acrumi nibus vt sunt acetū agresta allia cepe ⁊ porri: qm̄ sola dulcia vel aquosa generant sanguinem non mordacem.

Emperica. Furfures capitis ⁊ scissura capillox ex eisdē fiūt causis q̄re vt p̄imū fil̄ accidūt ⁊ curanť cū eisdē: ⁊ ipa tā dixim⁹ ca. prio p̄cedēti. Furfures p̄terea fiunt in capite quemadmodū scabies ficca pruritiua sup corp⁹ totū quare cura scabiei q̄ dicet primo sequenti ca. p̄citibus sublimiter suffragatur.

Pronosticatio. Furfures cum fuerint fortes difficiles preparant ad lepram.

¶ De pruritu ⁊ scabie corpis. Cap.iij.

Tam supra corpus totuz dñaṁ mala cōplexio diuersa cal'a fic ca aduſta generātur humores acuti ex q̄b⁹cū necz mēbra fluxerint:fiūt humiditates nitroſe mordaces. Et ſiquidez hec mala cōplexio fuerit ſine materia oīno vel cū materia pauca ſicut cū eſt pauca recens facilis accidit ex ea diſpō cutis velut furfures aut ſquame ſicce quā quidē diſpoſitionē pruritū aut ſcabiē ſiccā vocauerūt. ¶ Cuz ẋo iſta cōplexio fuerit cū materia pīma ſicut cum eſt fortis antiquata accidit ex ea cutis diſpō cuz botbor ex puſtulis diuerſis quā ſcabiē humidā appellarūt:⁊ fit cū ea multitudo pediculoz ⁊ lendiū:qñ ex hmōi materia gñaṁ aduſta q̄lis eſt ꝓpria cho.ru.vel nigra: ſil'r ⁊ fl'a vel per aduſtionē fl'aris naturalis plurimā vel cholere pmixtionē. Accidit aūt hec paſſio illis qui plurimuz vtunṫ cibis acutis:vtpote in q̄bus multū ſalis ponīṫ aut pip aut ſinap.aut allia aut cepe aut vinū vetus puz amaz:⁊ caſeus ātiquus:⁊ legumina oīa ⁊ ꝓprie lentes ⁊ milū ⁊ panicū. Sil'r ⁊ qui cibis facillime corruptibilib⁹ nutriūtur:vt piſcibus lacticiniis olerib⁹ fructibus arborīs:⁊ ꝓprie cū ſup ipſos mouenṫ motibus inordinatis donec aduranṫ velut accidit in pueris guloſis:ſil'r ⁊ qui ꝓter ſolitū ⁊ debitū negligūt ablutiōes corpis a ſordicie ⁊ ſudore ⁊ balneationes et pānoz mutationes:mēbra nāczextrinſeca ⁊ ꝓprie cutis ſunt p naturā debilia fabricata: vt oīs interioz ſuperfluitas ad exteriora ꝓpellaṫ:vt ait Gal'.vſ.de accidenti ⁊ morbo.

Methodus.

Cura eius cū eſt recēs ſicca facilis ſolis idiget alterātib⁹ ad frigiditatē ⁊ humiditatē q̄re balneeṫ multotiens in aqua dulci tepida pura aut in aqua decoctiōis maluaz viol'.altbee floz'camomille aut melliloti aut in aqua decoctiōis fumiterre ⁊ maluaz ⁊ foliorum ſalicis ⁊ ꝓpli:qñ reſoluit ⁊ humectat cuz lenitate:⁊ in ipſa fricēṫ aſſidue ex farina furfur.⁊ fabaz cicerū ⁊ piſoz addito modico ſalis. Et poſt exitū a balneo inūgatur ex vnguēto albo viſitato vel ex vnguēto alio q̄lā dixim⁹. Et hmōi balneationē cū inūctione vicisſim aſſiduet diebus pluribus donec cureṫ. Regaṫ cibis:⁊ potib⁹ humidis valde ſed frigidis moderate ex q̄bus ſunt carnes recentes laudabiles elixe cū lactucis cucurbitis bletis ⁊ filicibus ⁊ pultes ex farina ſimilevel ordei vel auene cū lacte dulci ꝓditi. Bibat vinū albū aquoſum mixtū cū aqua plurima vel ydromel aquoſum vel iulep vel aquā frigidā puram. Abſtineat ab oīb⁹ acutis ſuprādictis:ſimiliter ⁊ ab acruminibus vt ſunt acetuz ⁊ agreſta:niſi fortaſſis aliq̄d ex ipſis guſtauerit gratia ꝓuocatiōis appetit⁹. Abſtineat etiaz a dulcibus vehemēter:ſicut eſt mel aut cibus vnctuoſus:vtpote in quib⁹ plurimū adipis aut olei aut butiri pmiſceṫ:qñ facile inflāmanṫ ⁊ in cholerā cōuertunṫ. Sola nāczinſipida ⁊ aquoſa vel dulcia moderata vel acetoſa nō fortioza generāt ſanguinē nō mordacē. Cura ei⁹ cū eſt fortis antiquata ⁊ cū qua vrina fit citrina vehemēter indiget a principio purgationib⁹ humoz aduſtoz. Fiat igiṫ in ꝓmis flebotbomia baſilice dextre:vl' ſiniſtre ſi ſcabies regionē ſuperiorē corporis occupauerit aut ſaluatelle pedis dextri vel ſiniſtri ſi tenuerit inferiorē. Poſt illud ẋo vētoſenṫ ꝓtes ſcabioſe cū ſcarificatiōib⁹ ꝓfundatis in balneo calido:qñ hmōi flebotbomia ⁊ ſcarificatio extrabūt ſanguis malſaz aduſtā int'⁹ ⁊ extravenas reſidentē necnō corpus refrigerāt manifeſte. Sil'r ⁊ ſanguiſuge ſup mēbra ſordida applicenṫ. Poſt iſta ẋo oīa digeraṫ reſiduū materie qō necz flebotbomia extrabere potuit ꝓpter ſui groſſitiē aut adherētiā viſcoſam:necz ſcarificatio nec ſanguiſuga educere potuit ꝓpter ſit⁹ ꝓfunditatē cuz ſirupo de fumoterre. Cui⁹ deſcriptionē ponit Meſ. in ſuo antidotario: duplicē ſcz maiorē ⁊ minorē:ſz maior eſt melior q̄ ſic fit. ℞. mirabolanoz citrinoz ẓebuloz añ.ʒ.xx.vel mirabolanoz oīm.v. añ.ʒ.x. floz buglosſe ⁊ borragis viol'.abſint diū cuſcute añ.ʒ.ſ.liq̄ritie ro.añ.ʒ.ℨ.polipodij epithimi añ.ʒ.vij.prunoz ⁊ paſſularū añ.lib.ℨ. tamarindō.caſſieſt.añ.ʒ.ij.hec oīa bulliant in aq̄ lib.decē vſq̄ dū deueniat in lib.trib⁹ ⁊ cū ſucco ſumiterre recētis cocti ⁊ depurati atq̄ collati ⁊ zuccari añ.lib.iij.fiat ſirup⁹ de quo potētur oī die in aurora.ʒ.ij.cū. ʒ.iij.aque calide. Et ſi volueris ipſum acuere:adde ſcamonee.ʒ.ℨ.hic nanq̄ ſirupus ſtomachum ⁊ epar ⁊ ſplenē confortat: opilationes aperit

itericiam nigrā ⁊ citrinā tollit: colorē corporis efficit bonū: morbos cutis sanat: ⁊ ppie quoꝝ materia sunt humores adusti: salsi: sicut est scabies impetigo serpigo lepra morpbea: qñ ipsorum malitiā corrigit atq; leniter educit quacq; die faciens bis vel ter ascellare. Purget deinde cum pillulis de fumoterre que sic fiunt. ℞. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ hebuloꝝ ⁊ indoꝝ añ. ʒ. v. aloes epatici epithimi añ. ʒ. vij. dyagredij. ʒ. v. Infoꝛmentur pillule cuꝝ succo fumiterre aut cū aqua decoctiōis eiꝰ. Et detur ex eis. ʒ. j. ⁊ ℈. sero cū iturdoꝛmituꝝ sine cena. Vel si ꝑsto aliud nō fuerit digeratur: cuꝝ sirupo acetoso cōposito ex aqua decoctionis fumiterre et prunoꝝ ficoꝝ et violaꝝ. Et purgetur cū yerapigra galeni. vel electuario de succo rosato laxatiuo. Post purgationes igitur sepius reiteratas procedatur ad remedia localia supradicta.

Empirica.

Sirupus digerens materias aduſtas: ſimiliter et educens a quacūq; particula coꝛporis noſtri ſic fit. ℞. floꝝ boꝛaginis floꝝ bugloſſe endiuie epatice roſ. v. io. cicoꝛee cuſcute lactuce añ. M. ℈. floꝝ camomille melliloti floꝝ ſambuci coꝛticis eiꝰ mediante lappacij acuti ⁊ rotundi ſcabioſe tapſi barbati fumiterre añ. M. quartā partē prunoꝝ ficoꝝ ⁊ paſſularū añ. ʒ. iij. caſſie fiſtule tamarindoꝝ. añ. ʒ. ſ. ⁊ ℈. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ hebuloꝝ indoꝝ añ. ʒ ℈. ſcamonee maſticis añ. ʒ. ij. decoquantur ꝓeter ſene tbimuꝝ epithi. ⁊ cum modicum bulliuerit ab igne depoꝛnatur: ne fortaſſis eoꝝ virtus ab igne reſoluatur: tunc colletur ⁊ firupiſetur cum lib. vij. ʒuccari. ⁊ de eo bibantur omni die. ʒ. iiij. ſine additione aque: quoniā fiet per ſe ſubtilis aquoſus ſufficienter. Item farmacum leuiter euacuans humoꝛes aduſtos a coꝛpoꝛibus delicatis eſt ſerum vel lac acetoſum cuꝝ ex ipſo bibitur lib. ſ. vel ℈. in auroꝛa. Quod ſi parumper acuere voluerit: infunde in ipſo per noctem integram mirabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ hebuloꝝ añ. ʒ. ij. poſtq; piſtata fuerint groſſo modo ⁊ poſita circa occaſum ſolis in ſero actu calido ⁊ craſtino collata ⁊ expreſſa diligenter. Pillule ꝓeterea nobiles ad idem que pillule de aloes nuncupantur. ℞. aloes boni. ʒ. ij. mirabolanoꝝ indoꝝ. ʒ. ij. ſene epithimi ſcamonee maſticis ana. ʒ. ſemis infoꝛmentur cum ſucco fumiterre vel apij vel ſero caꝓrino: ⁊ detur ex eis a. ʒ. ſ. vſq; ad. ʒ. ij. Electuarium ad idem quod dyarodon cū turbith appellatur. ℞. turbith albi ⁊ electi. ℥. ſ. ʒinʒib. ℥. ℈. gariofi. cinamomi añ. ʒ. ij. dyagredij. ʒ. ij. ʒuccari lib. ſ. ⁊ detur ex eo. ℥. ℈. vel. ʒ. vſ. Puluis ad idem. ℞. turbith. dragmas duas reubarbari dragmāvnā bermodactilozum. ʒ. ſ. ⁊ ſemis ʒinʒiberis. ʒ. ſemis ʒuccari. ℥. ij. ⁊ fit totum dosis ſua. Et ſi reubarbarum habere non poteris: pone dyagredij quātum eſt medietas ipſius. Unguentum cutim mūdificans a pediculis ⁊ ſcabie ſic fit ℞. argenti viui extincti cathimie argenti arſenici rubei ⁊ citrini ſcabioſe elleboꝝ albi ſtafiſagrie bermodactilozum litbargiri ſalis ſulpburis ana. quantum volueris de omnibus vel de quibuſdam. terantur omnia ſubtiliſſime ⁊ cum oleo vel axungia vel acetovel ſucco abſinthij vel vino cōficiantur in foꝛma vnguenti ⁊ ex ipſo coꝛpus inungatur pluribus dieb' in loco calido: ⁊ ꝓprie poſt purgationem: deinde ſoꝛdities diligenter in balneo abſtergantur. Eſt nanq; tante efficacie vt ipſum per ſe ſolum cum balneo ſepius refricatiuum excuſet medicum a purgatione. Et ſi cingulus vel veſtis ex eo linatur: liberat a lendibus ⁊ pediculis deferentem. Et ſi magis ipſum ſtipticare voluerit adde modicum cere ⁊ terebentine ⁊ ex albuminib' ouorum. Eſt nanq; fere continens omnia ſimplicia putredinem prohibētia ⁊ vermes natos ex putredine pernecantia ꝓeter aloes ⁊ fel ⁊ mirrham: qne ſi placuerit apponant. Balneum ꝓeterea materias ſcabiei reſoluens atq; coꝛpus pulchrificans fiat ex aqua decoctionis ſcabioſe fumiterre floꝝ camomille apij ſtafiſagrie melliloti lappacij acuti ⁊ rotūdi ⁊ tapſi barbati. vel ex aqua calida in qua ſulpbur ⁊ ſal ⁊ alumen diſſoluta fuerint vel ex aquis tinarum: quoniam ſunt ſulpburee vel aluminoſe per naturam: quemadmodum ⁊ aqua maris amara eſt atq; ſalſa per naturam. Nec paſſio cum non accidat vt ditimus niſi poſt malam cōplexionem calidaꝝ ⁊ ſiccā aduſtam videtur neceſſe vt cum ipſa coꝛpis habitudo fiat gracilis extenuata: imo ⁊ illud eſt conuenientius: vt qñ coꝛpus ꝓeter naturam cepit extenuari ſcabies ⁊ pru-

ritus assequat: quēadmodū ostendit in decrepitis ⁊ calescentibus ꝓpter egritudines diuturnas. Ex q̄bus scire potes q̄ ars ipsum guādi corpus macrū quā scribem⁹ inferius ꝓpto ca. presentibus sublimiter suffragat.

Pronosticatio.

Scabies ⁊ prurigo cū fuerit fortis difficilis antiquata lepra̅ significat affuturā. Ite scabies cū accidit infantib⁹ aut pueris paruulis curari nō debet: qm̄ fortitudinez virtutis naturalis ⁊ mūdificationē sanguis mēstrui significat in pueris corpis derelictis ⁊ a lepra futura ꝑseruat. Ite scabies cū accidit in corpore post egritudies diuturnas aut acutas cum alleuiatiōe viscerum membroꝝ interioꝝ et cōstantia virtutis ⁊ bonitate appetit⁹ crisim significat salutarē. Si vo grauitas in interioꝝ remāserit aut morbi longitudinez aut recidiuā significat affuturā: nisi fortassis patiens errauerit in diera ⁊ cibū superfluū assumpserit: qui cū ꝑfecte digerit in scabiez trāsmutatur: quēadmodū patiētibus appetitum continū. Unde Ypo. iij. par. ampho. Quibuscūq; febrib⁹ longe bis pustule et dolores in articulis fiūt. et statim post ait. Quibuscūq; ex febribus resurgētibus aut pustule aut dolores in articulis fiūt ij amplioriby cibis vtūtur. Item dicit Ypo. sexta parti. ampho. Late pustule non valde pruriginose fiūt. Item si corp⁹ scabiosuz vrinā habuerit laudabilē atq; bene digestā ꝙm substantiaz sedimen ⁊ colorē ⁊ egestiones filr naturales ꝙm q̄titatē ⁊ colorē cibo ꝓportionatas certificat interiorē corporis munditiā ⁊ virtutis naturalis bonitatē. Si vero cōtrariū apparuerit materie multitudinē ⁊ purgationis significat necessitatē. Un Ypo. ij. pti. ampho. Quib⁹ fauces egrotāt aut pustule nascunt in corpe cōsiderare egestiones opz ⁊c. Ite corpora scabiosa cacochimica nō impinguātur anteq; purgent. qm̄ eoꝝ cibus totus conuertitur in materiā corruptā cui in corpore permiscet ꝓterq; eius modicū necessariū advitā. Un Ypo. ij. parti. ampho. Non pura corpora quanto magis reficies ⁊c.

De lepra. Cap. iiij.

Epra est morbus vlis corporis totius puentes ex dñio melie nō naturalis plurime sup humores atq; mēbra ex qua quidē colorē ipsoꝝ inficit ⁊ forma ⁊ figura corrumpit ⁊ alterat eoꝝ cōplexio ⁊ lesiunt operationes naturales: ⁊ fortassis soluit eoꝝ cōtinuitas: ita vt vlcerent donec cadant: qm̄ est velut cancer vlis: quemadmodū ⁊ cancer est velut lepra particularis: vt ait Auicē. iiij. canon. cap. ꝑsenti. Dicamus autē fortassis q̄ melancholia non naturalis est duplex. Una quidē genita ꝑ adustionē humorū: ⁊ est illud quod accidit vt plurimū: ⁊ hec est membrorum corrosiua vehementer: ⁊ ꝓprie cum fuerit ex humoribus calidis ante adustionez que sunt cholera ⁊ sanguis. Alia vero genita per humorū condensationē: ⁊ est illud qđ accidit perparum: quoniam vt ait Gal. ij. de complexionibus. Sepius est in nobis calidū adurens q̄ frigidum congelās: et hec nō est membroꝝ corrosiua vel modicum: ⁊ ꝓprie cum fuerit ex humoribus frigidis per naturam que sunt flegma ⁊ melancholia. Et huiusmodi quidem melancholia non naturalis morbos efficit diuersos: modis tamē varijs ⁊ diuersis. quoniā aut colligitur in mēbro. Aut vero spargitur super corpus totuz. Si primum hoc dupliciter: quoniam aut figitur in eius profundo dum currit ad ipsum per venas ⁊ arterias ꝓprias ⁊ fic efficit apostemata corrosiua q̄ sunt cancri zepherios ⁊ herpestiomenus que differūt inter se. Quoniam si melancholia non naturalis fuerit adusta grossa fit cancer: si subtilis adusta fit herpestiomenus. Si frigida congelata fit zepherios duricies nominata: de quib⁹ nostram expediuimus q̄tum intentionis nostre fuerat capitulo de apostematibus in matrice. Aut spargitur super eius superficiem donec ꝓueniat ad cutim ⁊ fic efficit albaras et morpheam ⁊ algueset quarum distinctionem supra diximus et inferius apparebit. Cum autem spargitur supra corpus totum intus ⁊ extra venas fit etiam dupliciter: quoniam aut putrefit ⁊ resolutur: ⁊ fic efficit febrez quartanā: aut non putrefit: nec resolui: ⁊ fic lepram inducit. Ex quibus scire possumus q̄ lepra in se aggregat vitia ceterarum. Est nāq; illud lepra in toto qđ cācer in parte: est aūt illud in carne quod morpheā in cute: ⁊ est illud ꝑmanens quod est in quartana deficiens. Quapropter a medicis mala in-

Mala ꝯplexio
Lep. 3. re

firmitas nominat: qm̃ ꝛ ex eius contagio corpus sanū maculatur. Sunt aũt lepre quēad modū ꝛ morboꝝ naturaliū oīm tres cause que sunt primitiua antecedens ꝛ coniuncta. Causa primitiua est adustio assidua in sole calido vel ad ignē ꝛ coitus supfluus ꝛ laborꝛ fames ꝛ sitis ꝛ vigilie: ꝛ vsus ciboꝝ acutorū ꝛ vini veteris amari. Hec effi oia sanguinis massam perurūt: vt plenꝰ diximus capꝰ de emorroidibus ꝛ capꝰ de manta cantna. que ẋo sanguinē condensant: sunt ambulatio assidua per niuem ꝛ habitatio ad septētrionez ꝛ incarceratio inter muros ꝛ somnus ꝛ ociuꝫ ꝛ ablatio coitus oīno ꝛ vsus ciborum grossorum ꝛ potus aque frigide vehementer: hec effi oia sanguinem cōgelant. Sunt tamē pre ter has duas causas alie tres communes ad vtrancꝫ que sunt habitatio frequēs inter leprosos: ꝛ coitus cum muliere leprosa vel cū qua antea breui tēpore leprosus coiuit quare fit vir leprosus aut fetus aut vtrunꝫ. Et non oportet vt fiat mulier leprosa semper in quā leprosus proiecit sperma suum: quontā matricis densitas illud prohibet. Et tertia causa que est oim potissima est coitus cum muliere menstruata quare fit puer leprosus qm̃ vt ait Auerro. iij. colliet. vt plurimū ineſt hec passio ex generatione ꝛ raro per acquisitionem quare difficilis est cure. Fetus cū cōcipitur bora menstruoꝝ adustionem aut cōgelationē recipit in sua substantia que apud finem iuuentutis ꝛ processum senectutis ꝙ plurimum roboratur donec exterius manifestetur in corpore ꝛ lepram inducat velut fermentum cū per diē ꝛ noctē in pasta latitauerit. Etas nancꝫ iuuentutis est tēpus adustionis. Etas ẋo senectutis tēpus frigiditatis ꝛ siccitatis per naturā. Causa ẋo lepre antecedens est mala cōplexio calida sicca: vel frigida sicca corpis totius incipiens ab epate et corde a quibus fluit virtus nutritiua mediantibus venis ꝛ arterijs in corpus vniuersum quare multiplicatur humor melancholicus ꝛ sanguis grossus in eisdem. ad qō nō parum efficit splenis oppilatio seu debilitas per naturam. Causa autez cōiuncta est cum humor hmōi perfecte aduritur aut condensatur donec in melancholiam non naturalem conuertatur. Sunt ꝛ lepre species q̃tuor famose. Cum nāq̃ sanguis aduritur a lopitta nuncupatur. Cum ẋo cholera dicit leonina. Cum aũt alteratur flegma tiriam vocauerunt. Et cum melācholia naturalis elephantiā appellarūt quorum oim curam et accidentia per ordinē dicamus. Signa lepre cōmunia trahuntur a tribus quēadmodum ꝛ accidens est triuꝫ generū: vt ait Gal. iij. de accidenti. ꝛ sunt qualitas corporis mutata a qualitate fic. ix. numero colligūtur. primum quorū est color totius corporis ꝛ proprie faciet: quontā oportet vt fit rubeus obscurus tuberosus cum refulgentia quadam velut corij torrefacti preter debitū ꝛ solitū. Secundū signum est dispositio oculorum ꝛ palpebrarum atcꝫ superciliorum: quoniam oportet vt sint rotundi cum grossitie et duritie palpebrarum ꝛ nuditate superciliorū vehementi ꝛ perturbatione in albuginibus ipsorum ex liuiditate vel fuscedine cōmixta cū venis rubeis plurimis in angulis ipsorū velut cane rabido seu leone. Tertiū vero signū est dispositio labiorū oris eminens cuꝫ plūbeitate ꝓter ꝙ sit ex natura. Quartum aũt est dispositio lingue ꝛ palati: qm̃ si linguā deꝓsseris et intus aspexeris sup radicē lingue vbi pendet vuula: ꝛ simiℓr ꝛ in palato fissuras minimas ꝛ grana velut milij colorum diuersorum ꝛ ꝓprie alba vel citrina vel rubea fetentia velut in partib⁹ infectis. Quintū signuꝫ est dispositio capillorū: quoniam cadunt ꝛ sunt rari atcꝫ curti cū furfuribus in capite pluribus: ꝙ si regenerantur sunt parui subtiles qui vix videnť nisi cum prospexeris ad solem. Sextū signum est dispositio corporis totius pruritiua scabiosa cum asperitate ꝛ tortuositate ꝛ nodositate que sub cute reperitur quādo inter digitos tractatur et proprie in facie et circa iuncturas. Et hec quidē ser signa sunt alijs certiora: ita vt cū simℓ fuerint: nō facilē errare. Septimū signū est dispositio musculorum quontā ipsos reperies duros: graciles: ꝛ cōsumptos ꝛ ꝓprie inter pollicem ꝛ indicē manuum ꝛ pulpas tibiarū. Octauum est cutis tēsio in toto corpore ꝛ ꝓprie super spōdiles dorsi ꝓpter fortem siccitatez: quapropter si trahatur vel comprimať tarde redit ad figuram suam: ꝛ si aqua aut oleum superaspergatur nō imbibitur sed cito labitur sup corpus quasi non fuerit humectatum. Nonum

ypq lepr famo ꝯsistor

signū est dispositio corporis ad aerem continentē:qm̄ ⁊ si facile frigescant aut calescant ex debilitate virtutis naturalis vt plurimuz tm̄ frigescunt quare plurimis indigent vestibus ⁊ cameris calefactis:sed hoc est signum fallax:quonia ⁊ omne rarū corpus aut macrū per naturā retinet huiusmodi dispositionē. Si vo signa trabantur ob operatione mutata sex quidem numero colliguntur. Primuz est vocis raucedo ⁊ strictura anbelitus nō accidens ex catharro vel alia causa manifesta sed propter siccitatem viaruz ⁊ anbelitus et oppilationez ex materia grossa cinerosa. Secundū est insensibilitas membrorum siue ex tremorum cum pungūtur:aut vruntur preter qꝫ fit ex paralisi vel cachecia. Tertiuz est mēbrorū fornicatio titillosa perdurans assidue sine manifesta causa ⁊ proprie in fronte et supercilijs ⁊ naso ⁊ maxillis atq; super dorso. Et hec tria signa sunt alijs certiora que sequuntur. Quartum signū est ebetudo pulsus: quoniam oportet vt sit paruus debilis rarus subtilis propter virtutis oppressionē ⁊ organi siccitatem nisi fortassis a principio priusq̄ lepra confirmetur: quoniam potest esse fortis magnus velox propter necessitatē adauctam ex adustione vehementi. Quintū est morum prauitas fraudulenta quare facile trascuntur neq; statim mitigantur:nec cōfidunt in aliquo:sed sunt auari tenaces ⁊ ad concupiscentiā vehementer inclinati. Sextū est somni dispositio:quoniam paruuz ⁊ paucum habent somnum:ita vt ex qualibet leui causa excitentur ⁊ apparent in somno fantasmata nigra timorosa.qꝫ si signa lepre traxerimus ab exeunte mutato sic quinq; numero colliguntur. Quorum primum est fetor anbelitus atq; corporis totius velut fetor hyrcorum ⁊ proprie in loco calido estuoso. Secundum signum est vrina parua subtilis radiosa subcitrina in colore oleaginea in superficie cum arenulis rubeis minutis in fundo: nisi fortassis a principio cuz nec adustio nec oppilatio fuerint consummata:quoniaz potest illo tempore grossa rubea vel citrina vel lizaropos apparere. Tertiuz est apparitio vlceruz sordidoz in volis manuū atq; plantis pedum:ex quibus sanies aut virus fetidum cenosum assidue manat:neq; consolidari se permittunt cuz sunt cancrosa sed magis per diem ⁊ diem dilatantur cuz pruritu vehementi. Et hec quidem tria signa ex signis bmōi generis magis certa. Quartum signum est quod sumitur ab egestione:quoniam sunt vt plurimum ventres eorum stiptici propter siccitatem ⁊ egestiones liuide cinerose. Quintum signum ex sanguinis dispositione ⁊ hoc quidem multipliciter. Uno modo quoniam bora illa qua fit flebotomia basilice seu mediane vel finistre quādoq; vulnus oppilant. Alio modo quoniam post eius receptionem in parapside citissime condensatur ⁊ post tēpus modicum scindatur aut in partem grossam residentem ⁊ aquosam supernatantem sed certior est significatio si scindatur. Alio modo quoniam si recens cum per flebotomiam extrabitur:fundatur in aquam claraz frigidaz nullatenus cum ea permiscetur sed vel supernatat:vel ad fundum condensatur velut sanguisuge nigre:minute. Alio modo quoniam si recens colletur per pannum lineum densum ⁊ digitis exprimatur diligenter reperies reliquias velut grana milij minuta. Et iterum aliter quoniam si recens cū aqua frigida pura dissoluatur in pelui tersa ⁊ mundata reperies in fundo ipsius post effusionem ipsius ⁊ aque grana milij taz dicti. Et aliter iterum quoniam si super ipsuz aliquid salis asperseris postq̄ constiterit in parapside ⁊ liquor si quis supernatat fuerit abiectus nequaq̄ liquefiat vel morose valde quod quidem accidit propter sanguinis grossitiem atq; siccitatem siue fit adustus:siue congelatus. Et iterum alio modo quoniam si super ipsum postq̄ constiterit omni quaq; fundatur acetum aut lixiuium acutuz fortassis natabit ⁊ bulliet super ipsum. Sed in egestione atq; sanguine non cadit fides certa:quoniam consimiles eorum dispositiones reperiuntur in corporibus melācholicis ex morbo vel natura. Dicit preterea Rasis in diuisionibus in capitulo presenti qꝫ lepra habet tres gradus. Primus quorum est incipiens ⁊ propter ipsaz patiens nō separatur scilicet allopiciam qui curam perfectam recipit si medicus fuerit sapiēs studiosus. Et signa eius sunt raucedo vocis ⁊ strictura anbelitus ⁊ turbatio albuginis oculorum ⁊ rubedo faciei et tuberositas eius et paucitas pilorum ⁊ casus eorum ⁊ vniuersaliter om-

nia signa sumpta a qualitate mutata atq; ab actione lesa cum fuerint remissa moderata neq; determinata accidentia accesserunt ad ipsa. Secundus vo gradus est inualescēs ⁊ propter ipsum patiens ab omnibus separatur. Et signa eius sunt: quoniam raucedo fit fortior ⁊ facies tuberosa ⁊ digiti curuant ⁊ deturpantur fortiter itavt pueri ipsum fugiant ⁊ spasmantur iuncture ⁊ fiunt tuberose. Et vniuersaliter cuz omnia signa sumpta a qualitate mutata atq; ab actione lesa fiūt fortiora. Sed que ab exeūtibus mutatis fuerint omnino nulla vel remissa: tunc nanq; neq; quaq; perfecte curatur hec passio. Sed cura que est primi gradus sanatiua fiet repressiua eius ne cito peiorek. Tertius vo gradus est interficiens qm̄ nō est eis cura nisi mortis suspensiua ⁊ membroz custoditiua ne valde cito corrodantur ⁊ decidant sed mozose. Et signa eius sunt qm̄ vlcerak corpus ⁊ fetet et currit virus ex mēbris vlceratis. Sed vt signa oīa pfecte cōpleamus ad spēs lepre p; prias descēdam⁹. Signa igit allopicie sunt cū predictis signis cōibus rubor facici pluri mus cū inflatione oculoz ⁊ eoz lachrymosi tas cū rubore ⁊ tumore albuginis oculoz. Et q; fluit sanguis e naribus ⁊ gingiuis ex oi leui cā ⁊ apparitio venarū guindes in collo cū dispositione prefocatiua assidua ⁊ multiplicatio pustularū rubearū bumidarū sup corpus totū ⁊ vrina rubea grossa vnctuosa ⁊ habitudo viuida carnosa ⁊ etas iuuētutis ⁊ cōplexio sanguinea ⁊ ātecessio regiminis multiplicātis sanguinē ex vino dulci rubeo ⁊ carnibus salitis siluestribus ⁊ ocio ⁊ quiete: verū qm̄ in hac specie capilli cadūt plurimum allopiciā vocauerūt. Signa leonine sunt cuz predictis signis cōibus colori facici citrinus vehemēter ⁊ vlcera feda pruritus in labijs oris ⁊ manibus ⁊ partib⁹ alijs corporis cuz ardore vehemēti ⁊ multiplicatio serpiginis sup corpus vniuersuz: ⁊ vrina subtilis pauca citrina ⁊ fitis vehemēs ⁊ pstratio appetitus ⁊ habitudo corporis cholerica ⁊ etas iuuētutis ⁊ regimē calidū siccū antecedens ex pipe allijs ⁊ finapi ⁊ vigilijs ⁊ fame ⁊ siti ⁊ labore assiduo ⁊ potu vini veteris puri amari: et qm̄ in hac specie fit maxima mor furiositas idcirco leonina nūcupatur ⁊ qm̄ plurimi leonū patiūtur hanc speciē: vt ait Auic. Signa vo tyrie sunt cū predicta signis cōibus color facici subalbidus parū deficiens a facie sanoz cū furfuribus in capite ⁊ pruritu ⁊ scabie ficca sup mēbra faciēte cutim separari velut squamas pisciū aut spoliū serpentis propter qō ⁊ tyria nūcupatur ⁊ multitudo albaras sup corpus totū: fl'r ⁊ habitudo flegmatica ⁊ etas senectutis ⁊ sex⁹ vt plurimū mulierū ⁊ regimē flegmaticū antecedēs ⁊ ppte ex piscib⁹ salitis atq; caseo veteri ⁊ lacte acetoso. Signa elephantie sunt cum signis predictis cōibus color facici liuidus ⁊ iunctura rum nodositas cum tortura ⁊ spasmo ⁊ inepria ad motus voluntarios ⁊ multiplicatio morphee nigre super corpus totuz: similiter ⁊ habitudo macra gracilis ⁊ etas senectutis ⁊ complexio ficca per naturam ⁊ anteces̄sio tristitie ⁊ solicitudinis assidue perdurantis. Et dicitur hoc nomine quonīā in hac specie iuncture crurium ⁊ manuum fiunt plus rigide q̄ in alijs velut accidit in cruribus elephantum.

Sig allopiāe

Sig Leonine

Sig Tyrie

Sig Elephā

Methodus.

Cura huius passionis non diuersificatur secundū suas species: sed tantū penes gradus quod est: quoniam melancholia non naturalis siue facta fit per adustionem: siue condensationem humoris cuiuscunq; fit grossa ficca frigida per naturam ex eo q; ab ipsa resolutur subtile vnctuosum: verumtamen peccatuz sue ficcitatis est multo fortiq; frigiditatis: nisi fortassis per adustionem maximam caliditas accidentalis fit infixa: ⁊ proprie in lepra vlcerativa: quapropter vniuersaliter cum rebus humectantibus corrigitur atq; impinguantibus proposse temperatis inter calidum ⁊ frigidum omniquaq;. Cum igitur lepra fuerit in principio extrabatur gradatiue proposse grossus humor subtilis temperatus cum suctione ciborum humidorum. Modus autem extrahendi cum flebotbomia fiet talis: vt ait Rasis in diuisi. capitulo presenti. Quonīā oportet vt in omni mense fiat flebotbomia basilice vel medtane cum incisione larga non stricta retinente grossum. Ad quod plurimū cō fert sessio in tina aque dulcis tepide vel aq̄ decoctionis maluarum viol'. ⁊ altbee ante flebotbomiam immediate. Et non extraba-

tur simul san.plurim?:sed parū quaqz vice. et permutet eius locus nūc ad brachiū:nūc ad pedes ⁊ nūc ad partē dextrā modo ad sinistrā.qm̄ fiet tuatiuū in eductiōe materie et custodia ꝟtutis ⁊ cōsideretur sanguis cuz egreditur:qm̄ cuz est magis grossus dimittatur. Cuz ꝟo subtilis lucid? statim retringat et ad medicinas ꝓcedatur. Et corpa q̄ magis audem? flebotbomare sunt corpa calida humida carnosa:frigida ꝟo ⁊ sicca pbibemus. Post flebotbomias aūt plurimas et venarū inanitiones ex sanguie grosso melācholico fiāt scarificationes ꝓfundate cuz incisione larga post exitum a balneo humectāte. Nunc quidē in pulpis crurū:nunc ꝟo in natibus ⁊ nūc in spatulis vel in dorso. Modus ꝟo humores grossos extrabēdi cum farmacia fiet talis vt in offi ebdomada venter semel soluatur cū medicinis educētibus melancholiā. Primo cū debilibus post boc ꝟo cum fortiorib? gradatim:ita tamē q̄ nulla vice fortis solutio:sed moderata:qm̄ cum dicimus medicinas fortes nō quidē intelligimus ꝑm pondus sed ꝑm virtutē. Et bas q̄dem medicinas cōplete dixim⁹ ca.de permixtione rōnis. Meqz permittendū quando das medicias attractiuas fortes,put humor melācholicus requirit quin des ex lenitiuis quantitatē paruā:cuiusmodi sunt cassia ff. māna tamarindi viole atqz pruna:qm̄ ventrem ꝓparant ⁊ velocitant medicinā:vt ait Mesꝫ.in suo de appropriatis.ca.de melācholia. Diebus ꝟo intermedijs quibus nō purgatur corpus digeratur materia cuz sirupo quem dicemus in empericis. ⁊ humectetur corpus cū sessione assidua in tyna supdicta: Et semp cū balneū exierit:inungat totū corpus ⁊ ꝑprie mēbra debiliora ex oleo cōi calido vel oleo violar.vel oleo nenupbarino.vel si aliud ꝑsto nō fuerit cū lacte dulci recenti butiroso vel cū adipe anatis anseris ⁊ galline incorporato cū populeon ⁊ dyaltea partes equales omnīū sumendo. Et reguletur corpus ex cibis humidis lentibus dulcibus velocis penetrationis q̄ tenerū faciant corpus ⁊ impinguēt ipm ⁊ humores generēt subtiles ex quib? est lac dulce recēs ex aialibus sanis inuenib? sumptū in ieiuno ꝑ se vel mica panis offi die ⁊ ꝑprie si in ipso delectetur. Similr ⁊ pultes ex farina similē vel auene cōditi cū eodē ⁊ pultes ex amilo ⁊ farre cōditi cū lacte amigdalarū ⁊ zuccaro albissimo. Et iura carnium edorum ⁊ agnorū ⁊ pullorū pinguium condita cū vitellis ouorū ⁊ croco ⁊ cinamomo ⁊ carnes elixe cū lactucis cucurbitis spinargijs borragiñ. atqz sicla. Similr ⁊ ouа recentia sorbilia elixa nō assa: similr et brodia butirosa ⁊ butirū recens comestū cū bucella panis. Bibat vinū albū clarū limpbatum dulce vsqz ad mediocritatē vel mellicratum aquosum subtile vel iulep vel aquā decoctionis ficuū vel aquā frigidā claram. Caueat a cibis ⁊ potibus ⁊ saporibus generantibus melīam naturalem vel nō naturalē qualēcunqz quos plene iam descripsim?:capitulo de emorroidibus. Caueat a reb? vtinā prouocantibus vehementer: ne fortassis educat subtile ⁊ grossum indurēt nisi fuerit pattēs ex ijs qui per vrinā purgari cōsueerunt. Nō quidez scies ex vrina grossa liuida exeūte cū sedimine plūmo cinerosо. Ystud tñ est perpaꝫ quoniā humor grossus postulat vias largas. Et ex rebus vehementer humectantibus est somnus plūmus post cibum ⁊ ociū ⁊ quies ⁊ postpositio solicitudinis ⁊ habitatio assidua in aere humido valde:sed frigido moderate ꝑ se: vel per artē. Sic ergo regulet donec redierit scōa borа flebotomādi vel purgandi. Et fiat ordinis reciprocatio assidua per durās: quoniā sanatur bac cura. Et si remanserit color malus in facie rectificetur cū vnguēto citrino vel cū vnguento albo visitato. Ad quod cōfert plurimū scarificatio facta primo quidē in spatulis deinde sub mēto ⁊ pulpis aurīū. Ultimo ꝟo ꝑ supficiē factei totā ita vt sanguis excitet ⁊ diligēter cū digitis exprimatur ⁊ vnguenta predicta vlco imprimātur ⁊ proprie in balneo vel loco alio calido vaporoso. Et si ruborꝫ in oculis apparuerit:instillentur collīria:dicta capitulo de obtalmia.⁊ proprie de ceruſa. Et si capilli capitiꝫ ceciderit:fiāt q̄ dixim? ꝑprio ca. ad ipsoꝫ gñationē atqz fixionē. Si ꝟo lepra ꝓcesserit ad gradū scōm añcē sis vocat? ad curā nihil ex ordie supdicto diminue:qm̄ fiet ꝓferēs ne cito pejoret. Et si nodi durivl macule morpbee fuerit circa iūcturas freqnter ipas mollifica cum balneis ⁊ oleis ⁊ vnguentis supradictis ⁊ ꝟoꝫvt olea sint calida vehemēter donec vrant.⁊ penetrent loca du-

ra: ꝙ si nō suffecerit opus est vt cum lamina ferrea ignita puranꝫ ipsoꝝ superficies atq; resoluātur. Et si nec ista suffecerint: cōuenerūt antiqui ꝛ estimauerūt ꝙ carnes vipe comeste ꝛ vinū eiꝰ bibitū ꝛ tyriaca de vipis: ꝛ troiscisci de tyro famosi exhibiti bis vl' ter in bebdomada cū vino albo subtili mixto cū aqua frigida sanāt ipsam: qm̄ ex vsu earū assiduo inflaꝫ corpus totuꝫ ꝛ mollificaꝫ caro ꝛ cadit cutis superior dura defedata ꝛ regeneraꝫ alia inferior mollis atq; clara: sed hec est cura ra ra difficilis. Preparatio aūt vipe in iure talis est. ℞. serpentē habitātem in locis filuestribus mōtanis nō paludosis cuiꝰ color sit flauus habēs ventrē albuꝫ ꝛ in medio ventris lineā rubeā ꝛ in medio dorsi lineam nigraꝫ ꝛ caput habens planū subtile ꝛ corpus in medio grossum ꝛ caudā curtam subtilem velut lacerta qui dum mouetur: facit strepitum.

Et si dentes habuerit in mandibulis est melior: ꝛ abscindantur caput ꝛ cauda' ꝛ abiciātur omnia eius interiora ꝛ abluatur eius caro pluries in aqua clara ꝛ frustatim incidatur ꝛ ponatur in lebete mūdo cuꝫ sufficiēti aqua pura. Et addatur aliquid aceti ꝛ salis ꝛ olei ꝛ piperis ꝛ gallāge ꝛ seminis aneti ꝛ bulliantur donec caro ab ossibus vndiquaq; separetur. Tunc igitur patiens comedat de carnibus ꝛ sorbeat ex iure paruꝫ post parum assidue per dies multos. Et si carnes abhorruerit: misceat ipsas cum carnibus pullorum vel columbarum vel factat ex eis tortellum vel pullos cum viperis decoquat ꝛ fiet ius magis sapororosum. Cum autem illud per dies multos cōtinuauerit ꝛ supuenerit scotomia ꝛ corpus inflatum fuerit et cutis sepetur sufficiens est iam eius vsus. Preparatio autē vipere in vino talis est vt vipera viua preparata sicut priꝰ bulliatur in lib. xx. vini albi puri clari donec caro ab ossibus separetur: ꝛ tūc vinum cū vipera simul actu calidum in dolio fundatur quod. xl. lib. vini albi clari contineat cui misceatur. Et exipo bibat modicū oi die i ieiuno. Preparaꝫ aūt vipera in sirupo sic. ℞. viperā preparatā vt prius: ꝛ pone in. viij. lib. aque ꝛ adde aliq̄d fumiterre vel succi eius ꝛ tbimum ꝛ epithimum ꝛ aristologiam rotundam ꝛ gentianā et mentam ꝛ baccas lauri ꝛ ʒʒ. ac cinamomum ꝛ fac bullire donec medietas consumatur vel caro ab ossibus separetur: tunc colletur ꝛ siruptsetur collatura cum lib. ʃ. zuccari et detur ex eo omni die in aurora q̄tum testa oui capere potest cū aqua calida. Preparatur vipera in electuario sic. ℞. carnes vipere preparate sicut prius: ꝛ cocte ꝛ pistentur perfecte ꝛ misceātur cum duplo zuccari rosa. in causa calida vel cum duplo dyasene in causa frigida ꝛ detur ex eo omni die in ieiuno cū vino claro bene adaquato. Si vo lepra peruenerit ad gradū tertium ꝛ ulceretur corpus et virus effluat ꝛ feteat eius corpus: inunganꝫ vlcera eius assidue cum vnguētis de cerusa optato: quod dixim? capt'o de apostemate in matrice. C. de malitia cancri repimēda. qm̄ refrangit materiā corrodentē ne cito membra cadant vt vita ꝓlongetur: ꝛ cauterisetur cū ferro ignito ꝛ permutetur etiꝰ habitatio ad aerē humidū vehementer sed nō supflui frigoris nec caloris sicut aer stās secus decursus aquarū mundaꝝ. Et assidue vtaꝫ lacte ouiū ꝛ vaccarū in potu: qm̄ prolōgat eius vitā ꝛ sepius assiduet flebotbomiaꝝ basilice ꝛ venarū guindesi in collo ne suffocetur ꝛ balneationē in tyna supradicta.

Empirica.

Cōstructio sirupi nobilis digerēs humores grossos aduſtos vel cōdensatos atq; ipsos preparans purgationi sic fit. ℞. borraginis buglosse scolopendō. capilli veneris politrici adyantbos ꝛ fumiterre si recens haberi possit. aā. m. vnū semis lactuce endiuie cucurbite meloñ. aā. ʒ. ʃ. prunorū siccorum passulaꝝ pinguiū enucleataꝝ aā. ʒ. vnam. ꝛ ℔. pollipodij. ʒ. tres. bulliantꝫ omnia preter epithimū in lib. viij. aque clare: vl' in. vʃ. lib. aque ꝛ lib. duabus vini albi dulcis aromatici clari subtilis: donec tertia pars fuerit consumpta tūc apponatur epithimū ꝛ statim deponatur ab igne ne virtus epithimi resoluatur. Et cū infrigidari ceperit omnia manibus confricentꝫ et collentur. Et additis. ij. lib. zuccari albissimi fiat sirup. clarus subtilis aquosus de quo potentur omni die in aurora. ʒ. quattuor vel sex. Sirupus de epithimo purgans humores grossos aduſtos vel nō aduſtos cum virtute sic fit ℔m Hebemes. ℞. epithimi bonī ortensis. ʒ. xx. mirabolanoꝝ citrinorum ꝛ indorum. aā. ʒ. xv. cuscute fumiterre. aā. ʒ. decē.

thimi buglosse calamenti emblicorum belle/ricorum liquiꝝ. polipoð. agarici sticað. añ. ʒ. sex. roſ. seminis fenticli anisi. ʒ. ij. ℞ pruna numero. xx. vuarũ passularũ enucleatarum. ʒ. quattuor. tamarinð. ʒ. ij. et ℈. zuccari lib. iij. rob. lib. ij. vel loco eꝰ dulcis vini albi subtilis fiat firupꝰ bene coctus ⁊ detur cũ aqua decoctionis prunorum: vel addaꝫ aqua plurima quãdo coquitur ⁊ fiat firupus subtilis aquoſus ⁊ per ſe potetur. Cõfert eñ lepre inchoate et morphee ⁊ ſcabiei ⁊ ſafati ⁊ cãcro et omnibus morbis de cholera nigra generatis. Pillule inde quas ſcripſit Haly et ſunt vltimi iuuamenti atq; fortitudinis ad idem fiũt ſm eundẽ modum. ℞. mirabolanorum indoꝝ elleb. nigri polipoð. añ. ʒ. v. thimi epithimi ſticað. añ. ʒ. ſex. agarici lapidis lazuli loti colloquintidis. ſalis indi. añ. ʒ. iij. ſucci eupatorij ſpice. añ. ʒ. ij. gariofil. ʒ. ſ. yerepigre. ʒ xij. fiant pſillule cum ſucco apij vel fumoterre vel vino veteri amaro de quibꝰ dẽtur a. ʒ. ij. vſq; ad aureos. ij. cũ aqua caſei ſero cum itur ad lectũ ſine cena et ſunt ſane et expte. Pillule de elleboro nigro ad idẽ fiunt. ℞. aloes. ʒ. vnaʒ. ſalis indi. ʒ. ℈. ellebo. nigri. ʒ. ſ. agarici boni. ʒ. vnã: fiant pillule cũ melle vl̃ vino dulci ⁊ ſint omnia. ſ. doſis. Ex ſolutiuis debilibus cõuenientibus corporibꝰ delicatis eſt ſerum vel aqua caſei q̃ eo actu calido bibitur lib. vna in aurora cũ melle vl̃ zuccaro dulcoratũ. q̃ ſi fortificare volueris infunde in ipſo per noctẽ mirabolanorum citrinorum ⁊ indorum. ana. ʒ. duas. piſtando groſſo modo ⁊ in craſtino manibus fricando atq; collando diligenter. Electuariũ delicatum ad idem. ℞. ſene epithimi añ. ʒ. iij. elleb. nigri roſ. ru. añ. ʒ. ℈. fiat electuarium cũ melle cocto ⁊ mundato de quo detur ſemel in ebdomada. ʒ. ſ. vel. ʒ. xv. cum vino calido limpbato. Electuariũ quo vtimur omni die in ieiuno alterans ⁊ cõfortans ſic fit. ℞. trociſcorũ de thimo. vſ. nũero. tyriace veteris electe. ʒ. ſ. zuccari roſ. dyarrodõ abbatis. añ. ʒ. ij. Et ſi calor fortis fuerit: addatur triſandal. ʒ. ſ. detur ex eo ante cibum. ʒ. vna cum vino limpbato. Oleum de ſerpentibus cutim leproſorũ pulebrificans: ⁊ ppte poſt purgationẽ ſic fit ſm Aſeb. in antidotario. ℞. ſerpentũ nigrorũ vel flauorum quos ſuperius deſcripſimus circiter lib. ij. pone eos integros in olla terrea vitrea ſtricti orificij ⁊ funde ſup eos olei fizami. vel de ſemine lini vel olei camõillini vel cõis lib. ſ. ⁊ ℈. ⁊ figilla orificium vaſis ⁊ decoque lento igne vel ſuper prunas donec caro ab oſſibus ſeparet. ⁊ caueat ſibi operator a vapore eius: qm̃ eſt venenoſus: ⁊ cum cocti fuerint: dimittatur in frigidari ⁊ recõdatur in vaſe vitreo diligenter operto ⁊ adminiſtret liniendo ſup facies et membra leproſorum cum penna: qm̃ poſt dies aliquos facit cutim cadere ⁊ aliã teneram regenerari. Oleum de ouis ad idem ſm eundẽ. ℞. vitella ouorũ elixatorum donec indurata fuerint circa. xxx. ⁊ cõtinue manib⁹ ⁊ pone in ſartagine lapidea ⁊ frige ſuper ignẽ mouendo cũ ligno donec rubeſcant ⁊ reſoluatur ab eis oleũ: ⁊ tũc ea cõprime cũ torculari tũc abundãtius manabit: qm̃ ex pluribus vitellis adhuc fit oleũ paucũ. ⁊ ſi pones in alẽbico ⁊ diſtillares ſicut faceres aquã roſ. melior fieret operatio. Eſt eñ expertũ ad omnẽ cutis feditatẽ: ⁊ confert impetigini ſerpigini ſafati algueſetz ⁊ fiſtule ⁊ vlceribꝰ malis corroſiuis. Oleũ de iunipero ſm eundem in eodẽ ſic fit. ℞. ligni iuniperi recentis ℔tum volueris: diuide fruſtatim ⁊ reple ex eo ollam terream vitreatã ſtricti orificij: ⁊ pone ſup ipſum laminã ferreã ſpiſſim perforatã: ſicut fit cribratorũ ⁊ inclina ollã ſup orificium ⁊ pone ſub eo in fouea ſub terra conſtrictam ollã aliam vitreatam lati orificij ⁊ ignem ſuper ollã ſuperiorẽ qõ vſui reſeruet. Oleũ de fraxino fit eodẽ modo ⁊ confert ad idem. Dicunt ꝓterea experti q̃ ſi patiẽs melius q̃ leprã inchoataʒ caſtret ſtico ſanaꝫ ab omni alia medicina: quonã alterabit eius complexio ad frigiditatem ⁊ humiditatem vehementem.

Canones.

Dubitarũt alicq̃ re lepra icipies curet: cancer vero nequaq̃: ſz ſint ex eiſdẽ cauſis. Ad quod dicendũ q̃ in cancro eſt materia intra venas que ſunt velut radices eius: quare curari nõ poteſt niſi radices auferãtur: ſed illud eſt fieri impoſſibile ſine membri mutillatione: ſed cum lepra ⁊ albaras ⁊ morphea: ſimiliter ſafati ⁊ algueſetz ⁊ fe. quartana ⁊ multa diuerſorum ex eiſdẽ fiant cauſis: vt eſt dicendum a principio: conſequenter videtur vt eorum

capitula sibi mutuo suffragentur.

Pronosticatio.

Lepra primi gradus pfecte curat. Lepra vero scdi grad⁹ occultat: sed q̄ in tertio gradu mitigat. Et si sola q̄litas corporis mutetur: significat primū gradū. Si vo cum hoc opatio naturalis mutet: significat gradū secundū. Qō si exeūtia superuenerint muta gradū certificāt tertiū confirmatū. Item cū omne genus morboꝝ possit q̄cq̄ sanari beneficio nature sola lepra nō curat: nisi successerit consiliū medicine. Ite lepra q̄ fit a cā cala cito confirmat ⁊ fit corrosiua maligna que vo ex cā frigida tarda est atq̄ morosa: necq̄ mēbra corrodit ⁊ diutius occultat: qua propter accidit vt pueri ⁊ mulieres ⁊ senio res diutius in lepra pseuerent q̄ iuniores et viri fortes cali per naturā. Itez lepra magis multiplicat in regionibus frigidis q̄ calidis: qm̄ in eis sunt ꝓpter antiperistasiz vē tres calores: ⁊ simil⁹ in siccis magis q̄ humidis: qz fiunt in eis humores grossiores. Ite corpora p naturam crassa valde raro incurrunt lepra ⁊ cū accidit vt plurimū occultatur: qm̄ oia corpus impinguantia sunt lepre curatiua: vt dicit Auer. ij. sui colliget. q̄ lepra vt plurimū est ex generatione: raro vo ex accidente. Quapropter ⁊ difficile curat: quemadmodū ⁊ epilepsia atq̄ arthetica q̄ per generationē transfundunt. Ite leprosi raro febricitant ⁊ cū accidit eis feb. fit breuis nec pdurat: qm̄ siccitas prohibet putrefactionē. Qō si feb. cronica superuenerit: et ꝓprie quartana curat lepra inchoatam.

De albaras ⁊ morphea. Cap. v.

Ste sunt passiones defedantes cutim ⁊ corpis superficiē exterior em quemadmodū lepra carnē inficit ⁊ mēbra pfunda. Verūz differūt inter se parūper: tamē valde cōueniunt qō est qz morphea stat magis circa cutis superficiez: sed albaras inter carnē ⁊ cutē. Et tā albaras q̄ morphea ex humore grosso frigido maligno: quē cū mēbrorū assimilat ꝑm substātiā in toto vel in parte nō pōt ips perfecte assimilare in colore: quare remanet eius color ꝓprius ⁊ cutis colorat. Et quemadmodū tres sunt colores extranei a colore corpis principales q̄ sunt albus rubeus et niger: ita et sunt tres spēs vtriusq̄ principales que sunt morphea alba: morphea rub. morphea nigra. Similr ⁊ albaras al. rub. atq̄ nigra. Et alba quidē fit ex būore sanguineo terreo cōpacto: siz nigra ex melācholia cōdēsata. Necq̄ poterunt ex cho. gnari cū fit humor subtilis resolubilis vt in icteritia demonstratur.

Methodus.

Cura vtriusq̄ ipsaꝝ cū est alba est vt digerat flegma grossum cū sirupis calidis acutis incisiuis: ⁊ post hoc purget cuz medicinis fortib⁹ vicibus alternatis q̄s dixim⁹ ca. de arthetica passione. Et si ꝑsto nō sit aliud conferens erit oximel compositū vel squillitic⁹ in digerēdo ⁊ pill'e cochie in purgando semel in ebdomada ꝓuocet vomitus duob⁹ diebꝰ ꝓximis sup se: qm̄ diuertit materias a circūferētia corpis ad centrū oiquaq̄ si fuerit facilis copiosus. Post hec vo localia remedia ministrēt. Fricet q̄ ma Reg. culaꝫalba cū rebꝰ acutis rubificatib⁹ donec vesicet: ex q̄b⁹ sunt allia cepe crude ⁊ sapo ⁊ succꝰ anacardi ⁊ semē rapbani vl' vrtice ⁊ semē sinap. cōtritū ⁊ mixtū cū aceto. fil' radix capsie vel lilij vl' rubee tinctoꝝ. fil' ⁊ staphisagria ⁊ ellebor⁹ alb⁹ ⁊ radix lappacij acuti Nec ei oia makias grossas subtiliāt ⁊ isensibil' resoluūt: ꝙ⁹ hoc sanguinē laudabilē attrahūt ⁊ addūt in ruboꝝ. Qō si nō sufficerit emplet loc⁹ cū stercore colūbarū ⁊ sicub⁹ ficcis in q̄b⁹ puluis sinapis ⁊ cātarides sint incorpata: ⁊ ꝓpe post fricationē p̄dictā: nec desistat ab vlceratione bmōi donec pfunderadix macule totaliter auferat. Et ad id confert plurimū añcessio balnei q̄cq̄ vice in quo fiat scarificatio pticule cui succedat fricatio atq̄ emplatio iā dicta. Post illud aūt incernet loc⁹ ⁊ color ei⁹ rube⁹ liuidus infigat cuz vnguēto qō sic ℞. ℞. rubee tinctoꝝ brasilij Vno sandaloꝝ rub. terre rubee sang. dra. oim vel quorūcūcq̄ voluer⁹. ℥. ij. thuris farine fabaꝝ excorticatoꝝ adustaꝝ: añ. ℥. ℈. litbargiri albificati. ℥. iij. terant⁹ oia subtilr ⁊ cū litbarro ⁊ aqua decoc. brasilij vel terre rubee misceant donec redierit ad formā vnguēti ⁊ ex eo omni die locus corrosus inungatur vsq̄ ad consolidationem perfectam. Albificat

Albificat Lithargirum

tur aũt litbargirũ si puluerisek ⁊ misceatur cũ oleo ros.⁊ ad solẽ caliduz exponak donec exicceк.et iterũ terak ⁊ cum oleo ro. miscеak et soli exponak.Et boc fiat totiẽs donec fuerit albificatũ pfecte.Abstineat a cibis ⁊ medicinis frigidis ⁊ regak ex reb⁹ calidis subtilib⁹ vebementer. Utak in eo septus scz in tetuno trifera minore quã dixim⁹ ca.de decoratione capilloz.qm̃ flegma grossum educit ⁊ subtiliat excellenter.Cura vtriusqz cuz est rubea est vt statim a pricipio extrabatur sanguis grossus a corpe toto.t.cũ flebotbomia larga basilice dexire vel finistre vel saluatelle in pede dextro vel finistro modo illo modo alio donec totus extrabak cũ suctione assidua sanguis subtilis ex cibis bumectãtibus subtilib⁹: vt dixim⁹ de lepza. Post illud vero scarificek locus vsqz ad profundum rub.perfecte ⁊ emplastretur ⁊ fricek cum rebus acutis vesicãtibus iam dictis donec totus fuerit corrosus:deinde pmittak recarnari paulatine nõ subito cum succo cepe vel sinap.aspersо vel folijs recẽtibus caulis ⁊ bietis ⁊ sambuco positis super vlcus ⁊ infigak ei color albus tẽperatus cum protectiõe farine amili ⁊ catbimie argenti intra vulnus cuz litbargiro albificaco supradicto. Cura vtriusqz ipsarũ cum est nigra est vt a principio digeratur ⁊ purgetur melancbolia: sicut diximus capi.de lepza.cũ suctiõe assidua bumoz subtilitũ lucidoz ex cibis ⁊ potibus subtilibus penetratiuis dictis ibidẽ. ⁊ assiduatiõe balnei in aqua dulci tepida ⁊ multiplicatiõe ociũ somni ⁊ quietis ⁊ abstinẽtia ordinata a rebus acutis sanguinẽ educẽtib⁹: vt sunt piper ⁊ sinap.silr et a rebus põticis sanguinẽ cõgelantibus: vt sunt nesptile ⁊ pira nõ matura. Post ista vero oia peruenidũ est ad remedia localia: quare scarificek atqz vesicetur macula nigra:sicut dixim⁹ de de alba donec locus tot⁹ corrodak: deide nõ pmittak incarnari subito: sed paulatine donec ei sicut ⁊ in pdictis infigatur color.

Pronosticatio.

Albaras atqz morpbia cũ fuerint fortes difficiles antiquare corpus babilitãt ad lepzã. Itẽ albaras est deterior morpbea:qm̃ eius materia magis extat pfunda ; silr ⁊ cũ ipsa pzurit⁹ corpis ⁊ asperitas scabiosa que plurimũ aptificãt ad lepzã. Itẽ butusmodi passiones cũ nõ rubuerint facliter post loci fricationẽ difficile curank:qm̃ materiã signifikãt antiquatã. Itẽ si sanguis nõ exterit quãdo locus pũgitur cũ acu nullatenus curak: qm̃ materiã significat lapidificatã. Item in corporibus crassis p naturã vel dietã facil⁹ curãtur q̃ in siccis extenuatis: qm̃ regimen bumectatiuũ est bmõi passionũ sanatiuum. Itẽ si fuerint ex generatione aut diuturnis tẽporibus antiquate nullatenus auferũtur.

De sapbati ⁊ algueset ⁊ gutta rosacea. Capituluz.vj.

Iste sunt tres passiões cutim defedãtes: quẽadmodum ⁊ albaras et morpbea. Verũ differũt ab ipis boc mõ:qm̃ in istis passionib⁹ alterak color naturalis ⁊ ppius mẽbri cũ pustulis ⁊ furũculis diuersis. Sz in albaras et morpbea nõ sunt pustule neqz furũculi:imo solus color alterak. Differẽtia aũt eoz iter se talis ẽ:qm̃ ⁊ si qlibet ipsoz accidat circa cutim ⁊ ppie faciet:silr ⁊ rubozẽ efficiat pustuloſuz:verũtm̃ si pustule bmõi late fuerint atqz sparse ex q̃b⁹ virus egrediak sanioſum fit fau⁹ que sapbati nũcupak. Si vo minute fuerint atqz spisse cõtuncte plurime fit algueset que grossum nomiatur. Si vo rubor supra pustulas dominatur:sic gutta rosacea dicik. Et fiunt omnes ex eadem causa:scz bumore calido adusto corrosiuo:vt sunt flegma salsum ⁊ cholera atqz melancbolia aduſta.

Cura omnium istarũ vna atqz eadem est oĩno.digeratur igitur statim a pricipio bumor acutus atqz purgetur.,vt diximus.capi. de scabie ⁊ pzuritu. ⁊ fortiores medicinas digerentes atqz purgantes bumores aduſtos diximus capi.de lepza./quoniã bec duo capla nõ differũt nisi penes magis ⁊ min⁹. Quod si corpus carnoſum ⁊ viuidum appareat:oportet vt butusmodi purgatio fiat quãdoqz cum flebotbomia larga grossum sanguinem extrabente. Et quandoqz cum farmacia: modo quidem cum ista:modo quidem cum alia.vt diximus de lepza.donec totus bumor aduſtus educatur ⁊ subtilis atqz temperatus succesſerit paulatine ex subtilibus turibus temperatis. Post istam aũt curam videtur peruenidum ad remedia lo-

Dẽa lyaru passionũ

calta particularia ꝓpinqua. Ulcereꝫ ergo ꝓmo locus tot⁹ a ꝓfundo cū fricationibus ⁊ emplis ⁊ oleis rubificātib⁹ acutis q̄ dixim⁹ ca. de albaras. ⁊ ca. de furfurib⁹ in capite vl̄ in aq̄ adurente quā dixim⁹ ca. de emorroydibus. Et hoc fiat totiēs donec tota materia q̄ fuit radix atq; cā ꝓiuncta ꝑnis egritudinis extirpeꝫ. Et ad illud vehemēter cōferūt sanguisuge ponite sup locū: aut ventose cuz scarificatione ꝓfundata. Et si passio fuerit in facie ponātur ventose prio sup spatulis ⁊ collo ⁊ post hoc mēto: qñ fiet ipsi⁹ eradicatio silr ⁊ diuersio ad ꝓpinquū ⁊ remotum. Caueat ñ patiens ab ipsor⁹ vsu imoderato: qñ ventose sup collo memoriā debilitāt et mollificationē inducūt: q̄ ño sub mēto visum diminuūt ⁊ auditū. Post hoc ño gradatine cōsolideñ nō subito cū vnguētis et fomentationib⁹ lenitiuis dictis capitulis eisdem. Et ex vnguētis nobilib⁹ ad dealbādū atq; lenificandū factē est vnguentū albuz et vnguētum citrinū vsitatū: q̄ si magis stipticare volueris ḡtia ꝓsolidatiōis adde aliq̄d pul'. thuris atq; litbargiri. Et si post curationem vlceris redierit aliqua istarum passionū predictarum retteretur curatio a principio donec locus ab ea securetur.

Ventose sup collo sub mēto q̄ operantur

Vnguā ad dealbādū

Epithima

Emperica.

Epithima expertūad pustulas bmōi sic fit ℞. aque ros. lib. ſ. pul'. sulpburis tritti subtilissime atq; cribellati. ℥. ſ. ⁊ ℈. conquassenꝫ simul in vase vitreo: ⁊ p dies plurimos ad solem calidū vel locū temperatū deponantur donec eor⁹ virtus vniaꝫ: stiptica q̄dem ex sulphure: stiptica ño ex aqua ros. Et ex ipso facies oi sero liniaꝫ: ⁊ in crastino cū aqua tepida abluatur: qñ post dies ⁊ dies factē pulcbrificat excellēter. Ad idē confert pl'imū litbargirū albificatū: vt dixim⁹ ca. ō albaras si sup factē diutius inūgatur. Refert ꝑterea Mesꝫ. in suo de appropriatis. ca. de sapbati. q⁹ Gal'. dicit se multos curasse cū isto linimento. ℞. cartas cōbustas ⁊ cōtere eas atq; contēpera cū aceto acutissimo et linias sup locū post fricationem sufficientē. cum pāno aspero vel spōgia marina. Refert ⁊ alib⁹ auctoritate democriti. ℞. cartaz cōbustaz calcis lote argēti viui aā ℥. ſ. confice cū aceto ⁊ oleo de nucibus ⁊ linias sup locū post fricationem sufficientē. Qñ si alterutrum fortificare volueris. adde tartari cōbusti ⁊ colcbotar adusti ⁊ salis adusti ⁊ stercoris muris et amigdalarū amararū adustarū ⁊ succi squille ⁊ succi cepe acute ⁊ aristologie rotunde ⁊ sulpburis viui gratia corrosionis ⁊ absterſionis olibanū ⁊ gallas cōbustas ⁊ litbargir. ⁊ catbimiā auri ⁊ argēti gratia stipticitatis ⁊ consolidatiōis: sed amilū ⁊ spodiū et cerusam gratia dealbationis. Sic nanq; bec est medicina completa aggregans omnes intentiones.

Ad faciem pleniendam

Linimēt

Pronosticatio.

Istius capituli est pronosticatio de albaras et morpbea.

De dealbatione totius corporis et proprie facie. Cap'm. vij.

Studiosus cap'm certificat cōplementū artis medicine cuz scriptis vtilib⁹ ⁊ necessarijs: neq; turpia neq; superflua negliganeꝫ neq; fortassis pusillū corp⁹ bumanū respiciens ei⁹ sufficientiā effugiat redundantē. Corpus igiē būanuz ⁊ ꝓprie facies pars oib⁹ nobilior atq; manifestior ꝑt diuersis coloribus colorari: duob⁹ quidem ad decorem pertinentibus in contentū qui sunt niger et critinus.

Methodus.

Albificaꝫ utē cor⁹a ex multiplicatione adipis ⁊ pinguedis in ipso cū cibis et potib⁹ dulcib⁹ aromaticis ⁊ balneis būectātib⁹ cū absterſiōe aliq̄li ꝓut dicem⁹ ca. de arte ipinguādi. Silr ⁊ cū gumera ⁊ epitbimate qō sic fit. ℞. amili purissimi dragāti albissimi amigdalaz dulciū excorticataz ⁊ fabarū farine ordei. aā ℥. ij. ℈. rafani. ℥. ℈. terātur oia subtilissime ⁊ cribellētur p pānū dē sum lineū. vel findonē velut i collirijs ⁊ cū lacte oui vel capraz vel vaccaz calido recēti distēpetur: vl' cū lacte amigdalaz dulciū fiat sicut mel currēs ⁊ ex illo collū ⁊ facies epitbimeꝫ sero cū ttur ad lectū ⁊ crastinū cū aq̄ tepida dulci vl' cū aq̄ decoc. sulpburis vel cuz aq̄ decoctiōis vsoꝫ ⁊ mal'. ficcaꝫ abluaꝫ: ⁊ ſ hoc p dies plimos vicib⁹ frequētatis. Et ſ fortificare volueris: adde aliq̄d ceruse ablu-

te: et⁹ th̃ vſus aſſiduus caput ifrigidat ⁊ dẽtes denigrat. Solũ ꝓterea lac recẽs butiro/ſum quodcũq; fuerit ex ꝑdictis cutim albifi cat atq; mollem reddit ſi cum eo ſepe facies abluaꝫ et ꝓ ſe dimittaꝫ exiccari: vel in ipſo pãni linei albi molles infundãtur ⁊ ſup fa/ciẽ tota nocte dimittãtur. Sil⁹ ⁊ albumen ouoꝝ recẽtiũ pfecte cõquaſſatũ donec ſpu/mã fecerit et cũ eodẽ lacte tẽperatũ. Rubifi catur autẽ corpus ⁊ facies ex multiplicatio/ne ſanguinis et ſpũs in eis cũ potu vini plu rimi et ꝑpte rubei dulcis odoꝛiferi ⁊ turib⁹ carniũ inſpiſſatis cũ vitellis ouoꝝ ⁊ condi/tis cum croco gariofil⁹ ⁊ cinamomo. Sil⁹ ⁊ gumera ſeu epithimate calido acuto rubifi catuo taliter refracto: vt et⁹ virtus ſufficiat ad attrahẽdũ ſanguinẽ verũ: deficiat autez ad cutim corrodẽdũ. Et ipſa plene diſtinxti/mus ⁊ dixim⁹ capl̃o de albaras ⁊ morphea. Eſt autẽ cõferẽs epithima qđ ſic fit. R. bra/ſilij vl̃ rubee tinctoꝝ vel raſ. pedũ colũbar. ꝗtũ volueris: piſtẽ groſſo modo et bullaꝫ leniter i aq̃ dulci clara donec aq̃ pfecte cepe rit rubere tũc diſſoluaꝫ in ipa modicũ maſti cis aut thuris albiſſimi: ⁊ poſt hoc imbibãꝫ in ea/rticule minute cotti carminati donec ruborẽ aſſumpſerit pfectũ: tũc igit̃ extrahã/tur ⁊ ad ſolẽ exiccẽtur atq; reſeruẽtur. Et cũ ipſo: vti volueris: humectẽ ꝓmo mẽbrũ cuz ꝑpria ſaliua ⁊ poſt hoc fricẽ totũ ſicut eſt ſupra locũ diligẽter: qm̃ ruborẽ efficiet plu/rimũ excellẽtẽ q̃ durat p dies ſex vel ampli⁹ ſi nõ abluaꝫ: ⁊ ſi miſceãtur rubificãtia cũ de albãtib⁹ fiet color viuidus velut in corpori/bus ſpecioſis. Citrinaꝫ aũt facies ex multi/plicatione cholere ſup corpus velut accidit poſt vſum aſſiduũ cimini vl̃ finaꝑ. vel carui vl̃ pipis vel vini veteris amari. Sil⁹ etiam poſt extenuationẽ corporis ex laboze pluri/mo atq; vigilijs ⁊ ſolicitudinib⁹ ⁊ fame ⁊ ſiti ⁊ cibis acetoſis. Cõfert ⁊ epithima factuz ex puluere ſulphuris aut cimini bullito pfe cte in aqua ſup quã inclinet ſuã faciem ⁊ cũ petijs imbibitis in ea faciem perungat aut fumũ ex eis faciat. ponendo ſup carbones. Denigraꝫ ꝟo corpus ⁊ facies ex multiplica tione melancholie ſup ipſa qđ accidit poſt vſum aſſiduũ lentium ⁊ caulij ⁊ carniũ fu/migatarum atq; ſalitarũ vehementer: ſimi liter ⁊ poſt negligentiam vſus balneandi.

Confert ꝓterea epithima factũ ex ſucco cor tic. nucum vel granatoꝝ recentiũ vel aqua decoctionis eoꝝdem. ſimiliter ⁊ cortic. pa paueris atq; berberis. Et ſi fortificare vo/luerit: adde fuliginis mixte cũ axungia: quo niam adherebit vehementer.

¶ De arte impinguãdi vel extenuã/di corpus. Capl̃m. viij.

Corpus impinguaꝫ ex dominio humiditatis ſup ſe totum: ⁊ p/prie ſup epar cũ ſit fons ⁊ mine ra virtutis nutritiue ſiue fuerit hmõi humiditas p naturã que radicalis dr: ſiue per acquiſitionẽ que influ/ens appellaꝫ. Qđ ſi moderata caliditas ac ceſſerit ad ipſam carnẽ augmentabit. Si ꝟo frigiditas adipẽ ⁊ lardum ꝓcreabit: q̃pro/pter dictũ eſt q̃ corporis groſſities eſt du/plex. Una carnoſa velut in corpibus ſangui neis que vitam elongat. Alia vero ſaginoſa velut in corpibus flegmaticis que ſuffocat et extinguit. Ex rebus itaq; corpus humec/tantib⁹ ſunt cibi ⁊ medicine atq; regimen operatiuũ. Et cibi qui cõuenient in hoc opz vt multũ ⁊ ſubitũ ꝓbeãt nutrimentũ. qua re oportet vt ſint dulces ſubtiles vnctuoſi: velut ſunt iura carniũ agnoꝝ ⁊ pulloꝝ pin guium ⁊ porcelloꝝ iuuenũ ⁊ perdicuz ⁊ fa ſianoꝝ capitũ atq; extremitatũ vitulo/rum. Qđ ſi fuerint inſpiſſata cũ vitellis ouo rum necnõ cõdita cũ ſpecibus aromaticis nõ acutis velut ſunt cinamomum cardamo/mum nux muſcata zinziber crocus macis li/quiritia et galla melioz fiet operatio. Simi liter ⁊ vinũ rubeũ dulce vel album rubeum odoꝛiferuz vel medo tẽperatus in etate vel ceruiſia debito artificio ꝑparata: groſſa nã q; viſcoſa ⁊ ſi nutrimentum tribuant man/ſiuum vehementer tñ virtutem nutritiuam debilitant priuſq; elaborent velut eſt tritti/cũ ⁊ tortelle. ꝓpter qđ ait Ypo. ij. parti. am pho. Facilius eſt repleri potu q̃ cibo. Et ex rebus melioribus eſt lac recens dulce butiro ſum ⁊ ꝑprie ouiũ vel vaccarũ. Simil⁹ ⁊ pul tes de ſimila vel farina auene vel farris vel ordei conditi cũ eodem. Similiter ⁊ caſeus mollis et recẽs ⁊ butirum cũ bucella panis de ſimila comeſtuz ⁊ pinee et fiſtici ⁊ nuces recentes atq; auellane ⁊ ficus pingues ⁊ da ctili ⁊ vue valde mature. Medicine ꝟo im

pinguantes sic fiũt. ℞. farine fabaꝝ excorti
catarũ farine ciceꝝ vel pisoꝝ excorticatoꝝ
risi amili auellanarũ mũdataꝝ: seim cõtum
frigidoꝝ mundatoꝝ fisticoꝝ pineaꝝ ana.
q̃ꝝ volueris de vnoquocꝫ. terant oia sub-
tiliter ꝛ mungant cũ butiro recẽti ꝛ fiat ele
ctuariuꝫ cũ zuccaro: de quo oi die comedat
insteiunoꝛ sup ipꝫ bibat aliq̃d ex potibus su
pradictis. Et si ipm aromatizare volueris
adde ex spẽdus supradictis. Et sunt qui tro
cis. cõficiunt ex reb⁹ eisdẽ cũ lacte recẽti bu-
tiroso. Et plurima restauratiua dixim⁹ cap̃.
de se. etbica. que fiũt ex carñ. siue carne. Et
dicit Aldeb. in suo de appropriatis cap̃. de
spasmo. q̃ iura capitũ edoꝝ ꝛ agnoꝝ ꝛ arie
tum pinguiũ intecta cũ cliste. ri atꝫ lõgissi-
mo tpe retenta in ventre corp⁹ vehementer
humectant. Similr ꝛ lac dulce postq̃ in eo
cocta fuerit farina simile vel orzei vel risi.
Similr ꝛ suppositoria ex eisdẽ cõfecta cum
oleo vel butiro ꝛ per noctẽ in ventre retẽta
donec fuerint dissoluta. Similr ꝛ balneatio
in aqua dulci tepida vel in aqua decoc. extre
mitatũ arietũ ꝛ porcelloꝝ p̃ter q̃ fiat in ipis
longa mora: ꝛ ppie cũ cibus in stomacho
fuerit digestus: quoniaꝫ factet eius sangui-
nem ad mẽbra penetrare. Ad qõ cõfert plu-
rimũ fricatio leuis modica per superficiem
corpis totius. Unguẽta aũt ꝛ emplastra im
pinguãtia corpus totũ: similr ꝛ mẽbrum ari
dum plene tam dixim⁹ cap̃. de diminutiõe
coitus. Ll. de methodo. Et di. Auicẽ. q̃ fla-
gellatio corpis cũ corrigijs mollibus lenib⁹
moderate facta semel omni die post cibi di-
gestionẽ impinguat corpus vehementer cu-
rim rubificando ꝛ nutrimentũ ad mẽbra at
trabendo. Regimen ℞o corpus impinguãs
consistit in multiplicatione somni sup lecto
molli sub aere tẽperato ꝛ postpositione soli
citudinis ꝛ laboris ꝛ sudoris: nisi fortassis
q̃ꝫ modicũ sudare placeat in estuario p-
pter absterſionẽ sordicierũ ꝛ sudoꝝ que sunt
supfluitates digõnis quarte ppter mẽbroꝝ
fortificationẽ: q̃m post hoc fortior fit attra-
ctio recentis nutrimenti. Corpus ℞o mace-
ratur ex dñio siccitatis super ipm: ꝛ ppie
epar ꝛ cor cum virtutẽ nutritiua influant su
per totũ: sicut illud affuerit per naturã siue
dietam. Quod si calor vehemẽs aut frigus
assequatur: fiet exiccatio magis vltimata:
propter quod dictum est a medicis q⁹ duplex
est genus corporum macroꝝ. Unũ quidez
ppter resolutionez humiditatis plurimã: vt
accidit iuuenibus ꝛ cholericis febricitãtib⁹
ꝛ laborantib⁹ in sole estuoso. Aliud ℞o pro-
pter digestionẽ debilẽ atꝫ cõuersionẽ dimi
nutam: quẽadmodũ in meſicis ꝛ senibus et
pattentibus etbicã senectutis. Ex reb⁹ ita-
q̃ corpus exiccantibus sunt cibi ꝛ medicie
atꝫ regimẽ operationũ: quemadmoduz in
humectantibus diximus bucusq̃. Et cibi q̃
cõuenient opz vt sint parum nutritiui: quo
rũ quintuplex est manentes: quoniã aut pa-
rum ex ipsis conuertunt velut sunt cibi se-
cessiui quoꝝ maior portio trãsit in supfluita
tes. ℞bi gra. Salsi plurimũ ꝛ allia ꝛ sinap̃.
et iura piperata vehementer: q̃m sui acutta
te stimulant intestina. Aut multũ ex ipsis re
soluit velut sunt cibi vrinatiui. ℞bi gra. Iu-
ra carnium nõ pinguiũ ꝛ brodia ciceruz vel
pisorum. similr ꝛ vinũ albũ aquosum ꝛ ole-
ra quecunq̃. horũ nanq̃ maior portio trãs-
it per vrinã vel exhalat per sudorem vel plu
rimum ex ipsis virtus nutritiua fatigatur:
sicut sunt cibi aquosi vel acetosi vel pontici
qui sui frigiditate stomachũ epar, ꝛ mẽbra
cõgelant: aut appetitus ex eis ꝑsternit ve-
lut sunt cibi nõ sapidi ꝛ quibus natura com
munis vel ꝑpria noscitur inimica. Cũ em̃
cibus preter desiderium assumitur ex ipso
corpus non nutritur sed potius fatigatur.
Aut ex ipis mẽbroꝝ humiditas imbibitur
atꝫ deficcatur: velut sunt cibi sicci per natu
ram. verbi gratia. Risum, milium panicuz ꝛ
caseus antiquus ꝛ vinuz vetus amarũ ꝛ pa
nis valde fermentatus ꝛ panis azimus ꝛ pa
nis cũ semine cari vel feniculi conditus ꝛ
panis assus sup prunas ꝛ panis bis coctus
et panis antiquatus donec fiat durus. Ex
bis nãq̃ grossus sanguis efficitur q̃ sui sicci
tate oẽs humores imbibit manifeste ꝛ oẽs
humiditates diminuit. Medicine vero cor
pus exiccantes sunt oẽs calide ficce vehemẽ
ter velut dyamargariton dyatrionpipereon
dyaciminum. Similr ꝛ oẽs ventris solutiue
velut yerapigra: benedicta. similiter et om-
nes vrine ꝓuocatiue sicut dyantisum nefro-
catarticum. Similiter ꝛ omnes mẽstruo-
rum eductiue velut antidotum emagogum
Ex bis enim omnibus consumitur omne

qđ bũectat. Et ex medicis appꝛopatis est ista. ℞.se.antifenticli agnicasti rutbe cimini carui pipis zedoarie ameos amomi gra/noꝝ tuniperi seis apij salis adusti.aã. ℈tuz voluerís de vnoquoꝝ fiat ex eis pul.aut electuariũ ꝛ deꝯ ex eo oi die i tetuno.z.ſ.vel. ij. cũ potu aq̃ frigide mixto vel cũ aceto' vel cũ potu vini acetosi vel albi aquosi vel veteris amari:qñ post diẽ ꝛ diẽ opabit manifeste. Regimẽ ℞o opationũ boc idẽ facies ꝓfistit i mꝛitudine laboꝛis ꝛ sudoꝛis sub aere estuoso post famẽ ꝛ siti ꝑdurãtẽ filꝛ et in vigilijs plimis p noctẽ sup lecto duro necnõ tristicia ꝛ solicitudine vel coitu supfluẽte. Unguẽta ꝛ empꝛa sublimiter coꝛpꝰ totũ exiccãtia aut membꝛũ qõcũqꝝ turgidũ inflatũ:tã scripsim' ca.de restrictiõe lactis i mamillis.et ca. de extenuatiõe mamillaꝝ ꝛ ca.de aꝑatib' virge ꝛ testiculoꝝ. L.de empicis.ꝛ ca. de varicib' ꝛ elepbãtia.ꝛ oĩb' ipcipua sunt illa q̃ dixim' capꝛo de artbetica. L.de canone.

Pꝛonosticatio.

Potest q̃dẽ oẽ coꝛpus imacerari: ipinguari ℞o est. ipossibile cũ vebemens caliditas aut siccitas adest p naturã. Põt eĩ naturale q̃d facile subtrabere: apponere ℞o difficile cũ virt' nõ coopaꝛ. Itẽ di. Gal.vij. de ingeñ. sañ.q ips bũectãdi multo lõgi' est tpe exicãdi:qñ siccitas facili' obtinet sup bũiditatẽ ꝙ ecõtra:q̃ꝓpter est dictũ a medicis ꝙ bũiditas ẽ radix oĩs passiõis. Itẽ coꝛpa magnũ epar bñtia difficile ipinguãtur. Cognoscit aũt epar magnũ ex ventis magnis apparentib' in mẽbꝛis coꝛpis totꝰ:qñ gñatur in vmõi san.calid':subtilis:vaporos'. Itẽ dicit ypo.ij.pti.ampb. Quecũqꝝ mꝛto tpe extenuãtur coꝛpa tarde reuerti ꝓsueuerunt.:q̃ ℞o in modico:modice. Cuz nãqꝝ virtus nutritiua deijcit ꝛ bũiditas substãtifica minoꝛat maius tẽp' requirit resumptiõis ꝙ fiẽri remãsisset. Coꝛpoꝛa ꝓterea grossa vebemẽter sũt certis anni tpibus ꝓdice euacuãda ꝛ ꝑpe in ꝓncipio veris vl' in fine autũni cũ flõmia si fuerit carnosa:sed cũ farmacia si fuerit saginosa ne fortassis subito suffocenť. De carnosis nãqꝝ dicit Ypo.ſ.p.ãpb. In exercitãtibus ad sũmũ habitudies sunt fallaces. De saginosis locut' est.ij.ãpb. Crassi valde ẽm natura cito moꝛiũtur magis ẽcsilib'. Coꝛpa ꝓterea cacbocbimica nõ crassescũt a ñq̃ pugẽť.vñ Ypo.ij.ãpb. Nõ pura coꝛpa ℈to,magis nutries magis ledes. Itẽ coꝛpa bũt da facile purgam' ꝛ fortiť.macra ℞o atqꝝ fuscamin' ꝛ debili'. Cñ vbi indigẽtia nõ opꝛ laboꝛare. Dicit ꝓterea Auerro.ij.coll'.ꝙ si coꝛpus fuerit crassuz moderate ℞tutis nutritiue fortitudinẽ ꝛ vite figit elongationem qñ adeps ẽ velut supfluitas ppꝛij nutrimẽti q̃ re natura sagax ipm nõ gñat nisi pꝛi' mẽbꝛa singula restauraꝛit. Coꝛpa macra facili' ledunť a cã ꝑmitiua ℈ Pluncta. ℞bi gña. Estu solis vl' frigoꝛe byemis ꝓstringẽtis.qñ ipoꝛũ mẽbꝛa sunt leuiť ꝛ debiliť ꝓtecta. Crassa ℞o coꝛpa ledunť magꝭ a causis ĩtrisecis ℈ ꝑmittiuis.℞bi gña.oppilatiõib':aut febribus aut aꝑatib' pniciosis: qñ ipoꝛ vasa sũt oppilata ꝛ coartata. Cũ aũt coꝛpis ptes sunt duplices: scz spmatice ꝛ carniformes:sole q̃dã carniformes fluũt ꝛ refluũt q̃ sunt caro et sagimen:spmatice vero nec sento:nec fame nec egritudine minoꝛantur.

¶ De nodis ꝛ verrucis. Capim.ix.

Nodi vel verruce nũcupãtur emiñẽtie cutis tuberose q̃ fiũt in manib' ꝛ pedibus ex materia grossa melica radicẽ babẽs in mẽbꝛo ꝓfundatã et caput grossuz exteri' velut clauus infix' neqꝝ ledunť: neqꝝ coartanť: neqꝝ ꝓbibẽt mẽbꝛũ a suis opationib' nisi fortassis acciderit i volis manuũ vl' plãtis pedũ:ꝛ ꝑpe si fuerit magne:difficiles:ãtiq̃te. Et sunt modoꝝ diuerꝝ:qñ aut sunt molles:tractabiles:aut dure aspe vebemẽter. Et iterũ aut bñt puũ stiptẽ caput ℞o latũ aut ecõuerso. Et iteꝝ aut sunt albe:aut nigre aut coloꝛis eiusdẽ cũ mẽbꝛo cuius sunt. Et iteꝝ:aut sunt integre aut iciſſe ꝓ scissuras vel qua litercũqꝝ se babuerint nõ differunt in materia neqꝝ cura.

Methodus.

Cura ipsaꝛũ ẽ vt cauſticenť ꝛ cõburãtur eaꝝ radices circũquaqꝝ vsqꝝ ad pfundũ oĩno cũ aq̃s ꝛ cũ vnguẽtis ardẽtibus dictis capꝛo de emoꝛroidibus donec fuerint denigrate ꝛ mortificate perfecte. Post boc vero linitur cuz emplastris ꝛ vnguẽtis putrefaciẽtib' dictis ibidẽ donec ꝙ se ceciderit vel facile cum digitis extrabãtur: neqꝝ per/

mittatur aliqd radicis in loco: qm̃ ꝛ si quuꝫ fuerit illico germinabit. Post hoc ꝛo consoli detur vlc̃ cū puluere thuris minuti ꝓiecto sup ipm vel dragāti vel litargirij donec tota liter applanet. ꝙ si fuerit ꝛ̄ruce parue mol les necꝫ ꝓfunde sufficiet ipsaꝫ fricatione bemēs ꝛ ꝓprie post scarificationē ꝓfundataꝫ cū medicinis dictis ca. de morphea. ꝛ taꝫ in paruis q̄ in difficilib⁹. Mutriat patiēs ex ci bis būidis sorbilib⁹ sanguinē generātibus subtilem. Et purgetur humor grossus cum flebotbomia larga ꝛ farmacia quemadmo dum diximus capi. de lepra.

Emperica. Mod⁹ euellē diverrucas ra dicitus hic est vt cōputent ipsaꝫ capita vicib⁹ frequētatis cū virga tenera corili vel mirti vel cū tenta ignita donec adustio penetret in radicē ita vt sepetur a mēbro circūquaqꝫ velut surgens in tumorē: tūc igitur leuiter manib⁹ extra ba tur ꝓterq̄ rūpatur aliqd ex radice ꝛ post vl cus ꝓsolidet cuꝫ vnguento albo vsitato. Et sunt q̄ ligāt radices verrucaꝫ cū pilis cau de eq̄ne ꝛ leniter q̄qꝫ die laqueū ꝓstringunt donec ei⁹ totā substātiā resecarint: sed illud nō sufficit nisi fuerit verruca tenera facilis non profunda ꝛc.

¶ De impetigine: serpigine ꝛ igne phico et igne volatili ꝛ formica miliari. Cap. x.

Q Mnes iste passiões sunt filles in dispositione ꝛ cā: filr ꝛ cura. qua propter de ipsis vno dicem⁹ ca. Sūt pustule valde minute spissiꝫ tmuolute simul plime currētes p mēbri superfi ciem cū velocitate multa atqꝫ ardore ꝛ pru ritu vehementi. Sūt ex materia subtili adu sta. ꝛbi gra. cholera vel flate salso vl sangui ne cui⁹ humiditatē adustio non sinit ut: neq̄ relīquas ipsius ingrossauit: ꝛ si sit a cholera fit color ei⁹ citrinus cū ardore vehemēti. Si ꝛo fuerit a flate salso fit color subalbid⁹ cuꝫ furfurib⁹ ꝛ pruritu. Si ꝛo a sanguine fiet co lor ipsoꝝ rubeus vehemēter cum būiditate manāte. Sūt preterea hmōi pustule q̄qꝫ in cutis superficie: q̄qꝫ velut sub cute ꝛ q̄qꝫ cū both or minutissimis: q̄qꝫ vero dilatatis. Sunt ꝛ q̄qꝫ cū ardore pruritū vincēte: qua propt diuersificāt eoꝝ noia nec cā nec cura.

Methodus. Cura ipoꝝ oim cū fue rint tenera facillima est: vt a ꝓncipio statim loc⁹ circū quaqꝫ ventosef atqꝫ scarificet ꝓfundatim ꝛ san. ex vulneribus cū digitis expmat: ita vt ni bil ipsi⁹ remaneat sub cute. ꝛ ad illud ꝓfert nō modicū añcessio balnei: q̄m curam molli ficat ꝛ materiā būectat. Post illud ꝛo si q̄d visum fuerit remānisse cū fricatiōibus ripti cis veficātibus extergat dictis ca. de furfuri bus. quib⁹ succedat illico fricatio lenitiua di cta ibidē. donec ex alternātib⁹ hmōi pfecte securet. Qō si fuerint fortes antiq̄te primo materia digerat: filr ꝛ purgetur velut tā sert pfimus ca. de scabie corporis ꝛ pruritu qui bus succedant localia remedia.

Emperica. Oēs iste pas siones de facti li curātur si p̄ missa scarificatione ꝛ balneo tā dicto locus frequēter exonguēto albo vsitato lintat. Vel si presto nō fit aliud ex adipe galline vel an seris vel anatis vel ex musculagine se. liniv̄ se. maluarū: ꝛ ꝓprie si materia fuerit ꝓfun data. Silr ꝛ inūgim⁹ locū circūquaqꝫ ex oleo ro. vel ex albumib⁹ ouoꝝ ꝑq̄ssatis cū aq̄ ro. et aceto ꝛ cū succo trifolij vl acetose: ne for tassis pambulatio dilatet. Et ꝓfert ad id nō modicū corpis humectatio ex cibis liquidis vergētib⁹ ad frigiditatē velut sunt iura car niū edoꝝ ꝛ agnoꝝ elixatoꝝ cuꝫ lactucis ꝛ cu curbitis ꝛ semibus ipsoꝝ. silr ꝛ ex potib⁹ aq̄ frigide vel vini debilis aquosi ꝛ abstinētia a rebus acutis oīno: vt sunt allia cepe finaꝑ. pip ꝛ cibi vehemēter saliti ꝛ vinū vet⁹ ama ruꝫ. silr ꝛ ex balneis assiduis aq̄ dulcis clare Et ex remedijs sublimib⁹ est oleū de vitellis ouoꝝ ꝛ oleū de tuntpo ꝛ oleū de fraxino que scripsim⁹ ca. de lepra. ꝛ ꝓprie p⁹ curā gñalē.

¶ De lentiginib⁹ ꝛ pāno faciei. Cap. xj.

D Ifferūt iste passiões in dispositio ne seu forma: ꝛm qm̃ eadē ē ipsa rū cura ꝛ cā sub eodē ca. reponun tur Dicunt aūt lētigines macule rubee aut nigre in facie seu mēbris alīs gñate velut sup ſpm lendes sint ꝓiecte. Fiūt aūt ex mate ria grossa melica cuti ꝛ carni vehemēter in filtrata. Pānū ꝛo dicim⁹ colorē faciei nubi lū obscurum q̄si pāno lini dovel tinctura so

phimata variatū vt accidit in pregnātibus ⁊ ambulātibus in sole. Fit autem ex humore grosso diſperſo per membri ſupficiem omni quacz quare fit cutis opaca, ꝓpter alienatiõē lucidi dyaphani ab extremitatib⁹ ipſius.

Methodus.

Cura amborum est vt a principio digerat̄ materia atcz purget̄ modo cuz farmacia: modo cū flebotomia larga groſſum ſanguinez extrabēte cui ſuccedit regeneratio aſſidua humor ſubtilium lucidor ex cibis ⁊ potibus ſubtilibus ⁊ balneis humectātib⁹ ꝓpoſſe que plene oia iam tractauimus cap. de lepra. Poſt iſtaꝝ ꝙcedendū fiet ad loca lia tali modo qm̄ oportet vt primo totus locus ulceret̄ donec macularū veſtigia radicit⁹ extirpent̄ qđ quidē ꝓficit̄ cū vnguētis ⁊ frictionibus. Silr ⁊ emplaſtris acutis rubificātibus vehemēter atcz cutim corrodentib⁹ ⁊ carnē. poſt illud ꝝo ſuccedāt inūctiones ſtiptice cōſolidatiue ulceruz quib⁹ admiſceat̄ qđ albedinē nigrat ⁊ decorē. ⁊ ibec oia plene iam tractauim⁹ cap. de albaras ⁊ morphea.

Emperica.

Si pānus aut lentigo fuerit recēs atcz facilis tollit̄ hoc modo. Fricet̄ primo locus ⁊ facies cū oleo de tartaro ⁊ de tuntperoꝛ vel cum aqua decoctiõis finaꝑ. vel cū lixiuio acuto in quo ſapo fuerit diſſolut⁹ donec cutis ceciderit oino: ⁊ ad illud cōfert plurimū anteceſſio balnei vel mēbri fomētatio cuz aqua tepida qm̄ cutim mollificat ⁊ ad caſum facilē ipſaz aptat. Poſt illud ꝝo pungat̄ ſepi⁹ cū vnguento albo vſitato vel cū vnguēto citrino: qm̄ cutim regenerat cādidā ⁊ decorā. Ad iidē ꝓterea conferunt oia que diximus ca. de albificatione ⁊ lentificatione corporis totius.

Pronoſticatio.

Atcz iſtaꝝ paſſionum difficile curat̄ ⁊ ꝑ' prie cuz fuerit fortis antiquata: qm̄ tunc ei⁹ materia vehemēter eſt infixa. Verūtñ lentigines ſunt pāno difficiliores. Sunt aūt lētigines duarū ſpecierū: qm̄ quedā ſunt rubee: q̄dā ꝝo nigre: ſz nigre ſunt peiores ⁊ q̄to nigriores ſunt deteriores. Lentigines cū fuerint ex generationis principio nullatenꝰ curārātur: preterea pānus in facie cū breuiter ſu peruenerit cum ſignis aliis mulierez certificat impregnatam.

De ſcropbulis. Capitulū.xij.

Scropbul⁹ eſt caro glāduloſa genita in loco molli ſpongioſa velut in gutture vel poſt aures: vel circa iunctura vel ſub aſcellis: vel in inguinibus ex decurſu humoris groſſi viſcoſi vel ut eſt flegma gipſeū qđ actione caloris naturalis inſpiſſatū cōuertit̄ in carnem durā rotundā albi coloris que cuz manibus tractat̄: moueat̄ de loco ad locū velut nux in ciſti. Et qñcz ſunt tres vel quatuoꝛ in eodē loco ⁊ qñcz magnificant̄ donec fiant ſicut melonis vel cucurbita ⁊ occupāt collum totū ⁊ caput. Cura ei⁹ cū pua recēs ⁊ mollis ſolis medicinis acutis reſoluentibus integrat̄ qđ eſt vt egrū euacues a flegmate cuz vomitu fortiſ aſſiduo ſi fuerit poſſibile. Silr ⁊ cuz catarticis attrahētibus flegma cuz virtute q̄ diximꝰ ca. de epilepſia. ⁊ ca. de paliſi. ⁊ fac ipm patiſ famē ⁊ ſitim poſt exercitū ⁊ laborē fortē in ieiuno ⁊ cauere a cibis et potibus viſcoſis vt ſunt paſta tortelle ⁊ cibi frixi ⁊ caſeus ⁊ piſces. Et rege ipſum cū cibis ſubtilibus acutis calidis: vt ſunt allia finaꝑ. ⁊ pip atcz vinū vetus purū amarū. Poſt iſtaꝝ oia adminiſtrētur emplaſtra reſoluēria atcz ſuffumigia ſilr ⁊ gargariſmata necnō vnguēta ⁊ maſticationes ꝓut nūc dicemus. Emplaſtrū reſolutiuū fit ex dyaquilon vel aplicon actu'calido poſito ſup locū ſilr ⁊ ex fermēto cui mirrha aut cātarides contrita fuerint cōmixta. ſilr ⁊ ex ſtercore colūbarū cui ficus ficce ⁊ allia ⁊ cepe crudū ⁊ yreos ⁊ ſtafiſagria fuerit incorꝑata ꝓfecte, piſtādo in mortario atcz cōmiſcendo ⁊ actu calido imponēdo poſt balneationē vel mēbri fomētationē ex aqua dulci calefacta. Suffumigiū reſolutiuū fit ex pipere mirrha ſpongia marina oſſe ſepie ſaxifraga piretro galbano armoniaco bdellio opoponaco ſulphure q̄ tuncūcz ipſoꝝ poſitū fuerit ſup carbones ignitos: itaꝝ patiēs fumum recipiat ore apto donec humor effluat ſaltuatim ⁊ ꝓprie oꝛ. die in ieiunio vel quodlibet ipſoꝝ ſimul cōuertantur in puluerem ex quo figurentur pillule cum pice aut tereben

tina vt vsui reseruẽtur. Gargarismata vero fiunt ex oximelle squillitico ⁊ aqua calida: vl' ex finapi trita ⁊ cõfecta cũ melle vel ex aqua decoctionis piretri finap̃.gẽciane vel ex aceto acutissimo ⁊ vino veteri amaro: vel ex aq̃ calida salsa vebemẽter. Unguenta ẽo resolutiua fiunt ex vnguẽto fusco acuato, cũ mirrba ⁊ galbano postq̃ dissoluta fuerint in vino veteri ⁊ incorporata cum ipso. Sil'r ⁊ ex bdellio galbano armoniaco serapino opponaco simul dissolutis in aceto acutissimo vel vino veteri amaro: ⁊ post hoc incorporatis cum cera liquefacta ad ignem in casola. Ad asticationes ẽo fiunt ex pipere triũ speciez ⁊ piretro ⁊ euforbio ⁊ finapi tritis et puluerisatis grosso modo: ita vt ex hoc puluere sepius in ieiuno masticetur aliquid donec ei⁹ calor flegma colliquarit quare totus expuatur simul. vel fiant ex eis trocisci cũ vino veteri vel cuz aqua decoctionis caricarũ vel cum oximelle squillitico quorum duo vel tres omni die masticent in ieiuno. Ex resolutiuis igit̃ hmõi vicissim alteratis tota materia extrabat̃: ita vt nihil ipsius penitus remaneat: qm̃ ⁊ si fuerit quid modicum remanens germinabit. Cum autem scropbulus fuerit magnus: durus: difficilis: antiquatus: hac cura resoluetur: sed oportet vt cum rasorio circũcirca excorietur: ita tamẽ vt vena vel arteria nequaq̃ dissoluatur: quonia magnũ foret periculuz propter emorroiam sanguinis vehementez atq̃ extrabatur ⁊ vulnus illico coartetur cũ pulueribus stipticis ⁊ fascijs plurimis ne forte assis sanguis effluat excessiuus velut sunt bolus ar. terra sigil. sang. dra. rose ⁊ mirtilli. In fine ẽo consolidetur cum vnguẽtis ⁊ pulueribus cicatrizatiuis vt sunt vnguentum de litargiro dictum capitulo de fissura labiorum oris ⁊ vnguentum de masticeꝛ thure dictum capitulo de emorroidibus. Similiter et vnguentum album vsitatum postq̃ fuerit cuz puluere mummie masticis ⁊ dragant ⁊ litargiri conformatum. Et in hoc laborem nostrum compleumus auxilio dei misericordis: cuius nomen sit benedictũ in secula seculorum. Amen.

Collectorium medicine Bertrucij Bononiensis hic finem capit.

¶ In dei nomine Amē. Incipit tractatus putilis de vniuersis febribus dicī? dei donū.

Um rude nostrum ingentū in re pticulari tum honesta ⁊ lauta agitare cupiamus: in nostra potissimum cā ⁊ materia de medicine scientia versari decens est. Quare summo opifici oī cū deuotione supplices auxilū implorem⁹: vt aperiat atq; sua imensa gr̄a ⁊ dono: rude ingentū nostruz in ea illustret. Ab eo enī solo singula emanāt bona: cū celū: terrāq; ⁊ oīa q̄ in eis sunt mox sua spōte ediderit. Et rudibus boibus gr̄am interdū dederit q̄ futura sunt ⁊ arcbana pfetari. Quare multarū sepe arduaruz rerum illas apertēdi scientiā effudit. Sicq; nobis dono cōcedat in scientia medicine q̄ cupimus vera ⁊ grata posteris aperire. Sed q: de febrib?: tū theorice: tum practice agere decreuerā. Breui tñ sermōe ne fastidiosio: fim: ⁊ de illis ab humoralib? initium videā de q̄bus ad pestilentialē febrē prio adeundū placuit: cuz bec febris oībus alijs formidolosio: ac pnitosio: sit. Et boc anno pticulariter in populis tā cepisse videatur Sed nūc licet tocose dicā pfagire video: nōnullos fore obtrectatores ⁊ versutos boies cōtaminari rem velle: vt dicāt nō ex me bec sed ex claris viris decerpsisse. Ego quoque boc solū dicāt cupio: dicāt pfecto p̄co: Naz si a clarissimis viris sententie nr̄e vsurpate sint. Eas veras eē necesse cōprobant. Quo nil mibi meli? cupio. cōprobrem si verū dixerit prisci clarissimi viri vt planum est q: verum dixerūt. Ego si id idē dicoverū dicā oportz: quo nibil mibi dulcius atq; tocūdi?. Sed si tūc referant cōtaminari inias vel serpendo vel vsurpando nō licere. Ad bec mō Terēti? rīdear: scz q̄ būc accusant: Meutū: Plautū: ennīū accusāt. Nec ipi clari viri ea q̄ nos mō dicim? nisi a poris? accepisse faterenī. Quare monēdi sunt ij vt desinā t maledicere malefacta ne noscant sua. Nā si maledicū: malefaciāt oportet: cum maledicer malefacer qōdā sit. Si vo opusculū negligere nō desinant: illis dicaī: vel aliud altius pus: vl̄ saltez simile ipi faciāt. Sz si verū cū claris viris dixerim? cū verū vnū solū sit nos etiā cum eis idē dixisse opz. Et si diuerso interdū stilor ordine dixerim?. Sz tā vñ discessim? ad rē nr̄am redeamus. A pestilētia itaq; vl̄ pestilentiali febre initiū nobis erit: iz alioq; ordinē videar euagari. Sed prius in cōmuni de febris essentia percurrere oportet.

¶ Capl'm. j. de febris essentia.

Hebris est calor extraneus accēsus in corde. i. in būoris? ppinquis cordi ⁊ etiā i corde pcedēs ab eo mediantib? spū ⁊ sanguie p̄ venas ⁊ arterias i totū corpus vt sola Auic. diffone vtamur cū reliquis pfectior ⁊ medullosio: sit. Calor eī nō est naturalis sed extrane? a naturali semotus: vel vt alij sentiunt ꝓpositus ex naturali sez cōplonali sanitatē seruāte ⁊ opationes sanas efficiēte vna cū extraneo ⁊ innaturali opationes sanas ledēte diminute: corrupte vel ablate (⁊ si nō oēs auferre possit opationes) nā si offies auferret: vitā vtiq; tolleret accēsus eīī i corde ē aut i accēdi. i. fieri. Niī si i corde nō accēdaī calor iste ex̄ne?: iz i reliq̄s accēdaī mēbris nō febrē efficit: nec calor iste febris dici pt. Nā iz calor aliq̄s ex̄ne? i mēbro aliquo a corde lōgiquo vl̄ accēdaī vl̄ fit accēsus: siue pp apa aliq̄: siue pp laborē aliquē: dūmō ide nō tāta vl̄ talis effumatio ff ad cor vt iflāmeī: febris dici nō pt. Opus eī ē vt tāta fit būoz q̄ ppe cor sūt i putridis febrib? iflāmatio vt emittat ad cor fumos caprinosos seu fuliginosos q̄ būores cor iflāmēt. Vn efimeris vo q̄ spūs cordi primi iflāmeī. Sz i et bicis tāta fit mēbroz vicinoz iflāmatio q̄ cordis i flāmeī suba. Et ide tā p spūs q̄ p sanguinē ad mēbra fit cōicatio siue ad oia: siue ad pla. nūc vo ad pesti. fe. accedā

¶ Capitulū. ij. de pestilentiali febre.

Est pestilētialis fe. calor ex̄ne? venenos? i corde accēs? i corō pcedēs ab eo mediātib? spū ⁊ sanguie p̄ venas ⁊ arterias i totū corp?. op? ei ē vt būores cordi ppiq̄ venefici feci ad cor effumēt fuliginosos vapores ⁊ ō corō ad reliq̄ mēbra p̄ venas ⁊ arterias: ⁊ bmōi venenosi pori? cor petūt cū ō nāveneni cor peteī sit vt ō nā magnet (ferrū. ⁊ iter būorales fe. bēri oz pori? q̄ iter efmeras sz cū ex quolibz būore fieri possint: p? tñ ex sanguine: scō ex colera: tertio ex flāte vltimo vo ex melancholia. Sed potissimum cōponitur ex sanguine cū cholera. Quocirca cōclusa pori? dici oz ⁊ finoc? potissimū cum de sanguine iflat putrefactove venenose tñ qualitatis: ⁊ bec ab alijs būoralibus differt tū q: causa eaz est magis pticularis qm̄ est q̄litas venenosa: siue in aere: siue in aq̄: siue in terra vel terrenascētibus vel etiā in cōstella

tionibus ⁊ planetarū in fluxib⁹ fit. Ꝟ̄ ettā differt qz deterioz cū illis addaꝯ venenosi/tas q̄ in putridis alijs nō est vñ lōge magis ꝟtutē ledit ⁊ debilitat atq; coz magis ifícit ⁊ alterat cū venenosi vapozes ⁊ caprinosi potissimū coz petāt de ꝓpzietate sua. Est ettā deterioz quo ad curā cū opus sit cibo virtu/tem semp vigozare nec dieta aliqua egritu/dinis causam aliquo mō resoluere aut mio/rare. Qñ medici intentio potissimū esse dz cōseruare virtutē ⁊ vigozare illā cibo nec ipi cibū appetūt: sed vt plurimū valde abboz/rent cū valde appetitū deijciat venenosa fe bris precordijs venenatis.

Ad medicū ꝓpinet

Epidimie ꝛc due

¶ Capm. tij. de causis pestilentie et pestilentialis febris.

QAuse pestilentie esse videnꝯ vel supere aut infere. Supere vero duplices qz vel solo dei nutu. vt boim scelera puniat ⁊ hec cā ceteris oīb⁹ fortioz ⁊ magis verēda. Alt era ꝟo planetaꝝ ⁊ astroꝝ cōiūctione ⁊ aspectu infortunato posito saturno in domo būana cū marte in gemini ⁊ virgie dūmō tñ nō cōpescanꝯ a fortunijs iouis ⁊ veneris vt sentiūt astronomi q̄ volūt ꝯiūctionē saturni ⁊ martis in signo calo ⁊ būtdo vapores plimos trabere ab aq̄ ⁊ fra. quos mars calid⁹ ⁊ sicc⁹ inflāmat ⁊ eis aer plurimis alterat. ſz buj⁹ cās medicus vt medic⁹ ignorat Sūt ēt alieꝯ multi ferūt cause aliaꝝ stellaꝝ īfluxu q̄ plime valde sunt ⁊ astronomis forsan ignote. Sz hec a nobis ꝑtermittanꝯ. Mā deo potēt tribuēde sunt: alie sunt cause. ſ. aeris aq̄ ⁊ terre īmutatio: siue substātifice: siue q̄litatiue: siue vtroq; mō. Mā nō inconuenit boꝝ elemētoꝝ subam corrūpi sine multa q̄litatū alteratiōe vt deuino accidit qñ i acetū aut liquorē altū ꝼm subam pōt mutari i substātiā cerconez dictā qñ magnope corp⁹ bumanū alterat ⁊ illud egrū reddit sine multa in q̄litatib⁹ mutatiōe. Sz i q̄litatib⁹ manifestis vt puta in calitate friditate būditate ⁊ siccitate ⁊ ill' adeo alterari corpa ꝙ egra reddunꝯ. Et sil'r ēt de egritudie venenosa ⁊ pestifera. Nō g̃ solū i q̄litatib⁹ siue manifestis: sue occultis vt aer ⁊ aq̄ ⁊ terra corrūpi pōt q̄ ifectat corpa būana: sz ēt i subam vt dcm̄ ē ifectiō nevenenosa q̄ vel pestilētia vl' pestilētialis febr. Et mod⁹ ad ꝟ duplex est⁹ vt dum vapores ⁊ fumi venenosi surgētes a terra vel aq̄ vl' aere corpib⁹ būanis adherēt p ābelitū respirādo ⁊ ispirādo admi⁹ ꝟsus coz ⁊ pulmonē ⁊ vicinas ptes trabunꝯ spūs siue vitales siue aiales siue nutritiuos ifectū q̄ ifecti tā coz q̄ vicina mēbza ifectū ifectiōe venenosa ⁊ etiā būores q̄ tuoz vt occurrētes būoribꝰ cordivicinis accēdāt eos. Ꝓpter ꝟo eleuātes vapozes capnosos coz iflāmat ⁊ coz iflāmatū p spūs ⁊ sanguinē mittit eaz ad reliq̄s corpis ptes vt totū ⁊ oēs ptes ebullant nisi altūde fit ipedimētū vt plerūq; i extremis mēbris i pncipio febrilū retrabit calor nālis siue i buj⁹ venenosa febre: siue alia. Alt aūt mod⁹ ē q̄ nō p ābelitum solū vapozes illi petāt viscera. ſz etiā p porositates cōcutāeas vndiq; p oēs poros extrinsecos ēt oim mēbroꝝ. Non enī incōuenit vt quēadmodū exeunt p porositates corporis vapozes vel būores vt puta sudoz et sozdities ita ēt inde intrēt vapozes siue aer: siue aquet: aut terret: vel venenosi ⁊ mali vel boni. Accidit etiā pestilētia cā intēsi ⁊ arsiui calozis in estate cū boies vitātes calozes rabiosos loca habitāt frida ⁊ būtda q̄ facile aerē vapozosuz ⁊ venenosuz acq̄rūt sil'r etiā de intētissima siccitate accidit vt siccissimū vitādo aerē corpa icidāt i loca frida fetida ⁊ būtda venenosa. Aut ēt qñ de paludosis stagnis extrēt fumi ⁊ de aq̄s reclusis et fetidis ⁊ a vētis ducerētur ad alias regiōes et ꝓuincias sanas q̄s suo mō inficerēt. vel si ex locis vbi itumulata corpa potissimū būana eēnt ꝓpter homicidia ex plijs nā veneno si vapozes a cadauerib⁹ būanis surgētes venenosa sunt pessima alijs boib⁹. Sil'r ēt accidit pestilētia ex terre nascētib⁹ cū ei in aere vel terra vapozosa nascētur vl' fruct⁹ vl' gna alīq̄ opz vt sapiāt vapozib⁹ ⁊ q̄litate venenosa dupliciter. Ꝟzio qz cōpositi ⁊ nati sunt ex eis q̄ corrupta ⁊ venenosa boi sunt. Alio qz circūdati ab eis virtualiter illoꝝ q̄litate sapiūt. Quare tā realiter ꝙ virtualiter illis attestātur. Ꝟñ duplici de cā būana corpa ifectū. i. substātifice ⁊ q̄litatiue. Substātifice qz generāt nutrimētū quo nutrit corp⁹ būanū ⁊ spūs alteratos ⁊ corruptos coz inficientes. Ꝟñ pati ad corruptionē corrūpūtur ex offi leui cā alia supuenīēte. Mā ſz natura aliquo tpe tueat ⁊ pbibeat corruptionē nō tñ oī tē pore pōt continuo irritata plerūq; tñ virtus

Infant corpa ḡna aer aqua terra

Aug⁹ de ḡa ḡna corpa infant ⁊ Substant ⁊ qualitat

molestata ab ea mouet magno conatu ad expellendū ⁊ mittit ad extra corpus nocumentum. Cū vero nō pōt ad extra mittit ad membrū ⁊ ibi pullulat apa vel pustula venenosa ⁊ ex aqua ⁊ terra infecta ⁊ corrupta sint vel fieri possint. Pestilētia ñ ex aere malo fit magis cū aer cōtinuo per respirationem assistat cordi vel cordi p̄sens sit. Aer ñ grossior tardius impressionē malā recipit ⁊ tardius dimittit. ¶ Sed corpora ad pestilentiā parata sunt illa que ad oēs superfluitates parata sunt ⁊ in pectis oppilata que potissimū crapulosa vita vtuūt splēdidis cibis ⁊ venereis deditī. Isti eñ putredini sunt esca que ꝯo sec⁹ sunt. i. nō oppilata ⁊ in dieta ⁊ talis modera/ta nec sepe egritudines incidūt nec moriunt. Corpora etiā latos pectis siue naturaliꝝ siue accidētaliter habētia sunt magis pata putredini ꝓuenientī a causis extrinsecis sed citius ab eis euadūt. Corpa ꝯo densa accidentaliꝝ ꝓpter repletionē factā a multis ⁊ prauis humoribus sunt magis pata putredini ⁊ a causis intrinsecis plus ⁊ citi⁹ ledunt. Corpora ꝯo frigida ⁊ sicca naturaliꝝ ⁊ pectis habētia strictos naturaliꝝ min⁹ incurrūt pestilētiaz q̄ calida ⁊ humida. ¶ Pestilētia etiā vt plurimū venit in fine estatis idest in autūno q⁹ eo tpe aer minus est calidus ⁊ ñ subtiliatus quare de facili recepit impressiones ⁊ tūc corpora sunt min⁹ mūda a superfluitatib⁹ ꝓpter indigestionē ⁊ debilitatez virtutis in estate acquisitā ꝛ interdū accidat plus in estate ꝓpter cōtingentias influxus astroꝝ ⁊ ꝓpter influxus venientes a planetis infortunatis ⁊ interdū ꝓpter aerē calidū ⁊ humidū acquisitū a pluuia vel estatis vel veris. ¶ Est etiā pestilentia a cōtagione vel incipiens vel pseuerans nec mirū plerūq; si ab hac cā plus q̄ ab alijs fit ⁊ auget. Mā corpore seu boie aliquo hoc morbo infecto si alter sibi occurrat sanꝰ siue ex anhelitu siue ex pectis vaporibus exeūtibus ab illo ⁊ aere extrinseco cōmixtis q̄ veneno saptūt illi venenosi vapores in aere multiplicati a sano illo boie attrahunt ⁊ illū eo veneno inficiūt cor ei⁹ sani petētes ⁊ sic cū alterāt venenosa alteratiōe ⁊ siliꝝ alterū aer ille alterare pōt ñ illi alterati alīū aerē alterāt ⁊ ex cōsequēti alios boies ⁊ sic in infinitū pene ꝓcedi pōt vt plerūq; inde magn⁹ ꝑplus inficiat. Nec solū p os attrabēdo aerē illū: ꝛ etiā p pozos toti⁹ corpis nec a corpe solum eleuati vapores id efficere possunt ꝛ a quoslibet pānoꝝ genere vt plures verear a cōtagio vel sanoꝝ vel egroꝝ infici q̄ a pestifero aere i se ipso alterato. Nec q̄s obijciat quosdam sepe cuz egris cōuersantes ⁊ illis ministrātes nec aliquo mō lesos euadere nā actⁿ actiuoꝝ sunt vl̄ fiunt in patiente dispositō.

¶ Capitulū quartū de signis future pestis.

Et signis future pestis q̄dā cum hoc q̄ sunt signa sunt etiā cause. Sunt etiam aliqua signa causis socia. Sed de aeris signis est cū apparet ignis p aerem vt stelle cadētes. Et etiā ignis in aere stās ⁊ quietās vt colūna vl̄ draco in principio autūni sicut de mēse octobris hec indicāt pestilentiā tanq̄ cause. Mā significant multos vapores siccos eleuatos ad supiorē aeris regionē qui cā sunt siccitatis aeris ⁊ autūni cōplexionē siccam nūciant quare etiā cā sunt pestilētie. Est eñi autūn⁹ iste sue nature cōtrari⁹ cū sit natura humid⁹ Unde aer reddit subtilis apt⁹ recipe qualitates ventoꝝ malorꝝ putridorū ⁊ istud vt cā nō est nisi p accidēs cā pestilētie cū aeris siccitas sit ꝓhibitiua cause pestilētie sed p accidens q⁹ siccitas aeris reddit aerē aptū recipere pestilētias ⁊ cuz hoc naturā suā mutādo influit pot⁹ alterationē in corpa nō ergo semp vel necessario est pestilētie signū aut cā ꝛ solū q̄n post hāc siccitatē insurgit multitudo vapoꝝ quos recepit aut q̄n celestes influxus influūt in aerē qualitatē pestiferā. nā tūc siccus aer recipit magis impssionē influx⁹ q̄ si esset humid⁹ ⁊ siliꝝ q̄n aer mutat colorē suū ad rubeū. Maz rube⁹ color in aere est ꝓpter vapores siccos siliꝝ etiā si in autūno ⁊ marie in ꝓncipio sit aer nubib⁹ plen⁹ nec pluuie adsint vñ autūnus sicc⁹ reddit cū tpato calore q̄ñ eo tūc aer nubib⁹ plen⁹ sine pluuia multiplicat vapores q̄ cū pauco calore putrescūt nō ꝓuersi in aquā ⁊ pluuiā ⁊ pestilētiā infe/rūt. Mā si pluuia aduenire mūdificare⁹ aer vaporib⁹. Aer⁹ etiā dict⁹ sulan⁹ q̄n plimuz spirat ⁊ replet aerez vaporib⁹ ⁊ nubib⁹. Nec tñ pluit facile in autūno inducit pestilētiā ex corruptiōe vapoꝝ. Sed vent⁹ australis si eodē mō repleat aerez vaporib⁹ ⁊ nubib⁹ nec tñ

pluit: facit' corruptionē in aere sequēte ⁊ pestilētiā ob eī minorē calorē tardī corruptionē inducentē. Et qñ in estate guttatim pluit ⁊ aer fit turbid⁹ ⁊ videbunt arbores q̄si coepte puluere ⁊ eo tpe non fit debita caliditas ⁊ post in medietate autūni apparebūt signa ignis in aere aī occasum solis tūc signa erūt magne epidimie ꝓpter vapores plurimos nō resolutos ꝫ corruptos diminutiōe caloris solis in estate vt potissimū hoc ānovidet. Et qñ aer sepe mutat de caliditate ad frigiditatē ⁊ alīs diēb⁹ cōmot⁹ meridionalis vētus cū caliditate solis est. signū future pestilētie ꝓpter corruptionē ⁊ nō resolutionē vapor ⁊ ꝓpter repentinas mutationes aeris.

¶ Signa xo q̄ a terra potī ꝓuenīunt sunt multiplicatio vermiū q̄ ex putredine nascuntur vt sunt rane locuste vel formice aut muscē siue pulices supra cōsuetudinē. Mā maximā putredinē ⁊ ebullitionē ⁊ corruptionē in terra ⁊ terrenascētibus significāt. Et si videtur mures ⁊ cetera aiantia habitātia sub terra fugere inde ⁊ dimittere nidos ⁊ oua sua ⁊ filī⁹ serpētes signū est future pestis q̄ signuz est putredinis ⁊ corruptiōis terre ⁊ si cum istis vna videris multiplicari variolas ⁊ morbillos signū efficax est ad futurā cito pestē. Ꝑz ab aqua vel aq̄ corruptione siue alteratiōe signū est ꝙ aialia aquatica q̄ ex putredine nascunt ex aq̄ illa fugiūt ⁊ p̄cipue rane ⁊ cācri ⁊ volucres aq̄tice ⁊ pisces et⁹ loci sunt mali ⁊ interdū illico moriunt ⁊ q̄ eos comedūt ifirmant aliqua egritudine scz pestilētia. Ꝑz tñ pestilētia ab aq̄ vel terra ꝓcedēs nō se extēdit multū de regione in regionē vel de ciuitate in ciuitatē vel de castro in castrum.

¶ Capitulum quintuz de signis febris pestilentialis.

Febris pestilentialis signa ambiguavalde sunt cōfusa ⁊ incerta cū sint plerūq̄ ꝓ contraria valde qñ venenosa q̄litas sepe fortis est ⁊ interdū debilis ⁊ corpa resistētia qñq̄ bene resistūt ⁊ interdū male. Que aūt qualitas fortis est valde seuissima accidētia facere dz recti⁹. Que xo debilis debilia lz interdū cōtrariuz accidat. Mā virt⁹ sepe fortē ⁊ venenosaz qualitatē refugiendo nō aggredit eā ⁊ bellū cum ea refugit. Et que debilia ecōtra quare accidentia seua q̄ fiunt ex. forti bello signa certa dari possunt. Et q̄ fiunt ex bello debili nō significāt maluz morbū ⁊ tñ morbus pōt esse malign⁹ valde quē natura aggredi nō temptat ꝓpter intensam et⁹ malicīā vnde decipit medicus in ꝓnostico. rōnabilius tñ est ex fortibus accidētibus fortiorē egritudinez esse ⁊ deteriorē ⁊ econuerso. De signis xo pestilentialis febris est ꝙ febris ista est remissi caloris in principio ⁊ sic apparet ad tactū medici ꝓpter caliditatem remissam nisi ꝓuenīat a materia valde colerica sed interī⁹ est valde ꝓturbans ⁊ inquietans infirmū propter venenositatem petentem cor licet vt plurimuz interficiat. Et eorum anhelitus fit spissus ⁊ magnus propter angustiam ⁊ flāmam quaz cordi ⁊ precordijs influit venenosa materia ⁊ est fistoles maior diastole necessitate euentandi vapores malos venenosos plusq̄ attrahendi aerem frigidum cuz non magna sit flamma caloris ꝓterq̄ in illis que sunt a materia colerica vel que sapiunt multuz de colera ⁊ in ea est pulsus frequens ⁊ paruus frequens est merito magne necessitatis licet in nocte frequentior cum augeatur in nocte necessitas tamen quia molestat ista febris magis in nocte q̄ in die de sui natura tum quia propter frigiditatez maiorem in nocte trahitur calor taz naturalis q̄ febrilis ad intra ⁊ magis inquietat et vrina est interdum multa ⁊ spissa scilicet subiugalis ⁊ interduz aquosa subtilis. Et si in ea sit ypostasis aut nebula vt plurimum sunt nigri coloris vel liuidi. Et euomunt aut egerunt cum feroze. Et quicquid euomunt fetidum est ⁊ isti tales vt plurimum moriuntur si febris pestilētialis sit de fortibus siue mitibus quia significatur interius magna corruptio. Et emittunt vnctuosum stercus quia liquefit in eis pinguedo. Et patiuntur sitim vehementem per communitatem oris stomachi cuz membris spiritualibus. Et lingua cum hoc ꝙ est aspera ⁊ nigra ⁊ nōnunquā citrina. Et sepe fit in ea alcola. Et habēt dejectionē appetitus ⁊ qñ bene comedūt vel sponte vel vi euadunt vt plurimum. Et in eis debilitat appetit⁹ plusq̄ in alijs febrib⁹. Et sepe habēt pulsum filem syncopizantibus ⁊ ad plus morīūtur. Et habēt vigilias multas cū permixtio-

ne rationis. Et quandoq; est profundatio somni propter multos vapores corruptos ascẽdentes ad caput. Et interdũ accidit eis in potẽtia mouendi quasi fit mollificatio ex debilitate virtutis. Et fiat extensio ypocondriorũ ppter ẽbilitatẽ membroꝝ nutritiuorum ⁊ magnitudo splenis ex vẽtositate multiplicata in locis illis. Et qñq; accidit botor vel nigra vel rubea vel subcitrina vel subalbida ⁊ qñq; durãt: quãdoq; sunt velocis apparitionis et motus propter debilitatem virtutis: et quandoq; sudant sudore frigido et significat resolutionem virtutis.

¶ Pronosticum, hec febris vt plurimum est male terminationis nec cõfidendũ de vrina si fit laudabilis quia vt plurimũ est male terminationis ⁊ hoc qz natura nõ audet inuadere causam morbi vt quãdo expectatur crisis bona venit mors. Et nota egritudines contagiosas ⁊ febris acuta ptisis pedicon ⁊ perficus ignis antrax lippa lepra tibi contagia prestant pedicon id est epilepsia ppter multos vapores quos emittit venenosos epilepticus.

¶ Capitulum. vj. de pestilentialis febris cura ad dietam spectante.

Cum cura bmõi febris triplici fiat instrumẽto dieta. scz potione ⁊ cirurgia ad dietã initiũ erit ⁊ primo ab aeris dispositione ad quã prim⁹ ⁊ generalis fit canõ ꝙ scz aer semp ad frigidũ tendat et siccũ. Quare egrotãti semp ꝓposse loc⁹ paretur frigidus ⁊ aer nõ bumid⁹ scz nõ sicc⁹ vnde nequaq; i terrena mãsiõe vel camera sz in solario poti⁹ in eo ꝑsertiz in quo aer sit liber ⁊ euẽtar⁹ a septẽtriõe cũ inde vent⁹ sit frigid⁹ ⁊ sicc⁹ ⁊ respirat⁹ ⁊ boc potissimũ egro iuuene existẽte colerico vel sanguineo in febre ꝑsertĩ intẽsa. Si vo nõ inuenia locus bmõi naturalis frigidus aut etiã siccus parea artificio scz irrorat⁹ aceto vini bono ⁊ odorifero cum aqua rosata vel cõi mixto ⁊ ꝓparato cũ reb⁹ infrigidantibus ⁊ redolẽtibus vt sunt frondes salicis granatorum citoniorum tamarisci canne foliorum vitis ⁊ nenufaris acetose meliisse ⁊ similiũ cũ sandalis ebus ⁊ cuz rosis ⁊ ex canfora cũ aqua rosata ⁊ floribus redolentibus ⁊ illorũ sepe fiat innouatio ⁊ cũ boc fiat mutatio de vna camera in alteram eo modo paratam si fieri potest ⁊ fenestre sepe aperiantur quoniaz vapores mali etiã ab infirmo surgentes aerem corrũpunt: nec solum boc fiat in pestilentiali febre sed etiaz in omnibus acutis febribus ⁊ in alijs vel pueris vel senibus ⁊ in non adeo estuosis paulominus gradatim ⁊ si possibile sit parare in camera aquam aliquã que cadat frigide resonando presertim in patẽtibus vigilias laudandum ⁊ fructus etiam odoriferi si sint citonia ⁊ perfica ⁊ granata si possibile est irrorando sepe in die cũ aceto aqua rosata ⁊ canfora ⁊ sandalis ⁊ similib⁹. Et vẽti meridionales sunt vitãdi boreales ño conuenientes. Et fit suffumigatio cũ sandal' ros. canfora ⁊ ligno aloe parũ vt frigidoꝝ virtutem excitent ⁊ de fructibus etiam ribes et berberi et citrangull limones citri et buiusmodi ⁊ eger frequẽter odoret frigida odorifera sicut poma odorifera rosas et similia. Et pomũ si sibi fieri potest odoriferũ. recipe sandalorum omnium rosarũ rubearum corallorum amborũ spodij violarum. florum nenufaris ana. z.ij. gũmi arabici draganti. ana. z. iiij. cãfore yreos ana. z. v. croci. z. ſ. musci dissoluti in aqua rosata grana. v. infundãtur gũme et dragãtum in aceto ⁊ ex bis alia cõficiantur ⁊ muscus vltimo dissolutus apponatur. Et posset poni aqua rosata i ampulla cum aceto et puluere rosatoꝝ et sandaloꝝ cum cãfora et sit ampulla quasi media et cũ pauco vino optimo et agitata ampulla poni ad nasum. Et teneantur infirmi in letitia et gaudio et bona spe et prohibeãtur suspitiosa noua ⁊ tristia ⁊ adsint infirmis homines iocosi ⁊ liberati ex peste ⁊ stẽt in loco odorifero ⁊ dormiãt conuenienter nõ tamen profundantes in somno. ¶ Et de cibis si opus sit: cogantur comedere: qz vt plurimum est prostratus appetitus ⁊ cibi sint boni nutrimẽti ⁊ facilis digestionis ⁊ poti⁹ assati quã elixati ⁊ pulli parui ⁊ potius pulle ⁊ aues parue laudabiles ⁊ edine carnes ⁊ oua cũ agresta vel aceto vel acetosis vt arãcijs granatis muzis vel acribus ⁊ cum alijs acribus fructibus delectabilib⁹ eis et omni studio bortẽtur ⁊ cogãtur ad cibum sumẽdũ nõ in quantitate multa ꝓ vice sed sepe quoniam cibo laudabili roborat virtus debilitata cõtinuea venenosa qualitate ⁊ confor-

pomũ adoriferũ

tantur et innouãtur spiritus qui cõtinuo re
soluuntur a venenosa qualitate ⁊ multipli=
plicãtur spiritꝰ boni ⁊ vapores mali vincunt
⁊ expellunt ⁊ virtus vitalis ⁊ alie roborãtur
⁊ in parua quãtitate ꝑ vice dẽtur cibi sed se
pe qz spiritꝰ cõtinuo indigẽt crebra refectiõe.
Et potissimũ sepe cõfortẽtur cuz cordialibꝰ
cuz margaritis ⁊ gẽmis alijs ⁊ auro ⁊ simili
bus sed multi cibi sint cuz aceto mixti nisi le=
dãt stomachus eoz qñ acetosa resistunt ve
neno ⁊ corrigunt cibos alteratos ⁊ appetitũ
excitãt ꝓstratuz. ⁊ panis sit bene fermẽtatus
de electa farina ⁊ si tpe fermẽtatiõis ponat
paruz aceti si non recusent infirmi bonum.
¶ Sed si virtꝰ defecta nõ sit: possunt a carni
bus abstinere sed saltẽ sint ꝑparate ⁊ condi
te cuz succo citonioz citrãguloz citri agreste
aceti saluis tñ stomachis ⁊ mica panis loti ⁊
aceto irroratiuel succo aliquo acetoso vl etiã
lacte acetoso nutriri possunt. Si ño virtꝰ de=
bilitẽ ad carnes laudabiles venienduz sicut
pullos ꝑdicum fasianos ⁊ similiũ etiã elixa
tos si nõ aliter cibari possunt sed acetosis cõ
mixtis sicut agresta vel arãcijs in eis parum
bulitis. Quo ad potuz ño aqua frigida vel vi
no granatoz acetosoz ⁊ citonioz ⁊ acetosita
te citri. Et acetuz cum plurima aqua mixtũ
ꝑsertim si mẽbra nutritiua aꝑata non sint vl
opilata: sed balneo vel potu aque calide nõ
vtãtur. Mã calorẽ febrilem augmẽtant ⁊ ap
petituz deijciunt corpus rarificãt ⁊ spiritus
exbalare factũt. Et assuetis dẽ vinum potꝰ
album bonuz ⁊ cũ quincuplo aque frigide ⁊
appetẽtibus cõpetit vinum bruscuz vocatuz
⁊ taz cibi cꝑ potus dentur actu frigidi vel nõ
calidi. Et omni die curent ascellare vel natu
raliter vel artificialiter. ¶ Ego vero de ace
to bene opinoz. Nam cũ nuuentꝰ valde eẽm
florentie in villa pestem fugiens ex inordina
to regimine febrẽ incurri pestilentialẽ cum
aꝑate in inguine ⁊ fiti ĩmensa nec volens so
cijs reuelare finxi altã egritudinem suadẽs
socijs ne mecũ morarentur. Et ego in lecto
stans petij cꝑ omñi die veniret vnus ⁊ mihi
vnum flasconẽ aque cũ aceto daret quẽ sem
per lambẽdo apud me tenebaz ꝓpe os et
omni die vnũ flasconẽ bibebã ⁊ semel tãtuz
in die comedebã tandẽ dei gr̃a liberatꝰ suz.

¶ Sequitur capitulum septimum de
cura eius per potionem.

Acetus op
timus

Cura aũt per potionẽ est vt ꝓmo
fiat infrigidatio ⁊ exiccatio in
passiuis tñ paruus fiat excessus
sed frigiditas eleuet vsqz ad ter
tium gradũ nisi materia putre=
dinis obsiet vt quãdo materia in qua est pu
trefactio de sua natura est frigida vt flegma
aut melãcholia q̃ non tanta indiget in frig i
ditate quare medicine frigide in flegmate ⁊
melancholia nõ debent esse adeo frigide vel
cum eis admiscere debẽt calida tẽperate et
ficca cõfortantia ⁊ repellentia venenositatẽ
predictam vel ab intra vel ab extra admini
strentur vnde rob de acetositate citri cotidie
dari potest ⁊ cũ boc aqua frigida cuz aceto
si nõ obstant ꝓticulares dispositiones ⁊ apõ
me nõ incõuenit rob de fructibus acerbis et
trocisci de canfora ⁊ aqua lactis acetosi et
aqua mixta cũ bolo armeno ⁊ pauco vino al
bo. Cõuenientissimũ etiã teneo fieri diuer=
siones materierũ ⁊ vaporũ venenosoz. po=
tissimũ cũ fricatiõibus extremoz co-raruz ⁊
tibiarũ cum manibꝰ vel mãdili ⁊ cõtinuent
quanto plus est possibile. Mã cum bec fit cu
ra quasi coacta non seruando alios cano=
nes primo debet ꝓposse fieri diuersio
quasi continua quia taz diuertit materiam
quã vapores et fumos venenosos qui sunt
prope cor etiam faciendo ligaturas ad iun=
cturas ⁊ ventosas ad nates ⁊ fiant vento=
se vel cũ scarificatione vel fine ⁊ ponẽdo san
guisugas circa nates vl in emorroidalibꝰ ve
nis. sandali etiã cũ zuccaro rosato ꝓueniunt.
Põt etiã fieri buiꝰ cõfectio. ℞. aque rosate ⁊
zuccari albi soltdi añ. ʒ. v. margaritaruz. ʒ. ſ.
iacincti smaragdi raffini ossis de corde cerui
añ. ℈. ſ. canfore. ℈. vniꝰ tertiã partẽ limatuꝝ
auri ⁊ argẽti añ. ℈. xv. in modũ tortelle vl bo
li. Sed si cecidit appetitus fiat sine canfora.
Et põt fieri sirupus boc mõ. ℞. succi bugloſ
se succi pomorum dulcium ⁊ granatoruz sine
residentia nec ad ignem añ. ʒ. ſ. ℔. aque endi
uie acetositatis citri succi citranguloz ⁊ limo
num succi acetose añ. ʒ. iiij. aque rosate. ʒ. ij.
zuccari albi fiat sirupus ⁊ aromatizetur cuz
sandalis vel fiat in modum iuleb. Zilius. ℞.
melisse bugloſſe borraginis acetose endiuie
cicoree añ. ʒ. ij. acetositatis citri vel limonuz
vel granatoz acetosorum. ʒ. ſ. ℔. aque rosate
acetivini albi añ. ʒ. ij. zuccari albi soltdi fiat

firupus ⁊ ista duovalēt q; alterant discrasiā depurant sanguinē ⁊ spiritus ⁊ principalia mēbra cōfortant. Electuariū ad idē. ℞. oya buglossati zuccari ros. añ. ℥. ʃ. oyaboragiati ℥. ʃ. margaritaꝝ iacinctoꝝ limature auri ⁊ ar. ana. ℈. ʃ. zuccari albi vel man⁹, cb̄risti ad libitum misceant cū foliis auri. iij. Aliud. ℞. zuccari rosati ⁊ buglossati cōserue nenufarī añ. ℥. ij. margaritaꝝ iacinctoꝝ añ. ʒ. ʃ. smaragdoꝝ zaffiroꝝ añ. ʒ. v. corallo⁹ rubeoꝝ rosarū rubearū seminis acetose seminis citri añ. ℈. ʃ. ossis de corde cerui infusi in aqua rosata. ℈. ʃ. limature auri ⁊ argenti añ. ʒ. ℔. folij auri numero. x. ℔. misceant cū modico aque rosate vel ex aqua rosata ℥. iij. bolt armeni vini albi odorifert añ. ℥. ʃ. misceant ⁊ sunt dosis. iij. Sed ab extra ponatur ad cor. recipe aque rosate libr̄ā vnā. aque endiue solatri ⁊ bugloſſe ana. libr̄ā ℔. aceti. ℥. duas. sandalorum omnium ana. ʒ. vʃ. corallorum rubeorū rosarū. añ. ʒ. iij. spodij. ʒ. ij. croci ⁊ cāfore añ. ʒ. v. epithimek ex eo cor. Et etiā in imēso calore ⁊ cōplexione calida epithimek epar. Sz facta alteratiōe materie calide ⁊ cōfortatione fiat euacuatio nō expectata digestione ⁊ fieri pōt eradicatiua si nō timek de ibecillitate virtutis. qm̄ canonice debemus eradicare materiā venenosam nisi timor sit de ibecillitatevirtutis quare euacuatio si nō eradicatiua debet inualde miorativa fieri. Si indiget flebotomia aut farmatia. Et flebotomia prio fieri debet de basilica dextra ⁊ post de sinistra si tolerat virtus. Mā dextra euacuat humores existētes circa cor. Et de sinistra vapores circa cor minuit p̄misso clisteri lenitiuo. Et si indigētia ē farmacia sint medicine benedicte. Et q; magna requirit euacuatio fiat earū augmentū in dosi ⁊ nō in fortitudine. Sed hic pro canone vniuersali totius hui⁹ operis nota q; licet in oīi morbo vbi damus medicinā electuā q; ipsa quentētior est i dosi descripta boi cōis roboris aliarū nationū q; tuscanoꝝ cū sint tuscoꝝ corpa magis delicata q; alia et magis resolubilia q; sunt cū spiritib⁹ resolubilib⁹ plus ⁊ caro eorū minus dura ⁊ cōpacta q; corpa altarū nationū q; sunt subtiliotis nutrimēti ⁊ i minoritate q; alia fil'r sunt genita a patre gracliori. Mā sic etiā generat filiū. Quare de dosi descripta subtrabak cōter quinta vel sexta pars respectu aliaꝝ nationū cū caro ⁊ spiritus eoꝝ sint ex herbis ⁊ salaticijs ⁊ pauca carne vel propter auaritiā vel ꝓpter appetitū minorē siue ꝓpter influxū astrorū ⁊ planetarum differentē ab alijs nationibus. Quare euacuat colerā cū reubarbaro mirabolānis citrinis tamarindis ⁊ mānna. Flegma cū agarico potissimū q; euacuat materias flegmaticas a spūalibus ⁊ est cordialis minorata g̃ materia digerenduz residuū si expectat ⁊ in oī digestiuo fit de aceto vel de acetosis q̄ resistunt putredini. Et fit digō sm q; materia exigit. Et digesta materia euacuek cū cōuenienti medicina. Et diuersiones cōueniunt si expectat trabētes de spūalibus mēbris ad extrema ⁊ vilia mēbra ⁊ si fit cuz syncopi febris redit ad syncopalē febrē vt dicek ⁊ si cadat appetit⁹ da excitantia appetitū ; vt post dicemus. Si vero vermes sint iuncti cū hac febre digere primo cū sirupo decoctiōis sanctonici ⁊ radicū graminis ⁊ seminis portulace ⁊ ossis de corde cerui ⁊ similibus ⁊ fiat tale clistere ℞. decoctiōis graminis cicorze endiue eupatorij salis: olei amigdalarū amararum et zuccari.

¶ Capitulū octauū de cura eius per instrumentum cirurgie.

Cirurgia etiā curari ⁊ nō solum curari sed p̄seruari a fe. pestilentiali pōt ⁊ pestilentia. p̄seruari essi pōt bō vt Guido ō Cauliaco dicit preseruatos fuisse plurimos in frācia ⁊ potissimū in autioneza pestilētia in qua plures q̄ due ptes hominū defecerūt. Mā medici aliqui cauti sibijpsis ⁊ alijs plurib⁹ fecerūt ꝓpe emūctoria assellarū ⁊ coxarū cauteria ⁊ ea apta dimiserūt vsq; ad finē pestilētie q̄ illesi euaserūt qm̄ quidā in bracbijs ⁊ tibijs ⁊ alij prope ascellas ⁊ ꝓpe inguina faciebant siue actualia siue potētialia cauteria ⁊ toto pestiz tēpore aperta tenuerūt nec irrōnale est. nā cū natura onerata materia mala interdum in ictu ⁊ subito ad loca illa mittit materias malas ⁊ ibi facit ap̄ata onerata ab illis. q̄to ergo magis qm̄ est fortis natura ⁊ bz loca illa tā parata ⁊ artificiose erupta q̄ sunt vt riuulus ⁊ exitus materierū malaꝝ. Mā quādo paulatim cōgerunt ita paulatim emittūtur cū natura dū fortis est continuo vim faciat ad expulsionē malorū ⁊ corruptoꝝ bonoꝝ.

Regla q̄ pest

Medici Cauti sibijpsis

De minimo manu dextre sinistre

Curatur etiã pestilentialis febris ⁊ apostema manu cirurgica incidẽdo apãta ⁊ sedando ⁊ remouẽdo pustulas malas vt ãtraces et carbũculos altoin ⁊ bubones venenosos et similia. Qñ quidã mortificãt actuali ferro ignito: quidã virtuali cauterio. Ego vero actuale cauterĩ magis laudo. Primo scarificato loco. Post ho ferro vehementer ignito leniter pustulã tãgẽdo. Mã dũ bene ignitum est minus valde dolorẽ causat ⁊ effectũ melius efficit. Sed si primo defensiuũ potest distãter a morbo per tres vel quattuor digitos laudo. Et si inter defensiuũ ⁊ morbum ponat in modũ circuli aliquid de tyriaca distanter ñ a morbo p vnũ digitũ concedendum post vero super loco vsto ponat de butiro ⁊ sup butiro d: albumine oui demũ curet vicus miscẽdo tamen aliquod attractiuum vt de fermento acri vel acetosi. Si aũt cũ potentiali cauterio velis vitellũ oui vnuz vel duos ⁊ tantũ de sale ꝙ fiat incorpatio ⁊ ponatur sup peciã medicamen ⁊ petia cum eo ponatur sup loco ⁊ dimittatur per horaz et post innouetur vt prius ⁊ sic procedat per totum diẽ etiã innouãdo de hora in horam per totũ diem naturalẽ ⁊ in die naturali interimit antracẽ. Et arnoglossa id est plantago in tribus horis dr interficere ⁊ idẽ dicitur de scabiosa ⁊ cõsolida. aliud. ℞. vinceto sci scabiose cõsolide minoris ana. ⁊ pistẽtur cũ modico nitri vel salis addendo parũ assungie recẽtis ⁊ mutata post altera qz valde cõfert. Et bubo pestilẽtialis qui apa est malignũ interficitur sepe in vno die vel in paucis horis ⁊ apostema emunctorũ pestilẽtiale ⁊ cura eius est seruata dieta trahatur ad extra per ventosas ⁊ per scarificatione post gallus vel colũbus per medũ scissus teneat super locũ per mediam horã ⁊ post ponatur illico alius eodẽ mõ. Potest etiam gallus depilari circa anũ vel columbus ⁊ anus quasi apertus poni super loco illo scarificato ⁊ est hoc gallo sicut venenũ. Mã cito interficit illum: et quidaz ponunt emplastrũ attractiuũ quod sic fit. ℞. medulle fermenti. ʒ. iij. pulueris seminis sinapis ⁊ eruce ana. ʒ. ß. vitrioli. ʒ. ij. cantarides numero decẽ conficiant cuz frumento ⁊ quidã conficiunt cũ melle nam hoc fortiter attrahit ⁊ in tribus horis vicerat. vel fiat emplastrũ de fermento acri bñ malassato cũ succo scabiose. Aliud optimũ in materia venenosa ℞. tormẽtille. ʒ. ij. seis eruce. ʒ. ß. radicũ sãbuci ⁊ ebulli lib. ß. radicũ macedonici. ʒ. ß. cõficiant cũ oleo camõilli no ⁊ pice nauali in quantitate qua resultet emplastrum durũ ⁊ supponatur ex eo bis in die mane ⁊ sero. Aliud emplastrũ. ℞. medulle granorum coti nucis indice fermenti caulis sepi sinapis fimi colũbini ana. partes eq̃les. Et põt rumpi bubo vel altoin cũ calce ⁊ sapone cũ saliua ⁊ paruum infert dolorẽ ⁊ similiter fermentum cũ oleo ⁊ sale cõfert. Et emplastrum ex cancris ⁊ tritico masticato ⁊ fermentum cum oleo ⁊ sale confert quia maturat et rumpit. Et pix mixta cum passulis carbunculos rumpit ⁊ cauda equina minor que stipitem habet rubeum trita ⁊ superpo fita cõfert antraci carbunculo ⁊ altoin. Sed cum cauterio actuali ego plus laudo bubones ⁊ altoin malos necari cum cauterio actuali cum venenum extinguat ⁊ pauci valde sint dolores si ferrum sit valde ignitum et statim remoueatur iterando ter vel quater et parum grauãdo pro vice.

Bubo

Emplastrũ

Capitulum nonum de variolis et morbillis.

Quoniam apud veteres cõsuetũ ẽ de variolis ⁊ morbillis p̃ sermonẽ de pestilentiali febre agere qõ congruũ videtur quoniam eodẽ modo sapere videntur de venenositate vt pestilentiales febres quare similiter nos mõ agemus. sunt itaq̃ variole ⁊ morbilli ⁊ albumata pustule de genere botor. Et inuicem sunt eiusdẽ generis ⁊ si differant ꝑm magis et minus. Nam sunt variole pustule maiores. morbilli ho minores ⁊ albumata medie. Et etiã cũ b̃ differunt in materia. Nam variole sunt de sanguine: ⁊ ei attestant: morbilli vero de cholera. albumata vero componuntur ex sanguine ⁊ cholera fere ⁊ equaliter. Et fiunt ex buiusmodi materia ex eo qz nutriri dicitur embrio de sanguine mẽstruo lz de puriori eius parte ⁊ altera reseruatur in matrice vsq̃ ad horaz partus. Et buiusmodi materie in embrione existentes digerunt adeo ꝙ earũ alique partes sunt nutrimentũ illis: alie ho in puriores reseruantur iuxta cutem quietate taliter ꝙ a virtute nõ molestantur. Sed post

dum egredīt vterū infās interdū virtus onerata ab illa materia certo tempore mouet ad expellēdū eā ⁊ potissimum qñ materia ista irritata vel calore solis estiuo vl' ab influxu aliquo celesti vel ab aer alterato ad pestilentiales q̄litates aut a vētis but' qualitatis vel a vaporib' eleuatis in aer a terra vt excitēt virtutē ad expulsionē materie ⁊ illa p̄parata expulsiōi siue digestiōe laubabili siue illaudabili. Mā virtute in ea agente fit ebullitio talis i illa vt natura vim faciat ad expellēdū quare ebullitiōe sua ad cor vel bumores ꝓpiquos cordi fit febris q̄ extraneita te mala sapiat opz. ⁊ fe. bec vl' sanguinea est vel colerica de sanguie subtili ⁊ sinoca aut si nocus sit opz vel tertiana ꝓtinua. sed satis dici potest materiā banc p̄ modū crisis a natura expelli ⁊ bona crisis est interdum aut mala ⁊ reseruata vt plurimū aduenīcā cretīcam expulsionem. ⁊ si interduz in duabus expulsionibus vt quidam bis sue vite cursu incidant bunc morbum ⁊ vt plurimum accidit in puericia ⁊ si interduz tardetur vsq̄ ad iuuentutem aut licet raro in senectam. Nec mirum boc est nam in quibusdam buiusmodi bumores adeo quietant ⁊ natura est cum eis adeo sue facta nec molestata q̄ non facit vim contra illam potissimum si bumores illi nullam recipiunt alterationem a causa aliqua extrinseca aut intrinseca. Extrinseca vt dictum. Intrinseca vt puta a cibis calidis ⁊ aperitiuis pororum parantibus materiam subtiliando: calefaciendo ⁊ aperiendo ⁊ ad expulsionem p̄parando. nec solum materia bec congesta est in embrione tempore quo est in matrice. sed etiaz congeritur et augetur extra vterum ex cibis inconuenīētibus ⁊ inconuenienti eorum vsu' vt augmēntent post illam taliter q̄ virtutem aggrauet et irritetur ad expulsionem. Qui vero magis parati sunt variolis et morbillis sunt pueri potissimum ad variolas calidi et bumidi. Aliī autem. s. calidi ⁊ sicci potius ad morbillos qui vulgariter rotolia vocantur. Et q̄ parati sunt ad fluxū sanguis narīū minus bos incurrūt morbos. sed q̄ in matrice ex mēstruo acq̄sierūt in puericia incurrūt eos. Qui x̄o ex cibis ⁊ regimine malo potius in aliīs etatibus incurrunt.

¶ Capitulum. x. de signis significātibus futuras variolas.

SIgna significātia variolas futuras sunt dolor dorsi ⁊ pruri' narīū ⁊ timor in somnīs. Et pūctura vebemēs in mēbris vt acus vel spine ⁊ gūtas in toto corpe ⁊ rubedo faciei et oculoz et lacrime et inflatio faciei ⁊ mīcitudo alicū ⁊ saltus cū ꝓstrictione ābelitus et raucedo vocis et grossities sputi ⁊ gūtas capitis et dolor et p̄prie in initio feb. ⁊ exiccatio oris cum siti et dolor gigiuaz et dolor cordis apō resupinationē et febrē ꝓclusa ⁊ signa repletionis sanguis in toto et q̄ mīcis vel aliq̄bus accidūt variole cū istis vel q̄busdā dictis signis ꝓnosticari poteris ipsoz euentuz et p̄prie in calidis tēporib' et cū boc sternutatio aspritas et tenebrositas oculoz et visio lāpadū coz̄ eis. Et feb. post vt plīmū sinoca inflatiua in variolis ē ⁊ causon nō putrid' in morbillis q̄ de colera. Reperiri tn̄ potest putrida sanguinea in variolis. ⁊ putrida colerica in morbillis et bec sunt signa variolis ⁊ morbillis comunia. Specialia aūt signa variolarum sunt febris ꝓclusa et dolor inuētre et in dorsoz vebemēs et pruritus in naso et timor in somno. sed si febris sit vebemētis caliditatis et āgustie tūc morbilli arguēdi sunt potius cū multitudie lacrimaz maioz. Et inter cetera signa q̄ est certi' est dolor lumboz cum febre potissimū in autūno. Sed signa mala variolis sunt egressio tarda et fil'r maturatio et fe. et si estuatio nō sedeāt nec fit alleuiatio febris ⁊ fit āgustia vebemēs et etiā fuerint variole coloris nigri violacei aut viridis. Et interdum apparēt et interdum occultātur. Et variole coloris plumbei in facie et pectoze plures quam in manibus et pedibus sunt male et q̄n sunt dure difficilis exitus sunt male et fluxus sanguinis nariuz est melioz crisis variolis. Pronosticum. si fuerit cito apparentes et cito maturētur est signū bonum et nō econtra. ⁊ si sunt coloris violacei aut viridis aut nigri malum. et si sanies fit viridis mortale et si modo apparēt et modo occultātur mortale. et cum difficultate an belitus pessimum sed cum facilitate et alleuiatione bonū. sed cum virtute debili et febre forti prope est moz.

¶ Capitulum. xj. de cura variolarū et morbillorum per dietam.

Aer ergo ante apparitionez eorū sit tēperatus ad frigiditatē totī declinis. Tamē bene pānis tegatur vt aer attractus per anbelitū ad frigiditatem potius tendat ꝙ pāni copiētes defendāt ipm circūcirca ab aere frigido sit ergo p interius attractio aeris tangētis potī ad frigidū ⁊ aer siue res tangēs extra sit potī ad caliditatē declinās ne potī cōstringātur sed in exitu eoz qz in augmento debēt teneri in aere tendente ad caliditatem. Licet temperate ⁊ p̄sertim pāni copientes caliditatē aliqualiter factāt matorē. sed si veniat difficultas anbelitī ⁊ q̄si syncopis fiat maior ifrigidatio aeris cū istō accidēs malū sit valde vitādū. Et pāni q̄ adherēt eis ⁊ tāgūt eos debēt potī eē coloris rubei p̄sertī de scarlato qz ꝑpetatē bīnt attrahēdi materias ad extra ⁊ si veniāt tpe frigido ꝺz locari eger in loco calido ꝓpinquo sudori in quo accēdat ignis cū lignis siccis devitib⁹ nisi timeat estuatiō syncopis. Et si hoc accīs veiat: locet in apta ⁊ nō i clausa camera odorādo sandolos cū aq̄ rosata ⁊ cāfora. Et cooptura pānorū sit decēs addēdo ⁊ minuēdo ꝑm cōuenientez temperiem. Nec tñ tāta fit cooptura q̄ ḡuet ⁊ molestet. et vitēt tristitiā timorem furorem iram sollicitudinem tñ motus tēpatus in loco tuto a vento in ꝓncipio ⁊ declinatione ꝓfert. Et balneuz oīno vitent ⁊ somn⁹ ante apparitionem eoz cōfert: post appitionē nocet ꝙ in declinatiōe cōfert somnus ⁊ vigilie tēpate. Quo ad dietā vero debēt sibi ꝓbiberi dulcia oīno ⁊ mel potissimū ⁊ cibi grossi ⁊ acetosi ⁊ salsi ⁊ acuti ⁊ amari ne inducāt tussim ⁊ vnctuosi ne calorem faciāt ⁊ sitim. Sed lētes excorticate cū aceto cōdite cocte prius in aq̄ vel vino granatoz cōferunt sua ꝓprietate. ⁊ ptisana cōuenit eis mane ⁊ sero aut fiat sorbitio ex zucaro ⁊ amilo ⁊ zucaro ⁊ oleo amigdalarum dulciū. ⁊ vsq̄ ad quartū diem ptisanā cum aq̄ decoctiōis iuiubaz ⁊ zuccaro. virtute vero nō tolerāte fiat ptisana cū brodio pulli et sorbilia etiā concedi possunt. potī ꝺo eoz sit granata acetosa vel vinuz eoz aut aqua lētium excorticataz cuz paucissimo aceto vl succo granatoz. ⁊ si de vino deē in casu virtutis vel i declinatiōe morbi albū ē decētī.

¶ Capitulū .xij. de cura p potionez.

Quando morbilli ⁊ variole p potionē vel euacuādo materiā vel diuertēdo ad cōtrariū. Euacuando pria medicina est minutio sanguis siue per flobotbomiā: siue p scarificationē: siue p sanguisugas: siue p fluxū sanguis narīū. Flobotbomia prio si ꝑticularia cōuenīat existente magna plectoria ꝓuenit eradicattiua. Sz in ꝓncipio morbi valde ⁊ si potissimū sanguis peccet in q̄to tantū ⁊ hec de basilica primo post ꝺo de cōi vel media si exigit ꝙ qz vt plurimū sunt pueri lesi ab hoc morbo ꝓueniret potī p fluxū sanguis narīū: aut p scarificationē in naribꝫ vel spatulis cuz vētosis ⁊ in collo maxie si signa idicāt materiē raptū habere ad superiora vt dolor capitis ⁊ rubedo faciei ⁊ oculoz ⁊ visio lāpadū ⁊ vene iuste tumide ⁊ fistia vel cū sanguisugis apō emoroidales venas vel in spatulis vl in extremitatib⁹ aurīū. Sz totū ꝓuenit qñ variole nō dū inceperūt appere. vel inceperūt ꝙ paucissime ⁊ istud vt plīmū est añ q̄rtū diē licet melius esset in prio vel scdo vel tertio. nec in hoc dari pōt deteriatū tps cuz eoz sit exitus qñq̄ cito ⁊ qñq̄ tarde. Et morbilli cum sint de materia magis colerica minoti egēt flobotbomia. Sz farmatia si fieri bz minoratio makie tutius ē ꝓsentiētib⁹ alijs exhibere clisteria lenientia vt sunt clisteria de herbis consuetis ꝙ fiat vt dictū in ꝓncipio valde si iuenitur stipticus ⁊ farmatia fit cū lenitiuis bñ dictis vt cassia aut māna cuz tamarindis vl filibus ⁊ vt dictū valde in ꝓncipio tā nō apparentib⁹ variolis vel si appareāt: fit in pria apparētia eoz sed in declinatione. i. tācessata febre ⁊ exiccatis ⁊ cessatis si remanserint makie petētes euacuationē fiat cuz fortioribus medicīs si opz ⁊ tutius etiā digerēdo si opz materiā prio ꝑm exigētiā eius. Et cū incipiunt exire iuuāda sunt cū hoc medicamine qđ est ꝓuenīēs valde. recipe ficus albas nūero .v. uuarū passaz nūero .xx. lacce mundate ꝙ .v. dragagāti .ʒ. ij. croci .ʒ. ℈. decoquantur in trib⁹ rotulis aq̄ ⁊ denē in trib⁹ diebus q̄libet die tertia pars rotuli. ¶ Aliud ēt extrahit cuz facilitate ⁊ exibeat qñ incipiunt appere. recipe ficus albas nūero .v. lentū excorticataz .ʒ. vij. decoquātur in medio rotulo aq̄ vsq̄ ad ꝓsūptionē triū ptiuz ⁊ in quarta pte dissoluatur .ʒ. ſ. croci ⁊ detur in potu.

¶ Aliud vbi est adhuc de caliditate. recipe violarū.ʒ.ij.liq̄rtitie passulaꝝ ordei añ.ʒ.ſ.radicis apij ⁊ feiculi añ.ʒ.ß.lacce ablute.ʒ.ij.caricaꝝ numero.vj.fiat decoctio|q̄ firupet cum zuccaro.ʒ.ß.⁊ cū aq̄ calida. ¶ Aliud q̄n non egreduntꝫ dñ.ℛ.aque feiculi ſparagi bruſci añ.ʒ.itij. apij.ʒ.ſ.carui anifi ſeis melonis añ.ʒ.itij.zucari.ʒ.ij.fiat firupus ⁊ detꝫ ex eo mane ⁊ ſero ⁊ aq̄ fructuū.ſ.ficuū ⁊ paſſulaꝝ eſt bona valde ⁊ inūctio variolaꝝ cū aliquo oleo nullo modo fiat. Sed fiat cum medulla oſſis bouis et cerui.

¶ Capitulum.xiij. de preſeruatiōe a nocumentis variolarum.

Ea membra q̄b⁹ nocumētuꝫ factiūt variole ſunt gutt̄:oculi⁹ ⁊ ptes ſuperiores narīū ⁊ pulmo ⁊ iteſtina. hec eſſ̄ recipiūt nocumētuꝫ variolaꝝ ⁊ oculi interdū deſtruunt̄ ⁊ fit in eis albugo ⁊ in gutture p̄focatio ⁊ ī meri vlcera. Et in ſuperiorib⁹ ptibus narīū ⁊ in pulmone fortaſſe accidit botbor et forte faciūt cadere in ptiſiz ⁊ in inteſtinis accidit excoriatio quā curare difficile eſt. Oculis eſſ̄ fiat collirīū cū aq̄ roſata in qua infundat̄ ſumach vel collirīuꝫ fiat cum ātimonio diſſoluto in aqua pluuiali aut ſuc|co|coriādri vel ſuco granati cuꝫ interiori medulla aut cū napta alba ſed cōpetit valde in p̄incipio cum eſt ſuſpitio ne veniant variole. Sed collirium optimum defendēs oculos ab euentu variolarum. ℛ.pulpe granatoꝝ nō vebementer expreſſoꝝ ⁊ ſumach ⁊ mirtillorum ⁊ coriandri p̄paratī ana.ʒ.itij.terantur ⁊ infundantur in mortario agitando cum aqua roſata ⁊ plātaginis vel cuꝫ aqua mirtili vel coriandri ⁊ colentur: ⁊ in illa colatura diſſoluat̄ cāfore ⁊ croci ana.ℨ.ß.⁊ de hac colatura ponantur in die ſepe due vel tres gutte:ſed p̄o defenſione gutturis ⁊ partiuꝫ oris fiat gargariſma cū aqua decoctiōis mirti ⁊ zuccari ⁊ ſucci granati pauco ⁊ grana granatoꝝ ſugere ſepe conuenit ⁊ per ſepe in ore decoctionem lentium roſarum ⁊ ad p̄ſeruanduꝫ a ſquinātia fiat cum ſtipticis gargariſma tenēdo in ore. Et ī vebemēti dolore idem detur cum aqua calida cum zuccaro ⁊ conuenit valde gargariſma cū diamorō ⁊ ſucco de berberis vel de mirto vel de miua de citonijs ⁊ diſtemperetur cum modico aceti vini rubei ⁊ decoctione lentium excorticatarū ⁊ confert moza celſi ⁊ etiam rubi potiſſimum in dolore gutturis. Et p̄ſeruatiuum actu frigidum adminiſtretur in partibus nariuꝫ vt odor aceti cum ſandalis ⁊ oleū mirtinum trabere bonum ⁊ os fi|ledatur teneat in ore de muſcillaginibus pſillij ⁊ cruſtis in naſo conuenit vnguentum de ceruſa cum oleo roſato factum ⁊ cum terbentina. Et in interioribus membris leſis dentur cibi ⁊ potus frigidi ⁊ ſtiptici. Et pulmoni leſo ſirupus mirtinus conuenit ⁊ loch factum de ſemine papaueris lentibus et draganto.

¶ Capitulum.xiiij.p̄o remotione veſtigiorum variolarum ⁊ morbillorum.

Delentur veſtigia variolarum ⁊ morbillorum cum iſtis ſimilibus. recipe axungie anatis et galline ana. ʒ.ſ. muſcillaginis draganti gummi arabici infuſorum per noctem in aqua florum fabarum ana.ʒ.ſ.procellettaruꝫ temperatarū in aqua limonum per noctem.ʒ.v.borracis.ʒ.v. axunge porcine.ʒ.ij.miſceantur cum aqua florum fabarum.ʒ.ij.in modum vnguenti ⁊ vngatur facies in ſero ⁊ in mane lauetur cū aqua furfuris ⁊ mirta electa diſſoluta in oleo de ſemine lini vel de ſiſticis.oleum etiam de ſemine lini vel ſolum:vel mixtū cum oleo de ſiſticis tollit ⁊ oleū de ſemine cott. Aliō ertāv tile recipe litargiri abluti radicū canne ſucci farine cicerum riſi ⁊ oſſium vetuſtoꝝ ⁊ cotiana partes equales ⁊ vrantur ⁊ coquantur cuꝫ aliquo liquore decoctiuo ⁊ in ſero linitatur facies ⁊ in mane lauetur. Et cinis teſtudinum marinaꝝ vſtarum cum teſta ſua. piſtetur ⁊ cicotrizetur ⁊ miſceatur cum oleo et vngatur facies.

¶ Doctrina.ij.primi tractat⁹ de febribus non venenoſis.

¶ Capitulum.ſ.de febribus alijs bumoralib⁹ ꝯcluſis ⁊ p̄mo de ſanguineis

Concluſe febres ſanguinee ſinoca ⁊ ſinocus ſunt. Sinoca Sinoca
enīz eſt calor extraneus in corde accenſus ob ebullitionem ſanguinis prope cor ⁊ a corde emanans per venas ⁊ arterias in totuꝫ corpus operationes ſanas ledens. Sed cū in duplici ſint genere quedā ſunt de

sola sanguinis ebullitione. Alia de putrefactione vna cū ebullitione. Et si inter claritissimos viros alteratio sit si q̄ cū putrefactione sanguinis est: fit colerica tā facta ꝛ per ꝓns tertiana cōtinua. Sed quodcūq; sit cōclusa dicitur nec incōuenies putarem eam sanguineam putredinalē habere. Nisi putrefactus sanguis longo ebulliterit tempore potissimū. s. vt sanguinis formā amiserit ꝛ et subtilior ꝑs in colerā: grossior x̄o in melā verteret vt de vino accidit ebullitente putrefacto nā ly ebullitendo taliter putrefactū fit ꝛ tāto tpe vt formā vini amittat ꝛ cerconis formā recipiat irrecuperabilē cercone ꝛ nullo mō vinū dici dz sed si vsq; ad tēpus aliq̄ ebulliterit ꝛ tm̄ bulliterit ꝙ adhuc vel natura: vel arte vinū redire possit nō nisi vinum dici dz alteratū tamē alteratione qualitatiua nō substātifica ꝛ si etiā cōtrariū tolerari possit. Sed mō de finocha inflatiua dicendū ꝙ sola fit de sanguis ebullitione ꝛ nō corruptione vt solā alterationē qualitatiuā nō substantificā induerit ꝛ hāc nōnulli effimeram humoralē dixere. Et hec dupliciter q̄ scz vel in quanto vel in q̄li peccare pōt sanguis eius vel etiā in quāto ꝛ in quali simul q̄cunq; sit inflatiua finocha dicitur.

finocha

effimera

¶ Capitulum. ij. de causis febrium conclusarum sanguinearum.

Cause but? sunt inflāmatio ꝛ obstructio porozū cutis. Mā ista obstructione siue opillatione stante nō valet fieri libere euētatio calozis naturalis ꝛ etiā calozis sanguis vnde fit eius sanguinis ebullitio ꝛ inflāmatio ꝛ in sanguine ꝓpinquo cordi qui cor inflāmat ꝛ accendit q̄ accēsus p venas cōicat toti corpi. Alia cā huius feb. est cause aliq̄ primitiue sanguinē calefaciētes sicut cibi calidi valde ꝛ aer calidus ꝛ exercitium forte q̄ efficaciores sint opz ꝙ q̄ spūs calefaciūt cuz sanguis grossior sit nec facile inflāmet vt spūs. Cause aūt sanguinee feb. putride sunt repletio ꝛ opillatio Mā sola repletio nō satis est sed repletio cū opillatiōe. Mā facit ꝙ fumi qui eleuant ꝑ ꝓt ebullitionē ꝛ calozē tā naturalē ꝙ innālē nec egredientes ꝓp opillationē iducūt putrefactionē ꝛ calefactionē in sanguīe. vñ effumatio vapozū fuliginosoz ad cor causat febrez et dimissio euacuationis cōsuete ꝛ maxime sanguinee. s. flōmie vel alterius euacuationis sanguis vel exercitiū forte post repletionē ꝛ labores aiales vt ira furoz ꝛ inordinata motio sanguis ꝛ cā etiā est aquositas sanguinis generati ex comestione fructuū aquosorum qui nō bene digerūtur. Et ꝑsertiz q̄n sāguis ille aquosus putrescibilis ē de facili ꝛ fit aquositas herbaz facit sanguinē aquosum ꝛ illo irregulatoz a natura derelicto fit faciliter putrefactio ꝛ cōsueti exercitio si subito dimittūt; ꝑsum facile incurrūt putrefactionē sanguis. Sed hmōi conclusi seu sanguinee feb. iij. sunt species. s. omotbena: augmastica ꝛ ꝑaugmastica. Omotena enim est q̄ a principio ad finē sui semp eiusdē gradus est. Peraugmastica x̄o que semper minuendo succedit vt cōtinuo tā febris ꝙ cā resoluatur. Augmastica autē est q̄ semp augēdo gradit. Et hmōi species tres tā in finocha sine putredine ꝙ in finocha. s. cū putredine reperiunt. Sed omotena est de refuantib? ad vnicā cretică expulsionē ꝛ solū vnus potissimus dici pōt. Peraugmastica semp minuendo ꝓcedit ꝛ plures paroxismos hz. scz tot quot ꝑdurāt dies. Augmastica x̄o q̄ sēp augēdo ꝓcedit pessima est ꝛ paucevel nulli? spei: qm̄ plus de putredinevel calore augeat ꝙ minuat. In augmastica x̄o semp minuitur calor ꝛ putredo. In omotena x̄o tā calor ꝙ putredo equaliter habēt ꝛ hmōi cā est q̄ materia harū febriū vel semper est eiusdez ꝙtitatis ꝛ qualitatis: vel semp minuit: aut semp auget. Et febris nō putrida ꝓmutat q̄nq; in putridā Sed si flebotbomet decenter nō ꝓmutat. Et q̄nq; ꝓmutatur ad causonē ꝓpter multā calefactionē in ꝑcordijs ꝛ q̄nq; ꝓmutat in sirsen. Sed interdū in etbicā vel in alias feb. Nec incōuenit ꝓmutari etiā in subetb ꝛ in litbargiā ob infrigidationē factā ab infrigidantibus medicinis q̄ vapozes eleuatos infrigidant ꝛ stupefactunt et creticant: interdum febris hmōi ꝑ fluxum sanguinis narū vel emozroydarum.

Cap̄. iij. de signis fe. sanguinis.

Hec febris ꝓmittit ante se grauitatē totius corpis ꝛ pigritiā ꝛ lassitudinē ꝛ in somno est stupoz ꝛ q̄si amentia ꝛ inflatio in toto ꝓsertim venaz rubedo ꝛ caliditas ꝛ sensatio quedam quasi verberati ꝛ istā etiā vt plurimum cōcomi-

Omothe augmen ꝑaugm

Corlusē seu sanguinee febris 3 ꝓpr

tantur fe.bāc ⁊ pulsus ē eq̄lis sed spissus et magn⁹ nec arteria dura ē ⁊ assimulat ekime re. Urine tñ nō valde distātes a naturalib⁹ licet plus rubee ⁊ grosse ⁊ calditas ad tactū medici videt mittis ⁊ ad infirmum videt ve/ bemēs. Et vt p̄mū dolor capitis ⁊ muta/ tio el⁹ de loco in locū ⁊ inq̄etudo ⁊ ispiratio magna ⁊ frequēs. Nec sudor nisi apud cri/ sim ⁊ purit⁹ nasi ⁊ sup collo ⁊ spatulis ⁊ la crime interdū ex multa būiditate. Et sinoce putredinali est mēris alienatio ⁊ apparitio tāpadū vt in variolis ⁊ apparitio rerum ru beaꝝ in somnijs ⁊ saliua sibi videt dulcis. Sed signa cōia ambab⁹ fe.sinocis sunt pu/ ritus in naso ⁊ in locis vbi vētosat. Et diffi/ cultas anbelit⁹ ꝓpter plenitudinē venaꝝ et pfundatio somni ⁊ calditas sentit eq̄lis p totū ⁊ grauitas capitis ⁊ egressio oculoꝝ ⁊ pulsus magn⁹ lz in putredinali sit minor.et augmastice fe.signa sunt intēflora oia ⁊ fe. suspecta valde ⁊ vt plurimū ꝓdens. Sz omo tene signa sunt q̄ in p̄ncipio videt deterior aut augmastica ⁊ multis dieb⁹ sic pdurat. Epigmastice x̄o signa sunt vehemētia eius in p̄ncipio.sed in scō tertior q̄rto die mino ratur. Signa pnostica mala sunt difficultas ſmonis ⁊ agitatio infirmi huc illuc ⁊ infla/ tio vētris et son⁹ sicut timpani. Et q̄ñ appa r ēt pūcta minuta sicut morsus pulicis fuge ab ea. ⁊ q̄ñ apparent liuiditates p aliquas ptes sicut pecte liuide significat extinctionē caloris naturalis ⁊ etiā difficultas anbelit⁹ mala signa valde. Sz signa bona sunt fin/ copis ꝓpter fluxū sanguis q̄ñ vitalis virtus est cōstās ⁊ bipostafis alba in vrina rubea bo nū.sed si bipostafis sit rubea significat fe.lō gā sed saluā. ¶ Pronosticuz.si pustule liui/ de: aut nigre ⁊ si in vētre audit sonus ⁊ lacri me inuolūtarie apparēt ⁊ difficultas anbeli tus ⁊ p̄focatio ⁊ apa ī vijs anbelit⁹ ⁊ si post somnū sentiat se grauatū oia significāt mor tem ⁊ apparitio velox digestiōis sig̃t crisim citam ⁊ in tarda tardā.et salus vel mors re/ feruntur ad virtutē quare attendat virtus.

¶ Capitulū.xiij.de cura fe.sinoce p dietā.

Sinoce fe.cum sint morbi acuti ⁊ in illis intētio sola sit ad morbum et causaz morbi in talib⁹ siue sint cuz putredine siue sine.de x̄tute parū est inten/ tio q⁹ cum x̄tute fortī incipit. Unde solū re quirit fe.extinctionē caloris ⁊ ebullitiōis ⁊ cri tis ē festina et istaꝝ tā sinoce inflatiue q̄ pu tride cura eadē est.solus tñ differūt ꝑm ma/ gis et min⁹ ⁊ tō dieta tenui valde indigent vt nec carnes: nec oua nec vinū nec confectio de zuccaro ⁊ min⁹ de mell e. Ꝓuenit ergo in earū p̄ncipio vel aqua ordei subtilis vl⁹ vi nū granatoꝝ muzoꝝ vel fruct⁹ aliqui aceto si vi puta vel panis lotus cū frigida aqua et bene lotus. in augmēto x̄o dieta subtilioꝝ re quirit. In statu aūt subtilissima. in declina/ tione x̄o ingrossari paululū. Sed q⁹ hoc tē/ pore p⁹ ꝓsuetudine sum⁹ minus obediētes canonib⁹ medicine. Tum etiā q⁹ boies sunt magis delicati ⁊ magis resolutioni parati opus ē paululū ingrossare. s. vel dādo ptisa/ nā non collatā vel micā panis lotā ⁊ cuz hoc devino p⁹ ꝓsuetudie. Uinū ergo sit pauci/ ferū valde limpbatū sed aq̄ decocta sit pot⁹ eoꝝ ⁊ sit frigida. Et si vlteri⁹ ingrossare vo lum⁹: sit cib⁹ eoꝝ lactuca ⁊ scariola cū pau/ co pane et cū aceto tñ cōdita ⁊ sine sale et si volumus de cucurbita elixata parū cōdita et si nō ꝓtentent astantes et potissimū mu/ lieres veniat vsq̄ ad auiculas elixatas aut pullas quas vbi cuz eis elixet ēt de agresta aut bulliat ēt cucurbita aut vnū arācīū cum cortice ⁊ carnes in pauctissima, q̄ntitate ⁊ in statu egritudis dieta tenuissima q̄ est nihil dare si vir⁹ toleret. si x̄o nō sic sufficeret: ve/ niat ad ptisanā nō colatā isto tēpore vel ad micā valde lotā cū aceto aspam ⁊ pauco zu caro. Sed in sinoca putrida addat plus de acetosis ō arācijs ⁊ fructib⁹ acetosis vl⁹ ber bis acetosis vt acetosella ⁊ sit in ea maior in frigidatio vt cū cucurbita cucumere citrullo et mellone indo ⁊ odoret aquā rosatam cum aceto in quo sit de puluere sandaloꝝ ⁊ cāfore et aceto. Et camerā habitet terrenā potius versaz x̄sus septentrionē ⁊ nō būidā licet in sinoco de putredine plus ꝓueniat cū altq̄li būiditate. Et siet in letitia ⁊ amenitate cū pstratione rerū odorabilū sicut sūt extremi tates vitis ⁊ foliorꝝ redolentiū ⁊ aceti.

¶ Capitu.v.de cura sinocaꝝ p potionē.

Cura aūt sinoce per potionē fit vel euacuādo: vl⁹ alterādo. Euacuādo potissimū p flobotbomiā fit: alte rando vero p admistrationem aque frigi/ de in potu. Flobotbomia ergo fienda quaz

primū inflatiua sinoca idest ī sinoca sine putredine nec exspectari debet vel digestio vel alia preparatio nisi q̄ p̄mo fiat lenitio aliq̄ presertim cū clisteri si non p̄ot exspectari lenitio p̄ superius ⁊ clistere debet eē cōe cum cōibus herbis. sed si accidat egrū esse valde repletū in stomacho ex cibo de primo assū/pto exspectetur eius digestio: si vero nimis differre opz: euacuet̄ p vomitū ⁊ immediate flobotbomia fiat: sed si sit in eo multa difficultas anhelit⁹ ppter multitudinē vaporū p̄tentiū cor et q̄si suffocātiū. Primo fiat flobotbomia de vena nigra. i. media q̄ euacuat a corpore magis demū de epatica ⁊ flobothomia in tāta sit q̄ntitate quātā ꝛi⁹ toleret vsq; ad lipotamiam exclusiue poti⁹ ⁊ nō inclusiue ad syncopim nisi sit syncopis recuperabilis q̄ nō ppter defectū venit ꝛtutis sed ppt̄ materias colericas petētes os stomachi nec quoquo mō differat̄ in iflatiua. i. sine putredine ⁊ copiosior etiā sit q̄ in putrida ⁊ hmōi flobotbomia cōuenientior est in pluribus vicibus q̄ in vnica inter q̄s si op⁹ est: cōuenit etiā aliqualis refocillatio cuz cibo si fit expediens ⁊ si flobotbomia aliqua causa fieri non p̄ot vel q⁹ infirm⁹ non cōsentit vel quia debilis fiant ventose cum scarificatione vel in natibus vel in spatulis vel in coxis ⁊ in diuersis locis. vel fiat eductio sanguinis cum sanguisugis iuxta emorroidas vel in natibus vel in spatulis vel in extremitatibus auritū. vel excitet̄ fluxus sanguis narium ⁊ nō est necesse somnū p̄hibere inter duas euacuationes si virtus non fit fortis et refocilletur etiā si opus sit añ secundā flobothomiā ⁊ refectio ꝛtutis cum cibo fiat cum mica panis infusa in vino granator⁹ ⁊ agresta vel in vino debili bene linfato vel etiā cū vino vinoso bñ linfato ꝛtute exigēte vel cuz rosata nouella aut zucaro violato vel rosato si sit indigētia ppt̄ ꝛtutis defectū. Et si fit opus lenire añ flobotbomiā fiat lenitio tutius cū clisteri q⁹ celerior est sed si fiat p superi⁹ p̄ot fieri cuz decoctiōe passularū pruno⁹ tamarindor⁹ distemperata cassia vel mānna in eo ⁊ post flobotbomiā iterū lenire si opz vel cuz clisteri vel medicina p̄sertim si in corpe percipiātur materie vl̄ necessario vel cōtingēter repte. Et q̄ necārio inueniuntur sunt feces in itestinis. Que ꝛo cōtingenter sunt ptes q̄dā seroseꝛ aquose q̄ in mebracis venis vel inuenis epatis inuenīt̄ ⁊ opilationē factū. Me fumi surgētes ex ebullitiōe exhalēt vel effumēt vñ ī calorē ⁊ putredinē addūt ⁊ pororū aptio fiat potissimum post flōtbomiā efficaci⁹ sed tñ añ flōtbomiā non incōuenit fricatio q̄dā leuis ⁊ blāda cū manib⁹ nātam apiendo poros q̄ subtiliādo vapores cōfert iz post flobotbomiā si opus sit ad matorē aptionē ⁊ repssionem fumor⁹ fiat fricatio ⁊ cū mādili mundata in flāmatione fe. ⁊ sedata flāma etiā ad intra dari possunt q̄ aptant ⁊ ptim infrigidēt ⁊ potissimū si sanguis fit grossus ⁊ sint sirup⁹ acetos⁹ simplex cū aqua endiuie ⁊ capillorū veneris. ⁊ si fit grossior acetosus cōpositꝰ cū aq̄ endiuie ⁊ capillor⁹. Iz sāguie existēte subtili fiat ingrossatio cū sirupo iuiubino ⁊ lentes excorticate ⁊ decocte ī aceto ꝓuenīt ingrossando. ⁊ adhuc dz eē intētio ad p̄hibendū putredinē in sinoca putrida. Et in frigido ēt valde ꝓuenit facta tā flōmia etiā pluries si opz q⁹ securior. et si cū flōmia ista nō fit sedat⁹ calor sufficiēter infrigidatio cū aq̄ frigida valde laudat̄. sed ego nō vitupo ēt si fit aliq̄d de aceto sanguie existēte grosso. Iz fit acetū in paucissima q̄ntitate ⁊ aq̄ p̄ūo fit decocta post infrigidata. Cibi ēt in hac putrida sint tendentes ad acetositatē vt granata ⁊ arantia poma q̄ sic integra aliq̄ntulū buliri possunt cū carnib⁹ si cōcedant̄ carnes. ⁊ si tardat̄ flōmia aut non fiat existente magna flāma in his fe. aqua ista decocta ⁊ infrigidata in magna tñ q̄ntitate cōfert in sinoca ⁊ in sinoco siue cū aceto siue sine ⁊ existētib⁹ cōditionib⁹ requisitis ad potū eius ⁊ maxime q⁹ non fit apostema in stomacho vl̄ epate ⁊ sit iuuenis carnosus assuet⁹ ei ⁊ affectat eā. ⁊ etiam q̄n conditiones requisite in potu aque frigide non adsunt dū modo fit maxima flāma febris ⁊ flobotbomia facta fit. adhuc forte cōcedenda est q⁹ maius est iuuamentū q̄ nocumentū. cuz nocumentū solū sit prolongatiōis fe. ⁊ iuuamentū mortē vel etiā p̄hibere. Quantitas aūt a quibusdā explicat̄ ⁊ dicūt minā vnam que est pondus quattuor librarum. et valde vtile est semen psilij infusum vna nocte in aqua infrigidata. et clistere factuz ex aqua latuce cum muscillagine psilij et oleo ros. extinguit inflammationē ⁊ tremo

Vena Nig

rem cordis ⁊ de infrigidantibus ab extra est cerotum factū ex oleo ro. ⁊ aqua citrulli ⁊ cucurbite ⁊ iusquiami si ponat sup stomachō ⁊ epate. extinguit em extinctione vltima quare se. cōclusa sinocha que augmasticus dicit debet cū maiori diligētia ⁊ cum his que dicta sunt attendi ⁊ celerius fieri flebotbomia ⁊ magis copiosa ⁊ aqua frigida citius ⁊ in maiori q̄titate dari. ⁊ in paugmastica min? In omotenavero mediū teneri dz ⁊ si supueniant accidentia vt syncopis ⁊ pulsus cordis fluxus sanguinis narium recurrat ad sua loca vel capitula.

¶ Capitulū. vj. de colericis se.

Clerica se. interdum inuenit vocari tertiana qz de natura sua ō tertio in tertiū ebullire dz si sue nature dimittat impedita tamē nō semp ordinē seruat. Et difficilit ista q̄ est calor extraneus ⁊c. ppter ebullitionē colerici humoris ⁊c. nocens naturalibus operationibus. Et diuidit primo in se. colericam sine putredine ⁊ colericā putridā ⁊ nō putrida vocari pōt colerica inflatiua. sed de hac non curant auctores psequi. tum qz manifesta satis ex dictis aliorū generum febrium. Tum qz cure facilis est nam solum intētio in cura est refrenatio ebullitionis cū naturalis fit ad benignum de facili reducat ⁊ vocari pōt causon inflatiuus. Sed colerica putrida diuiditur. qz alia est continua cōclusa: alia ꝓportionalis. alia periodica. Continua cōclusa est causon que semper eodē modo affligit. Proportionalis est que interduz tepescit. Periodica vero est que manifeste affligit omni altera die. ⁊ be tertiane. s. tam cōtinua q̄ interpolata diuiduntur in puram ⁊ nō puram. Et nō pura nota etiaz appellari cōsueuit ⁊ famosa cum ex famosa colera fiat ⁊ colera huiusmodi duplex dicit quia vel generata in epate vna cū humoribus alijs ⁊ est colera rubea. Alia generata est ex putredine ⁊ ebullitione sanguinis cuius subtile in puram colerā transit. Et prima dicitur generata generatione prima. Alia generata generatione secunda ⁊ ista ob puritatem suam similis est colere generate generatione prima Tamen differt quia hec. s. generata generatione prima semp est causa colerice continue sed altera colera generata generatione secūda causa esse pōt continue ⁊ interpolate et causonis. Colericus humor non purus pōt esse nō purus ⁊ innaturalis q̄n per aduſtionem ingrossatur ⁊ solū per hoc exit latitudinem naturalitatis colere vel etiā cū ingrossatur per admixtionē flegmatis vel melancholie cū colera naturali ꝓmixtione vnita. vnde q̄n cōpositio eoz nō est vnita nō fit vna feb. simplex sed cōposita habens duos diuersos paroxismos. Interdum tn accidit q̄ flegma illud vel melancholia sunt in adeo parua q̄titate q̄ mouent motu illius colere ⁊ nō flegmatis vel melancholie. Et colera innaturalis pōt esse causa se. colerice note ⁊ interpolate ⁊ cōtinue per aduſtionē sanguinis cuius subtile fit colera non naturalis generatione secunda: qz ista colera postea apud vstionez suam ⁊ cōmixtionē cū flegmate facit colerā notam que dicit etiā famosa quia fit per cōmixtionem flegmatis grossi. ⁊ pōt cōmiscere cū ea flegma subtile ⁊ tunc dicetur colera minoris fame ⁊ famosa ⁊ non famosa: possunt etiā facere interpolatā ⁊ cōtinuam. Et cum hoc fm aliquos per vlteriorē aduſtionez pōt fieri ꝓassina colera que putrefacta ⁊ ebulliens facit se. de colera ꝓassina ⁊ per vlteriorem decoctionē fit eruginosa ⁊ hec eruginosa ebuliendo pōt facere feb. licet plurimi vellint has coleras non posse facere se. cum sint venenose ⁊ vel essent mortales vl natura nullo modo sufferret qz prius morereť eger.

¶ Capitulum. vij. de signis feb. colerice absolute ⁊ tertiane periodice.

Signa ꝓcedēntia se. colericas sunt sensatio puncture ⁊uz in corpore ⁊ plus in dorso ⁊ somni diminutio vigilia interdū ⁊ detectio appetitus ⁊ ardor in ore stomachi ⁊ acuitas in egestione ⁊ dextri timporis dolor. Et signa ꝑticularia colericis quedā sunt cōia: quedā specialia. Cōia sitis anguſtia inquietudo impatiētia alienatio nausea amaritudo oris siccitas labioruz scissio eoz dolor capitis siccitas ventris. sed vt plurimū vehemētia sitis ppter exiccationē oris stomachi anguſtia inquietudo impatiētie ppter acuitatē inflāmationis colere stimulātis naturā vehemēter. Et alienatio ppter motū colere sursum ad cerebruz. Nauſea vo ppter motū colere ad os stomachi similiter siccitas labioz ⁊ partiū que sunt sur

Sig ꝓdem se. colerice

Colera feb: mtis vocat Terciana

sum ⁊ accidit ꝓpter hoc scissio labioꝝ.i.vlce/ratio ⁊ vesicatio ⁊ dolor capitis quia colera sua leuitate petit sursum potissimus ad par/tem dextram ⁊ siccitas ventris qz motus co/lere non est ad intestina sed vel ad superiora aut ad cutem. Et signa predicta sunt conue/nientia cõmuniter fe. ¶ Sed signa ꝓpria tã pu/re ꝙ nõ pure sunt ista rigor veniens in prin/cipio paroxismi qz cutis sentit quasi aculeos qz colera citrina est subtilis ptiũ ignearum ⁊ cadens sup membra sensibilia mordicat ea ⁊ calor naturalis submergit versus ꝓfundum ⁊ fit tremor ꝓpter frigiditatẽ mẽbroꝝ ⁊ mor/dacitatẽ mẽbroꝝ sensibilitũ ⁊ in ea non cõcu/runt dentes: ⁊ nõ est in ea frigus dominans imo est in ea frigus ad calefactionẽ declinis respectu altarũ interpolatarũ. vnde est prin/cipiũ cũ magno rigore ⁊ pauco frigore ⁊ nõ diu durat spatiũ rigoris sicut in alijs se. pro/pter motũ festinũ colere ⁊ est in principio sic postꝫo minorat motus colere. Aliud signuz est inflãmatio corporis ⁊ cũ tãgis eum ma/nu in principio videtur calor intensus sed si plus tenes semp minuitur respectu caloris causonis cuz calor causonis sit magis ignit? ⁊ maxime in pectore vbi multi sunt vapores plures ꝙ in tertiana. aliud signũ diuersitas pulsus in principio maꝯis ꝙ in augmẽto et statu. Et aliud est ꝙ in ꝓncipio fugiũt socie/tatẽ ⁊ verba aliorꝝ nec ipsi etiã loqui volunt qz auditus acutus eoꝝ hoc ipe magis ledit. Et vrina in tertiana est rubea clara aut sub/igneꝯ. i. citrina vel subcitrina merito calidi/tatis ⁊ est subtilis: aut nõ grossa merito ficci/tatis ⁊ in declinatione particulari cessat cuz sudore vel vomitu ⁊ fluxu ventris colerico ⁊ abominatione ⁊ nausea potissimuz: in tertio aũt ⁊ quarto paroxismo cũ tũc materia sit ma/gis digesta ⁊ sudor potissimũ est in ea cũ ma/teria fit valde subtilis ⁊ sua subtilitate aliq̃ pars interdũ ad stomachũ aut intestina acce/dit ⁊ expellit ad extra ⁊ minuit paroxismũ. su/dorꝫo nõ sic in principio paroxismi multiplica/tur cũ materia primo nõ valde subtiliata sit ⁊ sudor qz vapores a colera surgentes dũ cu/ti appropinquant ꝓ caliditate cutis minori ꝙ̃ sit caliditas eoꝝ densantur ⁊ in sudorẽ re/deunt ⁊ sic in primo paroxismo occurrẽtibus si/gnis istis prudẽs medicus illã estimabit ter/tianã. Et si tertiana vnius sit paroxismi vt acci/dere põt nõ ex hoc possumus cõiecturare ꝙ̃ sit ꝯtinua. sed iudiciũ verũ but? est ꝙ mate/ria ebulliẽs sit extra venas ⁊ in cõtinua sit in/tra. Et materia que ebullit si fit tertiana nõ necesse est ꝙ si de tertio in tertiũ ebullit: vi/deat tertiana: qz etiã duplex quartana de ter/tio in tertiũ ebullire põt ⁊ cuz hoc attendat ad tertianã si ars: etas: sexus: ⁊c. attestent ter/tiane: aut si assuetus fit vel etiã si eo tempore occurrant multe tertiane.

¶ Capitulũ. viij. de signis feb. cholericaꝝ rum sine sint pure: siue nõ pure ⁊ per que signa differant inuicem.

IN tertiana pura rigor faciens con/cussionẽ est maior ꝙ̃ in nõ pura sed rigor ꝓ frigore est maior in non pu/ra ⁊ longior ⁊ in principio si apponat man? in pura sup egro maior percipit calor ⁊ pul/sus in pura est minus diuersus ⁊ in augmẽ/to potissimi pulsus est equalior ꝙ̃ in nõ pura. Et accidẽtia de ira: furore inquietudine ⁊ in/tollerãtia locutionis in pura sunt maiora et vrina si fit rufa aut rubea clara ⁊ magis feti/da ꝓpter colerã ⁊ ypostasis si cito appareat vel in supficie vel in fundo vel in medio puraꝫ significat ⁊ cit? ⁊ tardus euentus ypostasis indicat longã aut breuẽ in pura. Et sic etiã in alijs ⁊ si in pura in primo scõo aut tertio paroxismo appareat. si in primo liberabit in tertio si in scõo vel tertio liberabit in quar/to vel quinto. si in quarto liberabitur in se/ptimo. Sed vrine colores proportionari de/bent coloribus suis in sanitate. Maz cum ꝯs sanus calidi epatis habet vrinã rubeam vel subrubeaz ipso febriente debet esse vrina ru/bicundissima. Et in sano habente vrinã pal/lidaz pro sua frigiditate eo post debet vrina citrina apparere. Et sudor in pura est exube/rãtior ꝙ̃ in nõ pura. ⁊ vomitus ⁊ egestio atte/stant colere rubee naturali in pura ⁊ in non pura attestant colere non naturali. Et signa ꝓpria pure per q̃ ipsa distinguit a nõ pura sunt longitudo paroxismi: qz in pura non per/trãsit. xij. horas ⁊ quies maior. xxv. horaꝝ ⁊ minor paroxismus est quatuor horaꝝ. Aliud si/gnum pure est ꝙ status paroxismi cito ve/nit: imo est propinquus principio ⁊ caliditas corporis est stantibus extremis adhuc frigi/dis qz caliditas exit ad supficiẽ anteq̃ facta sit expansio ei? ad extrema. Aliud est quãdo

patiēs bibit aquā statim a corpore eleuātur vapores calidi exeūtes de cute quasi velit sudare p̄sertim in statu: aut in fine augmēti. Aliud signū q; tertiana pura nō trāsit septez porisimos q; sicut causon q̄ fe. est pacuta terminat in septez dieb; ita tertiana in septem paroxisimos. ⁊ ordo porismoz videt q; p̄imi paru; .scōs maior. terti; adhuc maior. quartus maximus ⁊ quinti minor quarto. ⁊ sexti minor q̄nto ⁊ sic deinceps. ordo tñ vt pluri mū ⁊ nō semp est. Et de hmōi signis potiora sunt rigor in principio ⁊ sudor in fine paroxismi. Et nō pura tertiana in oībus dictis signis est diuersa a pura. Nā in nō pura rigor p motu cōcussiuo est minor ⁊ est plixior rigor ⁊ fil'r frigus ⁊ sensatio puncturarū minor ⁊ calliditas nō pure est magis mitis non acuta. tñ minus vaporosa sed deterior. Nec calliditas est sic equalis per totū paroxismū ⁊ ad tactū p̄cipit calliditas augeri non tamē sicut in causone ⁊ calliditas ei; interdū minuitur deinde post augeť. ⁊ post q̄ncz minuiť. deinde augeť vscz ad statū. Et causa ei; est inequalitas ⁊ eterogeneitas materie. ⁊ pulsus nō pure ē magis diuersus. Nec est equalitas in augmēto ꝓpter diuersitatez materie ⁊ accidentia remissiora tamē grauitas capitis est maior ⁊ magis extendiť ꝓpter multitudinē materie ⁊ vapoz eleuatoz ad caput. Urina vero in colore est remissior q̄ in pura in substātia ẏo grossior tñ q̄ncz magis. q̄ncz minus ꝑm opilationē maiorem vel minorem ⁊ digestio tardius apparet. Et est interdū citrina subrufa nec est clara sed perturbata sepe. Sudor ẏo in ea nō est exuberās valde vaporosus p̄sertim in toto corpe ꝓ grossitie maiori et egestio ⁊ vomit; innaturali colere atteštanť. ⁊ nō pura in corpe aduenit colerico et etate nō iuuenili sz in p̄ia senectute vel puericia ⁊ nō ē in estate sz post; in autūno ⁊ in regione nec calida: nec sicca et non accidit extenuitaz. Sz pticularia req̄sita ad purā desunt i hac ⁊ porism; durat vltra. xij. vel. xiiij. ho. sed interdū plōgať vscz ad. xiiij horas. ⁊ sentit patiēs nocumentū pot; aque frigide nō tñ sic in pura. Et dicit tāto remotior a pura q̄to spacio addit supra purā ⁊ incipit interdū in autūno ⁊ teriať in vere. nec ancessio ⁊ postpositio ē scōm ordinē in suis porismis nec diminutio ⁊ postpositio nec eradicatio eius sic pfecta ēt in pura. Et nō pura q̄ fit ex putredine sanguis minus seua est quā q̄ ex putredine colere cū miscеť cum flegmate. ¶ Signa ẏo colerice note ⁊ colerice cōtinue. s. tertiane ꝓtinue sunt. nā colera nota facta solū ꝓ aduſtionem colere est in oībus signis supra dictis magis filis tertiane pure potissimū in accidēt; q̄ sequūť ipam. Nā rigor. s. cōcussio in ea est minor licet fit plixior. sed frigus est fere equale ⁊ pūcture pauciores sed plus pdurātes. sitis vero inflāmatio ⁊ calliditas sensata circa epar et vigilie ⁊ alia signa sunt fere eq̄lia pureyl' parum remissiora ⁊ pulsus magn; ⁊ diuersus non tñ ita fortis. Et vrina ignea est in hac et subtilior merito siccitatis maioris et porisimus nō p̄olongať valde vltra. xij. horas nec exit. vapor calidus sicut in pura ꝓpter grossitudinē eius ⁊ forte nō eradicať perfecte. sz facte a citrina colera sunt signa frigus. s. rigor in principio añ accessionē ⁊ calor nō est multū extensus ⁊ acutus vrina citrina vl' subcitrina ⁊ tenuis parū ⁊ morsus oris stomachi nec asperitas gutturis ⁊ lingue: sed amaritudo oris dolor capitis p̄sertim dextre p̄tis ⁊ dolor renū ⁊ pulsus velox: non tñ vt in ẏa tertiana. Et signa facta a cola vitellina sunt frig; intēsius q̄ in p̄dicta ⁊ vrina tenuis sed in supficie mius tenuis ⁊ frigus ⁊ accessio multo tpe pseuerāt ⁊ sepe p vomitū q̄si vitellos ouoz p̄icit ⁊ accidentia etiā parū intēsiora q̄ in facta a colera citrina. Et vt plurimū facta ex colera citrina vel vitellina inuadit inter boras colere q̄ sunt ab hora. tertia diei vscz ad horā nonā. sz interdum anticipāt ⁊ interdū postponūt. Sed q̄ ex colera p̄mixta cū melita est cum rigore maiore oīb; aliis ⁊ maior sensatio pūcturaz. Et in facta ex colera ⁊ flegmate vrina est subtilior q̄ in oīb; aliis tñ magis tincta q̄ i p̄dicta ⁊ pulsus magz diuersus. Et porism; lōgior oibus aliis vt plurimū. xviij. horaz. Et simiť febrib; erraticis si inveniať signa sunt filia signis q̄rtane notbe facte ex melita inalti ferā ex aduſtione colere sz nota ꝓpte fit q̄ fit ex colera cū admixtione flegmat; ⁊ tertiana nō pura in plus se bz q̄ nota nam omnis nota est non pura ⁊ non econtra. Et interdū quādo fit duplicatio tam in tertianis q̄ in quartanis est signum melius p̄sertim quando

minores sunt potissimi cp in pma. Mã diuisit natura materiã i duas ptes vt magis vincat Si ẋo fit invalitudine sua supueniente alka nõ est signũ salutis ꝓpinque sed multitudis materie grauantis. Signa ẋo tertiane cõtinue sunt similia eis q̃ sunt tertiane periodice intensiora potius. Et ois cõtinua breuior est sua interpollata vel nõ longior. Prognosticũ. Tertiana ẋa terminat in .xiij. die9 ẋo vera in .xxvj. prim9 paroxismus est parvus. scõs maior ẋ alij vsq ad quartũ maiores. q̃nt9 icipit debilitari: ẋ alij pl9 ẋ in pncipio paroxismi est vomitus. in fine ẋo sudor.

Capitulum. ix. de cura febris| colerice pure per dietam.

Quanon cõis cp tertiana pura secundissima est: nõ pura ẋo supecta. Et nisi congruis remedijs curet: ducit interdum ad malũ finem oportet ergo in ea medicum esse diligentem nec negligere et curã nõ postergare ẋ eger semp sit obediẽs et interdũ reperiẽ tertiana pura de materia furiosa ẋ valde suspecta| quare diligẽter attendat ẋ dieta eius est primo vitare aerẽ calidũ ẋ siccum ẋ solem ẋ ignẽ in camera ẋ nimiã visitationẽ ẋ colloquia ẋ murmur. In primo tñ paroxismo ẋ i augmẽto vitet aer frigidus ẋ fiat vt vapores nõ retineant ẋ fortra furor ẋ rixet motus laboriosus ẋ fricatio fortis ẋ vigilie plurime obsunt somnus ẋo in paraxismo in pncipio vitetur: sed in declinatione paroxismi conuenit ẋ sepe in statu. ẋ cibi ẋ potus calefactentes ẋ medicine calefactentes ẋ exsiccãtes ẋ potissimum mel ẋ res salse ẋ acres ꝓpter siccitatẽ: et omnia dulcia nocent propter facilem conuersionẽ in choleram ẋ qz opilãt epar qz attrahit ea añcp digerant ẋ cibus ante paroxismũ ẋ in paroxismo nõ det. nec etiã aq̃ ordei regulariter coacte tñ interdũ dari cõuenit. ẋ aqua ordei ẋ sulep coacte dat ad extinguendũ intensũ feruorẽ. de balneo in hac patria nõ est cõsuetudo ẋ ꝓpter hoc nullo mõ cõcedat nisi forte in declinatiõe vl̃i. Et de balneo extremo mox. s. manuũ ẋ pedũ plus põt cõcedi. Sed qz in hac nostra patria cõsuetudo est administrationis carniũ in pncipio vel in augmẽto saltẽ vl̃i nõ det etiã in statu: tñ si cupiunt mulieres alteret cũ frigidis sicut cũ decoctione lactuce ẋ cucurbite vel arantio cũ cortice parũ in eo bullito ẋ pulla sit parua nec comedant carnes sed brodiũ cũ mica panis et si pruna aut cerasa sicca in eo bullirẽt in virtute stiptica ẋ in declinatione cõcedat ẋ aut cule parue laudabiles ẋ testiculi gallorum ẋ oua decocta cum aceto. cũ cortice suo nõ tollant: ẋ de ouis vitelli magis cõcedunt qz albumẽ ẽ dure digõtis. sz qz magis infrigidat in stomacho fortiori cõcedant. tũ ꝓpter consuetudinẽ. tũ etiã qz debiliora boc tpe apparent corpa cp antiquo tẽpore. de potu ẋo vinũ granatoꝝ ẋ aqua ordei subtilis vsq ad decliationẽ ẋ sirup9 acetosus cõueit. de fructib9 ẋo granata dulcia ẋ muza pruna mara arãtia ẋ mellones indi laudãt a multis tñ in paucissima q̃titate qz is infrigident tñ bumor aquosus indigest9 putrescibilis est. sed decoctio ei9 ẋ cucurbite cũ pulla cũ ,sit apertiua magis cõuenit sed citrulli ꝓpinqui naiuitati ẋ mellones minus nocent. Aqua ẋo carnis. i. distillata nullo modo confert tñ ad necessitatẽ det cũ cautela primo pelle ẋ pinguedine remota ẋ lota valde pluries cuz aq̃ frigida ẋ cũ herbis frigidis ponat ad alẽbiũ ẋ post alteret cũ iuleb violaceo potus ẋo in paroxismo sit aqua decocta ẋ post frigidata vel sola vel cũ pauco zuccaro vel ordei vel iulebviolatũ ẋ filtra. Vinũ incõuenit ante digestionẽ qz ꝓuocat ẋ ꝓmouet bumores crudos ẋ putridos ẋ digestione ẋo materiei incipiẽte tenue aquatũ modicuz cõuenit. Et paroxismus semp veniat ieiuno stomacho.

Capitulũ. x. de cura eius per potionem:

Cura aũt p potionẽ primo fit cuz leuatiuo ventris materieruz necessariorvel cõtingenter repertarũ ẋ põt fieri boc mõ. ℞. prunoꝝ tamarindorũ ẋ dastempa secantabin vel terentabin. ʒ. ij. vl̃ pl9 Item aq̃ duoꝝ granatoꝝ cũ pulpis suis li. ℞. cũ zuccaro. Item. ℞. tamarindoꝝ. ʒ. xl. infundãtur in aq̃ calida vel casei in nocte ẋ colent et distẽpet in ea siracost aut aq̃ duoꝝ granatoꝝ ẋ est valde vtilis in calitate vebemẽti vl̃ sicut decoctio terentabin vel lublet. i. lupul9 ẋ passulaꝝ vel deco. cũ terentabi ẋ siracost ẋ pruno rũ ẋ sicut sirup9 violat9 ẋ viole cõdite q̃n calliditas est mediocris ẋ de vtilib9 est. ℞. sirupi violati ẋ terentabin añ dissoluta cũ aqua casei. ʒ. v. aut. vj. ẋ mãna dissoluta in decoctione tamarindoꝝ primoꝝ iuiubarum sebestem

passularum enucleatarū ⁊ ordei mundi. Et de cōuenientibus est diamāna ⁊ diapruns qñ nō ponitur diagrediuz. Sed conficiatur cum succo rosarū simplici ⁊ etiā coquantur viole pruna flores borraginis ⁊ colentur in colatura distemperetur manna ⁊ cassia equaliter aut non equaliter. vel fiat distere lentiuum. ℞. mercurialis malue violarie blitis aā. m. ſ. ordei. m. ſ. ℈. decoquātur ⁊ colentur ⁊ in colatura zuccari ru. ℥ ſ. ℈. zuccari violati. ℥. ſ. cassiefi. ℥. ℈. olei violati. ℥. iij. ℞ vnus vitellus oui vel duo ⁊ parū salis ⁊ si materie sint in stomacho educantur vomitu cū squingibin ⁊ aqua calida. si ꝺo circa ptes vrine aperiātur ⁊ educātur inde. Sed materie cōtingenter repte si sint: educātur vt sanguis p flebotomiā ⁊ in primo vel scō o aut tertio die ⁊ etiā vomit⁹ in principio ꝓximi materia existēte in stomacho ꝙ nausea ꝓcipitur. De euacuatione ꝺo materie antecedentis ⁊ cōcuncte possumus etiaz nō expectata oimoda digestione potissimū materia furiā minante ad quā. ℞. prunoꝝ tamarindoꝝ aut mirabolanoꝝ citrinoꝝ māne cassie ⁊ similiū. Et aduertendum ꝙ mirabolani in materia furiosa sunt optima medicina educendo primo. post alterādo ad frigidū ⁊ constringēdo ne materia effrenitet. Euacuatio etiā p vrinā cōuenit digesta in parte materia ꝓsertim per emulsionem seminū cōtum post digestionez ꝺo si natura nō mouet moue tu: sed, si natura tēptat aliquā viā cōgruā sequaris illaz nec de scamoneatis cōpositionibus fis suspectus qñ scamonea in fermētatione amittit malitiā vt tiriaca fermentata malitiā opij ⁊ tiri amittit. Et medicine lenitiue ꝓpter dosim possunt fieri solutiue ⁊ solutiue lenitiue ⁊ i delicatis denᵗ pruna ⁊ māna cū aqua frigida. ſ. endiuie. Et solutiua vel lenitiua vel eradicatiua possunt esse diamāna diapruns electuariū de succo ro. ⁊ māna vel cassia vel aliquo dictoꝝ electuarioꝝ vel māna ⁊ reubar. ⁊ infusio cū māna cassia tamarindis est minoratiuū optimū. ¶ Tertio intendenduz est, resistētie putrefactionis ficut sunt frigida ⁊ acetosa q̄ etiā digerūt materiā calidā ficut sunt semina frigida ⁊ herbe frigide ⁊ sirupi cōuenientes sunt sirupus violat⁹ cucurbitinus nenufarinus de endiuia de acetosa ⁊ sirup⁹ acetosus simplex. Quarto extinguēda est caliditas ⁊ accidit interduz ꝙ tertiana a colera rubea nō naturali facta est tante caliditatis ꝙ oportet q⁹ humor colericus est ficcissimus ⁊ calidissimus oim humoꝝ corporis. Et iuleb factū cuz aqua portulace ⁊ floze nenufaris in q̄bus pfilitū infusum fuerit p noctē aro mattzatū cū duobus granis canfore est optimū in inflāmatione fortī. ¶ Ab extraꝝ ꝺo approximari nō debēt frigida nisi materia minorata. Epithima in nocte cū facta est digestio cibi petia infundēda in aq̄ in qua sandali puluertzati sint. Et qñ post crisim vel euacuationez remanet calor: deᵗ sirup⁹ acetosus cū aq̄s diureticis aut in quo cocta sunt semina ⁊ radices diuretice. Quinto accidētia q̄dā sunt q̄ ledūt. ſ. sitis dolor capitis vigilie ficcitas lingue ⁊ similia p quoꝝ cura ad sua remedia in suis locis accedatur.

¶ Capi. xj. de cura fe. colericarū nō puraꝝ:

Colerice vero nō pure cura assimilat pure in qualitate nō tñ in gradu qñ aer ꝺz esse frigidus in amⁱbabus tñ in gradu ꝺz esse frigidior in pura ꝙ in non pura. Unde camera non ꝺz parari ita frigida ⁊ humida sicut in illa. In esta te tamen debet esse frigidior ꝙ in hieme ⁊ in temporibus medijs mediocri modo. Modus vero ⁊ quies etiaz medio modo respectu pure. nā in hoc lz materia non euacuata non cōueniat minus tñ adhuc conuenit motus in illa ꝙ in ista quia in illa motus plus calefacit corpus plusꝙ in ista ⁊ plus inflāmant bumores. Somnus etiaz minor ꝙ in pura ⁊ vigilia amplior. cibi enim lz robozent virtutem digestionē tñ ꝓbibent q⁹ ꝑm Galenuz ad glauconem nō quolibet die cibari oportet in nō pura sed altera die reficies virtute constare. Sed cum hec se. minatur longitudinem debemus custodire virtutēvsqꝫ ad statū ꝓpe statum vero ⁊ in statu subtilius dietare. Sed quando prolongatur egritudo vtaris carnibus decenter. Unde cibetur in die quietis. alio vero nō: sed q⁹ in nō pura interdum durat paroxismus p totā diez: ꝺz cibus dari in maiori quātitate ꝓpice ⁊ maioris nutrimentivt etiā si cōparemus ꝙtitates nutrimēti in pura ⁊ nō pura in pluribus diebus ꝺz esse quātitas maior ⁊ maioris nutrimēti in nō pura ꝙ in tanto tpe in pura. Ista ergo subtiliatio vtriusqꝫ ꝺz fere esse equalis licet

maior subtiliatio in pura potius. Et in hoc differūt qz in nō pura opz ꝙ cib⁹ abstergat ⁊ calefaciat in pura ꝛo pl⁹ infrigidet. Vinum aūt dari dz solū icipiēte digestiōe in nō pura et fit albū. In pura ꝛo pot⁹ euacuata tā materia. ¶ Quātū ꝛo ad euacuationis intētionē differūt. Nā in euacuatiōe pure nō fit expectat digestio. Magis aūt in euacuatiōe nō pure expectat: qz materia nō pure ē min⁹ obediens euacuationi ꝙ pure ⁊ indiget euacuatiōe eradicatiua ⁊ nō minoratiua tm̄. Et in nō pura q̄rit̄ superfluitatū materiex cōtum maior expulsio idcirco lenitiua tā clisteria ꝙ potabilia debēt habere de acuitate plus: qz materia faciēs hāc fe. est viscosa ⁊ glutinosa plus ꝓpter mixtionē flegmatis. vnde clisteria p̄sertim in p̄ncipio debēt esse acuta satis qz in nō pura ꝓtinētur in stomacho ⁊ intestinis multe materie q̄ egēt euacuatiōe vt non corrūpant ⁊ non misceant cū materia fe. vñ clisteria debēt esse acutiora ⁊ nō absolute. sz in cōpatione ad purā. ¶ De digestiuis ꝛo in p̄ncipio cōuenīt inj nō pura añ septimaz diē adiuuātia ad digestionē. sicut sirup⁹ aceto sus simplex p̄mixt⁹ cū gerentabi ⁊ post istū sirup⁹ acetosus ꝛposit⁹ de q̄nq; aut duab⁹ ꝑm ꝙ indicat magis vel min⁹ elongari a pura ⁊ p̄ñt dari hmōi sirupi cū aq̄ endiuie cicoree ⁊ capillox ve. vel lupulox ⁊ aq̄ feniculi ⁊ apij cū gerentabin qz apiunt: subtiliāt ⁊ ꝓuocāt ⁊ si p̄trāsit .xiij. tunc nō est malū dare trocisscos de rosis minores. Et si plōgāt pl⁹ detur decoctio eupatorij. Et si pl⁹ plōgāt cōpetūt trocisci de eupatorio qz cōfortāt epar ⁊ vallēt ad fe. cronicas. Sed minorata materia ⁊ qz isti trocisci sunt extranei gustui pōt dari pot⁹ sirupus et⁹. sirupus bonus ℞. radicuz bruscī ⁊ sparagi añ. ℥. ſ. endiuie nō lote scariole rostri porcini epatice scolopēdrie capi. ve. recētiū summitatū lupuli. añ. m. ℈. ſe. iij. frigidox mūdatox añ. ℥. ſ. liq̄ritie rase passu lax enucleatax añ. ʒ. vj. flo. vio. boza. ⁊ bugl. añ. ʒ. ſ. aceti albi. ℥. ℈. mellis dispumati. ℥. ſ. ℈. mellis ros. ℥. iij. zuccari albi solidi. ℥. ix. fiat sirup⁹. alt⁹ vtilis ꝙ delicatis ℞. decoctionis radicis frassini spagi gramis añ. ℥. ſ. ℈. aq̄ endiuie. ℥. iij. aq̄ nenufaris capillorū ve. añ. ℥. ij. aceti albi. ℥. ſ. zuccari albi li. ſ. ff sirupus ⁊ post sirupos denē solutiua deinde retera sirupos ⁊ fit īter euacuationē ⁊ euacuationē tm̄ tps ꝙ cōsortet corpus. Et medicina euacuatiua respiciat plus colerā ꝙ flegma aut melācholiā ⁊ bas respiciat pl⁹ ⁊ minus ꝑm ꝙtitatem eax ⁊ lenitiua laudabilia sunt clisteria plus ꝙ medicine; p̄sertiz appositis tribulis marinis camomilla ⁊ ficia ⁊ cartam⁹ ⁊ viole ⁊ sebestē ⁊ ficus ficce ⁊ odor turbit aut, i q̄b⁹ ponūt cassiet. ⁊ oleū fisaminū et bauracb. Et si fe. pū elōgāt a p̄ncipio vtere debiliori ⁊ si plus fortiori. Nec est malus vti vomitu iterdū cū releui si natura ꝓna fit p̄sertim si iuenerit ifirm⁹ subuersionē aut mordicationē aut amaritudinē p̄sertiz post cibū qz cū cibo miscent materie ⁊ facili⁹ exeunt ⁊ maxime qz in stomacho ꝓtinent multū flatz viscosi. Et si yrina esset rubea grossa p̄missio clisteri lenitiuo ⁊ postposito etiaz ⁊ digesta materia fiat cuz farmacia ⁊ si expedit fortis fit debilis fortis in virtute: ⁊ debilis, ponderē quia potest fieri iteratio.

¶ Capt. xij. de cura spāli cholericarum nosibaruz primo de cholerica citrina putrida.

In cura hui⁹ vt ꝓ iuuentoribus singula minutiz digerant. Tēperet p̄mo aer ad frigiduz ⁊ declinet ad siccuz sed si nō habeat natura fiat artificio cuz aq̄ et aceto ⁊ frondibus salicis vitis cāne ⁊ foliox granatox ⁊ citoniox. Et in die potissimi ante aduentū el⁹ lenitat vel natura vel arteventer etiā añ prādiuz ⁊ i initio añ rigores cooptat paulo meli⁹ pānis ⁊ aduenīte rigore aut frigiditate si op⁹ē cooptat pl⁹. dū aūt calere incipit ⁊ rigor cessat amoueas gradatim pannos ⁊ sic dimittat abluendo si opz os cuz aq̄ ordei vel pura vel cuz acetovel aqua pura decocta ⁊ post infrigidata si tepida nō placet ⁊ in fine flat⁹ p̄mitte dormire ⁊ in declinatiōe ⁊ post cibū eū p bozā primo factis fricatiōibus lenib⁹ ad crura ⁊ coxas ⁊ brachia. ⁊ cibus el⁹ sit in p̄ncipio bui⁹ fe. i. in primo vel scōvel tertio potissimo cū ptisana ordei cum zuccarovel pane loto cuz aceto ⁊ zuccaro cōspsovel cū pane decocto post potissimū vel de farre. vl si vigilias pateret aliq̄d de lactucis vel arāciis aut prunis maturis vel de granatis ⁊ potet vel aquā decoctā cuz zuccaro vel cuz vino paucifero limpbato multuz. In die ꝛo q̄rtis p̄mo in mane ff clistere lenitiuuz ⁊ post fricatiōes nō oino fortes sed delectabiles. Aut dek lenitiuū bui⁹. ℞. medulle cassie

vel māne.ʒ.ſ. diſtēpera cum decoctione pru/ noz tamarindoz violaruz florum boraginis floz bugloſſe paſſulaz añ.ꝛ eadem die poſt opationē medicie abulto oze deē cib⁹ꝛ ſi ſibi ſatis videē deferre aut panatella ſi vult in brodio pue pulle decocte cū alterātib⁹ vt cū lactuca vel cucurbita vel cū citrullo pauco ꝛ poſt ꝗetet p boraz vel duas.de poſt factat ſi potēs ſit aliquale exercitiū deambulādo pū p cameraz ꝛ ſi poſſibile ſit camera oppoſita ſit cū oſtio vel feneſtris aptis ſeptētrioni.et ſic in ſcō ꝙſi eodē mō cibeē ꝛ altera die ſuſ pecta eodez mōꝛt in die altero poxiſmi ba/ buit in oib⁹. ꝛ altera die ꝗetis fiat bmōi cli/ ſtere ℞.blitis malue mercurialis añ.m.ſ.ſe minis feniculi.ʒ.ſ.furfuris.m.ſ.ꝛ in hac de/ coctiōe diſſoluaē medulla caſſie ꝛ mellis vio lati.ʒ.ſ.bñdicte.ʒ.ℨ.olei violati.ʒ.iij.ſalis pa rū ꝛ poteſt facere hoc de trib⁹ vl ꝙttuoz die bus altera in die tñ quietis.ꝛ poſt ꝓ lenitti/ uo ꝓma die ꝗetis. ¶ Pro inſtrumēto potio/ nis. ℞.medulle caſſie.ʒ.ſ.ℨ.mellis roſ.ʒ.ij. diſtēpenē in decoctiōe tamarindoz prunoz paſſullarū liq̄ritie ꝛ aniſi ꝛ cartami ſi vero prius vel poſt videreē vrina rubea groſſa flo bot bomeē poſt aūt deē digeſtiuū. ℞. firupi acetoſi.ʒ.ſ.gerentabin.ʒ.ℨ.aq̄ endiuie aq̄ lu puloz añ.ʒ.ſ.ℨ.vel ſil'e ꝛ poſt ꝙttuoz vl ꝙnqꝫ firupos.deē boc minoratiuū vel ſil'e. ℞.pul/ pe caſſie.ʒ.ſ.reub.ʒ.ſ.ſpice.ϑ.ℨ.diſtepera cū decoctione aniſi paſſulaz capilloz ve.liquiritie cartami poſt ciſtere lenitiuū die ſequē ti in quo addaē floz camomille.m.ſ.poſt au tez ſi opz:itereē firupus buic fil'is. ℞. firupi acetoſi de radicib⁹ duabus vel ꝙnqꝫ aq̄ endi uie lupuloz ꝛ abſintbij añ.ʒ.ſ.ꝛ ſi vides in vrina digeſtionē incipe vel vides poxiſmos foztificari vt inciptat ſtat⁹ fe.minue potius cibū. Et cōpleta digeſtiōe des medicinā era dicatiuā buic fil'em. ℞.caſſie.ʒ.ſ.reub.elect. ʒ.ſ.ſpice. ϑ.ſ.agarici infuſi in gerentabin.ʒ. ſ.diſtēpa cum decoctiōe cōi i aqua abſintbij vl loco agarici ponaē diaſinicōis.ʒ.ſ.aut ſuc ci ro.aut diapruntis ſolutiui. Et ſi plōgeē fe. dētur ꝓ digeſtiuo firupi de inari ꝛ gerentabin vel acetoſi cōpoſiti de duab⁹.ʒ.ℨ.aq̄ endiuie aque lupuloz ꝛ erupatoziꝫ. ¶ In tertiana ve ro de colera vitellina regimē dz eē groſſius ꝙ in facta a citrina.ſicut in citrina dz eē groſ ſius ꝙ in pura tñ dz eſſe priuatū ſtipticita/ te ꝛ ꝓpter boc dz eſſe ex cibis attenuātibus plus ꝙ in illa ita ꝙ in augmento cōcedatur decoqui cū cibarijs luis radices feniculi et petroſil.ꝛ capares ēt cōcedunē ꝛ debet eſſe minoris frigiditatis ꝙ in cirrina ita ꝙ ois cibus groſſus vel ingroſſans vitandus eſt.ꝛ in ꝓcipio feb.dz regi quaſi ſicut in citrina niſi ꝙ cibi debēt eſſe minus frigidi ꝛ minus humidi ꝛ debent minoratiue medicine eius magis reſpicere flegma ꝙ in citrina. Unde potes dare tale minoratiuū. ℞.caſſie vel mā ne.ʒ.ſ.vel etiā ambarū ſimul ꝛ diaſinicōis ʒ.ſ.ℨ.oyapruntis ſolutiui.ʒ.ℨ.ꝛ ſi ambaruz ſi mul accipiaē ʒ.ſ.vel ſi vnius tm.ſ.caſſie ſit ʒ.ij.ꝛ addaē de oyaſimcō.ꝛ oyapruntis añ. ʒ.ℨ.ꝛ poſt deē ꝓ digeſtiuo. ℞.acetoſi com/ poſiti.ʒ.ſ.gerentabin.ʒ.ℨ. aque endiuie aq̄ feniculi añ.ʒ.ſ.ℨ.ꝛ poteſt exhiberi añ paro xiſmos eo mō quo in alia ſed aliquantulum copioſius ꝛ cū boc ponēdo in decoctiōe pul li de radicib⁹ petro.ꝛ feniculi.nec ita de fri/ gidis ponaē. Et fricationes etiā foztiozes ꝛ diutius durantes.ꝛ etiaz añ paroxiſmum per boraz vel duas ſi fiāt fūt optime. Et poſt quattuoz vel ſex firupos de illis deē tale mi noratiuū. ℞.caſſie.ʒ.ſ. aut māne ꝛ reub.ʒ.ſ. agarici infuſi.ʒ.ſ.ℨ.in oximelle ꝛ expreſſi cuz decoc.paſſulaz aniſi feniculi facta in aq̄ en/ diuie ꝛ abſintbij vel eup. Et poſt redeundū ad firupos bmōi. ℞.firupi acetoſi cōpoſiti. ʒ.ſ.firupi de bizantijs.ʒ.ℨ.aq̄ endiuie ꝛ ab/ ſintbij añ.ʒ.ſ.ℨ.ꝛ dētur boc mō tres firupi. poſt deē de oximelle ꝓpoſito ꝛ de inari ꝛ ace toſo ſi oportet ana.ʒ.ℨ. cū decoctione cōi in aqua endiuie ꝛ eupatoziꝫ. Et in medicinis ꝛ firupis fit aliq̄d de cōfortātibus membra principalia ſicut maſtix ꝛ ſpica ꝛ cuz bec ſint reſpicietia flegma cū colera ſed plus coleraz Et poſt purgationē cōueniunt capares ſpa ragi ꝛ paſſule ꝛ amigdale ꝛ quādo inclinat natura advomitū fiat decoctio cum caricis aceto ꝛ melle ꝛ parū poſt iuuetur vomitus ꝛ boc minoratiuum bonū. Recipe mellis ro. colati.ʒ.ij.ꝛ diſtempera in decoctione paſſu larum violarum polipodij aniſi cartami ꝛ po natur de caſſia.ʒ.ſ.reub.ʒ.ſ.turbitb.ϑ.ſ.ſpi ce gingiberis añ.ϑ.ℨ.ꝛ ſemp vngaē in qua libet tertiana notba cū oleo nardino ante ꝓ diū ꝛ ante cenā ꝛ etiā ante principiuz poxiſ/ mi preſertim ſtomachus. Et poſt firupos ite

ratos si nō vult potiones liquidas da in modum dactili tale medicamē. ℞. electuarij indi. ʒ. iij. succi ro. ʒ. ſ. Et qñ firupi post istos dictos essent tedioſi detur de diarodon abbatis cuz aqua lupuloz ⁊ apij vel absinthij Et vltime pillule aggregatiue conueniunt.

Cura ʒne nō pure

¶ Cura vero tertiane nō pure que facta est ex colera naturali vel colera citrina non permixta sed potius iuxta eam positavt non deducta fit ad vnā formā est similis cure facte ex colera citrina vnius forme. Et ista vt plurimū fit ex colera naturali ⁊ flegmate aquoso vel ex colera citrina deductis ad putredinem ex solo motu colere. Et ista est cū ozipilatione frigoris non intensi ⁊ apparet cp fit aqua frigida cadens super corpus ñ perdurat fere per horā ⁊ caliditas est cū dolore capitis vel frontis ⁊ os amaricatum non tamē asperū ⁊ cū multa siti. Urina citrina in cui? fundo residet de flegmate diuulso cuz pulsu veloci ⁊ frequēti ⁊ cū incensione stomachi ⁊ in ipocūdrijs ⁊ durat poxisimus vltra horas xv. vel plus vel minus ⁊ cum sudore recedit. Et suū minoratiuū cōuenies est. ℞. ʒ. ſ. cassie electuarij de succo ro. ʒ. ij. cum decoctione prunoz tamarindoz passularū iuiubarum ⁊ digestiuū firupus acetosus. ʒ. ſ. ℈. cū aqua enduie ⁊ feniculi minoratiuuz aliud cassie. ʒ. ſ. reubar. ʒ. ij. ℈. ¶ Tertiane vero p admixtionē melancholie cura est magis humectādo cp in tertiana pura ⁊ minus infrigidādo ⁊ venit fe. cū tensione frigoze cōcussiuo ⁊ fiti vrina tendēs ad rubedinē clarā. lenitiuū. ℞. cassie. ʒ. ſ. ℈. distempa cū decoctione prunoz violarū tamarindoz ordei minoratiuū aliō recipe cassie. ʒ. ſ. succi ro. ʒ. ſ. diasene. ʒ. ij. distē pera cū decoctione passularū violaz polipodij sene anisi. Aliud minoratiuū recipe electuarij de succo roſ. ʒ. iij. diasene. ʒ. iij. cuz decoctione polipodij sene epithimi scolopendrie fumiterre passulaz violaz prunorum.

¶ De tertiana de colera aduſta nondū conuersa in melācholiā: nec cū melācholia permixta regimē per dietā ⁊ potionem dz verti simul ad frigidi? ⁊ būidius ⁊ humor digerat cū firupo de fumoterre ⁊ aqua violaz ⁊ aq̄ bugloſſe: ⁊ euacuatio fiat cuz mānā: diaprunis ⁊ electuario amecb. cū decoctiōe florum horaginis bugloſſe violaz ⁊ foliorum sene ⁊ florū fumiterre cp si fe. fuerit ex colera prasina vl' eruginoſa pauci euadūt ⁊ ab eruginoſa nullus q: poxisimi sunt lōgi ⁊ accidētia peſſima Ñ si aliq̄d fieri pōt cp citius fieri pōt materia eradicet ⁊ regimē fiat ficut de peſtilētia li. ſe. ⁊ recordare cp in q̄libet specie tertiane cū apparuerint signa digestiōis ponere i digestiuo ⁊ solutiuo parū de absinthio q:valz ad multa. Et firup? iſte est expertus ꝺ tertiana purā. recipe succi enduie scarriole roſtri porcini añ. ʒ. ℈. zucari albi. ʒ. vſ. fiat firup? et exhibeat oi die accessiōis. dicit mūdin?. recipe succi plātaginis ⁊ aq̄ roſ. añ. ʒ. ij. q̄b? paxvini vl' aceti pmisceat ⁊ sumat i potu añ accessionē p horas. xv. tertianā notā curat large.

¶ Capitulum. xiij. de cura feb. colerice continue.

Cura tertiane ram vere cp propoxtionalis est simillis tertiane ppoxtionali illi nec differūt in intentionibus sed in mō approximationis rerū illas intētiones implentiū qñ cōtinuarum ⁊ suax interpolatarū eadē est cura. In cura ñ cōtinue medicus magis sollicitus eē dz. Et ratio q: illa materia est deterioz et cōtinuo affligit. interpolata xo nō sic. Instrumentū em dicte est cp regimen dz declinare ad maiorē frigiditatē ⁊ būiditatē: ⁊ curiosius pbibenda ira: furor: sollicitudo ⁊ alia ⁊ quies plixior ⁊ vigilias instantia timēda ⁊ fugienda ⁊ cibi minoris cpitatis pro vice ⁊ nutrimentū leuioris digōnis. Differentia vero quo ad instrumentū potionis est pmo in digestione q: magis opz digerere ⁊ cū fortiori digestione q: materia hec magis rebellis est nature ⁊ cū hoc est magis mixta sanguini. q̄re opz magis sequestrare ⁊ cuz hoc materia cōtinue est magis dissemiata ⁊ sparsa p totū. Et oi mane ⁊ pluries i die da succ cū granatoz cū interioribus suis cuz hoc p horas post da hunc firupū acetosuz cū aqua seminū cōtum coctis seminibus aqua enduie ⁊ firup? de pomis descriptus a mesue in antidotario ⁊ nenufarinus descriptus a nicolao ⁊ hoc medicamē dz dari hora remotiori ab incensione maiori ⁊ clisteria incōtinua leuioza eē dēnt cp in interpollata ⁊ solutiua fortia minus dent in hac cp in interposita ⁊ hoc regulariter si materia nō fit furiosa vt puta cuz diamāna ⁊ firupo violato vel cū electuario de succo roſ. ⁊ firupo prunorū

Cōtinua pura Remedia

quem descripsit. Mes. in ātidotario vel cū dyaprunis ⁊ aqua fructuū soluentiuz reub. tñ plus associatur nō pure q; euacuat etiaz flegma. Differt etiā in euacuatione per vo/mitū q; interpollate est ꝓuentētior. Differt etiā alterando q; maior requirit in frigida/tio in cōtinua vt puta cū fructibus frigidis et aqua pura ⁊ aquis frigidis ⁊ quāuis hoc fit in cura tertiane cōtinue longe plus est in cura causonis ⁊ sic via est ad curandū non purā: nā semper eget subtiliori regimine ꝙ sua interpollata. Et eget digestiuo frigidio/ri q; tertiana cōtinua vt plurimū ꝓuenit a colera. Sirup⁹ valde vtilis. ℞. radicū q̄nq; añ. ʒ.ij. capillorū ṽe. politrici dyantos scolo/pendrie papaueris albi lactuce endiuie ci/trach epatice seminis portulace sandalorū omnū añ. ʒ.ſ. lupulorū fumiterre boraginis añ. m.ß. ordei mūdi seminū cōmunū frigi/dorū añ. ʒ.ij. rosa. ru. violaz florū nenufaris añ. ʒ.iij. fiat hoz decoctio q̄ ſ firuptz ex cum zuccaro albo ⁊ acetose cū aceto ōbili. ⁊ eget clisteri min⁹ acuto ⁊ fil⁹ euacuatiuis ⁊ mato/ri ꝓuocatione vrine tamē cū minus calidis.

¶ Cap'm xliij. de causone ⁊ ei⁹ causis.

Causon est fe. incensiua: siue arsiua siue adustiua cōtinua de materia intra venas ⁊ sunt huius materie vel in toto corpore: vel in ventis epatis pul/monis ⁊ stomachi ⁊ propinquis cordi ⁊ du/plex est huiusmodi causon. Prima dicitur causon vera. alia nō vera licet causon vocet. Vera causon est vel de colera intra venas epatis stomachi ⁊ pulmonis prope cor vel in toto corpore: vl̄ de flegmate salso in illis locis. Et hec nō vera est vl̄ de sola colera pu/trefacta vel de colera cuz flegmate ⁊ est fle/gma subtile in multa tñ q̄ntitate ls nō tanta q̄ colera mixta cum ea ⁊ si sit minoris quan/titatis nō sit maioris virtutis. Vel ista non vera est de sanguine peccāte in solo q̄nto et vocatur finocha. Sed differētia est inter ve/ram ⁊ nō veraz. q; vera est cū maiori cauma/te et cū seuioribus accidentib⁹ ⁊ cū hoc cum duratione minori siue ad malū: siue ad bo/nū. Signa aūt causonidis large dicte sunt si/tis continua q̄ nullo modo cessat. Aliud ca/lor accensus q̄ cū tangit sensibilē habet ar/dorē ⁊ est diutina fortitudo ⁊ continuatio fe. cū vehementia accidentiū. Et in eo fit lin/gua aspera ⁊ nigra continue ꝓpter fortem exiccationē. ꝓpter exiccationē totius corpo/ris ⁊ est stomachi punctio ꝓpter accensionē vaporum qui ad eū fluūt. Et egestiones fic/ce nō ꝓpter digestionē sed ꝓpter exiccatio/nem ⁊ sunt citrine quia tincte a colera ⁊ q̄n/q; est retētio egestionū colera habēte raptū sursum. Et q̄nq; est ventris fluxus. scz quā/do colera petit deorsum ⁊ vehemens fit pro/pter vehemens incendiū circa os stomachi et instantia vigiliarū ⁊ est ꝓpter siccitatem inductam a fe. licet aliquando fit profundi/tas somni p̄sertim in infantibus pueris quia interdum propter etatem illā multipli/cant multas humiditates que in extensissi/mo calore feb. petunt cerebrū ⁊ implent ips et incurrūt frenesiz ꝓpter colerā repentē ad caput ⁊ facientē in eo malā cōplexionē cali/dam ⁊ siccam ⁊ sentitur ossium fractura siue labor proueniens a mordicatione humorū paucoz qui tendūt ad musculos ⁊ ligamen/ta que sunt intrinsecus ꝓpe ossa. Ds in quar/tana est maior fractio q; vapores ab ea ele/uati sunt plures ⁊ grossiores; ⁊ petūt in ma/iore q̄ntitate musculos exteriores ex quo pci/pit maior fractio ⁊ in causone venit altera/tio ⁊ āgustia ⁊ ꝓpinq̄tas ad pditionē ⁊ fin/copis ⁊ pulsus cordis ⁊ sunt cū vehemēti do/lore capitis ⁊ frōtis ⁊ tipor intrīſ q̄ oculi ⁊ tipor videnti clausis ptri ⁊ caliditas iterior est longe maior q̄ exterior mēbroz respectu alia tertianaz. Et differt causon a tertia/na ꝓtinua q; in ea q̄nq; tepescit calor. in cau/sone vo nunq̄ q; vel est tota augmētū: vl̄ sta/tus vel declinatio. ⁊ et nō est in causone sudor nisi apud crisim. i tertiana vo sic ⁊ in causō pulsus est maior: velocior ⁊ frequentior.

¶ Pronosticū. hic morb⁹ cito terminat q; si in p̄cipio apparēt signa bona terminat in q̄rto ⁊ si mala morit in q̄rto vel i septimo q; natura nō patit multū tantā molestiam.

¶ Cap. xv. de cura causonis per potionem.

Cum hui⁹ fe. cura difficilis valde sit tū cognitōe: tū curatiōe est magno pere attēdēdā ab initio ei⁹ ad fi/nē sua noscātur accidentia ⁊ multa cū indu/stria ingeniū in ea laboret nec morā tolerat ⁊ est tandē ei⁹ cura sil's cure tertiane. s. q; ꝙ causon cū nō fit tertiana ⁊ ei assimilet in cu/ra op⁹ est attēdere in quo cura differt ls ter/

De Causone feb. 7

tiana nō pura ꝓtinua sit causon cōiter dicta vñ invtroq; causone dieta ad frigidius decli
net ꝛ būdius. Sed cū cordialib⁹ ad boc decē
tib⁹ maior sit industria ꝛ magis. Aer itaq; fri
gidus ꝛ bumidus petur: nec sit cum magno
lumine camera aut radijs solis vel cuz mur/
mure aut visitatiōe aut ira vel odio aut di/
spliceutia nec etiā cuz multa letitia ne diuer
tatur natura aut eger a pugna cuz morbo ꝛ
fricatiōes nō sint aspere nec balneū nec altō
ante declinationē ꝛ vigilie oi mō vitent nec
aspectus advanas figuras nec acuta aut sal
sa quoquo mō dētur etiā in potu ꝛ medicīa
carnes ꝛ sorbilia ꝛ vinuz ꝛ oēs diete grosse
incōueniētes sunt imo subtilis sit dieta vl̄ ꝓ
pe nec q̄si cibus deē nisi necessitate coacti sz
studeat semp vt aer frigidior fiat cuz aq̄s ꝛ
frōdibus ꝛ fl'ibus existēte materia in spū/
libus. Mā vtilior infrigidatio ē aeris i ist̄is
q̄ frigidor potatio. Sz si materia sit in ore
stōacbi tūc potiōes frigide cōferunt magis
sed in nō ẋo causone nō tāta req̄rit ꝛ q̄escāt
cum magna spe liberādi ꝛ dormiant ꝓposse
nisi aduenirent ꝓfunditas vt in quibusdam
fit causoibus in q̄b⁹ vitē somn⁹ ꝛ balneum
si intrāt fit cuz pauca mora. Nec totū egro/
tātē cooperiat aq̄. Sed magis ꝓuenit in fe.
de fl'ate salso. ꝛ cōfert ad alterāduz ꝛ cū boc
ad resoluēduz. Sed ꝓ resoluendo fit remisse
frigiduz vel tepiduz de cibo vero si in quar/
to eēt crisis nihil danduz nisi vel debilis es
set. aut cuz raritate porox aut macilent⁹ val
de aut cōplexio colerica aut ꝓsuetudo mul/
tum comedēdi. Ytaq; in boc magna fit discre
tio cuz morb⁹ pessimus sit ꝛ natura magis
occupata est circa morbū ꝛ cāz morbi ꝛ cib⁹
eox sit ptisana colata ꝛ mica panis lota ma
la ḡnata nō dulcia cōueniunt. sed muza vel
acetosa q̄re nec in prima nec scōa nec tertia
die cōuentret nisi vel succus granatox vel si
rupus roſ. vel violat⁹. in q̄rto ẋo nihil deē:
sed expectēē crisis. sz si in septimo terminare
tur vsq; ad quintū nil dādū ꝛ cib⁹ deē in bo
ra frigida diei. s. mane in aurora aut sero. In
causone aūt ẋa digesta materia potissimuz
et stātibus cōditionibus req̄sitis darē aquā
frigidā ꝛ si paucū de ordeo vnica bullitione
esset bullitū laudarē magis vt aliqualē ma/
gis eius virtutē haberet: sed darē in tāta q̄/
litate q̄ta posset eger accipere cū aliquāto
zuccaro cū causonis cura fit q̄si coacta. De
cura aūt causonis ꝓ potionē medicine mihi
aqua boc mō cōcedenda videē extinguendo
calliditatē. s. q̄ deē in magna q̄titate mixta
cū idromelle canne facto cū zuccaro ꝛ aq̄ in
multa q̄titate aque ꝛ fit sirup⁹. ℥. iiij. cum
vna vel duab⁹ metadellis aq̄ qz sex vel tres
libre aq̄ si pōt bibere. sed tres est dosis cōue
niens si nō pōt plus. post ẋo ipe suo ad eua
cuationē cause. s. malie colerice si fit ẋa aut
flegmatice salse si fit nota. Sirup⁹ cōueniēs
ptisi ꝛ in fe. pestilētiali. et valet. ℞. succi gra
natox acetosox succi agreste ꝛ berberox et
pirozum acetosox ꝛ succi acetositatis citri.
aā. lib. ℈. zuccari albi solidi lib. iij. fiat siru
pus ar omatizeē cū sandalis citrinis ꝛ ro. cū
modico cāfore. Alius sirupus. ℞. succi aceto
sitatis citri vel citranguli vel limonū lib. iij.
bullitāt in eo berberox. ℥. ij. coleē ꝛ siruptzeē.
Sirupus bon⁹ in fe. arsiua. ℞. sirupi aceto/
si simplicis sirupi de nenufare sirupi de pa/
paueē aā. ℥. iiij. ℈. misceanē ꝛ dosis. ℥. ij. cuz
aqua frigida vel cū aqua portulace. Et attē
de q̄ aqua frigida in causone aut ẋa aut nō
vera securi⁹ dari pōt q̄ in quacūq; alia feb.
etiā cōditionibus requisitis nō existentibus
aut paucis. Mā cū sit feb. pessima ꝛ potissi/
mum infrigidatione indigeat nil magis in
frigidat q̄ frigida aqua in magna valde q̄/
titate: sed laudo magis si aliquid de ordeo
paruz valde bulliterit ꝛ post infrigideē. Et
in declinatione cōuenit sirupus acetosus cū
emulsione seminū frigidox ꝛ seis endiuie ꝛ
portulace qz infrigidāt ꝛ puocāt: de infrigi/
dantib⁹ ab extra pāni infusi in aqua frigida
multotiēs in die ponendi sup epar ꝛ stoma
chum ꝛ cor. Et licet in alijs fe. nō cōueniat
regulariter nisi diminuta materia in causo/
ne tamē cōuenit qz sola requirit q̄si infrigi/
datio ꝛ cura quasi ē coacta. Et similiter in/
frigidationes ab extra valde laudo in causo
ne potissimū super membro in quo plus est
mimera feb. vt si fit stomachus vel epar vel
cor sepe fiat: nā potius eligenda est prolon/
gatio egritudinis q̄ mors. Intētio vero ad
euacuationem pauca baberi pōt cū nō pos
fit materia digeri qz non patitur moram. et
cum boc indiget plus alteratione quia alte
ratio huius materie est quasi eius digestio
quia ingrossatio euacuare in principio cuz

De Aqua frigida ✓

cliſteri materias cões neceſſario reptas ꝓue niens eſt. Et oi die vel q̃ſi q; exiccatio i iſtis eſt maior ſi ergo volum⁹ vel lenire vel mino rare in iſtis eſt recurrendũ ad medicinas di ctas ſupra in tertianis ꝓtinuis addendo in doſi ⁊ in ifrigidatiõe. Et cliſtere factũ ex ſuc co cucurbite cucũeris ⁊ mellõis indi alterat valde. ſed ſi in iſto ponat de caſſia ⁊ zuccaro violato meli⁹ q; alterat ⁊ euacuat. Et ſi ſi gna ſanguis appareãt: fiat in ꝓncipio flobo tomia ad euacuãdũ materias ꝓtingẽter re ptas ꝛ hec flõmia a multis nõ laudet q; di cũtq; colera poſt effrenitat cũ ſanguis ſit fre num colere. Ñ nos dicem⁹ q; natura dum a ſuperfluo exonerata ẽ | q; poſtponit frenum ⁊ regulat reſiduũ ñ putarẽ meli⁹ poſt flõmiã fieri infrigidatiõez cũ potu aq̃ in bona q̃ti tate cũ zuccaro ñ ꝓfortata ⁊ regulata et ſi ſit aqua cũ pauco ordeo nõ min⁹ laudarẽ in frigidata ñ. ſed lenitiuũ ſiue minoratiuũ ſi detur in ꝓncipio fac cuz tamarindis prunis et tutubis ⁊ caſſia fiſtula mãna ⁊ filũbus dã do in bona doſi vl' ꝑmiſcendo de ſucco ro. vel diamãna in augmẽto ẋo non ꝓuenit ne tur betur natura ⁊ irritata diuertat a digeſtiõe et debilitet in criſi ſi ſit in ſtatu. Euacuatio vero eradicatiua nõ fiat niſi cõpleta dige ſtiõe. Et p⁹ tps criſis nã nã eo tũc ſi natura nõ mouet moue tu ⁊ digeſtiuũ bonũ eſt firu pus aceroſus cũ firupo violato ⁊ aq̃s frigi dis vt aqua enditie ⁊ nenufaris ⁊ ſe. coium In ſtatu ẋo nil oino det nec cibus nec aliud ſed poſt ſtatũ. ſ. in fine eius | ſi natura nõ mo uet moue tu ⁊ in declinatione dẽtur euacua tiua ꝓ vrinã q̃ ſint ex' frigidis vt firupus de radicib⁹ cum nenufarino ⁊ aq̃s fructuuz ſi cut cucurbite citrulloꝝ ⁊ cucumeris. acciden tib⁹ ẋo ſuccurrendũ vt ſi lingua ſit aſpera de muſcillagine p̃ſiliũ cũ tuleb violato teneat in ore ⁊ lambẽdo paulatim trabat ⁊ cũ pe tia linea fricet lenter ⁊. lotio oris cũ aqua ordei aut aqua cũ zuccaro aut cũ paucovino paucifero ⁊ maſticet portulacã vel de cucu mere' ⁊ q̃n fortes ſunt vigilie da de firupo de papauere ⁊ in | fluxu ſanguis narium nõ eſt ſtandũ q̃n colera mixta cũ eo facit exuberã tiã. Vnde ſuccurrẽduz cuz reſtringẽtibus re currẽdo ad loca vbi hoc tractat. Et interdũ ſit anbeitus ſtrict⁹. vñ fiat talis vnctio. ℞. olei violati olei amigdalaꝝ dulcium muſcil laginis p̃ſiliũ ⁊ fiat vnctio ad pectus et ca put eoꝝ debet a ſiccitate cuſtodiri ab aſcen ſu vapoꝝ acutoꝝ inungẽdo cum oleo ro. et aceto ⁊ ſandalis ⁊ cãfora ⁊ aq̃ ro. etiã in mo dum embroce ⁊ ſi fiat ſolutio ventris vebe mẽs detur ordeũ fractũ ⁊ ablutum valde et coctũ cuz aq̃ additis trociſcis deſpodioꝝ ſic de hoc ſumat ad dormiendũ ab extra fiat ta lis lotio. ℞. ſalicis folioꝝ vitis lactuce viola ruz ro. corticũ papaueris decoquat ⁊ fiat lo tio tibiaꝝ coxaꝝ brocbioꝝ ⁊ manuũ. lenitiuum. ℞. tamaridos pruna violas ſemẽ endi uie decoq̃ factas ⁊ fricari bñ tamarindos in decoc. ⁊ diſtẽpera caſſie. ʒ. ſ. ℈. Itẽ epithima ad cor epar ⁊ ſtõachum. ℞. aq̃ ſolatri ſemp uie ẽditie ro. añ. ʒ. iiij. acet. ʒ. ij. ſandalorum oim añ ʒ. iiij. roſaꝝ rubeaꝝ violaꝝ ſpodij ſe mis portulace añ. ʒ. ſ. cãfo. ℈. ℥. ſõtiferũ ab ex' ℞. pupuleõ. ʒ. ſ. olei de mãdrag. ⁊ papa uere añ. ʒ. ℈. acet. ʒ. ij. cãfo. opij croci añ. ℈. ſ. diſſoluat opiũ i aceto i quo alia oia miſceãt ⁊ inũgãt cũ ♄ tipora ⁊ frõs totaꝝ dormiat.

¶ Capitulum. xv. de eſſentia flegmatice fe. et ſpeciebus eius ⁊ cauſis.

Flegmatica fe. ẽ calor extrãeus ac cenſus in humorib⁹ flaticis cordis ꝓcedens ab eo mediãtibus ſpũ et ſanguine ꝑ venas ⁊ arterias in totũ corpus Et diuidit. nã quedã facta ẽ a flate naturali. ⁊ quedã a nõ naturali. Et facta a nõ natu rali. q̃dã a vitreo q̃dã ab acetoſo q̃dã a ſalſo q̃dã a dulci ⁊ oẽs diuidunt bifariã qz q̃dam cõtinue ⁊ q̃dã iterpolate. nã fe. de naturali flate vel flegma putrefit itra vel extra venas et ſic de ſpẽbus innaturalis qz quedã de vi treo putrefit intra et quedã extra venas et ſic de aliis ſpẽbus. Et flegma ſalſuz dũ pu trefit in venis ꝓpinq̃s cordi ẽ cauſon nota. Et dum in lõginq̃s a corde eſt flegmatica nota. Et facta a flate naturali dicitur pura. a non naturali vero non pura ſiue nota. Et flegmatice periculoſiores ſunt ꝓpter groſſitiẽ humoris flegmatici q̃ colerice. ⁊ ꝓpter opi lationem matorẽ q̃ non facile ſic reſoluitur. Tertiana vero vt plurimum moleſtior eſt in acuitate ⁊ furioſitate ſuorũ accidẽtiũ ⁊ di uidit accidẽtaliter huiuſmodi ſe. in diurnã ⁊ nocturnã. Diurna eſt q̃ iuadit de die. ⁊ no cturna que i nocte. Et tota ſe. diuidit in q̃t tuor tẽpora. ſ. in p̃ncipiũ: augmentũ: ſtatũ

et declinationē ⁊ fit̄ potissimus in particularia tēpora. Et p̄ncipium vł̄e est. xviij. dier̄ vt plurimum. ⁊ augmentū. xx. et fit̄ stat⁹ ē. xx. declinatione x̄o breuior oīb⁹. Isti tñ nō sunt firmi vel certi termini. Sz vt plīmū dicit̄ flatica durare. lxiij. dieb⁹ licet aliq̄ inueiat̄ durare p. iij. mēses. Nec ista tpa possunt rōe mē surari sed expiētia et auctoritate sapiētum.

flatus se durans

¶ Capitulum. xvij. de signis flegmatice se. pure generalibus.

Dec se. incipit a frigiditate extremoꝝ sine rigore aut corripilatione. In primis diebus nō solū in extremitatib⁹ sed in reliquo corpe appet frigus ꝓpter ptē flatis. In fine x̄o facit corripilationē ꝓpter reliquū flegma qō tā cōputruit et ignitur ⁊ est cuz stridore dentiū et tam in flegmatica q̄ quartana est frigus maius q̄ rigor vt videat̄ patiēti se esse in niue et ē sine punctura ⁊ tñ in eis est varietas ꝓpter varietatē spēr flegmatis nā interdū hec se. incipit absq̄ frigore corripilatione vel rigore et nō solū in p̄mis potissimis vel postremis sed per totuz tēpus suū verūtamen cum oscitationibus et aliq̄b⁹ et somnolentia. Et potissimum q̄n materia fuerit benigna dulcis et pauca sz post in processu accidit aliq̄ō frig⁹ et aliq̄n sentiūt corripilationē et pūcturam. et hoc ē q̄n materia est dulcis benigna et leuiter mota et nō cito calefiunt ⁊ cū plixitate interduz calefacit: et iterū infrigidat et post calefacit pluries et vltio manifestat̄ calor et fit eq̄lis in toto et cā est q̄ flā istud ē grossum et frigidū et humidū. Et aliud signum q̄ calor ei⁹ sentitur subbūidus ad tactū manu et calor ille si plus tāgatur humidior videtur cū certo ordine. Aliud signū q̄ hec se. facit pulsus inequales et debiles in iuasiōe sua qz hec seb. magis ḡuat virtutē qz debilitas ē ꝓpter imbecilitatē x̄rutis et puitas ꝓpter frigiditatē materie. Aliō q̄ vrīa in p̄ncipio ē tenuis alba aut rubea grossa. Aliud nō est in ea anbelit⁹ magnus estuosus et expiratio maior est ispiratiōe. Aliud egestiones q̄lecūq̄ sūt frigidiores ⁊ flegmatiores ⁊ aquosiores et subtiliores et lubriciores. Aliō q̄ potissimi sunt lōgi qz vt plurimū. xviij. horaꝝ. Aliud qz ūuadit oī die sicut ē de natura flatis. Aliō, euacuationes p sudorē sunt pauciores. Aliō miorat̄ fitis et si fitiūt nō sitiūt ꝓpter flā sed ꝓpter putredinē. Aliud qz raro accidit hec se. nisi sit lesio in ore stomachi aut epate. Aliud qz in ꝓcessu hui⁹ se. facies inflat̄ et efficit̄ tendēs ad viriditatē. Aliō qz hāc se. seq̄tur eructatio acetosa ꝓpt̄ diminutionē digestiōis. Aliō est q̄ iflatio multiplicatur ꝓpt̄ idigestionē. aliō q̄n plōgat̄ egritudo magnificat̄ splē. aliud qz incipit cū grauitate somni ꝓpter multitudinē vaporꝝ q̄ eleuātur ad caput. Aliō hāc se. seq̄tur eructatio acetosa ꝓpter indigestionē potissimū in p̄ncipio et augmēto. Aliō q̄n plōgatur egritudo magnificat̄ splē ꝓpter grossitiē materie. Aliud hec se. incipit cū grauitate capitis ꝓpter eleuationē multorꝝ vaporꝝ būi dorꝝ ad caput tñ in facta a flate salso nō iuenit̄ hoc signū. Aliō hec se. corrūpit et agitat x̄rutem intrīn q̄ ad illā seq̄tur syncopis. Aliud. s. ars secessꝰ regio cōplexio forma mos et sintoma repletio tps et vsus. Et de dictis signis q̄dā sunt magis manifesta. Primū est hec se. nō incipit in p̄mis dieb⁹ cū rigore sed post. sz in frigidatio extremitatū quasi sola manifestatur in illa. Secundū pulsus inequalis ⁊ corruptio sui ordis. Tertiū eger nō sentit inflāmationē. Quartū eger non fortiter sudat in p̄ncipio. Quintū hec forte nō accidit nisi cū lesiōe stōachi ⁊ epatis. Sextū magnificatio inflāmatiōis subtipocundrijs. Septimū apparitio coloris egri iter ad citrinū ⁊ ad albū

¶ Capitulum. xviij. de signis particularibus cuiuslibet se. flegmatice.

Hebres flegmatice habent sua specialia signa nā vnaquēq̄ spēs hz sua propria signa. Signa facte a flate dulci. flatice pure facte de flate naturali sunt q̄ incipit se. cū modico frigore ⁊ cum pulsu occulto ⁊ in statu nō est color accēsus sed lent⁹ occult⁹ ⁊ pulsus semp ē diuersus et teriatur cū modico sudore. Et ria ē in p̄ncipio remissa ⁊ vēit hec se. libēter cū oscitatiōibus ⁊ aliq̄b⁹ mītis. Et cū quodā stupore et pua fitis ⁊ rubore faciei ⁊ cū liuore mixti ⁊ de facili cadūti subet b ⁊ ē cū dolore p̄tinuo stōachi egestiōe liuida flatica ⁊ saltue adest abundantia. Signa salūt flatice note a flate salso. Eā seq̄t corripilatio ⁊ nō fit vehemēs frig⁹ ⁊ hoc ꝓpter acuitatē colē pmixte flati q̄ adiuuat ad corripilationē et ē fitis oris. Signa facte a flate vitreo vł̄ muscillagioso mł̄

tiplicaꝫ frigus valde ⁊ oꝛripilatio ⁊ frigidi/tas eius pp frigiditatē boꝝ flegmatū multā. Uerūtn in vitreo frigus ⁊ rigoꝛ est intē/sioꝛ qꝛ est frigidius acetoso. ⁊ frigus etiā in hmōi febꝛibus nō incipit subito sed paulatim in exꝛremitatib⁹ pp grossitiez materie. deinde pueuit ad hoc vt fiat sicut nix ⁊ nō calefiunt nisi cum difficultate: ⁊ nō calefiunt subito sed in multo tēpoꝛe ⁊ nō calefiūt gradatiz imo paulati cū reditu frigoꝛis qꝛ post q̄ incipit frig⁹ exire ⁊ putaꝫ q̄ sit augmētū iterū redit frig⁹ ⁊ putaꝫ q̄ sit in p̄ncipio ⁊ b̄ cōtingit pp diuersitatē p̄tiū materie dū mouet ad putredinē. Signa de flegmate acetoso pua sitis multus appetit⁹ grauedo capitis vel frōtis cōstrictio vētris frigus magnū cū quo caloꝛe ⁊ doloꝛ in stomacboꝝ assimilant signa ei⁹ signis q̄rtane ꝛe ⁊ vꝛina pallida vel subpallida citrina vel subcitrina cuz suba subtilit⁊ fine gleba būoꝛis in fundo ⁊ q̄ to magis est indigesta tāto magis tenuis et q̄to magis digerit tāto magis ispissaꝫ ⁊ cū multo appetitu cibi ⁊ cibo sumpto p̄m q̄titatem appetitus adest indigestio ⁊ toꝛsio.

¶ Pꝛonosticū. Flegma raro eradicaꝫ pp viscositatē sicut q̄rtana ē raro cōtinua pp terreitatē ⁊ viscositas claudit valde poꝛos vꝛinioꝛis ē sudoꝛis q̄ alie ⁊ venit cū oscitatiōib⁹ ⁊ pua siti ⁊ cū alicib⁹ ⁊ tumet facies ⁊ liuet ⁊ est subetb ⁊ cōtinue dolet stomacbus.

¶ Capitulum. ix. de cura quotidiane periodice pure per dietam.

Cum flegmatica sit difficilis curatiōis opz diligēter illā attēdere in cura. ⁊ rō est qꝛ cā but⁹ frigida est moꝛb⁹ ꝝo calidus ⁊ siccus qꝛ est fe. Curatio eius p dietā est p̄mo in flegmatica ptodica interpollata pura. Aer sit subtilis clar⁹ ad caliꝫtatē ⁊ siccitatē declinās. Et si nō inueniꝫtur talis nāliter fiat artificialiꝫ cū igne ⁊ rebus fumos aromaticos facientib⁹ ⁊ calis ficcis addēdo ⁊ minuēdo caliꝫtatē ⁊ būiditatez respectu spērū factiētiū seb. talē ⁊ potissimū in p̄ncipio ⁊ augmēto vl̄i ⁊ pticulari ⁊ filr i statu poꝛtissimi ⁊ statu vl̄i qꝛ semp opz vt declinet ad caliꝫtatē ⁊ siccitatē remisse aut tpate q̄ nō opilet cutē. Et coopimentū tale sit infirmi q̄ nō molestet eū ⁊ inspirare possit aerē frigidū tpate ⁊ vitet tristitia sollicitudo suspicio ⁊ declinet ad gaudiū. Et tū interdū tracūdia nō nocet ⁊ aliquale exercitiū per lectū se voluendo si aliter nō pōt se exercere ⁊ fricationes sunt iuuātes p̄sertim flegmate existente grosso ⁊ viscoso facta p̄ius mūdificatione ⁊ minoꝛatione ⁊ fiat fricatio per totū coꝛpus ficca tñ ⁊ maxime in extremis semp tēdēdo ꝝsus inferi⁹ ⁊ p̄sertiz cū pāno nō aspero ieiuno stomacbo ⁊ cuz boc añ p̄ncipiū poꝛtisimi ⁊ tāto tpe q̄ coꝛpus caleſiat ⁊ ratificeꝫ ⁊ ēt fricatio leuis oi tpe conuenit. tñ foꝛtioꝛ fiat minoꝛata matia somn⁹ ꝝo sit ꝓpoꝛtionatus vigilijs ⁊ qō somn⁹ digerit vigilie resoluāt. ꝝbi gra. somnus. vj. vl̄ viij. boꝛarū ⁊ vigilie reliquum. Quo ꝝo ad cibū ⁊ potū vitent cibos flegmaticos difficilis digōnis ⁊ vitent citrullos ⁊ cucumeres ⁊ aquā frigidā ⁊ quasi vsq̄ ad declinationez vtaꝫ dieta media nō cū carnib⁹ aut cū paucis ⁊ laudabilibus pauci nutrimēti cōstante ꝝtute ⁊ oēs fructus vitet frigidos ⁊ oleꝛa infrigidātia ⁊ humectātia nec comedat i poꝛtisimo ⁊ dieta ei⁹ coopta ad dietā q̄rtane oꝛ esse subtiliꝛ ad tertiane grossioꝛ qꝛ lōgioꝛ est fe. ⁊ in statu si fit bꝛeuis subtiliet dieta valde. si ꝝo longioꝛ subtilieꝫ minus ⁊ declinatio ingrossat plus vt carnes pullie ⁊ auicularū ⁊ edine magis cōuenit. Cū ꝝo materia eoꝝ nō digeriꝫ et eoꝝ facies ⁊ vētres tumescāt ⁊ sunt coloꝛis plūbei nō teneanꝫ fine cibo. ēt si famē tolerarēt qꝛ debilitanꝫ ⁊ humoꝛ flegmaticus extraneus valde nō digeriꝫ vt vertaꝫ in sanguinē ⁊ p̄ boc debilitata virtute venit ad syncopiz. vñ sequiꝫ q̄ si in p̄ncipio videris materiā paucā subtilia si multā ingrossa magis in statu iñ subtilia attendēdo semp advirtutē. Ut tñ digesti⁹ lo q̄mur ⁊ materiā p iuniotib⁹ minutiz resoluam⁹ si tpe ingrossationis dediſti ptisanā vl̄ panez decoctū in iure pulli ⁊ alic̄ptulū de carnibus da post idē fine carnib⁹ ⁊ post da ptisanā cū pāe ꝺcocto cū aq̄ simplici absq̄ iure carnū aut si i p̄ius cōcessisti pullā ꝓtusaz post g̃datim subtili⁹ ⁊ liq̄dius. deinde da ip̄m colatū aut si iprimis cōcessisti pullā p⁹ exhibe pdicē. deiñ pullā puā vl̄ auiculas puas ⁊ filr ꝺ alijs. In declinatōe aūt. ℞. alic̄ptulū igrossare ⁊ sic ingrossādo ꝓcede vsq̄ ad regimen cōualescētis ⁊ materia digesta des aliq̄d in quo est iciſio ſicut acetū ⁊ ſinapisin⁹. Uñ p̄nt in fine augmēti ⁊ statu decoqui cū cibis aliq̄

ex radicib⁹.v.vñ incipiendū a debilioribus fiāt ḡ cibi medicinales nisi ꝝtus exigat nutrimēta plura ⁊ si fuit flegma acetosū malū viscosuz cōuenit cū eis porrū ⁊ aq̄ ciceris.nā aq̄ ciceris est de melioꝛib⁹ cōplectēs incisionē:subtiliationē: aptionē ⁊ ꝓuocationē. ℨn augmēto ꝝo cū scīt q̄ materia ē frigida val de cōuenit oti pipe pauco cū cibis imo cū digestiuis ⁊ pisces salsi nō sunt incōuenientes ꝑpie in mastia acetosa vel vitrea. Et assata pl⁹ cōuenīūt q̄ elixata sz ad ignē lentū. De potu ꝝo cōuenit secanjabin ⁊ aq̄ mell' ⁊ aq̄ zuccari. Et post ꝑncipiū det vinū al.debile aq̄tū cū aqua decocta sola vl' aqua i qua cocta fit mēta mastix ⁊ anisū. Et interdū aqua cal'a ꝑ extinctione ferris q̄ q̄nq̄ ē magna pp flegma putrefactū in ore stomachi. ℨn quotidiana aūt a flegmate acetoso vitreo vl' mucillaginoso pot⁹ fit vsq̄ ad.xiiij. dies sicut oximel ꝑmo simplex post cōpositū cuz aqua melisse ⁊ post decoc.mēte. post.xiiij. ꝝo fit vinū subtile puū aquatū ⁊ maxie cū flegma incipit digeri.vinū eīm tūc cōuenit qz iuuat ad digōnē boꝛ flegmatū ⁊ screationes oēs adiuuāt. Sz in flegmate salso ⁊ dulci nō cōpetūt multū cal'a vt pip. ℨn estate ꝝo nō sic cōcedunt carnes ⁊ vinū. Sz si tps est frigidus ꝑt vti edulina ⁊ pullis ⁊ vino limpbato ⁊ ñ offis.i. brodijs q̄ humectāt ⁊ boza cibatiōis fit tepidioꝛ boza se.i nō recedētib⁹.sz i oino recedētib⁹ det ꝑ boꝛ.iij.vel.iiij. añq̄ redeat.

¶ Capl'm xx. de cura flegmatice ꝓdice pure per portionem.

In hac se.maioꝛ dz esse diligētia ad cām se.q̄ ad se.quare euacuatiōis flegmatici būoris est potioꝛ intētio hac itaq̄ se exīte de flegmate dulci ⁊ naturali ⁊ si de eo fueris certus tūc studiū tuū dz esse in incidēdo subtiliādo ⁊ in aptiendo opilationes plus q̄ infrigidādo ⁊ humectādo et lōge plus si fuerit ex alijs flegmatib⁹ grossioꝛib⁹ viscosioꝛibus ⁊ frigidioꝛib⁹ quare in hac se.a foꝛti infrigidatione cauēdū.nā materiā incrudat ⁊ cōgelat quocirca moꝛb⁹ augmētat ⁊ plongat ⁊ posset ducere ad egritudines frigidas vt subeth cōgelationē ⁊ stupoꝛē. A lenitōe ḡ incipiendū.sz makie cōis necessario repte. ℞.gerentabin.ʒ.ij cassiefi. ʒ.ſ.f.māne.ʒ.ſ.bec aūt lenitio cū istis fiat in ꝓximis trib⁹ diēb⁹.nec fiat hec lenitio sepe qz mollitūt stomachū ⁊ trabūt subtile ⁊ relinquūt grossū ⁊ sequit ꝝutis debilitas et caccsia ⁊ ydrops:si ꝝo feces ficce in ꝑncipio sint:educant ꝑius cū clisteri ⁊ post cū lenitiuo.clistere bonū. ℞.blitis mercurialis furfuris q̄tum sufficit:coquat ⁊ dissoluat in ea cassie.ʒ.ſ.mellis viol' ʒ.ij.⁊ duo vitelli ouoꝝ cū oleo ⁊ sale.⁊ si ista clisteria lenitiua assiduent bonuz. Et post clistere in stomachi subuersione fiat lenitiuum. Et curanduz q̄ ascellatio fiat oīni die semel vel bis.arte vel natura. Et post euacuationē materie cōtingenter repte. Euacuet maxie si fit sanguis ꝑticularib⁹ alijs oñdētibus sz in pua q̄ntitate maxime vrina grossa ⁊ rubea exīte:sz fiat lata flobo.vt exeat sanguis grossus ⁊ postea ñ flobo.vel et sine flobo.exhibēda sūt lenitiua lenia.i.ꝓuocatiua vrine. ¶ Maz materia q̄dā aquosa repit in gibbo epatis vel serosa in istis se.⁊ post si in stomacho vl' intestinis inuenit mastia aliqua rugitū facies det hoc lenitiuū. ℞.passulaꝝ anisi.capilloꝝ ve.ana. m.ſ.decoquant ⁊ distēpa cassie.ʒ.ij.⁊ post ff clistere. ℞.decoctiōis cartami polipodij bitis mercurialis ⁊ in ea distēpet mellis.ʒ.ij. cassie.ʒ.ſ.salis ⁊ olei ad cōuenientiā. Et ꝑ materiez istaz cōtum euacuationez necesse est digerere mastiā ꝑpriā pluscq̄ in se. colerica vel melica qz flegma de facili trāsmutat in sanguinē plus q̄ alius būoꝛ ⁊ transmutatio ista potissimū fit ꝑ digōnez ei⁹. Et qz tpe ꝑncipij materia digerit tā a se. q̄ a calore naturali iō in hoc tpe leuiter opādū qz hoc tpe signa cruditatis pleuerāt. Et silr vsq̄ ad.vij.diē fit dieta subtilis: qz melius vacat natura circa mastiā morbi digerēdo. Et et cōuenit sang̃tibin cū iure ciceri ponēdo et de radice liq̄ritie ⁊ addat modicū d' spica ⁊ mastice ad ꝓfortādū stōacho. Et hoc fcō digerat diligēti⁹ mastia cū digestiuo efficaciori ⁊ post cū minoratiuo ꝝtuosioꝛi deiñ ff. redit⁹ ad digestiuū ⁊ p⁹ ad mīoratiuū paulati. ¶ Mā q̄tū de materia digerit tñi euacuādū qm nō est bec se.de rebuātib⁹ ad vnicaz crecticā expulsionē cū materia fit valde multa ⁊ viri⁹ cū continuo debilitet nō sufficeret qz in pte digesta materia cū gerentabin cuz aqua aliqua sicut cū aqua eupatoꝛij ⁊ cicoree ⁊ euacuata cū solutiuo sicut cassie.ʒ.ſ.⁊ dya finiconis electuario indo.ana.ʒ.ſ.pōt proce

dere cū gerentabin cum sirupo acetoso de duabus radicib⁹. Deinde euacua: deide veni ad sirupū acetosuz de trib⁹ radicib⁹ cū aqua apij. deide euacua ⁊ sic vlteri⁹ semp addendo ꝛ̄ut̄ digestiui ⁊ post euacuatiui ⁊ cōsuere aliq̄ stare p ebdomadā in vno digestiuo cū euacuatiuo. ¶Stud tñ dimittendū discretioni boni medici ꝓsiderātis bñ virtutem ⁊ materie multitudinē. Et sl'atis illi⁹ naturā ⁊ digestionē. vñ nō des sirupū acetosuz in primis trib⁹ vel q̄ttuor dieb⁹, imo in illis da gerentabin cū sq̄ngibin et post vtaris sirupis cū radicibus vt dictū est. Sz si medicus non sit vocat⁹ in p̄ncipio vt sepe accidit tñ icipiāt cū sirupo ⁊ euacuatiuo tali q̄ ꝓueniat dispotioni se. sciēs bñ q̄ materiā inq̄facit se. aduenies q̄q̄ die ⁊ in pte digerit. Et cū p̄cesserint dies vsq̄ ad p̄nciptū augmēti potes dare. bmōi siru. ℞. aq̄ feniculi cicoree capillorum ve. lupulo⁹ aā. m. j. radicū ap ij feniculi petrosili aā. ʒ. j. sq̄nati calami aromatici mēte sicce cipi aā. ʒ. ß. ameos antisi aā. ʒ. vj. seminū cōtum frigidoꝝ. ʒ. j. decoquāt ⁊ fiat sirupus cuz zuccaro ⁊ melle ro. ⁊ acetosel dosis ʒ. ij. cum calida. Et ꝑm qō videris expedire euacua iterū qñ p̄trāsit egritudo. xiiij. diē nō intelligēdo. xiiij. ab initio se. sed intelligas p. xiiij. diē a p̄ncipio augmēti q⁹ necesse est admistrare qō subtiliat pl⁹ ficut fen. ⁊ aptū s. radices ⁊ eoꝝ scia ⁊ sirup⁹ acetos⁹ de scib⁹ in quo ponūt hysop⁹ ⁊ balasce vl' sicut oximel cōpositū vl' gerentabin de. v. radicib⁹ ⁊ sicut dixit Auicē. trociscī de ros. maiores. Mā minores possunt in p̄ncipio ⁊ trociscī de rosis cōpletis cū aqua cicerū ꝓueniūt in augmento ⁊ post qñ patientes bāc se. i pcessu veniūt ad defectū stōachi ⁊ epatis ⁊ cadūt de facili in ydropisim ⁊ isti trociscī cū boc q̄ digerūt fl'a confortāt stōachū cū mēta mastice ⁊ anso. Mā q̄to plus differt materia int⁹ tanto plus agitat ⁊ ledit stomachū ⁊ min⁹ digerit cibus ⁊ ad digestionē ei⁹ plus multiplicat tam indigesta q̄ corrupta ⁊ opz q̄ confortes epar ⁊ fil'r cor ⁊ ita cerebrū ⁊ ꝓprie virtutē ialem vt etiā p̄maneat appetit⁹ ⁊ medicie ad hec iueniunt in locis suis. Intentio aūt ad accidētia vt si ceciderit appetit⁹ opz vt administret vinū in quo decocta sint q̄ appetitū restituūt ⁊ fiat ex p̄dictis emplm de sorte cuz vino. Et si debilitet stōachus ex vomitu det mixtua aromatica cū sirupo de mēta. Et si adueniat dolor capitis euaporatio fiat cū aq̄ in qua decocta ē camomilla ⁊ in dicta aqua ponātur man⁹ ⁊ pedes cū est bñ calida: ⁊ liget fibi crura ⁊ fiat ois diuersio cū fricationib⁹ ⁊ euaporatio dicta pōt fieri cū est dolor ꝓpter vapores oi⁹ tpe morbi. ⁊ si aduenit fluxus vētris ⁊ si fit ꝓpter debilitatē epatis cuscute ⁊ ꝓpter debilitatē stōachi mastix ⁊ anisuz ⁊ ꝓpter debilitatē splenis ciperi ⁊ ḡnaben ⁊ fenugrecū fluxui ergo succurrat cū stipticis ⁊ debilitati virtutis cū cibis assis ⁊ odoriferis ⁊ pullis bñ redolētib⁹ de quib⁹ comedat decēter ⁊ si īcurrit cacesiā in tumore faciei ⁊ tibiarū et viscerū dētur bmōi trocisci. ℞. nardi asari aā̄ partes equales ꝓfice cum vino decoctiōis salutis ⁊ cū ipso etiā vio subuenit ⁊ si tumescit facies ⁊ liuescit: dētur p̄uocantia vrinā in potu cū policaria ⁊ absinthio. trocisci ad idē vtiles valde ⁊ ad febrem fl'aticam cū vebemēti frigore. ℞. anisi. ʒ. iiij. succi policarie. ʒ. iij. semis apij. ʒ. j. informentur cū sirupo apij. Ad succurrendū ꝛ̄o accidenti ex frigore intēso in p̄ncipio paroxismi licet vt plurimū accidāt in se. de flegmate acetoso vel vitreo. Recipe camomille melliloti sanfuci rosismarini asari et bulliant in aqua que sit calida valde et ponat in vno vaseo vitreo ⁊ applicetur egro sub coopertura pānorum et materia digesta et euacuata dari potest in principio paroxismi de tiriaca et dare trocisc⁹ de rosis magnos cū aqua feniculi ante paroxismi p̄ncipium et si materia bene minorata fuerit. Experimenta gentiana bibita cum pauco vino materia digesta et partim euacuata melius cōfert et conuenit etiam in quartana et de conuenientibus in hac febre sunt oz̄imum gariofilatum et pentafilon et ꝓprie folia eius ⁊ ciperi et cuscute. Et dicit q̄ ptinu⁹ vsus firupi facti de succo apij liberat ⁊ q̄dā exhibēt succi apij aā̄ oēz accessionē. ʒ. iij. Itē agarici. ʒ. ß. succi ēdiuie fumi terre. ʒ. ß. lucci fen. ʒ. j. misceant⁹ ⁊ dent̄ p tres horas aā̄ accessionē ⁊ m'ti sic curant̄. Et q̄dā exhibēt aā̄ accessionē. ʒ. j. agarici cū sirupo acetoso et de bonis ē vinū decoctionis eius. Et quidā dicūt si dētur ī potu due gutte aut tres cotidianā tollūt in trib⁹ dieb⁹. et si fit flegmatica nō ō materia pura lenitiuū boc. ℞. cassie. ʒ. j. manne ⁊ gerentabin ana

ʒ.vſ.diſtēp̄a cū decoctiõe paſſulaꝝ ſticados liq̄ritie ⁊ aniſi ⁊ inde ad.tiij.dies mioratiuũ ℞.pulpe caſſie.ʒ.ſ.turbit.ʒ.ij. ſpice gigibe/ riſañ.ℑ.ſ.ſoluēdo caſſiáfiſtulã cū ſupꝛadcõ lenitiuo deide fiat cliſtere ſi℞e altert. et poſt redeat ad exhibitionē aromatici roſati ⁊ dige ſtiui ⁊ ē. ℞.oximellis ſinap̄.cuꝝ aq̄ feniculi et mẽte. Et poſt fortificeť cliſtere cū appoſitiõe bñdicte.et boc tpe cibeť cū pulla pua ſemel in die. Et põt ſibi dari de ꝓfectione q̄ ſic fit ℞.ciamomi electi.ʒ.ſ.gigiber ⁊ albi mace car damomi galãge xiloaloes gariof.ro.rubea/ rũ margaritarũ añ.ℑ.ſ.croci.ℑ.ß.corticũ ci/ tri ꝓditarũ cuꝝ zuccaro bñ inciſoꝝ.ʒ.iij.zuc cari albi diſſoluti in aqua meliſſe.ʒ.viij.⁊ de iſta ꝓfectiõe põt dari in augmẽtoſe.⁊ i aliꝭ tpalibus ad neceſſitatẽ ⁊ ſic ꝓcedi põt uſq̄ ad.xiiij.diẽ.et inde ad duos dies deť electua riũ indũ cum decoctiõe apij fent.⁊ paſſulaꝝ. Et poſt deť iteꝝ digeſtiuũ.recipe oximellis de radicib⁹.ʒ.ij.aqua fent.apij ⁊ capilloꝝ ve ne. Sed cõfortet ſtõachus cũ boc ceroto. ℞. maſticis albiſſimi puluerizati.ʒ.ſ.ß.⁊ exten dať ſup cozio ⁊ aſpꝛgatur modico oleo nardi no deide ferrũ ignitũ et ſupponať donec liq̄ fiat ⁊ cozio adhereat ⁊ illico iterũ anteq̄ fri geſcat:aſpꝛgať et puluis gariof. cinamomi ⁊ ſpice ⁊ cũ iſtis ꝓcedi põt uſq̄ ad.xx.⁊ poſtea da de turbit cũ decoctiõe p̄dicta uſq̄ ad.ʒ.ij. et gigiberis.ℑ.ij̄.⁊ poſt da ꝓ digeſtiuo de ſi rupo de biſantijs cũ aq̄ abſinthij ⁊ ẽdiute et oximelle de radicib⁹ añ.ʒ.ſ.⁊ modo da devi no albo ſubtili ⁊ caro ⁊ bñ limpbato. Et xxviij.die ſi lingual fiat ficca ⁊ ſe.inualeſcat qꝛ ſicut ꝓuenies eſt ꝓpter calefactionẽ ⁊ di/ geſtionẽ matorẽ materie de iſto iuleb ℞.liq̄ ritie capilloꝝ ve.añ.ʒ.ij.ſeis apij ⁊ endiute ſeminũ cõtum frigidoꝝ colent et cũ zuccaro albo fiat iuleb de quo accipiat in potu cum aqua decocta vel aq̄ ordei ⁊ poſt..xxviij.iteꝝ deť medicamẽ de turbit ⁊ poſt iterũ digera tur cũ aq̄ apij ⁊ eupatorij: ⁊ firupis dictis. Et iſto tpe ꝓfortet magis xtus ⁊ poſt deť de iſtis pillulis. ℞.turbit agarici añ.ʒ.ſ.colo q̄ntide ſucci eupatorij.ſucci abſinthij añ.ʒ.ß cõfice cũ ſucco apij et poſt iſtã purgationem da dictã groſſaz vt de capone ⁊ p⁹ ante oẽm acceſſum de et de puluere gẽtiane.ʒ.iij.cum aq̄ apij.ʒ.iij̄.⁊ poſt in declinatione da ſibi de tiriaca antiq̄ cũ vio albo antiquo.ʒ.vſ.⁊ poſt debebit liberari ſed ſi nõ ꝓtinua. Sirup⁹ cõ uenies xtus finẽ augmẽti ſic fit. ℞. corticuz radicũ apij fent. petroſili.ſpagi bruſci ⁊ eoꝝ ſemẽ et aniſi et paſſulaꝝ añ.ʒ.ſ.cicoree ẽdi/ uie nõ lote capilloꝝ ve.ſcolopendrie citrach añ.m.ſ.ſq̄ãti calami aromatici corticũ r a/ dicũ capis mente ficce ysopi ficce calamẽti añ.ʒ.iij.firupeť ipoꝝ ꝺcoctio cũ zuccaro vel melle et aceto et aromatizeť cum cinamomo mace nucemuſcata ⁊ de ꝓuentib⁹ boc tpe ẽ decoctio de radicib⁹ poſita apꝛapiõe ho ſut breuiarij.aduenies xo ſtatu digeſtiua bona ſunt firup⁹ de biſantijs firup⁹ de eupatorio. Fiat aũt iſte pceſſus q̄datim exhibitiõis dige ſtiuoꝝ addẽdo ſemp fortioza vt ꝓuenias cuꝝ xtute digeſtiõis ad pres ſtatis ad q̄s alia di geſtiua nõ ꝓuenirẽt ⁊ vt pres digeſtas ꝓuo cẽt et p vrinã educãt tũc cũ p̄ eſſerint plures mioꝛationes qꝛ ſepe de materia iſta dꝫ fieri minoratio. vñ frequẽs ſꝫ paulatina euacua/ tio fiẽda ẽ.et ſi vrina nõ oſtẽdit digeſtionẽ ⁊ alia ſigna monſtrant nõ cures ſed euacua et ſcias q⁹ bec makia p ſeceſſum ⁊ vrinã ⁊ vomi tum euacuať. Et vomitu bec ſatis cõmode euacuať.vñ nõ iſtrigať vomit⁹ i ꝓncipio po xiſmi. Et ſi nõ fit natura ℞ fiat artificialr et p⁹ vomitũda de aniſo maſtice ⁊ mẽta ad ma ſticãdũt ꝓfortet ſtõach⁹ ⁊ vomit⁹ ꝓuenies ẽ cũ aq̄ ordei et ſq̄ngibin vel cũ oximelle ſq̄lli tico.nã in bora acceſſiõis eſt ꝓuenies ẽt cum radice vel ſemie rafant. Et ſi cũ difficultate fit:dimittať. Sed tũc maxie laudaťq̄ mate ria eſt digeſta. Vñ in ꝓncipio raro ꝓuoceť. ſed tam p vomitũ q⁹ p ſeceſſum dꝫ ſemp pro poꝛtio eẽ ad xtutẽ ſi ipſa toleret et ꝺterdum coacti cogimur makia nõ digeſta v℞ in ꝓmo dare ſolutiuũ forte materia exiſtẽte mkta ex qua ſi dimittať timeam⁹ ſuffocationẽ licet coacte nõ realiť.turbit tñ habet de ꝓpꝛieta te purgare bũozes ſtõachi et curare bãc ſe. Et cũ fla ſubtile eſt in ſtõacho pum ꝓuenit de gigiberе cũ xo groſſuz pl⁹ ꝓuenit et aga/ ricus etiã ꝓuenit in flate groſſo qꝛ euacuat ipſum ſed coloq̄ntida nõ ꝓuenit et poſt.xiiij. dies euacuari poſſunt cũ iſtis pillis de aloe aũt cũ ſpecieb⁹ de pillis elefãginis et bec ſe pe iterẽtur. Hẽ iſte pillule valde ꝓuenĩt.re cipe.yere.ʒ.viij.turbit.ʒ.ß.mirabolanoꝝ ꝺebu.ʒ.v.troctſci de roſis minoꝛes.ʒ.iiij.cuꝫ patoꝛij.ʒ.v.ſalis indi.ʒ.iij.ꝓficiãtur cũ aqua.

apij bulita ⁊ colata valēt essi fe. flegmatice ⁊ mūdificāt stomachū minoratiuū bonū in hac fe. fit dissoluēdo cassiefi. ℨ.ſ. vel plus in decoctione anisi feniculi passulaꝝ ⁊ liq̄ritie addēdo et. ℨ.ſ. agarici ⁊ salis gemme. ℈.ſ. aut turbith. ℨ.ſ. zinzi. ℈.ſ. De occurrētib⁹ aūt sepe sumende sunt pillule stomatice cū turbit q̄ sunt in ātidotario Mesu. alie etiā medicine iuenturſ ab auctorib⁹ q̄ valēt diuersis tpib⁹ morbi ⁊ ad diuersas spēs flegmatis q̄re sapiēs medic⁹ ꝓsideret ⁊ eligat meliores ⁊ si aliqua cā impediat medicinas p os: fiat cuz clisteri forti loco ei⁹ lenitiuo vel euacuatiuo digesta p̄sertim materia aut etiā p̄ziā et p sudorē fiat euacuatio cū subtilib⁹ ⁊ euacuātibus fortibus gradatim tm̄ p̄m diuersa tpa incipiēdo a debilioribus gradatim ad fortiora veniaſ ⁊ hoc dū corpus nō suffert medicias alias ſz medicus iste sit coact⁹ nō regularis ⁊ de puocātibus vriā fit antisum ameos ⁊ semē apij ⁊ trocisci de absinthio sunt valde puocatiui. diuersio autē materie q̄n conuenit fiat ad mēbra viliora ⁊ ista fit p fricationes ad loca ꝓtrariabel diuersa vt a sursuz in deorsum fricādo vel ligādo extrema. Alteratio aūt in hac fe. fiat cū cautela q⁹ nō est necessaria cū nō sit hec intēsa caliditas ⁊ frigida valde nocere possunt icrudādo materiā ⁊ opilādo poros. vnde si deſ aq̄ oꝛdei decoquaſ in ea radix feniculi ⁊ apij in pauca q̄titate vt ad lib. ij. aq̄ ponāſ. ℨ. ij. radicū. nec tm̄ in p̄ncipio ſz i pcessu miꝛata bn̄ materia. In p̄ncipio aūt si necessaria fuerit aqua oꝛdei fiat sine radicibus sed cum calidis cōfortātibus stomachū sicut cū spica ⁊ mastice ⁊ si deſ fiꝛrupus acetosus nō simul cuz aqua oꝛdei sed tm̄ ad duas hoꝛas aq̄ oꝛdei. Intētio aūt q̄ est ad ꝓfortationē mēbroꝝ cōfortenſ mēbra p̄ncipalia ⁊ potissimū stomach⁹ ⁊ maxie os et⁹ ⁊ filr etiā aliorum nutritiuoꝝ sicut epar ⁊ splen tā ab it⁹ q̄ ab ex̄. s. exhibēdo ꝓfectiones ⁊ electuaria calꝛa ⁊ aromatica sicut ꝑprie est aromaticū ro. ⁊ garyofilatū ⁊ ꝓfectio de xilo aloes ⁊ ab ex̄ apꝛtorimādovnctiones ⁊ cerota et facelationes ⁊ filꝛia in q̄b⁹ fit virt⁹ puocādi et ꝓsumēdi de materia in mēbris illis p̄ēta ⁊ q̄nto plus p̄cedeſ in fe. tāto plus hec intētio est attrēdēda semp paulatim ascēdēdo ⁊ magis calefactēdovt iterdū deueniaſ ad tiriacā ⁊ diapigeon ⁊ filꝛia nō obstātib⁹ ꝑticularib⁹: vt verbi gꝛa si fe. elōgareſ ⁊ vrina fit alba et etas senectutis ⁊ infirmi cōplexio frigida ⁊ humida nō incōuenit tiriaca in dieb⁹ interpositis q̄n nō daſ aliud. Et diatriō ⁊ metridatū. Sed si ꝑticularia notata ecōtrario sint non est dāda tiriaca nec electuaria calida sed sufficiūt trocisci ias dicti. ſ. de ro. ſ. minoꝛib⁹ vel maioꝛib⁹ ⁊ squingibin de zuccaro ⁊ cuz calidis stipticis odoꝛiferis sicut cū olibano mastice cipis ⁊ filꝛibus mixtis cuz medicinis curatiuis fe. ⁊ cū oleo nardio mastichino ⁊ filꝛib⁹ iuicem mixtis et plus conueniunt ista digesta ⁊ euacuata materia ⁊ masticationes etiam.

¶ Capi. xxj. de cura iterpolataꝝ notaꝝ. i. de flegmate nō naturali et cuz hoc de naturali.

Quia puz ꝓuenūt spēs flatis non naturalis in cura inter se ⁊ ēt cum flate naturali vtili⁹ vī de vnaqua q̄ spē flatis ponere de p se curaz eo maxime q⁹ canōes q̄dā vlales p̄mēctes ad naturalis ⁊ nō naturalis flatis spēs tā in capꝛo p̄cedēti dicta sunt vbi de flate naturali ⁊ nō naturali dictū ⁊ potissimū de p̄iodicis. i. interpolatis puris. ſ. de flate naturali dictū est. ¶ De cura ergo flatice note de flate dulci dicēduz p̄mo in suo p̄ncipio dieta oꝛ esse tenuis multuz vt in primis dieb⁹ q̄tuoꝛ solū de pane loto ⁊ potet vinū granatoꝝ musoꝝ vel de vino rubeo debilissimo valō lipbato ⁊ ieiuno stōacho fiat clistere bmōi. ℞. blitis mercurialis anisi furfuris ⁊ distēpa de cassia. ℨ. ſ. bn̄dicte ℨ. ſ. ⁊ salis et olei ⁊ zuccari violati. ℨ. ij. si fit etatis ꝑuecte. ⁊ educto clisteri deſ aliq̄d de diarodō abbatis. ℨ. ij. ⁊ sup eo pōt bibere ali q̄dvini albi pui bn̄ lipbati. et post aīn poxisimū fiat fricatio lenis in p̄mis poxisimis vel cū pāno nō aspo vel manib⁹ nudis. Et si indicat vrina flōmeſ et cibeſ vt aīn vel si apperiūt plus aliātes deſ de pane cocto ⁊ in declinatiōe poximi fiāt fricatiōes lenes et i manevl hoꝛa q̄etis deſ hoc lenitiuuz. ℞. pulpe cassie et mane aīn. ℨ. ſ. gerentabin. ℨ. ij. aq̄ endiuie. ℨ. iij. ⁊ distēpeſ et coleſ et post opationē deſ de diarodon parū et post deſ digestiuuz. ℞. mellis ro ℨ. ſ. firupi acetosi simplicis. ℨ. ℈. aq̄ endiuie. ℨ. iij. et sic ꝑcedaſ vsq̄ ad. vij. dīe sed cibādus a septimo die vltra valde cū pulla p uavel edinis carnib⁹ vel filꝛibus laudatis et post nonā diez fiāt fricationes cōtinue fortiores. Et ꝛz noiciur dies nona nō intelligēdus

est terminus p̄fixus sed dat̄ ad similitudinez quādā nō q̄ nō possit citra ⁊ vltra p̄cedi de inde dari p̄t hoc minorattuū. ℞. cassieſi. ʒ. ſ. reub. ⁊ agar. aā. ʒ. ß. distēpera cū decoctiōe antſi passulaꝝ capilloꝝ ve. sed ſi in hoc p̄ceſſuvrina ſit rubicūdioꝝ vt ſepe ↄueuit ostēdēdo maiorē caliditatē ⁊ ebullitionē flegmatis dat̄ iſte firup⁹ p̄ digeſtiuo. ℞. acetoſi ſimpliciis. ʒ. ſ. ß. aq̄ endiuie aq̄ lupuloꝝ aā. ʒ. ſ. ⁊ ß. ſed poſt a die. xiiij. vltra aduentēte ſtatu ſubtiliāda eſt dieta. Et dat̄ hoc minoratiuū ℞. caſſie. ʒ. ſ. agarici turbit aā. ʒ. ß. zinziberis ſaliſgēme aā. ↄ. ß. maſticis parū. Sed in vltia p̄te ſtat⁹ igroſſat̄ magis dieta ⁊ dent̄ carnes maioris nutrimēti ⁊ p̄ſertim in declinatiōe tū ↄforteſt ſtomach⁹ ab extra cū bocynguēto ℞. olei nardini olei mirtini aā. ʒ. ß. cinamomi maſticis ro. ru. puluerizatis ⁊ cū cera fiat vnguētū ſz i declinatione poxiſmi b̄ ipe dat̄ aq̄ apij. ʒ. ij. aq̄ ſe. cōium frigi. ʒ. ſ. ℈ aā p̄incipiū poxiſmi dat̄ aq̄ apij. ʒ. iij. ⁊ ſic p̄cedat̄ ⁊ tū in oi poxiſmo dat̄ hac mixtura. ℞. diabozaginati diamelitſatis zuccari ro. diarodō abbatis ⁊ man⁹criſti platī zuccari albi p̄tes eq̄les ⁊ tū in augmēto accipiat̄ de duob⁹ diebus alteravnū de iſtis trociſcis. ℞. diarodō cinamomi electi aā. ʒ. ij. ⁊ fint duo trociſci ⁊ de trib⁹ dieb⁹ altera dat̄ vn⁹ vel de duob⁹ diebus ⁊ firup⁹ vtilis in digōne flatis dulci ⁊ capilloꝝ ve. boza. bugio. ysopi meliſſe lupuloꝝ fumiterre aā. m. ſ. radicū apij fenic. bugio. et paſſulaꝝ aā. ʒ. ſ. liquiritie anſi aā. ʒ. ß. decoquant ⁊ fiat firup⁹ acetoſus ⁊ aromatizet̄ cū cinamomo macer ⁊ ſandalis. ¶ Cura de flate ſalſo in p̄ncipio fiat hec lotio ad extrema. ℞. decoctiōis palmitū vitis fo. ſalicis papaueris violaꝝ lactuce ⁊ frōs ⁊ timpora p̄ſit inūgi oleo nenufarino ⁊ violis conquaſſatis ⁊ cibi ei⁹ p̄ſit eſſe ex lactuca ⁊ boragie decoctis ⁊ potus ei⁹ aq̄ decocta cū zuccaro q⁹ vltima eſt in hac ſe. q⁹ materiā ſubtiliat: diſſoluit ⁊ ſitim extinguit. Et q̄n bibitur caliditſima in flate ſalſo eſt vltima in p̄fectiōe: ſed quouſq̄ digerri incipiat materia tū appente ſigno digōnis dat̄ cū p̄dicta aqua vinū albū aquoſuz ſubtile ⁊ dat̄ in principio lenitiuū. ℞. caſſieſi. ʒ. x. māne tamarindoꝝ aā. ʒ. iiij. diſſoluant̄ in decoctione paſſulaꝝ iuiubaꝝ liq̄ritie capilloꝝ ve. et ordei et fiāt fricatiōes ante cibū et āte poxiſmū leues et p̄ digeſtiuo in p̄ncipio oxizaccbara cū aq̄ cicoree ⁊ cū ſucco feni. ⁊ fumiterre et p̄ſiti cū eſt intēſa dat̄ aq̄ ordei cū zuccaro calida q̄ plus valet q̄ pura. Et trāſacto vij. poxiſmo dat̄ mioratiuū tale. ℞. caſſie. ʒ. ſ. reub. et agarici aā. ʒ. ß. ſpice ſaliſgēme aā. ↄ. ß. i q̄ tamarindoꝝ liq̄ritie paſſulaꝝ capilloꝝ et fiat etiā euacuatio cū euacuātib⁹ flegma a p̄dominio et in pte cuz euacuātib⁹ melācholiā et agaricus valde cōuenit ſed detur magis in p̄ceſſu pp materiā magis aduſtaz ⁊ minoratiuuz valde ↄuentēs in hac materia ℞. floꝝ boragis bugio. aā. ʒ. ſ. ß. cartami polipodij aā. ʒ. ß. zinzi. albi. ʒ. ſ. agarici electi. ʒ. iij. oim fiat deco. in aqua fumiterre ⁊ colleꝯ ⁊ diſſoluaꝯ in eo caſſieſi. ʒ. ſ. manne. ʒ. ß. ⁊ in augmēto cibet̄ pulla alterata bis in die aut auiculis ⁊ det̄ vinū albū puū cū aq̄ calida liphatū ſitis et extinguat̄ frequenti oris colliatiōe et cū iterpoſita aſſumptiōe iuleb violarū cū aqua calida p̄ſertim in boza ſtat⁹ poxiſmi ⁊ cucurbita ↄdita cū zuccaro ↄuenit. Et det̄ mixtura cordialis ordinata i fe. alia ⁊ digeſtiuū materie firup⁹ acetoſus cū aqua fen. ⁊ endiuie ⁊ aliud digeſtiuuz bonū ℞. lupuli fumiterre cicoree bugio. boraz. ysopi meliſſe ſcabioſe aā. m. ſ. radicū apij fenic. petroſili ſpagi bruſci endiuie bugio. paſſulaꝝ ordei ſebeſtē aā. ʒ. ſ. liq̄ritie anſi aā. ʒ. ß. violaꝝ flo. boraz. floꝝ bugio. capilloꝝ ve. citracb. aā. ʒ. ſ. decoquat̄ et firupizet̄ cū iuleb violato ⁊ acetoſet̄ et aromatizet̄ cuz ſandalis roſis ⁊ cinamomo. fixo incurrat nauſeā vl̄ in p̄ncipio poxiſmi vel alijs tpib⁹ puocet̄ vomit⁹ cuz aqua calida et aceto et melle et p̄ ſtomacho ↄfortatio ab extra. ℞. olei mirtini. ʒ. ſ. ß. maſticini. ʒ. ß. aceti citonioꝝ et cere aā. ʒ. ij. ro. cipri aā. ʒ. ß. et ex hoc calido ante cibū p̄ boraginē gat̄ ſtomachus ⁊ ſi opz: detur firup⁹ de papauere boza dormiēdi ⁊ ſic fieri p̄t vſq̄ ad. xxiiij. die ⁊ poſt da minoratiuuz cum caſſia. ℞. caſſie. ʒ. ſ. ß. agarici. ʒ. ſ. ß. cū aqua endiuie et lupuloꝝ. Et poſt fiat cliſtere et poſt p̄to digeſtiuo firupus acetoſus ſimplex cum firupo de biſantijs aā. ʒ. ſ. cū aqua feniculi ⁊ endiuie firupus etiā cōpoſitus cum radicibus et ſeminibus eſt optimus quia digerit: ſubtiliat ⁊ puocat in declinatione vero ciba groſſiora dieta alterata tamē maxime cū lactuca bene tamen feb. variari habet ſm varietatem colere ⁊ flegmatis veniētib⁹ ad cōmixtionē:

Mã disp:oportionate pñt cõmiscerī ⁊ ita ī cura respiciãt medicine illas ꝑm varietatez earũ ⁊ filr si colera sit grossa aut subtilis ⁊ si sit naturalis vel nõ. Ite põt dari firup⁹ q̃ si mul digerit ⁊ subtiliat. ℞. foliox boraginis bugloſſe violax ana.ʒ.ſ.cartami.ʒ.ſ.ꝑ.anisi gingibersal.añ.ʒ.ij.liq̃ritie passulax añ.ʒ. v.turbith boni agarici electi añ.ʒ.iiij.deco/ quãt ī lẽto ignẽ ⁊ colent cũ exꝑssiõe ⁊ cũ mel lis ⁊ zuccari al.añ.ʒ.iij.⁊ fiat firup⁹ ⁊ clari ficet ⁊ coctus quousq̃ redeat ad.ʒ.ix.⁊ dr ꝙ agarici .ʒ.ꝑ.succo feniculi ⁊ succo fumiter/ re añ.ʒ.ꝑ.curat hãc fe. Et sciendũ ꝙ in feb. facta ex flate salso opz curã adhiberi epati deide facta a flegmate dulci ⁊ flate acetoso opz curã adhiberi plus splen ⁊ a facta a fle gmate insipido ⁊ aquoso opz curã plus ad/ hibere stomacho pl⁹ ꝙ ī facta a flegmate na turali. In facta xo a flegmate muscillagino/ so:vitreo opz curã adhibere oĩb⁹ nutritiuis ⁊ cũ hoc scias ꝙ cura quotidiane note facte a flegmate aquoso regimen totũ in dieta et potione dz verti ad siccãdũ plus ꝙ in oĩbus alijs spẽbus se. flegmatice q̃re lenitio in ea fiat cũ cassia ⁊ melle roſ.cũ aqua ysopi ⁊ mẽ te ⁊ capillox.vomit⁹ ẽt in hac se.est iuuamẽ ti vltimi.⁊ ī ꝓncipio digerit materia cũ gere ntiabin ⁊ aq̃ mẽte ⁊ feniculi ⁊ minorat cũ me dicamie.de turbith qõ ꝓprie educit flegma aquosum postea digerit cũ firupo de.v.radi cibus ⁊ sic dicit firupus acetosec ⁊ aromati zet cũ decoc.squinãti mẽte ⁊ cipi deinde ite rũ purget cũ dicto medicamie de turbith et post iteruz successiue digerat materia cum si rupo de squinato ⁊ aqua apij ⁊ purget cum pillis q̃ sic fiũt. ℞. agarici turbith ireboloz̃ añ.ʒ.ſ. pulueris pigre.ʒ.ij.ʒinzi. nardi salis/ gẽme añ.ℨ.ſ.⁊ in oĩb⁹ alijs magis fit/is quo tidiane pure. ¶ Cura aũt flatice a flate ace/ toso muscillaginoso ⁊ vitreo est fere eadẽ nisi qr in facta a flate muscilaginoso ⁊ vitreo re/ q̃runt medicine magis incisiue subtiliatiue ⁊ apitiue ꝙ in acetoso ⁊ catarrica debẽt eli/ gier eis q̃ materias educunt grossas ⁊ diffi/ cilis eradicatõis lenitiuũ fit ex cassia cũ deco ctione polipodij cartami anisi ⁊ digeratur flegma acetosum sic. ℞. alasse ysopi melisse capillox.ve.añ.m.ſ. radicũ apij fenculi pe/ trosillini endiue floz borag.et bugl.añ.ʒ.ſ. radicum capis scolopẽdrie passulax añ.ʒ.ij. decoquãtur ⁊ colent et firup⁹ fiat cũ gerenta bin ⁊ melle clarificent et aromatizẽt cũ nar do mace garioſi.⁊ cinamomo ⁊ minorẽt ma teria cũ medicamine de ẽbitb quotidiana xo de flate muscillaginoso lz in primis dieb⁹ nõ ꝓuenirẽt carnes tñ qr cõtenti sunt egrotan/ tes ⁊ minus astãtes detur de pulla parua in pauca cꝑtitate vel pista vl nõ cum vino albo mediocri nõ valde limpbato ⁊ nõ ꝓuenit da re de ꝓfectionibus aromaticis calidis ⁊ post lenitiuũ cũ clistere detur boc lenitiuum ⁊ mi noratiuum. ℞. medulle cassie. ʒ.ſ.ꝑ. dissolue cuz decoctõe turbith agarici añ.ʒ. ſ.ʒinzibe. ʒ.iiij.passulax anisi feniculi ante ⁊ post ꝓue nit clistere factuz sic. ℞. anisi feniculi mercu/ rialis furfuris cum benedicta. ʒ.ꝑ. ⁊ melle roſ.oleo et sale. Et post digeratur cum oxi/ melle simplici cũ aqua feniculi ⁊ mente ⁊ sic ꝓcedat vsq̃ ad.xvij.die aliqua interponẽdo clisteria ⁊ fricatiões añ cibum ⁊ añ potissimũ deinde ꝑ digestiuo accipiat oximel cõpositũ cũ aqua absinthij ⁊ alijs aq̃s dictis supza ⁊ post ponat istõ cerotũ sup stõacho. ℞. mastici cis.ʒ.ſ.landani cinamomi añ.ʒ.ij.garioſ.ga lange añ.ʒ.ſ. Et tunc ebet grossiori cibo et post firupet cũ firupo boc. ℞. oximellis cõ/ positi.ʒ.j.gerentabin.ʒ.ꝑ.aq̃ absinthij.ʒ.iij. et post ꝓtinuet cũ eo ⁊ detur medicamẽ de turbit deide da de oximelle squillitico cũ aq̃ absinthij ⁊ eupatorij ⁊ post de medicamine de turbit ⁊ sic sequere ⁊ post fac cũ oximelle squillitico ⁊ cum aqua absinthij ⁊ post ꝓce de cum euacuatiuo.ſ.cuz electuario indo so/ lum ⁊ post reitera cum digestiuo deinde cuz electuario indo ⁊ post fac etiam omni ebdo mada duo clisteria. Et post ante accessionez accipiat.ʒ.ij. de diatrionpipereon.

¶ Capitulum.xxij. de quotidiana ꝓtinua causis ⁊ signis ⁊ spẽbus et cura.

Hebres flegmatice ꝓtinue cum se. flegmaticis ꝓdictis in eadem ceu sa siue materia conueniunt. Nam ambarum causa vel materia est flegma seu flegmaticus humor ⁊ quẽadmodũ ille.ſ.in/ terpolate in puram ⁊ non purã diuiduntur. Ita etiam iste.ſ. cõtinue. Unde dicimus de flegmatica cõtinua ꝙ alia vera est: alia non vera vt de interpolata diximus. Uera ergo flegmatica est que a flegmate fit naturali

intra venas putrefacto. Nota aũt siue nõvera a flate nõ naturali itra venas putrefacto sed prima. s. interpolata diuidit in suas spẽs quatuor vt pdixim⁹ in capitulis pcedẽtibus. Nec ño. s. ptinua in duas tm̃ diuidit. s. in cõtinuã latticã siue occultã, et in ptinuã nõ latticam vel manifestã. Lattica em̃ ór ob calozis Latina f
fui paucitatem et vniformitatẽ. Nõ lattica ño Na Lata f
ob calozis multitudinẽ et in suis boris diuersitatẽ aliqualẽ quare hec p calozis diuersitate assimilat interpolate tã dicte et pportionali sue. Differt tm̃ ab ea qz pportionalis bz manifestos tipos siue excrelcẽtias. continua ño nõ lattica' lz habeat eas vere nõ tm̃ bz eas manifeste. Naz vniformẽ calorẽ videt semp habere et si in veritate differat paululum.

Aliud est signũ flegmatice ptinue qz ista nõ bz in tepiditate sua sicut pportionalis siue interpolata. Nã in sua tepiditate videt tm̃ in frigidatio equalis leuis extremitatũ et son nolẽtia cũ alicibus et obscitationibus q̃busdã leuibus sed interpolata suut manifeste magis et filr in pportionali. ¶ Cura ergo buj⁹ fe. similis est interpolate vel etiã proportionali lz differãt scz magis et min⁹ qm̃ in ptinua calefactẽtia ob̃et eẽ virtuosiora pser tiz in bis q̃ habẽt caput debile qz multotiẽs i istis fe. pser tim in augmẽto vl in statu fir sen siue litargia fit et filr dicẽdum est de dicta qz bz esse virtuosior cp̃ in interpolata et cã qz materia facies bãc est in venis ppinquiorib⁹ cordi in illa ño nõ sic et in dicta obserua sm̃ pdicta sed in alijs reb⁹ nõ naturalib⁹ filr sint similes. Et de instrumẽto pottõis est obseruãdũ in ptinua sicut dictũ ẽ in piodica necessitate vl opportuitate digestiõis lenitiõis euacuationis et alteratiõis. Sed pueniẽtib⁹ particularib⁹ ibi i facta a flate dulci et in ea de flobotbomia cõsulit de alijs ño q̃ sub potu cõtinent fiat cura in istis ptinuis flaticis q̃si in interpolatis sibi cõparib⁹ siue pportionatis. Nam si continua fuerit de flate dulci dẽtur talia digestiua lenitiua minoratia et aptiua qualia conueniũt in interpolata de flegmate dulci sibi proportionali.

¶ Capitulum. xxiij. de fe. melãcholica et speciebus et causis eius. Melãcholica fe.

Melãca fe.

Melancholica fe. est calor extrane⁹ accẽsus in corde ex accẽsiõe bumoris melãcholici existẽtis circa cor et distemperantis bumores eius et ab eo pcedens per venas et arterias in totum corp⁹ nocens naturalibus opationib⁹ vt de alijs diximus. Et causa eius est bumor melãcholicus naturalis vel innaturalis putrefactus Et possumus dicere q̃ cause quartane sunt ea que generant melãcholiam et putrefactũ eam. ¶ Diuiditur autem quartana in spẽs fm̃ q̃ diuiditur melancholia. Nam melãcholia: alia naturalis. alia innaturalis. Naturalis est q̃ est sex sanguis. Innaturalis ẽ q̃ est adustio eius. et alia q̃ est adustio flegmatis. et alia est que ẽ adustio colere et alia est ebullitio melie et hec vocat q̃rtana vera siue pura siue certissima. Alia est innaturalis. scz q̃ fit p adustionẽ alioz bumoz. Et innaturalis siue nota est q̃ fit p cõmixtionẽ aliorũ bumoz. Et hec dupl'r. s. p mixtionẽ vnitam acq̃rentẽ vnã formã vel p nõ vnitã stantib⁹ bumorib⁹ inuicẽ mixtis sed sub suis formis subalib⁹. Et etiã plures fieri pñt spẽs quartane flegmatice. fm̃ qõ plures sunt spẽs flegmatis. qz q̃libet spẽs flegmatis põt aduri et ebullire et facere suã quartanã et pt etiã melia aduri qz adurũtur interdũ ptes subtiles et fit melancholia acris q̃ est q̃dẽs ebulliendo cũ cadit sup terrã a q̃ fugiũt muscẽ. Alia pars melancholie grosse potest aduri et fieri melancholia vsta minoris vstionis qz cadens super terram non sic bullit. Mec ab ea fugiũt sic muscẽ et vt plurimũ ẽ ex adustione et maxime ex adustione alioz bumoz et est nota et q̃ q̃ feb. quartana fieri dicat ex bumore adusto nõ est in ea bũor adeo adust⁹ q̃ fit factus cinis. nã ex eo nõ fit ebullitio cũ priuatus sit humiditate tali q̃ possit feb. facere et est quartana vt plurimũ de innaturali melãcholia et raro fit incipiendo sed sepius pmutando. s. quia in alijs feb. fit talis incineratio bumorũ qui putrefiunt et tanta cõgregatio q̃ ipsi ebullientes quartanã causant qm̃ ipsi ebulliti et incinerati et multiplicati ebullientes quartanam faciunt qui vir tuti oneros et ob opillationes pororuz ebullire parati a natura emittũt ad extra venas vnde quartana fit. fit autẽ vt plurimũ q̃rtana in cõplexione melãcholica etate media et in autũno et potissimũ bis q̃ cibis vescũtur melãcholicis vt carnes vaccine pecudine antique et qui lentibus aut alijs vescũtur legu-

minsbus ⁊ caulibus ⁊ caseo antiquo ⁊ carnibus salitis vetustis ⁊ rancidis ⁊ piscib⁹ vetustis grossis ⁊ capris ⁊ bircis ⁊ bis q̄b⁹dñaꝫ colera nigra ⁊ babētibus splenes grossos et vt plurimū fit ex melācholia naturali aut ex melācholia vsta q̄ accidit in senectute. Que ño fit p adustionē alioꝝ humoꝝ fit in iuuentute frequētius ⁊ est in se saluior alijs se. et p eā interdū accidit liberatio ab alijs egritudinib⁹ sicut epilepsia ⁊ mania ⁊ melācholia ⁊ saluior est q̄ est sine ap̄ate splenis ⁊ cū ap̄ate multotiens pducit ad ydropē ⁊ quartanā si nō accidit error vt plurimū nō trāsit annuꝫ ⁊ causa qr sequitur motum solis qui est annus ⁊ se. acute motum lune.

¶ Capitulū. xxiij. de signis quartane se.

Signa quartane se. sunt. Primuꝫ est in principio porisimi rigor cū frigore membroꝝ quasi oim. Et diuersus est a tertiana pura in qua frigus est cum pūctiõe ⁊ in alijs porisimis augmētatur semper rigor ⁊ adeo frāgit vt videaꝫ puenire ad ossa. ⁊ in plodicavr̄ rigor diuturnior vt timorē inducat ⁊ dētes cōstringere facit ⁊ tremor q̄re significat ipsaꝫ q̄n nō est tātus tremor in alijs vt sepe videant ossa frāgi ⁊ in augmēto minorari vr̄ frigus ⁊ rigor. Et cā fractionis ossiū est qr materia adusta grossa dū exit venas sua grossitie ⁊ terrestreitate ⁊ siccitate nō pōt a natura cito pelli ad extra ⁊ fissa ibi grauādo locū videt q̄ frangat ossa ⁊ stridēt dentes qr lesio fit in musculis maxillarū ⁊ cā tāti tremoris est fortis motꝰ expulsiue irritate ad expellendū bunc difficilez bumorē. Quare signū istud cōfractionis ossium et stridoris dentiū est ꝓpriuz signū buiꝰ se. ⁊ calor in hac se. venit valde lente ⁊ paulatim qr paulatim intrat calor in materia grossa ⁊ tarde ⁊ tñ cū difficultate. Et cuz hoc paroxismus est. xxiij. horarū q̄n est pura sed si cū ea misceaꝫ colera citrina eiꝰ periodus minuitur: ⁊ si misceaꝫ ei flegma ꝓlongaꝫ ⁊ dimittit duobus diebus ⁊ inualescit die tertio. Et vt plurimuz mouet̄ hora diei octaua sm plurimuz qr est hora motus melācholie ⁊ euacuationes plus sunt q̄ in flegmatica p sudoreꝫ ⁊ boc est ꝓpter viscositatē flegmatis ⁊ sunt minores q̄ in cholerica ⁊ pulsus est tardior ⁊ rarior ⁊ inequalior ⁊ pejor ⁊ est pulsus habentis eā filis ei q̄ est in vltimo senectutis et est pulsus in p̄ncipio porisime bemētis tarditatis raritatis ⁊ diuersitatis ⁊ est declinus ad duritiē ꝓpter siccitatez humoris ⁊ vrina est subtilis: alba aquosa et cruda ⁊ interdum grossa sed in declinatione totiꝰ est nigra ⁊ est lucida trāspens et hoc signum est cōe oibus quartanis et nō est in hac se. tāta sitis: nec tāta estuatio: nec inflāmatio nec tāta inq̄etudo nec tātus dolor capitis ⁊ tāta alleuiatio apparet post porisimū q̄rta in tertiana ⁊ porissimus quartane nil derelinq̄t fumosuz nec semi cōbustum sicut flegmatica. Et fit in eis splen grossior ⁊ maior extra nature modum. Et fit color faciei viridis ⁊ similatur colori plūbi ⁊ arescit cutis ⁊ exiccaꝫ. Et bec se. pducit ad debilitatē visus pseuerādo ⁊ tussit cuz difficultate ꝓpter exiccationē pīuz toracis. Et antecedūt bāc se. ea q̄ generāt colerā nigrā in exercitijs et dieta ꝓstitutiõe ⁊ bora et regiõe et eger sepe bz splenē grossuz et est attendendum si pluribus accidit illo tempore.

¶ Capitulum. xxv. de signis quartane note a flegmate.

De signis quartane note a flegmate facte primū est antecessio egritudinū flegmaticaꝝ et paroxismi sunt lōgiores respectu aliaꝝ notaꝝ et in bac accidit frigꝰ plus. s. intēsiuꝰ et plus durans et sudor tardior q̄ in facta ex adustiõe sanguinis. i. vel tardiꝰ venit vel est longior et difficilior et est vrina grossior q̄ in alijs quartanis notis et etiā q̄ in pura. Et durities venaruz est minor. Ita q̄ pulsus est in ea minꝰ durꝰ q̄ in alijs ⁊ sitis ⁊ alia prouenientia a calore sunt in ea remissa ⁊ cōplexio bz esse in ea frigida: flegmatica etas senectutis tps biemis aer frigidus. Et signa facte a flegmate salso est oris salsedo cū prurittu totiꝰ corpis ⁊ calor intensior q̄ in facta ab alijs flegmaticis adustis ⁊ frigus minꝰ. Et fiunt raro se. quartane ex adustione humoꝝ sine calefactione epatis. Signa facte a melancholia sanguinea sunt primuz antecessio morbi sanguinei calidi p̄cipue. s. se. sanguinee potētes adustionē facere. nā si se. sanguinee succedat quartana estimandū a sanguine fieri. Et vrina rubea qr sanguis adustus adbuc sapit de natura sanguinis ⁊ pulsus cuz hoc attestaꝫ dñio sanguinis. nā est pulsus plenior: maior ⁊ fortior ⁊ cōuenientia pticularius. s. cōplexio etas

aer regio ⁊ forma ⁊c. signa quartane adustione colere sunt pulsus est maioris velocitatis ⁊ frequētie ⁊ incipit cū horripilatione ⁊ frigore in carne qz magis sentit versus cutem q̄ versus pfundum ⁊ est priuatiuus ex reuocatione caloris potius q̄ positiuus ⁊ est cuz sudore magis q̄ in alijs notis quia materia est subtilior ⁊ magis apta trāsire in sudorem. ⁊ est cum vigilijs ⁊ alijs accidentibus a calore prouenientibus intensioribus q̄ in ceteris quartanis ⁊ vrina est rufa nigra magis subtilis q̄ in alijs ⁊ venit successione fe. cholericarum ⁊ etiā ex cōplexione cholerica ⁊ alijs s. sessu etate arte ⁊ reliquis. ⁊ signa facte ex adustione melancholie naturalis licet ipsa raro accidat qz raro melancholia naturalis aduritur adeo vt fiat adusta et hoc propter ipsius siccitatem intensam ⁊ si accidit: potest cognosci per antecessionem fe. quartanaruz ⁊ ex cōuenientia particularum. s. habitudine tpe ⁊c. et ex pulsu minori ⁊ duriori ⁊ debiliori pulsu aliarum.

¶ Prognosticū. quartana sanguinea est saluberior et breuior q̄ alie: post illas ex cholera: post ex flegmate: ⁊ post ex melancholia et vt plurimū durat per annū ⁊ oēs vt plurimuz sunt salue ⁊ quartana de materia melancholica cū duritie splenis aut epatis: aut apate eoz est pessima ⁊ ducit ad idropem ⁊ cū malo regimine est pessima ⁊ mortalis.

¶ Capi. xxvi. de cura quartane per dietam.

Quia feb. quartane sunt difficilis curationis hz sint securiores ⁊ salubriores aliis opus est attendere eas valde pīertim qz longissime ex se sunt cūvero nō attendunt: sunt longe plus nā quedā interdū durant pluribus annis vt alique inuente sint. xv. annoz. variat ergo cura primo habito respectu ad causam siue ad speciem cause qz q̄n est p adustionez sanguinis vel colere vel flegmatis ⁊ cū hoc variatur respectu tempoz. s. q̄n est in principio vel augmēto vel statu ⁊c. Attendendus est ergo aer ne frigidus aut siccus sit nō solū in die paroxismi sed ⁊ in alijs ⁊ cū hoc aventis custodiēdus ⁊ oztētalibus p̄tim. motus etiaz cozporei laboriosi exiccantes obsunt ⁊ etiā exercitiū ⁊ tristitia ⁊ solicitudo ⁊ timor et vigilie obsunt nō tm in die paroxismi ⁊ oēs cibi generantes melancholiā. Nam si difficilis fit cure adhibitis remedijs cōgruis q̄to magis si negligantur nocua. abstineat ergo a frigidis ⁊ siccis ⁊ grauibus cibis sicut bouina caprina porcina caro ⁊ oibus viscosis ⁊ grauis digestionis ⁊ piscibus grossis ⁊ lacte ⁊ caseo ⁊ fructibus vētosantibus ⁊ leguminibus oibus ⁊ lenticulis nec dieta conuenit subtilis ꝓpter eius longitudinem: nec die paroxismi cibentur vel saltē boza eius. ⁊ stent in leticia ⁊ gaudio licet interdum timor aliquis maximus sanauerit aliquos. Augeat ergo somn' ⁊ quies eis vltra consuetudinē naturalem et moderata siccatio conuenit ⁊ diebus quietis exercitiū moderatum cōfert ⁊ intrare aquaz sedendo ante cibū bonū sine sudore ⁊ potissimum in declinatione vīi ⁊ sint cibi nō ventosi nec grossi nec stiptici ⁊ boni sanguinis generatiui ⁊ tēperati in qualitatibus ⁊ tendētis ad caliditatem ⁊ in humiditate temperati vt sunt ficus. ficci vero cibi non conuenīt: lactuca vero cū eruca ipata ꝓuenit qz ad humiditatē tēdit cū frigiditate ⁊ pepones conueniunt ⁊ pfice qz subtiliatiui resolutiui ⁊ puocatiui. hz oino in die paroxismi nō dent cibi nisi eger sit macer aut resolubilis ⁊ puer ⁊ paroxismus sit valde lōgus. nā in his casib' q̄ minus possumus attēta tm cōstantia virtutis et ad particulares cibos venīēdo dādi sunt ficus pulli pdices auicule nō stātes in aquis ⁊ oua ⁊ pisces in petrosis locis degentes ⁊ de fructibus cōueniunt pasule granata amigdale ficus fistici ⁊ interdū dactili ⁊ de vino sit album intervetus ⁊ nouū ⁊ debile ⁊ limpbatū vnde in quartana intērio est magis ad causam q̄ ad se. In causone ꝛo est ecōtra in diebus tm accessionis si opus est: detur de ptisana ⁊ brodio pulli vel pulle parue ⁊ brodio cicerū nō ꝓstāte virtute: nec incōuenit super epulis ponere de puluere cardamomi ⁊ a pluribus concedunt in diebus q̄etis ficus ficce ⁊ alia cocta ⁊ carnes elixe cuz spinacis et carnes agnine ⁊ vinū ꝓcedūt citrinū odoriferuz limpbatū. si fuerit cū opilatione in epate: sed si sine opilatione nō limpbatū in diebus quietis ⁊ scito q̄ vinū nouū claruz nō turbidum magis humectat, materiā melancholiā ⁊ ipsam rectificat q̄ vetus. ⁊ ponant ista aromatica super cibis eoz. ℞. cinamomi electi cardamomi maioris aā. ʒ. ℈. croci. ʒ. ℈. galāge nucis muscate macis garioft. aā. ʒ. ℈. ⁊ sunt ista

obseruãda in oñi melãcholica egritudine. ꝑmũ est regimẽ humectatiuũ ⁊ impinguatiuum nõ tñ faciat cadere in opilationẽ ⁊ boc vt habiliteꝫ corꝑ ⁊ lenificeꝫ ꝓtra bũorem melãcholicũ. Scõm est regiñ resolubiliũ faciens resolutionẽ cuꝫ mediocritate et ꝓprie eius qõbabilitatum est ⁊ bec duo regimina oportet sempꝫ sibi iuicẽ succedãt. Tertiũ est regimen euacuationũ in quo tria sunt notãda. ꝓmũ est nõ semel: nec multã: nec subitã facere euacuationẽ sed ꝑ interualla ⁊ cũ tẽperie. scõm est vt euacuatiuum sit mensuratũ nõ excedẽs mediocritatẽ. tertiũ nõ exponiẽt euacuatiua a rebus lenitiuis et humectatiuis ⁊ cũ bis dꝫ esse intẽto ad cõfortationem mẽbrorum principaliuꝫ scꝫ cordis: splenis epatis, ⁊ stomachi.

¶ Capitulũ .xxvij. de cura quartane per potionem.

AD quartane curã prio ꝓmittatur lenitio vẽtris q̃ primo ꝑ clisteria lenitiua fieri põt habito respectu ad materias cões necessario repertas. ⁊ boc fit cũ mollificãtib⁹ cõibus sicut cũ decoctione malue blitis ⁊ mercurialis ⁊ feñ. furfure et oleo ⁊ sale post vero fiat ab intra ptim lenitiuũ et ptim digestiuũ ⁊ fit secanjabin cũ aq̃ ordei ⁊ detur ꝑ tres vel q̃tuor horas añ poxismũ sꝫ in estate factũ cũ zucca. et in byeme cũ melle ⁊ in estate cuꝫ multa aq̃ ordei et in byeme cũ pauca. et nõ solũ deꝫ añ poxismũ sed etiã post nec solũ semel sed bis vel ter. nec solũ in die poxismi sed etiã alijs diebus q̃etis. sed sirupus cõuenies boc tpe in quartana pura. ℞. florũ borag. bugloſſe et sticad. añ .ʒ.ß. liq̃ritie passulaꝝ añ .ʒ. v. anisi fumiterre añ .ʒ. tij. ordei mũdi .ʒ.ß. ff. decoctio et coleꝫ ⁊ colatura sirupeꝫ cũ melle rosolato et parũ acetoseꝫ et post istũ sirupuꝫ deꝫ lenis minoratio. post deꝫ sirupꝰ iste. ℞. oximellis simꝑ. gerentabin añ .ʒ.ʃ. aq̃ scariole apij ⁊ maratri añ .ʒ.ʃ. demũ leniter minoretur post deꝫ bic sirupus ꝑ digestiuo q̃ digerẽdo etiã cõfortat viscera et splenẽ. ℞. cicbracb scolopẽdrie capillorꝫ veñ. lupulorꝫ fumiterre timi añ .M. ʃ. corticũ radicũ apij fenjculi petrosillini añ .ʒ.ʃ. mellisse sticados mẽte foliorꝫ vel fructuũ tamarisci añ .m.ß. semis portulace passularũ liq̃ritie añ .ʒ.ß. decoquãt ⁊ sirupizeꝫ cũ acetoso simplici. et post boc digestiuũ iterũ minoreꝫ materia cũ boc minoratiuo. ℞. cassie .ʒ.ʃ. specierũ indarũ ⁊ de lapide lazuli añ .ʒ.ß. in aq̃ fumiterre in q̃ ff. decoc. rerũ cõtum et post circa meditũ augmenti cõuenit sirupus iste. ℞. camedreos camepitheos calamẽti añ .m.ʃ. corticũ radicũ bugloſſe et radicum cap⁹ añ .ʒ.ʃ. liquiritie passularꝫ sticados florꝫ boraginis et bugloſſe añ .ʒ.ʃ. ff. decoc. q̃ sirupizeꝫ et in byeme cũ oximelle cõposito et in estate cuꝫ sirupo aceteso cõposito. et post bec iterꝫ minoretur materia et circa finẽ augmenti digeratur materia cum sirupo qui sic fit. ℞. radicum apij fenjculi petrosillini sparagi bruſci corticũ radicũ capis enule añ .ʒ.ʃ. medianti corticis tamariſci frassini genestre añ .ʒ.ß. scolopendrie citracb timi isopi calamẽti camedreos camepitheos radicũ asari cuſcute añ .m.ʃ. passularũ sebesten liquiritie. añ .ʒ.ʃ. semi. anisi ameos carui dauci añ .ʒ.ß. fe. endiuie portulace añ .ʒ. tij. decoquãtur ⁊ sirupizetur cũ oximelle cõposito ⁊ sirupo ꝺ bisantijs ⁊ circa statũ deꝫ sirupus ꝑdict⁹ additis epithimo ⁊ folliculis sene cũ polipodio q̃rcino ⁊ aromatizeꝫ cuꝫ cinamomo ⁊ cardamomo et nuce muscata. Sed vt ꝑ iuniorib⁹ materia de quartanis magis luceat si volum⁹ euacuare incipiẽdũ est a lenitiõe vẽtris ⁊ ꝓuenit in boc aqua ficle ⁊ aqua mellis ⁊ ius galli antiqui decocti in aq̃ cũ polipodio ⁊ sale de quo sorbeat pũ añ cibũ. ⁊ si nõ satis sunt bec: lenticũ clisteri. ⁊ clisteria in ꝑncipio mollia lenia sint postꝰ acutiora. lenitiuũ bonũ in materia melãcholica. ℞. florꝫ borag. buglo. violarũ sticados ⁊ folliculos sene decoquaneꝫ ⁊ distẽpera i ea cassie fistule .ʒ.ʃ.ß. ⁊ si ad os stomachi appetat venire materia ꝓuocavomitũ boc modo videlz de aqua ordei in qua cocte sint radices rafani ⁊ radices q̃ comedũtur ⁊ pone in ea sirupi acetosi .ʒ.ij. vel oximellis simplicis ⁊ postea prouoca ⁊ si in vijs vine aliquid de materia cõi continetur: da aquã scolopendrie ⁊ endiuie. ⁊ si in declinatione paroxismi sudauerit sudorẽ adiuua dãdo in potu de vino albo subtili cum aqua ordei calida: ⁊ si cũ materia melãcholia videaꝫ abundare sanguis vel si melancholia fuerit ꝑ ebullitionẽ sanguis vel flegmatis vel si cuꝫ ea sit sanguis quia sit naturaliꝫ cõplexiõis sanguinei fiat flebotbomia ex saluatella in fini-

stra vel ex safena pedis vel ex emorroidibus vel p fluxū mēstruor si fit mulier vel pvento sas aut sanguisugas ꝓpenares. ⁊ post euacuationē materiey cōium fiat minoratio et fit intrīū a leuitoribus q̄le est. ℞. decoctiōis floꝝ sticados boragis buglosse capilloꝝ vepatulaꝝ antisi polipodij ⁊ distēpa castie. ʒ. ʃ. diacatolicōis. ʒ. ij. vel. iij. ⁊ exibeat. deinde iteꝝ ꝑmittat digestiovt q̄n es in fine ꝓncipij et imaginarisq; aliq̄ digestio fit facta q̄n bñ non appet detur minoratiuū fortiꝰ gradatiꝫ tñ ⁊ vt pceder ē ꝙuenies si addat in dosi de diacatholicō. ʒ. ʃ. vl̄. ij. vel succi ro. ⁊ cū vr̄ materiā digeri dem⁹ fortiꝰ minoratiuū ⁊ vomitꝰ est valde ꝙuenies in melācholica q; euacuat materias q̄ sunt in stōacho ⁊ q; stōachus ē vicinus splen in quo ē minera melācholie euacuatur ēt ideꝝ euacuatio eradicatia nō est in vnicavice tentāda i hac egritudie tñ q; nō expectat vnicā cretică euacuationē cū digerat in lōgo tpe ⁊ paulatine: tū ēt q; est materia difficilis eradicatiōis si bñ fit digesta cuꝫ fit grossa ⁊ pōderosa ⁊ medicie q̄ euacuāt melācholiā simp̄. sunt sicut sūt mirabolāt idi⁹ emblirici polipodiū ⁊ epithimū. ʒ epithimū soluit cuꝫ āgustia ⁊ labore ⁊ tarde. vñ si pōatur cū eo pauciſſimo de scamonea ē bonū ʒ in minima q̄ntitate. Et p⁹ epithimū ē lapis lazuli. ʒ medicie cōpositē sunt sicut serū cū ʒuccaro ʒ sepe tribuat q; facile sed si addat folliculi sene ē minoratiuū bonū ⁊ apozia de epithimo ⁊ mirabolāts idis. et boc. ℞. mirabolanoꝝ indoꝝ zebuloꝝ aā. ʒ. iij. epithimi tertātur diligēter cū tāto ʒuccaro ⁊ bibātur cū aq̄ calida ⁊ dosis ꝙuenies ē boc ⁊ bmōi pillule. ℞. epithi turbit aā. ʒ. x. carui anisi aā. ʒ. vij. se. apij maratri aā. ʒ. iij. polipodij. ʒ. vj. ie repigre ʒ. xv. iformēt pillule cū suco mēte dosis. ʒ. ʃ. ℈. fūt facilis purgatiōis. Et aliꝰ bonū ℞. violaꝝ floꝝ boragis aā. ʒ. ʃ. sene timi epithimi aā. ʒ. ʃ. ℈. mirabolāi citrini. ʒ. ℈. decoquant cū lib. ʃ. aq̄ donec redeat ad medīū et colet. ⁊ iterū ista colatura bulliat quousq; remanet. ʒ. iij. ⁊ tūc ponat in ea reub. ʒ. ℈. ⁊ bulliat modicū ⁊ iterū colet ⁊ tūc addat esule. ʒ. ʃ. ⁊ det in die aā accessionē. De euacuatione p vrinā nō fiat i ꝓncipio cū diuretico forti sz vt supdictū est debile. De euacuatione p sudorē dū materia est semidigā da dyapereō⁹ pōe duo vasa plena aq̄ bullita egro ante ⁊ retro in qua sit bullita camōilla ficis et calamētū sub cooptura lecti potissimū et fiat inūctio cū oleo camōillino ⁊ anetino. Et ista p̄nt fieri oī hora fe. ſ. principio. medio de cimatione vl̄i. Trocisci q̄ vt dr̄ in vna assum ptione liberāt q̄rtanam. ℞. foliorū rute. ʒ. ʃ. croci. ʒ. iij. tuscāmi albi. ʒ. ʃ. cassie lignee. ʒ. ij. sulfuris viui. ʒ. iij. cōfice cū aq̄ ⁊ fac trocisꝯcos. ʒ. ʃ. ⁊ da cū mulsa et aceto. pille ad idez. ℞. peonie gētiane castoreī abſinthij aā. ʒ. ij. cētauree minoris camedreos sene lapidis lazuli aā. ℈. ʃ. dosis. ʒ. ℈. aā horā accessionis curat quartanā in trib⁹ vicib⁹ ⁊ crocus ⁊ rasura eboris cū vino bibunt ⁊ ex eis est radix cētauree minoris. ⁊. ʒ. ʃ. gētiane cū vino optio si dat aā accessionē p quattuor hor. ⁊ bibat vinū decoc. gētiane. ⁊. ʒ. ij. radicū azari cū vino calo. Et q̄dā expti sunt succū radicū ebuli. ʒ. ij. aā portismū p horā. Et tā exptū est vinuꝫ decoc. mēta stri post vnā minorationē cū. ʒ. ij. tyriace ⁊. ʒ. iij. aque vitis ⁊ liberauit. Et p⁹ tres bonas minorationes istud remediū liberauit aliquos nō solū a quartana. sed etiaꝫ a flegmatica maxime datū aā accessionez p horā. Ex bmōi medicis est aquavitis cū puluere garriofiloꝝ. Et quidā dāt aā accessionē mirrhā et gūmi edere cū succo vel vino decoctio. camedreos. aut cū succo rutbe vl̄ seie ipsi⁹. puocat em̄ appetitū ⁊ destruit melāz Sed semp est adhibenda diligētia in q̄rtanis ad splenē ⁊ epar ⁊ stomachū. magis tñ ad splenē ⁊ in flegmaticis ad stomachū. in colericis ℞o ad epar. Experimentū ꝓbatū ℞. anfractus siue mēbrana q̄ sunt in nucib⁹ diuidētia ptes nucis ⁊ decoquant in vino ⁊ ex illo vino bibat ciatus aā accessionē et ff. boc trib⁹ vicib⁹. ⁊ de vtilib⁹ est potare succū cupatorij qui fit. ʒ. ij. cū modico vini. Aliud etiā experimentū. ℞. anfractus nucū ductos ⁊ stercus irundinis pistos ⁊ folia buglosse q̄tuor collecta de q̄ttuor turfis ⁊ simil⁹ de q̄tuor turfis boraginis ⁊. iij. folia cētauree minoris ⁊ solū cētauree radices ⁊ bulliant oīa in vino vsq; ad medīū ⁊ cū boc succi cupatorij ⁊ succi tassi barbasi aā. ʒ. ij. Et p̄mo bibat vinū aā accessionē p tres vel. iij. horas in quattuor accessionib⁹ ⁊ si nō liberat: bibātur illi succi in quattuor accessionibus aā tñ paroxismum per horas. iij. ⁊ liberabitur et semper vini ⁊ succi sint calidi actu. sed post

ri.vel.l.porissmos. Hoc exprimē ē ifallibile ⁊ ē.recipe palme xp̄i ⁊ ē satiriōis spēs ad q̄ntitatē digiti politis bñ pistatā ⁊ distēpatā cū optio vino albo ⁊ euomet materias malas ⁊ diuersas.s.citrinas ⁊ virides ⁊ nigras ⁊ p̄ videbit̄ q̄ pessimi sunt augmētati ⁊ ide ad iij.vel sex dies iterū det̄:⁊ si op̄ erit post ēt itere ⁊ liberabit̄ q̄ nō ventēt pl̄ et p̄dicta radix mouet iterdū p̄ inferi?. Est ēt res alia in q̄ nō est error aliqs post plures purgationes.i.minoratiōes ⁊ ē ista post q̄ durauit p̄ mēsem.recipe firupi de eupatorio.ʒ.ſ.aceto ſi ſimpl̄.ʒ.ß.vel oximellis ſimplicis. ipe byemis buglosse scabiose ⁊ scolopēdrie vel aque absintbij ⁊ aq̄ eupat. in byeme in estate et interpoliatis dieb? fiat clistere etiā p̄ deiñ purget̄ cū medicia supius vltimo loco dicta post cōponat̄ tale medicamē. ℞. turbitb electi.ʒ.ſ.gingiberis albi solidi.ʒ.ij. armel.ʒ.ß. folliculoꝝ sene.ʒ.ß.cinamōi electi grana.vij. ʒuccari al.ʒ.iij.pistent̄ oia subtiliter ⁊ bñ misceant̄.post totū in tres p̄tes diuidat̄ ⁊ det̄ vna i die p̄cedēte accessionē ⁊ p̄ añ altā accessionē da scōam.⁊ p̄ alia die tertiā p̄tem.

¶ Capitulum.xxviij.de cura quartane notbe siue non pure.

Quartane note req̄rūt matorē bumectationē q̄ q̄cūq; quartane pure sed in oious alijs eed̄ sunt intentiōes in notbis q̄ sunt in puris. Quo ad dietā aer requirit̄ magis bumid? ⁊ min? calidus.plus stet in letitia.pl? dormiat:minus moueat̄ ⁊ fricet̄ plus ⁊ vtat̄ balneo būectatiuo ⁊ min? resolutiuo.⁊ panis sit min? fimilagine? recēs nō calidus. Et carnes sint oēs vsuales laudabiles ⁊ ideo anserū. Et agni annualis ⁊ capretti iuuenis. Et cū lacte capino fit bonū ferculū cū istis laudabilibus carnibus ⁊ cū ʒuccaro ⁊ testiculis gallox. Et ex bonis cibis sunt ptisana:far ordeū ⁊ amigdalatū ⁊ in suis ferculis poni p̄nt spēs alafangine ⁊ cinamomū ⁊ cardamomū ⁊ ex fructib? passule ⁊ capes cōditi ⁊ boc cōuenies est in oi q̄rtana.ſ.q̄ accipiat oi die bis.ʒ.ſ.ß.oximellis squillitici añ prandiū ⁊ añ cenā p̄ borā ⁊ sepe accipiat pillas stomaticas.i.de q̄rto in q̄ntū vel sextū diē parū iñ p̄ vice.ſ.ℨ.ſ. et si i oi q̄rtana cal'a se abstineat eger per.xx. dies ab oi gñe carniū ⁊ vino nō est inconueniens si virtus sufferat ⁊ intelligo in diebus paroxismi ⁊ flōmia finistre manus est cōueniens si alia cōsentiūt.i.de saluatella vel basilica.deinde fiat minoratio vel euacuatio leuis cū mundificantib? sanguinē ficut cassia et manna cū ʒuccaro violato ⁊ electuario indo. Et post det̄ firup? bmōi. ℞. acetosi simp̄. ʒ.ſ.ß.gerentabin.ʒ.ß.decoctionis capillorū ve.scolopēdrie liquiritie se.ēdiuie ⁊ da multis diebus ⁊ post fiant clisteria q̄si oi die q̄ etis ⁊ cibet̄ oīni die quietis de puila et sero de farre.diebꝰ exacerbationis cuz farre si tolerat virtus. Et da tale minoratiuū. ℞. pulpe cassie.ʒ.ſ.dyasene.ʒ.iij.dyacatbalticonis. ʒ.iij.ß.distempa cū decoc.capillorū passularum liquiritie scolopendrie borraginis ⁊ florum fumiterre.⁊ p̄ lenitiuo electa sunt clisteria p̄cedentia post digerat̄ cū boc digestiuo ℞. passularū seminum cōtum mundatorum seis endiuie añ.ʒ.vſ. radicū bugloſſe ēdiuie apij oim.ʒ.ſ.capillorū ve.cicoree lupulorū añ.m.ſ.cuscute liq̄ritie florum fumiterre borraginis bugloſſe violarum añ. ʒ.ij.corticū radicū capis assart.añ.ʒ.ſ.ß.decoquant̄ in lib.iij.vsq; ad mediū ⁊ colent̄ et cuz lib.iij.ʒuccari cū isto firupo ⁊ electuario dicto minorādo p̄cedat̄ q; optimū in q̄rtana de aduſtione ſanguinis etiā si esset continua ꝓportiōalis. De cura quartāe notbe a melia colerica in bac regat̄ infirmus matori refrigidatione q̄ in p̄ma ⁊ materia digerat̄ cū oxizacara vel firupo acetoso cū aqua endiuie borraginis ⁊ bugloſſe ⁊ post det̄ minoratiuū ⁊ det̄ tale lenitiuū. ℞. cassie.ʒ.ſ.ß. distempa cū aqua casei in qua infuse vel cocte sunt viole tamarindi flores borragis bugloſſe polipodij sene ⁊ det̄ sibi post diebus quietis fiant fricationes leues. ⁊ añ paroxismū ⁊ det̄ firupus.ſ.de pomis quez ponit Mesue.q̄ fuit sabor regis medorū ⁊ recurre ibi in capō de mania ⁊ melia:deinde detur tale lenitiuū. ℞. mane cassie.i.ʒuccari violati.añ.ʒ.ſ.dissolute in decoctione violarū liquiritie passularum tutubax florum borragis et fumiterre. Et fiat sepe clistere lenitiuū et post sepe iteret̄ firupus. Et post sex dies iteret̄ lenitiuū p̄dictū. De cura melie mixte cū flegmate in bac egritudine si fe.est leuis subtilia regimē diete vt in p̄ncipio nō dent̄ carnes.sed dent̄ alia sicut panis lot' panis decoctus cū ʒuccaro ⁊ in sero ptisana est cōue-

nens. ⁊ fiat distere lenitiuum euacuās ma/
terias cōes necessario reptas. post ℞o leni/
tio p̄ superi⁹ est cōueniens: ſz in die poxim̄
abstineat a cibis p̄serti in bora poxim̄i. p⁹
bora ℞o dek̄ vel de ptisana vel de pane loto
cū zuccaro si virtus nō fit debilis: si ℞o fit an
nualē agnū. vel meli⁹ de pulla pua ⁊ si vult
incipiat potare vinū. Et p̄ digestiuo sirupū
mellitū cuz aq̄ endiuie ⁊ apij. Et in q̄rtana
flegmatica admīstrenk̄ medicie in q̄bus fit
virtus polipodij ⁊ epithimi ⁊ ℞tus turbith
et cōuentū puocatiue ⁊ illa in q̄ ℞tus ē po/
li podij ⁊ turbith debet p̄cedere illā i qua ē
virtus epithimi ⁊ turbith. q: corpora bmōi
q̄rtane multiplicant de flegmate non adu/
sto. q: licz flegma istud sepe nō fit de mate/
ria fe. pōt tamē in illā cōuerti. Et cura bu/
tus p̄ vomitū cū sirupo acetoso simplici cuz
seminibus subtiliatiuis vt rape atriplicis
anet⁹ ⁊ similiuz ⁊ boc materia incipiente di
geri ⁊ boc in p̄incipio ad excludendū fleg
ma contentū in stomacho ⁊ in augmēto sem
per aliquid de materia ꝓpria. Et tō semi/
na ista cū sirupo acetoso de melle cōuentū
Et si fit ibi virtus finapis ad incidēdū bo/
nuz. Et ſz aliqui putauerit q̄ solum flegma
salsum aduratur: non est verū q: quelibet
spēs fleg. aduritk̄ ⁊ bmōi flegmatice dige/
ratur materia cū oximelle cōposito ⁊ cū diu
retico ⁊ cū sirupo de fumo terre equis par/
tibus ⁊ purgek̄ cū ℞coctiōe q̄ sic fit. ℞. flox
boragis bugloſſe violarū polt. turbith aā.
ʒ.iij. liq̄ritie mūde passulax abſinthij aga/
rici lacce eup. aā. ʒ.ß. fricēk̄ ⁊ fiat decoctio i
sero caprino ⁊ in decoctiōe ponak̄ corticum
mirabolanorū ℞bliconx ⁊ indox aā. ʒ.ß. fri/
cēk̄ ⁊ cū lēto igne ⁊ colēk̄ ⁊ dek̄ ciat⁹ vnus in
auroz ⁊. Et digestiuū: cōuentēs ē gerenda bi
cū oximelle cōposito cū aqua fenticuli ⁊ sco/
lopēdrie ⁊ boc in augmēto ⁊ miozek̄ cū ele/
ctuario ido ⁊ diascene aā. ʒ.ß. distēpera cū
decoctiōe passulax sticados scolopēdrie ant
si fenticuli ⁊ post si sint rigores vel frig⁹ foz
te iungak̄ spina cū oleo costino rutino ⁊ dia
pipi⁹ aā bora accessiōis ⁊ ab extra cōfor
tek̄ stomach⁹ vel cū oleis vel ceroto. Et post
iterek̄ digestiuū p̄dc tū. ⁊ siliter post p̄edi/
ctas euacuatiōes q̄ dicūk̄ eē in p̄incipio ⁊ p⁹
p̄cede cū firu. ō oxielle cōposito ⁊ firu. de ca
lamēto cū aq̄ sco. deposit euacua cū turbit ⁊
aga. ⁊ post. demū i die q̄tis da bāc mixtu.
℞. diatriōpipereō aromatici gari. diabora
ginati aā. ʒ.ß. cū vino aro. ⁊ cū boc p⁹. viij.
dies dek̄ tale digestiuū. ℞. radicū. v. diuret.
aā. ʒ. ij. dactilox caricax piguiū nu. x. ipicō
calamēti pulegij ⁊ iso. melliſſe ſtica. maiora
ne salute floxroxismarini se. papa. bruſci pe
tro. macedonici aā. ʒ.ß. rad. capisacori gari.
valoxiane peonie aā. ʒ.ij. scolo. citrac tama
risci aā. ʒ.iij. flox bora. bugl. cap. ve. politri/
ci diātos aā. m.ß. bulāt bec i aq̄ ⁊ cū melle
q̄ sufficit ⁊ aceto sq̄litico fiat sirupus ⁊ est
miral' i subtiliādo ⁊ icisionē facīēdo. post da
elec. indū cū yra ruff. Quartanā vero ex adu
stiōe flegmatis si curare oporteat: fiat eodem
mō quo supra dicta. Sz i oīb⁹ fiat decliatio
ad maiorē buī ditatē ⁊ miorē caliditatē ba
bēdo tñ respectū ad ptículares dispositiōes
etatū tēpox regionū ⁊ spēz flegmatis ple ēt
est fieri q̄rtanā a melīa adusta. Et curan/
da ē ficut q̄rtana pura. i. de melīa pura per
ebullitionem facīēdo se.

Capitulū. xxix. de quartana continua.

Quz quartana cōtinua ex quolibet
genere q̄rtane ⁊ quouis genere bu
moris facīētis iterpolata q̄rtanaz
fieri possit: sequik̄ q̄ ex nāli melīa ⁊ melīa
innaturali fieri possit. vñ ex oī materia nota
fieri pōt q: tā ex melīa naturali q̄ ex innatu
rali fieri pōt. Ita q̄ ex materia facta p̄ adu/
stionē melīe ⁊ facta p̄ aduſtionē sanguis et
p̄ aduſtionē colēre per aduſtionē flegmatis ⁊
ſilr dū iste materie miscenk̄ nō tñ aduſte et
dū miscenk̄ ⁊ post adurunk̄: prime dicenk̄ fa
cte nō p̄ aduſtionē. alie dicenk̄ p̄ aduſtionez
istarū dū miscenk̄ s. q̄ñ miscek̄ melīa cū colā
vel cū flegmate vl cū sanguie tali cōpōne q̄
melīa vincat ⁊ faciat ebullitēdo vnā fe. q̄ erit
quartana. tū denoīata ab illo būoze q̄ cōso/
cius est melīe ⁊ boc dico solū p̄ ebullitionem
nō p̄ aduſtionē vñ dicek̄ quartana colerica
quartana flegmatica q̄rtana sanguinea ⁊ ñ
aduſte: pōt etiā fieri mixtio bec sed pōt fibi
addi vstio: ⁊ sic erūt quartane de p̄dictis bu
moribus tñ vstis. Nūc istis sic stātibus dico
q̄ ex oibus istis cū fiāt quartane notbe ⁊ in
terpollate: pñt etiā fieri fe. q̄ seruando ordi/
nem paroxismādi de quarto in quartū. ꝓpe
dicunk̄ quartane. sed iste oēs q̄ñ nō seruarent
ordinē imo oī die paroxismarēt quartāe vo/

cantur.sed cū hac cōditiōe.s.cōtinue vñ vocā tur quartane ꝓtinue.⁊ licet iste raro inue/ niāt in actu practico aliqñ tñ iuenīt⁊ iste curari debēt cura suaꝝ ꝓportionalitū.vñ ꝓ/ uenīt⁊ vñ habēt denoiationē. Nec ē incō/ uenies ꝙ būoꝝ q̄ debet facere q̄rtanā faciat cotidianā.s. illā quartanā q̄ oī die portīmat qñ pōt būor iste eē vel in tāta q̄ntitate et ita ſpſus p totū corp⁹ ꝙ ſi portīmare incipiat portīmet oī die.vel reperiri pōt in trib⁹ di/ uersis locis talr ꝙ vna die ebulliat būor q̄ est i vno loco.altera q̄ est i alteroꝝ altera qui est in altero.⁊ ita oī die fiet vn⁹ portīmus⁊ tñ de materia melācholica⁊ sic vocabit q̄r tana cōtinua. Cura ergo istaꝝ nō dr in in/ tentionalib⁹⁊ in mō intētionū a suis ꝓpoꝝ tiōibus tā quo ad dietā q̄ quo ad positiōez ꝓterq̄ i hoc dr eē dieta grossior i oi re q̄ die/ ta sue ꝓportiōalis⁊ in positione debēt esse medicine leuiores maxime in dosi quā que sunt proportionalis.

¶ Capit.xxx.de q̄ntanis et sextanis et septimanis feb.

Et si praro in nr̄a hac patria feb. iste.s.qui tane.vj.vij.viij.ix.⁊c. eue nīāt. Non tñ negadū eas euenire posse q̄ vel ventūt incipiēdo ꝑ paulatinā con gestionē vel ꝑ successionē aliaꝝ. Si ꝑ paula tinā cōgestionē ventūt incipiēdo hoc pōt eē vel ꝓpt malū regiñ grossuz⁊ viscosuz vl̄ me lācholicū vel q̄ in aliquo de mēbris interio ribus.i.epate vel splene aut ēt stōacho indu cta ē aliq̄ mala dispositio vl̄ q̄litas q̄ aggre gat hoc gen⁹ būoꝝ.nec facile remouet.vel ꝓsequēdo ēt ꝑ successionē et hoc ē ꝓpter se. aliq̄s sicut pōt eē etbica q̄ adeo exiccat cor/ pus ꝙ būores fiūt icinerati⁊ melācholici de melācholia incinerata⁊ grossa q̄ tuz mertto sue paucitatis.tū ēt mertto sue exiccationis ⁊ pauce būiditatis pū pōt ebullire⁊ fe. face re alicui⁹ ordiate speciei sicut ē q̄rtana vl̄ ter tiana vñ vel de q̄nto in quintū vel de sexto in sextū.vel de septio ⁊c. Et signa ꝙ fiāt in/ cipiēdo⁊ non ꝑ successionē alteri⁹ fe.sunt ꝙ nō ꝑcesserūt egritudies ad h̄ apret ꝙ corp⁹ nō ē apparēter male dispositū: sz q̄ ꝑ succes sionē aliaꝝ fe.fiūt.noscūt ex dictis patiētis et notoꝝ eius. Nec verifiſe est ꝙ fiāt ex alio būore ꝙ melancholico aut ex flatico grosso vel ex cōpositiōe amboꝝ ad vnā formā redu ctoꝝ. Et cura eꝝ est sil/is cure suaꝝ ꝓportio nalitū⁊ cōformitū vt si sunt de solo būore me lācholico naturali recurrat ad curā se. de na turali melācholia.sed si de inaturali ad suā. Si vo de diuersis humorib⁹ vt de melācho lia cū flate vel salso vel dulci aut vitreo ad il lā recurrat vt ꝓio fit lenitio vel cū medicīa vel cū clisteri ꝓpter materias necessarias re pertas.scdo miꝝatio⁊ ꝓuocatio vrine⁊ ꝓ uocatio sudoris⁊ matie digestio deīde pau latina euacuatio addēdo incisiua⁊ calefacti na cū materia fit grossioꝝ⁊ viscosioꝝ⁊ subti liādo cibos.i.dieta fit subtilioꝝ. Et in die po xismi fiat vomit⁹.⁊ si opus ē flōmia in die q̄ tis. Sed in se.q̄ fit ꝑ successionē alteri⁹ feb. vel egritudis cū virt⁹ fit debilis⁊ corp⁹ exte nuatū ꝓuenīes est dieta resumptiua ciboꝝ magni⁊ boni nutrimēti⁊ facilis digestiōis et bas se.vocāt medici se.erraticas. Et ego opinoꝝ ꝙ nō solū de humore melācholico: sz etiam de colerico⁊ flatico⁊ aliis possint fie ri se.erratice⁊ ex malo regimine⁊ mala di/ spositione alicuius membri principalis ag/ gregantis hoc genus humoris paulatim et post ebullentis⁊ ꝓpter suā paucitatem non seruantis ritum sue nature.

¶ Tractatus secundus de se. spirituali/ bus⁊ est de efimeris.

¶ Capitulum vnū de se. efimeris.

Efimera

Efimera feb. est calor extraneus ⁊c. Subiectū eius sunt spūs tam vitales ꝙ aiales ꝙ nutritiui. et ꝑ raro accidit calor iste extraneus in vno spū ꝙ non accidat in altero cum oēs fa cile fiant inflāmabiles. Et licet hec feb. sit fa/ cilis curatiōis ē tñ difficilis cognitiōis. Naz difficile discernitur a tertiana etbica⁊ fle/ gmatica cuz sola existēs sit pauco tpe dura/ tura. Nam ad plus durat ꝑ triduū lz q̄dam dicāt possibile esse ꝑdurare ꝑ sex dies quia post hoc tps transire pōt in tertianā etbicaz et flegmaticā. Cause eius possunt esse primi tiue⁊ corporales⁊ similiter antecedentes⁊ coniuncte. Primitiue vt extrinsece. Corpo/ rales vt intrinsece. Extrinsece sunt calor so/ lis labor⁊ exercitium ira: tristitia: timor: le/ ticia. Corporales vt fames sitis opilatio et similia. Signa distinguēria ab aliis se.sunt quia vt plurimū incipit a causis primitiuis et extrinsecis. Aliud quia non incipit cum

febres erratice

frigiditate extremitatū vt alie. sed cū paucissimo frigore totī corpis ⁊ non videt frigus febrile nec cū retractiõe pulsus nec vria videtur variata in ꝓncipio a naturali. Aliud qz in ꝓncipio vī leuis sine accidẽtibus malis. Aliud qz augmẽtū nõ durat vltra duas horas. Aliõ qz accidẽtia in statu nõ sunt seua. Aliõ qz in nullo tpe est vehementis caloris nec cū multo dolore capitis ⁊ eradicatio est cū pauco sudore filī naturali sudori ⁊ qñ vides būorẽ plurimū tunc nõ est efimera. aliõ si eger ingredīt balneū nõ bz quasi ortipilatione. Aliõ si egredīt balneū egredīt leuior ꝙ in alijs fe. Signa ꝓmutatiõis efimere in alias fe. Et ꝓmū ꝙ si decliet cuz sudore non mūdificat ꝑ ipm sicut efimera. Aliõ qz i nõ efimera est declinatio longa et difficilis et pulsus ostẽdit nõ mūditiẽ ⁊ si ꝓmo erat dolor capitis in nõ efimera remanet aliquid ⁊ hoc signū est ꝙ efimera ꝓmutata ẽ in putridã vel etbicã ⁊ si ꝓmutata ẽ in etbicã erunt signa etbice. ⁊ si ꝓmutata in putridã erũt signa putride. Signa etbice qz arterie apparent ficclozes ⁊ fe. est in oibus mẽbris nec ab egro ꝙcipīt ⁊ post comestionẽ ꝑ tres horas est augmẽtatio ⁊ pulsus fuat eqlitatẽ cum duritie arteriaz. Et si ꝓmutat ad fe. sanguineã. ſ. sinocã tũc ꝛapparet repletio venaz et tumor faciet ⁊ inflatio eī. Et qñ ꝓmutat ad putridã ẽ diuersitas pulsus ⁊ coartatio ⁊ caliditas mordicatiua ⁊ accidẽtia seua ⁊ ortipilatio ⁊ vrina variata ab efimera. Cura efimeraz olim vt breuiter tractet cū sint fe. ad quas medicꝰ raro vocet ⁊ raro habeat illistis laborare dicet cura gñalis. ſ. ꝙ ꝓmo inuestigẽtur cause ⁊ in remouẽdo eas laboret medicꝰ et eis remotis minuet vt plimū fe. ⁊ hoc faciat cū suis ꝛtrarijs paulatim tñ ⁊ modarate. vt si efimera ꝓuentat a calore vī solis vel aeris vel caliditis cibis vel potib⁹ vī ex ira vel exercitio ⁊ labore magno vel siti vel fame vel filibus ꝓmo mittigẽt aut tollãt ille cause moderate tñ inducẽdo ꝛrias dispositiões ⁊ demũ cibi administrẽtur ꝛriꝝ illis causis. Et post satis valet aq̃ frigida in mitis efimeris extinguẽdo flãmã a spiritib⁹ ⁊ toto corpore. Et cū hoc balneū aq̃ dulcis frigide actu vī semi frigide vel tpate ꝑm ꝙ vides necessitatẽ aut corporis habitudinẽ aptã ad tolerãdũ ⁊ ꝓmo fit initiũ ab aq̃ tepida vī semi frigida et ingrediat totũ corpꝰ in ea nec fiet detectus ab aq̃ qz aer balnei nocet calefaciẽdo ⁊ sudorẽ inducẽdo. Si vero efimera ẽt ex opilatione. ⁊ nauseatiua satietate vel ebrietate. vī qz eger sit catarrosus vel ãgustiosus q̃si asmaticus tũc in istis casib⁹ recurrat ad sua capitula ⁊ sua remedia. Mã tum ꝑ breuitatem tũ qz raro occurrit ꝙ medicꝰ vocetur ad has feb. vt dictũ est. non extendo plus sermonem. Sed si q̃s longius bãc materiam videre vel let recurrat ad Auicennã q̃ in bis fe. efimeris ceteris vberiozꝝ copiosioz fuit.

¶ Tractatus tertius de fe. etbicis.

¶ Capi. ſ. de fe. etbica ⁊ causis et spẽb⁹ eī.

Etyco

Ethica fe. ẽ calor extrane⁹ accensus in būiditatib⁹ cordis et ab eo ꝓcedẽs ꝑ venas ⁊ arterias i totũ corpꝰ opatiões sensibiliter ledẽs. Et itelligunt būiditates cordis. būiditates scõe q̃ quattuor sunt. ſ. nomẽ nõ babẽs ros cãbiũ ⁊ gluttẽ. cũ ergo i corde occurrit aliꝙ de cã tãta mẽsura caloris ꝙ ebullire faciat bas būiditates cordis ebullitione ẽrnea ꝛz in tali corpore etbica fe. ⁊ ꝓsumi icipit pria būiditas ꝛ fis. ſ. nomẽ nõ bñs q̃ q̃si ẽ sanguis ⁊ tũc etbica ꝛz pie speciei cũ vero ꝓsumit cũ pria ẽt ꝓpria būiditas q̃ ꝛ ros tũc ẽ ba spẽs etbice. ꝛz pꝰ cũ ꝓsumpta est pria ⁊ ba ⁊ tã cõsumit tertia q̃ ẽ cãbiũ ⁊ incipit ꝓsumi q̃rta q̃ ẽ glutten tũc ẽ tertia spẽs etbice pria vocat ꝓpriꝰ etbica scõa tabes vel marasmꝰ. tertia arefactio. Et cãe istaz sũt qz aliq̃ fiũt incipiẽdo vt pria q̃ vt plimũ fit ꝑ efimerã fe. ba ⁊ tertia fiũt ex fe. būoralibꝰ et post eas maxie pꝰ vstiuas siue ẽt diuturnas. Et pria ꝛz incipiẽdo vt plimũ ꝑtertiã qñ nõ venit post efimeras. Alie vt plimũ ꝓmutant et tũc oẽs iste latitudinẽ bñ tqz dũ ẽ vel pua ꝓsũptio istaz būiditatũ ꝛ ꝓncipiũ dũ xo maioz augmẽtũ dũ aũt maxia status. nec deliatio põt cadere nisi in pria ⁊ ba nõ autẽ in tertia qz incurabilis est difficilis cognitõis et facilis curationis secunda econtra.

¶ Capit. ij. de signis etbice ⁊ suaz spẽz.

Ethymo

Primũ est qñ patiẽs tranſluit oẽs horas exacerbationis vt portisini vel tipi⁹ comedat si post comestionem ꝓ duas horas venit aliqua supcalefactio q̃ etiã patienti videatur vel exacerbatio vel noua afflictio tunc est signum etbice.

ꝛ si eger nō ꝓceperit ꝑmo calorē aliquē sz solū ꝑ duas boꝝ.ꝑ cibū ꝛ cā ē qz cib⁹ ꝑ duas horas comestiōis cū fit semi digestus tā ac/ qſiuit ō calore extraneo febrīētis etpica se. et illū calorē extraneū sentit quē sz ꝑmo ha/ beret nō sentiebat qz calor ꝑ sibi fact⁹ erat cōnaturalis ꝛ vnifoꝛmis ꝑ totū ꝛ familiaris vñ nō ꝓcipiebat ab eo lesionē sz būc calorē si bi nouū ꝛ additū ꝓcipit ꝛ alij tāgētes ꝓcipi unt. Aliud qz tā eger ꝙ tāgēs sp ꝓcipiūt vni formitatē caloris ꝓterꝙ ꝑ cibū ꝑ.ij. horas ꝙre tūc post cibū calor ille ē auctus ꝛ illō au gmetū tā ab egro ꝙ a tāgētib⁹ ꝓcipit. Aliō qz sz intēſiue ꝛ graduali᷑r maior fit in etpicis ꝙ in putridis q̄buscūq; tñ ꝑ vniformitatē ꝛ ꝓnālitatē in toto nō ꝓcipit nec a tāgētib⁹ nec ab egro. aliō qz pulsus est ōbilis a ꝑnci/ pio vsq; ad finē ꝛ sic appet tāgenti. aliud qz vrina i etpica est valde diuersa tā in mō ſpe ꝙ in colore ꝙ ēt in diuersis ptib⁹ ei⁹ qz iter/ dū est oleagina iterdū nō. qñq; grossa: qñq; subtilis ꝛ qñq; petaloydes qñq; crinoydes ꝑm qꝙ calor se. cōsumit ꝛ resoluit qz diuerso tpe in diuersis ptib⁹ opaī. aliud qz eger nū ꝙ discernit in se caliditatē maiorē nec se cale/ re cū mala cōplō sit sibi facta cōnaturalis. aliud qz pulsus ē puus dur⁹ ꝛ debilis ꝛ fre/ quēs. aliud qz in etpicis calefiūt digiti: sed in alijs se. lōgis infrigidanī ꝓp carnē paucā q̄ remāsit in eis. aliō in eis est tussis ficca ꝑ ficcitatē pectoris. aliud color etpicoꝝ ē plū/ beus seu liuidus ꝑ sanguis ꝛ spirituū pau citatez. signa etpice prie spēi de illa q̄ fit ꝑ/ mutādo de effimera in etpicā prie spēi tam dictū sz de illa q̄ fit icipiēdo pria signa sūt ista. alterat calor naturalis paululū ꝛ mem bra officialia videnī pau alterata in colore ꝛ mutata ꝛ tñ eger nō sentit nec ꝓcipit aliqs assuet cū ifirmo ꝛ est aliqlis corpis extenua tio absq; ariditate manifesta: ꝛ qz vrina bz aliquā pinguedinē natātē absq; renū dolor et sine intēſa caliditate sensibili ꝛ cū hoc inci/ piūt appere aliq̄ signa gñalia sz satis occul te. signa secunde spēi sunt qñ tā appuerunt signa prime ꝛ post incipiūt signa generalia dicta prius tūc manifestū ē ꝙ incipit etpica scōe spēi sz ꝑ ſperī addit caliditas dū dat cib⁹ ei post. ij. horas. Et si cū additione caliditatis vī facies subtiliata ꝛ oculi cōcaui ꝛ caro di/ minuta ꝛ cutis exiccata ꝛ tūc tā nō erit in ꝑn cipio sed erit in augmēto vel statu ei⁹. Aliō vī ꝙ facies sit in cuti idurata ꝛ q̄si sit ibi pu lus acq̄situs sicut in illis q̄ trāseūt ꝑ solē vel tāgunt cinerē. Aliō viuiditas cutis vī depdi ꝛ nigredo siue obscuritas acq̄ri. Aliō ꝙ mul ta ariditas cutis vī in facie ꝛ maxime circa cutim frontis. Aliud depditio carnis in to/ to corpe. Aliud ad tactū cutis ꝓcipit valde arcta. Aliō pulsus puus spissus ꝛ debilis scz notabiliter ꝛ manifeste. Aliō in vrina ap parent vnctuositates ꝛ petala ꝑp carnis cō/ sumptionē. Aliud elōgant pili ꝓpter ꝯsum ptionē ꝛ ꝓpter densitatē cutis q̄ facit pilos magis erectos ꝛ duriores ꝛ aspiores. Aliud qz apparēt pediculi in corpibus eoꝝ ꝛ mul/ tiplicant ꝓpter corruptionē nutrimenti sub cute vbi generant quēadmodū apparet in leprosis etiā q̄b⁹ ꝓpter defectū virtutis nu tritiue ꝛ immutatiue nutrimentū inficit et infectū nō trāsit in carnez bonā mēbroꝝ aia toꝝ. ꝛ natura nō potēs istud facere assimi/ lat ipm aialib⁹ diminutis ꝛ vilibus ꝛ cutis exiccat ac si sit corius qō dā super osse et oia ossa sibi numerari pñt ꝛ collū subtiliatū val de ꝛ epigloti augmētatū vī ꝛ vox facta sub tilis ꝛ fi fac. ꝛ totū corpus cōtunctū cū reni/ bus. Pronosticū. Prima spēs de facili cu/ rat. scā de difficili. tia nūq̄. Ūñ tertia qñ vngues curuant tūc est in statu ꝛ qñ capilli exeūt tūc ē vicin⁹ morti qz cōsūptū est būtdū substantificū cordis ꝛ aliox membroꝝ.

¶ Capitulum. ij. de cura etpice per dietam.

HEr sibi primo pare᷑ frigidus si natural᷑r fieri pōt ꝛ humidus nō iñ intense sed si naturaliter fieri nō pōt fiat artificialiter q̄re loce᷑ in camera terrea q̄ si possibile est habeat fenestras ver sus septētrionē ꝛ ostia vel si non est possibile ꝓsus orientē vt vētus septētrionalis vel orie talis flans infrigidet aerē ꝛ si nō sufficit: in/ frigidetur hoc mō cuz flabellis ꝛ follib⁹. nā aer tpate frigidus valde confert inspirādo ad cor et infrigidando ꝛ humectando cuz in corde fit minera huius febris. ꝛ plus confert ꝙ cibus frigidus et humidus et si opus est humectetur etiā artificialiter cuz frondibus vitis salicis canne ꝛ rosis ꝛ violis ꝛ simili/ bus. Quo ad cibos et potus sint frigidi et

humidi natura ⁊ etiam arte. nō tñ intēse fri
giditatis. vñ ꝓuenit mica panis bñ mūdi a
furfure ⁊ infusi in aq̄ ⁊ sic comedāt p̄sertim
in p̄ncipio cū infirm⁹ nō est debilis ⁊ ꝓuenit
pulla pua bñ cocta sine pīguedine ⁊ in bro
dio illo pōt poni de farina tritici vel farris
tū alterata sit cū lactuca borragie bletav'l cu
curbita ibi decoctis ⁊ ī modū minuti cū pau
co sale comedere pōt. vel ēt pōt fieri ferculū
in decoctiōe cārox fluuialiū vel pīsciū quo
rum de petrosis aq̄s vel testudinū vel lima
cia⁊. sed testudines ⁊ limacie bñ p̄parentur
p̄ius. ⁊ mūdent a sordicie. ⁊ fiat isto mō p̄pa
ratio ipsox p̄ius ponant in aq̄ feruentissima
et tantā faciāt morā q⁹ exeāt de testis suis.
de post optīe mūdent a sordicie lauando bñ
cum vio ⁊ post cū aq̄ deinde bñ elixent talit
q⁹ bñ sint decocte ⁊ in brodio illo possunt fie
ri mlta fercula placibilia sicut cū ouis sicut
brodettū ⁊ cuz pastillis vel farina tritici vel
farris vl'cuz vermicellis vel laganis vl' sil'i
bus. ⁊ sil'r pōt fieri de cārnis p̄ius p̄parādo⁊
mundādo eos a cortic̄ibus ⁊ testis suis post
elixand o ⁊ ponēdo de dictis supra in illis ⁊
post cuz carnib⁹ eox possunt p̄pari et misce
ri vel cuz ouis vel sil'ibus faciēdo diuersa fer
cula vel in modū torte vel crostate vel simili
mō ⁊ sic mulieres et coci vtant ingenio suo
ponēdo de spēbus aromaticis cuz eis vt bñ
redoleāt sed in qua q̄titate miscēdo cuz re
bus frigidis et hūidis vt fructus sicut cerasa
pruna et seia cōia vel lac ipsox vt magis sa
pida sint ēt cū zuccaro albo et dragāto ⁊ sic
pōt fieri de carnib⁹ cārox ⁊ pīsciū minutox
comestio sua fit pum ꝓpter digestiōe primo
facta p̄mi cibi deb̄ scōs'ne tolerēt famē q⁹ ca
lerēt nimis et exiccarētur ꝓpt eā. Et pot⁹ fit
ꝓportionat⁹ cibo et sit vinū pauciferū bene
limpbatū vl'aq̄ ordei si tolerat stōach⁹ eorū
vel vinuz ḡnatox ⁊ marie ex̄ cibun dū sitit ⁊
si x̄tus eox debilitaret deb̄ vinū rubeū pau
ciferuz tñ ⁊ bñ limpbatū. sz in magna debili
tate deb̄ interdū vinū potēs odoriferuz sz bñ
limpbatū ⁊ carnes pulline aut eduline aut
agni annualis tñ alterate bñ ad frigidū ⁊ ge
latina facta de extremitatib⁹ porci pui bñ tñ
alterata. de balneo ꝓuenīēti et bicis fiat bal
neū artificiale boc mō q⁹ in p̄ncipio ⁊ ī pria
specie et bice debēt poni in balneo aq̄ frigi
de nō valde sed potius q̄si delectabiles. Et
tanto tpe stēt q⁹ inciptāt nō tolerare posse ⁊
immediate sit balneum vel tina vel conca
de calida aqua tēperata. i. delectabili ⁊ tan
to tpe stent q⁹ quasi apprōpinquēt sudori.
Et post iterū intrēt frigidā tinā si non sit te
diosa ⁊ iterū stent tāto tpe q⁹ inciptat displi
cere post ite⁊ intrent frigidā ⁊ post exeant ⁊
q̄escāt tpate nec valde coopti sint pānis ne
sudēt. Nec balneū sit pānis cooptū ne in eo
sudent ⁊. si balneū tā calidū q⁹ frigidū eēt ex
aqua in q̄ decocta eēnt ordeū folia cucurbite
vitis de nenufaris ⁊ violax aut rosax bonū
esset. et diligētia fit in ītrando balneū ne la
borent ⁊ ī bonū q⁹ balneū sit ꝓpīquū lecto
suo ⁊ poti⁹ portētur q⁹ p se vadāt ad ipm et
sint iuoluti in pāno ⁊ sic portati ⁊ loca vbi
sunt tine balnei ifundāt si opz aqua calida
q̄n exeūt de frigida tina ⁊ aqua frigida q̄n
exunt de calida ⁊ ponāt in lecto tēperato in
caliditate ⁊ frigiditate ⁊ satis molli ⁊ leni.
Et tps introit⁹ balnei ⁊ celebrata sufficient
digestione ⁊ facta egestione supfluitatum.
post q⁹ quieuerūt in lecto cibent ⁊ si prius po
tauerit de aq̄ ordei. et post duas boras cibē
tur bonū ē fixo nō possunt tāto tpe sine cibo
stare cibent sine assūptiōe aque ordei. Et si
aī p duas boras q⁹ intrent balneū biberint
de aq̄ ordei bonū. Et si ter ī die iteretur bal
neū bonū dum tñ celebrata fit digestio ⁊ sto
macbus vacu⁹ ab egestiōibus. ⁊ si in balneo
p̄jciat lac sup caput bonū ⁊ lac sit vel multe
ris vel asine vl' capre. Et spatiū inter vnam
balneationē ⁊ alia sit q̄ttuor vel. v. boraꝝ et
cib⁹ sit in pauca q̄ntitate p vice nec balneū
intrēt nisi celebrata digestiōe ⁊ si eructāt cū
signū sit indigestiōis minorek cibus ⁊ tarde
tur balneū possunt etiā ex lacte fieri multa
gña ferculox q⁹ possunt cuz lacte decoq̄ te
sticuli gallox ⁊ epar galliaruz ⁊ lac fieri co
agulatū sine sale ⁊ ꝓuenit interdū caseus re
cens sine sale ⁊ deb̄ boc electuariū resūptiuū
ptificox et bicox ⁊ ꝓsumptox. Rx. ros. ru. se
bestē tutubarū seminū citoniox se. boraginis
lactuce cozīādri ꝓparati papaueris albi sā
daloz al. ⁊ ru. aā. ʒ. ij. quattuor se. frigidox
mundatorum līgnitte rase amidi pinearum
fisticox passularuz enule aā. ʒ. ſ. storacis cala
mite spodij ligni aloes macis ambre aā. ℈.
ſ. mirtillox auri puri aā. ℈. ſ. ℔. cortic̄is ci
tri conditi rasure eboris ossis de corde cer-

ui margaritax añ.ℨ.ℱ.carniū testudinū ne
moralitū.ℨ.ſ.ℱ.zuccari cocti i aq̄ deco. liqri.ꝛ
dragāti li.ij.ℱ.ꝛ fiat electuariū p bolos. Et
aqua distillationis limaciax multum valet.

¶ Capl'm.iiij. de cura etbice p̄ portionem.

Licet etbica fe. possit ꝯiungi cum
alia fe.ꝛ de ea fit cura tanq̄ de fe.
cōposita cū alia. Dicemus mō de
ipsa simplici qz iterdū etbica ꝯiungit cū cā
sua q̄ nōnunq̄ est tristitia vel ira vel melan/
cholia vnde primo remoueat ira tristitia leti
cia melācholia cū patiētia. Intentio ergo ad
malā dispositionē est infrigidare ꝛ humecta
re. quare in mane in aurora det aque ordei
cū zuccaro bona q̄litas .ſ. ꝑpe librā cū tāto
zuccaro albo q̄ delectet. Demū in tertijs de
tur de ferculo aliquo facto cū brodio cācroꝝ
vel testudinū vel limaciax cū pulla pua de/
coctoꝝ ꝛ ponat aliq̄d de puluere cinamomi
ꝛ nō comedat vsq̄ ad satietatē ꝛ bibat de vi
no albo debili bene limpbato vel etiā de ru
beo si plus sibi sapit ꝛ post celebrata digōne
ꝛ facta euacuatione vētris intret balneuz aq̄
frigide primo ꝛ post calide vt dictū est de bal
neis ꝛ in exitu a balneo quietar ꝰ in lecto mol
li ꝛ frigido acciplat de cōfectione restaurati/
ua cum testudinibus facta ꝛ demū in sero ce
lerata digestione intret balneum ꝛ post in le
cto sicut dictū est quietet. Et cena sua sit vel
cū gelatina vel cum crostata in parua q̄ntita
te vel cum ptisana facta in brodio testudinū
cācroꝝ vel limaciax vel oīm simul. Et cū aq̄
distillatiōis limaciax p̄nt fierivarie epule ꝛ
trocisci de cāphora iterdū post data aquam
ordei in mane sed in pauca q̄ntitate anteq̄
intrēt balneū aut dāduz de lacte vaccino de
quo extractū est butirū loco aq̄ ordei in ma/
ne ꝛ post intret balneū ꝛ post prādiū suum vt
dictū est semp fit in cibis suis de decoctione
testudinū ꝛ cācroꝝ ꝛ limaciax si fit possibile
ꝛ in nocte et refocilari pōt cū elec. resumpti/
uo ꝛ bibere de vino debili ꝛ sic ꝓcedat oib ꝰ
quasi dieb ꝰ ꝛ noctib ꝰ ꝓuocādo sibi somnū nā
satis ipinguat ꝛ restaurat somn ꝰ tēperat ꝰ. et
sepe ieiuno stōacho post exituz a balneo po
tet vel de lacte mulieris abvbere sumpto vl
asine vel capre recēter mulso ꝛ sic varietur epu
las diuersis tpibus istis filles. Inunctiones
ab extra fiat. ℞. olei de papauere de cucurbi
ta de nenufare olei de salicibus añ. ℨ.ſ.cere.
pum fiat vnguētum advngendū pectus. Itē
axungie galline crurtum vituli butiri recen/
tis sine sale sept yrcini añ.ℨ.ℱ.axungie ana/
tis axūgie serpētis cocti muscellagis sucis pfil/
lij citonioꝝ añ.ℨ.ij.dragāti gūmi arabici añ.
ℨ.ſ.olei violati olei amigdalax añ.ℨ.ſ.ℱ.cere
noue.ꝛ fiat bene curfibile de quo tepido in/
unganꝫ ptes pectoris ante ꝛ retro: ꝛ sepe ci/
beꝫ cum vitellis ouoꝝ ꝛ medulla panis ꝛ vi/
no debili. Si ꝙo supuentat sincopis: recurra
tur ad capitulum suum.

¶ Capl'm.v. de etbica senectutis.

Etbica senectꝰ

Etsi etbica senectutis ab auctoribꝰ
inter se. loceꝫ ipsa tñ nō ē se. sed est
dispositio q̄dā extranea frigida et
ficca sine se. primū in corde repta. Que req̄/
rit ꝓtraria remedia sue qualitati: qz tuz cibo
ꝛ potu: tū ēt medicinis calidis ꝛ humidis re
gēda est: cibis ergo vtendū ē calidis ꝛ humi/
dis facile tñ digestibilibꝰ sed a leuoribus in
choanduz. ſ. tpate calidis magis tñ humidis
vnde cibādus est eger carnibꝰ ꝛ dieta grossio
ri q̄ feb. etbice debemꝰ ergo resumptiuis ci/
bis egrū cibare vt electuario restauratiuo fa
cto cum carnibꝰ ꝛ pulpis pulloꝝ ꝛ testudinū
vel cācroꝝ ꝛ limaciax bene coctis ꝛ p̄para/
tis ꝛ potissimuz cum aromaticis calidis ꝛ cū
ꝓfortātibꝰ vt margaritis ꝛ gēmis alijs: vt est
electuariuz de gēmis positū a mesue in anti
dotario ꝛ cum ferculis ꝛ cibis de carnibꝰ edi
nis pullinis ꝛ starnis ꝛ filibꝰ cū puluere cina
momi galāge ꝛ spēbus elefanginis. ꝛ post di
gestionē cibiꝫ balneo oi die bis vel ter: et
sit balneum in quo sint decocte berbe odora
biles ꝛ aromatice calide vt maiorana sanfu
cus lauēdula canēdula rosmarinꝰ ꝛ filia. sed
sit balneū actualr tpatum nec in eo sudet. ꝛ
post exitum ab eo se reficiat cū electuario re
sumptiuo, deinde sua bora prādeat ꝛ vinū sit
odorifex vel rubeuz vel albuz mediocriter li/
pbatum ꝛ epule sue sint delectabiles: amabi
les ꝛ grate semp ad calidū ꝛ humidū tendē/
tes ꝓdite tñ cuz aromatibꝰ ꝛ zuccaro. Et mel
ꝛ lac est eis ꝓuientes valde. nā vbi in etbica se.
mel est inimicuz in hac est amicū ꝛ ꝓuientis
simū maxie coctum cum lacte lz lac mulieris
ab vbere sumptū aut cap̄. ꝛ asine recēter tra
ctū est cōuenies ab extra vero cōfortēt sto/
machus cum oleis sicut de spica ꝛ filibus. vt

℞.olei de spica olei masticini olei ō citonijs aā.ʒ.ſ.masticis cinamomi garioſi.ro.ru.aā. ʒ.ſ.cere parū fiat vnctio ad ſtomachum. Ptez fiat clistere ipinguatiuz. ℞.capitū ꝛ peduz agni edi ꝛ tritici anett camomille butiri olei de bē puz ꝛ fiat ſepe clistere. Electuariū restauratiuz. ℞.pineaꝝ.ʒ.viij.mūdataꝝ amigdalaꝝ dulciuz fisticoꝝ mundatoꝝ aā.ʒ.iij. ſe.portulace succi liq̄ritie aā.ʒ.iij.olei amigdalaꝝ dulciuz.ʒ.iij.firici crudi recentis.ʒ.ß. cinamomi electi.ʒ.viij.garioſi.cortādri ligni aloe aā.ʒ.ij.croci.ʒ.ſ.nardi.ʒ.ß.ābre.ʒ.ſ.coralloꝝ ru.margaritaꝝ aā.ʒ.ij.carnū caponum putataꝝ li.ſ.ʒuccari albi ſolidi lib.iij.diſſoluaꝫ ʒuccarū cum aqua buglo.ꝛ roſata ꝛ fiat elec. Cōuenit ēt epithima ad cor. ℞.floꝝ bora.buglo.ro.ru.violaꝝ aā.m.ß. corticū citri. ʒ.ß.garioſi.cinamomi.aā.ʒ.ſ.ꝛ fiat ſacculus in pāno de firico ꝛ cum vino maluatico cale fiat ſup latere calido ꝛ ponaꝫ ſup mamilla ſiniſtra in viris ꝛ in mulieribus ſub ea vt mamilla cooperiat epithima.

Cyathia sup Cor:

Tractatus quartus de ſe.cōpoſitis.

Capm.ſ.de ſe.compoſitis.

Eſi ſe.cōpoſite multifariam dici poſſint. Ille tñ q̄ ab auctoribus cōpoſite vocari cōſueuere: ſunt in triplici maneríe. Māvel cōponťt flegmatica vel putrida cum ekimera ſiue etbica vel eſt cōpoſitio flatice cū cholerica ꝛ vocaťt emitritea. vel eſt cōpoſitio diuerſoꝝ humoꝝ vel diuerſaꝝ partium vni⁹ humoris ꝛ pōt illaꝝ aliqua vocari emptala ꝛ lipparia. Et iſte iz nō ꝓprie dici poſſint cōpoſite. q: lipparia eſt vna ſe. ēptala altera. tñ auctores ponūt eas cuz ſe. cōpoſitis. Et licet ex colera poſſum⁹ ymaginari q̄ poſſint fieri ſimul ꝛ ſemel due tertiane in diuerſis tñ mēbris ebuliēte colera non dicit vna ſe.cōpoſita quēadmodū in diuerſis temporibus pōt eſſe ꝛ ſepe fit duplex tertiana et duplex aut triplex quartana. Tñ nō vocātur ab auctoribꝫ ſe.cōpoſite. Pōt etiā fieri ꝛ ſeptiſſime fit vna ſe. de hūoribus diuerſis reductis tñ ad vnā formā marie vno altez ſuperāte ꝛ trabēte ad ſuū naturalē motum et ſurſum ſicut accidit de colera vitellia ꝛ citrina q̄ humores colerici cōpoſiti cum flate faciunt tertianā notā ꝛ nō eſt ſe. cōpoſita. licz humor faciens eā ſit humor cōpoſit⁹ ex duobus diſtinctis hūoribus ſe. tñ dicitur vna ꝛ non cōpoſita. Incedamus ergo ſm cōmunē cōſuetudinē auctoꝝ ꝛ ſe. ēptalā ꝛ lipparīam inter ſe. cōpoſitas ponam⁹. licet nō ſint ꝛ primo de ēptala. eſt eñ ſm Auicēnā ēptala ſe. illa cui⁹ in exteriori pte ſentiť calor ꝛ in interiori frigus lipparia vo eſt ecōuerſo. licet aliq̄ ꝛio modo vocēt ſed in hoc nō eſt vis. Et de ēptala licet a diuerſis diuerſe reddātur rationes: tñ hec ſufficiēs eē videť hui⁹ diuerſitatis i ea. ſ. q̄ de flate ex quo dicit fieri ēptala poſſunt eē due ptes vna ſubtilis q̄ dum ebullit ſua ſubtilitate petit ſuperficiales ptes et ita extra ꝓcipitur calor. Pars vo groſſa tū ſua grauitate: tū ſua groſſitie petit ptes intrinſecas ꝛ cētrales ꝛ ledit eas taliter q̄ videtur mēbra illa tāgenti a re frigida tāgi ꝛ factū ibi quādā frigiditatē ꝛ horroꝛē vnde ſimul ꝛ ſemel ꝓcipitur frigus ꝛ calor. lippa ria vero eſt ecōuerſo nā in ea humor q̄ ebullit pōt eſſe vel partī colericus vel ptim flegmaticus ꝛ colericus ſit poſitus in cētro flegmaticus vo in ſuperficie vel vnus ꝛ idē humor ſm diuerſas ſui ptes: pōt hoc idē facere ꝛ erit lipparia. Ponit etiā Auicen. aliam ſe. mediā inter iſtas quā dicit eſſe ſine noie ſed poſt vocat liſurias ꝛ hec fit q̄n hūores calidi ꝛ frigidi eſſent cōmixti valde ꝛ taliter incerti q̄ ſimul et ſemel euaporēt in toto corpore vapores ſimul calidi ꝛ frigidi ꝛ ſimul et ſemel in oībus partib⁹ impreſſionē ꝛ pūctionē facerent vñ in oībus ptibus indifferēter ꝓperetur calor ꝛ calor ꝛ frigus. Signa emptale ſunt primo vrina groſſior ꝛ magis tincta q̄ in tertiana. Aliud pulſus plenus ꝛ rarus. Aliud q: facit paroxiſmū omni die ſicut flegma ꝛ hoc ſm plurimū et interdū eſt paroxiſmus eius quattuor horarum. Aliud incipit cum rigore ꝛ viris accidit apoſtema circa linguā ꝛ mulieribus in matrice. Aliud inſpiratio in anhelitu eſt tarda ꝛ rara ꝛ ſimiliter in pulſu. Aliud eſt ſine ſiti q: caliditas nō eſt in ſtomacho nec in ſpiritualibus q: in interioribus frigiditas ꝛ in exterioribus caliditas. Sed lipparia cum ſit ſe. a qua interioza calent ꝛ exteriora frigēt. Primū ſignū quia in interioribus percipitur calor fortis et in exterioribus econtra. Aliud quia accidit patienti ſitis intenſa. Aliud quia pul-

lus est paruus ⁊ debilis. Aliud qz vrina est cruda ⁊ min⁹ tincta q̄p in tertianas. Aliud qz q̄ flegmatica est: paroxi smat omni die ⁊ non flegmatica de tertio in tertiuz vel quarto in quartum. Tertia ꝺo spēs. s. iisurta est qñ fi⁊ mul ⁊ semel sentitur calo⁹ ⁊ frigus in omni⁊ bus partibus co⁹poris.

¶ Capkm.ij.de cura empiale ⁊ lipparie et iisurie.

CUra hanꝝ fe. est fi⁊ lis cure suaruz si militū. s. ad quas reducunt ⁊ vebe⁊ mētio⁹ mō. s. lenire minoꝛare ꝙuo care vrinā ⁊ sudoꝛē ⁊ eradicare plus q̄p in ti⁊ lis: sed vebemētius ꝫ simili mō. s. ea q̄ ꝓcedit a flegmate cura flegmaticaꝝ. sed q̄ a melan⁊ cholia cura melancholicaꝝ ⁊ silr q̄ a colera. Et de positione sicut de dieta fiendū: sed in regimine lipparie maio⁹ requirit subtilia⁊ tio ⁊ forte ifrigidatio cū materia sit in loco nobiliori ⁊ plus ledat virtutē ⁊ ideo piculo sio⁹. Sed mō descendaz ꝑticularius ad eam. Primo opꝫ dare sirupū acetosuz cū aqua de coctionis maratri apij ⁊ masticis ⁊ in ea in⁊ fundat aloes. sed qñ est a flegmate cū melli no qñ a colera cū zuccarino ⁊ q̄p valde cōue nit: ē ꝙuocatio vomit⁹ cū euacuatiuo flegma tis sicut cum rafano nuce indica ⁊ gradatiz veniatur et digerentibus et euacuātibus ē vtenduz. Et in empiala p̄sertim intentio sit ad stomachū. s. mūdificādo⁹ euacuādo et cū ꝙuocātib⁹ vrinā ꝓfortādo ⁊ paulatim in⁊ frigidādo stomachuz ⁊ aloes ⁊ yerapigra et pilule de eup. ⁊ in lipparia in principio deꝭ gerentabin ⁊ secantabin et aloes ⁊ pigra et aqua feniculi ⁊ endiuie ⁊, apij et trocisci de rosis ⁊ masticis ⁊ aq̄ endiuie ad tēperādam caliditatē. Et vsus pilularū elefangin aruz ⁊ stomaticbaꝝ cū turbitb eradicat istas feb. q̄ sunt a flegmate ⁊ qñ est colera deꝭ aggre⁊ gatiue ⁊ in lipparia digeraꝭ cū oximelle sc̄l litico: sed minoꝛata post materia purgetur cum geris magnis ⁊ purgationib⁹ plurib⁹ p̄ ⁊ cedētib⁹ fiat stufa cū decoctiōe herbaꝝ calida rū ⁊ exeūti de stufa deꝭ de mixtura aurea ⁊ ti riace vel mitridati cū vino decoctionis salute ⁊ rute. Et ꝺz fieri ante principiū in die iter⁊ polatiōis ⁊ si nō fuerit interpolatio ꝺz fieri ante principiū exacerbationis p tres vl' qua tuoꝛ hoꝛas. Et post absterſionē i stufa factā inungātur sup spinā ⁊ quasi oīa mēbra cum vnctione calida sicut cū oleo de lilio ⁊ lauri⁊ no ⁊ post si opꝫ: dētur optata sicut tiriaca et mitridatū ante hoꝛā accessiōis. Et in deci⁊ natione comedant pullos: perdices ⁊. vola⁊ tilia parua ⁊ bibat vinum.

¶ Capitulū.ij.de fe. errantibus que nul lum seruant oꝛdinem.

HEbdis aūt facta ꝑm modū cōpositionis. s. vel intravel extravenas qz nō seruat oꝛdinē sui poꝛtism⁹ dicit fe. errās ⁊ si est interpolata qñ vna die qñq̄ altera die qñq̄ tertia vel quarta die tra q̄p quasi nullus poꝛtism⁹ seruat oꝛdinē vel etiaz si seruat oꝛdinē dici nō seruat oꝛdinez hoꝛe. qz interdū de die interduz de nocte interduz in auroꝛa interdū in meridie vel in sero. iste ab autoꝛibus dicunt errātes vel erratice. Et cā barū fe. est diuersitas humoꝝ qui iuicē sunt cōpositi. Et sunt etiā eterogenei ⁊ diuersi in suis ꝓtibus vt verbi gr̄a. colera flegma me⁊ lācholia miscētur inuicē ⁊ cū hoc sunt inter se eterogenei: vt colera in ꝓtib⁹ suis grossa cuz subtili diuersa ⁊ sic' melācholia ⁊ flegma. et adinuicē cōmiscent tali cōmixtione q̄p vnus⁊ quisq̄ humoꝛ seruat foꝛmā suā ⁊ dū ebullit istud mixtuz nunc vincit vn⁹ humoꝛ vt ducat ad suuz oꝛdinē: nunc alius vt ducat ad suum ⁊ altercādo litigāt taliter q̄p nō seruat vnus modus ꝓdi ⁊ ideo dicūtur iste feb. errātes seu erratice ⁊ bñt diuerfitatē nō soluz in mo do mixtionis: sed etiā in situ vel loco vbi inue niūtur qz aliqua pars inuenitur intravenas aliqua extra ⁊ sic inuicē cōtendunt ⁊ altercā tur ⁊ a medicis appellātur fe. ꝑmixte. Et er roꝛ iste pōt ꝓtingere nō solum ex diuersitate medicie ꝫ etiā ex diuersitate coꝛporis in quo sunt hmōi materie. Et ista que dicta est dici tur erraticavere. Sed alia est que nō est erra⁊ ticavere imo poti⁹ dicitur fe. composita. Et ista est qñ vnus solus humoꝛ repitur in diuer sis locis ⁊ humoꝛ qui est in vno loco ebullit ⁊ facit vnum poꝛtismum: alius qui est in alio fa cit alium ⁊ ꝫ seruēt suum oꝛdinē nō tñ vide⁊ tur nobis qz sunt plures fe. ⁊ credimus q̄p fit vna. sed dicūtur fe. cōposite vere sicut emitri teus. Et erratica inter interpolatas cōputa tur qñ fit ex humoꝛibus extra vasa putrescē tibus ⁊ vt plurimū in quartanas redeunt qz pluribus humoꝛibus inuicē pugnantib⁹ qui diutius duraꝝ vt plurimum cōuertit alios ad

se ⁊ hec est melācholia ⁊ p cōtinuā vstionem caloris fe. multiplicatur adusta colera vnde quartana facile fit.

¶ Capl'm. iiij. de fe. compositis vere ⁊ de modo compositionis.

Hores diuersimode cōponuntur qm̄ inuicē cōpoñt p̄nt fe. de genere q̄lissimo quēad modū si in eor. cō pōerēt fe. efimera et bica ⁊ bumoralis. Alio mō si in eo vel in platone iuenirent simul fe. de generib⁹ subalternis. vt si in eo iuenīatur fe. ſ. bumoralis sanguinea. ⁊ efimera ex sup calefactiōe a sole ⁊ fe. et bica scōe spēi aut si iuenīant in vno corpe fe. diuersax spēx. ſ. in cicerone iuenīt tertiana pura ⁊ fl'atica inter polata ⁊ q̄rtana ꝓtinua. Aut etiaz si in eodē corpe iuenirent diuerse spēs spāliſſime. vt in petro due tertiane pure in diuersis mēbris. aut due tertiane note vel plures. vel etiā si in eo iuenīant due tertiane aut due q̄rtane: sz nō in eodē tpe vel in diuersis dieb⁹ siue subin trātes siue coalternantes siue simultanee ꝛc. oēs dicī p̄nt fe. cōpoſite q: vel diuersax spēx vel vni⁹ generis subalterni: vt fl'atica de fleg mate salso cū fl'attica de fl'ate acetoso vel vi treo vel dulci. Et sic p̄nt esse infinite cōpoſi tiones febrīū inuicē intiñ q̄ lz ad ymagina tionē totū sit possibile ⁊ cuz hoc forzan in re inueniri possent tñ istax multe discerni non p̄nt nec ēt necesse est q̄ inuestigenī. Et lz aliq̄ forte medici magis vigiles ⁊ magis expti h̄ pcipe valeāt: nō tñ oēs iste p̄nt ab aliquo q̄ tūcunq̄ expto itelligi seu cognosci. quocirca si de illis loq̄mur sub nube loq̄mur nō tñ q pcipe valeam⁹ ex signis manifestis dr̄ias ea rū nisi fantastice ⁊ p̄m imaginationē. vñ lo quēdo de istis est iducere apud iuuenes quā dā q̄si beresim in medicina. ⁊ illos diuertere aut exanimare a scia medicine. Sed etiā qñ q̄s posset habere noticiam aliquā nō tñ quo ad eax curā meli⁹ alīj⁹ valere posset: cuz eax curā non posset meliorē habere q̄ altax fe. si bi ꝓportionaltū cū illax cura nō sit alia a cu ra eax. Ego tñ opinor q: vt plurimū fe. inte se p̄sertz cholerice siue ꝓtinue siue iterpola te ⁊ ēt fortes maxie cuz mixtiōe colere nunq̄ sunt absolute ab efimeris: nā si sit magna in flāmatio in bumoribus necesse etiā est q̄ sit magna inflāmatio in spiritib⁹: ⁊ efimera nō est nisi spirituz inflāmatio ponēs cor in ca lefacto esse. Sed sicut maius lumen offuscat minus ita fe. intēsa de colera aut de flegma te aut causon denigrat ⁊ offuscat efimeraz ⁊ efimera illa dici pōt fe. accidēs respectu illa rum ⁊ ita cessat ⁊ minuit ad cessationē illax quare ille non possunt dici nisi cōpoſite cum componantur cum efimera.

¶ Capl'm. v. de emitritea quid sit ⁊ de si gnis ⁊ causis eius.

Emitritea fe. est duplex. ſ. vera ⁊ nō vera. Vera est qñ cōponūtur due fe. quarū vna est flegmatica pura cōtinua, alia tertiana interpolata. Et nō ve ra dicī pōt in fe. quax vna est tertiana ꝓti nua. alia interpolata flegmatica: vel vna est fl'atica alia q̄rtana. vel in multas alias feb. qñ due vel plures inuicē cōponunt. Et, aliq̄ diuerso mō dicūr: sed de noib⁹ vt dicit Aui. nō est vis. Vera ergo est qñ est cōpoſitio fl'a tice ꝓtinue cuz tertiana iterpolata. signa ei⁹ primū est qñ nō veniūt in vna die vel in vna hora q: ea die qua sola est fl'atica sunt signa fl'atice ꝓtinue ad q̄ signa recurrēduz est sz qñ supueniunt fl'atice ꝓtinue tertiana iterpola ta siue qñ simul coicidūt tunc signa ꝓfundū tur in fl'atice signa sunt remissiora ⁊ etiaz si gna tertiane: q: signa tertiane de fiti calore vebemēti ⁊ siccitate lingue ⁊ vigiliis sunt re missiora q̄ pura iterpolata: q: oia signa cali ditatis colere remittunt a fl'ate cū quo ꝓiun git in hoc casu mō cola: qñ lz flegma putre fiat ⁊ ebulliat i travenas ⁊ cole extra in fumi ⁊ vapores q̄ eleuant a fl'ate putrescente cuz sint vicini colere ⁊ vaporib⁹ ei⁹ cōmiscent vel virtualr vel realiter talr q̄ confundunt se se. Aliud signuz est cū materie oēs habeāt suos modos naturales inuasionū est dico videre moduz ⁊ ordinē tpis iuasionū ⁊ p̄m illū ordi nē inuasionū iudicabit qualis est materia q̄ inuadit vel poxisimat ⁊ habendo noticiā de materia scim⁹ q̄les sunt fe. ⁊ p ꝓsequēs q̄ vel q̄lis sit cōpoſitio ista fe. Aliud est qñ emitri teus est lōgus vel lōgi tpis q: tūc significat q̄ est p maiozi pte de fl'ate: ⁊ ex ꝓsequēti q̄ est nō ver⁹ emitrite⁹. Aliud qñ est emitrite⁹ intēsox accidentiū tūc significat q̄ est a p̄do minio materia cholerica et qñ nō habet in tensa accidētia est portius flegmatica et ista diutius durat ⁊ facit post se malas egritudi

nes sicut idropisim cacesiā ⁊ similes. Aliud est qꝫ si paroxismi iciptūt eadē hora ⁊ simul et semel qꝫ alia die nō erit nisi paroxismus flegmatice ⁊ tertia die erūt paroxismi similes p̄me diei ⁊ quarta die erūt similes scōe. ⁊ qui ta similes tertie. ⁊ sexta similes quarte. ⁊ septima sīles q̄nte ⁊ sic de alīs. qm̄ tertia q̄nta septia die erūt paroxismi duplicati qꝫ paroxism⁹ flegmatice ⁊ paroxismus tertiane. Signa emitritei nō vi in quo colera ebullit intra venas cōtinue ⁊ flegma extra interpolate signa, qꝫ erit in ea vex frigus ⁊ ozipilatio parua ⁊ pulsus maioꝛ ⁊ velociꝛ ⁊ angustia vebemētioꝛ qꝫ colera est ītra venas ⁊ adest doloꝛ capitis ⁊ amaritudo oꝛis. lingue asperitas. vrina rufa ⁊ pinguis aut subrufa. Signa emitritei ex colera ⁊ melia. Signa emitritei in quo colera putrefit int⁹ ⁊ melia extra sunt qꝫ caloꝛ cōtinu⁹ sed lētus a pncipio ⁊ de q̄rto in quartū faciendo notū ⁊ in pmis boris melie sentiē frigus in volis manuū ⁊ peduꝫ ⁊ de tertio in tertiuꝫ facit rigorē tertiane et adest egro taciturnitas ⁊ oppssio palpebrarū ⁊ caloꝛ est vehemētioꝛ q̄ in alīs emitriteis etiā oia accidētia sint acutioꝛa. ⁊ bꝫ. xlviij. boras in sūmo laboꝛe ⁊. xij. in falsa q̄rte Signa emitritei ex tertiana cōtinua ⁊ flegmatica cōtinua sunt caloꝛ cōtinuus ⁊ non accidit i ea boꝛroꝛ. qꝫ ptinua simpler ⁊ etiā cōposita cūvna ptinua de sui natura nō boꝛrēt. Signa ẋo emitritei ex tertiana ptinua et quartana ptiua sunt caloꝛ ptinu⁹ siue boꝛroꝛ cū exacerbatiōe de tertio in tertiū ⁊ de quarto in quartū: ⁊ cū accidit vt coincidāt exacerbatiōes magnificātur illa die accidētia ⁊ cōfundūtur signa magis. Signa ẋo emitritei ex duab⁹ interpolatis vt tertiana ⁊ flatica ⁊ tertiana et quartana interpolatis filia sunt suis ptinuis nisi qꝫ in hac est nō caloꝛis cōtinuitas: sed interpolatio manifesta.

¶ Capi. vj. de cura febrium cōpositarum.

Quia fe. cōposite sunt difficillime cognitiōis nisi noticia habeat de simplicib⁹: ideo necesse est magna cū inq̄sitiōe ⁊ diligētia inuestigare noticiam simplicīū fe. ad quas tū. p signis: tū p cura recurrendū est qꝫ cura cōpositarū ꝺꝫ esse cōposita ex curis simplicīū. quare de cura duarū vel plurīū simplicīū ꝺꝫ esse cōpositio vni⁹ cure in cōpositis ⁊ intētio maioꝛ ꝺꝫ etiā pendere versus eā que magis ve: ēda est ⁊ quando equales sunt fe. equali mō medicine cōuenientes suis simplicibus cōponēde sunt ⁊ filr accidit de dictis: ⁊ si ipares sint impitas in eis seruari ꝺꝫ ⁊ si vna eaꝝ sit fortis ⁊ suspecta ad illam maioꝛ ꝺꝫ esse diligentia ⁊ cura.

¶ Capm. vij. de cura etbice cum putrida coniuncte.

Qura etbice cum putrida cōiuncte difficilis valde est cū etbica exigat solā infrigidationē ⁊ humectationē, ⁊ putrida digestionē ⁊ euacuationē putrꝺoꝝ humoꝛum qꝫ merito' etbice euacuatio cōuentēs est ⁊ merito putride req̄rit euacuatio. vñ tres sūt intentiōes habēde p̄ria restauratio būditatis substantifice, scōa euacuatio materie putride. tertia extinctio calditatis extranee q̄re eligātur oia nutrītia q̄ extingūt ifrigidādo calditatē. illā ⁊ semp caueāduz ne deē cib⁹ in p̄ncipio ⁊ statu paroxismi ⁊c. Ba intētio. i. euacuatio ꝺꝫ esse cū medicis lenib⁹ valde ⁊ potissimū p vomitū ⁊ clisteria attēta materia euacuāda. ⁊ qñ putrida cum etbica p̄ie specteī cōponit: deē boc digesti uuz ℞. succi lactuce ⁊ scariole equali ponde re ⁊ succi mēte in subduplo vni⁹ illoꝝ ⁊ succi apij ad medietatē mēte bulliant parū ⁊ addito zuccaro ꝑpinet. Et qñ etbica cū putrida p̄iū gīt ⁊ altera sit maioris timoris intētio sit magis ad illā si ẋo equalis sint timoris eq̄liter attēdant. Et sup stomacho ponatur boc ēplastrū. ℞. roſ. sandal. alboꝝ ⁊ ru. mastichis absinthij aā. ʒ. vſ. aq̄ ro. ʒ. ℈. cinamomi ypoquistidos ſumach aā. ʒ. ℈. cimaꝝ mēte. ʒ. ℈. terātur oia ⁊ misceant cū aqua tepida et applicent. ⁊ qñ fieret complicatio etbice cū flatica tūc attēdat q̄ febris sit magis verenda. Nam si sit fe. etbica in prima specte primo paretur camera temperata in calditate ⁊ humiditate ⁊ q̄ stet cū amenitate et letitia mentis ⁊ in mane circa oꝛtum solis fiat fricatio leuis cū manibus in extremitatibus cum leui mantili leniter. et post vngat circa toꝛacem et spondiles cum oleo amigdalino violato ⁊ pinguedine pulli recenti

mixtis. Et post iunctionē detur electua. boc ℞. speciex rof. incōpletax diapenidiō dia/ dragāti ⁊ cādi añ. ʒ. iiij. pinearu amigdala/ rū dulciū fisticox mundatox incisoꝛū añ. ʒ. vj. ʒuccari albi li. ſ. dosis. ʒ. ſ. ⁊ post bibat me diū ciatū vini debilis limpbati ꝑ dimidio. ⁊ post ponat ad sōacbū medicina. bec de ma stice pingui cū pauco oleo nardino ⁊ teneat tm̄ ꝑ boꝛā deide amoueat. Et sumat post cibū incipiēdo a cōfectionibus rof. nouelle cum pauco vio. deide pullū ꝓtusum vel non ꝓtusum aut ꝓdicē. Et post de dicta cōfectio ne cū pauco vino limpbato ⁊ post stet ꝑ inte grā aut mediā boꝛā ⁊ si appꝛopiquat boꝛa exacerbatiōis statice fricent leuiter extrema et cū pānis leuiter calefiāt. Et post qñ calox manifestat detur de cōfectione illa iterū. sed post expāso caloꝛe circa quartā boꝛā noctis detur cib⁹, vt supꝛa in miox iñ q̄ritate ⁊ de tur post de granis granatox vel de cotian/ dris ⁊ ꝓposse post dormiat ⁊ circa decimam boꝛā iterū inungat ⁊ post vt supꝛa accipiat de dicta cōfectione ⁊ immediate dentur duo sorbilia cū pauco ʒuccaroꝛ poꝛu ⁊ post boꝛā digestionis sorbiliū det isle firup⁹. ℞. radicū boꝛaginis bugloſſe apij feniculi añ. ʒ. ij. se/ mis ēdiue lactuce sandalox albox ⁊ rubeo rū añ. ʒ. ij. li q̄ritte cinamomi cardamomi flo ris lābusci añ. ʒ. iiij. medulle ḡnatoꝛ. ʒ. vj. mē te ficce sq̄nati añ. ʒ. ſ. ℈. ordei mūdi iurubax sebestē passulax enucleataꝛ añ. ʒ. ſ. ℈. deco/ quant in aq̄ simplici ⁊ cū ʒuccaro albo ⁊ pe/ nidijs fiat firup⁹ dosis. ʒ. ij. cuꝫ aq̄ decoctio nis passulax anisi masticis ⁊ seminū cōitum frigidoꝛū. Et sex dieb⁹ accepto firupo mun dificet cū medicamie isto. ℞. turbith electi. ʒ. ſ. tritureť ⁊ decoquat cū aqua mēte ⁊ bu/ gloſſe ⁊ colet ⁊ exprimat. ⁊ in hac decoc. dis soluat de cassia ⁊ mānа. ʒ. x. ⁊ dyapenidion ʒ. ij. ⁊ fic cū isto digestiuo ⁊ euacuatiuo ꝓce/ dat per interpositiōes aliquas ⁊ clistere cū succo blitis ⁊ brodij pulli in quib⁹ ponant duo vitelli ouoꝛū ⁊ ʒuccari ru. ʒ. ſ. mellis. ʒ. ij. olei cōis ⁊ salis modicū. In fe. aūt cōposi ta ex colerica ⁊ etica ꝑparet aer eius ad fri/ gidū ⁊ humidū ⁊ teneat i letitia ⁊ bona spe ⁊ dimittat dormire excepto exacerbationis die vsq̄ ad statū exacerbationis ⁊ cibet pul lis alteratis cū lactuca ⁊ si ꝓdices sint bonū et dent testiculi gallox decocti in lacte ⁊ de tur de lactucis decoctis ⁊ cū boc sorbilia de cocta in aqua ⁊ de pane decocto cū ʒuccaro et vinū sit albū ꝓbile ⁊ ꝑ iū lipbatū. ⁊ inūgat circa toracē ⁊ spinā. ⁊ fricturas cū. ℞. vnguēto ℞. olei violati olei de papauere olei de amigdalis dulcib⁹ oībus lotis in aqua recenti pluries ⁊ pinguedinis galline recētis ablu/ te in musillagie pfilij ⁊ seminū citoniox ⁊ malue añ. ʒ. ſ. cū cera alba ⁊ fiat vngentū et leuiter vngat ⁊ cū boc valet isto electuariū: ℞. ecti. ʒuccari violati bugloſſe diātos diadra ganti cādi añ. ʒ. ij. sandalox oīm rof. ābarū ficox. lambrusce liquiritie mūde puluer. ts cā croꝛ añ. ʒ. ij. seminū coīm frigidoꝛū. ʒ. ſ. ⁊ in vice ʒiungant ⁊ detur tale digestiuū. recipe rosax violax florū nenufaris florū bugloſſe añ. ʒ. ij. lactuce ēdiute scartole portulace añ. m. ℈. sandalox albox ⁊ rubeox seis malue li q̄ritte añ. ʒ. iiij. se. papa. se. cōitum frigi. ordei. añ. ʒ. ſ. decoquātur in sufficiēti aq̄ ⁊ cū zucca ro albo fiat firup⁹ dosis. ʒ. ij. cum a q̄ frigida decocta de quo accipiat mane ⁊ sero añ prā diū ꝑ boꝛas duas post euacuet cū boc electu ario. ℞. diacasſie māne añ. ʒ. ſ. ʒuccari viola ti. ʒ. ij. Et supꝛa pecto ⁊ coꝛ boc epti bima. ℞. aq̄ ro. florox buglo. nenufaris solatri añ. ʒ. vj. sandalox oīm ro. ru. ⁊ al. coꝛallox ābox spo/ dij añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ℈. gallie nuscate. ʒ. ſ. coꝛti/ cum citri. ℨ. ij. cboſmis tinctox. ʒ. vj. ⁊ sitis extinguat cum firupo violato cucurbitino. ⁊ post detur lac ⁊ balneo vtatur.

¶ Capm. viij. de cura emitritei.

In emitritei cura primo attēdenda ē difficultas maxia ⁊ ideo op⁹ est di ligētiā adbibere magnā ⁊ idustriā. nā cū sint morbi ℨrij cōponētes vnū morbū ℨrie itētiōis babēde sunt et ℨrie medicine ⁊ sitonū cōpositū ex ℨrijs illis medicis q̄s me dicias ℨrias op⁹ est q̄ natura segreget ⁊ ad/ bibeat morbo calido medicias frigidas ⁊ fri gido calidas quocirca op⁹ est q̄ medicie sint recēter cōposite ne natura bēat vim in segre/ gādo ⁊ applicādo suis morbis ⁊ q̄ non sint fermentate nec reducte ad vnaꝫ formā q̄re si fe. statica sit validioꝛ ⁊ dñatioꝛ: tūc magis cō uenit medicie q̄ i cura sunt statice. fixo ecō/ trayt colerica fe. si sit timoroſioꝛ ⁊ fortioꝛ de/ bet ad eam fortioꝛ esse intentio ⁊ fe. bec emi tritea est minus suspecta q̄ sua contraria. Sed si emitriteus talis est q̄ ambe feb. sint

equalis vigoris tūc medicine debēt equales cōponi. si ergo colera ꝑualeat tūc mundificatiuis colere plus vti debemus cū pauca refrigidatione. ⁊ sicut de medicinis dicēdū est de dieta q̄ febribus adhibenda est ꝑmcenti.

Ūñ ad ꝓticularē veniendo curā si fuerit emitritea de feb. flegmatica cōtinua ⁊ colerica interpollata fiat ꝙ clistere lenitiuz primo. post deī de pulla qua alterata. deinde qñ appropinquat hora exacerbationis flegmatice fiant fricationes lenes in extremitatib⁹ et si possibile est: stet sine cibo per totū tempus exacerbatiōis: ⁊ si indiget: cōcedat somnus in fine status. ⁊ in declinatione si indiget: cibet: ⁊ si post pullā alteratā velit aliq̄d de cōfectione sicut de rosata nouella vl̄ marzapane ⁊ potus eius sit vinū album debile cū coriandris vel etiā de granatis aut passulis post hō aduentēte hora paroxismi colerice fiat calefactio ⁊ fricatio leuis extremitatuz et expectet declinatio ⁊ si indiget: det de aq̄ ordei cū zuccaro vl̄ de pane loto cū vino alipbato ⁊ p⁹ añ altū paroxismū det lenitiuz hoc. ℞. cassiefi. ʒ. ſ. mane. ʒ. ſ. ℈. cū ℏ coc. passulaz anisi feniculi turbith vel cassia ⁊ mā na añ. ʒ. ℈. ⁊ de electuario de succo ro. dyafinicons añ. ʒ. ſ. in decoc. p̄dicta. ⁊ post fiat clistere lauatiuū ⁊ dietet continue vt supra vel simil⁹ deinde det talis sirupus. ℞. aceto si simplicis in die exacerbationis ⁊ in altera acetosi cōpositi cū aq̄ endiuie ⁊ lupulor deinde euacuet cū hoc farmaco. ℞. cassie. ʒ. ſ. reub. agarici añ. ʒ. ℈. salisgemme spice añ. parū. distempera cū decoc. passularū florū horaginis tamarindor ⁊ hoc in die nō afflictionis. ⁊ semp in emitriteo etiā si colera nō dñetur intēdendū plus est ad euacuationes colere in principio magis q̄ flegmatis q⁹ colera plus in p̄ncipio est obediens euacuationi. ⁊ post fiat lenitiuū clistere ⁊ post detur sirupus iste. ℞. sirupi de 4 nari. ʒ. ſ. acetosi cōpositi. ʒ. ℈. aq̄ abſinthij. ʒ. iij. ⁊ per. vij. dies post vero iterū det minoratiuū supradictū. Et sciendū etiā q⁹ abſinthium summe cōuenies est in emitriteo ꝑsertim post p̄ncipiū quocūq⁹ modo det. ⁊ post si opꝫ: detur tale farmacum. ℞. cassie. ʒ. ſ. electu. de succo ro. ⁊ indi. añ. ʒ. ſ. cū aqua abſinthij. In emitritea aūt nō vera cuius cōtinua est colera ⁊ interpollata est flegma fiat lenitiuū ex cassia. ʒ. ſ. ℈. cū aqua ordei post clistere lenitiuū p⁹ añ exacerbationē colere fiāt fricatōes debiles ⁊ leniter calefiat cū pannis calidis et in die flegmatice añ paroxismū fiat eodem modo. Et detur digestiuū tale. ℞. sirupi acetosi simplicis. ʒ. ſ. gerentabin. ʒ. ℈. aque endiuie ⁊ lupulorū añ. ʒ. ſ. ℈. ⁊ hoc per. iiij. dies. post detur tale minoratiuū. ℞. cassie vel mā ne añ. ʒ. ſ. electu. de zucca. ro. ʒ. ſ. ℈. dyafinicōnis. ʒ. ij. cū aqua abſinthij ⁊ sic semp ꝓcedē dū etiā si esset emitritea de duabus contiſnuis diuersorum generum vel duabus interpolatis.

¶ Cap. ix. de se. cōpositis de generibus subalternis.

Cura feb. compositarū eiusdē generis. s. duarū vel triū colericarū vel flegmaticarū vel melancholicarū eodē modo curant sicut predicte sue simplices sed maior est timor in istis q̄ in suis simplicibus. Et in die paroxismi nil det de cibo si possibile est. sed altera die refocillet⁹ magis. Et qñ sunt pure oēs recurre ad medicinas suarum purarū. Et quādo vna est nota et alia pura recurre ad suas sed cū magore diligentia ⁊ industria.

¶ Capitulū. x. de feb. sincopalibus et cura ipsarum.

Hebres sincopales cū suspecte valde sint ⁊ vt plurimū perdētes magna cū industria sunt curande et cura ipsarum diuina indigent gratia ⁊ manu. Nam ipsarū cura cōtraria est cause qñ causa sua indiget euacuatione ⁊ ɔsumptione materie ⁊ accidēs. i. sincopis indiget resocillatione cū cibo nec debilitate virtutis cuz euacuantibus ⁊ resoluentibus ⁊ pacificantibus spūs. Est enim huius generis se. causa vel materia grossa viscosa flegmatica cruda in magna q̄ntitate vel colerica grossa vt colera vitellina vel flegma subtile contentū potissimū in stomacho vel epate aut in locis ꝓpinquis cordi q̄ materie sunt cordiue nenose. vnde cū ebullire incipiūt: mittūt ad cor vapores adeo venenosos vel in tanta q̄ntitate q⁹ virtus cordis ⁊ spiritus succūbunt ⁊ adeo pacificant q⁹ vires vitifice cordis pene deficiunt ⁊ eger videt quasi vita priuatus. Pro cura ergo eius nullo mō vacandū est euacuationi materie nisi cū lenitiuis

febres sincopales

De fricatiõib⁹

et potissimũ clisterijs respicientib⁹ materias cões necessario vel cõtingẽter reptas. Et si materie factẽtes bãc fe. sint flegmatice parẽ tur infirmo cala tẽperata nec frigida nec bu mida ⁊ teneat in delitia ⁊ letitia ⁊ spe libe/ rationis. Et post inciptãt fieri fricatiões in cipiẽdo a coxis ⁊ trabẽdo ad crura vsq; ad pedes. Et filr incipiẽdo ab humeris post p brachia vsq; ad man⁹. ⁊ sic q̃si sẽp ff. in reni/ bus incipiendo a dorso ⁊ veniẽdo ad nares post xo a pectore pueniẽdo vsq; ad pectinẽ et boc cũ pãno leni durãdo lõgo tpe cũ illo. post xo cũ manib⁹ vt q̃si semp fiãt iste frica tiones vt diuertãt fumos ⁊ mactias q̃ sunt p pe cor ⁊ ĩ mẽbris nobilib⁹ ad ignobilia quo usq; eger veniat ad somnũ ⁊ tũc dimittẽdus in somno leni vt plus sint vigilie q̃ somnus demũ reiteratio fiat fricationuz ⁊ boc adeo vt nõ inferat tristiã ⁊ poti⁹ delectet eger ita suauiter fiãt etiã q̃n caderet ĩ sincopi vt ab ea releuet ⁊ fiat q̃si oi mane clistere lene. ⁊ ci 'ous el⁹ volũt saptẽtes q̃ fit p. iij. dies sirup⁹ acetosus mellinus. i. optimel simplex in estate in byeme xo acetosus cõposit⁹ vel vinũ al. limpbatũ delectabile nõ nouũ: nec valde tustũ ⁊ in eo infundat mica panis quã ẽt co medere põt in byeme. sed in estate põt ĩfun di mica in vino ḡnatoz nũ q̃ tñ deserẽdo fri cationes lenes ⁊ delectabiles q̃tũ possibile ẽ postures xo dies lz auctores antiq laudent bãc dietã: nos tñ in nr̃a patria ⁊ hodierno tpe nõ essemus cõtenti. sed potius in illis pri mis diebꝰ dari laudarem⁹ de rosata nouel/ la cũ aq̃ ozdei vel cũ zuccaro vel sine cũ mica panis ⁊ infusa in vino illo ⁊ post illos tres dies dari laudarem⁹ vel de pulla pua alte/ rata cũ lactuca vel bozagine vl̃ de auicul is pus ⁊ etiã pistenk ista si opz ⁊ cũ boc de foz bilib⁹ p̃sertim de vitellis cũ zuccaro ⁊ testi/ culi gallo⁹ decocti in lacte nec dek cibus in postismo fe. sed in sincopi si dari possit vnuz sorbile vel de cõfectione aliq̃ cordiali cũ vi/ no vel granatoz vl̃ alio laudãdũ ⁊ cõtinuo redeũdũ ad fricationes ⁊ si possibile ẽ q̃ to leret eger cõuenit̃ ẽt ligature in extremita tibus. i. iũcturis manuũ ⁊ pedũ ⁊ cubitoz̃ et genuũ. cib⁹ tñ semp sit in pauctissima q̃ti/ tate p vice et potius sepe. q̃ g̃ digerũt banc materiã ⁊ subtiliant sunt fricationes q̃ etiaz diuertũt a nobilibus mẽbris: ⁊ q̃ euacuant sunt clisteria lenia q̃ etiã in fine cõcedunk cũ brodio pulli cũ zuccaro ⁊ semp pnosticũ me dici fit ambiguũ valde. nã sunt fe. q̃ vt pluri mũ perdũt. De sincopali aũt minuta eadez cura est. lz cũ maiore diligẽtia ⁊ timore qm̃ materia est vel flegmatica de materia valde subtili maligna ⁊ venenosa vel de cola etiã maligna in minori tñ q̃titate. nã magnã nõ toleraret xtus imo statim suffocaret. fiãt g̃ fricationes breuiores ⁊ delectabiliores ⁊ ci/ bi sint in minori q̃titate ⁊ sepius. Et tñ vo mitus est cõuenies cũ releui etiã post ali/ qualẽ assumptionẽ cibi. Et etiã in bũoralt cõcedẽd⁹ natura inclinãte. Epithimata etiã de rebus cordialib⁹ tpatis sup regione coz/ dis ⁊ p̃cordiorũ ⁊ stomachi post lõgas frica tiones nõ incõuenit̃. Tiriaca etiã in sincop/ pali fe. cõuenit in byeme cũ aqua bugloss calida. in estate vero frigida actu: sed nõ in paroxismo aut sincopi.

¶ Tractatus. v. de accidẽtibus cõco/ mitãtibus fe. veritẽtibus ad securam.

¶ Capitulũ. j. de rigore ex feb. acci/ dente quando superfluit.

Dicta de accidẽtibus supuentiẽ/ tibus fe. in locis suis agit distin cte ⁊ pticularius hic p leuiori doctrina aliq̃d dicemus post q̃ de fe. iã pfecimus. Et primo de rigore q̃ in fe. accidit dũ valde difficilis tali tervtvertat curã ad se. hic g̃ rigor. primo extri secis ĩmediis: p⁹ xo intrinsec curet. Extrise/ cis ei curat prio calefactẽdo totũ corpus cũ pãnis calis ⁊ cũ tegul' ⁊ aliis ingenijs que/ nientib⁹ ⁊ b̃ p horã añ q̃ veniat ⁊ p⁹ q̃ venerit ⁊ b̃ cũ cooptura pãnoz l' pelliũ cal'az ⁊ cũ fri cationib⁹ cũ mãdili aspo l' calo aut cũ mãib⁹ calis adherẽdo lateres calos ad extrẽa et doz sus ⁊ nates. Et anũ ⁊ testiculos ⁊ xtus cor et toracẽ. Et cũ b̃ ab intra denk medicie aq̃ vi tis cala actu approxiata valde cõferi ⁊ bibi ta ĩ pauca q̃titate dũ p̃serti makia se. ẽ frigi da ⁊ succ⁹ artemisie calus inungẽdo spinã ẽ cõuenies ⁊ int⁹ dari p̃ de dyatriũpiperon et electuariũ de mẽtastro ⁊ de dyacalamento dyacimio dyagalãga ⁊ de vtilib⁹ valde añ rigorẽ p horã dẽk aq̃ vite z. ij. cũ puluere ga rio ff. ⁊ galãge pmissis fricatiõib⁹ ⁊ ẽt seqn tib⁹ ⁊ cũ b̃ vinũ maluaticũ potatũ ĩ pua q̃/ titate ⁊ etiã fricatis extremis cũ oleo calo.

¶ Capitulum.ij. de sudore supfluo in se. et extra se.

Sudor ypocra

SUdor supfluus cōpescit ꝓmo ab extra ⁊ post ab intra ab extra euentādo ⁊ ponēdo egrū in loco vētoso. Et fabellādo cū fabellis vel murādo littamina sepe ad frigidū ⁊ sil'r camisiā ⁊ ēt ponēdo egrū in instrumēto quo vtūtur puelle et pueri cū assidē ⁊ fumib' ⁊ cōtinuo moueātur vētosando ꝙ vocāt aliq̄ altalena vel gioueglica vel iungēdo dorsum cū oleis frigidis et viscosis vt oleū mirtinū nenufarinū ⁊ rosaceū. et pōt fieri tale' vnguētū. ℞. succi. sem peruiue solatri muscilaginis psilij. ⁊ aq̄ ro. et albumis ouī ⁊ misceat de puluere dragāti. gūmi arabici ⁊ puluere gallar ⁊ fiat inunctio in timporibus ⁊ pulsib' ⁊ sup spina dorsi. Et de vtilib' est aq̄ ro. in qua ponit̄ modicū de cāfora. int' vero cū ingrossantib' sanguinē sicut comedendo de portulaca de fruméto cocto de piscib' viscosis de gelatina et de pastillis ⁊ extremitatibus animalium.

Vnus

¶ Capitulū.iij. de sanguis nariū fluxu.

SI sanguis nariz fluxus supfluat quod sepe accidit in se. acutis obcalliditatē ⁊ subtilitatē ⁊ acuitatē sanguis euentiētē ex supfluitate ipsi' ꝛa feb. Si eīm creticus sit nō restringat̄ nisi supfluat aut virtutē debiliter. Sz istoꝛ aliquo aduēniente restringat̄. ꝓmo cū frigidis cibis sanguinē ingrossantib' ⁊ stipticātib' ⁊ sil'r potibus. sz si sint facile digestibiles ⁊ in qua ꝓtitate vt sunt extrema pullorꝫ ⁊ agnorꝫ ⁊ porrorū auicularꝫ cuz agresta ꝙditaꝫ. ⁊ vinum sit granatoꝫ vel citōioꝫ cum tuleb rosato vl' ꝓ debilitate vinū rubeū debile. ⁊ stet cum capite alto nō cooptoꝫ i loco dormiat obscuro frigido. Cura aūt sit cuz medicis frigidis stipticis tā int' ꝙ extra. sed extra fiat epithima de rosis sandalis corticib' granatoꝫ balaustijs mirto ⁊ sil'bus tam sup fronte ꝙ in testiculis ⁊ mamillis in mulierib' ⁊ sup epate ⁊ renib' et splene. ab intra sumat boc electuariū. ℞. zuccari ro. ℥. ij. trisanda. ℥. ß. corallorꝫ sandalorꝫ spodij margaritaꝫ gūmi arabici ⁊ sanguis draconis aā. ℈. ß. dosis. ℥. ß. potet sup eo aquā ro. vl' plātagis vl' portulace. Materia ꝛo diuertat̄ ad infra cū vētosis ⁊ ligaturis sine fricatiōibus ꝙ calefactiūt ⁊ subtiliāt sanguinē ⁊ post fiāt uelli cū

Vrtica

stercore asini recēti ⁊ ponat̄ in narib' vel exiccetur ⁊ puluerizet̄ ⁊ misceat̄ cū pilis leporis et albumine ⁊ tela aráee ⁊ mastice ⁊ thure et bolo armeno ⁊ sanguie draconis ⁊ factis uellis ponat̄ i naso ⁊ vadūt vsq̄ ad surtum.

Sanguis fluxus

¶ Capitulū.iiij. de vomitu ex se. vl' in se.

Vomitus

VOmit' ex crisi in se. nō restringat̄ nisi coacte ꝓ virtutis debilitate. nec ēt nō creticus ꝛ̄ute bñ tolerāte. supfluēs ꝛ̄o si fiat ꝓpter materiā mlt̄ā et malā in stōacho ꝓtentā ꝑsertim subtilēvomitu curet̄. Mā euacuata sistit vomitū. Sz si materia iepta sit ⁊ grossa subtiliet̄ ⁊ tuuet̄ cū sirupo acetoso de semib' cum aq̄ calida si ꝛ̄o materia sit imbibita tūc nō sufficiēte boc mō detur aloe cū yera simplici galie. Et intelligit̄ ꝙ ad yerā iz intret aloe ꝙ i ea ponatur plus de eo. qz si imbibit' sit būor in villis et poris stōachi addat̄ de aloe plus ꝙ positū est in duplo ⁊ post ad ꝓfortāduz stōachū et euacuandū si q̄d materie remanfit: detur succ' granatoꝫ acetosoꝫ vel det̄ sirupus de mente cū illo succo. Sz si vomitus stomachi sit nō ꝓpter materiā stantē in stōacho: sed fluentē ab alijs mēbris tūc tā ab int' ꝙ ab extra succurrēdū ē cuz stipticis. ſ. ab intra cū diacitōitē. ⁊ vio citoniorꝫ. ⁊ ab extra cū ēplastro de corticib' granatoꝫ gallis rosis ⁊ cinamomo mixto et sil'bus vel ex eis fiat fomētatio. ⁊ si fuerit ex debilitate ꝓtentie roboret̄ viri' istaꝫ cū menta et absinthio et sil'bus.

¶ Capitulum.v. de fluxu ventris in se.

SI flux' vētris sit cretic' ⁊ ꝛ̄tus fortis nō ē cōpescēd': cū ꝛ̄o supflueret det̄ aq̄ ordei q̄ decocta sint fruct' mirti aut citōia cū. ℥. ſ. gūmi arabi. ⁊ terre sigillate vl' da sirup. ō ribes. ⁊ trocis. de spodio et miuāde citoniꝫ ꝓfert ēt cib' facit' ō robil' vl' lētib' ꝓiecti ꝓmis aq̄s ⁊ acetosis cū ḡnis granatoꝫ vel aceto vini ⁊ succo aggreste.

¶ Capitulum.vj. de fitī immensa ex se.

SI oleū ro. vel violatū ifūdat̄ frigidū sup caput confert si nō sit catarrus vel frigiditas multa cerebri ⁊ retinēdo i ozib' res frigidas ⁊ būidas vt sunt cucumeres mellones ⁊ citrulli et similia et decoctio seminū citoniorum ⁊ psilij in aqua ordei teneatur in ore et decoctio portulace vel infusio ⁊ colluat̄ os cum ea ⁊ masticatio prunoꝫ. tamaridoꝫ in ore retenta. ⁊ cristal-

lus ⁊ cāfora in ore retēti. Et elect. de zucaro violato et pulpa cassie musçillagine psilij. et semine citoniorum.

¶ Capitu. vij. de somno profundo in fe.

IN hoc cōpetūt fabule: cātilene ⁊ stimulatiões ⁊ depillationes ⁊ tortiões digitoꝝ ⁊ ligature iūcturaꝝ dolorose ⁊ suppositoriū acutū vt de sale, vel de salegēme i portismo ⁊ extra portismū ⁊ vētose cū scarificatiōe vel fine in spatulis. Et panis extēs imediate de furno capiti, suppon. Et ponat saturegia cocta super caput. emplm sup caput. ℞. afodilloꝝ finapis pireri añ. ʒ. xv. castorei eufor. bij. añ. ʒ. vij. misceātur cū suco malorane aut rutbe ⁊ supponāt capiti, pellis leporis cū vnguib⁹ ⁊ auri⁹ cōbuste ⁊ puluerizate ⁊ detur de puluere illo.

¶ Capitulum. viij. de angustia ⁊ inquietudine fe. et de vigilijs.

ANgustia ⁊ inquietudo in fe. accidit ꝓpter clausionē vitaliū spiritu⁹ ꝓpe cor factā a vaporibus ⁊ fumis malis eleuatꝫ a minera ⁊ materia fe. q̄ nō sinūt spūs vitales expādi ⁊ exalare ⁊ vapores caprinos petētes cor ledūt ipmvñ angustiat totū cor⁹. Cura ē diuertere eos ad extrema cū fricatiōibus extremitatū ⁊ cōfortatione cordis postea cū epithimatib⁹ et inductione somni ⁊ ponere extrema in aq̄ calida. Inducit aūt somnus cū papauere recēti cū zucc̄aroꝝ succ⁹ tusq̄ami cū succo mēte in ungendo frontē ⁊ timpora ꝓfert ad somnuz inducēdū. ⁊ folia tusq̄ami posita sup frontē. ꝓueniūt ēt puluis olei cōbusti cū oleo violato iungēdo frontē facit dormire. ⁊ capite abraso si vngat cū spuma lactꝫ cū decoct valet

¶ Capitu. ix. de grauitate capitis in fe.

SI in fe. supueniat grauitas capitis cū indigestā indicat materiā ꝓtentā in eo vel altū deuenientē op⁹ est tūc euacuare eductiōe aut diuersiōe ei⁹ ꝓuenīūt ergo diuertētia ⁊ apiētia pozos q̄re primo fiat fricatio extremitatū ⁊ ligatura ⁊ vētose cū scarificatiōe vel fine. ⁊ clisteria ⁊ suppositoria post ho cōferūt apitiua ⁊ euaporatiua cū caliditate tpata cum camomilla et furfure ⁊ filūbus. tñ cū violis ad tēperādum caliditatē. Et sacculis cū florib⁹ camomille melilloto sticados mre viole ⁊ furfur ⁊ in ite sa caliditate adde flores nenufaris ⁊ sandalos. ſz si dolor sit leuis nōvertit ad se curā. et mala cōplexio alteretur cum frigidis ⁊ olfactio aque ros. cum modico aceto et prouocetur somnus cum conuenientibus.

¶ Capitu. x. de dolore stomachi ex fe.

QUoniā vt plimū dolor iste pueſtomachꝰ nit a materia cholerica in epate ebullitē ḡre euacuet cū ꝓuenientib⁹ ⁊ diuertat cū clisteriis ⁊ suppositoriis et p⁹ ꝓfortet stōachus cū mica panis ifusa in acetositate citri vl' vio granatoꝝ vel miua de citoniis. ſz si ſ ab būore fl'atico ex malo regimīe ꝓuocet vomit⁹ ⁊ p⁹ ꝓfortet stōach⁹ ab int⁹ ⁊ ex cū aromatico ros. Et si a vētositate fiat: ponāt vētose circūcirca ſz plus sup vmbilico et iungat stōach⁹ cuz oleo rutaceo nardino ⁊ camomillino ⁊ sacellet stōach⁹ cū florib⁹ camomille sticados anisi cimio carui feniculo ⁊ fomētet stōachus cū spōgia decoctiōis p̄dictoꝝ ⁊ ifusio panis tritici cocti ⁊ extracti statim a furno ⁊ findat p mediū ⁊ subito spgat oleo ⁊ melle ⁊ stōacho applicet ⁊ si malitia frigida fuerit: aspgat panis in vio maluatico et supponatur puluis cinamomi nardi mēte et absinthij. et si fuerit ex colera in stōacho retēta aspgat panis in aq̄ ro. cuz modico aceti ⁊ supponat puluis rosaꝝ. et si dolor sit ex potu aque sedetur calefactione actuali cum pānis calidis.

¶ Capitulum. xj. de colica.

IN colica fiat clistere cū oleo camomille sine sale. vel. ℞. anisi feni. carui ameos cartami polipodij q̄rcini ⁊ pista grosso mō ⁊ bullīāt in oleo addito vio maluatico et fiat clistere vl' fiat decoctio istoꝝ cū ture galli antiq̄ ⁊ ponat si op⁹ est de cassia et būdicta ⁊ fiat clistere et p⁹det aq̄ ordei ad bibēdū pp fe. et iterdū opz vt i colica cū fe. ſ clister lenitiuū ⁊ fiat m'tūvnctuosū.

¶ Capitulum. xij. de destructione appetitus siue eius diminutione.

SI destruat siue diminuat appetit⁹ curet suauib⁹ et delicatis cibis. vel pullis assis vel alijs delectabilib⁹ cibis vl' auib⁹ cuz reb⁹ ꝓueniētib⁹ sicut sunt passule cerasa amara ⁊ pruna et cinamomū vel garioffilis ⁊ herbis redolētib⁹ ⁊ i fine de coctionis cū aqua ro. et scindant in ꝓsentia infirmi. et odoret vinū solēne aromaticuz et

adsint fructꝰ redolētes et cū hoc ordinent coquētes tales qꝫ ḡti sint infirmo. et si cā huius fuerit humor cōtentꝰ in stōacho euacuet vomitu aut fluxu vētris. Et ⁊ acetosa interdum incitēt appetitū in pcessu tñ deijciūt. Sed si cā huiꝰ fuerit debilitas oris stomachi curet mala cōplexio q̄ facit istud cū re cōuenīēte et vt si sit mala cōplexio calida cū frigidis ⁊ ecōtra sicut in calida cōfectio de pfitis vel malis cōditis ⁊ os stomachi vngat cū vnguētis redolentibus frigidis vt ℞. olei de citonijs ⁊ puluerizet cū puluere lambruscę ⁊ rosis rubeis ⁊ corallis cū cera. siuo sit materia frigida. ℞. corticū citri interioꝝ cinamomi zinziberis macis gariofi. zuccari albi q̄ntum sufficit de quo accipiat añ cibū p horā dosis. ʒ. ij. ⁊ oī mane sumat sirupuꝫ de absinthio qꝫ sit ℞. absinthij mētę ⁊ melisse cū zuccaro ⁊ aromatizet ⁊ vngat stomachus cū nardino ⁊ absinthio pmixtis ⁊ conquassatis cum aceto ⁊ post sacceliet stomachꝰ cū aromaticis stiptcis ⁊ calidis tpate ⁊ si in cā fuerint vermes ℞. corallorꝫ ru. farie lupinoꝝ cornu cerui nusti añ. ℈. ij. ⁊ ponātur in ʒ. ij. olei ro. ⁊ hoc totuꝫ ponat in pomo arācij cōcauato qō ponatur sup cinerib⁹ calidis donec bñ mollis fiat deinde exprimat ⁊ cū ista exp̄ssiōe vngat stomachus ⁊ cortex arācij ponat sup stomacho ⁊ in mala cōplexione calida det triasandali mixtū cū diacitonitē sine spēbus ⁊ sup eo bibat paꝫ vini ⁊ qñqꝫ redit appetitꝰ cuꝫ mica panis abluta in aqua frigida cū aceto aspra ⁊ vino granatoꝝ.

¶ Capitu ū. xiij. de tussi ex febre.

QUonjā istaꝫ plurimū ex mala cōplexiōe calefacta euenit ⁊ ficca in spūatibus pillule bichechē in ore teneātur ⁊ liq̄ritia infusa in aq̄ ordei cū zuccaro masticādo teneat ⁊ deglutiat saliua ⁊ prunum bene maturū mūdū in ore pfert ⁊ fiāt iulube mundate ⁊ sirupꝰ iulubinꝰ vel de papauere.

¶ Capi. xiiij. de asperitate lingue in fe.

SI exaspat lingua in fe. vel veficet primo mollificet cū aq̄ ordei ⁊ humectata abstergat vel cū cānavi cū cochleari. vel cū alio instrumēto abstergente vel inuoluto digito in pāno fricet aut infundat zuccarū albū in petia ⁊ mergat in aq̄ et fricet lingua. nec stet resupinꝰ cuꝫ puluinari sub capite ne calefiat. ⁊ auferatur loq̄la ⁊ frequēter ita anhelitꝰ ⁊ teneātur in ore res frigide vt cucumer ⁊ citrullus. Et fiāt de semine pfilij ⁊ citonioꝝ ⁊ dragagāti in pāno lineo debili sicut pillule infuse in aqua frigida.

¶ Ca. xv. de sternutatione q̄ supkiuit in fe.

HAt diuersio cuꝫ fricationibus coxarū ⁊ colli ⁊ pectinet caput posterius ⁊ fiat ligatura extremoꝝ ⁊ ponātur vētose ad nares ⁊ spatulas ⁊ si ab humiditate ⁊ frigiditate ꝓuenīat: ponantur in auribꝰ olea anodina tepida vt camomillinū ⁊ humectet colluꝫ ⁊ mādibule ⁊ lacerti gule cū dictis oleis ⁊ fiat vt vigilie excedāt somnū ⁊ ponātur sub capite pānī tepidi ⁊ tegātur a puluere ⁊ olfactāt terrā sigillatā ⁊ bolū armenum ⁊ spongiā marinam.

¶ Capi. xvj. de nigredine lingue in fe.

NIgratur lingua ab inītēsa caliditate ⁊ siccitate febrili vel etiā a vaporib⁹ corruptis ⁊ malis eleuatis a materia adusta surgēte stōacho vel splene vel epate q̄re euacuet digesta ⁊ post molliscet lingua ⁊ abstergat vt dictū ē ō aspritate in alio capite. Et si fieret a caliditate combustiua continue exiccante humiditatez lingue fiat emollitio eius.

¶ Capi. xvij. de cōstrictione anhelitꝰ in fe.

DIfficultas anhelitus pōt accidere aut a siccitate instrumētoꝝ ābelitꝰ q̄si spasmet ꝓpter exiccationem factā a calitate febrili. Et cura est extinguere fe. ⁊ humectare instrumēta ābelitꝰ. ⁊ remedia sunt dicta in. ca. de et bica. vel accidit ista strictura pp materiā currētem ad loca ⁊ mēbra ābelitꝰ claudētē loca illa ⁊ apantē. Et huius cura ē euacuatio ⁊ resolutio etꝰ cū diuersionibus ꝓmo ⁊ post cū resolōnib⁹ ⁊ euacuatiōib⁹ aut accidit ex debilitate īducta a calitate et siccitate fe. ⁊ ista curat extinguēdo fe. ⁊ alterādo calitatē ⁊ siccitatē. ⁊ cura est equādo cerebrum ⁊ neruos ⁊ lacertos anhelitꝰ ⁊ cādi in aqua frigida īfusi in ore retenti valēt ⁊ aqua decoctionis se. cōium dragāti gūmi arabici liquiritie capillorꝫ ve. se. feniculi passularuꝫ alterando ⁊ resoluendo conuenit.

¶ Ca. xviij. de tristitia ⁊ anxietate in fe.

QUando humores mordicatiui adueniētes ori stomachi mordēt os stomachi ⁊ circūcirca: tūc fit q̄daꝫ anxietas ⁊ sensatio tristis que ledit ⁊ inquie

tat stomachum. Cura est mundare stomachum ab eis & euacuare primo post vero ad frigidum alterare cum cibis & potibus & medicinis dictis in cura syncopis humorose & fiant inunctiones & fricationes cū alterantibus & confortantibus & dormiat in lecto frigido ppe aquarum cursus & sternāt extremitates & frondes arborum frigidorū & stratis frigidis odoriferis & si solū remansit ibi mala qualitas calida & ficca ponatur emplastrū ex cucurbita citrullo portulaca semperuiua et oleo ros.

Difficultas trāsgluciēdi

¶ Ca. xix. de difficultate trāsgluciēdi in fe.

DIfficultas trāsgluciēdi pōt esse ꝑ opter repletionē meri vel partiū vicinarum & ista fieri potest a sanguine. Cura eius ē flebotomia pua etiā si propter feb. facta fit prius. sed partiatur in plures partes. si vero fit propter coleram ex materia colerica fiāt clisteria lenitiua vel supposituria & diuersiones cum frica. & ventosis & similibus. potius ꝙ fiat euacuatio cuz medicinis per superius qz medicine transeūtes inde possunt adducere ad locum plus de materia & augere difficultatem & cum hoc possibile est ꝙ nō trāseant medicine per loca illa stricta apostemata vel possibile est ꝙ ex eis inducat vomit⁹ ꝑ quē morb⁹ ille augeri pōt.

De Nausea subuersione

¶ Capitu xx. de nausea & subuersione et alijs accidentibus fe.

SI nausea & subuersio accidit fe. & cā sit cholericoꝝ humoꝝ ad stomachū fluxus. Imprimis aqua frigida subito aspergat sup facie & fiāt ligature ad extrema & frictiones in extremis vt diuertatur materia & stringat os & nares vt ad itra reuocet calor naturalis & det scęntabin purum nā vel trahet colerā a stomacho: vel illam euomere faciet: & odoret aquā ro. cū cāphora. & si veniat alienatio non vera & timor in somno ꝑpter incēsionē vapoꝝ ad cerebrū ꝑpter incēsionē fe. aut corruptionē cibi vl ex multis humoribus i stomacho melācholicis vel in splene. cura est euacuatio coꝝ & vapoꝝ ꝓhibitio & resolutio. Et qñ accidit fe. agitatio huc illuc: tñ curet cura spasmi ex vētositate. & si mali & venenosi vapores ledāt cura est diuersio & euacuatio & cerebri cōfortatio. et qñ in fe. venerit singultus ꝑpter indigestionem cibi & nō descenderit a stomacho fiat vomitus & primo clistere lenitiuū & positum ventosa magna ponat sup vmbilico & sepe iteret et si materia sit grossa & viscosa digerat cum oximelle cōpositum vel squillitico: post cōfortetur stomachus ab intus & ab extra cū aromaticis calidis. s. cū zu. cōdito & diacinamomo. & materia mordicatiua ingrosset & remittat primo acuitas post euacuetur. sed si fiat singultus ꝑpter ventositatē curet cū carminātibus ventositatē. sed si euenerit ꝑpter malaz cōplexionē frigidā calefiat intus & extra & ꝓuocetur sternutatio & aspergat subito ex ipuiso facies aqua vel vino & ventose retterētur in diuersis locis & potissimū circa stomachum & si esset singultus de inanitione curet vt spasmus de inanitiōe sed si ex fe. accidat tremor: inungat ꝙ tota spinā cum oleo mastichis qō fic fit. ℞. masti. ℥. j. thuris. ℥. ß. ponat in. ℥. vj. olei ro. & bulliant in vase duplici. & si accidat in pulpis cruriū dolor fe. vt qñq; cō sueuit quivt plurimū fit a ventositate vel frigiditate ei⁹ cura est calefactio cū pannis calidis vnctionibus & fomētationibus. si vo accidat ex siccitate cruriū ex resolutione humidi eius cura fit cum humectatiūs. Sed si accidit fe. grauitas & ponderositas membroꝝ ad motū & accidit ex resolutione cura est refocillatio & spūum multiplicatio. sed si accideret ex siccitate in fe. cronicis cura est humectatio & si accidit ex materia grossa viscosa retenta: cura est euacuatio materie et mēbroꝝ cōfortatio. Si vo accideret in palato & vuea & in partibus circunstantibus multa rubedo ad quā sequi pōt excoriatio curet cum flebotomia & scarificatione primo sub spatulis post sup spatulis & gargarisatio cū frigidis & stipticis. sicut est iuleb ro. cum aqua plantaginis vel etiā zuccaruz ro. in ea et tñ excoriatio mundificetur cuz zu. vel melle ro. cū aqua ordei et gargarisma cū vino dulci et aqua plātaginis vel lactuce. lactuca cñi ꝓprietatē bz ad rubedinē tllā. sed si accideret alcola vlcus eius cura est flebotomia & scarificatio cum ventosis facta repcussione cū frigidis stipticis acetosis posito zuccaro ro. et melle ro. et post gargarisatio cū vino granatoꝝ. Si vo accidit eis fetor oris in fe. acutis ꝓcedens ex humoribus corruptis vel in stomacho vel in spūalibus membris: cura est euacuatio coꝝ et si accidat in cronicis fe. ex frigido humo-

ribus corruptis: cura est illorum eductio et post vtatur istis pillulis. ℞. pulueris pigre. ʒ. duas. [illegible]ente. ʒ. ß. musci ambre ana. ℈. ß. ℞ si interdū patiens cōqueratur febrire vel in capite: vel in renibus: vel alibi tunc cura est euaporatio cū fomentationibus vel emplastris vnde. ℞. pullegij calamenti mentastri bulliant in vino forti ℞ potenti ℞ exprimat̄ pecta vel spongia ℞ superponatur ℞ fic semina diuretica. vel cum furfure fiat in modum emplastri. si tñ primo euacuet̄ corpus ℞ post anodina ponantur ℞ vltimo ista melius est ℞ si acciderit cp ex vrina vel ex alio signo vt per cipiatur icteritia cum se. ℞ res sit leuis intētio sit ad se. cum accidens hoc leue nō vertat ad se curam ℞ tunc competit sirupus aceto/sus et aqua ordei et reliqua que ad feb. spectant. Si vero hoc accidens sit fortis intētio sit ad illud non ad se. sed nō negligendo se.

Laus deo.

Donum iure dei dicor: nam celitus almam
Febribus ℞ cunctis presto libellus opem.

Mil frustra hic positum paucis cognoscere lector
Multa potes: paruo stat tibi certa salus.

¶ Explicit Collectorium Bertrucij Bono/nienſis diligenter emendatū cui nuperri/me addita est practica puttlis de nouo in lucez prodita de noticia ℞ curatione vniuersarū febrium ℞ earū accidēt̄ib? donū dei vocitata. Impressuz fuit hoc opus Lugduni in edib? Ja/cobi myt sumptu honesti viri Bartholomei trot anno a ℣ginis partu. M. cccc. xviij. die. xx viij. Julij.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s
t v x y z A B C D E F.

FERDINAND HOFMANN
M F GREVENSTEIN